Corpus
c

ANASTASII
S.R.E. BIBLIOTHECARII
HISTORIA,
DE VITIS
ROMANORUM PONTIFICUM,
A B. PETRO APOST. AD NICOLAUM I.

NUMQUAM HACTENUS TYPIS EXCUSA:

DEINDE VITA HADRIANI II. ET STEPHANI VI.
auctore GUILLELMO BIBLIOTHECARIO.

Ex Biblioth. MARCI VELSERI *Augustanæ R. P. II. Viri.*

Accessere variæ Lectiones, partim ex Codd. MSS. Biblioth. Vaticanæ, partim ex Conciliorum Tomis, & Annalibus Ecclesiasticis CÆSARIS BARONII Cardinalis excerptæ.

Item variæ Lectiones, ex tribus Codicibus MSS. collectæ, & Index Glossarum Anastasii.

Opera CAROLI ANNIBALIS FABROTI IC.

(1729)

(Venetiis)

GENERE, VIRTUTE, DOCTRINA

PRÆNOBILI VIRO D.

MARCO VELSERO,

R. P. AUGUSTANÆ II.

CONSULTISSIMO VIRO,

Salutem, & perpetuam felicitatem.

TREIS *Gratias sorores*, Clarissime M. VELSERE, auctore L. Ann. Seneca, fabulosa finxit, pinxitque antiquitas, *ridentes*, *juvenes*, *& implexis manibus: quarum una typum gereret beneficium dantis, altera accipientis, tertia reddentis. Ridentes, quia beneficia hilariter danda, accipienda, reddenda. Juvenes, quia non debet beneficiorum memoria senescere. Consertis manibus, quia ordo beneficii per manus transeuntis nihilominus ad dantem revertitur.* Primæ Gratiæ partes T. Clariss. D. egregie explevit, cum præclarum hunc ANASTASIANÆ Historiæ thesaurum hactenus ignotum Moguntinis typis divulgandum liberaliter & hilariter, nobis nihil tale sperantibus, suppeditavit. Nos certe, & litterati omnes, qui hic degunt, ut secundæ Gratiæ munus obiremus, magno cum gaudio & gratiarum actione eum vicissim mox excepimus. Quid ergo restat, nisi ut postremæ Gratiæ officium adjungamus, hoc est, ut ad te Nobiliss. VELSERE, remittamus Anastasium, non jam manu exaratum, sed formulis excusum, non sterilem & infecundum, sed multiplici sobole auctum, non mendis obsitum & nudum, sed expurgatum, & marginalibus multis notis, tanquam emblematis, ornatum? Nimirum congruebat, ut beneficium hoc tuum, quasi semen in Chalcographiam Moguntinam, velut terram, munifice jactum, cum fœnore ad te reverteretur, & ego non alium ei hac editione asciscerem patronum & tutorem, quam ejus parentem & auctorem. Nisi enim ingratissimus sim,

fateri debeo, non tam me, quam Orthodoxos omnes, singulari beneficio cumulatos; quorum Bibliothecas non novo solum auctore locupletasti, sed novis etiam armis adversus hujus ævi sectarios instruxisti, qui fœdo licet sententiarum pugnantium divortio inter se divulsi, tamen instar vulpecularum Samplonicarum caudis colligatarum in hoc unum conspirant, ut summorum Pontificum vitam, mores, successionem convellant, Ecclesiamque Romanam, cum capite suo arrodant, lanient, & tantum non a fundamentis evertant. At certe vanissimo, ne dicam dementissimo adhuc conatu. Habent isti in hoc exiguo Opere sincere & fideliter, excluso omni verborum fuco, descriptas centum & novem Romanorum Pontificum vitas, hoc est, quotquot a Beato Petro Apostolo usque ad annum Domini septuagesimum supra octingentesimum Romanam cathedram obtinuerunt. Eas perdiligenter evolvant: & perspicue deprehendent, plerosque omnes vel in Catalogum Martyrum ob sanguinem pro Christi fide profusum redactos, vel miraculis illustres, vel certe eximia sanctitate & religione in Deum & proximum conspicuos fuisse, nec aliam doctrinam sectatos, quam hodieque Catholica Romana tuetur & profitetur contra omnes inferorum portas Ecclesia. Quo, quæso, argumento crebrius, impudentius, procacius fæx pseudoevangelica debacchatur in Papas, & Romanorum Antistitum seriem, quam exemplo JOANNIS Octavi Moguntinæ Papissæ! Et tamen ex hujus unius Scriptoris lectione, qui Romanorum Pontificum aliquot, tum eorum qui istam commentitiam JOANNAM antecessere, tum etiam, qui proxime insecuti sunt, Romæ σύγχρονος fuit, luce meridiana clarius discere queunt, quidquid de ista Apostolicorum Successorum simia posterioribus seculis confictum est, nihil fuisse nisi meras nugas & fabulas, in odium Pontificum Romanorum excogitatas. Hæc enim sunt Anastasii nostri in Vita Benedicti Tertii (qui Joanni isti Octavo fœminæ successisse a quibusdam dicitur) diserta verba. *Leo quidem* (nempe Quartus) *ubi hac luce subtractus, Præsul occubuit, mox omnis clerus istius Romanæ protectæ Sedis, universique proceres, cunctusque Senatus, ac populus congregati sunt, Domini clementiam exorantes, ut beatificum illis omnibus demonstrare dignaretur Pastorem, qui Apostolatus culmen regere valuisset tranquille. Divinitus igitur æthereo tunc lumine inflammati, uno consensu, unoque conamine* BENEDICTUM, *pro tantis quibus pollebat sacris operibus Pontificem promulgaverunt*. Et rursus in Vita Nicolai Primi. *Sergio* (inquit) *Papa ab hac corruptibili vita subtracto, Romanę Ecclesiæ Leo gubernacula Pręsul suscepit. Leone autem Papa defuncto, Benedictus mirę beatitudinis vir, & sacratissimus Pontifex, superno protectus auxilio, Romanę pręponitur Sedi, suęque illum* (Nicolaum) *administrationi conjunxit, eo quod magis illum, quam suæ consanguinitatis propinquos dilexit*. Deinde Guilielmi Bibliothecarii, qui Vitas Anastasii prosecutus est, in Vita Hadriani Secundi, quam in hoc Opere habes, hæc sunt verba: *Hadrianus pater erat pauperum, & cordis viduę consolator, ostium ejus viatoribus patebat, nec erat clausa janua domus ipsius quippiam postulantibus ab eo, ut ab omni Clericali gradu, ab omni senatorio & populari, concordissimo cœtu, sicut post mortem Quarti Papę Leonis, ita post obitum Tertii Benedicti Pontificis subire summum Pontificium, nisi ipsi diversis argumentis, & exquisitis excusationibus verecunde subterfugisset, cogeretur*. Verum nolo plura de hoc ar-

gumento, ne in clarissima luce cum Diogene lucernam accendere videar, tuamque Clarissimam Dominationem ultro remorari festinantem ad intelligenda ea quæ in Præfatione ad amicum Lectorem hic proxime subjecta continentur. Id modo rogo & ex animo Tuam Dominationem obtestor, ut æqui boni hanc dedicatoriam meam Epistolam consulat, in qua aliud spectavi nihil, quam ingrati animi notam, pro beneficio præstito amoliri, & efficere, quod Gratiarum juventus, ut supra dixi, apud Senecam postulat, ne beneficiorum memoria consenesceret. Vale. Moguntiaci, Calendis Februariis, anno reparatæ Salutis millesimo sexcentesimo secundo.

TUÆ CLARISS. DOMIN.

DEDITISSIMUS

JOANNES ALBINUS

Typographus Moguntinus.

PRÆFATIO
AD AMICUM LECTOREM.

HABES *hic tandem, Amice Lector, Anastasii S. R. E. Bibliothecarii Historiam, jampridem a literatis optatam & desideratam, de Vitis Pontificum Romanorum inde a B. Petro Apostolo usque ad Nicolaum I. (qui anno a Deiparę partu* 867. *e vivis excessit) conscriptam. Beneficium hoc integrum solidumque debemus nobilissimo doctissimoque Viro D.* MARCO VELSERO, *Augustanę R. P. Duumviro, qui e locupleti sua Bibliotheca exemplar hujus auctoris unum e Codice Vaticano descriptum, & cum binis MSS. Cod. collatum, benigne nobis, ut Moguntinis formulis exprimeretur, communicare nuper dignatus est. Optandum quidem erat, ut non ante prælo committeretur, quam cum variis MSS. ab erudito aliquo viro sedulo collatus esset, & a mendis quibus scatet, expurgatus: sed quia ad manum non fuerunt, id tantum in hujus operis editione perfectum est, quod intra duorum triumve mensium angustias, Typographicis operis in proximas vernales nundinas partum novum molientibus, fieri potuit. Bina autem capita occurrunt, de quibus, amice Lector, in hoc proloquio nostro videbare commonefaciendus. Primum est, de germano harum vitarum auctore. nec enim ignorare potes, in quæstionem apud eruditos vocari, sitne omnium illarum auctor noster Anastasius. Nam B. Platina, Trithemius, Onuphrius, alii, arbitrantur omnium quæ in hoc opere habentur, a B. Petro Apost. usque ad B. Damasum, auctorem esse ipsum Damasum Pontificem Romanum. At huic attribui non posse, multa convincunt argumenta. Primum, B. Hieronymus ad quem missæ a Platina dicuntur in suo Illustrium Virorum Catalogo hujus scripti non meminit.* Damasus, *inquiens ad Dextrum Prætorio Præfectum,* Romanæ urbis Episcopus elegans in versibus componendis ingenium habuit, multaque & brevia metro edidit, & prope octogenarius sub Theodosio Principe mortuus est. *Deinde reclamat stylus, totaque forma & series orationis. In epistolis enim quæ exstant B. Damasi, aliisque ejus monumentis phrasis culta est & nitida, in hoc vero de Pontificibus opusculo, inculta, rudis & impolita. Ad hæc multa in hac historia asseruntur a veritate aliena, quæ nullius gravis & prisci auctoris testimonio confirmari possunt, multi in eadem chronographici lapsus, nonnulla pugnantia & asystata. Quare Papyrius Massonus vir doctissimus in libris sex de Episcopis Urbis Romanæ editis existimat ab alio potius Damaso Portuensi Episcopo, ad quem ab Eusebio Cremonensi Hieronymi olim discipulo vita ejus scripta dicitur, editam esse. In quam sententiam facile inclinaremus, si persuadere nobis possemus illius doctissimi sæculi scriptoribus, neque puriorem sermonis cultum, neque reconditiorem doctrinam, quam in hoc opere appareat, extitisse. Illustrissimus certe Cardinalis Baronius ob crebras libri antilogias quas nominatim de Consulum Romanorum annis primo Annalium Ecclesiasticorum tomo in Lino Papa demonstrat, tantum abest ut B. Damasum credat ejus esse auctorem & patrem, ut etiam suspicetur a pluribus; nimirum duobus scriptoribus esse consarcinatum. Verum, quia stylus totaque scribendi ratio, ordo & methodus earum vitarum, quæ post B. Damasi vitam in hoc codice exstant omnino consentire videtur cum phrasi universaque scribendi ratione, quę est in vitis prioribus Damaso ha-*

Etenus inscriptis (uti quivis non obesæ naris Lector facile odorari & advertere poterit) prorsus in eam sententiam inclinamus, omnium illarum, (licet nonnullis in locis adulterina aliorum adjectione vel detractione, ob summam superiorum seculorum inscitiam, depravatæ sint) verum & germanum parentem esse Anastasium S. R. E. Bibliothecarium; quare & ejus nomenclatura totum opus ornare non dubitavimus. Quod autem vitę, quę post B. Damasum in hoc Opere sunt (exceptis duabus extremis, quæ Guillelmo Bibliothecario tribuuntur) Anastasium vendicent auctorem, extra controversiam est. Sic enim scribit Onuphrius in Platinam, annotatione prima ad D. Petri vitam. B. Platina vitas Romanorum Pontificum scribere aggressus, Damasum Papam, qui a B. Petro Apostolo initium faciens opus usque ad sua tempora perduxit, & qui eum suppleverunt, auctores est secutus. Hi fuere Anastasius monachus, & S.R.E. Bibliothecarius, id est, Cancellarius, qui a Damaso ipso usque ad Nicolaum I. scripsit. Guilielmus alter Apostolicæ Sedis Bibliothecarius, qui ab Hadriano II. usque ad Alexandrum II. & Pandulphus Pisanus, qui a Gregorio VII. usque ad Honorium II. easdem vitas persecuti sunt, Martinus Polonus Ord. Cisterciensis a B. Petro incipiens usque ad Honorium IV. vitarum opus edidit. Theodoricus a Niem vero ab eodem Honorio usque ad Urbanum IV. Qui autem deinceps usque ad Martinum V. vitas conscripserint, incompertum est. *Et alibi in Annot. ad Nicolaum I.* Ad hunc, *inquit*, usque Nicolaum Romanor. Pontificum vitas scripsit Anastasius monachus S. R. E. Bibliothecarius, sub quo, & ejus successoribus, Hadriano II. & Joanne VIII. in urbe floruit. Quæ sequuntur, concinnavit Guilielmus quidam, alter Bibliothecarius, quæ in libro, qui sub Damasi nomine circumfertur, extant. *Quod autem post Hadriani II. vitam, omissę sint trium Pontificum, qui inter ipsum & Stephanum VI. intercessere, vitę, id non alia de causa contigisse recte suspicatur ante nominatus D. Velserus, quam incuria Librarii, qui similitudine nominum Hadriani II. & III. deceptus, non ejus Pontificis vitam descripsit, qui secundum, sed qui tertium Hadrianum insequebatur. Extare autem illorum trium intercessorum vitas, aliasque plures auctore Guilielmo Bibliothecario jam testem Panvinium audivimus.*

*Venio nunc ad alterum caput, in quo, benevole Lector, certior reddendus es, quid novi typographicę hujus editionis beneficio Anastasiano operi accesserit. Accessere nimirum omnia quæ inter singulorum Pontificum vitas, vel ad marginem sunt annotata. Pontificum nempe numerus: anni Christi, Imperatorum tam Orientalium quam Occidentalium & Consulum Romanorum, quos ex Annalibus Ecclesiasticis Baronii & Chronico Onuphrii descripsimus. Deinde loci quidam ab eodem Baronio fusius in novem tomis explicati. Demum varię lectiones, quarum quędam, jam ante MS. exemplari inerant, quod diximus cum binis minimum M.SS. Codd. fuisse collatum, & notantur fere solo asterisco *. Alię vero vel ex duobus Conciliorum tomis Surianę editionis, vel ex Annalibus Baronianis, in quibus verba Anastasii passim in singulis Pontificibus, paucis prętermissis, citantur, sunt desumtę, quarum priores littera C, posteriores littera B, indicantur. Quo loco notandum est, quamplurimorum Pontificum Romanorum vitas, licet non omnes, uti in hoc opere descriptæ sunt, in Conciliorum Tomis contineri, deinde Baronianam lectionem magis nobis probari, quam illam Conciliorum, eo quod is affirmet se vetustissimorum quorumque exemplarium scripturam esse secutum. Quoties vero annorum, mensium, dierumque, quibus Pontifices sederunt, Chronologia ex propria Baronii sententia, ab omnibus Anastasii exemplaribus discre-*

pante, annotata est, eam diverso charactere signandam curavimus, hoc est, eo quo alia omnia, quæ extra variam lectionem contextus inciderunt, signata fuere. In ipso quidem contextu nihil admodum mutavimus, nihil detraximus, vel addidimus, nisi quod librarii incuria videbatur prætermissum, vel perperam exscriptum. Nihil loco movimus prçter barbarismos & solæcismos quosdam fœdiores, qui citra cachinnum legi non poterant, ea in re secuti exemplum, non solum Baronii, verum etiam eorum, qui jam olim plerasque vitas in Conciliorum Tomos retulerunt. Accedit quod M. SS. exempla, ad quæ in urbe collatio facta est, crebro puriorem sanioremque lectionem demonstrarint. Id vere diffitendum non est, haud semel tam scopulosa salebrosaque loca in hoc exemplari occurrisse, ut spes post diuturnam luctam nulla fuerit ex eis emergendi. Quid vero faceremus? relinqueremus omnia, ut ante fuerant, aspera & inaccessa? minime videbatur. Id ergo omni studio in summa temporis angustia contendimus, ut servata similitudine litterarum aliqua saltem ex scopulis & anfractibus pateret via, hoc est, ut aliquem tolerabilem sensum exsculperemus. Cæterum duo hic superesse video, quæ tuos, amice Lector, oculos auresque in hujus novi fœtus editione offendere possint. Alterum est, mendarum & erratorum reliquias, quas neque paucas neque exiguas, ubi lucem aspexerit, veremur superfuturas. Verum quia aliorum M.SS supplemento, & diuturnioris usura temporis deserti obliterare illa non potuimus, prorsus confidimus veniæ locum apud te nos inventuros: quippe cum aliud hac editione non fuerit nobis propositum, quam Anastasii historiam quomodocumque affectam, tandem in publicum divulgare, & novi scriptoris accessione litteratorum locupletare Bibliothecas. Sed nec defuturos speramus alios, qui abundantes otio, & exemplarium emendatiorum copia, accuratiore studio omnes hujus auctoris corruptelas & lacunas sint suppleturi. Alterum est, rudis & agrestis Anastasii nostri stylus. at duplici nomine veniam ille meretur. Semel, quod in illud sæculum inciderit, quo doctissimi censebantur, qui vel solam callerent Grammaticen. Constat enim Anastasii ævo etiam Episcopos in tradendis Grammaticç prçceptionibus operam suam locavisse. Iterum, quod ruditatem, simplicitatemque sermonis abunde compenset auctoris in scribendo insignis fides. nullum siquidem istius temporis fideliorem melioremque Anastasio, ut Baronius quoque notavit, scriptorem habemus. Nimirum ut in arbore non folia, sed fructus quçrendi, & in pecunia, non monetç percussio, sed materies proba, sic in bono Historico non lingua, sed pectus, non verborum fucus, sed lux veritatis spectanda est. Quis enim nescit, *inquit apud M. Tullium in altero de Oratore libro Antonius*, primam esse historiæ legem, ne quid falsi dicere audeat: deinde, ne quid veri non audeat, ne qua suspicio gratiæ sit in scribendo, ne qua simultatis? *Verum jam tempus est, ut quç jam olim fuerint de Anastasio nostro doctorum hominum judicia & ἐλόγια subjiciamus.*

ELO-

ELOGIA

PRO ANASTASIO BIBLIOTHECARIO.

*Guilielmus S. R. E. Bibliothecarius in * vita Hadriani II.* * Extat in hoc opere.

LEGATI S. R. E. textum Synodi (*nempe octavæ Generalis Constantinopoli celebratæ*) verentes, ne quid falsum Græca levitas in eam congesserit, Anastasio sanctæ Sedis Apost. Biblioth. (qui tunc temporis pro causa Huldovvici serenissimi nostri Augusti cum Suppone Archiministro post eos Constantinopolim, divina, ut creditur, dispensatione advenerat) subtiliter inquirendum, antequam subscribant, committunt. A quo quia in utrisque linguis eloquentissimus existebat, studiosissime perscrutatus, omne quod ad laudem serenissimi nostri Cæsaris, sanctissimus Domnus Hadrianus Pontifex in epistola sui decessoris Arsenio Episcopo imminente adjecerat, reseratum inveniunt.

Johannes Trithemius, de Scriptoribus Ecclesiasticis.

ANASTASIUS Apostolicæ Bibliothecæ custos & instaurator sagacissimus, in divinis Scripturis eruditus, & in sæcularibus litteris nobiliter doctus, Græco & Latino multum peritus eloquio, fertur nonnulla composuisse opuscula, sed ad manus nostras nihil eorum pervenit. Transtulit autem multa Græcorum volumina in Latinum, nam jubente Nicolao Papa I. transtulit Vitam Joannis Eleemosynarii, lib. 1. Unam S. Dionysii Hierarchiam, lib. 1. Synodum VII. universalem lib. 1. Vitas multorum SS. Patrum. lib. 1. & alia plura. Scripsit & Historiam Ecclesiasticam usque ad sua tempora, rogante Carolo II. cui imprimis charus erat. Claruit sub Ludovico Imperatore Secundo, anno Dom. 860.

B. Platina de Vitis Pontificum ; in Joanne IX.

CAROLUS Imperator Normannorum Regem in gratiam recipiens e baptismatis fonte levavit, ut scribit Anastasius, qui tum in pretio erat Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarius, vir sane utraque lingua doctus, ut e Græco in Latinum, & septimam universalem Synodum, & Hierarchiam Dionysii Areopagitæ, & vitas multorum Caroli gratia in Latinum eleganter & docte transtulerit.

Onuphrius Panvinius in Platinam, Annotat. in Nicolaum I.

ANASTASIUS Monachus, & S. R E. Biblioth. usque ad Nicolaum I. Rom. Pont. vitas, quæ adhuc apud me sunt, scripsit, sub quo & ejus successoribus Hadr. II. & Joan. VIII. in urbe floruit. Quæ sequuntur concinnavit Guilielmus quidam, alter Bibliothecarius, quæ in libro, quæ sub Damasi nomine circumfertur, exstant.

Sigebertus Gemblacensis, de illustribus Ecclesiæ Scriptoribus, cap. 104.

ANASTASIUS, jubente Nicolao Papa, transtulit in Latinum vitam Joannis Eleemosynarii scriptam Græce a Leontio Episcopo.

Cæsar Baronius Annalium Ecclesiasticorum Tomo 9.

ANASTASIUS Bibliothecarius etsi rudi stylo fidelissime tamen rerum gestarum historiam enarravit, imo in rerum sui temporis narratione nullum fideliorem & meliorem scriptorem habemus, apud quem magis cum simplicitate veritas, quam cum fuco mendacia valuerunt.

CATALOGUS PONTIFICUM ROMANORUM, DE QUIBUS IN HOC OPERE ANASTASII AGITUR.

I.	S. PETRUS.	1	XLVIII.	S. Hilarus.	15
II.	S. Linus.	1	XLIX.	S. Simplicius.	16
III.	S. Cletus.	1	L.	S Felix III.	16
IV.	S. Clemens.	1	LI.	S. Gelasius.	16
V.	S. Anacletus.	2	LII.	S. Anastasius II.	17
VI.	S. Evaristus.	2	LIII.	S. Symmachus.	17
VII.	S. Alexander.	2	LIV.	S. Hormisda.	18
VIII.	S. Sixtus.	2	LV.	S. Joannes.	19
IX.	S. Telesphorus.	2	LVI.	S. Felix VI.	19
X.	S. Hyginus.	2	LVII.	Bonifacius II.	20
XI.	S. Anicetus.	3	LVIII.	Joannes II.	20
XII.	S. Pius.	3	LIX.	S. Agapitus.	20
XIII.	S. Soter.	3	LX.	S. Silverius.	21
XIV.	S. Eleutherius.	3	LXI.	Vigilius.	22
XV.	S. Victor.	3	LXII.	Pelagius.	23
XVI.	S. Zepherinus.	3	LXIII.	Joannes III.	23
XVII.	S. Calixtus.	4	LXIV.	Benedictus.	23
XVIII.	S. Urbanus.	4	LXV.	Pelagius II.	23
XIX.	S. Anterus.	4	LXVI.	S. Gregorius.	24
XX.	S. Pontianus.	4	LXVII.	Sabinianus.	24
XXI.	S. Favianus.	4	LXVIII.	Bonifacius III.	24
XXII.	S. Cornelius.	4	LXIX.	S. Bonifacius IV.	24
XXIII.	S. Lucius.	5	LXX.	S. Deusdedit.	24
XXIV.	S. Stephanus.	5	LXXI.	Bonifacius V.	25
XXV.	S. Sixtus II.	5	LXXII.	Honorius.	25
XXVI.	S. Dionysius.	5	LXXIII.	Severinus.	25
XXVII.	S. Felix.	5	LXXIV.	Joannes IV.	26
XXVIII.	S. Eutychianus.	6	LXXV.	Theodorus.	26
XXIX.	S. Cajus.	6	LXXVI.	S. Martinus.	27
XXX.	S. Marcellinus.	6	LXXVII.	S. Eugenius.	28
XXXI.	S. Marcellus.	6	LXXVIII.	S. Vitalianus.	28
XXXII.	S. Eusebius.	7	LXXIX.	Adeodatus.	28
XXXIII.	S. Miltiades.	7	LXXX.	Donus.	29
XXXIV.	S. Silvester.	7	LXXXI.	S. Agatho.	29
XXXV.	S. Marcus.	11	LXXXII.	S. Leo II.	30
XXXVI.	S. Julius.	11	LXXXIII.	Benedictus II.	31
XXXVII.	S. Liberius.	11	LXXXIV.	Joannes V.	31
XXXVIII.	S. Felix II.	11	LXXXV.	Conon.	32
XXXIX.	S. Damasus.	12	LXXXVI.	Sergius.	32
XL.	S. Siricius.	12	LXXXVII.	Joannes VI.	34
XLI.	S. Anastasius.	12	LXXXVIII.	Joannes VII.	34
XLII.	S. Innocentius.	12	LXXXIX.	Sisinnius.	35
XLIII.	S. Zosimus.	13	XC.	Constantinus.	35
XLIV.	S. Bonifacius.	13	XCI.	S. Gregorius II.	36
XLV.	S. Cælestinus.	14	XCII.	S. Gregorius III.	38
XLVI.	S. Sixtus III.	14	XCIII.	Zacharias.	39
XLVII.	S. Leo.	15	XCIV.	Stephan. II.& III.	43

CATALOGUS ROMANORUM PONTIFICUM.

XCV.	S. Paulus.	48	CIII.	Gregorius IV.	85
XCVI.	Stephanus IV.	48	CIV.	Sergius II.	90
XCVII.	S. Hadrianus.	53	CV.	Leo IV.	93
XCVIII.	Leo III.	64	CVI.	Benedictus III.	106
XCIX.	Stephanus V.	73	CVII.	Nicolaus.	110
C.	Paschalis.	79	CVIII.	Hadrianus II.	117
CI.	Eugenius II.	84	CIX.	Stephanus VI.	123
CII.	Valentinus.	84			

CATALOGUS PONTIFICUM

A NICOLAO PRIMO.

107. NICOLAUS Primus.
Hadrianus Secundus.
Joannes Octavus, *dictus* Nonus.
110. Marinus, *al.* Martinus Secundus.
Hadrianus Tertius.
Stephanus Sextus, *dictus* Quintus.
Formosus.
Bonifacius Sextus.
Stephanus Septimus.
Romanus Primus.
Theodorus Secundus.
Joannes Nonus, *dictus* Decimus.
Benedictus Quartus.
120. Leo Quintus.
Christophorus Primus.
Sergius Tertius.
Anastasius Tertius.
Landus.
Joannes Decimus.
Leo Sextus.
Stephanus Octavus.
Joannes Undecimus.
Leo Septimus.
130. Stephanus Nonus, *dictus* Octavus.
Martinus Secundus.
Agapetus Secundus.
Joannes Duodecimus.
Benedictus Quintus.
Leo octavus.
Joannes Decimus-tertius.
Benedictus Sextus.
Donus Secundus.
Bonifacius Septimus.
Benedictus Septimus.
140. Joannes Decimus-quartus.
Joannes Decimus-quintus.
Joannes Decimus-sextus.
Gregorius Quintus.
Joannes Decimus-septimus.
Silvester Secundus.
Joannes Decimus-octavus.
Joannes Decimus-nonus.
Sergius Quartus.
Benedictus Octavus.
Joannes Vigesimus.
150. Benedictus Nonus.
Silvester Tertius.
Gregorius Sextus.
Clemens Secundus.
Damasus Secundus.
Leo Nonus.
Victor Secundus.
Stephanus Decimus.
Benedictus Decimus.
Nicolaus Secundus.
Alexander Secundus.
Gregorius Septimus.
160. Victor Tertius.
Urbanus Secundus.
Paschalis Secundus.
Gelasius Secundus.
Calistus Secundus.
Honorius Secundus.
Innocentius Secundus.
Cælestinus Secundus.
Lucius Secundus.
Eugenius Tertius.
170. Anastasius Quartus.
Hadrianus Quartus.
Alexander Tertius.
Lucius Tertius.
Urbanus Tertius.
Gregorius Octavus.
Clemens Tertius.
Cælestinus Tertius.
Innocentius Tertius.
Honorius Tertius.
180. Gregorius Nonus.
Cælestinus Quartus.
Innocentius Quartus.
Alexander Quartus.
Urbanus Quartus.
Clemens Quartus.
Gregorius Decimus.
Innocentius Quintus.
Hadrianus Quintus.
Joannes Vigesimus-primus, *dictus* Vigesimus-secundus.
190. Nicolaus Tertius.
Martinus Secundus, *dictus* Quartus.
Honorius Quartus.
Nicolaus Quartus.
Cælestinus Quintus.
Bonifacius Octavus.
Benedictus Undecimus.
Clemens Quintus.
Joannes Vigesimus-secundus, *dictus* Vigesimus-tertius.
Benedictus Duodecimus.
200. Clemens Sextus.
Innocentius Sextus.
Urbanus Quintus.
Gregorius Undecimus.
Urbanus Sextus.
Bonifacius Nonus.
Innocentius Septimus.
Gregorius Duodecimus.
Alexander Quintus.
Joannes Vigesimus-tertius, *dictus* Vigesimus-quartus.
210. Martinus Tertius, *dictus* Quintus.
Eugenius Quartus.
Nicolaus Quintus.
Calixtus Tertius.
Pius Secundus.
Paulus Secundus.
Sixtus Quartus.
Innocentius Octavus.
Alexander Sextus.

Pius Tertius.
220. Julius Secundus.
Leo Decimus.
Hadrianus Sextus.
Clemens Septimus.
Paulus Tertius.
Julius Tertius.
Marcellus Secundus.
Paulus Quartus.
Pius Quartus.
Pius Quintus.
230. Gregorius Decimus-tertius.
Sixtus Quintus.
Urbanus Septimus.
Gregorius Decimus-quartus.
Innocentius Nonus.
Clemens octavus.
Leo Undecimus.
Paulus Quintus.
Gregorius Decimus-quintus.
Urbanus octavus.
240. Innocentius Decimus.

INDEX PONTIFICUM,

JUXTA ORDINEM ALPHABETI.

A

ADEODATUS. 28
Agapetus, I. 21
Agapetus. 2.
Agatho. I. 29
Alexander I. 2
Alexander 2.
Alexander 3.
Alexander 4.
Alexander 5.
Alexander 6.
Anacletus. 2
Anastasius I. 12
Anastasius 2. 17
Anastasius 3.
Anastasius 4.
Anicetus.
Antherus. 14

B

Benedictus I. 23
Benedictus 2. 31
Benedictus 3. 106
Benedictus 4.
Benedictus 5.
Benedictus 6.
Benedictus 7.
Benedictus 8.
Benedictus 9.
Benedictus 10.
Benedictus 11.
Benedictus 12.
Bonifacius I. 13
Bonifacius 2. 20
Bonifacius 3. 24
Bonifacius 4. 24
Bonifacius 5. 24
Bonifacius 6.
Bonifacius 7.
Bonifacius 8.
Bonifacius 9.

C

Cajus. 6
Cælestinus I. 14
Cælestinus 2.
Cælestinus 3.
Cælestinus 4.
Cælestinus 5.
Callistus I. 4
Callistus 2.
Callistus 3.
Christophorus.
Clemens I. 1
Clemens 2.
Clemens 3.
Clemens 4.
Clemens 5.
Clemens 6.
Clemens 7.
Clemens 8.
Cletus. 1
Conon. 31
Cornelius. 4
Constantinus. 35

D

Damasus I. 12
Damasus 2.
Deusdedit. 24
Dionysius. 5
Donus I. 29
Donus 2.

E

Eleutherius. 3
Evaristus. 2
Eugenius I. 28
Eugenius 2. 84
Eugenius 3
Eugenius. 4.
Eusebius. 6
Eutychianus. 6

F

Fabianus. 4
Felix I. 5
Felix 2. 11
Felix 3. 16
Felix 4. 19
Formosus.

G

Gelasius I. 16
Gelasius 2.
Gregorius I. 24
Gregorius 2. 35
Gregorius 3. 36
Gregorius 4. 85
Gregorius 5.
Gregorius 6.
Gregorius 7.
Gregorius 8.
Gregorius 9.
Gregorius 10.
Gregorius 11.
Gregorius 12.
Gregorius 13.
Gregorius 14.
Gregorius 15.

H

Hadrianus I. 53
Hadrianus 2. 117
Hadrianus 3.
Hadrianus 4.
Hadrianus 5.
Hadrianus 6.
Hilarius. 15
Honorius I. 25
Honorius 2.
Honorius 3.
Honorius 4.
Hormisda. 18
Hyginus. 2

I

Innocentius I. 12
Innocentius 2.
Innocentius 3.
Innocentius 4.
Innocentius 5.
Innocentius 6.
Innocentius 7.
Innocentius 8.
Innocentius 9
Innocentius 10
Joannes I. 19
Joannes 2. 20
Joannes 3. 23
Joannes 4. 25
Joannes 5. 31
Joannes 6. 32
Joannes 7. 32
Joannes 8.
Joannes 9.
Joannes 10.
Joannes 11.
Joannes 12.
Joannes 13.
Joannes 14.
Joannes 15.
Joannes 16.
Joannes 17.
Joannes 18.
Joannes 19.
Joannes 20.
Joannes 21.
Joannes 22.
Joannes 23.
Joannes 24.
Julius I.
Julius 2.
Julius 3.

L.

Landus.
Leo I. 15.
Leo 2. 70
Leo 3. 64
Leo 4. 93
Leo 5.
Leo 6.
Leo 7.
Leo 8.
Leo 9.
Leo 10.
Leo 11.
Liberius. 11
Linus. 1
Lucius I. 5
Lucius 2.
Lucius 3.

M.

Marcellinus. 6
Marcellus. 6

Marcellus 2.
Marcus. 11
Marinus 1.
Marinus 2.
Martinus 1. 27
Martinus 2.
Martinus 3.
Miltiades. 7

N.

Nicolaus 1. 110
Nicolaus 2.
Nicolaus 3.
Nicolaus 4.
Nicolaus 5.

P.

Paulus 1. 48
Paulus 2.
Paulus 3.
Paulus 4.
Paulus 5.
Paschalis 1. 79
Paschalis 2.
Pelagius 1. 23
Pelagius 2. 23
Petrus. 1
Pius 1. 3
Pius 2.
Pius 3.
Pius 4.
Pius 5.
Pontianus. 4

R.

Romanus.

S.

Sabinianus. 24
Sergius 1. 32
Sergius 2. 90
Sergius 3.
Sergius 4.
Severinus. 25
Silverius. 21
Silvester 1. 7
Silvester 2.
Silvester 3.
Simplicius. 16
Siricius. 12
Sisinnius. 34
Sixtus 1. 2
Sixtus 2. 5
Sixtus 3. 14
Sixtu 4.
Sixtus 5.
Soter. 3
Stephanus 1. 5
Stephanus 2.
Stephanus 3. 43
Stephanus 4. 48
Stephanus 5. 78
Stephanus 6. 123
Stephanus 7.
Stephanus 8.
Stephanus 9.
Stephanus 10.
Symmachus. 17

T.

Telesphorus. 2
Theodorus 1. 26
Theodorus 2.

V.

Valentinus. 84
Victor 1. 3
Victor 2.
Vigilius. 22
Vitalianus. 28
Urbanus 1. 4
Urbanus 2.
Urbanus 3.
Urbanus 4.
Urbanus 5.
Urbanus 6.
Urbanus 7.
Urbanus 8.

Z.

Zacharias. 38
Zepherinus. 4
Zosimus. 13

INDEX GLOSSARUM ANASTASII.

ABsis. pag. 7. col. 2
Absolvit, *id est*, dimisit. 35. col. 2
Abstultæ, *pro* ablatæ. 56. col. 1 *vide tamen var. ex Reg. cod.*
Accubitus. 75. col. 2
Accubitum. 94. col. 2
Adtiguus. 13. col. 1
Agenda. 31. col. 1
Agens in rebus. 11. col. 2
Albaveræ gemmæ. 109. col. 2
Alithinum. 120. col. 1
Alitor. 85. col. 1
Ama. 7. col. 1.
Amendulæ aureæ. 109. col. 1
Amula. *ibid.*
Amulę. 39. col. 1
Anguli fundati. 95. col. 2
Anniversarius. 31. col. 1. *in var. ex Reg. cod. & in ora.*
Annositas. 33. col. 2
Antarta. 24. col. 2. *in var. bis*
Antipemptum. 71. col. 1
Apallarea. 33. col. 2. *vide Meursii Glossarium Græco-barbarum.*
Apparem, *id est*, exemplum. 58. col. 2
Aquamanile. 39. col. 2. *vide tamen var. ex Reg. cod.*
Aquamanulis. 13. col. 1. *sic MSS. editi aquæmaniles.*
Aquamanus. 39. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Aquimolæ. 104. col. 1
Arcaria. 29. col. 1
Arcarius Ecclesiæ. *ibid.*
Archilevita. 84. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Archivum. 12. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Arcora. 64. col 2. *in var. ex Reg. cod.*
Argentum batutile. 7. col. 2
Argentum dolaticum. *ibid.*
Armilausia. 38. col. 1.
A secretis. 29. col. 1
A sero. *in var. ex Reg. cod.*
Astellæ. *ibid, vide* Fastelli.
Auctoritas. 18. col. 2
Augmentare. 25. col. 1
Aurum obrizum. 96. col. 2
Autocephalia. 29. col. 1. 31. col. 2

BAnda. 33. col. 1. 67. col. 1
Bandora. 57. col. 2
Baucę. 104. col. 2
Bimixę. 72. col. 1
Binatim. 29. col. 1
Blatteum. 19. col. 1
Blattin. 94. col. 1
Blattum. 65. col. 2
Boja. 26. col. 2
Bucellarii. 5. col. 1. *in var. ex Reg. cod.*
Bullę. 84. col. 2. 99. col. 2
Bullę titulatę alicujus nomine. 114. col. 2
Butto. 94. col. 1. *sic ubique leg.*

CAballi strati. 29. col. 2
Caballicare. 32. col. 2
Cacabus. 22. col. 2
Calcarię. 35. col. 1
Calix argenteus anaglyphus. 10. col. 1
Calix pendentilis. 96. col. 1
Calices ministeriales. 8. col. 1
Camelaucus. 35. col. 2
Camisia. 109. col. 2
Campanarium. 99. col. 1. *in var. ex Reg. cod.*
Campagi. 50. col. 1. *sic ibi leg.*
Cancelli. 10. col. 1
Cancelli fusiles. 71. col. 1
Candelabra aurochalca. 8. col. 2
Canistra. 65. col. 1
Canthara cerostrata. *al.* cerostata. 8. col. 1
Cantharus sessilis. 111. col. 1
Capellanus. 58. col. 1
Capita. 28. col. 2
Capitulare. 34. col. 2
Casales. 53. col. 2
Catabulum. 6. col. 2
Cereaptum. 77. col. 1
Chartæ plumbeæ. 34. col. 1
Chartophylax Ecclesię. 29. col. 2
Chartularius. 25. col. 2
Chrysoclavus. 31. col. 1
Ciburium, *vel* Ciborium. 65. col. 1
Cimilia. 26. col. 1
Clamacterii argentei. 94. col. 2
Clerus. 3. col. 1
Clusa, pro clausa. 66. col. 2
Clusę. 45. col. 2.
Coemptio frumenti. 31. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Colatorium. 84. col. 1
Colatoria vasa. 66. col. 1
Colobium. 6. col. 1
Comeatus. 56. col. 1. *in var. ex Reg. cod. editio prior, licentia. glossema est.*
Commonitorium rescriptum. 38. col. 2
Communicales. 78. col. 1
Communicare a manu alicujus. 35. col. 2
Communis erat. 18. col 1 *in var. MS Reg.*
Concha. 15. col. 2

Confessio. 18. col. 1
Confortatorię epistolę. 18. col. 2
Consecratus, *pro* consecratione. 7. col. 1
Consentaneus alicujus. 66. col. 2
Constitutum, *pro* decreto. 24. col. 2
Consuetudo. 31. col. 1. *in var. ex Reg. cod.*
Consuetudinaliter. 85. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Contingere in insula. 35. col. 2
Conviare. 41. col. 2
Conviator. *ibid. in var. ex Reg. cod.*
Coronę pharales. 14. col. 2
Crux diacoptos. 66. col. 1
Cubicularius. 22. col. 2. 41. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*

Dalmatica. 6. col. 1
Deargentare. 99. col. 1
Decimata. ę. *in editione pr. & M. in R.* decimata *in neutro.* 59. col. 1
Decimatę vini. *ibid.*
Defensor primus. 53. col. 2.
Defensorum primus. 35. col. 2
Delegatio. 13. col. 1
Deliciosus. 56. col. 1
Delimpidari. 30. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Delphini. 9. col. 2
Desertio. 39. col. 2
Despectus. 33. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
De suscepta. 37. col. 1. *in fi. vide tamen var. ex Reg. cod.*
Diagrapha. 28. col. 2
Dignitas presbyt. 31. col. 1 honor. 32. col. 1
Dimittere, *pro* relinquere. 28. col. 2
Diptycha. 30. col. 1
Distectum. 34. col. 1 *in var. ex Reg. bis.*
Dolositas. 66. col. 1

Ebdomadarius. 40. col. 1
Equester. 117. col. 1. *in var. ex Reg. cod.*
Exarchus, Italię. 25. col. 2
Exercitales. 46. col. 2
Exornare fecit 56. col. 1 *in var. ex Reg. cod. ubi delendum glossema, quod extat in duobus MSS.* ornamenta abstulit.
Expatriarcha. 30. col. 1

Facere annos, dies. 6. col. 2. 11. col. 2 *in var. Reg. cod.*
Fastelli. 31. col. 1. *vide tamen Meursium in ἀστῆλαι, & Buleng. de vest. Pontif.*
Fastigium batutile. 9. col. 3
Fibulatorium. 39. col. 2
Fibulatoria. *ibid.*
Fossatum. 34. col. 1
Fundatum, *seu* fundata. 65. col. 1
Furia. 18. col. 2

Gabatha. 93. col. 2
Gabathæ filopares. 100. col. 1
Gammadia. 66. col. 1
Gammadiæ. *ibid.*
Gemmę prasinæ, & hyacinthinæ albæ. 8. col. 2.
Gerontocomium. 36. col. 2 *in var. ex Reg. cod.*
Graphio. 57. col. 2
Gravatæ. 38. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Grossitudo. 8. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Grypæ. 65. col. 2

Hegumenus. Monasterii. 66. col. 2
Hypapante. 34. col. 1

Imbojati. 29. col. 2
Inclusi. 30. col. 1
Indicula expositionis fidei. 35. col. 2 *in var. ex Reg. cod.*
Indiculi. 112. col. 1
Inglandati. 60. col. 1
Instar. 65. col. 1
Intarta. 24. col. 2. *v.* Antarta.
Introgressio. 39. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Jugulum. 111. col. 1
Jungere ad aliquem. 44. col. 1 *in var. Reg. cod.*

Lætania. 68. col. 1
Lamento. 68. col. 2 *in var. ex Reg. cod.*
Lamentum. 64. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Laudanæ. 59. col. 1
Lectorium. 72. col. 1
Lista de fundato. 97. col. 2
Lucerna bimixa. 103. col. 2
Lucernam bimixyn. 95. col. 2
Lucernæ fusiles. 71. col. 1
Lucernæ byssinæ argenteę. 9. col. 2

Magistrianus. 18. col. 1
Mallones capillorum. 31. col. 2.
Manci. 104. col. 2. *sic legit Meursius.*
Mandatum, *pro* nuncio. 53. col. 2
Mansionarii. 26. col. 1 *in fi.*
Mantum. 38. col. 1
Mappulę. 35. col. 2
Marmora porphyretica. 9. col. 2
Marmorare. 68. col. 2
Massa, *alii* mansum. 42. col. 2
Matroneum. 18. col. 1
Mausoleum. 10. col. 1
Medemnę. *ibid.*
Medemni. 9. col. 1
Memoriæ martyrum. 5. col. 2 *in fi.*
Metallum porphyreticum. 10. col. 1
Metretę. 8. col. 2
Metretum. 9. col. 2
Ministeria. 2. col. 1
Missi. 29. col. 1
Mizilum. 77. col. 1

Musileum. 35. col. 1. *pro* Mausolæum.
Myzinum. 111. col. 2

NAuticatio. 28. col. 2
Neophytus. 111. col. 2
Nixi. 9. col. 1
Nomenclator. 29. col. 1. *in fin. vide tamen var. ex Reg. cod.*
Nomenculator. 35. col. 1
Nymphæum. 15. col. 2

OBlationarius. 40. col. 2
Obsequia. 25. col. 1. 29. col. 2
Officia, *pro* officialibus. 30. col. 2. *in var. ex R. c.*
Olitana consuetudo. 67. col. 1
Oloverum. 18. col. 2
Ophisticum famen. 110. col. 2. *vide tamen var. ex Reg. cod.*
Oraculum. 29. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Orarium. 30. col. 1
Orbiculi. 103. col. 1. 105. col. 1
Ordinator. 35. col. 2.
Orphanotrophium. 84. col. 1
Osculor, *passive*. 33. col. 2

PAlergium. 31. col. 1
Panni de siphori. 117. col. 1
Paracellarius. 60. col. 1
Paracellarium. *ibid.*
Paratrapeta. 68. col. 2
Patricius Romanorum. 54. col. 1
Patena. 7. col. 2. chrismatis. *ibid.*
Peculia. 28. col. 2. *in var. ex Reg.*
Perfidia pro hæresi. 30. col. 1
Periclysis. 96. col. 2.
Petiæ smaltitæ. 109. col. 1
Phamecantharus. 8. col. 2. *MSS. tamen habent*, farus cantharus.
Phara. 8. col. 1
Pharus cantharus. 10. col. 1
Pietas, de principe. 29. col. 2. *& ibid.* Pietas Augustalis.
Placabiles. 51. col. 1. *in var. ex Reg. cod. in editis* placibiles.
Planca. 6. col. 2. *sed vide var. ex cod. Reg.*
Plumacium. 33. col. 2
Plumbatæ. 5. col. 1
Polycandelus. 71. col. 1
Pontificium. 95. col. 2
Præcessor. 29. col. 1
Præfectianus. 18. col. 2
Præsentare locum. 29. col. 2. 31. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Primicerius exercitus. 35. col. 2
Primicerius notariorum. 11. col. 2
Processus. 29. col. 2. *in fin.*
Procinctus armatorum. 98. col. 2
Proclamatio. 113. col. 1. *in var. ex Reg. cod. editio prior*, querimoniam.
Protoasecretis. 46. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Protospatharius. 33. col. 1

QUadrapola pallia. 59. col. 1
Quadriporticus. 65. col. 2

REcompensatio. 43. col. 1. *vide tamen var. ex Reg. cod.*
Rector. 37. col. 1
Redundatio. 117. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Regia argentea. *in variis.* 131. col. 2
Regiolæ. 39. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Regionarius. 35. col. 2
Regiro. 64. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Regnum. 72. col. 1
Regulares. 60. col. 1
Rejacere. 113. col. 1
Relevare. 31. col. 2
Respectator. 33. col. 1. *in var. ex Reg. cod.*
Respectus. 31. col. 1
Responsales. 28. col. 1
Roga. 25. col. 1. 65. col. 1
Rogatus. 9. col. 2
Rugæ. 97. col. 1
Rugulæ. 103. col. 2

SAcellarius. 35. col. 1
Sacra. 35. col. 1.
Sanctimoniales mulieres. 17. col. 2
Saracum. 109. col. 2. *in fin.*
Saxisca. 39. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Scebrum chartale. 33. col. 1
Scemate decoratus. 98. col. 1
Scholasticus lingua. 30. col. 2
Scribo. 22. col. 1
Scriniator. 35. col. 1
Scriptio. 29. col. 2. *in var. ex cod. Reg.*
Scutella. 30. col. 1
Secretarium. 24. col. 1. *in var. ex Reg. &* 29. col. 2
Secundicerius. 35. col. 1
Sellaris. 45. col. 2
Sellares. 35. col. 2
Senior. 48. col. 1
Sequipes. 42. col. 1
Sigilla. 8. col. 2
Silentiarius imperialis. 44. col. 1
Smaltitum. 109. col. 2
Solarium. 94. col. 1
Spaniscum. 94. col. 1
Spanoclystum regnum, calix spanoclystus. 72. col. 1
Spatha. 38. col. 1
Spatharius. 33. col. 1
Spretus. *ibid. sed vide var. ex Reg. cod.*
Statura. 64. col. 2
Staupi argentei. 117. col. 2
Stauracin. 33. col. 2
Stratigos. 35. col. 2

Strator. 45. col. 2
Subdiaconus regionarius primæ regionis. 21. col. 2
Suburra. 71. col. 1
Suffitorium. 18. col. 2. *alii legunt* fuccinctorium.
Superista. 53. col. 2. *in var. ex Reg. cod.*
Superista palatii. 105. col. 2
Syllabæ Apostolicæ. 56. col. 2

Tabula acupictilis. 99. col. 2
Tabula de smalto. 96. col. 2
Tabulæ. 19. col. 1
Terminatio, *pro* determinatio. 32. col. 1 *in var. ex Reg. cod.*
Tetravela. 68. col. 1
Thimiamaterium. 8. col. 2
Titulus. 7. col. 1
Tribunus. 55. col. 1
Trimisium. 8. col. 2. *in MS.* tremissem. *alibi tamen sæpissime scribitur*, trimisium.
Trimma auri. 8. col. 2. *sic leg.* 7. col. 2
Trullus. 29. col. 2
Tumba. 12. col. 1. *in var. ex cod. Reg.*
Typus. 27. col. 1

Valefacere. 28. col. 2
Velum primum & secundum. 21. col. 2
Vela ex Imizino. 105. col. 2
Vela rosata. 70. col. 2
Vela sigillata. 65. col. 2
Vestiarius. 26. col. 1. 53. col. 1. & 64. col. 1. *lin.* 28. *in var. prior. edit.*
Vestararius. *in var. ex Reg. sic. leg* 158. col. 1
Vestis de Imizino. 68. col. 2
Vestis de stauraci. 69. col. 2. *vel* stauracin, *vel* de stauracio. 59. col. 1
Vestis sigillata. 96. col. 2
Vicedominus. 22. col. 2
Vicedominium. 49. col. 1
Vicinium. 43. col. 1. *in var. ex Reg. cod.*

Xenodochium. 69. col. 2

FINIS.

ANA-

ANASTASII BIBLIOTHECARII HISTORIA DE VITIS ROMANORUM PONTIFICUM.

I. S. PETRUS APOSTOLUS.

ANNO CHRISTI XLV. CLAUD. IMPER. III.

Edit. Paris. pag. 1.

BEATUS Petrus Apoſtolus, & Princeps Apoſtolorum, *a* Antiochenus filius Joannis, Provinciæ Galileæ, vico Bethſaidæ, frater Andreæ *b* Primus ſedit cathedram Epiſcopatus in Antiochia annos 7. * Hic Petrus ingreſſus in urbem Romam *c* ſub Nerone Cæſare, ibique ſedit cathedram Epiſcopatus *d* annos 25. menſem unum, dies 8. fuit autem temporibus *e* Tiberii Cæſaris & Caii, & Tiberii Claudii, & Neronis. Hic ſcripſit *f* duas epiſtolas, quæ *g* Catholicæ nominantur, & *h* Evangelium Marci, quia Marcus auditor ejus fuit, & filius ejus * de Baptiſmo. Poſt omnem quatuor Evangeliorum fontem, quæ ad interrogationem, & teſtimonium ejus, hoc eſt Petri, firmata ſunt, dum alius latine, aliuſque græce, & alius * hebraice conſonant, * tamen ejus teſtimonio ſunt firmata. Hic martyrio cum Paulo coronatur poſt paſſionem Domini * annis 38. qui * ſepultus eſt via Aurelia in templo Apollinis juxta locum ubi crucifixus eſt, juxta palatium Neronianum in Vaticano, juxta territorium triumphale, * in Calendas Julias. Hic fecit ordinationes per menſes Decembrios, * Epiſcopos 6. Presbyteros 10. Diaconos 8.

a T. 1. Concil. deeſt.
b Vide Baron. tom. 1. Annal. anno 39.
* hinc.
c C. & B. Claudio.
d B. Ann. 24. in 5. d. 11.
e B. Claudii & Neronis.
f Vide Bar. an. 45 & 68.
g C. & canonicæ.
h Vide Baron. anno 41.
* 1 Bapt. Evangelia teſtimonio Petri firmata.
* C. hebr. ſcribentes.
* C. omnia.
* anno.
* Baron. ad an. 69.
* C. 3. Kal.
* C. Epiſc. 3. diac. 7.
pag. 2.

II. S. LINUS.

ANNO CHRISTI LXIX. NERON. IMP. XIII.

LINUS, natione Italus, regionis Tuſciæ, ex parte Herculano, ſedit annos 15. menſes *a* tres, dies 12. fuit autem *b* temporibus Neronis, a Conſulatu Saturnini, & Scipionis, uſque ad Capitonem, & Rufum Conſules. Martyrio coronatur. Hic ex præcepto Beati Petri conſtituit, ut mulier in Eccleſiam velato capite introiret. Hic fecit ordinationes duas, Epiſcopos 15. Presbyteros 18. qui ſepultus eſt juxta corpus Beati Petri in Vaticano, ſub die nono Calendas Octobrias.

a B. m. 2. d. 23.
b B. Galbæ, Othonis, Vitellii & Veſpaſ. a Coſſ. Fonteii & Rufi, uſque ad Commodum & Priſcum.
Mulier velato capite intrat Eccleſiam.

III. S. CLETUS.

ANNO CHRISTI LXXXI. VESPASIANI IMP. X.

CLETUS, natione Romanus, de regione Vico Patricii, patre Æmiliano, ſedit annos 12. * menſem unum, dies 11. fuit autem temporibus Veſpaſiani, & Titi *a* a Conſulatu Veſpaſiani *b* 7. & Domitiani 5. uſque ad Domitianum 9. & Rufum Conſules. martyrio coronatur. Hic ex præcepto Beati Petri * 35. Presbyteros ordinavit in urbe Roma, menſe Decembri, qui etiam ſepultus eſt juxta corpus B. Petri in Vaticano 6. Calend. Majas, & ceſſavit epiſcopatus dies 20.

* B. m. 7. d. 2.
a B. & Domit.
b B. 9. & Titi 7. uſque ad Trajan. & Glabrionem.
* C. B. 25.

IV. S. CLEMENS.

ANNO CHRISTI LXXXXIII. DOMITIAN. IMP. X.

CLEMENS, natione Romanus, *a* de regione Cæliomonte, ex parte Fauſtino, ſedit annos 9. *b* menſes 11. dies 10. fuit autem temporibus *c* Galbæ, & Veſpaſiani *d*, a Conſulatu Trajani, & Italici uſque Veſpaſianum 9. & Titum. Hic dum multos libros zelo fidei Chriſtianæ religionis adſcriberet, martyrio coronatur. *e* Hic fecit 7. regiones dividi Notariis fidelibus Eccleſiæ, qui geſta martyrum ſollicite, & curioſe unuſquiſque per regionem ſuam diligenter perquirerent. Hic fecit duas epiſtolas, quæ *f* catholicæ nominantur. Hic ex præcepto Beati Petri

a B. Cælii montis.
b B. m. 6. d. 6.
c B. Domitiani, Nervæ, & Trajani.
d B. & Glabrionis, uſque ad Trajani 3. & Frontonis 3.
e Vide Baron. ad ann. 98.
f C. canonicæ.

Vide Baron. an. 95. * Ecclesiæ gubernandæ Pontificatum. * Quod in epistola, &c. reperietur Vide Baron. ad an. 69. * Vide Baron. martyrol. d. 23. Novemb.

suscepit * Ecclesiam, & Pontificatum gubernandum, sicut ei fuerat a Domino Jesu Christo cathedra tradita, vel commissa. Tamen in epistola, quæ ad Jacobum scripta est, qualiter ei a Beato Petro commissa est Ecclesia, reperies. Ideo Linus, & Cletus ante eum conscribuntur, eo quod ab ipso principe Apostolorum ad ministerium sacerdotale exhibendum sunt Episcopi ordinati. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrem, Presbyteros 10 Diaconos 11. Episcopos per diversa loca 15. Obiit martyr anno Trajani tertio, qui etiam sepultus est in * Græcia, 8. Calendas Decembris, & cessavit episcopatus * dies 12.

* C. 9. C. I. * B. plures menses & dies.

Edit. Paris. pag. 3.

V. S. ANACLETUS.

ANNO CHRISTI CIII.

TRAJANI IMP. IV.

Anacletus, natione Græcus, de Athenis, ex patre Antiocho, sedit annnos 9. *a* menses duos, die 10. fuit autem temporibus * Domitiani, a Consulatu *b* Domitiani decimo, & Savini usque ad Domitianum 17. & Clementem Consules. Hic memoriam Beati Petri construxit, & composuit, dum presbyter factus fuisset a Beato Petro, seu alia loca, ubi Episcopi reconderentur sepulturæ. Ubi autem & ipse sepultus est * juxta corpus Beati Petri. 3. Idus Julii. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrem, Presbyteros 5. Diaconos tres, Episcopos per diversa loca numero 6. & cessavit episcopatus dies 13.

a C. B. 11. 3. * B. Trajani. * Sabini C. b B. Trajani 4. & Articulei usque ad Pisonem & Hastam. * C. B. in pace.

VI. S. EVARISTUS.

ANNO CHRISTI CCXII.

TRAJANI IMP. XIII.

Evaristus, natione Græcus, ex patre Judæo, nomine Juda, de civitate Bethleem, sedit *a* annos 13. menses 6. dies duos. fuit autem * temporibus Domitiani, & Nervæ Trajani, a consulatu *b* Valentis, & Veteris usque ad Gallum, & Braduam Consules: martyrio coronatur. *c* Hic titulos in urbe Roma divisit Presbyteris, & 7. Diaconos constituit, qui custodirent Episcopum prædicantem propter stylum veritatis. Hic fecit ordinationes * tres per mensem Decembris, Presbyteros 6. Diaconos 2. Episcopos per diversa loca 5. Qui etiam sepultus est juxta corpus Beati Petri in * Vaticanum, 6. Cal. Novembris, & cessavit episcopatus * dies 19.

a B. an. 9. m. 3. * B. Trajani & Hadriani. b B. Pisonis & Hasta usque ad Aviolam & Pansam. c Vide Baron. ann. 112. * B. 4. Presb. 17 Episc. 15. * Vaticano. C. * C. B. 18.

VII. S. ALEXANDER.

ANNO CHRISTI CXXI.

HADRIANI IMP. II.

Alexander, natione Romanus, ex patre Alexandro, de regione Caput tauri, sedit *a* annos 8. menses 5. dies 2. fuit autem *b* temporibus Trajani usque ad Helianum, & * Veterem. *c* Hic passionem Domini miscuit in precationem sacerdotum, quando Missæ celebrantur. Martyrio coronatur, & cum eo * Eventius presbyter, & Theodorus diaconus. Hic constituit *d* aquam aspersionis cum sale benedici in habitaculis hominum. Hic fecit ordinationes tres per mensem Decembrem, Presbyteros sex, Diaconos duos, Episcopos per diversa loca numero 5. Qui etiam sepultus est via Numentana, ubi decollatus est, ab urbe Roma non longe, miliario 7. quinto Nonas Maii, & cessavit episcopatus dies * 35.

a B. ann. 10. m. 5. d. 20. b. B. a Coss. Aviola & Pansa ad Catullinum & Aprum. * C. & Vet. consules. c Vide Baron. ann. 132. d B. Evenius & Theodulus presbyteri. Vide Baron. loco cit. * C. B. 25.

VIII. S. SIXTUS.

ANNO CHRISTI CXXXII.

HADRIANI IMP. XIII.

Sixtus, natione Romanus, ex patre Pastore, de regione Via lata, sedit *a* annos 10. menses tres, dies 21. fuit autem temporibus Hadriani * usque *b* ad Verum, & Anniculum, martyrio coronatur. Hic constituit, ut ministeria sacrata non tangerentur, nisi a * Ministris. Hic constituit, ut quicunque Episcoporum evocatus fuisset ad sedem * Apostolicam, & rediens ad parochiam suam non susciperetur *c* nisi cum literis Patriarchæ salutationis plebi, quæ est formata. Hic fecit ordinationes tres per mensem Decembris, Presbyteros 11. Diaconos * quatuor, Episcopos per diversa loca numero quatuor. Qui etiam sepultus est juxta corpus Beati Petri in Vaticanum * 3. Nonas Aprilis, & cessavit episcopatus dies 2.

a B. an. 10. m. mense 1. & d. 22. * & Antonini Pii. b B. usque ad Ant. Aug. & M. Aurel. Anton. Coss. * vasa. * C. m. sacratis * C. B. Romanam Apost. c C. B. nisi cum formatis salut. ad plebem a pag. 4. sede Apostol. Vide Baron. ad ann. 142. * C. B. tres. * C. B. 8. Id. April.

IX. S. THELESPHORUS.

ANNO CHRISTI CXLII.

ANTON. PII IMP. III.

Thelesphorus, natione Græcus, ex Anachorita, sedit annos 11. *a* menses 3. dies 22. fuit autem temporibus *b* Antonini, & Marci. Hic constituit, ut *c* septem hebdomadas ante Pascha jejunium celebraretur, & Natali Domini noctu Missæ celebrarentur, cum * omni tempore ante horæ tertiæ cursum, nullus præsumeret missam celebrare, qua hora Dominus noster ascendit crucem, & ante sacrificium hymnus diceretur Angelicus, hoc est, Gloria in Excelsis Deo. Martyrio coronatus est, qui sepultus est juxta corpus Beati Petri in Vaticano * 4. Nonas Januarii. Hic fecit ordinationes quatuor per mensem Decembrem, Presbyteros 12. Diaconos 8. *d* & cessavit episcopatus dies * quatuor.

a B. m. 9. minus d. 3. b B. Antonini Pii tantum usque ad Coss. Glabrionem & Verianum. c Vide Baron. ann. 154. * C. B. omni alio. * C. B. Nonis. d C. B. Episc. per d. loca 13. * septem C. B.

X. S. HYGINUS.

ANNO CHRISTI CLIV.

ANTON. PII IMP. XV.

Hyginus, natione Græcus, ex Philosopho de Athenis, cujus genealogia non invenitur, sedit *a* annos quatuor, menses tres, dies octo. fuit autem *b* temporibus Veri, & Marci a Consulatu Magni, & Camerini usque * Orfidum, & Priscum. Hic clerum composuit, & *c* distribuit gradus. Hic fecit ordinationes tres per mensem Decemb. Presbyteros 15. Diaconos 5. Episcopos per diversa loca * 7. qui etiam sepultus est juxta corpus Beati Petri in Vaticano, tertio Idus Januar. & cessavit episcopatus dies tres.

a B. an. 4. mi. nus d. 2. b B. Ant. Pii Coss. Glabr. & Veriano ad Silvanum & Augurinum. * C. ad Orphitum. c Vide Baron. ann. 158. * C. B. sex.

XII. S. ANICETUS.

ANNO CHRISTI CLXVII.

M. AUREL. ET L. VERI V.

Anicetus, *a* natione Syrus, ex patre Joanne de Vico * Omisa, sedit annos *b* 9. menses tres, dies tres. fuit autem *c* temporibus Severi, & Marci, a Consulatu Gallicani, & Veteris usque ad Præsentem, & Rufinum. Hic constituit ut * clerus comam non nutriret secundum præceptum Apostoli. Hic fecit ordinationes quinque per mensem Decemb. Presbyteros 17. Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero 9. qui etiam obiit Martyr, & sepultus est in cœmeterio Calixti * 12. Cal. Maii, & cessavit episcopatus dies * 7.

a Bar. probat Aniceto anteponendum Pium. ad ann. 158. * C. Humisia. *b B. an. 9. minus m. 3. & d. 7.* *c B. M. Aurelii & L. Veri a Coss. Pudentis, & Orphiti, ad Severum 2. & Claud. Pompejanum.* * C. B. clericus. 1. Cor. 11. * 15. Cal. C. B. * C. B. 17.

XI. S. PIUS.

ANNO CHRISTI CLVIII.

ANTON. PII IMP. XIX.

Pius, natione Italus ex patre Rufino, frater Pastoris, de civitate Aquileja, sedit *a* annos 19. menses quatuor, dies tres. fuit autem temporibus *b* Antonini Pii, a Consulatu Clari, & Severi. Sub hujus Episcopatu *c* Hermes librum scripsit, in quo mandatum continetur, quod ei præcepit Angelus Domini, cum veniret ad eum in habitu Pastoris, & præcepit ei, ut sanctum Pascha die Dominico celebraretur. Hic constituit hæreticum venientem ex Judæorum hæresi suscipi, & baptizari; Et constitutum de Ecclesia fecit. Hic fecit ordinationes quinque per mensem Decembrem, Presbyteros * 19. Diaconos * 21. Episcopos per diversa loca numero 12. qui etiam sepultus est juxta corpus Beati Petri in Vaticano 5. Idus Julias, & cessavit episcopatus dies * 12. * Hic ex rogatu Beatæ Praxedis dedicavit Ecclesiam Thermas Novati in vico Patricii in honorem sororis suæ sanctæ Potentianæ, ubi & multa dona obtulit, ubi sæpius sacrificium Domino offerens ministrabat, immo & fontem baptismi construi fecit, manu sua benedixit, & consecravit, & multos venientes ad fidem baptizavit in nomine Trinitatis.

a B. an. 9. m. 6. minus d. 3. *b B. Ant. Pii M. Aur. & L. Veri a Coss. Silvani & Augurini ad Pudentem & Orphitum.* *c Vide Baron. ann. 159.* * C. B. 18. * C. 20. *Edit. Paris. pag. 5.* * C. B. 14. * Bar. an. 162. *Pius sæpe facit Sacrum Missæ. Consecrat fontem baptismi.*

XIII. S. SOTER.

ANNO CHRISTI CLXXV.

M. AUREL. IMP. XIII.

Soter, natione Campanus, ex patre Concordio de civitate Fundis, sedit *a* annos 9. menses tres. fuit autem temporibus *b* Severi a consulatu Rustici, & Aquilini usque ad Cetegum, & Clarum. Hic constituit ut *c* nulla monacha pallam sacratam contingeret, nec incensum poneret in sancta Ecclesia. Hic fecit ordinationes tres per mensem Decembrem, Presbyteros * octo, Diaconos novem, Episcopos per diversa loca numero 11. Qui etiam sepultus est in cœmeterio Calixti via Appia, 10. Calend. Maii, & cessavit episcopatus dies * 22.

a B. ann. 4. minus d. 12. *b B. M. Aur. a Coss. Aur. Severi 2. & Cl. Pompejani, usque ad Commodum & Quintillum.* *c Vide Bar. an. 179. in fin.* * C. B. 18. * C. B. 11.

XIV. S. ELEUTHERIUS.

ANNO CHRISTI CLXXIX.

M. AUREL. IMP. XVII.

Eleutherius, natione Græcus, ex patre Abundio, de oppido Nicopoli, sedit annos 15. *a* menses 6. dies quinque. fuit autem *b* temporibus Antonini, & Commodi usque ad Paternum, & Braduam. Hic accepit epistolam a *c* Lucio Britanniæ Rege, ut Christianus efficeretur per ejus mandatum, & hoc iterum firmavit, ut nulla esca usualis a Christianis repudiaretur, maxime fidelibus, quam Deus creavit, quæ tamen rationalis, & humana est. Hic fecit ordinationes tres per mensem Decemb. Presbyteros 12. Diaconos octo, Episcopos per diversa loca numero 15. Qui etiam sepultus est juxta corpus Beati Petri Apostoli in Vaticano, 7. Calend. Junii, & cessavit episcopatus dies 5.

a B. an. 15. d. 23. *b B. M. Aurel. & Comm. usque ad Coss. Commodum 7. & Pertinacē 2.* *c Baron. ad ann. 183.*

XV. S. VICTOR.

ANNO CHRISTI CXCIV.

COMMODI IMP. XIII.

Victor, natione Afer, ex patre Fœlice, sedit *a* annos 10. menses 2. dies 10. fuit autem *b* temporibus Helii Pertinacis & Severi a consulatu Commodi quinto & Glabrionis usque ad Lateranum & Rufinum. Hic constituit ut S. Pascha die Dominico celebraretur, sicut & * Eleuther. Hic fecit sequentes cleros. Martyrio coronatur, *c* & constituit ut necessitate faciente ibi, ubi inventus fuisset, * sive in flumine, sive in mari, sive in * fontibus, tantum christiana confessione credulitate clarificata, quicunque hominum ex gentilitate veniens, * ut baptizaretur. Hic fecit ordinationes * tres per mensem Decembrem, Presbyteros quatuor, Diaconos septem, Episcopos per diversa loca 12. Hic fecit constitutionem ad interrogationem Sacerdotum de circulo Paschæ, cum Presbyteris, & Episcopis facta collatione, & accersito * Theophilo episcopo Alexandriæ, facta congregatione, ut a * quartadecima luna primi mensis, usque ad vigesimam primam die Dominica custodiatur sanctum Pascha. Hic sepultus est juxta corpus Beati Petri in Vaticano 5. Calendas Augusti, & cessavit episcopatus dies * 12.

a B. m. 2. d. 28. *b B. Comm. & Severi, a Coss. Comm. Aug. 2. & Pertin. 2. usque ad Fabianum & Mucianum.* * C. Pius. *c Vide Baron. ann. 198.* * quicunque hominum sive. C. B. * fonte sive in stagno. C. B. * C. declararet. * C. B. integer efficeretur Christianus. * C. B. duas. * Bar. ad ann. 198. legit Episc. Cæsareæ Palæstinæ. C. 13. luna. * C. B. 11.

XVI. S. ZEPHERINUS.

C. B. Zephyrinus.

ANNO CHRISTI CCIII.

SEVERI IMP. XI.

Zepherinus, natione Romanus, ex patre Abundio, sedit *a* annos 17. menses duos, dies 10. *b* fuit autem temporibus Antonini, & Severi a consulatu Saturnini, & Gallicani usque ad præsentem, & Striganum consules. Hic constituit, ut in præsentia omnium clericorum, & laicorum fidelium, * sive Levita, sive Sacerdos ordinaretur, & fecit constitutum de Ecclesia, ut patenas vitreas ante Sacerdotes in Ecclesiam ministri portarent, donec Episcopus missas celebraret, ante se Sacerdotibus astantibus, * & sic missæ celebrarentur, excepto quod jus Episcopi interesset, ut tantum clerus sustineret omnibus præsentibus ex ea consecratione de manu Episcopi jam coronam consecratam, & acciperet presbyter tradendam populo. Hic fecit ordinationes quatuor, per mensem Decembrem, Presby-

pag. 6. *a B. an. 18. d. 18.* *b B. Severi, Caracalla, Getæ, Macrini & Elagabali. a Coss. Fabiani & Muciani ad Anton. Aug. 2. & Sacerdotem.* * C. sive clericus. * dum sic C.

teros * 9. Diaconos 7. Episcopos per diversa loca * 8. Qui etiam sepultus est in cœmeterio suo juxta cœmeterium Calixti via Appia 7. Calend. Septembris, & cessavit episcopatus dies 6.

* C. B. 11.
* C. B. 13.

XVII. S. CALIXTUS.

ANNO CHRISTI. CCXXI.

ELAGABALI. II.

CALIXTUS, natione Romanus, ex patre Domitio, de regione * Urberavennatio, sedit *a* annos sex, menses duos, dies decem. fuit autem *b* temporibus Macrini & Heliogabali a consulatu Antonini, & Alexandri. Hic martyrio coronatur. Hic constituit jejunium die Sabbati, * ter in anno fieri, * frumenti, vini, & * olei secundum prophetiam, quarti, * septimi, & decimi. Hic fecit * Basilicam trans Tyberim. Hic fecit ordinationes quinque per mensem Decembrem, Presbyteros 16. Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca octo Qui etiam sepultus in cœmeterio Calepodii, via Aurelia, miliario 3. pridie Id. Octobris, & fecit aliud * cœmeterium via Appia, ubi multi Sacerdotes, & Martyres requiescunt, quod appellatur usque in hodiernum diem cœmeterium Calixti, & cessavit Episcopatus dies 6.

* C. urbis Ravennatum.
a B. *ann.* 5. *m.* 1. *d.* 12.
b *B. Elagab. & Alexandri, a Coss. Anton. Augu. 2. & Sacerdotis ad Julian. & Crisp.*
* C. B. quater.
* olei gratia. C B. Zach 8.
* quinti.
* C. B. Bas. S. Mariæ.
* *Baron. an. 26. de cœmeteriis.*

XVIII. S. URBANUS.

ANNO CHRISTI. CCXXVI.

ALEXANDRI IMP. IV.

URBANUS, natione Romanus, ex Patre Pontiano, sedit *a* annos octo, menses 11. dies 12. Hic fecit ministeria sacrata omnia * argentea, & patenas argenteas 25. posuit. Hic verus confessor extitit temporibus *b* Maximini, & Africani Consulum. Hic sua traditione multos convertit ad baptismum, & credulitatem, * etiam Valerianum nobilissimum virum, sponsum sanctæ Ceciliæ, quos etiam usque ad martyrii palmam perduxit, & per ejus monita multi martyrio coronati sunt. Hic fecit ordinationes quinque per mensem Decembrem, Presbyteros 9. Diaconos 5. * Episcopos per diversa loca 8. Qui etiam sepultus est in cœmeterio Prætextati, via Appia, 8. Cal. Junias, & cessavit episcopatus dies 30.

a *ann.* 8. *m.* 7. *d.* 4.
* *Vide Baron. ann.* 233.
b *Alexandri Imp. a Coss Juliani & Crispin, ad Pompeianum & Felicianum.*
* C. B. Tiburtium etiam & Val.
* B. presbyteros.

XX. S. ANTERUS.

Edit. Paris. pag. 7.

ANNO CHRISTI CCXXXVII.

MAXIMINI IMP. I.

ANTEROS *a*, natione Græcus, ex patre Romulo, sedit *b* annos 12. mense uno, diebus 12. Martyrio coronatur. fuit autem temporibus *c* Maximini, & Africani Consulum. Hic gesta martyrum diligenter a Notariis exquisivit, & in Ecclesia recondidit, propter quod a Maximo Præfecto martyrio coronatus est. Hic fecit ordinationem unam per mensem Decembris, Episcopum unum. * Qui etiam sepultus est in cœmeterio Calixti, via Appia, 3. Non. Januarii, & cessavit episcopatus dies 13.

a *B. Anterum docet postponendum Pontiano*
b *B. vix uno mense.*
c *B. Severi & Quinctiani, ac Maxim. Aug. & Africani.*
* C B. in civitate Fundis Campaniæ.

XIX. S. PONTIANUS.

ANNO CHRISTI CCXXXIII.

ALEXANDRI IMP. X.

PONTIANUS, natione Romanus, ex patre Calpurnio, sedit annos 5. menses duos, dies duos. martyrio coronatur. fuit autem temporibus Alexandri, *a* a Consulatu Pompejani, & Feliciani. Eodem tempore Pontianus Episcopus & * Hippolytus Presbyter exilio sunt deportati, ab Alexandro in Sardiniam in Insulam Bucinam, Severo, & Quintiano Consulibus. In eadem Insula defunctus est. * tertio Calendas Novemb. & in ejus locum ordinatus est * Anterus 11. Calend. Decembris. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrem, Presbyteros 6. Diaconos 5. Episcopos per diversa loca numero 6. Quem Beatus * Favianus adduxit cum clero per navim, & sepelivit in cœmeterio Calixti, via Appia, & cessavit episcopatus a depositione ejus dies * 10.

a *B. usque ad Severum & Quinctianum Coss.*
* C. B. Philippus.
* C. 13. Cal. Decemb.
* B. 19. Nov.
* *Hinc liquet Anterum esse successorem Pontiani.*
* C. Fabianus.
* C. B. 13.

XIX. S. FABIANUS.

ANNO CHRISTI CCXXXVIII.

MAXIMINI IMP. II.

FAVIANUS, natione Romanus, ex Patre * Favio, sedit *a* annos 14. menses 10. dies 11. martyrio coronatur. Fuit autem *b* temporibus Maximini, & Africani usque ad Decium secundum, & Quadratum, & passus est * 4. Calend. Februarias. Hic regiones divisit Diaconibus, & fecit 7. Subdiaconos, qui 7. Notariis imminerent, ut gesta Martyrum in integro colligerent, & multas fabricas per cœmeteria fieri præcepit. Et post passionem ejus, * Moyses, & Maximus Presbyteri, & Nicostratus Diaconus comprehensi sunt, & in carcerem missi sunt. Eodem tempore supervenit * Novatus ex Africa, & separavit de Ecclesia Novatianum, & quosdam Confessores, postquam Moyses Presbyter in carcere defunctus est, qui fuit ibi menses 11. * sicut & multi fuerunt. Hic fecit ordinationes quinque per mensem Decembris, Presbyteros 22, Diaconos 7. Episcopos per diversa loca numero 11. qui etiam sepultus est in cœmeterio Calixti, via Appia, 14. Calend. Februarii. Et cessavit episcopatus dies * septem.

* Fabio. C. B.
a B. ann. 15. d. 4.
b *B. Gordiani, Philippi & Decii a Coss. Maxim. Aug. & Afric. ad Decium & Hetruscum.*
* C. 14. Cal.
* *Vide Baron. eodem.* 153. p. 451.
* *Vide Baron. anni* 254.
* C. & sic multi Christiani fugerunt.
* C. B. 13.
* C. sex B. *an. & plus.*

XXII. S. CORNELIUS.

ANNO CHRISTI CCLIV.

DECII IMP. II.

CORNELIUS, natione Romanus, ex patre Castino, sedit *a* annos tres, menses duos, dies 10. martyrio coronatur. Sub cujus Episcopatu *b* Novatus Novatianum extra Ecclesiam ordinavit, & in Africa Nicostratum. Hoc facto Confessores, qui se separaverunt a Cornelio cum Maximo Presbytero, qui cum Moyse fuit, ad Ecclesiam sunt reversi, & facti sunt Confessores fideles. *c* Post hoc Cornelius Episcopus * Centum cellis pulsus est, ibi scriptam epistolam de sua confirmatione, missam a Cypriano, quam Cyprianus in carcere scripsit, & * de Celerino Lectore suscepit. Hic temporibus suis rogatus a quadam matrona Lucina, corpora Apostolorum Petri, & Pauli, de Catacumbis levavit noctu. Primum quidem corpus Beati Pauli Beata Lucina posuit in prædio suo via Ostiensi ad latus, ubi decollatus est. Beatus vero Cornelius Episco-

a *B. min. biennio temp. Decii, Galli & Volusiani, a Coss. Decii 3. & Grati 2. ad Gallum & Volusian. 2.*
b *Vide Baron. ann.* 254.
pag. 8.
c *Vide Baron. ann.* 256.
* Centumcellas
* C. dedit Celerino Lectori.

pus accepit corpus Beati Petri Apostoli, & posuit juxta locum, ubi crucifixus est inter corpora sanctorum Episcoporum in templo Apollinis in Montem aureum in Vaticano Palatii Neroniani 6. Kalend. Julii. *d* Post hoc eodem tempore audiens Decius, quod epistolam accepisset a Beato Cypriano Carthaginensi Episcopo, misit * Centumcellis, & adduxit Beatum Cornelium, quem tamen jussit sibi præsentari cum Præfecto Urbis in * interludo noctu ante templum Palladis. Cui ita dixit. Sic definisti, ut nec Deos, nec præcepta principum, nec nostras minas timeas, ut contra Rempublicam litteras accipias, & dirigas? Cornelius Episcopus respondit dicens. Ego de * corona Domini litteras accepi, non contra rempublicam, sed magis * speciale consilium ad animas redimendas. Tunc Decius iracundia plenus jussit os Beati Cornelii cum plumbatis cædi, & præcepit duci eum ante templum Martis, ut adoraret: quod si * non fecisset, dicens, capite truncetur. * Post hoc id est 3. Nonas Martii, jam ante passionem suam omnia bona Ecclesiæ tradidit Stephano Archidiacono suo. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembris, Presbyteros quatuor, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero septem. qui etiam decollatus est in loco supradicto, & martyr effectus est. cujus corpus noctu collegit beata Lucina cum clericis, & sepellivit in crypta, juxta cœmeterium Calixti, via Appia, in prædio suo, 8. Calend. Septembris. Et cessavit episcopatus dies 35.

d Baron. l. cit. probat sub Volusiano Imp. hæc accidisse.
* C. centumcellas,
* C. B. Tellude
* B. corona, *id est a fidelibus.*
* C. per spirituale.
* C. fecerit.
* *Vide Bar. an. 255. in fin.*
* 11. C.

XXIII. S. LUCIUS.

ANNO CHRISTI CCLV.

GALLI ET VOLUSIANI. II.

LUCIUS, *a* natione Tuscus, de civitate Luca, ex patre Lucino, sedit *b* annos tres, menses octo, dies tres, martyrio coronatur. fuit autem temporibus Galli, & Volusiani *c* usque ad Valerianum * tertium, & * Gallicanum. *d* Hic exilio fuit relegatus, postea nutu Dei incolumis ad ecclesiam reversus est. Hic præcepit, ut duo presbyteri, & tres Diaconi in omni loco Episcopum non desererent propter testimonium ecclesiasticum. *e* Qui etiam a Valeriano capite truncatus est * 3. Nonas Martii. Hic potestatem dedit omnis Ecclesiæ Stephano Archidiacono suo, dum ad passionem pergeret. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembris, Presbyteros quatuor, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero * tres. Qui etiam sepultus est in cœmeterio Calixti, via Appia, 8. Calend. Septemb. & cessavit episcopatus dies 35.

a C. B. natione Romanus ex patre Porphyrio.
b B. *biennio minus.*
B. a *Coss. Gallo & Volus. ad Valerianum & Gallienum.*
* C. secundo.
* C. Gallienum Coss.
c *Vide Baron. ad ann. 255. & 257.*
* C. B. 4. non.
* C. B. sept em

XXIV. S. STEPHANUS.

ANNO CHRISTI CCLVII.

GALLI ET VOLUSIANI. IV.

STEPHANUS, natione Romanus, ex patre Julio, sedit *a* annos quatuor, menses duos, dies decem Martyrio coronatur. fuit autem *b* temporibus Valeriani, & Gallicani, & Maximi usque ad Valerianum * tertium, & Gallicanum * secundum. Suis temporibus exilio est deportatus, postea nutu Dei reversus est ad Ecclesiam incolumis. Et post dies 34. tentus a Maximiano missus est in carcerem cum novem Presbyteris, & duobus Episcopis Honorio, & Casto, & tribus Diaconis Xisto, Dionysio, & Gajo. ibidem in carcerem ad arcum stellæ fecit Synodum, & omnia vasa Ecclesiæ Archidiacono suo Xisto in potestatem dedit, vel arcam pecuniæ, & post dies sex exiens sub custodia ipse simul capite truncatus est. Hic constituit Sacerdotes, & Levitas, ut vestes sacratas in usu cotidiano non uti, nisi in Ecclesia tantum. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrium, Presbyteros * septem, Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca numero tres. Qui etiam sepultus est in cœmeterio Calixti, via Appia 4. Nonas Augusti. Et cessavit Episcopatus dies 22.

a B. ann. 3. *m. 3. d. 22.*
b B. *Volusiani, Valeriani & Gallieni a Coss. Valer. & Gallieni, ad Valer. 4. & Gall. 3.*
* C. quarto.
* C. tertio.
Edit. Parif. pag. 9.
* CB. sex.

XXV. S. SIXTUS II.

ANNO CHRISTI CCLX.

VALER. ET GALLIENI IMP. VI.

SIXTUS, natione Græcus ex Philosopho, sedit *a* annos duos, menses undecim, dies sex. martyrio coronatur. fuit autem *b* temporibus Valeriani, & Decii, quo tempore fuit maxima persecutio. Eodem tempore hic comprehensus a Valeriano, & ductus, ut sacrificaret dæmoniis, quia contempsit præcepta Valeriani, capite truncatus est, & cum eo alii sex Diaconi, * Fœlicissimus, & Agapitus, Januarius, & Magnus Vincentius, & Stephanus sub die * sexto Idus Augusti. Et Presbyteri præfuerunt a consulatu Maximi. & * Ravionis usque ad consulatum Tusci, & Bassi * 13. Calendas Augusti. Quo tempore sævissima persecutione arguebatur beatus Sixtus sub Decio, & post passionem beati Sixti post tertia die passus est & beatus Laurentius ejus Archidiaconus quarto Idus Augusti, & Claudius Subdiaconus, & Severus Presbyter, & Crescentius lector, & Romanus ostiarius. Hic fecit ordinationes * duas per mensem Decembris, Presbyteros quatuor, Diaconos septem, Episcopos per diversa loca duos. Qui vero sepultus est in cœmeterio Calixti, via Appia. Nam & Diaconi supradicti sepulti sunt in cœmeterio Prætextati via Appia, 8. Idus Augusti. Beatus autem Laurentius sepultus est via Tiburtina in cœmeterio Cyriacetis, in agro Verano in crypta cum aliis multis martyribus, 4. Idus Augusti, & cessavit Episcopatus dies 35.

a B. *ann. 1. minus ad 8.*
b B. *Valer. & Gal. a Coss. Val. 4. & Gal. 3 ad Memmium Fuscum & Bassum.*
* Martyr. Roma. 6. Augusti.
* C. Octavo.
* C. Glabrionis
* C. 14.
Baron. ad ann. Dom. 261.
* B. unam.

XXVI. S. DIONYSIUS.

ANNO CHRISTI CCLXI.

VALER. ET GALLIENI IMP. VII.

DIONYSIUS, ex monacho, cujus generationem non potuimus reperire, sedit *a* annos 2. menses 3. dies septem. Fuit autem *b* temporibus Gallieni ex die 11. Calendarum Augustarum, Æmiliano, & Basso Consulibus, usque in diem. Calendarum Januariarum, * a consulatu Claudii & Paterni. * Hic Presbyteris Ecclesias divisit, & cœmeteria & parochias * Diœceses instituit. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembris, Presbyteros 12. Diaconos 6. Episcopos per diversa loca numero * 8. Qui etiam sepultus est in cœmeterio Calixti, via Appia, 6. Calendas Januarii, & cessavit Episcopatus dies quinque.

a B. *ann. 1. m. 3. d. 14.*
b B. *& Valeriani, Claudii Aureliani a Coss. Fusci & Bassi ad Aurel. Aug. & Bassum.*
* C. consulatus *Baron. an. 270. in fine.*
C. & diœceses
* C. B. septem

XXVII. S. FELIX.

ANNO CHRISTI CCLXXII.

AURELIANI IMP. II.

FElix, natione Romanus, ex patre Constantino, sedit *a* annos duos, menses decem, dies viginti quinque, martyrio coronatur. Fuit autem temporibus Claudii Aureliani *b* a Consulatu Claudii, & Paterni usque ad consulatum Aurelia-

a B. *ann. 2. m. 5. min. die uno.*
b B. *a Coss. Aurel. & Bassi, ad Aurel. 2. 4. Jul. Capitol.*

ni & Capitolini. Hic constituit supra sepulcra martyrum Missas celebrari. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrem, Presbyteros novem, Diaconos * duos, Episcopos per diversa loca numero quinque. Hic fecit Basilicam in via Aurelia, ubi & sepultus est miliario 2. ab urbe Roma, 3. Calendas Junii, & cessavit Episcopatus dies quinque.

* C. B. quinque. Edit. Paris. pag. 10.

XXVIII. S. EUTYCHIANUS.

ANNO CHRISTI CCLXXV.

AURELIANI IMP. V.

EUTYCHIANUS, natione Tuscus, ex patre Marino, de civitate lunæ, sedit *a* annos octo, menses decem, dies quatuor. Fuit autem temporibus Aureliani a consulatu Aurelini tertio, & Marcellini usque in diem Idus Decemb. Caro secundo, & Carino Consulibus. Hic constituit, ut fruges super altare tantum, fabæ, & uvæ benedicerentur. Hic temporibus suis per diversa loca 342. Martyres manu sua sepelivit. Qui hoc constituit, ut quicumque fidelium martyrem sepeliret, sine dalmatica, aut colobio purpurato nulla ratione sepeliret: quod tamen ad notitiam sibi divulgaretur. Hic fecit ordinationes quinque per mensem Decembris Presbyteros 14. Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca novem. Martyrio coronatur. Qui etiam sepultus est in cœmeterio Calixti, via Appia. octavo Calendas Augusti. Et cessavit Episcopatus dies forte Cal. * octo.

a B. ann. 8. & mens. aliquot. B. Taciti, Probi & Cari, a Coss. Aurel. & Capitolini, ad Carum & Carinum. Baron. ad an. Dom. 184.
Baron. ibid.
* C. B. novem

XXIX. S. CAJUS.

ANNO CHRISTI CCLXXXIII.

CARINI ET NUMERIANI I.

CAJUS, natione Dalmata ex genere Diocletiani Imperatoris, ex patre Gajo. sedit *a* annos 11. menses quatuor, dies Novemb. Fuit autem *b* temporibus Cari, & Carini a die 14. Calend. Januarii a Consulatu Cari secundi & Carini usque in diem 10. Calendarum Majar. Diocletiano * quarto & Constantio secundo. Hic constituit ut * ordinationes omnes in Ecclesia sic ascenderent. Si quis Episcopus esse mereretur, ut esset Ostiarius, Lector, Exorcista, * sequens Subdiaconus, Diaconus Presbyter, & exinde Episcopus ordinaretur. Hic regiones divisit Diaconibus. Hic fugiens persecutionem Diocletiani in cryptis habitando, martyrio coronatur anno 9. Hic fecit ordinationes quatuor per mensem Decembrem, Presbyteros vigintiquinque, Diaconos octo, Episcopos per diversa loca numero quinque, qui post annum 11. cum * Gaviniano fratre suo propter filiam * Gavini Presbyteri, nomine Susannam, martyrio coronatur: qui etiam sepultus est in cœmeterio Calixti, via Appia, 10. Calendas Maii. Et cessavit Episcopatus dies 11.

a B. an. 12. m. 4. d. 5.
b B. Carini, Numeriani, Diocletiani & Maxim. usque ad Dioclet. 6. & Constantium Coss.
* C. sexto.
* C. B. ordinis. Baron. ad an. Dom. 296.
* C. acolythus
* C. Gabinio & Gabino.
* C. Gaoini.
Vide Bar. l. cit.

XXX. S. MARCELLINUS.

ANNO CHRISTI CCXCVI.

DIOCLET. ET MAXIMIANI XIII.

MARCELLINUS, natione Romanus ex patre Projecto. *a* sedit annis octo. mens. 11. diebus 22. Fuit autem temporibus Diocletiani & Maximiani *b* ex die Calendarum Juliarum a Consulatu Diocletiano sexto, & * Constantini 11. usque ad Diocletianum 9. & Maximianum 8. quo tempore fuit * persecutio magna, ut intra 30. dies 17. milia hominum promiscui sexus per diversas provincias martyrio coronarentur Christiani. De qua re & ipse Marcellinus ad sacrificium ductus est, ut thurificaret, *c* quod & fecit, & post paucos dies pœnitentia ductus, ab eodem * Diocletiano pro fide Christi cum Claudio, & Cyrino, & Antonino *d* capite sunt truncati, & martyrio coronantur, conjurans Beatus Marcellinus Marcellum Presbyterum, dum pergeret ad passionem suam, ut præcepta Diocletiani non impleret. Et post hoc factum jacuerunt corpora sancta in platea ad exemplum Christianorum diebus 36. ex jussu Diocletiani, & exinde Marcellus Presbyter collegit noctu corpora cum Presbyteris, & Diaconibus cum hymnis, & sepelivit via Salaria in cœmeterio Priscillæ, in cubiculo claro, quod patet usque in hodiernum diem, quod ipse * præparaverat pœnitens, dum traheretur ad occisionem in crypta juxta corpus sancti Crescentonis * 7. Calendas Maii. Qui etiam fecit ordinationes duas per mensem Decembris, Presbyteros quatuor, Diaconos duos, Episcopos per diversa loca numero quinque. Ab eodem die * cessavit Episcopatus * ann. 7. mens. 6. diebus 25. persequente Diocletiano Christianos.

a B. an. 8. minus d. 7.
b B. Constantii & Galerii Imp. a Coss. Dioclet. 6. & Constantio ad Dioclet. 8. & Maximian. 8.
* C. Constantii.
c Vide Baron. ad an. 302. p. 384.
* Bar. l. cit. hanc hist. refellit a. p. 799.
* Maximiano.
d C. B. est truncatus & mart. coronatus. qui dum pergeret ad passionem suam adjuravit Marcellum. pag. 11.
* ipsi S. Petrus præceperat. C. B.
* C. B. 6.
* Bar. ad ann. Dom. refellit.
* Bar. tantum mens. 6. & d. 24.

XXXI. S. MARCELLUS.

ANNO CHRISTI CCCIV.

CONSTANTII ET GALERII X.

MARCELLUS, natione Romanus, ex patre Benedicto, de regione Via lata, sedit annos quinque, menses *a* sex, dies 21. Fuit autem temporibus Constantii & Galerii & Maxentii e consulatu Maxentii quarto, & Maximi usque ad consulatum. Hic rogavit quandam Matronam nomine Priscillam, & fecit cœmeteria via Salaria, & 25. titulos in urbe Roma constituit, quasi Diœceses, propter baptismum, & pœnitentiam multorum, qui convertebantur ex paganis, & propter sepulturas Martyrum. Hic ordinavit * 26. Presbyteros in urbe Roma per mensem Decembris, Diaconos duos, & Episcopos per diversa loca 21. Hic coarctatus est, & tentus, eo quod Ecclesiam ordinaret comprehensus a Maxentio, ut negaret se esse Episcopum, & sacrificiis se humiliaret Dæmoniorum, qui semper contemnens, deridens dicta, & præcepta Maxentii, damnatus est in * catabulo, qui dum multis diebus serviret in catabulo orationibus, & jejuniis Domino servire non cessabat. Mense autem nono nocte venerunt clerici ejus omnes, & emerunt eum * de catabulo. Matrona autem quædam nomine Lucina, quæ * fecerat cum viro suo Marco annos 15. & in viduitate sua habebat annos 19. suscepit Beatum Marcellum, quæ domum suam nomine Beati Marcelli titulum dedicavit, ubi die, noctuque hymnis, & orationibus Domino Jesu Christo confitebantur. Hoc audito Maxentius misit, & tenuit iterum Beatum Marcellum, & jussit in eadem Ecclesia iterum * plancas exsterni, ut ibidem animalia catabuli congregata starent, & ipsis Beatus Marcellus deserviret, qui tandem in servitio animalium nudus amictus cilicio defunctus est. Cujus corpus collegit Beata Lucina, & sepelivit in cœmeterio Priscillæ, via Salaria, 17. Calendas Febr. & cessavit Episcopatus diebus 20. * Lucina vero proscriptione damnata est.

a B. mens. unu. d. 25. & Constantini Imp. a Coss. Dioclet. 9. & Maxim. 8. ad Maxent. & Maximum. Bar. ad ann. d. 309. initio.
* C. B. 25.
* Catabulum. id est, stabulum jumentorum.
* C. B. noctu.
* C. vixerat.
* Planas tabulas Festo.
* Baron. tom. 3. ad an. Dom. 309.

XXXII. S. EUSEBIUS.

ANNO CHRISTI CCCIX.

CONSTANTINI IV.

EUSEBIUS, natione Græcus ex patre Medico, ſedit annos duos, *a* menſem unum, dies 25. Fuit autem temporibus Conſtantini. * ſub hujus *b* temporibus inventa eſt crux Domini noſtri Jeſu Chriſti 5. Non. Maii & baptizatus eſt Judas, qui & Cyriacus. * Hic Hæreticos invenit in urbe Roma, quos vere ad manus impoſitionem reconciliavit. Hic fecit ordinationem unam per menſem Decembrium, Presbyteros 13. Diaconos tres, Epiſcopos per diverſa loca numero 14. Qui etiam ſepultus eſt in cœmeterio Calixti in crypta, via Appia, * 6. Nonas Octobris, & ceſſavit Epiſcopatus diebus 7.

a B. menſ. 7. d. 5.
b a Coſſ. Maxent. 4. & Maximi ad Gal. Maximian. 8. & Licinium.
* B. id negat.
* B. C. crucis inventor.
* B. quarto Non. vel quarto Calend.

Edit. Pariſ. pag. 12.

XXXIII. S. MELCHIADES.

ANNO CHRISTI CCCXI.

CONSTANTINI VI.

MILTIADES, * natione Afer, ſedit *a* ann. 3. menſ. 7. diebus 12. ex die Nonas Julii *b* a conſulatu Maxentii 9. uſque ad Maximum 11. qui fuit menſe Septembris Voluſiano, & Rufino conſulibus. Hic conſtituit nulla ratione die Dominico, aut quinta feria jejunium quis fidelium ageret, quia hos dies Pagani, quaſi ſacrum jejunium celebrarant. Et Manichæi inventi ſunt in urbe ab eodem. Hic fecit, ut oblationes conſecratæ per Eccleſias, ex conſecratu Epiſcopi dirigerentur, quod declaratur * fermentum. Hic fecit ordinationem unam per menſem Decembrem Presbyteros * ſeptem, Diaconos quinque, Epiſcopos per diverſa loca 12. Hic ſepultus eſt in cœmeterio Calixti, via Appia, in crypta. 3. Idus Decembris & ceſſavit epiſcopatus diebus 16.

* B. Melchiades.
a B. an. 2. m. 2. d. 7.
b B. a Coſſ. Gal. Maximini 8. & Licinii. ad Conſtantinum Imp. & Licin. 2.
Vide Baron. ad an. Dom. 313.
* C. B. ſex.
* C. B. 11.

XXXIV. S. SILVESTER.

ANNO CHRISTI CCCXIV.

CONSTANTINI IX.

SILVESTER, natione Romanus, ex patre Rufino ſedit *a* ann. 23. Menſ. 10. diebus 12. Fuit autem temporibus Conſtantini *b* & Voluſiani ex die Calendarum Februariarum uſque ad diem Calendarum Januariarum, * Conſtantio, & Voluſiano conſulibus. Hic in exilio fuit in montem Soractem perſecutione Conſtantini concuſſus, & poſtmodum rediens cum gloria, baptizavit Conſtantinum Auguſtum, quem curavit Dominus per baptiſmum a lepra. Cujus perſecutionem primo fugiens, in exilio fuiſſe cognoſcitur.

a B. ann. 21. m. 10. d. 1.
b B. a Coſſ. Voluſ. & Aniani ad Conſtantium & Albinum.
* C. Conſtantino.
Vide Baron. ad ann. D. 324.

Hic fecit in urbe Roma Eccleſiam in prædio cujuſdam Presbyteri ſui, qui cognominabatur Equitius, quem titulum Romanum conſtituit, juxta Thermas Domitianas, qui uſque in hodiernum diem appellatur titulus Equitii, ubi & hæc dona conſtituit. Patenam argenteam penſantem libras 20. ex dono Auguſti Conſtantini. Donavit autem ſcyphos argenteos duos, qui penſaverunt ſinguli libras denas. Calicem aureum penſantem libras duas. Calices miniſteriales quinque penſantes ſinguli libras binas. Amas argenteas duas penſantes ſingulæ libras denas. Patenam argenteam chriſmalem auro * cluſam penſantem libras quinque. * Phara coronata 10. penſantes ſing. lib. octonas. Phara ærea 20. penſantes ſingula libras denas. Canthara ceroſtrata 12. ærea penſ. ſingula libras tricenas. Fundum Valerianum in territorio Sabinenſi, qui præſtat ſol. * 80. Fundum Statianum in territorio Sabinenſi, qui præſtat ſol. 55. Fundum duas caſas in territorio Sabinenſi, qui præſtat ſol. 40. Fundum Percilianum in territorio Sabinenſi, qui præſtat ſol. 20. Fundum Corbitanum territorio Corano, qui præſtet ſol. * 40. Domum in urbe cum balneo Sicinini regione, quæ præſtat ſol. 85. Hortum intra urbem Romam in regione * Adduoſramantes, qui præſtat ſol. 15. Domum in regione * Roſſea intra urbem, quæ præſtat ſol. 58. & * tremis.

Dona Conſtantini Magni.
* C. cluſam.
* C. Pharos.
* C. 70.
* C. 60.
* adduos adamantes.
* C. Orphea.
* C. tremiſſem.

Hic fecit conſtitutum de omni Eccleſia. Etiam hujus temporibus factum eſt Concilium cum ejus conſenſu in Nicea Bithyniæ, & congregati ſunt 318. Epiſcopi Catholici, & quorum chirographum cucurrit, alii imbecilles 208. qui expoſuerunt fidem integram, ſanctam, Catholicam, immaculatam, & damnaverunt Arrium, * Fotinum, & Sabellium vel ſequaces eorum. Et in urbe Roma congregavit ipſe cum conſilio Auguſti Epiſcopos 277 & damnavit iterum Calixtum, & Arrium, & Jotinum, & Sabillium; & conſtituit ut * presbyterum Arrianum reſipiſcentem non ſuſciperet, niſi Epiſcopus loci * deſignati; & chriſma ab Epiſcopo confici; Et privilegium Epiſcopis dedit, ut baptizatum conſignarent propter hæreticam ſuaſionem. Hic & hoc conſtituit, ut baptizatum liniret Presbyter chriſmate levatum de aqua, propter occaſionem tranſitus mortis. Hic conſtituit, ut nullus laicus crimen clerico inferre audeat. Hic conſtituit, ut Diaconi dalmatica uterentur in Eccleſia, & * pallio linoſtimo læva eorum tegeretur. Hic conſtituit, ut nullus Clericus propter cauſam quamlibet in Curiam introiret, nec ante Judicem cinctum cauſam diceret, niſi in Eccleſia. Hic conſtituit, ut ſacrificium altaris non in ſerico, neque in panno tincto celebraretur, niſi tantum in linteo ex terreno lino procreato, ſicut corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti in ſindone lintea munda ſepultum eſt, ſic miſſa celebraretur. Hic conſtituit, ut ſi quis deſideraret in Eccleſia militare, aut proficere, ut eſſet * Lector annos haberet 30. Exorciſta dies 30. Acolytus annos * 35. Subdiaconus annos 5. Cuſtos Martyrum annos 5. Diaconus * annos 30. & 7. Preſbyter annos 3. probatus ex omni parte, etiam & ab his, qui ſunt foris teſtimonium habere bonum, unius uxoris virum, uxorem a ſacerdote benedictam. Et ſic ad ordinem Epiſcopatus aſcendere, nullum majoris, vel prioris locum invadere, niſi ordinem temporum cum pudore cognoſcere omnium clericorum * votiva grata, nullo omnino clerico vel fideli contradicente. Hic ordinationes Presbyterorum, & Diaconorum fecit * 7 per menſem Decembris, Presbyteros 42. Diaconos 37. Epiſcopos per diverſa loca diverſis temporibus in urbe Roma numero * 75.

C. Nicænum I.
* Photinum.
* C. presbyter.
* C. deſignaret eum.
Chriſma ab Epiſcopo conſecrandum.
pag. 13.
* Palla linoſtima.
Cauſa clerici in curia non eſt agenda.
* C. oſtiarius annis 10. Lector 30.
* ann. 5. C.
* C. ann. 7.
* Vota.
* C. 7.
* C. 65.

Hujus temporibus fecit Conſtantinus Auguſtus Baſilicas iſtas, quas & ornavit. Baſilicam Conſtantinianam, ubi poſuit iſta dona. Faſtigium argenteum battutile, quod habet in fronte Salvatorem ſedentem in ſella in pedibus 5. penſ. libras 120. Duodecim Apoſtolos in quinis pedibus, qui penſaverunt ſinguli libras nonagenas cum coronis argenti puriſſimi. Item a tergo reſpiciens in abſida Salvatorem ſedentem in throno in pedibus quinis ex argento puriſſimo, qui penſ. libras 140. Angelos quatuor ex argento, qui ſunt in pedibus quinis coſtas cum crucibus tenentes, qui penſaverunt ſinguli libras 105. cum gemmis alavandinis in oculos. Faſtigium ipſum ubi ſtant Angeli vel Apoſtoli penſat libras duo millia vigintiquinque ex argento dolatico. * Farum ex auro puriſſimo, quod pendet ſub Faſtigio cum Delphinis quinquaginta, quæ penſ. cum catena ſua libras 25. Coronas quatuor cum Delphinis viginti ex auro puriſſimo penſantes ſing. libras 15. Cameram Baſilicæ ex auro trimme in longum, & in latum in pedibus quingentis. Altaria ſeptem ex argento * bat-

Conſtantini Baſilica & dona.
Baſilica Conſtantiniana.
Vide Baron. tom. 3. ad an. Dom. 324.
* C. Pharum.
* C. puriſſimo.

tuli penſ. ſing. libras 200. Patenas aureas ſeptem, quæ penſant ſingulæ libras 30. Patenas argenteas * 13. penſantes ſingulas libras 30. ſcyphos aureos
* C. 16.
7. qui penſ. ſinguli libras decem, ſcyphum ſingularem ex metallo, corallo ornatum undique de gemmis praſinis, & hyacinthinis auro intercluſum, qui penſat ex omni parte libras viginti, & uncias tres. ſcyphos argenteos viginti penſantes ſingulos libras 15. Amas ex auro puriſſimo duas, penſantes ſing. libras quinquaginta portantes ſing.
* C. Medimnos.
* medemnos tres. Amas argenteas viginti, quæ penſant ſingulæ libras decem portantes ſingulæ medemnos ſingulos. Calices minores ex auro puriſſimo quadraginta, penſantes ſingulos libras ſingulas. Calices minores miniſteriales quinquaginta penſantes ſinguli libras binas. ornamenta in
* C. Pharum.
Baſilica. * Farum cantharum ex auro puriſſimo ante altare in quo ardet oleum Nardinum piſticum cum delphinis octuaginta, qui penſant libras triginta. ubi candelæ ardent ex oleo Nardino piſtico in gremio Eccleſiæ. Pharum cantharum argenteum cum delphinis centum & viginti, quod penſat libras quinquaginta, ubi oleum ardet nardinum piſticum. Phara canthara argentea in gremio Baſilicæ quadraginta penſ. ſingula libras triginta, ubi ardet oleum quod ſupra. Parte dextra Baſilicæ. Phara argentea quadraginta penſ. ſingula libras viginti. Phara canthara in læva Baſilicæ argentea vigintiquinque penſ. ſingula li-
Edit. Pariſ. pag. 14.
bras viginti. Canthara cyroſtrata in gremio Baſilicæ argentea quinquaginta penſ. ſingula libras
* C. metretæ.
viginti. ſingularum librarum * metræ tres ex argento puriſſimo, quæ penſant ſingulæ libras 300. portantes ſingulæ medemnas decem. Candelabra aurichalcha ſeptem ante altaria, quæ ſunt in pedibus 10. cum ornatu ſuo ex argento interclu-
* trecentas.
ſa ſigillis Prophetarum penſ. ſingula libras * triginta, quæ conſtituit in ſervitio luminum, id eſt, Maſſam Garilianam in territorio Sueſſano præſtantem ſingulis annis ſolidos quadringentos. Maſ-
* Bauronicam.
ſam * Muronicam in territorio ſupraſcripto præ-
* C. 360.
ſtantem ſolidos * 340. Maſſam Aurianam territorio Laurentino præſtantem ſolidos quingentos. Maſſam urbanam territorio Antiano præſtantem ſolidos ducentos quadraginta. Maſſam Sentilianam territorio Ardeatino præſtantem ſolidos ducentos quadraginta. Maſſam Caſtis territorio Catinæ præſtantem ſolidos mille. Maſſam Trapeam territorio Catinenſi præſtant. ſolidos mille ſexcentos & qeinquaginta. Thimiamateria duo
Baptiſmus Conſtantini.
ex auro puriſſimo penſ. libras triginta. Donum aromaticum ante altaria annis ſingulis libras 150. Fontem ſanctum, ubi baptizatus eſt Auguſtus Conſtantinus ab eodem Epiſcopo Silveſtro. Ipſum
* C. lapide.
ſanctum fontem ex * metallo porphyretico ex
Bar. ad ann. Dom. 324. *P.* 180.
omni parte coopertum, intrinſecus, & foris, & deſuper, & quantum aqua continet ex argento puriſſimo in pedibus. 5. qui penſavit argenti libras, tria milia, & octo. In medio fontis columnas porphyreticas, quæ portant phialam auream, ubi candela eſt, penſans ex auro puriſſimo libras 52.
* C. Annexum.
ubi ardet in diebus Paſchæ balſamum lib. 200. *
* Myxum
* Labro.
nixum vero, ex ſtippa amianti, In * labium fontis baptiſterii agnum ex auro puriſſimo fundentem aquam, qui penſat libras 30. Ad dexteram Agni Salvatorem ex argento puriſſimo in pedibus 5. penſ. libras 170. In læva Agni Beatum Joannem Baptiſtam ex argento in pedibus 5. tenentem titu-
Johan. 1.
lum ſcriptum, qui hoc habet. *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi*, penſantem libras centum. cervos ex argento 7. fundentes aquam,
* C. 800.
qui penſant ſinguli lib. * 80. Thimiamaterium aureum cum gemmis praſinis & hyacinthinis 42. penſans, libras Decemb.

Donum fontis Baptiſterii Maſſam Feſti præpoſiti ſacri cubiculi, quem donavit Auguſtus Conſtantinus præſtantem ſolidos 300. Maſſam Gaba territorio Gabinenſi præſtantem ſolidos 202. Maſſam Pictas territorio ſupraſcripto præſtan-
* Statilianam.
tem ſolidos 205. Maſſam * Statibanam territorio Corano præſtantem ſolidos 200. Maſſam intra Siciliam Taurana territorio Parampnienſi præſtantem ſolidos quingentos. Intra Romam domos, vel hortos præſtantes ſolidos duo milia ducentos. Fundum Baſſi, qui præſtat ſolidos centum viginti. Maſſam Laninam præſtantem ſolidos ducentos. Fundum * Caculas territorio Mo- * C. Catulli
mentano præſtantem ſolidos quinquaginta. Maſſam Statianam territorio Sabinorum præſtantem ſolidos 350. Maſſam Murinas territorio Appiano Albanenſi præſtantem ſolidos 300. Maſſam Virginis territorio * Corano præſtantem * C. Sorani
ſolidos ducentos. Et tranſmarina infra partem *Fundi Rom. Eccleſiæ extra Italiam.*
Africæ. Maſſam Vineis territorio * Micaria
præſtantem ſolidos octingentos. Maſſam Capſis * C. Mucari
territorio Capſitano præſtantem ſolidos ſexcentos. Maſſam Varia Sardana territorio Monenſi præſtantem ſolidos quingentos. Maſſam Cameras territorio Curalupi præſtantem ſolidos 405. Maſſam * Mimas territorio Numidiæ præſtan- * C. Numm
tem ſolidos 710. Maſſam * Baldarioleario terri- * Baldarioli
torio Numidiæ præſtantes ſolidos octingentos, ria. C.
& decem. Item in Græcia territorio Gretas Maſſam Ceſalinam in Creta præſtantem ſolidos quingentos. In Mengaulo Maſſam Amaron præſtantem ſolidos 222.

Item his temporibus fecit Auguſtus Conſtanti- *Baſilica B. Petri.*
nus ex rogatu Silveſtri Epiſcopi Baſilicam Beato Petro Apoſtolo in templo Apollinis. Cujus loculum cum * corpore S. Petri recondidit, ipſum * C. corpus.
loculum undique ex ære cyprio concluſit, quod eſt immobile. Ad caput pedes quinque, ad pe- *pag.* 15.
des pedes quinque. Ad latus dextrum pedes quinque. Ad latus ſiniſtrum pedes quinque, ſubtus pedes quinque, ſupra pedes quinque. Sic incluſit corpus Beati Petri Apoſtoli, & recondidit, & ornavit ſupra ex columnis porphyreticis, & alias columnas * vitineas quas de Græcia perduxit. * C. B. thyneas
Fecit autem & cameram Baſilicæ * ex trimma * Extremam ex auro fulgentem ſupra corpus beati Petri ſupra æs undique concluſum.
auri fulgentem, & * ſuper corpus Beati Petri æs
& quod concluſit. Fecit crucem ex auro puriſſimo penſantem libras centum quinquaginta. In menſuram loci, ubi ſcriptum eſt hoc. Conſtantinus Auguſtus, & Helena Auguſta hanc domum * C. ſe per quo.
regali ſimili fulgore coruſcans aula circundat, ſcriptum ex litteris puris nigellis in cruce. Fecit autem Candelabra aurochalca in pedibus 10. numero quatuor argento concluſa cum ſigillis argenteis. Actus Apoſtolorum, penſum ſinguli libras 300. Calices aureos tres cum gemmis praſinis, & hiacynthinis ſinguli, qui habent gemmas 45. penſ. ſinguli libras 12. Metretas argenteas 2. penſ. lib. 200. Calices argenteos viginti penſ. ſing. lib. 10. Amas aureas duas penſ. ſing. lib. 10. Amas argenteas quinque penſ. ſing. lib. tres. Patenam ex auro puriſſimo unam cum turre & columba ornatam gemmis praſinis, & hiacynthinis, quæ ſunt numero cum margaritis albis 215. penſ. libras triginta. Patenas argenteas quinque penſ. ſing. libras 15. Coronam auream ante corpus, ubi eſt Phamecantharus cum Delphinis quinquaginta, qui penſ. lib. 35. Phara argentea in gremio Baſilicæ 32. cum Delphinis penſ. ſing. lib. decem. Ad dexteram Baſilicæ Phara argentea 30. penſ. ſing. lib. 8. Ipſum altare argento & auro cluſum cum gemmis praſinis, & hiacynthinis, & albis 210. ornatum undique penſ. lib. 350. Thimiamaterium ex auro puriſſimo cum gemmis undique ornatum num. 51. penſ.
lib. 15. * Item in reditus donum, quod obtulit * Itèm in reditus domus beati Petri obtulit. Conſtantinus per diœceſes orientis hæc in civitate Antiochiæ.
Conſtantinus Auguſtus Beato Petro Apoſtolo per diœceſem Orientis in civitate Antiochia. Domum Datiani præſtantem ſolidos ducentos quadraginta, Domunculam * incæne præſtans ſolidos viginti, & * Trimiſium, Cæle in Aphrodiſia præſtans ſolidos viginti, Balneum in cera- * Vicene C. Nicenam.
teas præſtans ſolidos 42. * Priſtinum ubi ſupra * C. tremiſſem
præſtans ſolidos viginti tres. Popina ſupra præ- * C. Piſtrinum
ſtans ſolidos decem. Hortum Maronis, præſtantem ſolidos decem. Hortum alium ubi ſupra, præ-

præstantem solidos undecim, sub civitate Antiochia. Possessio Sibillæ donata ab Augusto præstans solidos 323. Cartas decadas centum & quinquaginta, aromatum lib. 200. Nardini olei lib. 200. Balsamum lib. 35. sub civitate Alexandria possessio Timialia donata Augusto Constantino ab Ambronio præstans solidos sexcentos & viginti. Cartas decadas 300. olei nardi 300. Balsamum libras quadraginta. Aromata lib. 150. storacis Isauricæ lib. 1. Possessio Euthimica ducis præstans solidos quingentos. Donavit Augustus Constantinus possessionem Pattinopolim præstans solidos octingentos, Cartas decadas 400. Piper medemnos quinquaginta, crocos libras centum, storace libras centum & quinquaginta, aromata cassia lib. 200. olei nardi lib. 300. balsami lib. 100. lini saccos centum, * casei sillum libras centum & quinquaginta, oleum Cyprium lib. centum, * papyrum rucanas libras mundas mille. Possessio quam donavit August. Constant. Hybromias præstans solidos quadringentos quinquaginta, cartas decadas 200 Aromata cassiæ lib. quinquaginta. Olei nardini libras ducentas. Balsami libras quinquaginta. In provincia Euphratensi sub civitate Cyro possessionem Armanalanan præstantem solidos 380. possessio Mobaris præstans solidos 260.

*C. cariophyllorum.

* Papyrii cannas.

Basil. B. Pauli. Vide Baron. ad an. Dom. 324.

Eodem tempore fecit Augustus Constantinus Basilicam Beato Paulo Apostolo ex suggestione Silvestri Episcopi. Cujus corpus sanctum ita recondidit in ære, & conclusit, sicut & Beati Petri, Constantinus Augustus, cui Basilicæ donum hoc obtulit, sub Tarso Ciliciæ in Insula Cordionis præstans solidos octingentos. Omnia enim vasa sacrata aurea, argentea, aut ærea ita posuit, sicut & in Basilicam sancti Petri Apostoli, ita & Beati Pauli Apostoli ordinavit. Sed & crucem auream super locum Beati Pauli Apostoli posuit pensan. libras centum & quinquaginta. Sub civitate Tyria possessio comitum præstans solidos quingentos & quinquaginta. Possessio Timia præstans solidos ducentos & quinquaginta. Possessio Fronimusa præstans solidos septingentos, oleum nardinum libras septuaginta, aromata libr. quinquaginta. Cassia libr. centum. Sub civitate Ægypti possessio Cyrias præstans solidos septingentos & decem, oleum nardinum libr. septuaginta, balsamum libr. triginta, aromata libr. septuaginta, storace libr. triginta, stacten lib. centum & quinquaginta. Possessio Basilea præstans solidos quingentos, & quinquaginta, Aromata libr. quinquaginta, oleum nardinum libr. sexaginta, balsamum libr. viginti, crocos libr. septuaginta. Possessio Insula Machabeo præstans solidos quingentos, & decem, papyrum mundum racanas quingentas, linum saccos trecentos.

Edit. Paris. pag. 16.

Basilic. S. Crucis. Vide Baron. l. cit.

Eodem tempore fecit Constantinus Augustus Basilicam in palatio Sessoriano, ubi etiam de ligno sanctæ Crucis Domini nostri Jesu Christi posuit, & auro, & gemmis conclusit, ubi etiam & nomen Ecclesiæ dedicavit, quæ cognominatur usque in hodiernum diem Hierusalem. In quo loco constituit donum, candelabra aurea, & argentea ante lignum sanctum lucentia secundum numerum evangeliorum quatuor, quæ pensaverunt singula libras triginta. pharacanthara argentea quinquaginta, quæ pensaverunt singula libras 15. scyphum aureum purissimum, qui pensavit libras 10. calices ministeriales aureos quinque pensantes singulos libras singulas. scyphos argenteos tres pensantes libras octo, calices ministeriales argenteos decem, pensantes libras binas, patenam auream pensantem libras decem, patenam argenteam auro clusam cum gemmis pensantem libras quinquaginta. Ipsum sanctum altare aureum quod pensat libras ducentas & quinquaginta, Amas argenteas pensantes libras viginti. Et omnia agrorum circa Palatium Ecclesiæ dono dedit. Item possessio Sponsas via Lavicana præstans solidos ducentos sexaginta, & duo. Sub civitate * Laurentium possessio Patras præstans solidos centum & viginti. Sub civitate Nepesina possessio Anglesis præstans solidos centum quinquaginta. sub civitate suprascripta possessio Terega præstans solidos centum quadraginta. Sub civitate suprascripta Falisca possessio Herculis, quæ donata est Augusto Constantino, & Augustus obtulit Ecclesiæ Hierusalem, præstans solidos 140. Item sub civitate Falisca possessio Nimphas præstans solidos centum & quindecim. Sub civitate Juder possessio Angulas præstans solidos centum quinquaginta tres.

* Lorentum.

Basilica S. Agnetis. Vide Baron. l. cit.

Eodem tempore fecit Basilicam sanctæ Martyris Agnetis ex rogatu Constantiæ filiæ suæ, & baptisterium in eodem loco, ubi & baptizata est soror ejus Constantia cum filia Augusti a Silvestro Episcopo, ubi donum constituit hoc. Patenam ex auro purissimo pensan. libras viginti, calicem aureum pensantem libras decem. Coronam, pharum cantharum cum Delphinis triginta ex auro purissimo pensantem libras quindecim, patenas argenteas duas pensantes sing. libras viginti. calices argenteos quinque pensantes singul. libras decem. pharacanthara argentea triginta pensantia sing. libras octo. pharacanthara ærea aurichalca quadraginta. Cerostrata aurochalcha argento clusa sigillata quadraginta. lucernam ex auro purissimo * nixorum duodecim super fontem, quæ pensabat libras 15. & donum in reditum circa civitatem Fidenas omnem * annum præstans solidos centum & sexaginta. Via Salaria sub Pavetinas usque omnem agrum S. Agnes præstantem solidos centum & quinque. Agrum Muci præstantem solidos octuaginta. Possessio Vicopisonis præstans solidos ducentos & quinquaginta. Agrum * Caculas præstantem solidos centum.

* lychnorum.

* C. agrum.

* C. Casulas.

Basilic. S. Laurentii martyr. Vide Baron. l. cit. pag. 17.

Eodem tempore Constantinus Augustus fecit Basilicam beato Laurentio martyri, via Tiburtina in agrum Veranum supra Arenarium cryptæ, & usque ad corpus B. Laurentii martyris, in qua fecit gradum ascensionis & descensionis. In quo loco construxit absidam, & exornavit marmoribus porphyreticis, & de superiori loco conclusit de argento, & cancellos ex argento purissimo ornavit, qui pens. libras mille, & ante ipsum locum in crypta posuit lucernam ex auro purissimo * nixorum decem pensantem lib. triginta. Coronam argenteam cum Delphinis quinquaginta pensantem lib. triginta. candelabra ærea duo in pedibus denis pensantia sing. libr. trecentas. Ante corpus beati Laurentii martyris argento clusam passionem ipsius, sigillis ornatam cum lucernis byssinis argenteis pensantes sing. libr. quindecim. Donum quod obtulit. Patenam auream pensantem libr. viginti, patenas argenteas duas pensantes sing. libr. 30. scyphum ex auro purissimo pensantem libras 15. scyphos argenteos duos pensantes sing. libr. decem. calices ministeriales argenteos decem pensantes sing. libras viginti, Amas argenteas duas pensantes libras 10. phara argentea triginta pensantia singula libras 15. Metretum ex auro pensans libras centum quinquaginta portantem medemnas tres. In eodem loco possession. cujusdam Cyriacetis religiosæ fœminæ, quam Fiscus occupaverat tempore persecutionis. Veranum fundum præstan. solidos centum quadraginta. possession. aqua Turia ad latus præstan. solidos centum quinquaginta tres, possession. Augusti, territorio Sabinensi præstan. nomine Christianorum solidos 120. possessio Sufuratarum præstan. solidos sexaginta sex. possession. Micinas Augusti præstan. solidos centum quinquaginta. possession. Thermulas præstant. solidos sexaginta. possession. Aranas præstant. solidos septuaginta. possession. Septimiti præstant. solidos centum triginta.

* C. lychnorum.

Basilica SS. Marcellini & Petri. Vide Baron. l. cit.

Eisdem temporibus Augustus Constantinus fecit Basilicam beatissimis martyribus Marcellino Presbytero, & Petro exorcistæ inter duas lauros, & Mausoleum, ubi beatissima mater ipsius sepulta est Helena Augusta, in sarcophago porphyretico via Lavicana miliario ab urbe Roma tertio. In quo loco & pro amore matris suæ, & veneratione Sanctorum posuit dona voti sui. Patenam ex auro purissimo pensantem libras triginta quinque. candelabra argentea auro clusa quatuor in pedibus 12. pensantia singula libras ducentas. Coronam ex auro purissimo, quæ est pharuscantharus cum Delphinis centum & viginti pensantem libras 30. calices aureos tres pensantes singuli libras decem cum gemmis prasinis, & hiacynthinis. Amas aureas duas pensantes singulas libras 11. Altare ex argento purissimo pensans libras 200. Ante sepulcrum beatæ Helenæ Augustæ fecit ex metallo porphyretico ex sculptis sigillis, pharacanthara viginti ex argento purissimo pensan. singula libras viginti. Item in Basilica Sanctorum Petri, & Marcellini donum, quod dedit, tale est. Altare argenteum purissimum pensans libras ducentas. Patenas aureas purissimas duas pensantes libras quindecim. Patenas argenteas duas pensantes singulas libras 15. scyphum aureum majorem pensantem libras viginti, ubi nomen Augustæ designatur. scyphos argenteos quinque pensantes singuli libras 12. calices ministeriales argenteos viginti pensantes singuli libras tres. Amas argenteas quatuor pensantes singul. libras 15. Annis singulis olei nardi pistici libras noningentas, balsami libras centum, aromata incensum ante corpora Sanctorum Marcellini & Petri libras centum. Fundum Laurentium juxta * formam cum balneo, & * omnem agrum a porta Soforritana via itineraria ad viam Latinam, * ad Montem Albium. Ipse mons Galbius possessio Augustæ Helenæ præstans solidos mille centum & viginti. Insulam Sardiniam cum possessionibus omnibus ad eamdem pertinentibus præstantem solidos mille & viginti quatuor. Insulam Mosenum cum possessionibus ad eamdem pertinentibus præstan. solidos octingentos, & decem. Insulam Attitiæ & Montem * Argentarii præstantem solidos sexcentos. Possessio in territorio Sabinensi, quæ cognominatur ad duas casas sub monte Lucretio præstans solidos ducentos.

** C. Formiam*
** omnes agros a porta Sesto-riana.*
** & usque ad montem Galbium.*
** cum monte Argentario.*
Edit. Paris. pag. 18.

Ostiensis Ecclesia SS. Petri, Pauli, & Joan. Bapt. Vide Bar. l. cit.

Eodem tempore fecit Basilicam Constantinus ex suggestione Silvestri in civitate Hostiensi juxta portum urbis Romæ Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & sancti Joannis Baptistæ, ubi & donum obtulit. patenam argenteam pensantem libras triginta. calices argenteos decem, pensantes libras quinque. Amas argenteas duas pensantes singulas libras decem. Phara argentea triginta, pensan. singula libras quinque. scyphos argenteos duos, pensantes singuli libras novem. patenam argenteam chrismalem singularem, pensantem libras decem. pelvim ex argento ad baptismum pensantem libras viginti. Insulam, quæ dicitur Assis * in territorio Portuensi, & Hostias possessiones omnes maritimas usque ad digitum solis præstantem solidos trecentos. Possessionem Græcorum in territorio Ardeatino præstantem solidos octuaginta. Possessio Quiriti territorio Hostiensi præstans solidos trecentos & undecim. Possessio Balneolum territorio Hostiensi præstans solidos quadraginta duos. Possessio Nunsula præstans solidos triginta. Item quod obtulit Gallicanus Basilicæ suprascriptorum Sanctorum Petri, & Pauli, & Joannis Baptistæ, id est, coronam argenteam cum Delphinis, pensantem libras viginti. calicem argenteum anaglyphum pensantem libras quindecim. Amam argenteam pensantem libras 18. Massam Mallianam territorio Sabinensi præstantem solidos centum & quindecim, & * trimisium. Fundum picturas territorio Velliterno præstantem solidos quadraginta tres. Fundum Surorum via Claudia territorio Vegentano præstantem solidos quinquaginta sex. Massam Gargilianam territorio Suessano præstantem solidos sexcentos quinquaginta quinque.

** C. quæ est inter Portum, & Ostiam.*
** C. tremissem.*

In urbe Alba Basil. S. Joan. Bapt. Vide Baron. l. cit.

Eodem tempore fecit Basilicam Augustus Constantinus in civitate Albanensi, videlicet sancti Joannis Baptistæ, ubi & posuit donum hoc. Patenam argenteam pensantem libras 30. scyphum argenteum deauratum pensantem libras duodecim, calices ministeriales decem pensantes sing. libras tres. Amas argenteas duas pensantes sing. libras viginti. possessio * lacum Turni cum adjacentibus campestribus præstans solidos quadraginta. possessio Molas præstans solidos quinquaginta. possessio Albanensis, cum lacu Albanensi præstans solidos ducentos & quinquaginta. Massam Muci præstantem solidos centum septuaginta. Omnia Sceneca deserta vel domos intra Urbem Albanensi sanctæ Ecclesiæ donum obtulit Augustus * Constantinianæ possessiones Horti præstantes solidos viginti possessio Tyberii Cæsaris præstans solidos octuaginta. possessio Maritanas præstans solidos quinquaginta. Massam Nemus præstantem solidos ducentos & octuaginta. Possessio Armatiani in territorio Carano præstans solidos centum & quinquaginta. Possessionem Statilianam præstant. solidos septuaginta. possessionem Medianæ præstant. solidos triginta.

** C. Laurentina.*
** for. Constantinus.*

Basilica Apostolorum in urbe Capua. Vide Baron. l. cit.

Eodem tempore fecit beatissimus Constantinus Augustus intra urbem Capuam Basilicam Apostolorum, quam cognominavit Constantinianam, ubi posuit dona hæc. Patenas argenteas duas pensan. singulæ libras viginti. scyphos argenteos tres pensantes sing. libras 8. calices ministeriales 15. pensantes singuli libras duas. Amas argenteas duas pensantes singulæ libras 10. candelabra ærea in pedibus denis pensantia singula libras 180. pharacanthara ex argento triginta, & donum, quod obtulit possessionem in territorio Menterno. Massam Statilianam præstantem solidos trecentos & quindecim. possessionem in territorio * Cagetano præstantem solidos octuaginta quinque. possessionem Paternum territorio Suessano præstantem solidos centum quinquaginta. possessionem ad centum territorio Capuano, præstantem sol dos sexaginta. possessionem in eodem territorio Suessano Gauronicam præstantem solidos quadraginta. possessionem Leonis præstantem solidos quadraginta.

** C. Cajetano.*
pag. 19.

Basilica in urbe Neapoli. Vide Bar. l. cit.

Eodem tempore fecit basilicam beatissimus Constantinus Augustus in urbe Neapolitana, cui obtulit & dona hæc. Patenas argenteas duas pensan. sing. libras viginti quinque. scyphos argenteos duos pensan. sing. libras decem. calices ministeriales 15. pensan. sing. lib. duas. Amas argenteas 2. pensan. sing. libras quindecim. phara argentea 20. pensan. singula libras octo. phara ærea 20. pensan. sing. libras decem. fecit autem formam aquæductus per milia octo. fecit vero & forum in eadem civitate, & donum obtulit hoc. Possessionem Machari præstantem solidos centum & quinquaginta. possessionem & Cymbranam præstan. solidos centum & quinque. possessionem * Hyrclinam præstan. solidos 108. possessionem Assilas præstan. solidos 150. possessionem Ninsulas præstan. solidos 90. possessionem Insulam cum Castro præstantem solidos 80. Hic Silvester fecit ordinationes 6. per mensem Decembris, Presbyteros 42. Diaconos 26. Episcopos per diversa loca * 65. Hic sepultus est via Salaria in cœmeterio Priscillæ miliario ab urbe Roma tertio. * 11. Calendas Januarias. Qui vere Catholicus, & confessor quievit, & cessavit Episcopatus dies quindecim.

** C. Sclinum.*
S. Silvestri ordinationes.
** B. alias 36.*
** C. pridie.*

XXXV. S. MARCUS.

ANNO CHRISTI CCCXXXVI.

CONSTANTINI IMP. XXXI.

MARCUS, natione Romanus, ex patre Prisco, sedit annos duos, menses octo, *a* dies viginti. fuit autem temporibus Constantini, & Nepotiani, ac * Secundi consulum ex die Calendarum Februariarum, usque in diem Calendarum Octobris. Hic constituit ut Episcopus Ostiensis, qui consecrat Episcopum Urbis, pallio uteretur, & ab eodem Episcopo urbis Romæ consecraretur, & constitutum de omni Ecclesiastico ordine fecit. Hic fecit duas basilicas, unam via Ardeatina, ubi requiescit, & aliam in urbe Roma juxta * pallacinis. Hujus suggestione obtulit Constantinus Augustus Basilicæ, quam * cœmeterium constituit via Ardeatina, fundum Rosarum cum omni agro campestri præstantem solidos quadraginta. In Basilica in urbe Roma obtulit hæc. Patenam argenteam pensantem libras triginta. Amas argenteas duas, pensantes libras viginti. scyphum argenteum unum pensan. libras decem. calices ministeriales argenteos tres pensan. libras binas. Coronam argenteam pensantem libras decem. fundum Antonianum via Claudia præstantem solidos triginta. fundum * Vaccanas via Appia præstantem solidos quadraginta, & * trimisios duos. fundum * Orrea via Ardeatina præstan. solidos quinquaginta quinque, & * trimisium unum. Hic fecit ordinationes * duas per mensem Decembris, Presbyteros viginti quinque, Diaconos sex, Episcopos per diversa loca viginti septem. Qui etiam sepultus est in cœmeterio Balbinæ, via Ardeatina. * secundo Nonas Octobris, & cessavit Episcopatus dies viginti.

a B. m(ens)es 8. — * B. Facundi. — Pallium Vide Baron. ann. Dom. 336. in fine. — * C. palatinas. — * C. deest. — * C. Baccanas. — * C. tremisses. — * C. Morrea. — * C. tremissem — * Bar. l. cit. nullam putat fecisse. — * C. B. pridie.

XXXVI. S. JULIUS.

ANNO CHRISTI CCCXXXVI.

CONSTANTINI XXXI.

JULIUS, natione Romanus, ex patre Rustico, *a* sedit annos 11. menses 2. dies 7. fuit autem *b* temporibus Constantii hæretici filii Constantini, a consulatu Fœliciani & Maximi. Hic * in multa tribulatione, *c* & exilio fuit mensibus 10. & post hujus Constantii mortem cum gloria est reversus ad Sedem beati Petri Apostoli. Fecit duas basilicas in urbe Romana, unam juxta forum, & aliam via Flaminia. fecit autem & cœmeteria tria, unum via Flaminia, & aliud via Aurelia, atque aliud via Portuensi. Hic constitutum fecit, ut nullus clericus causam quamlibet in publico *d* ageret nisi in Ecclesia, & notitia, quæ omnibus pro fide Ecclesiastica est, per Notarios colligeretur, & omnia monumenta in Ecclesiam per Primicerium Notariorum confecta celebrarentur, sive causationem vel instrumenta, aut donationes, vel commutationes, vel traditiones, aut testamenta, vel * allegationes, aut manumissiones clerici in Ecclesia per * scriniarium sanctæ Sedis celebrarent. Hic fecit ordinationes tres in urbe Romana per mensem Decembris, Presbyteros decem & octo, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca novem. Qui etiam sepultus est via Aurelia in cœmeterio Calepodii miliario ab urbe Romana tertio pridie Idus Aprilis, & cessavit Episcopatus diebus 25.

a B. an. 15. m. 5. d. 17. — b B. Constantini & filiorum a Coss. Nepotiani, & Facundi, ad Constan. 5. & Gallum Cæs. — * multi tribulationibus. C. post m. tribulationes in exil. — c B. negat exulem fuisse ad ann. 352. — d Clerico non licet causam agere in publico. — Edit. Paris. pag. 20. — * B obligationes. C. colligationes. — * Scrinium, vel scrutinium sanctum.

XXXVII. S. LIBERIUS.

ANNO CHRISTI CCCLII.

CONSTANTII XVI.

LIBERIUS, natione Romanus ex patre Augusto, *a* sedit annos 10. menses 7. dies 3. fuit autem *b* temporibus Constantii filii Constantini usque ad * Constantinum Augustum * tertium. Hic * exilio deportatur a Constantio, eo quod noluisset hæresi Arrianæ consentire, & * fecit in exilio annos * duos, & *c* congregantes se Sacerdotes cum consilio Liberii ordinaverunt in locum ejus Fœlicem * Presbyterum Episcopum, venerabilem virum, & fecit concilium Fœlix, & invenit 2. Presbyteros consentientes Constantio Augusto Arriano nomine Ursatium, & Valentem, & * exegit eos in concilio quadraginta & octo Episcoporum. *d* Post paucos autem dies zelo ducti Ursatius, & Valens, rogaverunt Constantium Augustum, ut revocaret Liberium de exilio, ut una tantum communione participarent, extra secundum baptismum. *e* Tunc missa auctoritate per Catulinum Agentem in rebus, simul Ursatius, & Valens venerunt ad Liberium. *f* Qui consensit præceptis Constantii, ut una participatio conveniret communionis cum hæreticis tantum, ut non rebaptizarent. Rediens autem Liberius de exilio *g*, habitavit in cœmeterio sanctæ Agnetis apud germanam Constantii, ut quasi per ejus interventionem, aut rogatum rediret Liberius in civitatem. Tunc Constantia Augusta, quæ fidelis erat Domino Jesu Christo, noluit rogare Constantium Augustum germanum suum, quia senserat consilium doli. Eodem tempore Constantius una cum Ursatio, & Valente convocaverunt aliquos, qui ex * fide Arriana erant, & quasi facto concilio misit, & revocavit Liberium de cœmeterio sanctæ Agnetis, & ingressus Romam in ipsa hora fecit Constantius concilium cum hæreticis simul etiam cum Ursatio, & Valente, & ejecit Felicem de Episcopatu qui erat Catholicus, & revocavit Liberium. * Ab eodem die fuit persecutio in clero, ita ut intra Ecclesiam Presbyteri & clerici necarentur, & martyrio coronarentur. Qui Fœlix depositus de Episcopatu, habitavit in prædiolo suo, via Portuensi, ubi & *h* requievit in pace 4. Calendas Augusti. Ingressus Liberius in Urbem Romanam 4. Nonas Augusti consensit Constantio *i* hæretico, non tamen rebaptizatus est Liberius, sed consensum præbuit, & tenuit Basilicam Beati Petri Apostoli, & Beati Pauli, & Basilicam Constantinianam annos septem. Et persecutio Magna fuit in urbe Romana, ita ut clerici & Sacerdotes neque in Ecclesias, neque in balnea haberent introitum. Hic Liberius ornavit de * platinis marmoreis petris sepulchrum sanctæ Agnetis martyris. Omnes itaque anni Fœlicis in ejus ordinatione dinumerantur. Hic fecit Basilicam nomini suo juxta macellum * Libiæ. Hic fecit ordinationes duas in urbe Romana per mensem Decembrem, Presbyteros decem & octo, Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca decem & novem. Qui etiam sepultus est in cœmeterio Priscillæ via Salaria, octavo Calendas Maii, & cessavit Episcopatus diebus * septem.

a B. an. 15. m. 4. d. 1. — b Constantii, Juliani, Joviani, Valentiniani & Valentis Imp. a Coss. Constantii 5. & Galli ad Lupicinum & Jovinum Coss. — * C. Constantium — * C. Octavum. — * Vide Baron. ad ann. D. 355. — * C. fuit. — * C. tres. — c B. probat ab hæreticis tantù electum, non consilio Liberii. — * Bar. diaconum facit loc. cit. — * ejecit. C. damnavit. — d Vide Baron. ann. 357. — e B. negat Arianos tunc rebaptizasse, ad ann. 357. — f Liberii Lapsus de quo Bar. an. 357. — g Bar. loc. cit. id refellit. — * C. fæce. — * Causam persecut. vide in Bar. l. cit. — h Baron. an. 357. probat martyrem fuisse. — i Non consensisse in hæresin probat Baron. l. cit. — * C. platoneis. — * Liviæ. Basilica Mariæ Majoris, teste Baron. — * C. B. sex.

S. FELIX II.

pag. 21.

ANNO CHRISTI CCCLV.

CONSTANTINI XIX.

FELIX, *a* natione Romanus, ex patre Anastasio, sedit anno uno, mensibus duobus. Hic declaravit Constantium filium Constantini hæreti-

a Bar. ad ann. cit. probat non potuisse esse Rom. Episcop.

cum, & secundo rebaptizatum ab Eusebio Nicomediensi juxta Nicomediam in Aquilone villa, *b* & per hoc declaratum ejusdem Constantii Augusti filii Constantini, præcepto *c* martyrio coronatur, & capite truncatur. Hic fecit basilicam via Aurelia cum Presbyterii honore fungeretur. Et in eadem basilica emit agrum circa locum, quem obtulit Ecclesiæ, quam fecit, miliario ad urbe Romana 2. Hic fecit ordinationem unam per mensem Decembris, Presbyteros 21. Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca 19. Qui etiam passus est in civitate * Corana cum multis clericis, & fidelibus, occulte juxta muros urbis ad * latus formæ Trajani 3. Idus Novembris, & exinde raptum est corpus ejus noctu a Presbyteris, & clericis cum Damaso Presbytero, & sepultum est in supradicta ejus basilica, quam ipse construxit via Aurelia. 12. Calendas Decembris miliario secundo in pace. Et cessavit Episcopatus diebus * 39.

b B. *ad ann. 357. negat hanc causam mortis Felicis.*
c *Hæc pugnant cum dict.s in Liberio.*
* C. Corona. B. Cora.
* Lacus C.
* 38.

XXXVIII. S. DAMASUS.

ANNO CHRISTI CCCLXVII.

VALENTINIANI ET VALENTIS III.

DAMASUS, natione Hispanus, ex patre Antonio, sedit *a* annis decem & octo, mensibus duobus, diebus decem, & cum eodem ordinatur sub contentione Ursicinus. Et facto concilio sacerdotum constituerunt Damasum, quia fortior, & plurima multitudo erat, & sic constitutus est Damasus, & Ursicinum ejecerunt ab urbe, & constituerunt eum * Neapoli Episcopum. Et mansit Damasus in urbe Romana Præsul in sede Apostolica. Fuit autem *b* temporibus Juliani. Hic fecit basilicas duas, unam juxta theatrum * sancto Laurentio, & aliam via Ardeatina, ubi requiescit in catacumbis, & * ædificavit platoniam, ubi corpora Apostolorum jacuerunt, id est, Beati Petri, & Pauli, quam & versibus ornavit. Hic multa corpora sanctorum Martyrum requisivit, quorum etiam * concilia versibus decoravit. Hic constitutum fecit de Ecclesia. * Hic accusatus est invidiose, & incriminatus de adulterio, & facta Synodo purgatus est a quadraginta quatuor Episcopis, qui etiam damnaverunt Concordium, & Calixtum Diaconos accusatores, & projecerunt de Ecclesia. Hic constituit titulum in urbe Romana, scilicet basilicam, quam ipse construxit, ubi & donavit patenam argenteam pensantem libras * 15. scyphum * anaglyphum pensan. libras decem. Calices ministeriales argenteos quinque pensan. singul. lib. tres. Coronas argenteas quinque pensan. sing. libras octo. Canthara cerostrata ærea pensan. libras 16. Domos in circuitu Basilicæ præstantes solidos * quinquaginta quinque. Possessionem Papyrianam territorio Ferentino cum adjacentibus * antiquis, præstantem solidos * ducentos & viginti, & trimisium. Possessionem Antonianam in territorio Casin. præstantem solidos centum & tres. Balneum juxta titulum præstans solidos septem & viginti. * Hic constituit, ut Psalmos diu, noctuque canerent per omnes Ecclesias: qui hoc præcepit Presbyteris, & Episcopis, vel monasteriis. Hic fecit ordinationes in urbe quinque per mensem Decemb. Presbyteros 31. Diaconos 11. Episcopos per diversa loca sexaginta duos. Qui etiam sepultus est via Ardeatina in basilica sua, 3. Idus Decembris juxta matrem suam, & Germanam. Et cessavit Episcopatus per dies 31.

a B. *an.* 17. *m.* 3. *d.* 4.
* *Vide Baron. ann. Dom.* 367.
b *B. Valentiniani & Valentis, & Valentiniani junioris, & Theodosii a Coss. Lupicini & Joviniad Ricimerem & Clearchum.*
* B. Pompeii.
* dedicavit. *Vide Baron. ad an. 384. quid sit Platonia.*
* C. conchylia & sepulchra.
* *Vide Bar. ad ann.* 367.
* C. 20.
* C. argenteum.
* C. 355.
* C. attiguis.
* 120. & tremissem. *Baron. l. cit. id negat.*

XXXIX. S. SIRICIUS.

Edit. Paris. pag. 22.

ANNO CHRISTI CCCLXXXV.

VALENTINIANI X. THEODOSII VII.

SIRICIUS, natione Romanus, ex patre Tiburtio sedit *a* annos 15. menses 11. dies 25. Hic constitutum fecit de omni Ecclesia, vel contra omnes hæreses, & dispersit per universum mundum, ut in omnis Ecclesiæ Archivio teneantur ob * impugnationem contra omnes hæreses. Hic constituit ut nullus Presbyter missas celebraret per omnem hebdomadam, nisi consecratum Episcopi loci designati susciperet declaratum, quod nominatur * fermentum. Hic Manichæos, quos exilio deportavit, * & hoc constituit, ut non participarent cum fidelibus communionem, quia ore polluto non liceret sanctum corpus Dominicum vexari. Hic constituit, ut si quis conversus de Manichæis rediret ad Ecclesiam, nullatenus communicaretur, nisi tantum relegatione monasterii diebus vitæ suæ teneretur obnoxius, ut jejuniis, & orationibus maceratus, & probatus sub omni examinatione usque ad ultimum diem transitus sui, & ob humanitatem Ecclesiæ viaticum eis largiretur. Hic constituit Hæreticum sub manu impositionis recipi, præsente cuncta Ecclesia. Hic fecit ordinationes quinque in urbe per mensem Decembris, Presbyteros 31. Diaconos 16. Episcopos per diversa loca triginta, & duos. Qui etiam sepultus est in cœmeterio Priscillæ via Salaria, * Nono Calendas Martias, & cessavit Episcopatus per dies 20.

a B. *ann.* 13. *m.* 1. *d.* 14. *a Coss. Arcadii Aug. & Bautonis, ad Honor. 4. & Eutychiam.*
* C. oppugnat.
* *Vide Baron. tom. 2. annal. de fermento.*
* *Vide Baron. tom. 5. ad an.* 398.
* C. 8. Cal.

XL. S. ANASTASIUS.

ANNO CHRISTI CCCXCVIII.

ARCADII ET HONORII IV.

ANASTASIUS, natione Romanus, ex patre Maximo, sedit *a* annos duos, dies viginti quatuor. Hic constituit, ut quotiescunque Evangelia sancta recitantur, *b* Sacerdotes non sederent, sed curvi starent. Hic fecit constitutum de Ecclesia. Hic fecit basilicam, quæ dicitur Crescentiana in regione secunda in via * Mamertinia in urbe Roma. Et hoc constituit nulla ratione transmarinum hominem in Clericatus honorem suscipi, nisi quinque Episcoporum designaret chirographum propter Manichæos. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembris, Presbyteros * novem, Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca * 11. Qui vero sepultus est cœmeterio suo ad ursum pileatum 5. Calendas Maii, & cessavit Episcopatus dies 21.

a B. *an.* 4. *m.* 1. *d.* 13. *a Coss. Honor. 4. & Eutych. ad Honor. & Arcad.* 5.
b *Vide Baron. ad ann. Dom. 402. p.* 259.
* C. *Mamurtina.*
* Mamurtina.
* C. B. octo.
* C. B. decem.

XLI. S. INNOCENTIUS.

ANNO CHRISTI CDII.

ARCADII ET HONORII VIII.

INNOCENTIUS, natione Albanensis, ex patre Innocentio, sedit annos quindecim, *a* menses duos, dies viginti. Hic constitutum fecit de omni Ecclesia, & de regulis Monasteriorum, & de Judæis, & de paganis, & multos Cataphrygas in urbe invenit, quos * exilio, & monasteriis relegavit: Et hic invenit Pelagium, & Cœlestium hæreticos, & damnavit eos. Et hoc constituit, ut qui natus fuerit de Christiana, denuo per baptismum renasci debeat, hoc est baptizari, * quod Pelagius damnabat. Eodem tempore dedicavit Basilicam

a B. *mens.* 1. *ad* 10. *a Coss. Arc. & Honor.* 5. *ad Honor. 11. & Constantium* 2.
* C. B. in exilio monasterii.
* *Bar. non verbis, sed reipsa, quia negabat pecc. orig.*

ſanctorum Gervaſii & Protaſii, e devotione teſtamenti cujuſdam illuſtris fœminæ Veſtinæ laborantibus Presbyteris * Cuſicino, & Leopardo, & Diacono Libyano. Quæ fœmina ſupraſcripta teſtamenti paginam ſic ordinavit, ut baſilicam ſanctorum Martyrum ex ornamentis, & margaritis, venditis juſtis æſtimationibus conſtrueretur, & conſtructa eſt uſque ad perfectum. In quo loco Beatiſſimus Innocentius ex delegatione illuſtris fœminæ Veſtinæ titulum Romanum conſtituit, & in * eodem Dominico loco obtulit patenas argenteas duas, penſantes ſingulæ libras viginti. Coronas argenteas duodecim penſantes ſingulæ libras quindecim. Amas argenteas duas, penſantes ſingulæ libras viginti. Pharum cantharum argenteum unum, penſans libras 22. Ceroſtrata argentea quatuor penſan. ſingula libras triginta quinque. Turrem argenteam cum patena & columba deaurata penſantem libras triginta. Ad ornatum * baptiſmi, Cervum argenteum fundentem aquam penſantem libras viginti quinque. Vas ad oleum chriſmatis argenteum penſans libras quinque. Vas aliud ad oleum exorcizatum penſans libras quinque Patenas duas ad chriſma penſantes ſingulæ libras quatuor. ſcyphum argenteum * anaglyphatum penſantem libras decem. ſcyphum alium argenteum penſantem libras decem. Calices argenteos quinque penſantes ſinguli libras tres. Calices argenteos baptiſmi numero tres penſantes ſinguli libras duas, & alia dona multa largitus eſt. Aquæmaniles argenteas, penſantes ſingulæ libras ſexdecim. Pharacanthara ærea ſexdecim, penſantia ſingula libras decem. Item Pharæcantharæ æreæ * ceroſtatæ in gremio Baſilicæ numero viginti penſantes ſingulæ libras quadraginta. Domos juxta baſilicam Libyanam præſtantes ſolidos * 32. Domum in clivo ſalutis * balnearium, præſtantem ſolidos octuaginta octo, & * trimiſium. Poſſeſſionem * Corras in territorio Cluſino præſtantem ſolidos ſeptuaginta unum, & trimiſium. Poſſeſſionem Corvianam in territorio Cluſino præſtantem ſolidos octuaginta octo. Poſſeſſionem Fundanenſem in territorio Fundano cum adjacentibus attiguis 15. præſtantem ſolidos centum octuaginta unum & trimiſium. Poſſeſſionem Figlynas in territorio Caſinate, præſtantem ſolidos * ſexaginta tres, & trimiſium. Poſſeſſionem Antonianam in territorio Clodiano, præſtantem ſolidos * quadraginta duos. Poſſeſſionem Amandani, quam donavit illuſtris fœmina Veſtina conſobrinæ ſuæ in territorio Vegetano, præſtantem ſolidos quadraginta ſex, & trimiſium. Domos Emeriti in clivo * mammori intra urbem juxta baſilicam, præſtantes ſolidos ſexaginta duos. Domum in clivo Patricii arbitratam domum juxta baſilicam in vico longo, quæ cognominatur ad lacum præſtantem ſolidos octuaginta duos. Domum ad cathedram lapideam florianam, præſtantem ſolidos quinquaginta octo. * Priſtinum in vico longo, * quod cognominatur Caſtorano, præſtans ſolidos ſexaginta unum. Balneum in vico longo, quod cognominatur templum, præſtans ſolidos quadraginta. Siliquas tres, uncias portæ * Nuntanæ tres præſtantes ſolidos * ſeptem & decem, & trimiſium. Hic conſtituit * ſabbatho jejunium celebrari, quia ſabbatho Dominus in ſepulchro poſitus eſt, & diſcipuli ejus jejunaverunt. Hic conſtituit baſilicam Beatæ Agnetis Martyris a Presbyteris Leopardo, & Paulino cum ſollicitudine gubernari, & * regi, & ornari. Et ex diſpoſitione Veſtinæ tituli ſupraſcripti Presbyteris eſt conceſſa poteſtas. Hic fecit ordinationes quatuor per menſem Decembris. Presbyteros 30. Diaconos * 12. Epiſcopos per diverſa loca quinquaginta quatuor. Qui etiam ſepultus eſt ad Urſum pileatum 5. Calendas Auguſti, & ceſſavit Epiſcopatus per dies 22.

Margin: * C. Urſicino. — *Edit. Pariſ. pag. 23.* — * C. eadem domo. — * C. Baptiſterii. — * C. anaglyphum. — * Ceroſtrotæ. — * C. 85. — * C. Balneatæ. — * C. tremiſſem. — * C. Sarras. — * C. 58. — * C. 62. — * C. Mamuri, — * C. Piſtrinum — * C. qui. — * C. Numentanæ. — * C. 22. & tremiſſem. — * *Vide Baron. ad ann.* 417. — * C. B. ſollicite & digne. — * C. regi. — * C. B. 15.

XLII. S. ZOSIMUS. *pag.* 24.

ANNO CHRISTI CDXVII.

HONORII XIII. THEODOSII X.

ZOSIMUS, natione Græcus, ex patre Abrahamio, ſedit annum unum, *a* menſes octo, dies vigintiquinque. Hic * multas conſtituit Eccleſias: & fecit conſtitutum, ut Diaconi lævas tectas haberent de palliis linoſtimis, & per parochias * conceſſa licentia * cereos benedici. *b* Et juſſit, ut nullus Clericus poculum in publico propinaret, niſi tantum in cellis fidelium, maxime Clericorum. Hic fecit ordinationem unam in urbe per menſem Decembrem, Presbyteros decem, Diac. tres, Epiſcopos per diverſa loca octo. Qui etiam ſepultus eſt juxta corpus Beati Laurentii martyris via Tiburtina * 8. Calendas Januarias, & ceſſavit Epiſcopatus per dies * 11.

Margin: a B. *menſ.* 4. *d.* 7. *a Coſſ. Honorii* 11. *& Conſtantii* 2. *ad Honor.* 12. *& Theodoſii B.* — * Hic multa conſtituit in eccleſii C. B. — * C. conceſſit. — * C. B. cereum Paſchalem. — b B. C. ut nullis Clericis p. . p. propinaretur. — * C. 7. — * *Bar. uno die.*

XLIII. S. BONIFACIUS.

ANNO CHRISTI CDXIX.

HONORII XV. THEODOSII II.

BONIFACIUS, natione Romanus ex patre Jocundo Presbytero, ſedit *a* annos tres, menſes quatuor, dies 13. *b* Hic ſub contentione cum Eulalio ordinatur una die, & fuit diſſenſio in clero menſibus ſeptem, & per dies 15. Eulalius vero ordinatur in Baſilica Conſtantiniana, Bonifacius autem in baſilica Juliæ. Eodem tempore audiens hoc Placidia Auguſta cum filio ſuo Valentiniano Auguſto, dum ſederent Ravennæ, retulit Honorio Aug. Mediolani ſedenti, eodem tempore ambo Auguſti miſſa auctoritate hoc præceperunt, ut ambo exirent civitatem. Qui dum compulſi exiſſent, habitavit Bonifacius in cœmeterio ſanctæ Felicitatis Martyris via Salaria. Eulalius vero in civitate Antii ad ſanctum Hermen. Veniente autem proximo die Paſchæ, præſumpſit Eulalius, eo quod ordinatus fuiſſet in Baſilia Conſtantiniana, & introivit urbem, & baptizavit & celebravit Paſcha in Baſilica Conſtantiniana. Bonifacius vero, ſicut conſuetudo erat, celebravit baptiſmum Paſchæ in Baſilica ſanctæ Martyris Agnetis. Hoc audito Auguſti utrique miſerunt, & * ejecerunt Eulalium, & miſſa auctoritate revocaverunt Bonifacium in urbem, & conſtituerunt Epiſcopum. Eulalium vero miſerunt foras in Campaniam. Poſt annos tres, & menſes octo defunctus eſt Bonifacius. Clerus autem, & plebs petierunt Eulalium revocari, quod tamen non conſenſit Eulalius, Romam reverti. Qui etiam in eodem loco Campaniæ poſt annum mortis Bonifacii, defunctus eſt. Hic Bonifacius conſtituit ut nulla mulier vel Monacha * pallia ſacrata contingeret, aut lavaret, aut incenſum poneret in Eccleſia, niſi miniſter: nec ſervum Clericum fieri, nec obnoxium curiæ, vel cujuſlibet rei. Hic fecit oratorium in cœmeterio ſanctæ Felicitatis juxta corpus ejus & ornavit ſepulcrum ſanctæ martyris Felicitatis, & ſancti * Livanii, ubi & poſuit hæc. Patenam argenteam penſantem libras viginti, ſcyphum argenteum penſantem libr. decem. Amam argenteam penſantem libras 13. Calices minores argenteos duos penſantes libr. quatuor. Coronas argenteas tres penſan. lib. 15. Hic fecit ordinationem unam per menſem Decembris, Presbyteros 13. Diacon. 3. Epiſcopos per diverſa loca 36. Qui etiam ſepultus eſt in cœmeterio ſanctæ Felicitatis Martyris, via Salaria, octavo Calendas Novembris, & ceſſavit Epiſcopatus per dies novem.

Margin: a B. *ann.* 5. *minus duob. menſibus & 3. d. eb. a Coſſ. Honor.* 12 *& Theod.* 8. *ad Marinianu & Aſclepiodorum Coſſ.* — b *Vide Baron. ad ann. Dom.* 418. *in fine.* Schiſmi. — * *Vide Bar. ad ann.* 419. *Eulalio ejecto Bonifacius reſtituitur.* — * Pallam ſacratam. — *Servus clericus fieri non poteſt.* — * C. Silvani.

Edit. Parif. pag. 25.

XLIV. S. CÆLESTINUS.

ANNO CHRISTI CCCCXXIII.

THEODOSII XVI.

CÆLESTINUS, natione * Campanus, ex patre Prisco, sedit annos * novem, mensem unum, dies 9. Hic fecit multa constituta, & constituit, ut centum quinquaginta Psalmi David ante sacrificium psallerentur * antiphonati, quod ante non fiebat, * nisi tantum recitabantur Epistolæ Pauli Apostoli, & sanctum Evangelium, & sic missæ fiebant. Hic fecit constitutum de omni Ecclesia, maxime & de * regione, * quæ hodie archivio Ecclesiæ tenentur reconditæ. Hic dedicavit basilicam * Juliæ, in qua obtulit * post ignem reticum patenam argenteam pensantem libras quindecim, scyphos argenteos duos pensantes singuli libras octo. Amas argenteas duas, pensantes singulæ libras decem. Candelabra argentea * duo, pensan. singula libras triginta. Cantharas cerostatas æreas * 14. pensan. singulæ libras triginta. Item Coronas argenteas decem pensantes singulæ libras 10. Ad beatum * Petrum Apostolorum pharum cantharum pensan. libras viginti quinque ex argento purissimo. Cantharas argenteas cerostatas in gremio Basilicæ viginti quatuor pensan. singulæ libras viginti. Hic fecit ordinationes tres per mensem Decembrem, Presbyteros 32. Diaconos 12. Episcopos per diversa loca 46. qui etiam sepultus est in cœmeterio Priscillæ, via Salaria, 8. Idus Aprilis, & cessavit Episcopatus per dies * 21.

*C. B. Romanus.
*B. an. 8. m. 5. d. 3. a Coss. Maximiani & Asclepiodi. ad Ætium & Valerium Coss.
*C. antiphonatim.
*C. sed tantum.
*C. de religionibus.
*C. quod reconditum.
*Juliam.
*C. postigem zeticum. for. postem scthicum.
*C. 7.
*C. 24.
*C. Paulum.
*C. 20.

XLV. S. SIXTUS III.

ANNO CHRISTI CCCCXXXII.

THEODOSII XXV. VALENTINIANI VIII.

SIXTUS tertius, natione Romanus, ex patre Sixto, sedit annos octo, *a* dies 19. Hic post annum primum, & menses octo, a quodam *b* Basso incriminatus, accusatusque est. Eodem tempore audiens hoc Valentinianus Augustus, jussit concilium sanctæ Synodi congregari, & facto conventu cum magna examinatione * judicio Synodico purgatus a quinquaginta sex Episcopis, & condemnatus Bassus a Synodo, ita tamen ut ad * ultimum diem viaticum ei non negaretur propter humanitatem pietatis Ecclesiæ. Hoc audiens Valentinianus Augustus cum matre sua Placida Augusta furore sancto commoti proscriptione Bassum condemnaverunt, & omnia prædia facultatum ejus Ecclesiæ Catholicæ sociaverunt. Qui Bassus nutu divinitatis intra menses tres defunctus moritur. Cujus corpus Sixtus Episcopus cum linteaminibus, & aromatibus manibus suis tractans, * recondensque sepelivit ad beatum Petrum Apostolum in cubiculo parentum ejus.

Hic * fecit Basilicam sanctæ Mariæ, quæ ab antiquis Liberii cognominabatur juxta macellum * Libyæ, ubi & obtulit hæc. Altare argenteum purissimum pensans libras trecentas. Patenas argenteas tres pensan. libras sexaginta. Amas argenteas quatuor, pensantes libras sexaginta. Scyphum aureum purissimum pensantem libras quinquaginta, scyphos argenteos quinque pensantes libras quinquaginta. Calices ministeriales argenteos decem pensantes singuli libras tres. * Aquæmaniles argenteos pensantes singuli libras octo. Coronam pharam ante altare argenteam, pensan. libras triginta. Coronas argenteas pharales triginta quatuor pensan. libras decem. Candelabra argentea quatuor pensant. libras viginti. Thimiamaterium argenteum, pensans libras quinque. Canthara cerostata * aurochalca viginti quatuor, pensan. libras 15. Possessionem Scaurianam in territorio * Gacitano præstantem omnia inibi cum adjacentibus ad tignis solidos 312. & * trimisium possessionem Marmoratam in territorio Prænestrino præstantem solidos centum quinquaginta duos. Possessionem celeris in territorio * Asilano præstantem solidos centum, & undecim, & trimisium. Domum Palmati intra urbem, juxta inibi basilicam cum balneo, & * pristino, præstantem solidos 154. Cervum argenteum in * fonte fundentem aquam, pensantem libr. triginta. Omnia vasa Baptismi sacrata argentea, lib. 15. Cenacula * regie gradorum adhæren. Basilicæ, vel quicquid videtur esse intrinsecus. Hic ornavit de argento confessionem beati Petri Apostoli, quæ habet libras quadringentas.

a B. minus d. 30. a Coss. Ætii & Valerii. ad Valentinianum 5. & Anatolium.
b Vide Baron. ad ann. Dom. 433. p. 640.
* Judicii Synodici purgatus.
*in ultimo die
*C. B. recondidit &.
*refecit.
*Liniæ.
* Aquamanulos.
* aurochalcea
*Gajetano. *pag. 6.*
*C. trimissem.
* Asiliano.
*C. pistrino.
*Fontem baptisterii.
*C regione graduum adhærentia.

Hujus supplicatione obtulit Valentinianus Augustus imaginem auream cum duodecim portis, & Apostolos duodecim, & Salvatorem in gemmis preciosissimis ornatam super confessionem Beati Petri Apostoli. Fecit autem Valentinianus ex rogatu Sixti Episcopi Fastigium argenteum in basilica Constantiniana, quod a Barbaris sublatum fuerat, quod pensabat libras * quingentas & undecim. Hujus temporibus fecit Valentinianus Augustus confessionem beati Pauli Apostoli ex argento purissimo, quæ habet libras ducentas. Item fecit Sixtus Episcopus confessionem beati Laurentii Martyris cum columnis porphyreticis, & ornavit * transennam, & altare, & confessionem sancti Martyris Laurentii de argento purissimo. Fecit altare pensan. libras quinquaginta, Cancellos argenteos supra Platonias porphyreticas pensantes libras trecentas. Absidam super cancellos cum statua beati Laurentii Martyris argentea pensant. libras ducentas. Fecit autem Basilicam beato Laurentio, quod & Valentinianus Augustus concessit, ubi & obtulit dona hæc. Patenas argenteas tres pensantes singulæ libras viginti. Amas argenteas tres pensantes libras quindecim. scyphos argenteos quatuor pensantes libras octo. scyphum aureum ornatum de margaritis, pensantem libras decem. Calices argenteos ministeriales duodecim pensantes libras duas. Aquæmaniles argenteos, pensantes libras octo. Ministerium ad baptismum vel pœnitentiæ ex argento, pensant. libras quinque. Concham aurochalcam, pensant. libras viginti. Coronas argenteas pharales triginta, pensan. libras sex. Pharacanthara argentea tria, pensantia singula libras quindecim. Candelabra argentea duo pensantia singula libras triginta. Cantharas cerostatas in gremio basilicæ æreas viginti quatuor. * Pharas æreas 21.

*Imaginem auream Salvatoris
*C. 1610.
*Suggestum.
*Phara ærea.

Hic fecit in Basilica Constantiniana ornamentum super fontem, quod ante ibi non erat, id est, epistylia marmorea, & columnas porphyreticas erexit, quas Constantinus Augustus congregatas dimisit, & jussit ut erigerentur, quas & versibus exornavit. Hic fecit Platoniam in cœmeterio Calixti, via Appia, ubi nomina Episcoporum, & Martyrum scripsit * commemorans. Hic fecit ordinationes in urbe Roma per mensem Decembris. Presbyteros viginti octo, Diaconos duodecim, Episcopos per diversa loca quinquaginta duos. Et hujus temporibus fecit Petrus Episcopus Basilicam in urbe sanctæ Sabinæ, ubi & fontem construxit. Qui etiam sepultus est via Tiburtina in crypta, juxta corpus beati Laurentii, & cessavit Episcopatus per dies 22. * *A morte Silvestri usque ad hunc primum Leonem sunt anni nonaginta novem, menses quinque, dies viginti sex.*

*C. cummemoriis.
*C. B. 5. Cal. April.
*Hæc verba non sunt in tom. 1. Concil.

Edit. Parif. pag. 27.

XLVI. S. LEO.

ANNO CHRISTI CDXL.

THEODOSII XXXIII. VALENTIN. XVI.

*B. *an. 21. minus. d. 32. a Coff. Valentin. 5. & Anatolii ad Severinum & Dagalaiphum.* * 3. * *Vide Baron. ad ann. Dom. 451. p. 138.*

LEO, natione Tuſcus, ex patre Quintiano, ſedit annos 21. *a* menſem 1. dies 26. Hujus temporibus fecit Demetria ancilla Dei Baſilicam ſancto Stephano via Latina miliario 4. in prædio ſuo. Hic invenit duas hæreſes Eutychianam, & Neſtorianam, per quoſdam Epiſcopos. Hic ordinavit præcepta ſua auctoritate, & miſit ad Marcianum Auguſtum fidelem principem Catholicum. Et facta collatione cum eodem principe, collecti ſunt Epiſcopi, & factum eſt Concilium ſanctum Epiſcoporum in * Chalcedona in martyrio ſanctæ * Eufemiæ, & congregati ſunt 256. Sacerdotes, & alii, quorum chirographum cucurrit 406. Epiſcopi, qui congregati una cum * Thomo, hoc eſt fide Apoſtolicæ Eccleſiæ Romanæ cum chirographo ſancti Archiepiſcopi Leonis. Sed & in præſentia Catholici principis Marciani Auguſti congregatum concilium numero * 400. Epiſcoporum una cum Auguſto Marciano. Qui expoſuerunt fidem Catholicam, & Apoſtolicam, duas naturas in uno Chriſto Deo ſimul & Homine. In quo loco piiſſimus Auguſtus Marcianus una cum uxore ſua Auguſta Pulcheria, depoſita regia majeſtate, fidem ſuam expoſuerunt ante conſpectum ſanctorum Epiſcoporum. Ubi & damnaverunt Eutychem, Neſtorium, & Dioſcorum. Et iterum fidem ſuam Imperator Marcianus Auguſtus cum conjuge ſua Pulcheria Auguſta chirographo proprio fidem ſuam exponentes, poſtulaverunt ſanctum Concilium, ut dirigerent ad beatiſſimum Papam Leonem rogantes, ut fidem Catholicam exponeret. Beatus vero Leo direxit fidei Catholicæ tomum & expoſuit, damnans omnes hæreſes. Iterum multas Epiſtolas fidei miſit beatiſſimus Leo Archiepiſcopis, quæ hodie reconditæ in archivo * tenentur. Hic firmavit frequenter ſuis Epiſtolis Synodum Chalcedonenſem. Ad Marcianum Auguſtum Epiſtolas duodecim, ad Leonem Auguſtum Epiſtolas 13. ad Flavianum Epiſcopum Epiſtolas * octo, Epiſcopis per Orientem Epiſtolas decem & octo, per quas fidem confirmavit Synodi.

* Chalcedonia
* C. Euphemiæ
* C. tomo.
* C. mille 200 al. 600. *Baron. 600. ex Leon. Ep. 52.*
Vide Baron. ad ann. 450.
* C. Rom. Eccleſiæ.
* C. novem.

Hic renovavit poſt cladem Vandalicam omnia miniſteria ſacrata argentea per omnes titulos conflata, hydrias ſex, duas Baſilicæ Conſtantinianæ, duas Baſilicæ B. Petri Apoſtoli, duas Baſilicæ B. Pauli Apoſtoli: quas Conſtantinus Auguſtus obtulerat, quæ penſaverunt ſingulæ libras centum. Quæ omnia vaſa renovavit ſacrata. Hic fecit cameram Baſilicæ Conſtantinianæ, & aliam cameram Baſilicæ beati Petri ornavit, & baſilicam beati Pauli Apoſtoli * renovavit, fecit autem & baſilicam beato Cornelio Epiſcopo, & martyri juxta cœmeterium Calixti, via Appia. Hic propter nomen Romanum ſuſcipiens legationem ambulavit ad Regem * Unnorum nomine * Athilam, & liberavit totam Italiam a periculo hoſtium. Hic conſtituit monaſterium apud B. Petrum Apoſtolum, quæ nuncupatur Sanctorum Joannis, & Pauli. * Hic conſtituit, ut Monacha non acciperet velaminis capitis benedictionem, niſi probata fuerit in virginitate ſexaginta annorum. Hic conſtituit ſuper ſepulcra Apoſtolorum cuſtodes, qui dicuntur * cubicularii ex clero Romano. Hic fecit ordinationes quatuor in urbe Roma per menſem Decembris, Presbyteros octuaginta & unum, Diaconos nnum & triginta, Epiſcopos per diverſa loca numero centum octuaginta quinque. Qui etiam ſepultus eſt apud baſilicam beati Petri Apoſtoli 3. Idus Aprilis, & ceſſavit Epiſcopatus * dies 7.

* C. B. poſt ignem divinum, id eſt, *conflagrationem e fulmine.*
* Hunnorum.
* *Vide Baron. ad ann. Dom. 452. p. 478.*
* C. B. Hic conſtituit, ut intra actionem ſacrificii diceretur. *Sanctum ſacrificium, immaculatam hoſtiã.*
* B. *qui Capellani nunc dicuntur.*
* B. *refellit.*

XLVII. S. HILARUS. *pag. 28.*

ANNO CHRISTI CDLXI.

LEONIS V. SEVERI I.

a B. menſ. 10. minus d. 2. a Coſſ. Severini & Dagalaiphi ad Puſæum & Joannem Coſſ. * C. &

HILARUS, natione Sardus, ex patre Criſpino, ſedit annis ſex *a* menſibus 3. diebus 1. Hic fecit decretalem, & per univerſum Orientem ſparſit Epiſtolas de fide Catholica, & Apoſtolica, confirmans tres Synodos Nicenam, Epheſinam & Chalcedonenſem, * vel tomum S. Archiepiſcopi Leonis, & damnavit Eutychem, & Neſtorium, & Dioſcorum, vel omnes ſequaces eorum, & omnes hæreſes, & confirmans * auctoritatem, & principatum ſanctæ Sedis Apoſtolicæ. Hic fecit conſtitutum de Eccleſia in baſilica ad ſanctam Dei genitricem Virginem Mariam conſulatu Baſiliſci, & Hermenerichi, 16. Calendas Decembris.

* C. dominationem.

S. Hilari dona

Hic fecit oratoria tria in baptiſterio baſilicæ Conſtantinianæ, S. Joannis Baptiſtæ, & S. Joannis Evangeliſtæ, & S. Crucis omnia ex argento, & lapidibus pretioſis. Confeſſionem ſancti Joannis Baptiſtæ fecit ex argento, quæ penſabat libras centum, & crucem auream. Et confeſſionem S. Joannis Evangeliſtæ fecit ex argento, quæ penſabat libras 100. & crucem auream: & in ambobus oratoriis januas æreas, & argento clusas. In oratorio S. Crucis fecit confeſſionem, ubi lignum Dominicum poſuit cum cruce aurea, cum gemmis, quæ penſabat pondus librarum 20. Fecit ex argento puriſſimo, in confeſſione januas penſantes pondus librarum 50. Supra confeſſionem aureum arcum, qui penſabat libras 4. quem portant columnæ Onychinæ, ubi ſtat agnus aureus penſ. libras duas. Coronam auream ante confeſſionem. Pharos cum Delphinis, quæ penſ. lib. quinque. Lampadas aureas numero quatuor, penſantes libras duas. Nymphæum, & triporticum ante oratorium S. Crucis, ubi ſunt columnæ miræ magnitudinis, quæ dicuntur hecaton, penta. Lacus & conchas * triantas 2. cum columnis porphyreticis * ragiatis, * foratis aquam fundentes, & in medio lacum porphyreticum cum concha * aſſirta in medio aquam fundentem circundatam a dextris, vel ſiniſtris. In medio cancellis æreis & columnis cum faſtigiis, & epiſtyliis undique ornatum ex muſivo, & columnis Aquitanicis, & tripolitis, & porphyreticis? Ante confeſſionem beati Joannis coronam argenteam penſ. lib. viginti, pharumcantharum penſan. libras viginti quinque. Item ad ſanctum Joannem intra ſanctum fontem lucernam auream cum * nixis luminum decem, penſantem libras quinque. cervos argenteos tres fundentes aquam, penſantes ſing. libr. triginta. turrem argenteam cum Delphinis, penſan. libras ſexaginta. columbam auream penſan. libras 2. In baſilicam Conſtantinianam pharacanthara argentea, quæ pendent ante altare decem penſan. ſingula libras viginti. ſcyphum aureum penſan. libras ſex. calices aureos penſan. ſinguli libr. 1. ſcyphos argenteos * duos penſan. ſinguli libras decem. alium ſcyphum aureum penſan. libr. quinque. calices miniſteriales argenteos viginti, penſan. ſinguli lib. 2. Amas argenteas quinque penſan. libr. decem. Ad beatum Petrum Apoſtolum, ſcyphum aureum penſan. libras quindecim, alium ſcyphum aureum cum gemmis praſinis, & hiacynthinis penſan. libr. quatuor, calices argenteos miniſteriales decem penſan. ſing. lib. 2. Amas argenteas duas penſan. ſing. libras octo. Pharacanthara argentea viginti quatuor penſan. ſingula libras quinque. Ad beatum Paulum Apoſtolum ſcyphum aureum penſan. ſing. libras quinque. ſcyphos argenteos quatuor penſan. ſing. libras ſex. calices miniſteriales argenteos decem penſantes

* caſtriatas. C. cithariacas.
* C. foraitis.
* C. perforatis.
* raita.

id eſt, argenteum.

* lychnis.
* B. mixis.
* quinque.

ſing. libras ſeptem. Amas argenteas duas penſantes ſing. libras decem. Ad beatum Laurentium martyrem, ſcyphum aureum cum gemmis praſinis, & hiacynthinis penſan. libras quatuor, lucernam auream nixorum decem penſan. lib. quinque. ſcyphum aureum puriſſimum penſan. lib. quinque. lampadas aureas duas penſan ſing. libr. 1. * Pharamcantharam auream penſan. lib. 2. turrem argenteam cum Delphinis penſan. libras viginti quinque. ſcyphos argenteos tres penſantes ſing. libras triginta quatuor, calices argenteos miniſteriales duodecim penſan. ſing. libras 2. Altare argenteum, penſan. libr. quadraginta. lampadas argenteas decem, penſan. libras 2. Amas argenteas duas, penſantes libras decem. In Baſilica beati Laurentii martyris pharacanthara argentea decem, penſantia ſingula libras decem, canthara ærea 26. Miniſteria ad baptiſmum argentea, libras decem. Phara ærea, libras quinquaginta. In urbe Roma conſtituit miniſteriales qui circuirent conſtitutas ſtationes. ſcyphum aureum anſatum, penſantem libras octo. ſcyphos argenteos per titulos viginti quinque, penſan. ſing. libras decem. Amas argenteas viginti quinque penſan. ſingulæ libras decem. calices argenteos miniſteriales quinquaginta, penſantes ſing. libras duas. Hæc omnia in Baſilica Conſtantiniana, vel ad ſanctam Mariam conſtituta recondidit. Hic fecit monaſteria ad ſanctum Laurentium, & Balneum, & Prætorium * S. Stephani. fecit autem oratorium S. Stephani in baptiſterio Lateranenſi. fecit autem & bibliothecas duas in eodem loco. Item monaſterium intra * urbem ad Lunam. Hic fecit ordinationem in urbe per menſem Decembris, Presbyteros viginti quinque, Diaconos ſex, Epiſcopos per diverſa loca viginti duos. Qui etiam ſepultus eſt ad ſanctum Laurentium in crypta juxta corpus beati Epiſcopi Sixti, & ceſſavit Epiſcopatus per dies decem.

Edit. Pariſ. pag. 29.
*pharumcanthaium aureū.
* C. S. Laurentio.
* C. unam.

XLVIII. S. SIMPLICIUS.

ANNO CHRISTI CDLXVII.

LEONIS II. ANTEMII I.

SIMPLICIUS, natione Tiburtinus, ex patre Caſtino ſedit annos quindecim *a*, dies ſeptem. Hic dedicavit Baſilicam S. Stephani in Cælio monte in urbe Roma, & baſilicam beati Andreæ Apoſtoli juxta baſilicam ſanctæ Mariæ, & aliam baſilicam ſancti Stephani juxta baſilicam ſancti Laurentii, & aliam baſilicam intra urbem juxta Palatium Licinianum beatæ martyris Bibianæ, ubi corpus ejus requieſcit. Hic conſtituit ad ſanctum Petrum Apoſtolum, & ad ſanctum Paulum Apoſtolum, & ad ſanctum Laurentium martyrem * hebdomadam, ut Presbyteri manerent ibi propter pœnitentes, & baptiſmum. Regionem tertiam ad ſanctum Laurentium, Regionem primam ad ſanctum Paulum, Regionem ſextam, vel ſeptimam ad ſanctum Petrum. Sub hujus Epiſcopatu venit relatio de Græcia ab Acacio Conſtantinopolitano Epiſcopo, & affirmavit Petrum Alexandrinæ urbis Eutychianiſtam hæreticum, facta petitione ab Acacio Epiſcopo chirographo ejus conſtructa. Eodem tempore fuit * Eccleſia prima, hoc eſt, Sedis Apoſtolicæ executrix. Tunc Simplicius Epiſcopus præſul hoc audiens damnavit Petrum Alexandrinum, eo quod Acacius innumerabilia crimina affirmabat, ita tamen, ut pœnitentiæ reſervaret tempus. Eodem tempore reſcripſit Timotheus Catholicus, & Acacius dicentes, quod etiam in morte Proterii Catholici Petrus eſſet permixtus. Tunc Archiepiſcopus Simplicius diſſimulans, nunquam reſcripſit Acacio, ſed damnavit Petrum expectans tempus pœnitentiæ. Hic fecit in Eccleſia Romana ſcyphum aureum penſantem libr. quinque. Canthara argentea ad beatum Petrum Apoſtolum ſexdecim, penſan. ſing. libras duodecim. Hic fecit ordinationes tres in urbe Roma per menſem Decembrem, & Februarium, Presbyteros quinquaginta * novem, Diaconos undecim, Epiſcopos per diverſa loca * ſeptem & triginta. Hic ſepultus eſt in Baſilica beati Petri Apoſtoli, 6. Nonas Martii, & ceſſavit Epiſcopatus dies ſex.

a B. men. 5. d. 10. a Coſſ. Puſæi, & Joannis ad Anicium Fauſtum.
* hebdomadas C. B.
Vide Baron. ad annum 483.
Vide Baron. ad ann. 478.
* Eccleſia Romana, hoc eſt, prima Sedes Apoſtolica executrix.
* C. B. octo.
* C. B. ſex.

XLIX. S. FELIX III. *pag. 30.*

ANNO CHRISTI CCCXXXVI.

ZENONIS IMP. X. ODOACRIS REG. VIII.

FELIX tertius, natione Romanus, ex patre Felice Presbytero, de titulo Faſciolæ, ſedit *a* annos octo, menſes undecim, dies viginti tres. Hic fuit temporibus Odoacris Regis uſque ad tempora Theodorici. Hic fecit baſilicam ſancti Agapiti juxta baſilicam ſancti Laurentii martyris. Sub hujus Epiſcopatu iterum venit relatio de Græcia Petrum Alexandrinum revocatum ab Acacio Epiſcopo Conſtantinopolitano. Tunc venerabilis Felix Archiepiſcopus Sedis Apoſtolicæ urbis Romæ mittens defenſorem cum conſilio Sedis ſuæ, facto concilio damnavit Acacium Conſtantinopolitanum, & Petrum Alexandrinum. Poſt annos tres iterum venit relatio ab Imperatore Zenone, ut pœnitens rediret Acacius. Tunc Papa Felix miſit duos Epiſcopos * Meſenum, & Vitalem, ut ſi invenirent complicem Petri Acacium, damnarent eos. Qui dum introiſſent in civitatem Heracleam, corrupti ſunt pecunia, data ſupraſcriptis Epiſcopis, & non fecerunt ſecundum præceptum Sedis Apoſtolicæ. Venientibus vero Romam ad Sedem Apoſtolicam eodem tempore venerabilis Felix Papa fecit Synodum, & * operata eſt diſcuſſio, & invenit indicium ambos Epiſcopos, id eſt, Meſenum, & Vitalem reos & corruptos pecunia *, & ejecit Meſenum & Vitalem Epiſcopos a communione. Tunc Meſenus Epiſcopus non ſe tacuit corruptum pecunia. Hoc factum eſt tempore Odoacri Regis. Hic fecit ordinationes duas in urbe Roma per menſem Decembrem, Presbyteros viginti octo, diaconos quinque, Epiſcopos per diverſa loca numero triginta & unum. Hic ſepultus eſt in baſilica beati Pauli Apoſtoli, & ceſſavit Epiſcopatus dies quinque. Et poſt tranſitum ejus factum eſt a Presbyteris, & Diaconibus conſtitutum de omni Eccleſia, ut nullus aliquando in ea cauſa præſumeret ſe feſtinum oſtendere de ea re, quæ aliquando ad requiſitionem pervenire debet.

a B. an. 9. minus d. 12. a Coſſ. Anicii, ad Anaſtaſium Aug. & Ruffinum Coſſ.
B. id negat.
Vide Bar. ad ann. 483.
* C. Miſenum
* facta diſcuſſione invenit ambos ep. reos
* Vide Baron. ann. 484.
Decretum de tota Eccleſia.

L. S. GELASIUS.

ANNO CHRISTI CDLXXXII.

ANASTASII IMP. I. ODOACRIS REG. XVI.

GELASIUS, natione Afer, ex patre Valerio, ſedit annos quatuor, menſes octo, *a* dies novem. fuit autem temporibus *b* Theodorici Regis, & Zenonis Auguſti. Hujus temporibus inventa eſt Eccleſia ſancti Angeli in Monte Gargano. Hujus temporibus inventi ſunt *c* Manichæi in urbe Roma, quos exilio deportari præcepit. Quorum codices ante fores Baſilicæ ſanctæ Mariæ incendio concremavit. Hic ſub * geſtam Synodicam revocavit Meſenum Epiſcopum ad communionem, & reſtituit eum Eccleſiæ ſuæ ſub ſatisfactione libelli, & purgatus eſt receptus. Hic fuit amator cleri & pauperum, & clerum ampliavit. Hic liberavit a periculo,

a B. dies 19.
b B. Anaſtaſii Imp. Odoacris regis & Theodorici, a Coſſ. Anaſtaſii Aug. & Ruffini ad Paulum Conſ.
c Vide Baron ad ann. Dom. 496.
* geſta Synodica.

riculo, & fame civitatem Romanam. Hic fecit constitutum de omni Ecclesia. * Hujus temporibus iterum venit relatio de Græcia, eo quod multa mala, & homicidia fierent a Petro, & Acacio. Eodem tempore fugiens Joannes Alexandrinus * venit Romam ad Sedem Apostolicam. Ipsis temporibus beatus Gelasius suscepit Joannem, & iterum misit, & damnavit in perpetuum Acacium, & Petrum, si non pœniterent. Tamen expectans Sedis Apostolicæ satisfactionem secundum humanitatem primæ Sedis Ecclesiæ. Hic dedicavit Basilicam sanctæ Euphemiæ martyris in civitate Tiburtina miliario vigesimo ab urbe Roma. Dedicavit autem & Basilicam Sanctorum Nicandri & Eleutherii via Lavicana in fundum * Villa pertusa; & aliam basilicam sanctæ Mariæ via Laurentina in * fundum Crispini miliario ab urbe Roma vigesimo. Sub hujus Episcopatu clerus crevit. Hic fecit ordinationes duas in urbe Roma per menses Februarii, & Decembris, Presbyteros triginta duos, Diaconos duos, Episcopos per diversa loca numero sexaginta septem. Qui etiam sepultus est in Basilica beati Petri Apostoli, 11. Calendas Decembris. Hic fecit tractatus, & hymnos, sicut beatus Ambrosius Episcopus, & libros * adversus Eutychen, & Nestorium, qui hodie in bibliotheca, & Ecclesiæ archivo reconditi tenentur, & post obitum ejus cessavit Episcopatus dies * octo.

*B. docet Petrum & Acacium multo ante obiisse.

*Episcop. Catholicus 11.

*B. in villa petrosa.

*fundo.

Edit. Paris. pag. 31.

*C.B. quinque

*C. B. septem

LI. S. ANASTASIUS.

ANNO CHRISTI CDXCVII.

ANASTASII IMP. VII. THEODORICI R. V.

ANASTASIUS, natione Romanus, ex patre Petro, de regione Quinta Tauma caput tauri, sedit * annum unum, menses undecim, dies viginti quatuor. Hic fuit temporibus Theodorici Regis. Hic fecit confessionem beati Laurentii martyris ex argento, quæ pensabat libras * centum. Eodem tempore multi clerici, & Presbyteri se a communione ipsius * erexerunt, eo quod communicassent sine consilio Episcoporum, vel cleri cunctæ Ecclesiæ Catholicæ, Diacono Thessalonicensi nomine * Fotino, qui * communis erat Acacio, & quia voluit occulte revocare Acacium, & non potuit, qui nutu divino percussus est. Hic fecit ordinationem unam in urbe Roma, per mensem Decembrem, Presbyteros duodecim, Episcopos per diversa loca sexdecim. Qui sepultus est in basilica beati Petri Apostoli, 13. Calendas Decembris, & cessavit Episcopatus dies quatuor.

*Bar. n. 2. minus d. 7. a Conss. Pauli, ad Paulinum & Joan. Scythani Coss.

*C. 80.

*subtraxerunt vel retraxerũt Vide Baron. ad ann. 497.

*C. Photino.

*B. Communionis Acacii.

LII. S. SYMMACHUS.

ANNO CHRISTI CDXCVIII.

ANASTASII IMP. VIII. THEODOR. R. VI.

SYMMACHUS, natione * Romanus, ex patre Fortunato, sedit annos 15. *a* menses octo, dies 26. Hic fuit temporibus Theodorici Regis, & Anastasii Augusti a die 10. Calendarum Decembrium usque in diem 14. Calendar. Augustarum. Hic sub contentione ordinatus est uno die cum Laurentio. Symmachus in basilica Constantiniana, Laurentius vero in Basilica beatæ Mariæ. Ex qua causa separatus est clerus *, & divisus est & Senatus. Alii cum Symmacho, alii vero cum Laurentio. Et facta contentione hoc * constituerunt, * partes, ut ambo ad Ravennam pergerent, ad judicium Regis Theodorici, qui dum ambo introissent in Ravennam, hoc judicium æquitatis invenerunt: Ut qui primo ordinatus fuisset, vel ubi pars maxima cognosceretur, ipse sederet in Sede Apostolica. Quod tandem æquitas in Symmacho invenit, * cognitionem veritatis. Et factus est Præsul Symmachus. Eodem tempore Papa Symmachus congregavit Synodum, & constituit Laurentium in * Nuceriam civitatem Episcopum intuitu misericordiæ. Post annos vero 4. zelo ducti aliqui ex clero, & alii ex Senatu, maxime Festus, & Probinus incriminarunt Symmachum, & subornaverunt testes falsos, quos miserunt Ravennam ad Regem Theodoricum, accusantes B. Symmachum, & occulte revocaverunt Laurentium, post libellum Romæ factum, & fecerunt schisma, & divisus est iterum clerus. Et alii communicabant Symmacho, alii Laurentio. Tunc Festus, & Probinus Senatores miserunt relationem Regi, & cœperunt agere, ut visitatorem daret Rex Sedis Apostolicæ. Tunc Rex dedit Petrum * Alticinæ civitatis Episcopum, quod canones prohibebant. Eodem tempore beatus Symmachus congregavit Episcopos centum & quindecim, & facta Synodo purgatur a crimine falso. Et damnatur Petrus * Altinus invasor Sedis Apostolicæ, & Laurentius Nucerinus, quia vivo Episcopo Symmacho pervaserunt sedem ejus. Tunc ab omnibus Episcopis, & Presbyteris, & Diaconibus, & omni clero, vel plebe * reintegratur Sedi Apostolicæ beatus Symmachus, ut cum gloria apud beatum Petrum sederet Præsul. Eodem tempore Festus caput senatus exconsul, & Probinus exconsul cœperunt intra urbem Romam pugnare cum aliis Senatoribus, & maxime cum Fausto exconsule, & cædes, & homicidia in clero ex invidia fiebant. Qui vero communicabant beato Symmacho juste, publice qui inventi fuissent intra urbem gladio occidebantur. Etiam & sanctimoniales mulieres, & virgines deponentes de monasteriis, vel de habitaculis suis, denudantes sexum fœmineum cædibus plagarum afflictas vulnerabant, & omni die pugnas contra Ecclesiam in medio civitatis gerebant. Etiam multos Sacerdotes occiderunt, inter quos * Dignissimum & Gordianum Presbyteros ad vincula sancti Petri Apostoli, & ad sanctos Joannem & Paulum, * quos fustibus & gladio interfecerunt, & multos alios Christianos, ita ut nulli esset securitas die, vel nocte de clero in civitate ambulare. Solus autem Faustus exconsul pro Ecclesia pugnabat. Post hæc omnia beatus Symmachus invenit Manichæos in urbe Roma, quorum omnia simulacra vel codices ante fores basilicæ Constantinianæ incendio concremavit, & eos ipsos exilio relegavit. Fuit autem a consulatu Paulini usque ad consulatum Senatoris.

*C. B. Sardus a B. m. K. minus d. 4. a Coss. Paulini & Scythæ, ad M. Aur. Cassiodo. rum Coss.

SCHISMA.

*Vide Baron. ad ann. D. 498.

*C. constituerunt.

*ut ambæ partes.

*C. & cognitio

Vide Baron. ad ann. Dom. 499.

*C. in Nucerina civitate.

Vide Bar. ad ann. 502.

SCHISMA novum.

*D. Altinæ.

Symmachus in Synodo purgatus.

*Altinensis.

pag. 31.

*C. redintegratur.

Seditio Romæ.

*inter quos Gordianum presbyterum dignissimum ad vincula.

*quem fustibus & gladio interfecerunt.

Vide Baron. ad ann. Dom. 503. in fine.

Manichæorum codices exusti.

Hic fecit Basilicam sancti Andreæ Apostoli apud beatum Petrum Apostolum, ubi fecit * tigurium ex argento, & confessionem pens. libras centum & viginti. Arcus argenteos tres pensan. sing. libr. sexaginta. Oratorium sancti Thomæ Apostoli ex argenteo pens. libr. 300. * In confessione libr. viginti. Arcum argenteum pensan. libr. sexdecim, Confessionem sancti Cassiani, & Sanctorum Prothi, & Hyacinthi ex argento pens. libras viginti. Arcum argenteum pens. libr. 12. Oratorium S. Apollinaris ex argento, & confessionem cum arcu ex argento. pens. libr. triginta. Oratorium sancti * Sosii ex argento in confessione pensan. libras viginti. Item ad fontem in basilica beati Petri Apostoli, oratorium sanctæ Crucis ex argento, confessionem & crucem ex auro cum gemmis, ubi inclusit lignum Dominicum, ipsa crux aurea pensan. lib. decem. Fecit autem oratoria duo S. Joannis Baptistæ, & sancti Joannis Evangelistæ, in quorum confessione arcus argenteos posuit pensan. libr. triginta. * Quæ cubicula omnia a fundamento perfecta construxit. Basilicam vero beati Petri marmoribus ornavit. Et cantharum beati Petri cum quadriporticu marmoribus ornavit, & ex musivo agnos, & cruces & palmas * ornavit. Ipsum vero atrium omne compaginavit. Gradus vero ante

*C.B. ciboriũ.

*C.B. & confessionem.

*C. Sossi.

*Et cubicula pos.

*Fecit.

fores Basilicæ beati Petri ampliavit. Et alios gradus construxit, sub tigno dextra, lævaque. Item in eodem loco Episcopia dextra lævaque fecit. Item sub gradus in atrio alium cantharum foris in * vulgo campi posuit & ad usum necessitatis humanæ fecit. Item & alios gradus ascendentibus ad beatum Andream fecit, & cantharum posuit. Hic fecit basilicam sanctæ Martyris Agathæ via Aurelia * in fundum Lardarum, & a fundamento cum fonte construxit, ubi posuit arcus argenteos duos. Eodem tempore fecit basilicam sancti Pancratii, ubi & fecit arcum argenteum, qui pensabat libr. quindecim. Fecit autem in eodem loco balneum. Item apud beatum Apostolum Paulum, in Basilica renovavit Absidam, quæ in ruinam imminebat, & post confessionem pictura ornavit. Et cameram fecit, & matroneum, & super confessionem imaginem argenteam cum Salvatore, & duodecim Apostolos posuit, qui pensabant libr. centum viginti: Et ante fores basilicæ gradus fecit in atrio, & cantharum. Et post Absidam aquam introduxit, ubi & balneum a fundamento fecit.

* C. in fundo Lardario.

Intra civitatem Romanam Basilicam sanctorum Silvestri, & Martini a fundamento construxit juxta Thermas Trajanas, ubi & super altare * tigurium argenteum fecit pensan. lib. 120. Arcus argenteos 12. qui pensabant singuli lib. decem, Confessionem argenteam, quæ pensan. lib. 15. Ad beatum Joannem, & Paulum fecit gradus post Absidam. Item ad Archangelum Michaelem basilicam ampliavit, & gradus fecit, & introduxit aquam. Item ad sanctam Mariam. Oratorium sanctorum Cosmæ, & Damiani a fundamento construxit. Item in via Tiburtina miliario vigesimo septimo ab urbe Roma rogatus ab * Aluino, & Glafira illustribus de proprio facientibus a fundamento Basilicam beato Petro in fundum Pacinianum dedicavit. Item ad beatum Petrum, & beatum Paulum Apostolos, & ad sanctum Laurentium Martyrem pauperibus habitacula construxit. Item ad beatum Petrum viginti canthara argentea fecit pensan. singula libras quindecim, & arcus 22. pens. sing. lib. viginti. Hic reparavit basilicam sanctæ Felicitatis, * quæ jam in ruinam imminebat. Hic Absidam beatæ Agnetis, quæ in ruinam imminebat, & omnem basilicam renovavit.

* Ciborium. C.

Edit. Paris. pag. 33.

* C. Albino & Glaphyra præpositis.

* Cui ruina imminebat.

Hic constituit ut omni die Dominico, vel Natalitiis martyrum Hymnus diceretur angelicus, id est, *Gloria in excelsis Deo*. Hic fecit cœmeterium Jordanorum in melius propter corpus sancti Alexandri. Hic omni anno per Africam, vel Sardiniam ad Episcopos, qui in exilio erant retrusi, pecuniam, & vestes ministrabat. Hic captivos per Liguriam, & per Mediolanum, & per diversas provincias * pecunia redemit, & dona multiplicavit, & dimisit. Hic fecit ordinationes quatuor in urbe Roma per menses Decembrem & Februarium. Presbyteros nonaginta duos, Diaconos sexdecim, Episcopos per diversa loca centum & * septem. Qui etiam sepultus est in basilica beati Petri Apostoli, & cessavit Episcopatus dies septem, qui etiam in pace confessor quievit.

* Pecuniis.

* C. B. 17.

LIII. S. HORMISDA.

ANNO CHRISTI DXIV.

ANASTASII XXIV. THEODOR. XXII.

HORMISDA, natione Campanus, ex patre Justo de civitate * Frisilone, sedit annos 8. dies 17. Fuit autem temporibus Regis Theodorici, & Anastasii Augusti a consulatu Senatoris, usque ad consulatum Symmachi, & Boetii. Hic composuit clerum, & * psalmos erudivit. Hic fecit basilicam in territorio Albanense in possessionem * Fontis. Eodem tempore ex constituto Synodi misit in Græciam, humanitatem ostendens Sedis Apostolicæ, quia Græci obligati erant sub vinculo anathematis propter Petrum Alexandrinum, & Acacium Constantinopolitanum Episcopos sub Joanne Episcopo Constantinopolitano cum consilio Regis Theodorici, direxit quoque Ennodium Episcopum Ticinensem, & Fortunatum Episcopum Catenensem, & Venantium Presbyterum urbis Romæ, & Vitalem Diaconum Sedis Apostolicæ, & * Hilarum Notarium Sedis suprascriptæ. Euntesque ad Anastasium Augustum, nihil egerunt. Idem secundo misit Ennodium ipsum, & Peregrinum Episcopum * Mezenensem portantes Epistolas * confortatorias fidei, & contestationes secretas numero 19. & textum libelli, in quo libello noluit consentire Augustus Anastasius, quia & ipse in hæresim Eutychianam communicaverat. Voluit itaque eosdem Legatos per remunerationem corrumpere. Legati vero Sedis Apostolicæ contempto Anastasio Augusto nullatenus consenserunt accipere pecunias, nisi satisfactionem Sedis Apostolicæ operaretur. Tunc Imperator repletus furia ejecit eos * per posterulam, & imposuit eos in * navim periculosam cum militibus, & Magistrianis, & præfectianis nomine * Heliodorum & Demetrium. * Qui hoc dedit eis in mandatis Imperator Anastasius, ut nullam civitatem ingrederentur. Legati vero Sedis Apostolicæ secretius suprascriptas Epistolas fidei 19. per manus Monachorum Orthodoxorum exposuerunt per omnes civitates. Quas tamen Epistolas ab Episcopis civitatum, qui erant complices Anastasii Augusti timore omnes eas Epistolas fidei pro crimine Constantinopolim direxerunt. Furore repletus Anastasius Augustus contra Papam Hormisdam inter alia sacra sua hoc scripsit dicens. Nos jubere volumus, non nobis juberi. Eodem tempore nutu divinitatis percussus est fulmine divino Anastasius Imperator, & obiit.

* C. Frusinona. B. Frusinona.

a B. *ann.* 9. *d.* 10. *a Cons. Cassiodori ad Maximum.*

* Psalmis C.

* B. Mefontis C. Melontis.

Vide Baron. ad ann. 515.

* C. Hilarium

* C. Mesenate. * B. confirmatorias.

Vide Bar. ad an. 517.

* De urbe per posticulum.

* Navi periculosa.

* C. præfectis.

* Eliodoro, & Demetrio.

* C. quibus.

pag. 34.

Vide Baron. l. cit. p. 677.

Sumpsit itaque Imperium Justinus Orthodoxus, & direxit auctoritatem suam ad Papam Hormisdam Sedis Apostolicæ per Gratum, * & Illustrem nomine, sperans a Sede Apostolica, ut * reintegraretur pax Ecclesiarum. Tunc Hormisda Episcopus cum consilio Regis Theodorici * direxit a Sede Apostolica Germanum Capuanum Episcopum, & Joannem, & Blandum Presbyteros, & Felicem, & Dioscorum Diaconos Sedis Apostolicæ, & Petrum Notarium. * Quos monitos ex omni parte fidei, & textum libelli pœnitentiæ, * qui venientes juxta Constantinopolim, tanta gratia fidei * refulsit, ut multitudo Monachorum Orthodoxorum, & Illustrium virorum maxima multitudo occurreret. In quibus & Justinus Imperator, & Vitalianus Consul simul occurrerunt a Castello Rotundo, qui dicitur usque in civitatem Constantinopolim, cum gloria, & laudibus. Qui ingressi una cum Grato Illustri, suscepti sunt a Justino Augusto Orthodoxo cum gloria. Omnis itaque Clerus una cum Episcopo Joanne Constantinopolitano, * gavisus est, sentientes eo quod gratanter suscepti sunt: etiam sentientes & ii, qui erant complices Acacii, incluserunt se in Ecclesia majori, quæ vocatur sancta Sophia. Et consilio facto mandaverunt Imperatori dicentes. Nisi nobis reddita fuerit ratio, quare damnatus est Episcopus noster Acacius, nullatenus consentimus sedi Apostolicæ. Hic Papa Hormisda perrexit ad Regem Theodoricum Ravennam, & cum ejus consilio misit auctoritatem ad Justinum Imperatorem, & * vinculum Chirographi, & textum libelli, reintegravit ad unitatem Sedis Apostolicæ damnantes Petrum & Acacium, vel omnes Hæreses. Hic invenit Manichæos, quos etiam discussos cum examinatione plagarum exilio deportavit. Quorum Codices ante fores basilicæ Constantinianæ incendio concremavit. Hujus temporibus Episcopatus in Africa post annos septuaginta

Vide Baron. in fine 6. tomi. JUSTINUS *fit Imperator.*

* Gratum Illust. *Lego per Gratum virum illustrem.*

* C. redinteg.

* *Vide Baron. ad an.* 518.

* Commonitos ex omni parte fide, & textu libelli pœnitentiæ.

C. munitos.

* quibus venientibus.

* C. illis ref.

* C. ad castel.

* C. quod ducit.

* C. sensit quod grat.

* C. cum vinculo.

Vide Baron. ad an. Dom. 523. *Manichæi exulant.*

quatuor revocatus est, qui ab Hæreticis fuerat exterminatus.

Clodovaus rex Franc. dona mittit Rom. * C. Regium domum cum. *Vide Baron. an.* 514.

Eodem tempore * venit regnum cum gemmis pretiosis a Rege Francorum Clodoveo Christiano donum Beato Petro Apostolo: sub hujus Episcopatu multa vasa aurea, vel argentea venerunt de Græcia, & Evangelia cum Tabulis aureis, cum gemmis pretiosis, quæ pensan. lib. 15. Patenam auream cum hiacynthis, quæ pensan. libr. 25. scyphum aureum cum gemmis pensan. libr. octo, scyphum aureum circundatum * regno pensan. libr. octo. scyphos argenteos tres deauratos pensan. sing. libr. quinque. Patenas argenteas duas pensan. libr. viginti quinque. Gabata electrina pensan. libr. 2. Thecas Cyrei aureas duas, pensan. sing. libr. sex. Pallia * olobera blattea cum tabulis auro tectis de chlamyde, vel de stola Imperiali * suffittorium super Confessionem Beatri Petri Apostoli. Hæc omnia a Justino Augusto Orthodoxo votorum gratia oblata sunt.

* Gemmis.

* C.olofora blatea. B. oloferica. * C.succinctorium.

Eodem tempore Theodoricus Rex obtulit Beato Petro Apostolo * Cerostata argentea duo, pensan. libras septuaginta. Eodem tempore * fuit Papa Hormisda apud Beatum Petrum Apostolum trabem, quam ex argento cooperuit, quæ pensa. libras mille, & quadraginta. Hic fecit in Basilica Constantiniana arcum argenteum ante altare, qui pensabat libr. viginti. Canthara argentea sexdecim pensan. singul. libras quindecim. Item ad beatum Paulum fecit arcus argenteos duos pensan. singuli libras viginti. Canthara argentea 15. pensan. sing. lib. 15. Amas argenteas tres, pens. sing. lib 10. Scyphos argenteos stationales sex cum * ducibus pens. sing. lib. sex. Hic fecit ordinationes in urbe Roma per mensem Decemb. Presbyteros 21. Episcopos per diversa loca quinquaginta quinque. Qui etiam sepultus est in Basilica beati Petri Apostoli octavo Idus Augusti, Consulatu * Maximi, & cessavit Episcopatus dies septem.

* C.ceroftrata. * fecit. *Theodoricus rex Arianus dona offert Romæ.*

Edit. Paris. pag. 35. * B. crucibus vel calicibus.

* B. Symmachi.

LIV. S. JOANNES.

ANNO CHRISTI DXXIII.

JUSTINI IMP. VI. THEODOR. XXXI.

a B.m. 9. d.14.

JOANNES, natione Tuscus, ex patre Constantio sedit annos duos, *a* menses octo, dies 22. a Consulatu Maximi usque ad Consulatum Olybrii. temporibus Theodorici Regis, & Justini Augusti Christiani. Hic vocatus est a Rege Theodorico Ravennam. Quem ipse Rex rogans misit in Legationem Constantinopolim ad Justinum Imperatorem Orthodoxum, quia eodem tempore Justinus Imperator vir religiosus summo ardoris amore religionis Christianæ voluit hæreticos extricare. Nam summo fervore Christianitatis hoc consilio usus est, ut Ecclesias Arrianorum Catholicas consecraret. * pro hac causa hæreticus Rex Theodoricus audiens hoc exarsit, & voluit totam Italiam gladio extinguere. Eodem tempore Joannes Papa ægrotus infirmitate cum fletu ambulavit, & senatores, & exconsules cum eo, id est Theodorus, Importunus, Agapitus * exconsul, & alius Agapitus patricius, qui hoc accipientes in mandatis Legationem, ut redderentur Ecclesiæ hæreticis in partibus Orientis, quod si non omnem Italiam gladio perderet. Qui dum ambulassent cum Joanne Papa, occurrerunt beato Joanni miliario 12. omni civitas cum cereis, & crucibus in honorem beatorum Apostolorum Petri, & Pauli. Quia veteres Græcorum hoc testificabantur, dicentes, a tempore Constantini Augusti & beato Silvestro Episcopo Sedis Apostolicæ, usque ad Justini Augusti tempora non meruisse partes Græciarum beati Petri Apostoli Vicarium suscepisse cum gloria. Tunc Justinus Augustus dans honorem Deo humiliavit se pronus, * & adoravit beatissimum Papam Joannem. Eodem tempore beatus Joannes Papa cum senatoribus suprascriptis cum grandi fletu rogaverunt Justinum Augustum, ut legatio acceptabilis esset in conspectu ejus. Qui vero Papa Joannes, vel senatores viri religiosi omnia meruerunt, & liberata est Italia a Rege Theodorico hæretico. Justinus Imperator tamen gaudio repletus est, quia meruit temporibus suis Vicarium beati Petri Apostoli videre, regno suo, de cujus manibus cum gloria coronatus est Justinus Augustus. Eodem tempore cum hi suprascripti, id est, Papa Joannes cum senatoribus, Theodoro exconsule, Importuno exconsule, Agapito exconsule, (Agapito patricio defuncto Thessalonicæ) positi essent Constantinopoli, Theodoricus Rex hæreticus tenuit duos senatores præclaros, & exconsules Symmachum, & Boetium, & occidit, interficiens gladio. Eodem tempore revertens Joannes venerabilis Papa, & senatores cum gloria, dum omnia obtinuissent a Justino Augusto, Rex Theodoricus hæreticus cum grandi dolo, & odio suscepit eosdem, Papam Joannem, & senatores, quos etiam gladio voluit interficere, sed metuebat indignationem Justini Augusti: quos tamen in custodiam omnes afflictos * cruciavit, ita ut beatissimus Joannes Episcopus primæ sedis Papa in custodia afflictus deficiens moreretur. Qui defunctus est Ravennæ in custodia * 15. Calendas Junias martyr. Post hoc factum nutu Dei omnipotentis nonagesimo octavo die, postquam defunctus est beatissimus Joannes in custodia, Theodoricus Rex hæreticus subito interiit, & mortuus est. Hic Papa Joannes fecit cœmeterium beatorum Martyrum Nerei, & Archilei via Ardeatina. Item renovavit cœmeterium Felicis, & Adaucti. Item renovavit cœmeterium Priscillæ via Salaria. Eodem tempore positum est ornamentum super confessionem beati Pauli Apostoli de gemmis prasinis, & hiacynthinis. Item hujus temporibus Justinus Imperator obtulit patenam auream cum gemmis pens. libr. viginti; Calicem aureum cum gemmis pens. libr. quinque, scyphos argenteos quinque. Pallia auro texta quindecim, quæ ipse Joannes detulit Apostolis beatissimo Petro, & Paulo, & ad S. Mariam, & ad S. Laurentium. Hic ordinavit Episcopos per diversa loca numero 15. Cujus corpus translatum est de Ravenna, & sepultum est in basilica beati Petri Apostoli sub die 6. Calend. Jun. Olybrio consule, & cessavit Episcopatus dies 58.

Vide Baron. ad ann. Dom. 525. *Joan. Papa a Rege Ariano mittitur Constantinop.*

* Hacitaque causa hæreticus rex audita exarsit.

* C.exconsules.

Constantinopolis occurrit Joann. Papa.

* C. in terram.

Joan. Papa petita obtinet.

Justinus a Papa coronatur.

Boetius & Symmachus occiduntur. Vide Baron. ad an. Dom. 525. *&* 526.

* C. maceravit

Joan. Papa in carcere moritur. * C. 12. *Vide Baron. an.* 526. *Rex Theodoricus subito interit.*

pag. 36 *Joannis Papæ dona.*

LV. S. FELIX IV.

ANNO CHRISTI DXXVI.

JUSTINI IMP. IX. THEODOR. XXXIV.

FELIX, natione Samnius, ex Patre Castorio, sedit annos quatuor, menses duos, *a* dies 14. Fuit autem temporibus *b* Theodorici Regis, & * Justini Augusti a consulatu * Mamortini usque ad consulatum Lampadii, & Orestis a die 4. Idus Juliarum usque in quarto Idus Octobris. Hic fecit basilicam sanctorum Cosmæ, & Damiani in urbe Roma in loco, qui appellatur Via sacra, juxta templum urbis Romæ. Hujus temporibus consumpta est incendio basilica S. Martyris Saturnini, via Salaria, quam a solo refecit. Qui etiam ordinatus est cum quiete, & vixit usque ad tempora Athalarici Regis. Hic fecit ordinationes duas in urbe Roma per menses Februarii & Martii, Presbyteros quinquaginta quinque, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero * triginta novem. Qui etiam sepultus est in

a B. dies 18. b *Justini & Justiniani Imp. & Athalarici Regis, a Coss. Olybrii, ad Lampadium & Orestem.* * C. Justiniani * C. Mabutti. B. Mavortii.

* C. B. 29.

Anast. de vitis Pont. C ij

baſilica beati Petri Apoſtoli 4. Idus Octobris, & ceſſavit Epiſcopatus * menſ. 1. dies 15.

* C. B. dies tres

LVI. BONIFACIUS II.

ANNO CHRISTI DXXX.

JUSTINIANI IV. ATHALAR. V.

BONIFACIUS, natione Romanus, ex patre * Sigilbuldo ſedit *a* annos duos, dies viginti ſex. Fuit autem temporibus Athalarici Regis Hæretici, & Juſtiniani Auguſti. Hic cum Dioſcoro ordinatur ſub contentione. Qui Dioſcorus ordinatur in Baſilica Conſtantiniana, Bonifacius vero in Baſilica Julii. & fuit diſſenſio in clero, & ſenatu dies * 28. Eodem tempore defunctus eſt Dioſcorus * 2. Idus Octobris. Ipſis diebus Bonifacius zelo, & dolo ductus cum grandi amaritudine ſub vinculo anathematis chirographi reconciliavit clerum. Quem chirographum Archivo Eccleſiæ * retruſit, quaſi damnans Dioſcorum. Et congregavit clerum. Cui tamen in Epiſcopatu nullus ſubſcripſit, dum plurima multitudo fuiſſet cum Dioſcoro.

* C. Sigebuldo B. Sigisvultho
a B. an. 1. d. 2. *a Coſſ. Lampadio & Oreſte, uſque ad ann. 531. vacuum conſulatu.*
* C. 29.
* C. pridie. *Vide Baron. ann. Dom. 530.*
* C. recluſit.

Hic Presbyteris & Diaconibus, & Subdiaconibus, atque Notariis * ſcutellam de adeptis hæreditatibus obtulit, & alimoniis multis in periculo famis clero ſubvenit. Hic congregavit Synodum in baſilica beati Petri Apoſtoli, & fecit conſtitutum, ut ſibi ſucceſſorem ordinarent. Quo conſtituto cum chirographis Sacerdotum, & jusjurando ante confeſſionem beati Apoſtoli Petri in Diaconum Vigilium conſtituit. Eodem tempore facta iterum Synodo, hoc * cenſuerunt Sacerdotes omnes propter reverentiam Sedis ſanctæ, Et quia contra canones fuerat hoc factum, & quia culpa eum reſpiciebat, ut ſucceſſorem ſibi conſtitueret, ipſe Bonifacius Papa reum ſe confeſſus eſt Majeſtatis, quod Diaconum Vigilium ſui ſubſcriptione chirographi, & ante confeſſionem beati Apoſtoli Petri ſucceſſorem conſtituiſſet, ac ipſum conſtitutum in præſentia omnium Sacerdotum, & Cleri, & ſenatus, incendio conſumpſit. Eodem tempore venit relatio ab Afris Epiſcopis de conſtitutione, ut cum conſilio ſedis Apoſtolicæ omnia Carthaginenſis Epiſcopus faceret. Qui etiam ſepultus eſt in baſilica beati Petri Apoſtoli, ſub die * 16. Calendas Novembr. conſulatu Lampadii, & ceſſavit Epiſcopatus * dies 6.

* C. ſcutellas.
Vide Bar. ad ann. 531.
Conſtituit. ſ. *ſucceſſorem.*
* caſſaverunt B.
Papæ non licet ſibi deligere ſucceſſorem.
Edit. Pariſ. pag. 37.
* C. 17.
* C. menſ. 2. dies 15.

LVII. JOANNES II.

ANNO CHRISTI DXXXI.

JUSTINIANI V. ATHALAR. VI.

JOANNES qui & Mercurius, natione Romanus, ex patre Projecto, de Celio monte, ſedit * annos duos, menſes quatuor, dies ſex. Fuit autem temporibus Athalarici Regis, & Juſtiniani Auguſti. Eodem tempore vir religioſus Auguſtus, ſummo amore Chriſtianæ religionis miſit fidem ſuam chirographo ſcripto proprio ad ſedem Apoſtolicam per Epiſcopos * Epazium, & Demetrium. Ipſis diebus obtulit Chriſtianiſſimus Imperator Juſtinianus Auguſtus beato Petro Apoſtolo ſcyphum aureum circundatum de gemmis praſinis & albis, & alios calices argenteos 2. ſcyphum penſ. ſing. lib. 5. Calices argenteos, penſ. ſing. lib. quinque. * Pallia olovera auro texta quatuor. Hic fecit ordinationem in urbe Roma * per menſem Decembris. Presbyteros quindecim, Epiſcopos per diverſa loca numero 21. Qui etiam ſepultus eſt in baſilica beati Petri Apoſtoli, 6. * Idus Jun. Poſt conſulatum iterum Lampadii, * & ceſſavit Epiſcopatus diebus * ſeptem.

* *B. ann. tres.*
Vide Baron. ad ann. 533.
* C. B. Hypatiū
Dona a Juſtiniano miſſa S. Petro.
* C. Palliola vero.
* C. B. unam.
* C. Calend.
* *B. ſub Coſſ. Beliſarii.*
* C. ſex.

LVIII. S. AGAPETUS.

ANNO CHRISTI DXXXV.

JUSTINIANI IX. THEODATI REG. II.

AGAPITUS, natione Romanus, ex patre Gordiano Presbytero, Clericus ad S. Joannem, & Paulum, ſedit menſes 11. dies 18. * Hic ortu Epiſcopatus ſui libello anathematis, quos invidiæ dolo extorſerat Bonifacius Presbyteris, & Epiſcopis contra Canones, & contra Dioſcorum in medio Eccleſiæ congregatis omnibus incendio conſumpſit, & abſolvit totam Eccleſiam de invidia perfidorum. * Hic miſſus eſt a Theodato Rege Gothorum ad Domnum Juſtinianum Auguſtum in legationem, quia eodem tempore Domnus Juſtinianus Imperator Auguſtus indignatus eſt Theodato Regi, eo quod occidiſſet Reginam * Amalaſintham filiam Theodorici Regis commendatam ſibi, qui eum regem fecerat. Qui vero Agapitus ambulavit Conſtantinopolim, 10. Calend. Maii, ingreſſus Conſtantinopolim, & ſuſceptus eſt Agapitus Epiſcopus cum gloria. Et primum cœpit habere altercationem cum piiſſimo Principe Juſtiniano Auguſto de religione. Cui beatiſſimus Agapitus Epiſcopus conſtantiſſimæ fidei Apoſtolorum reſponſum reddidit dicens, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Deum & hominem eſſe, hoc eſt duas naturas eſſe in uno Chriſto, & dum contentio * verteretur, ita Dominus affuit, ut Epiſcopum Conſtantinopolitanum nomine Anthimum inveniret hæreticum. Et cum contentio verteretur cum Auguſto, & Agapito Papa, hoc dixit ei Juſtinianus Imperator. Aut conſenti nobis, aut exilio te deportari faciam. Tunc beatiſſimus Agapitus Papa reſpondit cum gaudio, dicens ad Imperatorem. Ego quidem peccator ad Juſtinianum Imperatorem Chriſtianiſſimum venire deſideravi: nunc autem Diocletianum inveni, qui tamen minas tuas non pertimeſco. Et dixit ei iterum Agapitus venerabilis Papa. tamen ut ſcias * te idoneum non eſſe religioni Chriſtianæ, Epiſcopus tuus confiteatur duas naturas in Chriſto. Tunc ex præcepto Auguſti accerſito Epiſcopo Conſtantinopolitano, nomine Anthimo, & diſcuſſione * patefacta nunquam voluit confiteri in doctrina Catholicæ reſponſionis ad interrogationem beati Papæ Agapiti, duas naturas in uno Domino Jeſu Chriſto. Quem convicit S. Papa Agapitus, & glorificatus eſt ab omnibus Chriſtianis. Tunc piiſſimus Auguſtus Juſtinianus gaudio repletus humiliavit ſe ſanctæ Sedi Apoſtolicæ, & adoravit beatiſſimum Papam Agapitum. Eodem tempore ejecit Anthimum a communione, & expulit in exilium. Tunc piiſſimus Auguſtus Juſtinianus rogans beatiſſimum Agapitum Papam, & in loco Anthimi Epiſcopum conſecravit Catholicum nomine Mennam. Qui vero Agapitus Papa * omnia obtinuit, ex qua cauſa directus fuerat. Poſt dies vero aliquantos ægritudine * commotus, defunctus eſt Conſtantinopoli 10. Calendas Maii. Cujus corpus in loculo plumbeo translatum eſt uſque in Baſilicam beati Petri Apoſtoli, ubi & ſepultus eſt 12. Calend. Octobris. Hic fecit ordinationes duas in urbe Roma, Diaconos quatuor, Epiſcopos per diverſa loca 11. & ceſſavit Epiſcopatus * dies viginti quatuor.

* *Bar. vult plus anno vixiſſe.*
* *Vide Baron. ad ann. Dom. 536.*
Agapetus Papa mittitur Conſtantinop.
* Amalaſuntham.
Conſtantinopolis Agapetum honorifice excipit.
* B. verſaretur.
Agapeti certamen cum Imp. Juſtiniano.
* C. B. tu eum
* C. facta.
pag. 38.
Anthimus Patriarcha hereticus vincitur ab Agapeto.
Juſtinianus adorat Agap. Papam.
Anthimus exilio multatur.
* *Baron. negat ad ann. 536.*
* C. correptus.
Agapetus Conſtantinopoli obiit.
* C. menſem unum dies 28.

LIX. S. SILVERIUS.

ANNO CHRISTI DXXXVI.

JUSTINIANI X. THEODATI III.

SILVERIUS, natione Campanus, ex patre Hormisda, Episcopo Romano, sedit * annum unum, menses quinque, dies undecim. Hic levatus est a Tyranno Theodato sine deliberatione decreti: qui Theodatus corruptus * pecunia data talem timorem induxit clero, ut qui non consentiret in ejus ordinationem, gladio puniretur. * Qui quidem Sacerdotes non subscripserunt, in eum secundum morem antiquum, * vel decretum confirmaverunt ante ordinationem. Jam autem ordinato sub vi & metu Silverio propter adunationem Ecclesiæ, & religionis, post modum sic subscripserunt Presbyteri. Post menses duos nutu divino extinguitur Theodatus tyrannus, & levatur rex * Guitigis. Eodem tempore Guitigis ambulavit Ravennam, & cum vi tulit filiam * Amalasinthæ reginæ sibi uxorem. * Hoc indignatus Domnus Imperator Justinianus Augustus, quia reginam sibi commendatam occidisset Theodotus, misit * Vilisarium patricium cum exercitu, ut liberaret omnem Italiam a captivitate Gothorum. Tunc veniens Patricius suprascriptus in partes Siciliæ, fuit ibidem aliquantum temporis. Audiens autem, quod Gothi sibi fecissent Regem contra votum Domni Justiniani Augusti, venit in partes Campaniæ juxta civitatem Neapolim, & obsedit eam cum exercitu suo, quia noluerunt ei cives Neapolitani aperire. Eodem tempore pugnando Patricius contra civitatem introivit, & ductus furore interfecit Gothos, & omnes cives Neapolitanos, & misit prædam, & nec Ecclesiis pepercit prædando. Ita ut uxoribus præsentibus maritos earum gladio * interficerent, & captivos filios, & uxores Nobilium * exterminarent. Nullis parcens, nec Sacerdotibus, nec servis Dei, nec Virginibus sanctimonialibus.

* E. annos tres.
* pecuniæ dato Baron. Inegat pec. datam.
* C. Sacerdotes quidam.
* C. neque.
Vide Baron. an. Dom. 536.
Theodatus rex moritur.
* Ubitiges. B. C. Vittigis.
* C. Amalasunthæ.
* C. Ob hoc.
* Belisarium.
Belisarius obsidet Neapolim.
* de Bar. ad ann. 537.
* interficeret.
* exterminatur.

Eodem tempore bellum fuit maximum, veniente Guitige contra * Vilisarium Patritium & contra urbem Romam. Ingressus autem Belisarius in urbem 4. Idus Decembris, custodiis, & munitionibus, vel fabricis murorum, & reparatione fossati circumdedit civitatem Romanam, & munivit * noctu ipsa, qua introivit * Vilisarius Patricius, Gothi, qui erant in civitate vel foris muros fugerunt, & omnes portas apertas dimiserunt, & fugerunt Ravennam. Et post hoc colligens * Guitiges Rex multitudinem exercitus Gothorum, regressus est contra Romam 9. Calendas Martii, & fixit castra ad pontem Milvium, & cœperunt obsidere civitatem Romanam. Tunc Patricius * Ulisarius, qui pro nomine Romano erat, inclusit se Romæ intra civitatem, & custodivit civitatem.

* Belisatium.
Belisarius ingreditur Romam.
* C. nocte.
* Belisarius.
* Vuitiges.
* Belisarius.

His diebus obsessa est civitas, ut nulli esset facultas exeundi, vel introeundi. Tunc omnes possessiones privatas vel fisci, vel Ecclesiæ incendio consumptæ sunt, homines vero gladio interempti sunt. Quos gladius, gladius, quos fames, fames, quos morbus, morbus interficiebat. Nam Ecclesiæ, & corpora sanctorum martyrum exterminatæ sunt a Gothis. Intra civitatem autem grandis fames erat, ita ut aqua venundaretur pretio, nisi Nympharum remedium subvenisset. Pugnæ autem maximæ erant contra civitatem. His diebus * Vilisarius Patricius pugnando contra Regem * Guitigem, vel multitudinem Gothorum protexit Romanos, vel civitatem custodia sua liberavit, & nomen Romanum. Tunc obsessa est civitas annum unum, & portus Romanus a Gothis. Patricius * venerabilis * Vilisarius pugnando vicit Gothos, & postmodum fugerunt Gothi Ravennam post annum unum.

Vitiges rex obsidet Romam.
Edit. Paris. pag. 39.
Aqua Romæ venditur.
* Belisarius.
* Vitigem.
* Belisarius.
* vero Balisarius C.
Gothi obsid. deserunt.

Eodem tempore tanta fames fuit per universum mundum, ut Dacius Episcopus civitatis Mediolanensis relatione sua hoc evidenter narraverit, quod in partibus Liguriæ mulieres filios suos comedissent penuria famis, * quas retulit ex Ecclesiæ suæ fuisse familia. Eodem tempore ambulavit Vilisarius Patricius Neapolim, & ordinavit eam. Et postmodum venit Romam, qui susceptus est a Domno Silverio benigne, & * abiit Vilisarius Patricius * in palatium Pincianum, * Id. Maii Ind. 15. Tunc erat Vigilius Diac. Apocrisarius Constantinopoli. Dolens autem Augusta pro Anthimo Patriarcha, quod depositus fuisse a sanctissimo Agapito Papa, qui eum hæreticum reperisset, & in locum ejus constituisset Mennam servum Dei: Tunc Augusta consilio usa cum Vigilio Diacono, misit Epistolas suas Romam Silverio Papæ rogans, & obsecrans, ne pigriteris ad nos venire, aut certe revoca Anthimum in locum suum. Qui dum legisset beatissimus Silverius litteras, ingemuit, & dixit. Modo scio, quia hæc causa finem vitæ meæ * adduxit. Sed beatissimus Silverius fiduciam habens in Deo, & beato Petro Apostolo rescripsit Augustæ. Domina Augusta ego rem istam facturus numquam ero, ut revocem hominem hæreticum in sua nequitia damnatum. Tunc indignata Augusta misit jussiones ad Vilisarium Patricium per Vigilium Diacon. ita continentes. Vide aliquas occasiones in Silverium Papam, & depone illum ab Episcopatu, aut certe festinus transmitte eum ad nos. Ecce ibi habes Vigilium Archidiaconum, & Apocrisarium nostrum charissimum, qui nobis pollicitus est revocare Anthimum Patriarcham. Et tunc suscepit jussionem * Vilisarius Patricius dicens. Ego quidem jussionem facio, sed ille, qui * interest in nece Silverii Papæ, ipse rationem reddet de factis suis Domino nostro Jesu Christo. Et urgente jussione exierunt quidam falsi testes, qui & dixerunt. Quia nos * multis vicibus invenimus Silverium Papam scripta mittentem ad Regem Gothorum. Veni ad portam, quæ appellatur Asinaria juxta Lateranas & civitatem tibi trado, & * Vilisarium Patricium. Quod audiens * Vilisarius non credebat. Sciebat enim, quod per invidiam hæc de eo dicebantur. Sed dum multi in eadem accusatione persisterent, pertimuit. Tunc fecit beatum Silverium Papam venire ad se in palatium * Pincis, Et ad primum, & secundum velum retinuit omnem clerum. Quo ingresso Silverius cum Vigilio soli in Mausole. Antonina Patricia jacebat in lecto, & * Vilisarius sedebat ad pedes ejus. Et dum eum vidisset Antonina Patricia, dixit ad eum. Dic Domine Silveri Papa, quid fecimus tibi, & Romanis, ut tu velis nos in manus Gothorum tradere? Adhuc eo loquente ingressus Joannes Subdiaconus regionarius primæ regionis, tulit pallium de collo ejus, & duxit in cubiculum. Et expolians eum, induit eum veste * monachica, & abscondit eum. Tunc Sixtus Subdiaconus regionarius regionis sextæ, videns eum jam monachum, egressus foras, nunciavit ad clerum dicens. Quia Domnus Papa depositus est, & factus est monachus. Qui etiam audientes fugerunt omnes, quem suscepit Vigilius Archidiaconus in sua quasi fide, & misit eum in exilium * in Pontias. Et sustentavit eum pane tribulationis, & aqua angustiæ. Qui deficiens, mortuus est, & confessor factus est. Qui & sepultus est in eodem loco 12. Calendas Julii. Ibique occurrit multitudo male habentium, & salvantur. Hic fecit ordinationem unam per mensem Decembris, Presbyteros * 14. Episcopos per diversa loca numero 19. & cessavit Episcopatus dies * quinque.

Fames universalis.
* Et de quadam ex familia Ecclesiæ suæ hoc retulit.
* habitavit.
* in Palatio Pinciano.
* 6. Id. Maii.
Vide Baron. ad ann. 538.
Augusta petit restitui Anthimum Patriarcham.
* C. adducit.
Silverii Papæ constantia.
* Belisarius.
* B. intercedit in necem.
* sæpius.
Falsi testes contra Silverium.
* Belisarium.
* Belisarius.
* B. in Pincis, vel Pincii.
* Belisarius Patricius.
* monastica.
Silverius monastica veste indutus deponitur, & exul moritur.
* C. ad Pontianas.
Vide Bar. ad ann. 538.
pag. 40.

LX. VIGILIUS.

ANNO CHRISTI DXL.

JUSTINIANI IMP. XIV. VITIGIS R. IV.

VIGILIUS, natione Romanus, ex patre Joanne Consule, sedit *a* annos 17. menses quinque, dies 26. Eodem tempore * Vilisarius Patricius commisit bellum cum * Guitige Rege Gothorum, * qui Rex fugiens noctu insecutus est eum Joannes magister militum, cui cognomen Sanguinarius, & tenuit eum, & adduxit ad * Vilisarium, & ad Vigilium Romam. Tunc dederunt ei Sacramenta in basilicam * Juli, ut salvum illum perducerent ad Justinianum Imperatorem. Quem cum duxissent Constantinopolim, gavisus est Imperator, & fecit eum Patricium, & Comitem, & transmisit eum juxta fines Persarum, & ibi vitam finivit. * Vilisarium vero interrogavit Imperator, quomodo se haberet cum Romanis, vel quomodo in loco Silverii statuisset Vigilium. Et dato ab eo responso gratias ei egerunt Imperator, & Augusta, & data ei dignitate, iterum misit eum in Africam ad * Gundarum Regem * Guandalorum, & ut quæ fecerat in Italia, faceret & in Africa. Qui veniens in fines Africæ sub dolo pacis interfecit * Gundarum Regem Guandalorum, & redacta est Africa sub rempublicam. Tunc Belisarius Patricius de spoliis * Guandalorum veniens Romam obtulit beato Petro Apostolo per manus Vigilii Papæ crucem auream cum gemmis, quæ pensat libras centum. In qua scripsit victorias suas. * Cerostatas argenteas deauratas majores duas, quæ stant usque hodie ante corpus beati Petri Apostoli. Sed & alia multa dona, & eleemosynas pauperum largitus est. Fecit etiam Belisarius Patricius Xenodochium in via lata, & * in via Flaminia juxta civitatem * hortas monasterium sancti Juvenalis, ubi possessiones & dona multa largitus est. Eodem tempore Theodora Augusta scripsit ad Vigilium Papam. Veni adimple nobis, quæ pro bona voluntate tua promisisti de patre nostro Anthimo, & revoca eum in officium suum. Ad hæc rescripsit Vigilius. Absit hoc a me Domina Augusta. Prius locutus sum male, & insipienter, modo autem nullo modo tibi consentio, ut revocem hominem hæreticum & anathematizatum. Et si indignus Vicarius sum beati Petri Apostoli, quomodo fuerunt antecessores mei sanctissimi Agapitus & Silverius, qui eum damnaverunt? Tunc Romani fecerunt suggestiones suas contra Vigilium, eo quod cum consilio ejus depositus fuisset Silverius beatissimus Papa * suggerentes pietati tuæ, qui male agit cum servis tuis Romanis, & cum ipsa plebe tua: quia homicidam illum accusamus. Sic est in furorem versus, ut daret alapam notario suo, qui mox ad pedes ejus cadens, expiravit. Item dedit * neptem suam Vigiliam Asterio consuli, filium mulieris viduæ. quo cæsu faciente, fecit eum teneri nocte, & tamdiu cædi, quamdiu vitam finiret. Quo audito Augusta misit Anthemium Scribonem cum jussionibus suis, & cum virtute majore Romam dicens. * Excepto in Basilica sancti Petri parce. Nam si in Lateranis, atque in palatio, aut in qualibet Ecclesia inveneris Vigilium, mox * imposito in navi perduc eum usque ad nos. Nam si non feceris per viventem in sæcula excoriari te faciam. Qui Anthemius Scribo veniens Romam, invenit eum in Ecclesia sanctæ Ceciliæ, 10. Calendas Decembris. Et rogante populo tentus est. Erat enim natalis ejus dies, munera tradens populo, qui tenens deposuit eum per Tyberim, & misit in navim. * Plebs autem sequebatur eum * acclamantem, ut orationem ab eo acciperent. Data oratione, respondit omnis populus Amen. & mota est navis. Videntes Romani, quod

a B. ann. 16.
* Belisarius.
* Vuitige.
* quem fugientem ins. est Joannes.
* Belisarium.
* C. Julii.
* Belisarium.
Belisarius ex Africa victor.
* C. Gontharidem.
* Vandalorum
* Guntharum.
* Vandalorum
Vide Baron. ad ann. 545.
Dona Belisarii oblata Romæ.
* C. Cerostrata.
* aliud.
* C. ortas vel ostiam.
Vigilius non vult revocare Anthimum.
* C. suggerimus, inquiunt.
* C. nepotem suum Vigilius.
* Si eum inveneris in basilica B. Petri Apostoli parce.
* impositum in navim.
Vigilio Papa struuntur insidiæ ab Augusta.
* Plebs autem & populus.
* acclamans acclamantes.

* movisset navis, in qua sedebat Vigilius. Tunc cœpit populus jactare post eum lapides, fustes, cacabos, & dicere. Fames tua tecum, mortalitas tecum: male fecisti Romanis, male invenias ubi vadis. Et * quidem amatores ejus secuti eum sunt de Ecclesia.

Qui ingressus Siciliam in civitatem Catanensem, permissus est facere ordinationem per mensem Decembris Presbyteros, & Diaconos, in quibus retransmisit Romam Ampliatum Presbyterum, & Vicedominum suum, & Valentinum Episcopum. * a sancta Rufina, & secunda, ad custodiendum * Lateranis, & gubernandum clerum. Et vale faciens omnibus, ingressus est Constantinopolim in Vigilia Domini nostri Jesu Christi. Obvius est ei Imperator, & osculantes se cœperunt flere, & plebs illa psallebat ante eum usque ad Ecclesiam sanctæ Sophiæ. Ecce advenit dominator Dominus, & cætera. Per biennium vero fuerunt contentiones de Anthimo Patriarcha, quomodo promisisset eum in locum suum restituere, cautionem manus suæ ei ostendentes, quomodo promiserat eum in ordinem suum revocare. Sed Vigilius nullatenus eis voluit consentire, sed tanta roboratus virtute magis mori desiderabat, quam vivere. Tunc Vigilius Papa dixit. Ut video non me fecerunt ad te venire Justinianus, & Theodora piissimi principes, sed hodie scio, quod Diocletianum, & Eleutheriam inveni, facite ut vultis, digna enim factis recipio. Tunc dedit alapam in faciem ejus quidam dicens, homicida nescis, quibus loqueris? Nescis quia Silverium Papam occidisti, & filium mulieris viduæ ad calces, & fustes interfecisti. Tunc fugiens in Ecclesiam sanctæ Euphemiæ, tenuit columnam altaris. qui tractus est ab ea & ejectus * foris Ecclesiam. Fecitque Theodora Augusta mitti funem in collum ejus, & trahi per totam civitatem usque ad vesperum. Tunc missus est in custodiam, & dabatur ei modicum panis & aquæ. Clerus autem Romanus, qui cum eo erat, missi sunt in exilium per diversa loca, ad metalla incidenda. Tunc Gothi fecerunt sibi Regem * Baduam, qui Totila nuncupabatur, & descendit Romam, & obsedit eam. Et facta est fames maxima in civitate Romana, ut etiam natos suos vellent comedere. * Die autem tertia decima introivit in civitatem Romanam Indict. * 14. per portam sancti Pauli. Tota enim nocte fecit buccina clangi, usque dum cunctus populus fugeret, aut per Ecclesias se celarent, ne gladio Romani vitam finirent. Ingressus autem Rex habitavit cum Romanis, quasi pater cum filiis. Tunc quidam de Senatoribus fugientes * Techeus, Albinus, & Basilius Patricius exconsules, ingressi sunt Constantinopolim, & præsentes ante Imperatorem afflicti & desolati. Consolatus est autem eos Imperator, & ditavit eos, sicut digni erant consules Romani.

Eodem tempore misit Imperator Justinianus Narsetem Eunuchum, & cubicularium suum in Italiam, qui data pugna cum Gothis, donavit ei Deus victoriam, & occisus est rex, & multitudo Gothorum interfecti sunt. Tunc adunatus clerus rogaverunt Narsetem, ut una cum ejus suggestione rogarent Principem, ut si adhuc viveret Vigilius Papa, aut * Presbyteros, seu Diaconos, vel clerus, qui cum eodem Vigilio fuerant in exilium deportati, reverterentur. Suscepta autem relatione Narsetis, vel cuncti cleri Romani lætus effectus est Imperator, & omnes inclyti ejus, eo quod requiem donasset Deus Romanis. Et mox misit jussiones suas per diversa loca, ubi fuerant in exilium deportati in * Gypso, & Proconisso, & adduxit eos ante se Imperator, dicens eis. * Vultis recipere Vigilium, ut fuit Papa vester? gratias ago. minus non? hic habetis, nisi Archidiaconum vestrum Pelagium, & manus mea erit vobiscum. Responderunt omnes. Imperet Deus pietati tuæ, restitue nobis Vigi-

* C. mota esset *Edit. Paris. pag.* 41.
* quidam.
Vigilius venit in Siciliam.
* C. ad sanctus.
* Lateranas C.
Vigilius honorifice Constantinopoli recipitur.
Vigilii Constantia.
Vide Baron. ad an. Dom. 547.
* C. foras.
Vigilius ab Augusta in carcerem detrusus.
* C. Badiullâ. *Totila obsidet Romam.*
* C. quadam die.
* C. 13.
* C. Cithetus.
Narses mittitur Constantinopolim contra Totilam.
* Presbyteri. *Vide Baron. ad ann.* 554 *Vigilius ab exilio revocatur.*
* C. Gypsa & Proconneso.
* Si vultis recipere Vigilium, ut fit Papa vester, gratias agimus, sin autem, hic habetis Petrum, & Archidiaconum Pelagium, pro quibus manus mea erit vobiscum.

lium, & quando voluerit eum Deus transire de hoc sæculo, tunc cum vestris perceptionibus donetur nobis Pelagius Archidiaconus * vester. Tunc dimisit omnes cum Vigilio, & venerunt in Siciliam in civitatem Syracusanam, & ex multa afflictione calculi dolorem habens, defunctus est Vigilius. Cujus corpus ductum est Romam, & sepultum est ad sanctum Marcellum via Salaria, in cœmeterio Priscillæ. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembris, Presbyteros 46. Diaconos sexdecim, Episcopos per diversa loca octuaginta & unum. Et cessavit Episcopatus * dies 26.

* C. noster.

Vigilius in Siciliâ moritur. Edit. Paris. pag. 42.

* C. menses 3. *B. m. 3. d. 5. dies 3.*

LXI. PELAGIUS.

ANNO CHRISTI DLV.

JUSTINIANI IMP. XXIX.

PELAGIUS, natione Romanus, ex patre Joanne Vicariano, sedit annos * quatuor, menses decem, dies decem & octo. Et dum non esset Episcopus, qui eum ordinaret, inventi sunt duo Episcopi Joannes de Perusia, & Bonus de * Florentino & Andreas presbyter de * Hostia, & ordinaverunt eum Pontificem. Tunc non erant in clero, qui poterant eum promovere, quia & monasteria, & multitudo Religiosorum, & sapientium Nobilium subduxerunt se a communione ejus, dicentes, quia in morte Vigilii Papæ se immiscuit, ut tantis pœnis affligeretur. Eodem tempore Narses, & Pelagius Papa consilio inito data Litania a sancto Pancratio cum hymnis, & canticis spiritualibus venerunt ad sanctum Petrum Apostolum. Qui Pelagius tenens Evangelia, & crucem Domini super caput suum in ambonem ascendens satisfecit cuncto populo, & plebi, quia nullum malum peregisset contra Vigilium. Item adjecit Pelagius Papa, & dixit. Peto enim, ut petitionem meam confirmetis, ut si quis ille est, qui promovendus in sancta Ecclesia dignus invenitur ab ostiario, usque ad gradus Episcopatus, ut neque per aurum, neque per aliquas promissiones proficiat. Vos omnes scitis, quia simoniacus est. Sed si quis doctus in opere Dei est, & bonam vitam habens, jubemus eum non per dationem, sed per bonam conversationem usque ad primum gradum venire. Eodem tempore posuit Valentinum Notarium suum timentem Deum, & restitui fecit omnia vasa aurea, & argentea, & pallia per omnes Ecclesias. Eodem tempore initiata est basilica Apostolorum Philippi, & Jacobi, quæ dum initiaretur fabricari, mortuus est, & sepultus est in basilica B. Petri Apostoli. * Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembris, Presbyteros 26. Diaconos novem, Episcopos per diversa loca numero 49. Qui etiam obiit die 2. mensis Martii, & cessavit Episcopatus menses tres, dies 25.

* C. ann. 11.

* Ferentino. C.

* Ostia. C.

Pelagius publicè se purgat ab objecto crimine.

Nullus eligendus in Papam, nisi qui per gradus Ecclesiasticos ascenderit.

* C. 6. Non. Martias.

LXII. JOANNES III.

ANNO CHRISTI DLIX.

JUSTINIANI IMP. XXXIII.

JOANNES, natione Romanus, ex patre Anastasio illustri viro, sedit * annos 12. dies 27. menses 11. Hic amavit, & restauravit cœmeteria sanctorum martyrum. Hic constituit ut oblationes, & * ampullæ, vel luminaria in eisdem cœmeteriis per omnes Dominicas de Lateranis ministrarentur. Hic perfecit Ecclesiam Apostolorum Philippi, & Jacobi, & dedicavit eam. Eodem tempore Heruli in * Tarsia venerunt, & levaverunt sibi Regem * Sinduald, & premebant cunctam Italiam. At egressus Narses ad eum, interfectus est Rex, & omnem gentem Herulorum sibi subjugavit. Deinde venit Amingus Dux Francorum, & Buccellinus. Simili modo & ipsi premebant Italiam. Sed auxiliante Domino & ipsi a Narsete interfecti sunt. Erat ergo tota Italia gaudens. Tunc Romani invidia ducti suggestionem fecerunt * Justiniano, & Sophiæ, quia expediebat Romanis Gothis servire, quam Græcis. Ubi Narses Eunuchus imperat, & servitio nos subjicit. Et piissimus princeps noster hæc ignorat. Aut libera nos de manu ejus, & civitatem Romanam, aut certe nos gentibus deserviemus. Quo audito Narses dicit. Si male feci Romanis, male inveniam. Tunc egressus Narses de Roma, venit Campaniam, & scripsit genti Longobardorum, ut venirent, & possiderent Italiam. Ut cognovit Joannes Papa, quia suggestionem suam ad Imperatorem contra Narsetem misissent, festinus venit Neapolim, cœpitque eum Joannes Papa rogare, ut reverteretur Romam. Tunc Narses dixit. Dic sanctissime Papa, quid male feci Romanis? vadam ad pedes ejus qui me misit, ut cognoscat omnis Italia, quomodo totis viribus laboravi pro ea. Respondit Joannes Papa dicens. Citius ego vadam, quam tu de hac terra egressus fueris. Reversus est ergo Narses cum sanctissimo Joanne Papa. Tunc sanctissimus Papa retinuit se in cœmeterio Sanctorum Tiburtii, & Valeriani, & habitavit ibi multum temporis, ut etiam Episcopos consecraret ibidem. Narses vero ingressus Romam post multum temporis mortuus est. Cujus corpus positum est in locello plumbeo, & * reductæ sunt omnes divitiæ ejus Constantinopolim. Eodem tempore Joannes Papa, & ipse mortuus est, & sepultus in Basilica beati Petri * sub die 13. mensis Julii. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembris, Presbyteros * viginti novem, Diaconos tredecim, Episcopos per diversa loca numero * septuaginta & unum, & cessavit Episcopatus menses 10. dies 3.

* B. an. 13. minus 14. d.

* C. amulæ.

* C. Tursiam vel Tuscíam. * C. Sindual.

Vide Baron. ad an. Dom. 555. Narses victor contra varias gentes.

* C. Justino.

Vide Bar. ad an. Dom. 567. Paulus diac. lib. 1. de gestis Longob. c. 5.

pag. 43.

Narses invitat Longobardos in Italiam.

Bar. l. cit. probat Narsetem jam ante Constantinopolim revocatum.

* C. reductum est cum divitiis.

* C. 3. Idus Jul.

* C. 38.

* C. 61.

LXIII. BENEDICTUS.

ANNO CHRISTI DLXXIII.

JUSTINI JUN. VIII.

BENEDICTUS, natione Romanus ex patre Bonifacio sedit annos * tres, mensem unum, dies decem & octo. Eodem tempore gens Longobardorum invasit omnem Italiam, simulque & fames nimia, ut etiam multitudo Castrorum se * tradidissent Longobardis, ut temperare possent inopiam famis. Et dum cognovisset Justinus piissimus Imperator, quia Roma periclitaretur fame, & mortalitate, misit in Ægyptum, & oneratas naves frumento transmisit Romam, & sic misertus est Deus Italiæ. In istis laboribus, & afflictionibus positus sanctissimus Papa venerabilis mortuus est, qui & sepultus est in basilica beati Petri Apostoli in secretario * sub die 30. mensis Julii. Hic fecit ordinationem unam, * Presbyteros 15. Diaconos tres, Episcopos per diversa loca 21. & cessavit Episcopatus menses 3. dies 10.

* C. B. quatuor.

Vide Baron. ad ann. Dom. 568.

* C. traderent.

Longobardi invadunt Italiã.

* C. Prid. Cal. Augusti.

* C. per mensem Decemb.

LXIV. PELAGIUS II.

ANNO CHRISTI DLXXVII.

JUSTINIANI JUN. XII.

PELAGIUS, natione Romanus, ex patre Vinigildo, sedit annos * decem, menses duos, dies * decem. Hic ordinatur absque jussione Principis, eo quod Longobardi obsiderent civitatem Romanam, & multa vastatio ab eis in Italia fieret. Eodem tempore tantæ pluviæ fuerunt, ut

* B. 12.

* B. 27.

Longobardi obsident Rom...

omnes dicerent, quia aquæ diluvii super nos * inundantur, & talis clades fuit, qualem a sæculo nullus meminit fuisse. Eodem tempore investivit corpus beati Petri Apostoli tabulis argenteis deauratis. Hic domum suam fecit * pthochium pauperum, & senum. Hic fecit cœmeterium beati Hermetis martyris. Hic fecit supra corpus beati Laurentii Martyris basilicam a fundamento constructam & tabulis argenteis exornavit sepulcrum ejus. Qui mortuus est, & sepultus ad beatum Petrum Apostolum * sub die septima mensis Februarii. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembris, Presbyteros * viginti octo, Diaconos * septem, Episcopos per diversa loca 48. Et cessavit Episcopatus menses sex, dies 25. *A morte sancti Sylvestri usque ad hunc primum Gregorium fuerunt anni 246.*

* inundaverunt.
Dona Pelagii.
* Xenodochiũ pauperum senum.
* C. Idus Feb.
* C. 82.
* C. 8.

Edit. Parif. pag. 44.

LXV. S. GREGORIUS.

ANNO CHRISTI DXC.

MAURITII V.

GREGORIUS, natione Romanus, ex patre Gordiano, sedit annos tredecim, menses sex, dies * decem. Hic exposuit homilias Evangeliorum quadraginta. * Job. lib. 35. super Ezechielem lib. 22. Dialogorum lib. 3. & Pastoralem, & multa bona alia, quæ enumerare non possumus. Eodem tempore venit Romanus Patricius, & Exarchus Romam, & dum reverteretur Ravennam, retinuit civitates, quas Longobardi tenebant, id est, Sutrium, Polimartium, Hortas, Tudertum, Ameriam, Perusiam, Luceolis, & alias multas. Eodem tempore beatissimus Gregorius misit servos Dei, Mellitum, Augustinum, & Joannem, & alios plures cum eis Monachos timentes Deum, in prædicationem * Anglorum, ut eos converterent ad Dominum Jesum Christum. Hic augmentavit in * precatione Canonis, *Diesque nostros in tua pace disponas*, & cætera. Hic fecit beato Petro Apostolo ciborium cum columnis suis quatuor ex argento puro. Hic fecit, ut super corpus beati Petri, & beati Paul Apostoli missæ celebrarentur. Eodem tempore dedicavit Ecclesiam Gothorum, quæ fuit in Suburra, in nomine beatæ Agathæ Martyris. Hic domum suam constituit monasterium, qui mortuus est, & sepultus in basilica beati Petri Apostoli ante * sacrarium die 12. mensis Martii. Hic fecit ordinationes duas, unam in Quadragesima, & aliam in mense * Septemb. Presbyteros * triginta novem, Diacon. quinque, Episcopos per diversa loca 62. & cessavit Episcopatus mens. 5. dies * 18.

* B. novem d.
* super Job.
Vide Bar. tom. 8. ad ann. 595.
Missio Apostolica in Angliam. Vide Baron. ad an. Dom. 601. p. 147.
* ad gentem.
* præfatione.
Dona S. Gregorii.
* Secretarium.
* C. septiaro.
* C. 38.
* C. 16.

LXVI. SABINIANUS.

ANNO CHRISTI DCIV.

PHOCÆ IMP. II.

SABINIANUS, natione Tuscus, de Civitate * Ulera ex patre Bono, sedit * annum unum, menses quinque, dies novem. Eodem tempore fuit fames in Civitate Romana gravis. Facta autem pace cum gente Longobardorum, & jussit aperire horrea Ecclesiæ, & venundari frumentum populo * per solidum unum tritici modios triginta. Hic in Ecclesia beati Petri Apostoli luminaria * dedit. Quo defuncto, funus ejus * ejectum est per portam sancti Joannis, & ductum est foris muros civitatis per Pontem Milvium. Qui & sepultus est in Ecclesia beati Petri Apostoli die 22. mensis Februarii. Hic Ecclesiam de clero implevit. Hic Episcopos fecit per diversa loca numero sex & viginti, & cessavit Episcopatus menses 11. dies 26.

* B. Volaterra.
* B. menses 5. d. 19.
* per solidos 13. B. pro modio sol. 30.
* addidit.
* evectum.

LXVII. BONIFACIUS III.

ANNO CHRISTI DCVI.

PHOCÆ IMP. IV.

BONIFACIUS, natione Romanus, ex patre Joanne Cataaudioce, sedit menses octo, dies * viginti octo. Hic obtinuit apud * Phocam Principem, ut sedes Apostolica beati Petri Apostoli caput esset omnium Ecclesiarum, id est, Ecclesia Romana, quia Ecclesia Constantinopolitana primam se omnium Ecclesiarum scribebat. Hic fecit * constitutum in Ecclesia beati Petri, in qua sederunt Episcopi septuaginta duo, Presbyteri Romani triginta quatuor, Diaconi, & omnis clerus, sub anathemate, ut nullus Pontifice vivente, aut Episcopo civitatis suæ, præsumat loqui de successore aut partes sibi facere, nisi tertio die depositionis ejus, adunato clero, & filiis Ecclesiæ, tunc electio fiat, * & quem quisque voluerit habebit licentiam eligendi sibi sacerdotem. Qui defunctus, sepultus est in Ecclesia beati Petri Apostoli die duodecima mensis Novembris. Hic fecit Episcopos per diversa loca numero viginti unum, & cessavit Episcopatus menses decem, dies sex.

* B. 23.
* Jocam.
Vide Bar. ad ann. 606.
* id est, decretum.
Vide Bar. ib.
* quem voluerunt habeant.
pag. 45.

LXVIII. S. BONIFACIUS IV.

ANNO CHRISTI DCVII.

PHOCÆ IMP. V.

BONIFACIUS, natione Marsorum, de civitate Valeria, ex patre Joanne medico, sedit annos sex, menses octo, dies tredecim. Hujus temporibus famis, pestilentiæ, & inundationes aquarum gravissimæ fuerunt. Eodem tempore petiit * a Phocate Principe templum, quod appellatur Pantheon. In quo fecit Ecclesiam sanctæ Mariæ semper virginis, & omnium * Martyrum. In qua Ecclesia Princeps multa * bona obtulit. Hic domum suam monasterium fecit, quod & ditavit. Qui defunctus sepultus est ad beatum Petrum Apostolum die 25. mensis Maii. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decemb. Diaconos octo, Episcopos per diversa loca * triginta quinque.

* a Phoca.
Vide Baron. ad an. Dom. 607.
PANTHEON.
* martyrum Christi.
* dona.
* B. 25.

LXIX. S. DEUSDEDIT.

ANNO CHRISTI DCXIV.

HERACLII IMP. V.

DEUSDEDIT, natione Romanus, ex patre Stephano Subdiacono, sedit annos tres, dies * viginti quatuor. Hic clerum multum dilexit, sacerdotes, & clerum ad loca pristina revocavit. Eodem tempore veniens Eleutherius Patricius, & Cubicularius Ravennam, occidit omnes, qui in nece Joannis Exarchi, * & Judicis reipublicæ fuerant mixti. Hic venit Romam, & susceptus est a sanctissimo Deusdedit Pap. optime. Qui egressus de Roma, venit Neapolim, quæ tenebatur a Joanne Compsino * Intarta. Qui Eleutherius Patricius pugnando ingressus est Neapolim, & interfecit Tyrannum, reversusque est Ravennam, & data roga militibus pax facta est in tota Italia. Hic constituit secundam missam in clero. Eodem tempore factus est terræmotus magnus mense Augusto Indictione * undecima. Post hæc secuta est clades in populo, percussio scabierum, ut nullus

* C. 23.
B. an. tres minus diebus 5. Vide Bar. ad an. Dom. 615.
* C. ex judicibus.
* & Judicium.
* Areata.
B. intacta.
Pax in Italia.
* sexta C.

lus * potuisset mortuum suum cognoscere. Qui defunctus, & sepultus est ad beatum Petrum Apostolum, * die octava mensis Novembris. Hic dimisit * per obsequia sua, & ad omnem Clerum * rogam unam integram. Hic fecit ordinationes tres, Presbyteros * novem, Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca numero viginti novem. Et cessavit Episcopatus mensem unum dies * sexdecim.

* C. posset.
* C. Idus. Novemb.
* C. pro obsequiis.
* Roga, *donatio est dicta ab erogando.*
* C. 14.
* Sex.

LXX. BONIFACIUS V.

ANNO CHRISTI DCXVII.

HERACLII IMP. VIII.

BONIFACIUS, natione Campanus, de civitate Neapoli, sedit * annos quinque, dies tredecim. Hic constituit, ut testamentum valeat secundum jussionem Principis. Hic constituit, ut nullus trahatur de Ecclesia. Hic constituit, ut Acolytus non præsumat reliquias sanctorum martyrum levare, nisi Presbyter. Hic constituit, ut in Lateranis Acolytus non baptizaret cum Diacono, sed Subdiaconi sequentes. Hic perfecit cœmeterium sancti * Nicodemi, & dedicavit illud. Erat enim beatissimus Bonifacius mitissimus super omnes homines, & misericors. Hic Clerum amavit, rogam integram clero suo dedit. Eodem tempore ante dies ordinationis ejus Eleutherius Patricius & Eunuchus factus * Intarta assumpsit regnum, & veniente eo ad Civitatem Romanam * in Castrum, quod dicitur, Luceolis ibidem * Amites Ravennatis interfectus est. Cujus caput ductum est Constantinopolim ad piissimum Principem. Qui defunctus sepultus est ad beatum Petrum Apostolum, die vigesima quinta mensis Octobris. Hic dimisit omni clero * obsequia sua rogam unam integram. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrem, Presbyteros viginti septem, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero viginti novem. Et cessavit Episcopatus menses sex, dies 18.

* B. ann. 7. m. 10. d. 1.
Decreta varia Bonifacii.
* Nicomedis.
* Antara.
* in castro.
* a militibus Ravennaticis.
Edit. Paris. pag. 46.
* pro obsequiis suis.

LXXI. HONORIUS

ANNO CHRISTI DCXXVI.

HERACLII XVII.

HONORIUS, natione Campanus, ex patre Petronio Consule, sedit annos 12. menses * 11. dies 17. Hic temporibus suis multa bona fecit. Hic erudivit clerum. Temporibus suis renovavit omnem * familiam beati Petri Apostoli, & investivit confessionem beati Petri ex argento puro, quod pensat libras centum octuaginta & septem. Investivit regias januas in ingressu Ecclesiæ majores, quæ appellantur medianæ ex argento, quæ pensant libras noningentas septuaginta quinque, fecit & * cerostatas majores ex argento paria duo, quæ sunt ante corpus beati Petri Apostoli pensan. sing. libras 272. Fecit & ad beatum Andream Apostolum, ubi supra, ante confessionem tabulas ex argento, quæ pensan. lib. septuaginta tres. Hujus temporibus levatæ sunt trabes in Ecclesia beati Petri Apostoli numero sexdecim. Hic cooperuit Ecclesiam omnem ex * tabulis æreis, quas levavit de templo, quod appellatur * Romæ ex consensu piissimi Heraclei Imperatoris. Eodem tempore fecit Ecclesiam beatæ Agnetis Martyris miliario ab urbe Roma tertio, via Numentana, a solo, ubi requiescit, quam undique ornavit, & exquisivit, ubi posuit multa dona. Ornavit autem sepulcrum ejus ex argento, quod pensan. libras 252. Posuit & desuper * ciburium æreum deauratum miræ magnitudinis. Fecit & * Gabathos aureos quatuor pensan. sing. libras singulas. Fecit absidam ejusdem basilicæ ex * musibo, ubi etiam multa * bona obtulit. Item fecit basilicam beati Apollinaris Martyris in urbe Roma, in porticu beati Petri Apostoli quæ appellatur * ad palmata a solo, ubi dona multa largitus est.

* B. 5. minus 3. *dieb.*
* Cimiliam C. cemiliam. B. cymiliam *vel* supellectilem.
Dona Honorii.
* cerostrata majora.
* tegulis.
* Romuli.
* Ciborium.
* Gabatas 3.
* musivo.
* Dona.
* Palmaria B.

Hic fecit constitutum in Ecclesia, & decrevit, ut per omnem hebdomadam sabbato die exeat Litania ad beatum Apollinarem, & ad beatum Petrum Apostolum cum hymnis, & canticis populus omnis occurrere debeat. Fecit & Ecclesiam beato Cyriaco martyri a solo via Ostiensi miliario septimo, ubi & donum obtulit. Eodem tempore fecit Ecclesiam beatorum Martyrum quatuor coronatorum, quam & dedicavit, & donum obtulit. Fecit Ecclesiam beato Severino a solo juxta civitatem Tiburtinam miliario ab urbe Romana vigesimo, quam ipse dedicavit, & dona multa obtulit. Renovavit & cœmeterium beatorum Martyrum Marcellini, & Petri, via Lavicana. Eodem tempore fecit basilicam beato Pancratio martyri, via Aurelia miliario secundo a solo, & ornavit sepulcrum ejus ex argento, quod pensan. libras centum viginti. Et ibi constituit mola in murum in loco Trajani juxta murum civitatis, & formam, quæ deducit aquam in lacum sabbatinum, & sub se formam, quæ conducit aquam Tyberis. Fecit & ciborium super altare ex argento quod pensan. libras * 287. & arcus argenteos quinque, qui pens. singuli libras 15. Fecit & candelabra aurea tria quæ pens. sing. libras singulas, ubi multa dona simul obtulit. Fecit Ecclesiam beatæ Luciæ in urbe Roma juxta sanctum Silvestrum, quam & dedicavit, & dona multa obtulit. Fecit Ecclesiam beato * Adriano martyri in tribus * fatis, quam & dedicavit, & dona multa obtulit. Sed & * multas alias fecit, quæ enumerare longum est. Fecit autem ordinationes tres per mensem Decembrem, Presbyteros 13. Diaconos * 12. Episcopos per diversa loca numero unum & octuaginta. Qui etiam sepultus est in basilica beati Petri Apostoli, sub die quarto Idus Octobris. Et cessavit Episcopatus annum unum, menses septem, dies 17.

* C. 187.
* C. Aeriano.
* C. foris.
* multa alia bona fecit.
* C. 11.
pag. 47.

LXXII. SEVERINUS.

ANNO CHRISTI DCXXXVIII.

HERACLII XXIX.

SEVERINUS, natione Romanus, ex patre Abieno, sedit menses * duos, dies quatuor. Hujus temporibus devastatum est Episcopium Lateranense a Mauricio Chartulario, & Isacio patricio, & Exarcho Italiæ, cum adhuc electus esset Domnus Severinus. Sed antequam veniret Isacius Mauricius dolo ductus adversus Ecclesiam Dei, consilio inito cum quibusdam perversis hominibus, incitaverunt exercitum Romanum, dicentes, quia quid prodest, quod tantæ pecuniæ congregatæ sunt in Episcopio Lateranensi ab Honorio Papa, & miles iste nihil exinde subventus habet, quando & rogæ vestræ quas Domnus Imperator vobis per vices mandavit, ibi sunt a sancto viro reconditæ. His auditis exarserunt omnes adversus Ecclesiam Dei, & venerunt omnes a minimo concitati, omnes armati, qui inventi sunt in civitate Romana a puero usque ad senem in * Episcopio suprascripto Lateranensi, & non potuerunt manu militari introire. quia restiterunt eis, qui erant cum sanctissimo Domno Severino. Tunc videns hoc Mauricius, quia nihil potuerunt facere, dolo ductus fecit ibi exercitum residere, intra Episcopium Lateranense, & fuerunt ibi dies tres. Post triduum autem introivit Mauricius cum Judicibus, qui inventi sunt cum ipso in consilio, & * sigillaverunt omne

* *B. ait Anastasium ei tribuere mens. undecim.*
Thesaurum Episcop: Lateranensis exercitus Rom. diripere conatur.
* Episcopio Lateranense.
Severinus Papa resistit exercitus.
* intrantes sub species pacis sigil.

veſtiarum Eccleſiæ ſeu cymbilia Epiſcopii, quæ diverſi Chriſtianiſſimi Imperatores ſeu Patricii, & conſules pro redemptione animarum ſuarum beato Petro Apoſtolo reliquerant, ut pauperibus ſingulis temporibus pro * alimonia erogarentur, ſeu propter redemptionem captivorum. Et poſtmodum miſit Mauricius Epiſtolas ſuas ad Iſacium patricium Ravennam de hoc, quod actum eſt, quomodo ipſe cum exercitu ſigillaſſet omne veſtiarium Epiſcopii. Et quia ſine aliqua læſione omnem ſubſtantiam ſæpe dictam potuiſſent deprædari. Cumque hæc verius cognoviſſet Iſacius, venit in civitatem Romanam, & miſit omnes * primatos Eccleſiæ ſingulos per ſingulas civitates in exilium, ut non fuiſſet, qui ei reſiſtere debuiſſet de clero. Et poſt dies aliquantos ingreſſus eſt Iſacius Patricius in Epiſcopium Lateranenſe, & fuit ibi per dies octo, uſque dum omnes ſubſtantiam illam deprædarentur. Eodem tempore direxit exinde ex * parte ex ſubſtantia ipſa in civitatem regiam ad Heraclium Imperatorem. Poſtmodum ordinatus eſt ſanctiſſimus Severinus, & reverſus eſt Iſacius Ravennam. Hic renovavit * abſidam beati Petri Apoſtoli ex muſivo quod dirutum erat. Hic dilexit clerum, & omnibus * donum augmentavit. Fuit autem ſanctus, benignus ſuper omnes homines, amator pauperum, largus, & mitiſſimus. Fecit autem Epiſcopos per diverſa loca numero quatuor. Hic * dimiſit omni clero rogam integram. Qui etiam ſepultus eſt ad beatum Petrum Apoſtolum ſub die quarto Nonas Auguſti, & ceſſavit Epiſcopatus menſes quatuor, dies viginti novem.

* eleemoſyna.

* B. intelligi putat Cardinales.

Iſacius Patricius ſpoliat Epiſcopium.

* ipſa ſubſtantia partem quamdam.

* B. apſidem.

* B. donis, *vel* bonis.

Severini laudes.

* B. diviſit.

Edit. Pariſ. pag. 48.

LXXXI. JOANNES IV.

ANNO CHRISTI DCXXXIX.

HERACLII XXX.

JOANNES, natione Dalmata, ex patre Venantio ſcholaſtico, ſedit annum unum, menſes novem, dies * 18. Hic temporibus ſuis miſit per omnem Dalmatiam, ſeu Iſtriam, multas pecunias per ſanctiſſimum, & fideliſſimum Martinum Abbatem propter redemptionem captivorum, qui deprædati erant, a * gentibus. Eodem tempore fecit Eccleſiam beatis martyribus Venantio, Anaſtaſio, Mauro, & aliis multis martyribus. Quorum reliquias de Dalmatia, & Iſtria adduci præceperat, & recondidit eas in Eccleſia ſupraſcripta juxta fontem Lateranenſem, juxta Oratorium beati Joannis * Evangeliſtæ, quam ornavit, & diverſa dona obtulit. Fecit, ubi ſupra, arcus argenteos duos, qui penſ. ſing. lib. 15. ſimul & alia vaſa argentea multa. Fecit autem ordinationes duas per menſem Decembrem, Presbyteros 18. Diaconos quinque, Epiſcopos per diverſa loca numero 18. Hic dimiſit omni clero rogam integram. Qui etiam ſepultus eſt ad beatum Petrum Apoſtolum ſub die 4. Idus Octobris. Et ceſſavit Epiſcopatus menſem unum dies 13.

* B. dies 6.

* B. Slavos intelligit.

Dona Joann. Papæ.

* Baptiſtæ.

LXXIV. THEODORUS.

ANNO CHRISTI DCXLII.

CONSTANTII I.

THEODORUS, natione Græcus, ex patre Theodoro Epiſcopo, de civitate Hieroſolyma. ſedit annos ſex, menſes 5. dies * decem & octo. Hic fuit amator pauperum, largus, benignus ſuper omnes, & multum miſericors. Hujus temporibus Mauricius Chartularius, per quem multa mala operatus eſt Iſacius Patricius, cum jam * increbuiſſent peccata ejus, beato Petro Apoſtolo, * ut eos hæreditaret ignis inextinguibilis, conſilio ductus ſupraſcriptus Mauricius cum ipſis, quibus antea devaſtaverat Eccleſiam Dei * intartizavit adverſus Iſacium Patricium, & miſit per omnia caſtra, quæ erant ſub civitate Romanam per circuitum, & congregavit eos, & conſtrinxit * ſe cum ipſis * in ſacramentum, ut deinceps nullus ex ipſis debuiſſet obedire Iſacio, neque hominibus ejus, * qui affirmabant eum, quia ſibi regnum imponere noluiſſet. Audiens hæc Iſacius Patricius, eo * quod Mauricio omnis exercitus Italiæ ſacramenta dediſſet, miſit Donum magiſtrum militum & * ſacellarium ſuum ad civitatem Romam cum exercitu. Qui veniens in civitatem Romanam, omnes Judices, ſeu exercitus * Romanus qui prius ſe cum Mauricio ſacramento conſtrinxerant, timore ducti dimittentes Mauricium Chartularium, * omnes ſe cum Dono junxerunt. Et ingreſſo eo Romam fugit Mauricius ad beatam Mariam ad Præſepe, quem tollentes de Eccleſia miſerunt * bojam in collum ejus. Similiter & omnes, qui in conſilio cum ipſo fuerant, * in bojatos miſit Ravennam per manus * Maurini ſcribonis, & * Thomati Chartularii. Qui dedocentes eos pervenerunt juxta civitatem Ravennatem in locum qui dicitur * Ficulas duodecimo miliario a civitate, & ibi decollaverunt Mauricium, quia ſic in mandatis acceperant a ſupraſcripto Iſacio, ut unius civitatem Ravennatem non ingrederetur. Et poſtquam decollatus eſt, levantes caput ejus, * duxerunt Ravennam. Videns autem Iſacius caput Mauricii, gaviſus eſt. Et fecit ad exemplum multorum in circo Ravennate in ſtipitem poni. Illos autem, qui cum ipſo directi fuerant omnes * imbojatos juſſit arcta cuſtodia in carcerem mitti, cogitans eos quomodo puniret, ſed cum ea agerentur mox Dei judicio ipſis diebus percuſſus divino ictu interiit Iſacius, & mortuus eſt. Ii autem qui recluſi erant, exeuntes de carcere, reverſi ſunt ſinguli per loca ſua. Audiens hoc * Imperator quia defunctus eſt Iſacius, miſit Theodorum Patricium Exarchum, cui cognomentum Callioppa, ad regendam omnem Italiam. Ipſis temporibus venit Pyrrhus ex Africa, qui fuerat Patriarcha Conſtantinopolitanus in urbem Romam ad limina Apoſtolorum. Qui ingreſſus libellum obtulit cum ſua ſubſcriptione Apoſtolicæ noſtræ Sedis in præſentia cuncti cleri & populi, condemnans in eodem libello omnia quæ a ſe, vel a deceſſoribus ſuis ſcripta, vel acta ſunt adverſus immaculatam noſtram fidem. His itaque ab eo peractis, fecit eum munera erogare * in populum, & cathedram ei poni juxta altare, honorans eum ut ſacerdotem Regiæ civitatis. Poſtea rurſus more canis ad proprium impietatis vomitum * repedavit. Tunc ſanctiſſimus Theodorus Papa convocans univerſos Sacerdotes & clerum in Eccleſia beati Petri Apoſtolorum principis, condemnavit eum ſub vinculo anathematis juxta mercedem, ac retributionem propriæ tranſgreſſionis, canonicam pœnam, ſive depoſitionem * excipiens. Qui prædictus Pyrrhus reverſus eſt in partes Orientis.

* B. 20.

* Increviſſent contra beatũ Petrum Apoſtolum.

* ut eum.

* erexit ſe. B. tyrannizavit.

* ſecum ipſos per.

* Sacramento.

* quia affirmabat eum ſibi regnum imponere velle.

* quod Mauricius cum omni exercitu tali ſacramenta ſibi invicem dediſſent.

* C. ſacellariũ.

* B. Romani.

* omnes ſe ad dona verterũt.

Vide Baron. ad an. Dom. 643.

* Bojam, *id eſt, vinculum.*

* B. bojatos.

* C. Maurini.

* B. Thomaſii.

* Ficudas B. *eſt Eccleſia Ficodenſis, hodie Cervia.*

* C. portarunt eum.

* B. bojatos.

* Conſtans.

pag. 49.

Pyrrhus Patriarcha Conſtantinop. venit Romam.

Vide Baron. ad ann. Dom. 645.

* in populo.

* reverſus eſt

Vide Baron. ad an. Dom. 684. Pyrrhus relapſus condemnatur.

* C. decernens

Eodem tempore relevata ſunt corpora ſanctorum martyrum Primi, & Feliciani, quæ erant in arenario ſepulta, via Numentana, & adducta ſunt in urbem Romam. Quæ & recondita ſunt in baſilica beati Stephani protomartyris, * ubi & dona obtulit, Gabathas aureas tres, tabulas ex argento ante confeſſionem, arcus argenteos duos. Fecit Eccleſiam beato Valentino, via Flaminia, juxta pontem Milvium a ſolo, quam ipſe dedicavit, & dona multa obtulit. Fecit oratorium beato * Silveſtro intra Epiſcopium Lateranenſe, ubi & dona largitus eſt. Fecit & oratorium beato Euplo martyri foris portam beati Pauli Apoſtoli, quod etiam ornavit.

* in Monte Cælio.

Dona Theodori Papæ.

* C. L. Sebaſtiano.

Tunc ſanctiſſimus Theodorus Papa ſcripſit Paulo Patriarchæ Regiæ civitatis, tam rogans, quamque regulariter increpans, nec non per Apocri-

ſiarios, ut dictum eſt, pro hoc maxime deſtinatos præſentialiter ammonens, & conteſtans, quatenus proprium emendaret commentum, atque ad orthodoxam fidem Catholicæ Eccleſiæ remearet. Et neque rogantes, neque increpantes potuerunt eum a ſuo conamine quoquo modo revocare. Propter quod ab Apoſtolica Sede ipſe depoſitionis ultione * percuſſus eſt. Hic fecit ordinationem unam per menſem Decembrem, Presbyteros 21. Diaconos quatuor, Epiſcopos per diverſa loca numero quadraginta ſex. Qui etiam ſepultus eſt ad beatum Petrum Apoſtolum ſub die ſecundo Idus Maii, & ceſſavit Epiſcopatus * dies quinquaginta duos.

Vide Bar. ad an. Dom. 648.
* percuſſus.
Paulus Patriarcha Conſtantinop. deponitur.
* C. menſem 1. dies 16.

LXXV. MARTINUS

ANNO CHRISTI DCXLIX.

CONSTANTINI IMP. VIII.

MARTINUS, de civitate Tudertina, provincia Tuſciæ, ſedit annos ſex, * menſem unum, dies viginti ſex. Hujus temporibus Paulus Conſtantinopolitanæ urbis Epiſcopus inflatus ſuperbiæ ſpiritu adverſus rectum ſanctæ Dei Eccleſiæ dogma, audacter præſumpſit paternis definitionibus contraire: inſuper ſtuduit * ad cooperimentum proprii erroris * quorumdam ſubreptioni, ut & clementiſſimo principi ſuaderet typum exponere, * qui Catholicum dogma deſtrueret. In quo typo omnes omnino voces ſanctorum Patrum cum nefandiſſimorum hæreticorum * dictionibus enervavit, ſcilicet nec unam, nec duas voluntates, aut operationes in Chriſto Domino noſtro definiens confiteri. Qua de re hujuſmodi pravitatem ſuam defendens, quod numquam nec a prioribus hæreticis præſumptum eſt, ipſe * in lite præſumere ſtuduit * in tantum, ut altare ſanctæ noſtræ Sedis, quod erat in domo Placidiæ ſacratum in venerabili oraculo ſubvertens, diriperet. Prohibens ne adorandam, & immaculatam hoſtiam Apocriſarii noſtri ibidem Deo offerre valeant, nec communionis Sacramenta percipiant. Qui videlicet Apocriſarii ex præceptione Apoſt. auctoritatis * commoverunt eum, ut de tali hæretico intentu recederet. Nec non & conteſtari viſi ſunt, perſecutionibus diverſis cum aliis orthodoxis viris, & venerabilibus Sacerd. * inſecutus eſt eos, quoſdam eorum cuſtodiæ retrudens, alios in exilium deportans, alios autem verberibus * committens. Quibus pene omnem mundum conturbantibus ex diverſis locis querelam contra eos ad Apoſtolic. noſtram Sedem plurimi orthodoxi detuliſſe monſtrantur. Conjurantes, ut totius malitiæ, tantæque everſionis per Apoſtolicam auctoritatem * abſcindant commentum: quatenus minime * totius corpus Catholicæ Eccleſiæ nocibilis eorum, * ecthefeos languor diſrumpere valeat. Tunc Martinus ſanctiſſimus, ac beatiſſimus Epiſcopus miſit, & congregavit Epiſcopos in urbem Romam numero centum & quinque, & fecit Synodum ſecundum * inſtitutum Patrum orthodoxorum in Eccleſia Salvatoris juxta Epiſcopium Lateranenſe. Sedentibus Epiſcopis, & Preſbyteris, adſtantibus Diacon. & clero univerſo, condemnaverunt Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, & Paulum Patriarchas Conſtantinopolitanos, qui novitates contra immaculatam fidem præſumpſerunt innectere. Quippe quoniam ipſam excludere properantes hæreticorum dogmatum contra Catholicam Dei Eccleſiam confuſionem * concinnaverunt, anathematis ultione * perculſi ſunt. Quæ Synodus hodie archivo Eccleſiæ continetur. Et faciens exemplaria per omnes tractus Orientis, & Occidentis direxit, & per manus orthodoxorum fidelium diſſeminavit. Ipſis diebus direxit Imperator in Italiam Olympium Cubicularium, & Exarchum ad regendam

* B. menſ. 3. d. 12. *Pauli Patriarchæ nequitia.*
Vide Baron. ad an. Dom. 648.
* ad operimentum.
* quibuſdam ſubreptionibus.
* quo.
* edictionibus.
* illicire.
* In tantum vero veſaniæ prorupit, ut altare.
Edit. Pariſ. pag. 50.
* commoverunt eum ut ab hujus hæreſis intentione recederet. Nec non & conteſtari eum juſſi ſunt.
* at ille inſecutus.
* C. ſubmittens.
Accuſationes contra Paulum Patriarcham.
* abſcinderetur.
* totum corpus.
* executionis.
Synodus Lateran. coacta.
* inſtituta.
Cyrus, Sergius, Pyrrhus & Paulus damnantur.
* continuaverunt.
* percuſſi.
Vide Baron. ad an. Dom. 649.
Impium Imperatoris edictum.

Anaſt. de vitis Pont.

omnem Italiam, præcipiens, & dicens. Oportet gloriam tuam, ut ſicut nobis ſuggeſſit Paulus Patriarcha, hujus a Deo conſervandæ urbis peragere. Et ſi quidem inveneris provinciam ipſam conſentientem in typo a nobis expoſito, * tenere omnes, qui ibi ſunt, Epiſcopos & hæreticos * poſſeſſorum, atque habitatorum, & peregrinos, & in eodem ſubſcribant. Si autem quomodo nobis ſuggeſſit Platon glorioſus Patricius, & Eupraxius glorioſus, potueritis ſuadere exercitui ibidem conſiſtenti, jubemus teneri Martinum, qui hic erat Apocriſarius in regia urbe. Et poſtmodum omnes Eccleſias relegere eum, * quia factus eſt a nobis orthodoxus typus, & omnes Epiſcopi Italiæ in ipſo ſubſcribant. Si autem * inveneritis contrarium in tali cauſa exercitum tacitum habetote, donec * obtinueritis provinciam, & potueritis vobis exercitum * aggregare, * tamen Romanæ civitatis, atque Ravennatis, ut ea, quæ a nobis præcepta ſunt, quantocyus explere * valeatis. Qui prædictus Olympius veniens in civitatem Romanam invenit ſanctam Romanam Eccleſiam coadunatam cum omnibus Epiſcopis Italiæ, ſeu ſacerdotibus, vel clero. Et volens implere ea, quæ ei juſſa ſunt, amans ſecum * exercitum virtutis, voluit ſchiſma * ſanctæ Eccleſiæ intromittere. Hoc per plurimum tempus actum eſt. Et non illum omnipotens Deus permiſit, quæ nitebatur perficere. Videns ergo ſe a S. Dei Catholica atque Apoſtolica Eccleſia ſuperatum, neceſſe habuit de ſua quaſi mala intentione declinare, ut quod non potuit per manum armatam facere, * ſub hæretico modo per Miſſarum ſolemnia in Eccleſia Dei S. Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ ad Præſepe perficeret. Nam dum communionem ei porrigeret ſanctiſſimus Papa, voluit eum crudeliter interficere, ut demandarat ſuo Spathario. Sed omnipotens Deus, qui ſolitus eſt ſervos ſuos orthodoxos circumtegere, & ab omni malo eripere, ipſe exæcavit Spatharium Olympii Exarchi, & non eſt permiſſus videre Pontificem, quando Exarcho communionem porrexit, vel * pacem dedit, ut ſanguis ejus effunderetur, & Catholica Dei Eccleſia hæreſi * ſubjugaretur. Quod poſtmodum prædictus armiger diverſis cum jurejurando profeſſus eſt. Videns ergo Olympius Exarchus, quia manus Dei circumtegebat Martinum ſanctiſſimum Papam, neceſſe habuit ſecum Pontificem concordare, & omnia quæ ei juſſa fuerant, eidem ſanctiſſimo viro indicare. Qui facta pace cum S. Dei Eccleſia colligens exercitum, profectus eſt Siciliam adverſus gentem Saracenorum qui ibidem habitabant. Et peccato faciente major interitus in exercitu Romano pervenit, & poſt hoc iſdem Exarchus morbo interiit. Deinde directus eſt ab Imperatore Theodorus Exarchus, qui cognomento Calliopa dicitur, cum Theodoro Imperiali Cubiculario, qui & * Pellurius dicebatur, cum juſſione. Qui tollentes ſanctiſſimum Martinum Papam de Eccleſia Salvatoris, quæ & Conſtantiniana appellatur, perduxerunt Conſtantinopolim, & nec ſic eis acquievit. Deinde directus eſt prædictus ſanctiſſimus vir in exilium, in locum, qui dicitur * Cherſona. Et ibidem, ut Deo placuit, vitam finivit in pace Chriſti Confeſſor. Qui & multa mirabilia operatur uſque in hodiernum diem. Fecit autem ordinationes * duas per menſem Decembrem Preſbyteros undecim, Diaconos quinque, Epiſcopos per diverſa loca numero triginta tres. * Depoſitus die 17. menſis Septembris, & ceſſavit Epiſcopatus dies viginti octo.

* facias tenere omnes qui ibidem ſunt, epiſcopos, & poſſeſſores atque habitatores in in eodem ſubſcribere.
* B. profeſſores.
* inveneris.
* obtinueris.
* majorem.
* tam & Romanæ civitatis, quam & Ravennatis.
* valeas.
* exercitus virtute C.
* in ſanctam Eccleſiam.
Olympius edictum Imp. exequi non poteſt.
* ſubreptitio modo.
Spatharius excæcatur volens Papam necare.
* C. panem.
* ſubjiceretur.
pag. 51.
Olympius reconciliatur Papæ.
Vide Baron. ad an. 650.
* Pelarius.
Theodorus Exarchus abducit Papam Conſtantinopolim.
* B. Cherſona.
* *Baron. unam tantum factam probat.*
* Depoſitio ejus celebratur. 15. Calend. Octob. B. 12. Novemb.

LXXVI. S. EUGENIUS.

ANNO CHRISTI DCLII.

CONSTANTIS IMP. XI.

EUGENIUS, natione Romanus, de regione prima * Adventinense clericus a cunabulis, ex patre Ruffiniano, sedit * annos duos, menses octo, dies viginti quatuor. Fuit enim benignus, mitis, mansuetus, omnibus affabilis, & sanctitate praeclarior. Rogam clero solitam tribuit, & indigentibus eleemosynam ministravit. Ut etiam die transitus sui pauperibus, vel clero, seu familiae, Presbyteria in * integrum erogari praeciperet. Hujus temporibus Petrus Patriarcha Constantinopolitanus direxit Synodicam Epistolam ad Sedem Apostolicam juxta consuetudinem priorem omnino obscurissimam, & ultra regulam, * non autem declarans operationes, aut voluntates in Domino nostro Jesu Christo. Et accensus populus, vel clerus eo quod talem Synodicam direxisset, minime * est suscepta, sed cum majore strepitu est a sancta Dei Ecclesia projecta: Ut etiam nec eumdem Papam dimitteret populus, vel clerus Missas celebrare in Basilica sanctae Dei genitricis, semperque Virginis Mariae, quae appellatur ad Praesepe, nisi promisisset his ipse Pontifex minime eam aliquando suscipere. Fecit autem Episcopos per diversa loca numero * 21. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum Apostolum sub die 4. Nonas Junii. Et cessavit Episcopatus mensem unum dies * 29.

* Aventinae.
* B. probat 6. menses & dies 23. sedisse post S. Martini obitum, ad an. 655.
* in integro. Vide Bar. ann. 653.
* non aliter declarans declaritam duas operationes.
* C. susceperunt eam.
Zelus pop. Romani pro fide.
* B. 22.
* C. 23.

LXXVII. S. VITALIANUS.

ANNO CHRISTI DCLV.

CONSTANTINI IMP. XIV.

VITALIANUS, natione Signiensis, provinciae Campaniae, de patre Anastasio, sedit annos 14. menses * sex. Hic direxit responsales suos cum Synodica juxta consuetudinem in regiam urbem apud piissimos Principes, significans de ordinatione sua. Et dum suscepti essent renovantes privilegia Ecclesiae reversi sunt, quorum * clementia per eosdem missos direxerat beato Petro Apostolo, & Evangelia aurea cum gemmis albis mirae magnitudinis in circuitu * ornatus. Hic regulam Ecclesiasticam, atque vigorem, ut mos erat, omnimodo conservavit. Hujus temporibus venit Constantinus Augustus de regia urbe per * littoraria in Athenas, & exinde Tarantum, inde Beneventum, & Neapolim per Indictionem 6. Postmodum venit Romam, id est quinta die mensis Julii feria quarta Indictione suprascripta, & occurrit ei obviam Apostolicus cum clero suo miliario sexto ab urbe Roma, & suscepit eum. Et ipsa die ambulavit Imperator ad sanctum Petrum adorationem, & donum ibi obtulit. Die Sabbati ad sanctam Mariam, itemque donum obtulit. Dominico die processit ad sanctum Petrum cum exercitu suo. Omnes cum cereis exierunt obviam ei, & obtulit super altare illius * pallium auro textile, & celebratae sunt Missae. Iterum Sabbati die venit Imperator ad Lateranas, & * lavit se, & ibidem praxit in Basilica Julii. Item Dominico die fuit statio ad sanctum Petrum, & post Missas celebratas, vale fecerunt sibi invicem Imperator & Pontifex, duodecim dies in civitate Romana perseverans. Omnia, quae erant in aere ad ornatum civitatis deposuit, sed & Ecclesiam beatae Mariae ad martyres, quae de tegulis aereis erat cooperta, discooperuit. Et in regiam urbem cum aliis diversis quae deposuerat, direxit. Et postmodum secunda feria egressus de civitate Romana, reversus est Neapolim. * Inde terreno itinere perrexit Rhegium, ingressus Siciliam per Indict. 7. Et habitavit in civitate Syracusana, & talem afflictionem posuit in populo, seu habitatoribus, vel possessoribus provinciarum Calabriae, Siciliae, Africae, Sardiniae, per diagrapha, seu capita, atque nauticationes per annos plurimos, quales a saeculo numquam fuerant, ut etiam uxores a maritis, vel filios * a patre separarent, & alia multa inaudita perpessi sunt, ut alicui spes vitae non remaneret, sed & vasa sacrata, vel cymilia sanctarum Dei Ecclesiarum tollentes nihil dimiserunt. Et postmodum 15. die mensis Julii per 11. Indict. praedictus Imperator in balneo occisus est. Et non post multum temporis antedictus sanctissimus vir vitam finivit. Fecit autem ordinationes quatuor, Presbyteros viginti duos, Diaconum unum, Episcopos per diversa loca * nonaginta septem. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum Apostolum sub die sexto Calend. Februarii, & cessavit Episcopatus menses duos, dies 13.

* B. 5. minus. d. 4. Vide Bar. ad an. Dom. 655.
* C. Principū.
* C. ornata.
* lithora. C. littoraria, *Constantinus Imp. venit Romam.*
Edit. Paris. pag. 52.
Dona offert.
* pallam auro textilem.
* C. laetus ibidem pransus est.
Spoliat Ecclesias & urbem.
* Inde mari Tyrreneo perrexit Regium.
Exactionibus vexat Italiam.
* a parentibus.
Occiditur in balneo.
* B. 18.

LXXVIII. ADEODATUS.

ANNO CHRISTI DCLXIX.

CONSTANT. POGONATI II.

ADEODATUS, natione Romanus, ex monachis, de patre * Jobiniano sedit annos * quatuor, menses duos, die quinque. * Tantae magnitudinis fuit mitissimus, ac benignissimus, ut omnem hominem a majori usque ad minimum libenter susciperet, peregrinis compassionem * exhibuit, ut etiam unusquisque quod postulavit, sine * dubio impetravit. Sed & rogam omnibus ampliavit. Hujus temporibus * Mezzetius qui erat in Sicilia cum exercitu Orientali, * intartizavit, & arripuit Regnum. * Et perrexit exercitus Italiae per partes Istriae, alii per partes Campaniae, nec non & alii per partes Sardiniae, & Africae. Pari modo venerunt * per Siciliam in civitatem Syracusf. & Deo auxiliante interemptus est, nec dicendus Mezzetius. Et multi ex Judicibus ejus truncati, perducti sunt Constantinop. simul & caput ejusdem Intartae. Postmodum venientes Saraceni in Sicil. obtinuerunt praedictam civitatem, & multam occisionem fecerunt * in populo, qui in castra, seu montana confugerant. Similiter & praedam nimiam fecerunt, & aes quod ibidem a civitate Romana delatum fuerat, secum tollentes, Alexandriam reversi sunt. Hic Ecclesiam beati Petri, quae est via Portuensi juxta campum Meruli, ut decuit, restauravit, atque dedicavit. Sed & in monasterio sancti Erasmi situm in Caelio monte, in quo * concrevisse visus est praedictus sanctissimus vir, multa nova aedificia augmentavit, sed & * casalia conquisivit, & in vita sua Abbatem, vel congregationem ibidem instituit. Post cujus transitum tantae pluviae, & tonitrua fuerunt, quales nulla aetas hominum meminit esse, ut etiam homines, & pecudes de fulgure interirent. Et nisi per letanias, quae quotidie fiebant Dominus esset propitiatus, non potuissent homines triturare, vel in horreis frumenta recondere. In tantum enim crevere haec mala, ut ex ipsis pluviis denuo legumina renascerentur, & ad maturitatem devenirent, pro quo capti homines mirabantur. Fecit autem ordinationem unam per mensem Decembris, Presbyteros 14. Diaconos duos, Episcopos per diversa loca * quadraginta sex. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum Apostolum sub die 6. Calendas Julias, & cessavit Episcopatus menses quatuor, dies * quindecim.

A tempore ordinationis sancti Gregorii Papae usque huc, sunt anni nonaginta quinque, menses quinque, dies quatuordecim.

* B. Joviniano.
* B. 7. m. 2. d. 17.
* B. in tanta magnit.
* exhiberet.
* impetrare.
* B. Mezentius.
* B. tyrannizavit.
* Tunc. MEZENTIUS *tyrannus.*
* in
Vide Bar. ann. 668.
Saraceni Siciliam invadunt.
* in populo vix paucis evadentibus, qui per munitissima castra confugerant, & juga montium. Auferentes quoque praedam nimiam, & omnem illum ornatum aeris, ac diversarum specierum, quē Constantinus a Roma navigio detulerat, secum asportantes.
* B. convenisse.
* & multa ibi praedia conquisivit.
pag. 53.
Pluviae & tonitrua maxima.
* B. 43.
* B. sex.

LXXIX. DONUS.

ANNO CHRISTI DCLXXVI.

CONSTANT. POGON. IX.

DONUS, natione Romanus, ex patre Mauricio, ſedit annum unum, menſes quinque, dies decem. Hic atrium beati Petri Apoſtoli ſuperius, * quod eſt ante Eccleſiam in quadriporticum magnis marmoribus ſtravit, ſed & Eccleſiam Apoſtolorum ſitam via Oſtienſi, ut decuit, reſtauravit, atque dedicavit. Itemque Eccleſiam ſanctæ Euphemiæ poſitam via Appia ſimiliter dedicavit. Clerum quoque diverſis ordinibus & honoribus ampliavit. Hic reperit in urbe Roma in monaſterio, quod appellatur Boetianum, Neſtorianitas, monachos Syros, quos per diverſa monaſteria * diviſit. In quo prædicto monaſterio monachos Romanos inſtituit. Hujus temporibus Eccleſia Ravennatum, quæ ſe ab Eccleſia Romana ſegregaverat cauſa autocephaliæ, denuo ſe priſtinæ Sedi Apoſtolicæ ſubjugavit. Cujus Eccleſiæ præſul nomine Reparatus e veſtigio, ut Deo placuit, vitam finivit. Hic dum eſſet electus per Auguſti menſem, apparuit ſtella a parte Orientis a galli cantu uſque mane per menſes tres. Cujus radii cælum penetrabant. In cujus viſione ſurgentis omnes provinciæ, & gentes mirabantur, * quæ poſt in ſemetipſam reverſa diſparuit. * Pro quo capitulo & maximo mors a parte Orientis ſubſecuta eſt. Fecit autem ordinationem unam, Presbyteros decem, Diaconos 5. Epiſcopos per diverſa loca numero ſex. Qui etiam ſepultus eſt ad beatum Petrum Apoſtolum ſub die 3. Idus Aprilis, & ceſſavit Epiſcopatus menſes duos, dies 15.

*quod paradiſus dicitur, eſt.
Dona Papæ Doni.
* B. ad pœnitētiam ſcilicet.
Ravennatum Eccleſia ſubiicit ſe Romanæ.
B. cauſa Primatus.
Vide Bar. ad ann. 678.
* Quidnam eſſe poſſit.
* poſt eam apparitionem maxima mors a parte orientis ſubſecuta eſt,

LXXX. S. AGATHO.

ANNO CHRISTI DCLXXVIII.

CONSTANT. POGON. II.

AGATHO, natione Siculus, ex monachis, ſedit annos * duos, menſes ſex, dies tres. Tantum benignus, & manſuetus fuit, ut etiam omnibus hilaris, & jocundus comprobaretur. Hujus temporibus Theodorus Archiepiſcopus Ravennæ ſemetipſum Sedi Apoſtolicæ poſt multorum annorum curricula præſentavit. Hic ſuſcepit divalem juſſionem piiſſimorum Principum Conſtantini, Heraclii, & Tyberii Auguſtorum, per Epiphanium Glorioſum a ſecretis, miſſam Præceſſori ſuo Dono Papæ invitantem atque adhortantem, ut debeat Sacerdotes, vel miſſos ſuos dirigere in regiam urbem pro adunatione facienda ſanctarum Dei Eccleſiarum, quod & ordinare non diſtulit. * Et direxit Abundantium Paternenſem, Joannem * Rhegitanum, & Joannem Portuenſem * Epiſcopum, Theodorum, & Georgium Presbyteros, Joannem Diaconum, & Conſtantinum, * Theodorum Presbyterum Ravennatem, atque Religioſos ſervos Dei monachos. Clerum videlicet diverſis ordinibus, & ſuper quod competebat, eos honoribus ampliavit. Hic ultra conſuetudinem Arcarius Eccleſiæ Romanæ * efficitur, & per ſemetipſum cauſam Arcariæ diſpoſuit, emittens videlicet de ſuſcepta per nomenclatorem manu ſua obumbratas, qui infirmitate detentus Arcarium juxta conſuetudinem inſtituit. Hujus temporibus Indict. 8. Luna eclypſim pertulit menſ. Jun. die 28. Similiter & mortalitas major atque graviſſima ſubſecuta eſt menſe ſupraſcripto, Julio, Auguſto, & Septembr. in urbe Roma, qualis nec temporibus aliorum Pontificum * eſſe memoratur. Ut etiam parentes cum filiis, atque fratres ſeu ſorores * binatim per lectos ad ſepulcra deducerentur. * Poſtmodum vero foras circumquaque ſuburbana, & caſtra devaſtare non ceſſavit. Qui ſupraſcripti miſſi Sedis Apoſtolicæ, qui directi fuerant, in regiam urbem, ingredientes die 10. menſ. Novembris nona Indictio. Domino * ſolante, atque principe Apoſtolorum comitante ſuſcepti ſunt a principe in oraculo beati Petri Apoſtoli intra palatium, porrigentes ei ſcripta Pontificis. Quæ dum ſuſcepiſſet commonuit eos, atque adhortatus eſt, ut non per ſchiſma, aut furorem, ſed pacifica diſpoſitione remittentes philoſophicas aſſertiones puram ſanctarum ſcripturarum Patrumque, & probatam fidem per ſynodalia decreta ſatisfacerent. Et dans inducias ad retractanda ſcripta, tribuit eis omnia, quæ ad ſuſtentationem ſufficiebant in eorum expenſas in domo, quæ appellatur Placidia, die 18. menſis ſupraſcripti, die Dominico advocati ſunt in proceſſione ad ſanctam Dei genitricem in Blachernas in tanta honorificentia, ut etiam de palatio caballos ſtratos dirigeret cum obſequio pietas imperialis, & ſic eos ſuſciperet. Ea ipſa commonens, ut pacifica aſſertione teſtimonia venerabilium patrum proponerent. Die vigeſima ſecunda menſis Novembris in baſilica, quæ Trullus appellatur, intra palatium ſub regali cultu, reſidente cum Conſtantino Aug. Georgio Patriarcha Conſtantinopolitano ac Macario Antiocheno, ſuſcepti ſunt miſſi Sedis Apoſtolicæ, deinde Metropolitæ, vel Epiſcopi Orientalium partium numero centum quinquaginta. Qui proni adorantes, reſidere eos præcepit una cum noſtris. Poſt hæc * Patricii, Ypati, omneſque inclyti introjerunt, & habita inquiſitione ab ejus * pietate, cujus partis deberet oſtenſio approbari. Legati Sedis Apoſtolicæ dixerunt: Opportuna veritas, & ratio exigit, ut a * parte eorum, qui unam voluntatem, & operationem in Domino Jeſu Chriſto aſſerunt Apoſtolicæ Sedis * exponere. Qui audientes læti effecti paratos ſe eſſe dixerunt. Et accepta licentia ea hora ſuos intromiſerunt libros, & tomos diverſos, & Synodos, quas falſaverant. Nam non per veritatem ſe ſuperare * nitebantur, * ſed per mendacia, & diverſa commenta, quæ in * libris ſuis ipſi addiderant, & relegentes per ſingula, reperti ſunt mendaces, unam operationem & voluntatem, * dicentes: & in quinta Synodo Epiſtolam Vigilii Papæ ad Mennam Patriarcham, atque libellum ejuſdem Mennæ in quaternionibus noviter additis, falſaverunt, unam voluntatem, & operationem dicentes, quod coram principe, & Synodo claruit. Alia die Catholicæ fidei defenſor pius princeps in ſecretario * reſidens, inquiſitione de ipſis codicibus facta, ita reperit falſa noviter addita fuiſſe.

* B. tres m. 8. d. 15.
Impp. mittunt Divalem ad Papam.
Vide Baron. ad ann. Dom. 680.
* Direxit itaque.
* Regianum.
* Epiſcopos.
* Subdiaconū.
* effectus eſt.
Peſtis in urbe.
Edit. Pariſ. pag. 54.
* fuiſſe.
* bini.
* Pari etiam modo foras circa quæque ſuburbana & caſtra eadem mortalitas diffuſa eſt.
* C. ſolatiante
Legati Papæ honorifice excepti ab Impp.
Vide Baron. ad ann. 680.
Trullus quid ſit.
Vide Bar. l. cit.
SYNODUS VI in Trullo cōtra Monothelitas.
* Patricii quinque, omneſque incliti cū omni ſinditico
* C. parte.
* aperte.
* auctoritas exponatur.
* extimaverūt
* niſi.
Heretici adulterant codices.
* libris ipſis.
* In Domino Jeſu Chriſto eſſe.
* præſidens.

Die 12. menſis * Decembris reſidente Synodo cum ejus pietate ſuſcepti ſunt miſſi Sedis Apoſtolicæ, & præcepit eos in * Synodo reſidere. Præſentantes locum ſanctiſſimi, ac beatiſſimi Agathonis Papæ. Quibus dictum eſt, ut omnes libros, quos ſcirent ad cauſam fidei pertinere, coram Synodo adducerent, quod & factum eſt. Et vocato Georgio Diacono, & Chartophylace Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, præceptum eſt ei, ut juxta eorum notitiam codices ex bibliotheca Eccleſiæ ad medium deduceret, & dum adducti eſſent, & relegerentur, utrique * ſimiles reperti ſunt, duas naturas, duaſque voluntates, & operationes in Domino Jeſu Chriſto habentes. Et confuſus Macarius coram Synodo inventus eſt mendax. Tunc interdixit pietas Auguſtalis Georgio Patriarchæ, ut minime in Eccleſia ſua ſuſciperet Macarium, vel ejus homines, interdicens ei proceſſum. Hæc prima ejus ruina fuit, die * 13. menſis Februa-

* C. Novemb.
* Synodus.
* veriſſimi reperti.
Macarius mēdax deprehenſus.
* 14.

rii auxiliante beato Petro Apoſtolo, ut veritatis lumen appareret, intromiſſa ſunt coram Synodo venerabilium Patrum dicta Joannis Conſtantinopolitani, Cyrilli, Athanaſii, Baſilii, Gregorii, Dionyſii, Hilarii, Ambroſii, Auguſtini, & Leonis * duas naturales voluntates & operationes in Chriſto, dicentium ad ſatisfactionem Principis vel Synodi.

Sequenti die in eodem ſecretario reſidente Synodo una cum principe Synodica ſanctiſſimi Agathonis Papæ relecta eſt, & ad ſingula comprobata Patrum * dicta inſerta, in qua Synodica Epiſcopi Occidentalis partis ſubſcripſerunt numero * centum viginti quinque. Cumque poſt hæc adhortatus eſt, nec dicendus Macarius a ſancta Synodo, vel a pio Principe, omnique ſenatu ut profiteretur unam, aut duas confiteri voluntates, vel operationes, qui nullatenus audivit, ſed potius neque unam, neque duas in Salvatore dicere voluit. Deinde protulit piiſſimus & ſereniſſimus princeps tomum ad relegendum, * in quem vanum hæreticum dogma Macarii erat conſcriptum, & ejus manu ſubſcriptum, apertiſſime unam voluntatem in Domino affirmantis. Sub ipſius ſcriptione, & Theodori Expatriarchæ, utique juxta eum tenorem ibi ſubſcriptio erat. Et interrogatus Georgius Patriarcha, ſi eam fidem, quam docet Sedes Apoſtolica, * amplectitur juxta ſcripturam venerandi Agathonis Papæ, ſeu ſanctorum, ac venerabilium Patrum, qui reſpondit, quod accepta licentia in * ſcriptione, quæ opportuna erant, reſponderet. Et in his recedentes die 17. menſis Februarii die Dominico intra oraculum ſancti Petri intra Palatium * aſtante * Sincleto, ſimulque & Patriarcha, Legatos Sedis Apoſtolicæ * ſuſcepit, relegens ſuggeſtionem aliam pro eorum * commendatione a ſanctiſſimo Papa directam. Qui Georgius ſanctiſſimus Patriarcha profeſſus eſt eo die in ſcriptis duas naturas, duaſque voluntates, & operationes in Domino Jeſu Chriſto ſe credere, & prædicare, ſicut Sedes Apoſtolica credit: anathematizans eos, qui unam naturam, voluntatem, & operationem in Domino Jeſu Chriſto dicunt.

Die vigeſima quinta menſis Februarii reſidente Synodo una cum pio Principe, ſimulque & Legatis Sedis Apoſtolicæ, Macarium adeſſe juſſerunt. Et data a Principe licentia ut ſe * partes, quis in quas vellet, divideret. Georgius Patriarcha regiæ civitatis cum ſuis in partes Orthodoxorum ſtetit: Macarius vero cum ſuis in parte alia hæreticorum. Et deducentes ad medium profeſſionem Georgii Patriarchæ, quam fecerat, * porrecta eſt Principi, & relecta eſt. Et commonitus ſupraſcriptus Macarius, quid ſentiret, vel crederet: Reſpondit ſe * in ea perfidia, quam ante propoſuerat, perdurare, & nullatenus Orthodoxæ fidei acquieſcere. Ea hora ſancta Synodus una cum Principe ejus orarium auferri juſſerunt a collo ejus, & exiliens Baſilius Epiſcopus Cretenſis Eccleſiæ, ejus orarium abſtulit, & anathematizantes projecerunt eum foris Synod. ſimulque & thronum ejus. Stephanum autem diſcipulum ejus cervicibus a ſancta Synodo, clerici Rom. ejicientes expulerunt. Ea hora tantæ telæ aranearum nigerrimæ in medio populi ceciderunt, ut omnes mirarentur, ac dicerent, quod ſordes hæreſum expulſæ ſunt. Et Deo auxiliante, unitæ ſunt ſanctæ Dei Eccleſiæ. In loco vero Macarii ordinatus eſt * Stephanus Abbas Monaſterii quod appellatur Bajas Inſulæ Sicilienſis. Patriarcha Eccleſiæ Antiochenæ. Macarius vero cum ſuis amatoribus, id eſt, Stephano, Anaſtaſio ex Presbyteris, & Leontio ex Diacon. Polychronio, Epiphanio, ex Presbyteris, & incluſis * in exilio in Romanam directi ſunt civitatem. Deinde abſtulerunt de diptychis Eccleſiarum nomina Patriarcharum, vel de picturis Eccleſiæ

Edit. Pariſ. pag. 55.
* duas naturas, & voluntates,
* dictis inſertis
C. 129.
Vide Baron. ad ann. 681.
* in quo una voluntas & hæretica dogmata Macarii erant conſcripta & ejus manu ſubſcripta, & apertiſſime unam voluntatem in Domino affirmantia. Poſt ipſius ſubſcriptione & Theodori.
* amplecteretur juxta ſcripta.
* in ſcripto.
* aſtantes Auguſtus ſimul & Patriarcha legatos.
* Syncello.
* ſuſceperunt.
* relegentes.
* B. condemnatione,
Georg. Patriarcha Conſtant. fatetur 2. naturas & voluntates.
* in partem, quam quis vellet,
* & porrexerunt.
* in eadem.
Macarius e Synodo ejicitur, & telæ aranearum decidunt.
* C. Theophanius.
Macarius exulat.
Vide Baron. ad an. 681. p. 560.
* truſi in exilium,

figuras eorum, aut in foribus, ubi eſſe poterant auferentes, id eſt Cyri, Sergii, Pauli, Pyrrhi, Petri, per quos error Orthodoxæ fidei uſque nunc * pullulavit. Tanta autem gratia divina omnipotentis conceſſa eſt miſſis Sedis Apoſtolicæ, ut ad lætitiam populi, vel ſancti Concilii, qui in regia urbe erant, Joannes Epiſcopus Portuenſis * dominicorum die octavarum Paſchæ in Eccleſia beatæ Sophiæ Miſſas publicas latine celebraret coram Principe, & Patriarcha, ut omnes unanimiter in laudes, & victorias piiſſimorum Imperatorum, eo die latinis vocibus acclamarent. Hic ſuſcepit divalem juſſionem ſecundum ſuam poſtulationem, ut ſuggeſſit, per quam relevata eſt quantitas, quæ ſolita erat dari pro ordinatione Pontificis facienda. Sic tamen, ut ſi contigerit poſt eius tranſitum electionem fieri non debeat ordinari, qui electus fuerit, niſi prius decretum generale introducatur in regiam urbem ſecundum antiquam conſuetudinem, & cum * eorum conſcientia, & juſſione debeat ordinatio provenire. Hic * dimiſit omni clero rogam unam, & ad luminaria Apoſtolorum, & ſanctæ Mariæ ad Præſepe ſolidos duo mille centum, & * quadraginta. Fecit autem ordinationem unam, Presbyteros decem, Diacon. tres, Epiſcopos per diverſa loca numero decem & octo. Qui etiam ſepultus eſt ad beatum Petrum Apoſtolum ſub die 4. Idus Januarii, & ceſſavit Epiſcopatus annum unum, menſes ſeptem, dies quinque.

* pullulaverit.
* Dominica die Paſchæ. In Eccleſia.
pag. 56.
Vide Baron. l. cit.
* ejus Imperatoris.
* B. diviſit.
* C. 60.

LXXXI. S. LEO II.

ANNO CHRISTI DCLXXXIII.

CONSTANT. POGON. XVI.

LEO, natione Siculus, ex patre Paulo, ſedit menſes decem, dies * ſeptem & decem. Vir eloquentiſſimus & in divinis ſcripturis ſufficienter inſtructus, Græca, Latinaque lingua eruditus cantilena, ac pſalmodia præcipuus, & in earum ſenſibus ſubtiliſſima exercitatione limatus, lingua quoque ſcholaſticus eloquendi majori lectione * polita, exhortator omnium bonorum operum, * pleriſque florentiſſimam ingerens ſcientiam, paupertatis amator, & erga * inopem proviſor, non ſolum mentis pietate, ſed & ſtudii ſui labore ſollicitus. Hic ſuſcepit ſanctam ſextam Synodum, quæ per Dei providentiam nuper in regia urbe celebrata eſt, Græco eloquio conſcriptam, exequente ac reſidente piiſſimo & clementiſſimo magno Principe Conſtantino intra regale palatium ejus, quod appellatur Trullus. Simulque cum eo legati Sedis Apoſtolicæ, & duo Patriarchæ, id eſt, Conſtantinopolitanus, & Antiochenus, atque centum quinquaginta Epiſcopi, in qua & condemnati ſunt Cyrus, Sergius, Honorius, & Pyrrhus, Paulus, & Petrus, nec non & Macarius cum diſcipulo ſuo Stephano, ſed & Polychronius novus Symon, qui unam voluntatem, & operationem in Domino Jeſu Chriſto dixerunt, vel prædicaverunt, aut qui denuo prædicaturi fuerint aut defenſaverint. Sed ut & nunc duæ voluntates, & operationes ipſius diſpenſatoris Chriſti & Salvatoris Dei noſtri dicantur, ſicut eadem Synodus ſtudioſiſſime in Latinum tranſlata declarat. Verumtamen * ſupraſcripti defenſores malorum hæreſeos, dum nollent a ſuo recedere propoſito, per diverſa monaſteria ſunt retruſi. Qui prædictus ſanctiſſimus vir * abſolvit duos viros in percipienda communione, qui de regia urbe cum ſupraſcripto Macario, & cæteris in Romanam directi ſunt civitatem, * qui necdum a Synodo anathematizati erant, id eſt, Anaſtaſium Presbyterum, & Leontium Diaconum Eccleſiæ Conſtantinopoli-

* B. octo.
* politus.
* eorumque ſcientiam plebi ferventiſſime ingerebat.
* inopum proviſionem.
S. Leo Syn. 6. approbavit.
Vide Baron. ad an. Dom. 631. tom. 8. p. 316. pro Honorii Papæ defenſione.
* de ſupraſcriptis defenſoribus majores ſcilicet Macarius, Stephanus, Polychronius & Anaſtaſius, dum nollent a ſuo recedere propoſito Romæ per.
* Leo.
* quia.
V. de Baron. ad an. Dom. 683.

tanæ in die sancto Theophaniæ, exponentes videlicet per propria scripta fidem suam, juxta quod & sancta Synodus determinavit, anathematizantes videlicet * omnes hæreticos, sed & suprascriptos viros complices quos sancta Synodus. vel Sede Apostolica anathematizavit.

*duos hær.

Hujus temporibus percurrente divali jussione clementissimi Principis, restituta est Ecclesia * Ravennatis sub ordinatione Sedis Apostolicæ, ut defuncto Archiepiscopo, qui electus fuit juxta antiquam consuetudinem in civitatem Romanam veniat * ordinandus. Hic fecit constitutum, quod archivo Ecclesiæ continetur, ut qui ordinatus fuerit Archiepiscopus nulla consuetudine pro usu pallii, aut diversis officiis Ecclesiæ persolvere debeat, * sed & ne Mauri quondam Episcopi anniversitas, aut agenda celebretur: sed & typum aurocephaliæ, quem sibi elicuerant ad amputanda scandala sedis Apostolicæ restituerunt. Hic fecit Ecclesiam in urbe Roma juxta sanctam Bibianam, ubi & corpora sanctorum Simplicii, Faustini, & Beatricis, atque aliorum Martyrum recondidit, & ad nomen beati Pauli Apostoli dedicavit. Hujus almi Pontificis jussu Ecclesia juxta velum aureum in honorem beati Sebastiani ædificata est, nec non in honorem Martyris Georgii. Hujus temporibus die decimasexta mensis Aprilis, Indictione undecima, Luna eclypsim pertulit. Post cœnam Domini nocte pene tota in sanguineo vultu elaboravit, & nisi post galli cantum cœpit paulatim delimpidare, & in suum reverti * respectum. Hic fecit ordinationem unam per mensem * Junii die vigesima septima, Presbyteros novem, Diaconos tres, Episcopos per diversa loca numero viginti tres. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum Apostolum, sub die * quinto nonas Julias. Et cessavit Episcopatus menses 11. dies 22. Qui suprascriptus sanctissimus vir ordinatus est a tribus Episcopis, id est, Andrea Hostiensi, Joanne Portuensi, & Placentino Veliternensi, pro eo quod Albanensis Ecclesia Episcopum minime habuit.

*Ravennatu. *ad ordinandum. *sed & ne Mauri quondam Episcopi *Edit. Paris. pag. 57.* anniversarius, aut agenda celebraretur, prohibuit. *Dona Leonis Papæ.* *Eclypsis Lunæ.* *C. statum. *Majum.* *B. 4. Cal. Julias.

LXXXII. BENEDICTUS II

ANNO CHRISTI DCLXXXIV.

CONSTANT. POGON. XVII.

BENEDICTUS, natione Romanus, ex patre Joanne, sedit menses * decem, dies duodecim. Hic ab ineunte ætate sua Ecclesiæ militavit, atque se sic in divinis scripturis, & cantilena a puerili ætate, in Presbyterii dignitate exhibuit, ut decet virum suo nomine dignum, in quo vere supernæ benedictionis gratia redundavit, & nomine pariter & operibus ut dignus ad Pontificii regimen perveniret. Paupertatis amator, humilis, mansuetus, patientiam habens atque manu * largissima. Hic Ecclesiam beati Petri Apostoli, sed & beati Laurentii Martyris, quæ appellatur Lucinæ, restauravit. Itemque in Ecclesia beati Valentini via Flaminia fecit coopertorium super altare cum clavis, * & fastellis, & in circuitu * palergium chrysoclavum pretiosissimum. similiter & in Ecclesia beatæ Mariæ ad Martyres aliud coopertorium porphyreticum cum cruce, & gemmulis quatuor chrysoclavos & in circuitu palergium de holoserico pulcherrimum, necnon & in titulo suprascripto Lucinæ alium coopertorium ornatum holosericum. Fecit autem calices aureos ministeriales duos pend. singul. libras singulas. Hic suscepit divales jussiones clementissimi Constantini Magni Principis ad venerabilem Clerum, & populum, atque felicissimum exercitum Romanæ civitatis, per quas concessit, ut * persona qui electus fuerit ad sedem Apostolicam e vestigio absque tarditate Pontifex ordinetur. Hic una cum clero, & exercitu suscepit * mallones capillorum Domini Justiniani, & Heraclei filiorum clementissimi Principis, simul & jussionem per quam significat eosdem capillos direxisse. Hujus temporibus apparuit stella nocte juxta * vigilias per diem cælo sereno inter Nativitatem Domini & Theophaniam omnimodo obumbrata, veluti luna sub nube. Item que mense Februario, post natale sancti Valentini in die ab occasu exiit stella meridie, & in partes orientis declinavit. Post hæc mons * Bebius, qui est in Campania mense Martio eructavit per diem, & omnia loca circumquaque præ pulvere cinere illius exterminata sunt. Clerum videlicet diversis ordinibus in die sancto Paschæ honoribus ampliavit. Qui e vestigio in infirmitatem incidit, & post dies aliquot defunctus est. Hic dimisit omni Clero, Monasteriis, Diaconiæ, & mansionariis auri libras triginta. Fecit autem Episcopos per diversa loca numero duodecim. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum Apostolum sub die 8. Idus Maii, & cessavit Episcopatus menses duos, dies 15.

*B. 8. dies. 17. *B. largissimus. *Dona Bened. Pap.* *fistellis. *per largum. *Imp. littera ad Papam.* *Mallones, id est cirros. Vide Baron. ann. 684. in fine.* *forte Vesuvius. *Montis Vesuvii eruptio.*

LXXXIII. JOANNES V. *pag. 58.*

ANNO CHRISTI DCLXXXV.

JUSTINIANI JUN. I.

JOANNES, natione Syrus, ex provincia Antiochia, ex patre Cyriaco, sedit annum unum, dies * novem. Vir valde strenuus, atque scientia præditus, & omnimodo moderatus. Hic post multorum Pontificum tempora, vel annorum, juxta priscam consuetudinem a generalitate in Ecclesia Salvatoris quæ appellatur Constantiniana, electus est, atque exinde in * Episcopio introductus. Hic, dum esset Diaconus, missus est a sanctæ memoriæ Agathone Papa in regiam urbem cum aliis sacerdotibus, repræsentans locum Apostolicæ sedis in sancta sexta synodo, quæ per Dei providentiam ibidem congregata, vel celebrata est. Expleta autem exinde a clementissimo Principe relaxatus, magnum gaudium Ecclesiæ secum detulit. Id est ipsam sanctam sextam synodum, vel edictum clementissimi Principis confirmans eamdem Synodum. Necnon & alias divales jussiones relevantes annonæ capita patrimoniorum Siciliæ, & Calabriæ non pauca, sed & * ceptum frumenti similiter, vel alia diversa, quæ Ecclesia Romana annue minime * exurgebat persolvere. Hic consecratus est a tribus Episcopis, Ostiensi, Portuensi, Veliternensi, sicuti prædecessor ejus Leo Papa. Hujus temporibus regnavit Domnus Justinianus Augustus, defuncto patre initio mensis Septembris, indict. 14. Qui clementissimus Princeps Domino auxiliante pacem constituit cum nec dicenda gente Saracenorum decennio terra marique. Sed & provincia Africa subjugata est Romano Imperio atque restaurata. Hic post multorum annorum curricula, propter transgressionem ordinationis Ecclesiæ Turritanæ, * quam sine auctoritate Pontificis fecerat Citonatus Archiepisc. Caralitanus, pro eo quod antiquitus ordinatio fuit sedis Apost. & ad tempus concessa fuerat * ipsa ordinatio eidem Ecclesiæ. Postmodum proterva faciente Archiepiscoporum per præcepta Pontificum ab eadem ordinatione suspensi sunt, juxta determinationem sanctæ memoriæ Martini Papæ. Et facto concilio Sacerdotum Novellum Episcopum, qui ab eodem Archiepisc. ordinatus fuerat sub ditione sedis Apost. reintegravit, atque firmavit, quorum chirographus sarchivo Ecclesiæ * detentus est. Qui sanctissimus

*B. undecim. *B. Episcopio. *Joann. Papa fuit Apocrisiarius Constantinop.* *B. præceptum frumentum. *poterat. *Imp. pacem init cum Saracenis.* *B. in Sardinia. *B. ipsius. *retinetur.

vir diutina infirmitate detentus est, ut etiam vix ordinationem Sacerdotum explere potuisset. Hic dimisit omni clero, Monasteriis, * Diaconibus, & Mansionariis solidos mille & noningentos. Fecit autem Episcopos per diversa loca numero 13. Qui etiam sepultus est ad B. Petrum Apostolum, sub die 2. mensis Augusti, & cessavit Episcopatus menses duos, dies 18.

* Diaconibus.

LXXXIV. CONON.

ANNO CHRISTI DCLXXXVI.

JUSTINIANI JUN. II.

*patria Thrax B.

Electio contentiosa.

* omnis in Theodorum.

* valvas, obs.

* fuerat adunatus.

CONON oriundus ex * patre Tracesio, educatus apud Siciliam, postmodum Romam veniens eidem Ecclesiæ militans ad Presbyterii honorem devenit. Sedit menses undecim, dies viginti tres. In cujus electione dum ad Episcopatum quæreretur, non minima contentio facta est, eo quod clerus in Petrum Archipresbyterum intendebat. Exercitus autem * insequente ejus Theodorum Presbyterum. Et clerus quidem adunatus ante fores basilicæ Constantinianæ sustinebat: eo quod qui missi fuerant de exercitu ad custodiendas regias basilicæ, * clausas observabant, & minime quemquam ingredi permittebant. Exercitus autem omnis in Basilica sancti Stephani Protomartyris similiter * fuerant adunati, & neque illi clero consentiebant, neque clerus exercitui acquiescebat pro suprascriptis Presbyterorum personis. Sed dum * misso ab utrisque partibus responso irent diutius & redirent, & nihil proficerent ad concordiam, consilio ducti Sacerdotes, & Clerus unanimiter ingredientes in Episcopium Lateranense elegerunt & denominaverunt tertiam personam suprafati Pontificis * in quo vere aspectus angelicus, veneranda canities, sermo verus, provecta ætas, simplex animus, quieti mores, religiosa vita, qui se numquam aliquando in causis, * actibusque sæcularibus * commiserat. E vestigio autem omnes judices una cum Primatibus exercitus pariter ad ejus salutationem venientes, in ejus * laude omnes simul acclamaverunt. Videns autem exercitus unanimitatem Cleri, populique in decreto ejus subscribentium, post aliquot dies, & ipsi flexi sunt, & consenserunt in persona prædicti sanctissimi viri, atque in ejus decreto devota mente subscripserunt, & missos pariter una cum clericis, & ex populo ad excellentissimum Theodorum exarchum, ut mos est, direxerunt. Hic suscepit divalem jussionem Domini Justiniani Principis, per quam * significat reperisse acta sanctæ sextæ synodi, & apud se habere, quam piæ memoriæ Domnus Constantinus genitor ejus Deo auxiliante fecerat. Quam synodum promisit ejus pietas illibatam, & inconcussam perenniter custodire, atque conservare.

Edit. Paris. pag. 59.

* missis ab utrisque partibus responsis. B. responsa.

* B. demonstraverunt.

* B. Cononis.

CONONIS Papæ laudes.

* actisque.

* commiscuerat.

* laudem.

Vide Baronium ann. 686.

* significabat.

Hujus temporibus pietas Imperialis relevavit per sacram jussionem suam ducenta annonæ capita, quæ patrimonii custodes Brutiis, & Lucaniæ annue persolvebat. Itemque & aliam jussionem direxit, * ut restituatur familia suprascripti patrimonii, & Siciliæ, quæ in pignore a militia detinebatur. Hic ultra consuetudinem absque consensu Cleri, ex immissione malorum hominum, in * Antiochia Ecclesiasticorum Constantinum Diaconum Ecclesiæ Syracusanæ Rectorem in patrimonio Siciliæ constituit, hominem * perperam & tergiversutum, sedet pallio ad caballicandum uti, licentiam ei concessit. Et non post multum temporis seditio super eum orta est a civibus, ob patrimonii lites, qui a judice provinciæ sub arcta custodia retrusus est pro eo quod in dissensionem judicum inveniretur * direxisse. Qui sanctissimus vir diutina infirmitate detentus, ut etiam vix ordinationes * sacras explere potuisset, obiit. Hic dimisit omni clero & monasteriis benedictionem in auro, sicuti prædecessor ejus Benedictus Papa. Cujus Archidiaconus videns eumdem Pontificem infirmitate contrictum, atque cupiditate ductus prædicti legati, * cum necdum esset persolutum, scripsit Ravennam Joanni glorioso novo exarcho, atque * promittens ejus dationem, ut persona ejus ad pontificatum eligeretur. * Quod & demandavit suis judicibus, quos Romæ ordinavit, & direxit ad dispensandam Civitatem, ut post mortem Pontificis ejusdem Archidiaconi persona eligeretur. Fecit autem Episcopos per diversa loca numero 16. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum Apostolum sub die * 21. mensis Septembris, & cessavit episcopatus menses duos, dies * 23.

Justinianus minuit tributum capitationis.

* ut restituere tur familiæ.

* Antipatia.

* for. perversum.

* directus fuisse.

* Sacerdotum.

* B. relicti clero & monasteriis ab ipso Pontifice.

* B promisit.

* Qui statim.

* B. 22. Octobr.

* B. 13.

LXXXV. SERGIUS.

ANNO CHRISTI DCLXXXVII.

JUSTINIANI JUN. III.

SERGIUS, natione Syrus, Antiochiæ regionis, ortus ex patre Tiberio in Panormo Siciliæ, sedit annos tredecim, menses octo, dies * 23. Hic veniens Romam sub sanctæ memoriæ Adeodato Pontifice inter Clerum Romanæ Ecclesiæ connumeratus est. Et quia studiosus erat, & capax in officio cantilenæ * priorum cantorum pro doctrina est traditus, & acolythus factus per ordinem ascendens a sanctæ memoriæ Leone Pontifice in titulo sanctæ Susannæ * quod ad duas domos vocatur, Presbyter ordinatus est. Hic tempore Presbyteratus sui impigre per cœmeteria diversa Missarum solemnia celebrabat. Post septennium vero defuncto beatæ memoriæ Conone Apostolicæ Sedis Præsule, ut fieri assolet * Romanus populus urbis in duas partes divisus est, & una quidem pars elegit Theodorum Archipresbyterum, Alia vero pars Paschalem Archidiaconum. Et quidem Theodorus Archipresbyter cum populo, qui ei favebat præveniens, interiorem partem Patriarchii tenuit. Paschalis vero exteriorem partem ab Oratorio sancti Silvestri, & * basilicam domus Juliæ, quæ super campum respicit, occupavit. Cumque unus * alio locum non cederet, sed utrique * immaniter perdurarent: ut unus alium superaret, inito consilio primates judicum, & exercitus Romanæ militiæ vel * cleri plurima pars, & præsertim sacerdotum, atque civium multitudo ad sacrum palatium perrexerunt, & diu pertractantes, quid fieri deberet, qualiterve duorum altercantium electorum sopiretur * contentio. Deo annuente in personam denominati Sergii venerabilis tunc Presbyteri concordantes se contulerunt, eumque de medio populi tollentes in oraculum beati Cæsarii martyris Christi, quod est intra sacrosanctum suprascriptum palatium introduxerunt, & exinde in Lateranense Episcopium cum laudum * declamationibus deduxerunt. Et quamvis fores Patriarchii intrinsecus essent munitæ, & clausæ, tamen pars, quæ prædictum venerabilem virum elegerat, quia & validior erat, prævaluit, & ingressa est. Quo ingresso unus e duobus electis, id est Theodorus Archipresbyter illico quievit, ac se humiliavit. Et ingressus denominatum sanctissimum electum salutavit, ac osculatus est. Paschalem vero nullo modo cordis duritia id facere sinebat, donec coactus, & confusus, volens nolens, suum Dominum & electum ingressus salutaret. Qui etiam Paschalis clanculo non cessavit, Ravennam suos mittere missos, promissaque pecunia, vel aliis diversis donis, Joan-

* B. 14.

* B. piorum.

* qui.

Electio Papæ contentiosa.

pag. 60.

* Populus Romanæ urbis.

Schisma inter Theodorum Archiepiscopū, & Paschalem Archidiaconū,

* B. basilica.

* alii.

* unanimiter.

* cleri seditiosi

* intentio.

Sergius fit Papa.

* acclamationibus.

Ambit Paschalis Papatum promissione pecuniæ.

Joannem Patricium, & exarchum, cognomento Platyn, cum suis judicibus, nemine sciente Romam venire persuadere. Qui sic abdite venit ut nec signa, nec banda cum militia Romani exercitus occurrissent ei juxta consuetudinem in competenti loco, nisi * a propinquo Romanæ Civitatis. Qui dum venisset, & omnes in personam Sergii sanctissimi invenisset consensisse, illi quidem suffragari non valuit. Ecclesiæ tamen beati Petri Apostoli idem exarchus per ejusdem Paschalis miseriam stipendium, & damnum intulit, * quod ab eodem Paschali suprascripto exarcho promissum fuerat, id est centum auri librarum a parte Ecclesiæ expetente, Sergio sanctissimo electo proclamante, quod neque promisisset dare, neque possibilitas dandi suppetat, & ut ad compunctionem animos videntium commoveret, cantharos, & coronas, quæ ante sacrum altare, & confessionem beati Petri Apostoli ex antiquo pendebant, deponi fecit, & pignori tradi. Sed nec in hoc flexa est ejusdem exarchi duritia, donec centum, ut dictum est, * librarum auri accepit. Et licet, ut * præfatum est, Ecclesiæ Christi, * ideo miserrimus Paschalis dispendium, & damnum * infixit, tamen Christo favente Sergius Presbyter & electus in Sede beati Petri Apost. Pontifex ordinatus est. Prædictus vero Paschalis non post multum tempus, & ab officio Archidiaconatus pro aliquibus incantationibus & * lucis, quos colebat, vel sortibus quas cum aliis * respectoribus tractabat, Dei, beatique Apostolorum Principis Petri interveniente judicio privatus est, & in monasterium retrusus, post quinquennium præ cordis duritia impœnitens defunctus est.

* in.
* eo quod.
Sergius Papa cogitur pecuniã à Paschali promissam pendere.
* B. libras. * B. prædictum. * idem. * infixerit.
Paschalis punitur. * luculis. * respectatoribus. B. inspectoribus.

Hujus itaque temporibus Justinianus Imperator concilium in regia urbe jussit fieri, in quo & Legati Sedis Apostolicæ convenerant, & decepti subscripserant. Compellebatur autem & * ipse subscribere, sed nullatenus acquievit. Pro eo quod quædam capitula extra ritum Ecclesiasticum fuerant in eo annexa. Quæ & quasi synodaliter definita, & in sex tomis descripta a tribus Patriarchis, id est Alexandrino, CPolitano, & Antiocheno, vel cæteris * consulibus, qui * in tempore illic convenerant, subscripta erant, manuque Imperiali confirmata, missis in Lucellum, quod * scebrum carnale vocitatur in hanc urbem ad confirmandum, vel in superiori loco subscribendum Sergio Pontifici, utpote capiti omnium sacerdotum, direxit. Qui beatissimus Pontifex, ut dictum est, penitus eidem Justiniano Augusto non acquievit, nec eosdem tomos suscipere, aut * lectione pandere passus est. Porro eos ut invalidos respuit, atque objecit, eligens ante mori, quam novitatum erroribus consentire. Qui Imperator Sergium Magistrianum in spretum prænominati Pontificis Romam mittens, Joannem Deo amabilem Portuensem Episcopum, seu Bonifacium Consiliarium Apostolicæ sedis secum in regiam abstulit urbem. Deinde Zachariam immanem suum protospatarium cum jussione direxit, ut prædictum Pontificem similiter in regiam deportaret urbem. Sed misericordia Dei præveniente, Beatoque Petro Apostolo, & Apostolorum principe suffragante, suamque Ecclesiam immutilatam servante, excitatum est cor Ravennatis militiæ, Ducatus etiam Pentapolitani, & circumquaque partium * non permittere Pontificem sedis Apostolicæ in regiam ascendere urbem. Cumque ex omni parte multitudo militiæ conveniret, Zacharias * Spatarius perterritus, & trepidans, ne a turba militiæ occideretur portas quidem civitatis claudi, & teneri * Pontificem postulabat. Ipse vero in * cubiculo Pontificis tremebundus refugit, deprecans lacrimabiliter, ut sui Pontifex misereretur, nec permitteret quemquam ejus animæ infestari. Exercitus autem Ravennatis ingressus per portam Beati Petri Apostoli cum armis & * turba in Lateranense episcopium venit, Pontificem videre æstuans, quem fama vulgante, per noctem sublatum, & in navigium missum fuisse * cognoverant. Dumque fores Patriarchii tam inferiores, quam superiores essent clausæ, has in terram, nisi velocius aperirentur, mittere * minarentur. Præ nimia timoris angustia, & vitæ desperatione Zacharias Spatarius sub * lectum Pontificis ingressus sese abscondit, ita ut mente excideret, & perderet sensum. Quem Beatissimus Papa confortavit, dicens, ut nullo modo timeret. Egressus vero idem Beatissimus Pontifex foris basilicam Domni Theodori Papæ apertis januis * in sedem, quæ vulgo appellatur sub Apostolis, generalitatem militiæ, & populi, qui pro eo occurrebant honorifice suscepit: datoque apto, & suavi responso, eorum corda linivit: Quamquam illi zelo ducti pro amore & reverentia tam Ecclesiæ Dei, quamque sanctissimi Pontificis, jam a Patriarchii custodia non * recesserunt, quousque denominatum Spatarium cum injuriis, & contumeliis a civitate Romana foris, * depellerent. Nam & is qui illum miserat ipso etiam tempore est, Domino retribuente, regno privatus. Sicque Ecclesia Dei imperturbata cum suo Præsule Christo favente servata est.

Vide Bar. ad an. 691. p. 611. Pseudosyn. Constantinop. * ipse Papa. * B. ipse Sergius
* B. Præsulibus * eo tempore.
* B. chartale, *locus depravatus. Edit. Paris. pag. 61 Sergius Papa pseudosynodo repugnat.* * lectioni.
Papa non permittitur ire Constantinop. * ut non permitterent.
* B. Protospatarius. * a pontifice. * ad pedes Pontificis.
* turba non modica.
* audierant.
* B. minabantur.
* lecto.
Papa Spatarium, a quo abducendus erat consolatur.
* sedens in sede.
* recederent.
* expulissent.
Spatarius Imperatoris urbe pellitur.

Hic Beatissimus vir in sacrario Beati Petri Apostoli capsam argenteam in angulo obscurissimo jacentem, & ex nigredine transactæ annositatis, nec si esset argentea apparentem, Deo ei revelante, reperit. Oratione itaque facta sigillum expressum abstulit, locellum aperuit, in quo interius plumacium ex holoserico superpositum, quod stauracis dicitur, invenit. Eoque ablato inferius Crucem diversis, ac pretiosis lapidibus perornatam inspexit, de qua tractis quatuor petalis, in quibus gemmæ clausæ erant miræ magnitudinis, & ineffabilem portionem salutaris ligni Dominicæ Crucis invenit. Quæ etiam ex die illo pro salute humani generis ab omni populo Christiano die exaltationis sanctæ Crucis in Basilica Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana, osculatur, ac adoratur. Hic fecit imaginem Beati Petri Apostoli, quæ est in parte mulierum. Hic fecit Thymiamaterium aureum majus cum columnis, & cooperculo quod suspendit ante imagines tres aureas Beati Petri Apostoli in quo incensum, & odor suavitatis festis diebus dum missarum solemnia celebrantur omnipotenti Deo opulentius mittitur. Hic posuit in absida Basilicæ suprascriptæ super sedem * apallaream argenteam pen. sing. libras centum viginti. Hic fecit in basilica suprascripta faros argenteos sex pen. sing. lib. triginta, qui sunt super trabes ad ingressum confessionis.

Papa divinitus invenit reliquias S. Crucis. Dona Papæ.
Dona Papæ.
* appellariam. *Edit. Paris. pag. 62.*

Hic fecit in circuitu altaris Basilicæ suprascriptæ * tetravila octo quatuor * ex albis, & * quatuor ex coccino. Hic tectum, & cubicula quæ circumquaque ejusdem Basilicæ sunt, quæ per longa tempora stillicidiis, & ruderibus fuerant * disrupta, studiosius innovavit, ac reparavit. Hic musivum, quod ex parte in fronte atrii ejusdem Basilicæ fuerat dirutum innovavit. Similiter & specula ejusdem Ecclesiæ, quæ super sedem sunt, vel regios arcus majores sunt, renovavit. Hic corpus beati Leonis probatissimi Patris, atque Pontificis, quod in * abdito inferioris secretarii prædictæ Basilicæ positum fuerat, facta diligentius tumba in denominata Basilica publico loco (ut sibi fuerat revelatum) reposuit, ac locum ipsum ornavit. Hic fecit patenam auream majorem habentem gemmas * ex albis, & in medio ex hyacintho, & smaragdo, crucem pensantem libras viginti. Hic tectum, & cubicula universa in circuitu Basilicæ beati Pauli Apostoli, quæ longa per tempora vetustate confecta fuerant, studiosius innovavit, ac reparavit. Similiter & trabes fecit de Calabria adduci, & quæ in eadem Basilica vetustissimas invenit, renovavit. Hic imaginem Apostolorum vetustissimam, quæ erat super fores ejusdem Basilicæ mutavit. Hic fecit

* trabes. * ex eis albos. * quatuor coccineos.
* dissipata.
* abditis inferioribus.
* albas.

ambonem, & *cyburium in Basilica Sanctorum Cosmæ, & Damiani, ubi & multa dona obtulit. Trullum vero ejusdem Ecclesiæ fusis chartis plumbeis cooperuit atque munivit. Hic cyborium Basilicæ sanctæ Susannæ, quod ante ligneum fuerat, ex marmore fecit, diversa quoque cymilia aurea, & argentea, vel immobilia loca * illuc condonavit. Hic Basilicam sanctæ Euphemiæ, quæ per multa tempora fuerat detecta cooperuit, ac renovavit. Hic basilicam sanctæ Aureæ in * ostiis, quæ similiter fuerat detecta, vel dirupta, cooperuit, suoque studio renovavit. Hic oratorium sancti Andreæ Apostoli, quod ponitur * Lavicana a solo refecit.

* illic.
B. Ostiis, *Tiberinis*.
* via Lavicana.

Decreta Sergii.

Hic statuit ut tempore confractionis Dominici corporis, *Agnus Dei qui tollis peccata mundi, miserere nobis*, a Clero & populo decantetur. Constituit autem ut diebus Annunciationis Domini, Nativitatis, & Dormitionis sanctæ Dei genitricis, semperque virginis Mariæ, ac sancti Simeonis, quod hypapantem Græci appellant, litania exeat a sancto Adriano, & ad sanctam Mariam populus occurrat. Hic fecit in Basilica sancti Laurentii Martyris, quæ appellatur titulus Lucinæ, arcus argenteos quatuor. Hujus temporibus * Aquilegiensis Ecclesiæ Archiepiscopus, & synodus quæ sub eo congregata est, qui sanctum quintum universale Concilium utpote errantes suscipere diffidebant, ejusdem beatissimi Papæ monitis, atque doctrinis instructi, conversi sunt, iidemque venerabile Concilium cum * satisfactione susceperunt. Et qui prius sub erroris vitio tenebantur, doctrina Apostolicæ Sedis illuminati cum pace consonantes veritati, ad propria * relaxati sunt. Hic fecit coopertoria, vel vasa aurea, & argentea plura per diversas Ecclesias ad usum, & ornatum ecclesiarum Christi. Hic ordinavit Damianum Archiepiscopum sanctæ Ecclesiæ Ravennatis, atque Clementem * Frisonorum. Hic ordinavit * Berechyaldum Britanniæ Archiepiscopum. Hic ordinavit per diversas provincias Episcopos nonaginta septem. Fecit autem & ordinationes duas per mensem Martii, Presbyteros 18. Diaconos quatuor, qui etiam sepultus est ad beatum Petrum Apostolum * 6. Idus Septembris, Indictione 15. Tiberio Augusto, & cessavit Episcopatus mensem unum, die viginti.

Vide Bar. ad annum 632. in fin.
* Aquilejensis. *Aquilegiensis synodus resipiscit.*
* satisfacti.
* reversi sunt.
* Frisonum.
* B. Berectualdum.
* B. quinto.

Edid. Paris. pag. 63.

LXXXVI. JOANNES VI.

ANNO CHRISTI 701.

TIBERII V.

JOANNES VI. natione Græcus, sedit annos tres, menses duos, dies duodecim. Fuit autem temporibus Tiberii Augusti. Hujus temporibus venit Theophylactus Cubicularius patricius, & exarchus Italiæ de parte Siciliæ in urbem Romam. Cujus adventum * cognoscentes militia totius Italiæ tumultuose convenit apud hanc Romanam civitatem, volens præfatum exarchum tribulare. * Pro cujus Pontifex, ne affligeretur, persona, sese * medium dedit, portas civitatis clausit, Sacerdotes apud fossatum, in quo in unum convenerant, misit, & monitis salutaribus tumultuosam eorum seditionem sedavit. Dum vero infames quædam personæ capitulare adversus quosdam Romanæ urbis habitatores fecissent, & prænominato exarcho, ut a propriis substantiis denudarentur, tribuissent, hi juxta sui operis * pœnam mulctati sunt. Deinde vero dum * Gisolphus Dux gentis Longobardorum Beneventi, cum omni sua virtute in Campaniam veniret, incendia, & deprædationes multas exerceret, captivosque non paucos cepisset, & usque in locum, qui Horrea dicitur, fossatum * fieret, nullusque extitisset, qui ei potuisset resistere, denominatus Pontifex missis Sacerdotibus cum Apostolicis donariis, universos captivos de eorum manibus redemit, & illum cum suo * hoste ad propria repedare fecit. Hic fecit in Basilica beati Andreæ Apostoli, quæ ponitur infra Ecclesiam beati Petri Principis Apostolorum, ambonem noviter. Hic super altare Ecclesiæ sancti Marci coopertorium fecit, & in Basilica beati Pauli Apostoli inter columnas altaris dextra lævaque vela alba. Hic fecit ordinationem Presbyterorum, seu Diaconorum unam, id est, Presbyteros novem, Diaconos duos. Fecit autem & per diversa loca Episcopos quindecim, qui etiam sepultus est ad beatum Petrum Apostolum, & cessavit Episcopatus mensem unum, dies 18.

* cognoscens.
* pro cujus persona.
* in medium fossatum, *id est, castra militum.*
* mercede digna pœna.
Vide Baron. ann. 702.
* Gisulphus B.
* fecisset B. *castra posuisset.*
* B. stolo, *id est, exercitu.*
Dona Joann. Papæ.

LXXXVII. JOANNES VII.

ANNO CHRISTI 705.

JUSTINIANI ITERUM II.

JOANNES VII. natione Græcus, patre Platone, sedit annos 2. menses septem, dies 17. Fuit autem temporibus Tiberii Augusti, & Justiniani dudum Imperatoris, vir eruditissimus, & facundus eloquentia. Hic fecit oratorium sanctæ Dei genitricis intra Ecclesiam beati Petri Apostoli, cujus parietes musivo depinxit. Illicque auri & argenti quantitatem multam expendit, & venerabilium Patrum dextra, lævaque vultus erexit. Hic restauravit Basilicam sanctæ Eugeniæ, quæ longo tempore detecta, atque diruta fuerat. Laboravit autem & in cœmeteriis beatorum Martyrum Marcellini, & Marci Damasique sancti Pontificis. Fecit vero & imagines per diversas Ecclesias, quas quicumque nosse desiderat, in eis ejus vultum depictum reperiet. Basilicam itemque sanctæ Dei genitricis, quæ antiqua vocatur, pictura decoravit, illicque ambonem noviter fecit, & super eandem Ecclesiam Episcopium, quantum ad se * constituere maluit, illicque pontificatus sui tempus explevit. Hic fecit calicem aureum præcipuum pensantem libras viginti, quem & gemmis preciosis decoravit.

Opera Joann. Papæ.
* construere voluit.

Hujus temporibus Aripertus Rex Longobardorum donationem patrimonii Alpium * Gutiarum, quæ longa per tempora a jure Ecclesiæ privata fuerat, ac ab eadem gente detinebatur, in litteris aureis exaratam jure proprio beati Apostolorum Principis Petri reformavit. Hujus temporibus Justinianus Imperator a partibus * Zachariæ per loca Bulgariæ auxilio Trebellii, Bulgarorum Regis usque ad regiam urbem veniens, regnum proprium, de quo projectus fuerat, adeptus est. Leonem etiam, & Tiberium, qui locum ejus usurpaverant, cepit, & in medio * circuli coram omni populo jugulari fecit, & obtinuit principatum, de quo antea tumultuose fuerat dejectus. qui illico ut palatium ingressus est, propriumque adeptus est Imperium, tomos, quos antea sub Domno Sergio Apostolicæ memoriæ Pontifice Romam direxerat, in quibus diversa capitula Romæ Ecclesiæ contraria scripta inerant, per duos Metropolitanos Episcopos demandavit, dirigens per eos & sacram, per quam denominatum Pontificem conjuravit, ac adhortatus est, ut Apostolicæ Ecclesiæ Concilium aggregaret, & quæque ei visa essent, stabiliret, & quæ adversa, renuendo excluderet. Sed hic humana fragilitate timidus, hos nequaquam tomos emendans per suprafatos Metropolitas direxit ad Principem, post quæ non diu in hac vita duravit. Hic fecit Episcopos per diversa loca numero decem & octo. Qui etiam sepultus est ad Beatum Petrum Apostolum ante altare oratorii Sanctæ Dei genitricis, quod ipse construxit sub die 15. Calend. Novemb.

* Coctiarum.
* B. Cottiarū.
Vide Baron. ann. Dom. 704. Alpes Cottiæ restituta Rom. Papæ.
* Gazariæ.
pag. 64.
* circo.
Justinianus recuperat regnū.
Vide Bar. ad annum 705.

Indictione sexta, Justiniano Romanam Rempublicam gubernante, & cessavit Episcopatu mens. 3.

LXXXVIII. SISINNIUS.

ANNO CHRISTI DCCVIII.

JUSTINIANI ITERUM V.

SISINNIUS, natione Syrus, ex patre Joanne, sedit dies viginti. Fuit autem temporibus Justiniani Imperatoris Augusti. Qui vir podagrico humore ita tenebatur constrictus, ut sibi cibum propriis manibus exhibere non valeret. Erat tamen constans animo, & curam agens pro habitatoribus hujus civitatis. Qui & * calcaria pro restauratione murorum jussit decoquere. Veruntamen repentina morte defunctus est. Fecit autem Episcopum unum in Insula Corsica. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum Apostolum sub die 7. Februar. Indictione sexta, Justiniano Augusto, & cessavit Episcopatus mensem unum, * dies 29.

* calcarias.
* B. seu.

LXXXIX. CONSTANTINUS.

ANNO CHRISTI DCCVIII.

JUSTINIANI ITERUM V.

CONSTANTINUS, natione Syrus, ex patre Joanne, sedit annos * septem, dies quindecim. Fuit autem temporibus Justiniani Philippici, & Anastasii Augustorum. Vir valde mitissimus, cujus temporibus in urbe Roma fames facta est magna per annos tres. Post quos tanta fuit ubertas, ut fertilitatis copia præteritæ sterilitatis inopiam oblivioni mandaret. Hic ordinavit Felicem Archiepiscopum Ravennatem, qui secundum priorum suorum solitas in scrinio noluit facere cautiones, sed per potentiam Judicum exposuit, ut * inaluit. Cujus cautio a Pontifice in sacratissima confessione Beati Petri Apostoli posita, post non multos dies terra, & quasi igni combusta reperta est. Nam Ravennatium cives elati superbia digna ultionis pœna mulctati sunt. Mittens quippe Justinianus Imperator Theodorum Patricium, & * primum exercitus Insulæ Siciliæ cum classe navium, Ravennam Civitatem cœpit, præfatum Archiepiscopum arrogantem in navi vinctum tenuit, & omnes rebelles, quos ibi reperit, compedibus trinxit, divitias eorum abstulit, & Constantinop. misit. Dei autem judicio, & Apostolorum Principis Petri sententia, qui inobedientes fuerunt Apostolicæ * Sedis, amara morte perempti sunt, & isdem Archiepiscopus lumine privatus dignam factis recipiens pœnam exul in Ponticam transmissus est regionem. * Hisdem temporibus misit suprafatus Imperator ad Constantinum Pontificem sacram, per quam jussit eum ad regiam ascendere urbem. Qui sanctissimus vir jussis imperialibus obtemperans, illico navigia fecit parari, quatenus iter aggrederetur marinum, & egressus est a portu Romano die quinta mensis Octobris Indictione 9. Et secuti sunt eum Nicetas Episcopus Silvæ candidæ, Georgius Episcopus Portuensis, * Michaelius, Paulus, Georgius Presbyter, Georgius Diacon. Georgius secundicerius, Joannes primus defensor, * Cosmus sacellarius, Sisinnius nomenculator, Sergius scriniarius, Dorotheus, & Julianus Subdiaconi, & de reliquis gradibus Ecclesiæ * pauci clerici. Veniens igitur Neapolim, illic eum reperit Joannes Patricius, & exarchus cognomento Rizocopus, qui veniens Rom. jugulavit * Saulum Diaconum, & Vicedominum, Petrum Arcarium, Sergium Abbatem Presbyterum,

* B. 6. d. 15.
* voluit. B. valuit. *Vide Baron. ann. 708.*
* primicerium.
* B. Sedi.
* B. His- *Vide Baron. ad ann. 709.*
Edit. Paris. pag. 65.
* Michael.
* B. Cosmas.
* B. non pauci
* B. Paulum.

Anast. de vitis Pont.

& Sergium ordinatorem, pergensque Ravennam pro suis nefandissimis factis judicio Dei illic turpissima morte occubuit. Georgius vero Presbyter Neapolis relictus est, & Pontifex cum suis Siciliam perrexit, ubi Theodorus Patricius * extraticus languore detentus occurrens Pontifici magna cum veneratione salutans, atque suscipiens, medelam adeptus est celerem. Atque inde egrediens per Regium, & Cortonam transfretavit Gallipolim, ubi mortuus est Niceta Episcopus: Dum vero Hydrunti moras faceret, eo quod hiems erat, illic suscepit sigillum imperiale per Theophanium Regionarium, continens ita, ut * ubi denominatus * contingeret Pontifex, omnes judices ita eum honorifice susciperent, quasi ipsum præsentialiter Imperatorem viderent. Unde egressi partes Græciæ contingentes in insula, quæ dicitur Cæa, occurrit Theophilius Patricius * extraticus * caravisianorum cum summo honore eum suscepit, & amplectens, ut jussio continebat, iter absolvit peragere cœptum. A quo loco navigantes venerunt a septimo milliario Constantinopolim: ubi egressus Tiberius Imperator filius Justiniani Augusti cum Patriciis, & omnibus * Inclytis, & Cyrus Patriarcha cum clero, & populi multitudine omnes lætantes, & diem festum agentes. Pontifex autem & ejus primates cum sellaribus imperialibus, sellis, & frænis inauratis simul & mappulis ingressi sunt civitatem Apostolicus Pontifex cum * Caume laugo ut solitus est Romæ * procedere, a palatio egressus, in Placidias usque ubi * placitus erat, properavit. Domnus autem Justinianus Imperator audiens ejus adventum magno repletus gaudio, a Nicæa Bithyniæ misit * sacram gratiarum actione plenam. Et ut debuisset Pontifex occurrere Nicomediam & ipse * venire a Nicæa, quod & factum est. In die autem qua se * vicissim viderunt, Augustus Christianissimus cum regno in capite sese prostravit, pedes osculans Pontificis. Deinde in amplexum * mutuum corruerunt, & facta est lætitia magna in populo, omnibus aspicientibus tantam humilitatem boni principis. Die vero Dominico missas Imperatori fecit, & communicans Princeps ab ejus manibus, proque suis delictis ut deprecaretur Pontificem postulans, omnia privilegia Ecclesiæ renovavit, atque sanctissimum Papam ad propria reverti absolvit. Egressus igitur a Nicomedia civitate crebris valetudinibus Pontifex attritus tandem sospitatem Deo tribuente incolumis ad Portum Cajetæ pervenit, ubi sacerdotes, & maximam populi Romani reperit multitudinem, ac vigesimo quarto die mensis Octobris Indictione 10. Romam ingressus est, & omnis populus exultavit, atque lætatus est. Hic fecit ordinationes Episcoporum in eundo, & redeundo per diversa loca Episcopos duodecim. Post menses autem 3. lugubre nuncium personuit, quod Justinianus Christianissimus Imperator, & orthodoxus Imperator, trucidatus est, & Philippicus hæreticus in Imperiali promotus est arce, cujus & sacram cum pravi dogmatis exaratione Constantinus suscepit, sed cum Apostolicæ Sedis consilio respuit. Hujusque rei causa zelo fidei accensus omnis cœtus Romanæ urbis imaginem, quam Græci * votaream vocant, sex continentem sanctas, ac universales synodos in Ecclesia B. Petri erexerunt. Hic refecit patenam auream pensan. lib. duodecim. Eodem tempore Felix Archiepiscopus Ravennæ ab exilio reductus, pœnitentia motus, licet oculorum lumine privatus, tamen ad propriam rediit sedem. Et solita quæ ab universis in scrinio Episcoporum fiunt indicula, & fidei expositionem & hic confessus est, sicque reconciliationis promeruit absolutionem. Hujus temporibus duo Reges Saxonum ad orationem Apostolorum cum aliis plurimis venientes sub * velocitatem suam vitam, ut optabant, finierunt. Venit autem & Benedictus Archiepiscopus Mediolanensis orationis vo-

* & Straticus.
* ubicunque.
* conveniretur.
* & Strategus B.
* B. curavisianorum.
* B. Syracleto.
* Camelauco.
* Romam.
* hospitaturos erat.
* epistolam.
* veniret.
* B. invicem.
* mutuo.
Vide Bar. ad annum 711.
* pancaream.
pag. 66.
Saxonum Reges Romam veniunt.
* velocitate.
Vide Baron. ann. 711.

to, & suo se Pontifici præsentare. Altercavit vero & pro Ecclesia Ticinensi, sed victus est, eo quod a priscis temporibus Sedis Apostolicæ ejusdem Ticinensis Ecclesiæ Antistes ad consecrandum, pertinebat, atque pertinet. Hisdem temporibus cum statuisset populus Romanus nequaquam hæretici * Imperatoris nomen, aut chartas, vel figuram solidi suscipere, unde nec ejus effigies in Ecclesiam introducta est, nec suum nomen ad Missarum solemnia * proferebant: contigit, ut Petrus quidam pro ducatu Romanæ urbis Ravennam * dirigeret præceptum, & pro hujusmodi causa acciperet. Dumque innotuisset, quod * ad nomen hæretici Imperatoris sua promotione * isdem Petrus fuisset potitus, zelo fidei accensa magna pars populi Romani statuerunt nullo modo hunc ducem suscipere. Et factum est, dum Christophorus, qui erat dux, ob hanc causam cum Agathone, & suis hominibus concertarent, bellum civile exortum est, ita ut in via sacra ante palatium sese committerent, & ex utrisque partibus amplius quam viginti quinque plagarentur, atque interirent, donec Pontifex mitteret sacerdotes cum Evangeliis, & Crucibus Domini, sicque partes sedarentur. Nam pars Petri ita angustiata, ut nulla illi esset spes vivendi. Verum ad Pontificis jussum pars alia, quæ & Christiana vocabatur, recessit. * Sicque defensoris hæretici pars valuit Petri, ac si illa attrita recederet. Non post multos autem dies scripta venerunt a Siciliensi insula, quæ nunciaverunt Philippicum hæreticum a principali vertice depulsum, & Anastasius orthodoxus Augustus sceptra regalia gubernanda suscepit. Tunc orthodoxis exultatio magna, tenebrarum autem dies cunctis hæreticis superfusa est. Post aliquod vero * temporis scholasticus cubicularius Patricius, & Exarchus Italiæ veniens Romam detulit secum sacram Anastasii Principis, per quam veræ se orthodoxæ fidei prædicatorem, & Sancti sexti Concilii confessorem esse omnibus declaravit, quam & Pontifici obtulit, & ita perrexit Ravennam. Dum autem hæc gererentur, obtinuit Petrus ducatum, * promittens, quod * nulli adversari niteretur. Hic fecit ordinationem unam, Presbyteros decem, Diaconos duos, Episcopos per diversa loca numero sexaginta quatuor. Qui etiam sepultus est ad Beatum Petrum Apostolum 5. Idus Aprilis, Indictione 13. Anastasio Augusto, & cessavit Episcopatus dies quadraginta.

* Imperatoris Philippici.
* proferebatur
* dirigeretur. & præceptū pro
* B. nomine.
* idem.
Conflictus in urbe inter Duces.
* Sicque defensorum Petri hæretici pars non prævaluit, sed attrita recessit. *Vide Baron. ann. 713.*
* tempus.
Anastasius Imp. scribit ad Papam.
* B. Urbis.
* B. nequaquā ultra Romanis.

XC. S. GREGORIUS II.

ANNO CHRISTI DCCXIV.

ANASTASII IMP. II.

GREGORIUS II. natione Romanus, ex patre Marcello, sedit annos 16. menses * octo, dies viginti. Fuit autem temporibus Anastasii, Theodosii, Leonis atque Constantini Augustorum. Hic a parva ætate in Patriarchio nutritus sub sanctæ memoriæ Domno Sergio Papa, Subdiaconus atque * Sacellarius factus, Bibliothecæ * illi est cura commissa, deinde ad Diaconatus ordinem provectus est. Et cum viro sancto Constantino Pontifice ad regiam profectus est urbem, atque a Justiniano Principe inquisitus de quibusdam capitulis, optima responsione unamquamque solvit quæstionem. Erat enim vir castus, divinæ scripturæ eruditus, facundus loquela, & constans animo, Ecclesiasticarum rerum defensor, & * contrariis fortissimus impugnator. Hic exordio Pontificatus sui calcarias decoqui jussit, & a * porta sancti Laurentii inchoans hujus civitatis muros restaurare decreverat, & aliquam partem faciens emergentibus incongruis, variisque tumultibus, præpeditus est. Hujus temporibus Joannes Constantinopolitanus Antistes synodicam ei misit, atque ad eum rescriptis idem usus est Pontifex. Hic maximam partem Basilicæ Beati * Pauli Apostoli, quæ ceciderat, allatis de Calabria trabibus cooperuit, & altare a novo fecit, & ciborium argenteum quod fuerat ruina quassatum. * Sancti Laurentii pariter Ecclesiam foris muros sitam, quæ trabibus confractis ruinæ jam erat vicina, reparavit, atque aquam fistulis compaginatis post multum tempus in eandem Ecclesiam reduxit, diversasque Ecclesias in ruinis positas innovavit, quas per ordinem dicere longum est. Hic in Germania per Bonifacium Episcopum verbum salutis prædicavit, & gentem illam sedentem in tenebris doctrina lucis convertit ad Christum. Hic monasteria, quæ * secus Basilicam Sancti Pauli erant, ad solitudinem deducta innotavit, atque ordinatis servis Dei monachis congregationem post longum tempus constituit, ut ibidem die, noctuque Deo redderent laudes. Hic * Gerocomium, quod post Absidam Sanctæ Dei genitricis ad Præsepe situm est, monasterium instituit. Atque monasterium Sancti Andreæ Apostoli, quod Barbaræ nuncupatur ad nimiam deductum desertionem, * in quo nec unus * habebatur monachus, adscitis monachis ordinavit, ut utraque monasteria ad sanctam Dei genitricem singulis diebus atque noctibus Deo laudes canerent. Eo tempore Luitprandus Rex donationem patrimonii Alpium * Cotziarum, quam Aripertus rex fecerat, hicque repetierat, admonitione tanti viri, vel increpatione redditam confirmavit. Hujus temporibus signum in Luna factum est Indictione 14. & visa est cruentata usque ad mediam noctem. Eo itaque tempore * Teudo Dux gentis * Bajoariorum ad Apostoli Beati Petri limina primus de gente eadem occurrit, orationis voto. Hujus temporibus Anastasius Imperator classem navium præparatam in partibus Alexandriæ direxit contra a Deo * destructos Agarenos, qui ad aliud versi consilium, antequam pervenissent ad destinatum locum ab itinere medio ad regiam regressi sunt urbem, Theodosium orthodoxum inquirentes Imperatorem elegerunt, atque coactum in solio Imperii confirmaverunt. Anastasius itaque cum civibus, vel quibus potuit de exercitu munitam civitatem Nicæam perrexit, illic cum classe in qua Theodosius fuerat Imperator, dimicavit, & fere septem millia exercitus sunt interempta. Cujus Anastasii superata pars verbum jam immunitatis expetiit. Datoque sibi sacramento clericus factus, atque Presbyter est consecratus. Protinus etiam ut ingressus est memoratus Theodosius regiam urbem, imaginem illam venerandam, in qua sanctæ erant sex Synodi depictæ, & a Philippico nec dicendo fuerat deposita in * pristino erexit loco, ita ut hujus fidei fervore omnis ab Ecclesia cessaret quæstio. Eo autem tempore fluvius, qui appellatur Tyberis, alveum suum egressus sese per campestria dedit, intumuit etiam inundatione aquarum multarum, & per portam, quæ Flaminia dicitur * ingressus est. Transcendit interea aliquibus in locis, & muros urbis, atque ultra Basilicam sancti Marci per plateas se extendit, ita ut in via lata ad unam & semis staturam aqua ejusdem fluminis excrevisset, atque a porta Beati Petri Apostoli usque ad pontem Milvium aquæ se distenderent, & juxta remissa * in ipsius fluminis alveum se dedit. Domos itaque evertit, agros dissipavit eradicans arbusta & segetes. Nam nec serere ipso potuit tempore pars maxima Romanorum. Pro hoc imminebat tribulatio magna. Per dies autem septem aqua Romam tenebat pervasam. A Domno itaque Papa Lætaniæ crebro fiebant. Cumque in oratione, & lætaniis persisteret, post octavum jam diem misertus Deus aquam amovit, & fluvius ad proprium regressus est alveum per 15. Indictionem. Cumanum etiam castrum ipso fuerat tempore a Longobardis pacis dolo pervasum. Quo audito omnes sunt redditi tristes. Ad-

* C. 9. d. 11.
* B. Sacellarius
* C. curam suscepit.
Edit. Paris. pag. 67.
* C. contrariorum.
* C. porticu.
Vide Bar. ad an. 714. tom. 9.
* C. Petri.
Bar. an. 710.
* C. restituit.
S. Bonifacius mittitur in Germaniam.
* C. circa.
* Gerontocomium.
* in quibus.
* C. habitabat.
Luitprandus Alpium Cottiarum donationem confirmat.
* Coctiarum.
Vide Baron. ann. 715.
* Theodo.
* Baugariorum.
* destruendos.
Theodosius fit Imperator.
Anastasius Imp. fit presbyter.
* in pristinum erexit locum, atque titulum. *Bar. ann. 717.*
Tiberis exundat.
* egressus.
* B. remissa ejusdem fluminis se dederint.

pag. 68.

hortans etiam sanctissimus Pontifex, & commonens Longobardos ut redderent, qui si non acquiescerent, in iram se divinam incidere pro dolo, quem fecerant suis scriptis * detestabatur, nam & munera eis dare, ut restituerent, voluit multa. Sed illi turgida mente neque monitis audire, nec reddere sunt passi. Unde nimis idem Sanctus indoluit Pontifex, seseque spei contulit divinæ, atque in munitione Ducis Neapolitani, & populi vacans, Ducatum eis qualiter agerent quotidie scribendo * præsentabat. Cujus mandato obedientes consilio inito mœnia ipsius castri * virtute sub nocturno ingressi sunt silentio. Joannes scilicet Dux cum Theodimo Subdiacono, & * Rectore, atque exercitu, & Longobardos pene trecentos cum eorum * Castaldione interfecerunt, vivos etiam amplius quingentos comprehendentes captos Neapolim duxerunt. Sic castrum recipere potuerunt. Pro cujus redemptione septuaginta auri libras ipse sanctissimus Papa sicut promiserat antea dedit. Hic Hierusalem Ecclesiam sanctam, quæ multo fuerat detecta tempore, & circumquaque porticus vetustate quassatas trabibus deductis cooperuit, ac reparavit. Ambonem etiam marmoreum in eadem Ecclesia fecit, eamque diversis ditavit linteis, atque ministeriis. Eodem tempore nefanda Agarenorum gens cum jam Hispaniarum provinciam per decem tenerent annos pervasam, undecimo anno Rhodanum conabantur fluvium transire, ad Francias occupandum, ubi Eudo præerat. Qui facta Francorum generali * motione contra Saracenos, eos circundantes interfecerunt. Trecenta enim septuaginta quinque millia uno sunt die interfecti, ut ejusdem Eudonis Francorum Ducis missa Pontifici Epistola continebat. Mille tantum quingentos ex Francis fuisse mortuos in eodem * bello dixerunt. Adjiciens quod anno præmisso in benedictionem a prædicto viro eis * directis tribus spongiis, quibus ad usum mensæ Pontificis apponuntur, in hora qua bellum committebatur, idem Eudo Aquitaniæ Princeps populo suo per modicas partes tribuens ad sumendum eis, nec unus vulneratus est, nec mortuus ex his, qui participati sunt. Eo quoque tempore in Campaniæ partibus combustum triticum, hordeum, seu legumina quasi pluvia in loco quodam e cælo missa sunt. Hic quadragesimali tempore ut in quinta feria jejunium atque missarum celebritas fieret, in Ecclesiis, quod non agebatur, instituit. Oratorium sane in patriarchio in nomine Beati Petri Apostoli diversis ornatum metallis a novo * refecit, & circumquaque altaris parietes deargentavit, ac depinxit duodecim Apostolos, qui pens. libras centum & octuaginta. Illis interea diebus Constantinopolis biennium est a * nec dicendis Agarenis obsessa. Sed Deo eis contrario maxima illic eorum parte fame ac bello interempta confusi recesserunt Leone Principe. * nam & ejusdem civitatis populum trecenta dictum est millia diversi sexus & ætatis fuisse necessitate vastatum pestilentiæ. Eo namque tempore moribus certe Honesta, & nomine Pontificis mater ab hac vita subtracta est. Post cujus obitum Gregorius domum propriam in honorem sanctæ Christi martyris Agathæ additis a fundamento cœnaculis, vel quæ * monasterii erant necessaria a novo construxit. Prædia * illic urbana, vel rustica pro monachorum obtulit necessitate. Fecit autem in eadem Ecclesia beatæ Agathæ ciborium ex argento, quod pens. libras * septingentas & viginti, arcus argen. sex pens. sing. lib. quindecim. Canistra decem pens. sing. lib. duodecim, & alia dona multa largitus est. Eo tempore castrum est Narniæ a Longobardis pervasum. Rex vero Longobardorum Luitprandus generali motione facta Ravennam progressus est, atque illam obsedit per dies aliquot & castrum pervadens classes captas abstulit plures, & opes abstulit innumeras. Post aliquot * dies Basilius Dux, Jordanes Chartularius, & Joannes Subdiaconus cognomento

B. protestab. Cumanum castrum Rom. Ecclesiæ Longobardi invadunt. Vide Baron. an. 715.
praestabat. — *B. versuti. veluti.* — *B. Correctore.* — *Castaldo.* — *C. monitione. Vide Bar. ad ann. 725.* — *Libello dicebat.* — *C. directum.* — *C. fecit.* — *Constantinopolis obsidetur.* — *C. non nominandis.* — *De quo populo vero ejusdem Civitatis ccc. millia diversæ ætatis pestilentia vastante perierunt. Baron. an. 717.* — *monasterio.* — *B. illi.* — *C. 22.* — *Ravenna capta a Longobardis.* — *B. tempus.*

Lurion consilium injerunt, ut Pontificem interficerent. Quibus assensum Marinus Imperialis Spatharius, qui Romanum Ducatum tenebat, a regia missus urbe Imperatore mandante hoc probavit, sed tempus invenire non potuerunt: quia Dei judicio dissolutus, & contractus est, & sic a Roma recessit. Postmodum Paulus Patricius, & exarchus missus in Italiam est, qui denuo, ut hoc scelus perficerent, meditabantur. Quorum consilium Romanis patefactum est, qui * morte cuncti Jordanem interfecerunt & Joannem Lurionem. Basilius vero monachus factus, in loco quodam retrusus vitam finivit. Paulus vero exarchus Imperatoris jussione eundem Pontificem conabatur interficere, eoque censum in provincia ponere præpediebat, & cogitaret suis opibus Ecclesias denudare, sicut in cæteris actum est locis, atque alium in ejus ordinaret loco. Post hunc Spatharius cum jussionibus missus est alter, ut Pontifex a sua sede amoveretur. Denuo Paulus Patricius ad perficiendum tale scelus, quos seducere potuit ex * Ravenna cum suo Comite, atque ex castris aliquos misit. Sed motis Romanis, atque undique Longobardis pro defensione Pontificis in Salario ponte Spoletini, atque hinc inde Duces Longobardorum circumdantes Romanorum fines hoc præpedierunt. Jussionibus itaque postmodum missis decreverat * Imperator, ut nulla imago cujuslibet Sancti aut martyris, aut Angeli ubicumque haberetur, * maledicta enim omnia asserebat, & si acquiesceret in hoc Pontifex gratiam Imperatoris haberet: si & hoc fieri præpediret, a suo gradu * decideret. Respiciens ergo pius vir profanam Principis jussionem, jam contra Imperatorem quasi contra hostem se armavit, renuens hæresim ejus scribens ubique cavere se Christianos, * eo quod orta fuisset impietas talis. Igitur permoti omnes Pentapolenses, atque Venetiarum exercitus contra Imperatoris jussionem restiterunt, dicentes nunquam se in ejusdem Pontificis condescendere nece, sed pro ejus magis defensione viriliter decertare. Ita ut anathemati Paulum exarchum, * vel qui eum direxerat, ejusque consentaneos submittunt, spernentes ordinationem ejus sibi omnes ubique in Italia * Duces elegerunt, atque sic de Pontificis, deque sua immunitate cuncti studebant. Cognita vero Imperatoris nequitia, omnis Italia consilium iniit, ut sibi eligerent Imperatorem, & Constantinopolim ducerent. Sed compescuit tale consilium Pontifex, sperans conversionem Principis. Ipsis interea diebus Exhilaratus Dux Neapolis deceptus diabolica instigatione cum filio suo * Adriano Campaniæ partes tenuit, seducens populum, ut obedirent Imperatori, & occiderent Pontificem. Tunc Romani omnes eum secuti comprehenderunt, & cum filio suo interfecerunt. * Post hunc & Petrum Ducem * dicentem contra Pontificem Imperatori scripsisse, turbaverunt. Igitur dissensione facta in partibus Ravennæ, alii consentientes * impietati Imperatoris, alii cum Pontifice, & fidelibus se tenentes * intra eos contentione mota Paulum Patricium occiderunt. Longobardis vero Æmiliæ castra * Ferorianus, Montebelli, Verablum cum suis oppidis Buxo, & * Pernicteta, Pentapolis quoque & Auximana civitas se tradiderunt. Post aliquod vero tempus Eutychium Patricium Eunuchum, qui dudum Exarchus fuerat, Neapolim misit Imperator, ut illud, quod exarchus Paulus Spatharii quoque, & cæteri malorum consiliatores facere nequiverunt, perficeret ille, sed nec sic * innuente Deo latuit miserabilis dolus, sed claruit cunctis pessimum consilium, * quia Christi violare conabantur Ecclesias, & perdere cunctos, atque diripere * omnium bona. Cumque mitteret hominem proprium Romam cum scriptis suis, in quibus continebatur, ut Pontifex occideretur cum optimatibus Romæ, agnita crudelissima * insania protinus ipsum Patricium missum occidere voluerunt, nisi defensio Pontificis

Edit. Paris. pag. 69. — *Bar. an. 726.* — *B. moti.* — *Ravennatibus.* — *Leo Imp.* — *sed omnes jusserat deponi, & incendi.* — *discederet.* — *quæ orta fuisset impietate. B.* — *B. qui illud edictum direxerat.* — *B. mori eligerent.* — *B. Andriano* — *Post hoc.* — *B. dicentes turbati quod contra Pontificem quoque scripsisset.* — *pravitati.* — *inter.* — *C. Frentana, Montella Venafrum.* — *Persiceda. C. Præcutio.* — *jubente.* — *B. quo.* — *B. omnia loca.* — *Sententia Romani protinus ipsius Patricii missum.*

nimia præpedisset. Verum eundem anathematizaverunt Eutychium Exarchum, sese magni cum parvis constringentes sacramento, nunquam Pontificem Christianæ fidei zelotem, & Ecclesiarum defensorem se permittere noceri, aut amoveri, sed mori pro illius salute essent omnes parati.

Edit. Paris. pag. 70.

Munera tunc hinc inde Ducibus Longobardorum & Regi * pollicentes plurima, ut ab juvamine desisterent Pontificis per suos Legatos Patricius ille suadebat. Qui * rescriptis detestandam viri dolositatem despicientes, una se quasi fratres fidei catena constrinxerunt, Romani, atque Longobardi desiderantes cuncti mortem pro defensione Pontificis sustinere gloriosam, nunquam illum passuri perferre molestiam, pro fide vera, & Christianorum * certantem salute. His ita se habentibus elegit majus præsidium * pater ille distribuere pauperibus largissima manu, quæ reperiebat, incumbens orationibus & jejuniis, & lætaniis Deum quotidie deprecabatur. Et spe ita manebat semper fultus plus quam hominum, gratias tamen voluntati populi referens pro mentis proposito, blando omnes sermones, ut bonis in Deum proficerent actibus & in fide persisterent, rogabat. Sed ne desisterent ab amore, vel fide Romani Imperii, admonebat. sic cunctorum corda molliebat, & dolores continuos mitigabat. Eodem tempore per 11. Indict. dolo a Longobardis pervasum est Sveriense castellum, quod per * centum quadraginta dies ab eisdem Longobardis possessum est. Sed Pontificis multis continuis scriptis atque commonitionibus ad Regem missis, quamvis multis datis muneribus * saltim omnibus suis nudatum opibus castrum donationem beatissimis Apostolis Petro, & Paulo antefatam emittens Longobardorum Rex restituit, atque donavit. Eo autem tempore Indictione 12. mense Januario per decem, & amplius dies, stella, quæ * antifer vocitatur, cum radii in cælo apparuit in * occiduo, cujus radiis partes Aquilonis respiciebant, & usque ad medium cælum se extendebant. Eo vero tempore sæpius dicti Eutychius Patricius, & Luitprandus Rex inierunt consilium nefarium, ut congregatis exercitibus Rex subjiceret Duces Spoletanum, & Beneventanum, & exarchus Romam, & quæ pridem de Pontificis persona jussus fuerat, impleret. Qui Rex Spoletum veniens susceptis ab utrisque Ducibus sacramentis atque obsidibus * cum tota sua cohorte in Neronis campum secessit. Ad quem egressus Pontifex, eique præsentatus studuit, ut potuit Regis mollire animum commonitione pia, ita ut se prosterneret ejus pedibus & promitteret se nulli inferre læsionem: atque sic ad tantam compunctionem piis monitis flexus est, ut quæ fuerat indutus, exueret, & ante corpus Apostoli poneret; Mantum * Armilausiam, Balteum, Spatam atque ensem deauratum, necnon coronam auream, & crucem argenteam. Post orationem factam obsecravit Pontificem, ut memoratum exarchum ad pacis concordiam suscipere dignaretur, quod & factum est. Et sic recessit rege declinante a malis, quibus inierat, consiliis cum exarcho. Igitur exarcho Romæ moranti venit in partibus Tusciæ in castrum * Manturianense quidam seductor Tiberius nomine, cui cognomen erat Petasius, qui sibi regnum Romani Imperii usurpare conabatur. Leviores quoque decipiens ita ut Manturianenses, Lunenses, atque * Bledani ei sacramenta præstitissent. Exarchus vero hæc audiens, turbatus est, quem Sanctissimus Papa confortans, & cum eo Proceres Ecclesiæ mittens, atque exercitus profecti sunt. Qui venientes, in Mantuarianensi castello ibidem Petasius interemptus est. Cujus abscissum caput Constantinopolim ad Principem missum est, & nec sic Romanis plenam gratiam largitus est Imperator. Nam post hæc claruit ejusdem Imperatoris malitia, pro qua persequebatur Pontificem, ita ut compelleret omnes Constantinopolim habitantes

* pollicens.
* B. ex scriptis.
* certantes.
* Papa.
Baron. ad an. 728. in fin.
* B. 40. dies.
* tamen.
* C. aurifer. f. Lucifer.
* occidente.
Baron. an. 729.
* cum omni suo exercitu.
* Armillas, sive B. armillariam
* Mantuarianense. C. Maturanense.
* Bletani C.

tam * virtute, quamque blandimentis, ut deponerent, ubicumque haberentur, imagines tam Salvatoris, quamque ejus Genitricis sanctæ, vel omnium Sanctorum, easque in medio civitatis, quod dicere crudele est, igni cremarent, & omnes dealbarent depictas Ecclesias. Et quia plerique ex ejusdem civitatis populo tale scelus fieri præpediebant, aliquanti capite truncati, alii * partem corporis excisi, pœnam pertulerunt. Pro qua causa etiam Germanum sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ Antistitem, eo quod ei consensum præbere noluisset, Pontificatu privavit * isdem Imperator, sibique complicem Anastasium Presbyterum in ejus * loco constituit. Qui missa Romam synodica dum tali hæresi eum consentientem reperiret, vir sanctus non censuit eum fratrem, aut Consacerdotem solito vocari, sed rescriptis commonitoriis nisi ad Catholicam converteretur fidem etiam extorrem a sacerdotali officio esse mandavit. Imperatori quoque suadens salutaria, ut a tali execrabili miseria declinaret, scriptis commonuit. Hic fecit calicem aureum præcipuum diversis ornatum lapidibus preciosis, pens. lib. 30. similiter & patenam auream pens. lib. 28. & semis. Hic dimisit omni Clero, Monasteriis, Diaconiæ, & Mansionariis solidos duo millia, centum sexaginta. Et ad luminaria Beati Petri Apostoli solidos mille. Hic fecit ordinationes quinque, quatuor per mensem Septem. & unam mens. Jun. Presbyteros triginta quinque, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca centum quinquaginta. Qui etiam sepultus est ad Beatum Petrum Apostolum sub die 3. Idus Februarii Indict. 14. Leone, & Constantino Imperatoribus. Et cessavit Episcopatus dies quinque, mensem unum.

* vi.
Occisi ob cultum imaginum.
* in aliqua parte.
pag. 71.
* idem.
* locum.

XCI. S. GREGORIUS III.

ANNO CHRISTI DCCXXXI.

LEON. ISAUR. XVI.

GREGORIUS tertius, natione Syrus, ex patre Joanne, sedit annos decem, menses * octo, dies viginti. Vir mitissimus, & valde sapiens, in divinis scripturis sufficienter instructus, Græca, Latinaque lingua eruditus, psalmos omnes per ordinem memoriter retinens, & in eorum sensibus subtilissima exercitatione limatus. Lingua quoque in lectione polita, exhortator omnium bonorum operum, plebique florentissime salutaria prædicans, fidei Catholicæ, & Apostolicæ immutilate conservator, perenniter sua monita, corda fidelium corroborans, orthodoxæ fidei æmulator, ac defensor fortissimus, paupertatis amator, & * erga inopes provisor non solum mentis pietate, sed studii sui labore sollicitus, captivorum etiam redemptor, orphanorum quoque, & viduarum largitor, necessaria, tribuens, amator religiositatis * in Christiana norma, & religiose volentibus vivere, & Dei timorem * habentibus in suis præcordiis * dilector existens, Deo favente pervenit ad sacrum ordinem Presbyteratus. Quem viri Romani, seu omnes * populi a magno usque ad parvum divina inspiratione permoti, subito eum, dum ejus decessor de hoc sæculo migrasset, dum ante feretrum in obsequio sui antecessoris * esset intentus, vi abstollentes in Pontificatus ordinem elegerunt. Fuit autem temporibus Leonis, & Constantini Imperatorum, ea persecutione grassante, quæ per ipsos mota est ad depositionem, & destructionem sacrarum imaginum Domini nostri Jesu Christi, & sanctæ Dei genitricis, sanctorum Apostolorum omniumque Sanctorum, & Confessorum, pro quibus * isdem sanctissimus vir, ut ab hoc resipiscerent ac se removerent errore, commonitoria scripta * vigore Apostolicæ Sedis instituta, quemadmodum &

* B. 9. d. 11. C. dies 25.
* erga inopum provisionem.
* & Christianæ normæ.
* habere.
* director. B.
* populus.
* invetus esset
* idem.
* juxta vigorem, & institutionem Sedis Apostolicæ.

sanctæ memoriæ decessor ipsius direxerat, misit per * Georgium Presbyterum. Qui humano ductus timore, non eadem scripta Imperatori porrexit. Qui revertens, secum hæc in civitatem Romanam reducens ipsi sanctissimo Pontifici patefecit, confessus se faciens reum culpæ. Quem magna comminatione Pontifex ipse voluit ab ordine sacerdotali privare. Cui * residente Concilio, sed obsecrante tam Concilio, quam optimatibus, ut non deponeretur, sed magis isdem Presbyter pœnitentiæ submitteretur. Cui imposita digna pœnitentia, iterum secundo eum cum eisdem litteris scriptis apud regiam direxit urbem. Sed nequiter * augmentata dispositio eorundem Imperatorum eadem venerabilia Scripta in Siciliensi insula retinere fecit, nec ad urbem regiam pertransire permisit. Sed eundem portitorem pene per annum integrum in exilium relegavit. Unde majori fidei ardore permotus Pontifex Synodale decretum cum sacerdotali conventu coram sacrosancta confessione sanctissimi corporis Beati Petri Apostoli residentibus, cum eodem summo & venerabili Papa, & Archiepiscopis, id est Antonio Gradensi Archiepiscopo, Joanne Episcopo Ravennate, cum cæteris Episcopis istius Hesperiæ partis numero 93. seu Presbyteris sanctæ hujus Apostolicæ Sedis, astantibus Diaconibus, cum cuncto clero, nobilibus etiam Consulibus, & reliquis Christianis plebibus astantibus decrevit ut si quis deinceps antiquæ consuetudinis, & Apostolicæ Ecclesiæ tenentes fidelem usum, contemnens adversus eandem venerationem sacrarum imaginum, videlicet Dei, & domini nostri Jesu Christi, & Genitricis ejus semper virginis immaculatæ, atque gloriosæ Mariæ, Beatorum Apostolorum, & omnium sanctorum depositor, atque destructor, & prophanator, vel blasphemus extiterit, sit extorris a Corpore, & Sanguine Domini nostri Jesu Christi, vel totius Ecclesiæ unitate atque compage, quod & subscriptione sua solemniter universi firmaverunt. Et inter cætera instituta probabilium prædecessorum, orthodoxorum Pontificum annectenda sanxerunt. Post peractum igitur hoc memoratum superius Synodale constitutum, iterum misit alia similia scripta commonitoria pro erigendis sacris imaginibus per Constantinum defensorem, quæ similiter, ut anteriora detenta sunt. Et portitorem eorum fortissima custodia constrinxerunt pene per annum integrum. Postmodum autem vi auferentes ei ipsa scripta, & comminantes ei, post tanti temporis custodiam, cum injuriis eum remiserunt. Nam & cuncta generalitas istius provinciæ Italiæ similiter pro erigendis imaginibus * supplicationum scripta unanimiter ad eosdem Principes direxerunt, quæ & ipsa similiter ut anteriora ablata sunt a Sergio Patricio * Extratico ipsius insulæ Siciliæ. Ac fere per octo menses detenti, remissi sunt, similiter cum exprobationis injuria portitores. Et iterum faciens Domnus Papa adhortatorias litteras pro erigendis suprascriptis sacris imaginibus, & orthodoxæ fidei firmitate direxit per Petrum Defensorem * apud regiam urbem, tam Anastasio invasori sedis Constantinopolitanæ, quamque Principibus Leoni, & Constantino. Hic concessas sibi columnas sex onychinas volubiles ab Eutychio exarcho, duxit eas in Ecclesiam Beati Petri Apostoli, quas statuit circa Presbyterium ante confessionem, tres a dextris, & tres a sinistris juxta alias antiquas sex * filio pares, super quas posuit trabes, & vestivit eas argento mundissimo. * In quo sunt expressæ ab uno latere effigies Salvatoris, & Apostolorum, & ab alio latere Dei genitricis & sanctarum virginum. Posuitque super eas lilia, & * pharos argenteos pens. in unum lib. * septuaginta. Hic fecit oratorium intra eandem Basilicam juxta arcum principalem parte virorum, in quo recondidit in honorem Salvatoris, sanctæque ejus genitricis reliquias, sanctorumque Apostolorum, vel omnium sanctorum

B. Gregorio. Bar. an. 731.
* residens in concilio.
* argumentata
Edit. Paris. pag. 72.
Bar. an. 731. Concil. Rom. de imaginibus
* supplicationis.
* C. & strago.
* ad.
* B. Lithoparias C. Philopareas
* in quibus.
* phara.
* septingentas.

Martyrum ac Confessorum, perfectorumque justorum toto in orbe terrarum requiescentium. Quorum festa vigiliarum a monachis trium monasteriorum illic servientium quotidie per ordinem * existentia, atque natalitiorum missas in eodem loco celebrare * instituens in * canone missæ hoc adjecit ita a sacerdote dicendum. *Quorum solemnitas hodie in conspectu tuæ majestatis celebratur domine Deus noster in toto orbe terrarum.* Quam institutionem in eodem oratorio tabulis lapideis conscribere fecit, in quo faciens pergulam, contulit dona diversarum specierum, id est gabathas aureas duas, alias saxicas numero quinque, cruces pendentes numero quatuor. Item cruces * similiter numero decem, amulas superauratas paria duo pendentes, fibulatoria numero quinque. Coronam auream cum cruce pendentem gemmis ornatam super altare, patenam & calicem aureum * par unum ingemnis, aquamanile argenteum par unum. Et imaginem sanctæ Dei genitricis diadema aureum habentem cum gemmis, & collare aureum cum gemmis pendentibus, inaures habentes hyacinthinas sex. Et faciem altaris, & confessionem cum regulis vestivit argento, & in tribus lateribus altaris posuit cruces argenteas tres pensant. in unum lib. triginta sex. Canistra argentea duo. Calicem argenteum quotidianum. Coronulas argenteas numero quinque, & calicem argenteum unum, qui pendet in abside ipsius oratorii, & super eamdem absidem cruces argenteas tres & cætera, quæ in ornamento pergulæ seu ad vestes altaris ordinatæ sunt. Hic fecit in Ecclesia sanctæ Dei genitricis, ad Præsepe, per circuitum super columnas regulare * Candelabrum ad instar Ecclesiæ Beati Petri Apostoli. Fecit & ibidem in oratorio sancto quod Præsepe dicitur, imaginem auream Dei genitricis amplectentem Salvatorem Dominum Deum nostrum * cum gemmis diversis pens. libras quinque. Hic renovavit tectum sancti Chrysogoni Martyris, & Cameram, sive parietum picturas, Cyborium autem de argento, seu arcus quinque pensant. in unum libras 220. ubi obtulit coronas argenteas quatuor, Pharacanthara duo, Patenam argenteam unam, Calicem argenteum unum, seu etiam & vestes altaris, nec non & vela serica alba, ornata blatto, circumquaque pendentia. Construxitque monasterium erga eundem titulum sanctorum Martyrum Stephani, Laurentii atque Chrysogoni, constituens ibidem Abbatem, & monachorum congregationem ad persolvendas Deo laudes in eodem titulo diurnis, atque nocturnis temporibus ordinatam * secundum instar officiorum Ecclesiæ Beati Petri Apostoli, segregatum videlicet a jure potestatis Presbyteri prædicti tituli. In quo monasterio pro sustentatione ibidem idem ipse sanctissimus vir prædia, & dona, atque familiam largitus est. Et diversi alii fideles, & amatores Domini nostri Jesu Christi in eodem monasterio sanctorum Stephani, Laurentii, atque Chrysogoni prædia & dona devotissimi contulerunt. Simili etiam modo renovavit monasterium sanctorum Joannis Evangelistæ, Joannis Baptistæ, & sancti Pancratii secus Ecclesiam Salvatoris antiquitus * institutum, quod ab omni ordine * monachio extiterat nimia incuria destitutum. In quo prædia, & dona contulit, & quæ invenerat de ipso monasterio alienata, reddito pretio, in eundem locum restituit: ubi & congregationem monachorum, & Abbatem constituit ad persolvenda quotidie sacra officia laudis divinæ in basilica Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, quæ Constantiniana nuncupatur juxta Lateranis diurnis, nocturnisque temporibus ordinata, juxta instar officiorum Ecclesiæ Beati Petri Apostoli. Item imaginem sanctæ Dei genitricis antiquam deargentavit, ac investivit argento mundissimo pens. lib. quinquaginta. Item fecit patenam auream magnam cum diversis lapidibus pens. lib. 26. Et calicem similiter

* existentium.
* instituit.
* missæ hoc adjecit.
* similes.
* paratum.
pag. 73.
* B. Candelabrorum
* ornatam gemmis
* B. ad instar
* constructum
* monastico

cum gemmis penſ. lib. triginta quatuor. Similiter & Evangelia aurea cum gemmis penſ. lib. quindecim. Fecit autem & tectum noviter ſimul, & Cameram ſancti Andreæ Apoſtoli ad ſanctum Petrum Apoſtolum, quam depinxit, & fecit in eadem baſilica imaginem auream in gemmis Beati Andreæ Apoſtoli penſ. libr. octo, & intra confeſſionem veſtivit argento, quod deauravit auro puriſſimo. Hic etiam Baſilicam ſancti Calixti Pontificis, & Martyris pene a fundamentis dirutam novis fabricis cum tecto conſtruxit, ac totam depinxit. Ubi contulit patenam argenteam ſimul, & calicem, & * veſtem altaris. Item tectum Baſilicæ ſanctorum Proceſſi & Martiniani a novo conſtruxit, ſubpoſita pila fabricis fortiſſimis, poſt eorundem ſanctorum veneranda corpora ad firmamentum murorum Baſilicæ ſanctæ. Item in Eccleſia beati Geneſii Martyris tectum noviter reſtauravit. ubi & altare erexit in nomine Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti, in quo contulit patenam argenteam, & calicem, ſeu coronam argenteam cum Delphinis ſex, necnon & coronulam auream cum cruce pendentem ſuper altare. Item in Baſilica ſanctæ Dei genitricis, quæ ad Martyres dicitur, tectum vetuſta incuria demolitum, purgari fecit ad purum, & cum calce abundantiſſima, ſeu cartis plumbeis a novo reſtauravit, & quæque per circuitum ejuſdem tecti fuerant diſſipata novo nitore conſtruxit. Item baſilicam ſanctæ Dei genitricis, quæ in Aquiro dicitur, in qua antea Diaconia, & parvum oratorium fuit, eam a fundamentis longiorem, & latiorem conſtruxit, atque depinxit. Item Diaconiam ſanctorum Sergii, & Bacchi ſitam ad Beatum Petrum Apoſtolum, in qua pridem parvum oratorium erat, a fundamentis ampliori fabrica dilatavit. Et concedens omnia, quæ in uſum Diaconiæ exiſtunt, ſtatuit perpetuo tempore pro ſuſtentatione pauperum in Diaconiæ miniſterio deſervire. Item in cœmeterio ſanctæ Petronillæ ſtationem annuam dari inſtituit, ubi obtulit coronam auream, calicem, & patenam argen. ſeu alia diverſa ad ornatum Eccleſiæ pertinentia. Item * accubita, quæ ſunt ad Beatum Petrum in ruinis poſita, a fundamentis noviter reſtauravit, atque depinxit. Item Baſilicam Beati Marci ſitam foris muros hujus civitatis Romanæ via Appia, ejus tectum dirutum a novo refecit. Item in Eccleſia Beati Pauli Apoſtoli mutavit trabes numero quinque, atque totum ejuſdem Baſilicæ tectum ab arcu altaris, uſque ad regias reſarcivit, ac reſtauravit. Mutavit autem trabes in ſancta Dei genitrice ad Præſepe numero quinque. Fecit vero a novo Eccleſiam SS. Marcellini, & Petri juxta Lateranis etiam & cœmeterium Beatorum Martyrum Januarii, Urbani, Tiburtii, Valeriani & Maximi, * & eorum tectum in ruinis poſitum a novo * perfecit. Hujus temporibus plurima pars murorum hujus civitatis Romanæ reſtaurata eſt. Alimoniam quoque artificum, & pretium ad emendam calcem de proprio tribuit. Hujus temporibus Gallienſium caſtrum recuperatum eſt, pro quo quotidie expugnabatur Ducatus Romanus a ducatu Spoletino, dans pecunias non parvas Traſimundo Duci eorum, ut ceſſarent bella, & quæſtiones, potuit cauſa finire, & in compage ſanctæ reipublicæ, atque in corpore Chriſto dilecti exercitus Romani annecti præcepit. Hic fecit veſtes de * altari in Eccleſia Salvatoris Dei genitricis, ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli atque Andreæ, & cæterorum in diverſis Eccleſiis. Nam & in Centumcellenſium civitate muros dirutos pene a fundamentis fortiſſime conſtrui fecit, & hoc conſtituit ut ſecundum conſtitutum, quod a Collegio Sacerdotum coram ſacro corpore Beati Petri factum eſt pro celebrandis ſolemniis vigiliarum, atque miſſarum Chriſti Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſanctæque ejus genitricis, ſanctorum Apoſtolorum, vel omnium ſanctorum Martyrum, ac confeſſorum Perfectorumque juſtorum toto in orbe terrarum requieſcentium ut in oratorio nomini eorum dedicato intra Eccleſiam Beati Petri Apoſtoli ſub arcu principali a monachis vigiliæ celebrarentur, & a Preſbyteris, Hebdomadariis miſſarum ſolemnia: iiſdemque inſtitutis diſpoſuit, ut in cœmeteriis circumquaque poſitis Romæ in die Natalitiorum eorum luminaria ad vigilias faciendas, & oblationes de Patriarchio per oblationarium deportarentur ad celebrandas miſſas, per quem prævideret Pontifex, qui pro tempore fuerit ſacerdotem. Hic fecit ordinationes tres per menſem Decembrem, Preſbyteros viginti quatuor, Diaconos tres, Epiſcopos per diverſa loca numero octuaginta, qui etiam venerabilem Vulcarium partibus Franciæ in civitate Vienna dato pallio Archiepiſcopum conſtituit. Qui ſepultus eſt in baſilica Beati Petri Apoſtoli quarto Calendas Decembris. Et ceſſavit Epiſcopatus ejus dies quatuor.

* veſtes

Edit. Pariſ. pag. 74.

* accubitus, qui B.

* tecta in ruinis poſita.
* refecit.

* ad altaria in eccleſiis ſancti Salvatoris.

XCII. S. ZACHARIAS. pag. 75.

ANNO CHRISTI DCCXLII.

CONSTANT. COPRON. II.

Zacharias, natione Græcus, ex patre Polychronio, ſedit annos decem, menſes tres, * dies 14. Vir mitiſſimus, atque ſuavis omnique bonitate ornatus, amator cleri & omnis populi Romani, tardus ad iraſcendum, & velox ad miſerandum, nulli malum pro malo reddens, neque vindictam ſecundum meritum tribuens, ſed pius, ac miſericors a tempore ordinationis ſuæ omnibus factus, etiam & his, qui ante ſui fuerant perſecutores, bona pro malis reddidit, eoſque honoribus promovens ſimul & facultate ditavit. Hic invenit totam * Italiam provinciam valde turbatam ſimul & ducatum Romanum, perſequente Luitprando Longobardorum Rege ex occaſione * Traſimundi Ducis Spoletini, qui in hac Rom. urbe eodem Rege perſequente refugium fecerat. Et dum a prædeceſſore ejus beatæ memoriæ Gregorio Papa, atque ab Stephano, quondam Patricio, & Duce vel omni exercitu Romano prædictus Traſimundus redditus non fuiſſet, obſeſſione facta, pro eo ab eodem Rege ablatæ ſunt a Romano ducatu civitates quatuor, id eſt Ameria, * Hortas, Polimartium, & Blera. Et ſic iſdem Rex ad ſuum palatium eſt reverſus per menſem Auguſtum Indict. 7. Traſimundus vero Dux habito conſilio cum Romanis, collectoque generali exercitu ducatus Romani * ingreſſi ſunt per duas partes in fines ducatus Spoletani. Qui continuo timore * ductus præ multitudine exercitus Romani eidem Traſimundo ſe ſubdiderunt Marſicani, & Forconini, atque * Baluenſes, ſeu Prinenſes. Deinde ingreſſi per * Sabinenſe territorium venerunt in Reatinam civitatem. * Qui Reatini continuo & ipſi ſe ſubdiderunt. Exinde pergentes * ingreſſus eſt Spoletum per menſem Decemb. prædicta Ind. Eratque magna turbatio inter Romanos & Longobardos. Quoniam & Beneventani, & Spoletani cum Romanis * tenebant. Sed dum idem Traſimundus Spoletinus Dux noluit implere quæ prædicto Pontifici, & Patricio ſimul & Rom. promiſerat pro recolligendis quatuor civitatibus quæ pro eo perierant, & aliis quæ ſpoponderat capitula: & prænominatus Rex * ad motionem contra ducatum Romanum ſe præpararet: in his prædictis beatæ memoriæ Gregorius Papa divina vocatione ex hac luce ſubtractus eſt, & divino nutu prænominatus ſanctiſſimus Zacharias in pontificatum eſt electus. Cui omnipotens Deus tantam contulit gratiam, ut etiam pro ſalute populi Romani

* B. dies 10.

* Italiæ

* Traſamundi

* Ortas

* ingreſſus eſt

* ducti

* Valvenſe, atque Pennenſes

* Perſianimenſe, vel Ravennenſe.

* quibus.

* ingreſſi ſunt Spoletium

* juncti erant.

* admonitione exercitus facta

mani suam ponere animam non dubitaret. Missa igitur legatione apud jam dictum Regem Longobardorum salutaria illi prædicavit. Cujus sancti viri admonitionibus inclinatus, prænominatas quatuor quas a * Ducatu Romano abstulerat civitates reddere promisit. Dumque motione militum facta ad comprehendendum Trasimundum Ducem Spoletinum conjungeret se exhortatione sancti viri exercitus Romanus in adjutorium prædicti Regis, * egressi sunt. Et dum ipse Trasimundus suam deceptionem conspiceret, egressus a Spoletana civitate sese prædicto tradidit Regi. Dumque isdem * Rex protraheret dilationem ad reddendum juxta suam promissionem jam * factam, quatuor civitates, prænominatus Pontifex, ut vere pastor populi sibi a Deo crediti spem ponens in Deum, egressus ex hac Romana civitate cum sacerdotibus, & clero perrexit fiducialiter, & audacter ad ambulandum in locum Interamnensium urbis, ubi in finibus Spoletinis ipse residebat Rex. Qui dum in Ortanam convenisset civitatem, ipseque Rex ejus cognovisset adventum, misit Grimoaldum missum suum, qui ei obvius factus usque ad Narniensem perduxit civitatem. Ad cujus sancti viri adventum obviam jam nominatus Rex misit Duces, satrapas suos * pluremque exercitum, & a Narniensium civitate octavo fere milliario eodem Rege eum suscipiente. Sextæ feriæ die perduxerunt ad Basilicam Beati Valentini Episcopi, & Martyris sitam in prædicta Interamnensium urbe ducatus * Spoletini. Ante cujus fores Basilicæ isdem Rex cum reliquis optimatibus, & exercitu suo sanctum virum suscepit. Factaque oratione * mutua, & salutatione sibi persolventes dum divinis eum fuisset commonitus colloquiis, impensaque charitate ab eadem egressus Ecclesia in ejus obsequium Rex dimidium fere milliarium perrexit, & sic in suis tentoriis uterque eadem feriæ sextæ die sunt morati. Sabbatho vero iterum convenientes divina perfusus gratia Deo placitis admonitionibus eum est allocutus prædicans * ei ab hostili motione, & sanguinis effusione quiescere, & ea quæ pacis sunt semper sectari. Cujus piis eloquiis flexus & * constantiam sancti viri, & admonitionem admiratus, omnia quæcunque ab eo petiit, per gratiam Spiritus sancti obtinuit, & prædictas quatuor civitates, quas ipse ante biennium per obsessionem factam pro prædicto Trasimundo Duce Spoletino abstulerat, eidem sancto cum eorum habitatoribus redonavit viro. Quas & per donationem firmavit in oratorio Salvatoris sito intra Ecclesiam Beati Petri Apostoli in ejus nomine ædificato. Nam & Sabinense patrimonium, quod per annos prope triginta fuerat ablatum, atque Narniense etiam & Auximanum, atque Anchonitanum, nec non & * Numanatense & vallem, quæ vocatur magna, sitam in territorio Sutrino per donationis titulum ipsi Beato Petro Apostolorum Principi reconcessit, & pacem cum Ducatu Romano ipse Rex in viginti confirmavit annos. Sed & captivos omnes, quos detinebat ex diversis provinciis Romanorum missis litteris suis tam in Tusciam suam, quamque trans Padum una cum Ravennatibus captivis, Leonem, Sergium, Victorem, & * Agnellum * Consules prædicto Beatissimo redonavit Pontifici. In prædicta vero Basilica Beati Valentini per ejusdem Regis petitionem in locum * Consignensis Antistitis, qui transierat, alium ordinavit Episcopum. In cujus consecratione dum adesset ipse Rex cum suis judicibus, compunctione inspirationis divinæ tantæ orationis dulcedine ab eo sunt prolata, ut cum sanctum virum conspicerent fundere preces plures, ex eisdem Longobardis ad lacrymas sint permoti. Eodem vero die Dominico, post peracta missarum solemnia ad prandium eundem Regem ad Apostolicam benedictionem suscipiendam ipse Beatissimus Pontifex invitavit. Ubi cum tanta suavitate

* B. Duce
* egressus est Bar. ann. 742.
* B. Luitprandus
* B. jam factas 4.
* magnumque
Edit. Paris. pag. 76.
* Spoletani
* mutuam salutationem
* eum
* B. deconstantia.
* B. Polimartense.
* Agellum
* B. Consulares
* C. Consentini
B. Constantini

esum sumpsit, & hilaritate cordis, ut diceret ipse Rex, tantum se numquam meminisse * commessatum. Alia vero die, quæ fuit secunda feria, vale faciens ei ipse Rex misit in ejus obsequium * Agiprandum Ducem Clusinum nepotem suum, seu Tacipertum Castaldium in ejus obsequium, & * Ramingum Castaldum Tuscanensem, atque Grimoaldum, qui eidem sancto viro usque ad prædictas civitates obsequium facerent: easdemque civitates cum suis habitatoribus traderent, quod & factum est. In primis Amerinam civitatem, deinde Hortanam, dumque in Polimartio castro convenissent, eumque recepissent, & fuisset itineris longitudo per circuitum finium Reipublicæ eundi usque ad Bleranam civitatem per partes Sutrinæ civitatis per fines Longobardorum Tusciæ, quia de propinquo erat, id est per castrum * Viterbium ipse missus regis Grimoaldus eundem Beatissimum Pontificem perduxit usque ad Bleranam civitatem, quam & ipsi sancto viro prænominatus Ramingus Castaldius, & jamdictus Grimoaldus missus contradiderunt. Et sic regressus est Deo propitio cum victoriæ palma in hanc urbem Romam. Qui etiam omnem populum aggregans, eos est allocutus, ut ad persolvendas omnipotenti Deo gratiarum actiones ab Ecclesia Dei genitricis, quæ vocatur ad Martyres, egressi omnes cum letania generaliter properarent ad Beatum Principem Apostolorum, & ita factum est. His autem expletis 10. Indict. in subsequenti 11. Indict. dum nimium opprimeret prædictus Rex provinciam Ravennatium, fuisset præparatus ad motionem faciendam, & obsidendam Ravennatium urbem cognita * motione ejusdem Regis, Eutychius excellentissimus Patricius & exarchus una cum Joanne Archiepiscopo Ecclesiæ Ravennatis, atque universo populo prædictæ civitatis, ac civitatum Pentapolios, & Æmiliæ, facta in scriptis obsecratione, prædicto sancto miserunt viro petentes, ut pro eorum * curreret liberatione. Qui sanctus vir missa legatione & muneribus ad obsecrandum eundem Regem per Benedictum Episcopum, & Vicedominum atque Ambrosium Primicerium notariorum petiit, ut a * motione cessaret, & Cesenatense Ravennatibus redderet castrum, sed passus non est. Cujus dum duram perseverantiam conspiceret jam nominatus sanctissimus vir tropæo fidei munitus, relicta Romana urbe jam dicto Stephano Patricio, & Duci ad gubernandum, non sicut mercenarius, sed sicut vere pastor relictis ovibus, ad eas quæ perituræ erant, redimendas occurrit. Quo egresso itinere dum se orationibus commendaret Beato Apostolorum Principi Petro cum suis sacerdotibus, & clero cum Viatoribus nutu omnipotentis Dei, ut non calore urerentur per diem usque ad locum, ubi tentoria figebant, nubes eos tegebat, quæ ad vesperum * residebat. Alio autem die in eorum protectione erat divinitus instituta, cui obviam occurrit denominatus excellentissimus exarchus usque ad basilicam Beati Christophori positam in loco, qui vocatur ad Aquilam, quinquagesimo fere milliario a Ravennatium urbe. Ipsa vero nubes cum eis usque ad basilicam sancti Apollinaris in Ravennatium urbem tegendo conviavit. Exinde factum est signum ut sanctum Pontificem quo erat iturus in Ticinensium urbem acies igneæ in nubibus præcederent. Egressus autem de civitate Ravennatensi, viri, ac mulieres diversi sexus & ætatis agentes gratias omnipotenti Deo profusis lacrymis eundem sanctum susceperunt Pont. clamantes, atque dicentes. * Bene venit Pastor noster, qui suas reliquit oves, & ad nos, qui perituri eramus liberandos occurrit. Et eadem quoque Ravennatium urbe misit Papa ad prænominatum Regem, Stephanum Presbyterum & Ambrosium Primicerium, qui annunciarent ei suum adventum. Qui viri ingressi in * finibus Longobardorum in civitatem, quæ vocatur Imola, cognoscentes qui *

* C. comedisse
B. a se comessum.
* B. Aldeprandum
* B. Raningum
* Laternium
Bar. an. 743.
pag. 77.
* munitione
* occurreret.
* munitione.
* recedebat.
* Venit Venit.
* fines
* B. proditione

præpoditionem nitebantur facere prædicto ſancto viro, ne illuc ambularet, per Epiſtolam ſcriptam per noctis ſilentium nunciaverunt. Quo cognito jam nominatus Pontifex luceſcente die ſabbato non mortis timore perterritus, ſed Chriſti fretus auxilio audacter egreſſus de Ravennatium urbe in * finibus Longobardorum ingreſſus, ſeſquipes factus eſt ſuis miſſis. Quos quidem præcedentes ante eum, jam dictus Rex dolore perculſus ſuſcipere noluit. Ipſe vero ſummus Pontifex vigeſima octava die menſis Junii ad Padum convenit. Ubi & ad ſuſcipiendum eum ipſe Rex ſuos miſit optimates. Cum quibus Ticinum conveniens, ubi ipſe reſidebat Rex foris muros ejuſdem civitatis pertranſiens, ad horam orationis nonam pro vigiliarum Beati Apoſtolorum Principis Petri celebrandis ſolemniis miſſarum, in baſilicam ejus, quæ vocatur, ad cælum aureum, perrexit. Et poſt * completam oblationem in eandem urbem ingreſſus, moratus eſt. Alio quoque die pro natali celebrando ipſius Principis Apoſtolorum in prædicta Eccleſia a prænominato Rege invitatus, miſſarum ſolemnia celebravit. Ibique mutuo ſe invicem ſalutantes pariter ſuſceperunt cibos, & ſic in prænominatam civitatem regreſſi ſunt. Quem ſanctum virum alio die iſdem Rex per optimates ſuos ad ſuum palatium procedere invitavit. * Et ab eodem Rege nimis honorifice ſuſceptus ſalutaribus monitis eum allocutus eſt, obſecrans ne amplius Ravennatium provinciam opprimeret facta motione, ſed magis & ablatas Ravennatium urbes ſibi redonaret ſimul & caſtrum Ceſinacenſe. Qui prædictus Rex poſt multam duritiam inclinatus eſt fines Ravennatium urbis dilatare * ſicut primitus detinebantur. Et duas partes Territorii Cæſenæ caſtri ad partem reipublicæ reſtituit. tertiam vero partem de eodem caſtro ſub obtentu retinuit, inito conſtituto, ut uſque ad Calend. Jun. dum ejus miſſi a Regia reverterentur urbe, idem caſtrum, & tertiam partem, quam pignoris cauſa detinebat, parti Reipublicæ reſtitueret. Poſt hæc autem is ipſe Rex egreſſus de loco in locum uſque ad Padum * eidem ſancto viro conviatus eum deduxit. In quo loco ei vale faciens cum digna ordinatione eum * repedandum abſolvit, dans in obſequium ejus duces, & primates ſuos, ſed & alios viros, qui ſæpe dicta Ravennatium territoria, & Cæſenate caſtrum redderent, & ita factum eſt. Operatus eſt autem Deus mirabiliter, & Ravennatium atque Pentapolenſium populos ab oppreſſione, & calamitate qua detinebantur, liberavit, & ſaturati ſunt frumento, oleo, & vino. Regreſſus autem in urbem Romanam cum omnibus qui ſecum erant gratias * agentes Deo, denuo natale Beatorum Principum Apoſtolorum Petri, & Pauli cum omni populo celebravit, & ſeſe in orationibus dedit, petens ab omnipotenti Deo miſericordiam, & conſolationem fieri populo Ravennatium, & Romano ab inſidiatore & perſecutore illo Luitprando Rege. Cujus preces non deſpiciens divina clementia eundem Regem ante diem ſuperius conſtitutum de hac ſubtraxit luce, & quievit omnis perſecutio. Factumque eſt gaudium non ſolum Romanis, & Ravennatibus, ſed etiam genti Longobardorum, quoniam & Aldeprandum nepotem ſuum, quem ipſe reliquerat Regem malivolum projecerunt de regno, & Rachiſum, qui fuerat Dux, ſibi Longobardi elegerunt in Regem. Ad quem miſſa * relatione ipſe Beatiſſimus Pontifex continuo ob reverentiam Principis Apoſtolorum & ejus precibus inclinatus * uſque ad viginti annorum ſpatium inita pace univerſus Italiæ quievit populus. Hic in Lateranenſi patriarchio ante baſilicam beatæ memoriæ Theodori Papæ * a novo fecit triclinium, quod diverſis marmoribus, & vitio, metallis atque muſivo, & pictura ornavit, ſed & ſacris imaginibus tam oratorium Beati Silveſtri, quamque & porticum decoravit. Ubi etiam & omnem

* ſuis
* expleta libatione.
* Qui
* quos primitus detinebat.
Edit. Pariſ. pag. 78.
* eundem ſanctum virum conviians. B. comitatus.
* C. ad
* agens.
* C. legatione
* rex
* C. renovavit

ſubſtantiam ſuam per manus Ambroſii primicerii notariorum introduci mandavit. Fecit autem a fundamentis ante ſcrinium Lateranenſe porticum, atque turrem, ubi & portas æreas, atque cancellos inſtituit, & * per figuram Salvatoris ante fores ornavit. Et per aſcendentes ſcalas in ſuperioribus ſuper eandem turrem triclinium, & cancellos æreos conſtruxit. Ubi & orbis terrarum deſcriptionem depinxit, atque diverſis verſiculis ornavit, & omne patriarchium pene a novo reſtauravit. In magna enim penuria eundem locum invenerat. Hic in Eccleſia Apoſtolorum Principum Petri & Pauli pendentia vela inter columnas ex palleis * Syricis fecit. Hic in Eccleſia prædicti Principis Apoſtolorum omnes codices domus ſuæ proprios, qui in circulo anni leguntur ad matutinos in armarii opere ordinavit. Hic domum * cultam Lauretum noviter ordinavit, adjiciens & maſſam * Fontejanam, quæ cognominatur * Paunaria.

Hic viginti auri libras pro emendo oleo annue ut de lucro eorum in * luminariis Apoſtolicis proficiat, inſtituit. Et conſtitutum ſub anathematis vinculo obligavit. Hic fecit veſtem ſuper altare Beati Petri ex auro textam habentem Nativitatem Domini Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, ornavitque eam gemmis pretioſis. Simulque & vela ſerica alithyna quatuor, quæ & ornavit * cum rotis, & ornamentis variis auro textis. Item fecit coronam de argento puriſſimo cum Delphinis ex proprio ſuo, penſ. libras centum viginti. Hic Beatiſſimus vir juxta ritum Eccleſiaſticum & fidei ſuæ ſponſionem orthodoxam, ſynodicam Eccleſiæ miſit Conſtantinopolitanæ, ſimulque & aliam ſuggeſtionem dirigens Sereniſſimo Conſtantino Principi. Et pergentibus Apoſtolicæ Sedis reſponſalibus ad regiam urbem invenerunt intra palatium Regiæ poteſtatis invaſorem quendam, & rebellem * Artauſtum nomine: dum enim iſdem Imperator ad dimicandum contra Agarenorum properaſſet gentem, * illico præfatus Artauſtus datis populo qui in regia remanſerunt urbe præmiis, imperiale arripuit ſolium. Et poſtmodum aggregans orientalium exercituum multitudinem * antelatus Conſtantinus Princeps, pergenſque Conſtantinopolim, eandem viriliter expugnans, atque extrinſecus circumvallans comprehendit civitatem, & priſtinum regni ſui adeptus eſt faſtigium. Statimque jam fati Artauſti, ejuſque filiorum eruit oculos, & plures ex ſuis rebellibus exules a propriis fecit habitaculis. Poſt hæc requirens * miſſum Apoſtolicæ Sedis, qui ibidem in tempore perturbationis contigerat adveniſſe, eumque repertum ad ſedem abſolvit Apoſtolicam, & juxta quod Beatiſſimus Pontifex poſtulaverat, donationem in ſcriptis de duabus * manſis, quæ Nymphas & Normias appellantur, juris exiſtentes publici, eidem ſanctiſſimo, ac Beatiſſimo Papæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ jure perpetuo direxit poſſidendas. Hujus temporibus Carolomanus filius Caroli Francorum Regis præſentis vitæ relinquens gloriam, atque poteſtatem terrenam, ad Beatum Petrum Apoſtolorum Principem devotus cum aliquantis ſuis advenit fidelibus, ſeſeque eidem Dei contulit Apoſtolo, atque in * ſpeciali habitu ſe fore ſpondens permanſurum, clericatus jugum ab eodem ſanctiſſimo ſuſcepit Pontifice. Et inter alia multa dona obtulit Beato Petro Apoſtolo ante confeſſionem arcum argenteum majorem penſantem libras ſeptuaginta. Et poſt aliquantum temporis ad Beati Benedicti quod in Aquinenſium finibus ſitum eſt, profectus eſt monaſterium, in quo & ſuam finiri vitam jure profeſſus eſt jurando. Porro eodem tempore contigit plures Veneticorum hanc Romanam adveniſſe in urbem negociatores, & mercimonii nundinas propagantes multitudinem mancipiorum, virilis ſcilicet, & feminini generis emere viſi ſunt, quos & in Africam ad paganam gentem nitebantur deducere.

* C. pergulam Salu.
* Sericis
* C. occultam Laurentum
* B. Fontinianam
* B. Paunaſia.
* in C. luminaribus
* C. in Rhodicis B. in rotis.
* Artavaſ B. C.
* illic.
pag. 79.
* C. ante fatus
* miſſos
* maſſis
Carolomannus venit Romam. Vide Bar. ad annum 747.
* ſpirituali

Quo cognito isdem sanctissimus pater fieri prohibuit, hoc judicans, quod justum non esset, ut Christi abluti baptismo paganis gentibus deservirent. Datoque eisdem Veneticis pretio, quod in eorum emptione se dedisse probati sunt, cunctos a jugo servitutis redemit, atque more liberorum degendos absolvit. Ipsis itaque temporibus * Ratchis Longobardorum Rex ad capiendam civitatem Perusinam, sicut cætera Pentapoleos oppida, vehementi profectus est cum indignatione, quam & circumdans fortiter expugnabat. Hoc audiens sanctissimus Papa continuo spe divina fretus, assumptis aliquantis ex suo clero cum optimatibus quanto opus ad eandem pervenit civitatem. impensisque eidem regi plurimis muneribus, atque oppido eum deprecans, opitulante Domino, ab * obsessione ipsius civitatis eum amovit. Cui & salutifera prædicans, Deo auctore, valuit animum ejus in speciali studio inclinare. Et post aliquantos dies isdem Ratchis Rex relinquens regalem dignitatem, decore cum uxore & filiis ad Beati Petri Principis Apostolorum conjunxit limina, acceptaque a præfato sanctissimo Papa oratione, clericusque effectus, monachico indutus est habitu cum uxore, & filiis. Hujus denique temporibus magnum thesaurum Dominus Deus noster in hac Romana urbe per eundem almificum Pontificem propalare dignatus est. In venerabili itaque Patriarchio sacratissimum Beati Georgii Martyris isdem sanctissimus Papa in capsa reconditum reperit caput, in quo & * pictacium invenit pariter litteris exaratum græcis, ipsum esse significantes. Qui sanctissimus Papa omnino hilaris & satisfactus, illico aggregato Romanæ urbis populo cum hymnis, & canticis spiritualibus in venerabili Diaconia ejus nominis sita in hac Romana civitate regione secunda, ad velum aureum, illud deduci fecit. Ubi immensa miracula, & beneficia omnipotens Deus ad laudem nominis sui per eundem sacratissimum Martyrem operari * dignatur. Hujus temporibus defunctus Theodorus major filius * Megisti Cataxanti ob veniam suorum delictorum prædium, quo ex hereditate fruebantur paterna, situm quinto ab hac Romana urbe milliario via Tiburtina, in quo & oratorium sanctæ * Ceciliæ esse dinoscitur, Beato Petro reliquit. Quod ipse Beatissimus Papa magnæ constructionis fabricis, atque picturis decoravit, ampliavitque in eo fines ex omni parte. data enim digna recompensatione his qui in vicino ejusdem loci possessiones tenere videbantur, nemini vim inferens sed magis ut condecet patri, cuncta secus eundem locum amica pactione pretio emit prædia. Et domum cultam, beato Petro eundem locum jure perpetuo statuit permanendum. Quæ domus culta, sanctæ Ceciliæ usque in hodiernum diem vocatur. Construxit quippe & in ea oratorium sancti * Abbacyri, ubi & multas sanctorum condidit reliquias. Quam videlicet domum cultam usui proprio dominicæ videlicet traditionis descripsit. Hic constituit aliam domum cultam in decimo quarto milliario ab hac Romana urbe * patrimonium Tusciæ, & constitutionibus obligavit usui Ecclesiæ permanendum, * etiam loca quæ ab Anna relicta quondam Agathonis Primicerii beato Petro videntur esse concessa. Hic massas quæ vocantur Antrus, & Formias suo studio jure beati Petri acquisivit, quas & domos cultas statuit.

Et de omnibus superius adnexis * domocultis Apostolicæ exarationis constituta faciens, atque sacerdotale collegium aggregans, sub anathematis interdictionibus statuit. Nulli quoquo modo successorum ejus Pontificum, vel alii cuilibet personæ licere ipsas domos cultas ab usu Ecclesiæ quoquomodo alienare. Hic fecit vestem super altare beati Andreæ Apostoli ad beatum Petrum nimis optimam.

Hic beatissimus Papa statuit, ut crebris diebus alimentorum sumptus, qui & eleemosyna usque

* Ratchisus B. Rachis

* obsidione

Ratchis Rex cū uxore & filiis fit monachus. Vide Baron. ad ann. 750.

* pittacium

* dignatus est.

* C. regis B. magnifici Cataxanti.

* C. Ecclesiæ

Edit. Paris. pag. 80.

* C. Abbatis Cyri

* in patrimonio

* tum loca quā annua relicta quædam

* domibus cultis

nunc appellatur, de venerabili Patriarchio * a paracellariis pauperibus, & peregrinis, qui ad beatum Petrum morantur, deportari, eisque erogari. Necnon & omnibus & inopibus, & infirmis per universas regiones istius Romanæ urbis constitutis, eandem similiter distribui ipsa alimentorum constituit eleemosynam. Hujus temporibus contigit subito * tegumen tituli beati Christi Martyris Eusebii cadere. Qui sanctissimus vir cum tota sua decertans virtute, prudenterque elaborans, sicut antiquitus fuit, rursus quod ceciderat, reparavit, atque optime restauravit. Hic præcipuus Pontifex multa loca Sanctorum in meliorem statum perduxit. Et vestes optimas super altaria earundem Dei Ecclesiarum fecit. Hic dilexit clerum suum valde, atque Presbyteria eis annue in duplo, & amplius tribuit. Omnes utpote pater, & bonus pastor amplectens, & utiliter fovens, & penitus quempiam minime tribulari permittens. Hujus itaque temporibus in magna securitate, & lætitia populus a Deo illic commissus degens vixit. Hic beatissimus Papa suo prudentissimo studio, quos beatæ recordationis Gregorius Papa fecit quatuor Dialogorum libros, de Latino in Græcum transtulit eloquium, & plures qui Latinam ignorant lectionem, per ejusdem lectionis illuminavit historiam. Hic fecit ordinationes tres per mensem Martium, creavit Presbyteros 30. Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca 85. Qui sepultus est ad B. Petrum Apostolum Idibus Martii, Indict. 5. & cessavit Episcopatus ejus dies 12.

* a cellariis

* tegumentum

XCIV. STEPHANUS III.

ANNO CHRISTI DCCLII.

CONSTANT. COPRON. XII.

STEPHANUS II. natione Romanus, ex patre Constantino, sedit annos quinque, dies viginti octo. Hic post patris sui transitum parvus derelictus in venerabili cubiculo Lateranensi * pro doctrina Apostolicæ traditionis sub prædecessoribus beatæ memoriæ Pontificibus permansit, quem sigillatim per * Ecclesiasticos ordines promoventes, ad Diaconatus ordinem eum ordinaverunt. Defuncto vero beatæ memoriæ Domno Zacharia Papa, Stephanum quendam Presbyterum ad ordinem Pontificatus cunctus populus sibi elegit, & intra Lateranense Patriarchium misit, ubi biduo manens tertio die postquam a suo surgeret somno, & sedens familiares causas suas disponeret, subito dum sederet alienatus obmutuit, & sequenti die defunctus est. Post hæc vero cunctus Dei populus congregatus est intra venerabilem basilicam sanctæ Dei genitricis ad Præsepe. Ubi & omnes misericordiam Domini Dei nostri petentes, & ipsius Dominæ nostræ sanctæ, semperque Virginis Dei genitricis Mariæ bono animo, & consona voce prædictum beatissimum virum sibi eligunt Pontificem. Quem omnes sincera mente cum laudis præconiis in basilicam Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana, deportaverunt, & exinde intus venerunt, & in Patriarchium juxta morem intromiserunt. Erat enim isdem beatissimus Papa amator Ecclesiarum Dei, traditionem etiam ecclesiasticam firma stabilitate * conservans. Pauperum Christi velox subventor, verbi Dei in magna constantia prædicator. Viduas, & pupillos * multos melius visitans, fortissimus etiam ovilis sui cum Dei virtute defensor. Mox vero restauravit & quatuor in hac Romana urbe sita antiquitus Xenodochia, quæ a diuturnis, & longinquis temporibus destituta manebant, & in eis ordinavit omnem utilitatem in diversis eorum locis disponens intus etiam, & foris, in quibus & multa contulit dona. Quæ & per privilegii paginam sub a-

* Sub doctrina Apostolicæ traditionis suorum prædecessorum Gregorii, & Zachariæ Pontificum

* B. clericales

STEPHANUS II. XCIII. pag. 81.

Stephanus vero Papa tertio die moritur.

Stephanus alius eligitur.

* conservabat

* Bar. eleemosynis scilicet, quam corporali præsentia.

pathematis interdicto confirmavit, patrii modo a novo fundasse dinoscitur & Xenodochium in * plantana centum pauperum Christi dispositum illic faciens, quotidianum videlicet victum eorum decernens tribui. Nam & foris muros hujus civitatis Romanæ secus Basilicam beati Petri Apostoli duo fecit Xenodochia, in quibus & plura contulit bona, quæ & sociavit venerabilibus Diaconis illic foris existentibus * perenniter permanere, id est Diaconiæ sanctæ Dei genitricis, & beati Sylvestri duæ, & privilegiis Apostolicis perenniter permanenda munivit. Inter hæc vero dum magna persecutio a Longobardorum Rege * Aistulfo in hac Romana urbe, vel subjacentibus ei civitatibus extitisset, & vehemens ejusdem Regis sævitia immineret, illico isdem beatissimus Papa tertio Apostolatus ordinationis suæ mense disponens suum germanum sanctissimum, scilicet Paulum Diaconum, atque Ambrosium Primicerium * plurimis cum muneribus ad eundem Longobardorum Regem Aistulfum ad pacis ordinandum atque confirmandum fœdera misit. Qui præfati viri ad eum convenientes impartitis muneribus, quo facilius eadem pro re apud eum impetrarent in quadraginta annorum spatia pacis fœdus cum eo ordinantes confirmaverunt. At vero isdem protervus Longobardorum Rex antiqui hostis invasus versutia ipsa fœdera pacis post pene quatuor menses in perjurii incidens reatum disrupit. Multas jam fato sanctissimo viro vel cuncto populo Romano ingerens contumelias, varias illi minas * dirigens. Cupiens quippe Deo sibi contrario cunctam hanc provinciam invadere, onerosum tributum hujus Romanæ urbis inhabitantibus * adhibere nitebatur. Per unum quodque scilicet caput singulos auri solidos annue * inferre inhiabat. Et suæ jurisdictioni civitatem hanc Romanam, vel subjacentia ei castra subdere indignanter asserebat. Cernens vero idem sanctissimus Papa valide præfati Regis perniciosam imminere sævitiam, magnopere ad se accersitis venerabilium monasteriorum sanctorum Vincentii, & Benedicti religiosis Abbatibus sua vice eidem crudelissimo misit regi, obnixe per eos postulans pacis fœdera, & * quietem utrarumque partium populi Dei obtinere * confirmandam. Quos nempe suscipiens & omnino contemptui habens, sprevit eorum * monita & ad suæ animæ detrimentum sine effectu causæ confusos ad propria absolvit monasteria, obtestans eos minime ad sanctissimum Papam declinare. Quod audiens ipse præcipuus pater extemplo (juxta ut crebro consueverat) omnipotenti Domino Deo nostro suam populique sibi commissi commendans contulit causam, & hanc lugubrem ejus divinæ majestati insinuavit lamentationem. Et dum hæc agerentur * conjunxit Romam Joannes Imperialis Silentiarius, deferens eidem sanctissimo Pontifici regiam jussionem, simulque & aliam ad nomen prædicti Regis impii detulit adhortationis * annexam jussionem, ut reipublicæ loca diabolico ab eo usurpata ingenio, proprio restitueret dominio. Quem videlicet Imperialem missum confestim sæpefatus sanctissimus Papa cum suo germano prædicto sanctissimo Paulo Diacono ad eundem misit nequissimum Aistulfum Ravennam. Quibus susceptis cum inani eos absolvit responso, * adhærens eidem Imperiali misso quendam propriæ gentis nefarium virum diabolicis imbutum consiliis ad regiam * properandum urbem, reversique legati Romam, ac præsentati eidem sanctissimo Papæ enarraverunt ei nihil se egisse. Tunc præfatus sanctissimus vir agnito maligni regis consilio misit in regiam urbem suos missos, & Apostolicos affatus cum Imperiali præfato misso, deprecans Imperialem clementiam, ut juxta quod ei sæpius scripserat, cum exercitu ad tuendas has Italiæ partes, modis omnibus adveniret, & de iniquitatis filii morsibus Romanam hanc urbem, vel cunctam Italiam provinciam liberaret.

Inter hæc vero permanens in sua * pernicie præfatus atrocissimus Longobardorum Rex exarsit furore vehementi, & fremens ut leo pestiferas minas Romanis dirigere non desinebat, asserens omnes uno gladio jugulari, nisi suæ ut præfatum est sese subderent ditioni. * Rursumque antefatus sanctissimus pater congregato universo Rom. cœtu taliter eos paterno amore admonuit, inquiens: Quæso vos filii charissimi pro nostrorum delictorum mole Domini imploremus clementiam, & ipse noster erit adjutor, liberabitque nos sua providentissima misericordia a persequentium manibus: cujus salutiferis admonitionibus cunctus obediens populus, congregati unanimiter omnes lacrymis fusis omnipotentem Dominum nostrum deprecati sunt. In una vero dierum cum multa humilitate sollicite procedens in lætania cum sacratissima imagine Domini Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi, quæ * antheropsita, nuncupatur. Simulque & cum ea alia diversa sacra * ministeria recipiens proprioque humero ipsam sanctam imaginem cum reliquis sacerdotibus, idem sanctissimus Papa gestans, nudisque pedibus tam ipse, quamque universa plebs incedentes in Ecclesiam sanctæ Dei genitricis, quæ ad Præsepe nuncupatur, posito in omnium capitibus populorum cinere cum maximo * ululatu pergentes, misericordissimum Dominum nostrum deprecati sunt, alligans, connectensque adorandæ cruci Dei nostri pactum illud, quod nefandus Rex Longobardorum disrupit. Hic beatissimus Papa omnes suos sacerdotes, & clerum in Lateranensi patriarchio sedule aggregans admonebat divinam totis nisibus scrutari scripturam, & in lectione vacare spirituali ut efficaces invenirentur in omni responso, & assertione adversariorum Ecclesiæ Dei. Nec enim cessabat indesinenter admonendo, & confutando cunctum Dei populum sobrie, pieque agere, atque ab omni pravitate sese custodire. Hic beatissimus vir pro salute provinciæ, & omnium Christianorum omni Sabbatorum die lætaniam omni postposito neglectu fieri statuit. Unum quidem Sabbatum ad sanctam Dei genitricem ad Præsepe. Alium vero ad beatum Petrum Apostolum, & alium ad beatum Paulum Apostolum. Hic beatissimus Papa restauravit basilicam sancti Laurentii super sanctum Clementem sitam regione tertia. Quæ a diuturnis temporibus diruta manebat. Restauravit & tegumen cœmeterii sanctæ Sotheris, quod ceciderat. Itaque dum isdem sanctissimus vir jam fatum pestiferum Longobardorum Regem immensis vicibus innumerabilia tribuens munera deprecaretur pro gregibus sibi a Deo commissis, & perditis * ovibus, scilicet pro universo * exercitu Ravennæ, atque cuncto istius Italiæ provinciæ populo, quos diabolica fraude ipse impius deceperat rex, & possidebat. Et dum ab eo nihil hac de re obtineret, cernens * præsertim & ab Imperiali potentia nullum esse subveniendi auxilium, tunc quemadmodum Prædecessores ejus beatæ memoriæ Domnus Gregorius, & Gregorius alius, & Domnus Zacharias beatissimi Pontifices Carolo, excellentissimæ memoriæ, Regi Francorum direxerunt, petentes sibi subveniri propter oppressiones, ac invasiones, quas & ipsi in hac Romanorum provincia a nefanda Longobardorum gente perpessi sunt. Ita modo & ipse venerabilis Pater divina gratia * inspirante clam per quendam peregrinum suas misit litteras Pipinio Regi Francorum nimio dolore huic provinciæ inherenti conscriptas. Ad hunc * etiam nunc cessavit dirigens, ut suos hic Romam ipse Francorum Rex mitteret missos, per quos eum ad se accersiri fecisset. Et dum * valide ab eodem Longobardorum Rege civitates, & provincia * ista Romanorum opprimerentur, subito * conjunxit missus

* B. Platariis
* ut perenniter permanerent
Bar. an. 752.
* B. Aistulpho
* & plures
* dirigebat.
* adjicere
* auferre
* cum quiete
* confirmandam
* munera
Edit. Parif. pag. 82.
* convenit
* annectens verba
* B. id est, conjungens
* profecturum
* Constantino, polim scilicet
Joannes Silentiario
* nequitia
* Rursusque
* fort. achero. pita.
* misteria
* B. ejulatu
Bar. ann. 753.
* B. civibus exarchatu
pag. 83.
* præterea
* inspiratus
* Adhuc etiam non
* B. valde
* B. pervenit scilicet

jam fati Regis a Francorum nomine * Rodigangus Abbas, per quem misit in responsis omnem voluntatem, ac petitionem prædicti sanctissimi Papæ se adimplere. Et postmodum alius missus familiaris ejus conjunxit, ea ipsa annuncians. Cumque a Longobardis, ut præfatum est, antiqua Romana urbs, & castra universa distringerentur, ita etiam ut Ciccanense castellum, quod colonorum sanctæ Dei Ecclesiæ existebat usurparet, illico * ad regiam urbem conjunxit sæpefatus Joannes Imperialis Silentiarius cum missis ipsius sanctissimi Pontificis, deferens secum & quæ deportaverat iniqui Longobardorum Regis missus, simul & jussionem Imperialem, in qua * inherat insertum * a Longobardorum Rege, eumdem sanctissimum Papam esse properatum ob recipiendam Ravennatium urbem, & civitates * ei pertinentes. Pro quo & de præsenti Stephanus Papa direxit ad eumdem blasphemum Regem suum missum pro sua, & qui cum eo ituri erant, indemnitate. Ipsoque reverso extemplo, & missi jam fati Pipini Regis Francorum conjunxerunt. id est * Rodigangus Episcopus, & Autcharius Dux quatenus prædictum sanctissimum Papam (juxta quod petendo miserat) ad suum * Franciæ Regem deducerent, quem etiam paratum invenerant ad prædictum Longobardorum Regem properandum, pro recolligendis universis dominicis perditis * ovilibus. Tunc * consulens * idem beatissimus Papa omnipotentis Dei nostri misericordiam, egressus est ab hac Romana urbe ad beatum Petrum Apostolum, decimoquarto die mensis Octobris, indictione septima, secutique sunt eum plures Romanorum, & cæterarum civitatum populi flentes ululantesque, & nequaquam eum penitus ambulare sinebant. Qui videlicet sanctissimus vir sese in Dei virtute, & protectione sanctæ Dei genitricis, & beatorum Principum Apostolorum confidens constanter pro salute omnium licet infirmitate corporis detentus, laboriosum aggressus est iter, confortans, atque commendans cunctam Dominicam plebem bono pastori Domino nostro, & B. Apostolorum Principi Petro. Et assumens secum ex * hac sancta Ecclesia quosdam sacerdotes, proceres etiam & cæteros clericorum ordinis. Necnon & ex militiæ optimatibus, Christo prævio, cœptum prosecutus est iter, magnam illi cœli serenitatem Domino in ipso itinere tribuente. Igitur * conjungente eo fere quadragesimum milliarium Longobardorum finium, in una noctium signum in cœlo magnum apparuit, quasi globus igneus ad partem australem declinans a Galliæ partibus in Longobardorum partes. Itaque unus ex eisdem Francorum missis scilicet Autcharius Dux quantocyus præcedens Ticinum, eum præstolatus est. Cum vero appropinquasset jam fatus beatissimus Papa ad civitatem Papiam, direxit ad eum sæpefatus Aistulfus nequissimus Rex missos suos, obtestans eum nulla penitus ratione audere verbum illi dicere petendi Ravennatium civitatem, & Exarchatum ei pertinentem, vel de reliquis reipublicæ locis, quæ ipse vel ejus prædecessores Longobardorum Reges invaserant. Ille vero ita ei misit in responsis asserens, quod * nullius trepidationis terrore sileret hujuscemodi petendi causam. Conjungente vero eo Papiam in civitatem, & prædicto nefando regi præsentato, plura illi tribuit munera, & nimis eum obsecratus est, atque lacrymis profusis eum petivit, ut dominicas, quas abstulerat, redderet oves, & propria propriis restitueret. Sed nullo modo apud eum hæc impetrare valuit. Nam & Imperialis missus simili modo petiit, & Imperiales litteras illi tribuit, & nil obtinere potuit. Prædicti vero Francorum missi imminebant fortiter apud eundem Aistulfum, ut præfatum sanctissimum Papam in Franciam pergere relaxaret. Ad hæc convocans jam dictum beatissimum virum interrogavit, si * ejus in Franciam properandi esset voluntas? Quod videlicet ille nequaquam siluit, sed suam illi propalavit voluntatem. Unde, ut Leo, dentibus fremebat, pro quo & diversis vicibus suos satellites ad eum clam misit, ut eum quoquomodo a tali * intentu declinarent. Alias vero præsente Rodigango sanctissimo Episcopo, interrogavit eumdem Beatissimum Papam jam fatus Longobardorum Rex * si velle haberet Franciam ambulandi, & ita * affatus est: Quod si tua voluntas est me relaxandi, mea omnino est ambulandi. Tunc absolutus est ab eo, & assumens ex hujus sanctæ Dei Ecclesiæ sacerdotibus, & clero, id est, Georgium Episcopum Ostiensem, * Wilcarium Episcopum Numentanum, Leonem, Philippum, Georgium, & Stephanum Presbyteros, Theophylactum Archidiaconum, Pardum, & Gemmulum Diaconos, Ambrosium Primicerium, Bonifacium secundum, Leonem, & Christophorum Regionarios secum & cæteros. Quinta decima die mense Novemb. prædictæ septimæ indictionis a civitate Papia movens suum in Franciam profectus est iter. Et post ejus absolutionem adhuc nitebatur suprascriptus Longobardorum Rex a prædicto itinere eum deviare, quod minime ipsum sanctissimum virum latuit. Unde & cum nimia celeritate Deo prævio ad Francorum * conjunxit * clusas. Quas ingressus cum his, qui cum eo erant confestim laudes omnipotenti Deo reddidit. Et cœptum gradiens iter ad venerabile monasterium sancti Christi Martyris Mauricii pervenit. In quo & constitutum erat pariter secum Francorum Regem conveniri. annuente Domino sospes isdem beatissimus Pontifex cum omnibus, qui cum eo erant, advenit. In quo & aliquantis demorantes diebus * conjunxerunt in prædicto venerabili monasterio Fulradus Abbas, & * Rothardus Dux directi a sæpefato Pipino excellentissimo Francorum rege, petentes eundem sanctissimum Pontificem ad suum progredi regem. Quem & cum magno honore cum omnibus, qui cum eo erant ad eum deduxerunt. Audiens vero isdem Rex ejusdem beatissimi Pontificis adventum, nimis festinanter in ejus advenit occursum, una cum conjuge, filiis etiam, & Primatibus * pro quo & * afferens centum millia filium suum nomine Carolum in occursum ipsius coangelici Papæ direxit cum aliquibus ex suis optimatibus. Ipseque in palatio suo in loco qui vocatur Ponticone ad fere trium millium spatium descendens de equo suo cum magna humilitate terræ prostratus, una cum sua conjuge filiis, & optimatibus eundem sanctissimum Papam suscepit. Cui & vicestratoris usque in aliquantum locum juxta ejus sellarem properavit. Tunc prædictus almificus vir cum omnibus suis * extensa voce gloriam, & incessabiles laudes omnipotenti Deo referens cum hymnis, & canticis spiritalibus usque ad præfatum palatium pariter & cum rege omnes profecti sunt, sexta Januarii mensis die in apparitionis Domini, & Salvatoris nostri Jesu Christi sacratissima solemnitate, ibique intus oratorium pariter consedentes, mox idem beatissimus Papa prædictum Ghristianissimum regem lacrymabiliter deprecatus est, ut per pacis fœdera causam beati Petri, & Reipublicæ Romanorum disponeret. Qui de præsenti jurejurando eidem beatissimo Papæ satisfecit, omnibus mandatis ejus & admonitionibus sese totis * nisibus obedire, & ut illi placitum fuerit, Exarchatum Ravennæ, & * reipublicæ jura, seu loca reddere modis omnibus. Sed quia tempus imminebat hiemale eumdem sanctissimum Papam cum suis omnibus * Parisios apud venerabile monasterium beati Dionysii ad * habitandum pergere curavit. Quo peracto & eo in eodem venerabili monasterio cum jam fato Christianissimo Pipino * conjungente, Domino annuente, post aliquantos dies isdem Christianissimus Pipinus Rex ab eodem sanctissimo Papa Christi gratia cum duobus filiis suis reges uncti sunt Francorum. Postea vero beatissimus Papa præ nimio labore itineris, atque temporis inæqualitate fortiter infirmatus est, ut etiam omnes tam sui, quamque etiam * Francorum ibidem existen-

Marginal notes:

* B. Rodiganidus.
* a regia urbe venit.
* erat.
* ad Regem.
* ad eam.
* Rothinganidus.
* in Franciam.
* ovibus.
* cernens.
* ex hujus sanctæ Ecclesiæ. Clero.
* perveniente eo in Longobardorum fines.
* pro nullius trepidatione. terroris sileret ab ejuscemodi petendi causa. *Edid. Paris. pag. 84.*
* ei.
* intentione.
* si vellet ire in Franciam.
* respondit.
* Villarium.
* pervenit.
* B. clausas, i. *angustias alpiu.*
* convenerunt.
* Rothaldus.
* & fere ad
* B. offerens
* excelsa.
* viribus.
* seu cætera loca juri reip. modis omnibus reddere.
pag. 85.
* Parisiacum.
* hibernandū.
* comitante.
Vide Baron. ann. 754.
* Franci ibidem existentes de ejus vita desperarent.

tium omnes eum desperarent. Sed Domini Dei nostri ineffabilis clementia, qui non deserit sperantes in se, salvum cupiens * Domnum Christianissimum, dum eum mane mortuum invenire sperabant, subito alio die sanus repertus est. Pipinus vero rex cum admonitione, gratia, & oratione ipsius venerabilis Pontificis absolutus * in loco, qui * Carisiacus appellatur, pergens, ibique congregans cunctos proceres regiae suae potestatis, & eos tanti patris ammonitione imbuens statuit cum eis, quae semel Christo favente, una cum eodem beatissimo Papa decreverat, perficere. Interea nefandissimus Aistulfus * Carolomannum fratrem benignissimi Pipini regis a monasterio beati Benedicti, in quo devote per revolutum temporis spatium * monachice degebat, diabolicis ei suasionibus suadens * Franciam provinciam ad obiciendum, atque adversandum causae redemptionis sanctae Dei Ecclesiae, reipublicae Romanorum direxit. Dumque illuc * conjunxisset, nitebatur omnino, & vehementius decertabat sanctae Dei Ecclesiae causam subvertere. Juxta quod a praefato nec dicendo Aistulfo tyranno fuerat directus. Sed propitiante Domino minime valuit sui germani Christianissimi Pipini regis Francorum in hoc firmissimum cor inclinare. Potius autem comperta nequissimi Aistulfi versutia tota se virtute idem Excellentissimus Pipinus Francorum Rex professus est decertare pro causa sanctae Dei Ecclesiae, sicut pridem jam fato beatissimo spoponderat Pontifici. Tunc pari consilio isdem sanctissimus Papa cum denominato Francorum Rege consilio inito juxta id, quod praefatus Carolomannus Deo se devoverat monachicam degere vitam, in monasterio eum * illic in Francia collocaverunt. Ubi & post aliquantos dies divina vocatione de hac luce migravit anno Domini 755. Porro Christianissimus Pipinus Francorum Rex ut vere beati Petri fidelis, atque jam fati sanctissimi Pontificis salutiferis obtemperans * monitis direxit suos missos Aistulfo nequissimo Longobardorum Regi propter pacis foedera, & * proprietatis sanctae Dei Ecclesiae ac reipublicae restituenda jura, atque bis, & tertio juxta saepefati beatissimi Papae admonitionem eum deprecatus est, & plura ei pollicitus est munera, ut tantummodo pacifice propria restitueret propriis. Sed ille, peccato imminente, obedire distulit. Ad hoc isdem eximius Francorum Rex cernens, quod atrocissimi Aistulfi nequaquam valeret quoquomodo saxeum mollire cor, generalem contra eum decrevit facere motionem. Et dum jam fere medium itineris spatium Francorum exercituum graderentur cunei, rursum ipse sanctissimus vir praefatum benignissimum deprecatus est Pipinum Regem, * demum saevissimo Aistulfo dirigi Longobardorum regi, si quo modo potuisset vel sero tandem ejus sedare saevitiam, & propria propriis saluberrime suaderet reddere absque humani effusione sanguinis. Et ita factum est, atque denuo ipse benignissimus Francorum Rex suos eidem Aistulfo misit missos. Sed beatissimus isdem Papa, ut vere pater, & bonus pastor, ne sanguis effunderetur Christianorum, admonitionis, & obsecrationis Apostolicas ei direxit litteras, per eas & fortiter per omnia divina mysteria, & futuri examinis diem conjurans atque obtestans, ut pacifice sine ulla sanguinis effusione propria sanctae Dei Ecclesiae, & reipublicae Romanorum redderet jura: sed iniquitate ejus obsistente, nequaquam acquiescere voluit. Potius autem & contrario minas, & indignationes praefato Pontifici & excellentissimo Pipino Regi, vel cunctis Francis direxit. Tunc * fixus in omnipotentis Dei misericordia antefatus Pipinus Francorum Rex iter suum * profectus est, praemittens ante suum occursum aliquos ex suis proceribus & cum eis exercituales viros ad custodiendum proprias Francorum * clusas. Ibique conjungentes remoti residebant, proprii Regis praestolantes adventum. Audiens itaque protervus ille Aistulfus parvos fuisse Francos illos, qui ad custodiam propriarum advenerant clusarum, fidens in sua * ferocitate, subito aperiens clusas, super eos diluculo cum plurimis exercitibus irruit. Sed justus judex Dominus Deus, & Salvator noster Jesus Christus victoriam paucissimis illis tribuit Francis. Et multitudinem illam Longobardorum superantes trucidaverunt, ita ut ipse Aistulfus fuga arreptus vix ab eorum evadere potuisset manibus, nisi usque in Papiam civitatem absque armis fugam arripuisset. In qua & prae timore Francorum cum aliquantis se retrusit. Ipsi vero Franci introeuntes clusas cunctum fossatum Longobardorum post peractam caedem abstulerunt spolia multa auferentes. Conjungens vero Christianissimus Pipinus Francorum Rex, sequipes etiam ejus & antefatus beatissimus Papa factus usque ad muros civitatis Papiae utrique pervenerunt. Quam & obsidentes per aliquantos dies viriliter eam Francorum exercitus * constrinxerunt. Tunc jam fatus beatissimus, & coangelicus Papa Pipinum deprecatus est benignissimum Regem, ut jam amplius malum hoc non * proveniret, neque sanguis effunderetur Christianorum, imminens salutifera praedicatione, ut pacifice causae finirentur. * Ad haec Christianissimus Pipinus Francorum Rex ejusdem beatissimi Patris, & boni pastoris audiens, adimplensque admonitionem Deo dilectam pacem inientes, atque in scripto foedera partium affirmantes inter Romanos, Francos & Longobardos, & obsides Longobardorum isdem Francorum Rex abstollens: Spopondit ipse Aistulfus cum universis suis judicibus, sub terribili & fortissimo sacramento, atque in eodem pacti foedere per scriptam paginam affirmavit se illico redditurum civitatem Ravennatium cum aliis diversis civitatibus. Et post hoc facta pace inter Romanos, Francos, & Longobardos Rex Pipinus obsides Longobardorum secum ducens in finibus suis rediit. Cumque ab invicem essent segregati solitum in perjurii reatum infidelis ille Aistulfus Longobardorum Rex incidens, quod jurejurando promisit reddere distulit. Dum enim saepefatus sanctissimus Papa conjungeret Romam, post pag. 87. aliquanti temporis spatium furore vehementi repletus adversarius ille, & suae animae inimicus Aistulfus Deo sibi contrario, non solum quia ea, quae promiserat, minime adimplevit, sed etiam & generalem faciens commotionem cum universo regni sui Longobardorum populo contra hanc Romanam venit urbem, quam per trium mensium spatia obsidens, atque ex omni circumdans parte, quotidie fortiter eam expugnabat, omnia quae erant extra urbem, ferro, & igne devastans, atque funditus demoliens consumpsit. Imminens vehementius isdem pestifer Aistulfus, ut hanc Romanam capere potuisset urbem. nam & multa corpora sanctorum effodiens, eorum sacra * mysteria ad magnum animae suae detrimentum abstulit. Haec itaque impie ab eodem Aistulfo gesta quanto citius saepedicti Francorum * infonuere Regis in aures. Sed & beatissimus Pontifex per marinum iter suos ordinans, & ad eum Franciam dirigit missos, una cum quodam religioso viro Warnerio nomine, qui ab eodem Francorum Rege huc Romam directus fuerat. Cuncta quae gesta sunt, & quae crudeliter tyrannus ille peregit Aistolfus * subtili fictione suis apostolicis relationibus saepefato Christianissimo, & Dei cultori Pipino Francorum intimavit Regi, adjurans eum fortiter, firmiterque * sub divina diei judicii obtestatione, cuncta quae beato Petro pollicitus est adimplendum. Ad vero haec Christianissimus Pipinus Rex Francorum fervore fidei motus iterum cum Dei virtute generalem faciens motionem in Longobardorum partes * conjunxit, Et clusas funditus eorumdem evertit Longobardorum. Etenim cum ad praedictas Longobardorum clusas jam fatus Christianissimus Pipinus Francorum appropinquaret rex, * conjunxerunt in hac Romana urbe Imperiales missi, Gregorius scilicet * Protosecreta,

Marginal notes:

* omnem fieri hominem dum eum.
* ad locum.
* B. Parisiacus.
* Carolus magno fratri.
* monachus.
* eum in Franciae provinciam ad sibi obediendum.
* pervenisset.
* Viennae collocaverunt. *Vide Baron. an. 754.*
* jussis.
* B. praefatae sanctae.
* denuo.
Edit. Paris. pag. 86.
* fisus.
* B. prosecutus.
* B. Clausas.
* fortitudine.
Fossatum, *id est*, castra.
* constrinxit.
* perveniret.
* Ad hoc Papinus rex audiens eos pacis inhiantes, atque in scripto foedere pactum promittentes dixit summo Pontifici. Fiat secundum praeceptum tuum beatissime pater.
* coemeteria.
* insonuerunt auribus.
* subtiliter suis.
* sub divini judicii obtestans, ut cuncta, quae B. Petro pollicitus est, adimplere.
* venerunt in hanc urbem.
* Proto a secretis.

& Joannes Silentiarius directi ad prædictum Francorum Regem. Quos suscipiens beatissimus Papa eisdem motionem præfati Francorum regis nunciavit. Quod quidem illi dubium habuerunt credendi. Et adhærens eis missum Apostolicæ Sedis eos in Franciam ire absolvit. Et pergentes marino itinere quantocyus Massiliam advenerunt. In quam ingredientes didicerunt jam prædictum Francorum Regem Longobardorum fines fuisse ingressum, juxta adhortationem antefati beatissimi Papæ, & promissionem, quam beato Petro jurejurando obtulerat. Et * hæc cognoscentes ipsi Imperiales missi tristes effecti nitebantur * dolose missum Apostolicæ Sedis detinere Massiliam, ut minime ad prædictum properaret Regem affligentes eum * valide. Sed interveniente beato Petro Apostolorum Principe eorum callida ad nihilum redacta est versutia. Itaque unus ex ipsis, Gregorius videlicet * Protosecreta præcedens Apostolicæ Sedis missum celeriter prænominatum Francorum assecutus est Regem. quem & in finibus Longobardorum non procul a Papia reperit civitate: & nimis eum deprecans atque plura spondens * tribui Imperialia munera, ut Ravennatium urbem vel cæteras ejusdem Exarchatus civitates, & castra Imperiali tribuens concederet ditioni. At nequaquam valuit firmissimum jam fati Christianissimi, atque benignissimi fidelis Dei, & amatoris beati Petri Apostoli, scilicet antefati Pipini Francorum regis inclinare cor, ut easdem civitates, & loca Imperiali tribueret ditioni. Asserens isdem Dei cultor, mitissimus Rex, nulla penitus ratione easdem civitates a potestate beati Petri, & jure Ecclesiæ Romanæ, vel Pontificis Apostolicæ Sedis quoquomodo alienari *. affirmans etiam sub juramento, quod per nullius hominis favorem sese certamini sæpius dedisset, nisi pro amore beati Petri & venia delictorum, asserens & hoc, quod nulla * eum thesauri copia suadere valeret, ut quod semel beato Petro obtulit, auferret. Et hæc prædicto Imp. misso reddens in responsis, continuo eum ad propria remeandum per aliam viam absolvit, qui & sine effectu Romam conjunxit. Dum vero antefatus benignissimus Pipinus Francorum Rex Papiam obsidens constringeret civitatem, tunc Aistulfus atrocissimus Rex Longobardorum, ut veniam illi tribueret, & ab obsidione cessaret quas prius contempserat conscriptas in pacti fœdere redderet civitates, se modis omnibus professus est, redditurum. Et denuo confirmato anteriore pacto, quod per elapsam octavam indictionem inter partes * provenerat, restituit ipsas civitates prælatas, addens & castrum quod cognominatur * Comiaclum.

Absolvit, id est, dimisit. — *Quod. — *dolo. — *valide. — *Proto a secretis. — *tribuit. — *B. pati. — *ei. — *B. convenerat. — *Comaclum.

De quibus omnibus receptis civitatibus donationem in scriptis a beato Petro, atque a sancta Romana Ecclesia, vel omnibus in perpetuum Pontificibus Apostolicæ Sedis misit possidendam, quæ & usque hactenus in archivio sanctæ nostræ Ecclesiæ recondita tenetur. Ad recipiendas vero ipsas civitates misit ipse Christianissimus Francorum Rex suum consiliarium, id est Fulradum venerabilem Abbatem, & Presbyterum. Et continuo ejus * eximietas feliciter cum suis exercitibus Franciam repedavit. Prænominatus autem Fulradus venerabilis Abbas, & Presbyter Ravennatium partes cum missis jam fati Aistulfi Regis conjungens, & per singulas ingrediens civitates tam Pentapoleos quam & Æmiliæ, easque recipiens, & obsides * per unamquamque auferens, atque primates secum una cum clavibus portarum civitatum deferens Romam conjunxit. Et ipsas claves tam Ravennatium urbis, quamque diversarum civitatum ipsius Ravennatium exarchatus una cum suprascripta donatione de eis a suo Rege emissa in confessione beati Petri ponens, eidem Apostolo, & ejus Vicario sanctissimo Papæ, atque omnibus ejus successoribus Pontificibus perenniter possidendas, atque disponendas tradidit, id est Ravennam, Ariminum, Pisaurum, atque Fanum, Cesenas, Senogallias, Esium, Forum Pompilii, Forum Livii cum castro Sussubio, Montemferetri, Acerragio, Montem Lucari, Serram, castellum sancti Mariani, Bobrum, Urbinum, Callium, Lucolos, Eugubium seu Comiaclum. Necnon & civitatem Narniensem, quæ a * ducatu Spoletino a parte Romanorum per evoluta annorum spatia fuerat invasa. Dum ergo hæc agerentur, ipse infelix Aistulfus quodam loco in venationem pergens divino ictu percussus, defunctus est. Tunc Desiderius quidam Dux Longobardorum, qui ab eodem nequissimo Aistulfo Tusciæ in partes erat directus, audiens præfatum obiisse Aistulfum, illico aggregans ipsius Tusciæ universam exercituum multitudinem, regni Longobardorum arripere nixus est fastigium. Cujus personam despectui habens Radchisus dudum Rex, & postmodum monachus, germanus præfati Aistulfi, sed & alii plures Longobardorum optimates cum eo eundem Desiderium spernentes, plurimam transalpium vel cætera Longobardorum exercituum multitudinem aggregantes ad dimicandum contra eum profecti sunt.

*ipse rex. — *de unaquaque tollens. — *Edit. Paris. pag. 303.* — * Duce Spoletano. — *Vide Baron. ad ann. Dom. 756.*

Ad hæc præfatus Desiderius obnixe præfatum beatissimum Pontificem deprecatus est sibi auxilium ferre, quatenus ipsam regalem valeret assumere dignitatem, spondens jurejurando omnem præfati beatissimi Pontificis adimplere voluntatem. Insuper & reipublicæ se redditurum professus est civitates, quæ remanserant, immo & copiosa daturum munera. Tunc isdem præcipuus pater, & bonus pastor inito consilio cum sæpe fato Fulrado venerabili Presbytero, & Abbate atque consiliario Christianissimi Pipini Francorum Regis, misit suum germanum, Paulum scilicet Diaconem, atque Christophorum consiliarium una cum præfato Fulrado in partes Tusciæ ad prædictum Desiderium. Cum quo loquentes confestim per scriptam paginam terribili juramento isdem Desiderius cunctam professus est superius annexam sponsionem adimplere. Post hæc vero peracta statim suum missum, id est Stephanum venerabilem Presbyterum cum Apostolicis exhortatoriis litteris præfato Radchiso, vel cunctæ genti Longobardorum direxit, properans & prædictus Fulradus venerabilis cum aliquantis Francis in auxilium ipsius Desiderii, sed & plures exercitus Romanorum si necessitas exigeret in ejus disposuit * occurri adjutorium. Et suffragantibus prædicti sanctissimi Pontificis Deo acceptis precibus, ita omnipotens Dominus disposuit, ut sine ulla animarum periclitatione antefatus Desiderius per jam dicti coangelici Papæ concursum eandem, quam ambiebat, assumeret regalem dignitatem. Dum vero hæc agerentur, direxit missum suum sanctissimus Pontifex, & abstulit de ipsis civitatibus quas sæpedictus Desiderius Rex reddere promiserat beatissimo eidem Papæ, id est Faventiam cum castro * Tiberiaco, seu * gabellum, & universum ducatum Ferrariæ in integrum. Et annuente Deo Rempublicam dilatans, & universam dominicam plebem videlicet, rationales sibi commissas oves ut bonus pastor, animam suam ponens, omnes ab insidiis eruit inimicorum, cursumque consummans, & omnia utiliter perficiens, Dei vocatione vitam finiens ad æternam migravit requiem. Qui fecit ordinationem unam per mensem Martium, Presbyteros 11. Diaconos 2. Episcopos per diversa loca numero viginti, & cessavit Episcopatus dies triginta quinque. Sepultus est in Basilica B. Petri Apostolorum Principis, sexto Calendas Maii, Indictione 10. Et cessavit Episcopatus ejus diebus triginta duobus.

*occurrere. — *Rachis vero rediit ad monasterium.* — *B. Tiberiano. — *Caballo.

Edid. Paris. pag. 89.

XCV. S. PAULUS.

ANNO CHRISTI 757.

CONSTANT. COPRON. XVII.

PAULUS, natione Romanus, ex patre Constantino, sedit annos decem, mensem unum. Hic ab ineunte ætate in Lateranensi Patriarchio cum proprio seniore germano Stephano Prædecessore ejus Pontifice pro eruditione Ecclesiasticæ disciplinæ traditus est temporibus Domni Gregorii secundi junioris Pontificis. Et postmodum a Domno Zacharia beatissimo Papa in Diaconii ordine pariter cum antefato suo germano consecratus est. Nam dum isdem ejus germanus, & antecessor Pontifex ad extremum pertingeret vitæ, illico & populus cum eo hujus Romanæ urbis divisus est, & alii cum Theophylacto Archidiacono tenentes, in ejus domo congregati residebant. Alii vero eidem beatissimo concordabant Paulo Diacono, plurima pars judicum, & populi cum eo tenentes, quam cum prædicto Theophylacto Archidiacono. Ipse vero sanctissimus vir nequaquam a Lateranensi Patriarchio recessit. Sed cum cæteris fidelibus suo ægrotanti germano, & prædecessori Pontifici perseveranter famulabatur. Dum vero de hac vita prædictus ejus germanus, & prædecessor Pontifex migrasset, eoque cum ingenti honore in basilica beati Petri sepulto, continuo eadem populi congregatio, quæ cum sæpefato beatissimo Paulo tunc Diacono tenebat, quoniam validior, & fortior erat, eum in Pontificatus culmen elegerunt. Post hæc hi, qui cum præfato Archidiacono aggregati erant, dispersi sunt. Et ita Deo annuente isdem sanctissimus vir in Apostolicam beati Petri sacratissimam sedem consecratus Pontifex est. Fuit autem temporibus Constantini, & Leonis Imperatorum. Erat enim mitis atque valde misericors, nulli unquam malum pro malo reddens. Etsi pro modico quemquam per iniquos satellites * tribulabat in proximo, tamen pietate motus consolationis ille inferebat misericordiam. Hic ut multi testati sunt nocte per semetipsum cellas pauperum infirmorum perjacentium, qui ex suis nequaquam assurgere valebant lectulis, necnon & aliorum inopum cum suis familiaribus noctis circuibat silentio, amplissime illis ministrans alimoniam, atque subsidii inferens opem. Sed & carceres, atque alia claustra per eadem noctium secreta visitabat. Et si quos ibidem conveniebat retrusos, a mortis emens periculo, liberos ire relaxabat. Sed & plures qui debitis obligati, atque afflicti a suis fœneratoribus opprimebantur, reddito ipso debito, a jugo redimebat servitii. Viduis, & pupillis, omnibusque egentibus opem ferens. Fortissimus enim erat orthodoxæ fidei defensor. Unde sæpius suos missos cum Apostolicis obsecratoriis, atque admonitoriis litteris præfatis, Constantino, & Leoni Augustis direxit pro restituendis, confirmandisque in pristinum venerationis statum sacratissimis imaginibus Domini Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi, sanctæque ejus genitricis, atque BB. Apostolorum omniumque SS. Prophetarum, Martyrum, & Confessorum. Hic enim beatissimus Pontifex cum omnibus spiritualibus suis studiis magnam solicitudinis curam erga SS. cœmeteria indesinenter gerebat. Unde cernens plurima eorundem sanctorum cœmeteriorum loca neglecta, ac desideria antiquitatis maxima demolitione, atque jam vicina ruinæ posita, protinus eadem SS. corpora de ipsis dirutis abstulit cœmeteriis. Quæ cum hymnis, & canticis spiritalibus infra hanc civitatem Romanam introducens, alia eorum per titulos ac Diaconias, seu monasteria, & reliquas Ecclesias cum condecenti studuit recondi honore. Hic sanctissimus Præsul in sua propria domo monasterium a fundamentis in honore sancti Stephani scilicet martyris, atque Pontificis, necnon & beati Silvestri item Pontificis, & Confessoris Christi construxit. Ubi & oraculum in superioribus ejusdem monasterii mœniis ædificans eorum corpora magna cum veneratione condidit. Infra claustra vero ipsius monasterii Ecclesiam miræ pulcritudinis a fundamentis noviter construxit. Quam musivo, & marmoribus decorans, & omnem illis ornatum in auro, argentoque, & diversis speciebus largiens, sed & * cyburium ibidem ex argento librarum fecit, illicque innumerabilium sanctorum corpora, quæ de præfatis demolitis abstulit cœmeteriis maximo venerationis condidit affectu. In eodem quippe monasterio plurima contulit prædia, & possessiones ac loca urbana, vel rustica superflue, atque abundanter ditans auro, & argento, aliisque rerum speciebus, & omnibus utilitatibus, ubi & monachorum congregationem construens, Græcæ modulationis psalmodiæ cœnobium esse decrevit, atque Deo nostro omnipotenti, & omnibus ibidem requiescentibus sanctis magnis sub interdictionibus sedule ac indesinentes laudes statuit persolvendas. Hic fecit noviter Ecclesiam infra hanc civitatem Romanam in via sacra juxta templum Romuli in honore sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, ubi ipsi beatissimi principes Apostolorum, tempore quo pro Christi nomine martyrio coronati sunt, dum Redemptori nostro funderent preces propria genua flectere visi sunt. In quo loco usque hactenus eorum genua pro testimonio omnis in postremo venturæ generationis in quodam fortissimo silice licet esse noscuntur designata. Nam & infra Ecclesiam beati Petri Apostoli foris muros hujus civitatis Romanæ noviter oraculum in honore sanctæ Dei genitricis construxit, juxta oratorium sancti Leonis Papæ secus fores introitus sanctæ Petronillæ, atque beati Andreæ Apostoli musivo, & diversis metallis eum adornans. Ubi & effigiem sanctæ Dei genitricis in statua ex argento deaurato, quæ pensat libras centum constituit: in quo oraculo, & sepulturam sibi construxit. Hic dum in Ecclesia beati Pauli Apostoli æstivo tempore pro valido caloris fervore demoraretur, corporali præoccupatus ægritudine illic vitam finivit, ubi & sepultus est. Illicque fere trium mensium spatio ejus * inhumatum permansit funus. Postmodum vero congregati omnes Romani cives, & aliæ nationes ejus corpus per flumen Tyberis navicula transfretantes ad B. Petrum cum psalmodiæ honore deportaverunt, & in præfato ab eo constructo oraculo eum sepelierunt. Hic fecit ordinationem unam per mensem Decembris, Presbyteros duodecim, Diaconos duos, Episcopos per diversa loca numero tres. Et cessavit Episcopatus annum unum, & mensem unum.

* B. tribulatos audiebat.

Scribit ad Imperatores pro veneratione imaginum.

Restituit sacra cœmeteria.

pag. 90.

* ciborium.

Oraculum, id est, oratorium.

* humatum

XCVI. STEPHANUS IV.

ANNO CHRISTI 768.

CONSTANT. COPRON. XXVIII.

STEPHANUS tertius, natione Siculus, ex patre Olivo, sedit annos tres, menses quinque, dies viginti octo. Vir strenuus, & divinis scripturis eruditus, atque Ecclesiasticis traditionibus imbutus, & in earum obsecrationibus constantissimus perseverator. Hic dum a Siciliensi insula in hanc advenisset Romanam urbem, tradidit eum Domnus Gregorius sanctæ recordationis tertius Papa in monasterio sancti Chrysogoni, quod tunc noviter fundabat, illicque clericus, atque monachus est effectus. Quem postmodum Domnus Zacharias Papa ex ipso * abstollens monasterio, in Lateranensis Patriarchii cubiculo * esse præcepit. Eumque postmodum Presbyterum in titulo sanctæ Ecclesiæ consecravit. Quem tamen pro ejus castitatis modestia in suo officio Lateranensis detinuit.

* B. auferens.
* B. suo placit.

nuit. Sed & reliqui scilicet Domnus Stephanus & Paulus beatissimi Pontifices eundem sanctissimum Stephanum pro ejus piis conversationibus in suo servitio similiter detinuerunt. Dum vero prædecessor ejus Domnus Paulus Papa pro auctoritate fervoris æstivo tempore in Ecclesia beati Pauli demoraretur, & valida ibidem ægritudine præoccuparetur, de qua & vitam finivit, die, noctuque isdem beatissimus Stephanus in ejusdem sui prædecessoris Pontificis perseverans servitio nullo modo ab ejus lectulo, donec spiritum emitteret, recessit. At vero Paulus Papa in ægritudine positus cum nondum adhuc spiritum exhalaret, illico Toto quidam Dux Nepesinæ civitatis dudum habitator cum suis germanis Constantino, Passivo, & Paschale aggregantes, tam ex eadem Nepesina, quamque ex aliis Tusciæ civitatibus multitudinem exercitus, atque catervam rusticorum, ingredientesque per portam beati Pancratii in hanc Romanam urbem, atque in domo antedicti Totonis armati assistentes, elegerunt ibidem subito Constantinum fratrem ejusdem Totonis laicum existentem. Quem cum armis plurimi eorum loricis induti latrocinantes in Lateranense Patriarchium introduxerunt. Et ascendentes cum eo in Vicedominio, continuo accersito * Georgio Episcopo compulerunt eum ut orationem clericatus eidem Constantino tribueret. Ipse vero omnino hoc renuebat facere, corruensque in terram prostravit se pedibus ipsius Constantini, adjurans eum fortiter per omnia divina mysteria, ut locum daret, & ab ejusdem impiæ præsumptionis proposito recederet, ne per eum talis inaudita novitas in Ecclesia Dei fieret. Et dum hujusmodi adjurationis proferret verba concitati plurimi ex ipsis malignis, qui eandem impiam electionem fecerant, insurgentes super eum, atque fortiter comminantes ei, timore correptus orationem illi clericatus tribuit, & ita clericus effectus, eundem sanctissimum Lateranense invasit Patriarchium. Alio vero die illucescente secunda feria Subdiaconus, atque Diaconus ab eodem Episcopo in oratorio sancti Laurentii intra eundem Patriarchium contra sanctorum canonum instituta consecratus est. Sicque universum populum sibi sacramentum præbere fecit, & adveniente Dominico die rursum cum multitudine armatorum exercituum in basilica B. Petri properans Pontifex ab eodem Georgio Episcopo Prænestino, & aliis duobus Episcopis Eustratio Albanense, & * Citonato Portuense consecratus est. Et per anni spatium, & mensem unum Sedem Apostolicam invasam detinuit. Hoc vero cernens Christophorus Primicerius, & consiliarius zelo fidei una cum suo filio Sergio tunc * Sacellario existente maluerunt magis mori, quam talem impiam novitatem, & iniquam præsumptionem in Sedem Apostolicam perpetratam conspicere, & quotidie in fletu, & lacrymis perdurantes simulaverunt se monachos fieri, seseque absolvi ab eodem Constantino petierunt, in monasterio Salvatoris Domini nostri JESU CHRISTI proficisci, asserentes illic monachicum fore suscepturos habitum. Susceptoque ab eodem Christophoro Primicerio sacramento, ita illis credens eos absolvit. Quibus properantibus, atque in fines Longobardorum conjungentibus, velletque Abbas jam fati monasterii eos in eodem monasterio adduci, declinaverunt ab itinere isdem Christophorus Primicerius, & ejus filius Sergius dudum quidem Sacellarius, postmodum secundicerius adiurantes firmiter Theodicium Ducem Spoletinum, ut eos trans Padum ad Desiderium suum * deduxisset Regem Longobardorum nitentes ob hoc redemptionem sanctæ Dei Ecclesiæ perficere. Eosque isdem Spoletinus Dux ad suum deportavit Regem. Et dum ejus obtutibus præsentati fuissent, obnixe eundem Regem deprecati sunt, ejus auxilium tribui, ut talis novitatis error ab Ecclesia Dei amputaretur. Dum vero prænominatus Christophorus Primicerius, & Sergius ejus filius apud præfatum demorarentur Regem, fecit prædictus Constantinus Apostolicæ Sedis invasor ordinationem Presbyterorum, seu Diaconorum, Presbyteros octo, Diaconos quatuor, sed & Episcopos in ipsius anni circulo, & unius mensis fecit per diversa loca numero octo.

Edit. Paris. pag. 91.

* B. Gregorio.

* Citomalo.

Baron. an. 768.

* Sacellario.

absolvit, id est, dimisit.

* deduceret.

Antedictus vero Georgius Prænestinus, qui cum Diaconem, & Pontificem consecravit, non post multos dies consecrationis ipsius Constantini valida, ac pessima ægritudine præoccupatus immobilis factus est, & postmodum missarum solemnia nequaquam celebravit. ejus enim dextra manus aruit, atque contracta est. Qui etiam nec ad os suum afferre valuit, sicque tremens, & languens vitam finivit. Dum vero hæc agerentur, conjunxerunt antefatus Christophorus, & Sergius in civitatem Reatinam absoluti a Longobardorum Rege. Et præcedentes Sergius, & Waldipertus Presbyter cum Reatinis, & Forconinis, atque aliis Longobardis Ducatus Spoletini conjunxerunt subito, ac repente in hanc Romanam urbem vigesima octava die Julii mensis, Indiction. sexta vespere in ipso crepusculo noctis, vigilia beatorum martyrum Abdon, & Sennen, occupantes Pontem Salarium.

Baron. an. 767.

pag. 92.

Georgii ordinatoris Constantini exitus infelix.

Alia vero die transientes per Pontem Milvium venerunt ad portam beati Petri, & deinde pergentes appropinquaverunt ad portam beati Pancratii. Quidam vero propinqui jam fati Christophori ac Sergii ipsam portam observantes, ac custodientes, cernentes ipsum Sergium ad eandem portam appropinquasse, annuerunt ei, & protinus ipsam aperuerunt portam. Sicque jam dictus Sergius, & Waldipertus cum Longobardis Romanam urbem ingressi sunt, & per muros civitatis cum flammula ascendebant metuentes Romanum populum, & nequaquam de genuculo ipsi Longobardi ausi sunt descendere, sed cum nimio tremore ibidem assistebant. Hoc vero audiens Toto, & Passivus germani fratres, ignorantes ingenium & dolum, quod ei proditores inierunt, cucurrerunt cum aliquantis ad prædictam portam, cum quibus & Demetrius Secundicerius, seu Gratiosus tunc Chartularius postmodum Dux, properaverunt, qui & ipsi in consilio erant cum præfatis nefandissimis proditoribus. Et appropinquantes ad eosdem Longobardos, obviavit Totoni Duci ex eisdem Longobardis, qui bellator præ omnibus apparebat, Racipertus nomine, & impetum fecit super eundem Totonem, super quem isdem Toto irruens, atque fortiter percutiens eum, interfecit. Quod aspicientes Longobardi, in fugam converti nitebantur evadere, sed Demetrius secundicerius, & Gratiosus post tergum supradicti Totonis assistentes eum in dorsum lanceis percutientes, sic adversus eum prævaluerunt, atque interfecerunt. Passivus vero in Lateranense fugit Patriarchium, annuncians suo germano Constantino, quæ gesta fuerant. Hoc vero audito aufugit isdem Constantinus cum suprascripto Passivo, & Theodoro Episcopo, & vicedomino suo in basilicam Salvatoris, & descendentes ad fontem in Ecclesiam S. Venantii aliquantulum ibidem resederunt, & considerantes melius se posse salvari, in vestiarium ascenderunt. Illuc intus oratorium sancti Cesarii ingredientes, clausisque super se januis ibidem residebant, & venientes post aliquantas horas hujus Romanæ militiæ judices, eos ex ipso oratorio ejicientes, sub cautela munierunt. Alio vero die dominico congregans Waldipertus Presbyter, ignorante autem prædicto Sergio, aliquantos Romanos, pergentesque in monasterium sancti Viti, abstulerunt exinde Philippum Presbyterum, quem eligentes, & cum gaudio vocibus acclamantes, Philippum Papam, sanctus Petrus elegit eum, in basilicam Salvatoris more solito deduxerunt. Illicque

Philippus Papa eligitur.

oratione ab Episcopo data juxta antiquitatis morem, tribuentemque pacem omnibus in Lateranense introduxerunt Patriarchium. Et ibidem similiter in sella Pontificali sedens, tribuensque denuo, ut mos est, pacem, ascendit sursum, & mensam, ut assolent Pontifices, tenuit. Sedentes cum eo aliquanti ex primatibus Ecclesiæ & optimatibus militiæ. Post paululum vero conjungens eodem die sæpefatus Christophorus Primicerius, cognitaque causa electionis ipsius Philippi, illico in magna * ascendens ira jurejurando coram omnibus Romanis affirmabat dicens, se Romam minime ingressurum, quousque Philippus Presbyter de Lateranensi expulsus non fuisset Patriarchio. Tunc properans antedictus Gratiosus cum aliquantis Romanis expulerunt jam dictum Philippum Presbyterum de eodem Patriarchio, qui & per scalam quæ ducit ad balneum descendens cum magna reverentia ad suum reversus est monasterium. Sicque præfatus Christophorus Primicerius alia die aggregans in tribus fatis sacerdotes, ac primates cleri, & optimates militiæ, atque universum exercitum, & cives honestos, omnisque populi Rom. cætum a magno usque ad parvum pertractantes pariter concordaverunt omnes una mente, unoque consensu in persona præfati beatissimi Stephani. Pergentesque in titulo B. Ceciliæ, in quo Presbyter existens eum Pontificem elegerunt, quem & cum vocibus acclamationum & laudibus in Lateranense deportaverunt Patriarchium, & post omnia rite in ejus electione peracta, Deo auctore, Pontificatus assumpsit culmen. Dum vero adhuc electus extitisset isdem sanctissimus vir, congregati aliquanti perversi Deum præ oculis non habentes, nec metuentes terribile futurum judicium, summissi a quibusdam pestiferis malorum auctoribus, quibus & digna factis retribuit Dominus, comprehendentes Theodorum Episcopum, & Vicedominum * ejus, quod & dici impium est, eruerunt oculos, & linguam illi crudeliter amputaverunt, sed & Passivi similiter oculos eruere nisi sunt, & tantam impietatem in eisdem monstraverunt, qui etiam nec in propriis domibus eos deportari permiserunt, ut illis cura a suis hominibus exhiberi deberet, sed * abstultis omnibus eorum rebus, & familiis, ac possessionibus unum ex eis Theodorum scilicet Episcopum in monasterio Clivi Scauri retrudi fecerunt, ubi fame, & siti cremans, clamansque aquam, ita exhalavit spiritum. Passivum vero in monasterium sancti Silvestri direxerunt. Nam Constantinus invasor Apostolicæ Sedis, dum deductus ad medium esset, & magna pondera in ejus adhibentes pedibus in sella muliebri sedere super equum fecerunt, & in monasterium Cellanovas, coram omnibus deportatus est; Sabbatho vero die diluculo ante unam diem ordinationis præfati beatissimi Papæ Stephani aggregati aliquanti Episcoporum, seu Presbyterorum & clerici in Basilica Salvatoris, iterum præfatus Constantinus ad medium allatus est, lectisque sacratissimis Canonibus ita depositus est, accedens enim Maurianus Subdiaconus orarium de ejus collo abstulit, & ante pedes ejus projecit, & compages ipsius abscidit. Sicque alio die Dominico antedictus beatissimus Stephanus consecrationem suscepit Pontificatus. Factaque ab universo populo Romano pœnitentiæ, confessionisque deprecatione apud divinam clementiam, per quam se omnes peccasse in prædicti Constantini invasoris Apostolicæ Sedis impia ordinatione confitentes, pro eo quod non ei restituerunt, ita excelsa voce in ambone beati Petri basilicæ a Leontio Scriniario, eadem relecta est confessio. Post hæc vero aggregati universi exercitus Romanæ civitatis, & Tusciæ, & Campaniæ, ubi erat Gracilis Tribunus, consentaneus jam dicti Constantini Apostolicæ Sedis invasoris, per quem plura mala in Campaniæ parte perpetrata sunt, constringentesque fortiter eadem civitatem ipsum exinde abstulerunt Gracilem, & huc Romam attulerunt, quem arcta custodia retrudentes aliquantis diebus ibidem mancipatus extitit. Postmodum vero quidam iniqui Campani, qui huc Romam advenerant, adhortati ab aliis nequioribus se, & impiissimis, eundem Gracilem ex ipsa custodia * abstollentes, & quasi eum in monasterium deportantes, dum ad Colloseum advenissent, illic ejus oculos eruerunt, & linguam abstulerunt. Porro aliquantis post hæc præteritis diebus dum Tuscani, & Campani hic Romæ aggregati fuissent, inito consilio cum præfato Gratioso, & fortioribus ejus, per quorum auctoritatem tanta mala operabantur, Deum non metuentibus, * perrexit cum cuneo militum Tusciæ ac Campaniæ primo diluculo in monasterium Cellanovas, ubi Constantinus antedictus Apostolicæ Sedis invasor retrusus erat, eumque ex ipso ejicientes monasterio, ejus eruerunt oculos, & cæcum in platea jacentem reliquerunt.

His itaque gestis, peractisque insurrexerunt quidam dicentes, quod antedictus Waldipertus Presbyter Longobardorum genere ortus consilium cum Theodocio Duce Spoletino, & aliquibus Romanis iniisset ad interficiendum præfatum Christophorum Primicerium & alios Romanos primates, & civitatem Romanam Longobardorum genti tradendam. Unde directus est quidam Christophorus Vicedominus cum multitudine populi ad eum comprehendendum. Ipse vero hoc agnito fugit in Ecclesiam S. Dei genitricis Virginis Mariæ, quæ vocatur ad Martyres, quem exinde isdem Vicedominus abstraxit, portante eodem Waldiperto imaginem ipsius Dei genitricis, eumque in teterrimam retrudi fecerunt custodiam, quæ vocatur Ferrata in cellario majore. Et post modicos dies ipsum de eadem custodia ejicientes Waldipertum Presbyterum, cumque proicientes in terra juxta transendam Campi Lateranensis ejus effoderunt oculos, & linguam ipsius crudeliter ac impie absciderunt, dirigentesque illum in xenodochium Valerii, ibidem postmodum ex eadem oculorum effossione, vitam finivit. Itaque in exordio ordinationis suæ, quo isdem sanctissimus Præsul Pontificatus apicem assumpsit, direxit in Franciæ partes ad excellentes viros Pipinum, Carolum, & Carolomannum Reges Francorum & patricios Romanorum, Sergium antedictum secundicerium & Nomenclatorem illo in tempore existentem, deprecans, atque adhortans eorum excellentiam per suas apostolicas litteras ut aliquantos Episcopos gnaros, & in omnibus divinis scripturis atque sanctorum canonum institutionibus eruditos, ac peritissimos dirigerent, ad faciendum in hac Romana urbe concilium pro eadem impia novi erroris, ac temeritatis * præscriptione, quam antefatus Constantinus Apostolicæ Sedis * pervasor ausus est perpetrare. Et properante antedicto Sergio ad Francorum regiones jam invenit de hac luce migrasse Christianissimum Pipinum Regem, & cœptum gradiens iter pervenit ad ejus filios Carolum & Carolomannum germanos fratres, Reges Francorum, & patricios Romanorum. Quibus apostolicas tribuens litteras, benigne ab eis susceptus est, & dignam illi impendentes humanitatem, cuncta nihilominus, pro quibus missus est, ab eorum excellentia impetravit, dirigentes ipsi Christianissimi reges duodecim Episcopos ex eisdem Francorum regionibus nimis divinis scripturis & sanctorum canonum cærimoniis doctos, & probatissimos viros scilicet. Eisque in hanc Romanam urbem conjungentibus mense Aprilis Indictione septima, protinus antedictus Stephanus sanctissimus Papa * aggregans diversos Episcopos Tusciæ atque Campaniæ, & aliquantos istius Italiæ provinciæ. Quibus omnibus congregatis concilium peractum est in basilica Salvatoris Domini nostri Jesu Christi juxta Lateranense palatium. Et præsidente eodem beatissimo Papa, consi-

* succensus.

Philippus pellitur.

Edit. Parisf. pag. 93.

Stephanus Papa eligitur.

* B. Constantini quod.

* ablatis.

Constantinus Papa detruditur in monasterium.

* B. auferentes.

* B. perrexerunt.

Constantinus Pseudopapa oculi eruuntur.

pag. 94.

Pipini mors.

* præsumptione.

* invasor.

Bar. ann. 766.

* congregavit.

Concilium Romanum.

dentibus etiam pariter cum eisdem omnibus Episcopis, deductus est ad medium Constantinus Apostolicæ Sedis invasor jam excæcatus oculos. Et subtilius exquisitus, cur præsumpsisset Apostolicam Sedem laicus existens invadere & talem iniquæ novitatis errorem in Ecclesia Dei perpetrare? Ita coram omnibus professus est, vim se a populo pertulisse, & per brachium populi fuisse electum, atque coactum in Lateranense Patriarchium deductum propter gravamina, ac præjudicia illa, quæ Romano populo ingesserat Domnus Paulus Papa, & corruens in terram manibus extensis in pavimento se reum, ac super numerum arenæ maris peccasse deflebat, petens misericordiæ veniam ab eodem sacerdotali consequi concilio. Quem a terra elevare facientes ipso die nullam de eo protulerunt sententiam. Alia vero die denuo afferentes eum, atque interrogantes de eadem impia novitate, respondit, nihil novi se fecisse dicens: quia & Sergius Archiepiscopus Ravennatium, laicus existens Archiepiscopus factus est. Et Stephanus Neapolitanæ civitatis, & ipse laicus repente Episcopus consecratus est. Dum vero talia isdem Constantinus persequeretur, illico irati zelo Ecclesiasticæ traditionis universi sacerdotes a lapis ejus cervicem cedere facientes, eum extra eandem Ecclesiam ejecerunt.

Constantinus fit iter Cōsilio.

Edit. Parif. pag. 95

Tunc * detectis omnibus ejus rationum gestis, simul & Concilio illo quod in scriptis de ejus quasi confirmatione editum fuerat, igne conbusserunt in medio Presbyterii ipsius Ecclesiæ. Et hoc facto proiciens se in terram sanctissimus Stephanus Papa cum universis sacerdotibus, & populo Romano, clamantesque *Kyrie eleison* cum ingenti fletu peccasse se omnes professi sunt pro eo quod de manibus ipsius Constantini communionem suscepissent: sicque ex eo hoc omnibus indicta est pœnitentia. Tunc allatis sacratissimis canonibus, eisque liquido perscrutatis prolata est sententia ab eodem sacerdotali concilio sub anathematis interdicto, ne ullus unquam præsumat laicorum, neque ex alio ordine, nisi per distinctos gradus ascendens, Diaconus aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacrum Pontificatus honorem possit promoveri.

* B. combustis.

Et alia plura, quæ de eo canonica indigebant * correptione in eodem concilio statuerunt emendanda. De Episcopis vero, atque Presbyteris, & Diaconibus, quos ipse Constantinus consecraverat, ita in eodem concilio promulgatum est, ut Episcopi illi, si aliquis eorum Presbyter, aut Diacon. fuerit, in pristinum honoris sui gradum reverteretur. Et si placibiles fuissent coram populo civitatis suæ, denuo facto decreto electionis more solito cum clero & plebe ad Apostolicam advenissent sedem, & ab eodem sanctissimo Stephano Papa benedictionis * suscepissent consecrationem. Presbyteri vero illi, ac Diaconi ab eodem Constantino consecrati simili modo in eo quo prius existebant habitu reverterentur. Et postmodum si qui eorum placibiles extitissent, antefatus beatissimus Pontifex Presbyteros eos, aut Diaconos * consecrasset. Statuens ut hi, qui ex eis * consecraturi erant, nequaquam ad * fortiorem honorem ascenderent, nec ad Pontificatus promoverentur culmen, ne talis impius novitatis error in Ecclesia Dei pullularet. Ipse vero antefatus beatissimus Stephanus Papa coram omni sacerdotali collegio clara voce clamavit dicens: Nullo modo se immitti, aut penitus declinare in eorundem Presbyterorum, aut Diaconorum consecrationem. De laicis vero, qui ab eodem Constantino Presbyteri, aut Diaconi consecrati sunt, ita promulgatum est, ut in religioso habitu cunctis diebus eorum vitæ, sive in propriis domibus, vel ubi fuissent, permanere deberent. Hujusmodi vero promulgatis sententiis, illico Episcopi illi, qui ab eodem Constantino ordinati sunt, revertentes juxta ejusdem concilii sententiam in pristino honoris gradu, electi denuo a

* correctione.

* B. susciperet.

* B. cōsecrasset. al. conciliaret.

* B. consecrādi.

* B. potiorem.

clero, & plebe, factoque solito decreto ad Sedem Apostolicam properantes, ab eodem sanctissimo Papa consecrati sunt. Nam Presbyteri, & Diaconi illi usque ad mortem ipsius Pontificis sic remanentes, nequaquam sunt ab eo consecrati. Ita enim in eodem concilio statutum est, ut omnia, quæ isdem Constantinus in Ecclesiasticis sacramentis ac divino cultu egit, * iterata fuissent, præter sacrum baptisma, atque sanctum chrisma. Hæc vero omnia promulgata, continuo & diversa sanctorum patrum testimonia de sacris imaginibus Domini nostri Jesu Christi, sanctæque, & gloriosæ ejus genitricis semper virginis Mariæ Dominæ nostræ, & beatorum Apostolorum, omniumque sanctorum, ac Prophetarum & Martyrum, seu confessorum in eodem allata sunt concilio, & subtilius multa perindagantes, statuerunt magno honoris affectu ab omnibus Christianis ipsas sacras venerari imagines, sicuti ab omnibus prædecessoribus, hujus Apostolicæ Sedis Pontificibus, & cunctis venerabilibus patribus, usque hactenus de earum honore observatum effectum, & cunctis ad memoriam piæ compunctionis est traditum, confundentes, atque anathematizantes execrabilem illam Synodum, quæ in Græciæ partibus nuper facta est, pro * disperdendis ipsis sacris imaginibus. Expletis vero omnibus, quæ in eodem Concilio promulganda erant, tunc isdem beatissimus Pontifex aggregans universos sacerdotes, atque clerum & cunctum populum profecti sunt ad beatum Petrum principem Apostolorum, cum hymnis, & canticis spiritalibus nudis pedibus incedentes, illicque in ambonem ascendens Leontius Scriniarius cuncta, quæ in eodem peracta sunt concilio extensa voce legit populo. Sed & tres Episcopi, id est Gregorius Silvæ Candidæ, Eustratius Albanus, & Theodosius Tyburtinus in eodem præfatæ Ecclesiæ ambone ascendentes anathematis obligationem protulerunt si quisquam præsumat quoquo tempore transgredi quippiam de omnibus, quæ in eodem Concilio statuta sunt. His vero peractis contigit post aliquantum temporis de hac vita migrasse Sergium Archiepiscopum civitatis Ravennatium. Et continuo surgens * Michaelius Scriniarius ipsius Ecclesiæ, qui nullo sacerdotali fungebatur honore, profectus Arimino ad Mauricium Ducem Ariminensem, & congregans * isdem nefandissimus Mauricius exercitum una cum concilio Desiderii Longobardorum Regis properavit, atque ingressus est Ravennam, & brachio forti elegit prædictum Michaelium, & in Episcopum Ravennatis Ecclesiæ introduxit. Et Leonem Archidiaconum, qui electus erat in Archiepiscopatus ordinem, Ariminum deportantes, ibidem arcta custodia mancipatum, isdem Mauricius detinere fecit. Tunc direxit quantocyus prædictus Michaelius, atque Mauricius, & judices Ravennatium ad præfatum beatissimum Pontificem, promittentes ei copiosa munera, ut ipsum Michaelium Archiepiscopum consecrare deberet. Ipse vero beatissimus præsul per nullius dationis promissionem inclinatus est eundem Michaelium consecrare, asserens nulla ratione hoc fieri posse, dum sacerdotii honore minime ipse prædictus existeret Michaelius.

Episcoporū electio iteratur. Vide Baron. ann. 769.

* B. iterari debuissent.

Imaginum veneratio.

* deponendis

pag. 96.

* B. Michael.

* inde.

Cui & vicibus obtestationis, ac prædicationis litteras, atque missos direxit, ut ab eodem injusto proposito recederet. Sed nullo modo Apostolicis admonitionibus acquiescere voluit. Dansque plurima munera Desiderio Longobardorum Regi, & cymilia & ornatus ipsius Ecclesiæ, cum aliis diversis speciebus brachio forti per unius anni circulum, & eo amplius ipsius Episcopium * pervasum detinuit, denudans, atque in magnam paupertatem eum redigens. Sed dum nullo modo firmissimam mentis constantiam ipsius sanctissimi Pontificis flectere potuerunt nequissimi consentanei ipsius Michaelii, tunc dum missi Excellentissimi Caroli Regis Francorum,

* B. invasum.

& Patricii Romanorum præsentaliter adessent, dirigens ipse beatissimus præsul suos missos denuo tam * prædictos Francorum missos, quamque omnes Ravennianos admonendo, statim insurrexerunt super ipsum Michaelium, & eum cum opprobrio de ipso Episcopio projecerunt: quem vinctum huc Romam dirigentes, elegerunt sæpefatum Leonem Archidiaconum ipsius Ecclesiæ, qui ad hanc Apostolicam Sedem properans cum sacerdotibus, & clero ipsius Ravennatis Ecclesiæ in Archiepiscopatus honorem ab eodem sanctissimo Papa Stephano ordinatus, consecratusque est.

* B. suos, quamque

Leo Archiepiscopus Ravennas ordinatur a Papa.

Erat enim isdem prædictus beatissimus Præsul Ecclesiasticæ traditionis observator, unde & pristinum Ecclesiæ in diversis clericatus honoribus renovavit ritum. Hic statuit ut omni dominico die a septem Episcopis, Cardinalibus hebdomadariis, qui in Ecclesia Salvatoris observant missarum solemnia, super altare beati Petri celebraretur, & *Gloria in excelsis Deo*, diceretur. Fecit enim & tres regulares argenteos super rugas, per quas ingrediuntur ad altare, ubi imagines in frontispicio constitutæ sunt. Unum quidem in basilica beati Petri Apostoli, & alium in basilica beati Pauli, & alium ad beatum Andream Apostolum. Nam sedule isdem beatissimus Pontifex suos missos, atque litteras admonitorias dirigere studebat antedicto excellentissimo Carolo Regi Francorum, & ejus germano Carolomanno item Regi: imminentibus, atque decertantibus in hoc sæpius nominatis Christophorus Primicerius, & Sergius Secundicerius pro exigendis a Desiderio Rege Longobardorum justitiis beati Petri, quos obdurato corde reddere sanctæ Dei Ecclesiæ nolebat. Unde nimia furoris indignatione contra prænominatos Christophorum, & Sergium exardescens ipse Desiderius nitebatur eos extinguere, ac delere. Pro quo suo ingenio maligno simulavit se, quasi orationis causa ad beatum Petrum huc Romam properaturum, ut eos capere potuisset. Dirigens ergo clam munera Paulo cubiculario cognomento Afiarta, & aliis ejus impiis sequacibus suasit eis ut in Apostolicam indignationem eos deberent inducere. Eique isdem Paulus consentiens de eorum perditione absconse decertabat. Dumque hoc agnovissent prænominati Christophorus, & Sergius, & eundem protervum Desiderium Regem Romam properaturum agnovissent, illico aggregantes multitudinem populi Tusciæ, & Campaniæ, seu ducatus Perusini, viriliter cum eadem populi congregatione eidem Desiderio Regi paraverunt se ad resistendum. Quin etiam portas hujus Romanæ urbis claudentes, aliam ex eis fabricaverunt, & ita armati omnes existebant ad defensionem propriæ civitatis. Et dum hæc agerentur, subito conjunxit ad beatum Petrum antedictus Desiderius Rex cum suo Longobardorum exercitu, & continuo direxit suos missos præfato Pontifici deprecans, ut ad eum egredi deberet: quod & factum est. Dum vero cum eo præsentatus fuisset, pariter pro justitiis beati Petri loquerentur, rursum ipse beatissimus Pontifex reversus ingressus est in civitatem. Præfatus siquidem Paulus, & ejus nefandissimi sequaces inito cum prædicto Longobardorum Rege consilio nitebantur populum Romanum contra eos seducere ad insurgendum contra prædictos Christophorum, & Sergium, ut eos interficerent. Et dum hoc eis nunciatum fuisset, aggregantes populum, ascenderunt armati in Lateranis ad capiendum suos insidiatores. * Nunciatique more solito, impetum faciens universa multitudo populi, qui cum eis advenerat, ingressi sunt cum armis in basilicam Domni Theodori Papæ, ubi ipse prænominatus sedebat Pontifex. Quos & fortiter increpavit, cur præsumpsissent armati in idem sanctum Patriarchium ingredi, pariterque loquentes, recedere eos jussit. Alia die denuo egressus est sæpedictus Pontifex ad beatum Petrum cum eodem Rege loquendum, & dum simul præsentati fuissent, prætermittens ipse Desiderius causas de justitiis beati Petri tantummodo pro deceptione prædictorum Christophori, & Sergii insistebat. Unde claudens universas januas beati Petri, neminem Romanorum, qui cum ipso sanctissimo Pontifice exierant, ex eadem Ecclesia egredi permisit. Tunc direxit ipse almificus Pontifex Andream Episcopum Prænestinum & Jordanem Episcopum Signiensem ad portam civitatis, quæ egreditur ad beatum Petrum, ubi prænominati viri Christophorus, & Sergius cum multitudine populi residebant, protestando eos, ut aut in monasterio ingrederentur ad salvandum suas animas, aut ad beatum Petrum, ad eum studerent properandum. Ipsi vero metuentes prædicti Regis Longobardorum malignam sævitiam, ad eum egredi minime ausi sunt: asserentes se prius in manibus Romanorum suorum fratrum, & concivium esse tradituros, quam exteræ gentis. Dum ergo populus, qui cum eis erant, audirent eadem a prædicto Pontifice directa ex ore prædictorum Episcoporum, illico conturbati illorum confracta sunt corda, & cœpit unusquisque ab eis recedere.

Edit. Paris. pag. 97.

Justitiis, *id est*, juribus.

conjunxit, *id est*, pervenit.

* B. nuntiantesque mox salvati.

Nam Gratiosus quidam Dux cognatus jam fati Sergii simulans se ad propriam pergere domum, congregans aliquantos Romanorum, profecti sunt pariter ad portam Portuensem, quam clausam reperientes, a cardine ipsam portam auferre ausi sunt, & ita per noctem ad prænominatum egressi sunt Pontificem. Christophorus, & Sergius conspicientes se in magno deceptu esse positos, prius quidem Sergius eadem nocte, qua hora campana insonuit, descendit per murum, & properavit ad beatum Petrum. Quem ad gradus Ecclesiæ B. Petri comprehendentes custodes Longobardorum, ad suum deduxerunt Regem. Eumque subsecutus Christophorus pater ejus prænominati Pontificis obtutibus sunt præsentati, quos * salvos conservare cupiens, monachos facere præcepit. Post hæc faciens * missam prænominato Regi, ingressus est isdem beatissimus Pontifex Romæ relictis præfatis Christophoro, & Sergio in Ecclesia beati Petri Apostoli, cupiens eos noctis silentio propter insidias inimicorum salvos introduci Romam. Dum vero sol ad occasum declinare videretur, continuo congregans prænominatus Paulus cubicularius, & alii ejus nefandissimi consentanei multitudinem populi, & properantes ad Desiderium Longobardorum Regem, inientesque cum eo impium consilium, abstulerunt eosdem Christophorum & Sergium ab Ecclesia beati Petri Apostoli, & properantes cum pluribus Longobardis usque ad portam civitatis, ibidem eorum oculos eruerunt. Sicque prædictus Christophorus in monasterium sanctæ Agathæ deductus, ibidem post triduum ob dolorem ex oculorum * effoditione vitam finivit. Sergius vero in monasterium Clivi Scauri deportatus, & postmodum in cellarium Lateranense deductus, illicque usque ad transitum prænominati Pontificis extitit. Hæc vero omnia mala per iniquas immissiones Longobardorum Desiderii Regis provenerunt. Fecit enim ipse sanctissimus Pontifex ordinationem unam per mensem Decembris, Presbyteros quinque, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero Qui & sepultus est ad beatum Petrum Apostolum, & cessavit Episcopatus dies octo.

pag. 98.

* almus cōser.

* missionē B.

* B. effossione. *Vide Baron. an. 770.*

XCVII. S. HADRIANUS

ANNO CHRISTI DCCLXXII.

CONSTANT. COPRON. XXXII.

HADRIANUS, natione Romanus, ex patre Theodoro, de regione via lata sedit annos viginti tres, menses decem, dies septemdecim. Vir valde praeclarus, & nobilissimi generis prosapia ortus, atque potentissimis Romanis parentibus editus, elegans, & nimis persona decorabilis, constans etiam atque fortissimus orthodoxae fidei ac patriae suae, & plebi sibi commissae defensor. Viriliter cum Dei virtute inimicis sanctae Dei Ecclesiae, ac reipublicae impugnatoribus resistens, pauperum etiam omniumque indigentium misericordissimus, ac copiosus consolator. Ecclesiasticae quoque traditionis, & sanctorum patrum institutionum observator.

Hic namque beatissimus vir, defuncto ejus genitore, atque parvulus nobilissimae suae genitrici relictus, studiose a patre * Theodato dudum Consule, & Duce, postmodum vero Primicerio sanctae nostrae Ecclesiae, post * tantae dictae suae genitricis obitum nutritus, atque educatus est. Nam a primae aetatis suae pueritia, dum adhuc laicus existeret spiritualibus studiis charitatis modestiaeque vehementius insistebat, sedule perseverans in Ecclesia sancti Marci, quae vicina domui suae esse videtur. Illic crebras Deo nostro referebat die, noctuque laudes, indutusque cilicio, jejuniis corpus suum macerabat, & eleemosynam enucleanter egenis, & inopibus juxta possibilitatis suae vires libenter tribuebat. Ejusque bonae actionis merita in omnium Romanorum aures frequenter resonabant, ita ut ex hoc nobilitatis, ac pudicitiae ipsius fama longe, lateque divulgaretur. Cujus piae conversationis vitam spiritualem operationem, ac praecipuos mores conspiciens sanctae recordationis Dominus Paulus Papa, eum clericari jussit, quem notarium regionarium in Ecclesia constituens, postmodum eum Subdiaconum fecit. Dum vero post decessum Domni Pauli Papae ad Pontificatus culmen provectus fuisset Domnus Stephanus * secundus junior Papa, & ipse cernens ejusdem beatissimi Hadriani spiritualium conversationum merita in Diaconii ordinem eum provexit. Et ex tunc multipliciter spiritualibus pollens studiis maximam tam ad evangelizandum populo solerter, ac clare divina, atque evangelica verba quamque ad exercendam Ecclesiasticam traditionem gessit curam. Et ita Spiritus sancti gratia in ejus corde refulsit, ut in omnibus efficax, idoneusque comprobaretur. Sicque factum est, ut dum de hac vita migraret antefatus Domnus Stephanus Papa, illico (dum ferventissimo affectu a populo Romano diligeretur) isdem praecipuus, ac sanctissimus vir, & Dei cultor Hadrianus ad sacrum Pontificatus * electus est culmen. Hic namque in ipsa electionis suae die, confestim eadem hora, qua electus est, reverti fecit judices illos hujus Romanae urbis tam de clero, quam de militia, qui in exilium * ad transitum Domni Stephani Papae missi fuerant a Paulo cubiculario cognomento Afiarta, & aliis consentaneis impiis satellitibus. Sed & relictos, qui in arcta custodia mancipati, ac retrusi erant, absolvi fecit, & ita omnibus pariter cum eo exultantibus Pontificalem Deo auspice suscepit consecrationem. Itaque in ipso exordio consecrationis ejus direxit ad ejus beatitudinem suos missos Desiderius Longobardorum Rex, id est, * Theodicium Ducem Spoletinum, * Tunnonem Ducem Eburae regiae, & Prandulum Vestiarium suum, suasionis per eos mittens verba sese quasi cum eo in vinculo charitatis velle, * colligandum. Quibus ita ipse beatissimus Pontifex respondit dicens. Ego quidem cum omnibus Christianis pacem cupio habere, etiam & cum eodem Desiderio Rege vestro, in ea foederis pace, quae inter Romanos, Francos & Longobardos confirmata est, studebo permanere. Sed quomodo possum credere eidem regi vestro, in eo quod subtilius mihi sanctae recordationis praedecessor meus Domnus Stephanus Papa de fraudulenta ejus fide retulit? inquiens quod omnia illi mentitus fuisset, quae ei in corpus beati Petri jurejurando promisit, pro justitiis sanctae Dei Ecclesiae faciendis, & tantummodo per suum * inimicum argumentum erui fecit oculos Christophori Primicerii, & Sergii Secundicerii filius ejus, suamque voluntatem de ipsis duobus proceribus Ecclesiae explevit, unde damnum magis, & detrimentum nobis * detulit. Nam nullum profectum in causis Apostolicis impertivit, sed & hoc isdem meus praedecessor pro dilectione qua erga me suum pusillum habuit, mihi retulit: quia dum ad eum postmodum suos missos direxisset, videlicet Anastasium primum defensorem, & Gemmulum Subdiaconum, adhortans eum, ut ea, quae praesentialiter beato Petro pollicitus est, adimpleret taliter ei per eosdem missos direxit in responsis: Sufficit Apostolico Stephano quia tuli Christophorum & Sergium de medio, qui illi dominabantur, & non illi sit necesse justitias * requirendas. Nam certe, si ego ipsum Apostolicum non adjuvero, magna perditio super eum eveniet. Quoniam Carolomannus Rex Francorum amicus existens praedictorum Christophori, & Sergii paratus est cum suis exercitibus ad vindicandum eorum mortem Romam * properandum, ipsumque capiendum Pontificem. Ecce qualis est fides Desiderii Regis vestri, & cum qua fiducia illi foederari possimus. Haec vero eadem beatissimo Hadriano praesule prosequente eisdem missis Desiderii Regis illi magis confirmabant sub vinculo Sacramenti, quod eorum Rex omnes justitias, quas antefato Domno Stephano Papae non fecerat, eidem praecipuo Pontifici, & summo pastori perficeret, & in vinculo charitatis insolubili connexione cum eo fore permansurum. Quorum juramentis credens ejus beatitudo direxit ad eundem Desiderium Regem missos suos pro his omnibus perficiendis, scilicet, Stephanum Notarium regionarium, & Sacellarium, atque Paulum cubicularium, & caetera super ista. Quibus egredientibus ab hac Romana urbe, & Perusiam conjungentibus conjunxit * mandatum, quod jam fatus Desiderius abstulisset civitatem Faventiam, & Ducatum Ferrariae, seu Comaclium de Exarchatu Ravennate, quas sanctae memoriae Pipinus Rex, & ejus filii Carolus, & Carolomannus excellentissimi Reges Francorum, & Patricii Romanorum beato Petro concedentes obtulerunt. Nec enim duo menses praeterierunt, quod ipse sanctissimus vir Pontificatus culmen adeptus est. Ita isdem atrocissimus Desiderius easdem abstulit civitates, constringens ex omni parte civitatem Ravennatium, & Casales, ac omnia * praesidia Ravennatia occupans, cunctaque victualia, familias etiam, seu peculia ipsorum, vel quaeque in ipsis praesidiis habere videbantur, abstulit. Et dum nulla remansisset spes vivendi neque Leoni Archiepiscopo, neque praefatis Ravennatibus in magna angustia, & famis inopia positis: direxerunt huc Romam suos missos scilicet Julianum, Petrum, & Vitalianum * Tribanos deprecantes cum magno fletu eundem sanctissimum Pontificem, ut qualiter potuisset, eis subveniret, ipsaque decertaret * ad recolligendas civitates, afferentes, quia si ipsae civitates non fuerint restitutae, vivere nullo modo * pothissent. Tunc ipse almi-

* B. Theodulo
* sanctae
* B. tertius *Edit. Paris. pag. 99.*
* B. erectus
* a transitu
* B. Theodoricum
* B. Tumnone
* colligari
* iniquum
* intulit
* requirendi
* properare
* mandatum, *id est*, nuncii, *pag. 100.*
* praedia
* Tribunum
* recolligere
* possent

ficus Pontifex, dum adhuc prænominati ejus missi essent Romæ, per Stephanum Sacellarium, & Paulum cubicularium super ista ut ad prænominatum pergerent Regem, direxit eidem Regi suas deprecatorias litteras ut easdem redderet civitates, increpans eum fortiter per sua scripta, cur de promissione illa, quam per suos missos pollicendo direxerat, mutatus fuisset: etiam quia justitias beati Petri juxta quod repromiserat, non reddidit. Insuper & civitates illas, quas antecessores ejus beatissimi Pontifices Domnus Stephanus, Paulus, & isdem Stephanus detinuerunt, abstulisset. Dum vero talia eidem protervo Desiderio antefatus sanctissimus Pontifex deprecando, admonendo, & conjurando direxisset, ita illi remisit in responsis, quod nisi prius secum eo ipse almificus Præsul conjungeret ad pariter loquendum, minime easdem redderet civitates. In ipsis vero diebus contigit uxorem, & filios quondam Carolomanni Regis Francorum ad eundem Regem Longobardorum fugam arripuisse cum Autcario, & nitebatur ipse Desiderius, atque inhianter decertabat, quatenus ipsi filii ejusdem Carolomanni regnum Francorum * assumpsissent. Et ob hoc ipsum sanctissimum præsulem ad se properandum seducere conabatur, ut ipsos antefati Carolomanni filios reges ungeret, cupiens divisionem in regno Francorum immittere, ipsumque beatissimum Pontificem a charitate, & dilectione excellentissimi Caroli Regis Francorum, & Patricii Romanorum separare, & Romanam urbem, cunctamque Italiam sui regni Longobardorum potestati subjugare. Sed favente Deo hoc nullo modo potuit impetrare: quoniam sicut lapis adamas, ita firmus Hadrianus extitit Pont. prænominatus: si quidem Paulus super ista adhuc apud eundem Desiderium existens, firmiter ei promittebat se ipsum beatissimum Papam ad eum deducere, dicens, quod si etiam in ejus pedibus funem me adhibere convenerit, eum qualiter potuero, ad tuam deducam præsentiam. Sicque factum est, ut eodem Paulo in eodem itinere existente palam omnibus fieret, qualiter necare fecisset Sergium Secundicerium, qui cæcus in cellario erat. Et metuens idem sanctissimus Præsul, ne ejusmodi nuncium ad aures ipsius personuisset Pauli, & aut ad eundem regem reverteretur, aut etiam in fines Longobardorum ab ipso itinere declinaret, & aliquam malitiam amplius cum eodem Desiderio in finibus Romanorum, atque Exarchatu Ravennatium perpetraret, (dum nimis dilectus illi, ac fidelis existebat): ob hoc direxit antefatus sanctissimus Papa clam nimisque secrete Leoni Archiepiscopo Ravennatium civitatis per Julianum Tribunum, ut dum reverteretur ipse Paulus a Desiderio, eum sive in Ravenna, sive in Arimino * detinuisset, quod & factum est. Revertente enim eo ex eodem itinere in Arimino comprehensus, atque in custodia est detentus. Tunc isdem beatissimus Pontifex cœpit curiose antefati Sergii Secundicerii mortem inquirere, convocansque cunctos cellarios subtilius eos perscrutatur, quomodo ipse Sergius ab eodem cellario abstractus fuisset. Qui respondentes dixerunt: quia prima noctis hora veniens Calventinus cubicularius cum Tunissone Presbytero, & Leonatio Tribuno habitatoribus civitatis Anagninæ, ipse eundem Sergium abstulit, vivente Domno Stephano Papa ante octo dies, quam de hac luce migrasset, & præfatis Campanis illum tradidit. Confestimque deductus est ad medium isdem cubicularius, & inquisitus, quis illi præcepisset eundem Sergium a præfato abstrahi cellario, & prænominatis Campanis tradendum? Respondit, a Paulo cubiculario cognomento Afiarta, & Gregorio Defensore regionario, & Joanne Duce germano Domni Stephani Papæ atque a * Calvulo cubiculario sibi hoc fuisse præceptum, tradi eisdem Campanis.

* Assumerent

Paulus Cub. incarceratur.

* B. detineret

Edit. Paris. pag. 101.

* Calventio

Dirigensque isdem sanctissimus præsul suos missos in Campaniam in civitatem Anagninam, adduci fecit prædictos * Tunissonem & Leonatium. Qui præsentati Apostolicis obtutibus, fortiterque constricti, confessi sunt, dicentes, quod a prænominato Paulo cubiculario, & Gregorio defensore regionario, seu Joanne germano præfati Domni Stephani Papæ, & Calvulo item cubiculario, & Maligno consentaneo, & sæpefati Pauli illius præceptum fuisset, prænominatum abstollendum ac interficiendum. Protinus direxit ipse sanctissimus Pontifex cum prænominatis Campanis suos fidelissimos ministros, ut demonstrarent locum, ubi ipsum Sergium interfecerunt, atque sepelierunt: & properantes venerunt usque in Merolanam ad arcum depictum, quem secus viam, quæ ducit ad Ecclesiam sanctæ Dei genitricis ad Præsepe, ibique juxta eundem arcum aperientes unam sepulturam demonstraverunt corpus illius Sergii repositum funeque ejus guttur constrictum, atque ictibus totum corpus ejus vulneratum. Unde non dubie est suffocatum, ac semivivum fuisse terra obrutum. Quod cernentes universi primates Ecclesiæ, ac judices militiæ, ascendentes unanimiter cum universo populo in Lateranense patriarchium prostrati Apostolicis vestigiis obnixe eundem almificum Pontificem deprecati sunt, ut vindictam, atque emendationem fieri præcepisset de tanto inaudito piaculo, in eo quod præsumpsissent secum hominem sæpius tormentis concrematum crudeliter interficere, quod factum nunquam legitur: afferentes, quia si talis flagitii reatus non expiaretur, nimis ipsa impia temeritatis præsumptio in hac Romana urbe pullularet, assumentes ex hoc audaciam perversi homines, ut tentarent pejora perpetrare. Tunc præfatus sanctissimus præsul precibus judicum, universique populi Romani jussit contradere antefatum Calvulum cubicularium, & prænominatos Campanos præfecto urbis, ut more homicidarum eos coram universo populo examinaret. Deductique * Elephanto in carcerem publicum, illic coram universo populo examinati sunt.

* Lavissonem

De nece Sergii inquiritur.

* B. e patriarchio præfato in carc.

Sicque ipsi Campani, sicut prius, ita & in eadem examinatione confessi sunt. Calvulus vero obdurans cor suum, vix confessus est ita omnia esse, qui tamen in eodem carcere crudeli morte * amisit spiritum. Pro vero amputandis tam intolerabilibus flagitii reatibus, missi sunt ipsi Campani Constantinopolim in exilium.

* emisit

Post hæc jussit antefatus beatissimus Papa abstolli corpora Christophori & prænominati Sergii ejus filii, eaque cum honore in Ecclesia beati Petri fecit sepeliri. Gesta vero examinationis qualiter proprii reatus noxam confessi sunt, jam dictus Calvulus cubicularius, & prænominati Campani, direxit antefatus almificus Pontifex Ravennam, ut eidem Paulo omnia per ordinem relegerentur. Suscipiens vero Leo Archiepiscopus Ravennatium eadem gesta, confestim sine auctoritate Apostolica, tradidit eundem PAULUM consulari RAVENNATIUM urbis. Examinatusque coram omnibus Ravennatibus, eadem acta illi relecta sunt. sicque se reum manifestans tanti piaculi, confessus est se perpetrasse noxam. Ita vero isdem PAULUS examinatus est, quin etiam nec scientia exinde data est præfato sanctissimo Pontifici, neque ab Archiepiscopo, neque a quibusdam Ravinianis, sed per alios hoc ejus sanctitas agnovit. Dum vero hoc ageretur, cupiens ipse præcipuus pastor, & egregius Pontifex salvare animam jam dicti Pauli, ne in æternum periret, adscribi fecit suggestionem suam Constantino, & Leoni Augustis, magnisque Imperatoribus significans

pag. 102.

ne ipsius Sergii cæci impia morte, atque deprecans eorum Imperialem clementiam, ut ad emendationem tanti reatus ipsum PAULUM suscipi, & in ipsis Græciæ partibus in exilio mancipatum retineri, * præcepissent.

*B. præciperent

Direxitque eandem suggestionem ejus ter beatitudo Leoni Archiepiscopo, ut ipsum Paulum Constantinopolim in exilio sive per Venetias, sive aliunde qualiter potuisset, dirigeret, cum præfata Apostolica suggestione. Ipse vero Archiepiscopus insidians vehementer eidem Paulo, adhibuit impiam occasionem, dirigens eidem præcipuo pontifici in responsis. Expedile non esse eundem Paulum illuc dirigere, in eo quod Desiderius Longobardorum Rex filium Mauricii Ducis Venetiarum apud se captum detineret. Ne ipse Mauricius filium suum cupiens ab eodem Rege recipere, eundem Paulum illi Vicarium traderet. Ecce qualem occasionem ipse Archiepiscopus Ecclesiæ Ravennatium callide adhibuit, ut ipsum PAULUM extinguere valeret. Sicque remisit ad Apostolicam Sedem suggestionem illam. Post hæc vero cum ipse sanctissimus præsul direxisset Gregorium Sacellarium suum ad Desiderium Longobardorum Regem deprecationis, atque hortationis causa pro restituendis præfatis ab eo ablatis civitatibus, præcepit ei, ut firmiter contestaretur Leonem Archiepiscopum, quatenus eum conservare studeret PAULUM, & cum reverteretur a Ticinio, secum eum huc Romam reduceret. Dumque præfatus Gregorius Sacellarius in Ravennatium properasset urbem, constanter, ac firmiter protestatus est antefatum Archiepiscopum, & judices Ravinianos ex præceptione Apostolica in præsentia Anualdi Chartularii tunc ibi existentis civis Romani, qui ibidem missus erat ab Apostolica Sede, salvum, ut ipse incolumem ipsum Paulum reservandum, donec a Ticino reverteretur, asserens sibi fuisse præceptum ab Apostolica potestate eum secum Romam deportandum, & Apostolicis salvum præsentandum obtutibus. Hæc vero ipsum protestans Archiepiscopum, cœptum Ticinum profectus est iter. & continuo prænominatus Archiepiscopus accersito consulare Ravennatium civitatis, præcepit ei, ipsum interficiendum Paulum. Et dum reversus fuisset sæpefatus Sacellarius, Ravennamque conjungeret, invenit prænominatum Paulum jam interfectum, pro quo nimis increpavit Archiepiscopum eundem, cur præsumpsisset (contra Apostolicum præceptum taliter de eodem Paulo agere? Post aliquantos itaque dies propria conscientia isdem Archiepiscopus tertius direxit prænominato sanctissimo Papæ per Julianum tribunum suum missum deprecans Apostolicas sibi dirigi litteras, ac consolationis monita, quasi nulla illius putaretur culpa de ejusdem Pauli morte, in eo quod sanguis innocentis ultus fuisset. Sed nullo modo potuit ipsum sanctissimum Papam Pontificem * declinare, ita illi dirigens in responsis, quod ipse videat, quid in eodem Paulo operatus est.

Paulus occiditur.

*B. inclinare

Nam certe ego animam ejus salvare cupiens, pœnitentiæ eum summiti decreveram. Ideo meum Sacellarium direxi huc Romam eum deferendum. Siquidem nominatus Desiderius Longobardorum Rex superbiæ, & jactantiæ fastu levatus, qua hora præfatas civitates Exarchatus Ravennatium abstulit, confestim direxit multitudinem exercitus, & occupare fecit fines civitatum, id est, Senogalliensis, Montefereti, Urbini, Eugubii, & cæterarum civitatum Romanorum, plura homicidia, & deprædationes, atque incendia in ipsis finibus perpetrantes. Nam in civitatem Bleranam dirigens generalem exercitum partium Tusciæ, dum ipsi Blerani in fiducia pacis ad recolligendas proprias segetes generaliter cum mulieribus, & filiis, atque famulis egrederentur, irruerunt repente super eos ipsi Longobardi, & cunctos primates * quanti utiliter in eadem civitates erant, interfecerunt, & prædam multam tam de hominibus, quam de peculiis abstulerunt, ferro & igne cuncta in circuitu devastantes. Sed & in finibus Romanæ urbis, ceu & cæterarum civitatum multa mala ac deprædationes isdem Desiderius perpetrare jussit, etiam & castrum Utriculum occupare fecit.

Desiderius sævit in Romanos.

Edit. Paris. pag. 103.

*qui utiles

Unde sæpius atque sæpius ipse beatissimus præsul tam per * obsecrationis litteras, quamque per missos eidem Desiderio direxit, deprecans eum, ut a tantis malis resipisceret, & eas, quas abstulerat civitates, redderet. Ille vero non solum easdem, quas occupaverat civitates minime reddere est inclinatus, sed nec ab eadem malitia recedere voluit, non cessans crudeliter multa atque intolerabilia mala finibus Romanorum, ut dictum est, ingerere.

*obsecratorias

Tunc præfatus sanctissimus Pontifex accersiri faciens præfatum religiosum Abbatem monasterii sanctæ Dei genitricis siti in territorio Sabinensi cum viginti senioribus Dei servis monachis, direxit eos ad eundem Desiderium deprecationis causa. Quibus ad eum properantibus, ut ipsi Dei famuli retulerunt, ejus pedibus provoluti coram judicibus Longobardorum cum lacrymis ex persona antefati Vicarii beati Petri eum deprecati sunt, ut a tantis malis resipisceret, & præfatas, quas abstulit civitates beato Petro redderet. Sed nequaquam ejus lapideum cor deflectere valuerunt. Sicque infructuosi ipsi Dei famuli reversi sunt. Dirigens suos missos Desiderius isdem ad antefatum beatissimum Pontificem, id est, Andream Referendarium, & stabilem Ducem, ut cum eo pariter ad loquendum deberet conjungi: quos suscipiens isdem almificus pastor ita eis respondit, inquiens. Sic Regi vestro ex mea persona satisfacite, me vobis firmiter coram Deo omnipotente promittente, quia si prædictas civitates beati Petri, quas tempore meo abstulit, mihi reddiderit, continuo sive Ticini, sive Ravennæ, sive Perusiæ, sive hic Romæ, vel etiam ubi ulli placitum fuerit ad ejus properabo præsentiam, & cum eo pariter me conjungendum, atque colloquendum, quæ ad salutem populi Dei, utrarumque partium respiciunt, & si forsitan de hoc dubitationem habet, me cum eo minime debere conjungi. Postquam ipsas civitates reddiderit, si me cum ipso non conjunxero loquendum, licentiam habeat eas denuo occupandi. Nam si prius ipsas civitates non reddiderit, & justitiam nobis minime fecerit, sciat pro certo meam nequaquam videbit faciem. Unde ecce sequipedes vestros dirigere studebo meos missos ad eundem vestrum Regem, qui easdem recipiant, si reddere voluerit civitates, & de præsenti qua hora mei missi receptis eisdem civitatibus ad me hoc ipsum nunciantes reversi fuerint, continuo ad ejus ubi voluerit, ut dictum est, properabo præsentiam ad simul cum eo loquendum. Ipsisque Longobardorum missis properantibus, atque ad suum revertentibus Regem, direxit ejus ter beatitudo continuo ad eundem Desiderium Regem suos missos ad easdem recipiendas civitates, scilicet Pardum, religiosum Egumenum præfectum monasterio beati Sabæ, & Anastasium primum defensorem. præsentatique ejus obtutibus, & ipsi pedibus ejus corruentes lacrymis profusis eum deprecantes, ut antedictas redderet civitates, promittentes ei per Apostolicam auctoritatem sub jurejurando, quia si eas reddidisset, statim prænominatus almificus Pontifex ad eum properaret proficiscendum, ac colloquendum pariter. Sed per nullam rationem ejus ferreum pectus, & durissimam mentem * mollire potuerunt. nihilque recipientes sine effectu reversi sunt. Tamen non desistebat antedictus Pontifex suos missos ad eum

*flectere

pro hoc ipso ad eum dirigere tam

per * hoc ipsum dirigendum tam de sacerdotibus, quamque de singulis religiosi habitus ordinibus: sed nihil apud eum impetrare valuerunt: potius permanens in sua iniquitate multis civitatibus, ac finibus Romanorum inferre faciebat ex omni parte mala, & magnas comminationes, dirigens eidem præcipuo Pontifici se cum universis Longobardorum exercitibus properaturum ad Romanam civitatem constringendam. Pro quo nimio fletu ipse sanctissimus Pontifex cum suo populo positus, portas civitatis Romanæ claudi jussit, & alias ex * eis fabricari fecit. Et dum in magna angustia, ac tribulatione consisteret, necessitate compulsus, direxit suos missos marino itinere cum Apostolicis litteris ad excellentissimum Carolum a Deo protectum Regem Francorum, & Patricium Romanorum, deprecans ejus excellentiam, ut sicut suus pater sanctæ memoriæ Pipinius, & ipse succurreret, atque subveniret sanctæ Dei Ecclesiæ, & afflictæ Romanorum seu Exarchatus Ravennatium provinciæ, atque plenarias beati Petri justitias, & * abstultas civitates ab eodem Desiderio Rege exigeret. At vero dum per nullam occasionis versutiam potuisset isdem malignus Desiderius persuadere antefatum sanctissimum Pontificem ad se eum deducendum ut antefati Caroli Magni filios reges unxisset, & ipsum almificum Pontificem a charitate, & dilectione sæpefati Christianissimi Caroli Magni regis separare voluisset. Tunc pertinacia, & audacia egressus a suo palatio cum Adalgiso proprio filio, & exercitu Longobardorum deferens secum & uxorem & filios sæpedicti quondam Carolomanni, necnon & Autcharium, qui ad eum, ut dictum est, fugam arripuerant, hic vero Romam properare nitebatur, sine scientia antedicti Pontificis dirigens suos missos scilicet prænominatum Andream Referendarium, & alios duos ex suis Judicibus, ejus adventum denunciantes. Quibus Romam conjungentibus præsentatisque Apostolicis obtutibus tale eis reddidit responsum, quod nisi ut jam ille promisit, reddiderit beato Petro civitates illas, quas sub meo tempore abstulit, & plenariam parti nostræ fecerit justitiam, nullo modo sit illi necesse fatigationem sumendi, quia minime fieri potest, me prius cum illo præsentari.

Edit. Paris. pag. 104.

muro scilicet claudi

Legatio prima Hadriani ad Carolum Magnum.

ablatas

Vide Bar. ad annum 773.

Suscipiens vero isdem Desiderius hoc responsum, nequaquam exinde repedavit, sed cœptum Romam carpebat iter. Cujus jam adventum * appropinquantem cognoscens sanctissimus ipse præcipuus pastor, aggregans universum populum Tusciæ, Campaniæ, & Ducatus Perusini, & aliquantos de civitatibus Pentapoleos munivit hanc civitatem Romanam, omnesque armati parati erant: ut si ipse Rex adveniret ei fortiter cum Dei auxilio, & beati Petri, fulti orationibus prædicti sanctissimi præsulis illi resisterent. Nam Ecclesias B. Petri, & Pauli * exornare fecit ejus sanctitas, & cuncta eorum cymilia, & ornatus in hanc civitatem Romanam introduxit, claudi faciens omnes januas Ecclesiæ beati Petri, & deintus ferris supponi, ac muniri jussit. Ut si ipse protervus Rex sine licentia, & permisso Pontificis advenisset, minime aditum in eandem Ecclesiam introeundi haberet, nisi brachio forti ad suæ animæ interitum ipsas confringeret januas. Dumque hæc omnia disposuisset extemplo facto in scriptis anathematis verbo direxit eidem Desiderio Regi tres Episcopos, id est, Eustratium Albanensem, Andream Prænestinum, & Theodosium Tyburtinæ civitatis, protestans eum in eodem obligationis, exhortationisque verbo, & adjurans per omnia divina mysteria, ut nullo modo in * finibus Romanorum sine ejus absolutione ingredi, aut conculcari * præsumpsisset, neque ipse, neque quispiam Longobardorum, sed nec Autcharius Francus. Susceptoque eodem obligationis verbo per antefatos Episcopos ipse Longobardorum Rex illico cum magna reverentia a civitate Viterbiense confusus ad propria reversus est. Post hæc conjunxerunt ad Sedem Apostolicam missi sæpius dicti Caroli excellentissimi Regis Francorum & Patricii Romanorum, id est, Georgius sanctissimus Episcopus, Gulfardus religiosus Abbas, & Consiliarius, seu Albinus Deliciosus ipsius Regis, inquirentes, si præfatus Longobardorum Rex * abstultas civitates, & omnes justitias beati Petri reddidisset, sicut false in Franciam dirigebat, asserens se omnia reddidisse.

appropinquasse

exornare, id est, nudare ornatu

fines

B. præsumeret

Desiderius ob excommunicationem deterretur.

ablatas

Et satisfacti sunt præsentialiter, nihil ab eo redditum fuisse. Quibus referens isdem præcipuus Pontifex cuncta, quæ gesta erant, eos in Franciam absolvit remeandos, dirigens cum eo suos missos ad præfatum excellentissimum Francorum Regem cum Apostolicis admonitionum syllabis, adjurans eum fortiter, ut ea, quæ beato Petro cum suo genitore sanctæ memoriæ Pipino Rege pollicitus est, adimpleret, & redemptionem sanctæ Dei Ecclesiæ perficeret, seu universa, quæ * abstulta sunt a perfido Longobardorum Rege tam civitates, quam reliquas justitias * sine certamine reddere B. Petro Principi Apostolorum * fecisset. Ipsi itaque Francorum missi properantes cum Apostolicæ Sedis missis declinaverunt ad prænominatum Desiderium. Qui & constanter eum deprecantes adhortati sunt, sicut illis a suo Rege præceptum extitit, ut antefatas, quas abstulerat civitates, pacifice beato Petro redderet, & justitias parti Romanorum * fecisset. Sed minime quicquam horum apud eum obtinere valuerunt, asserens se minime quicquam redditurum. Accepto itaque responso hoc, reversi sunt ipsi antefati missi Francorum in regionem suam.

pag. 105.

ablata

suo cert.

faceret,

faceret

Properantes simul & Apostolicæ Sedis missi, qui subtilius cuncta referentes, & de maligno proposito prænominati Desiderii anunciantes antefato excellentissimo, & a Deo protecto Carolo Magno Regi: confestim isdem mitissimus, & re vera Christianissimus Carolus Francorum Rex direxit eidem Desiderio suos missos, id est, deprecans ut easdem, quas abstulerat, pacifice redderet civitates, & plenarias parti Romanorum faceret justitias. Promittens insuper ei tribui quatuordecim millia auri solidorum, quantitatem in auro, & argento. Sed neque deprecationibus, neque muneribus ejus ferocissimum cor flectere valuit. Nihil enim obtinentes ipsi missi Francorum ad præfatum suum Christianissimum regressi sunt Regem. Tunc aggregans ipse a Deo protectus Carolus Magnus Rex universam regni sui Francorum * exercituum multitudinem, atque ad occupandas clusas ex eodem suo exercitu dirigens, ipse quoque cum plurimis fortissimis bellatoribus Francis per montem Cinisium ad easdem appropinquavit * clusas, & remotus in finibus Francorum cum suis exercitibus resedit. Jam dictus vero Desiderius, & universa Longobardorum * exercituum multitudo ad resistendum fortiter in ipsis clusis assistebant, quas fabricis, & diversis maceriis curiose munire nisi sunt. At vero qua hora prænominatus Christianissimus Francorum Rex ad easdem approximavit clusas, illico denuo suos missos ad præfatum direxit Desiderium, deprecans, sicut pridem, ut quantitatem prædictorum solidorum susciperet Rex, & easdem pacifice redderet civitates. Sed nequaquam penitus acquiescere maluit, & dum in tanta duritia protervus ipse permaneret Rex Desiderius, cupiens antedictus Christianissimus Francorum Rex pacifice justitias beati Petri * recipere, direxit eidem Longobardorum Regi ut solummodo tres obsides Longobardorum Judicum filios illi tradidisset pro ipsis restituendis civitatibus, & continuo sine ulla * inferta malitia, aut commisso prælio ad propria cum suis Fran-

exercitus

clusæ

exercitus

restituere

B. inferta militia

Francorum exercitibus reverteretur. Sed neque sic valuit ejus malignam mentem flectere. Unde omnipotens Deus conspiciens ipsius maligni Desiderii iniquam perfidiam, atque intolerabilem proterviam dum vellent Franci alio die ad propria reverti, misit terrorem, & validam trepidationem in cor ejus, vel filii ipsius, Adalgisi scilicet & universorum Longobard. & cædem nocte dimissis propriis tentoriis, atque omni supellectile fugam omnes generaliter nemine eos persequente arripuerunt. Quod cernentes exercitus Franc. persecuti sunt eos, & plures ex eis interfecerunt. Ipse vero Desiderius quantocyus cum suis judicibus velociori cursu fugiens, atque Papiam conjungens, ibidem se cum ipsis suis judicibus, & multitudine populi Long. recludi studuit. Et muniens muros ipsius civitatis ad resistendum Francorum exercitibus, & propriam defendendam civitatem cum suis Longobardis se præparavit. * Adalgisus vero ejus filius assumens secum Autcharium Francum & uxorem, atque filios sæpedicti Carolomanni in civitate, quæ Verona nuncupatur, pro eo quod fortissima præ omnibus civitatibus Longobardorum esse videretur, ingressus est.

Fuga miracu. losa Longob.

Edit. Parif. pag. 106.

* B. Aldegisus

Porro Longobardi reliqui dispersi in proprias reversi sunt civitates. nam Spoletini, & Reatini aliquanti eorum utiles personæ antequam Desiderius, seu Longobardorum ejus exercitus ad clusas pergerent, illi ad beatum Petrum confugium facientes prædicto sanctissimo Hadriano Papæ se tradiderunt, & in fide ipsius principis Apostolorum, atque prædicti sanctissimi Pontificis jurantes more Romanorum, * tonsurati sunt. Etiam & reliqui omnes ex eodem Ducatu Spoletino inhianter desiderabant se * tradendum in servitio beati Petri, sanctæque Romanæ Ecclesiæ. Sed metuentes suum Regem nequaquam ausi sunt perpetrare, unde dum a clusis fugam arripuissent, omnesque exinde de diversis civitatibus Ducatus Spoletini reversi essent, confestim generaliter ad præfatum almificum Pontificem confluentes advenerunt, ejusque provoluti pedibus obnixe sanctam ipsius ter beatitudinem deprecati sunt, ut eos in servitio beati Petri, sanctæque ejus Romanæ Ecclesiæ suscipere, & more Romanorum tonsurari faceret.

* Tansurati, quod Longobardi solutos crines habebant.

* tradere

Quos suscipiens profectus est cum eis in Ecclesiam beati Petri, & omnes unanimiter a magno usque ad parvum sub * indiculo sacramenti jurejurando promiserunt eidem Dei Apostolo in servitio ejus, atque antedicti Vicarii ipsius sanctissimi Hadriani Papæ, atque omnibus successorum ejus Pontificum fideliter permansuros cum filiis, & cuncta eorum generatione. Tunc post præstitum sacramentum omnes more Romanorum tonsurati sunt. Et confestim ipse ter beatissimus bonus pastor, & pater cum omnibus exultans, constituit eis ducem quem ipsi propria voluntate sibi elegerunt, scilicet Hildeprandum nobilissimum, qui prius cum reliquis ad Apostolicam Sedem refugium fecerat.

* vinculo

Et ita Deo annuente prædictum ducatum Spoletinum generaliter suo certamine isdem præcipuus Pontifex sub jure, & potestate beati Petri subjugavit. Sed & omnes habitatores tam ducatus Firmani, Auximani, & Anconitani, simulque & de castello * Fœlicitatis, & ipsi dum a clusis Longobardorum fugientes reversi sunt ad præfatum sanctissimum Pontificem concurrentes ejus se ter beatitudini tradiderunt, præstitoque sacramento in fide, & servitio beati Petri, atque ejus Vicarii antefati almifici Hadriani Papæ, successorumque ejus Pontificum fideliter permansuros more Romanorum tonsurati sunt.

* Fulginatis.

At vero sæpefatus Christianissimus Carolus Francorum Rex movens cum suis generalibus exercitibus, atque Papiam conjungens civitatem, eam ex omni parte circundans vallavit, dirigensque * continuo in Franciam ibidem apud se Papiam adduci fecit suam conjugem excellentissimam Hildegardam Reginam, & nobilissimos filios. Et dum agnovisset fugam arripuisse in Veronam prænominatum Adalgisum, relinquens plurimam partem ex suis exercitibus Papiæ ipse quoque cum aliquantis fortissimis Francis in eandem Veronam properavit civitatem. Et dum illuc conjunxisset protinus Autcharius, & uxor, atque filii sæpius nominati Carolomanni propria voluntate eidem benignissimo Carolo Regi se tradiderunt. Eosque recipiens ejus excellentia denuo repedavit Papiam. Qui confestim dirigens cuneos exercituum bellatorum comprehendit diversas civitates Longobardorum ultra Padum constitutas, suæque redegit potestati. Et dum per sex mensium spatium ipse Francorum Rex Papiæ demoraretur in obsessione ipsius civitatis magnum desiderium habens ad limina Apostolorum properandi considerans quod & sacratissima Paschalis festivitas appropinquasset: tunc abstollens secum diversos Episcopos, Abbates etiam & Judices, Duces nempe, & Graphiones cum plurimis exercitibus hic Romam per Tusciæ partes properavit, ita festinanter adveniens, ut in ipso Sabbato sancto se liminibus præsentaret Apostolicis. Cujus adventum audiens antedictus beatissimus Hadrianus Papa, quod sic repente ipse Francorum advenisset Rex in magno stupore, & extasi deductus, direxit in ejus occursum universos Judices ad fere triginta millia ab hac Romana urbe in locum, qui vocatur Novas, ubi eum cum bandora susceperunt.

* concito

pag. 107.

bandora, militare signum.

Et dum appropinquasset fere unius milliario a Romana urbe direxit universas scholas militiæ una cum patronis, simulque & pueris qui ad discendas litteras pergebant, deportantes omnes ramos palmarum, atque olivarum, laudesque omnes canentes cum acclamationum earundem laudum vocibus ipsum Francorum susceperunt Regem obviam illi ejus sanctitas dirigens venerandas cruces, id est, signa, sicut mos est ad Exarchum, aut patricium suscipiendum, eum cum ingenti honore suscipi fecit. Ipse vero a Deo institutus benignissimus Carolus Magnus Francorum Rex, & Patricius Romanorum qua hora easdem sacratissimas cruces, ac signa sibi obviam advenisse conspexit, descendens de equo, quo sedebat, ita cum suis Judicibus ad beatum Petrum pedestris properare studuit, Quod quidem almificus antedictus Pontifex diluculo surgens in eodem Sabbato sancto cum universo clero, & populo Romano ad beatum Petrum properavit ad suscipiendum eundem Francorum Regem, & in gradibus ipsius Apostolicæ aulæ, eum cum clero suo præstolatus est.

Carolus Magnus Romæ honorifice excipitur.

Conjungente vero eodem Excellentissimo, ac benignissimo Carolo Rege omnes gradus sigillatim ejusdem sacratissimæ beati Petri Ecclesiæ deosculatus est, & vita usque ad prænominatum pervenit Pontificem. Ubi in atrio super gradus juxta fores Ecclesiæ assistebat. Eoque suscepto mutuo se amplectentes, tenuit isdem Christianissimus Carolus Rex dexteram manum antedicti Pontificis. Et ita in eandem venerandam aulam B. Petri principis Apostolorum ingressi sunt, laudem Deo, & ejus excellentiæ decantantes, universus clerus, & cuncti religiosi Dei famuli extensa voce acclamantes. *Benedictus qui venit in nomine Domini, &c.* Sicque cum eodem Pontifice ipse Francorum Rex simulque & omnes Episcopi, Abbates, & Judices, & universi Franci, qui cum eo advenerant ad confessionem beati Petri appropinquantes, sesequé proni ibidem prosternentes Deo nostro omnipotenti, & eidem Apostolorum Principi propria reddiderunt vota, glorificantes divinam potentiam in eo, quod talem per interventionum suffragia ejusdem principis Apostolorum concedere jussit victoriam. Expleta vero eadem oratione, obnixe deprecatus est isdem Francorum Rex antedictum almificum Pontificem, illi licentiam tribui Rom. ingrediendi ad sua oratio-

num vota per diversas Dei Ecclesias persolvenda. Et descendentes pariter ad corpus B. Petri tam ipse sanctissimus Papa quamque antefatus excellentissimus Francorum Rex cum Judicibus Romanorum, & Francorum, seseque mutuo per * sacramentum munientes, ingressus est Romam, continuo cum eodem Pontifice, ipse Francorum Rex cum suis Judicibus & populo in eodem Sabbato sancto.

* sacramenta

Et in basilica Salvatoris juxta * Lateranis pariter ingressi ibidem ipse excellentissimus Rex cum omnibus suis quousque sancti baptismatis sacramentum antedictus ter beatissimus Pontifex celebravit. Et ita postmodum ad beatum Petrum ipse beatissimus repedavit Rex.

* Lateranum

Alio vero die illucescente Dominico sancto, in ipsa sacratissima Paschali festivitate direxit diluculo ipse sanctissimus præsul cunctos judices, & universa obsequia militiæ ad eundem Regem, & cum magno honore eum suscipientes in Ecclesia sanctæ Dei genitricis ad Præsepe properavit cum omnibus, qui cum eo advenerant Francis. Et post missarum solemnia celebrata perrexit cum prænominato Pontifice in Lateranense Patriarchium, illicque ad mensam Apostolicam pariter epulati sunt. Alio vero die secunda feria simili modo in Ecclesia beati Petri more solito ipse conspicuus pater, & egregius Pontifex missarum solemnia celebrans Deo omnipotenti, & præfato Carolo excellentissimo Regi Francorum, & Patricio Romanorum laudes reddere fecit. Tertia vero die, juxta ut mos est, in Ecclesia beati Pauli Apostoli, missas eidem Regi fecit. At vero quarta feria egressus prænominatus Pontifex cum suis Judicibus tam cleri, quamque militiæ in Ecclesia beati Petri Apostoli pariterque cum eodem Rege se ad loquendum conjungens, constanter eum deprecatus est, atque admonuit, & paterno affectu adhortari studuit, ut promissionem illam, quam ejus sanctæ memoriæ genitor Pipinus Rex & ipse præcellentissimus Carolus cum suo germano Carolomanno, atque omnibus Judicibus Francis fecerant beato Petro, & ejus Vicario sanctæ memoriæ Domno Stephano juniori Papæ, quando in Franciam perrexit pro concedendis diversis civitatibus, ac territoriis istius Italiæ provinciæ, & contradendis beato Petro, ejusque omnibus Vicariis in perpetuum possidendis, adimpleret in omnibus, cumque ipsam promissionem, quæ in Francia in loco, qui vocatur Carisiacus facta est, sibi relegi fecisset, * complacuerunt illi, & ejus Judicibus omnia quæ ibidem erant adnexa, & propria voluntate, bono, ac libenti animo aliam donationis promissionem ad instar anterioris, ipse antedictus præcellentissimus, & revera Christianissimus Carolus Francorum Rex ascribi jussit per Etherium Religiosum, ac prudentissimum Capellanum, & Notarium suum, ubi concessit easdem civitates, & territoria beato Petro easque præfato Pontifici contradi spopondit, per designationem confinium: sicut in eadem donatione continere monstratur, id est, a Lunis cum insula Corsica, deinde in Suriano, deinde in monte Bardone, * id est, in Verceto, deinde in Parma, deinde in Rhegio, & exinde in Mantua, atque * monte silicis, simulque & universum Exarchatum Ravennatium sicut antiquitus erat, atque provincias Venetiarum, & Histriam, necnon & cunctum Ducatum Spoletinum, & Beneventanum.

Edit. Parisf. pag. 108.

* complacuit

* B. inde in

* B. ponte

Factaque eadem donatione, & propria sua manu ipse Christianissimus Francorum Rex eam corroborans universos Episcopos, Abbates, Duces, etiam & Graphones in * ea ascribi fecit. Quam prius super altare beati Petri, & postmodum intus in sancta ejus confessione ponentes tam ipse Francorum Rex quamque ejus Judices beato Petro, & ejus Vicario sanctissimo Hadriano Papæ: sub terribili Sacramento sese omnia conservaturos, quæ in eadem donatione continentur, promittentes, tradiderunt. Apparem ipsius donationis per eundem Etherium adscribi faciens ipse Christianissimus Rex Francorum, intus super corpus beati Petri subtus evangelia, quæ ibidem osculantur pro firmissima cautela, & æterna nominis sui, ac regni Francorum memoria, propriis suis manibus posuit. Aliaque ejusdem donationis exempla per scriniarium hujus sanctæ nostræ Ecclesiæ descripta ejus excellentia secum deportavit. Reversusque cum suis exercitibus Ticinum, ipse excellentissimus Francorum Rex fortiterque debellans, atque obsidens civitatem Papiam, dum ira Dei super omnes Longobardos, qui in eadem civitate erant, grassaretur, atque sæviret, & plures de languoribus, seu mortalitatis clade defecissent, ita Dei nutu eandem civitatem, simulque & Desiderium Longobardorum Regem, atque cunctos, qui cum eo erant ipse excellentissimus Francorum Rex comprehendit, & suæ potestati cunctum regnum Longobardorum subjugavit. Præfatum vero Desiderium Longobardorum Regem, & ejus conjugem secum in Franciam deportavit. Erat enim sæpefatus beatissimus Pontifex amator Ecclesiarum. Hic enim coangelicus vir fecit in Ecclesia beati Petri Apostoli vestem miræ pulcritudinis ex auro & gemmis, habentem præfiguratam historiam, qualiter beatus Petrus a vinculis per Angelum ereptus est. Item in eadem basilica ab introitu de rugas usque ad confessionem pavimentum vestituit de argento purissimo, quod pens. libras centum quinquaginta. Fecit etiam in eadem ipsa basilica beati Petri juxta januas majores argenteas cortinas miræ magnitudinis de palliis stauracin, seu quadrapolis. Nam & per universos arcus ejusdem Apostolorum principis basilicæ de palliis tyriis, atque fundatis fecit vela numero sexaginta quinque. Denique ejus beatitudo fecit & pharum majorem in eadem B. Petri Ecclesia in typum crucis, qui pendet ante Presbyterium habentem candelas mille trecentas & septuaginta. Et constituit, ut quatuor vicibus in anno ipsum pharum accendatur, id est, in Nativitate Domini, in Pascha, in natali Apostolorum, & in natali Pontificis. Itemque præfatus sanctissimus præsul fecit in ea basilica calicem fundatum argenteum pens. libras quinque, quem & posuit in Presbyterio pro eo, qui perierat temporibus Domni Pauli Papæ. Nam & in Ecclesia beati Andreæ Apostoli sita juxta eandem beati Petri Apostoli Ecclesiam cyburiam noviter ex argento mundissimo, ipse ter beatissimus Pontifex fecit, qui pens. libr. centum triginta quinque. Itaque & in Ecclesia beati PAULI Apostoli investivit corpus ejusdem doctoris mundi ex laminis argenteis pensan. libras triginta.

* B. eam subscribere

Apparem, id est, exempla.

Desiderius Ticino expugnato captivus abducitur a Carolo.

Hadriani liberalitas in Ecclesias.

pag. 109.

Quas addidit isdem sanctissimus præsul, quoniam argentum illud, quod primitus erat, nimis confractum existebat. Item fecit in eadem basilica beati Pauli Apostoli cortinam majorem juxta januas principales ex palliis quadrapolis ad instar cortinæ, quam in Ecclesia beati Petri fecit. Sed & aliam cortinam majorem fecit ex palliis quadrapolis, quæ pendet sub arcu majore juxta altare: etiam & per diversos arcus ipsius Ecclesiæ ex palliis quadrapolis fecit vela numero septuaginta. Atrium vero ipsius beati Pauli Ecclesiæ, quod antea desolatum existebat, ubi boves, atque caballi ingrediebantur ad pabulandum, propter herbam quæ ibidem nascebatur, inspiratus a Deo isdem sanctissimus Pontifex ex marmoribus pulcris sternere fecit. In Ecclesia sanctæ Dei genitricis ad præsepe fecit vestes duas super altare majore unam ex auro purissimo, atque gemmis habentem assumptionem sanctæ Dei genitricis, & aliam de * stauracin ornatam in circuitu * blattin. Fecit in ea Ecclesia & cortinas majores ex palliis * quadrapolis ad similitudinem, quam in Ecclesia sancti Petri fecit.

* stauracio

* blattis

* quadraplis, vel quadruplis.

Sed & per diversos arcus ejusdem basilicæ sanctæ Dei genitricis simili modo ex palliis quadrapolis fecit vela numero quadraginta duo. In basilica vero Salvatoris Domini nostri JESU CHRISTI juxta Lateranis similiter fecit vestem de stauracin, seu cortinam majorem ex palliis quadrapolis, sed & per diversos arcus vela Syrica numero quinquaginta septem, omnia ex palliis quadrapulis seu stauracin. Fecit in Ecclesia beati Laurentii martyris foris muros, scilicet ubi sanctum ejus corpus requiescit vestem de stauracin, & in Ecclesia majore aliam similiter fecit vestem. Nam & tectum ejusdem beati Laurentii, basilicæ martyris, quod jam distectum erat, & trabes ejus confractæ noviter fecit. In basilica autem B. Valentini simili modo fecit vestem de stauracin. In basilica beati Pancratii aliam simili modo de stauracin fecit vestem. In Ecclesia vero beati Marci, cujus tectum jam vetustate positum vicinum ruinæ existebat, depositis vetustissimis trabibus, & aliis impositis noviter ipsum tectum, atque porticus in circuitu fecit, eandemque Ecclesiam restauravit. Arcus vero tres, qui vetustissimi erant addens isdem beatissimus Pontifex argenti libr. duodecim noviter fecit. Fecit etiam in eadem Ecclesia super altari majore vestem de stauraci, sed & per diversos arcus ejusdem Ecclesiæ ex palliis quadrapolis fecit numero vela viginti septem, simulque & coronam ex eisdem palliis quadrapolis, quæ pendet sub trabe, fecit.

Tectum vero basilicæ beati Laurentii ad Taurellum, dum nimis vetustissimum inerat, omnes ejus trabes novas ibidem posuit, illudque restauravit. Simulque & vestem de quadrapulo super altare ejusdem Ecclesiæ fecit, atque obtulit. *Edit. Paris. pag. 110.* Basilica vero beati Fœlicis posita in pineis, quæ in ruina erat, & tectum ejus distectum existebat, facto eodem tecto noviter ipsam Ecclesiam renovavit, & vestem super altare ejusdem Ecclesiæ de quadrapolis faciens obtulit. Renovavit etiam & tectum basilicæ sancti Laurentii, quam Damasi vocant, ubi & vestem super ejus altare de stauracin, simulque & aliam vestem de post altare fecit, ubi requiescit corpus sancti Damasi. Basilicæ itaque Apostolorum in via lata porticus in circuitu renovavit, quas antea initiaverat ejus prædecessor Domnus Paulus Papa, & non expleverat, omnia Deo propitio præfatus beatissimus Pontifex reparavit, simulque & tectum majus restauravit. Nam absidam ipsius Ecclesiæ cernens isdem beatissimus Pontifex jam ruinæ vicinam existentem, cancalis ferreis eandem absidam confirmari fecit, & ita eam renovavit. Fecit vestem in eadem Ecclesia super altari majori de stauracin.

Cœmeterium item beatorum Petri, & Marcellini via Lavicana juxta basilicam beatæ Helenæ, renovavit, & tectum ejus, id est, sancti Tiburtii, & eorundem sanctorum Petri, & Marcellini noviter fecit, & gradus ejus, qui descendunt ad eorum sacratissima corpora noviter fecit, quoniam nullus erat jam descensus ad ipsa sancta corpora. Fecit in basilica beati Hadriani cerostata argentea pensan. libr. duodecim, simulque & * laudunas duas ex argento pensan. libr. octo, quas posuit super rugas de Presbyterio, ubi arcus de argento existit. Fecit etiam & vestes duas de stauracin, unam super altare beati Hadriani, & aliam super altare sanctæ Martinæ, sed & vela de palliis quadrapolis numero quindecim in eadem Ecclesia fecit. Tectum denique tituli beatæ Priscæ, quod jam casurum erat, & in ruinis positum, noviter fecit, ubi & vestem de stauracin fecit. In Ecclesia vero beatorum Cosmæ, & Damiani in tribus fatis vestem de stauracin fecit, simulque & cortinam ante absidam ex palliis quadrapolis fecit, necnon & vela ex eisdem quadrapolis fecit numero viginti, & linea viginti. Nam & per diversos titulos, seu alias Ecclesias, atque cunctas Diaconias, & quantacumque infra murum hujus Romanæ urbis existunt divina inspiratione ignitus ipse sanctissimus Pontifex ex palliis, id est, stauracin, seu tyrais vestes fecit, atque obtulit. Et sicut bonus pastor omnes Dei Ecclesias tam extra muros hujus Romanæ urbis, quamque infra muros ad laudem Dei restauravit atque decoravit, verum etiam & muros atque turres hujus Romanæ urbis quæ dirutæ erant, & usque ad fundamenta destructæ, renovavit, atque utiliter omnia in circuitu restauravit, ubi & multa stipendia tribuit tam in mercedes eorum qui ipsum murum fabricaverunt, quamque in ipsorum alimentis, simulque & in calce, atque diversis utilitatibus usque ad centum auri libras expendit. Hic beatissimus præsul divina inspiratione ignitus constituit in monasterio sancti Stephani catabarbara patricia situm ad beatum Petrum Apostolum congregationem monachorum, ibi & Abbatem idoneam personam ordinans. Statuit ut sedulas laudes in Ecclesia B. Petri persolvant, sicut & cætera tria monasteria, ut duo monachi pro latere ipsius Ecclesiæ Deo nostro canant laudes: quoniam ipsum monasterium in magna desidia & neglectu incuriaque positum erat, & nullum divinum officium cultu ibidem exhibebatur. Hic beatissimus præsul fecit, atque constituit noviter domos cultas quatuor. Unam quidem quæ vocatur * Capreorum posita in territorio Vigentano milliario ab urbe Roma plus minus quintodecimo, ex qua primitus fundum ipsum Capracorum cum aliis pluribus fundis ei cohærentibus ex hereditaria parentum suorum successione tenere videbatur. Ejus proprii olim existentes, ubi & alios plures fundos, seu Casales & massas data juxta recompensationem ad vicem a diversis personis emere, & eidem domui cultæ addere visus est. Quam videlicet domocultam Capracorum cum massis, fundis, casalibus, vineis, olivetis, * aquæmolis, & omnibus ei pertinentibus statuit per Apostolicum privilegium sub magnis anathematis obligationibus, ut in usum fratrum nostrorum Christi pauperum perenniter permaneat, & triticum, & hordeum, quod annue in locis ejusdem domocultæ natum fuerit, diligenter in horreo sanctæ nostræ Ecclesiæ deferatur, & sequestratim reponatur. Vinum vero, seu diversa legumina, quæ in prædiis, ac locis ipsius antefatæ domocultæ annue nata fuerunt simili modo curiose in paracellario prænominatæ sanctæ nostræ Ecclesiæ deducantur, & separatim reponantur.

Sed & porcos, qui annue in casalibus sæpius dictæ domocultæ inglandati fuerint capita centum exinde occidantur, & in eodem paracellario reponantur. Decernens ejus ter beatitudo, atque promulgans sub validissimis obligationibus, interdictionibus, ut omni die centum fratres nostri Christi pauperum etiamsi plures fuerint, aggregentur in Lateranensi Patriarchio. *pag. 111.* Et constituantur in porticu quæ est juxta scalam, quæ ascendit in Patriarchio, ubi & ipsi pauperes depicti sunt, & quinquaginta panes pens. per unumquemque panem libras duas, simulque & decimatas vini duas pensantes per unam quamque decimatam libras sexaginta, & caldaria plena de pulmento erogentur omni die per manus unius fidelissimi paracellarii eisdem pauperibus, accipiens unusquisque eorum portionem panis, atque portionem vini, id est, cuppam capientem calices duos, necnon & carnem de pulmento: ita videlicet statuens ejus almifica beatitudo promulgavit una cum Sacerdotali collegio, ut in nullis aliis utilitatibus ex frugum redditibus, vel diversis peculiis antefatæ domocultæ erogetur aut expendatur, nisi tantummodo in propriis subsidiis, & quotidianis alimentis prædictorum fratrum nostrorum Christi pauperum cuncta proficiant, atque perenniter erogentur. Alias vero tres domoscultas videlicet, Galeria posita via Aurelia milliario ab urbe Roma plus minus decimo ad sanctam Rufinam cum fundis, & casalibus, vineis, olivetis, aquimo-

*B. Capracorū

*aquimelis

*laudans

lis, vel omnibus ei pertinentibus. Reliquas vero duas, id est, aliam Galeriam positam viam Portuensi milliario ab urbe Roma plus minus duodecimo cum fundis, & casalibus, vineis, aquimolis, seu monasterium beati Laurentii positum in Insula portus Romani cum vineis ei pertinentibus, simulque & lecticariam, quæ vocatur Asprula. Verum etiam & aliam domum cultam, quæ vocatur Calvisianum cum fundis, & casalibus, vineis, olivetis, aquimolis, & omnibus ei pertinentibus posita via Ardeatina milliario ab urbe Roma plus minus quintodecimo. Quas videlicet tres domoscultas, scilicet Galeriam, Calvisianum, & aliam Galeriam, statuit ejus ter beatitudo per Apostolicum privilegium sub validis anathematis obligationibus, ut in usu, & propria utilitate sanctæ nostræ Ecclesiæ perenniter permaneant.

At vero cum omnibus spiritualibus studiis, quæ isdem ter beatissimus, atque almificus Pontifex tam per augmentum, & utilitatem profectibus sanctæ Romanæ Ecclesiæ perficiendis, quamque pro restaurationibus Ecclesiarum Dei, & divini cultus melioratione gerere videbatur, magnam etiam sollicitudinis curam, & amoris affectum in sanctam, ac venerandam Patriarchii domum certum est habuisse. Unde ex nimia fervoris dilectione pro honore beati Petri Apostolorum Principis, & ornatu ipsius sancti Patriarchii construxit, atque ædificavit, ibidem noviter turrem miræ pulcritudinis decoratam cohærenti porticu, quæ descendit ad balneum. Ubi & deambulatorium scilicet, solarium suum cum cancellis æreis nimis pulcherrime construi fecit. sed & porticum ipsam, quæ vetustate diruta inerat nimis, utiliter renovavit. Et picturis, atque marmoribus eandem turrem, & cuncta ædificia ab eo noviter constructa decoravit. Itaque isdem ter beatissimus, & revera præcipuus pater, atque bonus pastor, egregiusque præsul tanto amoris affectu fervens erga nutritorem suum beatum Petrum Principem Apostolorum, dum cunctum ornatum ejusdem Apostolicæ aulæ tam in præclaris ex auro, & gemmis vestibus, seu diversis palliis, & aliis ornamentis ex auro, & argento in eadem Apostolica aula fecit, atque obtulit. Etiam & omnes ejus gradus majores, qui ascendunt in atri um, simulque & ex duabus porticibus, quæ ascendunt in eandem Ecclesiam ex utriusque lateribus renovavit, sed & cunctum pavimentum ipsius Ecclesiæ, ubi marmora confracta erant, adhibitis aliis pulcherrimis melioribus marmoribus renovavit. Porticus vero ex utriusque lateribus suprascriptæ Ecclesiæ, in quibus confractæ trabes inerant, & tectum ruinæ vicinum positum erat, positis novis trabibus ipsum tectum noviter faciens restauravit. Fecit etiam ter beatitudo ejus imagines sex ex laminis argenteis investitas. Ex quibus tres posuit super rugas, qui sunt in introitu Ecclesiæ Presbyterii ubi & regularem ex argento investito fecit, & posuit super eundem regularem præfatas tres imagines, in medio quidem unam existentem habentem depictum vultum Salvatoris, & ex utriusque lateribus imagines habentes depictas effigies. Unam beati Michaelis, & aliam beati Gabrielis Angelorum. In superiori vero ruga, id est, in medio Presbyterii, faciens aliam regularem ex argento investito, constituit super eum reliquas tres imagines in medio quidem habentem præfiguratum vultum sanctæ Dei genitricis, & ex duobus lateribus unam, habentem vultum depictum sancti Andreæ Apostoli. Et aliam sancti Joannis Evangelistæ, utrasque vero sex imagines, ut dictum est, de laminis argenteis nimis pulcherrime factas deauravit, in quibus imaginibus posuit argenti lib. centum. At vero jam per evoluta viginti annorum spatia forma, quæ vocatur Sabbatina nimis confracta existens, per quam decurrebat aqua per centenarium in atrio Ecclesiæ B. Petri Apostoli simulque & in balneo juxta eandem Ecclesiam sito, ubi fratres nostri Christi pauperes, qui ad accipiendam eleemosynam in Paschalem festivitatem annue occurrere, & lavari solebant, & ex qua diversæ molæ in genuculo * machinabantur aqua ex eadem forma neque in atrium beati Petri, neque infra civitatem decurrebant, dum ipsa forma, ut dictum est, diruta extitit, ob centum arcus ipsius formæ magnæ altitudinis constructos, & a fundamentis demolitos, atque destructos, ut jam nulla spes videretur esse eosdem arcus, vel fractam formam reædificandi, atque restaurandi: Ipse beatissimus, ac sanctissimus Præsul aggregans multitudinem populi per semetipsum ad fabricandum atque restaurandum eandem formam præparavit, & tantam curam, ac sollicitudinem in ejusdem formæ fabrica exhibuit, quod etiam noviter a fundamento eam renovavit, atque restauravit, & confestim centenarium illud quod ex eadem forma in atrio Ecclesiæ beati Petri decurrebat, dum per nimiam neglectus incuriam plumbum ipsius centenarii furtim jam plurima ex parte exinde ablatum fuisset, reliquum plumbum conquassatum protinus isdem præcipuus pastor addita multitudine plumbi ipsum centenarium noviter fecit, & Deo auspice aqua in atrio beati Petri, simulque & in præfato balneo, verum etiam & intus civitatem, id est, in genuculo, ubi molæ machinabantur, sicut antiquitus abundanter decurrere fecit. Simulque isdem beatissimus Pontifex fecit in basilica B. Pauli Apostoli ex laminis argenteis imagines tres, quæ ponuntur super rugas in introitu Presbyterii. Unam quidem habentem vultum depictum Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, & ex utrisque lateribus imagines depictas habentes effigies Angelorum, qui pens. libr. viginti quatuor. Fecit & in basilica Apostolorum in via lata vela de palliis syricis numero viginti, & linea viginti. In Ecclesia vero B. Laurentii martyris, atque Levitæ foris muros hujus civitatis Romanæ fecit vela ex palliis syricis numero 20, & linea 20.

Nam & in Ecclesia beatæ Dei genitricis ad martyres simili modo vela de palliis syricis numero viginti, & linea viginti. Item isdem sanctissimus Pontifex fecit per diversos titulos vela de stauracin, seu tyria per unumquemque titulum numero viginti, & linea viginti, quæ fiunt simul vela syrica numero quatuor centum, & quadraginta.

Ipse vero præcipuus Pontifex fecit imagines ex laminis argenteis deauratis habentes effigiem Salvatoris Domini nostri JESU CHRISTI, quæ posita est super introitu basilicæ beati Petri Apostoli, ubi portæ argenteæ existunt, quæ pens. lib. quinquaginta. Nam & per diversas Diaconias fecit simili modo vela stauracia, seu tyria pro una quaque Diaconia numero sex, quæ fiunt simul vera numero nonaginta sex. Item isdem sanctissimus Præsul, formam quæ * Jobia vocatur, quæ per evoluta viginti annorum spatia nimis confracta jacebat a fundamentis restaurare fecit. Simili modo fecit & in basilica beati Pancratii martyris, quæ est foris muros hujus civitatis Romanæ, vela de stauracin seu tyria numero triginta octo, & linea triginta octo, & in basilica beati Stephani Protomartyris in Cæliomonte fecit vela de stauracin seu tyria numero viginti, & linea viginti. Sed & in basilica beati Apollinaris simili modo vela de octaplo numero decem, & linea decem. Item in basilica beati Valentini martyris, quæ sita est foris muros hujus civitatis Romanæ similiter fecit vela de stauracin, seu octapli numero viginti duo, & linea viginti duo.

Dum vero forma, quæ Claudia vocatur per annorum spatia demolita esse videbatur, unde & in balneis Lateranensibus de ipsa aqua lavari solebat, & in baptisterio Ecclesiæ Salvatoris Domini nostri JESU CHRISTI, & in plures Ecclesias in die sancto Paschæ decurrere solebat. Et dum modica aqua de prænominata forma intus civitatem decurrebat, prospiciens præcipuus, & coangelicus Præsul aggregans multitudi-

Edit. Paris. pag. 112.

* macinabant

pag. 113.

* Jovia

nem populi ex partibus Campaniæ per semetipsum ad fabricandum atque restaurandum eandem formam totis viribus properavit, ut tantam curam, ac sollicitudinem in ejusdem formæ fabrica exhibuit. Qui etiam noviter eam renovavit, atque restauravit, & confestim ex eadem forma aquæ in præfata balnea etiam & intus civitatem sicut antiquitus abundanter decurrere fecit. Hujus temporibus defunctus Leoninus Consul & Dux, postmodum vero monachus ob veniam suorum delictorum tres uncias massæ * Aratianæ, qua ex hereditate parentum suorum fruebatur, sitas ab hac Romana urbe milliario sexto decimo via Ardeatina, in quo & Ecclesiam beati Edisti esse dinoscitur, quam ipse beatissimus Papa magnæ constructionis fabricis decoravit, ampliavitque in easdem tres uncias suprascriptæ massæ Aratianæ alias sex uncias a Petro Comite, atque Agnete relicta Agathonis Scriniarii, Theodatæ relictæ quondam Dominici * Perfecturii. Fines etiam ex omni parte conquisivit. Data enim digna compensatione nemini vim inferens, sed magis, ut condecet patri cuncta secus eundem locum amica pactione emit prædia. Et domum cultam beato Petro eundem locum jure perpetuo statuit permanendum. Quem & domumcultam sancti Edistii vocant usque in hodiernum diem.

* Aricinæ.

* B. Præfectori.

Pariter etiam & massa, quæ vocatur Acatiana, quæ juxta eandem domum cultam esse videtur ab eodem Leonino beato Petro concessa est. Item ipse ter beatissimus Præsul in basilica majori, quæ appellatur sanctæ Dei genitricis, qui aderat juxta basilicam beati Laurentii Martyris, atque Levitæ, ubi ejus sanctum corpus requiescit foris muros hujus civitatis Romæ obtulit vela de stauracin, seu quadrapolis numero quindecim & linea quindecim.

Tectum vero tituli beati Clementis, quod etiam casurum erat & in ruinis positum regionis tertiæ noviter restauravit, necnon & basilicam beati Silvestri Confessoris, atque Pontificis sitam in Orphea, quæ jam in ruinis posita erat, & tectum ejus dirutum existebat, facto eodem tecto, noviter ipsam Ecclesiam renovavit. Simili modo & in famosissima, totoque orbe terrarum præclara veneranda basilica beati Petri Apostolorum Principis, dum per olitana tempora vetustissimas trabes, quæ ibidem existebant cerneret isdem præcipuus Pontifex, mittens Januarium vestararium suum, cognoscens eum idoneam personam, cum multitudine populi mutavit ibidem trabes numero quatuordecim, aque totum ejusdem basilicæ tectum, & porticus noviter restauravit. Hic idem almificus Præsul divina inspiratione repletus, atque misericordia motus formæ, quæ Virginis appellatur, dum per annorum spatia demolita, atque a ruinis plena existebat, vix modica aqua in urbem Romam ingrediente, prospiciens, sicut benignissimus, & pius pastor, noviter eam restauravit, & tantam abundantiæ aquam effudit, ut pene totam civitatem satiavit.

* Edid. Paris. pag. 114.

Tectum denique basilicæ beati Januarii Martyris sitæ ad portam beati Laurentii Martyris atque Levitæ noviter restauravit. Item in cœmeterio beatorum Martyrum Abdon, & Sennen, foris portam Portuensem vestem de stauracin fecit atque obtulit.

Hic enim coangelicus vir divina inspiratione ignitus constituit Diaconias tres foris portam beatorum Apostolorum principis, id est, unam quidem sanctæ, & gloriosæ semper virginis Dei genitricis Mariæ Dominæ nostræ, quæ sita est in * Atriano: Aliam vero suprascriptæ, & intemeratæ Dominæ nostræ, quæ sita est foris portam beati Petri Apostoli in caput porticus, necnon & aliam Diaconiam, quæ appellatur sancti Silvestri juxta hospitale sancti Gregorii. Quas suprascriptas Diaconias hic almificus vir in abditis sine misericordiæ fructu reperiens noviter restauravit. Ubi & dona plurima mobilia, atque immobilia pro remedio animæ suæ obtulit, & constituit, ut per unam quamque hebdomadam quintæ feriæ die cum psallentio a Diaconia usque ad balneum pergerent, & ibidem dispensatione per ordinem pauperibus consolari, atque eleemosynam fieri. Immo hic ipse sæpius nominatus sanctissimus Præsul, in basilicæ vasis electionis beati Pauli Apostoli, cernens existentes trabes per prisca tempora vetustas ad modicumque ruituras fecit sicut superius in basilica beati Petri Principis Apostolorum, cuncta disponens per Januarium fidelissimum Vestiarium suum cum multitudine populi. Sed & ipse ter beatissimus pastor per semetipsum frequentans totam noviter restauravit, & mutavit trabes majores numero triginta quinque, & per circuitum ejusdem Ecclesiæ noviter restauravit. Hic autem ter beatissimus, & Apostolicus vir dum diligentissima exquisitione sua, reperisset monasterium Honorii Papæ in nimiam desolationem per quandam negligentiam venire, divina inspiratione motus noviter ædificavit, atque ditavit, & Abbatem cum cæteris monachis regulariter ibidem vitam degentes ordinavit, & constituit eos, ut in basilica Salvatoris, quæ & Constantiniana dicta est juxta Lateranense patriarchium posita, officia celebrarent, hoc est matutinam horam, primam, tertiam, sextam, sed & nonam etiam & vespertinam, ab uno choro quidem qui dudum singulariter in utroque psallebant monachi ex monasterio sancti Pancratii ibidem posito, & ab altero choro monachi jam fati monasterii sancti Andreæ, & Bartholomæi, Honorii Papæ, quatenus piis laudibus, pariter psallentes hymniferis choris læti resonent cantus reddentes Domino gloriosos melos. Persæpius memorantes venerandi Pontificis nomen, scilicet in sæcula memoriale ejus pangentes carminibus.

* Diatrio;

psalentio, id est, cantu psalmorum.

Hic idem sanctissimus Præsul in domoculta, quam Capracorum vocant, quam ex jure proprio suo obtulit pro alimoniis pauperum beato Petro Apostolorum Principi nutritori suo, a solo fundavit, atque ædificavit Ecclesiam, simulque speciose ornavit, & in nomine ejusdem Deo factori suo dedicavit, recondens in ea reliquias ex vestimentis Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, & ejusdem Dei genitricis, semperque virginis Mariæ, atque duodecim Apostolorum, & aliorum venerabilium martyrum, in quam sacratissimam Ecclesiam cum cuncto suo, senatuque Romano pergens cum nimia gloria seu exultatione pariter ovantes, & in pauperes Christi ibidem magnam consuetam eleemosinam faciens translatavit, atque introduxit in eam corpora sanctorum Martyrum, simulque Pontificum, videlicet corpus sancti Cornelii Martyris, & Pontificis, successorisque ejus sancti Lucii Martyris, atque Pontificis, & corpus sancti Felicis simili modo Martyris seu Pontificis, pariterque corpus sancti Innocentii Confessoris, atque Pontificis. Quos ut patronos in Domino almus sacer Pontifex ob amorem sanctæ Sedis Apostolicæ, in qua & præsederunt, sicut decuit, honoravit. Necnon & tectum tituli beatæ Susannæ Martyris, inter duas domos situm juxta sanctum Quiriacum, quod jam casurum erat, & in ruinis positum, noviter restauravit. Simili modo & titulum beati Cyriaci Martyris, Ecclesiam sancti Laurentii, ad Formosam pariter a novo restauravit.

pag. 115.

Immo & basilicam Salvatoris, quæ & Constantiniana vocatur juxta Lateranense Patriarchium in ruinis positam una cum quadriportis suis, atriisque, & fontes noviter, sicut Ecclesias beatorum Principum Petri, & Pauli, renovavit, in qua & mutavit trabes majores numero quindecim. Item hic idem almificus Præ-

sul monasterium sancti Laurentii, quod in Palatinis in desertis reperit, noviter restaurans, atque in omnibus ditans, conjunxit cum alio monasterio juxta ipsum posito scilicet sancti Stephani, quod cognominatur Baganda, & ordinavit monachos, & constituit ut in titulo beati Marci Pontificis, atque confessoris officio fungerentur, id est, matutina hora, prima, tertia, & sexta, atque nona, seu vespertina psallerent pro requie animæ suæ. sed & in prædicta basilica beati Marci fecit alios arcus argenteos numero sex pens. simul lib. quinquaginta quinque, pariterque & calices ministeriales a Catholica procedentes ex auro purissimo reparavit, pensantes libras novem & semis.

Hic quippe præsagus vir considerans plurimi populi salutem, super ripam fluminis porticum, quæ ducit ad beatum Petrum Apostolum arctam, & angustam existentem, per quam viam transeuntes ad eundem beatum Apostolorum Principem Petrum perveniebant plusquam duodecim millia tufos in littore alvei fluminis in fundamentis ponens a solo usque ad summmum tectum miræ magnitudinis porticum reparavit: & usque ad gradus beati Petri restauravit. Diaconiam vero sanctæ Dei genitricis, semperque virginis Mariæ Scholæ Grecæ, quæ appellatur Cosmedin, dudum brevem in ædificiis existentem sub ruinis positam restauravit: nam maximum monumentum de Tiburtino tufo super eam dependens per anni circulum plurimam multitudinem populi congregans, multorumque lignorum struem incendens demolitus est, simulque collectionem ruderum mundans a fundamentis ædificans, prædictamque basilicam ultro citroque spatiose largans tresque absidas in ea constituens, præcipuus antistes, veram Cosmidin amplissimam a novo reparavit. Pariterque & titulum beati Laurentii Martyris, quam Lucinæ dicunt, seu Ecclesiam beati Martini sitam juxta titulum sancti Silvestri. Simulque & basilicam beati Agapiti Martyris foris muros juxta sanctum Laurentium positam reparavit: quæ præfatæ Ecclesiæ a priscis temporibus marcescentes in ruinis mole defecerant: quas præcipuus antistes fervens in amore Spiritus sancti in omnibus una cum porticibus earum a novo nimio decore renovavit. Verum etiam tituli sancti Sixti, sed & basilicæ sancti Hadriani a novo simili modo renovavit ædes. Et basilicam beati Pancratii Martyris nimia vetustate dirutam atque ruinis præventam isdem almificus in integrum a novo nimio decore una cum monasterio sancti Victoris ibidem situm restauravit. Item præcipuus Præsul basilicam sanctæ Dei genitricis ad Præsepe, quæ a priscis temporibus tota marcuerat ultro, citroque restauravit, & in sarta tecta ejusdem Ecclesiæ posuit trabes majores viginti.

Simili modo & basilicam sancti Eusebii undique renovavit. Cameram vero beati Petri Apostolorum Principis in omnibus destructam, atque dirutam exemplo olitano exculpens diversis coloribus a novo fecit. Porticum vero, quæ ducit ad beatum Paulum Apostolum a porta una cum Ecclesia sancti Eupli usque ad prædictam basilicam sancti Pauli a novo restauravit. Immo & porticum, quæ ducit ad sanctum Laurentium foris murum a porta usque in eandem basilicam a novo construxit. Hic idem almificus pater eandem basilicam sancti Laurentii Martyris, ubi sanctum corpus ejus requiescit, annexam basilicæ majori quæ dudum isdem Præsul construxerat, ultro, citroque a novo restauravit.

Edit. 1 Paris. pag. 1 56.

olitano, id est antiquo.

Immo & Ecclesiam sancti Stephani juxta eas sitam, ubi corpus sancti Leonis Episcopi, & Martyris quiescit, similiter undique renovavit, una cum cœmeterio beatæ Cyriacæ, seu ascensum ejus. Verum etiam & basilicam Hierusalem, quæ in Sessoriano sita est, & olitanas ejus quæ marcuerant trabes, mirifice ipsas mutans in omni restauravit parte.

Pariter & templum Apostolorum, quod appellatur Eudoxiæ ad vincula, totam ejus a novo restauravit Ecclesiam. Immo & basilicam sanctæ Rufinæ, & secundæ, quæ ponitur in Episcopio Silvæ candidæ, quæ olitana vetustate marcuerat una cum baptisterio summo studio renovavit, videlicet & basilicam beati Petri Apostoli sitam via Appia in silice ultra sanctum Thomam Apostolum non procul a tricesimo, desolatione ruinisque præventam a novo una cum baptisterio restaurans mole magnitudinis decoravit.

Pariter & basilicam sanctorum Cosmæ, & Damiani sitam in tribus fatis, quia nimia vetustate similiter trabes ejus marcescentes defecerant, a novo totam restauravit. Et Ecclesiam beati Joannis Baptistæ sitam juxta portam latinam ruinis præventam in omnibus a novo renovavit. Verum etiam & Ecclesiam Apostolorum foris portam Appiam milliario tertio in loco qui appellatur Catacumbas, ubi corpus beati Sebastiani Martyris cum aliis quiescit, in ruinis præventam a novo restauravit. Immo & titulum Pudentis, id est, Ecclesiam sanctæ Potentianæ in ruinis positam noviter reparavit: sed & basilicam sancti Theodori sitam intra velum juxta domum cultam Sulpitianam, necnon & basilicam sancti Petri positam in Massa Merulana per olitana dirutas tempora a solo renovavit. Hujus denique temporibus defunctus Mastalns Primicerius reliquit pro anima sua in potestate prædicti Pontificis pauperibus Christi de sua propria hereditate erogari: quare uno consensu heredes prædicti Mastalis, dederunt, atque venundaverunt eidem magno Præsuli cum fundis, atque casalibus Ecclesiæ sancti Leucii portionem eis competentem posita via Flaminia milliario ab urbe Roma plus minus quinque, & in auro solidos mancusos numero ducentos. Quorum & provinciam jam fati Mastali heredes Christo dederunt. Portio vero Gregorii Secundicerii quam in suprascriptis casalibus sancti Leucii habere dinoscebatur, pro Secundicerii honore eidem almo Præsuli ab eodem Gregorio concessa est, & dum ipsa sancti Leucii Ecclesia in ruinis eximiis, atque vepribus circumvallata perisset a novo eam restaurans miræ magnitudinis domocultam ibidem beato Petro nutritori suo ædificavit, & in perpetuum concessit, & ea in fines ampliavit tam ex hereditate Paschalis, quamque ex commutatione heredibus quondam Luciæ seu Joannis Primicerii, vel diversorum locorum facta. Hic fecit in basilica beatæ Petronillæ ad beatum Petrum Apostolum arcus argenteos sex pensan. libras quinquaginta. Titulum vero sanctæ Praxedis ex parte ruentem in integrum renovavit. Immo & basilicam sanctæ Eugeniæ tam intus, quamque foris a novo restauravit.

Simili modo & basilicam sancti Gordiani, atque Epimachi, seu cœmeterium ejusdem Ecclesiæ Simplicii atque Semiliani, atque Quarti & Quinti Martyrum, & beatæ Sophiæ una cum cœmeterio sancti Tertullini foris portam Latinam a novo renovavit, necnon & Ecclesiam beati Tiburtii & Valeriani, atque Maximi, seu basilicam sancti pag. 117.
Zenonis una cum cœmeterio sanctorum Urbani Pontificis, Felicissimi, & Agapiti, atque Januarii & Cyrini Martyrum foris portam Appiam uno cohærentes loco, quæ ex priscis marcuerant temporibus, a novo restauravit. Itemque titulum sanctæ Dei genitricis semperque virginis Mariæ, quæ vocatur Calixti trans Tiberim a novo in integrum ex omni restauravit parte. simili modo & titulum S. Marcelli via lata situm a novo restauravit. Et basilicam cœmeterii sanctorum Martyrum Hermetis, Prothi, & Hiacinthi, atque basilicam miræ magnitudinis innovavit. Cœmeterium vero sanctæ Felicitatis via Salaria una cum Ecclesiis sancti Silvani Martyris, & sancti Bonifacii Confessoris, atque Pontificis uno cohærentes solo, miræ restauravit magnitudinis. Sed & basilicam sancti Saturnini in prædicta via Salaria positam una

cum cœmeterio sanctorum Chrysanti, & Dariæ renovavit, atque cœmeterium sanctæ Hilariæ innovavit, immo & cœmeterium Jordanorum videlicet sanctorum Alexandri, & Vitalis, & Martialis Martyrum, seu sanctarum septem virginum a novo restauravit. Pariter in eadem via Salaria cœmeterium S. Silvestri Confessoris, atque Pontificis aliorumque sanctorum multorum in ruinis positum renovavit, necnon & Ecclesiam sancti Felicis positam foris portam Portuensem a novo restauravit. Simulque & basilicam sanctorum Abdon & Sennen, atque beatæ Candidæ una cum cæteris sanctorum cœmeteriis in idipsum pariter renovavit. Idem egregius Præsul prælatus basilicam scilicet beati Hadriani Martyris, & sanctorum Cosmæ, & Damiani, a novo restauravit, Diaconias constituit, in quibus & multa bona fecit per suam sempiternam memoriam, concedens eis agros, vineas, oliveta, servos, ancillas, & peculia diversa atque res mobiles, ut de reditu eorum crebris exactionibus Diaconiæ proficientes pauperes Christi reficerentur.

In præfata vero Diaconia sancti Hadriani obtulit in argento canistra duodecim, Amam unam, scyphum unum, patenam unam, Calicem unum, Amulam offertoriam unam pens. lib. sexaginta & septem. Item per nimis solertem curam, atque industriam aquæductus Sabbatinæ a novo formatæ a fundamento ædificans fautori suo beato Petro Apostolo fluentem aquam perduxit, tam in fontem basilicæ, qui per vehicula implebatur, quam in atrium ejusdem basilicæ & simul balneum in utilitatem peregrinorum ibidem servientium procurans. Immo & basilicam sancti Secundini positam in urbe Prænestina, ubi corpus ejus quiescit, in ruinis positam a novo restauravit.

Pariter etiam, & in basilica beati primi Martyris Stephani sita in Celiomonte, quæ per olitana tempora marcuerant maximas in ea trabes vasta mole, quin etiam porticus mirifice intrinsecus, & extrinsecus a novo renovavit. Porro & in basilica beatæ Eugeniæ, quam jam dudum ejus renovaverat almitas, solertem in ea gerens curam monasterium puellarum noviter ibidem a fundamentis ædificans, constituit, ut jugiter illic Deo canerent laudes, videlicet hora prima, tertia, sexta, nona, vespera, matutina. In qua & plura obtulit dona, id est, agros, vineas, domos, servos, & ancillas, diversisque peculiis, & cæteris mobilibus rebus dotavit. Sed & in titulo Pammachii sanctorum Joannis, & Pauli, quæ per elapsos marcuerant annos, omnia sarta tecta ejusdem tituli renovavit.

Hic vero egregius sacerdos ob nimium amorem confessionem beati Petri totam intus ex auro purissimo in laminis diversisque historiis compte ornavit, pondera trecentarum librarum ponens, & in postem superius ejusdem sacræ confessionis auri mundissimi lib. tresdecim, pari modo & in ipsius Apostoli confessionis liminari inferiori lib. viginti quinque. Aspectum vero altaris super eandem confessionem atque dextra, lævaque parte juxta gradus jam dictæ confessionis, addens in ea argenti lib. centum triginta sex * curiose renovavit, ejusque historias ex auro purissimo lib. decem & octo nitidissime deauravit. Simulque & cantharas in eadem Dei Ecclesia Apostoli numero decem renovavit addens in eis argenti libras centum. Ante januas vero argenteas, fecit canistros argenteos duodecim pens. lib. triginta sex. Simili modo & in turre canistros argenteos duodecim pens. inibi lib. quadraginta quinque, in eadem quippe beati Petri Ecclesia per diversas coronas fecit delphinos ex argento lib. centum. Et in Ecclesia beati PAULI Apostoli instar eorum quos posuerat in Ecclesia S. Petri delphinos posuit argent. lib. centum octuaginta: pariter & in Ecclesia Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana fecit delphinos argen. lib. triginta. Fecit & in Ecclesia beati Petri per diversa oratoria canistra argentea numero duodecim,

Edit. Parif. pag. 118.

pens. simul lib. quadraginta. Et rugas in Presbyterio a parte virorum & mulierum ex argento purissimo pens. lib. centum triginta, necnon & alias rugas in caput Presbyterii ante confessionem ex argento pens. simul centum & quatuor. Et in Ecclesia sanctæ Dei genitricis Mariæ trans Tiberim fecit canistra argentea quinque pens. simul lib. quindecim. Enimvero in basilica sanctæ Dei genitricis, quæ est ad Præsepe in altari ipsius præsepii fecit laminas ex auro purissimo historiis depictis pens. simul lib. centum quinque, ex argento intus suprascriptæ confessionis tabulas duas pensan. simul libras quindecim. Ecclesiam vero beatæ Agnetis Martyris, seu basilicam beatæ Emerentianæ pariter etiam & Ecclesiam beati Nicomedis sitam foris portam Numentanam, simul & cœmeterium beati Hippolyti Martyris juxta sanctum Laurentium, quæ a priscis marcuerant temporibus, a novo renovavit. Pari modo & Ecclesiam beati Christi Martyris Stephani sitam juxta prædictum cœmeterium sancti Hippolyti similiter restauravit. Fecit vero & in confessione beati Pauli Apostoli ex auro purissimo imaginem in modum evangeliorum intus super ejusdem sacratissimum corpus pens. lib. viginti. Idem vero omnium bonorum præcipuus Præsul a novo dedicavit, atque constituit monasterium sanctorum Hadriani, atque Laurentii, quod in ruinis marcescebat a priscis temporibus, & tanquam crypta a sæcularibus inhabitabatur. Ipse vero egregius antistes a novo id restauravit in prædictorum sanctorum videlicet Hadriani, & Laurentii nomine, in quo & multa donavit tam in auro, quamque & in argento, seu in agris, atque in familiis diversisque peculiis, simulque & ex mobilibus. Et constituit in basilica sanctæ Dei genitricis, semperque virginis Mariæ ad Præsepe & in cæteris monasteriis ibidem constitutis, Deo die noctuque canentes solitas dicere laudes. Fecit ibidem præsagus Antistes in confessione beati Laurentii Martyris foris murum imaginem ex auro purissimo in modum evangeliorum ejusdem B. Laurentii effigies continentem, quæ pens. libras 15.

In Ecclesia vero Salvatoris, quæ vocatur Constantiniana, fecit ante vestibulum altaris aureas tres gabatas pens. lib. decem. Sed & in basilica beatæ Dei genitricis ad Præsepe fecit delphinos argenteos per diversas coronas pens. lib. viginti quatuor. Præstantissimus idem eximius Antistes fecit in Ecclesia B. Petri Apostoli ad corpus imaginem, quæ dudum ex argento inerat Salvatoris, sanctæ Dei genitricis, sanctorum Apostolorum Petri, ac Pauli, atque Andreæ de auro purissimo miræ magnitudinis pens. lib. ducentas.

Hic elegantissimus Præsul, atque fortissimus rectæ fidei prædicator, direxit missos suos, videlicet Presbyterum Petrum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Petrum religiosum Abbatem venerabilem monasterii sancti Sabæ, quæ appellatur Cella nova, ad Imperatorem Constantinum, & matrem ejus Hirenem, adhortans eos, atque fideliter prædicans per suas Apostolicas litteras pro sacris imaginibus erectionem, qualiter per testimonia scripturarum, seu traditionem probabilium patrum a priscis temporibus usque hactenus orthodoxe venerantur in sancta Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia, quod præfati Imperatores eandem venerantes, atque amplectentes Apostolicam epistolam, concilium in Nicæa congregari fecerunt, trecentorum quinquaginta Episcoporum, qui secundum doctrinam prædicationis Apostolicæ Epistolæ nimirum crediderunt. Hi promulgantes censuerunt, & per synodum universalem definierunt unanimi assertione pro honorandis imaginibus erectionem. Quam synodum jamdicti missi in græco sermone secum detulere una cum imperialibus sacris manibus propriis subscriptam, eamque prædictus egregius antistes in latinam linguam translatari jussit, & in sacra Bibliotheca pariter recondi, dignam ibi orthodoxæ fidei memo-

pag. 119.

Sinodus e græco, in latinam linguam translata.

riam æternam faciens. Hic idem eximius Papa altare beati Pauli Apostoli una cum ejusdem confessoris foribus auro mundo sacris decorans historiis mirifice ornavit pens. lib. centum triginta, sed & sarta tecta tituli sanctorum quatuor coronatorum, quæ in ruinis existebant, trabes ibidem plures imponens, omnia a novo restauravit. Item fecit patenam, & calicem in basilica beati Petri Apostoli pro quotidianis ministeriis ex auro purissimo, pens. simul libr. viginti quatuor. Item beatissimus vir fecit in Ecclesia sanctæ Dei genitricis Mariæ ad Præsepe patenam, & calicem sanctum ex auro obrizo pensan. lib. viginti. Item in titulo Eudoxiæ, videlicet beati Petri Apostoli ad vincula, fecit canistra duodecim pens. libr. triginta sex, & delphinos per diversas coronas triginta quinque pens. libr. octo, pariterque & Ecclesiam beatæ Sabinæ sitam in territorio Ferentinello a novo reparavit. Hic ipse almificus Præsul fecit in basilica beati Pauli Apostoli patenam ex auro obrizo cum calice sancto pens. simul lib. viginti.

Similiter & in Ecclesia beati Laurentii martyris foris murum, fecit ex auro purissimo patenam cum calice sancto pens. simul libr. quindecim. Item Diaconiam sanctorum Sergii & Bacchi ejusdem Diaconiæ dispensator propter metum templi, quod situm super eas videbatur, evertens super eandem Ecclesiarum a fundamentis ipsam basilicam exterminavit, quam restaurare minime valens misericordia motus ab eorum mar. amore hic præsagus antistes a fundamentis in ampliorem restauravit, decore nimium statum. Basilica vero monasterii beati Anastasii Christi martyris una cum baptisterio, & egumenarchio, cæterisque ædificiis per incuriam monachorum nocturno silentio exustam a fundamentis usque ad summum tectum cum audivit misericordissimus Præsul, valde diluculo velociter currens reperit eam adhuc ardentem, & solummodo arcam ejusdem martyris erutam in media curte jacentem. Cætera vero sanctuaria, seu ministeria tam in Ecclesia, quam in vestiario ab ipso igne conflagrata sunt, qui nimio merore cum suis ministerialibus certatim extinguens ignem confestim viribus totis a flammiferis ruinis erutam a novo in meliorem statum prædictam Ecclesiam, cum vestiario, & egumenarchio, cæteraque ædificia renovavit. Et amplius in ea sanctuaria, atque ministeria, & ornamenta majora quam quæ ibidem combusta sunt, contulit. Ipse vero Deo, ut dicitur, protectus Præsul conspiciens muros hujus civitatis Romanæ per olitana tempora in ruinis positos, & per loca plures turres usque ad terram eversas per suum solertissimum studium totas civitates tam Tusciæ, quamque Campaniæ congregans una cum populo Romano, ejusque suburbanis, necnon & toto Ecclesiastico patrimonio omnibus prædicans, & dividens ex sumptibus, dapibusque Apostolicis totam urbem in circuitu restaurans universa renovavit, atque decoravit: præsertim & in altari majori Ecclesiæ B. Petri Apostoli fecit ex auro purissimo diversas historias pensan. lib. quingentas nonaginta septem, & intus in confessione imaginem in modum Evangeliorum ex auro obrizo pensan. libr. viginti simul, & cancellos ante eandem confessionem ex auro purissimo pens. lib. quinquaginta sex: qui fecit simul in altari intus in sacra ultro, citroque confessione imaginem in modum Evangeliorum, necnon & in postibus inferioribus & superioribus, atque cancellis, simul etiam & circa corpus ex auro obrizo lib. mille trecentas viginti octo. In vigesimo enim præfati eximii Pontificis anno mense Decembr. 15. Indict. fluvius Tiberis a suo egressus alveo intumescens sese per campestria dedit, quæ etiam præ nimia inundatione portam quæ dicitur Flaminia ingressus, ipsam a fundamentis evellens portam usque ad arcum, qui vocatur tres faciceclas eam deduxit, interea & muros in aliquibus transcendit locis, atque ultra basilicam sancti Marci evertens porticum, quæ vocatur Palatina,

Edid. Paris. pag. 120.

& per plateas se extendens usque ad pontem Antonini ipsumque evertens murum, egressus in suo se iterum univit alveo, ita ut in via lata amplius quam duas staturas ejusdem fluminis aqua excrevisset, atque ad portam beati Petri usque ad pontem Milvium aquæ descenderant juxta remissam vim ipsius fluminis reddidit. Domos itaque evertit, agros desertavit, evellens, & eradicans arbusta, & segetes. Nam nec serere pars maxima Romanorum valuit ipso tempore, & per hoc imminebat tribulatio magna: quo audito ipse præcipuus præsul hoc, quoniam per triduum ipsum flumen quasi per alveum per civitatem currebat, se nimis in lamentationibus dedit, & humi in orationem prostratus persistens, misertus Dominus ejus orationibus post triduum cessavit. Sed per plures dies aqua Romam detinuit invasam. qui ipse præcipuus antistes divina permotus inspiratione per naviculas morantibus via lata cibos advexit, ut non fame necarentur, eo quod minime suis domiciliis exire nequibant præ nimia altitudine aquarum. Postmodum vero arefacta aqua omnes ex ipsa regione via lata in domo consolatus est. Idem vero sacratissimus Præsul portas æreas majores miræ magnitudinis decoratas studiose a civitate Perusina deducens in basilicam beati Petri Apostoli ad turrem compte erexit. Sed & in titulo beati Marci nutritori suo fecit patenam, & calicem sanctum de auro purissimo pens. lib. undecim. Imo & calices argenteos quatuor pens. lib. duodecim.

Præterea in basilica beatorum Cosmæ & Damiani similiter patenam, & calicem ex auro obrizo pens. lib. pariter undecim obtulit. Verum etiam & in Diaconia sancti Hadriani patenam, & calicem ex auro mundo contulit pens. simul lib. undecim. Fecit autem & in Diaconia sancti Hadriani martyris arcus de argento duos pens. lib. viginti.

Et in basilica sanctæ Martinæ arcus de argento tres pens. lib. triginta. Immo & in Ecclesia semper virginis Mariæ, quæ ad martyres vocatur, renovavit cyburium de argento, quod ex vetustate consumptum erat, & addidit in eo argenti lib. sexaginta, & in pristinum eum erexit noviter locum. Sed & arcum in eadem venerabili Ecclesia fecit de argento pens. libras duodecim. Hic beatissimus Pontifex omnia utiliter, noviterque fecit tam in eleemosynis pauperum quamque in ornamentis sanctarum Ecclesiarum proficiens. Verum etiam cursum consummans, atque fidem orthodoxam solertissime servans Dei vocatione vitam finiens ad æternam migravit requiem. Qui fecit ordinationes duas per mensem Martium, Presbyteros viginti quatuor, Diaconos septem, Episcopos per diversa loca numero centum octuaginta quinque, & sepultus est in basilica beati Petri Apostoli. 7 Cal. Januar. Indict. 4. Fuit autem temporibus Caroli Magni Regis.

XCVIII. LEO III.

ANNO CHRISTI 795.

CONSTANTINI SOLIUS VI.

LEO tertius natione Romanus ex patre Azupio sedit annos viginti, menses quinque, dies decem & septem. Qui a parva ætate in vestiario Patriarchii enutritus, & educatus, omnemque Ecclesiasticam disciplinam spirituliter eruditus, tam in psalterio, quamque in sacris divinis scripturis pollens Subdiaconus factus in Presbyterii honorem provectus est. Erat enim vir castus, loquela facundus, & animo constans.

Ubi vero inveniebat aliquem præcipuum monachum, vel servum Dei in colloquiis divinis, & oratione, cum eo penitus vacare non cessabat. Et valde nimisque hilaris in eleemosynis existebat, verum etiam & infirmorum prorsus maximus visitator,

pag. 121.

tator, prædicans illis * scripturaliter, * ut eorum animas in eleemosynis redimerent.

Qui plures ejus prædicationibus annuentes, quicquid ille pro Christo * commendabant occulte die, noctuque pauperibus erogabant: Fructum animarum crebro * offerens salubriter Deo. & dum taliter in ipso vestiario præcipue degens splenderet, & ejus solertissimam curam ipse vestiarius diligeret, ab omnibus amantissime diligebatur. Quapropter divina inspiratione una concordia, eademque voluntate a' cunctis sacerdotibus seu proceribus, & omni clero, necnon & optimatibus, vel cuncto populo Romano Dei nutu in * natali beati primi Martyris Stephani electus est, & sequenti die in * natali sancti Joannis Apostoli, & Evangelistæ ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei Pontifex in Sede Apostolica ordinatus est. Erat enim Ecclesiasticarum rerum defensor, & contrariorum fortissimus expugnator, & nimis mitissimus, & eidem Ecclesiæ benevolus præclarus amator, tardus ad irascendum, & velox ad miserandum, nulli malum pro malo reddens, neque vindictam secundum meritum tribuens, sed pius, ac misericors a tempore ordinationis suæ omnibus * studuit justitias facere. Hic vero rogam clero suo in Presbyterio maxime ampliavit. Fecit enim in basilica beati Petri Principis Apostolorum nutritori suo thuribulum aureum ante vestibulum altaris pensan. libras decem & septem. Imo & in confessione ejusdem Apostoli rugas ex auro purissimo cum gemmis diversis pens. lib. quadraginta & novem. Item coronas majores argenteas tres pensan. libras trecentas & septem. Verum etiam & cortinas albas holosericas rosatas habentes in medio crucem de * chrysoclabo, & periclysin de fundato unam.

Sarta vero tecta basilicæ beati Petri Apostoli, id est, navem majorem, sed & aliam navem super altare cum quadriporticu simul & fontem, atque ante fores argenteas. Verum etiam & turrem cum cameris suis ab imo usque ad summum omnia in omnibus noviter restauravit. Præsertim imaginem Salvatoris cum reliquis miræ pulchritudinis depictam ad decorem suprascriptæ Ecclesiæ in fastigio sub arcu majori posuit. Pari modo & in basilica beati Pauli Apostoli, atque in basilica Salvatoris instar imagines fecit, & construxit. Sarta tecta vero tituli beatæ Anastasiæ, quæ a priscis temporibus per incuriam marcuerant, & pene casura erant, suo almo studio noviter restauravit.

Similiter & titulum sanctæ Sabinæ studiose renovavit. In quo vero templo isdem egregius Præsul fecit ex argento coronas quinque pens. libras quatuordecim. Canistra duo pensan. libras tres & semis. Gabathas * inter rasiles novem pens. libras undecim. Fecit autem & in basilica beatæ Dei genitricis, quæ appellatur ad Præsepe, cyburium ex argento purissimo quod pensan. libras sexcentas & undecim. Simul & rugas argenteas in ingressu Presbyterii pensan. libras octuaginta, atque cortinam majorem sericam albam habentem periclysin, & crucem de fundato.

Immo & in sacratissimo altari majori fecit vestem de chrysoclabo habentem historiam nativitatis, & sancti Simeonis & in medio cheritismon. Simul etiam & in camera ejusdem Ecclesiæ & in quadriporticu, necnon & coronas argenteas tres pensan. inibi libras centum * quadraginta quinque, & uncias novem. Interea & in basilica beati Christi martyris Laurentii sita foris muros fecit imagines argenteas tres Salvatoris, beati PETRI Apostoli, & sancti Laurentii pens. simul libras quinquaginta quatuor & semis. Et in sacro altari vestem sericam chrysoclabam habentem historiam Dominicæ Passionis, & Resurrectionis. Itemque renovavit sarta tecta beati Felicis, & Audacti martyrum juxta sanctum PAULUM Apostolum, sed & basilicam sancti

* scripturas
* ut pro cura pauperum animas suas
* habebant
* offerentes
* natalitio
* natalitio
* visus est. Bar. an. 796. Roga, id est, stipendium.
* chrysoclavo
* instar, id est, similes imagines.
* interrasiles
* quinquaginta quinque.

Anast. de vitis Pont. I

Mennæ, atque tituli beati Vitalis Christi martyris, necnon & cœmeterium beati Sixti atque Cornelii via Appia. Simulque & cœmeterium sancti Zotici via Lavicana. *Edit. Paris. pag. 122.*

Pariter & Ecclesiam sanctæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ sitam in Fonticana, quæ per olitana marcuerat. Fecit autem isdem Præsul in basilica doctoris mundi beati PAULI Apostoli confessionem, simul & rugas ex auro obrizo habente gemmas pretiosas instar beati Petri Apostoli pensant. libras centum quinquaginta & sex. Et super ipsum sacrum altare imaginem auream habentem Salvatorem, & duodecim Apostolos pens. libras septuaginta quinque, sed & cameram ejusdem basilicæ in modum beati Petri Apostoli noviter fecit, præsertim & coronas argenteas tres pensan. in una libras ducentas, & viginti. Et vela holoserica majora sigillata habentia periclysin, & crucem de batthin, seu fundato numero quindecim. Vela promiscua majora de quadraplo investita, quæ pendent in arcubus quadraginta tres. Vela modica sigillata, quæ pendent in arcubus minoribus ornata quadraplo viginti. Item vela modica de stauracin, quæ pendent in arcubus decem, & alia decem, ex quibus tria habent periclysin de chrysoclavo. Item vela quatuor filo pari Alexandrina. Item velum Alithino rotatu habens periclysin rotas cum cancellis, & in medio crucem cum gemmis, & quatuor rotas de tyrio filo pares.

Fecit autem & in basilica beati Andreæ ad beatum Petrum Apostolum rugas argen. pens. libras octuaginta. Verum etiam & in basilica Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana cameram miræ magnitudinis. Hic almificus Præsul fecit in altari majori beati Petri Apostolorum Principis vestem chrysoclabam pretiosis gemmis ornatam, habentem historias tam Salvatoris beato Petro Apostolo ligandi, solvendique potestatem tribuentis, quamque principum Apostolorum Petri, ac Pauli passionem figurantes miræ magnitudinis in natale Apostolorum resplendentem.

Item fecit vestem in titulo Eudoxiæ super altare tyriam habentem grypas majores, & duas rotas chrysoclabas cum cruce, & periclysin, blatthin, & crysoclavum. Hic autem præcipuus Præsul fecit in basilica beati Petri Apostoli farum argenteum ante Presbyterium cum gabathis argenteis triginta, & canistrum octogoni in medio pens. libras sexaginta & tres, & in cantharis argenteis tam in circuitu altaris, quam in Presbyterio posuit cerostata argentea pens. inibi libras ducentas & duodecim. Et in altare beatæ Petronillæ posuit vestem de stauraci unam habentem periclysin de blattis, seu chrysoclabo. Fecit autem & in basilica Salvatoris, quæ & Constantiniana, vestem habentem historiam crucifixi, & de Resurrectione Domini nostri Jesu Christi habentem periclysin de chrysoclabo. Sed & in basilica beati Clementis vestem de stauracin unam habentem periclysin de chrysoclabo. Fecit etiam & in arcubus argenteis Ecclesiæ Dei Apostoli vela de stauracin valde pulcherrima. Ipse vero præcipuus Pontifex in titulo beatæ Susannæ, ubi & Presbyter ordinatus fuerat, dum breviter destructus fuisset, & jam per longitana tempora ipsæ parietinæ marcuissent, ob nimium amorem ampliavit ædificium, & noviter in altum fodiens firmissimum posuit fundamentum, & eruta planitie mirifice excelsa super ipsa fundamenta ædificavit Ecclesiam cum absida amplissima, & cacumina mirifica de musivo, atque cameram decoratam, seu Presbyterium, & pavimentum marmoribus pulchris ornavit. Verum etiam dextra, lævaque, & porticus ejus cum columnis marmoreis construxit. Sed & baptisterium ibi constituit, ubi & dona obtulit videlicet, gabathas aureas fundatas tres, pensantes libras quatuor & semis. Cruces aureas duas cum gemmis, pens.

libr. unam, tum virgas argenteas pensan. libras tres, & uncias septem. Lucernam argenteam unam pensan. libras quinque, imagines argenteas tres, pensan. libras triginta quinque. Fecit & confessionem ejusdem altaris ex argento purissimo pensan. libras centum, tres, & uncias duas. Columnas argenteas octo, & gammadia duo, & arcus duos cum crucibus argenteis quinque, & gabathas quindecim pensan. simul libras centum quinquaginta. Crucem diacopton pensan. libras quatuordecim. Canistrum ex cede Casotii pensan. libras duodecim & semis. Coronam majorem de argento una cum delphinis triginta duobus pensantem libras 32. Necnon & canistrum argenteum unum, pensant. libras decem & octo, sed & aliud canistrum argenteum pensan. libras decem & octo, vasa colatoria argentea deaurata pensant. libras quatuor, & uncias tres, gabathas argenteas habentes gryphos deauratos pensant. libras duas. Coronas argenteas duas cum delphinis decem & octo pensant. libras decem & novem. Enimvero isdem præcipuus antistes fecit in eadem Ecclesia vestem chrysoclabam cum periclysi, cum chrysoclabo unam: sed & aliam vestem de blatthin habentem in medio crucem de chrysoclabo. Et tabulas chrysoclabas quatuor cum gemmis ornatas, atque gammadias in ipsa veste chrysoclabas quatuor cum periclysi de chrysoclabo. Fecit autem & in Patriarchio Lateranensi triclinium majus super omnia triclinia nomini suæ magnitudinis decorata, ponens in eo fundamenta firmissima, & in circuitu laminis marmoreis ornavit, atque marmoribus in exemplis stravit. Et diversis columnis, tam porphyreticis, quamque albis, & sculptis cum vasibus, & liliis simul postibus decoravit cameram cum apsida de musivo, & alias duas absidas diversas historias pingens super marmorum incrustatione, pariter in circuitu decoravit. Et in basilica beatæ Priscæ fecit isdem antistes calicem fundatum superauratum unum, & coronas tres. Ex quibus unam habentem delphinos decem, & alias duas numero novem, sed & gabathas octo pensan. simul lib. viginti novem. Vestem albam holosericam ornatam in circuitu blatti Byzanteo, & in fronte crucem de chrysoclabo.

Edid. Paris. pag. 123.

Hic autem venerabilis, & sanctissimus Præsul dum in sancta Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia per ordinem Ecclesiasticum degeret, & ritum orthodoxæ fidei teneret, atque ex omni parte tam per diversas Ecclesias, quamque in Patriarchio in amplis ædificiis construens compte ornaret, cum die quadam more solito in lætaniis, quæ ab omnibus majores appellantur, procederet, ubi sibi populus obviam sacra religione occurrere deberet, & secundum annuam consuetudinem lætanias, & missarum solemnia cum sacerdotibus celebraret, & omnipotenti Domino pro salute * Christianorum populi preces funderet, & secundum olitanam traditionem a Notario S. Romanæ Ecclesiæ, in Ecclesia B. Georgii Christi martyris in ejus natali ipsa lætania prædicata fuisset, omnes tam viri, quamque feminæ devota mente catervatim in Ecclesia beati Christi martyris Laurentii, quæ Lucinæ nuncupatur, ubi & collecta prædicta inerat occurrerunt. Ubi dum prædictus venerabilis Pont. a Patriarchio egressus fuisset, obviam illi sine planeta iniquus nec dicendus Paschalis Primicerius occurrit, & in hypocrisi veniam ab illo petebat, dicens, quia infirmus sum, & ideo sine planeta veni. Tunc sanctissimus Præsul veniam illi dedit. Similiter & Campulus Sacellarius, in ipsorum dolositate pariter in Pontificali obsequio pergentes, & dulcia verba, quæ non habebant in pectore, cum eo loquentes: maligni etiam & iniqui, ac perversi, falsique Christiani, prorsus pagani, filii diaboli, in unum se sathanice colligentes, pleni iniqua

Bar. ann. 799.

** Christiani e*

cogitatione in ipso itinere ante monasterium SS. Stephani, & Silvestri, quod Domnus Paulus Papa fundaverat, clam armati adstitere, atque repente de loco insidiarum exilientes, ad ipsum (quod dictu nefas est) impie trucidandum absque ulla reverentia confluxerunt, Paschale ad caput stante, & Campulo ad pedes secundum iniquum eorum consilium. Quo facto, omnis, qui circa eum erat populus, videlicet inermis, & in Dei officio præparatus timore armorum perterritus in fugam conversus est. Ipsi vero insidiatores atque operatores malorum Judaico more sine ullo divino, vel humano honoris intuitu, ferino more comprehendentes, in terram eum projecerunt, & absque ulla misericordia scindendo expoliantes eum, crudeliter oculos ei evellere, & ipsum penitus cæcare conati sunt. Nam lingua ejus præcisa est, & ut ipsi omnino tunc arbitrati sunt, cæcum eum, & mutum in media platea dimiserunt. Verum ipsi maligni Paschalis, & Campulus sicut veri pagani, & impii ad ipsius monasterii Ecclesiam ante confessionem eum trahentes, ante ipsum venerabile altare iterum oculos, & linguam amplius crudeliter eruerunt, & plagis eum diversis, & fustibus cædentes, laniaverunt, & semivivum in sanguine revolutum ante ipsum altare dimiserunt. Postmodum vero sub custodia in ipso monasterio dimiserunt. Timore autem perterriti, ne a Christianis hominibus furatus inde fuisset; tunc malignum consilium adepti, sicut ipse Hegumenus monasterii sancti * Erasmi professus est, fecerunt eum ad se venire clam per noctem, tam Paschalis malignus, qui tunc Primicerius erat, quam Campulus Sacellarius, & Maurus Nepesinus, & miserunt eum in prædictum monasterium sancti Silvestri cum pluribus iniquis consentaneis ipsorum malefactoribus. Et sic per noctem eum exinde * abstollentes deduxerunt in monasterium sancti Erasmi, & in arcta & angusta custodia eum recluserunt. Sed Deus omnipotens qui eorum malitiam præsciendo diu patienter sustinuit, ipse eorum iniquos conatus mirabiliter destruxit. Contigit eum cooperante Deo, & beato Petro Apostolo suffragante, quod antedictus Papa cum ab ipsis carnificibus in monasterium sancti Erasmi in custodiam mitteretur, Domino annuente, atque beato clavigero Petro Regni cælorum suffragante, ut visum receperit, & lingua ad loquendum illi restituta sit.

pag. 124.

** Gerasimi.*

** abstrahentes.*

Et ut ostenderet omnipotens Deus super suum famulum solitam misericordiam, & magnum miraculum divino nutu ejus a fidelibus Christianis viris, videlicet per Albinum cubicularium cum aliis fidelibus Deum metuentibus ex ipso eum claustro occulte abstollentes in basilicam beati Petri Apostolorum Principis, ubi & ejus sacratissimum corpus quiescit, deduxerunt. Qui omnes audientes, & videntes mirabilia Dei, qui innocentem, & justum Pontificem de manibus inimicorum eruit, glorificaverunt Dominum Deum, dicentes. *Benedictus Dominus Deus Israel, qui fecit mirabilia magna solus, et non deseruit sperantes in se.* Sed in eo adimplevit misericordiam suam, ut manifestaretur gloria Dei, & mirabilia in illo, quemadmodum promisit sperantibus in se Psalmista dicente. *Dominus illuminatio mea, et salus mea, quem timebo. Dominus defensor vitæ meæ, a quo trepidabo?* Et iterum. *Lucerna pedibus meis verbum tuum Domine, et lumen semitis meis.* Et vere a tenebris eum Dominus eripiens, lumen reddidit, & linguam ad loquendum restituit, & totis * ejus solidavit membris, & in omnibus operibus mirabiliter deducens confortavit. Et quantum gaudium habuerunt Christiani homines & fideles, tantum mœrore, & tristitia angustiati illi nesciebant, quid agerent, & in periculo se esse existimantes, quærebant semetipsos interficere. Et dum non invenirent, quid aliud agerent, domum Albini fidelis beati PETRI Apostoli, & ejusdem Pontificis deprædantes, destruxerunt, & in ipsam beati PE-

Psalm. 35.

Psalm. 26.

Psalm. 118.

** eum.*

TRI Apostoli aulam conjungente præfato Pontifice, confestim Winichis gloriosus Dux Spoletanus cum suo exercitu obviavit ei, & cum summum Pontificem videntem, & loquentem conspexisset, venerabiliter eum recipiens Spoletum deduxit, glorificans & laudans Deum, qui per talia mirabilia eum clarificavit. Quo audito per diversas civitates Romanorum fideles ad eum occurrerunt, & pariter cum aliquibus ex ipsis civitatibus Episcopis, Presbyteris, seu clericis Romanis & primatibus civitatum, ad excellentissimum Domnum Carolum Regem Francorum, & Longobardorum, atque Patricium Romanorum profectus est. Ipse vero Christianissimus, & orthodoxus, atque præcipuus clementissimusque Rex illico, ut audivit, misit in obviam ejus Hildivaldum Archiepiscopum, & Capellanum, & Ascharium Comitem. Et postmodum proprium filium suum Pipinum excellentissimum Regem cum aliis Comitibus obviam ejus iterum, & usque, ubi ipse magnus Rex obviavit, & sicut Vicarium beati PETRI Apostoli venerabiliter, & honorifice cum hymnis, & canticis spiritalibus eum suscepit, & pariter se amplectentes cum lacrymis se osculati sunt. Et prædicto Pontifice *Gloria in excelsis Deo*, inchoante, & cuncto clero suscipiente oratio super cuncto populo data est. Tunc benignissimus Domnus Carolus magnus Rex ante dictum Pontificem conspiciens gratias Deo retulit, qui tam magna mirabilia super famulum suum per suffragia principum Apostolorum Petri, ac Pauli operatus est, & ad nihilum prædictos iniquos viros deduxit.

Edit. Paris. pag. 125.

Qui dum in magno honore apud se per aliquantum temporis eum ipse Serenissimus Rex habuisset, hæc præfati iniqui, & filii diaboli audientes post dira, & iniqua incendia, quæ in possessionibus, seu rebus beati PETRI Apostoli gesserunt, moliti sunt, Deo illis * contrario, falsa adversus sanctissimum Pontificem imponere crimina, & post eum ad prædictum mittere Regem, quod probare nequaquam * potuissent. Quia per insidias, & iniquitates eorum talia nec dicenda sanctam Ecclesiam humiliare volentes, proferebant. Sed dum ad prædictum clementissimum magnum Regem præfatus Pontifex in magno, & condecenti honore degeret, ex omni parte tam Archiepiscopis quamque Episcopis, & cæteris sacerdotibus venientibus una cum * consilio ejusdem piissimi magni Regis, omnibusque eximiis Francis, Deo prævio Romam illum, * remeare in suam Apostolicam Sedem honorifice cum nimio, ut decuit, * emiserunt honore. Qui per unamquamque civitatem tanquam ipsum Apostolum usque Romam deduxerunt. Tunc Romani præ nimio gaudio suum recipientes pastorem, omnes generaliter in vigilia beati Andreæ Apostoli, tam proceres clericorum cum omnibus clericis, quamque optimates, & senatus cunctaque militia & universus populus Romanus cum sanctimonialibus, & diaconissis, ac nobilissimis matronis, seu universis feminis, simul etiam & cunctæ scholæ peregrinorum, videlicet Francorum, Frisonum, Saxonum, atque Longobardorum simul omnes connexi ad Pontem Milvium cum signis, & bandis, & canticis spiritalibus susceperunt, & in Ecclesiam beati Petri Apostoli eum deduxerunt, ubi & missarum solemnia celebravit. Et omnes communiter corpus, & sanguinem Domini nostri Jesu Christi fideliter participati sunt. Et alia die secundum olitanam consuetudinem natale beati Andreæ Apostoli celebrantes Romam intrans cum multo gaudio, & lætitia in Patriarchium Lateranense introivit. Et post aliquantos dies fidelissimis missis, qui cum eo venerunt, in Pontificale obsequium, videlicet Hildivaldo, & Arno, reverendissimis Archiepiscopis, & Cuniberto, * Bernhardo, Hattone, & Tesse reverendissimis, & sanctissimis Episcopis, necnon & Flacco electo Episcopo, verum etiam Helmgoth, Rothegario, & Germano gloriosis comitibus, residentibus in triclinio ipsius Domni Leonis Papæ & per unam & amplius hebdomadam inquirentibus ipsos nefandissimos malefactores, quam malitiam * ab ipso ipsorum Pontifice habuissent, tam Paschalis, quamque Campulus cum sequacibus eorum, nihil habuerunt adversus eum, quod dicerent. Tunc illos comprehendentes prædicti missi magni Regis, emiserunt eos in Franciam. Qui post modicum tempus ipse magnus Rex dum in basilica beati Petri Apostoli conjunxisset, & cum magno honore susceptus fuisset, fecit in eandem Ecclesiam congregari Archiepiscopos, seu Episcopos, Abbates, & omnem nobilitatem Francorum, atque Romanorum, & sedentes pariter tam magnus Rex, quam beatissimus Pontifex fecerunt residere & sanctissimos Archiepiscopos, & Abbates stantibus reliquis sacerdotibus, & optimatibus Francorum, & Romanorum, ut crimina quæ adversus almum Pontificem dicta fuerant, * declinarent. Qui universi Archiepiscopi, & Episcopi, & Abbates unanimiter audientes dixerunt. Nos Sedem Apostolicam, quæ est caput omnium Dei Ecclesiarum judicare non audemus. Nam ab ipsa nos omnes, & Vicario suo judicamur, ipsa autem a nemine judicatur, quemadmodum & antiquitus mos fuit. Sed sicut ipse summus Pontifex censuerit, canonice obediemus. Venerabilis vero Præsul inquit: Prædecessorum meorum Pontificum vestigia sequor, & de talibus falsis criminationibus, quæ super me nequiter exarserunt, me purificare paratus sum. Alia vero die in eadem Ecclesia beati Petri Apostoli cum omnes adessent generaliter Archiepiscopi, seu Episcopi, & Abbates, & omnes Franci, qui in servitio ejusdem magni Regis fuerunt, & cuncti Romani in eadem Ecclesia beati Petri Apostoli in eorum præsentia, amplectens præfatus venerabilis Pontifex sancta Christi quatuor Evangelia coram omnibus ascendit in ambonem, & sub jurejurando clara voce dixit: Quia de istis falsis criminibus, quæ super me imposuerunt Romani, qui inique me persecuti sunt, scientiam non habeo, nec talia egisse me cognosco. Et hoc peracto omnes Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates, & cuncti clerici lætania facta laudes dederunt Deo, atque Dei genitrici, semperque virgini Mariæ Dominæ nostræ, & beato Petro Apostolorum Principi, omnibusque sanctis Dei.

pag. 126.

Post hæc adveniente die natali Domini nostri Jesu Christi, in jam dicta basilica beati Petri Apostoli omnes iterum congregati sunt, & tunc venerabilis almificus Pontifex manibus suis propriis pretiosissima corona coronavit * eum. Tunc universi fideles Romani videntes tantam defensionem, & dilectionem, quam erga sanctam Romanam Ecclesiam, & ejus Vicarium habuit, unanimiter altisona voce Dei nutu, atque beati Petri Clavigeri regni cœlorum exclamaverunt. *Carolo piissimo Augusto a Deo coronato, magno, pacifico Imperatori vita, & victoria.* Ante sacram confessionem beati Petri Apostoli plures sanctos invocantes, ter dictum est, & ab omnibus constitutus est Imperator Romanorum. Illico sanctissimus antistes, & Pontifex unxit oleo sancto Carolum & excellentissimum filium ejus regem in ipso die natalis Domini nostri Jesu Christi, & missa peracta post celebrationem missarũ obtulit ipse Serenissimus Domnus Imperator mensam argenteam cum pedibus suis pens. lib....

Sed & in confessione ejusdem Dei Apostoli obtulit una cum præcellentissimo filio suo Rege, & filiabus diversa vasa ex auro purissimo in ministerio ipsius mensæ pens. lib..... Sed & coronam auream cum gemmis majoribus, quæ pendet super altare pens. libras quinquaginta quinque. Et patenam auream majorem cum gemmis diversis pens. lib. triginta. Et calicem majorem cum gemmis, & ansis duabus pens. lib. quinquagin-

* contraria, & falsa.
* potuerunt.
* filio.
* remeantem.
* dimiserunt.
* Bernhardo.
* ad ipsum Pontificem.
* B. examinarent.
* Carolum Magnum.
Carolus Magnus coronatur Imperator. Vide Baron. ad ann. 800.

ta octo. Item calicem majorem fundatum cum scyphone pens. libras triginta & septem. Immo & alium calicem majorem fundatum pens. libras triginta & sex. Obtulit & super sacratissimum altare beati Petri Apostoli, immo & in basilica beati Pauli Apostoli mensam argenteam minorem cum pedibus suis pens. lib. quinquaginta quinque cum diversis vasis argenteis miræ magnitudinis, quæ ad usum ipsius mensæ pertinent.

Item in basilica Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, quam Constantinianam vocant, obtulit crucem cum gemmis hiacynthinis, quam almificus Pontifex in lætania præcedere constituit secundum petitionem ipsius piissimi Imperatoris. Immo & altare cum columnis argenteis, & cyborio.

Verum etiam & Evangelium ex auro mundissimo cum gemmis ornatum pens. lib..... Item & in basilica beatæ Dei genitricis Mariæ ad Præsepe obtulit sicla argentea majora pens. lib...... Postmodum vero dum deducti fuissent iniquissimi illi malefactores, videlicet Paschalis cum Campulo, & sequaces eorum in præsentia piissimi Domni Imperatoris, circumstantibus nobilissimis Francis, & Romanis, & omnibus exprobrantibus de malis ipsorum consiliis, & operationibus, increpabat Campulus Paschalem dicendo. Mala hora faciem tuam vidi, eo quod tunc me misisti in istud periculum, & cæteri similiter, unus alterum condemnans manifestabant suos ipsorum reatus. Quos dum tam crudeles, & iniquos piissimus Imperator cognovisset, in exilium in partibus Franciæ misit. Præfatus vero sanctissimus Pontifex juxta Ecclesiam beati Petri Apostoli fecit in triclineo majori miræ pulchritudinis decoratam absidam de musivo ornatam, & absidas duas dextra, levaque super marmore & pictura splendentes, & in pavimento marmoreis exemplis stratis, cum cæteris amplis ædificiis, tam in ascensu scalæ, quamque post ipsum triclineum compte fecit. Itemque fecit in basilica B Petri Apostoli vestem chrysoclabam cum pretiosis gemmis ornatam habentem historiam Dominicæ Resurrectionis. Sed & inter arcus argenteos vela serica alba, & vela de staurace pulcherrima. Post reversionem suam, & ob nimium amorem fecit eidem nutritori suo Presbyterium noviter totum marmoreum magnæ pulchritudinis, sculptum, compteque erectum. Sed & super altare majus fecit tetra vela holoserica alithina quatuor cum astillis, & rosis chrysoclabis.

Edit. Paris. pag. 127.

Et in eodem altare fecit cum historiis crucifixi Domini vestem tyriam. Et in Ecclesia doctoris mundi beati Pauli Apostoli tetra vela holoserica alithyna quatuor, & vestem super altare albam chrysoclabam habentem historiam sanctæ Resurrectionis & aliam vestem chrysoclabam habentem historiam nativitatis Domini, & sanctorum Innocentium. Immo & aliam vestem tyriam habentem historiam cæci illuminati, & Resurrectionem. Idem autem sanctissimus Præsul fecit in basilica beatæ Mariæ ad Præsepe vestem albam chrysoclabam habentem historiam sanctæ Resurrectionis. Sed aliam vestem in orbiculis chrysoclabis habentem historias Annunciationis, & sanctorum Joachim, & Annæ. Fecit in Ecclesia beati Laurentii foris muros eidem Præsul vestem albam rosatam cum chrysoclabo. Sed & aliam vestem super sanctum corpus ejus albam de stauraci chrysoclabam cum margaritis. Et in titulo Calixti vestem chrysoclabam ex blattin Byzanteo habentem historiam nativitatis Domini, & sancti Simeonis. Item in Ecclesia sancti Pancratii vestem tyria habentem historiam Ascensionis Domini, seu & in sancta Maria ad Martyres fecit vestem tyria ut supra. Et in titulo sanctæ Sabinæ ut supra. Et in Diaconia sancti Bonifacii ut supra. Et in Diaconia sanctæ Mariæ, quæ vocatur Cosmidin ut supra. Et in basilica sanctorum Cosmæ & Damiani fecit vestem de blatti Byzanteo cum periclysin de chrysoclabo, & margaritis.

Item in Ecclesia sancti Valentini fecit vestem chrysoclabam, & alia veste fecit de fundato pulcherrima. Et in Diaconia sanctorum Nerei, & Achillæi fecit vestem de stauraci. Et in Diaconia sancti Dei genitricis, quæ vocatur Dominica fecit vestem de stauraci. Ipse vero almificus Pontifex in venerabili monasterio sancti Sabæ fecit butronem argen. cum canistro suo pens. libras duodecim. Et vestem de stauraci cum chrysoclavo, & margaritis. Item & in monasterio sancti Erasmi fecit vestem de stauraci cum cruce, & gamadiis, simul & paratrapetis suis cum periclisi de chrysoclavo. Necnon & in monasterio Clivi Scauri fecit vestem de stauraci cum periclysi de chrysoclavo. Verum etiam & in titulo Pammachii fecit vestes duas, ex quibus unam de stauraci cum periclysin de chrysoclavo. Et aliam vestem de imizino. Sæpedictus vero antistes sanctissimus Ecclesiæ beati Andreæ Apostoli sitæ in tricesimo via Appia in Silice sarta tecta noviter renovavit una cum baptisterio & porticus. In qua Ecclesia Presbyterum constituit, ubi & dona obtulit tam in argento, quamque in vestibus, & libris. Nona vero indictione peccatis nostris imminentibus subito terræmotus factus pridie Calendas Maii, & Ecclesia beati Pauli Apostoli ab ipso terræmotu concussa, omnia sarta tecta ruerunt. Quod conspiciens magnus, & præclarus Pontifex in magnam veniens tribulationem, lamentari cœpit tam pro argen. quamque pro cæteris speciebus, quæ ibidem demolitæ, & confractæ sunt. Sed Domino annuente, & beato Principe Apostolorum protegente præfatus Pontifex & totis nisibus suis certamen ponens instar, sicut antiquitus existebat ampla, & maxima fortitudine ponens in meliorem deduxit statum. Et in meliori specie eam marmoribus decoravit, tamque Presbyterium, quamque totam Ecclesiam marmoravit, & ejus porticus renovavit.

pag. 128. Terræmotus Romæ. B. Pauli Apostoli Ecclesia corruit.

Ecclesia sancti Pauli restauratur.

Simulque & in nave, quæ est super altare sarta tecta omnia noviter restauravit, & tres imagines aureas ibidem obtulit, scilicet Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, beatorum Principum Apostolorum Petri, ac Pauli. Sed & aliam imaginem argenteam Salvatoris deauratam super postes in introitu posuit pens. libras sexaginta. Sed & omne argenteum ibidem quod conquassatum fuerat noviter restauravit. necnon & fenestras ipsius Ecclesiæ miræ pulchritudinis ex metallo cypsino decoravit. Ipse vero præfatus Pontifex fecit in basilica Salvatoris, quæ vocatur Constantiniana, super altare vestes duas, ex quibus unam cum chrysoclavo & gemmis habentem historiam Salvatoris introeuntem in sanctam civitatem, & aliam chrysoclavam cum gemmis pretiosissimis habentem historiam Resurrectionis Dominicæ. Et in circuitu altaris vela rubea serica quatuor, & alba quatuor cum chrysoclavo. Et tres ante imagines cum lista, & alias albas sericas numero septem & triginta. Et in altare beati Venantii fecit vestem de fundato cum vela duobus & in oratoriis sanctorum Joannis Baptistæ, & Joannis Evangelistæ, fecit vestes duas de stauraci cum chrysoclavo, & vela duo.

Dona Ecclesiæ Lateranensi.

Isdem vero prælatus Pontifex super altare beati Petri Apostoli fecit vestem cum vite ex auro purissimo cum gemmis pretiosissimis, & margaritis habentem in medio vultum Salvatoris, & sanctæ Dei genitricis Mariæ, & duodecim Apostolorum, ubi & misit auri libr. viginti quinque. Et aliam vestem chrysoclavam habentem historiam lætaniæ majoris. Sed & aliam vestem habentem tabulas chrysoclavas tres, & historiam Dominicæ passionis legentem: *Hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur*, & cætera. Similiter etiam & cortinam majorem de fundato. Verum etiam & per arcus argenteos fecit vela Paschalia cum periclysi de stauraci ex quinque cum chrysoclavo nonaginta & tres, & in arcubus majora vela alba quadraginta & octo. Necnon & gabathas fecit ex auro

S. Petri.

purissimo quindecim cum gemmis pendentes in pergula ante altare pens. libras sexaginta quinque & semis. Sed & tabulam ante confessionem fecit ex auro purissimo pens. libras viginti & novem. Verum etiam & imagines argenteas deauratas ** rugas.* duas super * regias majores posuit pens. libras nonaginta. Immo & canthara argentea duo in Presbyterio fecit pens. libras quinquaginta, necnon & fenestras ipsius Ecclesiæ ex metallo cyprino decoravit. Fecit & in basilica doctoris mundi beati *S. Pauli.* Pauli Apostoli vestem chrysoclavam habentem in medio Salvatorem & dextra levaque beatum Petrum, & Paulum gentibus prædicantes cum periclysin de chrysoclavo, & gemmis pretiosis- *S. Andreæ.* simis. Super altare beati Andreæ fecit vestem chrysoclavam cum margaritis, sed & Presbyterium ex marmoribus sculptis ornavit. Et in altare beatæ Petronillæ fecit vestem albam holosericam cum tabulis de chrysoclavo, & cruce, & ibidem Presbyterium ex marmoribus sculptis decoravit. Fecit & columnas argenteas sex & regulares duos ex argento purissimo pens. simul lib. *S. Gregorii.* octuaginta. Et super corpus beati Gregorii Confessoris, atque Pontificis fecit vestem albam holosericam cum tabulis de chrysoclavo & cruce. Itemque fecit in basilica sanctæ Dei genitricis ad Præsepe cortinam Alexandrinam cum periclysi *Edit. Paris. pag. 129.* de stauraci, & aliam albam cum periclysi de blatthin pendentes super altare, & ante Præsepe vela alba cum periclysi de blatthin. Necnon & intro rugas majores, atque ante secretarium, numero duodecim, & intus Præsepe fecit vestem de alythino cum chrysoclavo. Immo & in basilica *S. Laurentii* beati Laurentii Martyris foris muros fecit corty- *S. Pancratii* nam tyriam cum periclysi de stauraci. In basilica beati Pancratii Martyris fecit cyborium ex argento purissimo, pens. libras trecentas sexaginta & septem. Et in titulo Calixti ad honorem sanctæ Dei genitricis semperque virginis Mariæ fecit cyborium ex argento pens. libr. quingentas quatuor & semis.

Et in titulo Eudoxiæ fecit vestem albam cum periclysi de chrysoclavo. Et in titulo S. Ceciliæ fecit vestem de stauraci. Sed & in titulo S. Eusebii fecit vestem de fundato. Et in titulo sancti Vitalis fecit vestem de stauraci cum cruce de chrysoclavo. Necnon & in titulo sanctæ Pudentianæ fecit vestem ut supra. Et in titulo sanctæ Anastasiæ fecit vestem de fundato. Fecit & in titulo sanctæ Praxedis vestem de stauraci cum periclysi de blatthin. Et in basilica beati LAURENTII in formoso fecit vestem de quadrapulo.

S. Anastasii monast. Immo & in monasterio sancti Anastasii fecit vestem de chrysoclavo ejusdem, cum Martyris passione depicta, & pharum de argento cum canistro octogoni pens. libras viginti quinque. Et in *S. Silvestri.* monasterio sancti Silvestri fecit vestes duas, unam in basilica majori byzantea cum chrysoclavo, & aliam de fundato in oratorio. In mona- *S. Luciæ.* sterio sanctæ Luciæ in Renatis fecit vestem de fundato cum chrysoclavo. Et in sancto Angelo in Fabiano fecit vestem de fundato. Et in Diaconia sanctæ Luciæ in septem viis fecit vestem de fundato. In Diacon. vero sanctorum Sergii & Bacchi fecit vestem de stauraci. In Diaconia vero S. Luciæ in Orphea fecit vestem de stauraci, & in Diaconia S. Eustachii fecit vestem de fundato. Ipse autem a Deo protectus venerabilis, *S. Petri* & almificus Pontifex fecit in basilica beati Petri Apostoli nutritoris sui in medio basilicæ crucifixum ex argento purissimo, pens. libras septua- *Laterani.* ginta, & duas. Itemque fecit in Patriarchio Lateranensi triclinium miræ magnitudinis decoratum cum absida de musivo, sed & alias absidas decem dextra, levaque diversis historiis depictas, habentes Apostolos gentibus prædicantes, cohærentes basilicæ Constantinianæ, in quo loco, & accubita collocavit, & in medio concam porphyreticam aquam fundentem. Necnon & pavimentum ipsius marmoribus diversis stravit. Fecit autem & in titulo S. Quiriaci vestem de stauraci *S. Quiriaci* cum periclysi de blatthin, & in gyro chrysoclavum, & in medio crucem de margaritis. Immo & in cœmeterio sancti Sixti via Appia fecit vestem de stauraci, & in medio crucem de chrysoclavo. Verum etiam & in titulo Calixti super altare post absidam fecit vestem de stauraci, & in medio crucem de chrysoclavo, & ibidem similiter vela sex fecit de stauraci. Fecit & in titulo Sanctorum quatuor Coronatorum vestem de stauraci habentem in medio crucem de chrysoclavo. Et in titulo S. Marcelli fecit vestem de stauraci.

Simulque in Ecclesia sanctæ martyris Sabinæ *S. Sabinæ.* fecit vestem de fundato cum periclysi de blatthin habentem in medio crucem de chrysoclavo. Necnon in basilica sancti Laurentii in formoso fecit vestem de fundato. Ecclesiam vero beati Pauli Apostoli, quæ vocatur conventus, sitam in territorio orbetano intra fines Suanenses, & Clusinenses, seu Tuscianenses, atque Castritana, quæ pro nimia vetustate jam immarcuerat, atque in ea pecudes refugium faciebant, necnon & ex ea reliquiæ ablatæ fuerant, isdem sanctissimus Præsul Pontifex mundari præcepit, & omnia sarta tecta ipsius in porticibus noviter restauravit, atque in altare ejus vestem de stauraci posuit, & reliquias recondi præcepit. Pari modo & in basilica beati PETRI Apostoli sita in *S. Petri* Albano, quæ pro nimia vetustate jam ruitura erat, omnia tecta sarta ejus noviter restauravit. Fecit autem isdem almificus Pontifex in basilica *pag. 130.* beati Hyppoliti martyris in civitate Portuensi *S. Hyppoliti.* vestes de stauraci duas, unam super corpus ejus, & aliam in altari majori. Et in titulo sanctæ martyris Sabinæ tetra vela de stauraci cum periclysi de blatthin. Enimvero & in oratorio sanctæ Dei genitricis sito in xenodochio Firmis fecit vestem de stauraci pulcherrimam.

Ipse vero a Deo protectus, & præclarus Pon- *Litanias ante Ascens. Dom. instituit.* tifex constituit ut ante tres dies Ascensionis Dominicæ lætaniæ celebrarentur. Sicilicet feria secunda, egrediente Pontifice cum omni clero, & cuncto populo cum hymnis, & canticis spiritalibus ab Ecclesia Dei genitricis ad Præsepe pergendo ad Ecclesiam Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana. Feria tertia vero exeuntes ab Ecclesia sanctæ Sabinæ martyris, & pergentes ad beatum Paulum Apostolum. Feria quarta exeuntes ab Ecclesia Hierusalem & pergentes ad beatam Ecclesiam beati Laurentii martyris foris muros. Fecit autem & in titulo sanctorum *S. Coronatorum 4.* Coronatorum vestem de stauraci habentem in medio crucem de chrysoclavo.

Iisdem vero sanctissimus Præsul in basilica beati Agapiti Martyris in civitate Prænestina fecit *Præneste* vestem de stauraci cum periclysi de fundato, & in medio crucem de chrysoclavo. Fecit isdem sanctissimus Præsul in Ecclesia beati Clementis, quæ ponitur in Velitris vestem de stauraci. Simili modo & in titulo beati Chrysogoni fecit vestem de stauraci cum periclysi de blatthin. Et in titulo beati Laurentii de Lucina fecit vestem de stauraci cum periclysi de blatthin. Et in titulo B. Marci fecit vestem de stauraci cum periclysi. Et in titulo beati Laurentii in Damaso fecit ve- *S. Laurentii* stem similiter. Simili modo & in titulo beati Sixti fecit vestem de stauraci cum periclysi de *S. Sixti* blatthin, necnon & in Diaconia beati Hadriani, & in Ecclesia beatæ Martinæ, & in Diaconia antiqua fecit vestes de stauraci cum periclysi. Simili modo & in Diaconia beati Archangeli fecit vestes tres, ex quibus unam de stauraci cum periclysi de blatthin, & alias duas de tyrio cum periclysi de fundato cum historia de elephantis. Immo & in Diaconia sancti Theodori *S. Theodori* fecit vestem de stauraci cum periclysi. Et in Diaconia beati Georgii fecit vestem de fundato cum historia de elephantis, seu diversis historiis.

cum periclysi de fundato. Fecit & in Diaconia in gyro vestem de stauraci cum periclysi de blatthin. Simili modo & in Diaconia in via lata fecit vestes duas de tyrio cum periclysi de blatthin.

Et in Diaconia sanctæ Agathæ fecit vestem de stauraci cum periclysi de blatthin. Fecit in basilica beati Archangeli, quæ ponitur in Septimo vestem de stauraci cum periclysi de blatthin. Et in monasterio sancti Agapiti, quod ponitur ad vincula fecit vestem de stauraci. Idem vero miseri- *S. Agnetis.* cordissimus Præsul fecit in Ecclesia beatæ Agnes martyris, ubi ejus corpus requiescit vestem de fundato cum periclysi de blatthin. Et in Ecclesia *S. Apollinaris* beati Apollinaris fecit vestem de stauraci cum periclysi de blatthin. Isdem misericordissimus Præsul fecit & in titulo S. Martini, & Silvestri vestes de stauracin duas, e quibus unam cum periclysi de fundato, alias vero de blatthin.

S. Viti Et in Diaconia sancti Viti fecit vestem de stauracin cum periclysi de fundato. Enimvero & in Ecclesia beatæ Eugeniæ, in qua sanctum corpus ejus requiescit, fecit vestem de stauraci cum peri- *S. Stephani.* clysi de blatthin. Fecit & in Ecclesia S. Stephani in Cælio monte vestes de stauraci duas, in quibus unam in altari majori, aliam vero super corpora sanctorum martyrum Primi, & Fœliciani.

Simulque & in basilica beatæ Euphemiæ fecit vestem de stauraci & in basilica beati Archangeli, quæ ponitur in vico Patricii fecit vestem de stauraci.

S. Sebastiani Fecit & super sepulchrum beati Sebastiani martyris via Appia ad Catacumbas vestes majores duas, ex quibus unam de stauraci, & aliam *Edit. Paris. pag. 131.* de fundato. Et inibi super tumbas Apostolorum Petri, ac Pauli fecit vestes duas de stauraci, & fundato, seu blatthi. Isdem vero sanctissimus Præsul fecit in basilica beati Laurentii martyris *Tiburte* sita infra civitatem Tiburtinam, vestem de stauraci. Fecit & in oratorio sancti Stephani in sancto Petro, qui appellatur major, vestem de stauraci. Fecit autem & in basilica beati Hiacynthi sita in Sabinis, ubi & corpus ejus requiescit, vestem de stauraci pulcherrimam. Item a Deo protectus, & præclarus Pontifex fecit super altare *S. Petri* beati Petri Apostoli fautori suo vestem de chrysoclavo miræ magnitudinis habentem historiam Dominicæ nativitatis cum gemmis pretiosissimis, & margaritis ornatam. Fecit autem in supradicta Ecclesia vela de stauraci atque de fundato pendentem inter columnas majores dextra levaque numero sexaginta quinque. Et alia vela alba holoserica majora tria, quæ pendent ante regias in introitu. Atque ibidem ejus beatitudo fecit crucifixum ex argento purissimo, qui stat juxta altare majus miræ magnitudinis decoratum pens. libras quinquaginta duas: cui super fecit gabathas sex cum cruce ex argento purissimo, quæ pendent ante arcum majorem dextra, levaque pens. simul libras duodecim, & semis.

Enimvero & inibi fecit præclarus Pontifex vela de stauraci, quæ pendent in arcubus argenteis in circuitu altaris, & in Presbyterio numero nonaginta & sex, ex quibus duo habentia in medio cruces de chrysoclavo cum orbiculis, & alias octo cum periclysi de chrysoclavo. Necnon & arcus cum columnis suis fecit ex argen. purissimo in supradicta Ecclesia. Et in medio Presbyterio pens. simul lib. ducentas, quinquaginta, & unam & semis. Isdem vero almificus Pontifex fecit ubi supra crucem anaglyphum intersatilem, ex auro mundissimo pendentem in pergula ante altare cum candelis duodecim. pens. lib. 13.

Prædictus quoque venerabilis Pontifex fecit in basilica Doctoris mundi beati Pauli Apostoli calices majores fundatos ex argento purissimo *S. Pauli* ex ipsius Apostoli donis, qui pendent in arcu majore numero undecim, & alios qui pendent inter columnas majores dextra, levaque numero quadraginta, pens. simul libr. ducentas sexaginta & septem.

Hic idem almificus Præsul divina inspiratione repletus fecit in basilica beati Pauli Apostoli cyborium cum columnis suis super altare miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratum ex argento purissimo, pens. lib. duo mille, & quindecim. Necnon & crucem anaglypham interrasilem ex auro purissimo pendentem in pergula ante altare, pens. libras tresdecim. Atque velum rubeum, quod pendet ante altare habens in medio crucem de chrysoclavo, & periclysin de chrysoclavo.

Pari modo & in basilica sanctæ Dei genitricis *S. Mariæ.* ad Præsepe fecit gabathas quinque ex auro purissimo, pens. lib. octo & semis, atque crucem ex auro purissimo pens. libras decem, necnon & coronam majorem ex argento purissimo pens. libras triginta sex. enimvero & inibi fecit vela alba holoserica pendentia inter columnas majores, dextra levaque numero quadraginta duo, ex quibus undecim rosata. Fecit & in circuitu altaris ubi supra alia vela alba holoserica rosata, quæ pendent in arcu de cyborio numero quatuor, ex quibus unam cum chrysoclavo, & margaritis, atque velum aliud majus album, quod pendet ante regias majores in introitu. Sarta tecta vero Ecclesia beatæ Aareæ sitæ in Ostia omnia noviter re- *Ostia* paravit. Ecclesiam vero B. Marcelli sitam in quartodecimo, quæ ab igne fuerat exusta, isdem almificus Præsul in omnibus noviter restauravit. Ipse vero præclarus Pont. fecit in basilica Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana tetravila in *Constantiniana Ecclesia.* circuitu altaris alba holoserica, ex quibus unum habet in medio tabulam cum cruce de chrysoclavo. Immo & in eadem basilica Salvatoris Domini nostri Jesu Christi renovavit altare majus miræ magnitudinis decoratum ex argento purissi- *pag. 132.* mo, pensan. libras sexaginta, & novem. Fecit & in basilica sanctæ Dei genitricis ad Præsepe *S. Mariæ* vestem chrysoclavam cum margaritis ornatam, habentem historiam Dominicæ Nativitatis. Simul etiam & arcus duos ex argento in Presbyterio cum columnis quatuor, & alios arcus quinque pens. libras centum, triginta, & tres. Isdem vero præcipuus Præsul fecit in basilica sanctæ Dei genitricis ad Præsepe vestem rubeam alithynam, habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum historia Domini nostri Jesu Christi, & sancti Simeonis, quando in templo est præsentatus. Et in circuitu listam de chrysoclavo. Necnon & aliam vestem chrysoclavam habentem historiam transitus sanctæ Dei genitricis miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratam ex gemmis pretiosis, & margaritis ornatam cum periclysi de chrysoclavo, & in circuitu listam de chrysoclavo. Verum etiam & in Diaconia ipsius Dei genitricis Dominæ nostræ, quæ appellatur Dominica fecit vestem rubeam alithynam habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum historia ejusdem Dei genitricis ex margaritis ornatam, & periclysin de chrysoclavo. Fecit autem & in Diaconia ipsius Dei genitricis, quæ appellatur antiqua super altare majus cyborium ex argento purissimo, pensan. libras ducentas & duodecim.

Præfatus vero venerabilis, & præclarus Pon- *S. Petri* tifex fecit in basilica beati Petri Apostoli nutritori suo gabatham ex auro purissimo anaglypham cum gemmis pretiosis ornatam, quæ pendet ante imaginem ipsius Apostoli in ingressu vestibuli pens. libras septem & semis. Faciem vero sacri altaris ipsius Apostolorum Principis ab imo, usque ad summum cum luminaribus inferius, superiusque, necnon & intra confessionem Salvatorem stantem, dextra levaque ejus beati Apostoli Petri & Pauli, habentes pariter coronas ex gemmis pretiosis, atque pavimentum ipsius confessionis investivit ex auro fulvo nimis pensan. libras quadringentas quinquaginta

& tres, & uncias ſex. Verum etiam ſuper ipſum ſacrum altare fecit veſtem chryſoclavam habentem hiſtoriam Dominicæ Aſcenſionis, & Pentecoſten cum periclyſi de chryſoclavo.

Pari modo ubi ſupra fecit imaginem ipſius Apoſtolorum Principis in porta virorum ex auro puriſſimo, & gemmis pretioſiſſimis miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratam, penſ. libr. decem, & novem, & uncias tres. Præſertim vero iſdem beatiſſimus Pontifex fecit ubi ſupra Cancellos fuſiles in ingreſſu Presbyterii, ſeu in dextra parte, levaque, necnon & in ingreſſu veſtibuli ex argento mundiſſimo, penſ. ſimul libras mille, quingentas, ſeptuaginta & tres. Simulque & columnas * volatiles tam in ingreſſu corporis dextra, levaque ex parte virorum, ac mulierum paria octo penſ. ſimul libras centum nonaginta, necnon & arcus argenteos octo penſan. ſimul libras centum quadraginta & tres.

** tornatiles, vel verſatiles.*

S. Andreæ Fecit autem iſdem beatiſſimus Pontifex in baſilica beati Andreæ, ubi ſupra regnum ex auro puriſſimo, cum gemmis pretioſis ornatum penſ. libras duas, & uncias quinque.

S. Petronillæ Necnon & ſuper altare beatæ Petronillæ, ubi ſupra fecit regnum aureum cum gemmis pretioſiſſimis, penſ. libras duas, & uncias tres. Simili modo & ſuper altare ſanctæ Dei genitricis ubi ſup. quæ appellatur mediana fecit veſtem de fundato cum periclyſi de chryſoclavo habentem hiſtoriam Annunciationis Domini. *S. Pauli* Fecit autem iſdem beatiſſimus Pontifex in baſilica Doctoris mundi beati Pauli Apoſtoli caniſtros ex argento puro, numero quadraginta ſeptem penſ. ſimul lib. ducentas quadraginta & ſeptem. *S. Agathæ* Et in monaſterio ſanctæ Agathæ martyris ſuper ſuburram fecit veſtem rubeam alithynam habentem in medio tabulam de chryſoclavo cum periclyſi de chryſoclavo. *Salvatoris.* Necnon & in monaſterio ſancti Pancratii ſito poſt baſilicam Salvatoris, quam Conſtantinianam vocant, fecit veſtem de fundato. Hic fecit beato Petro Apoſtolo Fautori ſuo Evangelia aurea cum gemmis praſinis atque hyacinthinis, & albis miræ magnitudinis in circuitu ornata penſ. lib. decem & ſeptem, & uncias quatuor. *Edit. Pariſ. pag. 133.* Hic fecit calicem aureum præcipuum diverſis ornatum lapidibus pretioſis penſ. libras viginti octo. Similiter & patenam auream penſ. lib. viginti octo, & uncias novem.

Pari modo in baſilica ipſius Apoſtoli fecit Cherubin ex argento puriſſimo deauratos quatuor, qui ſtant ſuper capita columnarum argentearum ſub cyborio penſ. libras nonaginta & tres. Fecit quoque iſdem præcipuus Præſul ubi ſupra imaginem Salvatoris auream, quæ ſtat in trabe ſuper ingreſſum veſtibuli penſ. lib. ſeptuaginta & novem. *S. Pauli.* Fecit autem in baſilica doctoris mundi beati Pauli Apoſtoli Angelos ex argento puriſſimo deauratos duos, qui ſtant juxta imaginem Salvatoris in ingreſſu veſtibuli penſantes libras centum & ſemis. Verum etiam & polycandilum porphyreticum pendentem in pergula ante confeſſionem in catenulis aureis, quæ penſant. libram unam. Præſertim & in ingreſſu baſilicæ, ubi ſupra regias majores fecit imagines ex argento quinque penſantes inibi libras ducentas viginti & novem. Enimvero ubi ſupra fecit aquamanus antipemto deauratas paria duo penſ. ſimul libr. quatuordecim. Fecit autem iſdem præſagus Antiſtes, ubi ſupra, ceroſtatas majores verſatiles anaglyphos ex argento puriſſimo, penſ. ſimul libr. octuaginta & ſex, & uncias octo. Atque lucernas majores fuſiles bymixas anaglyphas duas penſan. inibi libras quinquaginta & ſeptem, & conſtituit ejus beatitudo, ut quotidianis noctibus ante altare ipſius Apoſtoli ardere debeant.

Hinc divina adſpiratus gratia inveſtivit trabem majorem, quæ eſt ſub arcu principali ex argento mundiſſimo penſ. libras mille, trecentas, quinquaginta & duas.

Fecit autem hic præclarus Pontifex ubi ſupra in altari majori veſtem chryſoclavam miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratam, habentem hiſtoriam Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti ſanctæque ejus genitricis, & duodecim Apoſtolorum cum periclyſi de chryſoclavo, undique cum margaritis ornatam, & ab utriſque lateribus blatthin cum chryſoclavo decoratam, quæ in natalibus Apoſtolorum iſdem egregius Præſul ibidem poni conſtituit. Fecit autem ibi ſuper crucem majorem ex auro fulvo nimis panoclyſtam ornatam gemmis pretioſis, penſ. libras quadraginta duas, & uncias duas. Necnon & ceroſtata paria quatuor inveſtita ex argento deaurato penſ. ſimul libr. ſeptuaginta & ſeptem.

Fecit autem venerabilis, & præclarus Pontifex ſuper altare beatæ Petronillæ cyborium cum columnis porphyreticis ex argento puriſſimo miræ magnitudinis decoratum penſan. libras trecentas quadraginta & octo, atque imaginem argenteam ſtantem ſub arcu de ipſo cyborio penſ. lib. decem & ſemis. *Petronillæ*

Ipſe vero a Deo protectus, & præclarus Pontifex fecit in baſilica Doctoris mundi beati Pauli Apoſtoli ſuper altare majus veſtem chryſoclavam habentem hiſtoriam Dominicæ Reſurrectionis cum margaritis ornatam, & periclyſin de chryſoclavo. *S. Pauli* Similiter ex margaritis ornatas imagines Apoſtolorum duas ex argento, deauratas penſ. lib. octuaginta & ſex.

Hic vero miſericordiſſimus Pontifex fecit in baſilica ſanctæ Dei genitricis ad Præſepe ſuper altare veſtem chryſoclavam habentem hiſtoriam Dominicæ Reſurrectionis miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratam cum periclyſi de chryſoclavo undique ex margaritis ornatam. *S. Mariæ*

Et in titulo ſanctæ Dei genitricis, quæ appellatur Calixti, fecit regnum ex auro puriſſimo pendens ſuper altare majus ex gemmis pretioſis ornatum, penſ. libram unam.

Atque in Diaconia ipſius Dei genitricis, quæ appellatur Dominica, fecit regnum ex auro mundiſſimo pendens ſuper altare majus ex gemmis pretioſis ornatum penſ. libras duas. Hic beatiſſimus Præſul divina inſpiratione repletus fecit in baſilica Dei genitricis ad Præſepe in ingreſſu Præſepii regias veſtias ex argento puriſſimo, penſ. ſimul libras centum viginti & ſeptem, & ſuper ipſas regias velum modicum fundatum habentem in circuitu liſtam de chryſoclavo. *pag. 134.* Necnon & alia vela tyria ſuper regias majores tria in ingreſſu baſilicæ cum periclyſi de fundato.

Fecit autem iſdem egregius Præſul in baſilica beati Petri Apoſtoli calices majores ex argento mundiſſimo, qui ſedent ſuper trabes argen. numero decem & octo penſ. ſimul libras centum octuaginta duas. *S. Petri* Necnon, ubi ſupra, fecit ceroſtatas majores fuſiles ex argento puriſſimo, qui ſtant ante confeſſionem, penſ. libras centum nonaginta octo. Inveſtivit vero ſuper trabem ex argento mundiſſimo, quæ eſt ſuper imaginem auream in ingreſſu veſtibuli penſ. lib. centum viginti ſex, & ſemis. Verum etiam ubi ſupra fecit lucernas fuſiles duas ex argento puriſſimo penſ. ſimul libras viginti & ſeptem. Et hoc conſtituit ut Dominicorum dies, vel in ſanctis ſolemnitatibus hinc inde juxta lectoriam conſiſterent, & ad legendum ſacras lectiones luminis ſplendore refulgerent.

S. Andreæ. Hic fecit ad beatum Andream Apoſtolum cyborium ex argento puriſſimo ſuper altare majus penſ. lib. trecentas, & quinque. Hic autem præcipuus Pontifex divinitus inſpiratus baptiſterium ubi ſupra conſpiciens, quia jam præ nimia vetuſtate ruinæ proximum inerat, & quia anguſtior locus populi exiſtebat, qui ad baptiſmum veniebat, iſdem Præſul a fundamentis ipſum baptiſterium in rotundum ampla largitate conſtruens in meliorem erexit ſtatum, atque ſacrum fon-

tem in medio largiori spatio fundavit, & in circuitu columnis porphyreticis decoravit, & in medio fontis columnam posuit, & super columnam agnum ex argento purissimo fundentem aquam, qui pens. libras decem & octo, & uncias decem. Necnon & altare majus sub absida construxit. Cujus faciem, atque confessionem seu rugas ad decorem ipsius sacri altaris investivit ex argento mundissimo, pens. simul libras quadraginta & octo. Verum etiam & vestem de stauraci super eam posuit, atque regularem ibi super investitum ex argento purissimo fecit. Et super ipsum regularem posuit arcum, & gammadias ex argento, qui pens. simul libras octuaginta. Necnon & imagines tres, ubi supra posuit, pensan. inibi libras triginta & septem, & uncias decem. Ipsum vero baptisterium diversis in circuitu decoravit picturis. — *Baptisterii renovatio.*

S. Crucis. Oratorium vero sanctæ Crucis ubi supra, quod præ nimia erat vetustate ruiturum, hic præcipuus pastor a fundamentis simul cum absida novo ædificio erexit, & ad perfectum usque perduxit, atque ipsam absidam ex musivo diversis decoratam picturis, atque marmoribus miro splendore ornavit, ubi & obtulit cyborium super altare cum columnis suis atque faciem ipsius altaris investivit ex argento purissimo pens. lib. centum viginti, & unam, & uncias duas. Regnum Spanoclystum ex auro purissimo cum cruce in medio pendens super ipsum altare pens. libram unam, & uncias undecim. Necnon & alias columnas argenteas quatuor, & super ipsas columnas regularem investitum ex argento purissimo pensan. inibi libras sexaginta & quatuor, & uncias tres. Arcus argenteos tres pensan. libr. quadraginta & tres, & uncias octo. Imagines argenteas deauratas tres pensan. inibi libras triginta. Canistros argenteos interstatiles duodecim pensan. simul libras septuaginta & octo. Gabathas argenteas interstatiles fundatas viginti unum, & crucem unam pens. in unum libras quinquaginta. Vestem super altare de fundato unam. Et alia de blattin cum chrysoclavo, necnon & aliam vestem albam rosatam cum chrysoclavo. Velum modicum chrysoclavatum cum crucifixo & margaritis ornatum. Vela de stauraci septem, vela de fundato quatuor, vela modica quæ pendent in regulari ante imagines tyrias sex. Vela alba serica ornata in circuitu de fundato duodecim. Velum majus album rosatum ornatum desuper de quadrapulo unum & aliud velum rubeum cum bubalo, quod pendet ante regias majores. Vela modica de stauraci quatuor, quæ pendent in regulari ante imagines, sed & alia vela promiscua serica numero undecim. Fecit ubi supra ad fontes vela tyria tria, quæ pendent in regularem ante imagines, & alia vela serica numero viginti unum. — *Edit. Paris. pag. 135.*

S. Petri Hic fecit beato Petro Apostolo nutritori suo calicem aureum præcipuum * spanoclystum diversis ornatum lapidibus pretiosis pens. libr. triginta. Pari modo fecit & patenam auream spanoclystam similiter diversis ornatam pretiosis lapidibus pens. lib. viginti quinque. Fecit vero super cyborium de altari majori B. Petro Apostolo canthara majora quatuor ex argento purissimo habentia in medio cereos ex argento deauratos, pens. in unum libras centum, & quadraginta. Prædictus vero & præclarus Pontifex fecit ubi supra thuribulum Apostolicum ex auro purissimo pens. libras duas, & uncias quinque. Fecit vero vestem super altare majus chrysoclavam diversis ornatam picturis, quam constituit quatuor temporibus per annum in duodecim lectionibus ibidem ponere. Fecit ubi super coronas majores ex argento purissimo quatuor pens. simul libras centum quinquaginta quatuor, & semis. Fecit vero ubi supra lectorium ex argento purissimo miræ magnitudinis decoratum pens. libras centum, quadraginta & tres. Necnon & cerostatas ex argento mundissimo stantes juxta ipsum Lectorium pens. simul libras quadraginta & novem. Verum etiam & super ipsas cerostatas fecit lucernas fusiles bimixas duas ex argento puro pens. lib. viginti & septem. Et hoc constituit, ut Dominicorum die, vel in sanctis solemnitatibus hinc inde juxta Lectorium consisterent, & ad legendum sacras lectiones luminis splendore fulgerent. Pharocantharos fecit in Presbyterio numero quatuordecim ex argento mundissimo, pens. simul lib. quadringentas triginta & tres. necnon columnas octo, & arcus quatuor fecit ex argento pens. inibi lib. centum septuaginta & tres. — ** Ejspanoclistum.*

Fecit vero ubi supra calices fundatos ex argento, qui pendent inter columnas majores dextra, levaque basilicæ numero sexaginta quatuor, pens. pariter libras quadringentas sexaginta & unam.

Isdem vero præsagus Antistes ubi supra ad beatum Andream Apostolum investivit altare majus ex argento purissimo deaurato miro decore ornato, qui pens. undique libras centum triginta quinque. Cantharas ex argento purissimo duodecim pens. simul libr. quinquaginta & duas. Canistros duodecim ex argento pens. libras septuaginta & octo. — *S. Andreæ.*

Investivit vero altare beatæ Petronillæ ex argento purissimo deaurato diversis ornatam picturis, undique pens. lib. centum sexaginta & duas & uncias octo. Necnon investivit altare beati Gregorii Confessoris, atque Pontificis ex argento deaurato undique pens. lib. centum viginti & septem. — *S. Petronillæ.*

Fecit ubi supra in gremio basilicæ beati Petri Apostoli cortinam majorem Alexandrinam holosericam habentem in medio adjunctum fundatum, & in circuitu ornatum de fundato. Verum etiam isdem præcipuus Præsul fecit thuribula Apostolica ex auro purissimo duo, ex quibus unam misit intus super corpus ejus, quod pens. libras duas, & alteram, pens. libras duas, & uncias octo, quod præcedit per stationes. — *S. Petri*

Hic vero almificus Præsul fecit in basilicam beati Pauli Apostoli thuribula Apostolica ex auro purissimo duo. Hic vero almificus Præsul investivit faciem altaris sanctæ Dei genitricis ad Præsepe ex argento mundissimo deaurato, quod pens. libras octuaginta & sex. Fecit autem ibi coronas duas ex argento purissimo pens. lib. quinquaginta quatuor. Cortinas majores Alexandrinas, holosericas ornatas in circuitu de fundato. Hic vero præcipuus Præsul ex largitate omnipotentis Dei & beati Petri clavigeri regni cælorum obtulit per universa sanctorum sacras Ecclesias hujus almæ Romæ coronas, vel etiam canistros ex argento purissimo, ob veniam facinorum suorum videlicet. In Ecclesia Domini nostri Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana fecit coronas ex argento purissimo pens. libras viginti tres. — *S. Pauli* — *pag. 136.* — *Salvatoris.*

Et in basilica sanctæ Dei genitricis ad Præsepe instar fecit coronam ex argento puro pens. lib. tredecim. Et in basilica sanctæ Dei genitricis in titulo Calixti fecit coronam ex argento pens. libras tredecim & uncias tres. — *B. Mariæ.*

Et in Diaconia ipsius Dei genitricis, quæ appellatur Antiqua, similiter fecit coronam ex argento pensan. libras tredecim. Et in Ecclesia sanctæ Dei genitricis ad Martyres fecit coronam ex argento pensan. libras duodecim, & uncias tres. Et in Diaconia ipsius Dei genitricis, quæ appellatur Cosmedin, eodem modo fecit coronam ex argento pensan. libras duodecim, necnon & in Diaconia sanctæ Dei genitricis, quæ appellatur Dominica similiter fecit coronam de argento pens. libras novem. Et in Diaconia sanctæ Dei genitricis, quæ ponitur in via lata fecit coronam ex argento pens. libras novem. Et in Diaconia sanctæ Mariæ in Cyro fecit coronam argenteam pens. libras octo. Immo & in Diaconia beatæ Dei genitricis,

nitricis, quæ ponitur foris portam beati Petri Apostoli fecit coronam ex argento pens. libras quinque, & uncias tres. Et in Diaconia ipsius Dei genitricis, quæ ponitur in Adrianio eodem modo fecit coronam ex argento pens. libras quinque.

Necnon & in oratorio sanctæ Dei genitricis, quæ ponitur in Xenodochio Firmis, fecit canistrum ex argento pens. libras duas, & uncias septem.

In Ecclesia B. Petri Apostoli fecit canistrum de argento purissimo pens. libras viginti duas. Et in Ecclesia B. Pauli Apostoli instar fecit canistrum ex argento purissimo pens. lib. 22. & uncias quatuor & octo.

Immo & in Ecclesia beati Andreæ Apostoli, quæ appellatur Eudoxiæ eodem modo fecit coronam de argento pens. lib. novem. Verum etiam & in Ecclesia beati Joannis Baptistæ quæ ponitur juxta Patriarchium Lateranense fecit coronam de argento pensan. libras quinque. Immo & in Ecclesia beati Joannis Evangelistæ, quæ ponitur ubi supra fecit coronam ex argento pensan. libras quinque. Item & in Ecclesia beati Stephani, quæ ponitur in Cælio monte, simili modo fecit coronam ex argento pens. libras septem, & uncias undecim. Et in basilica Apostolorum quæ ponitur in via lata fecit coronam de argento pensan. libras tredecim. Et in Musileo beatæ Petronillæ, quod ponitur ad beatum Petrum Apostolum fecit coronam ex argento pensan. libras viginti. Et in Ecclesia Hierusalem, quæ ponitur in Sessoriano fecit coronam de argento pensan. libras quinque. Et in Ecclesia beati Laurentii, quæ ponitur foris murum similiter fecit coronam de argento pensan. libras tresdecim. Et in Ecclesia beati Apollinaris Martyris fecit coronam pensan. libras quinque, & uncias quatuor. Verum etiam & in basilica beati Pancratii Martyris, quæ ponitur foris murum, eodem modo fecit coronam ex argento pensan. libras octo. Fecit autem & in Ecclesia beati Valentini Martyris, quæ ponitur foris murum, ubi corpus ejus requiescit, fecit coronam de argento pens. libras sex. Et in titulo beati Clementis Martyris, atque Pontificis fecit coronam de argento pens. lib. quindecim.

Et in titulo beatorum Aquilæ, & Priscæ fecit coronam ex argento pens. libras sex. Et in titulo sanctæ Balbinæ similiter fecit.

Immo & in Ecclesia sancti Sixti Martyris, atque Pontificis fecit coronam similiter. Et in titulo sancti Laurentii Martyris quæ ponitur Lucinæ similiter fecit pens. libras quatuor, & uncias decem. Et in titulo sancti Laurentii Martyris qui appellatur Damasi fecit coronam ex argento pens. libras quinque. Et in Ecclesia ipsius martyris quæ ponitur Formosus, fecit canistrum ex argento pens. lib. duas, & uncias septem. Sed in titulo Pammachii fecit coronam ex argento pens. lib. 10. Et in titulo Æmilianæ pari modo fecit coronam de argento pens. lib. 4.

Necnon & in titulo S. Eusebii fecit coronam de argento pens. lib. sex. Et in titulo Praxedis fecit coronam pens. libras quinque. Et in titulo Pudentis fecit coronam ex argento pens. libras novem. Immo & in titulo beati Vitalis Martyris fecit coronam ex argento pens. lib. novem, & uncias tres. Et in titulo sanctæ Susannæ martyris similiter fecit coronam pens. lib. decem, & septem. Et in titulo sancti Cyriaci fecit coronam de argento pens. libras quinque.

Et in titulo beati Marcelli Martyris fecit coronam ex argento pens. lib. decem. Necnon & in titulo beati Marci Martyris fecit coronam similiter. Et in titulo B. Anastasiæ fecit coronam pens. lib. septem, & uncias novem. Necnon & in titulo Cæciliæ instar fecit coronam ex argento pens. simul libras decem, & unciam unnam. Et in titulo beati Chrysogoni Martyris fecit coronam ex argento pens. lib. quinque.

canistrum
S. Petri
canistra
S. Andreæ
S. Joannis
S. Stephani
S. Apostolorum
S. Crucis
S. Laurentii
S. Apollinaris
S. Pancratii
S. Valentini
S. Clementis
S. Balbinæ
S. Sixti
S. Laurentii
Edit. Paris. pag. 137. canistrum
S. Eusebii
S. Susannæ
S. Ceciliæ

Verum etiam & in Diaconia sanctorum Nerei, & Achilei fecit coronam de argento pens. libras sex, & uncias quinque. Et in Diaconia sanctæ Luciæ, quæ ponitur in septem viis fecit coronam ex argento pens. lib. sex, & uncias septem. Et in Diaconia sancti Bonifacii similiter fecit coronam pens. libr. septem, & in Diaconia sancti Georgii fecit coronam ex argento pensantem libras quinque. Et in Diaconia S. Theodori eodem modo fecit coronam pens. libr. sex, & uncias octo. Et in Diaconia sanctorum Sergii, & Bacchi fecit coronam ex argento pens. libras sex. Et in Diaconia sanctorum Cosmæ, & Damiani fecit coronam pens. lib. quinque, & uncias octo. Et in Diaconia sancti Adriani Martyris fecit coronam ex argento pensan. libras sex. Sed & in Diaconia sancti Archangeli fecit coronam ex argento pens. lib. sex. Sed & in Diaconia sancti Eustachii similiter fecit pens. lib. sex, & uncias quinque. Et in Diaconia sanctæ Luciæ, quæ ponitur juxta Orphea pari modo fecit coronam ex argento pens. libras sex, & uncias duas.

Simulque & in Diaconia beati Viti Martyris, quæ ponitur in macello fecit coronam ex argento pensan. libras sex. Immo & in Diaconia sanctæ Agathæ similiter fecit coronam ex argento pens. lib. quinque. Fecit autem & in Diaconia S. Silvestri, quæ ponitur juxta B. Petrum Apostolum coronam argenteam pens. lib. quatuor. Verum etiam & in Diaconia S. Martini, quæ ponitur juxta beatum Petrum Apostolum instar fecit coronam ex argento pens. libras quinque, & uncias tres. Immo & in titulo sanctorum Silvestri, & Martini, qui ponitur juxta Orphea coronam ex argento pens. lib. sex, & uncias duas.

Ipse vero a Deo protectus, & præclarus Pontifex fecit in monasterio sancti Sabæ coronam ex argento pens. lib. 8. & uncias decem. Verum etiam & in monasterio beati Anastasii martyris eodem modo fecit coronam ex argento pens. lib. octo, & uncias quatuor & semis: sed & in monasterio S. Andreæ, quod ponitur in clibus cauri similiter fecit coronam ex argento puro pens. libras quinque. Et in monasterio beatæ Agathæ martyris, quod ponitur super suburram similiter fecit. Necnon & in monasterio sancti Erasmi, quod ponitur in Cælio monte fecit coronam ex argen. pens. lib. 4. & uncias duas. Simili modo fecit & in monasterio sancti Silvestri coronam ex argento pens. lib. 6. uncias tres. Et in monasterio beati Laurentii martyris qui appellatur Pallacini, fecit canistrum de argento pens. lib. 2. & uncias septem. Enimvero & in monasterio S. Pancratii, quod ponitur juxta basilicam Salvatoris fecit coronam ex argen. pens. lib. 5. & semis. Fecit autem & in monasterio sanctorum Andreæ, & Bartholomei, quod appellatur Honori canistrum ex argento pens. lib. tres. Et in monasterio S. Stephani, quod ponitur juxta Lateranis fecit canistrum de argento pens. lib. duas. Simulque & in monasterio ipsius primi martyris Stephani, quod ponitur ad beatum Petrum Apostolum fecit canistrum ex argento pens. lib. tres & semis. Ipse vero almificus Præsul fecit in monasterio sanctorum Joannis, & Pauli, qui ponitur juxta beatum Petrum Apostolum canistrum ex argento pens. lib. tres. Pari modo fecit & in monasterio sancti Martini, quod ponitur ut supra, canistrum pens. lib. quatuor & uncias duas. Sed & in monasterio sancti Stephani ubi supra, quod appellatur Catagalla Patritia pari modo fecit canistrum ex argento pens. libras duas, & semis. Simulque & in monasterio sancti Cæsarii, quod ponitur ad beatum Paulum Apostolum instar fecit canistrum ex argento pens. lib. tres. Et in monasterio S. Stephani ubi supra fecit canistrum pens. lib. 2. Immo & in monasterio sanctorum Cosmæ & Damiani, quod ponitur juxta Præsepe fecit canistrum ex argento pensan. libras duas, & uncias

S. Luciæ
S. Cosmæ & Damiani
S. Adriani
S. Luciæ
S. Viti
S. Agathæ
S. Silvestri
S. Martini
Dona in monasteriis
S. Andreæ
S. Silvestri
canistrum
S. Stephani
pag. 138.
S. Martini
S. Cosmæ

duas. Simili modo fecit in monasterio sancti Andreæ quod appellatur massa Juliana canistrum ex argento pens. lib. duas, necnon & in monasterio sancti Hadriani, quod ponitur juxta Præsepe instar fecit canistrum pensan. libras duas & *S. Cassiani* in monasterio sancti Cassiani, quod ponitur juxta beatum Laurentium Martyrem foris murum fecit canistrum ex argento pensan. libras duas.

S. Stephani. Fecit autem in monasterio sancti Stephani, qui ponitur ubi supra, canistrum ex argento pens. libras duas & semis. Verum etiam & in monasterio sancti Victorii, quod ponitur ad sanctum Pancratium fecit canistrum ex argento pensan. lib. duas, & uncias septem. Et in monasterio sancti Chrysogoni similiter fecit canistrum pens. libras tres.

Ipse vero almificus Præsul fecit in monasterio *S. Mariæ* sanctæ Mariæ quod appellatur Ambrosii canistrum ex argento pens. lib. duas. Pari modo fecit & in monasterio S. Mariæ, quod appellatur Juliæ ut supra: sed & in monasterio sancti Andreæ, quod ponitur juxta basilicam Apostolorum fecit similiter.

S. Stephani Simulque & in oratorio sancti Stephani, quod ponitur in Dulciti fecit canistrum ex argento pens. libras duas, & uncias quinque. Enimvero & in oratorio sanctorum Sergii & Bacchi, qui ponitur in Callinico similiter fecit canistrum. Im- *S. Agapiti* mo & in monasterio sancti Agapiti, quod ponitur juxta titulum Eudoxiæ fecit similiter canistrum argenteum & semis. Simili modo & in oratorio sanctæ Agnetis, quod ponitur in monasterio quod appellatur duo furna, fecit canistrum ex argento pensans libr. duas & uncias octo. Necnon & in oratorio sancti Viti, quod ponitur in monasterio, quod appellatur de Sardas fecit canistrum ex argento pens. libras tres, & in mo- *S. Bibianæ* nasterio sanctæ Vivianæ similiter fecit canistrum ex argento pens. libras duas, & uncias novem. Fecit autem & in oratorio sanctæ Luciæ, quod ponitur in monasterio de Renati canistrum ex argento pens. lib. duas.

S. Mariæ Verum etiam & in oratorio sanctæ Mariæ, quod ponitur in monasterio Michaelis instar fecit canistrum ex argento pens. lib. duas, & uncias duas. Et in monasterio sancti Sergii eodem modo fecit canistrum ex argento pens. lib. tres. Ipse vero almificus Præsul & in oratorio *S. Agathæ* sanctæ Agathæ, quod ponitur in monasterio apud Africi canistrum ex argento pensans libras tres. Pari modo fecit & in monasterio sanctorum Euphemiæ, & Archangeli, quod ponitur juxta titulum Pudentis canistrum ex argento pensan. libras quinque. Sed & in monasterio *S. Isidori* sancti Isidori simili modo fecit canistrum. Simulque & in oratorio S. Agathæ, quod ponitur in monasterio Tempuli fecit canistrum similiter. Et in oratorio sancti Cæsarii, quod ponitur in monasterio de Corsas similiter fecit canistrum pens libras duas, & uncias tres. Enimvero & in monasterio sancti Semitrii fecit similiter canistrum argenteum. Immo & in oratorio sanc- *S. Mariæ* ctæ Mariæ, quod ponitur in monasterio Aquæ Salviæ fecit similiter. Simili modo fecit & in *Edit. Parif. pag. 139.* monasterio sancti Donati quod ponitur juxta titulum sanctæ Priscæ canistrum ex argento pensan. libras duas, & uncias quinque. Et in monasterio sancti Joannis, quod ponitur in Aventino instar fecit canistrum ex argento pensan. libras duas. necnon & in oratorio sanctæ Mariæ, quod ponitur in monasterio de Lutara, fecit canistra ex argento pensantia libras duas & *S. Crucis* semis. Fecit autem & in monasterio Hierusalem, quod ponitur ad beatum Petrum Apostolum canistrum ex argento pensan. libras duas. Verum etiam & in monasterio sanctæ Agnetis, quod ponitur foris portam Numentanam fecit canistra ex argento pens. libras quinque. Et in monasterio sanctæ Eugeniæ, quod ponitur foris portam Latinam pari modo fecit canistrum ex argento pens. libras quinque. seu & in oratorio *S. Gregorii.* sancti Gregorii quod ponitur in Campo Martis fecit canistra ex argento pensantia libras tres. Ipse *S. Sabinæ* vero almificus Præsul fecit in titulo beatæ Sabinæ coronam ex argento purissimo pensantem libras octo. Pari modo fecit in Diaconia sanctorum Silvestri, & Martini, quæ ponitur juxta Orpheam coronam ex argento pensantem libras sex, & *S. Luciæ* uncias duas. Necnon & in oratorio sanctæ Luciæ, quod ponitur in Xenodochio similiter fecit canistrum ex argento pensans libras duas, & uncias quatuor. Fecit autem & in oratorio sancti Abbacyri, quod ponitur in Xenodochio, canistrum ex argento pensans libras duas. Atque in oratorio sanctorum Cosmæ, & Damiani, quod *Dona Ecclesiarum* ponitur in Xenodochio, quod appellatur Tucium instar fecit canistrum ex argento pensans libras *S. Peregrini* duas, & unciam unam. Verum etiam & in oratorio sancti Peregrini, quod ponitur in hospitali Dominico ad Naumachiam fecit canistra ex argento pens. libras quinque, & unciam unam. Præfatus vero Pontifex fecit in basilica Domini nostri *S. Salvatoris* Jesu Christi, quæ appellatur Constantiniana super altare majus vestes chrysoclavas duas. Ex qui- *Vestes altaris* bus unam habentem historiam Dominicæ Resurrectionis, & aliam habentem historiam vivificæ atque adorandæ Dominicæ Crucis. Cantharos ex argento mundissimo octo pensant. simul libras viginti & septem, & uncias sex. Investivit ubi supra rugas ante ingressum altaris ex argento purissimo pensans libras quadraginta octo, & uncias octo. Coronas ex argento purissimo pensantes libras duodecim. Fecit ubi supra ad fontes vela alba holoserica ornata in circuitu de fundato, atque quadrapulo numero decem.

Sarta tecta vero ipsius Ecclesiæ cum quadriporticu simul & ad fontes omnia & in omnibus noviter restauravit. Simul & fenestras de absida ex vitro diversis coloribus conclusit, atque decoravit. Et alias fenestras basilicæ ex metallo cyprino reparavit, & in gremio basilicæ fecit cortinas duas, ex quibus una major fundata alba, & alia minor alba rosata.

S. Mariæ Fecit autem isdem Præsul in basilica sanctæ Dei genitricis, quæ appellatur ad Præsepe rosata cum periclysin de fundato, Canthara de argento purissimo duo pens. inibi libras viginti tres. Columnas duas pens. libr. viginti, & unam, & uncias quinque. Crucem cum gabatha ex argento mundo pens. simul libras quinque. In Diaconia vero ipsius Dei genitricis, quæ appellatur Antiqua fecit tetravila alithyna ornata in circuitu de quadrapulo. Et in oratorio sancti Andreæ ubi supra vela duo holoserica ornata, ut supra. In titulo ipsius vero Dei genitricis, qui appellatur Calixti fecit vestem albam holosericam rosatam habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum historia præsentationis Domini nostri Jesu Christi, & sancti Simeonis cum periclysi de tyrio. Tetravila rubea alithyna quatuor habentia cruces cum gammadiis, & in circuitu periclysin de tyrio. Velum tyrium majus, quod pendet ante imaginem cum periclysi de blatthi unum. Vela modica rubea alithyna cum staurace in medio numero tria, quæ pendent ante imagines argenteas cum periclysi de blatthin. Cortinam majorem holosericam in gremio basilicæ unam, fecit & imagines argenteas deauratas. E qui- *pag. 140.* bus unam cum gemmis, arcum argenteum unum cum gammadiis suis. Supra cerostata pharum unum, turibula duo pens. simul libras nonaginta quinque, & uncias septem. Fecit vero *S. Petri* isdem præsagus Antistes beato Petro Apostolo calicem aureum diversis ornatum pretiosis lapidibus, qui præcedit per stationes pens. libras tredecim. Hic fecit in basilica ipsius Apostoli velum chrysoclavum, quod pendet supra in ingressu vestibuli. Item aliud velum majus e chrysoclavo quod pendet in trabe argentea ante imaginem Salva-

toris supra in ingressu vestibuli. Coronam majorem ex argento purissimo pens. libras quinquaginta & tres, & uncias octo. Pharum argenteum pendentem infra ipsam coronam pens. libras viginti & tres. Item coronas argenteas quatuor pens. libras quinquaginta & septem, canistros octo, qui pens. simul libras quadraginta.

Hic vero pro amore, & cautela orthodoxæ fidei fecit ubi supra, scuta argentea duo, scripta utraque Symbolo, unum quidem littteris Græcis, & alium Latinis sedentia dextra levaque super ingressum corporis pensantem inibi libras nonaginta quatuor, & uncias sex. Fecit, ubi supra, in gremio basilicæ cortinam majorem holosericam fundatam unam ornatam in circuitu de fundato. Velum album holosericum rosatum majus unum, quod pendet in trabe majore super imagines aureas ornatum in circuitu de fundato. Enimvero supra ad fontes fecit vela serica alba numero novem ornata in circuitu de fundato.

Hic vero, ubi supra, investivit altare beatissimi Leonis Confessoris atque Pontificis ex argento mundissimo deaurato pens. simul libras centum & novem. Item investivit altare beati Gregorii Confessoris atque Pontificis ex argento mundissimo deaurato pens. undique libras centum viginti & septem. *S. Gregorii.*

Hic vero præfectus a Deo, & præclarus Pontifex investivit altare beati Pauli Apostoli ex argento purissimo, ac decoravit quod pens. libras centum quinquaginta quinque, necnon & confessionem ipsius, atque faciem altaris investivit ex auro purissimo, pens. inibi libras centum viginti & unam, & uncias octo. Fecit & supra in ingressu corporis scutum ex argento purissimo, in quo orthodoxæ fidei symbolum scribi fecit, quod pens. libras triginta, & duas. Fecit ubi supra coronas majores tres ex argento purissimo pens. libras in unum nonaginta & tres. Fecit autem in basilica cortinam majorem holosericam de quadrapulo, & fundato pulcherrimam. Præfatus vero venerabilis, & præclarus Pontifex fecit in basilica beati Petri Apostoli nutritoris sui super altare majus cyborium cum columnis suis quatuor ex argento purissimo deaurato cum diversis historiis miræ magnitudinis mirifice decoratum, quod pensat libras duo mille septingentas, & quatuor, & uncias tres. Cyborium vero quod exinde abstulit, posuit super altare majus in basilica beatæ Dei genitricis, quæ appellatur ad Præsepe, & crucem ex argento puro fecit, & inibi posuit, pens. libr. duodecim, & uncias tres. Necnon & tetravela rubea alithyna quatuor ubi supra fecit, ex quibus unum cum chrysoclavo. Sed & in Musileo beatæ Petronillæ, quod ponitur ad beatum Petrum Apostolum fecit vela alba majora tria, minora octo, ornata in circuitu de fundato. Fecit vero isdem præclarus Pontifex ante confessionem ipsius Apostolorum Principis Angelos ex argento purissimo dextra, levaque pens. inibi libras centum quadraginta & sex. Necnon & alios angelos duos ex argento purissimo deauratos, qui stant in trabe majori super ingressu vestibuli dextra levaque juxta imaginem Salvatoris auream pens. simul libras sexaginta tres. Et alios angelos quatuor minores ex argento purissimo deauratos ubi supra dextra, levaque, qui pens. simul libras sexaginta octo. Verum etiam fecit ubi supra columnellas ex argento deauratas sex in ingressu vestibuli diversis depictas historiis, quæ pens. simul libras centum quadraginta & septem. Fecit & crucem majorem ex argento purissimo deauratam, quæ stat juxta altare majus pens. libras viginti duas. Fecit vero ubi supra arcum majorem ex argento mundissimo deaurato supra in ingressu vestibuli, pens. libras centum triginta, & unam & semis. *S. Pauli.* *S. Petri.* *Edit. Paris. pag. 141.*

Fecit vero ubi supra intra confessionem beati Leonis Confessoris, atque Pontificis Evangelium ex argento mundissimo deauratum supra in ingressu vestibuli pensan. libras quadraginta octo, & semis. Fecit ubi supra columnellam unam de argento purissimo pens. libras decem & septem. Ipse vero a Deo protectus, & præclarus Pontifex fecit in Diaconia beati Archangeli patenam, & calicem ex argento purissimo pens. in unum libr. 10. *S. Leonis*

Hic divina inspiratione protectus fecit in basilica Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana, cyborium cum columnis suis quatuor ex argento purissimo, diversis depictum historiis cum cancellis, & columnellis suis miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratum, quæ pens. undique simul libras mille ducentas viginti septem. Verum etiam & sarta tecta basilicæ sanctæ Dei genitricis semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ appellatur ad Præsepe, omnia noviter restauravit. Cubicula vero juxta Ecclesiam beati Petri Apostolorum Principis, quæ nimia vetustate marcuerant, etiam pene ruitura erant, isdem egregius Præsul a fundamentis firmissimum ponens ædificium in meliorem erexit statum. Fecit & ubi supra juxta columnam majorem balneum in superiore positum constructum in rotundum mirifice decoratum. Gradus vero in introitu ejusdem basilicæ tam super porticum, quam etiam in atrio noviter restauravit. Fecit & juxta eosdem gradus parte dextra, atrii domum a fundamentis miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratam, in qua etiam & accubitos collocavit. Fecit & juxta eandem domum pro subsidiis Christi pauperum, atque peregrinorum balneum a fundamentis mirifice decoratum. Hic autem præclarus Antistes divinitus inspiratus hospitalem beato Petro Apostolo in loco, qui Naumachia dicitur, a fundamentis noviter construens diversa illic domorum ædificia decoravit, atque Ecclesiam in honorem B. Petri Principis Apostolorum a novo construxit. In qua etiam sanctorum Ecclesiæ Christi martyrum corpora deferens recondidit, & omnia quæ in prædicto hospitali erant necessaria construxit. *S. Salvatoris.* *S. Mariæ.* *S. Petri.*

Prædia etiam illic urbana, vel rustica pro alimoniis Christi pauperum, seu advenis, vel peregrinis, qui ex longinquis regionibus veniunt, obtulit ad exaltationem sanctæ Dei Ecclesiæ, & salute populi Romani. Præsertim igitur & monasterium sancti Christi primi Martyris Stephani, quod appellatur Catagalla patritia, quod præ nimia vetustate jam emarcuerat, atque ex parte corruerat, idem præsagus Pontifex certamen ponens a fundamentis simul cum oratorio firmum jacens fundamentum in meliorem erexit statum. Gradus vero per quos ingressus est in Ecclesiam beati Petri Apostoli a sancto Andrea Apostolo, qui vetustate consumpti erant, a novo refecit. *S. Stephani*

Pari modo & monasterium beati Martini Confessoris atque Pontificis situm, ubi supra, quod nimia fuerat vetustate quassatum pene omne a fundamentis restauravit. Sarta vero tecta basilicæ sancti Andreæ Apostoli, quod appellatur Catabarbara patritia, quæ per olitana jam fuerant tempora vetustate consumpta, noviter restauravit. Simili modo & sarta tecta beatæ Luciæ martyris, quæ ponitur in Orphea refecit a novo. Pariter etiam & sarta tecta B. Balbinæ Martyris, quæ jam pene ruitura erant, in melius restauravit. Pari modo & sarta tecta basilicæ beatorum martyrum Cosmæ & Damiani sitæ in via sacra, mirifice restauravit. Pariter etiam & sarta tecta basilicæ sanctæ Martinæ martyris sitæ in tribus fatis in melius restauravit. *S. Martini* *S. Luciæ*

Necnon igitur & sarta tecta titulo beati Laurentii martyris, qui appellatur Damasi noviter restauravit. Hic vero sanctissimus & præclarus Pontifex sarta tecta basilicæ Valentini martyris sita via Flaminia, quæ jam præ nimia vetustate ruitura erant prudentissimo studio mirifice a novo re- *S. Laurentii* *pag. 142.*

fecit. Quadriporticus vero basilicæ Apostolorum in via lata intus, & foris omnia sarta tecta ipsarum noviter reparavit. Immo vero & sarta tecta basilicæ B. Agathæ mart. sita super suburram, quæ præ nimia vetustate jam emarcuerant, noviter reparavit. Hic vero sanctissimus Præsul fecit in Patriarchio Lateranensi oratorium a fundamentis in honore beati Archangeli, insigni opere firmissime construens, quod etiam ex musivo, seu diversis picturis, atque pulcherrimis marmorum metallis diversis coloribus ornavit undique. Et omnia cimilia tam aurea, quamque argentea, vel etiam vela diversa ibi obtulit. Macronam vero ipsius Lateranensis Patriarchii, quæ extenditur a Campo, & ultra imagines Apostolorum, quæ per nimia vetustate ruituræ erant, a fundamentis simul, & sarta tecta, necnon & solarium ab imo usque ad summum noviter restauravit. & in melius firmissimis marmoribus stravit atque cameram ipsius Macronæ noviter fecit, & diversis historiis pictura mirifice decoravit. Hic a Deo protectus venerabilis, & præclarus Pontifex fecit in circuitu altaris beati Petri Apostoli nutritoris sui tetravela rubea holoserica alithyna habentes tabulas, seu orbiculos de chrysoclavo diversis depictos historiis cum stellis de chrysoclavo. Necnon & in medio cruces de chrysoclavo ex margaritis ornatas miræ magnitudinis & pulchritudinis decoratas, quæ in diebus festis ibid. ad decorem mittuntur. Pari modo ut supra & alia tetravela alba holoserica rosata Paschatiles habentes tabulas, atque orbiculos de chrysoclavo, necnon & cruces cum chrysoclavo ex margaritis cum periclysi de chrysoclavo. Immo etiam & alia vela modica quatuor, ubi supra in singulis columnis de cyborio fecit, habentes tygres de chrysoclavo, & in circuitu ornatas de blatthi. Verum etiam & alia vela modica quatuor eandem habentes similitudinem in basilica Doctoris mundi beati Pauli Apostoli in columnis de cyborio posuit.

S. Agathæ — S. Archangeli

Prædictus vero venerabilis Pontifex sarta tecta basilicæ beati Agapiti martyris, quæ ponitur in urbe Prenæstina, necnon & sarta tecta alterius basilicæ juxta eandem basilicam sitæ, quæ jam præ nimia vetustatæ ruitura erant, omnia noviter in melius restauravit. Pari modo & sarta tecta basilicæ beati Stephani primi martyris constituta via Latina milliario tertio, quæ per multa jam annorum curricula vetustate erant confecta, & ruinis proxima noviter reparavit. Verum etiam & sarta tecta basilicæ beati Basilidis martyris sitæ in Merulana noviter restauravit. Hic a Deo protectus venerabilis & præclarus Pontifex fecit in basilica Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, quæ appellatur Constantiniana de proprio argento ipsius basilicæ coronas cum delphinis suis numero quinque, canistros numero triginta quinque, gabathas numero octo, qui pens. simul libras ducentas, septuaginta & sex. Fecit autem in basilica sanctæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ appellatur ad Præsepe cortinam de fundato, & in circuitu ornatam de blattin, quæ pendet in porticu super sedem mirifice decoratam. Vela promiscua tam de fundato, quam etiam de stauraci, & quadrapulo ornata in circuitu de blattin numero quadraginta. Fecit vero ubi supra ante ingressum præsepii pharum in modum retis ex argento purissimo cum canistris quinque pens. simul libras triginta septem & semis.

S. Agapiti — S. Stephani

Isdem vero sanctissimus Præsul sancti Spiritus illustratione perfusus fecit beato Petro Apostolo nutritori suo calicem aureum præcipuum tetragonum Spanoclystum diversis ornatum pretiosis lapidibus pens. libras triginta & duas. Necnon fecit & patenam auream Spanoclystam miræ magnitudinis decoratam pens. libr. vigint. quinque, & uncias 9. Fecit autem in basilica cujus supra pharum in modum retis cum canistro, & cruces de argento purissimo, qui pendet sub auro principali. Necnon & alium pharum majorem in modum retis cum canistris viginti pendentem sub trabem majorem argenteam ad ornatum sanctæ Dei Ecclesiæ qui pens. inibi libras duo mille, centum, quatuor, & uncias septem. Hic fecit in basilica Doctoris mundi beati Pauli Apostoli crucifixum ex argento purissimo miræ magnitudinis decoratum, pens. libras quinquaginta duas. Verum etiam fecit ibi supra tetravila alba holoserica rosata, ex quibus unum habens in medio crucem de chrysoclavo, & gammadias de chrysoclavo. Necnon etiam vela alba holoserica numero novem, ornata in circuitu de tyrio. Fecit ibi super gabathas fundatas interrasiles ex argento purissimo numero octo, quæ pendent in pharo æreo in medio basilicæ, pens. inibi libras 14.

S. Petri — Edit. Paris. pag. 143. — S. Pauli

Ingressum vero corporis isdem Præsul ex marmoribus candidis miro decore ornavit, atque regias æreas ibidem posuit. Super columnas vero marmoreas, quæ stant in circuitu altaris ipsius Doctoris mundi, ubi trabes quondam ligneæ positæ fuerant, etiam nimia vetustate emarcuerant, hic sacer Antistes super ipsas columnas lilios poni fecit, & super ipsos lilios ex metallis marmoreis, platonias posuit diversisque picturis miræ magnitudinis opus decoravit. Necnon ubi supra fecit vela Alexandrina majora numero quinque, quæ pendent super regias majores in ingressu basilicæ mirifice decorata.

Hic vero sanctissimus, & præclarus Pontifex fecit in basilica sanctæ Dei genitricis, semperque virginis Mariæ Dominæ nostræ ad Præsepe tetravela alba holoserica rosata mirifice decorata. Fecit vero, ubi supra, intra præsepium vestem albam holosericam rosatam ornatam in circuitu de chrysoclavo, & in medio habentem crucem cum orbiculis de chrysoclavo vela alba holoserica rosata numero quatuor ornata in circuitu de tyrio. In Diaconia vero ipsius Dei genitricis, quæ appellatur Dominica, fecit vestem albam holosericam rosatam habentem in medio tabulam de tyrio cum historia Crucifixi. Necnon & rotas de chrysoclavo ornatas in circuitu de quadrapulo. Fecit ubi supra cortinam fundatam ornatam in circuitu de blattin. In Diaconia vero ipsius Dei genitricis, quæ appellatur Cosmedin, fecit vestem albam holosericam cum tabula de chrysoclavo habentem historiam Dominicæ Resurrectionis, & in circuitu lystam de chrysoclavo. Fecit ad sanctam Mariam ad martyres vestem albam holosericam rosatam cum tabula de tyrio habentem historiam Crucifixi, & rotam de chrysoclavo ornatam in circuitu de tyrio. Vestem etiam in Diaconia jam dictæ sanctæ Dei genitricis positam foris portam beati Petri Apostoli fecit vestem de tyrio mirifice decoratam. Hic vero ven. & præclarus Pontifex fecit in basilica beati Petri Apostoli nutritoris sui canistros interrasiles ex argento purissimo, tam in quadriporticu, quamque in gremio basilicæ numero 22. pens. simul libras centum viginti quinque. Gabathas fundatas signochristas, quæ pendent in quadriporticu, in pharo æreo in medio basilicæ numero quadraginta & octo pens. simul libras centum, & unam & semis. Phara argentea tria, quæ stant super trabes argenteas pens. libras nonaginta & tres. Arcus argenteos duos pens. libras quadraginta & unam, & uncias octo. Vela de blattin majora quæ pendent per trabes argenteas dextra levaque Presbyterii. Necnon & in circuitu sedis numero triginta ornata in circuitu de quadrapulo.

S. Mariæ — S. Petri

Vela modica de fundato numero quadraginta & septem ornata in circuitu de blattin Bizanteo, & investita de blattin Neapolitano. Necnon & in gremio basilicæ fecit cortinam majorem Alexandrinam miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratam ornatam in circuitu de tyrio.

Vela alba modica holoserica rosata numero viginti quinque ornata in circuitu de blattin, ex

quibus unum ornatum de stauraci. Super altare vero beati Andreæ ubi supra fecit vestem albam holosericam rosatam cum tabula de chrysoclavo habentem historiam Dominicæ Resurrectionis & in circuitu listam de chrysoclavo. Verum etiam & super altare beatæ Petronillæ fecit vestem albam holosericam rosatam cum tabula de chrysoclavo habentem historiam Dominicæ Resurrectionis, & in circuitu ejus listam de chrysoclavo. Pari modo & in oratorio sanctæ Dei genitricis ubi supra in mediana fecit vestem albam holosericam rosatam habentem in medio crucem de chrysoclavo, & in circuitu ornatam de tyrio. In oratorio vero ipsius Dei genitricis ubi supra quod dicitur Domni Pauli Papæ fecit vestem albam holosericam ornatam in circuitu de mizilo. Necnon & in monasterio sancti Martini, ubi supra, fecit vestem albam holosericam rosatam habentem in medio crucem de chrysoclavo cum periclysi de tyrio. Hic fecit in basilica Apostolorum via lata super altare majus vestem albam holosericam rosatam habentem in medio tabulam de stauraci cum historia Dominicæ Resurrectionis, & in circuitu vestem de chrysoclavo. Necnon & orbiculos de chrysoclavo cum periclysi de tyrio. Tetravila modica rubea ornata in circuitu de fundato, ex quibus unum cum chrysoclavo. Vela modica rubea Alexandrina duo ornata in circuitu de stauraci. Et in gremio basilicæ, ubi supra, fecit cortinam majorem de fundato mirifice decoratam ornatam in circuitu de tyrio, & in medio Cruces de tyrio.

S. Andreæ. Edit. Paris. pag. 144. S. Mariæ S. Martini

Hic vero egregius Præsul fecit in titulo sanctæ Sabinæ martyris super altari majori vestem albam holosericam rosatam habentem in medio tabulam de stauraci cum historia Dominicæ Resurrectionis, & in circuitu listam de chrysoclavo. Pari modo & in titulo sanctæ Susannæ martyris super altari majori vestem albam fecit holosericam rosatam habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum historia Dominicæ Resurrectionis, & in circuitu listam de chrysoclavo. Fecit autem in basilica sancti Stephani primi martyris in Cælio monte vestem albam holosericam rosatam habentem in medio tabulam de stauraci cum historia Dominicæ Resurrectionis, & crucem de chrysoclavo. Necnon & in Diaconia beati Georgii martyris super altari majori fecit vestem albam holosericam rosatam habentem in medio tabulam de stauraci cum historia Crucifixi ornatam de tyrio, & rosas de chrysoclavo. Ipse vero a Deo protectus venerabilis, & præclarus Pontifex fecit in basilica sanctæ Dei genitricis, quæ appellatur ad Præsepe, ob nimium amorem ipsius Dominæ nostræ pharum, ex argento purissimo cum lucerna, & * cereapto suo, pens. simul lib. quadraginta & semis.

S. Sabinæ. S. Susannæ S. Gregorii. * B. cerapto

Et hoc constituit ejus beatitudo, ut Dominicorum diebus vel in sanctis solemnitatibus juxta lectorium consisteret, & ad legendum sacras lectiones luminis splendore fulgeret. Et in Ecclesia beati Petri Apostoli pari modo fecit pharum ex argento purissimo deaurato miræ pulchritudinis decoratum cum lucerna, & cereapto suo, qui pens. simul libras nonaginta & semis. Enimvero, ubi supra ad beatum Petrum Apostolum sub ipsa imagine Salvatoris Domini nostri Jesu Christi crucifixi in modum fecit coronam ex argento purissimo, & ibidem ob ipsius Domini nostri Jesu Christi amorem, pro luminariorum splendore posuit pens. libras

Basilica vero beati Apollinaris martyris atque Pontificis, quæ fundata est juxta civitatem Ravennam, cujus trabes præ nimia vetustate de annorum curriculis, & olitanis temporibus nimis emarcuerant, jamque pene ruituræ in tempore illo erant, isdem venerabilis pater divinitus inspiratus, misit illuc, & per solertissimam, ac providam curam suam omnia sarta tecta ipsius Ecclesiæ simul cum quadriporticis suis noviter, ac firmiter restauravit, & in meliorem reduxit statum. super altare vero ipsius sacræ basilicæ ob honorem omnipotentis Dei, & beati Petri Apostoli, de cujus donis ac datis fecit vestem sericam rosatam habentem in medio crucem de chrysoclavo cum orbiculis, & rotas sericas habentes historias Annunciationis, seu natalis Domini nostri Jesu Christi, atque Passionem, & Resurrectionem, necnon & in cælis Ascensionem, atque Pentecosten ornatas in circuitu simili modo, sicut & vestem de chrysoclavo. Sed & canistrum ex argento purissimo inibi fecit cum catenulis suis pens. libras quindecim. Episcopium vero Albanense simul cum Ecclesia, quæ in nomine beati Pancratii fundata est per quandam negligentiam, vel incuriam per submissiones diabolicas, post matutinas laudes exusta, a fundamentis usque ad summum tectum combustum est. Sed clementissimus, & solertissimus Pontifex Deo spirante ex sancti Spiritus illustratione firmum jaciens fundamentum mirum in modum jam præfatam Ecclesiam noviter restauravit, & simul cum sartis tectis Deo juvante ad meliorem deduxit statum.

S. Apollinaris Ravenna pag. 145.

Et ut verus amator Dei, & cultor sanctarum Dei Ecclesiarum fecit super altari majori prædictæ Ecclesiæ vestes duas, ex quibus unam cum rotis majoribus habentem gryphes ornatam in circuitu de fundato, & tetravila serica alithyna ornata de tyrio optimo in circuitu ejusdem altaris fecit numero quatuor. Verum etiam & in Ecclesia beati PETRI Apostoli ubi supra fecit vestem rosatam habentem historiam Domini nostri Jesu Christi quando extendit manus, & apprehendit beatum Petrum Apostolum de fluctibus mari.

S. Petri

Isdem beatissimus vero, & præclarus Pontifex fecit in basilica sancti Cyriaci vestem albam holosericam habentem in gyro periclysin de fundato, & in medio historiam Resurrectionis, & in circuitu altaris tetravila alba haben periclysin de tyrio. Fecit autem & in titulo sancti Vitalis vestem albam holosericam habentem periclysin de fundato, & in medio historiam Resurrectionis, necnon & in Diaconia sancti Archangeli posuit vestem albam holosericam habentem periclysin de tyrio, & in medio historiam Ascensionis. Item ipsum super altare sancti Abbacyri similem vestem obtulit.

S. Cyriaci

Porro in Diaconia sanctæ Agathæ martyris fecit ipse sanctissimus Pontifex vestem albam holosericam habentem in gyro de tyrio, & in medio historiam Resurrectionis. Verum etiam & in titulo Pammachii super altare sanctorum Joannis & Pauli fecit vestem albam holosericam ornatam in gyro de fundato habentem historiam Crucifixi, Ascensionis, & Pentecostes. Pariter & in Ecclesia beati Clementis Martyris atque Pontificis fecit vestem albam cum chrysoclavo habentem historiam Resurrectionis, seu Ascensionis, necnon & Pentecosten.

S. Agathæ

Immo & in Ecclesia sancti Cyriaci posita via Ostiensi fecit vela e quadrapulo numero quinque habentia historiam Salvatoris vocantis discipulos de navi. Et super sanctum altare ipsius Martyris posuit vestem de fundato.

S. Cyriaci

Ipse autem a Deo protectus, & præclarus Pontifex fecit in basilica sanctæ Dei genitricis, semperque virginis Mariæ Dominæ nostræ ad Præsepe coronas argenteas & delphinos suos duodecim, quæ pens. libras centum, duas, & uncias novem. Sed & phara canthara argentea cum delphinis suis ibi fecit numero septem pens. libras octuaginta quinque, & semis. Isdem vero beatissimus Præsul fecit in basilica beati Petri Apostoli nutritoris sui ante Presbyterium pharum volubilem ex argento purissimo cum coronis, & crucibus pens. inibi libras triginta quinque, & uncias sex. Verum etiam id ipsum deorsum ubi sacratissimum corpus ipsius Principis

B. Mariæ S. Petri

Apostolorum requiescit, renovavit imaginem auream habentem vultum Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, ac sanctæ Dei genitricis Mariæ Dominæ nostræ, & beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, atque Andreæ, necnon & beatæ Petronillæ Martyris, ubi & addidit auri obrizi libras 21. & uncias tres.

Immo vero ubi supra ante sanctum Andream investivit altare beati Martini Confessoris Christi ex argento purissimo deaurato, * ex transmisso quondam Fridigisii Abbatis, quod pens. undique libras 17. & semis.

* B. ex terra quondam.

Edit. Paris. pag. 146.

S. Pauli

Fecit autem & in basilica beati Pauli Apostoli Doctoris mundi gentium pharacanthara ex argento purissimo cum delphinis suis numero quinque pens. libras sexaginta septem, & uncias quatuor.

S. Nerei & Achillai.

Hic a Deo inspiratus venerabilis, & præclarus Pontifex conspiciens Ecclesiam beatorum Martyrum Nerei, & Achillæi præ nimia jam vetustate deficere, atque aquarum inundantia repleri juxta eandem Ecclesiam noviter a fundamentis in loco superiore Ecclesiam construxit miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratam. In qua etiam hæc obtulit dona. Canistros ex argento numero sex pens. simul lib. quindecim, cyborium ex argento purissimo pensan. libras ducentas & quindecim. Calicem & patenam ex argento purissimo deauratos pens. libras duodecim, & uncias decem. regnum super altare ex auro purissimo diversis ornatum pretiosis lapidibus pens. libras duas, & uncias sex. Vestes duas ex quibus unam albam holosericam habentem historias Dominicæ nativitatis seu Resurrectionis, Ascensionis, atque Pentecostes, ornatam in circuitu de chrysoclavo, & aliam de tyrio. Idem vero fecit in basilica beatæ Dei genitricis ad Præsepe regnum ex auro purissimo Spanoclysto diversis in circuitu de chrysoclavo pretiosis ornatum lapidibus pens. lib. quatuor, & uncias septem. Fecit vero communicales ex argento purissimo per singulas regiones, qui præcederent per stationes per manus Acolytorum numero viginti quatuor pens. simul lib. Pari modo & in basilica beati Petri Apostoli fautoris sui regnum ex auro purissimo diversis pretiosis ornatum lapidibus pens. lib. septem. Fecit etiam in Diaconia sanctorum Nerei, & Achillæi vela promiscua holoserica numero

S. Mariæ.

S. Petri

S. Agapiti

Sarta tecta beati Agapiti Martyris sita juxta basilicam beati Laurentii Martyris foris murum, quia jam præ nimia vetustate emarcuerant, noviter restauravit. Immo vero & in titulo beatæ Pudentianæ fecit vestem albam holosericam ornatam in circuitu de tyrio.

S. Pudentianæ

Qui beatissimus Pontifex postquam Sedem Romanam & Apostolicam annos viginti, mens. quinque, & dies 16. gloriosissime rexit, ex hac luce subtractus ad æternam migravit requiem. Fecit autem ordinationes tres per mensem Martium, Presbyteros triginta, Diaconos undecim, Episcopos per diversa loca numero * centum, sex & viginti. Sepultus vero est in basilica beati Petri Apostoli pridie Idus Jun. Indict. nona, & cessavit Episcopatus dies 10.

* B. 26.

XCIX. STEPHANUS V.

ANNO CHRISTI DCCCXVI.

LUDOV. IMP. III. LEON. ARM. IMP. III.

* B. mens. 7. d. 3.

STEPHANUS natione Romanus, ex patre Marino sedit * annos septem, menses septem. Hic a primæva ætate in Patriarchio Lateranensi sub sanctæ memoriæ Domno Hadriano Papa nutritus, atque educatus, nobili prosapia, atque clarissimo genere ortus, adhuc in parva ætate ad discendam sacræ disciplinæ scientiam studiosius vigilabat. Defuncto vero sanctæ memoriæ jam præfato Domno Hadriano Papa in locum ejus Domnus Leo Papa successit. Qui prædictum Domnum Stephanum conspiciens bonæ conversationis, atque humilitatis eum ad Subdiaconatus ordinem promovit.

Stephani virtutes.

Quem magis, ac magis spiritualibus studiis vacare conspiciens Domino annuente ad Diaconatus culmen eum provehit, & ex tunc multipliciter spiritualibus pollens studiis, maxima tam ad evangelizandum populo solerter, ac clare divina, atque evangelica verba quamque ad exercendam Ecclesiasticam traditionem gessit curam. Et ita Spiritus sancti gratia in ejus corde refulsit, ut in omnibus efficax idoneusque comprobaretur. Sicque factum est, ut dum de hac vita migraret ante præfatus Domnus Leo Papa, illico, dum ferventissimo affectu a populo Romano diligeretur isdem præcipuus, ac sanctissimus vir Stephanus ad sacrum Pontificatus culmen est electus. Qui omnes uno affectu, parique amore eum ad Ecclesiam beati Petri Apostoli perducentes, Dei ordinante providentia Papa orbis consecratus est.

pag. 147.

ElecIio ejusd.

Hic sanctissimus vir in Pontificatu jam positus pro confirmanda pace, & unitate sanctæ Dei Ecclesiæ ad Franciæ arreptus est iter, apud piissimum, & Serenissimum Domnum Ludovicum Imperatorem. Qui cum in Franciam pervenisset, tanto honore, atque exaltatione a prædicto piissimo Principe, atque Francorum populo susceptus est, quanto vix lingua narrari potest. Et tantum illi Dominus gratiam largiri dignatus est, ut omnia quæ ab eo poposcisse dinoscitur, in omnibus impetrarit.

Profectio in Franciam.

In tantum ut isdem piissimus Princeps pro illius amore in finibus Franciæ super omnia dona, quæ ei largitus est curtem de suo proprio fisco beato Petro Apostolo perpetuali usu per * præceptionis paginam concessit. Isdem vero sacer Antistes exemplum sumens redemptoris nostri, qui pro nobis de cælis dignatus est descendere, & de captivitate diaboli nos eripere, omnes exules, qui illic captivitate tenebantur propter scelera, & iniquitates suas, quas in sanctam Ecclesiam Romanam, & erga Domnum Leonem Papam gesserunt, pro pietate Ecclesiæ secum reduxit. Fecit autem in Ecclesia beati Petri Apostoli ad vincula Tymiamaterium de argento desuper deauratum pens. lib.

* B. perceptionis

Exules liberat

Dona Stephani in Ecclesia S. Petri.

Item similiter fecit gabatha de argento pens. lib. Similiter fecit vela holoserica cum periclysi de fundato numero Immo & in eadem Ecclesia fecit vestem de chrysoclavo cum gemmis habentem historiam B. Petri Apostoli. Item fecit vela de fundato numero Et in monasterio, ubi supra fecit calicem de auro cum gemmis ornatum pens. lib. Et patenam de argento desuper deauratam pens. lib. Item fecit crucem de auro cum gemmis ornatam pens. lib. Fecit autem prædictus, & venerabilis præclarus Pontifex in sancto Theodoro in Sabello crucem de auro cum gemmis ornatam, & calicem de argento pensan. lib.

S. Theodori

Fecit autem prædictus venerabilis, & præclarus Pontifex in basilica beati Petri Apostoli ad vincula patenam, & calicem de argento desuper deauratum pensan. lib. Item ubi supra, fecit coronam de argento cum pendentibus suis pens. lib. Enimvero & in oratorio sanctæ Barbaræ Martyris in Subora fecit vestem de fundato. Necnon & in basilica beatæ Helenæ fecit vestem de fundato. Hic divina vocatione de hac luce subtractus ad æternam migravit requiem. Sepultus vero est in basilica beati Petri Apostoli, fecit autem or-

S. Barbaræ

Mors Stephani

dinationem unam in mensem Decembrio, Presbyteros novem, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero quinque, & cessavit Episcopatus dies duos.

C. PASCHALIS.

ANNO CHRISTI DCCCXVII.

LUDOVIC. IMP. IV. LEON. ARMEN. IV.

* tres * 17. *Paschalis virtutes.* PASCHALIS, natione Romanus, ex patre Bonoso sedit annos septem, menses * quinque, dies * sexdecim. Quia primævo ætatis suæ divino cultui mancipatus, atque in sacrosanctæ Ecclesiæ Patriarchio studiis divinæ, salutiferæque scripturæ imbutus tam in psalterio, quamque in sacris paginis novi, ac veteris testamenti specialiter eruditus, elegans, atque in omni bonitate perfectus, Subdiaconus quidem factus, & postmodum Diaconus atque Presbyter honorifice consecratus est.

Erat autem vir sanctus, castus, pius, innocens, magnanimus, loquela devotus, pudicitia plenus, & nimis hilariter, jocundeque in eleemosynis pauperum cuncta, quæ habebat opportune distribuens. *Edit. Paris. pag. 148.* In colloquiis ergo divinis frequentius cum religiosis, ac sanctis Monachis sedula observatione die, noctuque insistebat & in orationibus, ac vigiliis, cotidianisque jejuniis humiliter, atque honeste vigebat. Quem dum prædecessor ejus Domnus Leo ter beatissimus Papa tantis studiis pervigilem, & religionis devotum conspexisset: tunc ei monasterium beati Stephani primi Martyris, juxta basilicam beati Petri Principis Apostolorum, ad regendum commisit. Quia scriptum est, *Matth. 5.* *Nemo lucernam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio, sed super candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant*. Unum qui sumet vitæ hujus temporalis lucra pro æterna sobrie atque utiliter moderando correxit, & exemplum bene vivendi in subditis, & correctionem pietatis religiosius exornavit. *Hospitalitas ejus.* Qui etiam gratiam hospitalitatis in peregrinis, & claudis, qui ob amorem beati Petri Apostoli de longinquis regionibus ad ejus limina occurrebant, utiliter præparans necessaria subministrabat, & occulte quibus egebant, hilariter erogabat. Et semper quotidie in Dei operatione crescebat, usquequo prædecessor ejus Domnus Stephanus Papa de hac luce ad æternam beatitudinem migrasset. Dum ergo per tanta bonæ operationis exempla præcipue, longe, lateque fama discurreret, & omnipotens Deus regimen Ecclesiæ suæ sub piæ gubernationis cura annueret, apte, moderateque disponere, una concordia, una eademque voluntate divino interveniente consultu, a cunctis sacerdotibus, seu proceribus, atque omni clero, necnon & optimatibus, vel cuncto populo Romano ad laudem *Electio ejus* & gloriam omnipotentis Dei in Sedem Apostolicam Pontifex elevatus est. Erat enim Patrum præceptorum seu institutorum Pontificum, atque canonum, necnon legum sanctionumque decentissimus observator, & cuique justitiæ normæ a *Ejus virtutes* tempore ordinationis suæ nobilissimus promulgator. tardus ad irascendum, & velox ad miserandum. Nullum malum pro malo reddens, neque vindictam secundum cujusquam commissum tribuens, sed semper misericors pia dilectione omnibus civibus, & a Deo commisso populo Romano amator, & gubernator existebat. Omnium etenim Ecclesiarum Dei cum summo studio, atque summa providentia pro solita religionis cura cultor, restaurator, atque in omnibus devotissimus exornator fuit.

Hic beatissimus Præsul multa corpora sanctorum requirens, invenit. Quæ & diligentius intra *Corpora sanctorum invenit* civitatem ad honorem, & gloriam Dei honeste recondidit. Rogam etiam omni clero suo in Presbyterio profecto multipliciter ampliavit, & omnem thesaurum in sacrario cælesti recondidit, maxime propter captivos, & exules eos non tantum a transmarinis regionibus viros, ac mulieres auro, seu argento redimens, verum etiam per longinqua viarum itinera passim perquirendo, tam in Hispaniæ partibus, quamque per singula loca inveniens, sicut bonus, & verus pastor ad propria perduxit.

Fecit autem in sacro altari beati Petri Principis Apostolorum vestem miræ magnitudinis pulchram, & decoratam nimis, ex auro, gemmisque contextam, præfigurantem historiam, qualiter idem Apostolus a vinculis per angelum ereptus est. *Dona in Ecclesiam S. Petri* In ejusdem venerabili basilica ante aditum, quæ ducit ad corpus in loco ferrata, altare constituit, in quo & venerandum beati Sixti Martyris, atque Pontificis corpus honestissime collocavit. Ubi & desuper arcum musivo exornatum decenter instruxit. simili modo in eadem sacratissima beati Petri Apostoli Ecclesia juxta ingressum, qui ducit ad beatam Petronillam, oratorium summæ magnitudinis, atque pulchritudinis decoranter construxit. Et super columnas in quadrificio camerantes musivo, pulchrisque metallis decoravit.

In quo & corpora beatissimorum Martyrum Processi, & Martiniani ad honorem, & gloriam omnipotentis Dei, memorialiter, honorificeque recondidit. In cujus absidam imaginem pulcherrimam de argento exauratam cum diversis historiis inter marmorum * constructiones ordinatas *pag 149.* *B. concrustationes* infixit, quæ pensant libras sexaginta duas, & semis. simulque & lilia de argento pens. libr. decem & septem, & uncias duas. Necnon & gabathas ex argento purissimo numero septem pens. simul libras tredecim, semis, & uncias duas. Imagines etiam de argento exauratas fecit in eodem venerabili loco numero tres. Unam Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, & duas aliorum beatorum Martyrum Processi & Martiniani pens. insimul libras triginta & sex. Necnon & aliam imaginem ex auro purissimo obtulit ad ornatum jam præfati oratorii pens. libras tredecim, & uncias tres. Simili modo canistra ex mundissimo argento numero octo pens. omnes libras tres & quadraginta.

Pariterque & concham ad spongiam pro nocturnis diligentiis ibidem ex argento constituit pens. lib. septem, & uncias novem. Immo & claves in modum crucis ex auro purissimo, seu gemmis miræ decorationis exornatas in eodem venerabili loco merito decoravit, quæ pens. lib. Ubi etiam regularem ordinavit, quem laminis argenteis superinduxit pens. libras viginti. Super quem constituit arcus duos de argento, & gammadias quatuor, quæ simul pens. libras sexaginta. Propitiatorium etiam altaris ex laminis argenteis exornatum circumduxit, atque sacram confessionem ejus interius, exteriusque cum rugulis suis nobilissime circumstruxit, quæ simul pens. libras..... Et super altare eorundem beatissimorum Martyrum vestes duas instituit, ex quibus unam de fundato cum cruce de chrysoclavo, & alteram de quadrapulo mirifice exornavit. Vela quoque majora de fundato numero septem cum periclysi de blattin circumsuta similiter decoravit.

Sed neque hoc silentio prætereundum esse arbitramur, quod eodem tempore diabolica operante versutia per quorundam gentis Anglorum de- *Anglorum domus exuruntur* fidiam ita est omnis illorum habitatio, quæ in eorum lingua * burgus dicitur, flamma ignis ex- *B. baxus* undante combusta, ut etiam nec vestigia pristinæ habitationis in eodem loco inveniri potuissent. Cujus exuberantis incendio pene totam porticum, quæ ducit ad basilicam Principis Apostolorum ignis fomes devastavit.

Et dum hæc ter beatissimus Pontifex quasi hora noctis conticinio persensisset, subito propter a-

Papa nudis pedibus ad incendium accurrit.

morem Eccleſiæ beati Petri Apoſtoli, atque tantam peregrinorum illorum devaſtationem nudis pedibus diſcalceatus pedeſter cucurrit. Cui tanta omnipotentis Dei in ejus adventu miſericordia adfuit, ut locum in quo prius idem coangelicus Pontifex conſtitit, nequaquam ulterius impetus ignis tranſgredi permiſit. Sed ipſe Dei clementiam exorando, & multitudo fidelium, qui aderant decertando acies ignis Deo miſerante extincta eſt. Sicque peractum eſt, ut totius noctis ſpatium uſque ad auroram perſeverans in eodem loco perſteterit. Unde poſtmodum ter beatiſſimus paſtor conſiderans illorum peregrinorum inopiam, quæ ob inſidias diabolicæ fraudis irrepſit, tanta dona, tantaque beneficia, ſicut ſemper ſolitus erat, in eorum neceſſitatibus impertivit tam in auro, & argento, vel corporum indumenta, quam reliqua neceſſaria alimenta omnia uberius ſubminiſtrabat. Sed & ſylvarum copiam pro lignorum utilitate, quatenus domicilia ſicut ante in eodem loco fuerant, utiliter reſtaurarent. Porticum etiam quæ ab eadem clade vaſtata eſt, decentius quam fuerat in melius firmiſſime reſtauravit.

Reparat exusta.

Dona in Eccleſia S. Petri

Hic præclarus, & venerabilis Pontifex fecit in Eccleſia beati Petri Apoſtolorum principis nutritoris ſui vela de chryſoclavo per arcus Presbyterii habentia hiſtoriam de mirabilibus Apoſtolorum, quæ per eos Dominus operari dignatus eſt numero quadraginta & ſex. Eccleſiam etiam beatiſſimæ Chriſti Martyris Praxedis, quæ quondam priſcis ædificata temporibus nimio jam laſſata ſenio ita ut a fundamentis caſura, ruinam ſui minaretur, idem venerabilis Pontifex (illius ruinam ante prævidens eidemque Eccleſiæ curam adhibens illic pervigil ſæpius exiſtens) in alium non longe demutans locum, in meliorem eam, quam dudum fuerat, erexit ſtatuam. Abſidam vero ejuſdem Eccleſiæ muſivo opere exornatam variis decenter coloribus decoravit. Simili modo & arcam triumphalem eiſdem metallis mirum in modum perficiens compſit.

S. Praxedis

Edit. Pariſ. pag. 150.

Hic beatiſſimus, & præclarus Pontifex multa corpora ſanctorum diutius in cœmeteriis jacentia pia ſollicitudine, ne remanerent neglecti, quærens, atque inventa colligens magno venerationis affectu in jam dictæ ſanctæ Chriſti Martyris Praxedis Eccleſiam, quam mirabiliter renovans conſtruxerat, cum omnium advocatione Romanorum Epiſcopis, Presbyteris, Diaconibus & clericis laudem Deo pſallentibus deportans recondidit. Quæ dum ſanctiſſimi, atque coangelici præſulis intima cordis vigilantia gererentur, ut reconditorum ibidem ſanctorum corporum Deo indeſinenter ſuper aſtra placentium precibus apud omnipotentem Dominum juvaretur, conſtruxit in eodem loco a fundamentis cœnobium, quod & nomine ſanctæ Praxedis virginis titulavit. In qua & ſanctam Græcorum congregationem aggregans, quæ die noctuque Græcæ modulationis pſalmodiæ laudes omnipotenti Deo, ſanctiſque illius ibidem quieſcentibus ſedulo perſolveret, introduxit. Siquidem in eodem venerabili monaſterio plurima conferens prædia, & poſſeſſionum loca urbana, vel ruſtica ſuperflue, atque abundanter ditavit. Quinimo & in eadem Eccleſia fecit oratorium beati Zenonis Chriſti Martyris, ubi & ſacratiſſimum ejus corpus ponens, muſivo amplianter ornavit.

Cœnobium construit Græcis.

Fecit autem in eadem Eccleſia cyborium ex argento penſ. libr. octingentas & decem, immo & propitiatorium ſacri altaris ex argenteis laminis mirifice exornavit. Confeſſionem denique ejus cum rugulis ſuis interius exteriuſque vallantem pulcherrime compſit, atque decoravit, quæ ſimul penſ. libras trecentas. Super ejuſdem venerabilis altare fecit regnum Spanoclyſtum ex auro fulvo, ſeu diverſis lapidibus exornatum penſ. libras quinque, & uncias duas & ſemis. Et in eodem ſacro altari fecit veſtem de chryſoclavo cum diverſis hiſtoriis miræ magnitudinis, atque pulchritudinis exornatam. Item ubi ſupra, obtulit aliam veſtem chryſoclavam ex auro gemmiſque confectam habentem hiſtoriam virginum cum facibus accenſis mirifice comptam, atque decoratam. Ad ſacrum denique ejuſdem virginis corpus obtulit imaginem ex laminis argenteis præfiguratis penſan. lib. nonaginta & novem. Hic benigniſſimus Præſul fecit in jam dicto monaſterio oratorium beatæ Agnetis Chriſti virginis miræ pulchritudinis exornatum. Eccleſiam denique ſanctæ Dei genitricis ſemperque virginis Mariæ Dominæ noſtræ, quæ appellatur Dominica, olim conſtructam, & jam ruinæ proximam ſolerti vigilantia præfatus Pontifex ampliorem melioremque quam ante fuerat, a fundamentis ædificans renovavit. Abſidamque ejuſdem Eccleſiæ muſivo mirifice decoravit. Ubi etiam & plurima obtulit dona ſcilicet cyborium ex argento penſ. libras trecentas, triginta & duas. Propitiatorium ſacri altaris ex laminis argenteis compte decoravit. Confeſſionem quoque ejus cum rugulis intus & foris mirum in modum perficiens adornavit penſ. libras centum & quindecim, & uncias tres. Item ubi ſupra fecit gabatham ex auro puriſſimo penſ. libras duas, & uncias octo. Verum etiam & arcum ex argento, & columnellas duas cum gammadiis duabus penſ. lib.

S. Mariæ.

Immo & in ſacro altari fecit veſtem de chryſoclavo habentem hiſtoriam Dominicæ nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti miræ pulchritudinis exornatam. Iterum, ubi ſupra, fecit veſtem de ſtauraci pulcherrimam cum pericly ſi de blattin. Item aliam veſtem de blattin bizantea habentem tabulam de chryſoclavo cum vultu ſanctæ Dei genitricis, & angeli obſequio ſtantes cum pericly ſi de ſtaurace. Pariterque aliam veſtem de ſtaurace habentem pavones, & in medio crucem de blattin. Porro & veſtes duas de quadrapulo habentes in medio crucem de blattin. Item, ubi ſupra, fecit veſtem ex auro textam cum pericly ſi de blattin. Coopertorium rubeum de ſerico unum. Fecit etiam in circuitu altaris vela rubea ſerica quatuor cum gammadiis, & Cruces de quadrapulo. Hic venerabilis Præſul obtulit in trabe ante veſtibulum altaris vela tyria tria, & de quadrapulo quinque. In arcus majores ejuſdem Eccleſiæ fecit vela de quadrapulo numero viginti, & per arcus Presbyterii vela parva de ſtauraci quatuor, ſimulque in ingreſſu Presbyterii vela tyria duo. Hic benigniſſimus Pontifex fecit in ingreſſu jam dictæ Eccleſiæ cortinas majores de quadrapulo cum pericly ſi de fundato mirifice valde.

pag. 151.

Chriſti namque omnipotentis Domini famulus, & prænominatus Pontifex maximam Dei Eccleſiarum curam, & ſollicitudinem prævidendo indeſinenter gerens, cum quadam die orationis ſtudio ad ſanctæ Dei virginis Chriſtique martyris Cæciliæ Eccleſiam adveniret, nimio jam quaſſata ſenio Eccleſiæ ejuſdem mœnia etiam a fundamentis ruitura, videns quæ per olitana tempora defectu vetuſtatis marcuerant, & pene ruinis confracta diu antiquitus lacerata manebant, dato ſtudio operis eodem in loco magnifico opere novam conſtruere Eccleſiam cœpit, & perficere ſatis meliorem, quam fuerat, ſtuduit.

S. Ceciliæ

Sed neque illud prætereundum eſſe exiſtimamus, dum quadam die ad beati Petri Principis Apoſtolorum Eccleſiam pergeret, quatenus apud eundem beatum Petrum Apoſtolum ſolito more vigilias celebraret, & ante ejuſdem confeſſionem matutinales luceſcente Dominica laudes reſidens decantaret, ſubito depreſſus ſopore vidit adſiſtentem ſibi virginali aſpectu puellam angelicis veſtibus decoratam, talia locutionis affamina pro-

Viſio Papæ facta in æde S. Petri.

* R. quod ad incertam famam quam de me sparsam diu frustr. r. p. a. accommodate, vel.

protulisse dicens. Multas tibi gratias referimus, * quia certamen, quod de me diu posueras frustratorias relationibus pervulgatis aures accommodans reliquisti. quippe qui tanto penes me fuisti, uti proprio loqui invicem ore valeremus. Hæc jam sæpe præfatus Pontifex diligenter audiens studiose requirere cœpit, quæ esset ipsa, quæ talia illi verba diceret, vel quo nomine vocaretur. Cui illa respondit. Si nomen inquiris, Cæcilia famula Christi vocor. Ad quam summus inquiens Præsul. Quomodo hoc credere possum, eo quod olim fama relata sit, quatenus ejusdem venerabilis Christi martyris Cæciliæ corpus ab Aistolpho Longobardorum Rege hostiliter Romæ residente furtim, & ab illius hominibus fuisset ablatum. Cui talia venerabili Pontifici intimanti, omnipotentis Dei famula dixit. Quia me desideranter, ut invenirent Longobardi, quæsiverunt, omnino verum est. Sed Domini mei Jesu Christi opitulatione, & Dominæ meæ sanctæ Dei genitricis semperque Virginis Mariæ auxilio, neque me invenire, neque deportare, sicut voluerant, hinc longius potuerunt. Et ideo sicut me quærere cœpisti, qualiter me invenias assiduo labori non desistas incumbere, quia Domino Deo pro cujus amore, & honore passa sum placuit, ut tu me invenias, & in Ecclesia, quam noviter construxisti, recondas. Et hæc dicens ab oculis aspicientis ablata est. Tunc isdem venerandus Pontifex matutinalibus laudibus persolutis, pro tam certæ, & indubitabilis revelationis judicio, cœpit hac, illacque operosius quærere, ubi sacratissimum ejus corpus jaceret humatum.

Papa ex S. Cæciliæ revelatione invenit ejus corpus.

Quod tribuente Deo dum sollicite quæreret, reperit in cœmeterio Prætextati sito foris portam Appiam aureis illud vestitum indumentis cum corpore venerabilis sponsi sui Valeriani, pariterque & linteamina martyris ipsius sanguine plena, quando ab impio percussa carnifice Christi Domini martyr est regnantis in sæcula consecrata. Quibus & linteaminibus sanguis sanctæ martyris extersus involuta ad pedes illius corporis sacratissimo cruore plena, de trina carnificis percussione reperta sunt.

Edit. Paris. pag. 152.

Quæ cuncta suis pertractans manibus collegit, & cum magno honore infra muros hujus Romanæ urbis in Ecclesia nomine ipsius sanctæ martyris dedicata ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, ejusdem virginis corpus, cum charissimo Valeriano sponso, atque Tyburtio, & Maximo martyribus, necnon Urbano, & Lucio Pontificibus sub sacrosancto altari collocavit.

Construit cœnobium.

Pro quorum sanctorum honore videlicet, & opitulatione construxit monasterium in honorem Virginum, seu martyrum Agathæ & Cæciliæ juxta ipsius Ecclesiam in loco, qui dicitur Colles jacentes. In quo & monachorum Deo servientium congregationem pro quotidianis laudibus in præfato titulo S. Cæciliæ, die, noctuque omnipotenti Domino decantandis constituit. Et pro subsidio, & luminariorum concinnatione, seu utilitate, atque stipendiis monachorum, necnon & pro amore, atque dilectione, qua erga prædecessorem suum piæ recordationis Domnum Leonem tertium Papam habere videbatur hospitale sancti Peregrini positum ad beatum Petrum Apostolum in loco, qui vocatur Naumachia, quod idem prædecessor suus construxerat, & ob neglectum, atque destitutionem præpositorum paupertatis inopia consumi videbatur, idcirco pio juvamine consulens præfatum hospitale cum fundis, & casalibus, atque massis, seu etiam colonis, sive domibus, necnon familiis, & universis, quæ juste, & rationabiliter secundum legum statuta, eique a prædecessore suo in jam præfato hospitali donata sunt.

Et hospitale restituit, & auget.

Quæque ab ipso pia devotione ad augmentum jam dicti monasterii adjuncta sunt sive agris, vel vineis, etiam domibus, necnon rustica familia suæ auctoritatis pagina pro jam nominata monachorum congregatione in eodem monasterio confirmavit. Qui sanctissimus Præsul amore venerandorum sanctorum fecit in ornamentis ipsius Ecclesiæ absidam musivo opere decoratam, & cyborium miræ magnitudinis ex argento pens. lib. quingentas, & semis, & uncias octo.

Dona S. Cæciliæ oblata.

Propitiatorium denique sacri altaris, seu confessionem interius, exteriusque cum rugulis suis ex laminis argenteis mirum in modum perficiens compsit. Quæ simul pens. libras sexaginta quatuor, & uncias 5. Ad sacrum vero ejusdem Virginis corpus obtulit imaginem ex argenteis laminis pens. libras nonnaginta quinque. Fecit etiam ante vestibulum altaris regularem investitum ex laminis argenteis, & columnis duabus, ubi & posuit arcum unum, & gammadias duas pens. in simul libras centum, & semis. Obtulit ibi ipse imagines argenteas deauratas tres pens. in simul libras quadraginta & octo, semis. Sæpefatus quoque Præsul fecit per arcus ejusdem Ecclesiæ calices majores ex argento viginti & sex pens. in simul libras centum novem, & semis. Item, ubi supra, obtulit canistra ex argento duo pens. lib. duas, & uncias octo. Gabatham ex auro purissimo pens. libras tres. Fecit jam prædictus Pontifex canistra Enafoti ex argento duo pens. libras decem. Gabathas ex argento tres pens. libras quinque. Turibulum ex argento deauratum pens. libram unam. Hic benignissimus Præsul obtulit in sacro altari vestem de blattin byzantea habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum historia, qualiter angelus beatam Cæciliam, seu Valerianum, & Tyburtium coronavit cum periclysi de chrysoclavo miræ pulchritudinis exornatam. Item ibi fecit vestem de fundato alithyno habentem in circuitu periclysin de olovero.

Ob amorem ejusdem virginis fecit aliam vestem de fundato porphyretico habentem in medio crucem ex auro texto compte decoratam. Enimvero in jam dicto altari obtulit vestem albam sigillatam cum rosulis habentem in medio crucem de blattin cum psilliis, & periclysin de blattin byzantea pulcherrime exornatam. Obtulit & in prænominato altari vestem de quadrapulo.

Venerabilis Pontifex fecit vela alithyna penden. in circuitu altaris quatuor habentes cruces, & gammadias de fundato, & quadrapulo. In arcellam vero, ubi venerabile caput ejusdem virginis condidit, fecit vestem parvam de tyrio cum periclysi de blattin. Obtulit, ubi supra, vestem de fundato prasino. Immo & aliam vestem de

pag. 153.

stauraci cum periclysi de olovero, & vestem de blattin cum periclysi de fundato. Fecit etiam in arcella ad corpus jam dictæ Virginis vestem de quadrapulo cum periclysi.

Porro & aliam vestem de staurace cum periclysi de olovero. In jam dicta Ecclesia fecit vela tyria cum periclysi de blattin byzantea numero viginti quinque. Item vela prasina cum periclysi de olovero, numero quatuor. Obtulit ubi supra vela alithyna cum periclysi de blattin numero tria. Simulque vela de fundato parva cum periclysi de blattin numero duo. Pariter vela tyria cum periclysi de fundato duo.

Hic venerabilis, & præclarus Pontifex fecit per arcus jam dictæ Ecclesiæ vela de fundato numero duodecim, & de quadrapulo quatuordecim. Fecit & in arcu Presbyterii vela parva cum periclysi de blattin byzantea numero duodecim. Hic a Deo protectus venerabilis Præsul fecit in ingressu ejusdem Ecclesiæ cortinam majorem de quadrapulo, & staurace pulcherrime exornatam.

Ipse etiam sæpedictus Pontifex monasteriis circumquaque constructis vigilanti cura satis animo gerens, quidque haberent inquirens, reperit ipse pius Pontifex monasterium sancti Sergii, & Bacchi post formam aquæductus Patriarchii Lateranensis positum, rebus omnibus desolatum, ita ut ancillarum Dei congregatio, quæ ibidem inerat, paupertatis inopia nullas omnipoten-

Restituit monasterium Sergii & Bacchi.

ti Domino, sanctisque illius laudes decantare valerent. Qua venerabilis pastor inquisitione ad pietatem commotus, famulas Dei qualiter bene religioseque esse possint, perfecit. Et in eo monachorum aggregans, statuit conventionem, multis idem monasterium ditans facultatibus & in familiis, massis, vineis, domibus, urbanis, vel rusticis locis amplianter sufficienterque multiplicavit, quatenus ipsa congregatio residens omni necessitate postposita soli Deo, sanctisque illius laudes, & hymnos nocte, dieque modulanter in venerabili Ecclesia Salvatoris Domini nostri Jesu Christi sita juxta Lateranas decantaret.

Dona in oratorio S. Processi Præterea in oratorio beatissimorum martyrum Processi, & Martiniani sito infra Ecclesiam beati Petri Principis Apostolorum, quod & idem ipse construxit, obtulit imaginem ex auro purissimo habentem vultum sanctæ Dei genitricis pens. libras decem, & uncias quatuor. Ibi & ipse fecit vestem de blattin byzantea habentem tabulas de chrysoclavo duas cum vultu beati Petri, & sanctorum martyrum Processi, & Martiniani, & periclysin de chrysoclavo mira pulchritudine decoratam. Illic etiam obtulit vestem holosericam habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum vultu Dominicæ Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, & periclysin de blattin byzantea pulcherrime comptam.

Verum enimvero sanctis eisdem vela holoserica cum periclysi de quadrapulo, & blattin byzantea obtulit numero novem. Ubi, & supra, fecit vela parva de tyrio cum periclysi de fundato numero sex. Turibulum de argento exaurato mirifice pens. lib. unam. In oratorio autem beatissimorum martyrum Sixti, & Fabiani jam nominatus *S. Sixti* Pontifex fecit gabathas ex argento tres pens. libr. quinque, & uncias sex. Ante imaginem quoque ipsius oratorii fecit velum de chrysoclavo mirifice decoratum. Supra eorum venerabile altare fecit vestem de alithyno habentem in medio crucem de blattin byzantea, & periclysin similiter de blattin. Simili modo in jam dicto oratorio obtulit sæpedictus Pontifex vestem holosericam habentem in medio cruces de chrysoclavo duas, & periclysin de stauraci diversis margaritis ornatam. Ibidem ipse fecit aliam vestem de fundato habentem in medio crucem de blattin. Fecit etiam ad ornatum prædicti oratorii vela de alithyno cum periclysi de blattin byzantea numero quatuor. Simulque vela holoserica cum periclysi de quadrapulo, & de olovero numero quatuor.

Edit. Paris. pag. 154. S. Cosmæ & Damiani Hic benignissimus Præsul fecit in Ecclesia beatorum martyrum Cosmæ & Damiani in via sacra vestem de tyrio, habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum vultu Domini nostri Jesu Christi, atque beatorum martyrum Cosmæ, & Damiani cum aliis tribus fratribus, cum cruce de auro texto, & periclysin de olovero pulcherrime comptam, atque decoratam. Supra eorum denique sancto altari obtulit coopertorium de tyrio mirifice decoratum. Immo vero ante vestibulum ipsius altaris fecit vela tyria cum periclysi de blattin byzantea numero tria.

In monast. Salvatoris Reate Venerabilis etiam Pontifex fecit in monasterio Salvatoris Domini nostri Jesu Christi sito in territorio Reatino vestem de chrysoclavo cum historia, qualiter idem Dominus noster Jesus Christus cum Archangelis, & Apostolis in cælo coruscat, mira pulchritudine diversis ornatam margaritis. Item in jam dicto monasterio ad ornatum sacri altaris aliam obtulit vestem de fundato habentem cruces de blattin byzantea, & periclysin de chrysoclavo mirifice exornatam. Pari modo in Ecclesia beati Mennæ martyris fecit vestem de quadrapulo cum periclysi de blattin byzantea.

Centumcellis Hic sanctissimus, & coangelicus Præsul obtulit in Ecclesia beati Petri Apostoli in Centumcellis calicem patenam ex argento deauratas pens. libras quatuor, & uncias tres.

Enimvero & in Ecclesia beati Petri Apostoli fautoris sui fecit Evangelium cum blattin ex argento pensan. libras octo, & uncias octo. Benignissimus quoque Præsul fecit in monasterio beati Stephani Protomartyris ad sanctum Petrum vestes alba holosericas quatuor habentes in medio crucem de auro texto cum diversis margaritis, & periclysi de blattin mirifice decoratas. Item, ubi supra, obtulit prænominatus Pontifex vestem de fundato habentem in medio crucem ex auro textam, & periclysin de chrysoclavo. Sæpedictus denique Præsul fecit in jam dicto monasterio vestem de fundato habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum vultu sanctæ Dei genitricis, & sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, & periclysin de blattin.

Obtulit ibidem ipse vestes de stauraci duas habentes in medio cruces de chrysoclavo, & periclysin de blattin. Fecit etiam ad ornatum ipsius oratorii, velum majus de quadrapulo habens in medio cruces de auro textas tres, & periclysin de blattin. In Diaconia beati Archangeli obtulit jam dictus Pontifex vestem de blattin byzantea habentem in medio crucem de chrysoclavo, & periclysin de chrysoclavo pulcherrime comptam.

Enimvero & in Ecclesia beatæ Cæciliæ martyris fecit concham ex argento, ubi & pretiosum ejusdem Virginis caput condidit, pens. libras *S. Cæcil.* octo & semis. Simili modo & in Ecclesia beati Quiriaci martyris in Thermis obtulit prædictus *S. Quiriaci* Præsul vela de fundato numero octo. Hic a Deo fultus jam nominatus Pontifex fecit in oratorio sancti Archangeli, quod quondam prædecessor ejus Domnus Leo Papa constituit, atque construxit, vestem albam holosericam habentem in medio tabulam de chrysoclavo cum historia Dominicæ Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, & periclysin de chrysoclavo mirifice decoratam. Item ibi obtulit aliam vestem de fundato cum periclysi de blattin byzantea.

Fecit etiam jam dictus Pontifex in supradicto oratorio vestem aliam de quadrapulo circumsutam cum historia Dei genitricis pulcherrime comptam, atque decoratam.

Præterea idem summus Pontifex & orthodoxus divina inspiratione pulsatus Ecclesiam sanctæ, & intemeratæ Virginis Mariæ Dominæ *S. Mariæ* nostræ, ad Præsepe cernens quondam tali more constructam, ut post sedem Pontificis mulieres ad sacra missarum solemnia stantes, prope assistere juxta Pontificem viderentur, ita ut si aliquid colloqui Pontifex cum assistentibus voluisset, ex propinqua valde mulierum frequentatione *pag. 155.* nequaquam ei sine illarum interventione liceret: largum ibidem locum inesse, qualiter inde sedem mutare valeret, concerneret, dato operis studio cœpit indesinenter agere sedem inferius positam sursum ponere, ut eo familiarius Domino preces fundere posset, quo consortia populorum modeste declinare potuisset. Denique sedem optime quam dudum fuerat, pulcherrimis marmoribus decoratam condidit, & undique ascensus, quibus ad eam gradiatur, construxit, pavimentumque altaris erigens pretiosissimis marmoribus stravit. Erexit sane sex inibi ante confessionem sacri altaris purpureo colore columnas, quas super & candidi marmoris trabem posuit, purpureis dextra, lævaque marmoribus nectens illas scilicet, celaturisque exornans satis commode decoravit. Presbyterium quoque ipsius Ecclesiæ diversis marmoribus quam pridem fuerat, in melius reparavit. Propitiatorium vero sacri altaris, seu confessionem interius, exteriusque cum rugulis suis ex auro purissimo mirifice decoravit pensan. libras centum septuaginta quatuor, & uncias sex. Similiter & altare ipsius basilicæ ex argenteis laminis cum historiis diversis pulcherrime compsit, atque deau-

ravit, pensan. libras trecentas octuaginta & quinque. Benignissimus etiam praeclarusque Praesul obtulit ibi gabathas ex auro purissimo cum diversis gemmis numero sex pensan. libras viginti, & uncias sex. Et hoc constituit ut semper diebus, ac noctibus ante sacrosanctum altare lucernae ardere debeant. Hic divina inspiratione fultus obtulit in jam dicta basilica arcus ex argento numero octo cum columnis sexdecim pensan. in simul libras ducentas decem & octo, & uncias octo. Fecit etiam & ante vestibulum altaris rugas majores ex argento pensan. libras septuaginta & octo. Obtulit etiam & canthara ubi supra, ex argento numero sex pens. in simul libras sexaginta & semis. Pari modo & per arcus majores saepedictae Ecclesiae fecit calices majores ex argento pendentes numero quadraginta & duos, qui omnes in simul pens. libras ducentas octuaginta & unam. Venerabilis etenim Praesul ob amorem ejusdem Virginis Dominae nostrae obtulit ibidem coronas ex argento numero quatuor pens. libras sexaginta & duas, & semis, & uncias tres. Item, ubi supra, canistra ex argento numero duo pens. libras tredecim. Fecit etiam ibidem imaginem ex argento deauratam cum vultu beatae Dei genitricis Mariae pens. lib. decem & septem, & uncias tres. Christi quoque omnipotentis Domini famulus obtulit in sacrosancto altari saepedictae basilicae vestes de chrysoclavo duas habentes historiam Dominicae nativitatis Domini nostri Jesu Christi cum periclysi diversis ornatas gemmis, atque margaritis mirifice decoratas.

Obtulit etiam ibi ipse aliam vestem de chrysoclavo habentem historiam, qualiter Dominus noster Jesu Christus a Joanne in Jordane baptizatus est, cum periclysi de chrysoclavo mirifice exornatam. Item, ubi supra, compsit vestem de chrysoclavo habentem historiam Dominicae Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi cum periclysi de chrysoclavo, diversis ornatam margaritis.

Beatissimus, & venerabilis praenominatus Pontifex divino amore ductus fecit ibidem in jam praefato altari vestem similiter de chrysoclavo habentem historiam, qualiter beata Dei genitrix Maria corpore est assumpta, cum periclysi de chrysoclavo, seu diversis margaritis comptam, atque decoratam. Fecit enim benignissimus Praesul ibi ipse aliam vestem de chrysoclavo habentem historiam Dominicae Ascensionis Christi Domini nostri rite decoratam. Item, ubi supra, ob amorem ejusdem Virginis construxit aliam vestem de chrysoclavo habentem historiam qualiter Spiritus sanctus venit super Apostolos, diversis ornatam margaritis, & decoratam. Immo ibidem aliam munivit vestem de chrysoclavo cum historia palmarum modeste comptam, atque decoratam.

Edit. Paris. pag. 156. Necnon & ubi supra aliam compsit jam nominatus Pontifex vestem de olovero cum periclysi de fundato. Pariter quoque, & pro quotidianis diebus obtulit vestes de fundato duas cum periclysi de quadrapulo pulcherrime exornatas. Hic divina inspiratione pulsatus fecit ipse sanctissimus Praesul per arcus majores jam praefatae basilicae vela de fundato quatuordecim, & de quadrapulo quatuordecim, similiter & de imizilo quatuordecim. Domini nostri Jesu Christi famulus ob amorem eidem Dominae nostrae per arcus Presbyterii jam dictae Ecclesiae fecit vela de chrysoclavo habentem historiam Domini nostri Jesu Christi, atque nativitatem, seu assumptionem ejusdem intemeratae Virginis numero viginti & sex. Pariter & per ipsos arcus obtulit vela de quadrapulo diversis historiis circumsuta numero viginti quatuor. Christi namque omnipotentis famulus obtulit sursum in aspectu absidae pannum Alexandrinum mirifice decoratum.

Obtulit etiam in trabem majorem ipsius basilicae velum majus de fundato habens trabes de chrysoclavo septem, & periclysin de blattin byzantea. Fecit etiam ad ornatum ipsius basilicae in ipsam trabem vela de quadrapulo numero sex, & de imizilo vela numero quatuor. Ipse quoque Pontifex fecit juxta vestibulum altaris in absidam vela de quadrapulo numero duodecim. Ibidem de blattin vela numero sex. Venerabilis quoque Praesul fecit in ingressu jam dictae basilicae cortinam majorem Alexandrinam cum diversis historiis compte decoratam. Simili modo, & pro quotidianis diebus aliam ibidem obtulit cortinam Alexandrinam mirifice exornatam. Benignissimus, & praeclarus Pontifex obtulit in praenominata basilica vela alba holoserica in trabem majorem cum periclysi de fundato numero sex. Vela alia quatuor de blattin byzantea alba ibidem constituit mirifice. Item in absida ipsius basilicae posuit vela alba cum periclysi de fundato numero sex.

Et quia idem ter beatissimus pastor tantam curam, tantamque vigilantiam, quam erga status sanctarum Dei Ecclesiarum frequenter impendebat: etiam altare Praesepii jam dictae basilicae seu venerabilem confessionem ultro, citroque ex auro purissimo cum diversis historiis mirifice compsit, atque decoravit pens. lib. centum triginta quatuor, & uncias quatuor. Similiter ex argento deaurato cum variis historiis ibidem uncias decem pens. libras ducentas quinquaginta quatuor, & uncias quatuor.

Item ibidem obtulit praefatus Pontifex gabathas ex auro purissimo cum gemmis diversis numero tres pens. libras octo, & uncias decem. Porro & vela de alithyno cum periclysi de blattin bizantea ibidem posuit. Hic sacer Antistes ob nimium cordis amorem fecit in Ecclesia beatae Caeciliae vestem de chrysoclavo habentem historiam Dominicae Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi mirifice depictam, atque exornatam.

Ipse vero a Deo protectus venerabilis, & praeclarus Pontifex fecit propitiatorium sacri altaris beati Petri Apostolorum Principis, ubi sacratissimum corpus ejus quiescit, spanoclistum ex auro fulvo cum diversis historiis depictum, atque mirifice decoratum pensan. libras ducentas. Item in jam dicta Ecclesia ob amorem ejusdem Dei Apostoli fautoris sui obtulit vela chrysoclava per arcus Presbyterii habentia historiam Domini nostri Jesu Christi numero quadraginta sex. Pariter & in Ecclesia beatorum Martyrum Cosmae, & Damiani in via sacra fecit vestem holosericam pulcherrime comptam atque decoratam. Benignissimus etenim Praesul fecit in basilica beatae Dei genitricis Virginis semper Mariae Dominae nostrae ad Praesepe gabathas ex auro diversis gemmis ornatas numero duas pensan. libras sex. Item ibi ipse obtulit gabatham apostolicam ex auro purissimo pensan. libras quinque. Item ubi supra fecit pharacanthara ex argento numero octo pensan. in simul libras octuaginta duas. Ob amorem quoque ejusdem Dominae obtulit in jam dicta basilica columnas quatuor, & arcum unum pensan. in simul libr. sexaginta. Saepenominatus etenim Pontifex fecit in venerabili altari ipsius Ecclesiae vestem albam habentem in medio crucem de chrysoclavo diversis gemmis circumsutam, & pulchritudine exornatam, aliam quoque ibidem adnectens vestem de blattin bizantea, simili modo cum cruce de chrysoclavo diversis lapidibus honestissime decoratam. Fecit etiam ad ornatum praefatae Ecclesiae vela de chrysoclavo per arcus Presbyterii habentia historiam Dominicae Passionis, atque Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi.

S. Petri *S. Cosmae & Damiani* *S. Mariae* *pag. 157.*

Necnon & in trabem majorem saepius dictae Ecclesiae obtulit vela alia cum periclysi de quadrapulo numero sex. Item in trabes ipsius basilicae fecit vela de fundato numero septem. Obtulit

etiam vela holoserica in circuitu altaris jam dictæ Ecclesiæ, habentia periclysin de quadrapulo numero quatuor. Venerabilis quoque Præsul fecit in Ecclesia beatæ Dei genitricis, quam vocant Dominicam, rugas ex argento pens. lib. sexaginta sex.

Fecit etiam in Ecclesia beatæ Dei genitricis Mariæ Dominæ nostræ sita Savinis in Episcopio vestem de fundato cum periclysi de blattin byzantea.

Obitus Papæ. Hic denique divina vocatione defunctus est. Sepultus vero in Ecclesia beati Petri Apostoli. Fecit autem ordinationes duas, unam quidem per mensem Decembris, & aliam per mensem Martium. Presbyteros..... Diaconos sex, Episcopos per diversa loca numero..... Et cessavit Episcopatus ejus dies quatuor in mense Januario, Indictione prima.

CI. EUGENIUS II.

ANNO CHRISTI DCCCXXIV.

LUDOVIC. IMP. II. MICH. BALB. IV.

EUGENIUS, natione Romanus, ex patre Bœmundo. Sedit annos * quatuor, menses duos, dies viginti & tres. Hic etenim venerabilis, & præclarus vir magnæ simplicitatis, atque humilitatis fuit. Doctus scientia, sermone præcipuus, forma pulchrior, largus petentibus, mundum respuens. Sola quæ Christo erant placita, omnibus diebus, ac noctibus cogitabat. Hujus præfati Pontificis tempore ubertas non modica totam non solum Romam, sed etiam pene totum invaserat orbem. Quia quicquid justo percipiebat a subditis pondere non solum pusillis, ac viduis, sed etiam divitibus incessanter omnibus distribuebat. Maxima autem pax, & requies ejus diebus universo fuit orbe Romano. Quippe nam ipse cum totius esset pacis amicus, quid aliud pertinentes, nisi quod ipse suis honestis gerebat moribus, & ipsi pariter gerebant? Archipresbyter enim hujus sacratissimæ, atque universalis Ecclesiæ fuit. In qua non per modica tempora suum mirifice propositum rexit. Postea a Romanis cunctis pro meritorum pia relatione electus, post transitum sanctissimi Domini Paschalis Papæ, Pontifex factus est. Tenuit autem Presbyteratus sui tempore Ecclesiam beatæ Sabinæ Martyris positam in Aventino monte, quam Deo dispensante post Pontificalem sibi attributam gratiam ad meliorem cultum perduxit, & picturis undique decoravit. Hujus diebus Romani Judices, qui in Francia tenebantur captivi, reversi sunt, quos in parentum propria ingredi permisit, & eis non modicas res de Patriarchio Lateranensi præbuit, quia erant pene omnibus facultatibus destituti. Fecit autem in Ecclesia beatæ Sabinæ Martyris supradictæ cyborium ex argento purissimo pens. lib..... Isdem ven. Præsul, ubi supra obtulit.

** E. tres.*

Papæ Eugenii virtutes.

Ejusdē electio.

Edit. Paris. pag. 158.

CII. VALENTINUS II.

ANNO CHRISTI DCCCXXVII.

LUDOVIC. IMP. XIV. IMP. MICH. BALBI VII.

VALENTINUS, natione Romanus ex patre Petro de regione via lata, sedit dies quadraginta, magnæ sanctitatis, magnæque beatitudinis vir iste repletus, & Spiritus sancti perfusus gratia mansit.

Roma regalis excellentiæ retinet dignitatem. Qui dum in hac Romana urbe, quæ, Deo auctore, summi sacerdotii, & regalis excellentiæ retinet dignitatem ab ingenuis, & piis parentibus genitus, & ob studia elementorum solerti magistro traditus esset, sacros divinæ legis apices capaci ubertim sensu rimabat, & ingenii memoria retinebat. Inanes ac turpes puerorum ludos more nobilium evitabat. Nullas ex ore proprio incongruas, aut inhonestas fabulas proferebat. Nullisque illicitis operum actionibus utebatur. Sed ab ipso primævo infantiæ flore piæ modestiæ, ac sobrietati deditus, & præclaro divinæ inspirationis spiritu plenus, inter cunctas verborum, atque prudentiæ phaleras labia compta gerebat. Præcipuus quoque dictionum copiis, & lucifluis operum meritis patefaciens elegantem sui pectoris mentem. Præsertim cum juxta eximiam Doctoris gentium vocem, sine offensione se omnibus ovanter, animoque præbebat benigno. Nemini quippe contrarietatis scandalum ponens debitum perfectæ dilectionis impendere proximis animo strenuo procurabat. Atque juxta Dominicæ vocis præceptum, lumbos castitate præcinctos, & lucernas in manibus gestabat ardentes, verbo scilicet luculenter refulgens, & actu doctrinæ pariter munere cum magnifico exemplo laudabilis indicio coruscabat.

Virtutes Valentini.

Superna quoque Dei auxiliante virtute, cum jam perfectæ initium sumpsisset ætatis & ipsius bonitatis, atque sagacitatis favor longe lateque thuris odoriferi instar flagraret, & aures beatissimi Præsulis piæ memoriæ Domni Paschalis ex fidelium relatu veridico enucleanter pulsasset, eumque ut populus conlaudabat fore in omnibus illustrem, & inclytum veraciter didicisset: mox illum per ecclesiasticos gradus ad Subdiaconatus honorem provexit ex Lateranensi palatio & sibi deservire præcepit. Cujus conversationis, & patientiæ vitam ac mores ipse agnoscens, valde illum præ cæteris diligebat. Prædictus autem vir gratia desuper divina favente cui se tota mentis devotione, integraque virtute devoverat, veritatis, & sapientiæ plenus lumine coruscabat. Erat enim sermone affabilis, doctrina clarus, vultu conspicuus, & inter fratres pia devotione modestus, proximisque fidelis. Nullis vero se quibus aliquis vel leviter contristaretur, sagaci pectore fultus, negotiis implicabat. Cum præterea cum tot bonis, tantisque operum meritis, præstantis corporis formam elegantem jam dictus Pontifex ornatumque inspisceret, Levitam sedis suæ Apostolicæ consecravit. Cui ob suæ vitæ meritum, quo splendide rutilabat, & ab omni Ecclesiæ plebe, atque inclyto Romanorum populo cætu ingenti diligebatur amore bona, & beneficia multa largiflue contulit, eumque postmodum Archidiaconum fecit. Quo sane Præsule Christo jubente culmina scandente cœlestia, Eugenius tunc Pontificali est ab omnibus elevatus in honore, & positus in Sede Apostolica. Qui eum cunctis, quæ diximus, bonis decoratum luculenter agnoscens omni vitæ suæ tempore charissimorum vice retinuit, & velut pater proprio filio corde congaudebat alacri, suisque aspectibus illum assidue consistere cupiebat. Peracto vero, ac divinitus finito hujus Præsulis lucis transeuntis termino ad sacræ sedis culmina omnis Romanorum cætus crebris Dominum jejuniis, & orationibus deprecans, ut quis tantæ sedis honore dignus foret eorum sensibus revelare dignaretur. Sed divina placata majestas quem ex sacerdotali eis catalogo eligendum arcano suæ potentiæ nutu ostenderet, nisi eum, quem ab ipsis matris uberibus tot supra dictis *Pag. 159.* virtutum copiis, & pulcherrimo doctrinarum flore ornaverat, atque constantem, & fidelem in omnibus sibi alumnum nutrierat, sacratissimæ sedis rectorem tribueret?

Collectis igitur in unum venerabilibus Episcopis, & gloriosis Romanorum proceribus, omnique amplæ urbis populo in palatio Latera- *Ejusdē electio.*

nensi, ut quod jam cordi cælitus revelatum, æquiter omnes tenebant in uno multorum sonitu resonaret, unius voluntatis consensu fortiter acclamatum est, Valentinum sanctissimum Archidiaconem Sedis Apostolicæ dignum, Valentinum summi Pontificatus infula decorandum.

His itaque mellifluę dictis una mox omnes pacis conjunctione manentes ad Ecclesiam sanctæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ sacer clericorum, & Romanorum proceres pariter cum populo properantes multiplices eum Domino grates ac laudes reddentem more solito invenerunt. Quem illico multum, ac diutius renitentem seque tanti regiminis fore incongruum voce strenua proferentem, almæ plebis & lætis utriusque militiæ Romanorum electus est vocibus in Sede Pontificum. Ac deinde condignis gloriæ laudibus, & honoris amplitudine ad Lateranense Patriarchium ab ipsis deductus, & in Pontificali est positus throno. Cujus ovanter ab omni Romanorum senatu pedibus osculatis, & omnibus, quæ explenda erant rite ac veneranter peractis, magna sobrietas, magna in totius sexus, & ætatis populo lætitia mansit. Ejusque consecrationis die sereno jam illucescente, cum lumine jam dictum antistitem ad beati Petri Apostolorum Principis Ecclesiam omnes pariter Romani a palatio deducentes eum, majestate divina auxiliante, in alto throno summum consecravere Pontificem.

Romani osculantur pedes Pontif.

Ejusdem consecratio.

Qui mox almificæ sedis culmina scandens beati Petri Apostoli, & cœlesti regni clavigeri, divinis Deo laudibus, & sacrificiis pie oblatis, amplo & magnifico Romanorum cœtu ad palatium cum ingenti gaudio remeavit, atque lautissimis dapibus sumptis amantissimorum multis. & diversis munerum donis sacram plebem, & senatum, populumque Romanum * optime ditavit. Erat quippe dapsilitate inclytus, actione præcipuus, sermone luculentus, omnibus compassione proximus, & inopiam sustinentibus opportunum instanter solatium præbens.

** opime*

Quibus multiplicibus bonis ornatus, ad cœlestia Christo vocante corporis oppressus molestia exiit pretioso transivit, atque cum desiderabili beatissimique operis fructu ad conspectum summæ majestatis lætus ascendit, regnans & exultans cum Domino semper.

CIII. GREGORIUS IV.

ANNO CHRISTI DCCCXXVII.

LUDOVIC. XIV. IMP. MICH. BALB. VII.

GREGORIUS quartus, natione Romanus, ex patre Joanne, sedit annos sexdecim. Vir strenuus, ac benignissimus, sanctitate, atque pietate repletus, ornatus scientia, verbo jocundus, modestus præ omnibus sermone, firmissimus fide catholica, justus operibus, & litterarum divinarum solertissimus inquisitor. Ecclesiarum quoque sanctarum infatigabilis visitator, pater pauperum, & alitor omnium viduarum. Terrenum nil appetens, mundana hujus vitæ præsentis lucra deferens, æterna præmia in cælis dignis sibi meritis acquisivit.

Greg. virtutes.

Hic a Deo beatissimus Pontifex genere clarus, sed magis clarior sanctitate, forma pulcher, fide pulchrior. Quæ scilicet universa laudum præconia non solum Pontificatus sui tempore claruerunt, sed etiam cum adhuc juvenilibus annis polleret, talia peragere indeficiens satagebat. Quæ res Romanis omnibus non diu occultata permansit, sicut scriptum est, *Quia nemo accendit lucernam, & ponit eam sub modio, sed ut luceat omnibus, qui in domo sunt*: Cœpit sancta ejus operatio de die in diem per totam Romanam pleniter urbem resonare evangelico sermone docente. *Nihil opertum, quod non revelabitur, et occultum quod non sciatur.* Pro quibus denique innumerabilibus bonis a sanctissimo hujus sacræ Sedis Domno Paschali Papa, non solum Subdiaconus, sed etiam sacerdos * effectus est. Permansit vero in sacerdotii sui habitu constitutus caste, ac pudice recolens, illud quod scriptura sacra commemorat dicens, *Sacerdotes Dei induantur justitia*, id est, non in aliis vacent, nisi oratione, lectione, & jejunio. Cumque in his intentus insisteret humano more jam dictus Paschalis Pont. ex hac luce subductus, & Eugenius a Deo electus Antistes sacri apicis adeptus est dignitatem. Permanens autem in hac per modicum tempus, vita & ipse pariter defunctus est. Post hunc Valentinus alendorum gregum præsulatus culmen fortitus sub maxima celeritate ex hac præsenti vita subtractus est.

Edit. Parisf. pag. 160.

Matth. 5.

Matth. 10.

** Presbyter scilicet Cardinalis.*

Psalm. 131.

Cœperunt denique Romani pariter omnes non solum de Pontificibus tam subito perditis, verum etiam de futuro arctius cogitare, ut quem sancti Spiritus gratia perlustratum agnoscere potuissent, sub cujus doctrina, atque imperio cuncta senatorum nobilitas rite degere potuisset. Quorum videlicet universorum procerum corda adjutor in oportunitatibus in tribulatione creator omnium Deus inextinguibili suo sancto lumine succendit, & mentes eorum ad beatissimi Gregorii quarti pia facta convertit.

Consenseruntque omnes in eodem spiritu, & anima una. electus autem ab eis Patriarchio Lateranensi inductus est, abstrahentes quidem illum ex basilica beatorum Martyrum Cosmæ, & Damiani per vim. dicebat enim se ad tale ministerium inutilem fore. Sed quoniam tam immensæ multitudini resistere non valuit ad locum jam ante prædictum eum cum hymnis, & canticis spiritualibus deduxerunt.

Greg. coactus eligitur.

Verum quia investigare cuncta quæ gessit celeri sermone non possumus: ea licet breviter, ad notitiam omnium perducamus, quæ sacris ac venerabilibus mente integra, & pia devotione obtulit locis. Præterea post electionem simul, & consecrationem præsulatus sui cœpit per maximum studium habere de sanctis & de eorum Ecclesiis, quatenus ad statum pristinum novo cultu eas, protegente Domino, citius revocaret, quod factum est. Nam eo tempore Ecclesiam beati Saturnini Martyris foris portam Salariam constitutam, quæ vetustate nimia, & longo jam senio a fundamentis ceciderat novis fabricis ædificari fecit, & picturis variis decoravit. Ubi etiam obtulit vestem de fundato unam. Perficiente vero illo hæc, quæ superius dicta sunt ad alia tunc Pontificalis ejus animus sanctorum opuscula summopere cœpit attendere. Et quoniam tunc divino ignis amore succensus corpus beati Gregorii hujus universalis Ecclesiæ Præsulis, per quem sancti Spiritus gratia toto orbe terrarum inextinguibile sapientiæ munus induxit, ex loco sepultus, quo prius fuerat, tulit, & non longe ab eo in alium noviter constructum infra Ecclesiam beati Petri Apostoli summo honore perduxit. Ejusque sacrum altare argenteis tabulis undique perornavit, & oratorium suo sancto nomen titulavit. Absidamque ejusdem super aurato musivo depinxit. In quo scilicet oratorio sanctorum corpora beatorum Martyrum Sebastiani, Gorgonii, ac Tiburtii ex cœmeteriis in quibus ante jacebant perduxit. Et unumquodque eorum separatis altaribus collocavit, pro quibus denique Pontificatus sui tempore decrevit, ut monachi, qui ad officium persolvendum in Ecclesia beati Petri Apostoli sunt constituti omnibus diebus ibidem laudes omnipotenti Domino canere non desistant. Obtulit autem in eodem oratorio vela majora vel

Ecclesiam S. Saturnini restaurat, & donis ornat.

S. Gregorii corpus transfulit.

Edit. Paris. pag. 161. modica serica decem & octo. Vestes super altare, sub quo sanctissimi Gregorii Papæ corpus quiescit, tres. Unam cum chrysoclavo habentem historiam & super unumquodque altare prædictorum Martyrum vestem de fundato unam. Imagines denique desuper deargentatas, necnon auro perfusas tres, habentes vultum Domini, & eorum depictos, quorum specialia ibidem corpora humata miraculis, ac virtutibus pollent.

His igitur perfectis operibus ad alia repente venerabilis Pontifex animum, & mentem convertit. Nam Ecclesiam tunc beati Marci Confessoris, atque Pontificis, quam tempore sacerdotii sui regendam susceperat, & usquequo ad Pontificatus pervenit gratiam in suo jure, ac ditione permansit, quæ ob nimiam vetustatem crebro casura esse videbatur, cum omnipotentis Dei opitulatione a fundamentis prius ejecit, & postmodum novis fabricis totam ad meliorem cultum, atque decorem perduxit, absidamque ipsius prænominatæ basilicæ musivo aureis superinducto coloribus cum summa gratulatione depinxit. Fecit vero sarta tecta ejus omnia nova, & quicquid in ea ante vile cognoverat pretiosum postea esse maluit. (S. Marci Eccl. restaurat.)

Igitur consummatis omnibus his pro remedio, & futura retributione animæ suæ, obtulit in jam sæpe nominata Ecclesia futuris temporibus permanenda hæc, regnum aureum unum, quod usque hodie super altare dependet cum gemmis valde optimis, habens in medio auream crucem cum gemmis pariter pretiosis. Item gabathas ex auro purissimo tres pendentes ante prænominatum altare. Et gabathas interrasiles de argento duodecim angelorum opere constructas. Et alias gabathas interrasiles quinque cum pedibus suis. Item ubi supra obtulit thymiamateria aureo colore perfusa tria canistra de argento duodecim. Coronas argenteas majores, & minores novem, cruces de argento tres, & unaquæque habet libras unam. Cerostatas desuper argentatas quatuor. Fecit & cyborium ad laudem, atque decorem confessoris jam sæpius dicti ex argento purissimo pensan. libras mille. Altare quoque ejusdem argenteis similiter tabulis exornavit, cupiens per rerum temporalium exercitia æterna cælo præmia adipisci. (Dona in ea oblata.)

Prædictus etiam venerabilis Pontifex obtulit, ubi supra, vestem de fundato unam habentem mucrones per circuitum. Fecit & aliam vestem de * olovero unam habentem in medio gemmas, & mala aurea, & per circuitum zonam de chrysoclavo. Immo vero obtulit sanctissimus Præsul vestem de olovero cum gryphis & unicornibus. Vestem quoque aliam cum chrysoclavo per circuitum habentem in medio Resurrectionem Domini nostri Jesu Christi. (* B. holoserico)

Sæpe jam dictus venerabilis Papa obtulit in prænominata Ecclesia vestem cum gryphis, & chrysoclavo per circuitum habentem in medio Nativitatem Domini nostri Jesu Christi. Item vestem aliam cum chrysoclavo habentem per medium rotas de chrysoclavo quatuor & nativitatem, atque baptismum Domini nostri Jesu Christi.

Obtulit vero prænominatus Pontifex vestem aliam cum leonibus habentem Resurrectionem Domini de chrysoclavo. Vestes de fundato minores octo, quæ altaribus superponuntur, quæ per circuitum ejusdem Ecclesiæ esse noscuntur. Vela alba serica 4. unum habens undique tyrium, & in medio crucem, & gammadias de chrysoclavo. Aliud de stauraci habens in medio crucem de olovero, & gammadias de olovero tyrio. Tertium, & quartum similiter. Vela de rodino quatuor, quæ sacrum altare circundant. Ex quibus unum habet crucem de chrysoclavo. Vela de fundato 26. & linea similiter, quæ pendent per arcus Ecclesiæ. Vela Alexandrina tria ante portas majores pendentia habentia homines, & caballos. Cortinam Alexandrinam unam vel alia habentia mucrones de fundato 4. Velum de octapulo unum. Vela alia de fundato octo habentia per circuitum periclysin de blattin. Et alia vela sex cum aquilis habentia per circuitum periclysin de tyrio. Vela simulque alia de fundato quinque habentia leones, & periclysin de tyrio. Vela alia Alexandrina, ex quibus unum habens rotas, & rosas in medio, & aliud arbores, & rotas pendentia ante valvas ipsius Ecclesiæ. Item velum modicum de olovero habens in medio hominem cum caballo. Vela cum argento spanisco quatuordecim. Vela modica ubi supra de olovero, decem habens unumquodque eorum anates. Hic divina inspiratione protectus obtulit in jam dictæ basilicæ aquæmanile de argento unum. (pag. 162.)

Verum etiam fecit & in Ecclesia beati Cosmæ, & Damiani martyrum vestem de fundato unam habentem in medio historiam depictam cum chrysoclavo. In Ecclesia beati Abbacyri, atque Archangeli ad alefantum. (S. Cosmæ & Damiani)

Hic a Deo electus, & præclarus Antistes obtulit in basilica beati Eustachii martyris vestem de fundato unam habentem in medio historiam de chrysoclavo. (S. Eustachii)

Fecit jam sæpius nominatus Præsul aliam vestem in Ecclesia beatorum martyrum Sergii, & Bacchi de fundato unam. Pari modo vero fecit & aliam vestem de fundato in Ecclesia S. Silvestri posita in monte Soracti.

Post completa vero hæc omnia, & diligenter peracta fecit in Ecclesia beati Petri Apostoli vela cum chrysoclavo numero quatuordecim habentia diversas historias Evangeliorum, & passiones beati Petri, ac Pauli, necnon Andreæ Apostoli, quæ dependent inter imagines auro, argentoque fusas in trabe desuper argentata, antequam adeas sacram confessionem, speciosa valde visibus humanis, atque præcipua. (S. Petri)

Fecit autem & in Ecclesia beati Christi martyris Georgii magnificus Præsul hinc inde porticus, quas etiam ad decessorem ipsius basilicæ variis ornavit picturis. Absidam vero ejusdem Diaconiæ a fundamentis auxiliante Domino cum summo studio compsit. (S. Georgii)

Hic adeo amabilis Pontifex dum diligenter cerneret, quod ejusdem venerabilis Diaconiæ secretarium præ nimia temporum vetustate marcesceret, noviter pro ipsius amore, vel gratia aliorum ad meliorem erexit honorem. Obtulit itaque sanctissimus Papa, ubi supra, hæc dona:

Vestem de fundato unam cum chrysoclavo habentem imaginem Salvatoris, & Martyris Sebastiani, atque Georgii. Vela de fundato majora duo, minora decem & octo. Fecit autem in confessione ipsius basilicæ rugas de argento ex auro perfusas. Pari modo vero sarta tecta basilicæ beati Hadriani martyris posita in via sacra, quæ præ nimia vetustate marcuerant, noviter restauravit.

Verum etiam fecit in Patriarchio Lateranensi triclinium miræ magnitudinis decoratum cum absida de musivo. Sed & alias absidas duas dextra, levaque positas infra paracellarium variis historiis depictas. Fecit etiam sanctissimus Papa & in Ecclesia beati Clementis Confessoris vestem de fundato cum leonibus, & periclysin de octapulo.

Simili modo & in Diaconia beati Theodori martyris vestem de fundato leones habentem cum periclysi de octapulo. Fecit autem in Ecclesia beati Christi martyris Laurentii, quæ ponitur foris muros vestem chrysoclavam habentem historiam Zachæi. Fecit & aliam vestem fundatam cum gryphis in honorem sanctæ Dei genitricis ad martyres. Necnon & in basilica (S. Theodori)

beati Stephani protomartyris in Cælio monte vestem de fundato cum gammadiis. Verum etiam & in Diaconia beatæ Dei genitricis in via lata fecit vestem de stauraci cum periclysi de blattin.

Edit. Paris. pag. 163. S. Mariæ

Simili modo & in ecclesia beatæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ ad Præsepe fecit vestem auro textilem habentem nativitatem, baptismum, præsentationem & resurrectionem: habentem in capite ipsius historiæ gemmas albas trecentas, & octuaginta, hyacinthinas quinquaginta, prasinas viginti duas, & in circuitu alvaviras legente de nomine Domni Gregorii quarti Papæ.

S. Hadriani.

Item fecit & in Diaconia beati Hadriani martyris in tribus fatis vestem de fundato. Fecit autem præfatus Præsul in Ecclesia beatorum ad vincula vestem de fundato habentem leones cum gryphis. Fecit & aliam vestem de fundato in Ecclesia beati Martini Confessoris, atque Pontificis habentem leones cum arboribus.

S. Eusebii.

Necnon & in basilica beati Eusebii martyris vestem de olovero habentem aquilas cum periclysi de quadrapulo. Obtulit etiam prædictus Præsul in basilica beatæ Dei genitricis Mariæ trans Tiberim vestem de tyrio habentem historiam Dominicæ Nativitatis atque Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi.

Immo & in Diaconia, quæ vocatur Cyro simili modo obtulit vestem de fundato. Immo & in Diaconia beatæ Mariæ in via lata eodem modo vestem de fundato obtulit. Hic præclarus, & venerabilis Pontifex divina inspiratione fretus fecit in Ecclesia beati Marci Confessoris Christi, atque Pontificis patenam octogoni exauratam habentem in medio vultum Domini nostri, & a duobus lateribus vultum ipsius beati Marci, atque ejusdem Præsulis, pens. libras sex. Simili modo & calicem octogoni fundatum cum foliis exauratum ibidem obtulit pens. libras sex, scyphum quoque argenteum illic offerri curavit pensan. libras sex. Obtulit etiam ipsi prænominatus Pontifex canistra ennafodia duo, pens. in simul libras quatuordecim. Verum enimvero in Ecclesia Doctoris gentium beati Pauli Apostoli obtulit sæpedictus Pontifex vestem de chrysoclavo habentem historiam Domini Dei nostri, & in ejus obsequio a dextris, vel sinistris Archangelorum, seu Apostolorum laudabili numero miræ magnitudinis atque pulchritudinis diversis lapidibus, vel margaritis ornatam pulcherrimeque contextam.

S. Marci

S. Pauli.

Hic benignissimus, & præclarus Pontifex dum bonus, & verus pastor pro sanctæ Dei Ecclesiæ statu maximam undique curam, ac vigilantiam gereret considerans, Romanorum penuriam, quod ubi triticum ad edendum molerent nullo modo haberent, divino fretus auxilio formam quæ Sabbatina nuncupatur, quæ jam per plurimos annos confracta, atque disrupta esse videbatur, dato operis studio, sicut a priscis fuerat ædificata temporibus ita quoque eam præsagus Antistes noviter ædificare, atque construere nisus fuit: Ita ut ad Ecclesiam beati Petri Apostoli, atque ad Janiculum sicut prius, ita & nunc indiffluenter decurrat. Fecit etiam in Diaconia beatæ semper Virginis Mariæ in Cosmedin vestem de tyrio habentem historiam Dominicæ Nativitatis, atque Resurrectionis Christi veri Dei nostri. Ad honorem & gloriam beatæ Dei Virginis Susannæ obtulit sanctissimus Præsul in ejusdem Ecclesia vestem fundatam cum periclysin de tyrio.

Sabbatinum fontē restituit.

Dona in Eccles. S. Mariæ

S. Cyriaci

Fecit autem in Ecclesia beati Cyriaci martyris, atque Diaconi vestem de fundato habentem periclysin de stauraci. Pari modo & in Ecclesia beatæ Pudentianæ virginis vestem de fundato cum periclysi de quadrapulo. Obtulit beato Vitali martyri vestem de fundato habentem aquilas, & periclysin de quadrapulo.

S. Anastasiæ

Præfatus vero Pontifex fecit in Ecclesia beatæ Anastasiæ martyris vestem de fundato habentem aquilas, & periclysin de olovero. Immo vero obtulit jam dictus Præsul in basilica beatæ Luciæ martyris, quam vocant Orphea, vestem de fundato cum periclysi de octapulo. pag. 164.

S. Chrysogoni

Sanctissimus denique Pontifex fecit in titulo beati Chrysogoni Martyris vestem de tyrio habentem historiam Danielis cum periclysi de stauraci. Obtulit vero beatissimus Papa in titulo Pammachii vestem de stauraci cum periclysi de quadrapulo. Verum etiam fecit & in Ecclesia beatæ Cæciliæ martyris vestem de fundato habentem aquilas, & gryphos cum periclysi de olovero.

S. Æmilianæ

Pari modo & in titulo Æmilianæ obtulit vestem de fundato habentem aquilas, & periclysin de blatta byzantea. Simulque & in Ecclesia beati Sixti martyris, atque Pontificis fecit vestem de tyrio habentem historiam Danielis cum periclysi de olovero.

S. Balbinæ

Fecit in basilica beatæ Balbinæ martyris vestem de fundato cum periclysi de olovero.

Fecit autem in titulo Damasi vestem de stauraci habentem periclysin de blatta byzantea.

Fecit etiam in Ecclesia Apostolorum Jacobi, & Philippi vestem de fundato. Item in Ecclesia beati Marcelli Confessoris, atque Pontificis fecit vestem de fundato.

S. Laurentii

Pari modo in basilica beati Laurentii in Lucinæ fecit vestem de stauraci. Item in Ecclesia sancti Valentini fecit vestem de fundato & gammadias de octapulo.

Cumque hæc omnia quæ superius inserta leguntur a quarto hujus intemeratæ Sedis Papa Gregorio Deo favente liberius consummata fuissent atque perfecta piger esse nullatenus volens, cœpit indifferenter post curam gregum de cultura, sive meliorationibus venerabilium tractare locorum, ut suis temporibus novo culturæ formatu consolidata essent. Quod intercedente Apostolorum Principe Petro juxta votum sui desiderii factum est. Ideo cum talia Præsulatus sui animo volveret, & hæsitans cogitaret, repente ad memoriam sui recurrunt, quod justum non esset, si amplius Ecclesia sanctæ Dei genitricis, quæ more veterum nunc usque Calixti trans Tiberim dicitur, sine monachorum officio constitisset, maxime cum in ea signorum non minima frequenter fiant miracula, & virtutes diversæ ac demum divinitus compunctus corde, & Dei omnipotentis roboratus, ac fretus juvamine, juxta latus prænominatæ basilicæ monasterium a fundamentis statuit & novis fabricis decoravit. In quo etiam monachos canonicos aggregavit, qui inibi officium facerent, & omnipotenti Domino grates, & laudes diebus singulis, & noctibus prosecutis, intimo cordis spiramine decantarent, quod sicut in præsentiarum cernimus, magno certamine, magnoque studio pastor eximius hoc opus valde firmissimum ampliavit. Nam ubi ante nulla erat cultura præcipua, modo Deo dispensante pulchra sunt habitacula monachorum, & loca, quæ nuper ab hominibus videantur vepribus, vel immunditiis plena, nunc in eis cellulæ constructæ sunt, quibus oves Christi cum suis simul utilitatibus post laudum officia largissime cohabitant, & dormiunt. Eo igitur tempore sæpedicta Ecclesia quibusdam per circuitum locis longo senio erat prærupta, sed eam firmissimis undique munitionibus restauravit. Et in ea sanctum fecit Præsepium ad similitudinem Præsepii sanctæ Dei genitricis, quæ appellatur majoris, quod videlicet laminis aureis, & argenteis adornavit. In quo remedio, ac venia delictorum hæc obtulit dona. Imaginem auream habentem historiam Dominæ nostræ cum diversis, & pretio-

Monachos canonicos in Ecclesia trans Tiberina constituit.

Anastasius oculatus testis.

Mariæ major.

Dona oblata.

ſis gemmis hyacinthos majores numero tredecim, praſinas decem, albas majores numero viginti & novem, alamandinas majores numero viginti, albas modicas habens circum capitis coronam diverſe philopares.

Edit. Pariſ. pag. 165. Locus mendoſiſſimus.

Cercelli paria duo habet gemmas pretioſiſſimas albas numero decem & octo, praſinas octo, hyacinthinas quatuor. Item in eadem imagine habet murenas praſinales pretioſiſſimas duas, ex quibus habet pendulas numero undecim. Item murenam triſilem auream, quæ habet gemmas diverſas albas numero ſeptuaginta tres, & buticulas triginta tres. Murenam in quo pendent gemmæ hyacinthinæ tredecim, Digitiæ aureæ novem pendent in filo aureo. Item murenam filatam, ex qua gemmæ pendent hyacinthinæ quatuordecim. Signum Chriſti habet navicellas duas, & murenas tres. Omnes morenas cum petinante eorum. Gabathas aureas puriſſimas interraſiles philopares. Signum Chriſti pendentem in catenulis tribus lilio, & unc..... legente de donis Dei, & ſanctæ Mariæ, quod vocatur Præſepe trans Tiberim, Domni Gregorii Papæ quarti, qui puro corde obtulit 3. gabathas ſaxiſcas. Signum Chriſti habet hiſtoriam in modum leonis incapillatam cum diverſis operibus puriſſimis aureis pendentibus in catenulis quatuor & uncino uno. Item gabatham ſaxiſcam habet in modum leonis 4. cum diverſis hiſtoriis ſerpentinum, & in medio ſtantem pineam, & quatuor leunculis exauratam qui pendent in catenulis 3. uncino uno. Item gabathas ſaxiſcas. Ex quibus habet ſingulis operibus exauratis pendentes in catenulis tribus, & uncinos quatuor. ex quibus habet unam gemmis vitreis. Quæ Domnus item Gregorius quartus Pontifex libenti obtulit animo.

S. Pauli.

Immo vero obtulit jam dictus Præſul in Eccleſia Doctoris gentium beati Pauli Apoſtoli cortinam fundatam pendentem in arco triumphalem habentem in medio Annunciationem, & nativitatem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Item velum oloverum unum pendens in regularem ſub imaginem argenteam habens hiſtoriam Imperatoris. Ibi ipſe fecit & alia duo modica vela fundata, quæ pendent in circuitu altaris, habentque lora viginti quinque. Vela, quæ pendent in Presbyterio numero 24. vela fundata quæ pendent ad arcus majores numero quadraginta. In cyborium ipſius Eccleſiæ fecit vela quatuor. Pari modo & in Eccleſia beati Chriſti martyris Georgii fecit vela de fundato ſex habentia in circuitu gammadias de octapulo.

S. Sabæ

Ipſe vero a Deo protectus, & præclarus Pontifex fecit in monaſterio S. Sabæ veſtem de olovero cum Leonibus habentem periclyſin de octapulo.

S. Anaſtaſii

Verum etiam & in monaſterio ſancti Anaſtaſii martyris eodem modo fecit veſtem de ſtauraci cum periclyſi de quadrapulo: ſimulque & in monaſterio ſancti Andreæ, quod appellatur in clivo Scauri fecit veſtem de ſtauraci cum periclyſi de octapulo unam: ſed & in monaſterio S. Agathæ martyris quæ ponitur ſuper ſuburram fecit veſtem de olovero cum periclyſi de octapulo unam.

S. Eraſmi

Necnon & in monaſterio ſancti Eraſmi fecit veſtem de ſtauraci cum periclyſi de octapulo unam.

Enimvero & in Diaconia ſanctæ Luciæ, quæ ponitur in ſeptem vias fecit veſtem de olovero cum periclyſi de octapulo unam.

Fecit autem in oratorio ſanctæ Luciæ, quæ ponitur in monaſterio de Serenati veſtem de olovero cum leonibus, habentem periclyſin de octapulo. Simili modo & in monaſterio ſancti Silveſtri fecit veſtem de olovero cum periclyſi de octapulo. Simili modo & in monaſterio S. Silveſtri fecit veſtem de olovero cum periclyſi de octapulo unam. Ibi ipſe fecit veſtem de fundato cum gryphis habentem periclyſin de blattin.

Pari modo & in monaſterio S. Praxedis fecit veſtem de olovero cum periclyſi de ſtauraci unam.

S. Pauli

Ipſe vero a Deo protectus, & præclarus Pontifex fecit in baſilica Doctoris mundi beati PAULI Apoſtoli vela de chryſoclavo per arcus Presbyterii habentia hiſtoriam ipſius beati PAULI Apoſtoli, & in circuitu liſtam cum auro, numero viginti & ſeptem. Hic a Deo electus, & præclarus Antiſtes obtulit in Eccleſia beatæ Dei genitricis, ſemperque Virginis Mariæ Dominæ noſtræ, quam vocamus Calixti, & Cornelii coronas argenteas duas, per unamquamque delphinos duodecim, penſan. in ſimul libras duodecim. *pag. 166.*

S. Gregorii

Simulque & in Diaconia beati Chriſti martyris Georgii fecit coronam de argento unam cum delphinis duodecim penſ. libras ſex. Ipſe vero a Deo protectus, & præclarus Pontifex fecit in baſilica beatæ Dei genitricis, ſemperque Virginis Mariæ Dominæ noſtræ, quam dicimus Calixti, & Cornelii, caniſtra argentea quatuor legente ſancta Dei genitrice, Gregorii quarti Papæ penſ. libras viginti & quatuor.

Et in altari quoque ejuſdem tabulas de argento penſan. libras centum & tredecim. Fecit idem venerabilis Papa in eodem ſancto loco infra ambitum ipſius Eccleſiæ operoſam, decoramque reſurrectionem. Nam prius altare in humili loco ſitum fuerat pœne in media teſtudine, circa quod plebs utriuſque ſexus conveniens, Pontifex cum clero, plebi confuſe immixto ſacra myſteria celebrabat.

Corpora ſanctorum repoſuit decenter.

Sed & ſancta corpora beatorum Calixti, & Cornelii, & Calepodii in mediana plaga Eccleſiæ tumulata poſt tergum populi jacentia non condigne honorificabantur. Quod religioſiſſimus idem Papa non leve tulit, ſed ſolerti, ſolitoque ſtudio cum intima induſtria operam adhibens, mirificum opus inchoans optime conſummavit. Nam effoſſo clandeſtino antro ſumma cum reverentia præfata ſancta corpora elevans in occidentali plaga ejuſdem Eccleſiæ, hoc eſt in ambitu abſidæ honorifice collocando occuluit, circa quæque maximæ molis aggravans aggerem, comptum miniſtris lapidibus tribunal erigens decoravit. Supraque confeſſionem reſpicientem ad ortum ſolis miri odoris celaturas ornata compagine coaptavit. Infra conſurgentem ſiquidem baſin altaris, miri metri, & ornatus modulo ex argento perſpicue in honorem ſanctæ Dei genitricis, ſemperque Virginis Mariæ e lata ſcilicet priori, erexit inter conſurgentes pulchris operis gradus. Ante quam Presbyterium amplum operoſi operis funditus conſtruxit. Cui ex Septentrionali plaga lapidibus circa ſeptum matroneum adpoſuit. Sed & decorem altari addens, & matrem Domini meritis honorans muneribus, fecit ibidem veſtem chryſoclavam cum blatta byzantea habentem hiſtoriam Nativitatis, & Reſurrectionis Domini noſtri Jeſu Chriſti. Et inſuper imaginem beatæ Dei genitricis Mariæ refoventem imaginem oblatoris ſui.

Dona.

Ipſe vero a Deo protectus, & præclarus Pontifex fecit amas argenteas ſex, quæ præcedunt per omnes ſtationes, penſ. lib. tresdecim. Scyphos duos, penſ. ſinguli lib. 10. Gemmiliones octo penſ. ſinguli lib. duas.

Hæc denique poſtquam omnia, Deo favente, a ſæpedicto Pontifice decenter expleta ſunt, ea quæ in Eccleſia B. Petri Apoſtoli foris muros longe jam ſenio caſſata videbantur, ad priſtinum ſtatum, cultumque perduxit.

S. Mariæ

Nam pœne totam porticum ſuper oratorium ſanctæ Dei genitricis Mariæ, quæ mediana dicitur noviter ex trabibus, cæteriſque lignis ob decorem baſilicæ decoravit. Immo & aliam ſimiliter

ter porticum ante valvas argenteas novo opere, cultuque præcipuo perfecit. Necnon & in fronte Paradysi jam fatæ Ecclesiæ principali musivo cuncta quæ a Priscis temporibus in eodem pariete erant diruta velocitate nimia pingere, ac restaurare decrevit.

Extruit varias domos.

Renovavit simul & porticum ejusdem basilicæ, quæ super gradus ejus esse perspicitur, per quos populus orationis voto indifferenter habet ascensum. Fecit etiam juxta acoliti pro quiete Pontificis, ubi post orationes matutinales, vel Missarum officia ejus valeant membra soporari, hospitium parvum, sed honeste constructum, & picturis decoravit eximiis. Igitur inter cætera bonæ operationis exempla fecit & in Patriarchio Lateranensi pro utilitate, sive usu Pontificis prope oratorium sancti Christi martyris Laurentii habitaculum satis idoneum, ubi & quies est optima, & cum clericis suis Pontifex inde egrediens omnipotenti Domino debitas potest laudes persolvere.

Edit. Parisf. pag. 167.

Igitur post hæc omnia, quæ superius ædificata leguntur ædificiis jam dirutis, & præ magnitudine temporum pene casuris, quæ infra palatium ab antiquis Patribus videbantur esse constructa, Beatissimus jam sæpius nominatus Papa Gregorius novo cultu, & opere a fundamentis erexit, atque composuit. Nam descensum qui paracellarium respicit, per quem antea homines veluti in nocte ascendebant, vel descendebant, ita noviter reformavit, ut nulla inde transeuntes deinceps, ut ante obscuritas valeat præpedire, a quo videlicet loco usque ad oratorium sancti Laurentii cuncta quæ erant vetera restauravit. Et alia nova adjecit, in quibus tres caminatas fieri jussit.

Renovavit immo & balneum, quod juxta paracellarium situm est a fundamentis per totum, & marmoribus, cæterisque placabilius operibus decoravit. Nam prius vetustatis longitudine casurum esse videbatur, nisi mens, vel optimum tanti Pontificis studium illud ad priorem statum reducere decrevisset. Pari modo & in Ecclesia Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana fecit vestem auri textilem habentem historiam palmarum, & Cœnam Domini.

Alia dona.

Item in venerabili monasterio sanctæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ, & sancti Cornelii, & Calixti, quam vocant trans Tiberim, fecit canistra numero sex, quæ pens. in simul libras decem & octo. Scyphum unum pens. lib. octo, & uncias quatuor. Canthara cum thymiamaterio pens. libr. tres. Siclonem unum pens. libras tres.

Perfectis autem his omnibus atque examussim patratis, quoniam jam sicut sæpedictum est ejus sancta, veneranda, ac recolenda simplicitas, utque in Dei erat omnipotentis semper intenta servitio, ita quoque de populi futura salute, & liberatione patriæ indifferenter erat sollicita, ne ab hostibus Deo non permittente quoquomodo caperentur: Et quoniam hujus sacratissimi patris ac Papæ temporibus impia, atque nefaria, & Deo odibilis Agarenorum gens a finibus suis consurgens pene omnes insulas, & omnium regiones terrarum circuiens, deprædationes hominum, & locorum desolationes atrociter faciebat, easque hactenus facere nullatenus cessat. De quibus quoque insolitis, atque cavendis periculis, misericordissimus Præsul magnum habens timorem ne populus a Deo sibi & beato Petro commissus Apostolo, qui in Portuensi, vel Ostiensi civitatibus habitavit a Saracenis nefandissimis tribulationis ac deprædationis sentirent jacturam, intimo trahens ex corde suspiria, cœpit prudenter inquirere, quomodo civitatem Ostiensem adjuvaret, ac liberare potuisset. In ejus statim omnipotens Deus hoc dedit corde consilium, ut civitatem ibidem qua populum salvare vellet a fundamentis noviter construere debuisset, quoniam ea, quæ

Sollicitudo Papæ contra incursus Saracenorum.

priori tempore ædificata fuerat longo quassata senio nunc videretur esse diruta. Fecit autem juxta quod ei fuerat divinitus inspiratum: in prædicta enim civitate Ostiensi, civitatem aliam a solo valde fortissimam muris quoque altioribus, portis simul, ac seris, & catharactis eam undique permunivit, & desuper ad inimicos, si venerint expugnandos petrarias nobili arte composuit, & a foris non longe ab eisdem muris ipsam civitatem altiori fossato præcinxit, ne facilius muros contingere isti valerent.

Quando autem sæpedicta civitas novæ fabricæ initium meruit, ipse ibidem sanctissimus Papa per se multis residens diebus partem quandam murorum non modicam cum suis hominibus quasi in sortem percipiens a fundamentis erexit.

De qua donec, Deo prosperante, crebro dicta civitas ad legitimam totius fabricæ finem perducta est, multos exinde labores in suo sancto pectore, vel certamina indesinenter sustinuit. Cui etiam noviter civitati constructæ, hoc nomen in sempiternum statuit permanendum, scilicet ut ab omnibus sive Romanis, sive aliis nationibus a proprio, quod ei erat, nomine, id est, Gregoriopolis vocaretur. Et re vera merito hoc a conditoris sui nomine vocabulum sumpsit, quia quod nullum legimus fecisse Pontificem, iste Dei omnipotentis auxilio, simulque virtute munitus pro populo, ac liberatione patriæ ante jam nominatum opus mirabili decore fabricæ construxit, atque composuit.

pag. 168.

Novã Ostiam Papa condidit.

His itaque in suis locis manentibus fecit idem coangelicus, atque eximius Præsul in basilica Salvatoris Domini nostri Jesu Christi juxta Patriarchium Lateranense vestem cum chrysoclavo habentem in fronte altaris historiam beatissimorum Baptistæ, atque Evangelistæ Joannis. Et per altaris circuitum similiter uno corpore cohærentiam quasi vela similiter de chrysoclavo, & quasdam picturas habentium in modum gryphorum cornua in frontibus picta. Fecit etiam in monasterio beatissimi Martyris Christi Laurentii, quod dicitur Pallacinis canistra de argento sex, & cerostata duo inducta. Scyphum unum argenteum, & amam similiter de argento.

Dona in Eccles. S. Salvatoris.

S. Laurentii

Fecit etiam in oratorio sanctissimi Papæ Gregorii sito infra Ecclesiam beati Petri Apostoli columnellas argenteas quatuor habentes libras argenti numero quadraginta.

Post hæc autem omnia ipse venerabilis Pontifex in curte, quæ cognominatur draconis, domum satis dignam undique porticibus ab solariis circundatam a solo noviter fieri statuit, in qua tam ipse, quamque etiam futuri Pontifices cum omnibus, qui eis obsequuntur, quamdiu eis placuerit ibidem statiose immorari, valeant. Fecit autem similiter & in curte alia, quæ galeria vocitatur domum aliam largam, ac spatiosam, satisque præcipuam ad opus, atque utilitatem Pontificum ubi obediens oportunum fuerit ut cum omnibus, qui eis famulantur amplissime hospitentur. Item sæpedictus idem almus Pontifex, atque præclarus superno amore exardescens fecit in basilica sanctæ, intactæque virginis Dei genitricis Dominæ nostræ Mariæ, quæ cognominatur ad martyres cyborium ex argento purissimo pensans simul libras quadringentas. Simul & coronam ex argento purissimo I. pens. libras decem & semis.

Extruit domos

Dona Ecclesiarum.

Similiter autem fecit in basilica beati Marcelli Confessoris, atque Pontificis coronas ex argento purissimo tres pensantes simul libras Immo vero & in Diaconia beati Georgii Martyris fecit velum Alexandrinum habens phasianos duodecim, & vela ante januas lineum plumatum unum. Qui beatissimus Pontifex postquam Sedem Romanam, & Apostolicam annos sexdecim gloriosissime rexit, ex hac luce sub-

tractus ad æternam migravit requiem. Fecit ordinationes quinque per mensem Martium, & Decembr. seu Septemb. Presbyteros Diaconos Episcopos per diversa loca numero centum octuaginta quinque. sepultus vero est in basilica beati Petri Apostoli.

Edit. Paris. pag. 169.

CIV. SERGIUS II.

ANNO CHRISTI DCCCXLIV.

LOTHARII V. MICHAELIS III.

SERGIUS, natione Romanus, ex patre Sergio regionis quartæ sedit annos tres.

Hic cum illustri editus a matre fuisset castis nutrimentis, eum erudire ingenti cœpit cum studio. Ut nihil obscœnum vel libidinis ab eo quisquam audire, aut videre posset, puerilia oblectamenta contemnere non verebatur. Ita ut actibus pollere videretur piis ab omnibus, & moribus clarescere majorum cœperit nobilium, puris munitus, instructusque maternis monitis. *Educatio pia Sergii.*

Igitur mater exultabat quotidie, & omnipotenti Deo gratias referebat alacriter, qui talem sibi superno prolem concessisset auxilio. Duodecimo quidem ætatis suæ anno obiit mater ejus, migravitque ad Dominum, qui relictus a matre (pater jam olim luce caruerat) cum suis morabatur in parentum æde patribus.

Eodem tempore urbis Romæ primatum gerebat Ecclesiæ Leo tertius Papa benedictus, atque præcipuus, qui generositatem hujus præclari pueri reminiscens, ac parentum ejus nobilitatem recolens, ad suam eum jussit magno cum amore duci præsentiam. Itaque cum adductus fuisset hilari vultu, eum serenaque mente contemplari cœpit, & suo supra modum placuit animo. Tunc præsul eum scholæ cantorum ad erudiendum communibus tradidit litteris, & ut mellifluis instrueretur cantilenæ melodiis.

Insignis idem, & solertissimus puer, celeriter omnes litteralis disciplinæ sumpsit ingenium, ut omnes ipsius præcelleret scholæ puerulos. His optimus auditis Pontifex inexplebili replebatur quotidie gaudio pro pueritiæ ejus benignis profectibus. Tunc eum Acolytum in sancta constituit Romana Ecclesia. Vicesimo autem Pontificatus sui anno cum decessisset officio, Romanæ sacerdotium Stephanus suscepit Ecclesiæ, quem etiam ipse amplo cum cordis diligebat affectu. Et cum eum strenue in divinis scripturis nobiliter contemplaretur velocem, protinus illi Subdiaconatus concessit officium. Parvoque tempore post Episcopatus sui administratum regimen, Ecclesiæ gubernacula Paschalis suscepit. A quo idem vir per omnia prudentissimus vita, eruditione, moribusque adornatus tituli beati Silvestri Confessoris, atque Pontificis Presbyter consecratur. Qui super omnes misericordia, studio, vigilantia, atque omnibus optimis institutionibus claruit. Paschale vero defuncto Præsulatus culmen accepit Eugenius. Igitur in Pontificio cum tribus perdurasset ipse Eugenius annis, Valentinus Sedis ipsius Pontifex consecratur. cujus post casum, Ecclesiæ apicem suscepit Gregorius. A quo cum diligentius prædictus vir amaretur, Archipresbyterum eum in sancta ordinavit Ecclesia. *Fit Subdiaconus. Et Presbyter. Et Archipresbyter.*

Qui vero cum per sexdecim solertissime gubernasset Ecclesiam annos ad extrema ductus occubuit. Tunc vero, cum proceres, & Romanæ urbis optimates, universusque Ecclesiæ populus pro eligendo Pontifice in unum coissent, atque alius de alio, ut fieri solet in talibus conclamaret: subito per Dei providentiam divino nutu compuncti, de antefati Sergii Archipresbyteri religione diligentius confabulari cœperunt, ut omnes conclamarent, quia dignus est Pontificatus adipisci regimen.

Firmatoque in eumdem virum consilio unusquisque in sua reversus est. Tunc repente Diaconus quidam ipsius Ecclesiæ Joannes in tantum amentiæ erupit, atque insaniæ, ut persuaso quodam satis imperito & agresti populo collecta turbulentorum, & seditiosorum manu in Patriarchium Lateranense per vim fractis januis, bellicis telis ingrederetur, legis, & ordinis traditionem transgressus: quo ex facto omnes qui intra Patriarchii mœnia aderant, stupore & metu repleti sunt. Igitur cum per unius horæ momentum cum eo illa perdurasset ignobilis populi concio timore correpta, eo relicto nusquam comparuit. Quibus ita gestis omnes Quiritum Principes indignati sunt, & communi consilio universi pariter in basilica beati Martini Confessoris, atque Pontificis celeri cursu magnoque equitatu sunt congregati. Et eundem Archipresbyterum Sergium in omnibus probatissimum virtutibus virum, de quo superius memoriam fecimus, extrahentes de Ecclesia magno cum honore, magnaque populi comitante caterva, amplisque resonantibus laudibus, cum hymnis, & canticis spiritualibus in Patriarchium Lateranense electus, atque perductus est. Eodem vero die tanta nix in urbe effusa est, ut omnibus candidata cerneretur. Quod multi gaudii dicebant, & claritatis esse indicium. *Discordia in electione. pag. 170. Sergius a potiori parte eligitur. Hinc liquet Sergium non fuisse primum qui nomen mutarit.*

Prædictum vero Joannem Diaconem de Patriarchio magna cum turpitudine hujus Romanæ urbis Principes expulerunt, & arctius in claustra sub cautela trudi præceperunt, pro eadem tantæ temeritatis impia, & dira præsumptione, quam sæpefatus Joannes Diaconus ausus est perpetrare. Quem etiam concilio Antistitum Principes damnare, suoque voluerunt privari honore. Necnon & alii ensibus membratim eum dilaniare, ac interimere voluerunt. Sed hoc fieri benignus, & solertissimus Sergius Præsul prohibuit, nolens malum pro malo secundum Evangelicam cuiquam reddere vocem. *Auctor discordiæ pellitur. Rom. 12.*

Tunc demum exultantibus omnibus sacerdotibus, proceribus & optimatibus, omnibusque Ecclesiæ populis, idem sanctissimus vir in Apostolica beati Petri sacratissima sede ordinatus, consecratusque est Pontifex. *Consecratur in Pontificem Sergius.*

Erat enim origine insignis, fide purus, prædicatione liberior, Deo humilis, hominibus clarus, vultu alacris, mente alacrior, Ecclesiarum gubernator, plebium cultor, pauperum fautor, viduarum tegmen, & consolator indigentium, largitor dispersorum, congregatorum conservator: inanium, secularium que rerum contemptor, solis in sapientiæ divitiis avidus & amator. Hujus sacratissimæ consecrationis cum ad aures invictissimi Augusti Lotharii rumor pervenisset Imperatoris, Drogonem videlicet Metensis Ecclesiæ Archiepiscopum cum excellentissimo Hludouvico filio suo, magno cum Francorum exercitu Romam direxit: cum quibus etiam Archiepiscopos, pluresque Episcopos, Abbates & Comites proficisci præcepit. Ipse vero a quo in oras Bononiæ civitatis * cum belligeris suis exercitibus sunt ingressi, tantas cædes, tantasque strages in populo peregerunt, ut qui per urbes, & agros erant tyrannica crudelitate perterriti, relictis propriis locis per loca abdita, & latebras se absconderent. Cum vero hæc per omnem locum, singulasque per urbes, atque vicos & agros sæva operarentur nequitia, ad pontem pervenerunt Capellæ. Tantaque erat tunc cæli serenitas, ut toto in aere nubes aut pluviæ signum quisquam videre non potuisset. Subito vero atrarum non modica densitas nubium facta est, nimbosisque procellis, & coruscationibus circumdati, quidam de primatibus Drogonis consiliarii fulminis ictu percussi, ac interempti sunt. *Sergii virtutes. Lotharius Imperator mittit Drogonem in Italiam, & filium suum. * feligitis. Exercitus Lotharii agrum Bononiensem devastat. Fulmine puniuntur exercitus.*

Hoc videntes horribile signum nimio omnes timore Franci correpti sunt. Sed nullatenus mentis ferocitatem deponentes atroci voluntate ad urbem velociter properabant.

Quorum adventum antedictus beatissimus Pa Sergius fieri opius cum cognovisset, in ejus ap cell entissimi HludoWici Regis occursum universos Judices ad fere novem milliaria ab hac Romana urbe direxit.

Honorifice Romani recipit Francos. Quem cum signis, & magnis resonantibus laudibus susceperunt. Et dum urbi pene unius milliarii spatio appropinquasset universas militiæ scholas una cum patronis direxit. Dignas nobilissimo Regi laudes omnes canentes, aliosque militiæ doctissimos Græcos Imperatorias laudes decantantes, cum dulcisonis earumdem laudum vocibus ipsum regem gloriose susceperunt.

Edit. Parif. Pag. 171.

Obviam illi ejus sanctitas dirigens venerandas cruces, item signa, sicut mos est Imperatorem, aut Regem suscipere. Ita eum cum ingenti honore suscipi fecit. Ipse vero Hludouvicus Rex qua hora sibi sacratissimas cruces, ac signa obviam advenisse conspexit, alacris factus valde lætatus est. Tunc suo universo cum populo omnibus Romanis Judicibus, & scholis antecedentibus ad beatum Petrum studuit properare.

Quem ante dictus almificus Pontifex in gradibus ipsius apostolicæ aulæ eundem regem in ipso die Dominico post Pentecosten suo cum clero expectavit. Conjungente vero eodem Rege universosque gradus ejusdem sacratissimæ beati Petri Ecclesiæ ascendente ad prænominatum propinquavit Pontificem, ubi in atrio super gradus juxta fores Ecclesiæ cum universo clero, & populo Romano sistebat. Tunc mutuo se amplectentes tenuit idem Hludouvicus Rex dexteram antedicti Pontificis, & in interitus ingressi atrium ad portas pervenerunt argenteas. In quo atrio unus de exercitibus a dæmonio arreptus in conspectu Francorum omnium valde vexatus est. Tunc almificus Præsul claudi faciens omnes januas beati Petri, atque ferari præcepit, & Regi sancto Spiritu admonente sic dixit.

Lodov. Rex & Papa se amplectuntur.

Si pura mente, & sincera voluntate, & pro salute Reipublicæ, ac totius urbis, hujusque Ecclesiæ huc advenisti, has mea ingredere januas jussione: sin aliter nec per me, nec per meam concessionem istæ tibi portæ aperientur.

Statim Rex ille respondens, dixit, quod nullo maligno animo, aut aliqua pravitate vel malo ingenio advenisset. Tunc eodem Præsule præcipiente appositis manibus prædictas januas patefecerunt. Et ita in eandem venerandam aulam beati Petri ingressi sunt, laudem Deo, & ejusdem excellentiæ decantantes universus clerus, & cuncti religiosi Dei famuli, extensaque voce adclamantes ***Benedictus qui venit in nomine Domini***, &c. Sicque cum eodem Pontifice ipse Rex simulque omnes Episcopi, Abbates, & Judices, & universi Franci, qui cum eo advenerant ad confessionem beati Petri appropinquantes, seseque pronos ibidem prosternentes Deo nostro omnipotenti, & eidem Apostolorum Principi gratias reddiderunt. Et data a prædicto almo Pontifice super populum oratione, ab Ecclesia pariter omnes regressi sunt. Postea vero continuis diebus sequentibus omnia suburbana pestifera devastatione compresserunt, agrosque & segetes, atque prata quasi fulmineus impetus decerpserunt. Dum hæc gerebantur, ipse vero a Deo protectus Pontifex a quibusdam audierat, quod in hanc famosissimam urbem hospitalitatis causa introire voluissent, sed munitis, clausisque portis, ut fieret, minime concessit.

Rex ingreditur Ecclesiam S. Petri.

Franci Romanorum agrum vastant.

Dominico vero die sequente in eadem Principis Apostolorum basilica omnes Archiepiscopi, & sancti Abbates, & omnes qui cum eo venerant Franci sunt congregati, omnesque pariter Romanorum nobiles, & præclari. Tunc almificus Pontifex manibus suis ipsum Hludouvicum Lotharii Imperat. filium oleo sancto perungens regali ac pretiosissima coronavit corona, Regemque Longobardis præfecit. Cui regalem tribuens gladium illum subcingere jussit.

Sergius coronat Ludov. in Regem Longob.

Deinde missarum celebratione finita ab Ecclesia omnes cum Rege lætantes regressi sunt. Deinceps vero per dies singulos conflictum summi certaminis cum sanctissimo Præsule, omnibusque Episcopis, & optimatibus nostris, atque proceribus ipse Drogo Archiepiscopus Metensis Ecclesiæ, de quo superius memoriam fecimus, commovebat tam ipse, quam omnes Archiepiscopi & Episcopi, qui cum eo contra hanc universalem & caput cunctarum Ecclesiarum Dei, sine Metropolitani concessione, atque vocatione convenerant. Id est, Gregorius Archiepiscopus Ecclesiæ Ravennensis, & Angelbertus Archiepiscopus Ecclesiæ Mediolanensis, Joseph Episcopus Ecclesiæ Eporeclensis. Aginus Episcopus Ecclesiæ Veronensis, Almaricus Ecclesiæ Camensis Episcopus. Nortchaudus Episcopus Ecclesiæ Vercellensis, Sigifridus Episcopus Ecclesiæ Regiensis, Toringarius Episcopus Ecclesiæ Concordiensis, Odelvertus Episcopus Ecclesiæ Aquensis, Ambrosius Episcopus Ecclesiæ Lucensis, Joannes Episcopus Ecclesiæ Pisensis, Petrus Episcopus Ecclesiæ Vollaterrensis, Gausprandus Episcopus Ecclesiæ Pistoriensis, Cantio Episcopus Ecclesiæ Senensis, Lupus Episcopus Ecclesiæ Textinæ, Sisimundus Episcopus Ecclesiæ Aprutiensis, Pisco Episcopus Ecclesiæ Scolanensis, Fratellus Episcopus Ecclesiæ Camerinensis, Gisus Episcopus Ecclesiæ Firmanæ, Racipertus Episcopus Ecclesiæ Nucerinienfis, Amadeus Episcopus Pinnensis, Donatus Episcopus Ecclesiæ Fesolanæ & cæteri.

pag. 172.

Cum quibus etiam Boso Comes, Adalgisus Comes, Joannes Comes, Wldo Comes, Vernardus Comes, Wifridus Comes, atque Maurinus Comes, & cæteri pariter contendebant.

Sed divina gratia inspirante nec sermones ipsius almi Pontificis neque prudentiam superare valuerunt. Tantaque ei superna aderat virtus, ut nullus sermone eum concludere, vel constringere potuisset.

Et ab eo superati pudore, & operti confusione discesserunt. Quod videntes omnem iram, atque ferocitatem, quam mentibus observabant, omni modo deposuerunt. His igitur peractis a prædicto postulaverunt Pontifice, ut omnes primates Romani fidelitatem ipsi Lodouvico Regi per sacramentum promitterent. Quod prudentissimus Pontifex fieri nequaquam concessit, sed sic orsus est illis. Quia si vultis, Domno Lothario magno Imperatori hoc sacramentum, ut faciant solummodo consentio, atque permitto. Nam Hludovico ejus filio ut hoc peragatur nec ego, nec omnis Romanorum nobilitas consentit.

Papa non vult Ludovic. regi promitti fidelitatem a Roma. nis.

Tunc demum in eadem Ecclesia sedentes pariter tam beatissimus Pontifex, quam magnus Rex, & omnes Archiepiscopi, atque Episcopi stantibus reliquis sacerdotibus, & Romanorum ac Francorum optimatibus fidelitatem Lothario magno Imperatori semper Augusto promiserunt. Post hæc vero Ebbo quidam & Bartholomeus Archiepiscopi, qui pro criminibus suis privato honore ab Ecclesia fuerant expulsi, a sanctissimo Pontifice postulabant, ut eos reconciliare ac pallium eis tribuere dignaretur. Quos etiam idem Præsul nec communione inter clerum dignos esse suscipere dicebat, sed inter communem populum communicandi licentiam tantummodo haberent. Per idem tempus cum Rex ipse Ludovicus Romæ degeret, Siginolfus Beneventanorum Princeps magno cum exercitu Romam venit. Quem cum prædictus Rex honorifice suscepisset, omnia pro quibus venerat, ipsi indicavit. Cui Rex gratanti animo quicquid quæsierat tribuit, atque concessit. Et cum simul Franci, Longobardi, ac Beneventani congregati fuissent, facta est ingens populi multitudo, ita ut ex omni parte Roma circumdata videretur: quorum mul-

Promittit cum aliis fidelitatem Imperatori Lothario.

Platina in Sergio.

titudine omnia fata deleta sunt. Ipse vero Siginolfus ardenti pectore præcipuum desiderabat videre Pontificem & ab eo benedictionem recipere. Quem Præsul cum suscepisset solo prostratus pretiosos ipsius pedes humiliter osculatus est, & ab eo benedictione suscepta ab ejus conspectu alacriter Deo gratias referens regressus est.

Ludov. rex Roma discedit. His omnibus finitis ipse excellentissimus Rex Holoduvicus ampla cum lætitia Papiam reversus est, ubi ab exordio principatus sui culmen regebat. Tunc vero læti omnes cum conjugibus, ac liberis senatus, populusque Romanus ingenti peste liberati, & jugo tyrannicæ immanitatis redempti, sanctissimum Sergium Præsulem velut salutis auctorem, ac restitutorem pacis venerabantur. Ille tamen non suæ virtuti rem gestam, sed divino muneri deputabat. *Edit. Paris. pag. 173.*

Dona oblata Eccles. Constantiniana a Sergio. Jam quia lingua cuncta, quæ gessit, per ordinem explere non prævalet, transeamus ad ea, quæ in sanctis locis obtulit, & breviter enarrare inchoemus. In primo quidem Pontificatus sui exordio superno amore exardescens in basilica Salvatoris, quæ Constantiniana vocabatur, miræ pulchritudinis opus explevit. Nam ambitum sacri altaris, qui strictim in ea fuerat olim constructus, largiorem proprio digito designans a fundamentis perfecit, pulchrisque columnis cum marmoribus desuper in gyro sculptis splendide decoravit. Ubi nunc sacra plebs in administrationem sacri largiter consistit officii.

Quo expleto ipse almificus Pontifex pro decore, atque ornatu hujus præclari operis in eadem basilica obtulit vela alba holoserica viginti ornata in circuitu de fundato. Similiter & alia de fundato valde optima viginti ornata in circuitu de blattin. Ubi etiam confessionem mirificam Christo cooperante construxit, & argenteis tabulis auroque perfusis fulgide compsit, quam propriis manibus consecrans reliquias posuit. Et aliud quidem opus ante fores hujus venerandæ basilicæ valde optimum peregit. Quia sacra pridem, quæ latebant populis limina, summo studio omnibus manifesta constituit, cum pulchre decoros ibidem arcus a fundamentis construeret, quos etiam variis picturis nitide decoravit.

B. Mariæ Ipse vero a Deo protectus, & præclarus Pontifex pro remedio, & futura animæ suæ retributione cameram Præsepii Domini nostri Jesu Christi, quod basilicæ beatæ Dei genitricis Dominæ nostræ connectitur, quæ major ab omnibus nuncupatur argenteis tabulis, ac deauratis habentibus historiam beatæ Dei genitricis Mariæ magnifice atque præcipue perornavit.

S. Archangeli Quod nullus Pontificum per tot annorum curricula ad tanti decoris speciem perducere arbitratus est. Hic vero Præsul cum de omnibus Ecclesiis sollicite curam gereret, etiam basilicam sancti Archangeli, quæ in cacumine * Fajani montis est constituta largiorem, quam pridem fuerat, a fundamentis perfecit, ac radiantibus picturis luculente pingi jussit. Ac sarta tecta ejus noviter restauravit. Ubi & obtulit vestes de imizilo quatuor. Similiter & vela quatuor. Ipse vero almificus, & beatissimus Papa, scholam Cantorum quæ pridem Orphanotrophium vocabatur, cum præ nimia vetustate pene in ruinam posita, atque confracta videretur, Dei annuente clementia a fundamentis in meliorem, ut olim fuerat, statum noviter restauravit. Nam & basilicam B. Romani martyris quæ non longe ab urbe foris porta Salaria sita est, a fundamentis perfecit. quam etiam titulo sanctorum Silvestri, & Martini parrochiam esse decrevit. Fecit autem & in basilica sancti Theodori martyris, quæ in Coranis videtur finibus posita milliario ab urbe Roma trigesimo, quam etiam splendide picturis fulgentibus decoravit.

** forte, Gargani*

S. Romani

S. Theodori

S. Petri Fecit autem in basilica beati Petri Apostoli vestem de chrysoclavo habentem in medio Salvatoris effigiem, & dextra, lævaque ejus omnium sanctorum Apostolorum rutilantes figuras, quam etiam pretiosissimis gemmis prasinis, & hyacinthinis perornavit. Igitur summopere consummatus ipse a Deo protectus, & beatissimus Papa pia devotione sollicitus pro desiderabili dilectione sanctorum Silvestri, & Martini, Ecclesiam quæ sancto eorum fuerat nomini consecrata, quam ab exordio sacerdotii sui, usque quo ad Pontificatus culmen deductus est, strenue gubernavit, & per olitana tempora defecta vetustate marcuerat, ruinisque confracta diu antiquitus lacerata manebat, Dei annuente clementia, in meliorem, pulchrioremque statum a fundamentis perfecit. Absidam quoque ipsius aureis musivo perfuso coloribus ingenti amore depinxit. Et ad honorem omnipotentis Dei, ejusdemque beatissimi Silvestri Præsulis corpus cum beatissimo Fabiano atque Stephano, & Sotere martyribus, ac Pontificibus, simulque Asterio martyre cum sacratissima filia ejus, sanctoque Cyriaco, & Mauro, Largo, & Smaragdo, atque Anastasio, & Innocentio Pontificibus una cum sancto Quirino, ac Leone Episcopis, pariter Arthemio, Nicandro, Crescentiano martyribus cum quibus beata Sotere, atque Paulina, necnon Memmia, Juliana, & Quirilla, Theophiste, Sophia virginibus atque martyribus, & beata Quiriaca vidua, cum aliis multis, quorum nomina Deo soli sunt cognita, utrosque sub sacro altari dedicans collocavit. *S. Silvestri & Martini.* *pag. 174.*

His igitur magnifice peractis, gratanti animo, menteque sollicita obtulit in eadem Ecclesia perenniter hæc permanenda. Regnum aureum valde pretiosissimum cum gemmis prasinis, hyacinthinis, & albis, quod nunc usque super altare cernitur pendens, habens in medio crucem de auro purissimo cum gemmis similiter pretiosis. Item gabathas ex argento purissimo auroque perfusas quatuor pendentes ante vestibulum sacri altaris, atque gabathas interrasiles deauratis cum bullis duabus. Crucem auream cum gemmis valde optimis duabus. Et aliam similiter crucem de argento unam. Obtulit in eadem basilica thymiamateria aureo superinducta colore tria, patenas de argento purissimo, ac deauratas duas. Colatorium de argento quod in sacro utitur officio deauratum unum. Regnum de argento cum tintinnabulis, habens in medio crucem cum palumba, unum.

Hic beatissimus Papa superno amore exardescens obtulit, ubi supra, aquæ manilia de argento paria tria. Item sextaria de argento duo. Coronas majores de argento quatuor cum delphinis pensantes libras...... Calices de argento majores pariter deauratos duos. Patenam de argento majorem auroque perfusam habentem in medio effigiem Domini nostri Jesu Christi. Cerostata desuper argentata paria tria. Canistra de argento tria. Patenam cum calice deaurato uno. Scyphum argenteum unum pensan. libras....

Obtulit vero ad honorem ipsius venerandæ basilicæ cantaros de aurichalco duodecim: rugas similiter de aurichalco paria sex. Fecit autem hic præclarus ad gloriam atque honorem sanctorum Confessorum, de quibus superius mentionem fecimus, cyborium ex argento purissimo pens. libras.....

Nam & confessionem sacri altaris argenteis tabulis, auroque perfusis pensan. libras...... magnificeque ornavit, ut per sacras eorum intercessiones ætherei regni gaudia possideret.

Hic misericordissimus, & benignissimus Antistes obtulit ubi supra imagines de argento, auroque perfusas tres. Quarum una habens effigiem Domini nostri Jesu Christi. Aliæ vero duæ sanctorum Silvestri, & Martini, sedentes super vestibulum sacri altaris.

Obtulit vero in jam superius dicta basilica vestem de chrysoclavo habentem historiam Resurre-

ctionis Domini nostri Jesu Christi cum gemmis prasinis, hyacinthinis, & albis. Fecit etiam & aliam vestem de fundato valde pretiosissimam cum chrysoclavo habentem in medio effigiem Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, dextra, laevaque ejus effigies sanctorum Silvestri, ac Martini. Similiter cum gemmis prasinis, hyacinthinis, & albis. Immo vero obtulit sanctissimus Praesul cortinas Alexandrinas pretiosissimo opere contextas tres. Vela de fundato ornata in circuitu de blattin, quae pendent in arcu ipsius basilicae viginti quatuor. Vela alia de fundato cum periclysi de blattin quindecim. Vela alba holoserica, ex quibus sacrum circumdatur altare quatuor. unum ex eis habens in medio crucem, & gammadias de chrysoclavo, & alia ornata in circuitu de blattin.

Hic insignis & beatissimus Papa divina inspiratione protectus, juxta latus ipsius basilicae ad laudem creatoris monasterium in honore beati Petri, ac Pauli Apostoli, Sergii, & Bacchii, sanctique Silvestri, & Martini a fundamentis construxit. In quo monachorum Deo servientium congregationem pro quotidianis laudibus in praedicta Ecclesia die, noctuque Domino Deo nostro deprecantes constituit.

Exstruxit monasterium.

Edit. Parif. pag. 175.

Qui beatissimus Pontifex postquam Sedem Romanam, & Apostolicam annis tribus gloriosissime rexit, hac luce subtractus ad aeternam migravit requiem. Fecit autem ordinationem unam in mense Martio, Presbyteros octo, Diaconos tres, Episcopos per diversa loca numero viginti & tres. Sepultus vero est in basilica beati Petri Apostoli.

CV. S. LEO IV.

ANNO CHRISTI 847.

LOTHAR. VIII. IMP. MICH. III VI.

Leo IV. natione Romanus ex patre * Radoaldo sedit annos octo, menses tres, dies quinque. Hic adeo catholicus, atque Apostolicus vir multae patientiae, multaeque humilitatis extitit, largus, pius, innocens sive benignus, amator justitiae, & plebis ferventissimus gubernator, divinarum quoque scripturarum indefiences perscrutator, vigiliis & orationibus semper intentus. In cujus etiam beatissimo pectore, juxta illud quod in sancto Evangelio legitur, *& serpentis astutia, & simplicitas inhabitabat columbae.* Erat enim totius sanctitatis decore repletus. Amator enim religiosorum hominum, Deoque in omnibus assidue famulantium, nutritor pauperum, & contemptor sui. Hic primum a parentibus ob studia litterarum in monasterium beati Martini Confessoris Christi, quod foris muros hujus civitatis Romanae juxta Ecclesiam beati Petri Apostoli situm est, quousque sacras litteras plenitus disceret, sponte concessit. Ubi non solum litteras didicit, verum etiam in studio sanctae conversationis, non quasi puer, sicut tunc erat, sed velut perfectus monachus mansit. Cujus etiam piae conversationis exemplo alii sub eodem monachico degentes ritu omnipotenti Domino plus devote serviebant. Eratque cum illis quasi unus ex illis. *Et quoniam civitas supra montem posita abscondi non potest*, sic neque hujus rumor sanctissimi viri diu occultus existere potuit. Fama illius, sive sanctitatis opinio huc, illuc luce clarius divulgata est, atque multorum relatione fidelium ad aures Pontificalis quondam beatissimi Patris, & Papae Gregorii mox festino relatu occurrit, cui cum tantae fuisset castitatis, dignaeque conversationis magisterium enarratum, illico eum ex monasterio, quo pie degebat, exire jubens, ad sanctae matris Ecclesiae gremium perduxit, atque ut in suo semper servitio familiariter permaneret, in Lateranensi Patriarchio esse praecepit.

** Plat. Radulpho.*

Leonis virtutes.

Matt. 10.

In monasterio vixit.

Matth. 5.

E monasterio a Papa evocatur.

Subdiaconum quoque eum ob suae famam vitae laudabilis fecit. Qui tamen quamvis locum mutaret, vel ordinem, tamen vitam moresque suos plusquam prius in summi Creatoris nostri servitio regulariter constrinxit, bonisque multiplicavit operibus. Defuncto autem hujus sacratissimae Sedis Papa Gregorio, tunc Sergius Archipresbyter sanctae Romanae Ecclesiae Praesul effectus, hunc de quo superius nonnulla retulimus, Leonem videlicet beatissimum Papam Presbyterum consecravit, eique titulum sanctorum Quatuor Coronatorum largitus est.

Fit Subdiaconus.

Fit Presbyter

In quo dum bonis polleret moribus ibique indigentibus necessaria ministraret, peregrinos, ac pauperes, minusque habentes non solum verbo, immo etiam corporalibus alimoniis refoveret is, qui tunc praeerat Sergius Romanae Sedis Antistes ex praesenti vita subtractus est, sub cujus etiam tempore Ecclesiae beatissimorum principum Petri, & Pauli a Saracenis funditus depraedatae sunt.

Quia igitur calamitate sive miseria omnis Romanorum vigor elanguit, atque contritus est hoc facto, universa concio Romanorum ex duobus casibus, vel periculis, videlicet de repentina morte Pontificis, & devastatione, quae facta fuerat in Ecclesiis sanctis, cunctorumque finibus Romanorum, fatebatur se nullatenus evadere mortis periculum posse. Cumque pari devotione, communique consilio universi Romani proceres de futuro cogitarent Pontifice, ut quis esset, qui tam sanctum, & inviolabilem locum cum omnipotentis Dei timore regere, vel gubernare potuisset, confestim fama beatissimi Praesulis simul & meritum ab omnibus patefacta est, totamque per urbem diffusa: nec dum enim is, qui obierat, Pontifex ad sepulturam debitam fuerat deportatus.

pag. 176.

Et ecce omnes a novissimo usque ad primum una voce, una simulque concordia Leonem venerabilem Presbyterum sibi futurum Pontificem flagitarant. Et quod nullum super se alium habere vellent Praesulem, nisi hunc, de quo crebro dictum est multis conjurationibus, ac vocibus fatebantur. Quorum incunctanter omnium credimus corda ad hunc expetendum non aliud, nisi amor divinus, & divinae virtutis inflammavit & univit clementia.

Consensu unanimi omnium eligitur in Papam.

Tunc omnes, ut superius adnotatum est, pergentes cum gaudio multaeque aviditatis laetitia ad Ecclesiam, in qua degebat, beatorum quatuor Coronatorum eum coactum, invitumque exinde abstrahentes cum hymnis, laudibusque praecipuis ad Lateranense Patriarchium perduxerunt; qui morem conservantes antiquum omnes osculati sunt pedes. Quanta autem in ejus Pontificali electione concordia, vel unanimitas fuerit, nullus breviter enarrare hominum potest. Quid autem electionis suae tempore Apostolorum suffragiis suisque sanctis intervenientibus precibus de Saracenis illis, qui tam nefarium scelus commiserunt divina virtus peregerit, hoc inconveniens, aut reprehensibile non est sive ob futurorum, sive timorem, sive memoriam praesentibus litteris adnotare. Omnes enim cum vellent iniquitatis, ac depraedationis scelere perpetrato ad Africanam, qua venerant regionem * revertere, vasto maris pelago vi ventorum, procellarumque sicut certa relatione cognovimus, Deo permittente, demersi sunt, antiquumque illud Aegyptiorum miraculum ecce noviter Apostolorum meruit oratio obtinere. Romani quoque, ut diximus, novi electione Pontificis congaudentes, coeperunt iterum non mediocriter contristari, eo quod sine Imperiali non audebant auctoritate futurum consecrare Pontificem, periculumque Romanae urbis maxime metuebant, ne iterum, ut olim, aliis ab hostibus fuisset ob-

Cogitur ad Palatium.

Mos antiquus osculandi pedes Pontificis.

** reverti.*

Saraceni in mari pereunt.

Romani non audent sine facultate Imp. eligere Papam.

fessa. Hoc timore & futuro casu perterriti, eum sine permissu Principis Præsulem consecraverunt, fidem quoque illius sive honorem post Deum per omnia, & in omnibus conservantes.

Jam quia humanus existimare non sufficit arbiter, nec hoc referre prævalet quantæ bonitatis, ac pietatis hic beatissimus extitit Pontifex, redeamus ad ea, quæ fretus Dei amore sanctorum *Dona a Leone oblata Ecclesiis.* Ecclesiis obtulit, & a primo Pontificatus sui exordio enarremus. Hic vero insignis, & præclarus Antistes superno amore exardescens obtulit in *S. Petri.* basilica beati Petri Apostoli coronam ex argento purissimo unam pensantem libras viginti & quatuor. Gabathas interrasiles duas pens. libras duas. Vela septem, duo quidem de fundato, & alia duo de stauraci, & tria de spanisco. Obtulit vero ibidem ad splendorem, & gloriam ipsius venerandæ basilicæ cortinam Alexandrinam miræ pulchritudinis unam, habentem historiam pavonum portantium desuper homines, & aliam historiam Aquilarum, rotarumque & avium cum arboribus. Ipse vero egregius, & prudentissimus Papa obtu- *SS. Coronatorum.* lit in basilica sanctorum quatuor Coronatorum, in qua Sacerdotii sui solertissime functus est officium, canistra de argento purissimo tria pens. libras....

Aquamanile similiter de argento mundissimo par unum, canthara cum thymiamaterio, id est, pensan. libras.... Vela de fundato, quæ ad nitorem ipsius in arcu videntur Ecclesiæ pendere, duodecim. Item vela serica alba triginta & quatuor. Fecit vero in eadem basilica ad splendorem sacri altris vestem holosericam habentem periclysin de chrysoclavo. Et aliam vestem albam cum *Edit. Paris. pag. 177.* rosis habentem rotas septem, & in medio tabulam de chrysoclavo cum effigie hominis gerentis in capite gemmas prasinas quinque. Item vestem albam de chrysoclavo cum rotis sex. Fecit autem in jam dicta basilica ad honorem & gloriam sacri altaris vela habentia cruces, & gammadias de chrysoclavo, & gemmis ac bullis aureis 33. Velum acupictile habens hominis effigiem sedentis super pavonem unum. Item vela habentia historiam sanctæ Dei genitricis tria. Item vela alia fundata quatuordecim, & alia cum veste de blattin duo.

Ipse quidem eximius, & beatissimus Papa fecit *S. Mariæ.* in basilica sanctæ Dei genitricis, quæ ponitur in vico, qui nuncupatur Sardorum, vestem de fundato habentem historiam sanctæ Dei genitricis de chrysoclavo cum Prophetis. Ipse vero a Deo amabilis & prudentissimus Papa sedilia in ingressu marmoribus Patriarchii construxit, quæ nullus Pontificum ut perficeret arbitratus est. Nam & solarium, quod beatæ memoriæ Leo tertius Papa construxerat cum præ nimia vetustate fractis trabibus in ruinis cerneretur, eversum, noviter pulchrius in meliorem speciem restauravit.

Hic quidem insignis, & pius Antistes in basili- *S. Pauli.* ca beati Pauli Apostoli superno fretus amore vespertinas publice a cuncto clero, & schola constituit die natalis ejus psalli laudes. Hujus beati tem- *Terræmotus Romæ.* pore Præsulis terræmotus in urbe Roma per indictionem factus est decimam, ita ut omnia elementa concussa viderentur ab omnibus. Ipse jam sæpefatus, & solertissimus Pontifex secundum antiquam consuetudinem Canonica auctoritate decrevit, atque constituit, ut dum sacra missarum solemnia in Ecclesia celebrantur, nullus ex laicis in Presbyterio stare, vel sedere, aut ingredi præsumat, nisi tantum sacra plebs, quæ in administratione sacri officii constituta videtur.

Ipse quidem beatissimus Pontifex post cædem, & deprædationem sævæ gentis Agarenorum, quam in sanctorum Apostolorum Ecclesiis peregerunt, ad restaurationem ipsarum quotidie animum prætendebat, quatenus omnia, quæ ab impiis manibus ablata fuerant repararet, sperans æternæ futuræ retributionis mercedem. Quamobrem obtulit in basilica beati Petri Apostoli buttonem de argento purissimo cum gabathis argenteis pendentibus in catenulis septem. Fecit autem ad illuminationem ipsius basilicæ rete ahenum cum canistris argenteis decem & septem. Nam & pharum miræ magnitudinis ad splendorem, & gloriam sæpius memoratæ Ecclesiæ reparavit. In qua etiam obtulit coronam de argento mundissimo pensan. libras......

Vela de fundato, quæ in ambitu sacri altaris pulchriora pendent viginti quinque. Item vela Leonum habentia historias quæ ante vestibulum sacræ Confessionis cernuntur pendere decem. Et alia vela de fundato, quæ inter columnas ipsius venerandæ basilicæ dextra levaque coruscant quadraginta & sex. Item vela de fundato, quæ in arcu ad ornatum, & decorationem Presbyterii pendent triginta, & tria. Verumtamen & alia vela de fundato, quæ in diversis ejusdem basilicæ locis ipse almificus Papa constituit pendere decem octo. Et alia item vela, quæ ante januas sacræ basilicæ pendent quatuor.

Hic vero insignis & prudentissimus Præsul superno fretus amore fecit in basilica sanctorum Martyrum quatuor Coronatorum vestem de chryso- *SS. Coronatorum.* clavo habentem historiam Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, atque effigies prædictorum martyrum, & ipsius almifici Præsulis: hujus enim præfati almifici Præsulis animus tantum divino fulgebat amore, ut ea, quæ pridem ex beati Petri Apostoli Ecclesia ab impiis manibus innumerabilia fuerant bona ablata, suo præcipuo tempore libenter voluerit pectore omnia noviter restaurare.

Idcirco ad decus, & honorem ipsius prædictæ Ecclesiæ fecit coronas ex argento purissimo miro compositas opere duas pendentes in catenulis ar- *pag. 178.* genteis cum gemmis, & bullis deauratis pensan. una libr. centum, triginta & duas, & alia centum & triginta. habentes una clamacterios argenteos subter pendentes triginta & septem. Et aliam simili modo habentem quadraginta. Et quia divino semper erat munere perornatus, dignamque de omnibus curam, & sollicitudinem habere studebat feliciter, fecit in oratorio sancti Andreæ Apostoli *S. Andreæ.* ad sanctum Petrum vela majora de fundato duo, & alia minora quinque ornata in circuitu de blattin.

Ipse vero a Deo protectus venerabilis, & præclarus Pontifex fecit in monasterio sancti Anasta- *S. Anastasii.* sii pro æterna animæ suæ redemptione vestem sericam de fundato unam habentem historiam Aquilarum.

Similiter & vela de fundato duo compta in circuitu de blattin. Simili modo fecit in monasterio sanctæ Praxedis vestem de fundato unam.

Hic quoque prædictus Præsul a die, qua divina fretus potentia sacram Apostoli Petri Sedem omni benignitate conscendit, mox de priscis vel antiquis sacri palatii usibus, atque ordinibus, qui sub prædecessorum suorum Pontificum tempora erupti, atque diversa consuetudine fuerant deleti, ideo ad suæ memoriam sanctitatis universos reducere vel in meliorem statum, quam nuper fuerant, omnia libenti animo ordinare avide conatus est.

Nam & accubitum, quod Domnus Leo bonæ memoriæ tertius Papa a fundamentis construxerat, & omnia ornamenta, quæ ibi paraverat præ nimia vetustate, & oblivione antecessorum Pontificum deleta sunt. Et in die natalis Domini nostri Jesu Christi secundum carnem tam Domnus Gregorius, quam & Domnus Sergius sanctæ recordationis ibidem minime epulabantur. Iisdem vero beatissimus, & summus Præsul Leo quartus cum gaudio, & nimia delectatione omnia ornamenta, sive alimenta, quæ inde deleta fuerant, noviter reparavit, & ad usum pristinum magnifice revocavit.

Necnon & crucem ex auro purissimo gemmis ornatam, quam Carolus piæ memoriæ Imperator Francorum & Romanorum, in Basilica Salvato- *Crux a Carolo magno oblata.* ris Domini nostri Jesu Christi, quæ Constantiniana nuncupatur temporibus Domni Leonis sanctæ recordationis tertii Papæ obtulerat, quæ mos erat,

ut in lætaniis ante facratissimum Pontificem ipsa præcederet, & sic permansit usque ad tempus sanctæ recordationis Domni Paschalis Papæ, unde diabolica suggestione, atque instigatione a malis extorta est, & a latronibus nocte furtim ablata. Et nullus deinceps prædecessorum Pontificum tam Domnus Paschalis, quam Domnus Eugenius, sive Domnus Valentinus, sive Domnus Gregorius, necnon & Domnus Sergius recordatus fuit, ut eam restauraret, & ad usum

*pararet.

sanctæ Dei Romanæ Ecclesiæ * repararet. Sed isdem præfatus, & magnificus Præsul fecit ex auro purissimo, & miræ magnitudinis margaritis, & gemmis hyacinthinis & prasinis utiliter ornavit, & ad usum pristinum sanctæ Dei genitricis Romanæ Ecclesiæ mirifice decoravit.

Hic vero præcipuus & insignis Præsul divinarum scripturarum in scientia & eruditione probatissimus extitit prædicator, qui fama tantæ beatitudinis, atque sanctitatis claruit, ut in conspectu universi istius in Christo fundatæ Ecclesiæ populi miracula operaretur. In primo quidem Pontificatus sui anno juxta basilicam beatæ Luciæ Martyris, quæ in * Orphea sita est, in quibusdam tetris, abditisque cavernis diri generis serpens, qui Basiliscus Græce, Latine Regulus dicitur, ortus est, qui flatu suo, ac visione omnes qui ad easdem properabant cavernas, celeriter necabat, mortisque tradebat periculo: ita ut omnes stupor, ac timor invaderet, serpentis virtutes mirantes, & cladem.

* Platinæ Orthea.

Ipse vero beatissimus, & præclarus Pontifex hanc populi necem, audiensque perniciem, ad orationes se convertit cum jejuniis Dominum deprecari non cessans, ut ab hujusmodi omnes interitu liberaret. Dum hæc agerentur, præclarus & celeberrimus dies advenit, in quo beatæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Assumptio celebratur. Tunc præfatus, & universalis Papa a Patriarchio cum hymnis, & canticis spiritalibus sancta præcedente icona ad basilicam sancti Hadriani Martyris, sicut mos est, propriis pedibus cum omni clero perrexit. De qua regressus cum omni fidelium cætu ad basilicam beatæ genitricis Dei, & Domini nostri Jesu Christi, quæ ad Præsepe dicitur, cum Dei laudibus magna comitante caterva populi properabat. Qui cum pervenisset ad locum, in quo ipse sævissimus basiliscus tetris, ut jam superius diximus, jacebat cavernis, omnem clerum & populum stare præcepit, atque juxta easdem cavernas properans super foramen ipsius ubi pestiferi flatus egrediebatur serpentis, intrepidus stetit & oculos ad cœlum pariter tetendit, & palmas. Christumque, qui est super omnia Deus profusis lachrymis deprecatus est, ut ab eodem loco diri serpentis genus sua potentia effugaret. Et data super populum oratione Dei laudes ad basilicam, quam superius memoravimus, profectus est, exhibere. Ab eodem vero die ipse pestifer basiliscus ita effugatus, atque ab ipsis projectus est antris, ut ultra in illis locis nulla læsionis ejus macula appareret. Et aliud miraculum ipse almificus Papa perfecit, quod enarrare breviter inchoemus.

Edit. Paris. pag. 179.

Leo Papa Basiliscum fugat.

In ipso, quod superius memoravimus, Pontificii sui exordio Saxonum vicum validus ignis invasit, qui flammarum virtute cuncta comburere cœpit validius, ubi populorum multa congregata sunt agmina, quæ hujus incendii flammas volebant extinguere: Sed ventorum flatibus altius extendebatur ignis in aere cuncta comburens, atque comminuens, ita ut propius beati Petri Principis Apostolorum basilicæ proveniret, Saxonum, Longobardorum domos, ac porticum concremans atque diripiens.

Quo audito ipse beatissimus Pontifex anxius illuc celeri cursu profectus est, & obvius ante ignis impetum se præparavit, ac Dominum deprecari cœpit, ut ipsius incendii flammas extingueret, & crucis propriis faciens signaculum digitis, amplius ignis extendere flammas non potuit, sed beati virtutem ferre non valens Pontificis, extinctus flammas redegit in cinerem.

Idem oratione & signo crucis incendium extinguit.

Ipse vero a Deo amabilis, & prudentissimus Papa fecit in basilica beati Petri Apostoli vela de fundato in circuitu compta de blattin numero quadraginta quinque. Fecit autem isdem egregius Pontifex in monasterio sancti Martini, quod beati Petri basilicæ cohæret, ad laudem & gloriam ipsius beati Martini oraculi miræ pulchritudinis vestem perfecit, habentem historiam superius memorati sancti jacentis in lectulo cum effigie Salvatoris Domini nostri Jesu Christi. Simul effigiem S. Martyris Agathæ habentis ad pedes effigiem ipsius almi Pontificis, habentem gemmas hyacinthinas decem & septem. Item in eodem oratorio fecit vela quatuor, & unum quidem habens rotas de chrysoclavo tres.

Dona ejusdem in Ecclesia S. Petri.

Fecit idem in basilica sanctorum quatuor Fratrum vestem de fundato unam habentem historiam ipsorum sanctorum Martyrum, & effigiem ipsius almi Præsulis habentem gemmas duodecim, similiter & vela de fundato quatuor.

SS. Coronatorum.

Hic vero venerabilis, & præclarus Pontifex fecit in basilica beati Petri Apostoli nutritoris sui canistrum interrasile de argento purissimo pensan. lib...... Ubi supra obtulit coronas de argento mundissimo pens. libras Hic vero beatissimus & præclarus Papa superno fretus amore obtulit beato Petro Apostolo ad splendorem & gloriam ipsius sanctissimæ basilicæ lucernam bimixyn de argento purissimo pensantem libras quadraginta quinque.

S. Petri.

Isdem beatissimus Præsul fecit in Ecclesia B. Silvestri Confessoris atque Pontificis, qui ponitur in monte Soracte vestem de fundato unam habentem angulos quatuor, duos quidem tyrios, & duos fundatos. Fecit etiam isdem sanctissimus, & beatissimus Præsul in Ecclesia beati Petri Principis Apostolorum vela quæ pendent in arcu Presbyterii ex auro texta habentia historiam beati Petri Apostoli numero decem & octo. Necnon in oratorio beati Leonis Confessoris, atque Pontificis, quod est situm infra prædictam Ecclesiam, vestem de fundato unam habentem historiam Aquilarum. Obtulit quoque ubi supra, coronam de argento unam pens. lib....

S. Silvestri.

pag. 180.

Jam etiam fecit ibi vela de fundato ornata ex utraque parte de blattin numero viginti. Obtulit etiam beato Petro Apostolo calices de argento, qui sedent super circuitu altaris numero sexdecim pens. libras Verum etiam & calicem pendentilem cum catenulis, & delphinis pensan. libras Item sanctissimus, & coangelicus præfatus Præsul post deprædationem Saracenorum istius Ecclesiæ fecit super corpus beati Petri Apostoli imagines argenteas, totasque numero tres. & unam quidam in medio habentem effigiem Salvatoris Domini nostri Jesu Christi cum gemmis in capite per crucem ornatam hyacinthinis, & prasinis. Item aliam quandam positam ad dextram partem Salvatoris & habentem vultum beati Petri Apostoli, & beatæ Petronillæ. Aliam quandam positam ad partem levam depictam vultum habentem beati Andreæ Apostoli, simul & vultum prædicti summi Præsulis pensan. libras centum, & quatuor. Fecit ubi supra phara ærea, quæ sedent super vestibulum sacri altaris numero duodecim.

Sæpe vero hic beatissimus Papa omnia sanctorum quæ destructa fuerant loca reædificare magnopere cupiebat. Nam monasterium Corsarum, quod juxta basilicam beati Sixti Martyris atque Pontificis situm est, quod quorundam malorum hominum fuerat operibus desolatum, & ad sæcularem habitationem perductum, pro salute, ac futura retributione animæ suæ perfectius restauravit. In quo etiam ancillarum Dei congregationem munivit ad persolvendum Dei

Restituit monasteria.

omnipotentis quotidie laudes, muneribus auxit, divitiis perornavit, & omnia sacris præceptis, quæ exinde ablata fuerant, restaurans, suis sanctis digitis plenius ea confirmavit. Is sæpius memoratus & beatissimus Papa prædicationis suæ alloquio multos ad cognitionem veritatis perduxit, & salutiferas omnibus operationes quotidie demonstravit. *Prædicavit populo.*

Octavam Assumptionis B. Virg. celebrari jussit. Nam octavam Assumptionis beatæ Dei genitricis diem, quæ minime Romæ antea colebatur, vigiliis sacris, matutinisque cum omni clero pernoctans laudibus in basilica ejusdem semper virginis Dominæ nostræ, quæ foris muros juxta basilicam beati Laurentii Martyris sita est, celebrari præcepit.

In quam etiam magna populi multitudo convenerat, novæ festivitatis cupiens celebrare solemnitatem. Hoc ipse magnanimus cum videret Antistes, omnes qui aderant huic celebritati plures argenteos erogavit. Fecit vero isdem beatissimus in ejusdem Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Ecclesia vestem de fundato unam: *Dona Eccles. S. Mariæ.* Necnon fecit ibidem vela numero quadraginta quinque. Et infra in ipsius Ecclesiæ oratorium, quod vocitatur, beatæ Barbaræ, obtulit vestem de fundato unam.

Ipse a Deo præcipuus Antistes & in oratorio sanctæ Eugeniæ fecit vestem de fundato unam.

Et hic solertissimus, Deo opitulante, sanctissimusque & in omnibus præclarus, atque præcipuus Pontifex magno animo, & pura voluntate donavit in Ecclesia beati Protomartyris Stephani, *S. Stephani.* quæ ponitur foris muros juxta Ecclesiam B. Laurentii Martyris, vestem de fundato unam. Et infra hujus mænia Ecclesiæ in oratorio beati Leonis Martyris fecit vestem de fundato unam. Et ipse mitissimus Pontifex, atque acutus in omnibus bonis obtulit in Ecclesia beatæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ ponitur infra prædictum monasterium, quod vocatur Corsarum, *Edit. Paris. pag. 181.* fecit vestem de fundato unam. Ubi supra obtulit in oratorio sancti Cæsarii vestem de fundato unam.

Fecit isdem benignissimus crucem auream noviter, & ipsa crux ut mos antiquitus est, Subdiaconi manibus ferebatur ante equum prædecessorum Pontificum, quam Deo juvante, in auro, & argento ac gemmis melius renovavit. Obtulit vero in Ecclesia beatæ Nymphæ Martyris, *S. Nymphæ.* quæ esse videtur in civitate Portuensi, vestem de fundato unam. Similiter fecit in Ecclesia beatorum Martyrum Cosmæ & Damiani, *S. Cosmæ.* quæ in silva candida esse videtur, vestem de fundato unam. Necnon, ubi supra obtulit vela de fundato tria ornata in circuitu de blattin. Hic vero beatissimus Papa sacratissimorum Martyrum sepulchra devota mente ardentique assidue pectore visitabat. Quos vigiliis, sacrisque orationibus cuncto pro orthodoxæ fidei populo exorabat.

Die autem quadam cum ad sepulchrum beati Laurentii Martyris pervenisset, & solito more orationem expleret, diligentius inquirere cœpit, ac dicere: Quanti quotidianas hic monachi Deo omnipotenti referant laudes? Tunc omnes, qui aderant, beato Pontifici protulerunt, quod a quibusdam Pontificibus duo monasteria ibidem fuissent constructa, sed pro magna paupertatis inopia in desolationes reducta sint. Mox autem ipse almificus Pontifex superno nutu compunctus monasterium, quod nunc sancti vocatur Stephani, & Cassiani, restaurans muneribus, ac divitiis locum plenissime perornavit. *Monasterium construxit.* In quo etiam sanctæ conversationis plures Græcos genere instituit monachos, qui Deo omnipotenti, eidemque Martyri die, noctuque laudes persolverent.

Ipse quidem a Deo protectus, & venerabilis Præsul intra basilicam beati Petri Apostoli oraculum miræ pulchritudinis, summique decoris construxit, quod pulchris marmoribus circumdans splendide compsit, absidamque ejus ex musivo aureo superinducto colore glorifice decoravit. In quo etiam venerabile corpus beati Leonis Confessoris, atque Pontificis recondens, sacrum desuper construxit altare, & cyborium cum cruce exaurata ad laudem, & gloriam Christi nominis hoc fretus amore perfecit, ut sibi dignum in æthere conquireret locum.

Patratis itaque omnibus, atque perfectis operibus, quorum jam sigillatim superius nomina scripta, vel memorata sunt, confestim isdem Pastor & pater egregius, quamvis universarum proficuam Ecclesiarum Dei curam, dignamque solicitudinem gereret, & ad omne opus bonum præ omnibus intentus existeret, ex intimo cordis sui longa trahens suspiria, cum quotidie beatissimi Apostolorum Principis Petri sacratissimum altare cerneret violatum, & ad tantam inhonestatem a Saracenis perfidis, Deoque contrariis & vilitatem perductum, etiam & quod dolentes mærentesque dicimus, ipse undique Christianum populum ad jam fati Principis sacratissima orationis causa, vel gratia limina destinari cerneret, & ob hoc vota sua, ut olim, perficere non pleniter satagebat, ideo omnipotentis Domini fretus auxilio, atque consilio, & virtute munitus, aureis simulque argenteis tabulis, non tantum Confessionem sacram, verum etiam frontem sæpedicti altaris satis decenter, & honorifice perornavit, *Ornat altare S. Petri.* ut præsens per omnia opus ibidem dedicatum luce clarius manifestat. Quamobrem venerandi altaris frontem præcipuam tabulis auro optimo noviter dedicavit, una cum gemmis quamplurimis valde optimis ac pretiosis totam circumdedit, & in meliorem, ut prius statum, decoremque perduxit. In quibus scilicet aureis, ut dictum est, tabulis non solum Redemptoris nostri forma depicta præfulget, verum & ejus resurrectio veneranda, atque indicium, sacræ, ac salutiferæ crucis.

Petri quoque, Paulique pariter vultus, atque Andreæ in prænominatis tabulis similiter splendent, atque coruscant, inter quos sanctissimi quarti Leonis Præsulis, necnon & specialis filii sui Domni Imperatoris Lotharii propter futuram memoriam, sive mercedem, personæ Deo caræ, per *pag. 182.* cuncta sæcula venerandæ, depictæ sunt. Fecit denique tabulam de smalto, opus ducentas sexdecim auri obrizi pensan. libras. Confessionem vero crebro dicti altaris tabulis ex argento paratis purissimo simili modo tota animi devotione ad antiquum decus, & statum perduxit. In quibus Salvatorem in throno sedentem conspicimus pretiosas in capite gemmas habentem, & a dextris illius Cherubin, a læva quoque ejus vultus Apostolorum cæterorumque depictos. Immo & rugas sacræ Confessionis ex argento constructas vultus habentes beatissimi Petri, & Pauli pens. omnia libras ducentas, & octo.

Ipse vero a Deo amabilis, & prudentissimus Pontifex fecit in basilica beati Petri Apostoli vela ex auro texta pendentia in arcubus compte in circuitu de blattin numero undecim. Necnon & in oratorio sancti Leonis Pontificis intra Ecclesiam beati Petri Apostoli fecit vestem sericam albam sigillatam cum gammadiis & periclysi de blattin unam, & vela similiter alba majora duo, minora octo. Et in monasterio sancti Cæsarii, *S. Cæsarii.* quod ponitur in palatio, fecit vestem de fundato unam, & vela octo.

Ipse vero a Deo protectus, & venerabilis Pontifex propter retributionem, & mercedem animæ suæ fecit in cœmeterio beatæ Agathæ Martyris, *S. Agathæ.* quod ponitur foris portam beati Pancratii Martyris vestem de fundato unam, & vela octo.

Quisnam dicere valeat, vel narrare sufficere possit, quanta ipse a Deo protectus, & solertissimus Papa sanctis locis devota obtulit mente dona? Nam in oratorio, quod Pauli dicitur Papæ *S. Pauli.* miræ pulchritudinis obtulit vestem aquilarum habentem historiam cum cruce de chrysoclavo, & gam-

& gammadiis unam. Fecit autem in oratorio sanctorum Processi & Martiniani splendoris non modici vestem cum rotis & hominibus, & historiam cum cruce, similiter de chrysoclavo & gammadiam unam.

Aliam vero vestem fulgidæ visionis in basilica *S. Petronillæ.* sanctæ Petronillæ perfecit habentem rotam, aquilamque cum cruce de chrysoclavo & gammadiis unam.

Obtulit vero in oratorio sanctæ Dei genitricis *B. Mariæ.* semper Virginis Dominæ nostræ Mariæ, quod in mediana consistit, vestem similiter cum rotis, aquilisque & cruce de chrysoclavo cum gammadiis *S. Hadriani.* unam. Fecit quidem in oratorio sancti Hadriani vestem cum rotis, hominumque effigiebus cum cruce similiter de chrysoclavo, & gammadiis unam. Ipse vero sæpius memoratus & beatissimus Papa obtulit in basilica sancti Sebastiani Martyris, quæ *Frascata.* in Frascata consistit, vestem pretiosissimæ claritatis cum cruce de chrysoclavo, & gammadiis unam.

Qui summus, & præcipuus Præsul fecit in basi- *S. Petri.* lica beati Petri Apostoli cortinam holosericam cum historiis multis claritatis immensæ ad decorem, & gloriam ipsius sacratissimæ basilicæ unam. Cum vero hæc, & quæ scripta sunt Leo vir beatissimus quartusque Præsul Domino solaciante amoris, ac desiderii gratia per diversa piorum loca sanctorum perfectius contulisset, tunc de Romanæ urbis statu, ac restauratione murorum, qui longo jam senio, atque vetustate nimia fracti, dirutique funditus videbantur, cœpit cum Jesu Christi Domini tractare consultu, ne si diu *Muro urbis reparavit.* sub hac negligentia, sive oblivione consisterent, aut Domino permittente facilius ab hostibus aut capi, aut forsan, expugnari potuissent, ideo ne hoc in futurum malum fieret, omnes prænominatæ muros civitatis Romanæ, duodecima instante in dictione renovare, atque ad priorem cultum decusque tota mentis alacritate curavit. Et non solum muros, quos diximus celeri fieri agilitate præcepit, sed & portas, quibus omnis sæpe clauditur civitas novo cultu lignisque prævalidis ob inimicorum metum, sive terrorem reædificari festinan- *Edit. Parif. pag. 183.* tius jussit. Quæ denique omnia, ut cito fierent, & ad effectum, decoremque essent perducta, præfatus vir apostolicus indifferenter non solum equo residens, verumtamen sane pedibus propriis per muros, vel portas cum suis fidelibus discurrebat, quatenus in restauratione eorum mora nulla, aut dilatio fuisset exorta. Quapropter, ut ante jam dictum est, inter curas maximam de Romana urbe curam, ac sollicitudinem venerandus Pontifex gerens undique ad meliorem, novumque cultum cuncta noviter deduxit, & 15. ab ipso solo turres, quas funditus dirutas per circuitum urbis reperit, novis fabricis restaurari præcepit.

Quarum denique duas juxta Portuensem portam ita prudenter ac sapienter venerabilis Præsul ad ipsam oram Tyberis, id est juxta litus fluminis ædificari disposuit, ut nullus prius hominum vel cogitare, vel considerare valebat. Et quia per hunc locum non solum naves, verum etiam homines ante facile ingrediebantur, nunc autem vix unquam per eum parvæ naviculæ introire valebunt, & hoc propter futurum testimonium, Saracenorum periculum, & salutem Romanæ urbis factum est.

Ipsas igitur turres non solum lapidibus, sed etiam ferreis muniri curavit catenis, quatenus si necessitas fuerit per eundem locum, nulla valeat navis transire. Quod noviter opus constructum, & Romanæ urbis defensionem præstat, & videntibus non modicum, sed grande miraculum, quia cum magna sapientia, subtili prudentia & honestate patratum est.

Corpora sanctorum urbi intulit. Ipse quoque a Deo protectus, & beatissimus Papa multa corpora sanctorum, quæ diu inculte jacebant summo studio, summoque cordis affectu ad honorem omnipotentis Dei infra hujus almæ urbis mœnia mirifice congregavit. Nam & corpora sanctorum Martyrum quatuor Coronatorum solerti cura inquirens reperit. Pro quorum desi- *Ecclesiam extruxit.* derabili amore basilicam, quæ sanctorum fuerat nomini consecrata, quam ipse dum ad Pontificii deductus est apicem, prudentissimo moderamine rexit. quæ per olitana curricula temporum quassata vetustatis defectu, & pene ruinis confracta diu antiquitus videbatur, & convulsa, supernæ virtutis annuente clementia in splendidiorem, pulchrioremque statum a fundamentis construxit, & ad laudem omnipotentis Dei, eorum sacratissima corpora cum Claudio, Nicostrato, Symproniano, atque Castorio, & Simplicio, necnon Severo, Severiano, Carpophoro, & Victorino, quatuor fratribus. Item Marius, Audifax, & Abacum, cum Felicissimo, & Agapito, Hyppolito cum suis familiis numero decem & octo, Aquilino, Aquila & Prisca, Narcisso, & Marcellino, Felice, Simetrioque Candido, atque Paulina, Anastasio, & Felice, Apollione, & Benedicto, Venantio, atque Felice, Diogene, & Siberæli, Festo, & Marcello, atque Superantio, Pudentiana, & Benedicto, Felice, & Venantio, necnon capite sancti Proti, sanctæque Cæciliæ, sancti Alexandri, sanctique Sixti, & sancti Sebastiani, atque sacratissimæ Virginis Praxedis pariter sub sacro altari recondens collocavit, & alia multa, quorum nomina Deo sunt cognita. Super quod etiam ad gloriam Creatoris miro opere, miræque pulchritudinis cyborium ex argento purissimo aureo superinductum colore cum gemmis prasinis, & hyacinthinis pens. libras trecentas tresdecim & semis.

Ubi supra obtulit in eadem Ecclesia vela rubea, quæ pendent in circuitu altaris numero quatuor.

Idem quoque sanctissimus Præsul fecit in oratorio prædictæ B. Barbaræ, quod constructum est infra Ecclesiam sanctorum quatuor Coronatorum coronam de argento pens. libras duodecim. Necnon in eodem oratorio obtulit gabathas de argento decem pensan. libras Verum etiam in suprascripto oratorio fecit vestes de fundato tres habentes in medio cruces cum gammadiis, & vela duodecim.

Prædictus etiam venerabilis Pontifex fecit in *pag. 184.* basilica beati Stephani Pontificis via Latina mil- *Dona in Eccles. S. Stephani.* liario tertio vestem de fundato unam cum cruce in medio, & vela sex. Ubi obtulit patenam, & calicem sanctum modicum de argento pens. libr. unam, & semis. Obtulit etiam beatissimus Præsul in Ecclesia beati Principis Apostolorum turibulum de argento exaurato Apostolatum legente nomen Domni Leonis quarti Papæ pens. libras quatuor.

Ubi etiam in oratorio beati Gregorii Confessoris, atque Pontificis fecit vestem de fundato cum gammadiis, & crucem ex argento texto unam. Similiter ibi ipse in oratorio beati Pastoris martyris vestem pari modo fecit unam. Necnon & in oratorio beatæ Dei genitricis, quæ ponitur ad ambonem, eodem modo fecit vestem unam. Et in oratorio sanctæ, & superexaltatæ Crucis fecit vestem simili modo unam. Necnon & in oratorio, quod ponitur ad fontem, fecit similiter vestem unam, & vela de quadrapulo.

Ipse vero venerabilis, & præclarus Pontifex fecit in Ecclesia sanctorum quatuor Coronatorum *SS. Coronatorum.* super altare majore vestem de fundato cum cruce in medio, & gammadias, & in gyro listam de fundato unam. Ubi supra in oratorio sanctæ Barbaræ similiter fecit vestem de fundato unam. Et in oratorio sancti Sixti eodem fecit vestem unam. Et in oratorio sancti Nicolai similiter fecit vestem cum aquila una. Necnon & in Ecclesia eadem fecit cortinam lineam cum cruce in medio, & in gyro listam de fundato miræ magnitudinis. Piis moribus, his sacrisque perornatus operibus Papa obtulit in sæpius memorata quam fretus

amore fundaverat, aula, patenam ex argento purissimo aureo superinductam colore, cum crucis tropheo, salvatorisque effigie, sanctæque Dei genitricis, & sanctorum Apostolorum pulchro scemate decoratam pens. libras septem. Similiter calicem sanctum auroque perfusum Evangelistarum habentem iconam, & crucem pensan. libras quatuor.

Necnon ex argento purissimo cantharum exauratum, in quo signaculum in circuitu depressum cernitur crucis cum Prophetarum effigiebus beatissimique Stephani primi martyris icona. Veruntamen & turibulum ex argento mundissimo Apostolicum unum.

Gabathas ad nitorem ipsius venerandæ basilicæ exauratas quatuor pens. pondus duarum semis librarum.

His omnibus ita gestis Confessionem cum sacro altari argenteis tabulis pensantem libras nonaginta & tres decoravit, sanctorumque effigiebus perornavit.

Super quod etiam obtulit regnum de argento purissimo pretiosissimis gemmis habens in medio crucem, quod usque nunc super eodem pendere altari conspicitur. Ubi etiam obtulit vela de fundato quadraginta & tria.

Dona in monasteriis.

Ipse vero sæpius memoratus, & præclarus Antistes superno inflammatus amore obtulit in monasterio sancti Silvestri, sanctique Benedicti, & sanctæ Scholasticæ, quod nuncupatur sub Lacu, vestes de fundato tres, & vela similiter de fundato septem. Fecit etiam idem beatissimus præses post deprædationem Saracenorum in Ecclesia beati Petri Apostoli crucifixum miræ magnitudinis constructum cum gemmis hyacinthinis de argento purissimo exauratum pens. lib. septuaginta, & alias gemmas albas septem, majorem unam.

S. Petri Ecclesia.

Ea item, quæ inter cætera per sanctissimi Præsulis assiduas preces ac lachrymas a Domino exauditas duodecima insistente indictione mirabiliter acta, vel gesta sunt, non inutiliter agemus, si ob æternam memoriam huic operi clarius inserere studeamus. Ut quantæ sanctitatis in hac ærumnosa vita vir iste extiterit, præsentes, atque futuri facilius agnoscant.

Edit. Paris. pag. 185.

Denique post nefandam, & lugubrem, omnique plenam miseria Saracenorum deprædationem, quam in primo Ecclesiarum omnium capite, sancta scilicet Romana Ecclesia hortatu diabolico peregerunt, voluerunt iterum ipsi Satanæ filii similia in Romanos fines, & Ecclesiam beatissimi Apostoli Petri, ut olim damna inferre, & deinde victores ad loca, quibus egressi fuerunt, destinare, sed cura ac studio summi præfulgente, atque vigilante pastoris, hæc minime perficere potuerunt. Tamen ut fideles in Domino amplius fideliores jure existant, & illius signa, ac veneranda miracula ex veteribus noviter emanasse non dubitent: a principio retinendum est, quid de eis divina eodem tempore misericordia mirabiliter egit, quantisque miseriis, atque calamitatibus gens illa pestifera merito protrita dilapsa est. Quamobrem pristinum reminiscentes lucrum, vel prædam, quam fecerant, multiplicata iterum perversorum hominum manu, multisque cum navibus ad urbem expugnandam Romanam duodecima indictione vigente venire crudeliter decreverunt.

Multisque etiam diebus in loco qui Tozarum dicitur juxta insulam Sardiniæ demorati sunt. A qua digressi Romanum portum, Deo illos non adjuvante, inire conati sunt.

Conspirant Neapolitani & alii contra Saracenos.

Quorum iniquus, ac nefandus adventus Romanos non mediocriter terruit. Sed quia Ecclesiam suam Deus omnipotens semper inviolatam custodivit, & deinceps custodire non desinit, excitavit tunc inter cæteros omnium Neapolitanorum, Amalphitanorum, Cajetanorumque corda, ut una cum Romanis contra eos insurgere, ac dimicare fortiter debuissent. Mox etenim a locis propriis egressi ante Saracenos inutiles, ipsi cum suis navibus conjunxerunt, suumque repentinum adventum beatissimo Leoni quarto Pontifici notum fecerunt. Et quod se ob nullam rem venisse aliam sunt professi, nisi ut de paganis Domino auxiliante victores existerent. Tunc demum venerabilis Papa aliquantos ex eis prius ad se Romam venire præcepit, volens specialiter scire ab eis, si eorum pacificus esset adventus, vel non, sicuti & factum est.

conjunxerunt, id est, pervenerunt.

Inter quos tunc filius Sergii magistri militum, qui erat ordinatus super exercitum, nomine Cæsarius, advenit, quos benigne in Palatio Lateranensi suscipiens, causam pro qua venerunt, inquisivit. Illi autem ob aliud non venisse testati sunt, nisi ob hoc, quod superius legitur exaratum. Quorum pius Apostolicus credulus verbis cum magno armatorum procinctu, mox ad civitatem Ostiam properavit, omnesque Neapolitanos grandi, atque eximia devotione suscepit. Qui ut summum Præsulem conspexerunt, pedes ejus humo prostrati venerabiles sunt osculati, gratiasque omnipotenti altithrono retulerunt, qui ad se confortandos talem dirigere decrevit Antistitem. Qui ut meliores de Belial filiis victores existerent, summopere deprecati sunt, ut de suis sacris manibus corpus Dominicum percipere meruissent. Quibus ore suo Missam in Ecclesia beatæ Aureæ decantavit, atque universi ex illius, ut dictum est, manibus communionem sumpserunt. Et antequam hæc fierent, usque ad præfatam Ecclesiam cum hymnis, ac letaniis, canticisque præcipuis, simul cum ipsis Neapolitanis Christo auxiliante profectus est. In qua etiam flexis genibus altissimum deprecatus est, quatenus orationibus suis ipse Christianorum hostes in manus resistentium tradere dignaretur.

Ostiæ Papa cantat Missam.

Super quos etiam multis cum lachrymis hanc orationem obtulit dicens.

Oratio contra Saracenos composita.

DEUS, *cujus dextera beatum Petrum Apostolum ambulantem in fluctibus, ne mergeretur, erexit, & coapostolum ejus Paulum tertio naufragantem de profundo pelagi liberavit, exaudi nos propitius, & concede, ut amborum meritis horum fidelium vestrorum brachia contra inimicos sanctæ Ecclesiæ tuæ dimicantia, omnipotenti dextera tua corroborentur, & convalescant, ut de recepto triumpho nomen sanctum tuum in cunctis gentibus appareat gloriosum. Per Dominum*, &c.

pag. 186.

Die vero altera postquam a jam dicta civitate venerabilis reversus est Præsul, ipsi sceleratorum socii, sive participes juxta litus maris Ostiensis multis cum navibus apparuerunt. Contra quos Neapolitani impetum facientes, dimicare fortiter voluerunt, etiam aliquantos vulneraverunt ex illis, & deinde triumphum accepissent, si unum non citius impedimentum accidisset. Nam dum adinvicem attentius dimicarent, subito tam validus, ac supereminens excitatus est ventus, qualem quis his temporibus meminisse non valeat, qui utrasque naves confestim divisit. Tum Saracenorum naves primo veniebant, usque ad oram maris, deinde vento flante, marique elevato procellis dispergebantur, & iterum post aliquantulum confractis viribus revertebantur. Deus enim omnipotens, pro certo credimus, hunc ex thesauro suo produxerat ventum, qui eos ad nocendum foris minime permisit exire. Super his novis mysticisque miraculis, quæ nostris licet non meritis divina ostendere ac demonstrare nostris dignata est temporibus semper glorificanda, & conlaudanda est veri Dei nostri clementia, qui eos ad locum, quem desiderabant permisit aspicere, & tamen ne capere potuissent, virtutis suæ potentia longius expulit, multosque postea non tantum per intercessiones & merita beatissimorum Petri, ac Pauli, Principum maris profunditas, verum etiam fames & gladius indesinenter extinxit.

Vento classes Saracenorum disperguntur.

Saraceni miserè disperguntur, & pereunt.

Ex quibus per quasdam Insulas nostras famis laborantes penuria, plurimi a nostris hominibus interfecti sunt. Cæteros autem causa veritatis,

ac testimonii viros comprehendentes Romam duxerunt. Quorum Romani proceres ne multiplicatus numerus videretur, multos prope portum nostrum Romanum in ligno suspendi jusserunt. Aliquantos etiam nos ferro constrictos vivere jussimus, per hanc solummodo causam, ut & spem nostram, quam in Deum habemus, & illius ineffabilem pietatem, necnon & propriam tyrannidem luce clarius scire valuissent. Et post hæc ne otiose, aut sine angustia apud nos viverent aliquando ad murum, quem circa Ecclesiam beatissimi Apostoli Petri habemus inceptum, aliquando per diversa artificum opera quicquid necessarium videbatur, per eos omnia jubebamus deferri.

Saraceni quidā in ruinis relicti.

Dona oblata in Eccles. S. Petri.

Pro his igitur beneficiis, ut jam enarratum est, beatus Pontifex, obtulit in basilica beati Petri Principis Apostolorum post deprædationem gentis Agarenorum, arcus de argento mundissimo numero tredecim. Ex quibus duo, quos posuit a parte dextra, seu sinistra in Presbyterio miræ magnitudinis pensantem libras.....

Isdem quoque beatissimus Præsul fecit in Ecclesia beati Petri Principis Apostolorum vestem unam auro textam habentem historiam, qualiter beatus Petrus prædicavit ad sanctam Romanam Ecclesiam, cum gemmis albis, id est, margaritis septem, & cum gemmis prasinis undecim, necnon & gemmis hyacinthinis viginti & septem.

S. Andreæ.

Fecit & in Ecclesia beati Andreæ Apostoli cyborium super altare ex marmore, necnon & calicem de argento cum coronis pendentibus in eodem cyborio numero duodecim pens..... libras. Fecit etiam ibi ipsum campanile, & posuit campanam cum malleo æreo, & cruce exaurato. Necnon & in Ecclesia beati Petri Apostoli obtulit turibulum ex auro purissimo ex diversis gemmis ornatum. Et in Ecclesia beatæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ ponitur ad sanctum Laurentium foris murum fecit vestem unam habentem historiam Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, & imaginem almifici prædicti Præsulis.

S. Mariæ.

Fecit etiam in Ecclesia sanctorum quatuor Coronatorum canistra de argento undecim pensan. libras viginti quatuor. Obtulit & in Ecclesia beati Petri Apostoli crucem ex auro purissimo ex diversis gemmis hyacinthinis, albis & Smaragdis miræ magnitudinis ornatam, quæ stat parte dextra juxta altare majus. In qua etiam noviter renovavit virgam, & deargentavit eam, in qua prædicta crux continetur pens. libr. argenti undecim & semis legente de nomine Domni Leonis quarti Papæ.

Edit. Paris. pag. 187.

S. Stephani.

Obtulit & in Ecclesia beati Stephani Protomartyris vestem ex auro texto cum gemmis hyacinthinis quatuor. Isdem prædictus almificus, & summus Præsul nimio amore ductus, & bonis moribus affectus fecit in Ecclesia beati Christi martyris Laurentii sita foris murum civitatis Romanæ vestem de serico mundo cum aquilis habentem tabulas auro textas tres ex utraque parte habentes martyrium prædicti martyris depictum, & imaginem prædicti Præsulis.

SS. Coronatorum.

Necnon fecit in Ecclesia sanctorum martyrum quatuor Coronatorum imagines de argento exauratas tres, unam quidem habentem vultum Salvatoris, & alias duas habentes vultus sanctorum Claudii, & Nicostrati pensan. libr. quinquaginta & duas, & semis. Et in eadem Ecclesia obtulit coronam de argento unam pens. libr. viginti quinque.

Et in pergula ejusdem Ecclesiæ, quæ est ante altare majus suspendit lilium de argento habens mala de crystallo, & ranunculum. Fecit etiam, ubi supra, canistra de argento septem pens. libras duodecim.

Fecit ipse mitissimus in æde propria, quam ipse a fundamentis fieri disposuit, & ex jure parentum suorum ipsi accessisse videbatur, monasterium ancillarum Dei in honorem sanctorum Simitri, & Cæsarii, ubi & dona largitus est, patenam, & calicem sanctum de argento exauratum habentes diversas gemmas pens. libras..... Ubi supra obtulit thymiamateria cum canthara una pendentia libras..... Necnon & ipse vero almificus Pontifex obtulit in suprascripto monasterio canistra de argento mundissimo tria, & gabathas saxiscas pensan. in unum libras duodecim & semis. Ibidem fecit propter retributionem, & mercedem animæ suæ vestes de fundato tres habentes unam tabulam acupictilem interclusam. Fecit autem ibidem regnum ex auro mundissimo cum gemmis prasinis, & hyacinthinis, quod pendet super altare pens. libras.....

Ipse vero a Deo protectus, & venerabilis Pontifex superno amore exardescens obtulit in basilica sanctæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ ponitur foris muros istius civitatis Romanæ juxta beatum Laurentium, vestem de fundato unam habentem in medio tabulam exauratam cum effigie Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, & ipsius almifici Pontificis. Et in Ecclesia beati Laurentii martyris, quæ ponitur foris muros obtulit thuribulum argenteum cum cooperculo suo exauratum habens catenulas & bullas per gyrum pens. libras sex.

B. Mariæ.

At vero in Ecclesia beatæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ trans Tiberim absidam, quæ præ nimia vetustate ruitura eminebat, prænominatus Præsul restauravit. Et in Ecclesia beati Petri Principis Apostolorum propter honorem, ac vigorem ipsius Ecclesiæ fecit butronem ex argento purissimo, qui pendet in Presbyterio ante altare majus pensan. libras centum, quadraginta & novem.

Simul etiam fecit in Ecclesia beati Sebastiani martyris, quæ ponitur in Frascata canistrum de argento mundissimo pens. libras duas, legente nomen almifici Præsulis, & beati Sebastiani.

S. Sebastiani.

His denique decentius consummatis, atque peractis post flebilem & iniquam Saracenorum deprædationem, Catholicus, & per omnia laudabilis Præsul ad decorem, & laudem Ecclesiæ Apostoli Principis Apostoli Petri, fecit miræ magnitudinis ac pulchritudinis super illius venerandum altare cyborium & columnas, ac lilia exaurata ex argento purissimo pensan. libras mille sexcentas & sex. Nam & super cyborium obtulit coronas quatuor & calices sexdecim ex auro mundissimo pens. libras.....

S. Petri.

pag. 188.

Et de argento, ut supra, ad honorem, & gloriam ipsius cyborium fecit, calicesque & coronas numero quadraginta sex pensan. libras viginti, duas, & uncias septem. Necnon & super columnas ipsius cyborii propter amplam pulchritudinem ex argento purissimo fecit cophinos numero quatuor pens. lib. quadraginta & duas. Fecit etiam ibidem ante altaris circuitum vela alba holoserica sigillata numero quatuordecim listas habentia de fundato.

Obtulit inibi, & alia vela linea numero quatuordecim listam habentia per circuitum de serico albo sigillato. Ubi supra fecit arcus duos ex argento purissimo pensan. libras quinquaginta. Fecit in oratorio sancti Silvestri infra palatium Lateranense vestem de fundato unam, habentem in medio tabulam de chrysoclavo modicam, & vela de fundato quatuor. Fecit & in Ecclesia Hierusalem vestem de fundato unam, & vela similiter de fundato quatuor. Fecit etiam & in Diaconia sanctæ Mariæ Virginis, quæ ponitur in Cyro regnum ex argento intrinsecus, bullis aureis circundatum. Verum etiam & in Ecclesia sanctæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ ponitur in Frescata obtulit vestem de fundato unam habentem in medio tabulam modicam exauratam interclusam, & vela de fundato quatuor. Necnon & in Ecclesia sanctæ genitricis Dei Mariæ, quæ ponitur in Morenico narrano fecit vestem de fundato unam, & vela similiter de fundato quatuor.

S. Silvestri.

S. Maria in Frescata.

Pari modo obtulit & in Ecclesia beati Petri Apostoli, quæ ponitur in Maruli, fecit vestem de fundato unam habentem in medio tabulam exauratam modicam interclusam, & vela de fundato quatuor.

Ipse vero a Deo protectus, & venerabilis Pontifex obtulit in basilica beatæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ ponitur ad sanctum Laurentium foris muros fecit cortinam lineam unam habentem in gyro listam de fundato, & in medio crucis similiter de fundato. Et in Ecclesia sanctorum Cosmæ, & Damiani, quæ in Silva candida esse videtur, obtulit vestem rubeam unam habentem in gyro listam de argento, & crucem in medio, & vela cum aquilis quatuor. Obtulit etiam in Ecclesia beati Petri Principis Apostolorum coronam ex argento cum historiis a foris circumdatam, & exauratam pensan. libras septem. Ipse quoque a Deo protectus, & beatissimus Papa superno fretus amore obtulit in basilica beati Petri Apostoli ante Confessionem sacri altaris a dextris, seu a sinistris ad decorem ipsius basilicæ Angelos sex ex argento mundissimo pensantes libras sexaginta quatuor. Et super illud cyborium fecit oleas quæ pendent in circuitu altaris habentes tabulas quatuor exauratas, necnon & gammadias numero quatuor. Ubi supra fecit arcus quatuor, qui stant in Presbyterio ex argento mundissimo pens. libras centum.

S. Maria ad S. Laurentium.

Ipse vero beatissimus Pontifex obtulit in monasterio sanctorum Cosmæ, & Damiani quod ponitur in loco qui vocatur Sublacus miliario ab urbe Roma plus minus quadragesimo vestem de fundato unam, & vela de fundato similiter tria. Fecit etiam isdem prædictus Præsul in Ecclesia beati Christi Martyris Gervasii, & Protasii, quæ ponitur infra civitatem, quæ vocatur Fundana, vestem de fundato habentem in medio crucem ex auro texto unam, & velum de fundato unum. Obtulit etiam isdem prædictus Præsul in Ecclesia beati Christi Martyris Cæsarii, quæ ponitur intra civitatem, quæ vocatur Terracina vestem de fundato unam habentem in medio crucem cum gammadiis, & periclysin de blattin legente de nomine Domini Leonis quarti Papæ, & vela similiter de fundato numero quinque. Necnon obtulit in basilica beati Petri Apostoli arcus ex argento mundissimo numero quatuor, pens. libras octuaginta, & quatuor.

S. Cosmæ & Damiani. *S. Gervasii & Protas.* *S. Cæsarii.* *S. Petri.*

Edit. Parisʃ. pag. 189.

Fecit autem in basilica beatæ Rufinæ Martyris in Silva candida vestem de fundato habentem in medio crucem de periclysi, & in circuitu de blattin, legente de nomine Domni Leonis quarti Papæ.

S. Rufina.

Fecit etiam isdem beatissimus Præsul in Ecclesia beati Clementis Martyris, atque Pontificis gabathas de argento purissimo numero sex. Tres quidem filopares signo Christi, & duas etiam similitudines palmarum, & unam interrasilem, quæ est saxisca pens. simul libras quatuor. Isdem beatissimus, & præclarus Pontifex fecit in basilica beati Petri Apostoli nutritoris sui arcus cum columnis, & liliis de argento purissimo tres pens. in simul libras centum, & duas. Ipse quidem venerabilis Pontifex fecit in basilica sancti Cæsarii, quæ ponitur in Terracina, vestem de quadrapulo ornatam in circuitu de blattin, habente in medio crucem de chrysoclavo, legente de nomine Domni Leonis quarti Papæ, Necnon & in basilica beati Petri Apostoli fecit arcus de argento purissimo cum columnis, & liliis numero tres pens. libras sexaginta.

S. Clementis. *S. Cæsarii.* *S. Petri.*

Fecit & in Ecclesia sanctæ Dei genitricis Mariæ, quæ ponitur in civitate Portuensi vestem de spanisco unam ornatam in circuitu de fundato, & in medio crucem de argento. Similiter vela de spanisco ornata in circuitu de fundato numero tria. Sed & tabulas de argento exauratas, in gradu ante Confessionem beati Petri Apostoli numero quatuor, & agnos duos, qui pens. libras in simul quadraginta & quatuor. Obtulit ubi supra coronas porphyreticas miræ magnitudinis ornatas ex auro purissimo cum delphinis duodecim, legente de nomine ipsius almifici Præsulis pens. auri libras tres, & semis.

Necnon & arcus de argento purissimo numero decem, qui pen. simul in unum libras centum octuaginta, & unam. Et vela linea, quæ pendent in arcubus ubi supra ornata in circuitu de fundato numero quadraginta octo.

Dicere nunc post universa, quæ retroscripta sunt, libet, æternæque memoriæ præsentibus litteris enodare, quæ vel quanta permaximus, ac venerabilis Præsul solerti, pioque studio pro defensione universæ matris Ecclesiæ, zelo scilicet compunctus divino infra paucorum spatia temporum perhoneste ac nobiliter dedicavit.

Quamobrem dum universa Romanorum nobilitas, pro illa quam jam dudum deprædationem nefandi, ac malevoli Saraceni intulerant in nimia lamentatione consisteret, ne deinceps (nisi Ecclesia beati Petri Apostoli muris undique munita citius foret) pejora valuissent committere, isdem amabilis Pontifex magnam pro Romanis omnibus cœpit habere angustiam: & quo modo vel ordine ab eorum cordibus tantum potuisset rancorem, sive timorem auferre anxius cogitare. Cumque in his diuturnis crebro laboribus desudaret, Deo revelante, hujusmodi protinus consilium sumpsit, ut hoc ipsum suo dilecto, ac speciali filio Domno Lothario luce clarius indicaret Augusto, quatenus per illius, Domino annuente, adjutorium atque consilium civitatem illam, quam prædecessor ejus Leo Papa tertius erga Ecclesiam prænominati Apostoli ædificare cœperat, & cujus multis jam in locis fundamenta posuerat (licet post suum transitum a quibusdam ablata fuissent hominibus, ita ut nec aditus appareret, ubi prius inchoationem præfatus habuerat murus) si vita comes adesset, desideratum opus Christo solaciante, ad effectum posset perducere. Hoc denique piissimus, ac serenissimus Cæsar agnoscens, magna est illico lætitia, & exultatione repletus, rogansque jam fatum summopere Præsulem, patremque per omnia spiritalem, ut quantocyus tanti operis fabricam, sedulo labore perficeret. Ad quam ipse cum suis fratribus non modicas argenti libras direxit, ut sicut dictum est, tam proficuum opus indeliberatum minime remaneret. Et quo nuncio præoptato Præsul præcipuus ultra modum hilaris est effectus. Cœpit autem ex tunc de prædicto negotio valde esse solicitus convocansque cunctos sanctæ Dei fideles Ecclesiæ petens ab eis ore suo consilium, qualiter tanta murorum cito valuisset fabrica consummari. Tunc omnibus ita visum est, ut de singulis civitatibus, massisque universis publicis, ac monasteriis per vices suas generaliter advenire fecisset, sicut & factum est.

Lotharius Imp. juvat Papam in Leonina urbe extruenda.

pag. 190.

Quamobrem secundo Præsulatus illius anno præfata civitas ædificandi sumpsit exordium. Et in sexto consecrationis suæ, utpote magis, ac mirabilibus omnis est fabricis civitas undique consummata. Cumque per multos labores, atque certamina beatissimi Præsulis, totum ut desiderabat murorum opus completum, deliberatumque fuisset, cœpit omnipotenti Deo multimodas, sive innumeras gratias agere, qui suas quotidianas preces pro nova ædificatione murorum exaudire, & adimplere dignatus est. Nam quantam, qualemque curam, vel studium, simulque solicitudinem pius, ac laudabilis pastor, quousque construeretur, diebus singulis, ac noctibus habuit, nullius hominis lingua breviter enarrare potest, & quia nihil aliud post debita sacrorum mandatorum officia agebat, præter id, quod superius exaratum est, revera non frigus, neque flatus ventorum, vel pluviæ, aut aeris grandis vel modica conturbatio pigrum in eundo de die in diem quolibet modo facere potuit. Sed modo hic, modo illic per

Quarto anno absoluta est.

diversas murorum fabricas vigil, ac solicitus discurrebat, ut suum bonum propositum, ac desiderium per Apostolorum pia Petri, Paulique suffragia, redemptor noster omnipotens præpropere adimplere decrevisset, atque modo omnes conspicimus. Tunc demum consummatis, simul- *Leoniana dicitur nova civitas.* que perfectis, ut crebro retulimus, novæ civitatis universis operibus, Papa beatissimus & per omnia, & in omnibus semper laudabilis, ut prædicta civitas, quæ a proprio conditoris sui nomine Leoniana vocabatur, ut perpetualiter firma ac roborata consisteret, jussit cum magna animi devotione, cordisque lætitia, ut omnes cum eo Episcopi pariter, ac sacerdotes incolæ urbis, & universi ordines clericorum sanctæ Catholicæ, & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, post lætanias, & psalterium decantatum, cum hymnis, & canticis spiritalibus per totum mu- *Nudis pedibus Papa cum toto clero muros circuit.* rorum ambitum nudis pedibus cinerem portantes in capite circuirent, & inter cætera ab Episcopis Cardinalibus aquam fieri benedictam præcepit, ut inter orationum officia, aquam ipsam transeuntes per murum sanctificationis gratia jactare omnimodis studuissent, qui, ut ab eo jussum fuerat, humiliter peregerunt.

Ipse autem venerabilis Pontifex ore suo tres super eundem murum orationes, multis cum lachrymis, ac suspiriis, dedit rogans ac petens, ut sæpedicta civitas, & Christi conservaretur in ævum auxilio, & sanctorum omnium, Angelorumque præsidio ab universo inimicorum secura, *Orationes tres super portas fecit.* & imperterrita perduraret in cursu. Primam denique orationem fecit super portam quæ respicit ad sanctum Peregrinum, cujus finis, & principium tale est. ✠ ✠ ✠

DEUS, *qui Apostolo tuo Petro collatis clavibus regni cælestis ligandi, atque solvendi Pontificium tradidisti, concede, ut intercessionis ejus auxilio a peccatorum nostrorum nexibus liberemur, & hanc civitatem, quam noviter te adjuvante fundavimus, fac ab ira tua in perpetuum manere securam, & de hostibus, quorum causa constructa est, novos, ac multiplices habere triumphos.*

Secundam quoque orationem isdem Pius Papa dedit orationem super posterulam, ubi mirum in modum castellum præeminet, quæ vocitatur sancti Angeli. Cujus orationis talis est textus.

2. Oratio. DEUS, *qui ab ipso mundi hujus exordio, hanc sanctam Catholicam, Apostolicam Romanam Ecclesiam ab hostibus custodire, & conservare dignatus es, iniquitatis nostræ chirographum propitiatus emunda, & civitatem hanc, quam tuo sancto nomini per Apostolorum tuorum Petri, & Pauli suffragia noviter dedicavimus, ab omnibus inimicorum insidiis securam semper,* *Edit. Paris. pag. 191.* *atque imperterritam manere permitte.* Per Dominum nostrum, &c.

Tertiam vero orationem cecinit super posterulam aliam, quæ respicit ad scholam Saxonum, quæ ex eorum vocabulo Saxonum posterula appellatur, & ipsa oratio tertia hunc specialiter continet modum.

3 Oratio. PRÆSTA *quæsumus omnipotens, & misericors Deus, ut ad te toto corde clamantes, intercedente beato Petro Apostolo tuo tuæ pietatis indulgentiam consequamur, & pro civitate hac quam ego famulus tuus Leo quartus Episcopus te auxiliante novo opere dedicavi, meoque ex nomine Leonina vocatur, jubeas ut semper illæsa maneat, ac secura apud clementiam majestatis tuæ jugiter exoramus.* Per Dominum, &c.

In qua scilicet civitate juxta promissum sui desiderii, quod Deo voverat, magnam sive Romanis, sive diversis nationibus, in summæ solemnitatis die rogam distribuit.

Deinde cum cæteris ut præfatum est sacerdotibus, & omnibus Romanorum Proceribus ad Ecclesiam beati Petri Apostoli cum orationibus, divinisque laudibus tendens Missam pro salute po- *Papa Romanos multis donis afficit.* puli & civitatis incolumitate, ac stabilitate perpetua, honorifice decantavit. Is itaque sacris peractis officiis cunctos nobiles Romæ multiplicibus donis, non tantum in auro, argentove, sed & sericis palliis honoravit, atque ditavit. Fuitque die illo magna cunctis lætitia, videlicet die septimo & vicesimo mensis Junii pridie, ante beatissimorum Apostolorum Petri, & Pauli vigilias, sed & per totam Romanam urbem infinita gaudia & exultationes innumeræ celebratæ sunt. Inde magis dignum est, atque conveniens, ut pro tanto Præsule, tantoque Pastore cunctipotentem Dominum toto corde puroque animo jugiter imploremus, per quem, tam admirabile, perhonestumque opus, Christi solatiante potentia, celeri exercitatione expletum ob salutem Christianorum omnium consummatumque cognoscimus, in nostris orationibus, quatenus & hic diutissime vigeat, & illic cum sanctis omnibus pro suis innumeris certaminibus, ac laboribus perpetualiter æterna mereatur præmia possidere.

Ipse vero beatissimus Papa fecit in Ecclesia sancti Sinzigii, quæ ponitur in civitate Blerana ve- *Dona Ecclesiis data.* stem de fundato unam habentem in medio tabulas de chrysoclavo cum effigie Salvatoris, habente in capite gemmas prasinas tres, & sancti Sinzigii, & beatissimi Præsulis, & vela de fundato quatuor. Et in Ecclesia sanctorum quatuor Coronatorum fecit cerostata ex argento purissimo 2. pens. libr. quinque, & uncias sex, & gabathas de argento numero 4. pensan. libras.....

Fecit in Ecclesia sanctæ Dei genitricis Mariæ, *S. Mariæ* quæ ponitur ad beatum Laurentium foris muros vela de fundato numero viginti septem. Item fecit prædictus Præsul in Ecclesia beati Clementis Martyris, atque Pontificis regnum, quod pendet super altare majus ex auro purissimo sculptile sine gemmis habens in medio crucem de auro cum gemmis fixis in eadem cruce, vitreas quinque, & quæ pendent item vitreas numero quatuor pensan. libras quinquaginta. Obtulit & in Ecclesia beati Hippolyti Martyris, quæ ponitur *S. Hippolyti.* in Insula Portuensi, quæ nuncupatus Arsis, vestem de fundato habentem gammadias ex argento textas unam, vela de fundato numero quatuor. Necnon & in Ecclesia beatæ Dei genitricis Mariæ Dominæ nostræ, quæ ponitur infra civitatem, quæ vocatur Anagina, obtulit vestem de fundato cum gammadiis auro textis unam, & vela de fundato quatuor.

Verum ne post hæc, quæ superius veraci testimonio, certisque schematibus dilucidata, atque conscripta sunt, silentio, quod minime convenit, cætera transeamus, libet alia beatissimi Papæ opera potenti Jesu Christi opitulante clementia facta, quamvis plurima, tamen luce clarius indicare. Nam cum in bonis, Deoque dignis operibus mens simul & animus summi Antistitis indefi- *Cogitat de urbe Portuensi munienda.* ciens desudaret, cœpit de civitate Portuensi permaximum habere certamen, ut quo modo, vel ordine tam suis, quamque etiam futuris temporibus ab hostibus, ac Satanæ filiis secura, & *pag. 192.* libera manere potuisset. Cumque diu hoc tacitus in corde suo Pontificali haberet consilium, tunc pater omnipotens, & excelsus, qui semper in justis piisque cogitationibus fideles suos adjuvare non desinit, Corsorum animos excitavit, qui timore Saracenorum perterriti a propriis finibus exules existebant, & huc sive illuc sine solo proprio vagantes incedebant, ut ad Sedem Romanam causa *Corsi exules ad Papam perfugiunt.* refugii, ac salutis venire quantocius debuissent, sicuti & factum est. Venientes vero illi ad sacratissima Apostolorum Principis limina ter beatissimo Domino nostro Leoni quarto Papæ illico præsentati sunt.

Qui cum ab eis suisque proceribus prudenter satis sciscitatus fuisset, qualis tunc eis imminebat necessitas, pro qua venerant, ipsi autem necessitates suas, calamitates, atque angustias per ordinem quasi uno ore coram præfato exposuissent, se habitaturos cunctis diebus in suo, successorumque Pontificum obsequio, ac servitio declararunt. Hoc sane benivolus Præsul agnoscens in magnam est statim exultationem, ac lætitiam elevatus, gratias Deo referens, qui tales illi transmisit homines, qui in prænominata civitate in perpetuum habitare potuissent. Auditis itaque eorum multis promissionibus Papa præcipuus una cum suis optimatibus eis clara voce respondit, Si quod verbis nobis dixistis opere curaveritis perficere, satis loca habemus optima, in quibus habitare valebitis, *Corsos recipit in urbem Portuensem.* si tantum nobis nostrisque Pontificibus successoribus boni fideles fueritis. Nam civitatem, quam vobis daturi erimus, valde firmata est, atque munita, quam nos Redemptoris nostri protegente auxilio, novis portis, ac fabricis in locis pernecessariis ad cultum pristinum revocavimus. In qua si, ut diximus, manere cupitis, vineas vobis, ac terras, prataque concedemus, ut nullam possitis habere inopiam. Damus etiam vobis quousque ex labore vestro habeatis, vos, & mulieres vestræ, ac filii unde vivere plenissime valeatis. Boves etiam, & caballos, & animalia cætera, sicut prædiximus, si cuncta bono animo feceritis. Tunc Corsorum populi talia audientes promissa, lætiores effecti sunt, missosque pio Pontifici protinus quæsiverunt, qui civitatem & loca specialiter demonstrarent, & ita factum est. Placuerunt siquidem omnia. & spoponderunt æquanimiter omnes quod si noster Papa & Dominus universa, quæ circuivimus fuerit dignatus conferre, cum omni familia, & supellectili nostra in servitium sancti Petri, ut suum successorumque cum omni aviditate proberabimus.

Lustrata denique civitate, & possessionibus universis ad venerabilem Pontificem cum eisdem missis reversi sunt. Venientes igitur, ut præmissum est, illique læta, ac prospera nunciantes, & quod Corsorum gens vivere se ac mori in eisdem locis omnino fuissent professi, vocatis omnibus, ut ipsi similiter secundum missorum assertiones unanimes testarentur, Pontificale eis, quod secundo promiserat (ob serenissimorum Lotharii, & Ludovici majorum Imperatorum, suamque simul mercedem, perpetuamque memoriam) præceptum emisit, hoc scilicet tenore, & placito antepolito, ut tamdiu firmum maneret, ac stabile, quousque sanctæ sedis Præsulibus, populoque Romano in cunctis obedientes, ac fideles existerent. Et si, quod absit, omnem præcepti seriem inrefragabiliter non custodirent, sancitum est in eodem, ut vacuum, & inane consisteret.

Loca vero, quæ eis data sunt, & a Missis Pontificalibus consignata tam ex proprio jure Ecclesiastico, quamque venerabilium monasteriorum, immo & singulorum hominum, qui finitimi existebant, in concesso eis Pontificali privilegio specialiter adscripta leguntur. Ecce enim quanta crebro dicti Præsulis erat ac præfulgebat misericordia, qui non tantum pro defensione urbis suos Romanos proceres diligebat, sed undecumque valebat colligere homines ad eorum auxilium, & solatium invitabat, plus defensionem diligens patriæ, & plebis securitatem commissæ, quam lucra temporalia, & caduca pro quibus *Edit. Paris. pag. 193.* multos jam recolimus, vitam pariter & possessiones quibus delectabantur, jugiter amisisse.

Post hæc denique omnia, quæ superius brevi stilo contexta sunt, alia non dissimilia Præsul sanctus, ac venerabilis satis ovans peregit opuscula. *Reparat alias urbes.* Nam Hortanæ, & Amerinæ valde antiquarum civitatum, quarum muri, ac portæ præ nimia vetustate temporum usque ad solum ceciderant, & funditus destitutæ manebant, quas modo fures, modo latrones ingredi patentibus aditis nullo resistente custode facilius ingrediebantur, ipse adeo solertissimus Præsul tantam civitatum prædictarum urbium cognoscens incuriam, eas, quas prætitulavimus civitates hortatu suo, ac studio muris novis, portisque prioribus minime dissimilibus ad pristinum locum, statumque gratia corroboratas divina reduxit. In quibus modo civitatibus exaratis cives & ab inimicorum insidiis melius securi inhabitant, & fures, ac latrones, ut dictum est, clausis muris, ac portis nullum damnum, furtum tam noctibus, quamque diebus de cætero valebunt inferre.

His autem ut prædictum est, diligenter expletis, *Dona in Eccles. SS. Coronatorum* fecit in Ecclesia sanctorum quatuor Coronatorum regnum ex auro purissimo unum pendens super altare majus cum catenulis similiter aureis sculptilem habens in medio crucem auream, habentem gemmas quatuordecim, ex quibus quinque in eadem cruce fixas, & alias, quæ ibidem pendent novem. Sex quidem albas, & hyacinthinas tres pens. simul libram unam, & semis uncias. Necnon & in basilica sanctæ Dei genitricis Mariæ *S. Mariæ* Dominæ nostræ, quæ ponitur in vico Sardonum obtulit calicem, & patenam de argento exauratam par unum legente de nomine Domni Leonis quarti Papæ pensant. simul in unam libras quatuor & uncias quinque. Ipse insignis, Præsulque præcipuus cum innumera summi decoris opera in basilica beati Petri cæli clavigeri perfecisset, portas *S. Petri* quas destruxerat Saracena progenies argentoque nudarat, erexit, multisque argenteis tabulis lucifluis, salutiferisque historiis sculptis decoravit, & in meliorem speciem, quam pridem fuerant, reparavit, ut omnes, qui in eamdem basilicam ingredi volunt, laudes Deo omnipotenti, sanctoque suo præsulatui referant, & exposcant, ut multa annorum suæ vitæ curricula extendantur, qui tanti fulgoris opere, tantoque pulchritudinis pondere aulam Dei argento pens. libras septuaginta ornavit. Qui summus Deoque amabilis Papa in exordio sui Pontificii cum porticus partis lævæ beati præ nimia vetustate Petri basilicæ cecidisset, celeri studio præclarius renovavit.

Nam & ipsius præcipuæ farta tecta Ecclesiæ magnis trabibus, procacique artificio elevatis luciflue renovavit. Qui etiam porticum, quæ sancti Andreæ cohæret Ecclesiæ, cum cerneretur casura in melius noviter restauravit. Sed & cameram, quæ ante portas argenteas jam dictæ aulæ esse conspicitur, infinito fretus amore renovans decoravit. Et multas piæ operationis in eadem specie Eccle- *Ecclesias multas extruxit.* sias fecit, quas si scripturæ tradere voluerimus, lingua narrare non sufficiet, & nec scribentium valebunt articuli sustinere. Cum ergo per diversas Dei Ecclesias multa perficeret insignia opera ipse beatissimus Pontifex porticum, quæ ante basilicam sanctæ Dei genitricis consistit, quæ juxta basilicam sancti Laurentii sita est foris muros clarius ac firmius renovavit.

Dona alia. In Ecclesia autem sanctæ Dei genitricis, quæ ponitur in vico Sardonum milliario ab urbe Roma trigesimo, 4. Catholicos libr. obtulit, unum Evangeliorum, alium regnorum, psalmorum, atque sermonum. In Ecclesia B. Martini Confes- *In Eccles. S. Martini.* soris atque Pont. foris portam B. Petri Apostoli fecit calicem de argento unum cum catenulis pens. lib. 4. & uncias 2. Et in Ecclesia SS. qua- *SS. Coronatorum* tuor Coronatorum fecit thymiamateria duo ex argento mundissimo pens. lib. 2. & unciam unam. Simili modo & in Ecclesia beatæ Petronillæ fecit vestes de fundato tres, & vela duodecim, quatuor quidem de fundato, & tres de spanisco, & linea quinque.

Nam & in Ecclesia sanctæ Dei genitricis Ma- *pag. 194. S. Maria* riæ, quam ipse beatissimus Pontifex a fundamentis supra scholam Saxonum noviter construxit, obtulit vestes de fundato tres, & vela similiter de fundato quatuor.

S. Petri Idem beatissimus Pontifex fecit in basilica beati

Petri Apostoli cereos deargentatos, qui stant in Presbyterio numero viginti & septem pensan. in simul libras quadraginta. Nam & trabes in ingressu & in medio Presbyterii investivit ex argento purissimo pensan. libras sexaginta & septem, & uncias tres. Cum autem supernæ zelo patriæ incensus speciosis Christi per ordinem ornaret metallis ac ornamentis Ecclesias, post fecit alia multa in aula beati Petri Apostoli Principis, coronam ex argento purissimo unam cum catenulis argenteis quatuor habentem delphinos quadraginta & duos pens. simul libras viginti & tres. Hic quoque Pontifex, Christi semper auxilio fretus, ac divinitus inspiratus, fecit in circuitu altaris beati Petri Apostoli vela serica de prasino quatuor habentia tabulas de chrysoclavo cum effigie Salvatoris & Apostolorum Petri, & Pauli, & sui ipsius almifici Præsulis & in medio cruces, & gammadias de chrysoclavo cum orbiculis, in quibus sunt imagines Apostolorum miræ pulchritudinis decoratas, quæ in diebus festis ad decorem ibidem suspenduntur.

Pari modo fecit, ubi supra, alia vela alba holoserica rosata cum cancellis decorata mirifice, Paschæ obumbrantia sacra. Necnon & aliam coronam minorem ibidem obtulit cum catenulis quatuor, & delphinis decem, habentem lilium, & uncinum pens. lib. duas. Hujus namque beatissimi Præsulis animus semper Deo devotus existens, pretiosis Jesu Christi Ecclesias ornamentis ingenti ob æternæ vitæ salutem decorare studebat amore, & quod nullus præcessorum ejus Pontificum facere arbitratus est, hic sancto procul dubio spiritu fervens, atque compulsus coronas ex auro mundissimo inclytis Christi videlicet, & sanctorum vultibus refulgentes fieri in Apostolorum Principis Petri Ecclesia juxta altare, sub quo ejus sacratissimum corpus requiescit, dextra, levaque pendentes fieri duas cum catenulis aureis bullis, gemmisque prasinis decoratas decrevit, habentes in simul delphinos sexaginta, pens. libras viginti.

Fecit & crucifixum argenteum miro opere depictum in eadem Ecclesia, qui in leva introitus parte inter columnas magnas positus ingenti splendet decore, habentem lib. sexaginta & duas & dimidiam. Ipse quoque beatissimus Pontifex fecit in oratorio beati Andreæ Apostoli, quod sancti Petri cohæret Ecclesiæ, vestem sericam unam habentem historiam aquilarum, & in medio tabulam cum chrysoclavo, in qua depictæ Christi, & discipulorum ejus dextra, levaque imagines fulgent, & ipsius almifici Præsulis. Ac similem post totius operis perfectionem, & ornamentis decoris in Ecclesia sanctorum quatuor Coronatorum vestem fecit de eodem serico cum tabula de chrysoclavo habentem historiam, seu miraculum, quod Dominus Christus de quinque panum, & piscium alimentis duorum quinque millia hominum abundanter satians est operatus.

S. Andrea

SS. Coronatorii

Inter hæc vero, quæ superius scripta sunt, cœpit crebro nominatus sanctissimus Præsul de singulis Ecclesiarum Rectoribus, videlicet Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, atque omni Christianorum militia curam, solicitudinemque habere præcipuam. Volens itaque sicuti & factum est ex priscis auctoritatibus novam Christo juvante normam præponere, qualiter unusquisque eorum vitam castam, & sobriam duceret, & Deo, cui semper inreprehensibiliter famulatum debemus impendere, in omnibus complaceret, tunc demum sancti ei Spiritus gratia revelante una cum consilio serenissimorum Lotharii, ac Ludovici Imperatorum anno Imperii eorum quinto, & trigesimo, atque Pontificatus jam dicti Præsulis septimo, mense Decembris die octava, Indictione secunda sanctam ac venerandam in Ecclesia beati Petri Apostoli synodum congregavit. In qua tam ipse Catholicus, & Apostolicus vir, quamque & alii cum eo sexaginta & septem Episcopi resederunt. Ex quibus quatuor Episcopi ab Imperatoribus destinati, Joseph Eporegensis, Nottingus Brixiensis, Petrus Spoletinus, & alius Petrus Aretinus. Inter quos etiam Paulus Diaconus sanctæ Ravennatis Ecclesiæ residens vicem tenens Joannis Archiepiscopi sui absque Presbyteris, & Diaconibus, & clero sanctæ matris Ecclesiæ.

Synodum convocat Romam 67. Episc.

Edit. Paris. pag. 195.

Et tunc coram omnibus quadraginta, & duo capitula, quæ profecto ad salutem, & lucrum omnium Christianorum hominum pertinere noscuntur, per Diacones sanctæ, & universalis Ecclesiæ sedis legi præcepit. Quæ etiam capitula ut in futurum ab omnibus illibata serventur, post cætera decreta Pontificum in sanctis Canonibus jussit adscribi.

Quatenus omnes Episcopi hujus auctoritatis exemplum ante oculos habeant, & suos possint melius instruere, & erudire subjectos. In hac denique post cætera synodo Anastasius Presbyter Cardinalis tituli beati Marcelli ab omnibus Canonice est depositus, eo quod parrochiam suam per annos quinque contra Canonum instituta deseruit, & in aliena usque hodie demoratur. Qui cum neque ad duo pro eo congregata concilia venire vellet, neque per Apostolicas Epistolas, neque per tres vocatus Episcopos, Nicolaum videlicet, Petronacium, & Joannem, ideo merito uno consensu, secundum quod de talibus sacris continetur Canonibus eum sancta Synodus deposuit, & sacerdotali honore privavit anno, mense, die, & Indictione superius adnotata.

Anastas. Cardinalis deponitur.

Post præcipuam vero hujus Concilii diffinitionem beatissimus ejusdem Præsulis animus, cœlestis semper amoris igne accensus ad restauranda Ecclesiarum Dei cunctorum ornamenta vasorum studium, rursus cœpit ingens habere. Nam & in Ecclesia beati Petri regni cœlorum clavigeri fecit lucernam ex argento purissimo unam bimixam pens. lib. sexdecim. Necnon & in monasterio S. Martini, quod ipsius Apostolorum Principis Ecclesiæ cohæret, fecit aliam lucernam ex argento fusilem, ac bimixam pens. libras viginti & septem, & dimidiam.

Dona in Ecclesia S. Petri

Similiter & in monasterio sanctorum Joannis, & Pauli fecit aliam lucernam argenteam similiter supradictis pens. libras viginti duas & dimidiam. Quæ Dominicis, vel festis diebus juxta lectorium consistentibus ad legendum sacras lectiones magno luminis splendore lucescat. Isdem vero sanctissimus Papa fecit rugulas de argento fusiles cum cancellis in ingressu Presbyterii, & ante Confessionem beati Petri Apostoli amatoris sui, quæ pulchro lucentes decore hominum præbent mentibus admirationem: quarum duæ pens. libras sexcentum quadraginta & duas. Aliæ vero duæ libras quingentas & octuaginta. Et in Ecclesia sancti Vincentii, quæ ponitur in Frascata obtulit vestem de fundato unam.

S. Joan. & Pauli.

S. Vincentii

Sed quia, ut sæpe diximus, hujus serenissimi Præsulis animus maxime beatissimi Præsulis Apostoli Petri Apostolorum Principis repletus amore, ipsius summæ Ecclesiæ, cujus divina dispensante potentia thronum regebat, multa desiderabat semper ornamenta perficere.

Fecit super ejus sanctum altare vestem de chrysoclavo habentem historiam in medio Salvatoris inter angelicos vultus fulgentis, Petroque Apostolo claves regni cœlorum tradentis, & in dextra, levaque gloriosam Petri, & Pauli passionem fulgentem. Inter quos ipse Præsul civitatem, quam fieri jusserat, Petro interveniente offert depictam, & crucem auro, gemmisque nitentem, & in circuitu altaris, & desuper habentem pannos desuper sericos pretiosa aquilarum historia textos, quorum duo aurati cernuntur.

S. Petri

Obtulit autem, ubi supra, vela quatuor cum chrysoclavo, in quibus ipse Præsul depictus imagini Salvatoris, inter angelicos vultus fulgentis civitatem, quam funditus paraverat, offert.

Edit. Parif. pag. 196. Igitur quia jam pleniter ea, quæ beati Petri Ecclesiæ prædictus Pontifex obtulit ornamenta, breviter licet, descripsimus. Nunc ea, quæ in Ecclesia beatissimi Pauli Apostoli doctoris gentium post impiam Agarenorum devastationem est operatus ob æternam memoriam summatim innotescere studemus. Fecit autem super ejus sacratissimum corpus cyborium miræ pulchritudinis ingenti argenti pondere cum columnis argenteis comptum pens. libr. nongentas quadraginta & sex. Sed cum benigna ipsius Pontificis mens ante, & post generalia omnium Ecclesiarum, diversa ornamenta, quæ ingenti desiderio præbebat, beato Petro semper aliquid optimum, & pretiosius offerre curabat: obtulit ei tres oleas masoricas admirabilis pulchritudinis serico textas, coloreque depictas, quæ videlicet festis diebus in circuitu altaris majoris dependerent. Fecit autem & in Ecclesia sancti Marciani, quæ sita est in Domucella, quæ vocatur Balnearola vestem de fundato unam, & vela spanisca duo. Simili modo & in Ecclesia beati Laurentii martyris Christi, atque Levitæ obtulit vela de fundato, quæ pendent in arcubus infra columnellas majores numero viginti quatuor. Fecit etiam in Ecclesia beati Clementis Martyris, atque Pontificis aquæmanile de argento par unum habens in se scalptum similitudinem capitis hominis cum vite, & alia historia, pensan. libras tres. Item obtulit ipse quidem beatissimus & almificus Præsul in Ecclesia sanctæ Dei genitricis Mariæ in Æmilia, quæ via Aurelia nuncupatur, vestem de fundato unam.

S. Pauli *S. Marciani.* *S. Laurentii* *S. Clementis*

S. Stephani. Similiter & in Ecclesia sancti Stephani, ubi supra, obtulit aliam vestem de fundato unam. Idem vero præclarus & almificus Præsul superna protectus dextra usque in Dei semper servitio sincero perseverans animo post multas bonas actiones, beati Silvestri, & Martini Ecclesiam, *S. Silvestri* quam Domnus Sergius Prædecessor ejus noviter ab imis ædificaverat, multis quidem pulchrisque decoravit ac depinxit coloribus. Cujus etiam pulchritudo magnam usque hodie humanis oculis admirationem præstat. Nam & ejusdem venerabile, sacrumque altare ex argento investivit, ac decoravit purissimo pensan. libras centum & sexdecim.

Quamobrem post pulchra, ac laudabilia diversarum Ecclesiarum Dei opuscula, quæ Præsul magnificus tota animi devotione peregit, ne Christianus populus amplius in Centumcellensi castro ab hostibus deperiret sicuti sæpe fieri solebat: nam per quadraginta annos muris diruta, & habitatore proprio destituta manebat, moreque bestiarum relictis sedibus propriis ob timorem Saracenorum, ut usque jam factum fuerat, per opaca silvarum montesque incognitos sua domicilia populus, qui relictus ab eis fuerat, dedicavit, in quibus etiam præ timore inimicorum diebus, ac noctibus nec soporem oculis, nec ullam juxta humanam consuetudinem quietem vel modicam habere poterat.

Cumque tam pius, & laudabilis Præsul de illorum gravamine, atque intolerabili nimium angustia ultra modum, & plusquam credi potest, quotidie condoleret, multis cum lachrymis, infinitisque orationibus Dominum rerum omnium conditorem deprecabatur assidue, ut ei dono gratiæ suæ dignaretur ostendere, quo in loco pro salute, & liberatione crebro dicti Christiani populi Centumcellensis civitas mutari potuisset. Ad quam ipse profectus, loca quæ ei adfinitate erant conjuncta diligenti cura, ac studio pervidit, atque conspexit.

Sed, ubi locus videbatur idoneus ad urbem ædificandam, aquæ gestabant penuriam, quæ hominibus semper satis est necessaria.

Peragratis igitur omnibus, ut prædiximus, locis pervenit tandem divina favente misericordia ad locum optimum valdeque munitum, super quo suus maxime est animus dilatatus, quia & aquarum copiam ad populum confortandum, & cæteras utilitates humanas, aquimolasque molentes pleniter subministrabant.

Tamen quo modo, vel ordine hoc divina ostenderit clementia, dignum est, ut ad memoriam, & laudem venerandi Pontificis omnis populus credat veraciter, & cognoscat, quod divino consilio, & consultu opus diu exquisitum effectum est. Nocte denique quadam, dum lectulo proprio juxta morem præclarus jaceret Antistes & de divinis, ut solet, opusculis cogitaret, ad prævisum, & ordinatum jam locum qui duodecimo a Centumcellensi urbe milliario distat in somnis perductus est, & singula loca cuidam Petro magistro militum, quasi per corporalem præsentiam in ipsa revelatione per ordinem demonstravit, ubi Ecclesias, & ubi portas ex Pontificali adjutorio fundare & construere debuisset. *pag. 197.*

Divina visione ubi urbs ædificanda sit Papæ ostenditur.

Et quia præ loci angustia non ibidem, nisi duæ portæ construendæ erant, in ipsa arcana revelatione digitis propriis adnotavit.

Mane autem facto pro somnio, quod viderat magna cœpit habere certamina, & prænominatum Petrum ad suam illico jussit venire præsentiam, cui quicquid in somnis viderat, retulit, multosque ei in argento mancosos præbuit, ut conducto populo Centumcellensis urbis, cum eis urbem festinantius perficere debuisset. Ac Deo quidem auspice ita nunc omnia ædificata nitescunt, sicut in somnio Papa laudabilis manu propria designavit. Cui ex nomine proprio Leopolim nomen imposuit. Ad quam, postquam ædificari cœperat, ad videndum, & considerandum fabricam cum suorum fidelium multitudine amanter accessit. Visis denique portis, & Ecclesiis, in ipsis specialiter locis, sicut monstraverat, & suum Christo protegente desiderium adimpletum, omnipotenti Domino gratias retulit infinitas, qui ei talem ostendere locum dignatus est, in quo & populus salvus existeret, & ad abundantiam inibi ministraret etiam lapides, & arenam quatenus sine labore operariorum noviter constructa fabrica augmentum percipere potuisset. *Leopolim novā urbem extruit.*

Gavisus ex his omnibus urbem Leopolim sæpedictus Pontifex lætaniis, & orationibus pedibus propriis circuivit, tribusque orationibus in modum Trinitatis perpetualiter consecravit, missarum, ut sollicitus erat, officium rite persolvens, & aquam benedictam per muros jactari præcipiens. *Papa novam urbem consecrat & benedicit.*

Et non modicam manibus propriis præ amoris magnitudine universo populo rogam distribuit. Commendansque omnipotenti Domino populum, & civitatem divinitus demonstratam, ne unquam ab hostibus capiatur, vel invadatur. His omnibus perpetratis ad sedem suam cum ingenti lætitia, & alacritate Christo auxiliante, dieque super addito decimoquinto, omnis murorum ambitus completus, atque perfectus est, anno Præsulatus sui octavo, Indictione secunda.

Sed & in Ecclesiis, quas ibidem fecit, multa dona obtulit. In Ecclesia videlicet sancti Petri gabathas ex argento fusiles majores, minoresque septem pens. pariter libras sexdecim, & unciam unam. Cantharam exauratam unam, baucas exauratas tres. Fibulatoria majora, & minora quinque. Crucem ex argento deauratam unam cum gemma una. Item aliam crucem de auro unam habentem in medio Monocossim. *Dona Eccles. S. Petri data Leopoli.*

Et aliam crucem ex argento numeratim habentem gemmas quadraginta. Turibulum aureum exauratum unum, dextram saxiscam unam, coronas aureas duodecim, gabatham unam, & Struthiocamelorum ova duo. Atque fecit in eadem Ecclesia jam dictæ civitatis vestes sericas duas. Ex quibus una habet in medio tabulam de chrysoclavo,

ſoclavo, & alia habet in medio crucem, & orbiculos quatuor cum gammadiis, & vela de fundato decem & octo. Crucifixum ex argento puriſſimo penſ. lib. 7. Necnon & in Eccleſia

S. Leonis

ſancti Leonis ubi ſupra, obtulit patenam exauratam unam, calicem de argento unum, veſtes duas, unam quidem de fundato ornatam in circuitu de olovero habentem in medio rotam de chryſoclavo, & gammadias, & alia de ſpaniſco.

Edit. Pariſ. pag. 198.

Similiter & codices Catholicos numero ſeptem. Hiſtoriarum Salomonem, antiphonarium, pſalterium, & Sacramentorum, Geſtorum & ſermones, ſed & Evangelium cum tabulis argenteis, atque ſacratiſſimum Dei altare, quod ſupra ſanctiſſimum beati Petri Apoſtoli corpus conſiſtit argenteis deauratis, quæ in dextra, & leva ipſius Apoſtolorum principis habet miracula perornavit * laminis, quæ ingenti ſplendore nunc ut cœli aſtra coruſcant, penſ. vero ſimul libras octuaginta quatuor, & uncias quinque.

**forte, luminaribus.*

Alia ornamenta Eccleſiæ S. Petri oblata.

Atque poſt tam immenſæ operationis inſignia, factaque divina, Dei æterni clementia inſpirante quæ per diverſa loca ob ſalutem Chriſtianorum, ipſe ſanctiſſimus Papa eſt operatus, Eccleſiam, quæ Domini voce ſupra firmam petram fundata conſiſtit, & de beati Petri Apoſtolorum principis nomine Sancto glorioſa coruſcat pretioſiſſimo omnium metallorum ornatu præ nimio patris cœleſtis amore quotidie ornare procurans, ibidem quoque lectorium argenteum inclyta operatione celatum, & ſuper quatuor pedes conſiſtens perfecit. In cujus videlicet ſummitate Leonis caput refulget, penſan. libras triginta unam, & uncias undecim. Necnon & ceroſtata quatuor, quæ a longo tempore ſummorum Pontificum in medio presbyterii feſtis erigebantur diebus. Atque hæc ſagaci arbitrio de argento puriſſimo inveſtivit, atque ut in perpetuum ibidem erecta eſſent, conſtituit, quod nullus Prædeceſſorum ejus facere cogitavit, habentia ſimul libras quinquaginta & quinque. Ubi ſupra, fecit & ceroſtata de argento majora, par unum, penſ. libras quadraginta octo, & uncias decem, in quibus ſedent lucernæ bimixæ de argento puriſſimo lucentes juxta altare majus penſ. libras ſimul quadraginta & novem. Necnon & alia ceroſtata deargentata ſeptem, penſ. libras viginti quinque, & uncias tres. Pari modo, & alia ſeptem tetra fecit ceroſtata ferrea deſuper de argento penſ. libras unam & viginti, & uncias tres. Atque ſuper ipſum altare fecit veſtem auro textam candidis per totum margaritis fulgentem, & in dextra, levaque tabulas gemmatas habentem cum aureis per circuitum orbiculis, quibus inſigne ipſius præſulis eſt nomen deſcriptum.

S. Martini monaſterium reſtaurat.

Jam & monaſterium S. Martini, quod longo ſenio erat caſurum, miris domorum ædificiis reſtauravit, & ad honorem meliorem, quam prius fuerat, funditus decoravit. In quo & veſtem albam roſatam cum roſis obtulit, & Salvatorem cum Apoſtolis, & virginem legentem nomen domni Leonis quarti. Item vela quinque alba roſata, & unum quidem habens gammadias tredecim, & amigdala de argento exaurata tria. In Eccleſia

S. Coronat.

Sanctorum quatuor Coronatorum fecit veſtem de fundato unam. Præterea idem ſummus, & Orthodoxus Pontifex divina inſpiratione pulſatus fe-

S. Petri

cit in baſilica beati Petri Apoſtolorum principis calices ex argento puriſſimo, qui pendent ſuper arcum principalem, necnon & infra columnas majores dextra, levaque numero octuaginta tres habentes in ſimul libras quadringentas, quadraginta & unam. Id ipſum vero ante ſacri altaris veſtibulum miræ pulcritudinis fecit trabem, quam poſt diræ gentis nefandam deprædationem ex argento decoravit puriſſimo, in qua ſacræ ac Dei venerabiles ſedent imagines, quæ penſ. libras ſexaginta.

Leopolit.

Obtulit quoque in Eccleſia beati Petri Apoſtoli, quæ ponitur in civitate Leopoli thuribulum de argento exaurato unum.

S. Mariæ.

Pari modo & in Eccleſia ſanctæ Dei Genitricis Mariæ, quæ ſita eſt in Vico Sardorum, Gabathas cum caniſtro de argento exauratas penſ. libr.

Similiter & in venerabili monaſterio Hieruſalem, quod juxta Eccleſiam beati Petri Apoſtoli ponitur, fecit veſtem de fundato cum orbiculis, in circuitu ornatam cum liſta de chryſoclavo, cum velis ex imizino duobus, & de fundato tribus.

S. Petri. pag. 199.

Ipſe vero a Deo protectus, venerabilis, & præclarus Pontifex fecit propitiatorium ſacri altaris beati Petri Apoſtolorum Principis, ubi ſacratiſſimum corpus ejus quieſcit ſpanocliſtum habens quidem argenti libras ſeptuaginta & duas, auri vero octuaginta.

Accuſatur falſo, apud Imp. Gratianus magiſter militum.

Platina vult Papam accuſatum apud Lotharium Imp.

Hujus vero temporibus quidam Daniel magiſter militum iniquitatis, ac ſtultitiæ mole cæcatus ad ſereniſſima Domini Ludovici Imperatoris veſtigia properavit, eique multa falſa, & inutilia verba, quæ credi nullo modo poſſunt ſuper Gratianum eminentiſſimum magiſtrum militum, & Romani palatii egregium Superiſtam, ac Conſiliarium dicere non dubitavit. Nam inſtanter eum accuſabat ob falſitatis invidiam, dicens Imperatori: Gratianus Romanæ urbis Superiſta, quem erga vos fidelem eſſe creditis, mihi ſoli in domo ſua, nimium ſuper Francos murmurans dixit ſecrete. Quia Franci nihil nobis boni faciunt, neque adjutorium præbent, ſed magis quæ noſtra ſunt, violenter tollunt. Quare non advocamus Græcos, & cum eis fœdus pacis componentes, Francorum Regem, & gentem de noſtro regno, & dominatione expellimus. Quo audito mox prædictus Imperator immenſo furore accenſus ſine litteris etiam ad Romanorum directis Pontificem, & ſenatum Romam venire velociter procuravit.

Ludov. Imperator venit Romam.

Quem tamen venientem Domnus Leo Papa honorifice ſicut mos eſt ſuper gradus majores beati Petri Apoſtoli reſidens ſuſcepit, & mellifluis prædicationis verbis placare cœpit.

Placitum habetur de accuſatione.

Quadam vero die ipſe Imperator cum ſanctiſſimo Leone Pontifice, omnibus Romanis proceribus, pariter & optimis Francis in domo quam beatæ memoriæ Leo Tertius Papa juxta Eccleſiam beati Petri Apoſtoli fecerat ſedentibus, de prædicta accuſatione placitum habuit. Tunc Daniel iniqua fronte armatus, falſaque cogitatione imbutus, dixit coram omnibus. Iſte Gratianus habuit mecum conſilium, hanc Romanam terram de veſtra tollere poteſtate, & Græcis tradere illam. Cui ſtatim non ſolum Gratianus, verum etiam omnes Romani coram Imperatore dixerunt, mentiris, nullo modo eſt verum, quod dicis.

Cognoſcens autem Imperator, & omnis Romanorum Francorumque nobilitas prædictum Danielem tale crimen per falſitatem, & invidiam contra Gratianum dixiſſe, illico clementiſſimus Imperator nolens contra inſtituta veterum Auguſtorum peragere Romanorum, eos ſecundum Romanam legem inſtituit judicare. Quod judicio ipſe Daniel multorum verbis reprehenſus ore proprio manifeſtavit ſe falſum ſuper eum dixiſſe. Ideo jam dicto Gratiano ante omnes eſt traditus, ut quicquid de eo facere vellet, poteſtatem haberet.

Accuſator traditur Gratiani poteſtati.

Sed cum jam traditum Danielem Imperator a Gratiano multa, & humili ſupplicatione petiviſſet, Gratianus aſſenſit, quem ille ſtatim plenaria ſibi reddita gratia libenter ſuſcepit, & ſic de mortis eſt periculo liberatus. His vero peractis Imperator abiit, & ſanctiſſimus Domnus Leo Quartus Papa non poſt multos dies obdormivit in Domino 16. Cal. Aug. ſepultus vero eſt in Eccleſia B. Petri Apoſtoli.

Fecit autem ordinationes duas, unam in menſe Decembrio, & aliam per menſ. Martium, Presbyteros decem & novem, Diaconos octo, Epiſcopos per diverſa loca numero ſexaginta & tres.

Hic a quibuſdam falſo interjicitur Joannes VIII. fœmina.

CVI. BENEDICTUS III.

ANNO CHRISTI DCCCLV.

LOTHARII IMP. XVI. MICH. III. XIV.

BENEDICTUS Tertius, natione Romanus, ex patre Petro, ſedit annos duos, menſes ſex, dies decem. Beatus vir iſte dilectiſſimis viſceribus editus, ſydereo pollens rore, creſcenſque celerius divinorum ſtudio apicum patris ad erudiendum arbitrio traditur. Qui veluti ſpongia citiſſime lympham capit, ſacrorum ita voluminum didicit lectiones rudimentaque cognovit, accepit, mentiſque ſuæ fundatione poſuit, & inviſibilibus radicibus propagavit. Celeberrima quidem cum de eo fama pervulgaretur, in Lateranenſe patriarchium perducitur, cleroque locatur. Erat autem ſapiens verbo, doctrina præclarus, ſobrius converſatione, loquela pacificus, cunctis compatiens, omnibuſque obediens, denique beniguiſſimus. Cum eum intueretur Papa Gregorius almificus peritum doctrinis, atque proficuum, in ſancta illum conſtituit Romanæ Eccleſiæ ſubdiaconum. In quo ordine plura ſacræ converſationis certamina habuit, nam carnem vicit, ac mundi Principem, & omnia ejus argumenta nequiſſima. Obiit deinde Gregorius Præſul, migravitque ad Dominum. Sergius autem gubernacula Romanæ ſuſcepit antiſtes Eccleſiæ, eoque defuncto apoſtolicam Leo Papa ſedem ſuſcepit. Oppido, qui illum pro feliciſſimis actibus diligens ſuperno compunctus nutu cæleſti cum titulo ingenti presbyterum conſecravit honore. Cujus beatitudo in tantum longe, lateque refulſit, atque præfloruit, ut omnibus beatiſſimus dictis, & opere diceretur. Evidenter autem in eo divina permanere ſapientia cognoſcebatur, quia largifluis, puriſque ejus omnes fovebat affectibus, & luce clarius perornabat, caducique, ac tranſituri mundi delectabilia reſpuebat, & quicquid utebatur egenis, atque pauperibus erogabat. Jejuniis vero validus, oratione aſſiduus perſiſtebat, pervigilque in Dei quotidie laudibus commorabatur.

Edit. Pariſ. pag. 200.

Benedicti virtutes

Fit Subdiac. à Greg. 4.

Fit presbyter a Leone 4.

Leo quidem ubi hac luce ſubtractus Præſul occubuit, mox omnis Clerus iſtius Romanæ protectæ ſedis, univerſique proceres cunctuſque ſenatus ac populus congregati ſunt Domini clementiam exorantes, ut beatificum illis omnibus demonſtrare dignaretur paſtorem, qui culmen Apoſtolatus regere valuiſſet tranquille: Divinitus igitur æthereo tunc lumine inflammati, uno conſenſu, unoque eum conamine benedictum pro tantis quibus pollebat ſacris operibus pontificem promulgaverunt eligere.

Illico vero alacri univerſa ſtudio plebs, & populi cætus Cæleſti titulo properantes, Deo illum omnipotenti, ut ſolitus fuerat, invenerunt fundentem orationem. Surgens autem & populi denſiſſima cernens agmina rem cognovit, & mente concepit. Interea multis cum lacrimis genua flectens flebili voce omnes deprecabatur taliter dicens. Non me a mea deducatis Eccleſia rogo, quia tanti culminis non ſufficio ſuſtinere, nec bajulare gravamen.

Benedictus animadvertit ſe poſtulari in Papam.

Vi cogitur ſuſcipere Papatum.

Illi vero nullatenus acquieverunt, ſed virtutibus eum ex eodem titulo abſtrahentes cum hymnis, & canticis ſpiritalibus ampla exultatione, & ineffabili gaudio in patriarchium Lateranenſe perducentes pontificali ſolio, ut mos eſt Pontificum, canaque conſuetudo demonſtrat, poſuerunt. Lætatur propterea urbs, exultat Eccleſia, congaudent ſenes, ovanteſque divinas modulantur virgines laudes, ditantur pauperes, locupletantur inopes, conſolantur captivi, conſurgunt debiles, infirmi ſanantur, celerique pede concurrunt, quia extenſa in eis triſtitia fuerat, contemplabantur confuſa, & tranquillitas florigera videbatur erecta. His itaque peractis Clerus & cuncti proceres decretum componentes propriis manibus roboraverunt, & conſuetudo priſca ut poſcit, invictiſſimis Lothario, ac Ludovico deſtinaverunt Auguſtis. Ipſum autem qui deducebant legati decretum, fuerunt hi. Nicolaus videlicet, Anagninæ Antiſtes Eccleſiæ, & Mercurius magiſter militum, Arſenio Eugubino epiſcopo obviantes ad invicem confabulari cœperunt: qui callidis eos ſermonibus liniens corda eorum mollire cœpit, beatique fidelitatem jam fati declinaverunt electi, cum quibus etiam conſilium ſtuduit confirmare, ut depoſitum, anathematizatumque Anaſtaſium quod divina nullatenus permittebat clementia, Pontificatus infula perornarent. Euntes itaque Hlodouvico decretum benigniſſimo Cæſari dantes duplici, quam mentibus gerebant, intentione Romam reverſi ſunt, adventumque miſſorum nunciantes Imperialium epiſtolas eidem inſigni obtulerunt electo, quibus Auguſti continebantur reſponſa. Qui omni Clero, ac Reipub. cœtibus diris machinationibus, conſilium, quod Eugubii, ut prætulimus, cum Arſenio ſtatuerunt, adimplere cupientes dicebant. Omnes in obviam Imperialibus ſimul nobiſcum exire ſtudete legatis, quatenus Auguſti juſſionibus obedientes exiſtere valeatis.

Hinc clare liquet Leoni 4. non Joannem 8. fœminam ſed Benedictum ſucceſſiſſe.

Per fraudem Anaſtaſium depoſitum quidam conantur facere Papam.

pag. 201.

Poſt aliquot quoque dies ipſi, quos prænunciaverunt, miſſi Hortam, quæ quadrageſimo milliario a Roma diſtat properaverunt. Ex quibus in eam Adelbertus, Bernarduſque ingreſſi Comites cuidam olim damnato, Arſenio cogente Epiſcopo, ſe conjunxerunt Presbytero nomine Anaſtaſio, qui in ſancta Synodo beatæ præſidente Leone memoriæ Præſule rite ſecundum ſacrorum promulgationes canonum excommunicatus, depoſitus, & anathemate vinctus fuerat: non habentes Deum præ oculis, ipſiuſque præcepta confundere, ut tyranni, cupientes evidenter meditabantur, qualiter eumdem ejectum, anathematizatumque Anaſtaſium Apoſtolico culmine ſublevarent contra traditionem, omniumque ſanctiones Pontificum virorumque almorum. Miſſi quoque, quos jam ſupra meminimus, qui Imperatori noſtrum decretum benigniſſimi de electione Benedicti porrexerant, id eſt, Nicolaus Epiſcopus & Mercurius magiſter militum mentibus cognitum conceptum habentes conſilium cum aliis quibuſdam Romam egreſſi nobilium, id eſt Gregorio, Chriſtophoroque magiſtris militum, obviam quaſi Imperatoris legatis profecti ſunt, Hortamque properantibus urbem fidelitatis ſacramentum, quod fecerant almifico Benedicto parvi pendentes, oblivîſcenteſque electo damnato ſe conjunxerunt, depoſitoque Præsbytero hac ſub occaſione multi concedentes ab urbe ſimiliter peregerunt, cogitantes conſilium, juxta illud Prophetæ elogium, quod non potuerunt ſtabilire. Urbe deinde exeuntes ab Horta juxta baſilicam beati Leucii Martyris pervenerunt, inſultantes, & glorianteſ in ſua virtute, cum quibus Radualdus Portuenſis Epiſcopus, Tudertinæque urbis Agatho Antiſtes aderant, qui clam Roma diſceſſerant urbe. Et eidem anathematizato tetra irretiti caligine ſe junxerant, obſcurati ſenſu, mente, & anima.

Presbyter Cardinalis.

Legati Romæ miſſi deficiunt ad Pſeudopapam.

[illegible]

Conſpirant plures contra Benedictum.

Hoc ipſe Dei famulus audiens Benedictus electus, G. G. Majonemque venerabiles, prudenteſque & omni ſcientia plenos Epiſcopos ipſis Imperialibus miſſis cum aliquibus litteris ſtuduit deſtinare, quos apprehendentes Artio anathematizato monente Presbytero vinxerunt, & cuſtodibus tradiderunt, quod nec barbari gentiles in legatis perfeciſſe audiuntur.

Poſtmodum autem ſæpius dictus Chriſti miniſter Benedictus electus Hadrianum inſignem ſecundicerium ſanctæ ſedis Apoſtolicæ illis, atque Gregorium Ducem obviam direxit.

Altera autem die, missione fungentes, omni Clero cunctoque senatui, & universo populo mandaverunt, ut obviam illis trans Milvium Pontem Imperatoris jussionibus, irent. Tunc omnes dolum nescientes Romani, neque fallaciam, adquieverunt, Milviumque trans pontem urbem egressi unanimiter perrexerunt. Properantibus quidem ad Martyris jam fati basilicam, ipsi de quibus jam supra legati meminimus, eidem deposito, anathematizatoque Presbytero Episcopo Clerus Romanæ plebis, ac proceres obviaverunt, cum quibus pariter equitantes per Neronis campum urbium jam mœniis properabant. Hadrianum quoque insignem secundicerium, de quo supra retulimus, vallatum custodibus deducebant. Gratianum vero sacri superistam Patriarchii, atque Theodorum scriniarium adprehendentes reclusos lanceis retinebant, & astrictos, quod nullatenus Augustorum jussione præceperant, nec eorum voluntate dictaverant, sed hoc infœlix depositi præsumptio agebat Presbyteri, qui virtutibus Leonianam cum ipsis Cæsaris legatis ingrediens urbem Apostolorum repente, quam non debuerat, Principis introire basilicam, Dei parvipendens judicium, audacter invasit, tantaque ac talia infaustæ operationis mala peregit, qualia nec Saracena in ea perficere manus præsumpsit, vel arbitrata est. Imagines enim confregit, ignique concremavit, & Synodum, quam supra sanctuarii januas beatæ memoriæ Leo pingi Papa jusserat, destruxit, Dominique Jesu Christi, ejusque semper Virginis Genitricis iconam bipenni quod non debuerat, ad ima dejecit, pro quo detestabili opere orthodoxæ cuncti cultores fidei lacrymas fundentes ingemiscebant, & tristitia replebantur, ac mœrore.

Pseudopapa vi irruit in ædem S. Petri.

Edit. Paris. pag. 202.

Pseudopapa confringit imagines in æde S. Petri.

His itaque peractis hostili virtute ipse Rom. depositus ingreditur Presbyter, celeriterque ad Lateranense properavit cum iniquissimis ejus sequacibus, & sæculari potentia Patriarchium, multisque telorum generibus januas ejus aperiens tyrannus veluti cruentus eas introivit, solioque, quod nec manibus debuerat contrectare, resedit, & cuidam Balneoregiensi Episcopo, qui vocitabatur nomine Romanus, tantum cum non opere ferinis obumbratus mentibus cerneretur, præcepit ut beatissimum Benedictum quem omnis Romana, ut prætulimus plebs elegerat, Pontificali, quo residebat, ejiceret solio. Qui etiam vestimenta Pontificalia, quibus indutus erat, ut barbarus, tulit, atque expoliavit, multisque eum injuriis, verberibusque replevit.

Idem occupat thronum Pontificium.

Benedictum deturbat.

Tunc ipse depositus Anastasius eundem benignissimum Benedictum electum, humana, non Dei, virtute custodibus, qui arctius eum constringerent, tradere studuit, Joanni scilicet Hadrianoque dudum Presbyteris, qui a Leone Præsule pro illorum criminibus damnati fuerant, atque depositi ex omni sacerdotali officio. Mox universa urbs ululatu, amplisque repleta est fletibus, & gravi murmure quassata jacebat. Illico quidem omnes Episcopi, Clerusque, ac Dei populus sancta sanctorum ingressi tundentes pectora sua profusis lacrymis intra vestibulum, & altare solo prostrati jacebant, Dei orantes majestatem, ut tanti erroris caligine sua eos victrice dextra liberaret. Septimæ tum feriæ cursus peragebatur.

Totus populus & clerus in luctu.

Altera vero die prædicti Episcopi cum universo Clero, ac populo in Æmilianæ titulo convenerunt, in quo etiam Augusti sæpius dicti legati frementes, magnaque tumentes superbia pervenerunt, & impetu facto absidam, in qua Episcopi psallentes residebant cum Clero, Leones veluti ferocissimi conscenderunt, erectisque jaculis eos conabantur elidere, ensibusque punire dicentes: Adquiescite, & vestro consensu Pontificali Anastasius culmini subrogetur. Illi vero sancto repleti spiritu adfirmabant dicentes: Nunquam in depositum, & anathemate a sancto Præsule, beataque Synodo vinctum consentimus, sed modis omnibus abjicimus, & a Dei cœtibus segregamus. Ipsi denique furibundi verberibus eos, tormentisque dicebant se velle eos punire, sed beatissimus Deique omnipotentis Antistes & qui cum ipsis aderant terrores, vel minas eorum parvipendentes immobiles perstiterunt. Quorum constantiam jam dicti Franci cernentes ab eis ira discesserunt repleti, & in quoddam cubiculum ipsius basilicæ sunt ingressi, diversaque consilia meditabantur, in quod etiam Ostiæ, & Albani Antistites coactos introduxerunt quos molliori sermone, blandisque reducere adulationibus decertabant, & postmodum asperis promissionibus circumdabant, quibus stridula etiam voce dicebant: Nullatenus vitam possidere potestis, sed capitali subjacebitis sanctioni, nisi consecrationis Anastasio gratiam dederitis. Illi autem ante se morti tradere proferebant, membratimque se laniari, quam deposito, anathemate damnato consecrationis tribuerent benedictionem. Arguebant autem eosdem missos, & universas demonstrabant, sacræ responsionis scripturas, qualiter nullatenus eundem depositum, in ordine quem poscebat, constituere valuissent. Protinus vero secretius linguam eorum confabulantes furor, qui in eis exuberabat, minuit, mentibusque eorum videbatur expulsus.

Nolunt consentire in Pseudopapam.

Tertia vero feria lucescente omnes Episcopi cum Clero, ac populo in basilica Salvatoris, quæ Constantiniana dicitur congregati sunt. In qua omnis plebs, ac populi multitudo extensa voce clamavit: Benedictum beatissimum Papam volumus, ipsumque desideramus, quod jam fati audientes Legati, mirabantur. Videntes itaque quia in Anastasium, Christi unitas, almaque concordia nullo flectebatur ingenio, in quodam Patriarchii cubiculo Episcopos convocaverunt, atque alios sacerdotes cum Clero. Cum quibus amplum agitare studuerunt conflictum, sed tam probabilibus missorum audaciam superaverunt sermonibus, atque doctrinis, ita ut infausta illorum mentis cogitatio contemplaretur contrita, atque confusa. Hoc cernentes missi venerabilibus dixerunt Episcopis. Accipite vestrum electum, & in quam vultis basilicam eum deducite. Et modo Anastasium, quem depositum dicitis ab hoc Patriarchio ejicimus. Tresque per dies jejunium cum orationibus celebremus, & postmodum quicquid superna clementia demonstraverit, impleatur. Almifici vero Episcopi clamaverunt. Ejiciatur nostra præsentia invasor, atque depositus Anastasius, & ab hoc expellatur Patriarchio, & tunc facimus, quod hortamini.

pag. 203.

Tota plebs in Ecclesia expetit Benedictum.

Missi Cæsaris tandem consentiunt in Benedicti electionem.

Illico prædictus Anastasius magna cum turpitudine de Patriarchio ejectus, atque epulsus est, ut omnes multimodas orthodoxæ cultores fidei Domino nostro JESU CHRISTO persolverent grates.

Anastasius ejicitur.

Episcopi quidem cum universo Clero, ac populo beatissimum accipientes Benedictum ejectum de basilica, in qua Clerici commorantur, deduxerunt, quia ibidem custodibus a sævissimo fuerat Anastasio conlocatus. Qui cum omni alacritate, atque exultatione cum ipso in basilicam Salvatoris, quæ Constantiniana dicitur, descenderunt. De qua exeuntes eum super equum ovantes, in quo Leo Præsul sedere consueverat, posuerunt. Quem etiam magna populi præcedente caterva in basilicam Dei Genitricis, quæ ad Præsepe dicitur, deduxerunt, in qua jejuniis, & orationibus tribus diebus, noctibusque vacantes summam majestatem Domini multis cum lacrimis exorabant.

Benedictus in Lateran. Ecclesi. ducitur.

Expletoque jejunio, omnes qui se anathematizato, depositoque conjunxerant, divino compuncti nutu, Deique inflammati favore in jam fatam basilicam, in qua beatissimus, ut prætulimus Benedictus erat, unanimes convenerunt, & procedentes vestigia ipsius, osculari cœperunt, qui & dicebant: Erravimus, & lubrico a te pede discessimus, sed pastor

Adversarii osculantur pedes Benedicti.

veluti sanctissimus ovium suscipe agmina per nemus errantia, fessoq; sinu agniculos collige, tuisque nos obumbra sub alis. Protinus ipse a Deo protectus Benedictus extensis brachiis puris mentibus, cordeque benigno omnes amplecti sitiebat, & osculis perornabat, quibus etiam dicebat.

Gaudete, inquit, dilectissimi, & magis exultate, quia Ecclesiam quæ scissa fuerat, Christus Dei filius sua unire virtute dignatus est. Hæc dicens, & his similia prædicans, etiam ipsi Imperiales ibidem convenerunt legati, qui salubribus verbis, ac mollioribus cum eodem secretius electo confabulabantur.

In throno Pontificio collocatur. Subito vero omnes Episcopi, universusque Clerus, atque innumera Romani populi multitudo ex eadem eum deducentes basilica cum hymnis, & canticis spiritalibus, in Patriarchium Lateranense introduxerunt, & in pontificali solio, de quo ejectus fuerat, posuerunt. Denique universa congratulabatur Ecclesia, & omnis populus amplis vocibus resultabat. Præterea Dominico die diluculo in basilicam beati Petri Apostoli, ab Episcopis, Clero, proceribus deductus est, & in conspectu omnium Imperialibus missis cernentibus in Apostolica sede, ut mos est, & antiqua traditio dictat, consecratus, ordinatusque est Pontifex. *Consecratur Pontifex.* Portuensis vero Episcopus prohibitus ab Ecclesia, ordinationem, quam debuerat, super eum nullatenus fecit, quod anathemate sese junxerat, ac in perjurii voraginem ceciderat, atque manebat.

Dona oblata Eccles. Later. Post sacra autem tunc missarum solemnia celebrata in Patriarchii Lateranensis Pontifex ordinatus, reversus est Ecclesiam. Erat enim mitissimus, & omnibus sacris decoratus operibus, vultu pulcher & mente clarus, dulcis verbo, doctrina benivolus. *Edit. Parif. pag. 204.*

Sed quia cuncta non sufficimus per ordinem enarrare, ad ea quæ diversis sanctorum locis obtulit, extendere calamum studeamus. In primo quidem Pontificatus sui exordio superno exardescens amore in basilica Salvatoris, quæ Constantiniana dicitur ipsius Redemptoris Domini nostri Jesu Christi miræ pulcritudinis ex argento purissimo, auroque perfusam fecit iconam, Leonem, Draconemque pedibus conculcantem pens. libras sexdecim, & semis. Et in basilica sanctæ Dei genitricis, semperque virginis Dominæ nostræ, quæ ad Præsepe nuncupatur auream obtulit, pretiosissimamque coronam unam pens. libras quatuor. In qua vero basilica baptisterium destructum multa per tempora manserat, celeri studio, futuram sperans a Domino retributionem, restauravit, & ad pristinum statum perduci procuravit. Ipse quoque insignis, & beatissimus Papa in basilica beati Petri Apostoli ex argento mundissimo, auroque fusam cantharam interrasilem, in quam thus mittitur, obtulit: ubi etiam candelabra septem cum cornibus ex argento purissimo obtulit aureo nitentia colore.

S. Pauli. Jam & in basilica doctoris mundi beati Pauli Apostoli sepulcrum quod a Saracenis destructum fuerat, perornavit, pens. lib. numero centum tres. Etiam in basilica beatæ Dei Genitricis trans Tyberim obtulit vestem unam in circuitu ornatam de olovero habentem in medio crucem de chrysoclavo. Fecit autem in basilica beatæ Dei Genitricis, quæ vocatur Antiqua, quam a fundamentis Deo Papa viam juxta sacram construxerat, vela de fundato cum periclysi de blattin numero tredecim. Qui etiam in basilica beati Laurentii Martyris sita foris muros civitatis obtulit aureas claves, atque concessit. *Tyberis exundat.* In mense vero quinto consecrationis hujus præclari Pontificis, id est, mense Januario die.... fluvius, qui appellatur Tyberis alveum egressus est suum, & per campestria se dedit, intumuitque inundatione aquarum multarum, & ingressus est per posterulam, quæ appellatur sanctæ Agathæ in urbem Romanam hora diei. Transcendit interea aliquibus locis, & ingressus est in Ecclesiam beati Silvestri, ita ut & gradus omnes ascenderet in basilicam beati Dionysii præ multitudine aquarum, excepto uno, qui superius erat, & exinde expandit se super plateam, quæ vocatur, via lata, & ingressus est in basilicam sanctæ Dei Genitricis Mariæ, & ibidem tantum intumuit aqua, ut etiam portæ ipsius Ecclesiæ non viderentur præ multitudine aquarum. Ac inde ascendit per plateas, & vicos usque ad clivum argentarii, exinde vero reflexus ingressus est per porticum, quæ est posita ante Ecclesiam sancti Marci mense supradicto die sexto Apparitionis Domini nostri Jesu Christi secundum carnem, id est, Theophaniæ. Inde autem impetum faciens, cœpit decurrere in cloacam, quæ est juxta monasterium sancti Silvestri, & sancti Laurentii Martyris, quod vocatur Pallacini. Et ab ipso die, & deinceps cœpit paulatim aqua minui, & fluvius post, multo damno facto in suum alveum reversus est. Nam domos evertit, agros desertavit, evellens segetes, & eradicans arbusta. His itaque peractis præfatus beatissimus Papa nimio amore constrictus in Ecclesia B. Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ ponitur trans Tyberim, fecit vestem in altari majori de chrysoclavo habentem historiam Assumpt. ejusdem Dei Genitricis. *Dona in B. Mariæ ade.*

S. Anastasii Obtulit etiam in monasterio sancti Christi Martyris Anastasii, quod vocatur ad Aquas salvias, gabatham saxiscam ex argento purissimo unam pens. libras numero tres. Necnon & in basilica beatæ Dei Genitricis, quæ olim Antiqua vocabatur, nunc autem sita est juxta viam sacram fecit vestem cum chrysoclavo habentem historiam Nativitatis Domini nostri Jesu Christi secundum carnem. Simili modo & in monasterio B. Martini fecit canistra ex asoci duo ex argento purissimo pens. lib. numero quatuor & semis. Item venerabilis, & præclarus Pontifex fecit in Ecclesia beati Cyriaci Martyris, quæ ponitur via Ostiensi vestem de fundato unam. *pag. 205. S. Cyriaci* Pari modo & in Ecclesia beati martyris Felicis, quæ ponitur in Pincis fecit vestem de fundato unam cum gryphis. Fecit vero egregius Præsul in titulo beati Chrysogoni Martyris calices ex argento purissimo numero quinque, *S. Chrysogoni* qui pens. simul libras 11. & uncias semis. Nam & in titulo Calixti fecit amam unam ex argento purissimo pens. libras decem. Ibi & ipse fecit gabathas quatuor pens. libras novem, & semis. Similiter & canistra novem pens. in simul libras 11. Ad laudem, & gloriam ipsius Ecclesiæ fecit Evangelium argento, auroque perfusum unum pens. lib. quindecim. Item ibi ipse fecit cortinam unam, canistrum unum, arcum cum duabus gammadiis ex argento purissimo pens. insimul libras quadraginta. Et in Ecclesia beatæ Balbinæ *S. Balbinæ* martyris obtulit Evangelium ex argento purissimo.

Verum etiam & in basilica Doctoris Mundi beati Pauli Apostoli fecit vestem de chrysoclavo miræ magnitudinis, & pulchritudinis decoratam unam. *S. Pauli*

Et in Ecclesia beati Petri Principis Apostolorum nutritori suo præ nimio amore exardescens ad cooperiendum billicum Confessionis fecit coopertulum ex auro purissimo, pens. lib. tres. *S. Petri.*

Et in monasterio sanctorum Christi martyrum Sergii, & Bacchi quod appellatur Callinici fecit calices de argento purissimo duos, & patenam unam, colatorium unum, cantharam unam. Thymiamaterium unum, pens. simul libras quatuor. *SS. Sergii Bacchi.* Ipse quidem insignis, & beatissimus Pontifex in superno fundamine mentis observantiam ponens, nil terrenis, finemque habentibus, sed spiritualibus, salubribusque tantummodo operibus delectabatur, & in cunctis, quæ salutis sunt, quotidie præclaro intuitu permanebat.

His vero sacris beneficiis ornatus Apostolorum Principi, populique janitori, obtulit miræ pulchritudinis vestem unam aureo textam *S. Petri*

opere, decoreque fulgentem almificam, Annunciationis habentem historiam, & hypapanti, qualiter ipse unigenitus Dei filius templum ingressus doctorum in medio residebat. Verumtamen isdem prædictus, & beatissimus Præsul nimio amore accensus, Deique adminiculo suffultus fecit in basilica beati ac egregii prædicatoris Pauli Apostoli regnum de auro purissimo Spanoclistum cum catenulis suis habens in medio crucem auream, item spaniscam, quæ pendent assidue super ejusdem altare pensan. libras duas, & unciam unam.

S. Pauli.

Obtulit quoque in eadem basilica cantharam de argento mundissimo unam pens. uncias novem.

Ipse vero insignis, & beatissimus Papa fecit cruces argenteas septem, quæ per olitana tempora per omnes Catholicas Ecclesias more solito præcedebant, & quia præ nimia vetutate confractæ fuerant, isdem præclarus, & sanctissimus Præsul a noviter restauravit, & in pristinum statum iterum reduxit, quæ pens. simul libras quiquaginta unam & semis. Necnon & in basilica sancti Christi martyris beati Sebastiani, quæ ponitur in loco, qui vocatur Frascata, obtulit idem pater egregius vestem de fundato unam, habentem in medio crucem cum gammadiis de quadrupulo. Similì modo fecit in basilica beati & egregii prædicatoris Pauli Apostoli vestem rubeam de arodina. I. cum chrysoclavo.

S. Sebastiani.

Verum etiam & in titulo sancti Cyriaci martyris fecit vestem de fundato unam. Ipse vero beatissimus Pontifex exardescens amore fecit in basilica beati Petri Apostoli nutritori suo pharum ex argento unum miræ magnitudinis, qui pens. libras & uncias

Hic vero beatissimus Pontifex divina inspiratione repletus fecit in Ecclesia B. Levitæ Laurentii foris muros hujus civitatis Romanæ vestem de fundato unam cum chrysoclavo miræ pulchritudinis decoratam.

S. Laurentii.

Sed & ipsius præcipuæ sarta tecta Ecclesiæ beati Petri Apostoli nutritoris sui, id est, navem majorem, & aliam navem, quæ super corpus ejus est, magnis trabibus impositis numero septem procacique artificio elevatis luciflue renovavit.

Edit. Paris. pag. 206.

Et in titulo beati Cyriaci martyris obtulit Evangelium unum ex argento purissimo ad laudem & gloriam ipsius Ecclesiæ. His itaque peractis præfatus beatissimus Papa nimio amore constrictus in Ecclesia beatæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ ponitur trans Tiberim absidam majorem ipsius Ecclesiæ, in ruinis positam, noviter, atque a fundamentis faciens ad meliorem erexit statum. Fenestras vero vitreis coloribus ornavit, & pictura musivi decoravit. Necnon & porticum, atque baptisterium cum secretario omnia & in omnibus sarta tecta noviter renovavit.

S. Cyriaci.

Cœmeterium vero beati Marci Confessoris, atque Pontificis quod ponitur foris portam Appiam, qui in ruinis jam positis omnia restauravit. Necnon & in Ecclesia beatorum Petri, & Marcellini martyrum, cujus tectum jam vetustate positum vicinum ruinæ existebat depositis vetustissimis trabibus, & aliis impositis, noviter ipsum tectum atque porticus in circuitu omnes noviter restauravit.

S. Marci. *SS. Petri & Marcellini.*

In basilica quoque jam sæpius dicti egregii doctoris mundi beati Pauli Apostoli isdem Antistes sanctissimus Benedictus Præsul pulcherrimi decoris rete factum miro opere totum ex gemmis alvaberis, & bullis aureis, conclusas etiam auripetias in se habens smaltitas videlicet majore numero viginti unam, cum aliis pariter minoribus. Necnon & amendulas aureas numero undecim, & gemmas chrysoclavas pendentes numero decem magno amore præcepit fieri, & super sacrum sanctum altare ad honorem Apostoli offerens pendere jussit assidue. Verum etiam ætherio compunctus nutu magnam sanctæ Ecclesiæ, ut idoneus Christi minister, curam corde purissimo indesinenter gerens, textum scilicet voluminis, in quo constant veræ prædicationis Pauli videlicet Apostoli, & aliorum Apostolorum Epistolæ, atque Prophetarum ordinabiliter constitutæ lectiones, quæ a Subdiaconibus leguntur per cunctas Ecclesiarum stationes more solito sursum in ambone raptum, vel perditum a sancta Ecclesia fuisse percipiens, captus magna vehementique solicitudine tale dignum similiter volumen præparare studuit, in quo Græcas, & Latinas lectiones, quas die Sabbato sancto Paschæ, simulque & sancto Pentecostes Subdiaconi legere soliti sunt scripturas adjungi præcepit, miræque operationis tabulis argenteis decenter adornans sanctæ Ecclesiæ Romanæ libenter obtulit.

S. Pauli. *Lectionarium amissum restituit.*

Hujus temporibus Michael filius Theophili Imperatoris Constantinopolitanæ urbis Imperator ob amorem Apostolorum misit ad beatum Petrum Apostolum donum per manum Lazari monachi, & pictoriæ artis nimie eruditi, genere vero Chazai, id est, Evangelium de auro purissimo, cum diversis lapidibus pretiosis. Calicem vero similiter de auro, & lapidibus circundatum, reticulo pendente de gemmis albis pretiosis miræ pulchritudinis decoratum, vela duo de olovero cum cruce de olovero, & lista similiter de chrysoclavo, & parva coopertoria ipsius calicis, sicut mos Græcorum est. Similiter & vestem de purpura Imperiali munda super altare majus ex omni parte cum historia & cancellis, & rosis de chrysoclavo magnæ pulchritudinis deornatam, etiam & velum de stauraci unum, cum cruce de chrysoclavo, & litteris de auro Græcis.

Theophilus Imp. Orientalis dona mittit Romam.

Hujus temporibus Rex Saxonum nomine, causa orationis veniens, relictis omnibus suis rebus, regnum proprium suum dimisit, Romam properans ad limina Apostolorum Petri, & Pauli cum multitudine populi, & obtulit dona beato Petro Apostolo, coronam ex auro purissimo pens. libr. quatuor. Baucas ex auro purissimo duas pens. lib. Spatam cum auro purissimo ligatam. Item imagines duas min. ex auro purissimo. Gabathas saxiscas de argento exaurato quatuor. Saraca de olovero cum chrysoclavo I. Camisias albas sigillatas holosericas cum chrysoclavo, & vela majora de fundato duo.

Saxonum Rex religionis causa Romam venit. *pag. 207.*

Et ipse Rex Saxonum postulante sanctissimo Domno Benedicto Papa, ut faceret rogam in Ecclesia beati Petri Apostoli publicam de pondere auri vel arg. librarum, Episcopis, Presbyteris, Diaconis & universo clero & optimatibus Romanis tribuit aurum, populo vero minutum argentum.

Et postmodum finita causa orationis reversus est ad proprium regnum suum, & post paucos dies vitam finivit, & perrexit ad Dominum.

Multum denique idem Præsul sanctarum Dei Ecclesiarum curam gerens, semperque pio mentis affectu, ac studio in illarum reparatione gaudens in basilica regni cœlorum clavigeri nutritoris sui pharum cantharum argenteum sedentem in pedibus quatuor a Saracenis olim ablatum, in quo ad decus ipsius basilicæ in diebus festis, atque Dominicis lucerna simul, & cerei ponebantur juxta lectorium mirifico opere fecit, ac renovavit pens. libras Erat enim ad divini cultus amorem semper intentus pacisque amator, & omnium supernorum pudicis moribus operum cultor.

S. Petri.

Hinc constituit, ut cum Episcopus, vel Presbyter, aut Diaconus moreretur, Pontifex una cum omnibus Episcopis, & Presbyteris, atque Diaconibus, necnon & reliquis clericis ad ejus sepeliendum corpus, & commendandam animam conveniret.

Papa sepulturæ clericorum solet interesse.

Similiter etiam ipsi facerent, cum Pontifex ab hac luce migrasset, quod non solum docuit, sed & fecit. Cujus vestigia sequens successor ejus in causa pietatis hujus, sicut & in cæteris eum tanquam heres devotissimus imitatus est. Hic fecit ordinationem unam per mensem Decembrem, Presbyteros quinque, Diaconum unum, Episcopos per diversa loca numero sexaginta,

& sex. Sepultus vero est ante fores basilicæ beati Petri Apostoli.

CVII. NICOLAUS I.

ANNO CHRISTI 858.

LUDOVICI II. III. MICH. III. XVII.

NICOLAUS, natione Romanus, ex patre Theodoro Regionario, sedit ann. novem, mens. duos, dies viginti. Hujus insignes beatissimi actus omnibus a primordio pueritiæ suæ fulserunt, intactisque moribus claruerunt. Tanta enim sacrorum comptus erat pulchritudine operum, ut nihil ludis, nihilque, ut pueri solent, inhoneste delectaretur. Vacabat autem patientiæ, & sobrietati, fragrans humilitate, puritateque præcipua. Pater vero ejus liberalium cum fuisset amator artium, & nobilissimum polleret fomitem * castis eum elementis, almificisque ritibus imbuens, litterarum studiis, & optimis artibus perornabat, ita ut nulla sacrorum species remaneret disciplinarum, quam internis conceptam visceribus, suæquæ cognitioni traductam non haberet. * Gliscit autem membris, gliscit & sapientia, clarus, modestia fretus, scientia decoratus, probabilium nempe morum, si quocumque viros conspiceret loco, concitus adhærere studebat, illisque gratulabatur optime.

Virtutes Nicolai Papæ describuntur.

**for. cunctis.*

** ut profecit ætate, sic & sapientia.*

Cumque cum prudentissimo patre ad quendam beatissimum crebro virum accederet, qui S. per illustrationem Spiritus plura fidelibus prædicabat, amplo eum asserebat in culmine ascensurum. Decoris enim intimi magnitudinem intuens, mentisque dulcedinem coruscare, hujus ordinatione ad clericatus perductus est ordinem, ut quod divino senserat nutu, futuris temporibus impleretur. Sergius porro Præsul in summæ actionis cum fastigia conscendisse eum audiret, parentum illum deducens ab ædibus in Patriarchio locavit, & in Subdiaconatus per benedictionis gratiam constituit gradu. In quo, mirificis observationibus degens, cœlesti fodebatur ardore. Sergio vero Papa ab hac corruptibili vita subtracto, Romanæ Ecclesiæ LEO gubernacula Præsul suscepit.

Sergius Papa eum fecit Subdiaconum.

Edit. Paris. pag. 208.

Qui in eo sæpissimæ videns perseverantiæ fructus, ingenti illum Diaconum consecravit dilectione. Hoc quippe eo in ordine ministrante, tanta illi desuper concessa fuerat gratia, ut summæ actionis a cunctis cerneretur perfectionibus rutilare. Amabatur autem a clero, a nobilibus laudabatur, & a plebe magnificus amabatur.

Leo IV. Diaconum.

Leone scilicet Papa defuncto Benedictus miræ beatitudinis vir, & sacratissimus Pontifex superno protectus auxilio Romanæ præponitur sedi, suæque illum administrationi conjunxit, eo quod magis illum, quam suæ consanguinitatis propinquos dilexit, ita ut per nullius horæ momentum sine illo esse delectaretur. Quicquid Ecclesiasticarum rerum utilitatibus intuebatur congruere, cum eo promulgans diffinitioni tradebat, prudentissimas sui contemplans arbitrii opes, sensusque clarescere virtutem. utriusque enim semper observantiæ utiliora suo conamine faciebat. Ad extrema quidem vitæ perductus, pretiosæ cohortis calicem sumpsit, suisque eum humeris cum adhuc Diaconus esset, usque ad Apostoli beatissimi Petri basilicam, cum aliis Diaconibus gestans propriis manibus tumulo conlocavit, dilectionis præmium pandens, quod circa eum habebat, & amoris integritatem.

Ecce Leoni 4. non Joann. Papa femina, sed Benedict. succedit:

Bened. III. eum habet carissimū.

Bened. Papa ab eo sepelitur.

Eo autem tempore invictissimus Roma Hludouvicus Cæsar discesserat. Qui ejus cum transitum cognovisset condolens, & concitus ad eam reversus est. Romani quippe tanto pastore amisso mœstissimo gemitu lachrymas suffundebant.

Ludov. II.

Cumque clerus, proceres, & optimatum genus congregarentur, jejuniis, & orationibus, atque vigiliis insistebant, incessabilique Dominum certamine obsecrabant, ut qualem amiserant, talem illis dignaretur ostendere virum, Pontificatus quem culmine sublevarent. Hæc vero cum gererentur in basilica beati Dionysii Confessoris, atque Pontificis, cum universo populo convenerunt.

In qua per aliquod spatium confabulantes horarum sidereo accensi fulgore unanimes illum Apostolicæ sedis Præsulem esse sanxerunt, & celeri gressu Principis Apostolorum Petri continuo aulæ properaverunt, in qua, confugiens, latitabat. Dicebat enim indignum se tanti regiminis gubernacula esse suscepturum. Impetum vero, qui aderant, facientes virtutibus illum de eadem basilica abstrahentes, sacris adclamationibus in Patriarchium Lateranense introduxerunt, Apostolicoque solio posuerunt. Postmodum vero a nobilissimorum cœtibus, cunctoque etiam populo in basilicam beati Petri deductus Apostoli præsente Cæsare consecratus est, Apostolicaque sublimatus in sede factus est Pontifex, & Missarum solemnia supra sacratissimum corpus Apostoli beatifice celebravit. Qui densis optimatum, populique agminibus cum hymnis, & canticis spiritalibus in Patriarchium iterum Lateranense perductus est. Coronatur denique, urbs exultat, clerus lætatur, senatus & populi plenitudo magnifice gratulabatur.

Nicolaus Papa unanimi consensu eligitur.

Cæsarē præsente consecratur.

Et coronatur;

Tertio igitur consecrationis ejus die Augusto ophistico famine resplendebat, claritateque plenus epulabatur in Christo. Finitoque convivii apparatu consurgit, Cæsaremque specialem, & veluti charissimum deosculans filium immenso circumdedit amore.

Ophistico, id est, prudenti.

Cæsaris submissio erga Papam.

His itaque gestis serenissimus Imperator inde discessit, sedemque in loco, qui quintus dicitur, conlocavit. Beatissimus autem Præsul hoc audiens dilectionis ejus compulsus plenitudine atque amoris ad eundem cum proceribus, & optimatibus Romani nominis locum properavit. Excellentissimus quem cum vidisset Augustus obvius in adventum ejus occurrit, frenumque Cæsar equi Pontificis suis manibus adprehendens pedestri more, quantum sagittæ jactus extenditur, traxit.

Imperiali cum quo ingressus tentorio salubribus ab invicem fruebantur eloquiis. Mensisque epulis perornatis pariter cibum speciali sumpserunt alacritate satiati scilicet. Mensisque remotis plura serenissimus Cæsar beato Præsuli contulit dona. Quibus susceptis equum conscendens, unde discesserat, conabatur reverti.

pag. 209.

Papa cum Cæsare prandet.

Augustus cujus amore frenum Imperialis equi * superscandent cathedram ob antiquum eo incedebant animi voluntate. ad quendam quidem cum pervenissent spatiosissimum itineris locum, Imperator equo descendit, equumque Pontificis iterum, ut meminimus supra, traxit, dulcissimisque osculis ad invicem perornantes luciflue gratulati sunt.

Cæsar vero ad tentorium remeans cœptum arripuit iter. Præsul autem nobilissimorum cœtibus, quibus profectus fuerat, cœptus Romam ingressus almificaque est conversatione magnificatus. Erat enim aspectus pulcher, forma decorus, doctus in verbo, loquela humilis, actu præclarus, jejuniisque & divino cultui intentus, pauperibus largus, orphanorum protector, & viduis fautor, populique cuncti defensor. Sed quia cuncta quæ sacri operis gessit, huic tradere scripturæ non possumus, ad ea quæ sanctis locis obtulit redeamus.

Corporis & animi dotes in Nicol. Papa.

Hic beatissimus Præsul divina inspiratione repletus in Diaconia sanctæ Dei genitricis Mariæ Dominæ nostræ quæ vocatur Cosmedin, fecit vestem holosericam unam de stauraci habentem historiam, Leones majores 11.

Dona oblata templis.

Ibi ipse fecit velum album rosatum unum ornatū in circuitu de tyrio miræ magnitudinis. Obtulit vero in jam dicta Diaconia gabathā saxiscam de argento purissimo unam deauratam, quæ pens. libras duas, & uncias quatuor. Fecit autem in basilica Salvatoris, quæ Constantinianæ nomen sumpsit a

nomine Constantini, cruces de argento purissimo, quæ pendent ante figuram substantiæ carnis ejusdem Domini nostri Jesu Christi. * In quibus ad laudem ipsius Ecclesiam festis diebus cærea figura solitis, quæ pensan. libras numero quatuor, & semis.

Item in basilica quoque semper virginis Mariæ Dominæ nostræ, quæ vocatur ad Præsepe, fecit cantharum de argento fessilem parium unum, pens. libras octo, & uncias quatuor.

Ipse quidem a Deo protectus, & beatissimus Pontifex superno favore plenus obtulit in basilica beati Petri Apostoli nutritoris sui gabatham de auro purissimo I. pretiosissimis gemmis pens. libras numero tres, & uncias octo.

Fecit enim in confessione ipsius sacratissimæ basilicæ jugulum de auro mundissimo unum pens. libras numero 2. Similiter vero in jam dicta Ecclesia fecit cruces de argento mundissimo numero sex pens. simul libr. tredecim, & uncias quinque. Eo autem modo in basilica doctoris gentium beati Pauli Apostoli cruces ex argento purissimo duas, pens. simul libras numero quatuor. Nam & in basilica sancti Laurentii Martyris, quæ sita est foris muros, fecit cruces duas de argento purissimo, pens. simul libras numero quatuor.

Primo quidem Pontificatus sui anno aurea quædam ipsius beatitudini pretiosissimis compta gemmis corona perducta est librarum habens pondera numero octo, & unciarum quatuor, ad gloriam supra sacratissimæ ejus altare basilicæ aureis ingenti exaltavit amore catenulis. Verum etiam in jam dicta Ecclesia beati Petri Apostoli nutritori suo gabathas ex argento purissimo numero novem, qui pens. simul libras numero duodecim, & semis.

Ipse vero a Deo protectus venerabilis, & præclarus Pontifex fecit in monasterio sancti Stephani, & Silvestri, quam noviter fundavit sanctæ recordationis Domnus Paulus quondam Papa. In Ecclesia majore, quæ vocatur sancti Dionysii ad honorem, & gloriam sacri altaris vela
Edit. Paris. pag. 210. quatuor de stauraci. Hujus præclari Pontificis, id est, mense Octobris die trigesima, Indictione octava. Fluvius, qui appellatur Tiberis, al-
Tiberis inundatio. veum suum egressus est, & per campestria se dedit, intumuit etiam inundatione aquarum multarum, & ingressus est per posterulam, quæ appellatur sanctæ Agathæ in urbe Roma, quam hora diei transcendit, interea aliquibus locis, & ingressus est in Ecclesiam beati Laurentii, quæ appellatur Lucinæ. Inde se extendit, & ingressus est in monasterium sancti Silvestri, ita ut ex gradibus qui ascendunt in basilicam beati Dionysii præ multitudine aquarum ne unus videretur, excepto uno qui superius erat. Et exinde expandit se per plateam, quæ vocatur, via lata, & egressus est in basilicam sanctæ Dei genitricis Mariæ, quæ ibidem est.

Tantumque intumuit aqua, ut etiam portæ ipsius Ecclesiæ non viderentur præ altitudine aquarum. Et inde ascendit per plateas, & vicos usque ad clivum argentarii. Exinde redundans ingressus est porticum, quæ est posita ante Ecclesiam sancti Marci. Inde impetum faciens cœpit decurrere in cloacam, quæ est juxta monasterium sancti Laurentii Martyris, quæ vocatur Pallacini. Ab ipso die cœpit & deinceps paulatim aqua se minuere, & fluvius post multo damno facto in suum alveum reversus est.

Altera inundatio. Nam domos & muros evertit, agros desertavit evellens segetes & eradicans arbusta. Simili modo in mense Decembrio die vigesima septima Natali sancti Joannis Evangelistæ, Indictione suprascripta, ingressus est alia vice fluvius, ipse qui appellatur Tiberis alveum suum egressus est ut supra in civitate Romana; omnia, ut supra.

Simili modo præclarus, & beatissimus Pontifex fecit in monasterio sancti Valentini, quod est positum in territorio Narniensi, juxta Interamnem, vestem de fundato unam habentem historiam Leonum, & in circuitu myzinum. Item venerabilis, & præclarus Pontifex formam aquæ, quæ vocatur Tocia, at vero jam per evoluta annorum spatia nimis confractam existentem, per quam decurrebat aqua per centenarium in urbem Romanam, a fundamentis ad fabricandum atque restaurandum, eadem forma præparavit. Verum etiam & in Ecclesia ejusdem Dei genitricis, & Domini nostri Jesu Christi, quæ vocatur Cosmedin, fecit hospitium largum ac spatiosum, satisque præcipuum ad opem, atque utilitatem Pontificum, ubi obediens opportunum fuerit cum omnibus, qui eis famulantur amplissime hospitetur.

Simili modo & in Ecclesia beati Petri Principis Apostol. nutritori suo obtulit vela in arcus Presbyterii cum chrysoclavo habentem historiam, Leonum figuras, numero quadraginta. In eadem vero strenuo catenam opere factam contulit ex argento mundissimo, quæ pens. libras numero quatuor. Nam & in oratorio sanctæ Crucis, quod infra basilicam beati Petri Apostoli constitutum est fecit gabatham de argento unam pens. libras duas. Ipse quidem sacratissimus Pontifex fecit in basilica doctoris gentium beati Pauli Apostoli candelabrum argenteum unum, pens. libras numero duas, & uncias sex. Verum etiam in titulo beati Eusebii Confessoris Christi fecit super cyborium crucem cum velo de argento purissimo, pens. libras quatuor.

Hujus temporibus Michael filius Theophili Imperatoris Constantinopolitanæ urbis Imperator ob amorem Apostolorum misit ad beatum Petrum Apostolum dona per Episcopos, quorum hæc sunt nomina: Methodius Metropolitanus, & Samuel Episcopi, & alii duo depositi ab honore Episcopatus, quorum nomina hæc sunt, Zacharias & alius Theophilus, & alius Imperialis Laicus nomine * Arsavir protospatharius, id est, patenam ex auro purissimo cum diversis lapidibus pretiosis albis, prasinis, & hyacinthinis. Similiter calicem de auro ex lapidibus circumdatum, & in circuitu pendentes hyacinthos in filo aureo, & repidis duobus in Typo Pavonum cum scutis & diversis lapidibus pretiosis hyacinthis albis, qui pens. simul libras numero Similiter vero & vestem de chrysoclavo cum gemmis albis habentem historiam Salvatoris, & beatum Apostolum Petrum, & Paulum, & alios Apostolos, arbusta & rosas utraque parte altaris legentes de nomine ipsius Imperatoris miræ magnitudinis, & pulchritudinis decore. Et alia multa dona porrigentes Pontifici, legationis verba sibi injuncta protinus ediderunt. Porro fatus Imperator Græcorum inventa pro imaginum depositoribus occasione sacrarum, missos Apostolicæ sedis per supradictos suos legatos Constantinopolim dirigi postulavit, intentans scilicet causam Ignatii Patriarchæ, & Photii Constantinopolitanæ Ecclesiæ pervasoris: cupiens hinc eundem sanctum virum Ignatium judicio sedis Apostolicæ callide per invidiam, ut postmodum patuit, condemnare, Photiumque neophytum ipsi Ecclesiæ subrogare.

Dona Michaelis Orient. Imp. *Lasavir.* *pag. 211.* *Legatio Imp. dolosa.*

Tunc Pontifex summus Imperatoris adhuc pessimæ cogitationis ignarus, duos Episcopos illuc Radualdum scilicet, & Zachariam direxit. Præcipiens, ut quicquid de sacris imaginibus quæstio afferret, Synodice diffinirent, & ipsius Ignatii Patriarchæ, Photiique neophyti causam solemniter inquirerent tantum, & sibi renunciarent.

Papa Legatos mittit Constantinopolim.

Qui sancti Pontificis parvipendentes statuta, quæ vel quanta insana pecunia illic corrupti, more Vitalis atque Meseni, peregerint, inferius succincte transcurram. Interea multi Ravenna-

Ravennates Legatos mittunt Romam.

tum, qui a Joanne ejusdem urbis Archiepiscopo in rebus, & juris sui proprietatibus incommoda sustinebant, ad hunc beatissimum Papam, ut a tantis oppressionibus eruerentur, veniebant. Quorum pie clamores audiens ipsum legatis suis, & litteris sæpius Archiepiscopum, quatenus talibus cederet actibus, commonuit. Sed ille mente confusa monita pii patris * obtendens pejora prioribus addere minime metuebat. Quanto autem benigna inspectio summi Præsulis illum, ut resipisceret, ammonebat, tanto magis ad deteriora secli vertebat, & super iniquitatem iniquitatem addere non desinebat.

*contemnens.

Archiep. Ravennatum iniquitia.

Nam quosdam temere excommunicabat, quosdam autem a visitatione sedis Apostolicæ avertebat, & quorundam res sine legali judicio occupabat. Necnon & sanctæ Romanæ Ecclesiæ plurima prædia auferebat. Missos illius spernebat, & gloriam beati Petri Apostoli, quantum in se erat evacuabat. Præcepta etiam juris sancti Petri, si apud quoscunque inveniebat, frangebat, & ad jus sancti Apollinaris transferebat. Nam Presbyteros & Diaconos non solum sibi subjectos, sed etiam per Æmiliam constitutos ad Apostolicam sedem pertinentes sine canonico judicio deponebat, & alios carceri, alios autem fœtidis ergastulis retrudi faciebat: alios crimen, quod non fecerant, scriptis confiteri cogebat. Constituta præterea Ecclesiastica absque sedis Apostolicæ consensu deprimebat. Et vocatus a summo Pontifice Romam se ad synodum non debere occurrere jactitabat.

Nec mirum cur postea ista fecerit, qui cautiones, & indiculos, qui soliti sunt ab Archiepiscopis Ravennatibus in scrinio fieri, in initio consecrationis suæ more Felicis decessoris sui falsavit, & quædam barbara scripta, quædam vero falsa composuit.

Papa vocat Archiepisc. Ravennat. ad Synodū Archiepiscop. implorat opem Cæsaris frustra.

Eodem tempore Papa prædictus ter ad synodum suis litteris eum vocavit, & ille venire contemnens a sancta Synodo communione privatus est. Deinde Papiam pergens Imperatoris auribus Ludovici Cæsaris molestiam intulit, solamenque mundanum quæsivit. Tunc largiente eis Augusto legatos præcipuos cum illis superbiæ repletus tumore Romam pervenit.

Sed Pontifex almus, quia contra sacrorum canonum regulas excommunicato ipsi legati communicaverunt, benigne eos redarguit. Illis autem, quæ egerunt, deflentibus idem Archiepiscopo a Deo conservandus Papa mittebat, ut in Cal. Novemb. ad synodum a qua fuerat excommunicatus occurreret, plenamque satisfactionem ostenderet, necnon & tantis prævaricationibus finem imponeret. Ille autem noluit, sed retrorsum abiens recessit. Et ecce Æmilienses, ac Senatores urbis Ravennæ cum innumero populo ad vestigia Præsulis hujus beati Romani cum lachrymis properantes rogabant, ut ad imitationem Domini nostri Jesu Christi pro recuperatione eorum non dedignaretur proficisci Ravennam, quatenus inspectis omnibus ad summam eos perduceret libertatem.

Edit. Paris. pag. 212.

Rogatu civium Ravennatensiū Papa abit Ravennam.

Itaque per semet beatissimus Papa Ravennam proficiscens, cum de ejus adventu Joannes Archiepiscopus cognovisset, usque Papiam continuo ad Imperatoris aures denuo molestandas iter arripuit.

Tum Præsul optimus omnibus Ravennensibus, Æmiliensibus, & Pentapolitanis res, quas Joanne Archiepiscopo, & Gregorio fratre ejus rapientibus amiserant, clementer restituit, & præceptionis suæ decreto, quæ * retrancidit, confirmavit. Præfato autem Archiepiscopo, ut prædictum est, perveniente Papiam, concives ejusdem urbis una cum Liutardo Episcopo suo a Romano Pontifice consecrato cum audivissent quod a summo Pontifice excommunicatus idem esset Archiepiscopus, in tanta se custodiæ circumspectatione dediderunt, ut nec in suis domibus eum reciperent, nec hominibus ejus paterentur aliquid venundare, ne per tale commercium saltem locutionis eorum viderentur esse participes, ac per hoc excommunicationis notam incurrerent.

Cives Ravennæ fugiunt communionem Archiepiscopi excommunicati.

Potius autem cum de assistentibus ipsius Archiepiscopi aliquos per plateas incedentes vidissent, clamabant. Isti de illis excommunicatis sunt, non licet nobiscum illis misceri. Tunc videns se idem Archiepiscopus voluntatis suæ per hoc non posse machinamenta perficere, identidem se ab Imperatore adjuvari poposcit. Cui ad hæc per internuntium mandat Augustus dicens.

Imperator hortatur Archiepiscopum ut humiliet se coram Papa.

Vadat & fastu elationis deposito tanto se humiliet Pontifici, cui & nos, & omnis Ecclesiæ generalitas inclinatur, & obedientiæ, ac subjectionis colla submittit, quia, quod cupit, aliter minime consequi poterit.

Cumque Archiepiscopus hæc audivisset anxiari cœpit. Et iterum importunis precibus legatos Imperiales expetens Romam pervenit. Quem contra beatissimus Papa hæc cognoscens omnem illius arrogantiam tanquam aranearum tela despiciens, in qua prius sententia fuerat, perseveravit, atque immobilis fuit. Tamen eisdem Augustalibus missis Papa sanctissimus magna cum mansuetudine hujuscemodi agens locutus est.

Si dilectus filius noster Domnus Imperator istius Joannis Archiepiscopi actus, & mores bene cognosceret, ipse non solum pro illo nos minime flagitaret, sed etiam ut se corrigeret, ad nos eum etiam eo nolente dirigeret. Tunc, sicut ipse egregius Papa decreverat, multis in unum Episcopis provinciarum convenientibus eidem Archiepiscopo destinavit ut coram veniens de se plenissimam satisfactionem ostenderet: & quæ prævaricatus fuerat satius emendaret. Quod Archiepiscopus audiens & se a nemine adjuvari posse, conspiciens, in angustiæ lamenta, & nimiæ tribulationis se contulit victus, & quos poterat cum lachrymis implorabat dicens. Miseremini mei, peto misereri mei. Et clementiam summi Præsulis ut mei misereatur, exposcite. Quia ecce paratus sum ad omnia, quæ præceperit peragenda. Quod nonnulli videntes, & audientes summo referebant Antistiti, & responsionis illius, quas lamentabili voce dabat suggestiones ad liquidum exponebant. Tunc compatientissimus Papa, Dominum qui mortem non vult peccatoris, imitatus, misericordia motus præfatum Archiepisc. ad humilitatis viam tandem conversum suscipere decrevit. Tunc ille confestim apprehensa charta repromissionis, & juramenti sui scripturas, quas tempore consecrationis suæ imperfectis confusisque, ut in eis videbatur, repleverat dictionibus propria manu scribens juxta consuetudinem antedecessorum suorum composuit.

Archiepiscopus resipiscit.

pag. 213.

Et domum, quæ dicitur Leoniana, in qua beatissimus Præsul cum Episcopis, Presbyteris, proceribus, & optimatibus multis astantibus residebat, conscendit, prædictasque scripturas quas fecerat super vivificam Crucem Domini nostri Jesu Christi, atque sandalia ejus, & super sacrum quatuor sanctorum Evangeliorum codicem posuit, & has manutenens, innumeris, qui convenerant, audientibus clara voce sponte juravit se omnibus diebus vitæ suæ observando integriter tenere, atque perficere sicut in ipsis suæ responsionis continebatur, atque legebatur scripturis.

Quas etiam in conspectu omnium ore proprio legit, summoque Præsuli tradidit. His ita peractis ipse insignis, & præcipuus Pontifex in basilicam Salvatoris, quæ Constantiniana dicitur, cum omnibus Episcopis, & cuncto Clero altero die descendit. Ubi a summo Pontifice jussus prænotatus Archiepiscopus affuit, & de crimine hæreseos, quo impetebatur, se expurgavit.

Absolvitur ab excommunicatione.

Quem communioni ipse Papa restituit, & ut sacrarum missarum solemnia celebraret licentiam

ei

ei benignus indulsit. Sequenti vero die præsidente eodem summo, & universali Papa in eadem domo Leoniana, & juxta morem residente sanctissimo Sacerdotum & Coepiscoporum collegio affuit idem Archiepiscopus, & jussu summi Præsulis resedit.

Tunc Æmilienses astiterunt Episcopi dantes querimoniam in libellis super eundem Joannem Archiepiscopum, dicentes se multa præjudicia, & superimposita ab ipso Archiepiscopo sustinere. Nam & nonnulli Ravennenses, & Æmilienses eadem fatebantur, sicut in gestis, quæ in bibliotheca rejacent, quisquis investigaverit, poterit reperire.

Quæ audiens a Deo protectus Pontifex una cum Sancta Synodo contra Ecclesiasticæ regulæ normam talia esse prædixit, & ut omnes istæ transgressiones corrigerentur acclamante sancta Synodo ita debere fieri dulci affatu statuit, ne sibi principaliter grex commissus dominicus per desidiam lupinis lacerandus morsibus relinqueretur.

Eidem multa mandantur a Papa & prohibentur. Verumtamen o Joannes Archiepiscope, egregius inquiens Præsul, ut cuncta, quæ dicuntur speciali possint correctione amodo facilius corrigi, præcipimus tibi, ut remota omni excusatione præter gravem corporis molestiam, quæ te venire omnino prohibeat ad sedem Apostolicam semel in singulis properare studeas annis, nisi forte remorandi licentiam ab Apostolica sede percipias. Item sancimus, ut Episcopos per Æmiliam non consecres, nisi post electionem Ducis, Cleri, & populi per Epistolam Apostolicæ sedis Præsulis acceperis eos consecrandi licentiam. Ipsos autem Episcopos quotiescumque ad Apostolicam sedem accedere voluerint nequaquam prohibeas. Sed & nullam dationem, quam sacri Canones non præcipiunt, ab eis aliquando exigas. Præcipimus etiam, ut ipsos Episcopos illam malam consuetudinem quæ a quibusdam tricesimalis dicitur, nullo modo Ravennati exhibere, aut exercere compellas Ecclesiæ, nec illum morem, qui contra Episcop. privilegium sit, ab eis exigere quoquo modo tentes. Nihilominus præcipimus tibi ut numquam res cujuscumque personæ qualicumque ingenio, vel chartula acquisita, & possessas olim modo occupes, aut titulum superimponas, donec in præsentia Apostolica vel missi ejus, aut * vestararum Ravennæ legali ordine illas in judicio convincas. Cumque hoc a Papa beatissimo observandum Archiepiscopo Joanni fuisset injunctum, ac imperatum, surrexit sancta Synodus, & tribus vicibus acclamavit. Rectum judicium summi Præsulis, justa diffinitio totius pastoris Ecclesiæ, salubris institutio Christi discipuli omnibus placet. Omnes eadem dicimus, omnes sapimus, omnes eadem judicamus. Tunc tandem eodem Archiepiscopo, quam omni sancta Synodo sacri verbi pabulo refectis, dulcissimique saporis a beatissimo Præsule nectare faciatis. Unusquisque ad propria, licentia accepta Pontificis, exivit.

Papæ acclamant Episcopi.

Edit. Parif. pag. 214.

Eodem tempore hic egregius, & a Deo conservandus Papa in Ecclesia beatæ Dei Genitricis Mariæ, quæ vocatur Cosmedin, fecit scalpi..... de argento purissimo pens. libras quinque, & uncias duas. Necnon in titulo Vestinæ expressæ figuræ beati Vitalis Martyris fecit iconam habentem quatuor libras, & semis.

Dona Papæ. Fecitque etiam in basilica beati Christi Martyris Anastasii in circuitu sacri altaris cum periclisi de blattin vela quatuor. In basilica vero beati Petri Apostoli in oratorio sancti Gregorii Papæ vestes fundatas per circuitum ornatas de olovero obtulit tres. Qui beatissimus, & præcipuus Pontifex in Ecclesia doctoris gentium beati Pauli Apostoli miræ pulcritudinis vestem auro textam in circuitu gemmas habentem hyacinthinas albas, ac prasinas, simulque & carbunculos lapides mente obtulit pura. Ubi etiam & duo vela pari modo aurotexta fecit cum gemmis, & obtulit. Ecclesiam autem Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ, quæ primitus antiqua, nunc autem nova vocabatur, quam Domnus Leo Quartus Papa a fundamentis construxerat, sed picturis eam minime decorarat, iste beatissimus Præsul pulcris ac variis fecit depingi coloribus augens decorem, & plurimis corde puro ornavit speciebus.

Constantinopoli Ignatio pulso Photius impius subrogatur. Igitur, ut paulo superius protuli, quoddam in sancta Constantinopolitana schisma adoleverat Ecclesia, scilicet quia ejecto ex ejusdem sede Ecclesiæ Ignatio reverendissimo Patriarcha, Photium ex laicis, & ex militia tonsuratum contra reverendorum canonum statuta neophytum subito inibi subrogarunt Antistitem. Verum quia Michael Imperator Græcorum super his Ignatium Patriarcham Constantinopolitanum, quem tempore Domni Leonis Quarti Papæ laudum præconiis extulerunt, vituperando, & invasorem Photium collaudando, Romanam sedem, ut illuc iste beatissimus, & insignis Papa missos suos ad invenienda, quæ dicebantur, dirigeret, humiliter per Arsavir spatarium scilicet legatum, & apices suos, consuluit.

Porro eo quod vigorem Ecclesiasticum desiderabat intemeratum consistere, id fieri summus Præsul minime recusavit, cupiens zizaniorum cumulos usque ad radicem evellere, ne in sancta Dei Ecclesia per desidiam in aliquo macula pullularet.

Tunc e latere suo duos Episcopos Radualdum, sicut prædictum est, Portuensem, & Zachariam Anagninum, quos idoneos ad hoc opus esse putavit, direxit, præcipiens, & mandans eis, ut causam electionis ipsius Ignatii, & subrogationis Photii solummodo inquirerent, & sibi renunciarent; & interim Photii neophyti communionem vitarent, quousque revertentes certum de omnibus responsum reddere studuissent. Illi autem abeuntes, quod in mandatis acceperant, contemnentes, non solum Photio neophyto contra sibi interdictam sententiam communicaverunt, sed etiam corrupti muneribus, ipsi & consecrationi ejus favendo convocata generali Synodo eundem virum Ignatium Patriarcham denuo deposuerunt. Sicut in gestis Constantinopoli ab illis compilatis facile reperitur, & per legatos scilicet Leonem a secretis, ac alios, necnon & Epistolam prædicti Imperatoris veraciter mansit compertum.

Revertentibus autem ipsis Legatis, quod in Photio egerant nonnullis præconiis extollebant, & qui in Ignatio Patriarcha nequiter operati fuerant, multis oppositionibus vituperabant. Rector ergo & totius Ecclesiæ princeps, Apostolicæ sedis eximius, & discretus Præsul Romæ, hæc sancto considerabat intuitu, sed audita, quæ contra suam dispositionem fuerant perpetrata, donec secundum mysticum suæ intellectum Sophiæ cuncta scrutaretur, minime credebat. Interim sacræ suæ auctoritatis tam ad Michaelem Græcorum Imperatorem, quam ad eundem Photium literas, quæ in hujus sedis scrinio habentur, componens, dansque illas eidem Leoni a secretis, & mandans nec in depositione Ignatii Patriarchæ, nec in subrogatione Photii se fore consensurum, quousque veritate agnita coram se legitimum causa finem acciperet.

pag. 215.

Nicolaus Papa scribit ad Michaelem Imp.

Ubi aliis ajentibus ipsius Præsulis in hoc fuisse decretum, & aliis acclamantibus Ignatium injuste extitisse depositum, supernum arbitrum idem summus jugiter Pontifex precabatur, ut per ejus clementiam, quem nulla latent abscons, Dei patefieret Ecclesiæ suæ voluntatis in talibus non fuisse consensum.

Papa convocat Synodum. Tunc vocavit zelo fretus divino Episcoporum Concilium, in quo luculentius patefactum est in depositione Ignatii illum minime consensisse, & legatos Apostolicæ sedis in talibus deviasse. Denique decernente eodem piissimo cum sancta Synodo Præsule præfatum Zachariam Episcopum, qui tunc aderat, sicut beatus Papa Fœlix Vitalem, & Misenum Episcopos, qui Petro Alexandrino hæretica fece coinquinato coacti

Ea excommunicat Zachariam Episcopum.

consenserant, Sacerdotali gradu, imo Ecclesiastica communione privavit, eo quod in pluribus Apostolica interdicta excessisse inventus est. Et Radoaldi Episcopi causa, quem postea cum Sancta Synodo pariter Papa pius mandata ejus, etiam in Galliis violantem, & excommunicationem frangentem, judiciumque canonicum subterfugientem damnavit, suspensa est.

Igitur ipse praeclarus vir, sanctique Studii Pontifex quendam Peponem Diaconum a Pandulpho Episcopo sedem Apostolicam appellantem injuste depositum, officio suo restitui jussit, & quia sine certo numero Episcoporum, imo sine criminis approbatione, & ipse Diaconus sine oris professione fuerat judicatus, omnem illam judicii sententiam cassavit, & ad rectitudinis tramitem Apostolica causam pietate reduxit.

Ludovici Imp. dona S. Petro oblata.
** Hic aliquid deesse videtur. Dona haec describit Platina.*

Ipso etiam praestantissimo Praesule culmen Apostolicum gubernante Hludouvicus Augustus * haec sancto Petro Apostolo contulit dona, videlicet. Erat autem clementissimus idem Pontifex in exhibendis Dominici gregis vigiliis adeo curiosus, ut cum aliquod scandalum in sancta Ecclesia oriebatur, nec requiem corpori, nec membra dabat sopori, quousque per missos, aut litteras suas, pax reformaretur, & tranquillitatis populus resumeret lucrum.

De Lothario repudiante uxorem Thietbergam.
*Alii vocant. * Thietgandum & Guntherium.*

Nam Hlotharius Rex relicta Theutberga Regina, & Waldrada concubina in matrimonium sumpta, licet carnaliter super his Romanam sedem, eundemque pium consuluisset Pontificem, in putredine luxuriae, carnisque petulantia volvebatur. Cumque hoc summus Pontifex malum qualiter ab Ecclesia Dei pelleret, ne alios hujus morbi peste Rex ille pollueret, intra se cogitaret, diutissime coepit affligi & intimo corde dolens, valde super istis gemebat erroribus. Praesertim cum * Theutgaudum Treverensem, & Guntherum Agrippinae Coloniae Archiepiscopos cum Haganone Bergomensi, & caeteris Episcopis talem eidem Regi auctoritatem dedisse audierit, ut Theutbergam liberius posset rejicere, & Waldradam concubinam in matrimonium legitime copulare. Et quos debuerat ante Dominum adjutores habere, atque ductores ipsos habere, Praesul beatissimus compererat hanc dando pro auctoritate perpetuo igni, traditores. Unde sine mora continuo missos suos in Franciam destinavit, praecipiens & monens ut in Metensium urbe aggregato Synodali conventu, requirerent, cur idem Rex * Theutbergam rejiceret, aut Waldradam sibi in conjugium copularet? Quo requisito, & invento legitimum finem imponerent.

Papa Synodum Metis indici jubet.
** Alii Thietbergam.*

Sed pervenientes illuc sedis Apostolicae Legati scrutari coeperunt hujuscemodi causam, & id ab Lothario inter caetera audierunt. Quicquid ego feci, istorum Episcoporum consilio usus feci. Erant autem ibi praecipui praedicti Theutgandus, & Guntherius Archiepiscopi, quos auctores in tanto scelere sanctus jam Papa compererat, astruentes, & dicentes legitimum illud fuisse connubium, quod de Waldrada concubina Rex construxit Lotharius, & quae dicebant, coram Domino eximio Papa venientes se defendere posse spondebant. Cumque legati Apostolicae sedis, licet in multis seducti, Romam iter regrediendo reflecterent, quae a Rege, ac Theutgando, & Gunthario Archiepiscopis audierant, ac cognoverant summo retulerunt Pontifici. Piissimus autem Praesul adventum Archiepiscoporum dum praestolaretur illorum, ecce superna dirigente clementia, idem Theutgaudus, & Guntharius Archiepiscopi Romanam urbem adeuntes, vestigiis hujus Praesulis se sacris praesentari petierunt. Quibus benigne Praesule a praestantissimo susceptis, libellum ei obtulerunt dicentes, se nihil plus, vel minus egisse, nisi sicut libellus ipse cantabat. Quo diligentissime scrutato, non pauca in eo reperta sunt prophani, & multis inauditi sermonis turpitudinem habentia, quae Episcopalem

Edit. Pariss. pag. 216.

Archiepiscopi Colon. & Trevirensis veniunt Romam.

excedentes ordinem ipsos sicut phreneticos ligaverunt Archiepiscopos. Denique convocata Synodo in Lateranensi post haec palatio sub Apostolis, inventi sunt iidem, ut dictum est Archiepiscopi, unde damnationis notam incurrerent. Praecipue, quia Auctores se tanti divortii fuisse clamabant, & sententiam, (quam in Ingiltrudin uxorem Bosonis Papa tulerat, quae eundem virum suum Bosonem per septenne tempus reliquerat, atque excommunicata etiam, & a summae sedis Pio Papa legata, & anathematizata extiterat, & ad eum reverti curaverant communicantes, ac conversantes cum ea, imo loquentes) dissolvisse se non negabant, sed altisone publicabant, & Epistolam Pii Pontificis, sicut in illis male compositis gestis in scrinio hujus sedis repositis declaratur, ad libitum falsaverant.

Synodus in Laterano damnat Archiep. doctrinam.

Tunc judicante & eodem sancto Praesule cum Synodo decernente, sacerdotali honore privati sunt. Et depositionis censuram merito incurrerunt.

In hac quidem Synodo benignus Praesul Metensem Synodum, ubi gesta illa contra voluntatem Dei, & suam digesta fuerant, illico cassavit, & quaedam necessaria in sancta Ecclesia capitula promulgavit.

Metensis Synodus cassatur.

His ita peractis, una cum jam dicto Haganone Episcopo, qui, sicut quidam Episcoporum eidem Coangelico Praesuli scribebant, ob sermones imperitos, qui in praenominatis prophanis gestis a Theutgaudo, & Gunthario oblatis sonabant, Heliu nominatus est, eo quod ipse Hagano auctor illorum praefuerit, & talia cum eisdem Archiepiscopis inconvenientibus mendacibusque loquelis composuerit, Joanne de cujus superius memoria textus eloquitur, ascito Archiepiscopo cum Gregorio germano fratre illius, qui multarum praevaricationum juramenti, quod praestaverant, obliti obnoxii habebantur, iidem depositi poenitentiae lamenta non requirentes, & tantum facinus, quod in uxorem Lotharii Regis gesserant, adhuc non condolentes cum eisdem Haganone scilicet, & Joanne Ravennate Episcopo, atque Gregorio fratre ejus contra sedem Romanam, immo specialiter contra summum Pontificem, & populum illi subditum, & a Domino Jesu Christo per beatum Petrum Apostolum, regnique coelorum clavigerum commendatum, multa nefanda, multa contraria, multaque sacrilega, & Christianitatis modum excedentia palam, & clam, fraudulenter, atque procaciter operari coeperunt, ita ut eorum nequitia montes transiret, & maria. Et in coelum os suum ponentes populum Domini crudeliter discerperent, & innocentes animas viperea factione deciperent. Et quibus non sufficiebant mala praeterita, nova & inaudita alia deteriora prioribus diabolo suadente facere non recusabant. Quia, & quod sigillatim utrisque prohibitum, & synodice secundum qualitatem sceleris interdictum fuerat, audacter contingere praesumpserunt, & quae tentanda nemini, Deo contempto, eheu pro dolor! peregerunt.

Hic Christi amicus omnium nomina claudorum, caecorum atque ex toto debilium in urbe Roma consistentium scripta apud se retinens quotidianum illis victum ministrare studiose curabat. Nam reliquis pauperibus gressum, aut vires habentibus hujuscemodi, ut vicissim eos pasceret sapienter, reperit modum, scilicet bullas suo nomine titulatas fieri jussit, & has eis dari praecepit. Ut quanti prima Feria, quanti secunda, quanti tertia, vel caeteris obliquis feriis prandere debuissent per signum bullarum facilius nosceretur, & in illis quidem bullis, quae eis datae sunt, qui prima feria refici debebant fecit per singulas duos nodos, & sic per omnes usque in Sabbatum ut quot feriae essent, tot essent nodi per singulas

pag. 217. Pontificis liberalitas in pauperes.

bullas includens in eis nuces, ubi nodi fiebant, quatenus nullus pauper haberetur in urbe, qui vel uno die per hebdomadam de suis eleemosynis non esset refectus.

[C]arolus Calvus [o]btulit dona S. [P]etro.

Interea Carolus Rex sancto Apostolo obtulit ex purissimo auro, & gemmis constructam vestem habentem gemmas prasinas, hyacinthinas, & albas. Sanctissimus autem, & fulgidissimus Pontifex dolens populum tot oppressum calamitatibus, Deum tantummodo innumeris invocabat precibus, & infinitis laudabat præconiis, non tamen Ecclesiarum Dei curam relinquens, sed potius in tribulatione, & temporali tentatione decenter adaugens.

Nova opera Papæ.

Nam renovavit in basilica Dei Genitricis Mariæ, quæ dicitur Cosmedin secretarium, ibique pulcri decoris fecit triclinium cum caminatis ad honorem, & decorem ejus.

Pari modo juxta idem secretarium porticum renovans illic construxit, atque ædificavit oratorium in honore sancti Nicolai, & plurima dona ibi contulit almus. Renovavit etiam ipse pastor benignus Cimiterium beati Fœlicis Martyris, ac Confessionem via Portuensi. Necnon & Cimiterium eadem via ad ursum pileatum, ubi corpora Sanctorum Christi Martyrum Abdon, & Sennen requieverunt, jam in ruinis posito, pulcro ac miro restauravit honore. Via autem Appia de cimiterio sancti Christi martyris Sebastiani, in Catacumba, ubi Apostolorum corpora jacuerunt, quod multis ab annis ruerat, meliori illud fabrica renovans, monasterium fecit, & monachos sub Abbatis regimine undecumque potuit, aggregavit, victuique necessaria dari, cæteraque stipendia ministrari præcepit.

Angli offerunt dona.

Hujus igitur tempore cum multi ad sanctitatis ejus nomen accurrerent, quidam de Anglorum gente Romam venerunt, qui in oratorio beati Gregorii Papæ, & Confessoris Christi in Principis Apostolorum æde Frascatæ constructa unam tabulam argenteam posuerunt habentem lib.

Et Papa in æde S. Petri.

Prædictus Clementissimus Pontifex in Ecclesia cælestis regni clavigeri beatissimi Petri Apostoli vela numero quinque de fundato, quæ ad decorum ipsius basilicæ sursum in trabibus intra tantæ ædis vestibulum appenduntur ornata in circuitu olovero optimo fecit, & pro æternæ vitæ contulit palma.

Multæ quæstiones ad Papam referuntur.

Hujus beatissimi temporibus Præsulis tot, tantæque diversarum provinciarum cognita luce clarius doctrina præclari dogmatis ejus, ad sedem Apostolicam consultationes directæ sunt, quantas nunquam penitus quis reminiscitur a priscis temporibus pervenisse, qui præsagus sacri verbi pabulo Præsul ubertim singulos reficiebat, tradensque eis præcepta, juraque mystica beatificis illos institutis satiabat, docebat, & ad propria benedictos, & eruditos remittebat. Et quicquid quoquo modo perperam fieri cognoscebat, audiebatve per aliquos, Dei tantum respectu corrigere illud malens, gravibus lamentis orationibusque infinitis vacabat, ut Deus omnipotens per suam clementiam tale quid, tanquam non esset, bonis, ac præcipuis immutaret exemplis.

Strenuus in cognoscendis & tollendis abusibus.

Sicuti veniente de Insula Sardiniæ relatione, quod etiam & per domesticos suos genere Sardos agnoscens, hujuscemodi verbis ei relatum fuit.

Quod judices ipsius Insulæ cum populo gubernationibus suis subjecto in proximis, ac sanguinis sui propinquis, incestas & illicitas contraherent copulas, velut temporibus Domni Gregorii quarti Papæ facere consueverant.

Edit. Parif. pag. 218.

Tunc enim mellifluos, & prævaricantibus, a sancto Spiritu doctus terribiles suæ prædicationis, quæ in universo orbe micabat, componens apices, Missos etiam strenuos Paulum Populoniensem Episcopum, & Saxu venerabilis monasterii sanctorum Joannis, & Pauli Abbatem accersiens, misit eos illuc, ut eandem gentem Sardorum a tanto revocarent errore: quibus euntibus valde quosdam ex eis invenerunt adversos, disciplinæ monita recipere contemnentes.

In Sardiniam mittit ea de causa legatos.

Verumtamen secundum præceptionis summi Præsulis auctoritatem Sardos excommunicaverunt ac anathematizaverunt auditores, quousque malum incestarum effugerent copularum, pœnitentiæ medicamina requirentes, sicut in Epistolis, quas iidem legati in Sardiniam deportaverant regesto ipsius Præsulis continetur, insertis. Et sic Romam post affluentes prædicationes datas reversi sunt.

Papa agit contra Hincmarum Remensem Archiepisc.

Quidam præterea Hincmarus Remorum Archiepiscopus Rhothadum Svessonicæ urbis Episcopum sedis Apostolicæ judicium appellantem contra Sardicensis Concilii regulas deposuit, custodiaque arcta servari præcepit: cujus videlicet depositi ter beatissimus Papa libellos cum innocentia suscepisset, ipsum Archiepiscopum monens literis, & præcipiens ut depositum Rhothadum Romam dirigeret cum suis missis audiendum. Sed veniente eo hanc Romanam secundum mandatum beati Papæ ad urbem, & per novem circiter menses hic commorante nunquam penitus ex accusantium parte quisquam affuit, qui coram sanctissimo Præsule cum eodem Rhothado contenderet, aut illum accusaret. Tunc in die Vigiliarum nativitatis Domini nostri Jesu Christi, quo secundum olitanam consuetudinem hujus Apostolicæ sedis Præsul cum clero, & populo in basilica Dei Genitricis ad Præsepe missarum officia celebrare consueverat, conveniens cum omnibus Papa benignus fecit in ambone publice de ipso Rhothado sermonem, significans qualiter sedem Apostolicam appellans depositus fuerit, & in conspectu suo nullus per tot menses accusatorum occurrerit. Denique consentiente sibi Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, omniumque conventu, decrevit ut dignus esset idem Rhothadus indui sacerdotalibus indumentis, qui a nemine per tot menses accusabatur, & ad sedis Apostolicæ judicium proclamabat, nec honore privaretur.

Rhothadus ab Hincmaro depositus restituitur.

Ubi vestitus Episcopali Rhothadus indumento, omni tempore se pollicitus est suis infestatoribus responsurum, rursus expectatis aliquantis diebus scilicet usque in diem natalitium sacræ Virginis Agnetis, qui est duodecimo Cal. Feb. sed nec sic quisquam affuit adversum Rhothadum jam restitutum Episcopum aliquid altercans.

Conveniente ergo beatissimo Præsule cum omnibus in basilica ipsius Virginis foris muros urbis via Numentana idem Rhothadus Episcopus excusationis, & promissionis suæ, qua pollicitus fuit, se omni tempore accusatoribus suis responsurum, libellum summo Pontifici tradidit, qui coram cunctis audientibus jussu Præsulis eximii est recitatus. Ubi etiam restitutionis ejus forma relecta est, & post omnium consensum in Ecclesia sanctæ Constantiæ juxta eandem sanctæ virginis basilicam decreto beatissimi hujus Præsulis sæpedictus Rhothadus jam restitutus Episcopus missarum solemnia solemniter celebravit. Sequenti vero die congregata, in domo, quæ nuncupatur Leoniana denuo Synodo, excusatoque ipso, sicut in libellis ab eo recognitis, duobusque quaternionibus insertis, atque diverso tempore missis, & oblatis, Archivoque hujus sedis repositis continetur, Rhothado ne talia Sacerdotes, & maxime sedem Apostolicam appellantes ultra discrimina paterentur, sicut prænotatum est, in gradum pristinum est restitutus, & ad propriam sedem cum Apostolicis sanctionibus remissus, quatenus vestitus Episcopalibus infulis, si provocatus fuisset de cætero suis accusatoribus coram sedis Apostolicæ Præsule responderet. Cum quo & sanctissimus, & a Deo conservandus Præsul *pag. 219.* tam pro restitutione illius, quam pro abolenda Regis Lotharii copula, & pace etiam, & concordia Regum Galliarum conservanda Arsenium Episcopum hujus almæ sedis Apostolicæ Apocrisarium & missum illico destinavit quatenus reformata pace sanctæ eos Ecclesiæ

Papa mittit Apocrisarium suū in Franciam.

finibus sine refragatione conjungeret, & quædam necessaria in Galliarum Ecclesia ex Apostolica traditione statuta diligentius, & affluentius perageret.

Et Placentinū Episcopum restituit.

Nihilominus Seufredum Placentinæ sedis antistitem a sede propria a cujusdam Diaconi Pauli perfidia pulsum per legatos suos idem Papa sedi suæ restituit, & eundem Diaconum qui sedem illam proprio Rectore superstite præsumpsit invadere competenti cum suis sequacibus increpatione corripuit.

Pro cujus etiam infausta, nefariaque præsumptione penitus amputanda sanctitatis studio jussit, & pro pace Dei Ecclesia ipsi jam fato præcepit Diacono, ut nec tale quid unquam tentaret peragere, nec eandem sedem Placentinam sive viveret Seufredus, sive moreretur Episcopus repetere præsumeret vel recipere. Omnium namque insignis idem atque præclarus Pontifex pietate magistra miserias, ac necessitate prævidens cunctis clementer compatiendo celeri subveniebat egenis intuitu, & imitatione Domini nostri Jesu Christi, qui ad redimendum humanum genus e sublimi descendit ad infima in populo labores sustinebat ingentes.

Claudorum quapropter atque cæcorum, necnon & diversis pœnis affectorum in porticu beati Petri Apostoli jacentium ad oram Tyberini fluminis ad sitim auferendam non posse gressus conspiciens tendere, ac diversarum gentium, quæ undique pro sceleribus Apostolica limina propriis expetebant utilitatem divinitus attendens, jussit, minime corpori suo parcens, formam aquæductus qui multis a temporibus ruerat, & ad beatum Petrum Apostolum ob hoc aqua non ducebatur, in meliorem, quam fuerat certamine quamplurimo revocari statum: ita ut non solum hominibus profuerit debilibus, sed etiam omnibus Ecclesiam beati Principis Apostolorum adeuntibus præcipuum opus extiterit, sicut hactenus ad decorem Leonianæ urbis luculenter conspicitur, ac habetur.

Aquaductum in S. Petro restituit.

Præterea Ostiensem urbem quam * diu ac memoriæ beatus Papa Gregorius, ne gens iniqua Saracenorum populum Domini in circuitu caperet, aut interimeret ad salutem multorum construxerat in ruinis jacentem inspiratione superna tactus fortiori, firmiorique fabrica reædificari iste sanctissimus Præsul jussit, & in melius restauravit, portisque etiam, & turribus fortissimis muniens promptos ad bella in ea homines collocavit, ita ut nullatenus alienigenæ gentis incursio de cætero illi possit dominari, aut concivibus ejus damna in aliquo, nisi, quod absit, per desidiam operari.

* divæ.

Ostiam de novo munit.

Interea meritis beatissimi hujus in orbe prorsus exuberantibus operante potentia summi Dei, qui quotidie suos per famulos signa, & mirabilia magna facit, Rex Bulgarorum Christianitatis, & fidei sanctæ doctrinas agnoscens, meruit baptizari, & qui prius creaturæ serviens sæviebat crudelitate, hujus temporibus creatori colla summittens ampla cœpit religione jubere, magnaque usus est pietate. Tunc ad hunc Catholicum, & vere Præsulem orthodoxum Legatos suos mense Augusto Indictione XIV. destinavit, donaque non parva tam sanctis locis, quam eidem summo Pontifici contulit, suggerens ejus Apostolatui quid se facere salubrius oporteret, vel quid erga reliquum Bulgaricum adhuc baptismo sacro carentem populum, ut fidei sacramenta perciperet, agi deberet.

Regem Bulgarorum convertit.

Rex mittit legatos cum donis Romam.

Quod beatissimus audiens Papa magna repletus lætitia laudes Christo reddidit amplas, & cum omni sibi divinitus commissa Ecclesia gratulans infinita præconia Deo nostro, qui novissimis his temporibus tantum fecit miraculum devota mente, supplici quoque voce resolvit. Porro Legatos ejusdem jam nomine Michaelis Bulgarici Regis a sancto Papa receptis honorifice apud se eos retinuit. Et interim sedis Apostolicæ missos Paulum scilicet Populoniensem, & Formosum Portuensem magnæ sanctitatis Episcopos statuens, hosque monitis mellifluis, atque doctrinis instruens ad prædicandum genti illi eos ire decrevit. Cum quibus quoniam per Bulgaricum regnum iter usque Constantinopolim terra tenus tenditur, ut quicquid de sancta Constantinopolitana Ecclesia, licet jam per Orientem hoc ipsum idem Papa semel, & bis Apostolicis litteris divulgatum habuerit, apud se decretum existeret, eidem per suos Legatos Ecclesiæ notum faceret. Donatum Episcopum Ostiensem, Leonemque Presbyterum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, necnon & Marinum sanctæ sedis Diaconum Apostolicæ missos idoneos æque direxit, ut illi Bulgariæ populum ad fidem converterent, & iste quid, vel qualiter Apostolica sedes de eadem Constantinopolitana deliberatum habuisset Ecclesia, modis omnibus nunciarent. Quod in nomine Domini cum adjutorio sancti Petri & Pauli factum est. Sed præfatis Paulo, & Formoso venerabilibus Episcopis in Bulgaria morantibus Donatus reverendus Episcopus, Leoque Presbyter, & Marinus Apostolicæ sedis minister, dum Constantinopolim ire vellent: ecce inter fines Bulgariæ, Constantinopolitanorumque quendam Theodorum illam custodientem invenerunt, qui eos ultra non dimisit abire, quin potius innumeris eos denotans injuriis adeo tantæ sedis legatis abusus est, ut etiam equorum in quibus sedebant capita percuteret, diceretque, Imperator noster vos necessarios sane non habet.

Edit. Paris. pag. 220.

Mittuntur Episcopi ad convertendos Bulgaros.

Legati Pontificis arcentur a Bulgaria.

Sed idem Imperator Legatis Regis Bulgarorum ita fertur dixisse, Nisi per Bulgariam missi sedis Apostolicæ venissent, nec faciem meam, nec Romam diebus vitæ suæ viderent. Illi vero per quadraginta dies illic residentes, ut cognoverunt, quia hoc Imperator Græcorum fieri jusserat, terga verterunt, & Romam hæc eadem nunciantes coacti reversi sunt. Porro a prænominato Rege Bulgarorum Apostolici missi mente alacri, magnaque suscepti devotione, cœperunt salutaribus edocere populum monitis, & a minimo usque ad maximum sacro fonte cum Dei gratia abluerunt, omnemque ritum Christianæ fidei, sicut a sanctissimo Papa instructi fuerant, in consuetudinem Bulgarorum tradiderunt. Gloriosus autem Bulgarorum Rex fidei tanta cœpit flagrare monitis hujus pii patris illectus constantia, ut omnes a suo Regno pellens alienigenas, præfatorum Apostolicorum solummodo prædicatione usus missorum, pascuis vitæ æternæ jugiter refici, nempe decreverit, unumque ex his Formosum vita, & moribus Episcopum sibi dari Archiepiscopum expetierit. Tunc iterum Legatos suos Romam direxit, & inter alia beatissimo Papæ id ipsum suggerens ab ejus sanctitate pro instructione gentis illius Presbyteros postulavit. Ipse vero talibus Papa compertis valde gavisus est, & infinitas Deo laudes rependens non pauci numeri coram se probavit Presbyteros, & quos dignos reperit prædicationis gratia in Bulgariam direxit, cum quibus Dominicum Trivensem, & Grimoaldum Polimartiensem Episcopos destinavit: ut quia ipsum Formosum plebem dimittere sibi creditam non oportebat Episcopum, ex his Presbyteris ad Archiepiscopatum, qui dignus inveniretur, in nomine Domini tandem eligeretur, & sedi consecrandus Apostolicæ mitteretur.

Bulgari doctrentur fidem Christianam.

Rex petit Archiepiscopū sibi dari.

Inter hæc quidem statuit beatissimus Papa solertissimusque vitiorum corrector, & Dei cultor, ut penetrantibus ipsis Bulgariam Episcopis, Paulus, cujus superius memoriam fecimus Populoniensis, ipseque Grimoaldus Episcopi Bulgariæ quicquid ad divinum ministerium pro instructione gentis illius pertineret, efficerent. Et sæpius dictus Formosus, atque Dominicus venerabiles Episcopi iterum Constantinopolim pro schismate ibi exorto, de quo jam late disserui, proficiscerentur.

Legati a Papa mittuntur Constantinopolim.

Edit. Parif. pag. 221.
Michael Imp. foede moritur.

Sed dum hæc agerentur Dei judicio Michaelem Græcorum Imperatorem ultio digna perculit, & nefanda nece peremit. Imperante autem Basilio in Constantinopoli, quoniam voluit Deus ipsius sancti Pontificis juges labores, quos pro sancta Constantinopolitana passus fuit Ecclesia cum fine boni operis consummare, sicut fama se habuit, Photius neophytus, ac invasor, ut mœchus pellitur, & juxta decretum sedis Apostolicæ Patriarcha Ignatius Constantinopolitano redditur throno. Neque enim hic divinorum executor operum piissimus & Catholicus Papa, quæ sua sunt, sed ea, quæ Dei sunt primo loco posuit, & quæsivit. Et cum adjutorio sancti Petri bella Domini summo dispensationis libramine spiritaliter præliari curavit. Prælatos siquidem quosque, ne subditos læderent magna provisione moderans, ut pater commonuit, & ut subjecti Prælatis subessent juxta uniuscujusque privilegia pastoraliter quoque decrevit. Cujus qui sanctum studium vult agnoscere, in Epistolis suis, quas bene libratas per mundi partes direxit luce clarius invenire valebit: quippe qui animam suam in manibus suis posuit, qui nulla nisi cœlestia cogitabat, qui jejuniis, vigiliis, & orationibus nocte ac die vacans nec requiem corpori, nec membra dabat sopori. Nam si cuncta, quæ Christi gratia plenus virtutibus atque fide sanctitatis opera gessit, & moribus, vitaque docuit & implevit, chartis inserere volumus, prius fortasse membrana, quam sermo deficiet. Tamen antequam ad finem vitæ illius stylum vertamus, ad ea quæ sanctis locis contulit redeamus.

Photius pseudopatriarcha pellitur.
Epistola Nicolai Papa laudata.
Virtutes ejus.
Dona oblata ab eo Ecclesiæ S. Petri.

Hic igitur egregius Papa ob amorem Principis Apostolorum Petri Apostoli nutritoris sui fecit in basilica ejus pannos tam scilicet de stauraci, quam & de fundato, vel aliis pulchris, variisque coloribus numero Qui trabes majores in Presbyterio respicientes omnes in gyro complevit, quæ illud luculenter ornant decusque augent & amplius mira sua magnitudine dant honorem. Ubi etiam, quod nullus post devastationem Saracenorum agere nixus est, arcum fecit argenteum, & melius quam olim fuerat super excellentiorem trabem, quæ est ante cyborium in medio posuit pens. lib...... & tres imagines argenteas, una figuram Domini Salvatoris, duabus vero Angelorum scalpsit effigies, ac illis novem libr. auri deaurans subposuit. Quarum una pens. lib. octuaginta, alia libras septuaginta, tertio vero pens. libras similiter septuaginta. Fecitque ibidem crucem auream unam pretiosis gemmis ornatam pens. lib..... Et in summitate ejusdem eam arcus locavit, ubi pro amplitudine decoris ejus, atque speciminis appendit coronam auream unam, cruces argenteas duas, calices argenteos duos, & staupos argenteos duos. Porro in purpureis marmoribus, quæ ante corpus beati Petri Apostoli rugas argenteas retinent, dextra levaque duas cruces argenteas offerens posuit pens. libras....

In Patriarchio siquidem Lateranensi domum pulcherrimam, nimisque decoram fieri jussit. Et oratorium sanctæ Dei genitricis illic construens, vestes & competentes ornatus pro æterno vitæ amore lucifluis votis ipse beatissimus Pontifex obtulit. Idem etiam a Deo protectus, & cœlesti gratia circumvallatus multa casum minantia renovavit loca sanctorum, & diversis Ecclesiis diversa munera contulit, & commoda basilicis adauxit. Et in cyborio Constantinianæ basilicæ optimos de fisori, & de fundato quatuor pannos appendit. Deinde regni cœlorum clavigero paris in cyborio numeri pannos optimos obtulit.

S. Pauli. B. Virginis.

In Ecclesia Doctoris gentium similiter fecit. In Ecclesia sanctæ Dei genitricis ad Præsepe pari modo, æternæ pro retributionis præmiis egit. Et in Ecclesia sancti Laurentii Christi Martyris foris muros urbis æque pannos optimos quatuor in cyborio dedit. Hujus quippe beati temporibus Præsulis tanta ubertas & victuum copia extitit, ut omnem memoriam famis decessoris sui factæ diebus hæc oblivioni traderet abundantia. Hic fecit ordinationem unam per mensem Martium, Presbyteros septem, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero sexaginta quinque. Postquam autem sedem Apostolicam victoriosissime, & ut verus Dei athleta Catholice, ac principaliter rexit, ex hac luce Id. Novemb. Indictione prima migravit ad Dominum. Porro quid dicam, cum non solum ejus exitum diversæ hominum nationes plena ratione utentes, verum etiam, quantum ad intemperantiam aeris, ipsa mundi elementa diu fleverunt, & de morte tanti viri in tristitia permanserunt. Quo defuncto corpus ejus sepultum est ante fores basilicæ beati Petri Apostoli.

Ordinationes ab eo factæ.
pag. 222.
Mors a toto orbe defletur.

ANNOTATIO ONUPHRII PANVINII IN PLATINAM,

POST NICOLAUM PRIMUM.

Ad hunc usque Nicolaum Romanorum Pontificum vitas scripsit Anastasius monachus, & S. R. E. Bibliothecarius, sub quo & ejus successoribus Hadriano secundo & Joanne octavo in orbe floruit. Quæ sequuntur, concinnavit Gulielmus quidam alter Bibliothecarius, quæ in libro, qui sub Damasi nomine circumfertur, extant.

CVIII. HADRIANUS II.

ANNO CHRISTI DCCCLXVII.

LUDOV. II. XII. IMP. BASILII. I.

HADRIANUS natione Romanus, ex patre Talaro postepiscopo regionis tertiæ, sedit annos quinque. Hic ex proximitatis genealogia beatæ recordationis quarti Stephani, & Sergii junioris Pontificum descendens, dum miris polleret actibus a venerandæ memoriæ quarto Gregorio sedis Apostolicæ Præsule Subdiaconii fortitus est ministerium. Deinde vero in Lateranensi Patriarchio familiariter assumptus laudabiliter conversatus ad regendum titulum S. Marci Confessoris Christi, atque Pontificis Presbyter ordinatus tam inculpabiliter deguit, tam viriliter ministravit, ut non tantum sicut factus Presbyter, sed sicut futurus Pontifex, revereretur ab omnibus coleretur. Siquidem & inerat in Christo, ejusque genitrice, apud cujus Præsepe jugibus orationibus incumbebat, tantam fiduciam, ut bene faciens non deficeret, nec quicquam discriminis, cunctaque habere poterat discretissime largiens, incurrere formidaret.

Fit Subdiaconus.
Et Presbyter.
Liberaliss. in pauperes.

Nam cum die quadam inter compresbyteros suos a sanctissimo Papa Sergio consuetudinaliter denariis quadraginta perceptis domus suæ portas revertens ingredi vellet, ac præ multitudine peregrinorum, quæ ibi fiducialiter more solito velut ad horreum commune confluxerat, omnino nequiret: misericordia motus * equestri suo retulit, nil sine tantis fratribus in tantillis denariis sibi esse commune.

* *equestri, dispensatori suo.*

Miraculose multiplicantur denarii.

Cumque ille neque tertiæ parti pauperum singulos denarios posse sufficere intulisset, in virtute, inquiens, Christi, qui de quinque panibus, & duobus piscibus, quinque millia hominum satiavit, non singulis singulos, sed ternos singulis denarios erogabo. Et hæc dicens forinsecus portæ succedens, ac de manu equestris sui suscipiens peregrinis cunctis egredientibus ternos sigillatim denarios erogavit. In qua redundatione cum miraretur equester non solum defecisse denarios, quinimo superfuisse, liberalis Presbyter qui supererant do-

mum recipiens multitudini familiæ ſuæ ternos nihilominus perſonatim nummos largitus eſt. At cum ſex itidem ſupereſſent, videas quam largus, & quam ſuavis ſit omnipotentiſſimus Dominus, qui quadragenariam quantitatem nummorum & fratribus noſtris per ternos diſtribuit, & mihi ternos, tibique ternos æqua ſorte ſervavit.

Job. 33. Edit. Pariſ. pag. 223.

Erat præterea tantæ hoſpitalitatis, & largitatis, ut non immerito beato Job in his valeat comparari, nam ab infantia crevit cum eo miseratio, & de utero matris cum ipſo egreſſa eſt. Non deſpiciebat prætereuntem, eo quod non haberet indumentum, cujus latera nimirum ovium calefaciebat velleribus, nec buccellam quidem ſuam comedebat ſolus, cum hanc cum pupillis, & egenis comederet. Quippe qui oculus eſſet cæco, & pes probabatur exiſtere claudo, & ut ſcriptis virtutum ejus multiplicitas referatur: Pater erat pauperum, & cordis viduæ conſolator, Oſtium ejus viatoribus patebat, nec erat clauſa janua domus ipſius, quippiam poſtulantibus ab eo, ut ab omni clericali gradu, ab omni ſenatorio, & populari concordiſſimo cœtu, ſicut poſt mortem quarti Papæ Leonis, ita poſt obitum tertii Benedicti Pontificis, ſubire ſummum Pontificium, niſi ipſe diverſis argumentis, & exquiſitis excuſationibus verecunde ſubterfugiſſet, cogeretur. Sed cum Apoſtolicæ memoriæ ſanctiſſimus Papa Nicolaus rebus exceſſiſſet humanis, & iſte imprǣſentiarum tertio quintum & vigeſimum annum tranſiret, omnes urbis Romanæ concives, ſimul & hi, quos extrinſecus tunc adeſſe contigerat, tam pauperes, quam divites, tam clericalis ordo, quam cunctum populi vulgus, omnis ſcilicet ætatis, profeſſionis, & ſexus, contemptis omnibus excuſationibus Hadrianum deſiderant, Hadrianum dari ſibi Præſulem, ac paſtorem exoptant. Nulluſque in totius urbis ampliſſimo ſpatio repertus eſt, niſi vel ſe, vel ſuum quemque provehi voluiſſet, qui non Hadrianum promoveri ad hoc culmen medullitus exoptaret.

Refugit diu Pontificatum. Nota iterum Benedictum Leoni 4. ſuccedere.

Omnes conſpirant in Hadrianum.

Proceres vero licet ſoluto in duas partes corpore, viderentur eſſe diviſi, una tamen mente, parique circa hunc flagrabant ardore, quoniam cauſam diviſionis, eorum non niſi nimius in tantum virum faciebat, charitatis affectus, dum ſic alterutra pars ſibi præferri geſtiret, ut ſi hunc altera pars deligeret, pars altera penitus dubitaret, nec erat ibi parti alteri * retinendi voluntas, niſi quia opinabatur eam ſua in alium vota dirigere, præſertim cum multi monachorum, plerique religioſorum ſacerdotum, ac fidelium Laicorum cœlitus emiſſis viſionibus, multo jam tempore Hadrianum futurum Pontificem, non ſolum dubitarent, verum etiam apertis vocibus proclamarent. Inter quos quidam Hadrianum in ſede Apoſtolica pallio humeris obducto reclinatum videbant. Alii eum cum Apoſtolicis infulis Miſſas celebrantem. Nonnulli more Apoſtolico in baſilica Lateranenſi aureos erogare. Plerique in equo cujus ſeſſione ſanctiſſimus Papa Nicolaus ad ſanctum Petrum pergens uſus fuerat, eum cum Pontificali pallio impoſitum præcedentibus axiomaticis, & ſubſequentibus reliquis turbis in urbem redire, Patriarchiumque ſubire conſpexerant. Verum ubi evidentibus indiciis hunc eundem utraque parte diligi claruit, tanta in eum unitas, & animorum, & corporum fuit, ut unum in eis erga eundem Domini ſacerdotem cor, & unus ſpiritus ineſſe omnibus videretur. Ita ut lapis angularis, ſalva reverentia Jeſu Chriſti Domini noſtri, quodam modo poſſit vocari. Quoniam per oſtenſionem, immo profectionem ſuam ſolvens inimicitias cordium fecit utraque unum. Collectis igitur omnibus tam Epiſcopis cum univerſo clero, quam primoribus urbis cum obſecundantibus ſibi populis, ab Eccleſia ſanctæ Dei genitricis ſemperque virginis Mariæ, quæ appellatur ad Præſepe rapitur, trahitur, & ad Lateranenſe Patriarchium certatim, ac a procerum, & plebis multitudine deportatur. Quod audientes tunc miſſi principis moleſte tulere, indignati ſcilicet non quod tantum virum nollent Pontificem, quem nimirum anxie cupiebant, ſed quod ſe dum præſentes eſſent, Quirites non invitaverint, nec optatæ a ſe futuri Præſulis electioni intereſſe conſenſerint. Qui accepta ratione, quod non Auguſti cauſa contemptus, ſed futuri temporis hoc omiſſum fuerit omnino proſpectu, ne videlicet Legatos principum in electione Romanorum Præſulum mos expectandi per hujuſmodi fomitem inoleſceret, omnem ſuæ mentis indignationem, medullitus ſedavere, ac ſalutandum electum etiam ipſi humiliter acceſſere.

Proceres nonnulli dubitant.

** Forte, reticendi.*

Viſiones divinæ de futuro Pontifice.

Trahitur ad ſolium Pontificium. Legati Imp. ægre ferunt ſine ſuo aſſenſu id factum.

Poſtea tamen probarunt.

pag. 224.

Cumque Patriarchium Lateranenſe aſcenderent, atque deſcenderent, tantis clamoribus univerſæ plebis, ut ſibi diu deſideratus vir ad conſecrandum daretur clamitantis obſeſſi ſunt, ut nullus eorum loquentis ſecum collegæ ſui verba poſſet audire. Erat enim cernere ſingulos circa conſecrandum Pontificem, tantam dilectionis efficaciam poſſidere, quantam nec vidiſſe, nec viſurum unquam, quis æſtimaſſet. Denique omnes hunc certatim coram eiſdem Legatis rapere, & ad ſummum Pontificatus apicem provehendum trahere, ac anxie nitebantur portare, niſi blanditiis ſenatorum, & conſiliis aliquantulum ſedati fuiſſent. Quorum omnium unanimitatis deſiderium audiens Hludouvicus Chriſtianiſſimus Imperator, cognoſcens etiam, qualiter in eo decretum ſuis ſubſcriptionibus roboraverunt, valde gaviſus eſt. Et ut tantus Domini famulus, cunctiſque gentibus videlicet tam Romanis, quam diverſis advenis deſideratus, & deſiderabilis Chriſtianæ plebi præficeretur, medullitus exoptavit: & mox imperialem ſcribens Epiſtolam, cunctos Romanos quod dignum tanto elegiſſent officio Præſulem conlaudavit, per quam videlicet innotuit, nulli quippiam præmii fore ex conſecratione ipſius quoquo modo pollicendum, cum ipſe hanc non ſuorum ſuggeſtione, ſed Romanorum potius unanimitate commotus ardentiſſime cuperet provenire. Maxime cum reddi, quæ ablata fuerant, non auferri ab Eccleſia Romana, vel deperire quippiam ſe diceret amare. Itaque ſabbato peractis rite orationibus, vigiliis, & eleemoſynis, Dominico ſecundum morem idem venerabilis ſacerdos ab univerſitate ad Eccleſiam ſancti Petri Apoſtolorum principis ductus nonodecimo Calendarum Januariarum Indictione I. anno præfati Auguſti decimonono, per Epiſcopos reverendiſſimos, ſcilicet Petrum Gavenſem, Leonem Silvæcandidæ, deinde tertio loco Donatum Oſtienſem, quia Epiſcopus Albanenſis obierat, Formoſus vero Portuenſis a beatiſſimo Nicolao ad prædicationem, & inſtructionem Bulgarorum deſtinatus exiterat, benedictionem ſummi Pontificatus ad conſolationem videlicet multorum ſanctæ Dei Eccleſiæ filiorum, qui factioſorum Tyrannide liberius ſolito ſævientе inter unius deceſſionem & alterius ſubſtitutionem Pontificis diverſis agebantur exiliis, variiſque afficiebantur incommodis, ſuſcipere meruit in nomine Domini.

Imperator approbat electionem factam.

Epiſtolam ſcribit ad Romanos.

Hadrianus conſecratur.

Siquidem ad celebritatem Miſſæ ipſius tam incredibilis extitit multitudo, ut certatim de manu ejus omnibus communicare nitentibus Teutgaudus Trevirorum Archiepiſcopus, & Zacharias Anagninus Epiſcopus, qui a Domno Nicolao ſacerdotio denudati, etiam communione caruerant, ſimulque Anaſtaſius, qui dudum a Leone Benedictoque Pontificibus Presbyterio denudatus inter Laicos communicare ſolitus erat, Eccleſiaſticam communionem ſub congrua ſatisfactione receperint. Igitur mox ad Patriarchium Lateranenſe reverſus eſt, & conſuetudinem ab eo, qua diverſorum xeniorum hinc inde confluentium (retentis ſolum quæ uſibus menſarum ſufficerent reliquiis) pretia capiuntur, excluſit dicens, non eſſe pium quod gratis accipimus, pretio venundare,

Depoſiti a Nicolao I. Epiſcopi recipiuntur ad communionem.

& cariores habere rationalibus fratribus irrationabiles nummos pro quibus Christi pretiosus est cruor effusus, sed parvipendantur, inquit, obsecro, hæc pudenda pretiorum commercia, & quod gratis accepimus, gratis juxta præceptum Domini largiamur, & oblationes Christi cum ejus hospitibus, ac inopibus partiamur, propter quos has nobis tribui divinitus scimus. Evestigio etiam Dominicum & Grimoaldum Episcopos, quos decessor * suos sanctæ recordationis Papa Nicolaus in Bulgariam patriam ire præceperat, & a se in ipso articulo sui discessus absolverat, quique videntes tanti patris obitum ire distulerant, eadem fungentes legatione direxit, & quasdam Epistolarum, quas ille mittendas delegerat, ut se ejusdem voluntatis, & studii fore ostenderet, suo nomine titulari præcipiens, in quantum tempestas fluctuosi temporis permittebat, piissimi patris votum pius heres implevit.

Mittit Episcopos in Bulgariam.

* *al.* suus

Edit. Paris. pag. 225.

Hi ab urbe dimissis, continuo exules gaudere, cum videlicet Veltriensem, & Stephanum Nepesinum Episcopos, & Joannem cognomento Hymmonidem, quos procacissima falsitas, serenissimo Augusto incusans, domo, patriaque proscripserat, ab Augusta mansuetudine multis Epistolarum documentis requirere studuit, dicens, se bonum Ecclesiæ Dei pastorem videri non posse, nisi oves, quas fide sanctæ Ecclesiæ infidelis vir per suam surreptionem proscripserat, recepisset.

Exules contatur revocare.

Qua religiosa suggestione lætificatus Augustus una cum Christianissima conjuge, non solum eos propter quos summus Pontifex miserat honorifice ad urbem remisit: verum etiam quoscumque privata simultate tanquam reos Imperatoriæ majestatis & in ergastulis quilibet truserat, ut reverterentur, præcepit absolvi.

Post hæc summus Pontifex basilicam Nicolaitanam, quam sanctissimus Papa Nicolaus a fundamentis adeo luculenter cum tribus aquæductibus fabrefactis extruxerat, ut omnes Lateranenses basilicas sui pulchritudine superaret, juxta votum decessoris sui picturis variis decoravit.

Basilicam a Nicolao I. erectam depingit.

Cujus ipse conversationis exempla sic solertissime sequebatur, ut ab hostibus sancti Nicolai, quia omnibus ejus acta penitus infringere nitebantur, Nicolaitanus & scriberetur, & publice diceretur. Quorum scilicet hostium, quia nonnullos parturientes injustitiam, conceptum dolorem effusuros esse cognoscens, penes se veluti zizanium inter frumenta, usque ad maturitatis tempus dispensatorie retinebat, rumore fallaciter exurgente, creditum est, quod omnia decessoris sui acta, quæ ille zelo divino sanxerat, hostes vero ejus ad proprios libitus infamabant, voluisset infringere. Unde accidit, ut omnes Occidentalium regionum Episcopi solemnes, ac honorificas litteras emittentes religiosam ejus memoriam, utpote orthodoxæ, & veræ philosophiæ Pontificis excolendam summo Pontifici jugiter inculcarent. A cujus videlicet sanctissimi Hadriani Papæ collegio, cum per dies aliquot quidam Græcorum, & aliarum gentium servorum Dei per id tempus Romæ morantium, se clanculo suspendissent, sexta feria LXX. idem sanctissimus Antistes eos secundum consuetudinem, refectionis gratia, solito plures numero convocavit. Quorum omnium manibus per semet humiliter aquam fudit, cibos apposuit, pocula ministravit, & quod nullus Pontificum ante se fecisse noverat, ut eos promptiores ad prandium redderet, cum illis discubuit, canticis spiritalibus ibi per totum spatium jugiter laudes concrepantibus.

Imitatur decessorem Nicolaum.

Suspectus quibusdam quasi contrarius sit Nicolao.

Dum surrexisset ab epulis in faciem suam coram omnibus procidit, dicens: Rogo vos, & suppliciter obsecro patres, fratres, & filii, ut fundatis Domino pro sancta Catholica Ecclesia sua preces, oretis pro Christianissimo filio nostro Hludouvico Imperatore Augusto, ut ei Deus omnipotens ad nostram perpetuam pacem, Sarracenorum faciat subditam nationem. Oretis etiam pro me fragili, & imbecilli, ut det mihi Christus virtutem, tantam Ecclesiæ suæ multitudinem in sanctitate, & justitia regendi, qui commisit beato Petro Apostolo cunctos regere, quos redemit: quatenus qui curarum secularium pulvere caligans, plerumque spiritalia minus luculenter intueor, vestra mihi jugis oratio, quæ tanto purior, quanto ab inquinamentis seculi remotior est, divinitus suffragetur. Cumque illi pro se magis illum oportere preces fundere clamitarent, qui tanto acceptior apud Deum haberetur, quanto solus pro omnibus in labore ferventior, interna miseratione commotus cum lachrimis ait.

Hadrianus Papa humiliat se coram convivis suis, dicta suspicione laborantibus.

Supplex petit orari pro se.

Quia pro valde bonis orare, charissimi, gratiarum actiones Deo persolvere est, peto, ut Dominum patrem, decessoremque meum sanctissimum, & orthodoxum Papam Nicolaum habentes in vestris orationibus communes grates Domino referatis, qui eum Ecclesiam suam miseratus, elegit, & ad excludendum mundi tumidissimos strepitus, sicut Josuæ clypeo protectionis armavit, & gladio spiritalis potentiæ roboravit.

Orare pro valde bonis, est Deo gratias agere.

pag. 226.

Quo audito cuncti famuli Domini, videlicet Hierosolymitani, Antiocheni, Alexandrini, ac Constantinopolitani, quorum aliqui legationibus mundi principum fungebantur, diutino stupore attoniti, in vocem clarissimam prorupere dicentes, Deo gratias, Deo gratias, qui talem Ecclesiæ suæ præficiendum disposuit: qui nosset, sui patris, & decessoris reverentiam præ oculis ponens, gregem Dominicum in virga, & baculo pascere, testamentumque patrum non convellere, sed implere. Deo gratias, Deo gratias, qui in sede sui Apostoli non posuit Apostaticum Papam, qui domus suæ fundamenta posuit non super arenam, sed super firmissimam petram, qui te succedere fecit sanctissimo Papæ Nicolao, nec ab ejus decretis abscedere. Eja cesset invidia, mendax fama recedat, Domno nostro Hadriano a Deo decreto summo Pontifici, & universali Papæ vita dictum est ter. Cumque manu silentium innuisset, summus Præsul intonuit dicens. Reverendissimo, sanctissimo, & orthodoxo Domno Nicolao a Deo decreto summo Pontifici & universali Papæ sempiterna memoria: dictum est ter. Novo Heliæ vita perennis, & immarcessibilis gloria, dictum est ter. Novo Phinees æterni sacerdotii infulas, dictum est ter. Sequacibus ejus Pax, & gratia dictum est ter.

Suspicione qua erat de Nicolao Papa liberatur.

Acclamationes in honorem Nicolai Papæ factæ.

Igitur Lambertus Vintonis filius Dux Spoletanus tempore consecrationis hujus venerandi Pontificis Romanam urbem præter consuetudinem, sicut tyrannus intravit, non rebellantem, sicut victor satellitibus suis ad prædandum distribuit, majorum domos multis muneribus vendidit, nullis monasteriis, Ecclesiis nullis pepercit: quinimo nobilissimi generis puellas tam intra urbem, quam extra suis satellitibus indifferenter diripiendas concessit. Propter quæ apud Augustos piissimos Romanorum querimoniis prægravatus, Ducatum perdidit, iram Principum, & invidiam pene cunctorum Gallorum, tanquam revera sedis Apostolicæ hostis adjudicatus incurrit.

Dux Spoletinus tyrannice Romam occupat.

Dux Spoletinus privatur Ducatu.

Mox Romanus Pontifex tanta tyrannide liberatus Aistaldum Walterium, Hilpianum, Odonem, & Teopertum cum cunctis aliis raptoribus, & prædonibus quousque rapta redderent, sibique legaliter satisfacerent, omni Ecclesiastica communione privavit. Sed Teopertus quæ rapuerat haud difficulter reddere studuit. Aistaldus vero vir Deo devotus, belloque fortissimus ad Præsulem se percutientem tota humilitate conversus est, ejusque gratia secundum omne Romanorum libitum, satisfacturum accipiens, spem quoque resumendæ communionis accepit. Quam nimirum recipere prævaluisset, nisi conjurationi Lamber-

Papa excommunicat urbis prædones.

torum postea conscius cum viris excommunicatis, ac rebellibus fugiens Beneventum petere maluisset.

His ita compositis, postquam Michael Græcorum Imperator Bardam Cæsarem, Photii fautorem suum, sicut perhibent, interitum machinantem peremit, Basilium collegam sibi adoptans Imperatorem constituit: cumque novus Imperator Basilius a Catholicis, tamquam qui semper eis faverit, summo studio coleretur, Michael a Spadonibus suis, dubium an filii voluntate, peremptus est. Moxque Basilius rerum potitus, primo quidem non se fuisse conscium necis Michaelis, ut fertur, omnibus satisfecit: tum vero secundum Romanæ Ecclesiæ constitutum pervasorem Photium pepulit, & Ignatium Patriarcham, populo adnitente, Patriarchio restituit, ac ex utraque parte Ignatii videlicet Patriarchæ, Photiique Neophyti legatos Romam per suum Spatharium Basilium nomine destinavit, qui præsente summo Antistite alternatim confligerent, & justitia suffragante, aut justificarent Photium, aut perpetuo condemnarent. Sed divino judicio dissertissimam partem Photii pelagus sorbuit, & simplicissimam partem Ignatii cum legato Imperiali salvam servavit. Nullusque ex Neophyti parte nisi Monachulus, Methodius nomine, solus evasit. Qui postmodum neque Photium pro cujus parte venerat, neque Ignatium, contra quem, sed neque universalis Ecclesiæ, ad quam venerat, jura suscipiens, tertio conventus, tertio perfidiæ denotatus, semel anathematizatus abscessit.

Michael Imperator Orientis trucidatur.

Photius pseudopatriarcha pellitur, & Ignatius restituitur.

Photii patroni in mari pereunt.

Edit. Parisi. pag. 227.

At vero Basilius legatus Imperatoris, & Joannes Metropolita Cæsareæ Cappadociæ Nicolao fuerant destinati. Hinc sanctissimo Papæ Hadriano cum Episcopis, & proceribus in secretario sanctæ Mariæ majoris, juxta morem sanctæ Sedis Apostolicæ, residenti se satis humiliter præsentarunt, dona & Epistolas obtulerunt. Quibus susceptis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cujus conamine Constantinopolitana Ecclesia de schismate purgata surrexerat, multiplices gratias retulere, ac post innumera laudum præconia concordi voce dixere: Devotissimus filius vester Imperator Basilius, & Patriarcha munere vero restitutus Ignatius, dum Ecclesia Constantinopolitana per interventum vestrum invasorem Photium propulisset, in archivo ejus librum summa falsitate congestum contra ingenium S. Romanæ Ecclesiæ, sanctissimique Papæ Nicolai reperere. Quem bullatum, quasi vere contagiosum a sua urbe penitus propulere, vobisque utpote summo capiti, cui Christus cælo, terraque solvendi, atque ligandi potestatem tribuit, misere.

Quem, precamur, suscipientes rimamini, & fraudulentium, quam insontibus Constantinopolitis noster versipellis Photius inferre potuit, ex eo quod in hanc sanctam Romanam Ecclesiam non habentem maculam, neque rugam, aut aliquid hujusmodi, audacem linguam exacuit prorsus, advertite: & quid Ecclesiæ Dei de hoc latrocinio sit sentiendum, quod sub nomine Synodi furtim ab eo confictum est, palam omnibus promulgate. Utrarumque partium concessum Pontificem annuenti, R. contra sedem Apostolicam, Pontificemque ipsius, quia Photius vocem non habuit, sententiam forte præcipitare potuit, judicium vero librare non potuit. Sed a sede Apostolica bis judicatus bisque damnatus est.

Et quia viribus suis confidens in sanctissimum Pontificem nostrum Nicolaum falsa garrire non timuit, os suum nimirum in cœlum posuit, & linguam suam, ut terram pertransiret, exeruit. Ideoque conciliabuli ipsius librum scrutandum admittimus, ut auctor illius, & fabricator mendacii, & inventor perversorum dogmatum tertio judicetur. Egressus Metropolita librum exhibuit, & in terram præcipitavit, imprecando illi dicens: tu maledictus Constantinopoli, sis Romæ iterum maledictus: te minister diaboli Photius, novus Simon mendacii compilator aptavit: te minister Christi Nicolaus novus Petrus varietatis amator atrivit. Et Spatharius calce suo, enseque librum percutiens, nihilominus ait. Credo, in hoc opusculo diabolus habitat, quia per os complicis sui Photii ea, quæ per se dicere nequit, eructat.

Photii liber maledicitur.

Nam & subscriptionem Basilii nostri Imperatoris post subscriptionem Michaelis, quem ebriosissimum subscribere noctu suasit, falsissime continet, quam ejus non esse restitutio Ignatii declaravit, & satisfactio nostra, si vobis placuerit, jurejurando firmavit. Neque enim unius semper Catholici Basilii nomen potuit falso suis feralibus commentis inserere, qui mutato charactere potuit multorum absentium Episcoporum nomina cum paucis complicibus suis describere. Quorum videlicet Episcoporum universitas tam immunis est hujus subscriptionis, quam tenoris ignara. Siquidem nullus Constantinopolitanorum, quando illud conciliabulum collectum fuisset, (quia re vera nec fuit) agnovit, sed quia Constantinopolim comprovinciales, veluti regiam civitatem, pro diversis negotiis instar istius urbis ascendunt, pervicacissimus Photius mendacium suum veritatis medicamento, sicut ei a primævo fuerat institutum, linivit.

Photius falsa Imperatoris & Episcoporum nomina libro suo subscripsit.

Dum in locum quorundam sanctissimorum Episcoporum cives quidem aliquorum illorum, sed transfugas, ut fama vulgatum est, muneribus excæcatos, subscribere fecit. Inde est, quod subscriptionum istius videntur diversi characteres, & quidam eorum acutiori penna, quidam grossa, nonnulli vero decrepitum simulantes grossiori membranam inquinantes describunt, ut videlicet fraude præsentium, simplicitati absentium illudatur: & illud credat facilius universitas esse verissimum, quod dissimilibus litteris fecerit falsitas esse diversum. At vos illico subscriptionum quidem dissimilitudinem referentes characteres videbitis. Fraudem vero, nisi Constantinopolim, ut omnis illa Ecclesia deprecatur, miseritis, minime cognoscetis. Tunc summus Pontifex utriusque linguæ peritis librum scrutandum per aliquot dies decrevit, & omnia quæ in eo continebantur coram Synodo fideliter propalari, quæ ubique omnia strenue perscrutata est. Nam venerabilis Pontifex adnitente omni senatorio, popularique conventu apud beatissimum Petrum Apostolum in defensionem suæ Ecclesiæ, decessorisque sui sacrum Concilium convocavit. Et primo quidem per legatos Constantinopoleos, veritate luculenter audita, decessoris sui super hujusmodi litteras legens sinistram ipsius famam purgavit. Deinde Photium cum Conciliabulo, complicibusque suis, tertio anathemate perculit. Ad extremum vero cæterorum subscriptionibus & sententiis roboratum, præ foribus graduum nefandi dogmatis librum cunctorum pedibus conculcatum excussit. Quem nimirum rogus, ut fomentum quoddam ignis excepit, & pene antequam semjustum credi potuisset, cum magno fœtore, piceoque colore consumpsit. Et cum forte focus inundatione pluviæ naturaliter debuisset extingui, ad pluviam quasi ad guttas olei flamma convaluit, & in laudes Dei, sanctissimique Papæ Nicolai, simulque Hadriani summi Pontificis miraculi stupor tam Latinorum, quam Græcorum corda resolvit. Post hæc cum Epistolis decessoris sui, sicut ab eo fuerat ordinatum, Donatum Episcopum Ostiensem, & Marinum Diaconum Constantinopolim destinavit: deinde ejusdem Epistolas suo tantum nomine titulatas, & commonitorium. Sed & Stephanum Nepesinum Episcopum sociavit, eisque præcepit, ut omne scandalum Ecclesiæ Constantinopolitanæ solerter sopirent, consecratisque a Methodio, & Ignatio sub satisfactione libelli, quem de scrinio susceperant, proprias Ecclesias redderent. Photianis vero

pag. 228.

Photii librum Papa dat examinandum.

Concilium convocatur Romæ.

In ignem liber Photii conjicitur.

Legati a Papa missi Constantinopolim.

vero sub eadem, ac districtiori satisfactione communicarent quidem, sed sacerdotum judicium, usque ad sedis Apostolicę sententiam manente, sanctissimi Papæ Nicolai judicio protelarent. Itaque multorum anfractuum laboriosos circuitus penetrantes tandem Christo præduce Thessalonicam veniunt, in quam Basilius Imperator Eustachium Spatharium candidatum cum suæ salutationis officio sanctæ Romanæ legatis Ecclesiæ obviam destinavit.

Imperator obvios eis mittit legatos Thessalonicam.

Qui eos admodum honorifice per contigua itineris loca ducentes Sillambriam pervenerunt, ubi a Sisinio Imperiali Protospathario, & Theognisto Patriarchali Eugumeno, qui Romæ apud sanctissimum Papam Nicolaum pro restituendo Ignatio sedulus intercessor exstiterat, cum quadraginta equis de stabulo Imperiali, & totius mensæ argenteo apparatu, officialibusque qui sibi ad omnem libitum famularentur, sunt excepti. Ad castrum autem rotundum, in quo est Ecclesia miræ magnitudinis sancti Euangelistæ Joannis nomini dicata, favore Augustali, Sabbatho mansionem suscipiunt. Et Dominica, quæ quintadecima dies Septembris erat, indictione tertia, singulos equos cum sellis aureis devotione Imperatoria capientes, obviati omnibus scholis, videlicet Spathariorum, candidatorum, strategorum, mandatorum, cæterorumque Palatinorum ordinum, omnibusque clericorum planetatis ordinibus ad portam auream veniunt. Ibi a Paulo librorum custode, Joseph vasorum custode, simulque Basilio Saccellario Ecclesiasticis indutis vestibus salutati...... a Patriarcha Constantinopoleos solemniter præceduntur, & ab omni populo cum cereis, & lampadibus prosequuntur. Sicque ad Hirenis palatium descendentes in domum, quæ dicitur, magna aurea, a Joanne a secretis, Spathario que candidato, & Strategi Spathario candidato, quibus subministrationis gratia deputati fuerant, laudabiliter suscipiuntur, per quos imperialia mandata suscipiant devotissime procul dubio suggerentia, ne forte moleste ducerent, quod imperiali natalitio imminente in crastinum suscipi non valerent. Quo feliciter celebrato misit Imperator in occursum ipsorum omnes ordines palatinos.

Honorifice excipiuntur Constantinopoli.

Edit. Parif. pag. 229.

Quibus præcedentibus ante Imperatorem in chryso triclinio sibi continuo assurgentem salutabundi conveniunt, Apostolicas epistolas Imperatori offerunt: quas Imperator per semet suscipiens osculatur. De statu Romanæ Ecclesiæ, & salute Domini Hadriani Summi Pontificis, deque omni Ecclesiasticorum, Senatoriorumque ordine, ordinabiliter perscrutatur, legatosque amabiliter osculatus Ignatio Patriarchæ jussionem Apostolicam prolaturos absolvit. Qui sequenti die ad Imperatorem redeunt, a quo taliter alloquuntur, Sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ per ambitionem pervicacissimi Photii diversis schismaticorum fluctibus lacerate, sancta omnium Ecclesiarum Dei mater Ecclesia Romana, sanctissimi Domini, & universalis Papæ Nicolai (sicut ex ejus literis, quarum auctoritate præsens Pater noster Ignatius, qui violenter fuerat a Photianis expulsus, sedi propriæ nuper juvante Domino restitutus est, potest luculenter intelligi) fida provisione consuluit.

Conveniunt Basilium Imperatorem, qui epistolas Papæ osculatur.

absolvit, id est, dimisit.

Orat. Imperat. ad Legatos.

Qua propter nos cum omnibus Orientalibus Patriarchis, Metropolitis, atque Episcopis censuram sanctæ matris nostræ Romanæ Ecclesiæ per biennium præstolantes, propter Deum petimus, ut Dei negotium viriliter peragatur, & tandem aliquando auctoritate vestri sacri Collegii tam pestifera Photianæ tergiversationis scandala propellantur, quatenus unitas, & tranquillitas optatæ diutius juxta decretum sanctissimi Papæ Nicolai restaurentur. Legati S. Sedis Apostolicæ responderunt, Et nos ideo venimus, ideo missi sumus: sed neminem Orientalium vestrorum numquam in nostram Synodum suscipere possumus, nisi oblato libello cujus formam de scrinio sanctæ Sedis Apostolicæ sumpsimus, nobis fuerit satisfactum. Imperator, & Patriarcha dixerunt: quia novum hoc, & inauditum de libello proferendo asseritis, necesse est, ut tenoris illius formam videamus. Nec mora, libelli forma prolata est, & de Latino in Græcum conversa omnium notitiæ declaratur. Quorum quidam, libellum proferentes in sancta Synodo resederunt, proferre nolentes extra Synodum inglorii relicti sunt, sed dietim fervore sancti Spiritus temperati, præmissa libelli satisfactione, ad unitatem sacræ Synodi reversi sunt. In hanc Synodum Photius ille pervasor de multis criminibus perpetratis rationem redditurus adducitur. Omnes epistolæ sanctæ Romanæ Ecclesiæ contra eum prolatæ leguntur. Et depositionis, ac anathematis sententia dudum Apostolica sede prolata, in eum ab omnibus identidem jaculatur, inque ipsius conspectu nefandissimi Conciliabuli profanata volumina, quibus contra sanctissimum Papam Nicolaum susurra fauce latraverat, igne combusta, veritatis, innocentiæque lampas emicuit. Qui laqueum, quem olim alteri paraverat glorificandus, nunc rationis virtute ad extremam taciturnitatis inertiam devolutus intravit; & apertum sibi communionis ostium, qui sub satisfactione libelli suscipiendus admonebatur, quasi cæcus in meridie declinavit. Denique gestis salubriter omnibus, qui in decem sessionibus Synodi textus complectitur, legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ textum Synodi, ne quid Græca levitas falsum in eam congesserit, Anastasio sanctæ sedis Apostolicæ Bibliothecario, (qui tunc temporis pro causa HLudouvici serenissimi nostri Augusti cum Suppone Archiminiſtro post eos Constantinopolim, divina, ut creditur, dispensatione pervenerat) subtiliter inquirendum, antequam subscribant, committunt. A quo, quia in utriusque linguis eloquentissimus existebat, studiosissime perscrutatus, omne quod ad laudem Serenissimi nostri Cęsaris, sanctissimus Domnus Hadrianus Pontifex in epistola sui decessoris Arsenio Episcopo imminente adjecerat, resecatum inveniunt.

Responsio Legatorum.

Hæc fuit VIII. Syn. œcumenica,

Photius in Synodum accitur & damnatur, libris ejus combustis.

Synodus 10. habuit sessiones.

Acta Synodi Anastasio Bibliothecario Græce perito examinanda dantur.

pag. 230.

Quaproter epistolam sedis Apostolicæ fraudulenter corrosam, summis clamoribus conqueruntur, fatentes se nullo modo synodalibus actionibus subscripturos, nisi totius Epistolæ integritas gestis Synodicis jungeretur, hoc modo Romanis certantibus, Græcis vero, non esse in Synodo de laude Imperatoris, sed de solius Dei tractandum altisone respondentibus, nomenque Imperialis nostro Cæsari penitus invidentibus. Tandem ad hoc usque perventum est, ut interposita conditione voluntatis Apostolicæ, diffinitis sententiis minus finite subscriberent, ita legentes. Ego ille vices agens Domini mei sanctissimi, & universalis Hadriani Papæ in hac santa Synodo præsidens usque ad voluntatem ejusdem eximii Præsulis ad omnia, ut superius legitur, consensi, & manu propria subscripsi.

Is corrupta deprehendit,

Græci nomen Imperatoris non ferunt in Imp. Occidentis.

His expletis, quidam Græcorum Imperatorem conveniunt, & Constantinopolitanam Ecclesiam per oblatos libellos in potestatem Romanam redactam flebiliter conqueruntur, ex dubietate subscriptionum. Omnia quæ in Synodo decreta fuerant, revolvenda, cunctaque residuis erroribus confundenda fatentur, & nisi libellos reciperent, libertatem pristinam se non posse recipere fingunt & illico quidam libelli a custodibus, quoniam excellentiorum Episcoporum libellos Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ, futurorum præscii, prorsus abstulerant, defraudantur, ac per hoc incredibiliter consternati Supponis Archiministri, & Anastasii disertissimis Sedis Apostolicæ Bibliothecarii fidelissimis auxiliis innituntur. Quibus diverso modo non sine magno laboris periculo imminentibus, libellos quidem vix tandem recipiunt: sed Imperatoris iram pro nimia suæ districtione fidei vehementer incurrunt.

Græci libellos oblatos repo-scunt.

Imminentibus id est, instantibus & urgentibus.

Igitur post diem tertium, quo sacratissima Synodus cum suis scriptionibus omnino in codice consummata retractaque est ad omnem elegantiam in Ecclesia sanctæ Sophiæ fuerat, ab Imperatore in domo, quam cum Vicariis Patriarcharum, videlicet Alexandrino, Antiocheno, & Hierosolymitano, simulque Patriarcha Ignatio, qui cum aliquibus ibi residebat, callide convocati, sedere jubentur, & quod Principes Bulgarum eis litteras, & dona per Petrum aliosque direxerint, audiunt.

Bulgarorum legati audiuntur.

Quorum legationem, Imperatore potissimum imminente, suscipiunt: sicque post salutationem Petrus Bulgarum legatus exorditur: Domnus Michael Princeps Bulgaricus audiens, quod pro utilitate sanctæ Dei Ecclesiæ ex diversis partibus auctoritate Apostolica conveneritis, gratanter accepit, vobisque qui ex Sede Apostolica missi estis, quia in vestro transitu vestris eum literis visitare dignati estis, multiplices gratias agit. Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt: Nos quia vos filios sanctæ Romanæ Ecclesiæ novimus, insalutatos vos præterire neque debuimus, neque voluimus. Quos nimirum, sancta sedes Apostolica, ut propria membra complectitur.

Bulgari filii Rom. Ecclesiæ.

Bulgarum Legati dixerunt: Usque hodie pagani fuimus, & nuper ad gratiam Christianitatis accessimus. Ideoque ne aliquo errare videamur, cui Ecclesiæ subdi debeamus, a vobis, qui vices summorum Patriarcharum geritis, nosse desideramus. Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt: Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui per te, o Petre, tuus Senior beato Apostolorum principi Petro cum omni gentis suæ regno se tradidit, a cujus successore, videlicet egregio Papa Nicolao & præcepta vivendi, & Episcopos, ac Presbyteros suscipere meruit, vos & pertinuisse, & pertinere debere, etiam in eo monstratis, quod postulatos nostros sacerdotes & suscepistis, & hactenus veneratione congrua retinetis.

Senior, id est, Dominus rex.

Bulgarorum Legati dixerunt: A sancta Romana Ecclesia sacerdotes nos petiisse, & suscepisse, & hactenus habere nos confitemur, & ei in omnibus obedire decernimus, verum utrum Romanæ an Constantinopolitanæ Ecclesiæ rationabilius subdi debeamus, cum his Patriarcharum vicariis diffinite. Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt. Propter quæ nos sancta Sedes Apostolica cum Orientalibus diffinienda mandaverat, Domino juvante finivimus, de causa autem vestra secus quam diffinita est finienda, quia nihil in mandatis accepimus, nihil vel diffinimus, vel in præjudicium sanctæ Romanæ Ecclesiæ diffiniendum censemus. Quinimo, quia omnis vestra patria nostris Sacerdotibus ut & plena est, nulli vos nisi sanctæ Romanæ Ecclesiæ pertinere debere, diffinitiva sententia quantum ex nobis est, promulgamus.

Edit. Paris. pag. 231.

Bulgarorum legati quærunt an potius Constantinop. Ecclesiæ debeant subesse.

Legati Papæ respondent Romanæ subesse debere.

Vicarii Orientalium Patriarcharum Bulgaris dixerunt. Quando vos illam patriam cepistis, cujus potestati subdita erat, & utrum Latinos, an Græcos Sacerdotes habuerit, dicite?

Legati Bulgarum dixerunt. Nos illam patriam a Græcorum potestate armis evicimus, in qua non Latinos, sed Græcos Sacerdotes reperimus.

Vicarii Orientalium responderunt. Si Græcos Sacerdotes ibi reperistis, manifestum est, quia ex ordinatione Constantinopoleos illa patria fuit.

Orientales volunt Constantinopolitanæ debere subesse, ob linguam Græcam.

Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt. A Græcis sacerdotibus argumentum sumere non debetis: quia linguarum diversitas Ecclesiasticum ordinem non confundit. Nam sedes Apostolica cum ipsa Latina sit, in multis tamen locis pro ratione patriæ Græcos Sacerdotes & semper, & nunc usque constituens privilegii sui detrimenta sentire nec debet, nec debuit.

Vicarii Orientalium Patriarcharum dixerunt: Etiamsi Græcorum Presbyterorum ordinationem vestri juris fuisse doceatis, illam tamen patriam Græcorum regno pertinuisse numquam negare poteritis.

Rom. Papa habet jus etiam Græcos sacerdotes ordinandi & mittendi.

Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt: Sicut Bulgariæ nobis diverso modo pertinere ordinationem dicentes mendacium non loquimur: ita nimirum eamdem Bulgariam ex Græcorum regno fuisse numquam negamus. Sed intueri vos decet, quia aliud ordinant jura sedium, aliud patiuntur divisiones regnorum. Nos de divisione regnorum non agimus, sed de jure sedium loquimur.

Non jure regnorum, sed sedium.

Vicarii Orientalium Patriarcharum dixerunt. Illud quod vobis diverso modo Bulgariam pertinere dicitis, addiscere volumus. Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt. Sedes Apostolica, juxta quod decretalibus sanctissimorum Romanorum Præsulum doceri poteritis, utramque Epirum, novam videlicet, veteremque, totamque Thessaliam, atque Dardaniam, in qua & Dardania civitas hodie demonstratur, cujus nunc patria ab his Bulgaris Bulgaria nuncupatur, antiquitus canonice ordinavit, & obtinuit. Ac per hoc ordinationem, quam tunc paganorum Bulgarorum irruptione omiserat, non a Constantinopolitana Ecclesia modo, ut fingitur abstulit, sed ab his factis ipsa Christianis recepit. Secundo modo, quia Bulgares, qui jure gentili sibi patriam subjugantes, eam per tot annos retinent, quod ceperunt, sedis Apostolicæ semet, ut superius diximus, patrocinio ordinationique specialiter committentes nobis debent, nec immerito subici, quos ultronea voluntate magistros elegere. Tertio modo, quia eosdem Bulgares sancta sedes Apostolica, jussu quondam sanctissimi Papæ Domini Nicolai, tam per aliquot nostrum, qui hic sumus, & illic, multas Ecclesias dedicantes, sacerdotes creavimus: quam per Paulum, Dominicum, Leopardum, ac Formosum venerabiles Episcopos, sed & Grimoaldum Coepiscopum nostrum, quem hactenus iste Bulgares cum multis nostris Sacerdotibus in conspectu nostro habere se fassi sunt, a diversis erroribus ad Catholicæ fidei veritatem multo sudore, Christi gratia præduce, transferens, ecce ultra triennium tenuit, tenet, ordinat, ac disponit. Ideoque consequens non est, ut sine conscientia Romanis summi Pontificis Ecclesia Romana, de quibus præsentialiter vestita cernitur, spolietur. Vicarii Orientalium Patriarcharum dixerunt. At quem istorum modorum modo dispensare velitis, edicite.

Epirus utraque jam olim Papæ subjecta.

Tribus rationibus probant. Legati Bulgares jure subdi Romanis.

pag. 232.

Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ responderunt. Sancta sedes Apostolica vos, quia revera inferiores estis, super sua causa Judices nec eligit, nec per nos eligit, utpote quæ de omni Ecclesia sola specialiter fas habeat judicandi: sed neque nobis de hac causa sententiam proferre commisit. Quapropter quod ab ea faciendum non accepimus, ejus cognitionis judicium, ei qui librorum multiplicitate ad defensionem sui multa proferre prævalet, ex integro reservamus. A qua omnis vestra sententia tanta facilitate despicitur, quanta levitate profertur.

Romana Ecclesia sola jus habet judicandi de aliis, & nulla de ipsa.

Vicarii Orientalium Patriarcharum dixerunt: Satis indecens est, ut vos, qui Græcorum Imperium detrectantes, Francorum fœderibus inhæretis, in regno nostri Principis ordinandi jura servetis. Quapropter Bulgarum patriam ex Græcorum potestate dudum fuisse, & Græcos Sacerdotes habuisse comperimus, sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ, a qua quia per paganismum recesserat, nunc per Christianismum restitui judicamus.

Orientales contendunt Bulgares subjectos Eccl. Constantinopoleos. Reclamant Legati Papæ.

Legati sanctæ Romanæ Ecclesiæ clamantes dixerunt. Sententiam quam non electi, neque admissi, sive timore, seu gratia, vel quicquid illud est, modo præcipitastis, potius quam

protulistis, auctoritate sancti Spiritus usque ad diffinitionem sanctæ Sedis Apostolicæ omnino rescindimus, ita ut nullo modo vel nomen habere sententiæ mereatur. Teque adjuramus, patriarcha Ignati, auctoritate sanctorum Apostol. principum coram Deo, suisque Angelis, omnibusque præsentibus, ut secundum hanc Epistolam sanctissimi restitutoris tui Domni Hadriani summi Pontificis, quam tibi ecce offerimus, industriam tuam ab omni Bulgariæ ordinatione immunem nullum tuorum illuc mittendo, custodias, ne sancta Sedes Apostolica, quæ tibi tua restituit, per te sua perdere videatur: quin potius si, quod non credimus, justam te habere querimoniam æstimas, sanctæ Romanæ Ecclesiæ restitutrici tuæ solenniter suggerere non omittas.

Ignatius Patriarcha cedit Legatis.

Tunc Patriarcha Ignatius Apostolicam Epistolam suscipiens, licet magnopere monitus, eam legere distulisset, respondit: Absit a me, ut ego his præsumptionibus contra decorem sanctæ sedis Apostolicæ implicer, qui nec ita juveniliter ago, ut mihi subripi valeat, nec ita seniliter deliro, ut quod in aliis reprehendere debeo, ipse omittam. Hoc fine collocutio illa finita est.

Legati Papæ dimissi non satis decenter.

A Sclavis male tractantur.

Sed Imperialis commotio, licet spem fronte simularet, augmentum suscepit. Legatos tamen S. Romanæ Ecclesiæ ad prandium convocans donis optimis decoravit: eosque Theodosio Spathario non ea, qua congruebat sollicitudine deducendi gratia commendavit, Acodyrcharium usque perducti, negligenterque sine ulla provisione dimissi, post dies aliquot navigantes, in Sclavorum deducti manus, pro dolor! inciderunt, bonisque omnibus, ac authentico, in quo subscriptiones omnium fuerant, exemplari denudati sunt, ipsique capite plexi fuissent, nisi ab his, qui ex illis aufugerant, sibi timuissent. Tandem Apostolicis, Imperialibusque litteris ab exilio liberati, & undecimo Calendarum Januariarum die, Indictione quarta, Romam reversi, omnia quæ superius diximus, coram Sanctissimo summo Pontifice, ac proceribus retulerunt, nihilque aliud scripturarum, quam librum actionis Ignatii, & libellos, quos a Sclavis receperant, & reliquos libellos, quos Supponi Archiministro, & Anastasio prudentissimo Bibliothecario sanctæ sedis Apostolicæ (* cujus præscientiæ sollicitudine exemplar amissæ Synodi, quod sibi scribendum impetraverat, Ecclesia Romana suscepit,) dudum Constantinopoli commendaverant, ostendere potuerunt.

** forte præsentis.*

Superiore tempore Formosus Portuensis, & Paulus Populoniensis venerabiles Episcopi, qui cum cæteris jussu sanctissimi Papæ Nicolai causa prædicationis destinati fuerant, remeantes de Christianitate Bulgarum, ac omnimoda subjectione, qua specialiter sanctæ Romanæ Ecclesiæ devotissima colla summiserant, sedem Apostolicam recrearunt, & Michaelis Bulgarici regis legatum, Petrum nomine, summo Pontifici præsentarunt. Qui legatos cum donis regalibus, regias quoque litteras obtulit summum Præsulem summopere deprecantes, ut aut Marinum sibi bene compertum Diaconum Archiepiscopum consecratum remitteret, aut aliquem ex Cardinalibus dumtaxat suæ Ecclesiæ virum sapientia, persona, vitaque Archiepiscopatu dignissimum Bulgaris eligendum dirigeret, quem post approbationem eorundem, denuo remeantem Archiepiscopali ministerio sublimaret. Sed Marino Constantinopolitanum missaticum devotissime, ut diximus, sortito, summus Pontifex Silvestrum quendam Bulgaris eligendum direxit, quem cum Leopardo Anconitano, & Dominico Tarvisiensi Episcopis, simul & litteras pro Archiepiscopo, aut Formoso Portuensi Episcopo, remittendo importunissime deprecantes remittentibus Bulgaris magna sub velocitate recepit. Quibus inter nonnulla rescripsit, ut quemcunque nominatim devotio regalis exprimeret, eum sine dubio Pontificalis

Edit. Paris. pag. 233.

provisio Bulgaris Archiepiscopum commodaret. At vero Bulgarum Rex expectationum moras diutius ferre non valens, ad Græcorum Imperatorem, natorum Theodoræ occasione, alterna regna sibi alternatim rapere machinabantur, adductus eundem Petrum, quem a Roma, sine desiderii sui effectu sero receperat, cum aliis e latere suo Constantinopolim requisitionis gratia, cui potissimum Bulgaria pertinere deberet, emisit, ibique a legatis nostris, quod juri Romano pertinerent, sunt convicti: at postmodum per Orientales Constantinopolitanosque donis, ac promissionibus persuasi Græcos sacerdotes, juxta quod Grimoaldus Episcopus, qui ab his se repulsum fatetur, suscipientes, nostros ejiciunt, & per eundem Grimoaldum Episcopum, quia sine conscientia Sedis Apostolicæ, commissum sibi prædicationis officium deserens, Romam ditissimus remeavit, magnum Epistolæ volumen frivolis allegationibus, tanquam sub prætextu deliberatæ sententiæ, Synodo præsidentium implicatum Apostolicæ Sedi super excusatione sua remisit. In quo facto, quia Episcopus a Bulgaris expulsum Epistola tacente se asserit, & Presbyteri non se pulsos a Græcis, vel Bulgaris, sed ab Episcopo circumventos, profecto dubium, quin mutuæ subsit proditionis imago, donec Christus renum rimator, & cordium, in suorum servorum examine hanc in lucem protulerit, non videtur.

Bulgaria Latinis sacerd. pelluntur.

Locus mendosus.

Videntur aliqua deesse.

CIX. JOANNES VIII.

ANNO CHRISTI DCCCLXXII

CX. MARINUS. ANNO DCCCLXXXII.

CXI. HADRIANUS III.

ANNO DCCCLXXXIV.

CXII. STEPHANUS VI.

ANNO CHRISTI DCCCLXXXV.

CAROLI CRASSI VII. IMP. BASILII XIX.

STEPHANUS, natione Romanus, ex patre Hadriano de regione via lata, sedit annos quatuor, menses septem, dies quatuordecim. Iste siquidem beatissimus Pontifex nobilium parentum Romanorum quoque prosapia ortus dum per Dei gratiam cresceret sacris est edoctus dogmatibus, studio & sollicitudine Zachariæ sanctissimi Episcop. consanguinei sui, & Sedis Apostolicæ Bibliothecarii, cumque conspiceret piæ memoriæ Hadrianus junior, Pontif. moribus bonis pollentem, & litterarum studiis ferventem, a prædicto inclyto genitore suo eum auferens, ad Subdiaconatus, Deo favente, gradum provexit, statuens eum inter alios sibi familiarem, & in Patriarchio Lateranensi Ecclesiasticum peragentem officium, & hoc honore percepto vitam ipse duxit mirabilem.

Fit Subdiac.

pag. 234.

Erat enim corpore castus, animo benivolus, vultu hilaris, eloquio prudens, opibus largus, ingenio facundus, mœrentium consolator, pupillorum, & inopum enutritor, & ut generaliter comprehendam, omnium virtutum floribus adornatus. Quamobrem hic idem eminentissimus Præsul in sanctæ Romanæ Ecclesiæ servitio perdurans, & magis, ac magis specialibus studiis vacans, a reverendæ memoriæ Marino summo Pontifice bene notus, & amatus familiaribus ejus potius est ascitus obsequiis. Hujus namque cum castimoniam, & prudentiam, atque fidelitatem idem Marinus summus Papa per

Virtutes ejus.

omnia intueretur, ob ſuæ fidei & prudentiæ meritum manipularem ſibi delegavit, & ſcita ſua ſpiritali converſatione tituli beatorum quatuor Coronatorum Presbyterum conſecravit, & in nullo a ſe dum vixit ſeparari permiſit. Igitur defuncto recordandæ memoriæ Hadriano Papa, qui eidem beatiſſimo Papæ Marino ſucceſſerat ſuper fluvium Scultiuna, in villa, quæ Viulzachara nuncupatur, cujus tempore Romani cives multa, tam locuſtarum devaſtatione, quam & pluviæ ſterilitate ſeu famis inopia perpeſſi fuerant incommoda, credentes ſe poſſe hujus venerabilis viri ſanctitate revelari, per Dei miſericordiam facto conventu ſanctiſſimorum Epiſcoporum, & totius clericalis ordinis, necnon nobilium Senatuum, & virorum illuſtrium cœtu, acclamantibus omnibus, una cum omni populo, & utriuſque ſexus vulgi multitudine, dixere Dominum Stephanum Preſbyterum Deo dignum omnes volumus, omnes quærimus, & petimus nobis præeſſe Pontificem: quia proculdubio credimus ejus ſanctitate nos poſſe liberari ab imminentibus periculis. Tunc quia jam nominatus Hadrianus Pontifex Romæ reliquerat Joannem venerabilem Ticinenſem Epiſcopum, ut miſſum Caroli excellentiſſimi Imperatoris pro tuitione urbis, omnes cum eodem legato Imperiali juncti unanimes venerunt ad domum, ubi cum patre ipſe almificus Stephanus ſancto meditabatur colloquio, & ecce fractis foribus tenetur, & ducitur electus Dei Pontifex ad eundem titulum ſanctorum quatuor Coronatorum ſibi creditum reluctans plurimum, ſimul cum patre acclamantibus utriſque, & indignos ſe tanto honore profitentibus. Ubi & omnes ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſcholæ gaudentes conjunctæ eundem venerandum electum trahentes, ad Lateranenſe, Chriſto præduce, perduxerunt palatium, cum omni honore, & debita reverentia. Prius quidem quam ad ſacrum perveniret palatium tanta pluviarum cœlitus facta eſt inundatio, quæ ſua ubertate terram a multo retro tempore aridam reficeret, ut aperto judicio Deus oſtenderet tanti almigeri viri meritis, ac precibus omnibus ſe velle propitiari populis. Quo ſcilicet in eodem reſidente palatio gaudent utriuſque ordinis proceres, & debitam fidelitatem cœperunt exhibere. Adveniente autem proximo die Dominico, ad beati Petri Apoſtolorum Principis limina omnis Romana Eccleſia eum honorabiliter detulit, ubi & conſecratus Pontifex Miſſarum ex more celebravit ſolemnia. Et rediens cum debito honore, ac honorificentia ad Lateranenſe palatium, ſuum miniſterium miris cœpit decorare operibus.

Fit Presbyter Cardinalis. *Unanim' omnium conſenſu eligitur in Papam.* *Invitus trahitur ad Eccleſ.* *Conſecratur Pontifex.*

Deinde cum venerabilibus Epiſcopis, & Auguſtali legato, ac honorabili Senatu per omnia ſacri palatii, perrexit veſtiaria, quæ in tantum devaſtata reperit, ut de ſacratis vaſis, quibus menſas tenere feſtis diebus Pontifices conſueverant, pauciſſima invenirentur. De reliquis vero opibus nihil omnino. ſed quia nimirum ſi veſtiariorum gazas ablatas reperit, ut ſacraria perquirens de pluribus donariis, & Eccleſiarum ornamentis pene nihil invenit. Crux tamen aurea illa famoſiſſima quam Beliſarius Patricius ad honorem beati Principis Petri Apoſtolorum inſtituit, & plurimæ ſacratiſſimorum altarium aureæ veſtes, cum reliquis pretioſis ornamentis non defuerunt. Nam ideo ipſe beatiſſimus Papa coram tantis teſtibus ea requirere providit, ut cuncti cognoſcerent nil tale ſuis temporibus eſſe adtemptatum.

Veſtiaria & ſacraria reperit ſpoliata donis. *Edit. Pariſ. pag. 235.*

Idcirco gravi mœrore affectus eſt, quia devaſtatis veſtiariis, horrea ſimul, & cellaria vacua inventa ſunt, & quid erogaret clero & ſcholis non habebat, vel unde captivos redimeret, orphanos, & viduas paſceret in tam validiſſima, quæ inſtabat, fame, carebat quid faceret? converſus ad patrias facultates, quas incliti ſui parentes poſſederant, abſtulit, & larga dextra prout poſſet pauperibus erogavit, & ita Deo miſerante factum eſt, ut famis inopiam ſuo ſtudio mitigaret. Miniſtros itaque, & familiares hinc inde perquirens tales ſuis obſequiis aggregavit, qui & vitæ ſanctitate, & fidei ſinceritate, & ſapientiæ doctrina, & eloquentiæ fœcunditate, & morum probitate pollerent. Cum autem ad prandium ſedebat, orphanos quotidie advocabat, quos ut filios alebat. Convocatos vero nobiles cum corporeis paſceret cibis, ſpiritualibus epulis refovebat. Et tantum Dei timorem mentis oculis ferebat, & in divinis laudibus inſiſtebat, ut ad ejus prandium ſacra per ſingulos dies lectio recitaretur. Miſſarum autem ſolemnia quotidie celebrabat, nocte, ac die orationi inſiſtebat, & nunquam pſalmodiis ceſſabat, niſi cum utilitates populi ad ſe reclamantis perficere cupiebat, ut oppreſſos ſublevaret, & afflictis ſubveniret. Intuitus vero inſolentiam populi, & cæcitatem cordis ſui vaniloquis, & nefariis fabulis, & otioſis ſermonibus vacantis in Eccleſia, & audiens quoſdam vulgante fama maleficiis, & incantationibus uti, hac allocutione Miſſam celebrans populum ammonuit: Filiationem veſtram, chariſſimi, commonemus, ut convenientes ad ſacratiſſimum Dei templum id diligenter pertractare ſtudeatis, ad quod veniſtis. Si enim veraciter templum Dei eſſe creditis illud ad quod convenitis, id procul dubio inibi operari debetis, quod ei placeat, cujus templum eſt, ad quod convenitis. Cum enim ubique Deus ſit, in ſuo tamen templo ſpecialiter debet requiri, & quantum ipſe inſpirare dignatus fuerit inibi quod ei placeat, debet expeti. Eſt igitur miſericors Deus, ita tamen ſuam miſericordiam unicuique diſponit impertiri, ut rogantibus eam tribuat non ingratis, & tanto largiori illam tribuat unicuique pietate, quanto majoribus gemitibus, & ardentiori animo fuerit a quolibet deprecatus, ſicut ipſe dicit. Dimittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. Eſt namque templum Dei locus orationis, ſicut ipſe alicubi dicit. Domus mea domus orationis eſt cunctis gentibus. Et pſalmiſta. Domum tuam decent ſancta Domine. Quippe ſi orationis domus eſt, id ibi oportet agere, quod vocatur, id eſt orare, pſallere, peccata confiteri, amaris oculorum lacrymis, & mentis gemitibus delicta abluere, & fiducialiter veniam de commiſſis culpis implorare. Eſt quippe ibi ſpecialiter reſpectus divinus. Aſſiſtunt ibi Angelici ordines pro populo deprecantes, qui preces noſtras ad aures perferunt Domini Sabaoth. Qua rogo fronte in ſacratiſſimo Dei templo aſſiſtit, qui inanibus fabulis, & otioſis verbis inſiſtit? Nam ſi de omni verbo otioſo in die Judicii ratio eſt reddenda, de his maxime reddetur ratio, & exigetur vindicta, quæ in conſpectu tantorum ſanctorum proferuntur contumaciter in loco Deo dicato. Qua, inquam, ſpe veniam conſequi de præteritis arbitratur delictis, qui non ſolum peccata ſua negligit abluere, ſed potius contendit augere? Paveſcite illum, qui facto flagello de funiculis ejecit vendentes, & ementes de templo. Remiſſius, ſcilicet eſt utiliter negotiari, quam inaniter & otioſe confabulari.

Horrea quoque & cellaria. *Sua erogat in pauperes.* *Orpanos quotidie ad menſam vocat.* *Lectio ſacra in menſa.* *Quotidie celebrat.* *Concionatur ad populum.* *Quid in templo agendum ſit.* *Luc. 7.* *Iſa. 37.* *Marc. 17.* *Pſalm. 92.* *Orationes cur in templo facilius exaudiantur.* *Matth. 12.* *Joann. 2.*

Cum convenitis ad locum orationis, cum ſilentio ſtate, intento corde Deum deprecamini, ut orantis pro vobis ſacerdotis vota ſuſcipiat, preces exaudiat, habentes præ oculis monentem Dominum, & dicentem. Cum ſtatis ad orationem dimittite ſi quid habetis adverſus alterum, ut & pater veſter cœleſtis dimittat vobis peccata veſtra. Hæc meditantes, & divina gratia inſpirante facientes & Evangelicis, & Apoſtolicis documentis imbuti, impetrata ab omnipotenti Deo miſericordia, cum fructu bonorum operum quaſi lampadibus illuminati cum gaudio, & Chriſto repræſentari, & cum ſanctis coronari merebimini. De cætero chariſſimi noſſe vos volumus, quod legem Dominus populo ſuo inſtituens Moyſe teſte, intulit dicens: Maleficum ne patiaris vivere. In hac itaque

Matth. 6. *pag 236.* *Exod. 22.* *Concio Papæ in maleficos.*

urbe, quod dolens dico, inveniuntur quidam qui non solum maleficos non impetunt, sed potius tuentur, & fovent. Per quos incantationibus quibusdam dæmones consulere non perhorrescunt, & divinæ legis, & Apostolicæ doctrinæ immemores, quæ intonat dicens: *2. Cor. 6.* Quæ participatio luci ad tenebras, aut conventus Christo & Belial? In hoc enim quod Christo contemto dæmones gentium more consulunt, Christianos se omnimodis non esse fatentur. Quod quam horribile, quamque sit prophanum, ut Christo contempto dæmones Christianus adoret, unusquisque perpendat, ut tale facinus fieri perhorrescat. *Christiani non sunt qui dæmones consulunt.* Quamobrem quisquis deinceps tali contagio se polluere tentaverit, alienum vivifici fieri corporis, & sanguinis Domini nostri Jesu Christi Spiritus sancti judicio, donec a tanta resipiscat ignavia, judicamus. Qui vero tam salubribus interdictis contemptor extiterit, & in eadem pestifera pertinacia perseverans resipiscere neglexerit, perpetuum a Deo patre, & Jesu Christo filio ejus sit anathema.

Mira ejus liberalitas. Cumque talis iste præstantissimus Præsul existeret, & in his, quæ divino cultui conveniunt fine tenus perseveraret, tanta illi est divinitus gratia concessa, ut quicquid habere potuerat, sacris donabat Ecclesiis, captivos redimebat, sollicitus existens pro salute omnium, quia cum fama sui nominis, atque actuum tam per Orientales, quam Occidentales partes diffamaretur, pene omnes ad eum accurrebant, ut ejus benedictionem perciperent.

Nam inter alia de donariis, quæ Ecclesiis diversis contulit longum est enarrare: verum ut de multis pauca dicamus: cum in basilica Petri *Dona ab eo Ecclesiis relicta.* Apostolorum Principis ubi sacro ipse corpore requiescit, cerneret nocturnis laudibus vix semel thymiamatis incensum offerri, instituit, ut per singulas lectiones, & responsoria adoleatur. Et in pergula ipsius basilicæ ipse reverendus Papa *S. Petri.* ob amorem beati Petri nutritoris sui posuit cantharam auream unam cum pretiosis margaritis, & gemmis, ac smalto cum perpendiculo ad pendendum. Necnon & in eadem venerabili basilica sancti Petri obtulit regnum aureum unum cum diversis margaritis, spatham cum vagina de auro, & gemmis cum balteo unam.

Contulit etiam & in eadem basilica vestem unam cum auro, & albis gemmis. Vela serica in circuitu altaris quatuor, sed & homelias beati Gregorii numero quadraginta. In qua supradicta venerabili basilica cum idem sanctissimus Papa & omnium vitiorum fortissimus extirpator malam consuetudinem invenisset, ut Presbyteri, qui ibidem Domino sacrificium quotidie offerebant, omni anno unam mulctam consuetudinaliter darent, quam consuetudinem sanctæ memoriæ Domnus Marinus Papa antecessor ejus fregerat, sed subreptionibus quorundam hominum tempore Hadriani tertii Papæ repullulaverat, sub forti obtestatione præcepit, ut nullus unquam ab eis non solum hoc, verum etiam aliquod tributum acciperet: sed cum omni honore sicut Sacerdotes oportet suum peragere officium eis liceret. Idem autem sacratissimus Præsul pro sui sempiterna memoria cum conspiceret nocturnis vigiliis in Ecclesia majori, quæ vocatur sanctæ *S. Mariæ.* & superexaltatæ Dei genitricis Mariæ ad Præsepe, lampadas consuetudinariæ deesse, gabathas argenteas cum lampadibus obtulit, & continuatim vigiliis ardere præcepit. Necnon idem mitissimus Pontifex fecit in eadem prædicta basilica vela quatuor in circuitu altaris majoris, quorum duo sunt de serico pigacio, tertium pavonatile, quartum de Alexandrino ornatum totum in circuitu de olovero.

S. Pauli. Denique sæpedictus a Deo protectus sanctissimus Papa, ob retributionem animæ suæ fecit *Edit. Paris. pag. 237.* in Ecclesia beati Pauli Apostoli doctoris gentium regnum ex auro purissimo unum cum diversis gemmis albis, prasinis, hyacinthinis, & in medio regni cruciculam auream pendentem unam cum catenulis suis, & vestem sericam supra altare majus unam cum auro, & gemmis.

Fecit etiam in eadem basilica egregii doctoris gentium belothera quatuor, ex quibus unum auro textum. Præfatus vero venerabilis & præclarus Pontifex fecit in Ecclesia Domini Salvatoris, quæ Constantiniana vocatur, vestem supra altare majus auro textam unam cum diversis margaritis. *Constantiniana.*

Pari modo & in eadem basilica contulit jam fatus reverendissimus Præsul vela serica de blattin byzantea quatuor in circuitu altaris majoris, duo ex his aquilata, & duo de basilisci ornata in circuitu de olovero. Et per singulos arcus Presbyterii vela serica leonata nonaginta.

Et pro futuro animæ suæ remedio contulit ibidem cantharam exauratam unam, libr. comment. I. Prophetarum lib. I. Gestarum rerum libr. 2. Cum autem esset sollicitus pro statu Ecclesiarum Dei, ne suis temporibus, quæ in ruinis positæ erant, caderent, Ecclesiam beatorum Apostolorum Jacobi, & Philippi, quæ nimio senio consumpta ruinæ proxima erat, a fundamento renovavit. *S. Jacobi & Philippi.*

Quam collato calice, & patena exaurata nomine Græcis, Latinisque litteris inscripto adornavit. Et insuper pro sua perpetua salute contulit in eadem basilica Apostolorum cortinam lineam unam, velothera serica tria in circuitu altaris. Et oratorio sancti Thomæ sito in monasterio sancti Andreæ Apostoli juxta basilicam Apostolorum fecit vestem unam. Ipse vero egregius, & prudentissimus Papa cum sciret basilicam sanctorum quatuor Coronatorum, in qua sacerdotii fungebatur officio, modico uti ornatu, pro reverentia, & amore eorundem sanctorum obtulit in ea crucem auream super altare cum gemmis, & smalto, & sagulum ad pendendum in regno, & cerostata vestita de argento paria duo. Atque præ nimio amore illorum idem benignissimus Papa contulit ibidem cantharam exauratam unam, Salomonem unum, regnum aureum unum cum gemmis pretiosissimis, & vestem unam cum auro & gemmis albis, atque sermonum lib. unum, gestarum lib. unum, Evangeliorum librum unum, cum Epistolis. Hic ipse præcipuus Præsul magis, & magis divino zelo ductus in eorundem sanctorum motus amore fecit in basilica eorum canistra de argento purissimo miræ pulchritudinis operata numero quindecim pens. simul libras triginta, & tribuit codicem unum beati Joannis Chrysostomi. *S. Thomæ.* *SS. Coronatorum.*

Fecit autem idem almificus Papa in titulo sancti Marcelli martyris, atque Pontificis canistrum argenteum unum pens. libras tres. Crucem de auro unam, vela linea sex & viginti, cortinam lineam unam, simulque & historiarum librum unum, Homelias sancti Gregorii numero viginti. Misit quoque in Ecclesiam sanctæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ sitam in Manturiano, librum regum unum, vestem sericam super altare unam. Jam memoratus mitissimus Papa fecit in monasterio ad clivum Scauri, crucem auream unam, necnon omnium Ecclesiarum sollicitudinem habens ipse piissimus pater contulit in monasterio sancti Sylvestri in monte Soracte thymiamaterium de argento unum, cantullam argenteam unam. Et magis, ac magis divino amore succensus fecit in titulo sanctæ Pudentianæ sermonum librum unum. Et in titulo beatæ Anastasiæ sermonum, & Epistolarum lib. unum. Et in Ecclesia quæ vocatur Hierusalem in susurrio obtulit librum Regum, & Salomonis unum, & reverentiam beati Gregorii Præcessoris sui præ oculis cordis habens, tribuit idem summus Pontifex in hospitali ipsius beati Gregorii in porticu beati Petri Apostoli sermonum sanctorum librum unum. Et in schola can- *S. Marcelli.* *Ad clivũ Scauri.* *S. Sylvestri.* *S. Pudentianæ* *S. Crucis.*

torum, quæ pridem Orphanotrophium vocabatur, Heptateuchum unum.

Edit. Pariſ. pag. 238.

Externis Eccleſiis dona dedit.

Idem autem elegantiſſimus Præſul, atque fortiſſimus rectæ fidei prædicator in Eccleſiam Ravennatem auri libras duodecim, argenti lib..... remiſit pro animæ ſuæ remedio, quæ quorundam ſubreptionibus inde fuerant ablatæ. Similiter & in Eccleſia Imolenſi auri libras ſeptem, argenti libras ablatas reſtituit. Item Deum præ oculis habens in Bononienſi Eccleſia patenam de argento unam æque reddidit. Immo & pro perenni mercede in Eccleſia, alias ſanctorum reliquias per diverſos Cardinales titulos, alias etiam circumquaque per diverſa largitus eſt monaſteria, ubi plurimis coruſcant miraculis: maximam vero partem digna honorificentia collocavit apud Eccleſiam, quæ ad Apoſtolos dicitur. Hanc ſenio conſumptam & ruinæ proximam

Apoſtolorū Eccleſiam reſtaurat.

iſdem ſanctiſſimus Papa a fundamentis renovavit, & plurimis donariis compſit & ornamentis. Erat quippe omnis ejus intentio, ut ea ſemper ageret, quæ Deo ſunt acceptabilia.

Cum clades itaque locuſtarum, quæ Prædeceſſoris ſui Hadriani videlicet tempore totam patriam pene conſumpſerat, male multiplicato germine naſci cœpiſſent, & omnia repleviſſent, miſertus idem ſanctiſſimus Papa afflicto populo, primum quidem divulgavit, ut ſi quis de eis unum ſextarium caperet, & ſibi attuliſſet, quinque aut ſex denarios ab eo perciperet. Hoc autem populi audientes cœperunt huc, atque illuc diſcurrere, eaſque capere, & miſericordiſſimo patri ad emendum portare. Sed cum illas tali argumento delere nequiviſſet, ad Domini miſericordiam confugiens, in oratorium beati Gregorii ubi ejus lectus habetur, juxta Eccleſiam Principis Apoſtolorum veniens ſeſe cum lachrymis in orationem dedit, cumque diutius oraret, ſurrexit, & aquam propriis manibus benedicens, manſionariis præcepit, dicens: Tollite & ſingulis diſtribuite, monentes ut in nomine Domini agros ſuos circumeant, & hanc aquam ſpargant, per ſata, & vineas, petentes divinum ſibi ſuffragium & ſubſidium. Quo facto tanta omnipotentis Dei ſubſecuta eſt miſericordia, ut ubicumque ipſa aqua conſperſa eſt, nulla penitus locuſta remaneret. Hæc circumquaque vicini audientes ad urbem confluunt, ſubveniri ſibi depoſcunt, omnem terram in pulveris modum locuſtis coopertam clamitant, quos piiſſimus Papa benigne commonuit, eos de cœlo auxilium petere debere contra flagellum imminens, & mox læta.

Mira ratio locuſtarum plagam avertendi.

Papa aqua a ſe benedicta jubet aſpergi agros ad plagā avertendam.

Cætera deſiderantur.

F I N I S.

Parif. 39.

ANASTASIANÆ HISTORIÆ LECTIONES VARIÆ EX BINIS M. M. SS. CODD.

EXCERPTÆ.

CUM, amice Lector, hujus Anaſtaſiani operis editio jam ad finem decurriſſet, nobis nihil tale ſperantibus Moguntiam allatus eſt geminus Codex MS. Anaſtaſii noſtri, quem utrumque Nobilis & Clariſſ. Vir D. MARQUARDUS FREHERUS, *ſimulatque hunc auctorem prælo Moguntino ſubjectum cognovit, pro inſigni ſua humanitate nobis ſuppeditavit. Uterque ſane pervetuſtus eſt, major alter in folium, alter minor, ſed optimæ notæ, in quartum explicatus. Major omnium Pontificum vitas, quas nunc in lucem damus, duabus exceptis, Benedicti nimirum III. & Stephani VI. complexus eſt. Minor in Paulo Papa, qui Stephanum IV. anteceſſit, hiſtoriam terminavit. Paucis diebus utrumque percurrimus, & cum exemplari jam typis excuſo contulimus. multas varias lectiones, quę partim lucem, partim incrementum adferre poſſunt, ſumma feſtinatione, ut ad proximas nundinas vernales paratę eſſent, deſcripſimus, ac majorem quidem Codicem, brevitatis cauſa littera A. minorem vero littera B. denotavimus, quem laborem noſtrum tibi pergratum fore non ambigimus. Vale.*

PAG. 1. lin. 14. A. annis 6. lin. ead. B. menſ. 2. dies 7. lin. 17. B. quæ canonicæ. lin. 20. 21. A. quæ poſt omnem, &c. firmatæ. B. formatę. lin. 24. B. firmatæ. Hic ordinavit duos Epiſcopos Linum & Cletum, qui præſentialiter omne miniſterium ſacerdotale in urbe Roma populo vel ſupervenientibus exhiberent. Beatus autem Petrus orationi & prædicationi, populos erudiens, vacabat. Hic cum Simone Mago multas diſputationes habuit, tam ante Neronem Imperatorem, quam ante populum, & quos beatus Petrus ad fidem CHRISTI aggregabat, ille per magicas deceptiones ſegregabat, & dum diutius altercarentur, Simon divino nutu interemptus eſt. Hic beatum Clementem Epiſcopum conſecravit, eique cathedram, & Eccleſiam omnem diſponendam commiſit dicens: Sicut mihi gubernandi tradita eſt a Domino meo JESU CHRISTO poteſtas ligandi & ſolvendi, & ego tibi committo, ut ordinans diſpoſitores diverſarum cauſarum, per quos actus Eccleſiaſticus profligetur, tu minime in curis ſæculi deditus reperiaris, ſed ſolummodo orationi, & prædicare populo vacare ſtude. Poſt hanc diſpoſitionem martyrio cum Paulo coronatur. lin. 31. A. B. diaconos 7.

Col. 2. lin. 8. verſ. fin. B. Tragali & Italici. lin. 9. 10. B. & Chriſtianæ relig. lin. penult. B. Hic fecit duas, &c.

Pag. 2. col. 1. lin. 14. A. dies 23. B. 21. lin. 20. A. ann. 12. m. 10. d. 7. B. ann. 11. m. 1. d. 7. lin. 23. A. B. Sabini. lin. 38. & 39. A. & B. tamen. lin. 46. A. duas. lin. 5. B. 16.

Col. 2. lin. 8. A. B. 10. A. B. 7. lin. 16. cum litteris Apoſtolicæ ſalutationis. lin. 27. B. duos. tres. B. Epiſcopos per diverſa loca. 13.

Pag. 3. col. 1. lin. 34. B. 12.

Col. 2. lin. 6. A. 15. lin. 14. A. B. 11. A. dies 21. lin. 35. A. B. 14.

Col. 1. lin. 25. a fine B. dies 2.

Col. 2. lin. 14. A. Presb. 9. diac. 9. lin. 11. eſca in A. & B. *deeſt*, uſualis, lin. 13. A. B. ordinationes duas. linea eadem B. ann. 16. lin. 13. a fine. A. B. ſtricatum. lin. pen. & ult. A. B. ordinationes 7.

Pag. 4. col. 1. lin. 17. B. Presb. 14. ead. lin. A. 9. B. loca 13. lin. 31. qui etiam fuit clarus confeſſor temporibus Diocletiani. lin. 42. A. 14. Cal. B. Calend. Jun. lin. 11. a fine B. præponit Pontianum Antero. lin. 10. A. diebus 15. lin. 9. A. B. Maximiani. lin. 6. A. & propter quemdam Maximinum Presbyterum martyrio coronatum in Eccleſia recondidit. B. Propter quemdam Maximianum Presbyterum, qui martyrio coronatus eſt. lin. 4. B. hic fecit unum Epiſcopum in civitate fundis Campaniæ per menſem Decembrem. *pag.* 240.

Col. 2. lin. 7. A. B. peliniani. lin. 12. afflictus, fuſtibus maceratus, defunctus eſt 3. Cal. Novemb. & in ejus loco ordinatus. lin. 23. A. B. Fabianus ex patre Fabio. A. ann. 13. lin. 24. & 25. A. m. 1. d. 10. B. m. 11. d. 11. lin. 26. A. B. Maximi. lin. 27. B. 13. Calend. Febr. lin. 29. B. & fecit Diac. 7. lin. 30. B. fideliter colligerent. lin. 25. a fine B. multi Manichæi fugerunt per diverſa loca. lin. 7. B. *Africanus Nicoſtratum*. lin. 2. B. ſcripſit & dedit Celerino Lectori.

Pag. 5. Col. 1. lin. 3. B. Oſtienſi juxta locum lin. 7. A. B. monte aureo. lin. 7. 8. B. tempore ambulavit Centumcellas, eodem tempore audivit Decius. A. audivit Decius. A. ibidem. B. qui miſit Centumcellas, & exhibuit beatum. lin. 10. interlude. B. in tellude. noctu ante templum allatus, quem ita aggreditur, dicens, ſic ita definiſti. lin. 11. A. nec præcepta & minas principum conſideres. B. nec præcepta majorum, nec noſtras minas timeas. lin. 14. B. de Corona Domini mei. lin. 16. A. ſed ſpiritale conſilium accepi. B.

ſed magis propter animas redimendas . lin. 19. B. ad templum Martis . lin. 20. B. quod ſi non faceret , capite truncari . hoc factum eſt , qui cum adorare non vellet , decollatus eſt in loco ſupra dicto , cujus corpus noctu . A. poſt hoc idem Cornelius paſſus eſt 3. Nonas Martii . itaque jam ante . lin. 30. in A. Arenario via Appia B. 18. Calendas Octob. & ceſſavit Epiſcopatus dies 66. linea 35. A. B. Natione Romanus ex patre Porphyrio linea 37. A. B. menſes tres . linea 42. A. Presb. 3. lin. 21. a fine B. numero 7. linea 13. A. B. dies 15. lin. 10. ſuis temporibus, &c. deſunt in A. B. uſque, Hic conſtituit .

Col. 2. lin. 2. A. veſtibus ſacratis . B. veſte ſacrata . lin. 7. A. Nonis Auguſti . lin. 12. B. & Philoſophus lin. 23. B. Gravionis ſecundi A. B. uſque ad Tuſcum & Baſſum , & a Conſulatu Tuſci & Baſſi . lin. 25. B. urgebatur . lin. 27. A. B. Poſt tertiam diem paſſus eſt . lin. 32. A. B. nam ſex Diaconi . lin. 37. B. Cyriacæ . lin. 46. A. B. dies 26. lin. 51. A. B. dedit . B. miniſteria . lin. 53. A. Presbyt. undecim lin. 4. a fine B. & Aureliani , a Conſulatu Aureliani & Capitolini . A. Claudii & Aureliani . lin. 2. A. B. ſupra martyrum memorias .

Pag. 6. col. 1. lin. 4. A. B. Diaconos lin. ead. milliario 5. A. B. lin. 5. B. Calendas Januar. lin. 7. A. loca 442. Martyres . lin. 20. A. B. temporibus Carini . lin. 37. A. Conſulatu Cari 5. lin. 38. A. Conſtantino quinto . lin. ead. A. B. ut ordines omnes . lin. 40. ut prius eſſet Oſtiarius . lin. 41. A. cum Gabinio . B. cum Gavino . lin. 43. B. Cal. Martii . lin. 51. A. B. menſes 2. A. d. 35. B. dies 25. In A. B. deſunt ſequentia verba . Et quorum Chirographum cucurrit , & imbecilles 208. lin. 54. A. B. Diocletiani 8. lin. 60. & 61. B. dies 25. lin. eadem . B. quod ipſe præceperat .

Col. 2. lin. 1. B. Creſcentionis . lin. 17. B. A. menſes 7. lin. 19. B. loca 25. lin. 24. A. B. eruerunt . lin. 42. A. B. Lucina vidua . lin. 50. A. ſervivit . B. confitebatur lin. 51. B. menſes 2. A. B. Conſtantis . lin. 57. P. Quiriacus .

Pag. 7. col. 1. lin. 5. A. B. Melciades A. d. 7. B. d. 21. lin. 6. B. uſque ad Maxentium ſecundum A. uſque ad Maximum 5. lin. 9. A. 4. Idus Decemb. lin. 20. B. diebus 11. lin. 22. A. Conſtantino . lin. 34. & 35. A. B. in monte Soracte . & poſtmodum rediens . lin. 40. A. argenteam miniſterialem . lin. 43. A. Ceroſtata B. Ceroſtata . lin. 44. B. qui præſtat penſionem ſolidos 70. lin. 11. a fine B. ſolid. 50. duas cauſas quæ præſtant . lin. 1. B. fundum Piſcilianum .

Col. 2. lin. 2. A. Corvianum B. Corbinianum . lin. 4. A. B. ſolidos 60. lin. 5. A. B. ad duos amantes . lin. 7. B. 59. & tremiſſem . A. in regione Orphea . B. Horſea . lin. 8. A. ex ejus præcepto . B. cum ejus lin. 10. A. ut Presbyter . lin. 29. B. & pallia linoſtima lævam eorum tegerent . linea 33. ita militaret , aut proficeret , ut lin. 43. A. B. Acolytus . lin. 45. A. B. Diaconus 7. lin. 46. A. niſi ordinis tempore . B. niſi ordine . A. cum pudore cognoſcere votivam gratiam omnium Clericorum . B. cum pudore cognito , omniumque clericorum votiva gratia , nulloque omnino clerico contradicente . lin. 55. A. B. fecit 6. A. B. Diaconos 7. lin. 61. B. dona . cameram ex auro puriſſimo , & faſtigium argenteum ſolum . lin. 65. B. libras nongentas , lin. 66. B. tergo reſpicientem . lin. 71. B. cum gemmis alamandinis . lin. 74. B. ex argento collaticio . B. cameram ex auro puriſſimo & farum . lin. 76. B. cum catena quæ penſat libras 50. lin. 2. eadem auro trimmeta . A. auro trimme in pedibus in longum , & latum , lib. D. B. latum , libras 500. lin. 21. in gremio .

Pag. 8. col. 1. lin. 9. A. maſſam Amonicam . B. Beronicam . lin. 11. A. ſolidos 200. B. 850. lin. 15. B. 170. lin. 41. B. 125. lin. 44. A. B. gemmis praſinis . B. hyacinthinis 42. lin. eadem . A. maſſam Tutilianam . B. Statilianam . A. B. 308. lin. 8. a fine . A. B. maſſam Tauranam intra Siciliam territorio Paranenſi . lin. ult. B. domos vel horrea .

Col. 2. linea 3. A. maſſam Lamnas B. maſſa latina . linea 7. A. territorio Numentavo . *Edit. Pa… pag. 241.* lin. 14. A. B. maſſam Juncis territorio Murcarino . lin. 17. B. territorio Almenſe . lin. 19. B. territorio Crypta Lupi . A. B. maſſam numas lin. ead. A. B. ſolidos 650. A. B. maſſam ſulpheratam . lin. 21. B. ſolidos 720. lin. 30. A. B. B. Petri ita recondidit . lin. 40. & 41. A. Petri quod ære concluſit . lin. 42. A. B. in menſuræ loco . lin. 45. A. domum regali aulæ ſimili fulgore coruſcantem circumdat . lin. 46. B. vigellis . lin. 50. B. gemmis praſinis . lin. 55. A. B. Amas . a. p. 5. lib. 20. lin. 57. A. B. praſinis . lin. 61. A. B. corpus , ubi eſt oleum nardinum, quæ eſt , & farum cantharum cum delphinis 50. lin. 66. B. praſinis . lin. 67. B. 400. ornatum . lin. 68. numero 60. lin. 11. a fine B. in reditum . lin. 9 Cellæ in Aphrodiſia B. lin. 6. B. priſtinum . lin. ead. ſol. 322. B. lin. 4. B. balſamum . lib. 60.

Pag. 9. col. 1. lin 2. & 3. Iſauricæ lib. 50. B. lin. 5. B. quingentos chartas dechadas 70. per Ægyptum ſub civitate Armenia poſſeſſio Agapi , quod donavit Conſtantino Auguſto lin. 10. B. Paſſinopolim . lin. 12. B. ſtoracis . lin. 13. B. croci lib. 100. lin. 15. B. caſiæ . lin. 17. gariophyllorum . B. olei Cyprii B. lin. ead. B. ex papyro racanas . lin. 18. B. hybromion. lin. 21. B. Tyro &c. Armanazon . lin. 45. caſiæ lib. 50. lin. 54. B. croci balſami . poſſeſſio inſulæ Machab. lin. 55. A. lib. 70. lin. 56. B. ex papyro &c. lini ſaccos lin. 17. a fin. B. hæc conſtituit dona . lin. 14. A. B. lib. 80. lin. 12. A. aureum . lin. 3. amas tres .

Col. 2. lin. 2. ſexaginta tres . Laurent. A. B. lin. 6. A. B. Teregia . ſol. 160. lin. 10. & 11. A. B. 125. civitate Tudes . lin. 16. B. Agnes . lin. 18. B. Conſtantinæ deeſt . lin. 19. B. dona hæc . lin. 32. B. civitatem figlinas . lin. 34. B. ſalaria ſub pariotes . A. parietinas . lin. 36 B. vici . lin. 38. B. 350. caſulas . lin. 42. agro verano ſubarenario . A. ſupra arenarium . lin. 46. B. marmor. purpureis . lin. 48. A. lib. mille . lin. 51. A. B. lib. 20. lin. ead. A. aurea . lin. 54. A. lib. 120. B. 200. lin. 24. a fin. B. binexis argenteis . lin. 10. B. ſolid. 160. Aqua Tuſcia . lin. 9. B. Nicenas . lin. 6. B. ſolid. 65. lin. 4. B. purpureo via .

P. 10. c. 1. l. 5. B. marm. purpureo excultum ſigillis poſuit phara &c. lin. 11. B. in incenſum . lin. 19. B. porta Senſuriana uſque ad viam Prænestinam , a via latina ad montem Gabium . lin. 34. B. 320 linea dicta 37. Meſeno B. lin. 43. B. Maſſidiæ quæ eſt mons argentarius . lin. 51. B. juxta portam . lin. 54. B. dona obtulit hæc . lin. 57. B. ſing. lib. binas . lin. ead. B. ſaracanthara . lin. 18. a fin. A. Arſii quæ eſt inter portum , & oſtiam . lin. 16. B. digitum ſol. lin. 15. B. ſolid. 655. linea 13. B. Quirinis . lin. 10. & 9. A. B. Nimphulas . B. dona quæ obtulit Gallicanus .

Col. 2. lin. 5. B. poſuit hæc . lin. 14. B. laciturni . lin. 16. ſolid. 60. A. B. lin. 18. B. ſolid. 160. lin. 21. B. Albanenſem . lin. 25. A. 70. B. 28. A. Marinis . B. Marina . lin. 28. B. Martianas in territorio Corano . lin 39. B. lib. 9. lin. 40. B. ærea quatuor . lin. 42. B. & obtulit poſſeſſiones has . Maſſam Statilianam . A. minturno . B. in territorio Menturnenſi . lin. 44. B. 320. lin. 45. A. Cazetano . B. Gagitano . lin. 46. B. paterni in territ. lin. 13. a fin. A. B. ſol. 60. lin. 10. B. Cimbriariam . lin. 9. B. ſetinam . lin. 5. B. Nyphulas . A. ſolidos . 160. lin. 2. B. inſulam in Caſtro , ſolid. 80. *Poſt quæ verba* in A. & B. ſunt hæc . Iſdem temporibus conſtituit B. Sylveſter in urbe Roma titulum ſuum in Regione tertia juxta thermas Domitianas , quæ cognomi-

*A. Equitii. gnominantur Trajanæ titulus * Silvestri, ubi do-
navit Constantinus Augustus hæc patenam argen-
*A. 10. team pensentem lib. * 20. Amas argenteas duas
pensantes libras. 10. scyphos argenteos duos,
pens. sing. lib. 8. Faracanthara argentea 10. pens.
*A. 40. sing. lib. * 10. Canthara Cerostata ærea 16. pens.
*A. festis. sing. lib. * 90. Calices argenteos ministeriales 5.
pensan. sing. lib. 2. fundus Percellianus in terri-
torio Sabinensi præstat solidos. 50. fundus Bar-
*A. Berucolas. batianus in territorio * Ferensis, præstat solidos
66. & tremissem. Fundus Statianus in territo-
*A. 70. rio Tribulavo, præstat solidos 66. & trimis-
sem. fundus * Bervela in territorio Corano
*A. 35. præstat solidos. * 40. fundus Silpitianus in
territorio Corano præstat solidos 70. fundus
Tauri in territorio Vegetano prestat solidos 42.
fundus Sentianus in territorio Triburtivo præstat
solid. 30. fundus Cejanus in territorio Prænesti-
no præstans solidos 50. fundus Termulas in ter-
ritorio Prænestino præstans solidos * 58. possessio
Cilonis territorio Prænestino præstans solid. 58.
obtulit omnia necessaria titulo Equitii. Hic fe-
cit ordin. &c.

Pag. 11. col. 1. lin. 12. A. B. constitutum de omni Ecclesia lin. 17. A. B. Rosarium lin. 24. A. Coronam argenteam. lin. 27. B. Baccanum. lin. 28. A. B. horrea. lin. 31. A. B. duas in urbe Roma. lin. 34. A. B. via ardeatina, quod ipse institutus fecit. lin. 41. A. dies 6. B. 5. lin. 43. A. B. Maximini. lin. 47. & 48. aliam viam flaminia B. trans Tiberim. lin. 9. & 8. a fin. A. B. Et ut clerici per scrinium sanctum celebrarentur.

Col. 2. lin. 5. B. m. 3. d. 4. lin. 7. A. B. Constantium. lin. 10. A. B. annos 3. lin. ead. A. tunc congregati sacerdotes. B. & congregans sacerdotes cum Concilio eorum Liberius in locum suum ordinavit Felicem. lin. 15. A. & ejecit. B.
Edit. Parisf. damnavit. lin. 26. A. B. re baptisarent. tunc re-
pag. 242. vocaverunt Liberium de exilio. rediens autem.
lin. 35. A. qui ex fece. B. secta. lin. 16. a fin. A. ornavit de platoneis. B. latomis. lin. 11. A. presb. 19. lin. 7. A. B. diebus 6. lin. 12. A. mens. 3. d. 2.

Pag. 12. col. 1. lin. 1. A. ab Eusebio Nicomed. B. Episcopo juxta. lin. 13. B. muros urbis allatus est, & exinde rapuerunt corpus ejus Christiani cum Damaso. lin. 18. A. 12. Cal. Decemb. B. 17. Cal. lin. 20. A. B. diebus 38. lin. 40. A. B. requirens invenit, quæ etiam versibus declaravit 39. A. 49. 47. Episcopis expurgatus. lin. 52. A. lib. 15. B. 20. addit B. amam argenteam pens. libr. 15. scyphum &c. lin. 54. A. aurea 16. B. canthara cerostata ærea 16. lin. 56. A. B. attiguis A. præstantem solid. 122. B. solid. 120. & tremissem.

Col. 2. lin. 8. A. B. archivo. lin. 14. B. in urbe, quos etiam. lin. 19. B. ei communicarentur. lin. 24. A. B. ei largiatur. lin. 27. A. B. triginta quinque. lin. 30. 8. Calend. lin. 31. A. d. 27. B. 26. lin. 38. B. recitarentur. lin. 41. A. B. via Mamortina. lin. 44. A. chirographa. lin. 45. A. B. quia eodem tempore Manichæi inventi sunt in urbe Roma. lin. 46. B. presbyteros 19. lin. 56. B. dies 21. lin. 5. a fin. A. B. Cælestinum.

Pag. 13. col. 1. lin. 3. A. urficino. B. ursino. lin. 15. A. libras 25. B. 21. lin. 16. A. B. cerostata. lin. 17. A. B. libras 25. lin. 20. A. baptisterii. A. B. lin. 31. B. aquamaniles argenteos. lin. 34. faracanthara ærea cerostata A. B. lin. 36. A. solidos 30. B. 75. & tremissem ibidem. A. Balneum in eodem loco juxta templum Mamuri præstans solidos 35. B. loco Mamori præstans sol. 32. lin. 37. B. domus in Clivo salutis balneata. lin. 38. A. solid. 78. B. 77. lin. ead. A. possessionem horas. B. possessio Corbiam. lin. 51. A. B. illustris fœmina. lin. 54. A. B. Mamurtini. lin. 55. B. solidos 42. lin. 61. A. qui cognominatur Castoriani. lin. 64. B. vincias tres. A. B. solidos 22. lin. 8. a fin. A. quorum dispositione potestas tituli supradicti Vestinæ presbyteris concessa est. lin. ultim. B. dies 23.

Col. 2. lin. 6. B. multa Ecclesiæ constituit. lin. 12. B. ordinationes fecit in urbe Roma. lin. 17. A. dies 10. lin. 23. A. menses 8. B. mens. 5. lin. 27. A. Juliana. lin. 35. A. B. Antioch. lin. 12. a fin. A. silvani. lin. 11. A. lib 16. B. 14. lin. 10. A. lib. 8. & post lib. 5. lin. 5. A. presbyt. 16. B. 14. lin. 3. A. B. juxta corpus S. Fœlicitatis.

Pag. 14. col. 1. lin. 5. A. B. annos 8. B. menses 10. lin. 8. A. B. antiphonatim. lin. 12. & 13 B. de religione quod hodie. lin. 13. & 14. B. tenete reconditum. A. Julianam. B. Julii. lin. 15. A. Ceticum B. Geticum. lin. 16. A. B. libras 25. lin. 12. A. B. habent calices minores argenteos 5. pens. sing. lib. tres, aquamaniles argenteas pens. sing. lib. 10. lin. 18. canthara cerostata ærea 24. B. 38. lin. 20. B. Paulum Apostolum. A. Paulum. lin. 23. B. presbyt. 22. lin. 28. B. Basso patricio. lin. 39. B. purgatur 66. Episcopis. lin. 43. A. B. singulas lib. 20. lin. 7. a fin. lib. 10 B. 50. A. aureos ministeriales duos. lin. 5. A. libras singulas. lin. 4. coronam & pharum argentea. lin. 2. A. B. pens. sing. lib. 15.

Col. 2. lin. 5. A. B. attiguis. A. solid. 300. lin. 7. A. B. solidos 92. lin. 8. A. B. clericis. lin. 12. A. B. pistrino. lin. ead. A. sol. 153. A. B. siliquas tres. B. domos Claudii in Sisicino. Siccinium præstantem solidos 104. lin. 14. A. B. libras 20. lin. 22. & 23. B. gemmis pretiosissimis, quam voto gratiæ suæ. li. 30. A. libras 610. B. librarum 2000. li. 33. B. ornavit latomis transennam. A. transeundam. lin. 36. A. platonias. B. latomas purpureas. lin. 37. lin. 44. A absidam argenteam. lin. 45. B. scyphos pensantes singulos argenteos. lin. 48. A. B. auream lucernam nixorum pensantem libras. 10. lin. 52. A. B. pensantes singulas. lin. 53. A. fara argentea 40. B. ærea 60. lin. 58. B. fecit autem monasterium in catacumba fecit & fontem Baptisterii ad S. Mariam, & columnis purpureis exornavit. hic constituit columnas in baptisterio Basilicę Constantinianæ, quæ a tempore &c. lin. 63. B. latomas. lin. 65. B. fecit autem scyphos aureos 3. unum ad S. Petrum qui pensat libras sex, ad beatum Paulum unum, qui pensat libras sex, ad B. Laurentium unum, qui pensat libras tres. Calices ministeriales aureos 12. pensantes singuli libras sing. 10. lin. 10. a fin. B. ordinationes tres. lin. 9. A. diaconos 15.

Pag. 15. col. 1. lin. 5. dies 28. lin. 7. A. B. milliario 3. lin. 14. A. B. chalcedonia. lin. 16. B. & alii quorum chirographum occurrit 408. lin. 18. B. cum tomo. lin. 22. B. mille ducentorum. lin. 37. A. B. damnantes omnes hæreses iterum. lin. ead. B. epistolas. 9. lin. 46. B. post ignem divinum. ibid. renovavit. B. fecit vero cameram in Basilica Constantiniana. Fecit autem Basil. lin. 16. a fin. B. Hunnorum. lin. 13. B. Apostolum. Hic constituit, ut intra actionem sacrificii diceretur, sanctum sacrificium &c.

Col. 2. lin. 4. B. Hilarius. ibid. A. annis 7. lin. 9. B. & tomum. lin. 11. B. & confirmans dominationem sanctæ Sedis Catholicæ & Apostolicæ. lin. 28. B. agnum Dominicum. lin. 39. A. B. quæ dicuntur hæcaton, pentalaicas, & concastriatas. lin. ultima. A. B. argenteos.

Pag. 16. col. 1. lin. 1. A. B. lib. 5. lin. 3. A. alium scyphum aureum pens. lib. 5. aureum cum gemmis. lin. 12. & 13. B. lib. 40. lin. 14. A. 24. lin. 45. B. mens. 1. A. dies sex. lin. 57. B. hebdom. lin. 57. B. regionem trium ad S. Laurent. regio prima, & septima ad S. Petrum. lin. 68. A. B. de quo Achatius. pag. 243.

Col. 2. lin. 6. A. B. 58. lin. 8. A. 36. B. 88. lin. 16. A. B. dies 17. lin. 25. B. complices &c. damnarent eos si non offerrent libellum pœnitentiæ. lin. 26. B. Constantinopol. lin. 37. B. & facta examinatione invenit ambos Episc. lin. 39. cui Concilium concessit tempus pœnitentiæ. lin. 12. a fin. dies 18. lin. 5. A. B.

B. ſub geſta ſynodica Meſenum Epiſcopum cum fletu &c. A. qui peccaverat in cauſa Achatii & Petri. lin. ultima B. periculo famis.

Pag. 17. col. 1. lin. 4. B. Acatio Conſtantinopoli. lin. 5. & ſeqq. Alexandr. Epiſcopus Catholicus &c. quem B. Gelaſius ſuſcepit cum gloria, cui etiam & ſedem ſecundam præbuit. lin. 6. B. ipſis temporibus fecit ſynodum, & miſit per tractum Orientis, & iterum miſit, & damnavit in perpetuum Achatium & Petrum, ſi non pœnitentes ſub ſatisfactione libelli poſtularent pœnitentiam. lin. 26. B. Hic fecit quinque libros adverſus Neſtorium & Eutychen. fecit. & hymnos in modum B. Ambroſii. Item 2. lib. adverſus Arium. Fecit & Sacramentorum præfationes, & rationes cauto ſermone, & epiſtol. fidei de limato ſermone. lin. 24. A. d. 7. B. 18. lin. 39. B. 80. lin. 55. A. menſ. 7. d. 27. B. d. 27. lin. 56. conſilium æquitatis invenit. lin. 3. a fin. A. quod tandem æquitatis judicium invenit cognitio veritatis.

Col. 2. lin. 5. A. B. in Nucerina civitate. A. B. Altæ. lin. 55. A. B. tugurium. lin. 57. B. 190. lin. 58. A. B. 20. lin 60. lin. 66. B S. Soſſi.

Pag. 18. col. 1 lin. 5. B. in campo poſuit. lin. 9. B. in fundo Lardario. lin. 17. B. mantoneum. lin. 31. B. Gabrielem. lin. 47. A. ruinam minabatur. lin. 14. a fin. A. B. 117 lin. 13. B. apoſtoli 14. Cal. Aug. lin. 6. A. Friſilunæ. B. Friſinone. lin. 5. A. B. annos. 9. menſ. 17.

Col. 2. lin. 1. me fontis. lin. 11. B. Hilarium. lin. 26. & 28. A. B. Heliodoro & Demetrio. lin. 31. A. B. epiſt. fidei. B 10. civitatum. lin. 36. tunc furore. lin. 40. nutu divino. lin. 44. A. per nuncios gratum B. gratum & illuſtrem. l. 52. B. munitos ex omni parte fide & textu. lin. 58. B. ad caſtellum rotundo quod ducit. lin. 8. a fin. B. cum vinculo. lin ultima B. anni. 84.

Pag. 19. col. 1. lin. 13. B. 20. ſcyphum. lin. 10. gabb. hiliſtrina libras 6. B. lin. 15. olobira oblata. lin. 17. B. lib. 240. Hic fecit. lin. 27. B. argentea 26. lin. 31. A. lib. 10. lin. 38. B. dies ſex. lin. 42. B. patre Conſtantino. lin. 45. A. & Juſtiniani Auguſti lin. 48. A. ad Juſtinianum Imperatorem. lin. 59. & 60. A. B. Agapitus exconſules. lin. 61. A. qui hoc acceperunt in legationum mandatis B. qui hanc accep. lin. 8. a fin. A. occurrerunt ei A. 12 milliario &c. civitas tota. B. cives omnes. lin. 4. A. a tempore Conſtantini Aug. Beatique Silveſtri Epiſcopi ſedis Apoſtolicæ temporibus Juſtiniani Auguſti partes Græciarum meruiſſe. B. Petri Apoſtoli vicarium vidiſſe & cum gloria ſuſcepiſſe.

Col. 2. lin. 8. A. quo impetrato liberata eſt Italia ab hæretico Rege Theodorico. Imperator tu. lin. 11. A. B. videre in regno ſuo. lin. 13. eodem tempore idem Papa Senatores Theodorum importunum exconſules, & Agapitum patricium defunctos Theſſalonica poſuit Conſtantinopolim Theodoricus rex tenens interfecit gladio. 20. & 21. A. eodem tempore Johannem venerabilem Papam, & ſenatores cum gloria revertentes, dum omnia obtinuiſſent a Juſt. Aug. rex Theodoric. hæreticus cum grandi dolo & odio ſuſcepit, quos etiam lin. gladio interficere voluit. lin. 27. A. B. hos tamen omnes in cuſtodia afflictos cremant. 4. A. hic defunctus eſt &c. 15. Calend. Jul. martyr. lin. 38. B. refecit cimiterium. lin. ead. Nerei & Archillei. A. B. lin. 39. A. & Audacti & cimiterium Priſcillæ. lin. 47. A. B. quæ ipſe Johannes detulit ad beatos apoſtolos Petrum & Paulum, & ad S. M. &c. lin. 50. B. tranſlatum eſt Ravenna Romam. lin 16. a fin. A. B. dies 13. lin. 15. A. Juſtiniani. lin. ultim. A. B. Epiſcopos 29.

Pag. 20. col. 1. lin. 2. A. B. Epiſcopatus dies 3. lin. 7. A. Sigiwndo. lin. 9. Juſtini B. lin. 45. A. 15. Calend. B. 17. Calend. 47. A. menſ. 2. d. 15. indict. 11. menſ. 1. d. 15. li5. 7. qui & Martyrius. lin. 62. B. ſcyphos argenteos. lin. 3. a fin. A. 4. Cal. Julii. B. 6. Cal. Jun.

Col. 2. lin. 11. A. B. dies 6. li. 9. a fin. B. Amalaſuentam. lin. 3. A. ordinationem 1. B. ordinationem. lin. ead. A. Diaconos 3. B. menſ. unum d. 25.

Pag. 21. col. 1. lin. 6. A. ſedit menſ. 9. lin. 12. neque decretum. lin. 16. poſt menſes vero. lin. 18. A. Wittigis. lin. 33. A. Neapolitanos interfecit, prædamque miſit, nec in Eccleſiis B. Neapolitanos, fecit tantam prædam, ut nec in eccleſiis parceret lin. 35. B. itaut uxores præſentibus maritis earum. li. 29. B. non virginibus nec ſanctimonialibus. li. 40. A. eodem tempore veniens Witigis contra Viliſarium & contra urbem Romam. B. bellum fecit maximum Witigi. lin. 46. B. nocte ipſa introivit. lin. 47. B. Gothi vero. B. incendio foris conſumptæ. lin. 8. a fin. B. repugnando.

Col. 2. lin. 10. B. 5. Idus Maii lin. 20. B. quas dum delegiſſet. lin. 51. A. cum vigilio, ſola in Mauſoleo Antonina B. cum Vigilio ſolo in Mauſoleum. li. 19. a fin. A. B. nu. 18. lin. 6. A. B. menſes 6. dies 25. li 3. A. filiumque B. filio. 41. A. deeſt nam. lin. pen. A. nam ego eo vivente.

Edit. Pariſ. pag. 244.

Pag. 22. col. 1. lin. 6. A. populo prædicantem.

Col. 2. lin. 11. B. Valentinum presbyterum. A. ad S. Rufinam. B de S. Rufina. lin. 27. B. ad ſe lin. 29. A. Lutherium. B. Eleutherium. lin. 47. A. B. quadam die. lin. 48. A. B. indict. 13. lin. 54. A. Cetheus. B. Citheus. A. B. patricii. lin. 67. A. B. presbyteri, Diaconi. lin. 3. a fin. A. B. niſi eſt. lin. 49. A. B. præceptione.

Pag. 23. col. 1. lin. 2. A. B. noſter. lin. 6. B. coli dolorem. lin. 10. A. presbyteros. 45. lin. 11. A. Diaconi 15. lin. 18 menſes tres, dies 5. li. 19. B. 11. annos. lin. 22. A. B. ferentino. lin. 24. A. B. qui non poſſent promoveri. lin. 29. A. Narſes patricius. lin. 30. A. B. ad S. Pancratium. lin. 43. A ad perditionem. lin. 48. A. deeſt, inciperet. lin. 53. B. 69. Epiſcopos. lin. 54. A. quo depoſito. lin. 56. dies 26. lin. 7. a fin. ampulæ; B. amula. lin. 2. A. ſinduwalem. A. B. fecerunt & levaverunt.

Col. 2. lin. 9. B. fortiter imperat. lin. 33. A. omnes divitiæ ejus Juſtiniano. lin. 37. & 38. A. B. presbyteros 39. lin. 39. A. Epiſcopos 62. lin. 46. A. B. annos 4. A. B. dies 28. lin. 51. Juſtinianus A. B. lin. 60. A. Patre Hunniwildo. lin. 6. a fin. A. B. pauperum Senum.

Pag. 24. col. 1 lin. 6. B. menſes 3. lin. 35. A. B. diſpone. lin. 38. B. apoſtolo ſuper altare tegurium. lin. 39. A. B. quæ fuit lin. 43. A. B. ante Secretarium. li. 47. dies 19. lin. 51. A. B Savinianus. A. Civitate Biera. lin. 14. a fin. B. dies 8. lin. 12. B. per ſolidum unum 30. menſes. lin. 8. A. die 21. B. 6. Calend. Mart.

Col. 2. lin. 1. B. viginti 6. depoſitus eſt ſub die 11. menſ. Febr. lin 7. A. cata audiace B. catadioce. lin. ead. A. B. dies 22. dicta. lin. 8. A. B. Phocatem. lin. 15. B. Romani 33. lin 18. loqui electione. lin. 23. B. 2. Novem. lin. 37. B Eccleſiam beatæ ac glorioſiſſimæ & Dei genitricis Mariæ. li. 42. B. 36. A. ceſſavit Epiſcopatus menſes 6 dies 5. lin. 44. A. dies 10. lin. 57. A. ſanctiſſimo domino Deus dedit Papæ optimo. lin. 56. A. Cumſino. B. Comſino. ibid. B contra quem pugnando Eleutherius. lin. 6 a fin. B. interfecit tyrannum ſimulque cum eo multos alios. li. 4. a fin. B. hic conſtituit ſecundas miſſas in Eccleſia. li. 2. B. dimiſit pro obſequiis ſuis.

Pag. 25. col. 1. lin. 3. B. presbyteros 14. lin. 6. A. B. dies 13. lin. 14. Neapoli ex patre Joannes. lin. ead. & 16. A. dies 10. lin. 22. B. Nicomedis. lin. 26. A. ante dies ordinationis ejuſdem Bonifacii. li. 29. B. in caſtrum quę dicitur Luceolis, ibid. a militibus Ravvennatibus interfectus eſt. lin. 31. A. Conſtantinop. Imperatori. lin. 38. A. B. ceſſavit Epiſcopatus ejus dies 13. lin. 44 ſedit ann. 12. dies 17. lin. 47. B. omnem Cimiliam. lin. 51. B. Eccleſiæ ejus quas vocavit medianas. lin. 53. A. Ceroſtata majora. B. ceroſtatos majores. lin. 55. A. B. libras 62. lin. ead. B. A. tabulam argenteam. lin. 14. a fin. A. B. ex tegulis æreis. lin. 10. A. B. ex conceſſu.

lin. 9. B. Tugurium æreum. lin. 2. A. B. gabatas. lin. ult. B. ex muſivo.

Col. 2. lin. 2. A. B. multa dona lin. eod. B. appellatur palmata, lin. 5. B. omni hebdomada Sabbatho die extant litania A. B. Apollinare ad beatum Petrum. lin. 8. B. lib. 187. lin. 39. in utroque deeſt (per menſem Decembrem.) lin. ead. A. Diaconos 6. B. Diaconos 11. lin. 44. B. dies 18. lin. 51. A. a Maliritio. lin. 53. B. Iſacius Patricius Mauricius. lin. 14. a fin. A. ibi ſunt a ſancto !. lin. 10. & 9. B. [in Epiſcopium ſupraſcriptum. lin. ult. B. in conſilium.

Pag. 26. Col. 1. lin. 11. B. Cymilias. A. Tubilia. lin. 12. A. B. omnes primates. lin. 18. B. omnem ſubſtantiam &c. lin. 19. & 20. A. B. direxit partem ex ſubſtantia. lin. 25. A. quæ durata erat. B. omnes duo augmentavit. lin. 29. B. numero 9. lin. 33. A. dies 24. lin. 39. dies 18. B. 19. lin. 54 B. presbyteros 29.

Col. 2. lin. 1. ut eos hæreditaret. B. eum. lin. 4. intartizavit. B. conſpiravit. lin. 23. A. B. marini. lin. 24. B. Thomæ. lin. 29. A. B. vivus. lin. 36. B. miſſi. lin. 7. a fin. Sylveſtro, B. Sebaſtiano.

Pag. 27. Col. 1. lin. 25. quorumdam B. quibusdam uti ſubreptionibus. lin. 30. enervavit B. enarravit. lin. 42. commoverunt. B. commonuerunt. lin. 44. viſi ſunt. A. ipſe prædictus paulus cum aliis orthodoxis. lin. 53. abſcindant. A. abſcindatur. lin. 35. eccheſeos A. hæreticus. B hæreſeos.

Col. 2. lin. 5. tenere A. teneri B. conſentiant omnes. lin. 6. Epiſcopos. B. epiſcopi & lin. 10. potueritis B. A. potueris. lin. 13. per omnes Eccleſias perlegi typum orthodoxum qui factus eſt a nobis. lin. 18. tamen. A tanquam. lin. 27. actum eſt A. ſed non. 7. a. fin. confeſſor. A. die 14. menſis 6.

Pag. 28. Col. 1. lin. 5. adventinenſe B. aventina. lin. 6. menſes 8. A. B. novem. lin. 47. litoraria A. literaria. B. litoralia. lin. 10. a. fin. praxit. A. pranſit in Baſilica Vigilii.

Col. 1. lin. 27. loca 97. B. 27. B. Jobiniano. A. Joviniano. B. Jobiano. 20. a fin. Abbatem A. Abbatiam vel.

Edit. Pariſ. Pag. 29. Col. 1. lin. 33. ſub die 3. Idus B. Calend.
pag. 245. Apr. lin. 40. dies tres. B. dies 4.

Col. 2. lin. 43. a fine exponere. A. B. exponatur. lin. 48. nitebantur. A. B. æſtivaverunt, niſi per lin. 20. a fin. Decemb. A. B. Novemb. lin. ult. fuit. A. B. 14. menſ. Febr. 30. col. 1. lin. 14. numero 125. A. B. 120. ult. in quem A. in quo unum & hæc. B. in quo una ſecundum hæreticum. lin. 25. ſcriptione. A. in ſcriptis B. ſcripto. lin. 36. intra palatium A. aſtante ſynclita. B. præſente Auguſto inclyto. lin. 37. legatos. A. princeps pius legatos ſedis Apoſtol. &c. 33. lin. 9. a fin. dies 25. A. 23. lin. a fin. lin. 4.

Col. 2. lin. 25. & 40. A. B. 60. lin. 43. operum A. B. plebique florum.

Pag. 31. Col. 1. lin. 24. dedicavit. A. B. ſub die 22. in Februar. ubi & dona obtulit. B. addit. luna 4. hujus temporibus. lin. 34 Junii. A. Julii. lin. 12. menſes 11. A. in 10. lin. 32. a fin. Redudavit & lin. 20. A. manſuetus omnibus compatientibus in presbyt. manu largiſſimus. lin. 14. A. clavis in feſtellis. B. fiſtellis. lin. 11. B. coopertorium purpureum. A. porphyrium A. & gamulas quatuor. B. cum cruce, & gamulis, & clauſis. lin. non. B. quibus conceſſit civitatis ut qui electus fuerit. col. 2. lin. 8. A. per dies de nativitate Domini uſque ad Theophaniam cælo Sereno. lin. 10. B. item prope exitum menſis Febr. poſt nativitatem S. Valentini ab occaſu exiit ſtella. lin. 13. A. Bobeus mons. lin. ead. B. qni ſanctiſſimus vir. lin. 18. quo e veſtigio infirmitate detento. lin. 36. & 37. A. B. in Epiſcopium. lin. 40. B. & edictum. lin. 48. relevans annonæ. A. B. lin. 49. A. B non parva A. B. coemptum frumenti. lin. 51. A. exugebat. B urgebat. lin. 58. A. conſtituit per decennium. lin. 11. a fin. B. eo quod. lin. pen. & ult. A. B. chirographum archivo Eccleſiæ retinetur, A. B.

Pag. 32. Col. 1. lin. 2. Monaſteriis Diaconiæ. lin. 4. A. ſolidos CCD. CCCC. lin. 8. menſem unum. lin. 14. in eadem Eccleſia militans. lin. 19. A. inſequentem. lin. 29. A. ſed dum miſſi ab utriſque partibus ad reſpondendum irent. B. & dum ab utriſq; partibus reſponſa irent. lin. 30. A. nunquam in cauſas actuſque ſeculares. lin. 42. A. B. ejus laudem. lin. 1. a fin. B. quæ patrimonia Brutius & Cucania. lin. 10. B. in antipathia. lin. 9. A. Diaconum hominem perperum B. lin. 7. A. B. ſed & mappulo, lin. 5. B. temporis tranſitus pontificis.

Col. 2. lin 2. B. ordinationes ſacerdotum. lin. 3. B. monaſteriis, Diaconiis, manſionariis. lin. 6. A. B. conſtrictum cupiditate ductus ſcripſit Ravennam Joanni glorioſo novo, & Exarcho, promittens donationes, ut perſona ejus ad pontificatum eligeretur. lin. 12. A. B. direxit ad diſponendam civitatem. lin. 18. B. die 22. lin. 29. A. B. priori cantorum, lin. 32. A. B. Suſannus, qui.

Pag. 33. Col. 1. lin. 3. A. B. unus alii. lin. 24. A. perſuadendo vocabat B. venire perſuaderent. lin. 30. A. B. Chriſti, idem. lin. 41. A. lucalis. B. localis. lin. 46. A. B. pro eis. lin. 48. A. præſulis. lin. 58. A. B. prænominati pontificis. lin. 64. ſedis in regiam ducere juſſit urbem. lin. ead. A. permittebat. B. permiſerunt. lin. 70. B. protoſpatarius. lin. 8. a fin. a ſede Apoſtolica.

Col. 2. lin. 28. A. B. interius repoſitam portionem. lin. 51. A. apallariam. lin. 53. A. fara. lin. 54. B. lib. 170. lin. 56. A. tetrabila B. tetravela. lin. 17. a fin. A. B. vel regias argenteas. lin. 10. A. B. habentem in gyro. lin. 8. B. hic tignum. lin. 3. B. renovavit.

Pag. 34. Col. 1. lin. 1. A. ciborium B. Tegurium. lin. 4. B. Tegurium Baſilicæ lin. 6. A. cubilia aurea. lin. 40. Bertoaldum. lin. 47. A. Epiſcopatus dies 50. lin. 51. A. ſedit annos tredecim, menſes 8. dies 24. lin. 56. B. cognoſcens. lin. 9. a fin. A. B. juſta ſui operis pœna. lin. 6. bene ventum.

Col. 2. lin. 21. A indictione 3. Tiberio Auguſto regnante. lin. 31. A. B. Marcelliani. lin. 39. valuit. B. voluit lin. 54. 13. a fin. in medio circo. B. ſacram Epiſtolam. A. caſſaret. B. ceſſaret. lin. 8. A. B. Epiſcopos. 19. lin. 84. B. menſes 4.

Pag. 35. Col. 1. lin. 3. A. B. Calcarias. lin. 14. A. dies 18. B. 28. lin. 16. A. digna multitudinis. lin. 40. A. primos exercitus. lin. 42. A. B. ſedit. lin. 49. A. B. & idem. B. ſacram epiſtolam. lin. 50. B. egreſſus ad portum Romanum. lin. 54. A. B. Gregorius Diaconus. lin. 58. B. Sergius Scriniator. lin. 62. B. decollavit Sagiolum. A. Sajulum. lin. 7. a fin: A. ſtratigas. B. & ſtraticus. lin. pen. B. præfectum inveniret pontificem. A. conjungeret.

Col. 2. lin. 5. & Stragus. B. & Stradicus carabiſianorum. lin. 14. B. venerunt ad 7. milliarium. lin. 18. A. mapolis. lin. 21. & 22. ubi placuit ei. lin. 28. B. miſſam. lin. 32. Epiſcop. 41. lin. 44. B. imperialem promotus eſt archen. lin. 57. B. qua Græci Botarica. A. votaria. lin. 72. B. ad proprium rediit thronum. lin. 74. expoſitiones confeſſus eſt. B. expoſitione hic confeſſus eſt. lin. 78. A. B. ſub velocitate.

Pag. 36. Col. 1. lin. 1. B. altercatus eſt. lin. 8. B. ſuſcipi debere. lin. 12. B. dirigeret & præceptum pro hujuſmodi. lin. 14. B. hæretici ſuam promotionem petiſſet. lin. 22. B. triginta flagellarentur. lin. 24. B. & crucem Domini. A. B. ſicque partes ſedarent. lin. 35. poſt aliquantum vero temporis ſcho-
laſtici. lin. 48. A. indictione 14. lin. 55. A. annos *pag. 246.*
5. m. 8. d. 24. B. m. 9. dies 11. lin. 8. a fin. Eccleſiaſticorum dogmatum B. contrariorum.

Col. 2. lin. 5. ciborium B. lin. 25. B. habitabat monachus. lin. 35. A. B. Bavariorum. lin. 55. B. Philippico hæretico. lin. 69. B. egreſſus.

Pag. 37. col. 1. lin. 4. A. B. proteſtabatur. lin. 7. A. neque monita audiebant, nec reddebant. lin. 11. A. B. præſtabat. lin. 32. A. munitione. B. lin. 10. a fin. A. lib. 20.

Col. 2. l. 4. A. B. mandante præbuit lin. 15. eo quod præp. A. B. lin. 33. A. B. deſpiciens ergo. lin. 4. a fin. A. B. jubente Deo. Beneventano exarcho. A. B. Sutrienſe.

Pag. 38. col. 1. l. 2. A. Beneventanum Exarcho. lin. 29. B. juſſa fuerant expleret. lin. 45. A. quæ inierat. lin. 47. A. B. leviores quoſque.

Col. 2. lin. 35. A. Epiſcopatus dies 35. lin. 42. A. dies 27. B. d. 25. lin. 50. A. perenniter ſua monita conſervari prædicans. B perenniter ſua monita prædicans. lin. 53. B. erga inopum proviſionem lin. 55. A. Orphanis quoque & viduis largiter neceſſaria tribuens B. Orphanorum quoque viduarum largiter &c. lin. 57. A. Religioſitatis normæque Chriſtianæ amator, religioſe vivere dominique timorem volentibus habere in ſuis præcordiis. B. amator religioſitatis Chriſtianæ, & religioſe viwere ſtudens, ac Dei timorem habere in ſuis præcordiis delectator exiſtens. lin. 63. Hunc dum deceſſor ejus de hoc ſeculo migraſſet, dum ante feretrum in obſequio ſui anteceſſoris inventus eſſet, viri Romani, ſeu omnis populus a magno uſque ad parvum divina inſpiratione permoti ſubito vi attollentes in pontif. &c. lin. 4. a fin. A. B. de quibus idem. lin. ult. B. Apoſtolicæ inſtitutionis.

Pag. 39. col. 1. lin. 14. argumentoſa diſpoſitio. B. li. 23. A. B. Antonino Gradenſi. A. B. Johanne Archiepiſcopo. lin. 11. a fin. B. Filopares. B. ſeptingentas.

Col. 2. lin. ult. B. lib. 29.

Pag. 40. col. 2. lin. 27. dies 14. B. 13. lin. 52. ingreſſi. A. ingreſſus eſt. 20. ductus A. B. ducti. lin. 54. Baluenſes. A. B. Valuenſes. A. ſeu Pinuenſes. B. Pennenſes. lin. ead. Sabinenſe. B. Ravennenſe. lin. 23. a fin. qui. B. cui. lin. 24. ingreſſi.

Pag. 41. col. 1. lin. 11. egreſſi. B. egreſſus. lin. 15. a fin. Numanatenſe A. B. Humanatem.

Col. 2. lin. 22. a fin. Aguellum. B. agellum. lin. 12. a fin. B. non habet miraculum de nube.

Pag. 42. col. 1. lin. 19. completam A. B. Et poſt ſuppletam libationem. lin. 20. a fin. Aldeprandum. A. B. Hildebrandum.

Col. 2. lin. 14. ſyricis. A. B. ſericis. Artauſtum. B. Artavaſtum. lin. 39. manſis A. B. maſſis. lin. 57. ſpeciali A. ſpiritali. lin. 66. B. A. cucurrit limina.

Pag. 43. col. 1. lin. 22. A. B. in qua & piſtacium. lin. 31. A. nominis ſitum. lin. 40. Dominicæ. lin. 60. A. patrimonio. B. in patrimonio. 63. B. Antius. lin. 14. a fin. A. domibus cultis B. Apoſtolica ratione conſtituta. lin. 11. A. veſtem optimam. B. A. veſtes optimas valde. lin. 4. B. patriarchivo a pecullariis. lin. 3. A. Tegimen.

Col. 2. lin 1. quod ſanctiſſimus vir. lin. 8. B. ſuper altaria eorum. lin. 4. B. per illorum illuminavit. in A. Cætera deſunt uſque ad Stephanum. lin. 31. in A. & B. deſideratur numerus. lin. 37. A. d. 29. lin. 43. Diaconatus ordine eum ordinaverunt. A. B. elegerunt. lin. 61. B. & exinde venerunt ad patriarchium.

Pag. 44. col. 1. lin. 1. A. B. pari modo. lin. 3. A. B. in platana. B. diſpoſitionem. lin. 8. A. B. dona quæ & ſociavit. l. 11. B. Sylveſtri diu. lin. 12. B. *hæc addit*. Hujus temporibus advenit Huhmac dux Aquitaniæ ad limina Apoſtolorum, ibique ſe perſeveraturum eſſe promiſit, qui poſtmodum diabolica fraude deceptus verſutia votum frangens, Longobardis egrediens maligna exhortatione ſe ſociavit, ſed ſicut meruit lapidibus dignam morte vitam finivit. lin. 23. A. B. qui prælati viri. lin. 26. A. pacti fœdus. lin. 29. B. ipſa fœdera pacis poſtponens. lin. 38. A. B. auferre inhiabat. lin. ead. A. ſui juriſdictione B. ſui juris dictioni. lin. 51. A. B. ad propria remiſit, 53. & 54. exemplo quo crebro B. lin. 56. A. commendans contumelii cauſam hanc. lin. 58. B. agerentur venit Romam. A. conjunxit Roma. lin. 13. a fin. B. quos ſuſceptos cum inani remiſit reſponſo eidem adjungens. lin. 10. B. gentis nefas virum.

Col. 2. lin. 13. A. ſua clementiſſima miſericordia. lin. 22. A. B. acheropſita. lin. 23. B. myſteria adjiciens. A. myſteria ejiciens. lin. 31. deprecati ſunt pro pacto ſcilicet illo, quod nefandus Rex Longobardorum diſruperat B. lin. 38. A. B. niſibus ſectari ſcripturam. A. B. lin. 40. & confortando cunctum Dei, &c. A. B. lin. 42. ſeſe cuſtodire. B. omnibus autem ſacerdotibus dum cœleſtia ſuadebat, terrenis eos honoribus attrahebat. Nam ut cuncti ornati in eccleſia Dei invenirentur, tunicas, planetas, aut quod competebat unicuique in honorem tribuebat. Alios pretii datione, qui crediti a fœneratoribus fuerant, liberavit ut tota eccleſia Dei in ſummum deveniret honorem. hic beatiſſimus. lin. 45. & 46. uno quidem ſabbatho B. alio & alio. lin. 49. B. apoſtolum. Hic fecit rugas ante eccleſiam S. Mariæ ſemper virginis, quæ appellatur ad Præſepe, quas & argento inveſtivit, quæ penſant libras triginta. Hic reſtauravit Baſilicam. lin. 53. quod ceciderat. Fecit & veſtem altaris ad S. Dei genitricem, quæ *Edit. Pariſ. pag. 247.*
vocatur ad martyres, quod & ipſe illuc cum letania peragens ſuis propriis manibus inveſtivit. Itaque dum idem ſanctiſſimus &c. B. lin. 55. B. Regem multis vicibus. lin. 51. B. univerſo exarchatu, &c. lin. 61. B. nihil ſuper hac re obtinere cerneret. lin. 7. a fin. B Regi Francorum ſuos direxerunt miſſos. lin. ead. nimio dolore conſcriptas. dicta ead. B. conſcriptas. At tunc etiam iiſdem literis poſtulavit ut ſuos &c. lin. pen. B. provincia tota opprimeretur, ſubito venit miſſus.

Pag. 45. col. 1. lin. 1. nomine. A. Trottigangus. B. Oroctigangus abbas. l. 3. B. Papæ velle adimplere. lin. 5. B. ejus venit, ea ipſa. lin. 4. B. A. illico a regia urbe ſæpe fatus. lin. 12. B. & quem deportaverat iniqui Longobardorum regis miſſum. lin. 14. A. B. inſertum ad Longobardorum regem. lin. 16. A. B. eſſe properaturum. lin. 17. A. B. pro quo & de præſenti direxit. lin. 22. B. Francorum venerunt id eſt chrodigangus. eadem lin. 23. A. Aucharius. B. Autharius. lin. 28. B. perditis ovibus. lin. ead. Tunc conſolatus eſt idem &c. miſericordia. lin. 38. A. B. conferens lin. 39. A. B. defectus. lin. 40. B. arripuit iter. lin. 43. & 44. A. B. ex hujus Eccleſiæ ſinu. lin. 46. B. ex militiæ optimates. lin. 47. B. carpſit iter. lin. 57. & 58. ad civitatem Papiam lin. 60. B. de repetenda.

Col. 2. lin. 4. Chrodigango. lin. 5. A. B. Langobardorum. lin. 4. B. inde abſolvit & dimiſit. lin. 10. B. ſacerdotes & clerum. lin. 11. B. Vilcharicum. A. Vinlcharicum. eadem lin. 12. A. Epiſcopum cognomento Leonem lin. 16. A. B. Bonifacium ſecundicerium. lin. 17. ſeu ut cæteros. lin. 21. A. malignus Longobardorum Rex. lin. 24. B venit cluſas. lin. 32. B. in quo loco. lin. 33. B. diebus, ubi Ambroſius primicerius febre correptus defunctus eſt convenientes in prædicto. lin. 43. B. non pauca milia ibidem, B. Carolo. 95. A. cum jam dicto rege B. lin. 58. B. in oratorio. lin. 8. a fin. A. B. in pariſio. lin. 12. Pipino degente.

Pag. 46. col. 1. lin. 4. B. de eo. lin. 10. B. admonitionis. lin. 12. B. devotus lin. 17. ei ſuaſionibus. lin. 20. B. illuc veniſſet. lin. 22. A. B. cauſas. lin. 37. A. B. *deeſt* numerus anni obitus. lin. 42. A. B. proprietates. lin. 44. B. jura. hoc bis & tertio juxta beatiſſimi Papæ admonitionem actum eſt. 16. a fin. A. B. per quas & fortiter. lin. 8. A. B. fiſus in omnipotentis lin. 6. B. iter ſuum arripuit. lin. 3. B. convenientes.

Col. 2. lin. 8. B. fugam arripiens. lin. 11. B. aliquantos retrusit. lin. 24. B. qua imminente prædicatione. lin. 26. B. Rex accipiens. lin. 40. B. perfidus ille. lin. 43. Papa venisset B. post aliquot. linea antecedenti nempe 32. post verbum distulit sequuntur ista in Codice B. direxit quoque cum eo Christianissimus atque Deo amabilis Rex Francorum missos suos fratrem suum Hieronymum atque alios proceres suos cum non paucis hominibus qui usque dum Romam reverteretur in obsequium ejus essent. Cum post SS. Papa venisset Romam in campum qui vocatur Neronis, ibi invenit sacerdotes cum crucibus psallentes, & immensas Domino gratias agentes, similiter & multitudinem promiscuam populorum, turbam tam virorum quam mulierum clamantium & dicentium, venit pastor noster, & post Dominum salus nostra. post aliquot temporum spatia, vehementi furore repletus adversarius ille &c. & suæ animæ inimicus Aistulphus Deo sibi contrario ea quæ promiserat minime adimplevit. Sed interea idem beatissimus Papa semper quæ Dei sunt meditans officia, quæ per multa tempora relaxata fuerant nocturno tempore nocturnis horis explere fecit, & diurna officia similiter diurnis horis restauravit, ut antiquitus fuerant. Et tribus monasteriis quæ a prisco tempore in Ecclesia B. Petri Apostoli eadem officia persolvunt adjungens quartum ibidem Monachos qui in ipso conjungerentur officio instituit atque abbatem super eos ordinavit, & multa dona ibi largitus est, tam universa quam in Monasterio necessario sunt monachis quam quæ foris immobilia loca, qui in psallentio B. Apostolorum principis Petri aut supradictis tribus monasteriis usque in hodiernum diem constituit. Sed idem malignus Aistulphus Rex Longobardorum quod motione facere jusserat cordis duritia adimplevit. Cum universo namque regni sui Longobardorum &c. lin. 24. a fin. Sacra cimiteria B. detrimentum subvertit. B. lin. 23. abstulit. Castrum itaque illud Narniense, quod pridem reddiderat misso Francorum, a jure B. Petri abstulit. A. B. lin. 19. iter arripere suos ordinans missos, & eos in Franciam dirigens B. lin. 18. A. Warnario. hic Roma A. linea 10. & 9. B. adimplere ad hæc vero A. B. lin. pen. B. ad Longobardorum partes pervenit.

Pag. 47. col. 1. lin. 4. B. convenerunt in hac. lin. ead. B. protus a secretis. lin. 5. B. dubium habentes non crediderunt lin. 14. credendi quibus missus Apostolicæ sedis conjunctus ex licentia Papæ in Franciam iter eundi arripuerunt. l. 21. B. in Massilia. lin. 23. A. B. Christianissimum Regem. lin. 24. B. plura spopondit se ei daturum imperialia munera, si Ravenn. lin. 44. post verbum (conjunxit) sequitur in Codice. B. iisdem vero temporibus SS. vir prælatus Papa fecit in Ecclesia S. Dei genitricis Mariæ imaginem ex auro purissimo ejusdem Dei genitricis in trono sedentem gestantem in genibus vultum Salvatoris Dei nostri Jesu Christi, quam & multis
Edit. Paris. pag. 248. lapidibus pretiosis adornavit, id est, hyacinthis, smaragdis, brasinis, & albis, & inter alias duas ejusdem Dei genitricis Mariæ imagines, quæ ab antiquo ibidem ex argento ante altare eam in medio statuit, qui & ipsas argenteas inaurare fecit. Dum vero &c. lin. 59. A. archivo lin. 64. B. continuo ipse fœliciter ad Franciam. lin. 9. a fin. Romam venit.

Col. 2. lin. 2. cum castro Sassusio. B. A. Sustibio. lin. 4. bobio. A. lin. 8. invasa. Eodem tempore idem beatissimus Papa fecit super Basilicam B. Petri Apostoli turrem quam ex parte inauravit, & ex parte argento vestivit, in qua tres posuit campanas quæ clerum & populum ad officium Dei invitarent. lin. 10. B. divino instinctu. lin. 15. A. universorum exercituum. B. universam exercitus. lin. 19. B. plurimum transalpinum id ut vel cæteram Longobardorum, &c. lin. 50. B. disposuerunt concurrere. lin. 57. Pontifex & recepit ipsas civitates. lin. 10. a fin. B consummavit. Interea. lin. 7. a fin. presbyteros duos. A. B. per diversa loca numero 15. B numero viginti. & dum in Francia esset positus Chrodigango sanctissimo viro Episcopo pallium tribuit, & Archiepiscopum ordinavit. qui ut sepultus est, &c. lin. 3. B. 5. Cal. Maii. lin. pen. B. Episcopatus mense uno, dies 5. A. diebus 35.

Pag. 48. col. 1. lin. 19. B. uno multo plures. lin. 34. ordinatus consecratusque. A. B. lin. 40. consolati oves misericordiæ B. lin. 13. a fin. Hic namque beatissimus Pontif. præfati sui seniori germani & prædecessoris Pontificis SS. Stephani Papæ salutifera adimplens præcepta continuo post ejus decessum aggregans sacerdotes & universum clerum, atque cunctum populum istius Romanæ urbis operabatur in cœmeterio ubi prius beata Petronilla sita quiescebat foris porta Appia milliario ab urbe Roma secundo & exinde ejus venerabile ac S. corpus cum Sarcophago marmoreo, in quo reconditum inerat abstulit sculptum litteris ita: aureæ Petronillæ filiæ dulcissimæ. unde non dubium est quin sculptura illa litterarum propria B. Petri Apostoli manu designata esse dignoscitur ob amorem suæ dulcissimæ natæ: ipsumque S. corpus cum præfato sarcophago posito supra plaustrum novum in Ecclesiam B Petri Apostoli tam hymnis & canticis spiritualibus eius beatitudo deportavit, & in Mausoleo juxta Ecclesiam B. Andreæ Apostoli, quod præfatus beatissimus Stephanus Papa ejus germanus dum adhuc superstes erat Ecclesiam in honorem ipsius S. Christi martyris Petronillæ picturæ miro decore illustravit. Fecit autem & rugas in Ecclesia B. Petri Apostoli, in presbyterio ingredientes, quas utraque parte dextra lævaque investivit argento purissimo, quæ pensant libras 30.

Col. 2. lin. 11. B. fecit quod pensat libras 720. Fecit & ibidem altare apud confessionem, quod investivit argento purissimo pens. lib. 300. lin. 33. & 34. B. designata. Hic renovavit infra ipsam civitatem Ecclesiam sanctorum Apostolorum prope viam latam, quæ in magna erat ruina posita. lin. 41 lib. 150. lin. 43. B. construxit. Fecit autem in atrio ante turrem S. Mariæ ad gradus, quod vocatur paradisus oraculum ante salvatorem in honorem S. Dei genitricis Mariæ miro opere, & decoravit magnifice. Hic dum, &c. lin. 55. numero 2. lin. 56. mensem unum quo Constantinus transgressor Apostolicæ sedis invasor extitit. B. lin. 60. B. patre Olibio. lin. 62. A. 27. lin. 64. A. B. observationibus. l. 5. a fin. b. auferens. lin. 3. presbyterum in titulo B. Ceciliæ A. B. lin. ult. A. B. lateranis detinuit.

Pag. 49. col. 1. lin. 5. A. B. austeritate. lin. 24. A. B. latrocinantur. linea 26. B. Vicedomnium. lin. 44. intra idem. B. lin. 55. A. B. consiliarius. lin. 68. Longobardorum intrantibus. lin. 6. a fine. B. deduxit Regem.

Col. 2. lin. 18. B. offerre. A. B. cremans & languens. lin. 40. A. flammulis. lin. 41. B. inunculo. lin. 45. B. dolum quem. lin. 53. B. Ragipertus. A. Tononem. B. Dodonem.

Pag. 50. col. 1. lin. 5. B ascendit rursum. lin. 5. B. magna accensus ira. lin. 11. B. magna verecundia. B 19. ad titulum. lin. 27. existens spiritualem ducebat vitam. B. degebat. A. lin. 28. B. abbatis. lin. 46. B. siti deficiens spiritum exhalavit. lin. 49. B. æris magnum pondus. lin. 57. deductus. lin. 65. B. campagos. A. campacos. l. 16. a fine. B. Gracilis presbyter consentaneus. lin. 4. B. trahentes.

Col. 2. lin. 7. B. ex eadem. lin. 43. A. B. præsumptione quam. hic minor Codex finem habuit. quæ sequuntur variæ lectiones, sunt tantum ex Codice majore, quem littera A significavimus.

Pag. 51. col. 1. lin. 1. cum eo iisdem. linea 41. ne ullus umquam præsumat eorum neque ex

alto ordine, &c. ad S. Pontificatus honorem promoveri. lin. 46. de eo, deest.

Col. 2. lin. 8. irrita fuissent. lin. 22. de earum honoris affectu observatum. lin. 40. pro deponendis. lin. 9. a fin. ne quisquam præsumeret.

Pag. 52. col. 1. lin. 32. Ecclesiæ & judicibus & plebe ejusdem urbis in archiepiscopatus honorem. lin. 56. Christophoro primicerio & Sergio secundicerio. lin. 59. alias. linea 69. venit ad B. Petrum.

Col. 2. lin. 21. contra eos, deest. linea 34. sæpefati vero Christophorus, &c. lin. ult. dies novem.

Edit. Parif. pag. 249. Pag. 53. col. 1. lin. 21. a propinquo suo Theodoro. lin. 23. post antedictæ. lin. 25. nam a primævæ ætatis. lin. 27. Castitate & modestia. l. 32. instanter egenis. lin. 38. & spiritualem operationem. lin. pen. & ult. Eburegias.

Col. 2. lin. 15. tantummodo in suæ inimicitiæ argumentum. lin. 20. nobis intulit. linea 22. pro dilectione quam. lin. 31. & 32. non est illi necesse justitias requirere lin. 40. credere possumus. lin. 53. cubicularium, & tunc superistam. lin. 57. Comiacclum. lin. 63. postquam ipse. linea 14. a fin. prædia Ravinianorum. lin. 3. missi Stephanus Sacellarius, & Paulus superista ad prænominatum pergerent Regem.

Pag. 54. col. 1. l. 2. & isdem Stephanus, *abest*. lin. 12. filios quosdam. lin. 20. tunc nitebatur. lin. 22. suo regno & Longobardorum potestate.

Col. 2. lin. 1. Campaninis eum tradidit. linea 5. abstrahere, &c. tradere, lin. 14. qui est secus. lin. 24. & 25. dubium non est. lin. 33. de tam inaudito. lin. 13. a fin. examinatoque, &c. acta illi relata. lin. 9. quæ etiam scientia.

Pag. 55. col. 1. lin. 6. ejus beatitudo. lin. 18. Vicaneum. lin. 29. & salvam eum conservare. lin. 34. prætextavit antefato. lin. 41. & 42. conservaret, &c. deportare, &c. præsentare, & infra interficere. l. 54. territus derexit. lin. 57. litteras consolationis modo. lin. 63. operatus fit. lin. 65. summittere.

Col. 2. lin. 1. quanti vitales. lin. 7. perpetrari occupari. lin. 11. obsecratorias. lin. 22. direxit sæpius suos. lin. 40. promisisse. lin. 58. in præsenti hora qua. lin. 65. ejus beatitudo. lin. 68. Sabinæ. lin. 6. a fin. festinaret proficisceré ob conloquendum pariter.

Pag. 56. col. 1. lin. 1. pro hoc ipso ad eum dirigere. lin. 4. sed potius permanens. lin. 10. de quo nimio fletu. lin. 23. ablatas civitates. lin. 26. antefato, &c. ad se eum deducere, ut antefati Carolomanni filios. lin. 31. tunc pertinaci audacia. lin. 47. fastigium sumendi. linea 59. resisterent. lin. 3. a fin. concalcari.

Col. 2. lin. 9. alicujus. lin. 10. ablatas. lin. 14. satisfaciebant præsentaliter. l. 17. Franciam permisit remeare dirigens cum eis. lin. 21. & 22. Pippino. lin. 24. ablata, *& alibi quoties abstulta*, lin. 26. suo certamine. lin. 57. cunctas clusas. l. 2. a fin. ulla inlata malitia.

Pag. 57. col. 1. lin. 8. eadem nocte omni supellectile. lin. 34. tonsi sunt, &c. tradere. lin. 49. sub indicio. lin. 54. omnium. lin. 56. tonsi. lin. 67. ipsi dum. lin. 74. tonsi. lin. ult. & pen. apud Papiam.

Col. 2. lin. 27. & 28. magnum stuporem & extasim. lin. 45. & obviam, &c. Cruces & signa. lin. 48. tunc quidem antedictus Almificus.

Pag. 58. col. 1. lin. 12. omnibus suis permansit. lin. 19. a fin. contineri. lin. 7. graphiones.

Col. 2. lin. 35. & 36. quadrapolis & per universos. lin. 42. 1365. lin. 52. Cyborium.

Pag. 59. col. 1. lin. 15. destauravit. linea 29. Cortinam ex iisdem. lin. 32. ad Tancrellum. l. eadem nimis vetustum erat. lin. 36. Basilicam, &c. positam in Pincis quæ in ruinis erat, & cujus tectum disiectum. lin. 54. super altare majus. lin. 64. & 65. landimas duas. linea 3. a fin. tineas.

Col. 2. lin. 18. ubi & Abbatis, &c. statuit. lin. 20. & 21. ita ut duo monachi per latera. lin. 26. domo cultas. lin. 33. existentem lin. 34. recompensationes. lin. 3 a fin. Galeriam positam.

Pag. 60. col. 1. lin. 7. Lecticaria.

Col. 2. lin. 5. quæ, lin. ead. tum ipsa forma, &c. quoniam & centum aras. lin. 14. & 15. properavit. lin. 48. imaginem. lin. 7. a fin. Balneum Lateranense.

Pag. 61. col. 1. lin. 3. & 4. & tantam curam, &c. exhibuit, quod etiam. lin. 7. aquæ. lin. 12. Areatinæ. lin. 14. in qua lin. 20. Et Theodote, &c. præfecturii, &c. *deest* fines. lin. 29. & 30. Acutiana. lin. 34. quæ erat. lin. 48. per multa tempora. lin. 51. Vestatarium lin. 63. satiaret. lin. 4. a fine in capite.

Col. 2. lin. 14. vestatarium. lin. 19. porticus omnes renovavit. lin. 26. constituit eis. lin. 38. glorificum melos. lin. 47. ejusdem Apostoli fautoris sui.

Pag. 62. col. 1. linea 12. & 13. in Catholica, lin. 24. ut usque G. B. E. pertingeret.

Col. 2. lin. 25. si tam in Sabello. lin. 27. Missam marolii. lin. 29. Massalus. lin. 31. quatenus uno consensu. lin. 35. competentibus. linea 36. In auri solidos mancosos numero ducentos, quos & pro anima jam fati. lin. 43. In ruinis ex dumis atque vepribus circumvallatum reperisset. lin. 59. Servilianum. lin. 7. & 6. a fin. Basilicas & cimiteria.

Pag. 63. col. 1. lin. 18. pro sua sempiterna memoria lin. 49. & 50. mobilibus & inmobilibus. lin. 9. a fin. quadraginta quinque linea 7. l. 36. lin. 5. lib. 88. lin. 2. lib. 80.

Col. 2. lin. 50. B. Petri. linea 57. quartum Archypresbyterum. lin. 61. Helenam. linea 62. Apostolicas syllabas. lin. 67. qui præfati.

Pag. 6. col. 1. lin. 3. designans storeis. lin. 32. nimio statu. linea 34. cum vestiario seu ygumenarchio. lin. 54. totas civium turmas. lin. 62. lib. 592. pag. 250.

Col. 2. lin. 5. a porta. linea 42. Ciborium. lin. 44. illud erexit. lin. 49. perficiens. lin. 57. Fuit autem tempore Caroli, Regis *deest*. linea 62. Atzuppio. lin. 63. & 64. dies 20.

Pag. 65. col. 1. lin. 5. quicquid illi erogavit. lin. 21. benevolus *deest*. lin. 26. rogatus a Clero suo presbyteria. lin. 40. quadriporticibus. linea 13. & 12. a fin. Cameram & quadriportica.

Col. 2. lin. 7. Fontuana, quæ per olimitana marcuerant tempora. lin. 20. blacchin. linea 26. tria. lin. 28. Valithinon. lin. 29. cum gammadias. lin. 41. Petri Apostoli vela alba Paschales, & in natale ejusdem Dei Apostoli vela de stauraci. lin. 14. a fin. per olitana.

P. 66. c. 1. l. 11. Casoti. 1. lin. 18. argentea Savisca. B. lin 36. cum Basibus.

Col. 2. lin. 2. Iesse Germario. lin. 22. delimarent. lin. 16. a fin. Imperium Romanorum.

Pag. 67. col. 1. lin. pen. procedere.

Col. 2. lin. 7. & 8. Brutonem.

Pag. 68. col. 1. lin. 13. Gypsino. linea 49. ex quibus quinque. lin. 3. a fin. regias majores.

Col. 2. lin. 27. cum porticibus. linea 31. in Cyro.

Pag. 69. col. 1. lin. 6. ex argento purissimo.

Pag. 71. col. 1. lin. 6. in parte virorum. linea 15. Volteles. linea 11. a fin. batutiles anaglyphos.

Col. 2. lin. 14. a fin. Dominicorum die.

Pag. 72. col. 1. lin. 52. babulo.

Col. 2. lin. 33. 122. lin. 40. & 43. purissimo qui procedit per stationes. lin. 51. holosericam. lin. 57. & 58. videlicet in Ecclesia.

Pag. 73. col. 1. lin. 14. & 15. uncias 8. linea 48. & 49. susurrio. lin. 51. simulque & in B. Sabinæ martyris instar fecit coronam ex argento pens. lib. 6. pari modo & in titulo beatorum Aquilæ. lin. 57. similiter fecit Coronam de argen-

to penſ. lib. 5. lin. 57. quam Formoſus fecit. l. 59. decem & ſemis. lin. 61. quatuor & ſemis. lin. 9. a fin. Martyris atque Pontificis. linea 7. Martyris atque Pontificis. 21. 20. & ſemis.

Col. 2. lin. 22. ſex & ſemis. linea 43. lege clivo Scauri.

Pag. 76. col. 1. lin. 20. macroveæ noviter. lin. 31. Paſchales. lin. 3. a fin. viginti ſex.

Pag. 77. c. 2. l. 2. & 3. a fin. 130. & uncias 6.

Pag. 78. col. 1. lin. 5. & 4. a fin. ſedit menſes 7. Hic a, &c.

Col. 2. lin. 7. humilitatis mores dignos. lin. 11. & 12. Diaconi ordine eum provexit. linea 27. Papa urbis. lin. 30. Franciæ arripuit iter.

Pag. 79. col. 1. lin. 28. tanti ſtudii pervigil & Religionis devotus. lin. 35. unde qui ſibimet. l. 10. a fin. omnium civium.

Col. 2. lin. 25. cameram. lin. 33. lib. 12. & ſemis. lin. 35. uncias tres. lin. 37. libras 13. & uncias 2.

Pag. 80. col. 1. lin. 10. extinxit. lin. 2. perſtitit. lin. 4. a fin. Vallaris.

Pag. 81. col. 2. lin. 48. cruce. lin. 52. quadrapulo 20. lin. 6. cortinam. lin. 10. a fin. dicentem multas tibi gratias. lin. 35. prætextati.

Pag. 82. col. 1. lin. 7. menſis. lin. 25. lib. 154. lin. 26. exafoti.

Col. 2. l. 9. lib. 2. & uncias 8. l. 49. menſis.

Pag. 83. col. 1. lin. ult. tabulas de.

Col. 2. lin. 28. ibidem junxit penſ. lib. 254. lin. 58. Apoſtolatam. lin. ult. vela alba.

Pag. 84. col. 1. lin. 8. in Sabinis. lin. 10. patre Leontio ſedit menſem unum, dies 10. linea 24. rimabatur & ingenti. lin. 44. more nobili. lin. 7. a fin. inſpirationis nectare.

Col. 2. lin. 3. exempli. lin. 5. intentione modeſtus.

Pag. 85. col. 1. lin. 31. in ſedem. lin. 59. fide Catholicus.

Pag. 86. col. 2. lin. 24. Olephantum.

Pag. 87. col. 1. lin. 36. octogona. lin. 40. octogonum.

Col. 2. lin. 21. a fin. cordis ſpiramine.

Pag. 88. col. 1. lin. 6. paria duo. ibid. albas 19. lin. 8. in eadem imagine. lin. 12. 73 lin. 14. digitiæ aureæ. lin. 31. Leoncellos modicos. linea 40. arcu triumphali. lin. 43. in regulari. lin. 46. altaris a foris 16. Item vela 5. pendentia intus in circuitu altaris habentia lora 25.

Col. 2. lin. 49. comptum miris. lin. 51. miri operis celaturarum. lin. 57. ante quod ampli ambitus.

Pag. 89. col. 1. lin. 10. juxta acoli.

Col. 2. lin. 23. a fin. ibidem ſtatioſe, *deeſt*. lin. 19. ubi quotiens eis opport. f. cum omnibus. lin. 4. a fin. Petri Apoſtoli, & ceſſavit Epiſcopatus dies 15.

Pag. 90. col. 1. lin. 6. ſtrenue.

Col. 2. lin. 19. a fin. tetigeris.

Pag. 91. col. 1. lin. 15. cruces, id eſt ſigna.

Col. 2. lin. 17. & 18. Eccleſiæ Cumenſis. lin. 20. Adelbertus.

Edit. Pariſ. pag. 251.

Pag. 92. col. 1. lin. 10. culmen incepit. lin. 10. a fin. portam Salariam.

Pag. 93. col. 1. lin. 34. Apoſtoli, & ceſſavit Epiſcopatus ejus menſes 2. dies 15. l. 57. pleniter diſceret. lin. 60. avidius manſit.

Col. 2. lin. 44. flagitabat.

Pag. 94. col. 2. lin. 31. nobiliter reſtaurare. l. 57. eruti.

Pag. 95. col. 1. lin. 6. a fin. Longobardorumque.

Col. 2. lin. ult. univit. lin. 8. æthera.

P. 96. col. 2. lin. 6. aptatis itaque. lin. 46. quod denique tabularum opus ducent.

Pag. 97. col. 1. lin. 26. & cætera quæ ſcripta ſunt. lin. 14. a fin. futurum Saracenorum periculum.

Col. 2. lin. 16. etiam Mario. lin. 19. decem & novem. lin. 23. Diogene & liberali. lin. 25. Felice & Benenato.

Col. 2. lin. 30. a fin. calicem modicum. linea 26. Apoſtolicum legens. lin. 27. Apoſtolatum.

Pag. 98. col. 1. lin. 13. & tria, cantharos de aurichalcho. 13.

Col. 2. lin. 26. more ſuo. lin. 59. diviſit tamen Sarracenorum naves amplius. Veniebant itaque uſque ad oram maris. lin. 65. foras permiſit.

Pag. 99. col. 2. lin. 36. caniſtrum ex afoti de argento.

Pag. 100. col. 2. lin. 24. a fin. manſiſque.

Pag. 101. col. 1. lin. 6. a fin. Leoniana.

Pag. 102. col. 2. lin. 24. Sardorum. lin. 40. ſeptingentas. linea 62. Sardorum. linea 73. *error*, tria.

Pag. 103. col. 1. lin. 12. libras 13. lin. 46. ſexaginta ſeptem & dimid. lin. 48. in atrio B. Andreæ.

Pag. 104. col. 2. lin. 38. ovanter accenſa.

Pag. 110. col. 1. lin. 17. alimentis. lin. 32. hortatu ad. lin. 12. a fin. mortis calicem.

Col. 2. l. 30. ſophiſtico. l. 53. ovanti cum eo.

Pag. 111. col. 1. lin. 19. & 20. numero 6. lin. 51. hora diei 10.

Col. 2. lin. 16. opportunum fieret. *legendum* quotiens, pro obediens.

Pag. 12. col. 1. lin. 14. temere excommunicabat. lin. 51. eidem Archiepiſcopo. lin. 8. a fin. retradidit. lin. 5. Luthardo Epiſcopo, linea ult. circumſpectione dederunt.

Col. 2. lin. 40. contulit juſtus. lin. 42. miſeremini mei, miſeremini mei.

Pag. 113. col. 1. lin. 11. anteceſſorum. linea 46. ſcandalia. lin. 57. in bibliothecari jacent. lin. 64. Veſtatarium, *deeſt*.

Col. 2. lin. 40. tituli Vaſtivæ ex F. B. Vitali. lin. 63. quod in Ignatio. lin. 65. ubi aliis abjectis.

Pag. 114. col. 2. lin. 11. neque excommunicata a Papa ligata. lin. 12. curaverat. linea 24. a fin. in eis nuſcas.

Pag. 115. col. 1. lin. 1. bene doctos.

Pag. 116. col. 2. lin. 27. marcham illam cuſtodientem.

Pag. 117. col. 1. lin. 41. amplum miræ magnitudinis. lin. 46. Apoſtoli, & ceſſavit Epiſcopatus ejus an. 9. m. 7. d. 19. linea 49. inerat ei in Chriſto, &c. tanta fiducia.

Col. 2. lin. 17. & 18. cunctaque. lin. 30. ſtrictim virtutum.

Pag. 118. col. 1. linea 18. & iſte presbytereo quintum & vigeſimum. lin. 55. non ſolum non dubitarent.

Col. 2. lin. 46. diceret anhelare.

Pag. 119. col. 1. lin. 11. Bulgarum. lin. 20. gaudere Gauderinum Veltrienſem. lin. 23. Gymmodinem. lin. 66. Feria ſeptuageſimæ.

Col. 2. lin. 10. a fin. quouſque raptas.

Pag. 120. col. 1. lin. 36. deſtinati huic ſanctiſſimo. lin. 15. a fin. reſpondit contra ſedem.

Col. 2. lin. 45. librum referentes videbitis, lin. 58. cunctorum ſubſcriptione roboratis.

Edit. Parif. pag. 252.

VARIÆ LECTIONES EX REGIO CODICE, MAZARINO, ET THUANO EXCERPTÆ.

IN epiſt. B. Hier. Deeſt inſcriptio, quæ geſta ſunt ſcilicet in ib. noſtra ſanctitas r. in ora: al. humilitas ſentiens. & mox: quis meruerit, &c. Epiſt. Damaſi ad Hieronymum. temporum ſacerdotalium. Verumtamen geſta P.

Pag. 1. col. 1. In ora c. Maz. Liber iſte intitulatur Damaſi de geſtis Pontificum. Sed cum non potuerit niſi ad ſua tempora ſcribere: quod ſuperadditum eſt, alterius eſt auctoris, cujus nomen non teneo. Verum in Vita Gelaſii Papæ II. quidam Pandolphus oſtiarius affirmat ſe iſta ſcripſiſſe. quod intelligi poteſt vel de toto opere uſque ad ſua tempora: vel de vita Gelaſii tantum, quod ex vita Paſchalis ſecundi conjectari licet.

Titulus in cod. M. Incipit ſeries Pontificum Romanorum, qui in ſede B. Petri Apoſtoli ab ipſo uſque ad hoc tempus ſederunt. & in ora. Dominus noſter Jeſus Chriſtus 1. Summus Pontifex naſcitur XIII. anno Imperii Aug. annis 33. m. 3. in hoc numero vixit. trigeſimo anno baptiſatus. reliquum tempus prædicavit. Poſt ejus paſſionem anno ſequenti tenuit Petrus Apoſtolus in partibus Orientis cathedram annis 4. deinde anno Domini 38. venit Antiochiam, ubi ſedit annis 7. dies 8. deinde venit Romam, ubi ſedit annis 25. m. 7. d. 8. lin. 8. deeſt, & ead. col. Ap. natione Galilæus de terra Bethſayda, filius Joannis, frater Andreæ. primus ſedit in cathedra Epiſcopali apud Anthiochiam annis 7. Fuit autem temporibus Tiberii Cæſ. & Caii Caligulæ, & Tib. Cl. & Neronis. ibid. qui M. a. e. f. & filius in bapt. Poſt omnium q. ad interrogationem ejus teſtimonio, hoc eſt, P. f. ſ. dum alius Græce, alius Hebraice, alius Latine conſonent. lin. ib. Hic ordinavit Romæ duos Epiſcopos Linum & Cletum, qui præſentialiter omne miniſterium Sacerdotale in urbe Roma populo, vel ſupervenientibus exhiberent. B. autem Petrus ad orationem & prędicationem populum erudiens vacabat. Hic vero cum Simone mago prius in Judæa & poſtea Romæ tam ante Neronem Imp. quam & ante populum multas diſputationes habuit, & quos Petrus ad fidem Chriſti aggregabat, ille per magicas deceptiones ſegregabat. Sed dum diutius altercarentur, Simon divino nutu interemptus eſt. Petrus vero ſentiens diem mortis ſibi imminere Clementem Epiſcopum conſecravit, eique cathedram vel Eccleſiam omnem diſponendam commiſit dicens: ſicut mihi ligandi & ſolvendi tradita eſt a Domino meo Jeſu Chriſto poteſtas: ita & ego tibi committo, ut ordines diſpoſitores diverſarum cauſarum, per quos actus Eccleſiaſticus dirigetur (Maz. profligetur) & tu minime curis ſæculi deditus reperiaris: ſed ſolummodo ad orationem & prædicationem populi vacare ſtude. Poſt hanc diſpoſitionem, martyrio cum Paulo coapoſtolo ſuo coronatus eſt, poſt paſſionem Domini anno 39. Hic ſedit in Epiſcopatu Romæ annos 25. m. 2. d. 8. Sepultus eſt autem via Aurelia in templum Apollinis, juxta locum ubi crucifixus eſt ſecus palatium Neron. in Vaticano 1. ter. tri. 3. Cal. Jul. Hic fecit ordinationes per menſem Decembris Epiſc. 6. pr. 10. diac. 8. lin. ibid. de regione Tuſciæ. lin. ibid. Conſules. Hic ex pr. l. 7. pr. 18. Hic martyrio coronatus eſt, & ſepultus 1. c.

Pag. ead. col. 2. Maz. ſedit ann. 15. m. 3. d. 12. Reg. ſ. ann. 12. m. 1. d. 12. linea ibidem Conſules. Hic ex pr. B. Petri 15. pr. ord. inv. R. Hic martyrio coronatus eſt & ſepultus juxta corpus B. Petri in Vat. 5. Cal. M. lin. ibidem a conſ. Tragali. Reg. & M. ibid. uſque ad Veſpaſ. 9. & Titum. Hic fecit 7. regiones.

Pag. 2. col. 1. lin. 1. ſ. Eccleſiæ Pontificatum gub. lin. 3. com. Quod in epiſtola quæ ab eodem Clemente ad Jacobum Epiſcopum Hieroſolymorum ſcripta eſt. lin. 5. comm. ſit Eccl. plenius reperitur. Ideo autem Linus. lin. 9. diacon. 2. ib. loca 15. Qui dum multos libros zelo Chriſtianæ fidei religionis adſcriberet, martyrio coronatus eſt ſub Trajano, & ſepultus in Græcia XIX. Cal. Dec. & ceſſ. Ep. lin. 20. tempore Do. lin. 22. Sabini. lin. 24. & poſuit dum presbyter ordinatus fuiſſet a B. Petro ubi alia Epiſcoporum corpora in ſepultura reconderentur. Hic conſtituit ut clericus comam non nutriat. duas etiam decretales epiſtolas omni ſapientia plenas conſcripſit. Hic ſub Domitiano principe martyrii gloriam capitis obtruncatione ſuſcepit, ſepultuſque eſt 1. c. B. P. III. (Maz. IIII.) 4. Id. lin. 37. ann. 9. m. 10. pag. 253. d. 2. lin. 40. Conſules. Hic titulos. lin. 42 Diaconos ordinavit, qui cuſt. lin. 43. propter ſtimulum veritatis. Maz. pr. ſtilum v. lin. 46. numero 5. qui etiam martirio coronatus eſt, & ſepultus i. c. beati P. in Vaticano. linea 55. ann. 10. m. 7. d. 11. (Maz. d. 2.) Fuit autem tempore Tr. v. a. H. V. conſules. Hic miſc. paſſ. Dom. in prædicatione ſac. q. m. cel. Hic conſtituit aquam ſparſionis. lin. ult. loca 5. Hic martyrio coronatus eſt, & cum eo Ev. pr. & cum eo Theodotus diac. ſepultuſque eſt in via Numentana.

Col. 2. lin. 3. d. 25. lin. 9. tempore Andr. I. 10. Ann. conſules. Hic conſtituit ut m. ſ. linea 16. litt. ſedis Apoſtolicæ ſalut. p. Maz. ut ed. ibid. quod eſt f. lin. 18. pr. 11. Ma. pr 5. diac. 11. lin. 20. loca 4. Hic martyrio coronatus eſt, & ſepultus i c. lin. 22. in Vaticano lin. 28. ex patre Anach. lin. 30. ut per ſeptem h. a. P. i. c. & ut in natale Domini n. m. c. & ut omni t. lin. 36. qua ſcilicet hora D. n. a. c. & ut ante ſ. lin. 39. Deo. Hic fecit ordin. lin. 43 diac. 8. Epiſcopos per diverſa loca 13. Hic martyrio coronatus eſt, & ſep. i. c. B. P. in Vat. 4. Non. 1. & ceſſ. ep. d. 7. lin. 11. a fin. c. genealogiam non inveni, ſ. a. 4. m. 3. d. 4. lin. 8. uſque ad Orphitianum & P. conſules. Maz. Orphitum. & in ora, al. Orphitianum. lin. 4. diac. 3. Ma. diac. 5. lin. 3. loca 6. ult. dies 4.

Pag. 3. col. 1 lin. 4. In Reg. & Maz. anteponitur Pius Aniceto. lin. 20. a fi. annos 11. ibid. tempore Ant. Pii. lin. 24. quod ei præceperit A. lin. 26. & 27. ut Paſcha. linea 29. fecit. Hic ex rogatu, ut pag. 5. lin. 36. & mox: in honore ſor. ſuæ S. Pudentianæ. & ibid. offer. miniſtravit. ubi & f. b. conſecravit, & conſtitui fecit, & manu ſua benedixit, & multos ven. ad f. bapt. in n. tr. Hic fecit ordinationes quinque.

Pag. 5. col. 1. linea 1. de vico Humiſia ſ. ann. 11. m. 4. d. 3. lin. 11. presb. 18. lin. 12. loca 9. qui etiam martyrio coronatus eſt, & ſepultus in cimiterio. (Sic conſtanter habent MSS. codices) Cal. 15. Cal. M. Maz. XX. Cal. M. & ceſſavit Ep. d. 17. lin. 33. loca 10. qui ſepultus eſt. lin. 35. dies 17. lin. 10. a fin. menſ. 3. dies 21. F. a temp. S. lin. 5. presb. 18. Maz. 19. diacon. 9. M. 19. lin. 3. loca 11. lin. ult. dies 21.

Col. 2. lin. 6. ann. 15. m. 3. d. 2. l. 7. B. conſules. l. 9. Britannorum R. l. 12. quæ tamen rationabilis. lin. 23. a fin. ann. 15. m. 3. lin. ead. Fuit a. t. Cæſaris A. Commodo 5. & Gravione. lin. 27. ſicut & Eleuth. l. 28. cleros. Hic conſtituit ut neceſſitate faciente ubi in f. l. 33. ven. baptizetur. Sic M.

Reg.

-Reg. antem, baptizaretur. Hic fecit ordin. 2. lin. 39. Th. Alexandrino Episcopo, ut a XIV. l. lin. 41. custodiretur. lin. 48. Maz. Zephirus. ibidem sed. ann. 8. m. 7. d. 10. lin. 52. Istrigatum. linea 54. fidel. sive clericus, sive levita s. s. o. Hic fecit constit. in Ecclesia. lin. 56. in Ecclesia ministri supportarent.

Pag. 4. col. 1. lin. 1. presb. XIII. d. 7. p. d. l. 13. lin. 9. de regione urbis Ravennatium. s. ann. 6. m. 10. d. 10. Fuit autem temporibus Antonini & Alexandri a conf. Macrini & Heliogabali usque ad Præsentem & Gallicanum consules. Hic constituit ei. d. s. lin. 16. transf. Tib. quæ vocatur sanctæ Mariæ. Maz. quæ S. M. appellatur. Hic fecit alind cimiterium via Appia ubi m. s. lin. 24. cimiterium Calixti. Hic fecit ordinationes 5. per m. D. p. 16. diac. 4. Ep. per d. loca 8. Qui etiam martyrio coronatus est, & sepultus in cimiterio Caleopodii via Aur. mil. 3. ab urbe 11. Idus Oct. & cessavit Episcopatus d. 6. lin. 30. sedit ann. 4. m. 10. d. 12. Hic fecit min. omnia argentea sacrata, & p. a. 25. pos. Hic fuit temporibus Maximi & Afr. conf. lin. 37. Ceciliæ, & fratrem ejus Tiburtium. lin. 42. Prætaxati Callisti via Appia, & cess. Ep. di. 30. lin 44. S. Anterus. Anterus postponitur Pontiano.

Col. 2. lin. 5. Calphurnio, R. (Maz. Calburino.) sedit ann. 9. m. 5. d. 2. Fuit autem temporibus A. a c. Pomp. & Pelagii Eod. lin. 10. in Sardin. insulam Bucianam, & in eadem insula d. est 3. Cal. Cal. No. Severo & Quint. conf. in ejus vero locum ord. est Antheros 11. Cal. D. quem beatus Fabianus adduxit in navim cum clero, & sep. in cimit. via Appia. Hic fecit ordinationes duas per m. D. pr. 6. dia. 5. F. p. d. l. 6. & cess. Ep. a. martyrio ejus d. 10. lin. 8. mensem 1. d. 12. lin. 6. Maximi & Afr. lin. 10. a fin. col. 1. propter quendam (Maz. quondam) Maximinum presbyterum, qui martyrio coronatus est. Hic f. lin. 4. unum. qui etiam martyrio coronatus est, & sep. in cim. 23. ab init. col. 2. Fabianus, n. R. ex patre Fabio, s. a. 14. m. 11. d. 11. Fuit autem t. Maximi. linea 30. Quadratum. Hic regiones d. diaconis, & f. 7. diaconos. lin. 31. in integro c. (Maz. in integrum.) Hic m. f. linea 34. præcepit. Post passionem vero ejus. lin. 35. & in c. missi. Eod. lin. 37. separavit. Maz. separ. linea 38. postq. M. in carc. d. lin. 40. sicut & multi alii f. lin. 41. presbyt. 12. Maz. 22. lin. 43. loca 11. qui etiam martyrio coronatus est, & sep. in cim. linea 49. d. 6. lin. 15. a fin. sedit an. 2. m. 2. d. 3. (in cod. Maz. non apponitur numerus dierum.) Sub hujus Episcopatu. lin. 13. qui seperaverant. Maz. se separaverant. lin. 9. expulsus est. lin. 7. scripsit de Celetimo lectore. Hic temp M. sc. de Celeimo l. lin. 2. ad littus. sic ut videtur in scr. cod. quidam correxit. Maz. ad latus.

Pag. 5. col. 1. lin. 1. B. vero Petri corpus accepit B. Corn. Ep. & posuit juxta locum. lin. 3. in monte aureo in Vatic. lin. 5. Julii. Eodem tempore audivit Decius q. e. accepisset Cornelius a B. Cyp. lin. 8. Cornelium, & jussit eum sibi pr. lin. 9. urbis in telure. (M. in tellure) cui ita dixit: Sic def. ut nec Deos consideres. & in ora, al. Confitearis M. ut nec D. confitearis. & in ora, al. consideres. linea 12. vel minas timeas, & contra R. lin. 15. nec esse contra Remp. lin. 19. ad templum. lin. 20. quod si non fecisset, capite truncaretur. Post hoc jubente Decio passus est 3. Non. Martii. ante passionem suam. lin. 29. Calixti in arenario via Appia. Maz. juxta cim. in arenario. lin. 35. natione Romanus, ex patre Porphyrio, sedit an. 3. m. 3. d. 3. Fuit autem temp. lin. 39. Hic in exilio fuit. Postea nutu D. lin. 43. Ecclesiasticum. Hic potestatem dedit omnis Ecclesiæ. S. l. 47. pergeret. qui etiam a Valeriano capite truncatus est. 3. N. m. Hic fecit ordinationes tres per m D. lin. 50. loca 7. lin 14. a fi. sedit ann. 7. m. 5. d 2. Fuit autem temporibus. lin. 10. secundum. Hic constituit Sacerdotes & levitas vestibus sacratis in usu cottidiano non uti nisi tantum in Ecclesia. Hic fecit ord. 2. per mens. D. presbyt.

Edit. Paris. pag. 254.

6. diac. 5. Ep. per d. l. 3. Qui etiam martyrio coronatus est, & Sep. in cimit.

Col. 2. lin. 12. & 13. nat. g. de Athenis ex Philos. sedit ann. 2. m. 10. d. 23. Fuit autem tempor. Decii & Valeriani q. t. f. m. p. E. t. comprehensus a Val. Maz. comp. est linea 18. qui cont. p. V. & cap. tr. est, & cum eo sex diacon. F. & A. Jan. & magnus Innocentius & S. linea 23. Gravionis. linea 24. XXIII. Cal. A. q. t. f. pers. agebatur sub Decio. Maz. urgebatur sub D. linea 27. post tertiam diem p. est B. L. arch. ejus. linea 33. duos. Ipse vero s. lin. 35. in cimit. Prætextato via Tiburtina in cimiterio Chyriace. linea 37. non p. invenire, sedit ann. 6. m. 2. d. 4. lin. 45. Augusti. linea 47. Januarii. lin. 49. d. constituit. lin. 52. sed a. 4. m. 3. d. 25. Fuit autem temp. Aureliani.

Pag. 6. col. 1. lin. 1. supra memorias martyrum. lin. 12. ex p. Maximo, de civ. Lunæ, sedit ann. unum, m. unum, d. unum. lin. 6. Dec. Secundo & Carino conf. Maz. Caro secundus & Car. conf. Hic constituit fr. sup. alt. t. f. & v. benedici. lin. 20. qui hoc quoque constituit. lin. 23. ad not. suam div. lin. 26. novem. qui etiam martyrio coronatus est, & sepultus. lin. 29. dies 8. lin. 35. dies 12. Fuit linea 36. Cari & Carini a die 16. Cal. Jan. a consulatu Cari secundi usque in diem 10. Maz. Fuit autem Cari secundi & Carini usque in d. 10. lin. 41. Si quis fieri Episcopus m. ut esset prius ost. l. ex. acolytus, subdiaconus, diaconus, presbyter, & ex lin. 46. post annos 9. lin. 49. loca, 5. qui post annos 11. cum Gabinio fratre suo propter Gabini presbyteri filiam, n. S. martyrio coronatus, sepultus est. lin. 6. a fin. sedit ann. 9. m. 2. d. 16. lin. 3. Diocletiani (sic fere semper ut & in aliis MS. Codd.) b. & Constantii.

Col. 2. lin. 1. Eo temp. M. eodem t. lin. 4. promiscui sexus Christiani p. d. p. m. c. de qua re. linea ult. ut thurificaret idolis, qui (Maz. ut thur. qui & fecit.) & post paucos dies Synodo facta in provincia Campaniæ in civitate, quæ vocatur Suessa, suo ore pœniteut coram CLXXX. Episcopis cum cinere in capite suo & cilicio vestitus pœnitentiam agens, & dicens se peccasse. Tunc iratus Dioclitianus tenuit eum compellens ad sacrificium. Ille autem clamabat dicens. pœniteo cum lacrimis de priore ignorantia, quia graviter deliqui, & cœpit blasphemare Diocletianum, & idola dæmoniorum manufacta. Tunc ab eodem Diocletiano pro. f. C. c. Cl. Cyr. & A. c. f. t. & martyrio coronati. Adjuravit autem B. Marc. (Maz. conjuraverat autem B. M. lin. 13. Diocl. Exinde M. lin. 15. & diaconis. Maz. diaconibus. lin. 17. quod patet (M. paret) usque in hodiernum diem, quod ipse præceperat dum tr. lin. 20. Crescentionis, 6. Cal. Hic fecit ord. lin. 33. temporibus Maxentii a conf. Max. 4. & Maximi usque post consulatum. Maz. temp. Maxentii 4. & Maximini usque post consulatum. lin. 36. cimiterium. lin. 39. martyrum. Hic coartatus est & tentus (Maz. Hic coronatus est & tentus) eo quod Ecclesiam ordinaret comp. linea 40. & derid. linea 21. a fin. in catabulo (M. in cacabolo) qui d. m. d. serviret in catabulum (M. in cacabolum) linea 18. Mense autem 9. venerunt clerici ejus omnis, & eruerunt eum noctu de catabulo. (Maz. de cacabolo. l. 16. Lucina vidua quæ. l. 8. a fi. iterum paleas sterni. sic uterque. linea 7. catabuli. M. cacaboli. ib. qui etiam in ser. lin. pen. Feb. Hic ordinavit per mensem Dec. in urbe Roma presb. 26. diac. 2. Episc. per diversa loca 21. & cessavit Episc. dies 20. heic desinit vita Marcelli.

Pag. 7. col. 1. lin. 5. sedit annos 6. m. 1. d. 3. Fuit autem temporibus Constantis. Sub h. t. linea 9. Quiriacus qui eam invenerat. Hic Papa hæreticos inv. linea 10. quos ad manus imp. r. linea 10. loca 14. linea 14. d. 7. linea 17. Melchiades n. A. sed ann. 4. m. 7. dies 8. Fuit autem tempore ex die Non. Julii a consulatu Maxentii. lin. 23. ad Max. 2. lin. 25. Hic constituit ut nulla ratione. l. 27. celebrabant. (M. celebrant) Tunc Ma-

nichæi i. f. i. urbe Roma. Ab eodem die fecit oblationes consecratas per Ecclesias, ut ex consecratu Episcopi dirig. lin. 33. diac. 6. lin. 35. in crypta 4. Id. D. & c. E. dies 17. lin. 41. dies 11. lin. 43. Februarii. & ib. Januarii. lin. 45. in monte Syrati (in ora M. Soractis) perf. Constantini percussus. (M. concussus.) Postmodum rediens cum gloss. lin. 49. a lepra. Hic Constantinus Imperator quarto die sui baptismatis privilegium Ecclesiæ Romanæ contulit Pontifici ut in toto orbe Romano hunc ita caput habeant, sicut omnis judicem regem. In eo privilegio ita inter cætera legitur. Utile judicavimus una cum omnibus satrapis nostris, & universo Senatu, optimatibus etiam, & cuncto populo Romano imperio subjacenti, ut sicut B. Petrus in terris vicarius filii Dei videtur esse constitutus: etiam & Pontifices ipsius principis Apostolorum vicem, principatus potestatem amplius quam terrenæ nostræ Imperialis serenitatis mansuetudo habere videtur concessam a nobis nostroque imperio obtineat: eligentes nobis ipsum principem Apostolorum, vel ejus vicarios firmos apud Deum esse patronos Et sicut nostra est terrena Imperialis potentia: ita ejus sacrosanctam Romanam Ecclesiam decrevimus venerantur honorare, & amplius quam nostrum imperium terrenumque thronum sedem sacratissimam B. Petri gloriose exaltare, tribuentes ei & potestatem, dignitatem atque vigorem & honorificentiam Imperialem atque decernentes: Sancimus, ut principatum teneat tam super quatuor sedes, Alexandrinam, Antiochenam, Jerosolymitanam, Constantinopolitanam, quæ etiam super omnes in universo orbe terrarum Dei Ecclesias, & Pontifex qui pro tempore ipsius sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ extiterit celsior & princeps cunctis Sacerdotibus totius mundi existat, & ejus judicio quæcumque ad cultum Dei vel fidem Christianorum vel stabilitatem procuranda fuerint disponantur, & infra Ecclesias beatorum Apostolorum Petri & Pauli pro continuatione luminariorum, possessionem prædiaque (Maz. possessionum prædia) contulimus, & rebus diversis eas ditavimus, & per nostram imperialem sacram, tam in Oriente, quam in Occidente, etiam a Septentrionali (M. vel etiam in Septentrionali) & Meridionali plaga, videlicet in Judæa, Græcia, Asia, Thracia, Africa & Italia, vel diversis insulis nostris a largitate eis concessimus, ea prorsus ratione ut per manus beatissimi patris nostri Silvestri summi Pontificis, successorumque ejus, omnia disponantur, & infra beato Silvestro & omnibus successoribus ejus de præsenti tradimus Palatium imperii nostri Lateranense. Deinde diadema, videlicet coronam capitis nominis nostri, simulque Phrigium, necnon & superhumerale, videlicet lorum quod imperiale circumdare assolet collum. Verumetiam & chlamidem purpuream, atque tunicam coccineam, & imperialia omnia indumenta, seu etiam dignitatem imperialium præsidentium equitum. Conferentes ei etiam imperialia sceptra, simulque cuncta signa atque banda, & diversa etiam ornamenta imperialia, & omnem processionem imperialis culminis, & gloriam potestatis nostræ. Viris etiam reverentissimis clericis diversi ordinis eidem sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ servientibus illud culmen singularis potentiæ, & præcellentiæ habere sancimus. Cujus amplissimus noster Senatus videtur gloria adornari, id est, patricios & consules effici: necnon & cæteris dignitatibus imperialibus eos promulgamus decorari: & sicut imperialis extat decorata militia: ita clerum S. Romanæ Ecclesiæ ornari decernimus, & quemadmodum imperialis potentia diversis officiis, cubiculariorum nempe, ostiariorum, atque omnium cubiculariorum ordinatur: ita & sanctam Romanam Ecclesiam decorari volumus. & ut amplissime Pontificale decus præfulgeat decernimus & hoc ut clerici ejusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ mappulis & linteaminibus, id

Edit. Parif. pag. 255.

est, candidissimo colore decoratos (M. decoratis) equos equitent. & sicut noster Senatus calciamentis utitur cum udonibus, id est, candido linteamine illustrentur, & ita cœlestia sicut terrena ad laudem Dei decorentur. Præ omnibus autem licentiam tribuimus B. Silvestro & successoribus ejus ex nostro indicto, quem pacatus (M. placatus) proprio consilio clericare voluerit, & in numero religiosorum clericorum connumerare nullus ex hominibus præsumat superbe agere. Decrevimus itaque & hoc, ut ipse & successores ejus diadematе, videlicet corona, quam ex capite nostro illi concessimus ex auro purissimo & gemmis pretiosis uti debeant pro honore B. Petri. Ipse vero beatissimus Papa super coronam clericatus, quam gerit ad gloriam B. Petri ipsa ex auro non est passus uti corona. Phrigium vero candido nitore splendidam resurrectionem dominicam designans, ejus sacratissimo vertici manibus nostris imposuimus, & tenentes frenum equi ipsius pro reverentia B. Petri, stratoris officium illi exhibuimus. Statuentes eodem Phrigio omnes successores ejus singulariter uti in processionibus ejus ad imitationem imperii nostri. unde ut Pontificalis apex non vilescat, sed magis quam terreni imperii dignitas gloria & potentia decoretur, ecce tam palatium nostrum, quamque Romanam urbem, & omnes Italiæ seu Occidentalium regionum provincias, loca, civitates, beatissimo Pontifici & universali Papæ Silvestro contradimus, atque relinquimus, & ab eo & a successoribus ejus per pragmaticam constitutum decernimus disponenda, atque juri S. Romanæ Ecclesiæ concedimus permanenda. Unde congruum perspeximus nostrum imperium & regni potestatem Orientalibus transferri regionibus: & in Byzantiæ provinciæ optimo loco nomini nostro civitatem ædificari, & nostrum illic constitui imperium: quoniam ubi principatus sacerdotum, & Christianæ religionis caput ab Imperatore cœlesti constitutum est, justum non est, ut illic Imperator terrenus habeat potestatem. Hæc si omnia quæ per hanc imperialem sacram, & per alia divalia decreta statuimus & confirmamus usque in finem mundi illibata, & inconcussa permanere decernimus. Unde coram Deo vivo, qui nos regnare præcepit, & coram, terribili ejus judicio obtestamur omnes nostros successores Imperatores, vel cunctos optimates, satrapas etiam amplissimumque Senatum, & universum populum in toto orbe terrarum nunc & in posterum nulli eorum quoquomodo hæc aut infringere, vel in quoquam convelli. Si quis autem quod non credimus in hoc temerator aut contemptor exstiterit, terrenis condemnationibus subjaceat innodatus & sanctos Dei principes Apostolorum Petrum & Paulum sibi & in præsenti & in futura vita sentiat contrarios, atque in inferno inferiori concrematus cum diabolo & omnibus deficiat impiis. Hujus vero Imperialis nostri decreti paginam propriis manibus roborantes, super venerandum corpus B. Petri posuimus. Data Romæ III. Cal. Aprilis Fl. Constantino Augusto quarto consule, & Gallicato IV. conf. Hic etiam Constantinus Imperator fecit in urbe Roma, &c. lin. 15. a fin. qui etiam usque in hod. linea 11. dota conf. ibidem. ex dono Conft. Aug. Donavit quoque scyph. linea 8. libras duas. ibid. lib. decem. Patenam arg. auro clusam & chrismalem pens. lib. 5. fara coronata decem pensantia singula lib. 8. fara ærea 20. pensantia sing. libr. 10. canthara cerostata 12. ærea pensantia singula lib. 30.

pag. 256.

Col. 2. lin. 2. Fundum & duas casas in territ. lin. 3. in terr. Sabin. lin. 5. Fundum Corbianum in territ. C. qui p. fol. 60. linea 8. balneo in Sicininem. (Maz. Sicminem) regionem quæ p. fol. 80. Hortum intra urbem Romam in regione ad duos Adamantes qui præst. folid. 15. domum in reg. Orphea i. v. q. p. fol. 58. & trimisium. l. 13. Ecclesia. Hujus temporibus f. e. conc.

ex ejus conſ linea 6. cath. quor. chirog. cuc. & alii imb. 208. qui omnes exp. lin. 19. Fotinum. (Maz. Phot.) & Sab. & ſeq. eor. lin. 21. cum c. Conſtantinum A. l.23. ſcribe, Photium & Sabellium. lin. 25. deſ. Hic conſtituit chriſma c. Hic privileg. lin. 28. Hic conſt. ut bap. liniat p. ch. levatum. (M. liniatum.) lin. 32. dalm. tegerentur in eccl. & palla linoſtima. t. lin. 34. Hic conſt. & ut n. lin. 39. in lineo ex terra proc. (M. in lineo terreno) lin. 41. linea munda. lin. 43. proficere, ut eſſet primum oſtiarius, deinde lector, & poſtea exorciſta per tempora quæ Epiſcopus conſtituerat. Deinde acolytus annis 5. ſubdiaconus ann. 5. cuſtos martyrum ann. 5. diaconus ann. 5. presbyter ann. 5. Sit probatus omni parte, etiam & ab iis q. ſ. f. t. h. b. unius uxoris vir, qui uxorem habeat a ſac. benedictam, & ſic ad ordinem Epiſcopatus aſcendere, nullum majorem, vel p. linu. ſed ordinem temporum cum p. c. omnique (M. omniumque) cl. v. gratia, n. o. cl. vel f. cont. Hujus temp. lin. 63. & 64. libras 130. & duod. A. i. q. p. qui penſant libras non c. c. arg. p. Item a tergo reſpicientem. lin. 68. qui penſ. lib. 150. ang. 4. ex arg. qui p. ſing. in pedib. quinque lib. 105. coronas 5. cum gemm. alabandinis in oculos tenentes haſtas. Faſtigium ipſum penſ. lib. duo mil. 25 Farum ex a. p. ſub faſtigio cum d. 50. & cum catena quæ penſ. lib. 25. lin. pen. ex auro crinitam lin. ibid. latum habentem lib. 500. altaria 7. ex arg. puriſſimo penſ. ſ.

Pag. 8. col. 1. lin. 1. ſeptem penſ. ſing. lin. 2. arg. 16. penſ. ſingulæ lib. 30. Scyphos ex a. pur. 7. penſ. lib. 16. ex mer coralſo ornatum undique gem. praſ. lin. 6. inter cl. penſ. lib. 20. lin. 8. penſ. ſinguli lib. 15. lin. 9. medenos. lin. 11. viginti penſantes. linea ead. medenos. lin. 12. penſantes ſinguli lib. 1. calices majores min. lin. 16. ornamentum in b. Farum cant. lin. 19. octuaginta penſ. lib. 30. Fara canthara arg. in gremio baſilicæ 45. (Maz. 65.) ubi ardet oleum commune ſupra in dextera parte baſilicę penſantia ſingula lib. 30. phara canthara in læva baſilicæ 26. pen. ſingula lib. 20. lin. 30. canthara ceroſtrata argentea in g. b. quinq. penſ. ſ. lib. 20. metretas 3. ex arg. p. penſ. ſing. lib. 300. p. ſ. medenas 10. lin. 36. cum orn. ex arg. intercluſo ſig. P. penſ. ſing. lib. 300. quæ conſtituit in ſervitium luminum. Maſſam Gargilianam in terr. Sueſſ. pr. ſolidos 400. Maſſam Bantonicam terr. Sueſſ. p ſol. 360. Maſſam Urbanam, &c. (Maz. Maſſam Aurianam) in terr. Laur. p. ſ. 500. Maſſam urb. in territ. Antiano pr. ſ. 240. Maſſam Caſtis in territ. Catinenſe. (Maz. Cathenenſe) pr. ſol. 1650. lin. 52. penſ. ſingula lib. 30 lin. 54. Conſtantinus Aug. ex lapide porphyretico ex o. p. lin. 57. & quantum aquam continet ex arg. pur. penſ. libr. 3008. In medio fontis columna porphyretica, quæ portat phialam aur. ubi candela eſt ex auro puriſſimo penſ. lib. 50. ubi ardent in dieb. Paſchæ balſami lib. 200. nuxum vero & ſtuppa amanti. (M. amianti) in labio fontis (M. labro) agnumex auro p. p. ſ. aq. penſ. lib. linea 11. a fin. peccata m. lib. 26. aquam penſ. ſinguli lib. 80. thim. ex auro pur. penſans lib. 10 cum gemm. pr. & hiac. undique ornatum numero 42. Donum ad ſanctum fontem. Maſſam veſti in territorio Præneſtino præſtantem ſolidos 300. Maſſam Gaba in territorio Sabinenſi. (Maz. Gabinienſe) pr. ſol. 202. Maſſam pietas in territorio ſupradicto præſt. Sol. 205. Maſſam Statilianam in terr. Cor. pr. ſol. 300. Maſſam intra Siciliam Tauranam in terr. Paranenſe pr. ſol. 150. intra urbem Romam dom. vel hortos pr. ſol. duo millia trecentos. Fundos Baſſi pr. ſol. 120. Fundum Caculas in t. Nomentano pr. ſ. 50. Maſſam Lamitas in territorio Carciliano (M. Cartiolano) pr. ſol. 200. Maſſam Statianam in territ. Sabinenſe penſ. ſolid. 350. Maſſam Murinas in territ. Appiano Albanenſe p. ſ. 300. Maſſam Virginis in terr. C. p. ſ. 202. trans mare intra partes Africæ. Maſſam Vineis in t. Murcario pr. ſol. linea 41.
Edit. Pariſ. pag. 257. maſſam Pharia in Sardinia p. ſol. 500. Maſſam Cameras (Maz. Camaras) in territ. Cultulupi.

Col. 2. lin. 20. Maſſam Numas in terr. Numidiæ p. ſol. 810. (M. 650.) Maſſam Sulphuratam in terr. Numidiæ pr. ſol. 720. Maſſ. Baldavolaria in territ. Numidiæ pr. ſol. DCCCC. (M. ut ed.) in Græcia maſſ. Cephalinam pr. ſol. 500. Jumengaulum maſſ. Amaſon. lin. 3. Eodem tempore Conſtantinus Aug. fecit. baſilicam B. Petro Apoſtolo ex rog. S. Ep. in t. Ap. in quo loco corpus ejuſdem Apoſtoli mirifice collocavit. Loculum ipſum in quo ſanctiſſimum poſuit corpus undique ex ære Cyp. conc. lin. 31. quod eſt immobile ad caput & ad pedes ad latus dextrum & ad ſiniſtrum ſubter & ſuper pedes 5. habens groſſitudinis. Sic corpus B. Petri concluſit, & ornavit ſuperius ex columnis p. & aliis columnis intineis (M. bithineis) quas de G. adduxit. Fecit autem & cameram baſilicæ extremam ex auro fulgentem ſupra corpus B. Petri ſupra æs unde concluſum eſt. Fecit crucem. lin. 44. A. cum Helena A. lin. 47. ex aurichalco numero 4. in ped. 10. lin. 49. argenteis, actus Apoſtolorum habentia, penſ. ſing. lib. 300. lin. 50. cum gemmis praſinis 45. penſant. ſing. lib. 12. calices argenteos 20. ſing. penſ. lib. 10. Metretas argenteas 4. penſ. ſingulæ libras 200. amas aur. lin. 55. am. arg. q. p. ſ. lib. 20. lin. 57. columba ornata g. p. & hiac. & margaritis 215. lin. 60. Coronam auream ante corpus ſanctum eſt pharum cantharum cum delphinis 50. penſ. lib. 35. (M lib. 36.) phara argentea 30. in gremio Baſilicæ Salvatoris ad dexteram cum delphinis 20. penſ. ſingula lib. 10. phara argentea ad ſiniſtram 20. cum delphinis 15. penſantia ſingula lib. 8. (M. lib. 13.) ipſum altare ex argento & auro cluſum cum g. p. & hiac. & albis 210. penſ. lib. 350. Thymiamaterium aureum cum gemmis undique ornatum, penſ. lib. 15. In reditus domus B. Petri obtulit Conſtantinus per dioceſes Orientis hæc in civitate Antiochiæ d. Datiani 7040. Domunculam Nicenæ præſtantem ſolidos 520. & tremiſſem. lin. 6. a fin. Cellam in Aphrod. præſt. ſolidos 520. balneas in ceretias præſtans ſol. 42. Piſtrinum, ubi ſup. p. ſ. 23. propinam præſt. ſ. 10. Hortum Maronis. (M. Majonis)

Pag. 9. col. 1. lin. 2. Poſſeſſionem Sybillæ donatam A. præſtantem ſolidos. 303. Carthadechadas. (M. Catedrechadas) 150. lin. 5. 200. balſami lib. 35. nardi oleum lib. 200. ſub civitatem Alexandrinam poſſeſſionem Trimialicam donatam Auguſto ab Amb. præſtantem ſolidos 620. carthadechadas 300. olei nardini lib. 300. balſami lib. 60. aromatum lib. 150. Stoyce Iſaurice lib. 50. Poſſeſſionem Eutumi caduci præſtantem ſolid. 500. Carthadechadas 70. per Ægyptum civitatem (M. ſub civit.) Armentanam poſſeſſionem Agapi, quam donavit Conſtantino Auguſto præſt. ſol. 800. poſſeſſionem Paſſinopolim præſtantem ſolid. 300. (M. 800.) Carthadechadas 400. piperis medennos 50. croci lib. 100. Storace lib. 150. Caſſiæ 200. garyophili lib. 150. balſami lib. 100. olei Cyprii lib. 100. olei nardini lib. 300. lini ſaccos 100. papyri racanas mundas mille. Poſſeſſionem quam donavit Ubromius Conſtantino Aug. ſolid. 350. carthadechadas 300. Aromata caſſiæ lib. 50. balſami lib. 50. In prov. Eufratenſe ſub civitate Tyri poſſeſſionem Armanaſon. pr. ſolid. 380. poſſeſſionem Obariæ præſtantem ſolidos 260. linea 28. Eodem tempore fecit Conſtantinus Ag. baſilicam B. Pauli Apoſt. ex ſugg. B. Silveſtri. Cujus linea 31. ſicut corpus B. Petri. vaſa ſacrata (M. vaſa quoque ſac.) aurea vel argent. aut ær. ita ordinavit ſicut in baſilicam B. Petri. Sed & crucem auream. linea 38. auream ſuper loculum B. Pauli eodem modo poſuit penſ. lib. 150. Sed & dona iſta obtulit. poſſeſſionem ſub Tarſo cilice inſulam Cordianam præſt. ſolid. 800. Sub civitatem Tyriam poſſeſſionem comitti pr. ſolid. 550. poſſeſſionem Timram pr. ſol. 250. poſſeſſionem Formuſam p. ſ. 700. olei nardini lib. 70. aromatum lib. 50. Caſſiæ lib. 50. ſub civitatem Ægyptiam poſſeſſ. Tyrei præ. ſ. 710. olei nardini lib. 70. balſami lib. 30. aromatum lib. 70. ſtorace l. 30. ſtactes lib. 150. poſſeſſionem Baſileam præſt. ſol. 550. Aromatum lib. 50. olei nardini lib. 20. croci lib. 60. poſſeſſionem inſulæ Machabæorum

præeſt. ſolidos 510. papyri mundi racanas 500. lini ſaccos 300. lin. 59. ubi de ligno S. c. l. 17. a fin. In quo loco iſta dona obtulit. Candelabra argentea quatuor ante ſanctum lignum lucentia ſec. num. 4. Evang. penſantia ſingula lib. 80. fara canthara argentea 50. penſ. lib. 50. Scyphos argenteos 4. penſ. ſinguli lib. 8. (M. Scyphum ex auro puriſſimo penſ. lib 10.) calices aureos miniſteriales decem penſantes ſinguli lib. 2. (M. lib. 5.) (calices argenteos miniſteriales decem penſ. ſinguli lib. 5.) incluſa non ſunt in cod. M. patenam auream penſ. lib. 10. patenam argenteam auro cl. p. lib 50. (M. auro cl. cum gemmis) altare argenteum penſ. lib. 250. amas argenteas 3. penſ. ſingulæ lib. 20. omnes quoque agros circa palat. Eccleſiæ dono dedit. Poſſeſſionem Sponſas v. L. præſtantem ſol. 263. ſub civitatem Laurentum poſſeſſionem Patras præſtantem ſolidos 120. ſub civitate Nepeſ. poſſeſſionem Erogam præſtantem ſol. 160. ſub civitate Valiſca poſſeſſionem Nymphas præſtantem ſol. 15. (M. 115.) item ſub civitate Valiſca poſſeſſionem Herculi, quam donavit Auguſtus, & Auguſta eam obtulit eccleſiæ Jeruſalem præſt. ſolid. 160. ſub civitate Tuder poſſeſſionem Anguli præſtantem ſol. 153.

Col. 2. lin. 15. Eodem tempore fecit Conſtantinus A. (in c. M. deeſt A.) baſilicam S. Agnetis martyris ex rogatu filiæ ſuæ Conſtantinæ, &
Edit. Pariſ. pag. 258. bapt. linea 16. eſt Conſtantia ſoror ejus & filia Auguſti Conſtantia a S. Silv. Epiſcopo, & baptiſterium ibi conſtituit. Ibidem autem hæc dona obtulit. Patenam auream penſ. lib. 20. cal. aur. l. 10. lib. 10. (M. 20.) lin. 28. fara ærea aur. l. ibid. ceroſtata auric. argentea ſig. 40. lucernas aureas nixorum 12. ſuper fontem penſantes ſingulæ lib. 15. in redditu eccleſiæ circa civitatem Sidelenas agros præſtantes ſolidos 160. Via Salaria ſub parietibus uſque præſtantes ſol. 105. Agrum Mutii præſtantem ſolidos 80. poſſeſſionem vici Piſonis præſtantem ſol. 250. agrum Caſulas p. linea 44. B. L. in qua f. gradus Aſc. lin. 46. & deſuper locum concl. & de arg. puriſſimo penſ. lib. m. lin. 51. lib. 20. Coronam ex arg. puriſſimo cum D. lin. 55. B. L. argento clauſis ſigillis fecit paſſionem ipſius cum lucernis nixis argenteis decem penſ. ſingulæ lib. 15. In eodem loco dedit poſſeſſionem cujuſdam Cyriacetis religioſæ feminæ, quam fiſcus occup. t. perſ. fundum Veranum præſt. ſolid. 160. poſſeſſionem aqua Tuſcia. lin. 9. a fin. poſſeſſionem Aug. in terr. Sab. præſtantem ſolid. 120. poſſeſſionem Termulas pr. ſol. 60. poſſeſſionem Doanas (M. Deanas) pr. ſol. 70. patenam auream p. lib. 20. patenas argenteas 2. penſ. lib. 30. Scyphum ex auro puriſſimo p. lib. 5. calices argenteos miniſteriales 10 pen. ſinguli lib. 2. amas arg. 2. penſ. lib. 10., fara argentea 30. penſ. ſing. lib. 30. metreta ex argent. penſantia lib. 150. portantia medenos 2.

Pag. 10. col. 1. lin. 1. Hiſdem temporibus fecit Conſtantinus A. baſilica via Lavicana inter duas lauros beatis martyribus Macellino presbytero & P. ex. & mauſoleum conſtruxit, ubi beatiſſimam Helenam Auguſtam matrem ſuam poſuit in ſarcophago porphyretico, ubi ob amorem martyrum & matris ſuæ hæc dona voti ſui obtulit. patenam ex auro puriſſ. l. 11. libras 250. Coronam auream quæ eſt pharus cantharus cum delphinis 220. l. 14. calic. aur. 3. cum gemmis praſinis & hiacinthinis penſ. ſ. l. 10. amas aur. 2. penſ. ſing. lib. 40. l. 19. Auguſtæ, quod ſepulchrum eſt ex metallo porphyretico excultum ſigillis, fara canthara argentea 20. penſ. ſing. lib. 20. Item in baſilica beatorum mart. Marcellini & Petri hæc dona obtulit. altare ex argento puriſſimo p. lib. 200. patenas ex auro puriſſ. 2. penſ. ſing. lib. 15. pat. arg. 2. penſ. ſing. l. 15. ſcyphum ex auro puriſſ. majorem ubi nomen Auguſti deſignatur penſ. lib. 20. Scyphum aureum minorem (M. argenteum m.) penſ. lib. 10. Scyphos argenteos 5. penſ. ſing. lib. 12. Calices argenteos 3. miniſteriales 20. penſantes ſinguli lib. 3. l. 33. olei nardini p. lib. DCCC. (M. DCCCC.) lin. 34. aromata incenſi beatis martyribus lib. 100. lin. 37. & omnes agros a porta Seſſoriana uſque ad viam Præneſtinam, & uſque ad viam Latinam, & uſque ad Montem Gabum. (M. Galbum) poſſeſſionem Auguſtæ Helenæ præſt. ſol. 320. Inſulam Sardiniam cum poſſ. ſuis o. ad e. p. ſol. 34. Mexenam cum poſſ. ſuis omn. ad eamdem inſulam pertin. lin. 45. & 46. inſulam Matiniæ quæ eſt Mons Argentarius præſtantem, lin. 47. Poſſeſſionem in territorio Sabinenſe, quæ appellatur Duas caſas, ſub monte Lucretii præſtantem ſolidos 200. Hiſdem temporibus fecit idem Auguſtus ex ſugg. Silv. Epiſcopi baſilicam in civitate Oſtia juxta p. v. R. in honore B. Apoſt. P. & Pauli & Joannis Baptiſtæ, ubi obtulit hæc dona: patenam arg. penſ. lib. 30. lin. 57. lib. 8. pat. arg. lin. 60. ſingulæ. lin. 63. aſſis, quæ eſt inter portum & Oſtiam civitatem poſſeſſiones omnes marit. lin. 13. a fin. poſſeſſiones Quirini in territ. Oſtienſe præſt. ſol. 42. poſſeſſiones in inſulas præſtantes ſol. 30. Item obtulit Gallicanus baſilicæ ſupradictæ SS. Apoſtolorum Petri & Pauli & Joannis Baptiſtæ hæc dona. Coronam arg. lin. 3. Maſſam Mallianum in terr. Sabinenſe pr. ſol. 115. & tremiſſem Fundum Piccoras in terr. Bellimo p. ſ. 43. F. Surorum via Claudia in t. V. p. ſ. 57. M. G. in terr. S. l. 25. Hiſdem temporibus fecit idem Aug. in civ. Alb. baſilicam in honore S. Joannis B. ubi obtulit hæc dona. Patenam arg.

Col. 2. lin. 13. lib. 6. lin. 14. poſſeſſiones Lacmuturni c. adi. præſtantes ſ. 60. Fundum Molas præſtantem ſ. 50. Poſſeſſionem Albanenſem c. l. Alb. præſtantem ſol. 250. Maſſam Mutii pr. ſ. 170. omnia ſenica deſerta, vel domos civitatis in urbe Alban. omnia in circuitu eccl. Conſtantinianæ, obtulit Auguſtus poſſeſſionem Tiberii Cæſaris præſtantem ſ. 80. poſſeſſionem Orti præſtantem ſol. 20. Poſſeſſionem maritimam præſt. ſol. 50. poſſeſſionem Armatimanam in terr. Corano pr. ſ. 50. (M. 150.) poſſeſſ. Statilianam p. ſ. 70. Poſſeſſionem Medinam p. lin. 32. Hiſdem temporibus fecit idem Auguſtus intra urbem Capuam baſ. A. lin. 35. ubi & obtulit dona hæc. Pat. lin. 36. & 37. argenteos 4. linea ibid. lib. 7. lin. 40. candelabra 4. in pedibus, &c. (M. candelabra Græca 4. in pedibus) (Fara canthara ærea 30. penſ. ſing. lib. 5.) fara canthara argentea 30 penſ. ſing. lib. 8. (in cod. M. incluſa deſunt. Obtulit quoque poſſeſſiones, maſſam Statilianam in terr. Mercorano præſt. ſol. 315. poſſeſſionem Munera in terr. Cajet. p. ſ. 85. Poſſeſſionem Paternam in terr. Sueſſ. pr. ſ. 150. Poſſeſſionem Gauronicam in ter. Sueſſ. p. ſ. 40. poſſeſſionem ad centum in terr. C. p. ſ. 60. Hiſdem temp. lin. 54. Hiſdem temporibus fecit idem Auguſtus in urbem Neapolim baſilicam, ubi obtulit hæc dona. patenas a. d. p. ſ. lib. 25. calices argenteos miniſteriales 15. p. ſ. lib. 2. Scyphos argenteos duos penſ. ſinguli lib. 10. amas argenteas 2. penſ. ſing. lib. 15. fara argentea 20. penſ. ſing. lib. 10. Fecit autem formam aq. per milia 8. Fecit quoque & forum & domum, & obtulit poſſeſſiones iſtas. poſſeſſionem Macarii pr. ſolid. 150. poſſeſſionem Cybrianam (M. Cyprianam) pr. ſ. 105. poſſeſſ. Sclinam (M. Seliniam) pr. ſ. 108. poſſeſſ. Avilas pr. ſol. 140. poſſeſſ. Nymphulas pr. ſol. 15. poſſ. Inſula c. C. pr. ſ. 80. Hiſdem temporibus conſtituit B. Silveſter in urbe Roma titulum ſuum in re- *pag. 259.*
gione 3. juxta thermas Domitianas, quæ cognominantur Trajanæ, & titulum Equitii, (in ora, Silveſtri ut M.) ubi donavit Conſtantinus A. hæc. patenam argent. penſ. lib. 20. calices argent. miniſteriales 5. penſ. ſing. lib. 2. amam argenteam 1. penſ lib. 10. Scyphos argent. 2. penſ. ſing. lib. 8. fara canthara arg. 10. penſ. ſing. lib. 5. canthara ceroſtrata ærea 16. penſ. ſing. lib. 40. fundum Preſcilium in territorio Sabinenſe præſt. ſol. 50. Fundum Barbatianum in territ. Ferentis pr. ſol. 35. & trimiſſum. Fundum Scafiarium in terr. Tribulano pr. ſol. 46. & trimiſſum. Fundum Berrualas in ter. Corano pr. 70. (M. 40.) Fundum Tauri (M. Fundum Supplician. in ter. præſt. ſ. 70. Fundum Tauri in territor. Vegentano pr. ſolid. 52. Fundum Sentianum in terr. Tiburtino pr. ſolid. 30.

Fundum Ceranum in territ. Prenestino præst. 50. (M. 35.) (Fundum Termulas in territ. Prænestino pr. sol. 35.) inclusa non sunt in M. Possessionem Cilonis in territ. Prænestino pr. sol. 58. obtulit etiam Augustus omnia necessaria titulo Equitii. Hic Silvester fecit ordin. 6. per m. D. presb. 42. diac. 36. Ep. per d. l. 65. Hic Catholicus & confessor quievit & sepultus est in cimit. Pr. via Salaria miliario 3. ab urbe R. 2. Cal. Januar. (M. mil. ab v. R. 2. Cal. 1.) & cessavit Ep. d. 15.

Pag. 11. col. 1. lin. 7. & Fecundi c. ibid. Februarii lin. 11. & ab eodem Episcopus v. R. c. & constitutum de omnibus Ecclesiasticis ordinibus fecit. Basil. 2. via Ard. (M. id est, via S. Pauli) in qua sepultus est. aliam in urbe R. juxta Pallatinas (M. id est, prope Capitolium.) Ex hujus suggestione Const. A. obtulit basilicæ, q. cimit. c. lin. 19. in basilica quæ est in urbe obtulit hæc dona. Patenam arg. lin. 21. pens. singulæ lib. 20. lin. 24. Cor. arg. 1. pens. lin. 27. Baccanas. lin. 28. trimissos 2. Fundum marmoreum via Ardeatina pr. sol. 55. & trimissum 1. lin. 33. 28. Qui. lin. 34. Ard. quem ipse insistens (M. qui i. i.) fecerat 2. No. Oct. lin. 41. sed ann. 15. m. 2. d. 6. Fuit autem temporibus Constantis filii Constantini hær. a conf. lin. 43. & 44. Hic in multis tribulationibus in exilio fuit. lin. 45. Constantini m. cum g. reu. est ad. lin. 47. Fecit autem Romæ basilicas 2. unam i. f. & al. via Flam. & cimiteria 3. un. via. Fl. aliud via Aur. lin. 16. a fin. quaml. & in p. a. nisi in eccl. tantum, & ut notitia q. o. pro fide est, p. n. c. & ut omnia m. in ecclesia per primicerium Notariorum c. cel. sive cautiones vel instr. lin. 5. per scrinium sanctum cel. lin. 7. diac. 3. lin. 40. Qui sep. est. (M. qui etiam) lin. 2. C. 3. miliario ab urbe Roma 2. Id. Ap.

Col. 2. lin. 4. ex patre Ligusto. Sed correctum Aug. (M. Ligusto) sedit. annos 6. m. 3. d. 4. Fuit autem temp. Constantis hær. filii Constantini. (M. temp. Constantini hær.) lin. 9. & fuit in ex. edita lectio melior. vide p. 11. lin. 10. tres. Congregatis itaque sacerdotibus cum consilio eorum ordinaverunt Episcopum Felicem presbyterum in loco ejus virum venerabilem. Qui Felix fecit Concilium cum Episcopis 48. & invenit 2. presbyteros Ursatium & Valentem consentientes Constantio A. quos ab ecclesia sequestravit. Post paucos autem dies ducti Ursatius & Valens zelo malo, rog. C. A. ut revoc. L. ab exilio, & unam tantum communionem cum eo participarent secundum baptismum. (M. id est, secundum baptismum) Tunc missa auctoritate per Catholinum ag. in reb. & simul Urs. lin. 24. ut una participatione communionis conveniret eum hæreticum tantum ut non rebaptizarent. Tunc revocarunt Liberium de exilio. Rediens autem Liberius, habitavit in cimiterio S. Ag. apud Germanam Constantii A. ut q. p. e. i. aut r. rediret in civitatem. Sed Constantia A. quia fid. e. d. nostro Jesu C. lin. 34. convocavit aliquos q. e. f. A. erant, & facto Concilio misit & r. L. de cim. S. Agn. & Felicem qui erat Catholicus de Episcopatu ejecit. (M. & ingressus Romam in ipsa hora fecit Constantius A. Concilium cum hæreticis simul etiam cum Ursatio & expulit Felicem de Episcopatu, qui erat Catholicus, & revocavit Liberium. Ab eodem d.) ab eodem die fuit pers. in cl. ita ut intra Ecclesias presbyteri & diaconi (M. & clerici) nec. & m. cor. Tunc Fel. lin. 45. ubi reg. in pace 4. Cal. A. Liberius 4. Non. A. Romam ingressus conf. C. h. non tamen rebaptizatus est Liberius (M. est hæreticus) sed præbuit assensum, & ten. lin. 5. ac B. Pauli, nec non Constantinianam an. 7. & fuit magna persecutio in urbe Roma, ut cl. & sac. neque in ecclesiis, neque in balneis hab. int. Hic L. ornavit de Platoniis marmoreis sep. S. Agnetis. Hic fecit bas. lin. 12. a fin. Lidiæ. omnes itaque anni Felicis in ejus ordinatione dinumerantur.

Pag. 12. col. 1. lin. 1. & secundo baptizatum. (M. rebap.) ab Eus. Nicomediense Episcopo 1. N. lin. 2. villa. Hoc declarato ab eodem Constantino præcepto Constantii A. filii Constantini senioris martyrio cor. lin. 8. quam fecit. Hic fecit ordinationes in urbe Roma per m. D. lin. 11. Qui etiam capite truncatus cum multis clericis & fidelibus infra muros urbis ad latus formæ Turgann. 3. Id. N. exinde rapuerunt (M. & exientes r.) corpus ejus Christiani cum Damaso presbytero & sepelierunt in basilica supradicta ejus via Aurelia 12. Cal. D. miliario 2. ab urbe R. & cess. Episc. dies 38. (M. via A. 17. Cal. Dec. in pace. Qui cum passus esset in civitate Corana, exinde captum est corpus ejus a presbyteris & clericis, & sepultum in basilica, quam ipse construxit via Aurelia 12. Cal. Dec. miliario 2. ab urbe Roma. Et c. Ep. d. 38. lin. 25. sedit annos 18. m. 3. dies 11. lin. 27. sub. cont. Ursinus. lin. 29. & plurima cum eo mult. e. & sic c. est Dam. Ursinum vero ejecerunt ab v. & Neapolim constituerunt Episcopum. li. 32. in urbe Roma. lin 34. juxta theatrum, quod S. Laurentii vocatur nomine. Aliam via Ard. lin. 36. & dedicavit Platoniam ubi corpora Sanctorum Apost. lin. 40. vers. exornavit. Hic multa corp. martyrum req. & invenit, quorum etiam tumbas versibus exornavit. (M. quorum etiam tumbas & martyria versibus decoravit.) Hic invidiose de adulterio incriminatur, & facta Syn. lin. 23. a fine in urbe Roma basilicam q. i. c. ubi & hæc dona obtulit. Patenam arg. penl. lib. 20. amam arg. pens. lib. 15. scyphum argenteum anaglyphum pens. lib. 10. Coronas argenteas. lin. 20. Calices ministeriales arg. pens. singuli lib. 10. canthara cerostrata ærea. ib. domus in circuitu basilicæ præst. sol. 155. possessionem P. in t. F. cum adjacentibus adtiguis pr. sol. 120. & trimisium. lin. 12. Cassino. lin. 9. solid. 28. Hic constituit, ut psalmi diu noctuque canerentur per o. Eccl. quique hoc præcepit presb. lin. 8. in urbe Roma. lin. 3. & germ. 3. Id. Dec. & cess. Ep. dies 31. lin. 7. & exparsit per uniu. m. ut in omnium (M. omni) Ecclesiarum archivis teneretur ob oppugnationem contra omnes (M. omnis) hæreses. lin. 13. qui nomin. ferm. (in ora cod. Maz. hinc comprobatur quod Ecclesia primitiva consecrabat in fermento. v. sup. in vita Zephirini.) Hic invenit Manichæos in urbe quos in exilium deportari jussit, & constituit ut non participarent c. f. communionem. (M. communione.) lin. 14. vexari. (M. vexare.) Hoc quoque constituit ut si q lin. 23. trans. fui, ob human. Eccl. Viaticum ei in fine tradatur. Hic constituit hæreticum sub manus impositione rec. lin. 26. in urbe Roma. lin. 36. 8. Cal. Mart. lin. 37. sed ann. 3. m. 2. d. 10. (M. ann. 3. d. 10.) lin. 38. ut quotienscumque. lin. 42. via Mannutina in v. R. Hic constituit n. r. lin. 44. in cl. honore f. (M. ut ed.) nisi q. Epis. designarent chirographa. lin. 46. Hic fecit ord. 2. in urbe Roma. lin. 47. loca 10. (M. 5.) Qui etiam sepultus est in cimit. lin. 50. dies 21. (M. d. 31.) lin. 7. a fin. Cat. invenit, quos in ex. in monast. rel. Hic in. Pelag. & Celestinum hær. & d. e. & constituit ut q. n. f. de Christiano de uno nascatur per baptismum (in ora Regii cod. hoc est, baptizetur, quod Pelagius damnabat.) Hæc non sunt in cod. Maz. Hic constituit sabbato jejunium celebrari, quia sabbato Dominus in sepulchro jacuit, & discipuli jejunaverunt. Hic dedicavit basilic.

Pag. 12. col. 1. lin 2. Ursicino & Leupardo. (M. Ursiano) lin. 4. Quæ fœmina religiosa est. p. sic ord. ut basilica SS. m. ex ornam. & margaretis (Maz. margaretis ut in cod. Thuano semper) ejus construeretur, venditis scilicet justis æstimat. & constructa usque ad perfectum con-

Edit. Paris. pag. 260.

ſummaretur. In quo loco beatus Inn. lin. 11. & eidem loco hæc dona obtulit. lin. 14. 20. amas argenteas tres penſ. ſingulæ lib. 20. cor. ar. 12. p. 5. lin. 15. Pharum cantharum 1. p. lin. 16. ceroſtrata. (M. ceroſtata) lin. 18. lib. 25. turrim arg. lin. 20. baptiſterii. lin. 23. vas ad oleum criſme. lin. 25. lib. 3. Scyphos arg. anaglyphos 2. penſ. ſing. lib. 10. Cal. arg. bapt. 3. penſ. 5. lib. 2. (M. lib. 5.) patenas argenteas 2. ad criſma penſ. ſing. lib. 3. Scyphos argent. anag. 2. p. ſ. lin. 28 Cal. arg. 6.) Aquamanules argenteas. (M. argenteos) p. ſ. 15. ſara canthara ærea ceroſtrata (M. ceroſtata) in gremio baſilicæ 20. penſantia ſingula lib. 40. Domus juxta baſilicam Blianam pr. ſol. 85. (M. 35.) & trimiſſum (M. trimiſium) balnea in eodem loco juxta templum Mamuri (M. Mamurci) præſt. ſol. 32 Domus in clivum ſalutis balneatæ pr. ſol. 81. & trimiſſum (M. ſol. 77. & trimiſſum) poſſeſſionem Soras in terr. Cluſino præſt. ſol. 79. Poſſeſſionem in territorio Fundano cum adjacentibus adtiguis 15. pr. ſ. 181. (M. 171. & trimiſſum) poſſ. F. i. t. C. p. ſ. 58. & tr. Poſſeſſionem Amandum quam donavit illuſtri fœminæ Veſtinæ conſ. ſuæ in t. Vegentano p. ſol. 46. & trimiſium. Poſſeſſionem Antonianam in terr. Ludiano pr. ſol. 62. Domum Emeriti in clivum Nannutini intra urbem Romam juxta baſilicam pr. ſol. 72. Domum in clivum patricii arbitrata pr. ſol. 60. domum juxta baſilicam in vicum longum quæ cognominatur ad lacum pr. ſol. 82. Piſtrinum in vico longo, qui cognominatur Caſtorini p. ſ. 61. Balneum in v. l. quod cognom. Templus p. ſ. 60. Domum ad cathedram Florianam, lapideam præ. ſol. 58. ſiliquas 3. uncias 3. Portæ Numentanæ pr. ſol. 21. & trimiſium. Hic conſtituit baſilicam B. Agnetis m. a. pr. L. & P. gubernari, & eorum ſolicitudine regi & ornari. Similiter diſpoſitionis tituli ſupradictæ Veſtinæ ab eodem preſbyteris eſt com. pot. lin. 2. a fin. eſt in cimiterio ad urſum pileatum.

Col. 2. lin. 4. Abramio, q. ann. 1. m. 3. d. 12. Hic multa conſtituit in Eccleſia, & f. c. lin. 8. linoſtumis. lin 9. par. comeſſa eſt l. c. b. Hoc quoque conſtituit ut n. cl. lin. 16. in urbe Roma p. m. D. ibid. eſt via Tiburtina juxta c. B. L. m. 7. Cal. & c. Ep. d. lin. 11. menſ. 8. d. 7. lin. 12. menſ. 7. d. 15. Eulalius ordinatus eſt in baſ C Bonif. vero in baſ. Julii. Audiens hoc Placidia lin. 28. ſedenti. Eodem tempore ambo Auguſti m. a præceperunt ut ambo electi ex c. Qui cum pulſi exirent. lin. 36. civit. Anthio ad S. H. veniente autem die pr. P. lin. 39. in urbem Romam. lin. 23. a fin. Clerici autem & plebs petierunt Eulalium in urbem revocari. Ipſe tamen non conſenſit in urbem Romam reverti. Verumtamen poſt annum mortis Bonifacii defunctus eſt Eulalius in eodem loco Campaniæ. Hic Bonifacius conſtituit ut n. m. aut mon. pallam ſacratam contingeret aut l. vel inc. p. in eccl. niſi tantum miniſter: nec ſervum clericum fieri. lin. 12. a fin. S. Felic. martyris & S. Silvani, ubi & poſuit hæc dona. Pat. lin. 10. lib. 13. Scyphum argenteum penſ. lib. 10. Coronas arg. 3. p. ſ. lib. 15. calices minores 2. penſ. ſing. libr. 4. Hic fecit ordinationem 1. in urbe Roma per m. D. lin. 4. Qui etiam ſep. eſt via Salaria juxta corpus S. Felicitatis mart. lin. ult. Ep. dies novem.

Edit. Pariſ. pag. 261.

Pag. 14. col. 1. lin. 4. nat. Camp. vel Romanus ex p. P. ſ. ann. 8. m. 10. d. 17. lin. 8. antiphonatim, q. a. n f. ſed tantum Epiſtola B. Pauli recitabatur, & ſ. m. f. & conſtituit graduale poſt officium ad miſſam. (M. miſſas) cantari. Hic fecit c. d. o eccl. maxime de regionibus qu. h. in archivo eccl. t. r. Hic (M. &) dedicavit baſ. Juliam, in qua poſt ignem celicum obtulit hæc dona (M. poſt ig. zelari o.) patenam arg. penſ. lib. 25. lin. 18. lib. 10. Calices minores argenteos penſ. ſing. lib. 4. (M. 6.) aquamanules 2. penſ. ſing. lib. 10. Candelabra arg. 2. p. ſ. lib. 30. canthara ceroſtrata ær. 24. penſ. ſing. lib. 30. Coronas arg. lin. 24. lib. 25. canthara ceroſtrata ærea 24. penſ. ſing. lib. 20. Hic fecit ordinationes 3. in urbe Roma p. m. D. lin. 29. loca 42. lin. 31. Epiſc. dies 21. (M. 22.) lin. 36. Sixtus, nat. R. lin. 37. Hic poſt ann. unum & m. 8. incriminatus eſt a quodam Baſſo. Hoc audiens Valentinianus A. i. lin. 42. exam. ind. Synodici purgatus eſt a 56. Ep. & c. eſt Baſſus a Synodo, ita tamen ut in ultimo die Viat. ei n. n. p. h. p. eccl. Quo audito Valent. A. cum Placidia A. matre ejus. lin. 49. prædia ejus eccl. cat. ſociaverunt. Nutu autem divinitatis intra m. 3. defunctus eſt Baſſus. lin. 54. tractans & recondens ſep. ad S. Pet. Ap. lin. 56. Hic Xiſtus fecit baſilicam S. M. Virginis, quæ ab antiquis cogn. Liberii juxta macellum Libie, ubi & obtulit hæc dona. Alt. 60. penſ. ſing. 60. lin. 61. penſ. ſing. lib. 4. (M. lib 60.) Scyphum argent. penſ. lib. 12. Scyphos argent. 5. penſ. ſing. lib. 10. Calices arg. miniſteriales 10. penſ. ſing. lib. 10. (M. lib. 3.) Aquamanules argenteas 10. penſ. ſingulæ lib. 8. Coronam argenteam farum ante altare penſans lib. 30. Coronas argenteas farales 28. penſ. ſing. lib. 10. cand. arg. 3. penſ. ſing. lib. 20. Th. a. p. l. 15. c. ceroſtrata aur. 24. penſ. ſing. lib. 15. Poſſ. Scauranam (M. Scaurianam) in territorio Cajetano (M. Gai.) cum omnibus adjacentibus adtiguis præſt. ſol. 307. & trimiſſum (M trimiſium.)

Col. 2. lin 8. trimiſium. Poſſeſſionem Celeris in ter. Affiliano pr. ſol. 111. & termiſſum. Domum Palmas intra urbem juxta baſilicam cum balneo & piſtrino pr. ſ. 154. Poſſeſſionem Marmoratum in terr. Præneſtino pr. ſol. 111. & trimiſium. Domum Claudii in ficinum (M. in fitimum) præſt. ſol. 104. cervum argenteuum fundentem aquam in fontem penſ. lib. 25. omnia vaſa baptiſterii argentea ſacrata penſ. ſing. lib. 15. Cenacula quoque e regione graduum adhærentia baſilicæ, vel quidq. intrinſecus eſſe videtur. lin. 18. Ap. penſ. lib. 400. lin. 21. im. auream Salv. gemmis pretioſis ornatam, & 12. Apoſtolos cum 12. portis argenteis ſuper confeſſionem B. P. Ap. Fecit quoque Val. A. ex r. lin. 27. fuerat, penſans lib. 2610. (M 2700.) Hujus tempor. lin. 30. ex argento penſ. lib. 200. Item fecit x. l. 33. tranſcendam. Fecit quoque altare ad confeſſionem S. Laurentii de argento puriſſimo penſ. lib. 50. Cancellos argenteos. lin. 39. ducentas. Fecit quoque baſilicam aliam B. Laur. qui Valentinianus Aug. ei conceſſit, ubi obtulit hæc dona. pat. arg. 3. penſ. ſing. lib. 15. Scyphos arg. 4. penſ. ſing. lib. 8. Scyphum argent. (M. aureum) ſingularem, penſ. lib. 10. ornatum margaritis. in ora R. cod. lucernam nixorum 10. auream penſ. libras 10. quæ non ſunt in cod. M. Calices min. arg. 12. p. ſing. lib. 2. Aquamanules argenteas 2. penſ. ſing. lib. 8. Miniſteriales argenteos ad baptiſmum vel pœnitentiam 2. penſ. ſing. lib. 5. Fecit autem monaſterium in Catacumbis. Fecit & fontem baptiſterii ad S. Mariam, & columnis porphyreticis exornavit. Hic conſtituit columnas in baptiſterio baſilicæ Conſtantinianæ, quæ a tempore Conſtantini A. fuerant congregatæ ex metallo porphyretico numero 8. quas erexit cum epiſtiliis ſuis, & verſibus exornavit. Concham aurichalcam 1. penſ. lib. 20. Coronas argenteas pharales. lin. 55. quindecim. canthara ceroſtrata 3. in gremio baſilicę 24. ſara ærea 60. Candelabra arg. 2. p. ſ. lib. 30. Fecit quoque in baſilica Conſt. lin. 59. quod ante non erat. Item epiſtilia. (M. ibid. epiſt.) marmorea. Erexit quoque columnas porphyreticas, quas Conſtantinus. lin. 62. quas & verſibus ornavit. lin. 64. Epiſc. & numerum ſc. commemorans. Hujus temporibus fecit Petrus Epiſcopus Illyrica detegente Athenis baſilicam S. Sabinæ in monte Aventino in urbe Roma juxta

monaſterium S. Bonifacii, in quo & S. Alexius jacet. Fecit etiam in eccleſia S. Sabinæ fontem ad Baptiſterium. Hic Sixtus fecit ordinationes 3. in urbe Roma per m. D. presbyt. 28. d. 12. Ep. per d. l. 51. Qui etiam ſepultus eſt via Tiburtina in crypta. lin. 3. a fin. Epiſc. dies 22. Cætera non ſunt in codd. Regio & Maz.

Pag. 15. col. 1. lin. 14. nat. Romanus. in ora: al. Thuſcus. (M. Tuſcus) lin. 5. di. 13. lin. 7. miliario 3. lin. 14. in Chalcedonia. lin. 17. 408. Ep. lin. 19. cum chirog. Epiſcopi Leonis. Sed & cathol. pr. M. A. præſentia congregavit concilium M. cc. Epiſcop. qui expoſuerunt fidem catholicam & Apoſt. lin. 29. Eutychem & Neſtorium. Et iterum Marcianus A. lin. 34. Leonem,
Edit. Pariſ. pag. 262. dampnantes omnes hæreſes. Item multas epiſtolas fidei miſit b. Leo Archiepiſc. quæ hodie reconditæ ſunt in archivo. Hic firm. fr. ſuis epiſtolis Concilium ſeu Synodum Chalcedonenſem. Ad Marcianum epiſt. 12. ad L. lin. 43. Epiſcopum 8. Epiſcopis per Orient. 18. quas fide confirmavit Synodi. lin 48. hydrias ſex argenteas. lin. 49. B. Petri, duas baſilicæ B. P. quas Conſt. A. lin. 55. Fecit quoque baſilicam B. lin. 14. a fin. apud S. P. Apoſt. Hoc quoque conſtituit ut intra actionem ſacrificij diceretur ſanctum ſacricium, & cætera. Hoc etiam conſtituit ut monachæ non acciperent benedictionem velam. cap. niſi probatæ fuerint (M. niſi fuerint in virg.) in virg. quadraginta annorum. Hic quoque conſtituit ſup. lin. 4. 86. lin. 2. apud S. Petrum Apoſtolum 4. Id. Apr. & c. Ep. d. 7.

Col. 2. lin. 4. Hilarius, n. S. ex patre Criſpinio ſed. ann. 7. menſes 3. dies 10. Hic fecit decr. & per uniu. orbem ſparſit, & epiſt. de fide C. & Ap. confirmantes. (M. confirmans) lin. 11. D. & omnes ſeq. e. & omnes hæreſes, confirmans donationem & principatum SS. Catholicæ & Apoſtolicæ. Hic fecit conſt. de eccl. ad S. Mariam conſulatu Baſilici. Fuit autem a conſulatu Baſilici & Hermerici a 16. Cal. D. lin. 20. & Joann. Evang. lin. 21. pretioſis. Confeſſionem beati (M. ſancti) Jo: Evangeliſtæ fecit ex argento penſante lib. 100. &c. aur. in ambobus oratoriis fecit januas æreas ex argento cl. lin. 28. ubi poſuit lig. d. incluſum in cruce aurea (in M. deeſt vox incluſum) cum gemmis pondo libras 20. (M. ſupra confeſſionem fecit arcum aureum) in confeſſione fecit januas argenteas penſantes ſingulæ lib. 50. ſupra confeſſionem fecit arcum aureum penſantem lib. 4. lin. 34. lib. 2. Fecit & coronam auream ante confeſſionem penſantem lib. 10. Farum argenteum cum delphinis penſ. lib. 5. (M. lib. 2. in confeſſione fecit januas arg. penſ. ſing. lib. 20. Fecit & cor. &c.) lampades aureas 4. penſ. ſingulæ lib. 2. (M. lib. 4.) lin. 39. quæ dicuntur hecaton. Fecit autem pentalaicas & concas caſtriatas 2. & columnas porphyreticas & perforatas (in M. deeſt, &) aquam fund. circumdatas a dextris & a ſiniſtris cancellis cereis & columnis. lin. 46. ex muſivo (M. ex moſeo) ibid. dele notam interrogationis. lin. 48. Joannis fecit coronam. lin. 49. farum cantharum argenteum penſ. lib. 25. lin. 56. lib. 60. columnam auream penſ. lib. 2. in baſilica Conſtantiniana. (M. lib. 30. turrem argenteam cum delphinis p. lib. 60. columnam auream p. l. 2. in baſ. Conſt.) fecit f. c. lin. 15. a fin. lib. 10. Scyphos argenteos 4. penſ. ſing. lib. 5. calices arg. miniſteriales 10. penſ. ſ. lib. 2. (M. ſc. arg. 4. p. ſ. lib. 6. Scyphos aureos 2. penſ. ſing. lib. 6. Calic. arg. min. 10. penſ. ſing. lib. 2.) lin 12. lib. 10. ad B. Petrum Apoſtolum ſcyphum aureum penſ. lib. 5. alium ſcyphum aureum cum gem. praſ. & jac. p. lib. 4. calices miniſteriales argenteos 10. penſ. ſing. lib. 2. amas arg. lin. 9. aureum cum gemmis penſ. lin. 10. (M. lib. 5.) lin. 8. calices min. 10. penſ. ſing. lib. 2. (M. 11.)

Pag. 16. col. 1. lin. 2. ad S. Laur. lin. 7. lib. 10. Lampades aureas 2. penſ. ſ. lib. 15. farum cantharum aur. penſ. lib. 2. turrem auream cum d. penſ. lib. 5. Scyphos arg. 4. penſ. lib. 24. calices miniſt. 12. de arg. 15. penſ. ſing. lib. 10. In alia baſilica S. Laurentii fecit fara arg. lin. 17. decem. miniſteria argentea ad bapt penſ. lib. 10. lin. 19. fara ærea 50. canthara ærea 26. Fecit quoque particulos 25. Scyphos penſ. ſing. lib. 10. Scyphum aureum penſ. lib. 8. calices miniſteriales 50. penſ. ſing. lib. 4. quod ad S. Mariam recondi juſſit. (M. Scyph. aur. p. lib. 8. In urbe vero Roma conſtituit miniſteria quæ circuirent, &c.) In urbe vero Roma conſt. miniſteria, quæ circ. conſtitutas ſtationes. Scyphum autem ſtationatum (M. ſtationarium) penſ. lib. 8. Scyphos argenteos 25. per titulos penſ. ſing. lib. 10. amas argenteas 25. penſ. ſing. lib. 10. Fecit quoque oratorium S. Stephani in baptiſterio Lateranenſi. Fecit autem & bibliothecas 2. in eodem loco. Item fecit monaſterium i. v. ad Lunam. Hic fecit ordinationes 2. in urbe Roma per m. D. pr. 25. diac. 5. lin. 39. beati Sixti, &c. lin. 45. ſedit ann. 15. menſ. unum, d. 7. Hic d. baſ. S. St. in urbe Roma in C. m. lin. 51. Lucinianum. lin. 53. ad ſanctum Petrum, & ad ſanctum Paulum, & ad S. Laur. martyrem hebdomadas, ut pr. ibi. man. lin. 12. a fin. conſtr. Fuit eodem tempore eccleſia Rom. hoc eſt, prima ſedes Apoſtolica executrix. Simplicius enim Epiſcopus hoc aud. d. Petrum Alexandrinum Epiſcopum, eo quod Acacius inn. cr. de eo affirm. 16. reſcripſerunt Timoth. & Acacius. lin. ultim. exp. tamen tempus ejus pœnit.

Col. 2. lin. 2. canthara arg. 16. lin. 4. ord. 2. lin. 6. pr. 58. lin. 8. loca 86. Qui etiam ſep. eſt lin. 10. dies 26. lin. 14. Felix nat. R. lin. 16. dies 17. Hic fuit a temporib. Odoacri R. uſque ad tempus Theodorici R. Hic f. b. lin. 20. Epiſ. relatio venit de Græcia, lin. 25. ſuæ, & facto Conc. damnavit Petrum cum Acacio. Poſt. lin. 31. Acac. iterum damnarent eos, ſi non afferent libellum pœnitentiæ. Qui dum intr. in civitate Heraclia, corrupti ſunt pec. data eis, & non f. ſ. p. 5. Ap. venientibus illis Romam, præfatus Papa fecit Synodum, & facta eſt diſcuſſio, & invenit Epiſcopos Meſenum & Vitalem reos & corruptos pecunia, & ejecit eos a communione. Tunc M. ep. non reticuit corruptum ſe pecunia, cui Concilium conceſſit tempus pœnitentiæ. Et hoc factum eſt. lin. 46. loca 30. lin. 50. de omni Eccleſia. Cætera deſiderantur in utroque codice. lin. 12. a fin. dies 17. lin.
11. Aug. Hujus temporibus inventi ſ. M. in urbe *pag. 263.*
R. quos in exilio deportari juſſit. (M. præcepit) & eorum codices ante fores. lin. 6. Hic ſub geſta Synodica. lin. 3. purgatus eſt & receptus.

Pag. 17. col. 1. lin. 3. relatio de eccleſia Græciæ, eo quod multa mala fierent, & homicidia a P. lin. 5. Eo tempore f. 1. Al. Epiſcopus Catholicus venit R. ad ſedem Ap. quem beatus Gelaſius benigne ſuſcepit. Iterum miſit præfatus Papa, & damnavit in æternum (M. in perpetuum) Ac. & P. lin. 9. ſi non pœnit. expectabat enim ſedes Apoſtolica ſatisfactionem eorum. lin. 13. mil. viceſimo ab urbe. Dedicavit autem & baſilicam SS. Nic. & Eleut. via Lau. in territorio ab urbe Villa pertuſa, & al. b. lin. 17. in fundo Cr. m. ab urbe viceſimo. Hujus Epiſcopatus tempore crevit clerus. lin. 18. 1. clerus. Hic fecit tractatus & hymnos 5. B. Amb. Ep. & lib. 5. adverſ. E. & N. qui h. bibliothecæ eccl. arch. rec. ten. Item fecit duos libros adverſus Arrium. Fecit autem & Sacramentorum præfationes, & orationes cauto ſermone, & epiſtolas fidei delimato ſermone multas. Hic fecit ord. 2. in urbe R. per menſes Jan. & Dec. lin. 12. loca 67. lin. 24. Decemb. & ceſſavit Epiſcop. dies 7. lin. 34. Quinta de regione caput Tauri.

lin. 25. menſ. 10. lin. 27. Hic confeſſionem b. L. M. ornavit ex arg. penſ. lib. 100. eo temp. lin. 38. ipſius ſubtraxerunt, eo quia. lin. 40. pr. & cleri. lin. 43. & n. pot. Hic nutu divino percuſſus eſt. lin. 47. Qui etiam ſep. lin. 16. a fin. S. nat. Sardus. lin. 15. menſ. 6. di. 27. ibid. Theoderici. (M. Theodor.) lin. 13. Cal. Decembris (M. Decembrium) uſque in d. 10. Cal. Auguſti. lin. 7. ex qua cauſa diviſus eſt ſenatus & clerus. lin. 5. conſtit. ut ambæ partes ad Rav. lin. 4. Theoderici (M. Theodor.) Qui cum eſſent Ravennam ingreſſi, hoc ind. æg. invenit.

Col. 2. lin. 1. Quæ æq. invenit in Sym. cognitionem veritatis. lin. 6. Poſt annum vero quartum. ibid. & aliqui ex Senatu m. F. & P. incriminati ſunt S. & ſubordinaverunt t. f. lin. 70. Theodoricum, in utroque codice. lin. 11. Sym. Tunc occ. r. Laurentium. Poſt libellum Romæ factum fecerunt ſc. lin. 17. ſedi Apoſtolicæ. lin. 18. Altinæ civ. lin. 22. P. Altinenſis. lin. 25. Ep. pr. diaconib. cunctoque clero & plebe reintegratur Symm. cum gloria apud B. Petrum in ſede propria. Eodem tempore F. lin. 33. ex invidia exercere. Qui vero commun. Symmacho privatim & publice cum inventi fuiſſ. lin. 35. Quin etiam ſanct. lin. 39. vulnerabant. Omni itaque die pugnam c. eccl. lin. 40. Etiam & m. ſacerd. occid. inter quos Gordianum presbyterum digniſſimum ad vinc. S. Petri Apoſt. quem fuſtibus & gl. interfecerunt. Multos etiam Chriſt. interfecerunt, ita ut nulli eſſet ſecuritas de clero die vel n. per civitatem publice ambulare. Fauſtus vero exconſul pro eccl. pug. Poſt hæc omnia Symm. in Man. in urbe R. quorum omnes codices ante for. baſ. Conſt. incendio cremavit. lin. 53. ad conſ. ſenioris. lin. 55. Petrum ubi fecit ciborium. lin. 58. 1. penſ. lib. 60. Or. S. Thomæ Ap. ex argento & Confeſſionem penſ. lib. 20. lin. 62. Hyac. ex argento ornavit, penſ. lib. 30. Arc. lin. 64. Oratorium S. Apoll. & confeſſionem cum arcu ex a. p. lin. 66. or. S. Soſſii ex arg. & confeſſionem penſ. lib. 20. lin. 13. a fin. ex arg. & confeſſionem penſ. lib. 30. & crucem. lin. 11. lignum ſanctæ crucis penſ. lib. 10. Fecit quoque oratoria duo. lin. 8. in quorum confeſſiones ar. arg. poſ. p. lib. 30. & cubicula omnia. lin. 4. cum quadriporticis m. orn. & ex muſeo fecit agnos & cruces & palmas. Ipſum v. at. omne marmoribus compaginavit.

Pag. 18. col. 1. lin. 1. & alios gradus ſub divo dextra lev. conſtruxit. Item Epiſcopia in e. l. d. l. f. lin. 4. foris in campo poſuit ad uſum neceſſitatis humanæ fecit. Alios quoque gradus. lin. 7. poſuit. Fecit quoque baſilicam S. A. martyris v. A. in f. Lardarium, quam a fund. c. f. lin. 11. duos. Fecit quoque baſ. S. P. martyris ubi & f. arg. penſ. lib. 15. Fecit quoque in e. l. lin. 16. abſ. cui ruina imm. & poſt conf. picturis ornavit cameram. (M. cameras.) Fecit quoque matrimonium. (M. Fecit q. & m.) lin. 18. arg. Salvatoris, & 12. A. p. penſ. lib. 120. Ante fores vero baſil. g. f. in atrium, &c. lin. 24. Intra civitatem etiam R. lin. 27. ciborium f. arg. penſ. lin. ibid. arc. arg. penſ. lib. 10. lin. 29. arg. penſ. lib. 15. ad ſanctos Joannem & Paulum f. g. p. ab ad S. Archang. ampl. baſilicam, & fecit gr. & int. aq. Ad S. Mariam conſtruxit a fund. orat. SS. C. & D. martyrum via Tiburtina mil. 27 ab urbe R. in fundum Paccinianum (M. Pactinianum) rogatus ab Albino & G. il. de pr. fac. conſtruxit a fund. baſilicam B. Petro, & dedicavit. Item ad beatos P. & P. ad S. Laurentium paup. hab. c. Fecit quoque ad B. Petrum 20. c. arg. p. f. li. 44 & arcus 22. argenteos penſ. f. lin. 46. Hic reperavit. (M. reperavit) lin. 49. Cui ruina im. Hic abſ. B. A. quæ in ruina erat. lin. 55. ut omni dominica die, vel n. m. hymno Gloria in exc. D. dic. lin. 56. pecunias. lin. 57. per Lig. & Med. lin. 59. pecuniis red. lin. 62. per menſem Dec. presb. 92. lin. 5. a fin. 117. (M. 114.) Qui etiam confeſſor in pace quievit, & ſep. eſt in baſ. B. P. 14. Cal. Aug. &c. Ep. d. 7. lin. 2. ann. 9. d. 18. ib. Theodorici R. (M. Theodoro.)

Col. 2. lin. 1. Pſalmis er. lin. 2. Meſontis. lin. 5. Syn. cum conſilio Regis Theoderici miſit in G. lin. 4. Alexand. Epiſcopum, & Acacium Conſt. ſub Joanne Conſt. Epiſcopo. cum conſt. R. Theod. (M. Epiſcopo. Direxit quoque) Direxit quoque Evodium Epiſcopum Nemenſem, & Fort. Epiſc. Catinenſem, & Venantium. lin. *Edit. Pariſ.* 11. Hilarium notarium ſuum. Qui euntes ad A- *pag. 264.* naſt. A. lin. 13. egerunt. Miſit quoque ſecundo Evodum. (M. Ennodium) ſupradictum & Per. Ep. Meſeventem p. e. conſortatorias. lin. 18. Anaſt. Aug. lin. 19. E. communis erat. Vol. itaque legatos ſedis Apoſtolicæ per rem. cor. Legati vero cont. A. lin 24. prius operaretur. lin. 25. ejecit eos de urbe per poſter. & imp. in navi periculoſa cum m. & magiſtriano nomine Eliodoro & Demetrio. & hæc dedit eis in mandatis ut nullam civitatem ing. lin. 31. ſubſcriptas (M. ſupraſc.) lin. 33. epiſtolas Epiſcopi civitatum, qui er. c. A. A. timore ejus perculſi omnes illas epiſtolas Conſtantinopolim dir. Furore itaque rep. An. c. P. lin. 48. per quoſdam Gratum & Illuſtrem n. ſcribens ad ſedem Apoſt. ut reint. lin. 51. Notarium, communitos ex omni parte fide & textu libelli pœnitentiæ. Quibus venientibus i. C. lin. 58. 15. multitudo, in quibus Juſtinus Imper. & v. c. erant ſimul occurrerent a caſtello Rot. uſque in civ. Conſtantinopolitanam. Tunc cum gloria & laude ingreſſi una cum Grato & Illuſtri ſunt ſuſcepti a I. orth. Aug. c. g. lin. 63. graviſus eſt, eo quod gr. ſ. ſ. Sentientes hoc qui erant complices Ac. incl. in ſe in E. majore. lin. 68. Niſi nobis fuerit redd. r. lin. 70. Hic præfatus Papa eo tempore perrexit. lin. 9. a fin. ad Juſtinum Aug. & cum vinculo cyrographi, & textu libelli reintegravit (M. integravit) auctoritatem ſedis Apoſtolicæ, damnans P. & Ac. v. o. h. Eo quoque tempore invenit Manich. lin. 4. deportavit, & eorum codices. lin. ultim. Epiſcopatus Catholicus in A. revocatus eſt poſt ann. 74. ex quo ab hær.

Pag. 19. col. 1. lin. 3. Eo quoque tempore venit Reginus (in Regio c. emendatum, regnum. in Maz. legitur, Reginus) cum gemmis a Rege Fr. Clodoveo Chriſtiano miſſus (M. miſium) B. Petro Apoſt. Eodem tempore miſit Juſtinus Aug. Romam multa aurea & arg. dona de Græcia. Evangelia cum tab. aur. & cum gemmis pretioſis penſ. lib. 15. P. a cum jac. penſ. lib. 20. patenam arg. penſ. lib. 12. (M. lib. 20.) aliam patenam argent. penſ. lib. 38. Scyphum circumdatum gemmis penſ. lib. 8. ſcyphos argent. deauratos 4. penſ. ſing. lib. 5. Gabatam hilifirimam (M. hilifirmiam) penſ. lib. 2. tegas cerei 2. aureas 2. penſ. ſing. lib. 6. pallia holovera balthea cum tabulis auro tectis 2. clamydem imperialem. i. ſtolam & ſubſutorium ſuper confeſſ. B. Petri Ap. Hæc omnia a Juſtino A. votorum gratia B. Petro oblata ſunt. Eodem t. Theoder. R. fecit apud B. Petrum trabem, quam cooperuit ex argento, penſ. lib. mille 40. Obtulit quoque Theodericus Rex B. Petro Ap. ceroſtrata argentea 2. penſantia ſingula lib. 70. Eodem tempore fecit Papa Hormiſda in Conſtantiniana baſilica coronam argenteam ante altare penſ. lib. 20. canthara arg. 16. penſ. ſing. lib. 12. Item ad B. P. lin. 30. 20. amas argent. 3. lin. 22. ſex penſ. ſing. lib. 11. Hic fecit ordinationem in urbe R. lin. 38. dies 6. lin. 43. di 16. Fuit autem a conſ. M. v. a. c. Olibrii, temp. lin. 51. hæreticos exterminare, ut Arrianorum Eccleſias Catholicas conſecraret. Nam ſummo ſer. chr. hoc conſilio uſus eſt. Hac itaque cauſa hæreticus rex Theodericus, exarſit. (M. exterminare. Nam ſummo fervore Chriſtianitatis h. c. v. eſt, ut Arr. eccl. cat. conſecraret. Hac itaque cauſa h. r.

Th. audita

Th. audita ex) lin.56. extinguere & dissipare: quod & fecisset, nisi beatiss. Papa Joannes legationem, quam præceperat hæreticus Theodericus recepisset. Qui accepta legatione pergens Const. ad Justinum Imperat. cum senatoribus, id est, Theod. Importuno Agap. & cum consulibus Agapito & Patricio retulit Imperatori quod a Theoderico acceperat in mandatis, ut redderentur Ecclesiæ hæreticis in p. o. Quod si non, om. Ital. gl. perderet. Qui cum appropinquasset civitati, ipse rex, & omnis civitas obviam venit cum cereis & crucibus quasi B. P. præsentialiter adesset. Etiam veteres Græci hoc testificabantur dicentes: Sicut tempore Constantini A. ac B. Silvestri Episcopi sedis Apostolicæ: sic Justini A. temporibus meruisse partes Græciarum B. P. vicarium suscipere cum gloria. Tunc Justinus A. d. h. Deo, hu. se pr. in terram.

Col. 2. lin. 3. Joannem. Tunc beatiss. Papa Jo: cum s. s. c. g. f. rogavit Justinum. A. ut l. acc. in consp. ejus esset. qui & impetravit, & tota Italia liberata est ab impio Theoderico hæretico. Tunc Justinus imperator gaudio repletus est, quia meruit suis temporibus vicarium B. P. A. in regno suo videre, de cujus manibus Justinus A. cum gloria est coronatus. Hisdem temporibus dum prænominatus Papa cum senatoribus Theodoro exconsule, Importuno exconsule, Agapito exconsule, & alio Agapito expatritio defuncto Thessalonica esset Const. Theodericus hæreticus tenuit duos senatores & ex consulibus Symmachum & Boetium, quos gladio interfecit. Itaque sanctiss. Papa rediens a Const. cum omnia a Justino Imperatore obtinuisset, tentus est a rege Theoderico hæretico, missusque in custodia voluit eum interficere. Sed metuens indignationem Justini Aug. facere non potuit: tamen in custodia tenuit eum, ubi fame & siti cum senatoribus & consulibus defunctus est apud Ravennam 15. Cal. Julii. Post hoc factum n. D. omn. 98. die, postquam defunctus est B. Joan. Papa in custodia Theodericus rex hæreticus subito interiit, & mortuus est. Hic Papa restauravit cimiterium beatorum martyrum Nerei & Achillei via Ardeatina: & cimiterium sanctorum martyrum Felicis & Ad. & cimiterium Priscillæ. Hic posuit ornatum super confessionem B. P. A. lin.42. hiacin. Huic obtulit Justinus Imp. apud Const. patenam auream (M. catenam aur.) pens. lib. 20. lin. 46. quinque. pallia auro texta 15. quæ ipse Joan. Papa detulit, & ad B. A. P. & P., & ad sanctam Mariam, & ad S. Laurent. posuit. H. ord. Ep. per d. l.15. Hujus corpus translatum est d. R. & sep. est Romæ in bas. lin.58. natione Samius. lin. 60. di. 13. lin. 63. die 4. Idus Julii usque in quartum Idus Octob. lin.66. & 67. urbis Romæ vel Romuli. lin.7. a fin. quam ipse a solo ref. lin.4. per mensem F. lin.penult.& ult. loca 29.

Edit. Paris. pag. 265.

Pag. 20. col. 1. lin. 2. Episc. dies 3. lin.9. & Justini A. lin.10. ordinatus est sub cont. Dioscorus in basilica Constantiniana. B. vero in bas. Juliæ. Fuit itaque dissensio in clero & populo & Senatu dies 28. donec defunctus est Dioscorus 2. Id. Octob. lin.15. Zelo ductus ab eo acta Synodo sub vinc. anath. per cyrographum damnavit Dioscorum & reconciliavit clerum, qui ejus ordinationi consenserat, quem cyrographum in ar. Ecc. retrusit. cui tamen in Episcopat. n. subsc. lin.22. diaconis atque subdiaconis & not. scutellas argenteas de adept. h. lin.27. & 28. constitutum cum cyrographis sacerdotum & jusjurandum ab eis exegit ante confessionem B. P. A. ut in electione Vigilii diaconi post eum consentirent. Eodem tempore facta est iterum Synodus: & quia hoc consenserant sacerdotes & omnes presbyt. reverentia sanctæ Sedis, & quia contra. lin.36. majestatis de eo quod diaconi (M. in diaconi) Vigilii subscriptione suo cyrographo ante confessionem B. P. Ap. fecerat. Itaque in præsentia omnium sacerdotum. lin.40. & cleri & senatorum ipsum constitutum in incendio cons. lin.42. Africanis ep. de const. & Concilio sedis Apost. li.45. sub die 17. m. Oct. li.46. Episcopat. mens. 2. di.15. lin.51. Martyrius qui & Joannes, n. R. lin.57. scripto cyt. prop. lin. 58. Hypatium. Apostolo hæc dona. scyp. a. c. gemmis pr. jacinthinis pens. lib.4. Scyphos argenteos 2. pens. sing. lib.6. calices arg. 2. pens. sing. lib.3. pallia ol. lin.6. a fin. ordin. unam per m. D. lin.4. loca 21. ibid. 6. Cal. Junii. lin. ultim. dies 6.

Col.2. li.6. 19. Hic in ortu E. sui libellum anquem invidiæ zelo. lin.9. can. adversum D. (M. adversus) lin.14. quia eodem t. Imperator indignatus erat adversus Theodatum, eo quod oc. Reg. Amalanitam, & mox: quæ eum R. f. Domnus vero Papa perrexit Const. 10. Cal. Mai. & ingressus urbem, susceptus est cum gloria, & primo c. h. alt. cum piissimo rege, id est, Imp. Justiniano de religione fidei. Cui Agapitus Papa const. fid. Apostolicæ resp. reddidit de Domino nostro Jesu Christo Deo & homine: hoc est, duas naturas in uno Christo esse. Dum vero contentio verteretur (M. intentio, & ita ut videtur legebatur in R. sed emendatum, contentio) ita ei dominus affuit, ut Episcopus Const. nomine Anthemius inveniretur hæreticus. Sed cum contentio diu verteretur inter Augustum & Agapitum Papam, dixit ei Justinianus A. Aut consenti nobis, aut in exilium te deportari facio. Tunc Agapitus Papa respondens cum gaudio, dixit Imperatori. Ego quidem peccator. lin. 38. & 39. inveni: verumtamen minas t. non p. Dixit ei iterum Agap. ven. Papa. Scias te idon. non esse f. C. nisi Episcopus tuus c. d. n. in Christo esse. Tunc ex pr. A. accersitus est Episcopus Const. Anthemius, & disc. pat. n. v. conf. in doctrinam cat. resp. ut ad inter. lin.48. Christo confiteretur. Quem cum vicisset Papa Ag. glorificatus est. lin.51. Aug. gaudio repletus, humiliavit se sedi Ap. & prostravit ante Papam Ag. Tunc ejectus est Anthemius a communione, & expulsus in exilium. Justinianus vero A. rogavit beatissimum Papam, ut in locum ejus alterum Epicopum Catholicum consecraret nomine Mennam. Eodem tempore venerabilis Papa omnia obtinuit ab Imp. quorum causa directus fuerat. Post dies aliquantos ægritudine detentus, defunctus est Const. lin.4. a fin. sepultum est 10. Cal. O. Hic fecit ordinationem unam in v. R. lin. ult. mens. 1. dies 28.

Pag.21. col. 1. lin. 6. dies 12. lin. 8. pecunia talem timorem indixerat clero, ut qui non consentiret ejus electioni gl. pun. Equidem sacerdotes non subscrisperunt in eum sec. ant. morem. lin.13. ordinationem. Postmodum vero jam ordinato eo, cum vi & metu (M. omni vi & m.) propter adunationem tamen ecclesiæ & cleri religiosi subscripserunt presbyteri. Post menses vero duos. lin.18. Vitiges R. (M. Witiges) Eo tempore Vit. R. amb. R. & cum vi t. f. Amalasinde reg. f. n. Propter hoc in. Imp. Justin. & quia r. f. c. occiderat Th. m. B. (M. Vilis.) lin.24. Got. veniens vero Patricius fuit in parte Siciliæ aliquantum temporis. A. autem eo quod G. fec. sibi R. c. v. I. A. lin.30. quia nol. c. N. aper. ei. Eo tempore. li.33. int. & Got. & o. c. N. ita ut uxores præsentib. maritis earum interfici juberet gladio, & captivos filios & filias eorum exterminaret nulli parcens, nec sac. nec virginibus sanctimonial. nec servis Dei. Invasit quoque prædam omnem, ita ut nec Ecclesiis parceret in prædando. Veniente autem Belisario patricio Romam, bellum magnum fecit Vitiges contra eum, & contra urbem Romam. Ingressus autem Belis. Romam 4. Idus Dec. custodibus & m. fab. aut r. f. lin.46. munivit. Nocte vero ipsa. lin. ibid. Belis. urbem, Gothi qui erant intus vel foris muros, omn. lin.49. & Rav. fugerunt. Postea colligens Vitiges R. lin. 57. regressus contra R. 19. Cal. Mart. fixit castra. lin.52. civitatem. Tunc Belis.

patr. lin. 55. erat, clausit se intra civitatem, & custodivit eam. Per annum vero unum obsessa est civitas a Gothis, & portus Romanus, ita ut exeundi & intrandi non esset cuiquam facultas *Edit. Parif. pag. 266.* concessa. Tunc omnes possess. privatæ fisci vel ecclesiæ inc. lin.63. Nam & eccl. & corpora martyrum sanctorum exterminata sunt a G. lin.10. a fin. remedis sub. Pugnæ quoque erant cottidie contra civitatem his diebus. Sed Belisarius patric. repugnando contra reg. vit. lin.6. & civit. c. sua lib. & pugnando vicit Gothos ut postmodum fugarent Romani Gothos in Ravennam. Post ann. unum eodem tempore t. f. f. p. un. orbem, ut clarius Episc. (M. Darius) Mediolani.

Col.2. lin.4. quod in partes L. lin.5. famis, & de quadam ex familia ecclesiæ suæ hoc retulit. Eodem t. lin.7. Belis. Neapolim, & ordin. eam. Postmodum revenit Romam, & susceptus est a domino Papa Silverio b. & habitavit in palatio Pincis quinto Id. Maii ind. 15. Tunc Vigilius d. apocrisarius erat in Constantinop. Dolens autem erat A. lin.13. a sancto A. P. eo quod hæreum reperuisset. lin.16. Tunc Augusta usa consilio Vigilii diaconi misit epistolas Romam Silverio P. rogans ne pigritaretur ad eam venire, aut certe revocare Anthimum in locum suum. Quas litteras cum legisset Silver. Papa, ingemuit & dixit. li.22. add. Sed fiduciam habens in Deum & B. P. A. resc. A. sic. Domina Aug. rem istam n. f. e. lin.27. jussionem ad B. patr. p. V. d. dicens. Vide aliquam occasionem in Silv. P. per quam deponas illum de Episcopatu, aut certe transmittas eum ad nos. Ecce ibi habes archidiaconum & apoc. Vigilium nostrum car. lin.34. patriarcham. Tunc suscepta jussione B. Pat. dixit. Ego q. ejus juss. facio. Sed & ille cui int. (M. Sed ille qui interest) ut Pilatus dixit: neci ejus Silv. Papæ: ipse reddat rationem de factis suis d. n. I. C. Sed urgente jussione astiterunt quidam falsi testes, & dixerunt: quia nos sæpius inv. lin.43. juxta Lateranis. lin.44. quod aud. Bel. patricius non er. lin.46. Sed cum m. lin. 47. Tunc fecit eum venire ad se pal. Pincis, & a primo & secundo velo r. o. cl. Cumque ingressus fuisset Silv. cum Vigilio solus in mausoleo, ubi Antonina patricia jacebat (M. in mauseolo) in lecto, & Belisarius patritius sed. ad p. e. Antonina dixit ad eum. lin. 55. in manibus G. t. adhuc ea loquente, ingr. est I. lin. 58. & tulit p. de c. e. & duxit eum in c. seorsum expol. eum, & induit eum v. m. & abscondit. li 62. monachum factum. li.11. a fin. Quod audientes, f. o. Vigilius autem diaconus & Apocrisarius promiserat Augustæ Anthemium revocare, si sederet in sede Pet. A. (M. in l. sancti P. A.) & quia Silv. P. noluit hoc facere, accusatus est & ejectus ab Episcopatu, missusque in exilium in Pontias. Quem suscepit Vigilius archidiaconus in sua quasi fide, & sust. eum p. t. lin. 6. & conf. f. & sepultus est. lin.4. & sanati sunt. Hic f. ord. 1. in urbe R. per m. d. pr. 14. diaconos 5. Episc. per div. loca 18. & cess. E. dies 6.

Pag. 22. col. 1. lin.6. mens.6. d.26. Hujus temporibus Bel. pat. bellum fecit cum Vitige R. G. qui fugit noctu, secutusque eum I. m. cognomento Sanguinarius, apprehendit & tenuit, & duxit ad Belis. patric. & ad Vigilium Papam. Tunc deduxerunt eum in basilica Juliæ, dederuntque ei sacramentum ut salvus duceretur ad Justinianum Imperatorem. Quem cum vidisset Imperator, gavisus est, fecitque patricium & comitem, transmisitque eum i. f. P. ibique v. f. Imperator autem Belisarium patricium interrogavit. lin.21. & iterum data ei d. m. e. in Af. ad Guntharum R. Vandalorum, ut quæ fec. lin. 24. in finibus Af. ibid. Guntharum R. & redacta est A. sub republica. Tunc B. p. de sp. Vand. (M. wand.) lin. 21. gem. pensantem lib. lin.31. cerostata argentea deaurata majora duo. lin. 33. dona obtulit, & el. pauperibus largitus est. Fecit enim Bel. Xenodochium in v. l. & aliud in v. Fl. & juxta civit. Ortas fecit monasterium S. Juvenalis. lin. 40. bona fide tua & vol. prom. de patre no. Anthemio, & rev. eum in officio suo. lin.25. a fin. Papa, mandantes Augustæ: Suggerimus pietati tuæ, quia male agit Vigilius cum. lin.23. & quia homicidam illum acc. Sic est enim in furorem versus ut dederit alapam notario suo, & mox ad pedes ejus cadens expiraverit. (M. expiravit.) Item nepotem suum (sed emendatum, item neptem suam) Vigilio Asterii consulis filio mulieris viduæ qua casu faciente fecit teneri noctu filium mulieris viduæ, & tamdiu cædi q. v. f. (M. Item a nepote suo Vigilio Asterii cons. filio casu faciente fecit ten. n.) lin.10. scribonem suum cum jussione sua & virtute majore R. d. Si eum inveneris in basilica B. P. A. parce quod si (M. si) in Lateranis aut in palatio. lin. 12. a fin. mox impositum in navem perduc usque ad nos. quod si non feceris, per v. in sæc. ex te faciam. Eodem tempore Anthemius. lin.6. Dec. erat enim dies natalis ejus, munera erogantem ad populum. Tenentes itaque eum deposuerunt ad Tiberim, miseruntque in navem. Plebs vero & populus sequebatur eum acclamantes ut or. ab eo accip.

Col.2. lin.1. Vigilius, post eum jacere lapides cœperunt, fustes, cacabos, & dicere. lin.4. mort. tua. ib. vadis. Sed quidam amatores ejus sec. sunt eum de eccl. lin.7. Catinensem. lin.9. diaconos, remisitque Romam A. lin.12. ad sanctam Rufinam, & ad custodiendum, & gubernandum clerum: & Val. o. pervenit Constant. in vig. natalis dom. n. I. C. Tunc obvius fuit ei Imp. lin.10. flere. Plebs vero universa cum clero Psall. lin.19. Per biennium autem f. c. de Anthemio. lin. 13. restit. & cautionem manus suæ ei ostendebant, per quam promiserat eum in o. s. *Pag. 267.* reu. Vigilius tamen null. v. eis conf. sed tota virtute magis amori desid. q. v. Tunc dixit eis Vigilius. lin.16. non me fec. venire ad se. lin. 39. Dioclitianum, & Leuterem in lin.41. Tunc dedit quidam alapam in faciem ejus, dicens. lin. 44. fugiens in basilicam. ibid. qui tractus ab ea, ejectus est foris eccl. & fecerunt mitti funem in collo ejus, & trahi eum per totam civitatem v. ad v. postea missus est in cust. lin.50. aquæ. Clerum autem Roman. qui cum eo erat, miserunt in exilium per diversa metalla incidenda. Eodem tempore Gothi f. f. R. B. qui T. nunc. qui descendens Romam, obs. eam, & facta est max. fam. lin. 57. introiv. civitatem a porta S. Pauli indict.13. lin.60. populus fugam caperet, aut per, Ecc. se celaret, ne Romani gladio vitam finirent. lin. 64. Cethegus (M. Cetheus) Alb. & Bas. patricii & consules ex consensu ingressi sunt Const. & præsentati ante Imper. lin.68. sicuti d. e. lin.70. Justin. Augustus. lin.74. interfecta est. lin.75. cum eorum sugg. rogaret pr. lin.77. aut presb. seu diacon. li.78. qui cum eodem fuerant, & in exilium deportati erant, Romam reverti permitterentur. Susc. relatione Nars. lin.9. a fin. dedisset Deus R. Mox misit juss. f. in Gypso & Pr. & adduci eos præcepit ante se Imp. dixitque eis si vultis recipere Vigilium, ut sit Papa vester, gratias agimus. Sin autem, hic habetis Petrum & Archidiaconum Pelagium, pro quibus manus mea erit vobiscum. lin. ultim. piet. tuæ ut restituas nobis modo Vigilium, & quando eum Deus voluerit, tr.

Pag. 23. col. 1. lin. 2. sæculo, tunc cura erit præceptionis tuæ ut donetur nobis Pelagius archidian. noster. lin. 4. venerunt Siciliam in civitatem Syracusa, ubi afflictione calculi. lin 6. nimium dolorem habens mortuus est. Cujus corpus ducunt Romam, sepultumque est ad S. M. via Sal. Hic fecit ord. lin. 12. Episc. menses 3. dies 5. lin. 18. Joanne Vicario, sedit annos 11. m. 10. d. 28. dum non esset eo tempore Episcopus qui ordin. eum, in. s. duo Ep. Joannes Perusinus, & Bonus Ferentinus, & A. presb. Ostiensis, & ordin. eum P. Tunc non erat in

clero, qui posset promoveri, quia monasteria & multitudo rel. sapientium, & nobilium f. lin.27. se miscuisset (M. immiscuisset.) lin.30. Letania. lin.31. spiritalibus. lin.32. Ap. Tunc Pelag. lin. 34. ascendit: & sic satisfecit. lin. 36. Peto ut pet. m. c. ut quisquis ille sit qui prom. est in s. eccl. ab Ostiario usque ad gradum Episcopi, neque per a. neque per alias (M. aliquas) pr. prof. vos enim scitis omnes (in M. deest omnes) quia Simoniacum est. Sed si q. d. i. op. Dei fuerit, bon. vit. h. lin.44. conu. per hos omnes gradus ascendere, quod viva voce confirmatum est ab omnibus. Eodem tempore præposuit Val. lin.48. Eo quoque tempore in. est ab eo bas. lin.50. quæ dum fabricaretur, m. e. & sep. in b. lin.54. loca 51. (M.49.) & cessavit Episcop. m. 3. d.26. lin. 11. a fin. An. illustri sed. ann.12. m.10. d.26. lin. 9. cimiteria sanctorum, & instituit ut obl. & luminaria per eadem cimiteria omnibus dominicis de Lateranis min. Hic perfeci basilicam A. lin. 3. in Tharsia fecerunt & l. s. R. Sindirald & prem. totam Italiam. Tunc egressus Narses ad eos, interfecit regem eorum, & om.9. H. prælio sibi sub. D. v. Hermingus d. F. & Buxillinus. S. m. & ipsi cœperunt premere Italiam.

Col.2. lin.5. sunt. Unde erat t. I. g. lin.6. ducti, suggesserunt Justiniano A. & S. Augustæ dicentes: expedierat R. magis G. s. q. Græcis, ubi N. e. i. & servituti male nos subjicit, & p. ejus, aut certe civitate in Rom. & nos gentibus deserviemus. lin.13. dixit. lin.15. in Camp. lin 16. ut cognovit autem Io: lin.17. suam Romani ad I. lin.19. Neapolim, & cepit eum rogare ut r. li.21. dic domine P. li.23. tota Ital. (M. omnis) lin.25. dic. Prius ego vadam, quam tu de hac terra egrediaris. Cujus deprecatione flexus Narses reversus est Romam. Tunc venerabilis Papa Joan. retin. lin.29. multo tempore ut c. Ep. ibd. conf. lin.31. non post multum temporis m. lin.33. & reductum est cum omnibus divitiis ejus C. lin. 35. sep. est in b. B. Petri A. Hic fecit ordinat. 2. p. m. D. pr. 39. diac. 13. Ep. p. d. l. 61. &c. lin.46. ann.4. m.1. dies 28. lin.49. se tradidisset L. lin.51. Justinianus p. I. quia pericl. R. a fame & m. lin.55. Deus terræ Italiæ in istis laboribus & afflictionibus positæ. Sanctissimus vero Benedictus Papa m. est. lin.58. secretario. Hic fecit ord. 1. per m. D. lin.61. mens.10. di. 5. (M. m. 2. d. 10.) lin.9. a fin. Pelagius post ponitur Gregorio in codice Reg. non in Maz. lin.6. Pelag. n. R. ex p. winigillo. (M. Pelag. 2.) lin.4. Hic ordinatus fuit ab. lin.3. civitatem, & m. v. fieret ab iis per totam Italiam. Eo tempore. lin. 1. inundaverunt. ibid. nullus f. m.

Pag. 24. col.1. lin.2. tabulis lapideis deauratis (in ora R. argenteis) Hic domum suam fecit Xenodochium pauperum senum. H. lin.4. exornavit supra corpus ejus. Q. m. est, & s. in ecclesia B. P. A. Hic fecit. lin.9. pr.28. (M.38.) diac. 8. lin.13. dies 28. cætera desunt. lin.22. lin. 4. m. 5. (M.6.) ibid. Hic fuit temporibus Mauricii & Phocæ Augustorum. Hic expl. omelias Eu. nu.40. super Job lib.35. super Ez. omelias 20. D. lib.4. Pastoralem, & multa alia quæ nu. non p. lin.29. Rav. cepit civitates, quæ a Longobardis tenebantur. lin.31. Tuder. ibid. Eo tempore misit B. Greg. servos Dei, Mellitum, Augustum

Edit. Parisf. pag. 368. (M. Augustinum) lin.35. in predicatione ad gentem A. lin.37. in præfatione C. lin.39. Hic fecit ad B. P. (M. ad S. P.) lin.40. Hic jussit supra corpora beatorum P. & P. missas celebrari. (M. celebrare) E. lin.44. Hic instituit domum suam mon. & mortuus est, & sepultus in B. P. A. ante secretarium 12. die. lin.49. & al. m. sept. pr.39. di. 5. Ep. per d. l. 62. (M. 70.) lin. 51. dies 19. lin.56. Tuscus ex patre Bono de civitate Bleda, f. lin.58. eo temp. lin.59. gravis. Tunc fecit pacem cum g. L. & fecit aperiri h. e. & ven. fr. pop. per solid. 13. tritici modios xxx. additur, c. in utroque exemplari. lin.6. a fin. luminaria addidit.

lin.5. evectum est per por. S. I. & ductum foras muros civit. p. p.M. Qui sepultus est in basilica B.P. A. Hic ecc. de cl. imp. Hic fecit Ep. p. p. d. l.26.

Col. 2. lin. 7. Cataadioce, sedit ann. 8. sic emendatum in. R. cod. (M. ann. 19.) d. 28. lin. 10. Focam. lin.13. Ecclesiarum, quia eccl. lin.9. P. A. lin. 15. Ro. 30. diaconi 3. & clerus omnis sub a. lin.18. nisi tertia d. lin.19. & quem voluerunt habeant. lin.35. Apostoli. Hic fecit Ep. p. d. l.21. & cess. Ep. mens.1. dies 6. a Foca pr. t. q. Pantheon vocabatur. lin.23. martyrum Christi, & reliquias in ea collocavit. lin.37. dona obt. lin. ead. quod & dicavit. (M. ditavit.) Quo defuncto sepultus est ad B. P. (M. ad S. P.) Apost. Hic fecit o. d. per m. D. diac 9. Ep. p. d. l.36. & cessavit Episcopatus mens.7. dies 25. lin. 6. a fin. dies 23. lin. 12. & judicum Reip. mixti fuerunt. & veniens Romam susceptus est a sanctiss. Papa opt. Qui eg. a Roma. lin.8. areata. forte, antarta, pro tyranno. lin. 5. facta est pax. lin. penult. ind. 6. ibid. Scabiarum, & nullus poterat m. s. c. Qui defunctus sep. est ad B. P. Apostolorum principem 6. Id. Nov.

Pag. 25. col. 1. lin. 4. sua ad omnem clerum. lin.6. pr.14. li.8. di.15. (M. d.16.) lin.14. Neap. ex patre Joanne, s. ann. 5. dies 10. Fuit autem mitissimus, benignus, humilis, atque misericors. lin.17. de eccl. & ut acolytus non pr. lin.19. nisi pr. & ut acolytus in Lat. non bapt. lin.24. illud. Hic clerum amavit, & rogami c. s. d. Ante diem ordinationis ejus Eleutherius patricius & exarchus factus antara. (Leg. antarta) assumpsit regnum, & veniens a civitate Romana in castro quod dic. lin.29. Luciolis, a militibus Ravennatis i. est. Cujus caput est ductum C. ad piiss. pr. Qui beatissimus. Papa defunctus est & sep. ad B. P. A. & divisit omni clero pro obsequiis suis r. lin.36. pr.26. diac.24. (M. d.10.) Ep. p. d. l.29. & cess. Ep. d.13. lin.47. Clerum, & renovavit omnem cimiliam B. P. A. lin.49. puro pens. lib.187. Fecit & cerostrata (M. cerostata) majora ex arg. lin. 50. lib. 62. Ipse investivit regias majores in ingressu Eccl. quæ appellantur Medianæ ex argento. Fecit quoque levari trabes in ecclesia B. P. A. nu.16. operuit etiam omnes ecclesias ejus (M. omnem ecclesiam ejus) ex tegulis æreis, quas levavit de templo, q. app. Romuli ex conf. p. Imp. Heraclii. Fecit quoque ad B. A. Ap. juxta eandem ecclesiam B. P. A. ante confessionem ejus tabulam ex argento pens. lib. 73. Fecit quoque ecclesiam B. Agnetis mart. a solo ubi requiescit, via Numentana, miliario ab urbe Roma 3. quam undique ornavit & exq. ubi & multa dona posuit: ornavit enim sepulchrum ejus ex argen. pens. lib. 252. Posuit desuper ciborium. lin. ultim. Fecit & gravatas aureas 3. pens. sing. lib.2. Fecit etiam absidam ejusdem bas. ex musivo, ubi etiam multa alia dona obtulit. Idem f. bas. S. Apol. mart. a solo in porticu B. P. A. quæ app. ad Palmata, ubi multa largitus est dona. Fecit quoque constitutum & decrevit ut omni hebdomada sabbato dies exeat letania a beato Apollinare & ad B. P. cum hymnis & canticis omnis populus occurrat. Fecit ecclesiam B. Cyriaco.

Col.2. lin.13. septimo ab urbe, ubi & dona obtulit. (Fecit etiam ecclesiam beatorum lin.15. & dona ibi obtulit) uncis inclusa desunt in M. Fecit & eccl. B. Severin. lin.17. ab urbe Roma, quam dedic. & ib. dona obtulit. Renov. & cimit. lin.20. via Lau. Fecit quoque basilicam B. Panc. m. a solo via Aur. mil.2. ab urbe, & orn. sep. e. ex arg. pensans lib.120. Fecit & ciborium super altare ejus ex arg. pens. lib.100. Fecit & arcus arg. pens. sing. lib.15. Fecit & cand. aurea 2. pens. sing. lib.5. simul & multa alia dona ibi obtulit. Fecit quoque eccles. B.Luciæ. l.35. ibi obtulit. Fecit & eccles. B. Adriani in tribus foris (M. in tribus fatis, atque ita legebatur in R. sed mutatum ut videtur in foris) lin.ult. ibi obtulit. Sed & multa alia bona fecit (M.dona) ibid. Hic fecit ord.lin.40.

diaconos 11. Epiſc. per div. 81. lin. 42. apud B. Petrum, ſub die. lin. 44. Habieno. lin. 49. Iſacius patricius Mauricius. lin. 53. incitavit ex R. dicens. Qui pr. lin. 56. & milites ipſi nihil exinde ſubventionis habent, dum quando & rogas veſtras, quas dominus Imp. lin. 59. ibi reconditas tenent? lin. 62. eccleſiam, & ven. animo concitati omnes armati. lin. 63. ſenem, & in Epiſcopium Lateranenſe non potuerunt manum mittere, & introire. lin. 10. a fin. cum ſupraſcripto d. Sever. lin. 9. fecit exercitum ſuum reſidere intra Epiſc. Lat. & fecerunt ibi dies tres. lin. 5. & intrantes ſub ſpecie pacis o. v. E. ſeu cimilia. lin. ultim. reliq. ubi p. ſ. t. pro Eleemoſyna erog.

Pag. 26. col. 1. lin. 4. capt. Poſtmodum m. Mauritius e. ſ. ad I. p. R. de eo q. ac. lin. 6. 15. ſubſt. prædictam p. d. lin. 11. civ. Romam. lin. 13. primates Eccl. lin. 14. ut non fuiſſent qui ei reſiſtere debuiſſent. (M. fuiſſet, & debuiſſet.) Poſt dies al. lin. 16. Iſaacius in Epiſc. L. & fuit ibi per dies uſque dum ſubſtantiam illam deprædatus eſt. *Edit. Pariſ. pag. 269.* Eodem tempore direxit ex ipſa ſubſtantia partem quandam in civit. r. ad Her. imp. Poſtmodum reverſus eſt Iſacius Ravennam, & dominus Severinus ordinatus eſt Papa. Hic ren. li. 24. diruptum erat. li. 25. dona augm. li. 27. largitor mitiſſimus. lin. 29. loca novem. Hinc dim. li. 39. dies 9. lin. 41. per ſanctum, lin. 43. qui capti erant a g. Eo temp. lin. 46. & de I. 48. & juxta or. B. I. Eu. Hanc itaque eccleſiam ornavit, & di. d. ibi obt. arcus argenteos 2. penſ. ſing. lib. 15. ſimul & multa alia dona & vaſa argentea. Hic fecit ord. lin. 53. presb. 19. d. 5. Ep. p. d. l. 18. lin. 5 a fin. largitor benignus, & ſuper omnes m. lin. ultim. cum jam increviſſent p. ei contra B. P. Ap. ut eum hered. igne inextinguibili, conſ. d.

Col. 2. lin. 2. cum ipſis cum quibus a. d. eccl. Dei erexit ſe adverſ. Iſ. lin. 6. & congr. multos cum quibus ſe conſtrinxit ſacramento, ut nullus ex ipſis deinceps obediret Iſacio patricio, neque hominibus ejus, quia affirmabat eum regnum ſibi imponere velle. Audiens hæc Iſ. quod Mauricius cum omni exercitu talia ſacramenta ſibi invicem dediſſent, miſit dona magna militibus, & ſacellarium ſuum cum exercitu in civitatem Romanam. Quibus ingredientibus urbem cum exercitu, omnes judices, ſeu exercitus Roman. qui pr. l. 18. Ch. omnes ſe ad dona verterunt. Tunc fugit Mauricius ad eccleſiam B. Mariæ ad Præſepe. At illi tollentes eum de eccleſia, miſerunt bojam in collo ejus. Sim. lin. 23. imbojati miſſi ſunt R. per manus Maurini (M. Mauricii) & Themaati ch. Qui ducentos eos perv. i. c. Ravennatum. lin. 26. Ficudas. lin. 28. a ſupradicto I. ut vivus civit. Ravennæ non. lin. 34. ejus portaverunt R. lin. 33. in ſtipite poni. Illos autem qui cum ipſo ambojati dir. fuer. omnes juſſit ſub arcta c. in carcere mitti, cogitans quomodo eos pun. Sed cum hæc agerentur, judicio Dei ipſis diebus p. d. i. i. l. & m. eſt. Hi autem q. r. e. ejecti de carcere, r. lin. 49. Audiens Imp. lin. 43. Calliopa ad r. o. I. In illis temporibus v. P. e. Af. qui fuerat Epiſcopus & pat. C. lin. 47. cum ſua ſuſceptione Apoſtolicæ ſedi in pr. totius cl. lin. 49. libello quæ a ſe. lin. 53. in populo. ibid. cum in ſacerdotem reg. civ. Poſtea reverſus eſt m. c. lin. 56. vomitum. Tunc ſanctiſſimus Theodorus conu. lin. 61. canonicam ſibi pœnam depoſitionis decernens. qui p. P. reverſus eſt in partibus Or. poſtquam epiſtolas a ſede Apoſtolica tranſmiſſas acceperit, (M accepit) ut a ſuo reatu diſcederet, & noluit diſcedere, juſte canoniceque depoſitus eſt. in R. ſuperſcriptum aliena manu a Deo. Ab eodem tempore juſſu ejus elevata ſunt corpora ſanctorum Primi & Feliciani martyrum. lin. 14. a fin. Romam, & recondita ſunt in baſ. S. St. prot. in monte Cœlio, ubi & hæc dona obtulit, gravatas aureas 3. lin. 10. Fecit & eccl. B. Val. a ſolo via Fl. lin. 9. M. quam & ipſe ded. & d. m. ibi obt. Fecit & orat. Sebaſtiano intra E. L. ubi & multa d. l. eſt. lin. 4. quod etiam multis donis ornavit. Eodem tempore venerabilis Papa Theodoro ſcripſit Paulo patr. regiæ civ. lin. ult. apocriſarios propter hoc maxime ad ſe deſt. præſentialiter eum admonentes & conteſtantes quatinus.

Pag. 27. col. 1. lin. 2. Sed neque r. lin. 6. propter quod ipſe ab ap. ſ. juſta depoſitionis ultione percuſſus eſt. Hic Papa fecit ord. lin. 10. loca 46. Qui ſep. lin. 18. Martinus natione Tuſcus de civit. Tud. ſed. lin. 22. adverſus rectam fidem & ſanctæ Dei eccl. dogma. lin. 23. paternis inſuper definitionibus contraire ſtuduit, & ad operimentum p. er. quibuſdam ſubreptionibus egit, ut ut clem. pr. ſuad. typum exponendo, quo Catholicum dogma deſtrueret. lin. 25. hær. edictionibus enarravit (M. enarrare voluit) lin. 34. ipſe illicite præſ. ſtuduit. In tantum veſaniæ prorupit, ut alt. noſtræ ſ. ſed lin. 38. ne ad ador. immaculatam h. lin. 40. valerent, nec com. ſacr. perciperent. lin. 42. commonuerunt eum, ut ab hujus hæreſis intentione recederet. Necnon & conteſtari eum juſſi ſunt perſ. lin. 45. ſacerdotibus. At ille inſ. eſt eos, quoſdam eorum in cuſtodiam retrudens. lib. 6. ſubmittens. Q. p. per omnem mundum diſperſis, ex diverſis locis querelas eorum ad Ap. lin. 54. ut hujus mali t. e. p. Ap. auct. abſcinderetur commentum, q. m. totum corpus C. E. noc. eorum executionis languor corrumpere valeret. Tunc Martinus venerabilis Papa miſit, &c. Ep. in urbe R. lin. 59. inſtituta p. o. in eccl. domini S. i. Ep. l. reſidentibus Ep. & pr. lin. 63. cond. Pyrrhum, Cyrum, Al. Sergium & Paulum patriarcham Conſtantinopolitanum. lin. 10. a fin. fidem noſtram pr. in lin. 7. continuaverunt, an. ult. percuſſi ſunt. Quæ S. h. in arch. ecc. cont. & facta ſunt inde exemplaria, quæ per om. tr. Or. & occ. dir.

Col. 2. lin. 3. cubic. exarchum ad r. o. I. præcipiens ei & d. oportet ut gloria tua ſicut nobis. lin. 5. urbis peragres provincias. Et ſi q. in. lin. 10. expoſito facias tenere omnes qui ibidem ſunt, Epiſcopos, & poſſeſſores. atque habitatores & peregrinos in eodem ſubſcribere. Si autem q. ſugg. nobis. lin. 16. potuerit ſ. ex Romæ conſiſtenti, jub. hoc idem tenere Martinum, q. h. er. ap. in hac reg. v. Poſtmodum per omnes eccleſias eum fac relegi, qui factus eſt an. ort. typus, ut omnes Epiſcopi It. in i. ſ. Si autem inveneris aliquem contrarium. lin. 20. habe, donec obtinueris pr. & potueris majorem exercitum comparare (M. congregare) tam & Romanæ civitatis, quam & Ravennatis. lin. 21. valeas. Eo tempore Olympius ven. in civ. R. invenit omnem eccl. coadun. lin. 24. adimplere ea quæ ei i. ſ. armans ſec. exercitus virtutem, voluit ſchiſma in S. Eccleſiam mittere. *pag. 270.* Quod cum per plurimum tempus aggredi niteretur, non illum perm. om. D. lin. a. ſ. Dei eccleſia Cath. & Apoſt. ſuperatum (M. ſeparatum) lin. 33. ſubreptitio modo. lin. 36. porr. Dom. Papa, voluit eum interimere ut demandaverat ſuo ſpathario. Sed dominus omnipotens, qui ſolitus eſt. l. 44. & ne Cath. Dei eccleſia hereſibus ſubjiceretur. Q. lin. 45. diverſis jurejurando pr. lin. 48 M. beatiſſimum Papam, n. h. ſe cum pontifice c. & omnia q. i. ei. f. eidem ſancto viro indi. lin 52. in Siciliam. lin. 53. inhabitabant. Sed peccato fac. lin. 54. pervenit. Poſt hæc iſdem ex. lin. 16. a fin. cui cognomentum Calliopa, & Theodorus cubicularius, qui & Pellarius dicebatur, cum i. & tollentes beatiſſimum Papam M. lin. 11. perduxerunt eum Conſtant. Sed nec ſic acquievit eis. Deinde directus eſt in exilium in l. li. 7. confeſſor ſub die 17. m. Septemb. ubi & multa mirabilia per eum operatur Deus uſque in hod. d. Fecit lin. 3. loca 33. & ceſſ. Ep. annum unum, menſ. 2. di. 20.

Pag. 28. col. 1. lin. 4. nat. Rom. ex patre Ruffiniano de reg. pr. Aventinæ, clericus a cunabulis ſ. an. 2. m. 9. d. 24. Fuit autem b. lin. 10. ſubminiſtravit. lin. 15. priorum. ibid. ul. regulam, non

aliter

aliter declarans duas operationes. lin. 18. Ch. Unde accenſus populus. lin. 21. Unde etiam. lin. 24. quæ ad Pr. dicitur, niſi pr. idem Pont. m. e. ſe al. ſuſc. Fecit autem ordinationes 2. Epiſcop. per d. l. 30. 21. lin. 34. dies 28. lin. 38. Signentis, p. C. ex p. A. lin. 40. ad piiſſ. p. (in M. deeſt, piiſſimos) lin. 43 Quorum cl. p. e. m. direxit B. P. A. Evang. aur. lin. 47. ornata. lin. 48. littora. ibid. Tarentum, deinde B. lin. 49. Romam q. lin. 52. miliario 5. ibid. eum ipſa d. lin. 57. Petrum cum exercitu ſuo ad orationem. (M. Petrum, & orationem & donum i. obt.) Die ſabbato perrexit ad S. M. ibique donum obt. Dom. d. iterum pr. lin. ibid. cereis, & obt. ſ. a. ipſius. linea 11. a fin. Sabbatorum d. ibid. ad Later. & ibidem pranſit. lin. Iterum dom. ib. & poſt cel. m. lin. 7. Pontifex. Itaque 12. dies in c. R. perſeverans, omnia. lin. 3. diſcooperuit. lin. ult. dir. Poſtmodum.

Col. 2. lin. 2. N. Deinde mari tyrremo perr. Regium. Ingreſſus itaque Siciliam p. t. 7. habitavit in c. Syr. & tales afflictiones p. populo. l. 6. Af. vel S. lin. 7. atque nauticationem. lin. 9. fuerunt. ib. fil. a parentibus ſeperaret. (M. ſeparaRet.) Alia etiam multa i. p. ſ. ut aliquibus ſ. lin. 11. remaneret. Sed & vaſa ſac. & cimilia 5. D. ecc. auferentes n. d. Poſtmodum. lin. 14. per ind. 12. proditus Imp. in balneo Dei judicio occiſus eſt. Eodem tempore miſſi ſunt a Vitaliano Papa in Britanniam Theodorus Archiepiſcopus & Adrianus abbas, utrique doctiſſimi, qui plurimas eccleſias Angelorum doctrinæ Eccleſiaſticæ fruge fœcundarunt: e quibus Theodorus Archiepiſcopus peccantium judicia, quantos ſcilicet annos pro unoquoque peccato quis pœnitere debeat, mirabili & diſcreta conſideratione deſcripſit. Non poſt multum vero temporis jam dictus venerabilis Papa vitam finivit. lin. 18. diaconos 50. E. lin. 27. Jobiano. lin. 28. quinque. Hic fuit mitiſſimus, atque benigniſſimus. lin. 30. a majore uſque ad minorem (M. a minore uſque ad majorem) lin. 31. exhiberet, ut etiam unuſquiſque quod poſtularet, ab eo ſine dubio impetraret. linea 34. Hujus tempore Mezetius, qui erat in Sicilia cum exercitu Orientali, arripuit regnum. tunc perrexit exercitus Italiæ. lin. 38. A. & pari modo venerunt in Siciliam in civitatem Syr. & D. a. interemptus eſt nec dic. Mezetius, & multi ex ducibus (M. judicibus) linea 43. ejuſdem. Poſtmodum venientes Sar. lin. 45. in pop. ſ. vix pauci, &c. ut in ora. lin. 18. a fin. in ora. navigio illuc detul. aſp. Alex. rev. ſunt. Eo tempore Adeodatus Papa eccleſiam B. Petri, quæ eſt in via Portuenſe juxta pontem Meruli. lin. 24. Sed & monaſterium S. Her. lin. 23. ſanctiſſ. vir. pr. multis novis ædificiis augmentavit, & multa ibi prædia conquiſivit. Abbatem & congregationem ibi conſtituit. Poſt lin. 18. atque ton. ſ. quales numquam fuere a tempore diluvii, ut homines & peculia de fulgore int. (in R. c. emendatum, de fulgure) lin. 15. Maz. cottidie. R. quot. lin. 12. rec. in tantum ut per ipſas pluvias denuo leg. r. lin. 10. a fin. pro quo omnes mirabantur. lin. 7. Qui ſep. eſt. lin. 5. Julii.

Pag. 29. col. 1. lin. 5. ſedit ann. 2. linea 7. B. Petri ſuperius, quod Paradiſus dicitur, & eſt. lin. 8. q. candidis & magnis marmoribus mirifice ſtr. lin. 10. Item eccl. S. Euſemiæ, lin. 14. in mon. Boetiano N. lin. 16. diviſit, & in dictum monaſterium monachos Romanos inſtituit. lin. 19. ſegreg. alicephali d. lin. 23. Hic Papa dum eſſet el. linea 26. ſurgentes o. p. & g. mir. quidnam eſſe poſſet. Poſt eam apparitionem maxima mors a parte Orientis ſubſecuta eſt. Hic fecit ordinationem 1. lin. 32. loca 6. lin. 40. di 4. Hic fuit tam benignus, & m. ut etiam omnibus. lin. 44. Ravennatum. lin. 45. Hic ſuſcepit divalem juſſionem ſecundum ſuam poſtulationem per quam relevata eſt quantitas, quæ ſolita erat dari pro ordinatione Pontificum, ſic tamen ut ſi electio facta fuerit, non debeat ordinari qui electus eſt, niſi prius decretum generale introducatur in regiam urbem ſecundum conſuetudinem, & cum ejus imperatoris conſcientia & juſſione debeat ordinatio provenire. Suſcepit quoque divalem juſſionem piiſſimorum pr. lin. 48. per profanam gl. a ſecretis miſſam deceſſori ſuo. lin. 50. ut deberet ſac. lin. 53. diſt. Direxit itaque A. lin. 54. Regianum, & I. Port. Epiſcopos. lin. 56. Joan. diac. Conſt. ſubdiaconum, Th. lin. 59. monachos. (In cod. M. hæc adduntur in fine pag. recentiore manu.) Clericos videlicet diverſi ordinis ſuper quod competebat, honoribus ampliavit. *Edit. Pariſ. pag. 271.* Hic ultra conſuetudinem arcarius Eccleſiæ Romæ efficitur, & per ſemetipſum cauſam arcarii diſpoſuit, emittens videlicet præcepta per nomen collatorum manu ſua obumbratus. qui infirmitate detentus arcarium. lin. 5. a fin. juxta conſuetudinem inſtituit. Hujus temporibus indict. 8. ſimiliter & mortalitas major atque graviſſima ſubſecuta eſt menſe Junio, & Julio, & Auguſto, & Sept. in urbe Roma, qualis nullis temporibus aliorum potuit fuiſſe, memoratur: ut etiam parentes cum filiis atque fratribus, ſeu ſorores vel nati per lecta ad ſepulchra ducerentur. Poſtmodum vero foras circumquaque ſuburbana & caſtra devaſtare non ceſſavit. Qui ſupraſcripti miſſi ſedis Apoſtolicæ ingredientes regiam urbem die 10. m. Nov. ind. 9. Domino ſolatiante, atque principe Apoſtolorum comitante ſuſcepti ſunt a principe in oraculo B. Petri Ap. intra palatium porrigentes ei ſcripta Pontificis. Quæ dum ſuſcepiſſet commonuit eos atque ad. eſt, ut non per iram aut cum furore, ſed per pacificam diſpoſitionem dimittentes ph. aſſ. pura ſanctarum ſcripturarum patrum fide probata p. Syn. d. ſat. Dedit quoque eis inducias ad retractandas ſcriptiones, tribuens eis omnia.

Col. 2. lin. 20. in domo, quam Placidam vocant, die 18. m. ſupr. Dominico vero die. lin. 25. & 26. ſuſciperet communiter. lin. 28. die 12. m. Nov. in baſilica, quæ & Trullas app. linea 30. reſident. Conſtant. A. & cum eo Georgio. lin 35. Qui cum proni adoraſſent, reſ. e. pr. una cum noſtris, (Clericos videlicet, & heic adduntur quæ ſupra adſcripta ſunt. Pag. 59. col. 1. poſt vocem monachos. in Regio tamen melius quam in M. legitur, qualis nec temporibus aliorum Pontificum fuiſſe memoratur.) Poſt hæc Patricii quinque, omneſque incliti cum omni Synodico, & ab ejus pietate habita inquiſitione cujus partis. Legati ſedis Apoſtolorum dix. lin. 43. ſedis auctoritas exponatur. Quod audientes læti eff. lin. 47. Nam per veritatem non ſe ſuperare extimaverunt, niſi per m. lin. 49. quæ in lib. ipſis add. lin. 51. voluntatem in Domino I. C. eſſe dic. linea 55. unam voluntatem dicentes. linea 57. Alia ſane die C. linea 58. præſidens in quæſtione de ipſis cod. ſ. lite ita rep. falſa ipſa n. linea 61. die 22. Nov. linea 62. miſſi ſedis Ap præſentantes locum beatiſſ. Agath. P. & præcepit eos Synodus reſidere. Quibus linea 9. a fin. eis, ut i. linea 10. deducerent. ibid. & legerentur, veriſſimi reperti ſunt. lin. ult. dies 14.

Pag. 30. col. 1. lin. 6. 2. duas naturas & voluntates & op. in Chriſto dicentium. lin. 10. ſanctiſſ. Papæ Agath. linea 12. dictis inſertis. ibid. ſubſc. 120. Cumque poſt hæc adhortatus eſſet nec dic. lin. 18. aut oper. lin. 21. ad legendum, in quo hæretica dogmata, &c ut in ora lin. 27. ubi ſubſcriptio ejus erat. lin. 29. amplecteretur juxta ſcripta Agathonis Papæ, vel ſ. ven. p. reſpondit, quod acc. lic. in ſcripto reſponderet, quæ opp. er. lin. 34. Feb. Dom. die in or. beati Petri i. p. adſtantes Auguſtus ſimul & Patriarcha, legatos ſedis Apoſtolicæ ſuſceperunt, relegentes ſugg. al. pro eorum commendatione, a beatiſſimo Papa ſupraſcripto (M. ſubſcripto) dir. Eo Georgius venerabilis patriarcha profeſſus eſt in ſcriptis duas nat. lin. 41. & vol. & oper. dicunt. lin. 47. una cum principe. lin. 49. ut ſe in partem quam quiſ-

que vellet div. Georgius Pat. rec. cum ſuis in partem orthodoxorum . Macarius vero cum ſuis in partem aliam hæret. lin. 55. q. fec. porrexerunt princ. & r. eſt. & commonitus eſt M. q. ſ. v. c. reſp. ſe in eadem perfidia . lin. 62. Baſilius Crec. Ep. or. ejus abſtulit , & anath. foris Sinodum proi. ſimp. linea 66. eicientes . ſic conſtanter legitur , ut in aliis libris veteribus . linea 68. mirarentur . Ac per hoc ſignificatum eſt quod ſ. h. depulſæ ſ. linea 8. a fin. monaſterii Bajas . linea 4. ex presbyteris, Leontio ex diaconis , Pol. Ep. & Anaſtaſio ex presbyteris truſi in exilium in R. lin. ult. de ſcripturis eccleſiarum , vel de picturis , aut de foribus ubi eſſe poterant , nomina Patriarcharum , id eſt , Macarii , Ciri , Sergii , Pyrrhi , Pauli , necnon & Petri , per quos error iſte uſque nunc pullulaverat .

Col. 2. lin. 4. gratia Dei o. lin. 7. quod in regia urbe erat . lin. 8. dominico die Paſchæ in eccleſia ſanctæ S. pub. miſſ. c. pr. & p. Latine cel. & omn. un. linea 13. acclam. (Hujus venerabilis Papæ temporibus indict. 7. luna eclipſim pertulit menſe Junii die 18. Similiter mortalitas maxima atque graviſſima ſubſecuta eſt menſe Julii , Aug. Sept. in urbe Roma , qualis nec temporibus aliorum Pontificum fuiſſe memoratur , ut etiam parentes cum filiis atque fratres ſeu ſorores bini per lecta ad ſepulchra deducerentur . Pari etiam modo foras circa quæque ſuburbana & caſtra eadem mortalitas diffuſa eſt . Hic quoque Papa clerum diverſis honoribus ſuper quod competebat , ampliavit . Verumtamen ultra conſuetudinem arcarius eccleſiæ Romanæ effectus eſt , & per ſemetipſum cauſam arcariæ diſpoſuit , emittens videlicet de ſuſcepta per numenculatorem (legend. nomenculatorem) manu ſua perumbratas . Qui in infirmitate detentus arcarium juxta conſuetudinem inſtituit . Hic dimiſit omni clero) incluſa extant totidem fere verbis lin. 25. ſolidos duo milia CLX. lin. 28. loca 18. lin. 31. menſ. 5. lin. 35. Leo junior nat. S. de p. P. lin. 36. decem . Hic fuit vir eloq. lin. 38. eruditus , cant. lin. 40. (M. ſubtiliſſimus) lin. 41. & eloquentiæ majori lect. politus . lin. 43. operum , eorumque ſcientiam plebi ferventiſſime ingerebat . Paupertatis quoque amator , & erga inopum proviſionem non ſ. m. p. ſed etiam . (M. ſed &) lin. 50. ac cl. linea 53. & duobus patriarchis , id eſt , Conſtantinopolitano , & Antiocheno atque CL. Epiſ-
Edit. Pariſ. pag. 272. copis , in qua Synodo Cyrus , S. H. P. linea 58. cum diſcipulis ſuis Step. & Polychronio , & aliis , qui un. v. lin. 61. dicebant vel prædicabant , ſunt damnati . Qui vero duas voluntates & operationes in ipſo diſpenſatore noſtro Chriſto Jeſu prædicaverunt , aut defenſaverunt , benigne ſuſcepti , ſicut eadem Synodus ſtud. in lat. tr. decl. Verumtamen de ſupraſcriptis defenſoribus majores , ſcilicet Macarius , Stephanus , Polychronius , & Anaſtaſius , dum nollent a ſuo recedere propoſito , Romæ per di. m. ſ. rec. Prædictus vero Papa abſolvit duos v. lin. 5. a fin. ſupraſcriptis M. lin. 3. quia n.

Pag. 31. col. 1. lin. 1. exponentes per pr. ibid. juxta quod ſ. lin. 3. determ. & anathematizantes hæreticos , ſed & ſupraſcriptorum complices quos ſancta S. v. S. A. anathematizaverat . lin. 7. divale juſſione piiſſimi & cl. pr. eſt. eccl. Ravennatum . ſub lin. 10. el. fuit . (M. fuerit) in civit. Romanam (M. Ravennam) veniat ad ordinandum. lin. 14. nullam conſuetudinem pro uſu pallei (ſic in utroque) diverſis officiis E. perſ. d. Sed & ne Mauri quondam Epiſcopi anniverſarius aut agenda celebraretur prohibuit . Sed & typum autocephaliæ qui ſibi . lin. 19. elegerant . lin. 21. juxta viam Numentanam ubi corp. ſ. lin. 23. & aliorum . lin. 24. Pauli ded. ſub die 22. menſis Februarii , ubi & multa dona obtulit . Hujus temporibus . linea 30. Domini a ſero uſque ad galli cantum & pene tota ſanguine obvoluta laboravit . Poſtea cœpit paulatim poſt galli cantum delimpidari , & in ſuo redire reſpectu . Hic beatiſſimus Papa ordinatus eſt a t. Ep. Aud. Oſt. & I. P. & Bellitrenſi (M. Bellet.) eo quod Alb. eccl. Epiſcopum minime haberet . Hic fecit ord. 1. per menſ. Junii die 26. presbyt. 14. lin. 36. loca 23. Qui etiam lin. 38. ſub die 4. Cal. Julii , &c. Ep. m. 11. di. 21. lin. 47. Benedictus junior n. R. lin. 50. ſic ſe . linea 51. a pueritia uſque ad dignitatem presbyterii exhibuit . lin. 54. red. nomine pariter & op. ut dignus ad Pontificii regnum perv. Fuit autem pauper , amator , h. m. pius , benignus , patiens , & omnibus compaſſionem habens , atque manum largiſſimam . Hic . lin. 62. cum clavis inſiſcellis (M. & fiſtellis) & in circ. per largum ch. p. ſim. in eccl. B. M. lin. 10. a fin. & gamulas (M. ganulas) & clavos 4. auroclavos , & in circ. palergium de holoſ. lin. 8. aliud coop. ornatum de holoſerico . Fecit quoque & cal. aur. m. 2. penſantem quemlibet libram 1. (M. penſ. ſinguli lib. 1.) Hic ſuſcepit divalem juſſionem clem. principis Conſtantini ad v. linea 16. per quam c. ut perſona quæ electa fuerit in ſed. A.

Col. 2. lin. 4. Heraclii . lin. 5. juſſ. ejus , per q. ſignificavit eoſd. cap. ſe dir. lin. 7. ſtella juxta vergilias noctu cœlo ſereno inter Domini natale & Th. lin. 9. veluti cum luna ſub nube eſt conſtituta It. linea 11. Val. die media ab occ. exiit ſtella , quæ cum magno fulgore in partes o. d. (R. in partem) linea 14. er. per dies aliquot , & omnia virentia circ. præ p. c. ipſius ext. ſ. Hic clerum diverſi ordinis in d. S. Paſchæ diverſis honoribus amp. lin. 19. eſt , & dimiſit . ibid. diaconis . lin. 22. loca 22. lin. 24. ſub die Id. Maii , &c. Ep. menſib. 2. dieb. 15. lin. 20. de prov. Antiochiæ ex patre Quiriaco . lin. 21. di 9. (M. d. 10.) Fuit autem vir valde ſtrenuus . li. 36. & 37. in Epiſcopium ductus . H. lin. 40. præſentans . lin. 41. quæ pro D. pr. (M. ut ed.) lin. ibid. autem Synodo ex. ibid. gaud. Romanæ eccl. detulit . Ibidem (M. Idem) ipſ. ſ. ſ. Syn. & edict. cl. pr. confirmantes eamd. S. necnon & al. div. juſſ. detulit. rel. annona c. p. linea 49. Calabriæ non parva , ſed & coemptionem frumenti ſimiliter . linea 51. poterat perſ. ibid. Oſtienſe , Portuenſe , & Bellitrenſe (M. Velletrenſe) linea 56. patre ſuo Conſtantino in in. lin. 57. Deo aux. lin. 59. provincia Africæ . lin. 63. Curr. (M. Turr.) lin. ibid. auct. Romani pontif. linea 57. pro eo q. a ordinatio ſedis Apoſtolicæ ad tempus ejus (M. hujus) eccleſiæ conceſſa fuerat : ipſe vero eamdem ordinationem ejuſdem eccleſiæ poſtmodum protervia faciente retinere temptabat : cum jam anteceſſores ejus archiepiſcopi per præcepta pontificum Romanorum ſuſpenſi eſſent juxta terminationem S. m. M. P. Hic venerabilis Papa Joannes facto Concilio ſac. lin. 3. a fin. ſub dictione ſ. a. lin. 2. firmavit . Cujus rei cyrographum in archivo eecleſiæ Romanæ retinetur . Hic ſanctus vir diuturna i.

Pag. 32. col. 1. lin. 3. Hic moriens dim. o. c. m. diaconis . lin. 15. Hic ſedit m. 11. d. 3. linea 18. in presbyterum Petrum int. ex. autem omnis in Th. p. lin. 22. eo quod m. f. lin. 23. baſ. qui eas clauſas obſervarent , & m. q. lin. 26. ſim. fuerat adunatus . linea 30. perſ. & dum miſſis ab utriſque partibus . linea ibid. reſponſis irent d. & r. & nihil proficerent ad cuſtodiam & conc. conſ. lin. 33. ingr. in Epiſcopio Lateranenſe , elegerunt & denominaverunt t. p. præfati viri , in quo vere erat aſp. a. ven. can. quieti mores , rel. vita , ſermo verus , provecta ætas , ſimp. an. qui ſe n. al. cauſis actiſq; ſæcularibus commiſcuerat . lin. 42. laudem . linea 46. in perſonam prædicti venerabilis viri . lin. 48. ex clericis . linea 50. dir. . Hic Papa effectus ſuſcepit di. linea 52. ſignificabat rep. ſe acta . lin. 55. quamque Synodum promittebat ejus p. lin. 58. Hujus quoque t. ibid. ducenta patrimonia (in ora R. al. annonæ capita) que cuſtodes patrimonii Bructiæ & Lucaniæ an. perſolvebant . lin. 14. a fin. ut reſtituerentur familiæ ſup. lin. 12. Hic Papa ultra c. lin. 10. in antipacia . lin. 7. perferum & t. Sed & in appularum uti ad caball. ei lic. c. Sed non multo tempore poſt tranſitum Pontificis , ſedit S. e. o. e. civibus . l. ult. directus fuiſſe .

Hic venerabilis vir. d. i. d. eſt.

lit. Pariſ. g. 273.

Col. 2. lin. 2. Sacerdotum exp. pot. Hic. moriens dim. o.cl. monaſteriis, diaconis, & manſionariis bened. in auro, ſicut p. lin. 6. conſt. cup. d. p. l. quod necdum erat perſolutum. lin. 9. ex. promittens ei d. lin. 10 elig. Qui ſtatim mandavit ſuis judicibus, q. R. ordinaverat, & dir. ad diſpenſandum civ. lin. 14. Hic fecit Epiſcop. lin. 18. dies 24. (M. 23.) linea 23. reg. ex patre Tib. ortus in. P. lin. 29. priori cant. lin. 32. qui ad duas. lin. 37. populus Romanæ urbis id d. p. d. eſt; & una quidem. (M. & v. q. pars) lin. 47. alii l. n. c. ſed utrique unanimiter p. linea 50. vel cleri ſeditioſi pars pl. ib. & civium mult. lin. 54. intentio. lin. 55. in perſona. linea 58. Chr. martyris, quod eſt intra ſupraſc. p. i. & ex eum in L. Ep. c. l. acclamationibus d. lin. 64. virum presbyterum el. quia val. lin. 8. a fin. den. venerabilem patrem (M. v. presbyterum) ſal. & oſc. Paſchalis vero nullo modo præ cordis duritia quieſcebat, donec coactus & conſ. v. n. ſuum electum ſalut. & dom. lin. ult. donis, Joanni patricio exarcho cogn. Platium cum ſuis judicibus, donec perſuaderet eum Romam venire nemine ſc.

Pag. 33. col. 1. linea 4. ut nec ſigna, vel banda, lin. 6. niſi in p. lin. 8. in p. venerabilis Sergii inv. linea 11. miſeriam diſpendium & d i. eo quod. lin. 13. promiſſæ fuerant auri libræ, quas aperte ab Eccleſia expetebat, Sergio venerabili electo proc. quod neque eas pr. d. n. poſſibilitas dandi ei ſuppetebat. lin. 18. canthara. lin. 21. Sed neque in hoc. ib. donec ut dictum eſt, acciperet auri libras. l. 24. idem miſ. P. diſp. & damnum inflixerit. l. 27. in ſedem. l. 29. tempus Dei & B. Apoſt. principis interveniente judicio, & ab officio archidiaconatus privatus eſt propter aliquas incantationes, & luculos quos colebat, vel ſortes, quas cum aliis reſpectatoribus ſuis t. & in monaſterium retruſus. Poſt quinquennium autem præ cordis d. lin. 37. Juſtin. A. c. in regiam urbem ſ. i. lin. 49. & ipſe Papa ſ. ib. acquievit pro eo q. lin. 44. diffinita, & in ſext. conſcripta a t. P. id eſt, Conſtant. M. & Ant. vel. cæteris præſulibus, qui eo t. linea 48. confirmata. Hæc itaque miſſa in locello quod ſcheurocarnali vocitatur, in hanc Romanam urbem. lin. 52. directa ſunt. Sed venerabilis pontifex, ut d. eſt. lin. 55. lectioni p. linea 56. abjecit. lin. 57. conſ. Tunc Imp. S. m. in deſpectura pr. P. Romam miſit, qui Joan. lin. 61. in reg. urb. abſt. lin. 63. prot. Imp. c. 1. lin. 66. Petro Ap. pr. lin. 68. immaculatam ſ. lin. 11. a fin. ut non permitterent P. Ap. lin. 6. & 3. a Pont. poſtul. ipſe vero adpedes Pontif.

Col. 2. linea 1. ut ſui miſ. linea 2. turba non modica. linea 6. venit ad Pont. videre exæſtuans Zach. quem fama v. p n. 5. & in navigio m. f. audierant. linea 9. clauſæ, & eas. lin. 13. ſub lecto. lin. 16. baſil. quæ dicitur domini Th. p. ap. i. ſedens in ſede ſub Ap. lin. 20. occurrerant. linea 23. Pont. a pat. cuſt. non recederent. lin. 26. expuliſſent. Eo quoque tempore & is qui illum m. eſt domino retribuentes regno pr. lin. 29. eſt ſervata. lin. 30. & nigr. lin. 36. domino eir. lin. 37. ornatam. linea 39. magn. ineſt. lin. 42. dom. c. interius repoſitam i. quæ ex illo die (M. ex d. illo) linea 43. adoratur ac oſculatur. lin. 46. imag. auream B. P. A. quæ eſt in partem mul. Fecit quoque thim. lin. 50. ante eamdem imaginem, in quo incenſum. linea 51. Poſuit etiam in abſidam. lin. 53. appellatam arg. penſantem libras 120. Fecit quoque in ſup. baſ. far. lin. 55. penſ. lib. 170. lin. 58. Fecit in c. al. baſ. ſup. trabes 8. quatuor ex eis albos, & 4. coccineos, tegnum etiam & cubicula. lin. 62. quæ & per l. ib. diſſipata, ſt. renovavit & rep. Muſ. quod (M. Muſinum quoque q.) lin. 64. diſrutum. forte, diſruptum. linea 15. a fin. quod in abditis inferioribus. linea 12. ut ſibi rev. f. lin. 11. orn Fecit autem p. a. m. habentem in giro gemmas albas, & in medio crucem cum jacinctis & ſmaragdis p. lin. 8. Hic tegnum & cub. l. 7. Petri (M. Pauli) lin. 4. & quas in eadem eccl. v. l. 3. ren. Imagines quoque Ap. vetuſtiſſimas, qu. ult. mut. Fecit etiam ambonem & ciborium.

Pag. 34. col. 1. lin. 4. mun. Ciborium quoque S. Suſ. quod antea l. lin. 6. diverſaque cimilia lin. 7. illic donavit. B. quoque S. Eup. lin. 9. diſtecta. lin. 12. ren. Oratorium etiam S. Andreæ, quod pon. via Laur. a. ſ. ref. Sed & baſ. Aureæ in hortis, q. 5. f. diſtecta vel diruta, coop. ſ. ſt. ren. In baſ. quoque S. Laur. m. q. ap. tit. Luc. fecit arc argent. 4. Fecit & coopertoria, vel vaſa aur. & arg. plurima per d. &c. ut linea 15. poſt verbum Chriſti. Hic conſtituit ut tempore c. & lin. 18. ut in dieb. purificationis (ſic emendatum, cum antea legeretur, annunciationis) Domini dormitionis & nat. S. D. (M. Annunciationis, dormitionis, & Nativitatis D. S. Dei gen.) lin. 21. Hypopanti. lege, Hypapanti, vel Hypapante, linea ibid. letania. lin. 23. occurrat. Hic ord. Dam. arch. 5. eccl. Rav. Hic ordin. Berfluandum (M. Berfluardum) Brit. arch. atque Clementem, Ingentem Friſonum. Hic ord. per di. pr. lin. 25. ſeptem. Hujus temporibus Aquilejenſis eccl. arch. ut lin. 27. eſt ſanctum q. lin. 29. ſed ejuſd. lin. ib. Papę ſpiritualibus monitis. lin. 31. Conc. ſatisfacti ſuſc. lin. 34. reverſi ſunt. Fecit autem Romæ ordinationes 2. lin. 44. quatuor, Epiſc. ut ſupra. Sepultus eſt autem in baſ. B. P. A. b. Id. 5. ind 14. linea 47. m. 1. dieb. 20. lin. 51. Jo. nat. gr. ib. dies 13. Hujus temporibus v. Theophilatus. lin. 55. apud civit. hanc Rom. l. 59. pro cujus perſona P. ne affl. ſeſe in medium dedit, p. cl. ſ. lin. 10. a fin. exarcho ut a prop. ſ. eos denudaret, trib. l. 8. op. mercedem digna pœna multati (M. mulctati) ſunt. Deinde vero dum Giſulphus d. g. Long. & Benevenſi. l. 6. Virt. Camp. venir. lin. 3. Hortus dicitur. lin. 2. nulluſq; eſſet qui.

Col. 2. lin. 2. de ejus man. lin. ib. cum ſuo exercitu ad p. r. f. Hic Papa. lin. 4. Andreæ, quæ pon. lin. 6. noviter. Super altare quoque S. Marci fecit coopert. In baſ. etiam S. Pa. A. lin. 9. lævaque fecit vela alba. Hic fecit ordinationem unam, presb. novem, diac. 2. Fecit autem Epiſc. per div. loca 15. lin. 14. Ap. ind. 3. Tiberio Aug. regnante, & ceſſ. Epiſcopatus m. uno, d. 18. l. 19. lin. 22. Joannes nat. gr. ex patre Pl. ib. menſes 6. lin. 24. dudum Impera- pag. 274. toribus. Hic fuit vir erudit. lin. 38 genitr. Mariæ intro in Eccleſia S. Petr. Ap. linea 29. Reſtauravit quoque. lin. 32. diſtecta. lin. ibid. Pontificis ſancti. lin. 32. Fecit quoque imag. lin. 35. Baſilicam S. D. g. lin. 39. conſtruere voluit, illicque pontificatus ſui tempus & vitam finivit. Fecit vero & cal. aur. unum præcipuum penſ. lib. 44. Cocciarum. ib. a jure Romanæ eccl. privatæ erant. lin. 46. gente Longobardorum detinebantur, juri proprio B. Petri Ap. principis ref. & hanc donationem aureis litteris exaratam Romam direxit. Hujus quoque temporibus Juſtinianus Imperator qui amiſſo imperio exulabat in Ponto a partibus Gazariæ. lin. 50. Terebelli B. R. ad regiam. lin. 52. de quo ejectus f. lin. 54. medio circo. lin. 57. ejectus. lin. 67. juſſa eſſent, ſuper his ſtab. & quæ diverſa (M. adverſa) renuendo caſſaret. lin. 6. a fin. miſit (M. remiſit.) lin. 5. Hic fecit ordinationem unam, presbyteros 10. diac. 2. Epiſc. per div. loca 19. lin 9. ante altare S. D. genit. lin. pen. conſt. die 15. linea ult. Juſtiniano Imperatore.

Pag. 35. col. 1. lin. 1. Juſt. Aug. Hir vir pod. lin. 9. calcarias. lin. 13. Corſicæ. lin. 16. Ap. 8. Id. Nov. & ceſſ. Epiſc. m. 1. d. 19. lin. 17. dies 20. F. Hic fuit vir mitiſſimus valde. linea 26. ſecundum priores ſuos ſol. lin. 32. ut voluit. lin. 35. non poſt m. d. lin. 37. eſt. Ravennatum quoque cives. lin. 38. & primicerium exercitus in. S. cum claſſe Rav. lin. 41. & in navi v. t. omneſque rebelles, q. r. lin. 44. omnes div. lin. 47. ſancti P. S. lin. 48. ſedi. lin. 50 eſt, dignam. lin. 51. & exul. linea 53. ſacram miſit. lin. 54. Qui venerabilis vir juſſis Imperatoriis. lin. 16 præparari. lin. 57. m. Itaque egr. lin. 58. Secuti ſunt autem eum Niceta. lin. 11. a fin. Georgius (M. Gregorius.) lin. 9. defenſorum primus, Coſmas. lin. 7. ſcriniator. lin. ibid. Dorotheus ſubdiaconus, & Iul ſubd. linea 5. clerici pauci. Veniente igitur eo Neap. lin. 3. Rizocopos. lin. ibid. R. decollavit Savilum diac. Pet.

Col. 2. lin. 1. Pergens vero R. lin. 2. Georgius. (M. Gregorius) lin. 5. p. & ſtratigus lin. 8. occ. Pontificemque magna cum veneratione ſ. linea 11. celeſtem. atque inde pergens p.R.& Cotronam. lin. 12. Idronto. lin. 14. Theophanum. linea 18. conveniretur P.lin. 24. paſ.& ſtratigos Curaviſianorum, &c. lin. 28. & omni Syndico. lin. 30. & omnes pr. C. S. i. Sellas & frænos inauratos ſimul & mappulas habentes, ing. ſ. c. Apoſtolicus vero P. cum Camelauco. lin. 32. Romam pr. linea 37. ubi hoſpitaturus erat p. lin. 39. veniret. lin. 40. in c. in terram ſeſe pr. lin. 46. in amplexu mutuo. lin. 47. dep. Dominum Pontif. linea 49. beatiſſ. P. ad propriam ſedem reverti abſ. Qui cum exercitum mitteret in Pontum ad capiendum Philippicum, quem ibi relegaverat, multum idem Papa abſtinere eum prohibuit ne hæc facere deberet: ſed tamen inhibere non potuit. Egreſſus igitur Pontifex a Nicomediæ civ. crebris invalitudinibus attritus eſt. tamen (M. tandem) ſoſp. domino ei t. inc. ad portam civitatis pervenit. (M. inc. portum Cajetæ p.) lin. 52. mult. rep. & vig. lin. 54. eſt, omniſque. lin. 56. Fecit vero ordinationem in e. & r. Epiſc. p. d. lin. 59. Chr. & Orth. Imp. t. eſt. Philippicus vero h. lin. 63. exar. non poſt multum ſuſc. lin. 64. Hujus rei c. 65. acc. dominus Papa, & omnis cœtus. lin. 66. in imag. q. G. pan. (M. vocaream) contin. 6. ſ ac. un. Synodo in porticu Eccleſiæ S. Petri cum picturis erexit. Nam & hujuſmodi picturas, cum haberentur in regia urbe Philippicus juſſerat auferri. Eodem temp. lin. 69. & 70. Ravennas. lin. 72. priv. eſſet, tamen ad proprium rediit thronum, & S. lin. 74. indic. expoſitionis fidei, & hic. linea 5. a fin. quoque tempore d. lin. 3. orationes. ib. ſub velocitate, & optabant, vit. ſ. f. Venit quoque his diebus & Ben.

Pag. 36. col. 1. lin. 1. & ut ſuo ſe P. præſentaret. lin. ibid. altercatus eſt vero pro. lin. 3. ſedi. linea 6. ſt. memoratus Papa, & pop. R. lin. 7. hær. I. Philippici nomen, aut chartas nomen vel figuram ſolidi ſuſciperent, nec ejus effigies in eccleſia introduceretur, nec nomen ejus ad m. ſol. proferretur. contigit. lin. 12. dirigeretur, & præc. pro h. c. a. Dumque in notitiam veniſſet, q. a. n. h. I. ſuam promotionem. lin. 19. concertaret. lin. 22. quam triginta flagellarentur at. i. lin. 24. & cruce d. linea 25. P. in anguſtia ſita erat, & nulla ei erat ſp. v. verumtamen ad P. i. pars alia quæ Chriſtophori r. ſicque defenſatio Petri pars hæretici non prævaluit, ſed attrita receſſit. lin. 27. nunciav. quod Philippicus hæreticus a princ. v. depulſus eſſet, & An. Aug. ort. ſ. r. g. ſuſcepiſſet. linea 35. Poſt aliquod vero tempus Schol. pat. & ex I. lin. 41. & ita Rav. perr. Dum autem hæc ager. ob. P. ſupradictus Duc. pr. q. nequaquam ultra Romanis adverſari niteretur. Hic Papa fecit patenam auream penſ. lib. 20. Fecit autem ordinationem unam. lin. 47. apud B. P. A. ſub die 11. menſ. Febr. ind. 14. & c. Ep. d. 40. (M. ann. 1. d. 40.) lin. 55. menſ. 9. di. 11. lin. 58. Qui a parva æt. in p. nut. ſubdiaconus at. Sac. factus bib. i. eſt c. com. ſub ſanctæ memoriæ d. S. Pet. & deinde add. (M. in Pat. nutritus ſub ſanctiſſimo memorato Domino S. P. & ſubdiaconus atque ſac. f. bib. illi eſt cura com. atque a Juſtiniano pr. inq. de q. c. o. r. v. ſ q. unde ad diaconatus ordinem p. eſt. & cum viro ſancto Conſtantino P. regiam profectus eſt urbem. erat autem vir.) lin. 9. a fin. divinis ſcripturis. linea 6. in exordio. linea 5. juſſ. a porta S. L.

Col. 2. linea 4. P. Hic trabes in Eccleſia B. P. Ap. vetuſtate quaſſatas mutavit, & maximam cooperuit partem baſilicæ quæ ceciderat, & altare a novo refecit quaſſatum ruina, & ciborium argenteum pariterque fuerat. Eccl. quoque. (M. refecit, & ciborium argenteum pariterque fue-
Edit. Pariſ. pag. 275. rat quaſſatum ruina. Eccleſiam q.) S. Laurent. foris murum ſitam, quæ. linea 9. temporis. linea 10. reduxit. Diverſas quoque baſilicas i. r. p. renovavit. linea 15. ad Chriſtum c. cl. maximam partem gentis ejuſdem ſancti baptiſmatis unda lavit. Hic etiam beatus Papa monaſteria, quæ ſecus. l. 17. atque ſervis Dei Monachis c. p. l. t. conſtituens, ut per diem & noctem laudes Deo dicerent conſtituit. Gerontocomium quod erat juxta eccleſiam S. D. genitricis ad P. ſitum eſt, monaſteriumque juxta poſitum S. A. A. lin. 24. in quibus n. v. h. m. reſtaurans, & monachos faciens ordinavit, ut per diem & noctem laudes Deo in eccleſia eadem S. Dei genitricis cottidianis agerent diebus; & manet nunc uſque pia ejus ordinatio. Eo tempore Luitprandus. l. 29. Coctiarium. l. 30. petierat. (M. reperierat.) l. 31. conf. Tunc etiam 14. indictione ſignum in l. f. eſt, & viſa eſt cr. lin. 34. Eo quoque tempore Theodorus dux g. Baugariorum, cum aliis gentis ſuæ ad B. P. A. limina orationis voto pr. de g. e. occ. Hujus etiam temp. lin. 38. in partes. lin. 39. deſtruendos. lin. 40. pervenirent. ibid. apud. reg. lin. 45. civibus, & cum eis, quos potuit habere de exercitu munita civitate Nicæa obvius exiit. Pergens itaque illuc cum claſſe, Theod. Imper. cum eo dimicat (M. dimicavit.) l. 48. & 49. exerc. Anaſtaſii ſ. i. Cumque Anaſtaſii pars ſuperata eſſet, verbum immunitatis ab eo expetivit. Dato itaque ſibi Sacram. lin. 54. in qua acta ſex ſanctæ Synodi erant depictæ, & a Philippo nec dic. fuerant depoſitæ in priſtinum erexit titulum atque locum. lin. 56. Eo quoque temp. fl. qui T. app. al. f. eg. per campeſtria ſe dedit, intumeſcens inundatione aquarum, & per p. lin. 63. locis muros, atque uſque in baſilicam lin. 13. a fin. remiſſam in ipſ. lin. 12. diſſip. evellens & radicans a & S. nam nec ſerere ipſo t. p. m. r. & per hoc im. lin. 9. Per dies etiam. lin. 5. eſt Deus. aq. a. lin. 4. & fl. pr. reg. eſt alu. 15. Indict. lin. ult. Romani omnes ſunt contriſtati de caſtri perditione. Adhortatus eſt etiam venerabilis Pont. & commonuit Longobardos, ut eum redderent. Quod ſi non adq. in i. eos d. i.

Pag. 37. col. 1. l. 2. proteſtabatur. Munera eis etiam dare multa, ut illud ſibi reſtitu. S. li. 6. n. monita ejus a. neque caſtrum eum r. p. ſ. lin. 7. nimis idem Pontifex ind. lin. 8. ſpei diu. cont. atque in admonitionem d. lin. 11. q. hæc ag. lin. 12. præſtabat. lin. 14. caſtri viri virtutis ſub n. S. ing. ſ. li. 16. Theoduno. li. 18. caſtaldo. li. 20. Sicque caſtrum receperunt. lin. 24. venerabilis P. S. a. p. d. Eo tempore Hier. eccl. ſcilicet S. Cruc. quæ multo fuerat diſtecta t. lin. 26. Amb. marm. lin. 28. miniſt. Hic quadrageſimali temp. ut V. feria miſſarum celebritas fieret in eccleſia, quod antea non agebatur inſtituit, ut l. 47. Oratorium Oſannæ in. lin. 51. an. fecit. Domum quoque propriam poſt matris obitum. li. 15. a fin. monaſterio. li. 13. m. nec obt. atque ciborium in eadem eccleſia ſuper altare conſtruxit. Eodem tempore nec dicenda Agarenorum gens a loco qui Cepta dicitur, ex Africa transfretantes, Hiſpaniam ingreſſi, maximam partem gentis illius cum eorum rege occiderunt: reliquos omnes ſubdiderunt cum ſuis bonis: & ita eandem provinciam annis decem poſſederunt. Undecimo vero anno cum uxoribus & parvulis venientes, Aquitaniam Galliæ provinciam quaſi habitaturi ingreſſi ſunt. Carolus tunc Francorum princeps cum Eudone Aquitaniæ principe diſcordiam habebat. Qui tamen in unum ſe conjungentes, contra eoſdem Sarracenos pari conſilio dimicaverunt. Facta eſt autem Francorum generalis motio contra eos, & circumdantes eos interemerunt uno die ex eis CCCLXXV. milia. ex Francorum vero parte mille tantum quingenti interierunt, ut Francorum miſſa Pontifici epiſtola continebat. Qui Pontifex anno præmiſſo in benedictionem eis direxerat tres ſpongias, quibus ad uſum menſæ Pontifices utebantur. ex quibus Eudo Aq. princeps populo ſuo per modicas partes tribuit aſſumendum. (M. ad ſumendum) & ne quidem unus vulneratus eſt, aut mortuus ex his, qui inde participati ſunt. Eo quoque tempore, ut lin. 26. & ordeum. lin. 45. miſſa ſunt. Hic quadrag. Hic repetuntur quæ jam poſita ſunt. li. 47. Orat. ſane. ſupra autem, Oſannæ. lin. 52. fecit, & circumquaque altare p.

lin. 54.

lin. 54. Illis præterea diebus Conſt. biennio eſt a nec dic. A. mari obſ. linea 57. maxima pars eorum fame, frigore, bello, peſtilentiaque perierunt, ac ſic perteſi obſidionis cum navibus ſuis confuſi receſſerunt. De populo vero ejuſdem civitatis CCC. milia diverſæ ætatis, peſtilentia vaſtante, perierunt. Eo namque tempore morbus certa honeſta Pont. mater. lin. 18. a fin. obitum, domum pr. in honore (lin. 15. monaſterio. lin. 11. lib. 7 arcus arg. lin. 9. lib. 12. & alia dona m. l. eſt. (M. lib. 15. caniſtra 10. penſ. ſimiliter lib. 12. &c.) Eodem tempore Narnia civitas pervaſa eſt. Rex (M. a Longobardis pervaſa eſt.) lin. 9. pergreſſus. linea 5. perv. cluſis, capto eo. (M. perv. capto eo plures abſtulit, & opes tulit innumeras. Poſt aliquot tempus B. lin. 4. Quibus Marinus Imp.

Col. 2. lin. 2. mand. aſſenſum præbuit. lin. 4. ind. diſſol. eſt, & cont. lin. 6. miſſus eſt in I. q. lin. 8. ipſi perf. lin. 9. patefacto Jord. linea 10. In illis diebus Imp. juſſ. Paulus qui ex. fuerat, eund. P. c. i. eo quod. lin. 16. & ſuis opibus eccleſias denudare, ſicut in cæteris fecerat locis, atque alium ordinare in ejus loco nitebatur. Poſt hæc (M. Poſt hoc) Spatharius miſſus eſt alter cum i. ut P. lin. 22. ex Ravennatibus c. lin. 24. Pontif. repugnantibus quoque Spoletinis in ponte Salario, & ex alia parte Longobardis, Tuſcis reſiſtentibus hoc fieri præpeditum eſt. Juſſionibus itaque. linea 28. Leo Imp. linea 30. hab. ſed omnes juſſerat deponi, & incendi: maled. linea 31. Pont. Romanus. linea 32. ſi fieri pr. a S. g. diſcederet. Deſpiciens ergo vir venerabilis prof. lin. 37. f. talis imp. I. lin. 41. P. necem conſcendere. lin. 44. ſubmitterent. Spernentes quoque ordinationem exarchi ſibi o. linea 49. & duc. Conſt. l. 51. ſper. de converſione P. Ipſis diebus Exh. lin. 57. interf. dicentes quod contra Pontificem Imp. ſcripſiſſent. Poſt hoc & Petrum ducem orbaverunt. Poſt hæc in partibus Ravennæ aliis conſentientibus pravitati Imper. aliis cum P. & fidelibus ſe tenentibus, inter eos cont. m. P. lin. 17. a fin. c. Ferromanus. ib. Verrabulum (M. Verabulum) cum ſuis oppidulis, Buxo & Perſiceda, Pent. lin. 13. eunuchum Neap. Imp. m. lin. 10. ille perf. Sed nec ſic jubente D. lin. 3. crudel. ſententia, Romani protinus ipſius Patritii miſſum occ. vol. linea ult. niſi nimia def. Pontif. pr. Tunc eundem Euticium, ſi ſup. lin. 24. (M. Euthicium) anathematiz.

[margin: dit. Pariſ. ag. 276.]

Pag. 38. col. 1. lin. 3. m. cum minoribus. lin. 6. Sed pro ipſius ſalute mori eſſ. o. p. Tunc munera. lin. 7. hinc & inde D. lin. 8. pollicens. lin. 11. catena fidei. lin. 14. non illum p. lin. 16. His itaque. lin. 17. pr. Papa tribuere, ſcilicet pauperibus l. m. quæque r. lin. 19. iei. letaniis que D. q. deprecans. & ſpe iſta m. lin. 24. perſiſt. ob amorem vel fidem Romani Imp. admonebat. Sic totorum c. m. linea 27. Eo temp. dolo a Long. lin. 29. Sutrienſe c. quod per CL. d. (M. CXL.) ab eiſd. p. eſt. (M. ab e. L.) lin. 31. Sed P. cont. ſc. lin. 33. tamen omnibus ſ. op. n. caſtellum antefatus Longobardorum Rex facta donatione beatiſſimis Petro & Paulo Apoſt. reſtit. at. don. Eodem tempore Ind. 21. lin. 38. per 10. & eo amplius. l. 39. antefer v. ib. in Occidente. lin. 40. partem A. lin. 42. Eodem tempore. lin. 44. conſilium nephas, ut congregato exercitu res ſubiceret ducem Sp. lin. 47. impleret. Poſt aliquot tempus idem rex generali facta monitione, ut ſubjiceret ducem Spoletanum, & ducem Beneventanum ſuſceptis ab ipſis ducibus ſacramentis atq; præſidibus cum omni ſuo exercitu in Neronis campo convenit, ad quem egreſſus Pontifex, eique ſe præſentans regis mollivit animum commonitione pia, ita ut ſe proſterneret ejus pedibus, & promitteret ſe nulli dare aut inferre læſionem & ſic recederet: nam ad tantam compunctionem p. m. ejus flexus eſt. lin. 57. armillas ſive b. lin. 58. deauratos. Poſtque facta oratione recederet. Suggeſſerant autem plurimi, ut illa quæ Imperator mandabat, cum exarcho impleret. Sed commonitus blanda oratione Pontificis, vidit non expedire. Sed ad partem flexus ſalutis, illa fecit, quibus inſtitutus erat, nec conſenſit pravis conſiliis, & receſſit mitis, qui venerat ferus. Sic compreſſa eſt adverſantium mala opinio rege declinante a malis, quæ ſuggerebant conſiliis. Poſt orationem factam, ut lin. 22. a fin. lin. 16. a fin. in partes T. lin. ibid. Mantuarianenſe. lin. 15. cognomento e. lin. 13. & leviores q. lin. 11. ſacramentum. lin. 8. exercitum. lin. ibid. Qui venientes in Mantuarianenſe caſtellum, iſdem Pet. lin. 5. & nec ſic plenam Rom. gr. l. 3. Nam poſt paucos dies claruit Imp. m. lin. ult. omnes hab. Conſt. tam vi q. b. ut deponerent omnes imagines, ubic. hab. tam Salvatoris, q. ei. S. genit.

Col. 2. lin. 5. cr. eſt, incenderent. linea 6. eccl. depictas. Et quia multi ex eis tale ſcelus prepediebant. lin. 8. alii in aliqua parte corp. pœnam pertulerunt. Germanus quoque Patriarcha eodem tempore a propria expulſus eſt ſede, quia Imperatoris nequitiæ non conſenſit, ſibique complicem Anaſtaſium pr. in ejus locum c. lin. 15. Romæ ſ. ibdum tali errore. lin. 16 eum c. Apoſtolicus reperiret, non c. e. ſ. aut ſacerdotem vocari, ſed ſcriptis commonitoriis. lin. 18. rediret fidem, etiam a ſ. off. ext. eſſe m. lin. 21. ut a tali execratione decl. (M. decl.) ſcriptis ſæpius mandavit. Hic fecit ordinationes quinque, presbyt. 35. Ep. per di. l. 149. Qui etiam ſep. eſt in baſilica B. P. A. ſub die 11. menſ. Febr. Ind. 14. & ceſſ. Ep. di. 35. lin. 40. Gregorius n. Syr. lin. 42. dies 24. Hic fuit vir mit. ib. Sap. div. lin. 48. p. florentiſſima & ſalutaria monita prædicans, fidei Catholicæ & Apoſtolicæ immutabilitatem conſervans, corda fid. lin. 53. & erga inopum proviſionem non ſ. lin. 55. r. Orphanis quoque & viduis largiter neceſſaria tribuens. linea 57. rel. & Chriſtianæ normæ. lin. 58. tim. habere. lin. 59. exiſt. Hic talis Deo fav. lin. 60. presb. Hunc viri Romani a parvo uſque ad magnum, ſeu omnis populus d. i. permotus, dum ejus deceſſor de hoc ſeculo migraſſet. lin. 65. inventus eſſet, ſubito eum vi abſtrahentes in P. lin. 67. Leonis Imperatoris, & C. filii ejus, ea p. g. lib. 5. a fin. omniumque ſanctorum, pro quibus idem venerabilis vir. lin. 2. ſc. juxta vigorem & inſtitutionem Apoſtolicæ ſedis, quemdam.

Pag. 39. col. 1. lin. 2. per Gregorium (M. Georgium) lin. 3. & 4. porr. Sed revertens ſecum in hanc civitatem Romanam detulit, & hæc domino Pontif. patefecit, confitens, & ſe reum faciens culpæ. lin. 8. priv. reſidens in Concilio. Sed linea 10. ſed magis pœnitentiæ ſubmitteretur impoſita ei d. o. lin. 12. eum cum eadem auctoritate ſcripta ad reg. lin. 14. argumenta diſp. Imp. lin. 17. tranſire. lin. 18. int. exilio relegavit. linea 20. conv. celebravit coram ſ. c. ſacratiſſimi corporis. lin. 23. Papa, archiepiſcopis Antonino Gradenſe archiepiſcopo Joanne, arch. Ravennæ, lin. 25. Ep. Heſperiæ iſtius, & aliis patribus num. 93. lin. 29. d. vel c. cl. lin. 30. plebibus ſimul, & decr. lin. 31. conſ. Apoſt. eccl. fidelem uſum contemnens. lin. 32. imag. Dei & d. n. & ſanctæ gen. ejus Mariæ ſ. Virg. vel aliorum omnium ſanctorum depoſitor, vel d. aut pr. lin. 43. anathema ſanxer. lin. 48. portit. eor. pene per annum integr. fort. c. conſtr. Poſt lin. 52. Cuncta etiam gener. lin. 54. ſupplicationis ſc. lin. 56. ut detenta ſunt a S. p. & Stratigo. lin. 57. ac fere octo menſibus detenti portitores remiſſi ſimiliter cum exprobrationibus. Iterum faciens domnus Papa adh. litt. pro erigendis ſacris im. lin. 62. direxerunt p. P d. ad reg. v. lin. 65. Conſt. Hic venerabilis Papa ſex columnas onychinas volut. conceſſas ſibi ab. E. ex. duxit in eccl. linea 11. a fin. ſex philopares. lin. 9. in quibus ſ. exp. linea 8. & ab alio Dei gen. lin. 5. lib. DCC. Fecit quoque orat. lin. 3. in honore S. 5. ei g. reliquias Sanctorum Apoſt.

[margin: pag. 277.]

Col. 2. lin. 1. mart. atque Virginum & conſ. lin. 2. in toto o. t. quieſcentium lin. 3. Quorum feſtis Vigiliarum, atque natalitiorum per ordinem

exiſtentium a mon. tr. mon. il. ſerv. quotidie miſſas celebrari inſtitui . In can. miſ. linea 8. hoc adi. a ſac. dic. lin. 10. in tab. lap. conſcribi fecit, & faciens ibi pergulam. lin. 12. ſp. gravatas aur. duas, alias ſaxiſcas qu. cruces aureas 4. Item cruces ſimiles 10. amulas argenteas ſuperauratas pendentes paria duo, fibulatoria aurea quinque . linea 17. c. cruce gemm. orn. ſu. alt. pend. lin. 18. patenas & calices cum gemmis 2. aureos . Aquamanus argenteas 2. imaginem S. D. g. habentem d. aur. c. g. linea 22. col. aur. c. g. & inaures hab. cum ſex jacinthinis. faciem quoque altaris. ibid. cum regiolis. lin. 25. In tribus etiam. lin. 3. 26. lin. 28. arg. quinque calicem aureum unum . lin. 33. perg. ſeu & in veſtibus alt. ordinata ſ. Fecit etiam in ecc. lin. 38. dominum noſtrum, ornatam g. lin. 40. Ipſe ren. linea 41. pict. Fecit etiam ibi cib. de a. ib. penſ. lib. 210. obtulit ibi cor. lin. 46. ſeu etiam v. alt. lin. 47. blattio. ib. conſt. & mon. circa eund. linea 54. B. Petri, ſegr. quoque a i. lin. 56. pro ſubſt. ſanctorum virorum præd. lin. 58. & alii fid. lin. 59. Chr. eidem monaſterio ſanctorum martyrum prædia & dona multa devotiſſime contulerunt . Simili modo ren. lin. 64. & Jo. Bapt. lin. 26. eccl. S. Salv. linea 66. monachico. lin. 68. & quæ invenit . lin. 5. a fin. Petri . Item i. ſ. D. g. antiquam inveſtivit arg. m. lin. 2. Fecit & pat. lin. ult. calicem quoque aureum cum gemm. penſ. lib. 29. Simil.

Pag. 40. col. 1. lin. 1. Fecit autem noviter & t. ſimul & cam. in eccleſia S. A. lin. 5. quam & dep. & fecit ibi imag. aur. B. Andreæ cum gem. penſ. lib. 8. lin. 7. introgreſſionem . linea 9. Item baſ. S. C. lin. 12. pat. arg. & cal. ſeu & veſtes altaris. linea 29. pl. noviter r. lin. 31. in adchiro. linea 34. Bachi. lin. 40. beatæ Petr. ſtationem annue dari i. lin. 42. ſeu & al. di. l. 44. ad accubida . lege, Item accubita . lin. 46. Item in baſilica B. Marci ſita . lin. 48. Appia tectum dir. lin. 50. trabes quinque . lin. 52. regias recurrens reſtaur. Mutavit quoque tr. S. Dei genit. Eccleſiæ ad Pr. lin. 55. Lat. In cimiteriis quoque beatorum martyrum . lin. 57. Max. eorum tecta in ruin. poſita a n. refecit . Hujus temporibus concuſſa eſt provincia Romanorum ditioni ſubjecta nefandorum Longobardorum, ſeu & regi eorum Leuprando. Venienſque Romam in campo Neronis tentoria tetendit : deprædataque Campania multos nobiles de Romanis more Longobardorum totondit atque veſtivit. pro quo vir Dei undique dolore conſtrictus ſacras claves ex confeſſione B. Petri Apoſt. accipiens, partibus Franciæ Carolo ſagaciſſimo viro, qui tunc regnum regebat Francorum, navali itinere per miſſos ſuos direxit. Idem per Anaſtaſium ſanctiſſimum virum Epiſcoporum, necnon & Sergium presbyterum poſtulantes a præfato excellentiſſimo Karolo, ut eos a tanta oppreſſione Longobardorum liberaret. Hujus temp. lin. 60. reſt. eſt, ipſo alimoniam artif. lin. 62. tribuente. Cujus temp. ibid. Galientium . lin. 65. datis pecuniis non parvis . lin. 66. quæ & ſic cauſa finita eſt . ibid. atque a Deo dilecti exercitus Romani eum adnecti præcepit . Hic fecit Veſtes ad altaria in eccleſiis ſcilicet Domini Salvatoris, ſanctæ Dei genitricis, ſanctorum Apoſt. Petri & Pauli . lin. 9. a fin. cæt. ſanctorum in d. eccl. In Centumcellentium quoque civitate. lin. 6. fecit. Hoc etiam conſtituit ſecundum conſtitutum ſervatum, quod a coll. lin. 2. Domini Dei noſtri, ſanctæque e. g. omniumque ſanctorum Apoſtolorum, martyrum, confeſſorum, virginum, perf.

Col. 2. lin. 7. His denique inſtitutis diſp. linea 11. deportentur. lin. 13. per ſacerdotem quem præv. pront. qui p. t. f. Hic f. lin. 17. in partib. Fr. lin. 18. arch. eum eſſe conſt. linea 20. & ceſ. Ep. dies octo. lin. 27. dies 20. Hic fuit vir m. lin. 36. facultatibus dit. ib. Italiæ p. lin. 43. a Step. quondam p. lin. 47. a duc. R. quat. civit. Am. (M. id eſt .) lin. 48. Bleta . ib. iſdem rex Leugbrandus . lin. 49. rev. menſe Auguſti . ind. 7. Tranſimundus . lin. 51. generaliter ex linea 52. ingreſſus eſt per d. p. cum eis in fi. lin. 54. Perſa Viniſenſe . Sic correctum in R. c. (M. Perſianimenſe .) lin. 59. Quibus continuo & ipſi Reatiſe ſubd. lin. 60. ingreſſi ſunt Spoletinum p. m. D. Ind. 8. Tunc erat magna turbatio i. R. & Longobardos, quoniam Ben. & Spoletini cum R. juncti erant . Sed dum iſdem Tr. dux n. i. q. p. P. & Romanis ſimul & patr. pr. pro recuperandis q. c. quas pro eo perdiderant, & alia q. ſ. c. præn. R. admonitione exercitus facta c. d. R. ſe præparavit . linea 4. & 3. a fin. præn. Zach. lin. 2. C. omn. Dominus.

Pag. 41. col. 1. lin. 2. ad jam d. lin. 5. quatuor civitates q. a. d. R. a. r. ſe pr. lin. 6. Dumque admonitione . lin. 7. Tr. militem & ducem Spoletum . (M. Spoletini) pergeret adhortationem S. v. lin. 10. egreſſus eſt . lin. 11. Spoletina civ. ſe præd. R. trad. lin. 14. jam fatas 4. c. lin. 16. ſpem ſuam . lin. 19. aud. uſq. ad Ind. urbem . linea 21. & dum in Hort. perveniſſet . linea 24. eum perd. lin. 25. adventum jam n. lin. 26. duces & Sat. lin. 28. m. ab eod. r. lin. 29. ſuſcipientes *Edit. Pariſ.*
eum, ſexta feria perdux. ad baſ. ſancti Val. Ep. *pag. 278.*
lin. 32. idem rex cum reliquo exercitu ſuo S. linea 35. mutuam ſalutationem ſibi p. lin. 36. impenſa ch. ab ead. eccl. eg. lin. 39. cum eo perr. lin. ibid. eadem 6. feriæ d. ſunt commorati . Sabbatho vero die . lin. 41. profuſus . linea 42. pl. monitis Regem eſt allocutus . ibid. pr. eum . linea 45. flexus, conſt. lin. 48. obt. Nam præd. lin. 49. obſidionem f. lin. 51. Sancto viro cum habitatoribus reddidit : quas . lin. 53. P. B. in e. n. lin. 54. ædif. Sabinenſe quoque patr. lin. 56. f. ei abl. Narnienſe etiam & Auſim . lin. 57. & Numanatam . lin. 60. Pr. reddidit. lin. 62. in vig. ann. conf. lin. 16. a fin. & una Ravinianos capt. lin. 14. prædicto redonavit P. lin. 12. per ejus R. lin. 11. Continenſis (M. Conſinenſis) lin. 10. & dum comp. div. inſp. tanta ord. dulc. ab eo prolata ſanctum virum conſpicerent, plures fundere preces, multi ex e. L. in lachrimis ſunt permoti.

C. 2. l. 3. R. pro Apoſtolica benedictione ſuſcipienda . l. 5. A. vero die . l. 6. Agibrandum . l. 12. Agipertum, vel Ramingum Gaſtaldum T. linea 14. in Polimartium caſtrum veniſſet, ipſumque recep. lin. 16. eundi undique uſque ad Bleram per partes . lin. 18. & per fi. lin. 20. & 21. eumdem Pont. linea 22. viro Ram. Gaſtaldus & Grimoaldus miſſi contrad. lin 24. eſt Papa . l. 25. Romæ . Tunc omnem populum . lin. 26. perſolvendam . lin. 28. actionem, ab Ec. ſanctæ D. g. lin. 31. B. Petrum pr. lin. 33. dum nimie opp. provinciam Rav. & eſſet præparatus . lin. ibid. ad munitionem fa. lin. 34. Cognita munitione . linea 37. atque univerſus populus pr. civ. & utrarumque Pent. lin. 39. ſancto viro miſ. lin. 43. vicedominum ſuum. lin. 44. prim. ſuum, idem notariorum . lin. 45. ut a munitione ceſſ. (M. pet. a munit. c.) & Ceſennate & caſt. Ravinianis redderet, ſ. p. linea 47. conſp. prænominatus Papa, trop. linea 52. ad ea, quæ peritura erant, redimenda occ. Quo eg. in it. lin. 54. beato Petro Ap. cum ſac. & cler. ſuis conviatoribus n. lin. 58. teg. ad Veſp. recedebat . lin. 60. inſtituta . Ad cujus præſentiam occ. prænominatus lin. 65. baſ. beati Ap. lin. 66. eſt aliud ſignum, ut S. P. uſque in Ticin. v. quo er. iturus . lin. 69. deci. Raviniani . lin. 71. perfuſis l. 6. a fin. Ex hac autem Ravennatium urbe miſerat P. lin. 4. primic. ad nuntians ei S. a. Qui ingreſſi fines Long. lin. ult. imolus . (M. umolas) cog. quia præpeditionem nit. fac. ſancto viro ne illud amb. epiſtola ſcripta p. n. ſ. ei nunt. Quo cognita P.

Pag. 42. col. 1. lin. 1. aliud. a Ravennatium urbe exiliens, ſed expuncta ſyllaba. li. & legatur, exiens, ut in M. fi. Long. ingreſſus, ſequipes . l. 11. vigeſimo oct. m. Iu. die ad Padum pervenit . l. 13. miſerat . ib. Ticinum pertingens . l. 16 nonam Vigilia B. P. Ap. pr. pro celebrandis ſ. m. ad baſil. lin. 19. comp. orationem . (M. oblationem .) linea 24. par. ſuſc. & ſic in prænominata civitate reg. (M. ingreſſi ſ.) lin. 28. Qui ab eod. l. 32. Rav. ur-

bis, quos primitus detinebat, ſibi redonaret, ſimul & caſtrum Ceſinate. Qui rex. lin. 36. incl. ſi. R. urb. & duas partes territorii caſtri Ceſinæ ad p. linea 38. partem ejuſdem caſtri ſub. obt. r. placito conſtituto. lin. 20. ejuſdem caſtri tertiam partem, quam pro pig. c. d. linea 42. aut. ipſe rex. ibid. P. eumdem ſanctum virum convians deduxit. lin. 46. eum repedare abſ. lin. 48. qui jam dicta. ib. Ceſinate. lin. 49. quod & factum eſt. op. eſt enim Deus mirabilia, Rav. lin. 57. populis. lin. 52. eos liberans, & S. ſ. fr. v. & oleo. Reverſus autem Papa in urbem Romam. lin. 55. agens D. den. pr. Ap. lin. 18. a fin. de h. luce ſubt. lin. 16. Rom. ſed & Ravennatis, & genti Long. linea 14. Hirprandum nep. ejus, q. i. r. r. malivoli projecerant de r. linea 11. rel. beatiſſimi Pontificis c. lin. 9. preces. linea 7. ſp. invicem in. p. v. I. p. q. Hic Papa venerabilis in Lat. lin. 4. & vitri metallis. linea 3. Sed & ſacras imagines tam Oratorii. lin. ult porticus d. ubi etiam & ſuam ſubſt. omnem.

Col. 2. lin. 5. & fig. lin. 6. Per aſe. quoque ſc. lin. 10. or. Omne etiam patr. lin. 12. inv. In eccleſia quoque ſanctorum principum Ap. P. lin. 14. fec. In eccleſia etiam prædicta B. Petri & om. (in M. deeſt, &) lin. 17. m. arm. op. lin. 18. adiciens ei & m. Fontuanam. lin. 20. Pannaria. Ipſe etiam 20. a. l. lin. 24. Fecit & veſtem ſub altare B. P. Apoſtolorum principis auro textam. linea 26. Domini Dei noſtri, orn. lin. 32. Eccl. fidei ſuæ ſp. linea 35. ſer. princ. Conſtantino. & pergentes Apoſt. ſedis reſponſales. lin. 38. juxta p. lin. 39. Artavaſtum. (M. Artauſtum) l. 40. prepar. lin. 41. Arthavaſtus daret p. q. in r. remanſerat urbe p. imperialibus ar. lin. 43. & 44. Sed poſtmodum pr. C. p. lin. 45. præfatus Conſtantinus princeps aggregans Orientales exercitus multitud. perg. C. & eam viriliter exp. li- 49. Artavaſti. lin. 52. Poſt hoc vero requirens Ap. ſ. miſſos, quos ibid. lin. 54. ad eiſque repertis ad ſ. eos abſ. redire Apoſtol. lin. 57. maſſis. lin. ibidem. Normis app. juris p. ex. eidem beatiſſimo Papæ ſanctæque R. Ec. dir. in. per poſſ. lin. 61. Karolus magnus frater Pipini, filius Karoli. linea 65. ſeſeque cont. Apoſtolo in ſpiritali hab. 5. f. ſp. p. clericatuſque jugum. lin. 12. a fin. A. atque ad conf. lin. 10. LXXX. lin. 9. A ſitum eſt finibus. lin. 7. finire v. p. e. jurejurando. Eodem. temp. lin. 5. v. ad Romanam venire urbem negotiat. lin. ult. perducere.

Pag. 43. col. 1. lin. 6. d. profeſſi ſunt. linea 7. Hujus temp. Rathis. lin. 11. Hoc aud. venerabilis P. lin. 14. quantocius ad e. civ. perrexit ipſis impenſiſque lin. 17. ab obſidione. lin. 18. ſalutaria p. Deo a. animum ejus ad ſpirituale ſtudium inclinavit. Poſt aliquantos enim dies 1. Rathis r. r. r. d. devote cum v. lin. 22. A. perrexit lim. Ibi accepta a venerabili
Edit. Pariſ. pag. 279.
prælato Papa oratione, clericus effectus, & monachino ind. linea 26. theſ. per eumdem almificum Papam Dominus noſter prop. lin. 31. in qua epitaphium pariter inv. (M. pittacium.) lin. 32. ipſum caput eſſe ſignificans. Q. S. P. o. h. ſatisf. linea 34. hujus Rom. v. lin. 35. ſpiritualibus, in v. d. hujus nomine conſecrata. lin. 41. atque benef. linea 42. dignatus eſt. H. t d. eſt Th. lin. 45. Cathaſancti, qui ob ven. del. ſ. pr. quod ex h. lin. 46. quinto miliario ab h. R. v. v. T. linea 47. dereliquit. Quod ipſe venerabilis Papa. lin. 50. compenſatione iis (M. recompenſatione his) qui in vicino. lin. 54. part. emit pretio, & domum. lin. 57. & 58. Conſtruxit quoque in ea or. ſ. abbatis Cyri. lin. 61. dominicæ rationis deſc. (M. ſubſcripſit.) Conſtituit etiam aliam. lin. 63. in patrimonio Tuſciæ. linea 65. permanenda tam loca quæ ab amia (M. ab anna) relicta ſunt, quam quæ ab Agathone primicerio B. Petro eſſe vid. conc. lin. 13. a fin. Anthrus, & F. ſ. ſt. juri B. P. quas & domus c. 5. De omnibus itaque ſuperius adnexis. linea 8. ſt. nulli ſucc. ei. p. vel aliæ (M. alii) lin 5. alien. Hic ven. Papa. (M. Hic fecit veſtes. & mox optimas.) lin. ult. qui & eleemoſynæ v. n. appellantur, de v. patr. a bucellariis p. & infirmis per univerſas regiones iſt. R. urbis conſtitutis curioſe diſtribuerentur. Hujus temp. c. ſ. tegumentum.

C. 2. l. 9. cadere: quod vir venerabilis tota. l. 11. fuerat. l. 12. Hic pr. pront. fecit Veſtes ſuper altare B. Andreæ Apoſt. & ab beatum Petrum nimis optimam. Multa etiam loca S. lin. 22. fecit. Hic beatiſſimus Papa, ut ſupra lin. 2. & 3. ſtudio quatuor Dialogorum libros, q. b. r. G. P. fecerat, de lat. lin. ibid. ignorabant. linea 23. hiſtoriam. Hic dilexit clerum ſuum valde, atque presbyteria eis a. in duplum. lin. 26. Hujus autem temporibus. lin. 27. vixit. Hic fecit ordinationes. 3. p. m. M. presbyt. 30. lin. 30. numero 85. lin. 32. Epiſc. di. 12 lin. 36. St. n. R. linea 38. di 29. Hic p. p. ſ. obitum (M. tranſitum.) lin. 40. ſub doctrina Apoſtolicæ traditionis ſuorum prædeceſſorum beatæ memoriæ Gregorii & Zachariæ Pontificum perm. linea 44. b. mem. Papa Zach. Step. lin. 46. c. pop. elegit. lin. 48. a ſuo ſom. ſurg. lin. 51. Poſt hoc v. linea 53. intra baſ. S. D. lin. 54. ubi omn. miſ. D. petentes, & ipſius Domini genitricis Vir. M. b. a. conſc. v. p. b. ſibi elegerunt P. linea 59. laudum pr. in baſilica S. & exinde intra venerabile patriarchium i. lin. 65. conſervabat. linea 7 a fin. reſt. qu. lin. 4. man. & ordinata omnem inutilitatem (M. utilitatem) lin. pen. intus & foris. lin. ult. Quæ per pr.

Pag. 44. col. 1. lin. 1. Pari modo. lin. 3. depoſitum illic faci. lin. 4. v. eis dec. t. Foris muros quoque h. linea 8. & multa contulit dona. linea 9. diaconis (M. diaconiis) foris ex. ut perenniter permanerent, idem d. pro id eſt. linea 11. Silv. & pr. Ap. lin. 12. permanſura m. linea 17. extit. illico idem beat. lin. 18. m. germanum ſuum, ſanctiſſ. lin. 20. prim. & plures. linea 21. ad eumdem Longob. Aiſt. r. (M. eumdem reg. Long. nomine Aiſtulphum) ob pacis ordinanda atque confirmanda ſ. m. Qui viri ad eum jungentes. lin. 24. quo fac. pro ea re apud eum impetrantes in XL. annorum ſpatia pacti & ordinantes fœdus cum eo firmaverunt; (M. quo facilius pro eadem re apud eum imp. in 40. ann. ſpatia impetrantes & ordinantes ſ. cum eo conſ.) lin. 31. Multas etiam præfato beato viro, vel omni pop. lin. 33. dirigebat. Cupiens quippe e contrario c. lin. 37. caput ſolidos auri an. auferre. lin. 10. iſdem ſ. P. pernicioſam ſcevitiem (M. ſevitiam) regis, accerſitis ad ſe ven. linea 45. eidem miſit cr. regi. lin. 46. cum quiete. linea 47. confirmanda. lin. 49. ſprevit munera. linea 52. ad præfatum venerabilem Papam d. lin. 54. juxta quod cr. conſ. omnipotenti Deo ſuam pop. lin. 58. Dum hæc ag. pervenit Romæ. lin. 60. beatiſſimo P. lin. 61. & alia. lin. 19. a fin. nectens verba, ut ſcilicet reip. loca diab. ab eodem reg. vſ. lin. 15. cum ſuo germano Paulo predicto ad regem miſit prædictum Aiſtulphum nequiſſimum Ravennam. l. 13 Q. ſ. inani eos abſ. r. adjungens eidem Imperiali miſſo. lin 9. profecturum urbem. reverſique Romam, ac præſ. eidem beatiſſ. P. ei narr. niſi. ſ. eg. Tunc beatiſſimus Papa agnito. lin. 4. cum pr. imp. m. lin. pen. eis ſæpius tribulatis ſcripſerat, has Italiæ in partes modis omnibus conveniret, & de morſibus filii iniquitatis R. h. v. & c. Italiæ prov.

Col. 2 lin. 4. in ſua nequitia. l. 5. rex Aiſtulphus. ib. & frendens. lin. 9. ſub ſeſe d. Rurſuſque beatiſſimus pater cong. lin. 18. omnip. Deum dep. lin 20. proceſſit in let. ibid. imagine Salvatoris Domini noſtri J. C. lin. 22. Acheropoſita. (M. Acheropſita) n. ſimulque cum ea al. div. ſac. miniſteria eiciens. lin. 25. ſac. geſtans, nudis p. lin. 27. pl. pergentes ad eccl. lin. 29. cinere, maximo fletu & ululatu miſericordiſſimum Deum deprecati ſunt. Alligavit quoque & connexuit ad cr. Domini Dei noſtri. l. 33. diripuerat (M diruperat) Itaque dum iſdem ſanctiſſimus vir jam fatum peſtiferum Longobardorum regem univerſis vicibus innumera tribuens munera deprecaretur pro gregibus ſibi a Deo commiſſis, & perditis ovibus, ſcilicet, pro

univerſo exarchatu Ravennæ, atque cunĉto iſtius Italiæ provinciæ populo, quem pro diab. fr. ipſe impius decerpſerat rex & poſſ. &c. ut li.53. lin.62. & ab Imperatoris p. lin.64. deceſſores ejus. lin.66. atque domnus Z. li.67. excellentiſſimo bonæ memoriæ regi. lin.68. pet. ſibi ut ſubveniret. lin.70. prov. a Longobardis perpeſſi ſunt. & ipſe venerabilis pater d. g. inſpiratus. lin.7. a fin. ex nimio dol. c. Adhuc etiam non ceſſavit, dir. ut ſuos Romam. lin.3. a fin. faceret. lin.ult. ſubito advenit m. præfati regis Francorum nom. Rotdingandus. (M. Rodingandus.)

Edit. Pariſ. pag. 280.

Pag.45. col.1. lin.4. præd. P. ſe a. Poſtmodum vero & alios miſſos familiares ſibi direxit, ea ipſa adnuntiantes. C. a L. ut prædiĉtum eſt, a. lin.8. ut & Curanenſe. (M. Ciccanenſe, atque ita emendatum eſt in ora regii) uſurparent: illico a regia urbe venit prædiĉtus imperialis Sil. c. m. i. beati P. def. ſ. quem portaverat iniqui regis Longobardorum miſſum, ſimul & i. lin.14. in qua erat inſ. ad Longobardorum regem, eundem Papam eſſe properaturum ob rec. urbem Ravennam. lin.18. præſ. direxit ad eundem regem miſſum ſuum pro ejus, & qui cum eo i. e. ind. Ipſo itaque reverſo ext. & m. Pipini regis Fr. venerunt: ideſt, Rotdingandus (M. Rotingandus) abbas & Antharius d. q. p. Pap. lin.25. ad ſuum regem in Franciam ded. lin.26. invenerunt. ibid. properaturum. lin.28. ovibus. Tunc conſulens beatiſſ. P. lin.31. ad beatiſſ. lin.35. & neque deambulare ſinebant. Tunc beatiſſimus vir ſeſe in prot. & virt. D. ſanĉtæque ejus genitricis, & B. Ap. p. conferens. lin.39. c. defeĉtus, lab. arripuit iter. lin.43. do. n. beato ibid. & aſſ. ſec. ex hujus ſanĉtæ eccleſiæ clero q. ſ. lin.45. p. e. & barones, &c. clericalis ordinis, nec non & mil. opt. Chr. pr. cœptum profeĉtus eſt iter. lin.48. illi cœleſtem ſer. 49. Igitur perveniente eo in Longobardorum fines, una noĉtium ſig. ap. in cœlo m. 56. pr. Ticino eum. lin.57. P. civitatem Papiam. lin.58. ad um Aiſt. miſſos ſuos. lin.62. vel reliqua reipublicæ loca, q. lin.65. q. pro nullius trepidatione terroris 5. lin.16. a fin. ſil. ab ejuſmodi petendi cauſa. Veniente eo (M. ven. vero eo) in Pap. civ. & pr. regi pr. p. i. t. m. & nimis eum obſecrans atque lachr. perfuſis petiit. (M. obſecratus eſt, atq. l. profuſis p. lin. 10. hoc imp. (M. hæc) val. Imperialis quoque miſſus ſ. m. hoc p. lin.8. ſed nihil obtinere pot. lin.6. ut pr. P. Franciam p. rel. A. h. c. b. v. i. ſi ei Franciam eſſet pr. vol. Quod ille videlicet neq. ſ. ſed ſuam illi vol. pr.

Col.2. lin.1. fremuit. lin. 2. ſuos optimates ad eum cl. lin.3. intentione decl. Alia vero die p. Rotd. epiſcopo int. Papam Long. r. ſi vellet ire in Fr. qui reſpondit: ſi tua eſt voluntas me rel. lin.10. vel clero, Georg. e. H. Quilcharium Ep. N. Seonem. lin. 15. Grimulum. ibid. ſecundicerium. lin.17. ſeu & cæteros. xv. die menſis N. a civ. P. lin.20. Poſt ejus abſ. a. n. ſ. rex ab hoc it. e. d. Sed minime Papam latuit. Unde & cum cel. lin.24. pervenit cl. lin.27. ad mon. Ch. m. lin.28. In quo conſt. e. p. ſe cum Fr. r. convenire. lin.30. ſoſpes beatiſſimus pater c. o. qui ſecum erant. lin.32. aliq. diebus commoratus eſt. Tunc convenerunt in prædiĉtum monaſterium Agannenſe Florardus abbas & Rotardus d. d. a Pipino rege, petentes eundem Pontificem ad ſ. pr. regem. quem in magno h. lin.39. Aud. v. rex Pipinus adventum Pontificis, feſt. in ejus adv. occ. una cum c. & filiis, atque pr. pro & fere ad centum m. lin. 43 ſuum Carolum in occ. ipſius Papæ. lin. 49. eundem Papam ſuſ. Cui & vice Statoris. (M. Stratoris.) lin.51. Tunc prædiĉtus Papa excelſa voce cum omnibus ſuis gloriam omnipotenti Deo, & laudes referens cum hymnis & canticis ſpiritualibus uſque ad palatium Ponticonem pariter cum jam diĉto rege profeĉtus eſt ſexta I. lin.57. & 58. Domini ſacratiſſimi ſol. Ibi intra oratorium pariter eis conſedentibus, mox beatiſſim. P. regem lacrym. dep. eſt. l.63. Qui in præſ. lin. ibid. jurei. beat. P.S. om. ejus mand. & ammonitionibus totis viribus ſeſe obed. lin. 86. Rav. ſeu cætera loca juri Reip. modis omnibus reddere. linea 13. a fin. tempus hiemale imm. eumdem Papam c. ſ. o. Pariſius. lin. 10. ad hibernandum p. fecit. linea 9. mon. cum rege comitante poſt aliquantos dies Domino annuente, iſdem Pipinus Rex ab eodem Papa cum duobus filiis ſuis reg. ſ. v. Fr. Poſtea vero Papa præ ni. lin. pen. & t. in. in tantum infirmatus eſt, ut omnes tam ſui, quamque etiam Franci exiſtentes de ejus vita deſperarent. Sed Dei noſtri in.

Pag. 46. col. 1. lin. 3. cup. omnem hominem fieri, dum eum. lin. 5. ſanus eſt r. lin. 6. cum admonitionis gratia & or. Ponti. abſ. ad locum, qui dicitur, Cariſiacus perg. lin. 12. quod ſ. lin. ibid. cum eodem Papa d. lin. 14. Interea Aiſt. Karolo magno fratri P. qui in mon. B. B. devote p. r. t. ſ. deg. monachus, ſuadens eum in Franciam (M. Franciæ) provinciam ad ſibi obediendum, atque ad adv. lin. 19. & reip. R. d. Dumque illuc perveniſſet, n. l. 23. a pr. rege A. fu. dir. Sed domino pr. m. v. ſ. g. Pipini regis P. in hoc cor incl. Potius autem comperto A. ingenio tota v. iſdem Pip. prof. lin. 30. jam diĉto Pontifici ſp. T. p. c. iſdem Papa cum Francorum rege juxta id q. lin. 34. in monachica degere vita. lin. 35. eum Viennæ in F. lin.37. Porro Pipinus ut v. B. P. ſ. atque jam ſ. Pont. obtemperans juſſis, dir. ſuos nuncios Aiſt. regi Long. p. lin. 44. juxta S. P. ammonitionem, eundem precatus eſt. lin. 47. & 48. p. imm. noluit. A. h. iſd. Fr. r. c. q. Aiſt. n. v. aliquo modo ſ. emollire cor. lin. 53. exercitus g. c. rurſum iſdem Papa deprecatus eſt Pip. r. demum Aiſt. lin. 57. pot. ejus mollire cor, & propria propriis reſtituere ſalub. ſuad. abſque humani eff. 5. lin.62. ipſe Pipinus ſuos eid. A. regi miſit nuntios. Sed & Papa ut vere pater linea 65. litteras conjurans eum atque obt. fortiter pro o. lin. 66. diem ut pacifice. linea 12. a fine. Sed ille obſiſtens, neque acq. v. lin. 9. & Pipino regi vel (M. &) lin.8. Tunc Pipinus rex prof. lin. 5. aliquos ex ſuis ad cuſtodiendas prop. lin. pen. reſid. ſuum regem expeĉtantes. Veniens itaque præfatus rex una cum eodem Papa Mauriena in eccleſia S. Joannis Baptiſtæ ibi devotiſſime miſſas ce- pag. 281.
lebravit (M. celebrarunt) eundemque Pontificem ſicut & antea fecerat tam ipſi, quam omnibus proceribus ſuis, iterum adiens magnifice honoravit. Munera quoque quæ Aiſtulpho per miſſos ſuos dare promiſerat, Deo offerens, per manus ſanĉtiſſimi viri diſpenſanda tribuit, & in ejus orationes ſeipſum commendans prædiĉtos exercitales ſubſecutus eſt. Audiens itaque Aiſtulphus rex parvum numerum ex illis Francis adfuiſſe, qui ad cuſtodiendas proprias cluſas venerant, fidens in ſua fortitudine, ſubito ap. cl. ſuper eoſdem d. c. pl. irruit exercitibus.

Col. 2. lin. 4. ſed juſtus i. Deus noſter viĉt. illis pauc. tribuens Francis, multit. ill. L. t. l. 8. fuga ereptus, ab eorum evaſit manibus, & uſque Papiam civitatem fugam arripuit, in qua cum ſuis habitavit. Ipſi vero Franci li.14. aufer. Pipinus vero rex ſequipes faĉtus ejus & antediĉtus Papa uſque ad mur. civ. Papiæ pervenerunt. Quam obſid. lin.19. conſtrinxit. Tunc Papa Pipinum deprecatus eſt, ut jam amp. lin. 24. cauſa finiretur. Ad hæc Pipinus rex audiens eos pacis inhiantes, atque in ſcripto fœdere partum promittentes, dixit ſummo Pontifici: Fiat ſecundum præceptum tuum benigniſſime pater. Aiſtulphus denique rex cum univerſis ſuis ind. ſ. t. & f. ſac. atque in eodem paĉto per ſcripturam affirmavit. lin. 36. Poſt hæc faĉta pace. lin. 39. Cum ab invicem eſ. ſeg. Aiſtulphus rex in perjurium incidens, q. i. promiſerat, r. d. Pipinus itaque rex fratrem ſuum Hieronymum & Fulradum abbatem cum nonnullis ſuis (M. nonn. aliis ſuis) miſit miſſis, qui domnum Apoſtolicum ad ſedem propriam, id eſt, ad Romanam uſque cum omni deducerent proſperitate: qui dum Romam in campum, qui vocatur Neronis conjungeret, cum magno gaudio a ſacerdotibus & clero pſallentibus, & cum crucibus occurrentibus ſuſceptus eſt. qui cum omni multitudine populi Roma-

ni utriusque sexus dominos laudes, & immensas gratias referebant, una voce clamantes, Deo gratias, venit jam pastor noster & post dominum salus nostra. Dum vero Papa pervenisset Romam, post al. t. f. v. r. Aistulphus, non solum ea quæ promiserat, m. ad. sed & gener. fecit motionem, & cum universo r. lin. 49. contra hanc advenit Ro. v. lin. 51. atque ex omni p. c. qu. f. exp. lin. 54. demol. Imminebat enim ad hoc vehementius, ut hanc Romanam, si potuisset, caperet urbem. Multa quoque sanctorum cimiteria effodiens, eorum corpora sacra abstulit. Castrum autem illud Narniense, quod pridem reddiderat Aistulphus missis Francorum, a jure beati Petri abstulit. Hæc itaque ab Aistulpho gesta quanto citius prædicti regis Francorum insonuerunt auribus. Sed beatissimus Pontifex lin. 19. a fin. in Franciam dirigens missos, una cum viro nomine Unario, qui lin. 15. & quæ Aistulphus peregit, subtiliter suis Apostolicis rel. sæpe dicto Pipino intimavit regi. lin. 11. firm. sub divini judicii die obtestans, ut cuncta, quæ beato Petro pollicitus est, adimpleret. Ad hæc vero Pipinus fervore fidei motus iterum generalem faciens motionem. lin. 6. partes venit, & clusas eorum funditus evertit. Dum vero ad prædictas Longobardorum clusas Pipinus rex appr. venerunt in hanc urbem imp. missi, Georgius scilicet protoasecreta.

Pag. 47. col. 1. lin. 1. directi ad Pipinum prædictum. Quibus susceptis, prædictus Papa eis de motione pr. Fr. r. n. Sed illi in dubio habuerunt credere. Tunc adjungens eis missos Apostolicæ sedis in Fr. eos ire abs. Qui perg. m. i. q. M. pervenerunt. lin. 10. exhort. beat. P. lin. 12. P. obt. jur. Quod cogn. lin. 13. dolo missos A. S. lin. 15. properarent r. affl. eos valde. lin. 18. ex ipsis Imperialibus, Georgius videlicet protoasecretis p. lin. 20. missos cel. pr. Fr. r. est ass. lin. 23. civ. Itaque nimis eum dep. tribuit Imp. m. plura spondens ut R. lin. 27. Sed neq. val. Pipini Francorum regis inclinare cor, ut e. c. & l. I. d. trib. Asserebat quoque isdem rex quod nulla penitus ratione. lin. 34. Pontificum. lin. 35. alienaret. Affirmabat etiam S. i. quod pro nullius hominis fau. lin. 38. del. suorum. Ass. lin. 39. quod nulla thesauri copia ei persuadere val. lin. 40. obtulerat, auf. Et cum hæc prædicto Imp. m. redidisset in r. c. e. a. pr. remeare per al. lin. 44. pervenit Romam. Dum vero Pipinus Fr. r. Papiam obsidens c. c. *Aistulphus rex L. lin. 49. contemps. civitates conscriptas reddere in p. f. in pacti fœdere se modis omnibus professus est redditurum. Ita denuo confirmato. lin. 53. restituit Aistulphus ipsas præfatas civitates, add. li. 54. Comaclum de quibus omn. r. c. a B. Petr. atque a s. Ro. eccl. vel ab omnibus in p. P. Ap. sed possidendis, misit in scriptis don. quæ usque h. in archivo. lin. 61. ipse rex Fr. consil. suum Fulradum abbatem. lin. 63. Et cont. ipse rex cum suis ex. F. lin. 66. Fulr. abbas Rav. lin. 67. cum m. Aist. r. perveniens, per singulas ingressus civitates. l. 11. a fin. obs. de unaquaque tollens, atq. lin. 9. civ. ducens, Romam pervenit. Tunc ips. cl. lin. 6. suscripta donatione sancta de eis a s. r. missa. lin. 4. & ejus vic. Papæ. lin. 3. o. succ. ejus P. lin. 2. tradit. (M. tradidit.) lin. ultim. Pensaurum, Concam, Fanum, C. S. Æsis, forum populi, F. Livii cum castro Susubio. (in ora Regii cod. hæc leguntur, Castrum Salsubium nunc dicitur Castrum Carum. Habuit autem primam nominis originem a fonte
Edit. Parisi. pag. 282. Salsas aquas sub mœnibus scaturiente.)

Col. 2. lin. 3. Montem feltri, Acerram, Agiomontem, Montem Lucati, S. c. sancti Marini, Vobium, Orbinocallis, Luceollis, Eug. & Comiac. lin. 7. quæ a duce Spoletano per evol. ann. sp. parti Romanorum fuerat ablata. Dum vero hæc agerentur, ipse Aistulphus. lin. 12. qui ab eod. Aist. ad Tusciæ partes erat dir. a. p. A. ob. lin. 15. Tusc. exercitus mult. lin. 16. ar. nitebatur s. Hunc despectui habens Ratchisus d. r. p. & m. lin. 20. optim. eund. D. sp. multam Transalpinorum, vel cæteri L. mult. exercitus agg. lin. 25. prædictum B. P. lin. 27. q. ipse r. lin. 28. om. pr. P. se ad. lin. 30. c. se dat. m. lin. 33. cum prædicto F. lin. 35. cons. Pipini misit germ. suum Paul. diaconum, & Chr. cons. suum una cum F. abbate in. lin. 39. locuti cons. conscripta paginæ sub terr. jur. lin. 41. cuncta p. est s. annexa per spons. se ad. Hoc vero peracto statim misit nuntium suum Steph. ven. pr. Dominus Pap. cum Ap. lin. 35. Ratchiso. lin. 36. Long. properavit & præfactus Fulradus vener. abbas cum al. Fr. lin. 59. occurrere ad. ita suffr. pr. beatissimi Pontif. lin. 52. prec. Sic omnipotens Deus disp. lin. 54. præf. Des. p. i. d. P. lin. 57. venerabilis Pont. & retinuit de i. c. q. prædictus D. redd. pr. sibi: Faventias cum castro T. seu. caballo. lin. 15. a fin. in int. Ita hic venerabilis Papa ann. Deo Remp. dilatavit. lin. 11. ponens pro eis, omnes eruit de manibus inimicorum. Hic etiam beatissimus Papa omnes suos sacerdotes, & clerum in Lateranensi Patriarchio sedule aggregans admonebat, divinam totis mentibus sectari scripturam, & lectioni vacare spiritali, ut efficaces invenirentur in omni responso & assertione adversariorum ecclesiæ Dei nec cessabat indesinenter admonendo, & confortando populum Dei sobrie pieque agere, atque ab omni pravitate sese custodire. Ipse quoque pro salute provinciæ, & omni Christianorum, omni sabbathorum die letaniam, omni postposito negotio, fieri statuit: unam quidem sabbatho ad S. Dei genitricem ad Præsepe: aliam vero ad B. Pet. Apostolum, aliam ad B. Paulum Apost. Ipse etiam restauravit basilicam S. Laurentii prope S Clementem sitam in regione tertia, quæ a diuturnis temporibus diruta manebat. Restauravit & tegumen cimiterii S. Soteris, quod ceciderat. Itaque cursum suum confirmans, & omnia utiliter perficiens Dei vocatione vitam finivit, & ad æternam mig. requiem. Sepultus est in basilica B. Petri Apostoli, IV. Kalend. M. Indict. x. Qui fecit ordinationem unam per mensem Martium, presbyteros 2. diacon. 2. Episcopos per diversa loca 15. & cessavit Episcopatus di. 32.

Pag. 48. col. 1. lin. 10. junioris Papæ. Postmodum. lin. 12. par cum suo germ. ordinatus est. Fuit autem temporib. Constantini & Leonis Imperatoris. Erat vero mitissimus & misericors, nulli unquam malum pro malo reddens, viduis, orphanis atque pupillis, omnibusque egentibus opem ferens. Fortissimus quoque erat orthodoxæ fidei defensor. Hic fecit noviter ecclesiam infra hanc civitatem via sacra juxta templum Romuli in honore sanctorum Petri & Pauli, ubi ipsi beatissimi principes Apostolorum tempore, quo pro Christi martyrio coronati sunt, dum redemptori nostro funderent preces propria genua flectere visi sunt. In quo loco usque hactenus eorum genua pro testimonio in postremo venturæ generationis in fortissimo silice esse noscuntur designata. Hic dum.

Col. 2. lin. 44. pro valido calore d. lin. 46. Illicque per trium mensium spatium. lin. 50. per fluvium Tyb. lin. 51. deportan. Hic fecit ord. V. mense Decembris. lin. 56. anno 1. m. 1. lin. 60. Stephanus nat. Sic lin. 62. di. 27. lin. 11. a fin. pers. Dum vero decessor ejus.

Pag. 49. col. 1. lin. 5. pro austeritate. lin. 7. valida ægrit. lin. 9. beatiss. nunquam a suo discessit servitio donec emitteret spiritum. At vero cum nondum spiritum exhalasset, illico Toto. lin. 18. catervas. lin. 20. in domum. lin. 21. arm. existentes. lin. 22. Const. germanum supradicti Totonis. lin. 25. introdux. Continuo accersito Georgio Episc. comp. lin. 27. C. daret. Ipse vero omnino renuebat, sed compulsus a militibus ordinavit eum. Alia vero die. lin. 43. diaconus contra sanctorum patrum statuta est consec. lin. 47. die. dom.

cum mult. lin.49. ab eodem Ep. Georgio Preneſte. lin.51. d. Ep. & Euſtratio conſecratus, in ſedem Apoſtolicam invaſam detinuit. Alia vero die dominica congregans Waldipertus.

Col. 2. lin. 7. a fin. presbyteros ignorantes ante (pro ignorante autem) lin. 5. in monaſterio B. Viti. lin. penult. P. ſanctus Petrus elegit. illicque oratione ab Epiſcopo data.

Pag. 50. col. 1. lin. 2. tribuenſque pacem in Lat. introd. patr. & miſſam, ut Pontifices aſſolent, tenuit. Poſt paululum vero Chriſtophorus primicerius cognita cauſa el. lin.11. P. illico magna ſuccenſus ira. lin.12. affirmavit. lin.14. exp. patr. fuiſſet. Tunc Gratianus properans cum aliq. rom. exp. Phil. li.18. Quid deſcendens cum magna rev. lin.21. alio die aggregavit in tribus ſacerd. (in M. eſt lacuna.) lin.22. cl. opt. m. atque univerſi exercitus, & hon. civ. Romanos, omnemque populum a mag. v. a. p. & pertractantes p. lin.26. in p. beatiſſ. p. S. li.28. exiſt. ſpiritualem degebat vitam eum Pont. el. Quem cum vocibus acclamantium laudes in Lateranenſi palatio deportaverunt, & rite in ejus el. omnibus peractis D. lin. 33. culmen. Sicque alio die dominico (lin.52.) præfatus Stephanus c. p. S. Conſtantinus vero invaſor (lin. 53.) Ap. ſ. ded. ad medium coram omnibus in monaſterium Cellanovas. Itaque in exordio (ut col.2 lin.44.) Edit. Pariſ. pag. 283.

Col. 2. lin. 46 partibus ad excellentiſſimos. lin.47. Carolomagnum. lin.48. Serg. ſecundic. & nomenculatorem illo temp. ex. lin.53. ſcr. eruditos. lin.54. inſt. peritiſſ. lin.57. præſumptione. lin. 58. invaſor. lin.61. filios antedictos C. & Carolomanum. lin. 13. a fin. Dirigentes ſcilicet ipſi Cr. r. XII. ex eiſd. lin. 9. ac pr. viros. Quibus conjungentibus m A. lin.7. protinus St. ſ. P. congregavit. lin.5. & aliquos (M. aliquantos) lin.2. juxta Lateranum. in quo damnatus eſt Conſtantinus invaſor Apoſtolicæ ſedis, & omnis populus accepit pœnitentiam, pro eo qnod de manibus ipſius Conſtantini communionem ſuſcepit. Tunc allatis ſacr. c. (ut pag.5. col.1. lin.28.)

Pag. 51. col. 1. lin.40. ſub anathemate interdicentes, ut n. unq. lin.45. hon. promoveri. lin. 46. quæ can. ind. correctione. lin.49. & diaconis. (M. diaconibus.) lin. ib. conſ. in eod. c. pr. eſt, ut ipſi illi ſi qui presbyteri aut diaconi fuerunt, in priſtinos honoris ſui gradus reverterentur: & ſi placabiles f. lin. 55. ad Apoſt. ſ. d. adven. lin.58. P. vero ac diaconi. lin.60. conſiſtebant h. lin.61. placabiles ext. antefato beatiſſimo Pontifici pr. lin.63. ſtatuentes ut qui conſecrandi erant, ii nequaquam. lin.14. a fin. Iſte vero beatiſſimus Papa coram omni ſ. c. lin. 6. vitæ eorum. lin.5. vel ubi voluiſſent, p. d. lin. 3. Conſt. conſecrati ſunt, r. juxta conc. lin.ult. honoris ſui gradu.

Col. 2. lin. 2. ad fidem Apoſt. lin.4. diac. illius. lin. 5. hic rem. neq. ab eo ſunt conſ. lin. 8. iteranda eſſent. De imaginibus vero in eodem Concilio ſtatutum eſt per omnia ſicut & ſui anteceſſores ſtatuerunt. Expleto itaque Concilio omnes nudis pedibus ad eccleſiam B. Petri proceſſerunt: in ambone aſcendentes, omnia quæ in Concilio ſtatuta ſunt, coram omni populo legerunt atque confirmaverunt. Hæc vero omnia mala immiſſione jam dicti Deſiderii Longobardorum regis provenerunt. Fecit vero ipſe ſanctiſſimus Pontifex ordinationem unam per menſem Decembris, presbyteros v. diac. IV. Epiſcopos per diverſa loca num..... Qui & ſepultus eſt ad B. P. A. & ceſſ. Ep. di. 9.

Pag. 53. col. 1. lin. 4. Theod. ſedit ann. lin. 11. dec. perſ. lin.17. plebis ſ. c. defenſor: vir. cum D. v. & ſanctæ Dei eccleſiæ inimici. lin. ibid. obſervator. Hic in ipſa el. S. die, ut lin. 16. a fin. lin. 12. a fin. a tranſitu. lin. 11. m. erant. lin.9. Sed & aliquos. lin. 6. Deo opitulante ſuſ. lin. 3. id eſt, Spoletinum ducem Theodocium, Tunnonem ducem eburgias in ora R. cod. Eporegien. & Brandulum Veſtararium ſ.

Col. 2. lin. 1. ſeſe cum eo qu. in v. lin. 2. colligari. Quibus ipſe B. P. ita r. d. lin.8. confirm. eſt. Sed quomodo poſſum. lin.10. deceſſor meus. lin. 12. q. o. mentibus illi fuiſſet, quæ ei ante corpus. lin.15. iniquum argumentum. lin. 21. intulit. lin.22. impartivit. (M. impetravit.) Sed & hoc meus idem pr. lin.24. quam erga me habuit ſuum puſ. m. r. lin.26. direxit, An. videlicet. lin.27. G. diaconum. lin.28. quæ B. P. poll. lin.32. & non illi neceſſe ſit juſtitias requirendi. lin.38. mortem eorum Romam properare. lin.40. illi magis ac magis confirmabant. lin. 46. paſt. faceret. lin. 50. ſua beatit. lin. 51. ſuos m. 54. cub. & tunc Superiſtam. lin. 57. quod præfatus Deſiderius. lin. 58. ſeu Comaclum ab exarchatu Ravennæ, quem. lin. 63. duo adhuc m. pr. lin. 65. atr. rex D. e. a. c. conſtringen. lin.68. prædia Ravennatium. lin. 12. a fin. vel quæcumque in ipſis prædiis. lin.9. Ravennatis. lin. 3. dec recolligere c.

Pag. 54. col. 1. lin. 2. miſſi Stephanus Sacellarius, & Paulus Superiſta ad pr. lin.10. redd. Iſdem itaque rex remiſit illi in reſponſis, quoniam niſi prius ſe cum eo ipſe al. p. c. ad l. p. m. e. r. c. Eodem itaque tempore contigit ut Carolomanus rex Fr. ad eundem regem Logobardorum fugam arripuiſſet cum Autcario, & ob hoc conabatur deducere præſulem ad ſe ut eum inungeret regem (M. ut eum in regem inungeret) cupiens diviſionem mittere in regno Francorum, ipſumque b. lin.32. ſeperare. (M. ſepar.) lin.33. atque cunctam Italiam ſui regni & Log. lin 34. Sed & f. D. n. m. p. i. Siquidem prænominatus Deſiderius Longob. rex ſuperbiæ & jactantiæ faſtu.

Pag. 55. col. 1. lin. 10. a fin. multit. militum exercituum. ibid. Sinogalienſis, Eſis, Montis feretri, Urbini, Eugubii. lin ult. Bledanam. lin. 3. Bledani.

Col. 2. lin. 1. qui utiles in ead. c. lin.5. Sed in fin. R. urb. ſeu cæterarum c. lin.7. perpetrari i. lin. 11. per obſecratorias. lin. 14. abſtulit. lin. 19. ingerendo. lin. 21. venerabilis mon. lin. 23. ſen. ſervius D. lin.26. i. famuli Dei r. lin. 30. qu. abſtulerat c. lin. 32. flectere val. S. i. Dei fam. lin.33. Direxit etiam ſæpius ſuos miſſos iſdem Deſid. lin.36. ut ſe cum eo p. ad loq. deb. conjungere. q. ſ. idem alm. lin.39. me vobis cor. D. lin.42. continuo ſive hic Romæ vel etiam ubi illi placabile fuerit, ad e. li.45. præſ. atque ad colloquendum, q. lin.51. & 52. ſic. habebit. lin. 53. juſtitias min. f. lin. 54. ſc. quod pro c. m. n. fac. vid. Direxit itaque ejus beatitudo. lin.65. ad eund. reg. Deſiderium. lin. 67. pag. 284 Pard. rel. egum. monachum B. Sabbæ. lin. 70. obt. ipſi pedibus ejus convoluti lachr. p. eum deprecati ſunt. lin.9. a fin. prom. ei Apoſt. auct. lin. 6. ad eum feſtinaret venire cito ad colloq. par lin.3. flectere pot.

Pag. 56. col. 1. lin. 1. miſſ. ad hoc ipſum dirigere, tam de ſ. lin.6. mala, mag. comm. lin. 9. conſtringendum. pro quo in nimio. l.12. clauſit, & alias ex eis fabricare cœpit. Et. lin.13. & tr. lin. 15. mar. in it. lin.20. ante fecerant, ſucc. lin. 23. Petri provincias & juſt. & ablatas civitates ab e. D. exig. lin. 27. præfatum ſ. P. ad ſe ded. lin.28. Karolomanni filium regem unx. lin 30. Karolomanni. reg. ſeperare val. (M. ſeperare) Tunc pertinaci audacia egr. eſt a ſuo p. lin.33. filio ſuo. lin. 34. ac fil. ſæp. Karol. nec non A. lin.43. ut jam præmiſſi illi, r. lin. 43. faſtigium ſumendi, q. m. ſ. p. me cum illo prius pr. lin. 50. ex. reputavit, ſed co. it. R. carp. Cujus jam adventum appropinquaſſe c. ipſe p. p. lin.56. omneſque erant armati. lin.57. adv. forr. lin.60. ac P. id eſt, (ornamenta abſtulit) exornare f. lin. 61. cimilia. lin. 64. Serris ſupp. ac m. juſſit: ut ſi i. p. r. ſine comitatu (leg. comeatu) & permiſſu. lin.11. a fin. omnia diſſol-

visset. lin. 8. Prænestinæ. lin. 5. modo fines R. lin. 3. conculcare p.

Col.2. lin.3. c. Interamnense. lin.5. Carolimanni. lin.9. Albuinus. del. lin.10. ablatas civit. lin.12. in falso in Fr. lin.14. & satisfactum eis præsentialiter redd. aut ab eo nihil redditum fuisse. Q. lin.17. cum eis suos m. ad pr. Fr. r. excellentissimum c. Ap. amm. sigillis. lin. 23. est Dei ecclesiæ perficeret, & redemptionem adimpleret, seu un. quæ ablata. lin 26. suo certamine redderet B. P. lin.27. Ap. Ipsi itaque Fr. nuntii p. cum A. s. legatis. lin. 30. eum deprecati sunt, & adhortati sicut. lin.34. faceret. lin. 36. Accepto hoc responso. lin.39. Sedis nuntii subtilius cuncta ref. lin.42. exc. a Deoque p. Karolomano R. lin. 45. suos nuntios deprec. ut eas qu. abst. civitates, pac. red. lin. 49. millia solid. lin. 55. Karolomannus. lin. 56. Franc. exercitus. lin.56. fortiss. Fr. per montem Cinissem (M. Senisium) ad eas app. cl. lin.13. a fin. illico suos denuo nuncios. lin. 12. sicut pridem, quantitatem lin.8. acq. voluit. lin. 5. protervus perm. Desiderius rex. lin.2. restituere.

Pag. 57. col. 1. lin. 5. inserta mal. lin.7. dum v. alio die ad p. r. misit Deus terrorem. lin.8. vel in filii ejus, Adalg. lin.10. & eadem n. lin. 13. quantocius cum s. jud. & mult. pop. lin.18. defendendum c. lin.19. se præperavit. (M. præpar.) lin. 21. & filios. lin. 22. in civitatem. lin. 24. esse videbatur. lin.26. in propriis rev. s. civitatibus. lin.29. Long. exercitus. lin.34. tonsorati s. lin.36. se tradere. lin.38. R. hoc nequaquam. lin. ibid. dum ad clusas f. ar. omnes qui exinde ded. lin. 43. ipsius beat. ter deprecati 5. ut eos in servitium B. P. sanctæque Rom. 18. tonsari. lin.49 sub vinculo. lin.52. omnium succ. lin.55. tonsorati. lin.12. a fin. ad præf. Pont. lin. 10. in servitio & fide. lin.7. tonsorati sunt. lin. 5. Chr. Fr. R. m. cum suis exercitibus. lin.penultim. concite in F. ib. apud se add. f.

Col.2. lin.2. & dum cognovisset. lin.4. partem exercitus, ipse cum aliq. lin. 9. eidem Karolo regi. lin.12. bell. exerc. lin.10. in obsidione (M. obsessione) lin. 19. Tunc deducens secum. lin.27. & 28. in m. stupore ded. lin.30. miliaria ab hac Rom. urbe in loco, qui dicitur N. & ibi eum c. lin. 32. Et cum app. fere unius miliarii spatio ab urbe Roma dir. universæ scholæ militiam una. lin.36. laudesque illi omn. lin. 40. cruces, sicut m. est. lin. 43. Karolomannus. lin.45. ab. venire consp. lin.46. sedeb. & eum beatissimis stratoribus tribuens, ita lin.48. stud. Et quidem antedictus alm. P. lin. 53. cum suo clero præstolabatur. lin.56. & ben. lin.ibid. gradus ejusd. s. B. P. ecclesiæ sigillatim d. lin. 60. Eccl. assidebat. lin. 61. ten. Chr. isdem K. lin. 15. a fin. in eandem venerabilem. lin.14. rel. famuli Dei. lin.11. cum eo venerant lin.9. glorif. Deum in eo q. lin.6. quod talem eis per interventionem & suffragia. lin. 3. orat. Francorum rex obnixe deprecatus est ant. alm.

Pag. 58. col. 1. lin. 5. per sacramenta m. ingressus est continuo Romam cum eodem P. lin. 10. juxta Lateranum p. i. i. ipse stetit excell. r. c o. s. q. sacrosancti b. lin.18. ipse benignissimus rex repedavit. lin.20. in ecclesiam. lin.31. Tertia vero feria sexta, ut mos est in eccl. lin.38. ammonuit. lin.40. Pipinus quidem rex, & i. lin. 43. Francorum. lin.48. possidenda. lin.49. Cumque illam. lin. 51. complacuit. lin. 52. ac omnia quæ i. e. adnexa, pr. vol b. & lib. (M. pr. vol. proprio ac libenti animo) & aliam. lin.20. a fin. per designatum confinium. lin. 19. contineri m. lin. 17. inde in Berceto lin. 13. sicut & antiq. lin.11. seu Benev. lin.10. don. pr. sua m. eam i. Chr. F. r. corr. v. Ep. a. d. etiam grafiones. lin. 3. ejusque Vicario.

Col.2. lin.1. ad partem (pro apparem) vero ipsius donationis e. Etherium ascribere faciens ipse C. Fr. r. lin.5. ibidem continentur & osc. lin.9. hujus nostræ S. R. eccl. asscripta. lin. 15. atque sæviretur. lin. ibid. & plus de Lang. seu mortalitate defec. lin.17. simulque Desid. lin.24. Erat sæpes. lin 26. eccl. Dei magnam indesinenter gerens curam pro ornatu & restauratione earundem omnium ecclesiarum. Hic vero coang. vir f. i. e. B. P. vestem. lin.29. est, & alia quamplura & innumerabilia ibidem contulit dona. Idem ipse beatissimus Pont. corpus B. Pauli Ap. doctoris gentium investivit laminis argenteis, quoniam argentum quod ibi primitus erat, confractum existebat, & alia quamplura ibi contulit in auro & argent. palliisque dona. Atrium vero ipsius B. Pauli Ap. ecclesiæ (vide eand. col. circ. fin.) li. 12. a fin. quod antea nimis dissolutum existebat, ubi lin.8. In eccl. vero. S. D. g. ad Pr. f. duas *Edit. Paris.*
vestes super altare majus, un. lin.4. blat. Con- *pag. 285.*
tulit etiam in eadem ecclesia in auro & argento, palliisque dona quamplurima. In basilica vero Salvatoris Domini nostri J. C. i Lateranum.

Pag.59. col.1. lin.5. deest. & alia multa ibidem obtulit dona. atque in basilica B. Laurentii foras muros similiter contulit multa dona Fecit in basilica B. Adriani. lin.18. a fin. cerostrata arg. lin. 17. Landunas. (M. Laud.) lin. 14. Fecit & vestes. lin.11. quindecim, Decernens ejus beatitudo, ut col. 2. lin. 54.

Col. 2. lin. 55. obligationum interdictionibus, ut omni die centum pauperes, & si plus fuerint, agg. lin. 61. pens. libras per un. duas, simulque & vini decimata duo pensantia per unamquamque libr. 60. & caldaria plena pulm. erog. o. lin.14. a fin. p. atque vini. (M. atque portionem v.) At vero jam per evoluta. ut pag. 60. col. 1. lin.6. a fin.

Pag. 60. col. 1. lin. 6. a fin. Atque vero per jam revol. ann. (M. At vero jam per evoluta 20.) 20. sp. lin. ultim. simulque in bal.

Col.2. lin.1. paup. Chr. ib. in Paschali festivitate an. occ. lavari solebant. lin.4. macinabant. lin. 5. neque in atrio. lin. 6. decurrebat dum i. f. ut d. e. extitit, quoniam & centum arcus. lin.8. constr. a fundam. d. atque dest. jam nulla spes videretur esse e. arcus, vel præfatam formam r. lin.15. atque soll. lin.16. quod etiam a fundamentis e. r. a. r. & aquam in atrio B. Petri, ut mos erat, deduxit. Formam. similiter quæ Jobia vocabatur, &c. ut lin.24. a fin. lin. 2. a fin. vocabatur, a fundamentis refecit, atque formam, quæ Claudia vocatur. unde aqua in balneum atque baptisterium ecclesiæ Salvatoris decurrere solebat, a fundamentis refecit. Similiter & formam, quæ Virginis nuncupatur, renovavit. Isdem egregius præsul præfatus. ut pag.63. col.1. lin.14.

Pag. 63. col. 1. lin. 14 & 15. basilicas sc. b. Adriani m. seu sanct. C. & Dam. quas noviter restauravit. lin.18. pro sua sempiterna memoria, c. lin.19. & anc. lin.22. earum crebro eleemosynæ fiant, & pauperes Christi refocillentur. lin. 26. cumamam unam (M. cuniamam v.) lin.25. Item formam Sabbatinam a novo refecit. Item diaconiam sanctorum, ut pag.64. col. 1. lin.27.

Pag.64. col.1. lin.27. ev. per eand. eccl. lin. 30. ob eorum martyrum amorem, in xx. prælati pontificis eximii anno, ut dicta col. 1. lin. 9. a fin. lin.9. & 8. a fin. mense Decembrio. lin. 7. dedit. qui per nimiam inundationem per port. lin. 4. tres saccidas. lin. ult. Marci regirans per porticum Pallatinis, per pl. se ext.

Col. 2. lin. 2. ipsum evert. m. lin. 3. munivit alv. lin.5. atque a porta B. P. lin. 7. fl. dedit, domosque evertit, agrosque desertavit. lin. 10. illo tempore. lin.12. pr. eo quod per tr. ipse fluvius, quasi per alveum proprium p. c. lin 13. & 14. in lamentum dedit. lin ibid. & humo, in oratione prostr. lin. 16. Sed plures dies. lin. 17. Quod ipse. lin.18. insp. per sandala m. v. l. cibos mittebat. lin.20. a suis do. ex. quibant præ

nimia multitudine aq. lin.23. in donis conf. lin. 26. in basilica. lin. ibid. a turre. præsertim & in basilica beator. C. lin.33. lib.11. obtulit. lin.36. Adriani martyris instar hujus pat. & c. e. a. m. c. p. lib.11. lin.37. Adr. arcora de a. duo. pens. lib. 30. Renovavit etiam ecclesiam S. Mariæ, quæ ad Martyres nuncupatur, & ibi quamplura obtulit dona in auro & argento. Nam ipse solertissimus præsul per diversos titulos, seu alias ecclesias, atque cunctas diaconias, & monasteria quantacumque infra murum hujus Romanæ urbis, quamque intra muros ad laudem Dei restauravit, atque decoravit. Verum & muros atque turres hujus Romanæ urbis, quæ dirutæ erant, & usque ad fundamenta destructæ renovavit, ubi & multa impendia tribuit, tam in mercedes eorum qui ipsum murum fabricaverunt: quamque in ipsorum alimentis, simulque & in calce atque diversis utilitatibus usque ad centum auri libras expendit. Hæc beatissimus & præclarus Pontifex omnia utiliter, noviterque tam in el. lin.49. perficiens, & verum consummans cursum. lin. 51. sol. servavit, in Dei dilectione vitam finiens, ad æternam migravit requiem. lin.55. loca CLXXXV. lin.57. Ind 4. cætera desunt. lin.62. Leo nat. Romanus. lin.63. & 64. dies 20. ib. in vest. Patriarchio (M. Patriarchii) lin.10. a fin. specialiter erud. lin.7. Erat vir. c. lin.5. ubi nec inv. præcipuos monachos, vel servos Dei. lin.3. cum eis.

Pag.65. col. 1. lin. 1. scripturas, ut per curas pauperum animas suas eleemosynis redimerent. lin.3. quicquid habebant, pro Christo die noctuque occulte p. erog. lin.6. offerentes Deo salub. lin.8. sp. ab ejus solertissima cura ipse vestararius ageretur (M. egeret) ab o. lin.11. unaque vol. lin.13. & a cuncto p. li.14. in natalitia beati protomartyris Step. lin.15. in natalitia. lin.19. & contrariis fort. lin.20. mir. idem ecclesiis benivolus, pr. lin.22. ad miserendum. lin.25. o visus est justitiam f. lin.27. Fecit & in bas. B. P. Apost. nutritoris sui thur. lin.30. Immo & confessionem ejusd. Ap. mirifice auro, gemmisque ornavit. Fecit similiter in ecclesia doctoris gentium B. Pauli Apostoli. Hic autem venerabilis, &c. ut pag.66. col.1. lin.40.

Pag. 66. col.1. lin.50. dum in sanctam Catholicam & Apost. Romanam ecclesiam. lin.58. ut sec. ann. lin. 60. omn. Deo pro s. populi Christiani funderet, & olitanam traditionem a n. lin.
Edit. Parif. pag. 286. 64. in ejus natalitia tempore letaniæ prædicatæ fuissent, om. lin.66. in eccl. B. Laurentii, quæ L. n. ubi coll. p. i. occurreretur. Dum pr. lin. 9. a fin. ven. illi peteb. lin.7. dedit, & Campulus cum dolos. par. lin.5. Pontif. obs. pergens, & d. v. q. n. habebat in p. c. eo loquens. lin. 3. perv. lin. ultim. in uno.

Col.2. lin.3. astiterunt. ib. ad ipsum, ut dictum est, perverse impieque truc. lin.9. populus vidit quod inermis & in Dei officio. lin.12. more sanctissimum Papam in terram projecerunt. lin. 20. dimis. una cum ipsis malignis Paschale & Campulo. Postmodum vero sicut veri pagani & impii ad ipsius m. ecel. eum tr. lin.23. iterum bis oc. & l. a. eruerunt, damnaverunt, & semivivum, eumque plagis di. & fust. crd. in sanguine revolutum ante. (M. eruerunt, & plagis eum diversis & f. cæd. clamantes semivivum in sang. rev. a.) lin.28. miserunt, timore perterriti ne Ch. lin.31. ipse Igumeus monachus S. Herasmi. lin. 32. clam Pasch. m. lin. 34. erat, seu Camp. lin.35. in prædicto monasterio. lin.38. ex. auferentes deduxerunt in monasterio S. H. & in arcta custodia recluserunt. lin. 41. div. præs. lin. 43. Contig. autem. lin.45. in monasterio S. H. in custodia mitteretur d. an & B. Petro clavigero regni cœl. suff. visum recepit. lin.49. rest. est. lin. 50. super famulum suum solita misericordia magnum miraculum d. n. ejus fideles Christiani viri, videlicet Albinus cubicularius cum aliis fidelibus Deum metuentibus ex i. e. cl. oc. auferentes in basilica. lin.56. ubi & sacr. ejus c. lin. 63. Sed in eum. lin. 65. sperantes in se ps. docente, & qui ait, D. lin.10. a fin. & totis eum solid. viribus atque membris. lin.7. tantum mœrorem & tristitiam infideles habentes, nesciebant, quid agerent, domum Albini f. lin.ultim. destr. In ipsa autem B. P. A. aula communi. pr. P. Vivinitius g. d. Spoletinus.

Pag. 7. col. 1. lin. 6. qui talia mirab. lin. 12. Dominum. lin.14. ipse vero Ch. orthod. lin.16. Hildinaldum A. &c. seu Ascaricum c. lin. 20. Com. ipse etiam magnus rex ei obviavit, & sicut v. B. P. venerab. lin.23. spiritualibus par. se ampl.27. or. super populum data est. T. b. dominus K. lin.29. respiciens g. lin.32. P. & P. o. est, & in nihil redactos v. i. ded. lin.35. tempus. lin.36. hoc prælati iniqui. lin. 39. mo. sunt contraria & falsa adversum sanct. P. lin.42. potuerunt: quia per lin.45. Sed dum apud clem. m. r. pr. P. in magna & condecenti reverentia & honore d. ex o. p. ibidem tam A. & cæt. sac. (M. quamque Episcopis, & cæt. s.) lin. 50. omniumque eximiorum Francorum D. p. R. illum remeare in sua Apostolica sede h. lin. 55. dimiserunt h. & per unamquamque civitatem. lin.59. duxerunt. lin.20. a fin. omnes tam clerici, quamque optimates & S. lin.18. cum cerimonialibus & d. & nob. m. lin. 17. & scholæ pereg. lin.16. Fr. Saxonum atque Longob. sim. om. conexi ad p. Milv. in Vigilia S. Andreæ Apostol. proceres clericorum cum signis & b. & cæt. spiritual. lin. 8. a fin. & Romam introeuntes cum magno g. & læt. eum in patriarchio Lateranense introduxerunt. lin.6. fidelissimi nuntii, qui. lin. 4. & Rino reverendissimi Archiepiscopi, seu Cunipertus (M. Cumpertus) Bernardus, octo & Jesse, reverendissimi, atque sanctissimi Episcopi, necnon & Flaccus electus Episcopus, verum etiam Helingot (M. Helmgoth) Rottecanus & Germanus gloriosi comites residentes in tricl. ipsius Domini L.

Col.2. lin.1. inquirentes. lin.5. ad ipsum Pontificem hab. lin.10. miserunt eos. lin.13. in eadem ecclesia congregati. lin. 15. & omnes lin. ibid. nobilitates Fr. lin. 18. Arch. seu Episcopos & Ab. stante reliquo clero, seu optim. F. lin.22. Quæ un. A. Ep. & A. lin.26. non aud. ipsa autem a nem. i. lin. 29. ipse sanctissimus P. c. ob. canonice. V. v. Pontif. inq. lin.32. criminibus. ib. exarsere. lin.35. omnes generaliter Arch. Ep. & Ab. lin. 39. amp. prælatus P. lin.45. t. eg. cog. lin. 47. Ab. & cunctus populus letaniis factis l. lin.29. a fin. die nativitatis d. lin 28. in jam dictam basilicam. lin.27. om. cong. S. & tunc ven. & alm. lin.25. pr. Karolum corona pretiosissima coronavit. T. lin.21. Petri Apost. principis, & clav. lin. 20. m. & piissimo. I. lin. 17. inv. ut dic. est, & ab omnibus constitutum est ei Romanorum imperium. lin.14. sancto Imperatorem Karolum excell. f. ejus in regem. lin.10. cum pedibus suis. Sed in ecclesia ejusdem Apost. lin.7. in m. ejusdem mensæ. Item in basilica Salvatoris, &c.

Pag. 68. col. 1. lin. 10. in letaniis præc. jussit sec. p. i. p. Imp. Postmodum vero, &c. ut lin. 20. lin. ibid. Postmodum vero deducti sunt illi iniq. mal. lin.23. piissimi Imp. lin.25. omn. comprobantibus eos de m. lin. 28. vidi quod tu me misisti in isto periculo. lin.30. condemnantes maneorum reatum. Et dum tales crudeles & in. eos piis. Imp. c. lin.32. misit. Nona vero indictione, &c. ut col.2. lin. 23.

Col.2. lin 25. factus est p. lin.29. lamentare c. lin. 30. P. totis viribus suis certamen ponens restaurare S. a. ex. amplam & maximam fortitudinem ponens in m. duxit st. Ipse vero a Deo protectus, &c. ut pag.69. (A. lin.41.)

Pag.69. c.2. l.45. spiritual. li.46. pergant ad ec. li.48. Fer.3. ex. ab ec. b. S. m. pergant ad. l.50. F. q. ab eccl. H. pergentes ad eccl. B. Laur. mart. for.

for. muros. Idem vero beatissimus præsul. in diaconia B. Adriani martyris & in eccl. ut lin. 56. lin. 58. de stauracin cum periclisin. Similii modo fecit in diaconia SS. Cosmæ & Damiani coronam de argento pensantem lib. 5. unc. 8. &c. ut pag. 73. col. 2. lin. 12. lin. 16. lib. 6. Hic autem præclarus antistes, ut pag. 75. col. 2. lin. 34.

Edit. Paris. pag. 287.

Pag. 75. col. 2. lin. 35. hospitale. ib. qui dicitur Nummentia a f. lin. 41. sanctorum Christi mart. lin. 43. necessaria in usus pauperum condonavit. Pari modo & sarta tecta basilicæ, ut lin. 11. a fin. lin. 8. tecta S. Martinæ sita in tribus satis in melius restauravit. Hic præclarus & almificus Pontifex tam intus quam extra positas ecclesias diversis donis & muneribus decoravit, etiam & sarta tecta uniuscujusque ecclesiæ ut opus & necesse erat, a novo refecit.

Pag. 78. col. 1. lin. 21. a fin. Fecit etiam & in titulum B. Pudentianæ vestem albam holos. quæ beatissimus Pontifex postquam sedem Romanam Apostolicam annis 20. mens. 5. & d. 17. gl. r. lin. 10. cxxv. lin. ibid. Ap. 2. Id. I. ib. dieb. 10. lin. 5. sedit m. 7. lin. 3. in Patr. Salvatoris, id est, Lateranense.

Col. 2. lin. 1. claro g. lin. 2. sanctæ disc. s. c. studiosus v. lin. 4. jam fato lin. 5. in locum ejus successit D. L. P. q. lin. 7. respiciens. lin. ibid. humilit. mores agere eum ad. S. ord. pr. & sic ad sacerdotii gradum pervenit. Sicque factum est, ut lin. 19. lin. 20. antefatus D. L. P. illico eum cum ferv. lin. 23. P. est culmen el. Qui uno omnes affectu. lin. 25. B. Petri perd. lin. 27. Papa urbis c. e. Hic vir sanctiss. in Pontificatus culmine, jam positus. lin. 30. eccl. Franciæ arripuit iter ad p. lin. 31. dominum. lin. 32. Qui cum in Francia p. lin. 33. atque exultatione a prædicto principe piiss. atq. F. p. s. est, quantum vix lingua narrare potest: & tantam illi d. lin. 38. impetraret. lin. 39. ut isdem princ. pro il. lin. 41. s. om. quæ ei l. est, crucem de suo. lin. 43. per præcepti pag. lin. 47. captivi ten. lin. 48. quas in sanctam R. eccl. lin. 51. reduxit. Hic divina voc. &c. ut lin. 3. a fin. lin. ult. Ap. Fecit a. ord. m. Decemb. p.

Pag. 79. col. 1. lin. 9. mens. 3. di. 17. Qui a primævo et. s. tempore. lin. 17. presb. est. ho. conf. Quem dum, &c. ut lin. 27. lin. 28. Quem domnus ter beatissimus Papa Step. præd. ejus. cum tanti studii pervigilem. lin. 30. tam ei m. lin. ibid. protomartyris, quamque majorem juxta bas. B. Petri pr. Ap. ecclesiam ad r. commisit. Dum ergo tantæ bonæ oper. (ut lin. 47.) præcipue longe lateque discurreret fama, & om. D. reg. suæ piæ ecclesiæ sub gubernationis cura ann. lin. 51. una Conc. eademque vol. lin. 57. P. est elev. Omnium etenim ecclesiarum, ut lin. 9. a fin. lin. 3. Quæ dilig. (M. quæ & dil.)

Col. 2. lin. 1. ampliavit. Captivos ubicumque invenire poterat, a vinculis absolvebat. Ecclesiam etenim beatissimæ Christi martyris Praxedis, quæ quondam priscis ædificata temporibus nimio jam lassata senio erat, ita ut a fundamentis casura ruinam sui minaretur, isdem venerabilis Pontifex illius ruinam ante prævidens, eidem ecclesiæ curam adhibens, illic pervigil sæpius existens, in alio loco non longe demutans, in meliorem eam, quam dudum fuerat, erexit statum. Multa etiam corpora sanctorum quæ in dirutis cimiteriis jacebant, ibi deduxit, atque honorifice collocavit. ibidem oratorium B. Agnetis Christi martyris miræ pulchritudinis exornavit. Ecclesiam denique, ut pag. 80. col. 2. lin. 14.

Pag. 80. col. 1. lin. 14. Dei genit. Mariæ D. n. lin. 21. ubi etiam multa dona obtulit. Fecit etiam a novo ecclesiam S. Cecil. ubi & corpus ejusdem compte posuit cum carissimo Valeriano sponso suo atque Tiburtio & Maximo martyribus, nec non Urbano & Lucio Pontificibus, ubi etiam quamplura & innumerabilia contulit dona tam in auro, quam in argento seu palliis. In diaconia vero SS. Cosmæ & Damiani vestem de sirico fecit. Restauravit etiam præsepe Dominæ nostræ virginis Mariæ, absidamque ejusdem ecclesiæ a novo refecit. Hic denique divina vocatione defunctus, sepultus est in ecclesia B. Petri Apostoli. Fecit aut ordin.

Pag. 84. col. 1. lin. 15. Martii, presb.... diac. 7. lin. 22. Bonomundo. Sedit annos 4. Hic ven. vir & pr. lin. 29. pl. dieb. ac noct. lin. 34. pupillis ac vid. lin. 36. in univ. lin. 37. R. Nam ipse c. lin. 38. quid aliud nisi. lin. 14. a fin. martyris ciborium. lin. 13. lib.... cætera desunt. lin. 7. ex patre Leontio, sedit mensem unum, dies 10. & cessavit dies 4. lin. 5. vir iste fuit, spiritus sancti repletus & perfusus gratia permansit. Inanes, ut col. 2. lin. 4.

Col. 2. lin. 5. evitabat. Quem domus Papa Paschalis conspiciens bonis ornatum moribus, archilevitam hujus sanctæ Romanæ ecclesiæ constituit. Defuncto itaque domno Eugenio Valentinus archilevita summum conscendit apicem. Erat quippe dapsilitate, ut pag. 85. col. 1. lin. 41.

Pag. 85. col. 1. lin. 45. ornatus Christo voc. ad cœlestia. lin. 41. beatissimi op. lin. 54. Greg. nat. Rom. lin. 56. ac benignus. lin. 58. juc. (M. joc.) lin. 60. & litt. sol. inq. scilicet divinarum, ecclesiarumque sanctarum inf. lin. 63. paup. alitor o. viduarum. Hic a Deo, ut lin. 10. a fin. lin. 9. sed clarior sanct. lin. 6. a fin. adhuc in juvenilibus. (M. juvenibus.) lin. 4. quæ res Romanis diu occulta permansit. Cæterum Romani pariter omnes de obitu Pontificis, qui tam repente supervenit, & non tantum de prænominato obitu, quam de futuro Pontifice artius cogitabant. Quorum videlicet, ut col. 2. lin. 18. lin. 32. quarti Papæ pia fata (M. facta) c. lin. 33. omnes uno spiritu & lin. 34. in patriarchium Lateranense perductus est, abstractus ab ecclesia sanctorum Cosmæ & Dam. Ipse autem renuebat, atque ajebat, se non esse dignum ad onus tam magni officii. Hic autem beatissimus tempore quo vivit, multa & innumerabilia dona ecclesiæ Dei donavit, atque universas ecclesias decoravit. Hic etiam corpus B. Greg. Pap. & doctoris translatum ante novellum secretarium constructis absidibus, sicuti modo cernimus, sub altari sui nominis collocavit: quo ejus anniversaria solemnitas cunctis certatim pernoctantibus gravissima celebratur: in qua pallium ejus & phylacteria, sed & baltheus consuetudinaliter osculantur. Qui beatissimus P. &c. ut pag. 89. col. 2. lin. 3. a fin. pag. 288

Pag. 89. col. 2. lin. 2. a fin. postquam Rom. & Apost. sedem annis 16. gr.

Pag. 90. col. 1. lin. 2 & Decembrium, seu Septembrium diaconos, presb. Episc. lin. 6. Petri Apost. principis. & cessavit Episcopatus dies 15. lin. 12. Hic cum ill. a m. f. lin. 15. vel vid. p. lin. ibid. posset. Qui relictus a m. (ut lin. 24.) atque patre in æde fratris commorabatur. Audiens itaque sanctissimus Leo Papa tertius, qui tunc temporis monarchiam regebat Apostolicam, eum scholæ cantorum tradidit. Mortuo itaque Pontifice suscepit eum Stephanus, atque subdiaconem eum ordinavit, & ita ad summum sacerdotii, per Paschalem pervenit apicem. Post Paschalem Eugenius, post Eugenium Valentinus, post Valentinum Gregorius. Igitur mortuo Gregorio, eligitur beatissimus Sergius ab omnibus sacerdotibus atque proceribus. Hujus sacratissimæ consecrationis cum ad aures invictissimi Augusti Lotharii rumor pervenisset, ut col. 2. lin. 26. a fin.

Col. 2. lin. 5. a fin. Eccl. Episcopum cum exc. lin. 23. magnoque. lin. 22. Archiep. Abbates & Com. prof. jussit. Ipsi vero ex quo in oras Boniæ civitatis cum belligeris. lin. 13. sceva op. neq. lin. 11. in toto ære. lin. 6. perc. int. sunt.

Pag. 91. col. 1. lin. 3. excell. reg. Lud. occ. lin. 10. canentes cum dulciss. lin. 13. glorifice susc. obviam illi e. lin. 16. suspicere. ita eum. lin. 20. Tunc suo cum universo populo, om. R. lin. 27. B. Petr. Apost. eccl. lin. 22. tenuit an-

tedictus rex Ludovicus d. præfati P. & interius ing. lin.35. in consp. om. Fr. v. lin.38. Petri regi spiritu sancto ammon. lin.43. sin aliter, nec p. m. nec per m. jussionem. lin.46. vel maligno ing. ad.48. oppositis m. lin.52. extensa voce. lin.54. simulque & omnes. lin.57. seseque proni. lin.58. pr. Domino n.59. redd. gr. lin.61. egressi sunt. lin.63. Agros quoque & seg. ac prata. lin.16. a fin. Dum hoc gerebatur, ipse a Deo prot. lin.14. formosiss. v. lin.10. Dominico die s. lin.9. Archiep. Episcopi, Abbates. lin. pen. Longobardorum. lin. ult. illicque succingere i.

Col. 2. linea 3. Deinde vero per sing. d. & confl. s. c. Archiepiscopi atque Episcopi stantibus reliquis sacerdotibus, & Romanorum & Francorum optimatibus fidelitatem Lothario magno Imperatori s. ut in ead. col. lin.29. a fin. lin.18. Post vero (M. Post hoc vero) lin.17. privati honore. lin.13. nec inter clerum dignos esse comm. suscip. dicebat, sed inter communionem vulgi licentiam haberent communicandi tantummodo. Per idem tempus. lin.8. cum mag. exerc.

Pag.92. col.1. lin.3. accipere. lin.10. sui princip. lin.15. venerabantur. Ipse itaque beatissimus Pontifex ecclesiis quamplurimis innumerabilia contulit dona. Ecclesiam denique sanctorum Silvestri & Martini, quæ vetustate emarcuerat, a novo refecit. Atque ibi cum corporibus sanctorum Pontificum Silvestri & Martini multa alia recondidit, videlicet Fabianum atque Stephanum, & Soterum martyres & Pontifices, simulque Asterium martyrem cum sacratissima filia ejus sanctoque Cyriaco, Largo, & Mauro, atque Smaragdo, atque Anastasio, & Innocentio Pontificibus cum S. Quirino ac Leone Episcopis, (ut col.2. lin.21. & 22.)

Col.2. lin.24. Arthemio, Sisiano, Pollione, Theodoro, Nicandro, Crescentiano martyribus, cum quibus beata S. at. P. necnon & Memmia. lin.27. Sop. Virgine, & B. Quiriace vidua. lin.29. cognita. & ibi multa obtulit dona post consecrationem ipsius ecclesiæ. Hic vero insignis & beatissimus Papa (ut Pag.93. col.1.) lin.18. juxta ipsius latus bas.

Pag.93. col.1. lin.14. in honorem. 20. & P. lin. pen. Bacchi. lin.21. in quo monasterio mon. (M. in quo monach.) l.24. congregat. quotidianis laudibus. lin.38. Radualdo. lin.40. Hic a Deo electus orthodoxus, atque A. lin.86. b. corpore. lin.49. Erat enim omnibus bonis moribus exornatus Gregorius præsul, qui tunc temporalem regebat ecclesiam sanctam Romanam, audita fama illius subdiaconum fecit, atque juxta se manere præcepit. Defuncto itaque Gregorio tertio, Sergius hujus S. Rom. Ecclesiæ archipresbyter præsul effectus est, & beatissimum Papam Leonem presbyterum consecravit, eique titulum (ut col.2. lin.15.) mor. sive indigentibus. lin.17. verbo, verum etiam. lin.18. foveret is qui tunc aderat S. lin.20. sublatus est. sub cujus temp. lin.24. Qua calamitate. lin.25. contritum est. Hoc facto un. lin.28. seu devastat. 28. lin.30. fatebantur se null. mort. peric. evadere posse. lin.33. Pont. quis esset, qui tam f. locum & i. omn. p.36. pot. Confestim. lin.39. ob. ad sepulturam fuerat deport. lin.42. una simul Conc. lin.44.

Edit. Paris. pag.289. Flagitabant: & quod nullum super se habere vellent alium præsulem. lin.51. annotatum est. lin.53. ad ecclesiam quæ dicebatur, Quatuor coronatorum. lin.55. extrahentes. lin.57. Qui m. servantes a. o. ejus osc. lin.60. nullus breviter hominum en. pot. lin.16. a fin. repr. est, si ob fut. lin.14. litt. non annotamus. lin.12. ad Africam (M. Africanam) qua v. ibid. reverti, v. m. pel. ventorum, procellarumque impulsu, sicut. lin.6. de novi.

Pag.94. col.1. lin.4. conservantes. Ipse vero a Deo amabilis, &c. ut lin.30. a fin. lin.29. a fin. in ingressu Patriarchii m. c. quæ nullus Pontifex ut p. lin.18. psallere l. H. b. pr. tempore. lin.11. aut sed. lin.7. ac depr. scevæ g. Agar.. multa dona obtulit ecclesiæ B. Petri Apostoli, aliisque quamplurimis ecclesiis. Hic quoque prædictus præsul. (ut col.2. lin.28. a fin.)

Col.2. lin.19. a fin. Nam & accubitus quem domnus Sergius sanctæ recordationis tertius Papa a fund. c. & o. o. ibi par. tunc præ n. v. lin.15. delata sunt. (M. deleta s.) lin.14. secundum. in utroque deest vox carnem. 13. quam domn. ibid. sanctæ memoriæ. l.12. m. ep. Sed iisdem beatiss. lin.11. Leo q. cum nimia del. & gaudio o. lin.3. quæ appellatur Constant. temp. Domini,

Pag.95. col.1. lin.2. Papæ tertii obt. quæ ut mos erat, in læt. lin.5. procedere. lin.6. & exinde a latronibus n. f. a. est. lin.8. præd. suorum P. scilicet tam domnus P. lin.12. seu dom. Greg. lin.15. fecit eam. lin.18. sanctæ Dei Rom. eccles. mir. reparavit. lin.19. script. scientia & er. lin.23. qui tantæ beatit. lin.25. bas. sanctæ Luciæ Virginis, q. lin.33. audiens & perniciem. lin.34. in orationibus se convertit, ac jejuniis d. lin.36. Dum hæc agebantur. lin.41. spiritualibus. ib. iconia. (M. icona, id est, imagine. glossema est.) lin.34. cum omnium fid. 45. beatæ Dei genit. lin.50. omni clero & populo st. p. lin. 52. super cavernas, unde ipse pestifer flatus. lin.19. a fin. ipsis. lin.18. læsionis m. ap. lin.15. In ipso vero q. lin.13. virtutibus c. comb. cœp. ub. populorum.

Col.2. lin.3. Apostolorum perveniret bas. Saxonum, Longobardorumque. l.4. porticus. lin.7. & dom. lin.5. Sed beati non valens virtutem ferre Pontificis. l.2. in cinerem. Nam octavam Assumptionis B. Dei genit. &c. ut pag.96. col.1. lin.9.

Pag.96. col.1. lin.12. in basilicam. 13. quæ foris est m. lin.16. in qua. lin.17. celebrare festivitatem seu solemnitatem. lin.19. celeb. plenius argento erogavit. lin.22. vestem de sedaro. (sic uterque: in Regio tamen emendatum, de fundato) unam, & multa alia obtulit illi dona. Fecit isdem benignissimus crucem, ut lin.44. lin.45. crux, quæ ut mos antiq. lin.46. præd. suorum P. Deo juvante in a. & arg. & gemmis melius ren. Fecit quidem in oratorio S. Adriani, &c. ut pag.97. col.1. lin.14.

Pag.97. col.1. lin.15. hom. effigies, crucem similiter. lin.16. de chr. & margaritis. Cum vero hæc sit (ut lin.26. & cætera) quæ retro scripta sunt Leo beatiss. q. p. lin.28. & desid. lin.33. I. Ch. tractare cons. lin.35. ab hist. capi, aut forsitan exp. lin.37. omnes prænominatos muros ejus civit. R. duodecima siquidem ind. lin.40. alac. reducere c. & non solum muros, verum etiam omnes portas lignis etiam renovare præcepit. Insuper etiam 15. turres ab ipso solo dirutas novis fabricis rest. pr. &c. ut lin.26. a fin. 23. a fin. Quarum duas i. P. p. ita sap. ac prud. lin.10. ad oram T. lin.17. facilius ing. nunc vix per eum. lin.14. fut. Sar. per. lin.13. actum est. lin.11. sed etiam ferro m. lin.9. transire. Nam ipse beatissimus corpora sanctorum. (ut col.2. lin.1.) quatuor coron. lin.7. quam ipse usque dum ad P. lin.9. rexit per olitana curricula t. crassata vetustatis defectu. (fortasse scriptum fuerat, cassata pro quass.) lin.11. videbatur conu. lin.13. pulchr. cultum ac statum a f. lin.10. corpora, id est, Claudii & Nicostrati, Simproniani: atque Castorii & Simplici, necnon & Severi, Severiani, Carpofori & Victorini. Deinde Marii, A. & Abacuc, Felicissimi & Agapiti, Ypoliti quidem cum familia sua numero 19. Aquilæ & Priscæ, Arsequi, Aquini, Narcissi & Marcellini, Felicis, Simetriique, Candidæ, atque Paulinæ, Anastasii & Felicis, Apollionis, & Benedicti, Venantii, atque Felicis, Diogenis & Liberalis, Festi & Marcelli, atque Superantii, Pudentianæ, & Benedictæ, Felicis & Benenati: necnon caput S. Proti sanctæque Ceciliæ, S. Al. linea 28. sanctissimæ Virg. linea 20. & aliorum q. n. soli D. s. c. in qua etiam ecclesia multa contulit dona. Fecit etiam idem

beatissimus præsul post deprædationem, &c. ut pag. 98. col. 1. lin. 32.

Pag. 98. col. 1. lin. 36. & alia gemina alba 7. majorem 1. Post hanc denique deprædationem quam inique fecerant, aliam facere putaverunt. Sed Deus omnipotens precibus Apostolorum facere non permisit. Gens itaque illa sceva iter cœperunt Romam veniendi reminiscentes pristinum lucrum, vel prædam quam fecerant, & multiplicata iterum perversorum omni manu, multisque cum navibus ad urbem Romanam XII. indictione crudeliter decreverunt. Multisque etiam diebus, &c. ut lin. 13. a fin. lin. 12. a fin. diebus commorantes in loco, qui Torarum dicitur, 1. inf. Sardiniæ, exire nullo modo potuerunt. Quorum iniquus. lin. 7. Sed Deus omnipotens, qui ecclesiam suam semper inviol. custod. & d. c. non desinet. lin. pen. Mox enim.

Col. 2. lin. 3. & se ob nullam rem aliam ven. sunt pr. lin. 7. Volens ab eis sp. sc. aut non. sicque factum est. lin. 8. venerant, i. Illi autem se ob aliud non v. lin. 12. nisi ut superius leg. ex. lin. 14. cum magno exercitu & ar. p. m. civitatem ost. p. omnesque cum gaudio suscepit. Illi autem videntes summum præsulem, omnes cœperunt osculari pedes ejus. Summus autem præsul Missam in ecclesiam B. Aureæ celebravit, omnibus corpus dominicum tradidit, atque orationem post perceptum corpus super eos donavit. Deus cujus, &c. ut lin. 38. lin. ibid. B. Petrum amb. lin. 42. fidel. tuorum lin. 43. Sanctæ tuæ eccl. dim. lin. 46. gloriosum. cetera desunt. lin. 48. Die vero altera postquam prædictus Pontifex reversus est a jam prædicta civitate, ipsi sceler. s. lin. 51. paruerunt. Præfati autem homines super illos facientes impetum, omnes superaverunt orationibus Apostolorum, & sancti præsulis. Ex quibus per quasdam, ut lin. 3. a fin. lin. ult. C. autem vivos c. v. ac test. comp. Edit. Parisi. pag. 290.

Pag. 99. col. 1. lin. 5. Aliq. enim nos f. c. v. i. causa misericordiæ, quam in dominum habemus. Et post hoc ne otiose. lin. 11. Eccl. B. P. incœptum habebamus. lin. 14. vid. jub. def. obtulit isdem beatissimus præsul post deprædationem gentis Agarenorum multa dona B. Pet. Ap. aliisque ecclesiis. Fecit autem campanarium (M. Fecit etiam ibi Camp.) cum malo æreo. (M. in quo posuit campanam cum malo æreo) & crucem exauratam. Post victoriam denique scevæ gentis Agarenorum ædificavit civitatem, quam suo nomine vocari præcepit, atque super portam, quæ respicit ad S. Peregrinum orationem istam descripsit. Deus, qui, &c. ut pag. 101. col. 1. lin. 36.

Pag. 101. col. 1. lin. 43. triumphos, per dominum, &c. lin. 44. Secundam vero scripsit super posterulam, quæ sita est juxta castrum S. A. lin. 48. hujus mundi. ibidem, & Apost. lin. 17. a fin. or. scripsit super post. quæ r. ad scholam Saxonum. Præsta quæ. lin. 9. consequantur, & civitas hæc, quam ego famulus tuus Leo quartus Ep. te auxil. meo nomine Leonina voc. (M. Leoniana) novoque opere dedicavi, ut semper illæsa maneat. lin. 4. per D. hæc desunt, post exoramus. Quamobrem secundo præsulatus sui anno præfata civitas sumpsit exordium, & in sexto consecrationis suæ anno civitas undique consummata est. In illa itaque die pax & lætitia fuit maxima clericis & proceribus omnibus. Hac itaque civitate expleta, condolebat præsul, quod minime populus subierat ibi ad habitandum. Eodem igitur tempore advenit populus Corsorum, qui propter metum Agarenorum gentis civitates suas & terras & possessiones reliquerat. Cui cum nimio gaudio hanc civitatem summus præsul donavit, multisque divitiis ditavit, atque multas possessiones eis contribuit. Fecit etiam in ecclesia B. Petri portas argenteas majores post deprædationem Sarracenorum. Fecit & crucifixum argenteum inter columnas habentem libras LXII. & dimidium. Fecit etiam & Concilium, ubi interfuere LXVII. Episcopi, ubi relegi fecit decreta Pontificum: in quo damnatus fuit Anastasius Cardinalis propter sua crimina. Hujus vero temporibus, ut pag. 105. Col. 2. lin. 17.

Pag. 105. col. 2. lin. 17. Daniel magister iniq. stult. m. (M. ac st. m.) cæcatus ad Serenissimum Ludov. Imperat. ire festinavit, eique multa inutilia verba super Gratianum eminentiss. magistrum militum nuntiavit, eo quod divisionem ipse facere deberet inter regnum & sacerdotium, imperiumque mutare deberet Const. Imperator itaque audita hac causa, festinus Romam venit. Audito domnus Præsul adventu Regis, mirari cœpit, eumque apud B. Petr. recepit, & causam insimul præfatam tractare cœperunt, sed penitus falsam invenerunt. Ipse autem qui Franciam ivit causa accusandi traditus fuit Gratiani potestati. His vero peractis, ut lin. 11. a fin. abiit Imperat. & sanctiss. Leo IV. Papa. lin. 5. Decemb. & aliam in mense Martii. lin. 3. a fin. LXIII. & cessavit Episcopatus mens. 2. dies 15. lin. ult. femina. Heic interseritur vita Joannis Anglici in utroque codice. Sed quia fabula hæc jamdiu explosa est, ideo heic expungendam duximus, ne male feriati homines exinde calumniandi occasionem rapérent. Si quis autem ægre ferat, hanc vitam a nobis prætermissam, is Regium codicem consulat, ibique Martini Poloni verba interpolata leget, quæ inepti homines Anastasii codicibus inseruerunt.

Pag. 106. col. 1. lin. 4. Ben. natione R. lin. 6. dies novem. lin. 8. studio & arb. traditur. Gregorius almificus præsul hunc videns moribus ornatum, subdiac. hujus S. Romanæ ecclesiæ fecit. Cujus beatitudo in tantum, ut lin. 31. lin. 33. refloravit, ut ab omnibus. lin. 34. diceretur. Leo quidem hac luce subtractus præsul occubuit. Mox enim omnis clerus istius a Deo protectæ Rom. sedis, universi proceres, cunctusque populus ac Senatus, ut lin. 45. lin. 47. ut beat. illi in omnibus d. d. p. qui ap. cul. lin. 49. tranq. Qui divinitus æthereoque lumine inflammati. lin. 51. conamine, pro tantis. lin. 54. alacri studio uni. pl. & pop. c. in Calixti titulum properantes, Deo. lin. 17. a fin. Surgens autem & populi d. fundens & cernens (puto abundare vocem fundens) lin. 15. genu flectens. lin. 8. Spiritualibus. lin. 7. in Patriarchio perducentes, scilicet Lateranensi, Pont. lin. 5. a fin. posuerunt. Qui cum omni alacritate atque exultatione cum ipso in basilicam Salvatoris. ut Pag. 107. col. 2. lin. 8. a fin. pag. 291.

Pag. 107. col. 2. lin. 14. a fin. ov. quem I. lin. 12. caterva præced. in basilica D. lin. 10 Vac. majest. D. lin. 8. Expleto vero jejunio omnes supercilio deposito (M. posito) se ei conjunxerunt, & divino comp. n. Deique inf. fervore in jam fata basilica, qua ut prætulimus, Benedictus residebat, electus unanim. conv. & quidem (M. quidam) procidentes vest. ipsius osculari cœp. lin. ultim. sed veluti pastor sacratissimus.

Pag. 108. col. 1. lin. 4. purisque m. & corde benignoo omnes amplectens osculabatur: quibus etiam dicebat: Gaudete dilectiss. lin. 8. fuit. lin. 9. Hæc & his similia dic. & ipsi I. lin. 13. confabulabantur. (Nam cum esset electus factione Episcopor. Rodoaldi Portuensis, & Arsenii Hortensis, actum est, ut a legatis Imperator. Ludovici & Lotharii, Cardinales cogerentur multis injuriis, & comminationibus, & gladiorum super se evaginationibus Anastasium, quem quartus Leo deposuerat, sibi promovere Pontif. Sed Deo præstante patientia & unanimitate sua eosdem superaverunt) in ora Regii codicis hæc leguntur, hæc (inclusa uncis) a consarcinatore inserta. Post verbum super. additur. Subito enim. lin. 17. spiritualibus. lin. 18. & Pontif. sol. lin. 21. exultabat. Interea Dom. lin. 22. in basilica. lin. 23. proceribus, ac Reip. cœtibus ded. est. lin. 26. Pontifex. Sacraque tunc missarum solemnitate celebrata in patriarchio Lateranensi Pontificali ordinatus reversus est gloria. Hic beatissimus

præsul quamplurima dona obtulit ecclesiis Dei. Hic constituit, ut cum Episcopus, presbyter aut diaconus, P. &c. ut pag.109. col.2. lin.14. a fin.

Pag.100. col.2. lin.11. a fin. diaconis. lin.6. verum etiam fecit. lin.2. presbyter. 6. lin. ultim. numer. 20.

Pag.11. col.1. lin.4. Ap. & cessavit Episcopatus dies 15. lin.6 ex patre Theodosio. Sedit annos sex, menses novem, dies 13. lin.10. claruerunt. Sergius itaque audita fama illius, ordinavit eum subdiaconum. Leo ordinavit diaconum. Mortuo igitur Benedicto, prædictus Pontifex Nicolaus, qui adhuc in diaconi officio degebat, cum aliis diaconis, &c. ut lin. 11. a fin. propriis m. illum tum. collocavit. Eo tempore invict. lin.5. condolens ad eam r. e. lin. 3. effundebant.

Col.2. lin.1. vigil. instantes, incessabili dominum. lin. 4. quem Pont. culm. subl. lin. 7. In qua per aliquot horarum spatium conf. fid. lin.8. un. eum Ap. lin.10. continuo ad aulam pr. lin 12. indignum se esse tanti reg. gubernanda (pro gubernacula, suscep.) lin.14. extrahentes. lin.15. in Apost. solioque pos. lin.16. in basilica B. P. Ap. ded. lin. 18. Apostolica sublimatus in s. lin. 19. Ap. B. P. cel. lin.24. spiritual. in Patr. Lat. iterum perductus e. lin.27. gratulatur. Tertio conf. ejus d. lin. 30. conv. sophistico famine. lin. 32. consurgit. His itaque gestis. lin. 35 Imp. urbe disc. lin.39. ad eum. lin.40. l. R. nominis prep. ib. quem audisset (M. vidisset.) lin.41. in adventu. lin.45. Cum quo Imperiale ingressus tentorium sal. lin.47. spirituali sumpf. alacritate. Satiatis itaque eis mensisque remotis pl. Ser. Imperator. lin.52. Augustus ejus amore fretus, Imperialis equi superscandens cath. ovanti cum eo incedebat animi voluntate. lin. 57. ut supra m. ibid. dulcissimisque se osculis. lin.58. Lucislue. (M dulcislue.) lin.20. a fin. cum quibus pr. fuerat, septus. lin.17. jejuniis, vigiliisque dicatus, & div. c. intentus. Hujus præclari Pontificis. ut pag. 115. colon. 1. lin. 44.

Pag.111. col.1. lin.44. Pont. tempore. lin. 46. ind.9. lin.47. & se per camp. d. lin.50. in urbem Romam, quam hora diei decima tr. int. in quibusdam locis, & ing. est eccl. lin.52. ing. est mon. S. S. ita ut de gr. lin.54. & ingressus in bas. lin. 61. Tantum intum. lin 62. præ multitudine aq. lin. 17. a fin. exinde rediens, ing. e. per p. qui est positus. lin.13. quod vocatur Palatini. Ab ipso die & deinceps cœpit paulatim aqua minui, & fluvius post multa damna facta. lin 7. Decemb. ibid. Natali. lin.6. Evangel. alia vice fluvius ipse, q. lin. 2. ut supra. Hujus temporibus, ut col.2. lin.35. ibid. Th. Const. lin.38. quorum nomina hæc sunt. lin.40. & Samuel, & alii duo. lin. 43. Lasavir. ib. ex auro puro. lin.46. de au. cum lapid. & aliis donis. Is denique præfatus Pontifex Jo: Ravennatem, qui pro suis criminibus tertio commonitus ad sedem Apost. venire contempsit, a Pontificali deposuit officio. Audiens itaque Archiepisc. hoc quod summus fecerat Pontifex, Papiam adivit, & Ludovicum Imper. exoravit, ut eum adjuvaret. Imper. autem misit Pontifici, ut causam audiret. Præfatus autem Pontifex Concilium cum Archiepiscopis, Episcopis, atque clericis in domo, quæ dicitur Leoniana, fecit, eumque Archiepiscopum cum Imperialibus nuntiis audivit. Archiepiscopus itaque reum se esse dicebat, & nunquam (M. & misericordiam) a summo Pontifice cum universo expetivit Concilio, in angustiæ lamenta & nimiæ tribulationis se contulit, & quos poterat, cum lachrimis implorabat, dicens.

Pag.112. col.2. lin.43. sum. Pontificis. lin 46. ref. Pontifici, & sponsionis illius, quas lamentabili voce dabat suggestionis (M. suggestiones) ad liquidum expon. lin.49. qui non vult mortem pecc. lin. 50. imit. & mis. m. prælatum Arch. lin.54. scripta, quæ. lin.57. antecessorum. lin.59. Edit.Paris. pag.292. Leonina. lin.61. pr. & opt. residebat, c. lin.66. manu tenens. lin.67. jur. sic om. lin.69. suæ sponsionis. lin 9. a fin. His itaque per lin.8. in basilica.

Pag.113. col.1. lin. 3. Leonina. lin. 6. Tunc Episcopi Emilienses omnes proclamationem super eundem Archiepisc. fecerunt. Præfatus Pontifex præcepit, dicens ei ut omni remota occasione, præter gravem corporis molestiam, quæ te omnino ven. ut lin.25. lin.26. semel in sing. annis p. st. lin.27. nisi forte & morandi. lin.29. per Emil. nisi post electionem D. c. & p. atque per ep. Ap. sed. præsulem non habeas consecrandi licentiam. Ipsos autem quot lin.35. non recipiunt. lin.40. nec ullum m. lin.41. temptes. lin. 43 vel chartulas acquisitas, & poss. aliquo modo occupes. li.46. aut vestararii R. (M. vester.) lin.49. & imp. lin.51. totius eccl. past.53. Omnes eadem dicimus, sapimus. lin. 54. Tunc tam eodem archiepiscopo. lin.56. refertis. lin.57. satiatis, un. lin.58. exivit. Ecclesiam autem Dei, ut lin.3. a fin. lin. ultim. vocatur.

Col. 2. lin. 2. decoraverat. lin. 4. speciebus. Hujus denique temporibus gloriosus rex Bulgarius cum toto sibi regno commisso ad prædicationem ejus baptizatus est, atque archiepiscopum ipsemet expetivit. Ipse autem beatissimus Pontifex totum mundum sedavit, atque Photium invasorem & Neophytum ut mœchum ejecit, & juxta ritum S. Romanæ ecclesiæ ibi Archiepiscopum constituit. Hic fecit ordinationem per mensem Decembris unam, ut pag.117. col.1. lin.4.

Pag.117. col.2. lin.9. & princ. r. ex hac luce mig. ad dominum. Quo defuncto. lin.17. Apostoli. & cessavit Episcopatus annos 8. mens. 7. dies 9. lin. 33. Talaro. Episc. sedit annos 5. mens. undecim, dies 12. Hic cum aliquando inter compresbyteros suos a Papa Sergio consuetudinaliter denarios percepisset, domum regressus, equestri suo præcepit, ut multitudini peregrinorum, quos ante januam ejusdem domus invenit, ternos ex eisdem denariis in singulis erogaret. (M. den. sing.) Cumque ille, ut lin.11. a fin. neque tertiæ parti eorundem singulos sufficere posse affirmaret, ipse acceptis denariis, ternos singulis erogavit. In qua redundatione cum miraretur equester liberalis sacerdos ex residuis multitudini familiæ suæ iterum ternos largitus est cuique. At cum sex superessent: vides, inquit, quam largus est dominus, qui ex illa quadragenaria quantitate mihi, tibique ternos misericorditer reservavit. Hic cum ad Romanum Pontificatum ab ecclesia Dei genitricis dominæ nostræ, quæ dicitur ad Præsepe, vide pag.118. col.1. lin.ult. traheretur ad Patriarchium Lateranense, certatim a clero, & proceribus, & plebe deportatus est. Quod audientes missi Ludovici Imperatoris, moleste tulerunt, indignati scilicet, quod dum præsentes essent, non invitati fuerint, nec opt. a se f. p. el. interesse meruerunt. Qu. acc. r. qu. non c. c. A.

Pag.112. col.2. lin. 9. temporis prospectu hoc omissum f. lin.13. omnem indignationem inoliter (M. molitus) sedaverunt. at ad salut. lin.15. accesserunt. Audiens hoc Ludovicus Christianissimus Imperator, mox Imperialem scribens epistolam cunctos Romanos, ut lin.30. lin.38. tanto peregissent officio præsulem collaudavit, per quam epistolam videlicet, innotuit. lin. 49. pro consecratione Romani Pontificis quoquo m. lin. 42. unanim. ard. cup. lin.44. aus. a Rom. eccl. lin. 46. Hujus temporibus celebrata est apud Constantinopolim Synodus pro expulsione Photii, & restitutione Ignatii Patriarchæ, & Bulgarorum legati coram Basilio Imper. & legatis quatuor Apostolicarum sedium longam disceptationem habuerunt, utrum Romanæ an Constantinopolitanæ ecclesiæ subjecti esse deberent. Postea vero legatus Michaelis Bulgarici regis cum donis regalibus regias litteras obtulit summo Pontifici Adriano, ut pag. 123. col. 1. lin. 20. a fin.

Pag. 123. col. 1. lin. 13. a fin. eligendo d. linea 12. Archiep. officio ſ. Pontifex vero Silveſtrum quemdam ſubdiaconum Bulgaris eligendum direxit cum Epiſcopis Leopardo Anconitano, & Dominico Triviſienſi. Poſtmodum per Orientales. (ut ibid. lin. 7. a fin.)

Col. 2. lin. 13. ſacerdotes ſuſcipientes, Romanos ejecerunt. Iſte beatiſſimus oleo inunxit & Imperatorem conſtituit Karolum Ludovici filium. Videntur aliqua deeſſe*. linea 40. Stephanus, ante Stephanum præmittitur Joannes VIII. Martinus ſecundus, & Adrianus tertius. Verum hæc alterius auctoris ſunt. vide teſtimonia de Anaſtaſio. d. lin. 40. & 41. ex pat. Hadriano de via lata ſedit annos 6. dies novem. & ceſſavit Epiſcopatus diebus 5. Hujus temporibus Normanni adjunctis ſibi Dacis pene totam Galliam devaſtarunt. Propter ipſorum timorem corpus B. Martini Turonenſis Altiſiodorum eſt deportatum, & in eccleſia ſancti Germani collocatum. Sed monachis propter oblationes litigantibus, & ſuo ſancto miracula, quæ fiebant, aſcribentibus pro determinatione, leproſus inter ſanctos, Martinum & Germanum poſitus, ex parte Martini curatus tantum; & alia nocte reverſus ex alia parte ab eodem curatus eſt, non propter impotentiam Germani, ſed quod hoſpitem honoravit. Cætera omnia deſiderantur. In hoc autem Stephano deſinit Anaſtaſii editio Moguntina quæ prodiit anno MDCII. Sequuntur in utroque codice aliorum Pontificum vitæ, uſque ad Martinum V. Sed quia nobis propoſitum fuit Anaſtaſium tantum recenſere, & purioris editionis occaſionem præſtare iis, quibus majus otium ſuppetit, ideo heic deſinimus, & negotium hoc illis peragendum ultro relinquimus.

Edit. Parif. pag. 293.

VARIÆ LECTIONES EX CODICE THUANO EXCERPTÆ.

Incipit liber Epiſcopalis in quo continentur acta B. Pontificum urbis Romæ.

IN ep. B. Hier. Incipit ep. B. Hieronymi presbyteri ad Beatiſſimum Damaſum Epiſcopum urbis Romæ. ibid. noſtra humilitas, ſentire cog. qui meruit. Reſcriptio B. Damaſi Papæ ad Hier. p. D. e. v. R. H. p. Sal. temp. ſacerdotalis tamen q. g.

Pag. 1. col. 1. lin. 10. Vico Bethſaida. linea 12. ann. 7. Hic B. P. linea 15. dies 3. lin. 19. filius de baptiſmo. lin. 20. fontem, ad int. Petri firmatæ ſunt, dum alius gr. al. heb. al. lat. conſonet, t. e. t. ſunt firmatæ. Hic ordinavit. lin. 29. 3. Cal. linea 30. per menſem Decembrem, presbyteros 10. diac. 7. Epiſcopos per diverſa loca numero 3. Hic ordinavit. lin. 8. a fin. Sedit an. 11. m. 3. lin. 3. in eccleſia.

Col. 2. lin. 14. Sedit annos 15. lin. 19. Hic præc. B. P. 25. presb. ord. in v. R. qui etiam S. lin. 8. a fin. uſque Veſpaſiani 9. & Titi. lin. pen. Hic fecit 7. regiones, & diviſit not.

Pag. 2. col. 1. lin. 1. perquireret. lin. 5. ſuſcepit eccleſiæ pontificatum gubernandæ. linea 10. Ideo propterea L. lin. 11. diaconos 2. lin. ibid. Trajano 3. 6. etiamſ. eſt in Gr. 8. C. D. Tunc ceſſavit ep. d. 21. lin. 37. annos 9. m. 10. linea 41. dividit p. & 7. diac. ordinavit. lin. 44. m. Decembrem. lin. 47. In Vaticano. lin. 48. dies 18. linea 11. a fin. annos 10. m. 7. lin. 8. in prædicationem S. q. miſſa celebratur. lin. 6. Theodolus.

Col. 2. lin. 9. menſes 2. diem 1. lin. 14. Apoſtolicam, rediens. l. 16. ſalutationes plebi, quod eſt formatam. Hic conſtituit ut intra actionem ſacerdos incipiens populo hymnum decantaret, Sanctus S. S. Dominus Deus Sabaoth, &c. Hic fecit. lin. 21. in Vaticano. lin. 27. annos XI. m. 3. d. 21. lin. 32. Nam omni tempore. lin. 33. ſeq. miſſas cel. lin. 34. in crucem. lin. 38. 3. Nonas I. lin. 41. dies 7. lin. 11. a fin. Cujus genealogiam non inveni, S. a. 4. m. 3. d. 4. loca numero 6.

Pag. 3. col. 1. lin. 4. anteponitur Pius. linea 26. ut Paſcha. linea 34. dies 14. Hic incipit vita Aniceti. lin. 5. ab init. Vico Umiſæ. Sedit ann. 11. m. 4. lin. 15. dies 17. lin. 35. Hic, &c. hæc deſiderantur in MS. uſque ad vocem, Trinitatis. lin. 10. a fin. menſ. 6. di. 21. lin. 6. ordin. 6. lin. ult. di. 21.

Col. 2. lin. 4. Eleutherus. lin. 6. menſ. 3. di. 2. lin. 11. deeſt uſualis. ibid. repudiaretur, quæ tamen, &c. lin. 15. diac. 9. lin. 25. temporibus Commodi & Gravionis v. lin. 28. & mart. cor. lin. 29. ubi & ubi inventum fuiſſet. lin. 32. ex gentile v. bapt. lin. 33. ordin. 2. li. 34. presb. 12. diac. 8. lin. 37. de circ. P. & dominico Paſchæ cum p. lin. 16. a fin. annos 8. m. 7. linea 13. lege Præſ. lin. 11. ſive clericus, ſive Leu. lin. 9. in eccclesia & miniſtros celebrare dum Epiſcopus miſſam celebraret ante ſacerdotes aſtantes ſic miſſa celebraretur, exc. lin. 4. de manu Ep. jam corona conſecrata acceperit presbyter t. p. linea ult. presb. 14. ib. loca numero 13.

Pag. 4. col. 1. lin. 3. 6. Cal. lin. 4. dies 7. lin. 9. urbe Ravennatium. lin. 15. prophetiam. Hic f. lin. 19. ſepultus eſt. lin. 30. annos 4. m. 10. lin. 32. arg. 25. Fuit etiam clarus confeſſor temporibus Diocletiani. Hic ſua trad. lin. 15. a fin. 14. Calend. linea 11. Pontianus anteponitur Antero. linea ibid. Anterus. lin. 6. recondidit propter quendam Maximum presbyterum, qui mart. c.

Col. 2. lin. 5. Calphurnio, ſedit an. 9. m. 5. lin. 11. Conſulibns. Defunctus eſt 4. C. N. & in e. o. e. Anteros 11. Cal. lin. 16. numero 6. qui etiam ſepultus eſt in cimiterio C. lin. 24. Fabio. lin. ibid. m. 11. lin. 26. Maximi. lin. 27. Calend. Jan. lin. 30. in integrum c. lin. 37. Moyſes in carc. d. e. lin. 38. m. 11. Sic & multi Chriſtiani fugerunt. linea 42. 13. Cal. lin. 43. dies 6. lin. 17. a fin. annos 2. linea 13. conf. qui ſeparati erant a Corn. lin. 9. & ibi ſuſcepit epiſtolam de ſui confirmatione martyrii miſſam. lin. 7. dedit clerico lectori. linea 3. Primum q. B. Pauli B. L. & poſuit.

Pag. 5. col. 1. lin. 1. B. Petri accepit corpus B. Corn. ep. & p. linea 3. in monte aureo. linea 4. 3. Cal. I. ibidem. audivit D. eo quod. linea 7. *pag. 294.* miſſam Cent. linea 10. in, Tellude n. 11. ut nec Deos conſideres, n. p. p. nec minas, ut c. R. lin. 13. Cor. ep. dixit. Ego de c. D. l. a. n. c. R. Sed ſpirituale conſilium. Tunc juſſis os ejus cum pl. lin. 20. quod ſi non faceret, dicens, capite truncari. Hoc autem factum eſt. qui etiam decollatus eſt in l. S. & m. effectus. cujus c. nocte coll. c. B. L. c. cl. & ſepel. juxta cimiterium C. v. A. in p. ſuo. Itaque jam ante paſſionem ſuam omnem Eccleſiam tradidit Stephano arch. ſuo Hic f. ord. uſque ad vocem ſeptem. Sequitur, 18. Cal. Sept. & ceſſ. ep. d. 35. lin. 35. natione Romanus ex patre Porphyrio ſed. an. 3. m. 3. lin. 29. Hic in exilio fuit. poſtea. lin. 50. numero 7. lin. 15. a fin. patre Jobio, ſed. an. 7. m. 5. d. 2. lin. 12. Val. Gal. & M. lin. 10. ſecundum. Hic conſtituit ſacerdotes levitas, ut veſtes ſacratas in uſu cotidiano non uti niſi in eccleſia, &c. ut col. 2.

Col. 2. lin. 3. niſi in eccleſia. Hic f. lin. 5. pr. 6. lin. 13. ſedit annum 1. m. 10. d. 23. lin. 16. magna perſecutio. lin. 20. Felic. Ag. Ian. M. V. & S. ſub die 8. Id. Aug. Fuit autem a conſulatu Maximi & Gravionis 2. uſque ad conſ. Tuſci & Baſſi. paſſus eſt 13. C. A. lin. 26. Poſt 3. dies p. lin. 34. Calixti via Appia Ciriacetes in agro V. in crypta cum al. m. m. & ceſſ. ep. d. 35. lin. 46. annos 6. m. 2. d. 4. lin. 51. dioceſis conſtituit. lin. 3. a fin. annos 4. m. 3. d. 25. lin. 2. Cl. & Aurel.

Pag. 6. col. 1. lin. 1. diac. 5. lin. 4. ſcr. Lunæ, ſedit an. 1. m. 1. d. 2. lin. 13. conſul. Aureliani. linea 15. uvæ benedici. lin. 18. manibus ſuis ſep. linea 20. quod t. uſque ad not. ſibi devulgaretur. linea 23. & martyrio cor. linea 27. & ceſſ. Ep. dies octo. lin. 29. Sedit an. 11. m. 4. d. 12. Fuit autem temp. Carin. a die 16. Junii a conſ. Cari 2. linea 41. Hic conſtituit ordines omnes in Eccl. ut ſic aſcenderetur. Si quis Epiſcopus mereretur ut eſſet. oſt. lin. ſeq. & ſic Ep. ord. Hic reg. dividit. linea 48. martyrio cor. poſt an. 8. lin. 51. Cum Gavinio. linea 53. coronatur. Hic fecit ordinationes 4. per menſem Decembrem, presbyteros 15. diac. 12. Epiſcopos per diverſa loca num. 5. qui etiam ſep. linea 6. a fin. ſedit an. 9. m. 4. d. 16.

Col. 2. lin. 6. ſcribe, Diocletiani. lin. 8. Cyrino cap. ſ. tr. lin. 9. quem conjurans. lin. 11. Et propter hoc f. lin. 12. dies 36. lin. 14. nocte c. lin. 15. via Salaria in cub. claro in crypta. Qui etiam f. ord. 2. per m. Decembrem. lin. 23. quinque. Qui etiam ſepultus eſt in cimiterio Priſcillæ via Salaria 6. Cal. Maii in cub. quod patet uſque in hod. d. quod

ipſe præceperat ab eodem die. & ceſſavit Ep.ann. 7. m. 6. d. 25. perſ. Diocl. Chr. lin. 31. menſes 7. lin. 32. temp. Maxentii a conſ. Max. 4. & Maximi uſque præconſulatu. Hic fecit cimiterium via Sal. lin. 27. a fin. 25. presb. in v. R. & diac. 2. per menſem Decembrem. Hic coarctatus & tentus, eò quod ſemper cont. diridenſque d. & præceptum M. d. eſt in Catabulum. lin. 19. Domino deſerviens non ceſſabat. lin. 18. & exuerunt nocte de catabulo. Matrona quædam nomine Lucina vidua, quæ f. lin. 16. ſuſcepit B. virum.

Pag. 7. col. 1. lin. 5. Chriſto confitebatur. Hoc auditum a Maxentio. lin. ibid. & juſſit ut in ead. eccl. iterum paleas ſterni, & ib. lin. 10. amicto cil. lin. 15. ſedit an. 6. m. 1. d. 3. Fuit autem temp. Conſtantis. lin. 10. quos ad manum impoſitionis rec. linea 14. Calixti, via App. lin. 20. Melciades n. A. ſedit an. 4. ex die N. 23. Septembri v. lin. 25. quis de fidelibus ag. quia eos d. l. 30. urbe Roma. & ab eodem d. fecit oblationes, conſecratas per eccl. lin. 33. ordin. unam, presb. 7. di. 6. lin. 35. num. 12. lin. ſeq. via App. 4. Id. D. & c. ep. d. 17. linea 40. ann. 28. m. 10. d. 11. lin. 44. in monte Saracte, & poſtmodum. lin. 50. dinoſcitur. linea 7. a fin. miniſt. 2. lin. ult. ciroſtata.

Col. 2. lin. 2. Sol..... Fundum Percilianum. linea 7. Corbianum t. Carano, q. p. S. 60. linea 10. adduoamantes præſtante. ſol. 15. lin. 11. Orphea, & mox: trimiſium. lin. 14. Cum ejus præcepto in N. lin. 16. Catholici, qui expoſ. fid. int. Cath. lin. 24. Photinum & Sabell. & conſt. lin. 27. & privil. Epiſcopis, ut bapt. lin. 32. dalmaticis in Eccl. ut & pallia linoſtima. linea 37. ut ſacrificium a. n. i. S. n. i. p. t. celebrari, niſi tantum in lineo ex terra pr. lin. 41. linea m. Sep. eſt. & ſi quis deſideraret in Ec. m. aut p. ut eſſet lector ann. 30. lin. 45. acol. an. 5. lin. 46. diaconus 7. P. linea 47. etiam a foris qui ſunt teſt. h. b. lin. 50. accedere. lin. 53. Votiva gratia, nullo omnino clericorum contradicente. l. 56. diac. 27. l. 58. 66. l. 60. quas orn. linea 62. batutile. lin. 64. & 12. Apoſt. qui penſant ſinguli in q. p. lib. n. cum coronis ex argento puriſſimo. lin. 68. puriſſ. penſ. l. 140. & A. ex arg. qui penſant ſinguli 3. pedibus quinos libras 105. cum gem. alabandinis in oculos tenentes aſtas. Faſtigium ipſum penſat lib. d. m. 22. ex argento donatitio, Cameram ex auro puriſſ. & Farum ex auro puriſſ. qui pendunt ſub f. c. delph. 50. ex auro puriſſ. penſ. ſinguli libram unam cum catena, qui penſant lib. 25. lin. pen. ex auro trimita in l. & in lat. libras 500. linea ult. arg. puriſſimo p.

Pag. 8. col. 1. linea 1. ſeptem penſantes ſingulæ lib. 30. pat. arg. 16. penſ. ſing. lib. 30. ſc. auro puriſſimo 7. penſantes ſinguli l. d. Scyp. ſing. ex metallo corallo, orn. lin. 8. penſ. ſinguli l. 15. lin. 10. medennos 3. ibid. am. arg. 20. penſantes ſing. linea 16. Ornamentum. lin. 19. octuag. penſ. l. t. Farum canth. cum delp. 20. qui penſ. l. 50. lin. 25. Baſilicæ. tolle punctum. lin. 30. cereoſtata. lin. 32. (Edit. Pariſ. 295.) viginti metretas 3. lin. 34. portantes medempnos. lin. 38. trecentas, quibus conſt. in ſer. lum. maſſam Gargilianam ter. S. pr. ſol. 400. Maſſa Bauronica ter. Sueſſano pr. ſolid. 360. maſſa Auriana. & ita deinceps. lin. 47. quadraginta. Maſſa Caſtis ter Catenenſe. lin. 48. Trapeas t. Caten. lin. 53. A. Conſt. ex lapide porphyr. lin. 57. aquam cont. e. a. p. libras t. m. o. In medio fonte columna porphyretica quæ portat p. a. ubi candelæ penſ. & mox, ubi ardet balſami lib. 200. lin. 18. a fin. In labio fontis agnum. lin. 11. peccata m. lin. 9. Thim. ex auro puriſſimo penſ. lib. 10. cum gemm. pr. & h. ex undique numero gemmas 42. linea 6. Donum Sancto fonti maſſa F. territorio Peneſtrino. pr. ſol. 300. lin. ult. Maſſa Statiliana.

Col. 2. lin. 1. trecentos. linea 6. Maſſa Lavinas in territ. Carciolano pr. ſ. 200. linea 9. Sabinenſe. linea 13. duc. tranſ. inter partes Af. maſſa Juntius t. Mucario. lin. 17. Sardina pr. S. q. maſſa Caucaras t. Curtalupi p. S. 405. maſſa Nummas t. N. p. S. 720. maſſa Bardariolario. lin. 23. decem. In Gr. maſſa Cephalia pr. S. q. Immengilum m. Amazon. p. S. linea 27. Eodem tempore A. C. fecit Baſilicam B. P. A. in t. A. cujus locum cum corpus S. P. ita recondit. lin. 31. Cypro. lin. 34. ſubter p. lin. 36. includit. recondit & exornavit. linea 38. Vitigenas. lin. 39. extremam auro fulg. & S. c. B. P. ſupra vere quod c. Fecit crucem auream puriſſimam p. l. 150. in menſura & locus ubi ſ. lin. 45. regalem ſi. ſ. coruſcans aula circumdans, ſc. ex lit. nigellis. lin. 49. penſ. S. lin. 50. Praſinis 45. penſ. S. l. 12. lin. 55. lib. 20. patenam auream cum turre ex auro puriſſ. cum columba or. lin. 58. cum marg. 215. lin. 60. Coronam a. ante c. quem farus cantharus cum d. lin. 17. a fin. Baſilicæ 30. pen. S. lib. 8. Ipſum altare ex argento auro cluſum. linea 14. 210. penſ. ſing. lib. 350. Thim. aureum cum g. ex undique or. penſ. lib. 15. In reditum donum quod. lin. 9. in civitatem Antiochenam. Domus D. lin. 5. Baln. in Ceretes. lin. 8. 42. Dipharinum. & ib. propina ubi ſupra p. lin. penult. Hortum ubi ſupra, p. S. 11. ſub civitatem Antiochinam. P. S. don. Auguſt. p. S. 322. Cartadecades aromata lib. 200. Balſ. lib. 35. [ſub civitatem Alexandrinorum p. Timialica.

Pag. 9. col. 1. linea 3. Cartadecadas 300. oleum nardinum lib. 300. balſ. lib. 60. linea 10. Storace Iſauria lib. 50. linea ibid. Eutimi caduci p. S. 500. Cartadecadas 70. per Ægyptum ſub civitatem Armenia poſſeſſio Agapi quam donavit Auguſto Conſtantino. Poſſeſſio Paſſinopolim ſe præſt. ſol. 800. Cartadecadas 400. Piper medennos 50. croco l. & c. lin. 23. oleonardinum l. 300. balſamum l. 100. linum ſaccus 100. cariophilum l. 150. ol. Cyp. 100. papiraracanas mundum mille. Poſſeſſio quam donavit C. A. Bromius præſtat ſol. 450. Cartadecadas 200. Ar. caſſia lib. 50. Balſamum lib. 50. In pr. Euphratenſe S. c. Ciro, poſſeſſio Armanazon præſtat ſol. 380. Eodem t. fecit Baſilicam B. P. A. ex S. linea 31. recondit. lin. ibid. ſicut B. P. Conſt. A. & domnum Conſtantium Auguſtus, & domnum obtulit ſub T. Ciliæ inſulam Cordiorum pr. lin. 34. Nam omnia vaſa ſac. a. vel arg. aut æreata poſuit ſicut in Baſilica B. P. lin. 36. Sicut in Baſilica B. P. ita & B. P. A. ornavit. lin. ſeq. Fronimiſa. lin. 43. oleonardinum. lin. 51. Baſilia. lin. 54. inſulæ M. lin. 59. Soſoriano. linea 61. & in auro & g. c. ubi & nom. e. d. lin. 17. a fin. conſtituit dona iſta: cand. ante. lignum S. argentea 4. ſc. n. 4. Ev. penſ. ſ. lib. 80. lin. 10. quinq. penſ. ſ. l. 15. ſc. a. p. penſ. lin. 7. penſ. lib. 7. binas, patenam arg. a. c. c. g. p. l. 50. altare argenteum penſ. lib. 250. amas a 3. penſ. ſingulæ lib. 20. lin. ult. dono d. Poſſeſſio Sp. via Laur. pr. ſol. 120. Sub civitate Nepeſina p. A. pr.

Col. 2. lin. 6. Ter. quæ præſtat ſol. 160. Sub civ. Fal. poſſ. Nimpha pr. ſol. 115. item ſub civ. Faliſcæ p. Herculi, quam donavit Auguſto, & Auguſtus ob. eccl. H. pr. ſol. 143. ſub civitate Tuder. lin. 18. Agnæ. linea 28. Auguſti, & ibidem conſtituit hoc. Patenam auream penſ. lib. 20. lin. 30. phara ærea auroch. 40. Ceroſtata. lin. 34. lucerna aurea nix. 12. S. ſ. penſ. lib 15. in reditum circa c. Fidelinas omnem agrum pr. lin. 37. Via Salaria ſub pari & in has uſque o. ag. p. ſol. 150. linea 38. Poſſeſſio vicum piſones p. lin. 41. ag. Caſulas. lin. ibid. beati Laurentii m. lin. 42. ſuper arenario cr. & uſ. ad c. S. L. m. in qua f. gradus. lin. 46. & deſuper loci c. de a. & c. de arg. lin. 51. lib. 20. Cor. ex argento puriſſimo cum d. lin. 55. cluſas ſingulis paſſionem illius nixis argenteas penſ. ſing. lib. 15. lin. 14. a fin. in eodem loco poſſeſſio cuiuſdam Quiriaci. lin. 11. ſolidos 160. poſſeſſio aqua Tuſcia ad lat. pr. ſol. 153. poſſeſſio Aug. terr. Sabinenſe. pr. ſol. 120. n. Chr. poſſeſſio Micinias A. pr. ſol. 110. poſſeſſio Termolas p. S. 60. poſſeſſio Ar. pr. ſ. 70. phara argentea 30. penſ. ſing. lib. 8.

Pag. 10. col. 1. linea 1. Eiſdem t. A. C. f. b. via Laviana inter 2. lauros B. Petro & Marcellino martyribus, & M. ubi beatiſſ. Auguſtam matrem ſuam poſuit in S. p. ubi & donavit patenam auream puriſſ. penſ. l. 35. c. lin. 12. Coronam auream quæ

eſt. lin. 14. lib. 40. lin. 18. lib. 200. Fara canthara argentea 20. penſ. ſing. lib. 20. lin. 23. quod dedit. Altare ex argento puriſſ. lib. 14. duas penſ. ſing. lib. 15. Scyphum aur. m. puriſſimum, ubi nom. Auguſti deſ. penſ. lib. 20. ſciphum aureum minorem penſ. lib. 10. ſcyp. arg. q. p. S. l. 20. lin. 30. oleum nardipiſticum lib. 900. balſamum l. 100. aromata in c. S. martyribus ſupraſcriptis Beatis Marcellino & Petro l. 100. F. Laurentum. lin. 34. ad portam Soronianam viam. lin. 35. M. Gabum. ipſum mon- *Edit. Pariſ. pag. 296.* tem Gabum. lin. 38. Inf. S. c. poſſeſſiones omnes pr. ſ. 1024. Meſſeno cum poſſeſſiones ſuas omnes pr. ſol. 810. Inſulæ Matiziæ quod eſt montem argentarium pr. linea 50. Sabinenſe quod appellatur duas caſas S m. Lucreti. linea 52. eod. t. f. Conſt. Auguſtus Baſ. in civitate Hoſtia. lin. 55. & I. B. obtulit hoc. lin. 58. penſ. ſinguli lib. 5. lin. 62. lib. 8. lin. 65. Aſſis quæ eſt inter portum & Oſtiam poſſeſſiones omnes m. uſque ad diliquium S. linea 12. a fin. Poſſeſſio Gr. lin. ſeq. ſolid. 81. lin. 10. Poſſeſſio Ninfulas. lin. 8. baſilicæ ſupraſcriptæ S. Ap. P. & P. & I. B. obtulit hoc, cor. ar. lin. ult. F. Pictu-ras t. Bellit.

Col 2. lin. 2. Iiſdem temporibus. lin..ſeq Albanenſe S. I. B. ubi poſuit hoc. P. lin. 7. penſ. ſol. 60. fundum Molas. lin. 16. Maſſa Muci. lin. 19. omnia ſcenaca v. d. civitatis in urbe Albanenſe omnia in circuitu eccleſiæ Conſtantinianæ obtulit Aug. poſſeſſio Horti pr. ſol. 20. linea 25. Marinos pr. S. 50. Poſſeſſio Armatianum in t. Corano p. S. 150. poſſeſſio St. p. S. 70. p. Mediana. lin 32. Hiſdem temp. fec. Conſt. A. lin. 35. ubi & obtulit dona hæc. lin. 40. in ped. 10. numero 4. penſ. S. l. 180. ph. argent. numero 30. penſ. ſing. lib. 5. phara canthara ærea numero 30. & obtulit poſſeſſiones. Maſſa Statiliana territorio Menturinum pr. lin. 45. poſſeſſio in ter. Gaitano p. ſ. lin. 47. 151. poſſeſſio Ad centum in t. C. lin. 50. Gauronicario. lin. 52. ſol. 50. lin. 53. Hiſdem temporibus f. C. A. baſ. lin. 54. Neapolim, ubi obtulit hæc. lin. 17. a fin. milia 8. Fecit autem & Forum & domum obtulit. poſſeſſio. lin. 13. poſſeſſio Cimbrana. lin. ſeq. poſſeſſio Sclina. lin. 10. 140. poſſ. Ni. pr. lin. 9. poſſeſſio in Inſulas c. C. p. ſol. 80. Iiſdem temporibus conſtituit B. Silveſter in urbe Roma titulum ſuum in regione 3. juxta thermas Domitianas, qui cognominatur Trajanus titulus Silveſtri, ubi donavit Conſtantinus A. patenam argenteam penſantem lib. 20. amam argenteam penſantem lib. 10. Scyphos argenteos 2. penſ. ſing. lib. 8. fara cantara arg. 10. penſ. ſingul. lib. 5. cantara cereoſtata ærea 16. penſ. ſing. lib. 40. Calices argenteos miniſteriales S. penſ. ſingul. lib. 2. Fundum Percilianum in territorio Sabinenſe, præſtat ſolidos 50. Fundum Barbatianum in territorio Ferentes, præſtat ſolidos 36. & trimiſium. Fundum Cervelas in territorio Corano, præſtat ſolidos 40. Fundum Supplicianum territorio Corano, præſtat ſolidos 70. Fundum Tauri in territorio Vegetano, præſtat ſolidos 42. Fundum Sentianum territorio Tiburtino, præſtat ſolidos 30. Fundum Cejanum territorio Præneſtino, præſtat ſolidos 50. Fundum Termolas in territorio Præneſtino, præſtat ſolidos 35. Poſſeſſio Cilonis territorio Præneſtino, præſtat ſolidos 59. obtulit & omnia neceſſaria titulo Equiti. Hic Silveſter f. ord. 6. per menſem Decembrem. lin. 5. cimiterio. atque ita perpetuo. ſcribitur. lin. 3. Prid. Calend. Ja.

Pag. 11. col. 1. lin. 12. de omni eccleſiæ ordine fecit. linea 15. Palatinis. ex hujus ſ. o. C. A. B. quem cimit. lin. 17. Roſarium c. o. a. campeſtrorum. lin. 21. Baccanas. lin. 29. & trimiſium. Hic fecit ord. 2. in urbe Roma p. m. Decembrem. linea 29. via Ard. quem ipſe inſiſtens fecit, ſec. Non. linea 41. annos 15. m. 2. d. b. f. a. t. Conſtantini fil. Conſt. hær. lin. 43. & Maximini. Hic. lin. 45. & poſt. h. Conſtantini. lin. 47. Fecit d. b. unam. lin. 50. & al. v. P. lin. 13. a fin. Monumenta Ec. linea 12. ſive cautiones. linea 8. per ſcrinium. linea 6. Octo.

Col. 2. lin. 5. annos 6. m. 3. d. 4. f. a. t. Conſtantini f. C. uſque ad Conſtantium A. linea 10. annos 3. & congregans Sacerdotes cum conſilio ſuo Liberius o. lin. 14. ſentientes C. A. lin. 15. & damnavit. lin. 19. ut unam tantum communionem p. lin. 22. & ſimul Urſatium & Valentem ven. ad Liberium. qui Liberius conſ. præceptis ut una p. lin. 25. ut non reb. Tunc revocaverunt Liberium de exilio. Rediens a. lin. 27. S. Agnæ apud germanum Conſtantis Auguſti. linea 30. Conſtantina A. lin. 32. quia ſenſ. conſilium. Eod. lin. 35. qui ex fæce A. linea 37. B. Agnæ. lin. 47. Non. A. qui etiam conſentiens Conſtantio h. lin. 50. Baſilicas B. P. & B. P. lin. 52. & perſ. fuit magna in urbe Roma. lin. 55. Platoniis m. ſep. S. Agnæ. lin. 14. a fin. denum. Hic fecit ord. 2. in v. Roma p. m. Decembrem. lin. 7. d. ſex. lin. 2. a fin. annum. 1. m. 3. d. 5.

Pag. 12. col. 1. lin. 3. decl. ab eodem Conſtantii præceptum Auguſti filium Conſtantini A. mart. c. lin. 7. & ad eandem Baſilicam. lin. 8. quam fecit. Hic fecit ordinationem in urbe Roma. lin. 12. Corana 3. Id. N. & e. r. e. c. e. a. presb. & a cl. & ſep. in b. lin. 18. Cal. D. in mil. 2. & ceſſ. E. d. 38. lin. 25. ſedit an. 18. m. 3. d. 11. & cum e. ord. ſub intentione Urſinus. lin. 30. & Urſinum egerunt ab v. &c. c. e. Neapolim Ep. lin. 32. in urbe Roma p. in S. A. Eodem tempore fecit baſ. 2. juxta th. S. Laurentio, & aliam in catacumbis ubi jacuerunt corpora S. Apoſtolorum Petri & P. in quo loco platoniam ipſam ubi jacuerunt corpora ſancta verſibus exornavit. lin. 39. Hic m. c. S. m. r. & invenit, quorum etiam verſibus declaravit. linea 41. de Eccl. Hic conſtituit accuſatus invid. accuſatur de adulterio. lin. 45. Caliſtum diacones. lin. 49. lib. 20. amam argenteam penſ. lib. 15. Scyp. anagliſim. lin. 53. cereoſtata. lin. 54. ſol. 155. Poſſeſſio Papiranam. lin. 56. attiguis. lin. 57. ſol. 120. & tr. Poſſeſſio A. linea 10. a fin. 27. Hic fecit ord. in urbe Roma 5. lin. 5. ſex. d. Hic conſtituit ut pſalmi d. n. canerentur. linea 4. monaſteriis. Qui etiam ſep. lin. pen. germanam ſuam. &c. Ep. d. 31.

Col. 2. linea 5. an. 15. Hic c. lin. 7. exparſit *pag. 297.* p. v. m. ut in omni eccleſiæ archivo teneretur. ob opp. lin. 11. ni. conſ. lin. 13. Hic invenit M. linea 17. vexare. lin. 20. ſui, ob h. lin. 30. octavo Cal. lin. ſeq. Ep. dies 20. lin. 36. ſed. an. 3. d. 10. linea 41. Marmortina. lin. 42. ut nulla r. lin. 44. niſi qui q. E. d. cyrographa, qui & eodem tempore Manichæi inventi ſunt in urbe R. Hic f. ord. in urbe R. lin. 45. Qui etiam ſep. eſt. in c. lin. 50. d. 22. lin. 7. a fin. & m. C. inv. q. exilio monaſterii r. & inv. linea 3. denuo naſci per bapt. hoc eſt.

Pag. 13. col. 2. lin. 3. Urſicino. lin. 4. ſupraſcripti t. l. 5. ut & baſilica S. M. ex o. conſtrueretur venditis juſtis æſt. &c. lin. 10. Romæ c. & in e. D. obt. lin. 15. farum c. unum p. l. 22. cereoſtata. lin. 17. lib. 25. lin. 20. ornatum b. lin. 25. lib. 3. ſ. a. anaglyphum. lin. 30. libras 2. Aqu. argenteos. lin. 33. lib. 30. Farac. ærea cereoſtata in g. b. 10. lin. 38. pr. ſ. 85. & trimiſium. balneum in eodem loco juxta templum Mamuri præſtans ſol. 32. Domus in clivum S. balneata pr. ſ. 77. & tr. Poſſeſſio Soras territorio C. Poſſeſſio C. t. cl. p. ſ. 79. poſſ. Fundanenſis t. F. linea 50. 58. & trim. Poſſeſſio Amandini q. d. illuſtris feminæ Feſtinæ c. ſ. terr. Vegentano p. S. 46. & tr. Poſſeſſio Antoniana ter. Lodiano pr. ſol. 66. Domus Emeriti in clivum Majori intra urbem Romam i. b. lin. 59. Domus. ad cathedram lapide Floriana. lin. 60. Piſtrinum. ib. Caſtorani p. 51. lin. 14. a fin. Mamentanæ. pr. ſ. 22. & tr. lin. 11. & diſc. iei. Hic conſtituit ut baſ. B. Agnæ. lin. 8. tegi & or. quorum depoſitione tituli ſupradicti Veſtanæ p. c. p. lin. 6. Hic f. o. 4. in urbe Roma per m. d. lin. 5. pr. 30. Qui etiam ſepultus eſt in cim. ad V. lin. ult. Ep. d. 22.

Col. 2. lin. 5. m. 3. d. 11. Hic multa conſtituit in Eccleſia. lin. 8. læva tecta h. lin. 9. per parrochiam c. l. cereum b. & præcepit, ut n. cl. in po-

culum

culum publicum propinaretur, niſi tantum cellæ fid. lin. 12. Hic fecit ordinationes per m. D. li. 13. 7. Cal. I. & c. E. d. 11. lin. 22. Jucundo p. S. a. 3. m. 8. d. 7. Hic ſub intentione c. E. lin. 25. ſeptem d. 15. lin. 27. in Baſ. Julii. lin. 33. Qui cum pulſi ex lin. 36. Antio, ad. l. H. Veniens autem dies proximus P. lin. 43. Agnæ, ibid. elegerunt E. lin. 48. foris. lin. 49. Clerus vel populus p. E. r. mox: Romam ſe reverti. Qui tamen in e. l. lin. 54. pallam ſacratam. lin. 15. a fin. Silvani. lin. 8. Cal. m. 2. lin. 6. unam in urbe Roma p. m. D. Ep. d. 9. l. ult.

Pag. 14. col. 1. lin. 4. nat. Romanus ex p. P. S. a. 8. m. 10. d. 17. Hic multa conſt. f. lin. 8. antiphonatim. lin. niſi tantum epiſtola B. Pauli A. recitabatur & ſ. E. & ſic miſſa celebrabatur. lin. 12 & max. de religione, quæ h. archivo. lin. 14. Julii, in qua o. p. i. Zeacum. lin. 16. lib. 25. lin. 17. decem. Calices argenteos minores 5. penſ. ſing. libr. 4. aquamaniles argenteos penſ. ſing. lib. 10. Candel. arg. 2. p. ſ. l. 30. Canthara cereoſtata ærea 23. l. 20. Canthara arg. cereoſtata. lin. 22. lib. vig. ad B. Paulum Apoſtolum, pharum cantharum argenteum penſ. lib. 23. canthara 25. penſ. ſing. libr. 20. Hic f. o. in urbe Roma per m. D. p. 33. D. 12. Ep. p. d. l. 43. lin. 31. Ep. d. 21. lin. 36. Sixt. nat. R. lin. 38. poſt annum unum & m. 8. incriminatur a q. Vaſſo. Eod. t. lin. 42. judicium Synodicum purgatur a. 56. E. & cond. Vaſſus a S. ita tamen ut ultimo die. lin. 50. ſociavit. Qui nutu d. linea. 17. a fine concedens ſep. lin. 11. penſ. lib. 12 lin. 92. min. aureos 2. penſ. ſing. lib. ſing. cal. mi. arg. lin. 5. aquam. lin. 4. pharum. lin. 3. penſ. ſin. lib. 10. lin. 2. penſ. ſing. lib. 20.

Col. 2. lin. 2. cereoſt. lin. 3. penſ. ſing. lib. 15 Poſſeſſio Scauriana terr. Gazitano. lin. 7. attiguis, 5. 312. & tr. Poſſeſſio terr. Afiliano pr. lin. 6. Domus Palmati. lin. 10. 154. ſiliquas 3. Domus Claudii in Sicinum præſt. ſol. 103. Cervum in fontem argenteum fund. aq. penſ. lib. 20. Omnia V. lin. 11 Salv. gemmis p. ornatum ſ. c. B. Ap. Fecit autem V. A. lin. 26. in Baſilicam C. lin. ſeq. 1610. linea, 34. ex argento q. h. lin. 37. tranſſendam linea, 40. quod Val. A c. ubi & obtulit pat. li. 43. tres penſ. ſing. lib. 15. ſcyph. arg. penſ. lib. 8. Scyphum ſingularem aureum. lin. 46. decem. Lucernam nixorum auream penſ. lib. 10. lin. 47. penſ. ſing. lib. 2. Aquam. lin. 55. Cantara cereoſt. i. g. b. ærea 24. phara ærea 60. lin. 17. a fin. quod ante non erat. lin. 16. Epiſtolia mar. lin. 13. Platonia. lin. 8. 52. Qui etiam f. lin. 3. Ep. d. 22. cætera deſiderantur.

Pag. 15. col. 1. lin. 5. d. 13. lin. 7. mil. 3. lin. 8. Eutychii & Neſtorii. lin. 14. in Chalcedonia. lin. 17. cyrographus cap. 406. Epiſcoporum una cum Thomo. lin. 21. congregatum eſt c. n. m. 200. ep. lin. 23. fidem Cath. duas n lin. 27. Pulcheria regia m. lin. 29. Eut. & Neſt. Et iterum. lin. 34. ut dirigeret ad b. P. L. damnantes omnes hæreſes. Iterum. lin. 52. Hic fecit cameram b. P. baſilicæ ornavit. Hic fecit ord. 4.

Col. 2. lin. 4. Hilarius. lin. 7. Catholica, conſ. lin. 10. Eut. & N. vel omn. lin. 12. conſ. dominationem & per. S. S. Catholicæ & Ap. Hic. f. conſt. ad ſanctam M. c. Baſilici, & H. 17. C. lin. Confeſſ. S. I. R. ex argento. lin. 23. auream. Confeſſ. S. I. ex argento. lin. 26. ambis orat. i. æ. argento c. lin. 28. lign. do. crucem auream cum g. lin. 30. lib. 20. ex argento confeſſionem januas penſ. lib. 50. lin. 38. triportium ante o. S. c. ubi ſ. c. hecaton pentolaicas & conchas ſtriatias 2. cum col. p. rajatas aquas fund. & in m. l. p. c. concha raita. lin. 17. a fin. libras 6. alium ſcyphum aureum penſ. lib. 5. cal. a quinque p. 5. l. 1. ſc. a. quinque p. ſ. l. d. calices m. 20. lin. 13. penſant. ſinguli. lin. 12. lib. 5 lin. 3. Scyphum a. penſ. lib. 5. alium Scyphum aureum penſ. lib. 5. lin. ult. calices min. 10. penſ. ſing. lib. 2.

Edit. Pariſ. pag. 298.

Pag. 16. col. 1. li. 8. pharum cantarum aureum. li. 10. lib. 24. cal. min. 12. lin. 14. libras 20. amas arg. d. p. ſing. lib. 10. lin. 17. penſ. lib. 10. c. æ. 25 li. 26. In urbe vero R. conſtituit miniſteria quæ c. li. 22. ſcyphos per titulos 25. p. lib. 10. li. 23. penſ. lib. 10. cal. min. 50. penſ. 5. l. 2. quod ad S. Mariam conſtituta recondit. lin. 30. S. Stephano. lin. 32. in eodem monaſterio. Item m. li. 39. Epiſc. dies 48. li. 45. 15. m. 1. d. 7. lin. 55. hebdomadas. lin. 11. a fine. Eod. temp. fuit Ecc. hoc eſt, prima ſedes Apoſt. executrix. T. li. 8. de quo Ac.

Col. 2. li. 3. Petrum 16. li. 6. p. 58. diac. 10. li. 8. 36. lin. 10. dies 3. li. 14. Felix nat. R. lin. 16 dies 17. li. 25. damn. Ac. cum Petro. li. 37. invenit in judiciis ambos. li. 39. ei. M. & V. a comm. li. 50. de omni Eccl. cætera deſunt. lin. 12. a fin. dies 18. li. 11. Aug. Huj. t. inv. ſunt. M. li. 5. Sub geſta Synodica.

Pag. 17. col. 1. li. 3. ſedes Apoſtolica ſ. lin. 13. deeſt, Roma li. 17. ab urbe vices. li. 29. dies 7. li. 34. Quinta caput t. li. 40. ipſius erigerunt. lin. 42. ſeu cleri. lin. 50. 14. Cal. li. 16. a fin. natione Sardus. li. 15. menſ. 7. d. 27. li. 1. Aug. a die Cal. Auguſti. Hic ſub intentione, ut li. 11. a fin. lin. 3. introiſſent Rav.

Col. 2. li. 18. Altinæ. li. 28. quare vivo E. li. 26. redint. li. 40. in media civitate. li. 45. ut nulla e. ſ. d. v. n. clero in c. a. li. 55. ad B. P. ubi f. ciburium. li. 59. 63. cum arcu penſ. l. 30. or. S. Soſſi. li. 19. a fin. fores in campo p. li. 27. tugurium.

Pag. 18. col. 1. li. 4. Albino. li. 36. & arcus argenteos 22. li. 44. pecuniis. li. 19. a fin. 117. lin. 14 Apoſt. 14. Cal. Aug. & ceſſ. Ep. d. 7. q. e. i. p. c. q. depoſitus ſub die 19. menſis Julii. li. 13. Firiſinone S. a. 9. Fuit li. 6. pſalmis e. lin. 2. Hilarium.

Col. 2. li. 11. communis erat. li. 19. furore. li. 25. ad ſedem Ap. li. 48. quos munitos. lin. 52. multitudo, in quibus I. I. & Vitalis conſ. S. o. a. c. R. quod dicitur. li. 56 laude. li. 59. I. Conſt. ſentientes. li. 63. ſunt: ſentientes qui lin. 64. & cum vinculo cyr. & t. l. redint. lin. 8. a fin. lib. 40. Patenas argenteas 2. p. ſing.

Pag. 19. col. 1. lin. 9. Scyphum aur. cum q. lin. 12. arg. deaur. 4. p. ſ. lib. 6. gabathum Hilariniam penſ. lib. 2. thecas cirei aureas 2. penſ. lib. 6. pallia olovera. li. 23. cereoſtata arg. 2. penſ. ſing. lib. 20. E. t. fecit. li. 26. trabem ex argento, quam coop. li. 31. quindecim, amas arg. tres penſ. lib. 10. ſcyp. a. S. quinque cum duces p. ſ. lib. ſenas. li. 42. menſes 9. d. 16. li. 53. amoris ardore r. li. 17. a fi. ad gladium e. li. 12. Theodoricus, I. A. ex conſules. li. 10. in mand. legationum. li. 6. ad gladium p.

Col. 2. li. 12. miliario 15. li. 21. in regno ſuo li. 39. revertentes. ibid. in cuſtodia o. a. cremavit. li. 33. quia tamen. d. e. R. in c. li. 36. refecit. li. 37 Achillei. lin. 38. cimit. P. Eod. lin. 42. de gemmis penſ. lib. 20. Calicem a. lin. 46. ſcyphos aureos q. li. 47. obtulit ab beatos Ap. P. & P. & ad S. Laur. li. 54. dies 80. li. 16. a fin. dies 13. li. 15. a conſ. ab hortu. li. 13. Iduum. li. ult. 29.

Pag. 20. col. 1. li. 2. Ep. dies 4. li. 7. Sigibudo. li. 10. ſub intentione. lin. 14. pridie id. oct. li. 18. retrudit. lin. 23. ſcutellas. lin. 27. ſibi ſ. ordinaret. quod conſtituit cum cyrographis. li. 31. ſedis Apoſtol. li. 33. ad eum r. li. 45 ſub die 17. menſ. Oct. conſ. li. 47. Ep. m. 2. d. 15. li. 8. a fi. Palliola vero a. t. li. 3. 6. Cal. Jun. ult. dies 6. col. 2. li. 17. Amalaſuntham. li. 25. Apoſtol. li. 28. intentio v. l. 30. Antemum. li. 31. & cum intentio. li. 45. Antemo. l. 46. in hoc doctrinam. l. 12. a fi. Papam ut in loco Antemi Epiſcop. Catholic. conſecraret n. M. l. ult. Ep. m. 1. d. 28.

Pag. 21. col. 1. l. 5. Ep. Rom. ſed. a. 1. m. 10. d. 11. 23. Witingis. Eod. t. amb. Witigis a. l. 27. eo quod G. l. 30 cœpit obſidere eam. l. 34. ut nec eccleſiis parceretur prædando. l. 36. interficeret. & mox, exterminaret. l. 55. incluſit Roma civitate. His d. l. 65. erat ut a. 2. p. niſi n. rechelus ſub. l. 8. a fi. repugnando c. r. Witigem l. 3. Patricius Bilis.

Col. 2. l. 5. famis, de quibus retulit eccl. ſuæ fuiſſe extam. l. 10. in palatio Pontiano S. Id. l. 13. Anthemo. l. 14. quod hær. rep. l. 18. ne pigeas. lin. 20. Qui cum I. beatus. l. 21. & dixit. Ego. l. 51. Quo ingreſſus Sil. c. V. S. in Mauſolea A. linea. 52. & Bibl. patricius S. linea 54. domne. l. 55. nos in G. poteſtatem

t. Adhuc ea. l. l. 59. veſte monaſtica. l. 11. a fi. Qui aud.

Pag. 22. col. 1. lin. 5. m. 6. ib. Bel. lin. 7. Witige. lin. 9. cui cognomento S. lin. 12. in Baſilica Julia. 19. Vigilium. Tunc grat. lin 24. in Africam. Qui v. lin. 25. Wintarium R. Wand. lin. 27. de ſp. Wand. lin. 30. centum, ſcribens vict. 5. & cereoſtata deaurata majora duo. lin. 39. Veni & ad. lin. *Edit. Pariſ. pag. 299.* 59. fec. ſuggeſtionem c. V. lin. 57. filio mulieris v. quo caſu. l. juſſione ſua cum v. li. 12. a fin. impoſitum in navem p. lin. 7. Dec. Erat en. dies n. e. & munera eum rogantem a populo tentus eſt: & depoſuerunt ad Tiberim, & miſerunt eum in navem. Plebs & populus ſ. eum acclamantes. lin. 2. Data o. dixerunt omnes populus. A.

Col. 2. lin. 4. mort. tua t. ibid. invenies. lin. 7. Catin. lin. 12. ad S. Rufinum & ſecundum. lin. 20. intentiones. lin. 22. oſtendens, q. p. eum ordine ſuo revocare. & mox, ei vol. c. lin. 35. in baſilicam S. E. lin 39. Veſperam. lin. 43. Bandua. lin. 47. Quadam die intravit Romam a porta S. P. ind. 13. lin. 50. fugerent. lin. 54. Cithes. lin. 55. Patricii. l. 56. & præſentati Imperatori aff. & d. Tunc conſ. eſt. eos Imp. Juſtinianus Narſ. eun. & cub. ſ. mittens in t. lin. 14. a fin. aut presbyter, ſeu diaconi, v. c. lin. 12. in exilio, ut lin. 4. lin. ult. gratias ago nimis ne hic h. arch. v. P.

Pag. 23. col. 1. lin. 2. reſt. n. modo Vigil. l. 5. cum veſtra præceptione d. n. P. a. noſter. Tunc dimiſſi omnes cum V. lin. 8. Syracuſis. afflictus calculi d. h. mortuus eſt. lin. 12. Salaria. Hic f. lin. 17. Ep. m. 3. d. b. lin. 21. ann. 11. m. 10. d. 18. Et dum non eſſent Epiſcopi qui eum ordinarent. lin. 22. Ferentino. lin. 30. Tunc non erant qui pot. promoveri. lin. 33. letania ad S. P. l. 38. & in amb. aſcendit, & ſic ſat. lin. 17. a fin. prom. eſt in S. Ec. ab oſtiario uſ. a. gradum E. v. n. p. a. n. per alias p. p. lin. 10. 49. & c. Ep. m. 2. d. 25. lin. 8. 12. m. 11. d. 26. lin. pen. Hic inſtituit ut ob. & amulæ.

Col. 2. l. 2. Sindualch, & p. c. I. qui eg. N. l. 6. Immingus. lin. 33. ſuggeſſerunt I. lin. 35. & reductus eſt cum omnibus divitiis e. lin. 39. & ſepultus eſt in B. B. P. Apoſtoli. Hic f. lin. 46. 61. & c. Ep. m. 10. d. 3. ſub die 14. m. I. fame, miſ. linea 12. a fin. unam per m. Dec. lin. 11. loca 22. linea 5. Unigeldo. lin. 3. ord. ex præcepto juſſionis P.

Pag. 24. col. 1. lin. 1. ſuperinundaverunt. lin. 5. fecit Xenodochium p. ſ. lin. 6. martyris. Hic fecit baſilicam a f. c. lin. 15. m. 3. d. 25. lin. 24. in Job. 35. in Ez. 20. lin. 29. tenuit ci. quæ a Longobardis tenebantur. lin. 35. ad gentes Angelorum. lin. 38. diſpone. lin. 40. P. A. ſuper altare ciborium ex argento puriſſimo. lin. 42. Hic præcepit ut ſupra B. Petri Ap. m. c. Item in eccleſia B. Pauli A. eadem fecit. lin. 45. quæ eſt. lin. 48. & ſepultus eſt ad B. P. Apoſt. ante ſecretarium d. linea 21. a fin. menſis ſeptimi. lin. 19. Ep. dies 19. lin. 13. Blera. l. 11. Tunc facta pace c. g. L. & i. aperiri h. E. & ven. frumenta pro ſolido 1. mod. 30. lin. 6. lum. addidit. linea 2. Apoſtoli. Hic eccl.

Col. 2. lin. 42. 36. & ceſſavit Epiſcopatus m. 6. d. 25. depoſitus die 25. m. Maii. lin. 16. a fin. di. 23. lin. 14. Hujus temporibus v. l. 12. Judicib. r. f. Hic v. lin. 8. antarta. contra quem pugnando El. p. ingr. eſt N. lin. 6. & int. eundem tyr. ſimul cum eo alios multos, & ſic reverſus eſt R. & d. r. m. facta eſt pax magna i. t. I. Hic conſtituit ut ſecunda miſſa fieri in clero. eod. lin. ſeq. Ind. 6. lin. pen. ſecuta eſt cladis percuſſio Scabiliarum, ita ut nullus poſſet m. ſ. c. Quo defuncto, ſep. eſt. ſic ſæpe loquitur in ſuperioribus.

Pag. 25. col. 1. lin. 4. obſ. ſ. rog. 1. int. l. 6. presb. 14. l. 8. Et c. E. d. 16. depoſitus ſub die 8. m. Oct. lin. 14. Neap. ex patre Joanne. S. linea 17. ut nullus ac. non p. lin. 20. non baptizet. lin. 22. Nicomedi. & d. lin. 25. & rog. lin. 26. diem o. e. E. p. & exarchus factus antarta. lin. 29. in caſtro. lin. ib. Lociolis. lin. 30. a milites Ravennates. i. lin. 32. Quo beatiſſimo Papa defuncto ſ. eſt ad B. P. A. Hic d. lin. 38. E. d. 13. depoſitus 25. m. Octobris. lin. 47. omnem cimiliam, cimiteria B. P. A. lin. 49. puriſſimo quæ p. lin. 50. Hic in. regias in ing. Ecc. ejus quas vocant medianas ex a. l. 53. Fecit autem & ceroſtata majora paria duo, q. ſ. a c. b. P. A. p. ſing. l. 102. lin. 14. a fin. tabulam argenteam. quæ penſat l. l. 10. ex tegulis æreis q. lin. 11. Heraclii. lin. 7. Agne. lin. 5. q. undique ordinavit, ubi p. & d. m. orn. a. & ſep. ex a. quod penſat lib. 252. Poſ. deſ. ciborium ær. d. m. m. Fecit & gabatas aureas penſ. ſing. lib. ſ. Fecit & abſ. e. b. ex muſivo, ubi etiam m. bona.

Col. 2. lin. 5. app. Palmata. lin. 9. letania a B. Apollinare ad b. P. lin. 13. domum o. lin. 14. baſilicam b. m. lin. 17. ab urbe Roma. lin. ibid. miliario ab urbe Roma 2. lin. 24. quod penſ. lib. 120. Fecit & ciborium. lin. 20. quod penſ. lib. 187. Fecit arcus ar. q. lin. 35. Adr. in tribus factis. l. 36. ſimul & alia multa f. lin. 40. diac. 11. lin. 41. ſepultus eſt ubi ſupra ſub die 4. lin. 44. m. 7. lin. 51. Iſacius patricius M. lin. 59. & milites iſti nihil exinde ſubventum habent. lin. 12. a fin. animo conc. lin. 5. exerc. ſedere, i. Ep. L. & ſederunt di. 3.

Pag. 26. col. 1. lin. 1. ſcribe, cimilia. lin. 3. pro redemptione c. lin. 11. deprædare. 12. ut non fuiſſet qui reſiſtere potuiſſet, debuiſſet e clero. Eodem tempore, &c. lin. 24. diſruptum. lin. 29. num. 9. diaconos 19. lin. 33. dies 34. lin. 39. dies 19. l. 41. fid. virum M. lin. 47. & recondit eas in E. ſancta i. f. lin. 17. a fin. presb. 19. lin. 16. 18. Qui etiam S. lin. 8. Theod. de civ. lin. ult. annos 6. di. 19.

Col. 2. lin. 11. largitor ben. ſuper o. m. lin. 3. increviſſent. lin. 6. hæreditarit. lin. 5. cum quibus. l. 7. in ſacramento, ut d. n. ex ipſ. obediret I. lin. 10. voluiſſet. l. 11. Mauricius cum omni exercitu Italiæ ſibi ſac. d. lin. 15. Romanam. lin. 16. ex Romani. lin. 17. dimiſerunt M. lin. 18. omnes ſe cum *pag. 300.* Dono fecerunt. lin. 23. ſcribe, imbojatos. ibid. Marini. lin. 24 Qui ducentes eos p. i. c. R. in loco q. d. Ficudas. lin. 29. ut vivus c. R. 33. in circuitu R. in ſtipite p. lin. 35. ſub arcta c. in carcere m. lin. 37. ſed cum hæc ag. mox nutu Dei ipſ. lin. 40. Audiens autem hoc I. lin 44. fuerat Epiſcopus & Pat. lin 48 in populo. lin. 19. a fin. decernens. lin. 17. Eod. t. levata ſ. lin. 7. B. Sebaſtiano i. E.

Pag. 27. col. 1. lin 8. percuſſus. l. 19. provinciæ T. lin. 21. inflammatus ſ. lin. 23. audaciter. l. 25. quibuſdam ſubreptionibus. lin. 30. enarravit. l. 39. inlicite p. In exilio d. a. a. v. ſubmittens. l. 49. c. univerſis locis querelas. lin. 53. abſcindatur c. l. 58. in urbe R. 59. inſtituta. lin. 61. reſidentibus. lin. 6. a fin. percuſſi ſ.

Col. 2. lin. 1. præcipiens eis dicens. lin. 4. inveneritis p. i. c. i. t. a. n. poſito. lin. 13. per omnes eccl. lin. 17. donec omnem obt. lin. 18. tam Rom. c. lin. 24. adimplere ea, q. e. i. ſ. armans. lin. 21. a fin. provenit. lin. 5. presb. 10. lin. 3 Depoſitus ſub die 17. m. S. cætera deſunt.

P. 28. c. 1. l. 5. Aventinenſe. l. 10. ſubminiſtravit. l. 12. in integro erog. præceperit. lin. 18. Unde acc. p. lin. 26. Fecit autem ordinationes duas, E. l. 30. dies 28. l. 35. ex patre. l. 43. Ap. Evang. aur. l. 43. ornata. lin. 47. littoria. l. 49. id eſt, 15. d l. 52. mil. quinto. ib. & in ipſa d. a. L. ad S. P. ad or. l. 12. a fi. ipſius pallium auro text. l. 10. pranſit in baſ. Vig. Iterum d.

C. 2. l. 9. a parentib. ſ. l 12. abſtollentes. l. 20. ſub die 7. l. 27. ex patre Jobiano. l. 31. tantam comp. l. 46. confugium fecerant, & prędam nimiam vel ęrea quę ib. a civ. Ro. navigata fuerant ſecum abſtollentes, A. l. 50. pontem Meruli. l. 58. qualis nulla ętas hominum m. ut etiam h. & peculia de fulgore i. l. 3. a fi. In tantum ut ex ipſa pluvia denuo l. r. e. a. m. d. pro quo capitulo etiam homines mirarentur.

P. 29. c. 1. l. 16. quos per div. loca diviſit. l. 26. cœlos p. l. 27. ſurgentes. l. 29. Pro q. c. maxima mors. l. 38. Siculus ſed. a. 2. m. 6. d. 4. l. 45. Princ. Her. & Tib. l. 16. a fi. Ep. l. 15. Jo. d. Conſt. ſubdiaconum, Th. pr. l. 12. Clerum vid. diviſit ord. lin. 3. die 18.

Col. 2. lin. 16. comprobant f. l. 24. in palatio ſ. r. l. 36. Poſt hæc Patricii, omneſque i. l. 47. ſuperare eſtimaverunt, niſi per m. l. 20. a fi. Die 10. m. n. ult. die 14.

Pag. 30. col. 1. l. 14. 120. lin. 19. audebat. lin. 21.

ad legendum, in quo, ut in ora. l. 29. juxta scripta Aug. lin. 32. in scripto. lin. 36. Synclito. lin. 61. oratium abstuli i. & exil. lin. 10. a fin. expulerunt. lin. 4. in locum vero ord. e. Theophanius a. lin. pen. Epiph. & Anastasio ex p. & i.

Col. 2. lin. 3. deinde abstollentes de d. lin. 8. necnon & Petri. lin. 10. die octava P. lin. 11. Patriarcha. Hic suscepit div. lin. 21. ut cum eorum scientia & juss. lin. 25. 60. lin. 10. n. 8. lin. 35. Leo junior n. S. ex p. P. s. annos 10. d. 41. Schol. & eloquendi majore l. lin. 43. plebique flor. lin. 6. a fin. viros ad percipiendam communionem. lin. 4. deducti sunt c.

Pag. 31. col. 1. lin. 3. terminavit. lin. 7. Hujus t. divali i. piissimi P. lin. 10. fuerit. lin. 18. scribe, autoc. lin 24. dedicavit sub die 22. mensis Febr. ubi & dona obtulit. Hujus temp. die 15. lin. 33. deest respectum. lin. 30. die 28. pr. 8. linea 47. Benedictus junior lin. 56. mans. & omnibus cum patientia habens atque manus largissimas. lin. 62. in fistellis. lin. 10. a fin. & gemm. & clavos quatuor auroclavos. lin. 7. ornatum de holoserica. F. a. & cal.

Col. 2 lin. 4. Heraclii. lin. 7. stella nocte per dies veluti luna sub nube, inter Natale Domini & Theoph. Item prope exitu mensis Feb. in die ab occ. lin. 13. Post hoc. lin. 16. sunt. qui sanctissimus vir clerum v. lin. 18. Qui e. v. infirmitate detentus post d. lin. 22. n. 16. lin. 37. E. ductus. Hic cum. lin. 49. sed & coempta frumenta S. lin. 9. & postmodum. lin. pen. quorum chirographum a. e. retinetur. lin. ult. inf. tentus.

Pag. 32. col. 1. lin. 4. Solidos DC. lin. 15. sedit m. 11. In c. lin. 19. insequentem. lin. 24. observ. Exercitus. lin. 29. & dum missi ab v. p. linea 31. irent, & nih. p. lin. 39. actisque. lin. 42. laudem. lin. 51. Domini. lin. 15. a fin. persolvebant. lin. 10. in antipathia. lin. 7. perferum. linea 5. temp. transitum Pontifici sed. lin. pen. judicum inveniebatur sententiæ imperiales discutiendum dixerit. Qui S.

Col. 2. lin. 1. ord. sacerdotum exp. lin. 2. Hic dim. o. c. mon. diaconis & mansionariis ben. lin. 9. prom. dationes. lin. 12. ad disponendam c. lin. 17. sub die 22. lin. 32. qui. lin. 37. solet. l. ibid. Pop. R. v. lin. 2. alia vero P. lin. 45. basilica. linea 47. loco. lin. 50. vel cl. seditione. lin. 54. intentio, Deo adjuvante. linea 59. intra pal. int. & exinde eum ad L. E. cum laud. clamationibus d. lin. 10. a fin. Quo ingressu. lin. 6. Paschalis vero n. m. per cordis duritiam finebat, d.

Pag. 33. col. 1. lin. 6. ad propinqua R. c. lin. 14. centum auri libras a p. lin. 23. auri libras acc. lin. 24. idem mis. lin. 26. presbyter el. lin 29. temporis, & ab off. ar. propter aliquas incantationes & luculos q. c. vel sortes q. linea 35. post q. per cordis dur. lin. 39. convenerunt, & d. subscripserunt. linea 41. acquievit, pro. lin. 44. conscripta a t. p. id est, Conft. Al. & Ant. v. c. præsulibus. lin. 48. in locello quod scebro carnali voc. in hac Romana urbe ad c. lin. 55. lectioni p. lin. 56. abjecit. linea 13. a fin. immaculate s. lin. 6. tenere P. *Edit. Paris. pag. 301.*

Col. 2. lin. 1. cum a. turbis in L. lin. 5. quamque sup. e. c. & has in t. n. citius ap. lin. 9. sub lecto. lin. 11. confortabat, d. nullo m. timere. E. v. idem & b. P. f. b. quæ dicitur Domini T. p. ap. jan. & sedens in sede, sub Ap. lin. 16. occurrerant. lin. 29. jacentem invenit. lin. 34. Stauracin. linea 41. crucis interius repositam in. lin. 46. imag. auream. lin. 51. apellaream. lin. 53. arg. 7. lin. ibid. pens. lib. 170 ib. ad ing. in confessionem. lin. 60. disruptum. lin. 10. a fin. habentem in giro gemmas ex his. lin. 4. adduci & in eadem bas. quia ver. in linea ult. immutavit.

Pag. 34. col. 1. lin. 1. ciborium. lin. 7. illic. c. lin. 9. fuerat disttecta vel difrupta coop. lin. 10. hostis, q. S. f. distecta vel disr. lin. 21. ypopanti g. a. let. lin. 29. spiritalibus monitis, lin. 31. satisfacti f. lin. 39. Ravennatis. Hic ord. Beroaldum Arch. atque Clementem in gentem Frisonorum linea 44. sep. est in basilica B. P. A. lin. 46. ind. 14. lin. 51. Joan. nat. gr. lin. 52. duodecim. Hujus temp. lin. 56. militiæ. lin. 10. a fin. ut pr. subst.

Col. 2. lin. 2. Gisulphus. l. 19. prædationes. lin. 20. & illum sua hoste. l. 29. Joan. natione gr. de p. lin. 20. dies 17. vir erud. lin 29. quæ per longa temp. distecta atque disrupta f. l in. 39. construere m. illicque Pontifici ad tempus vitam finivit. Hic fecit cal. præc. lin. 43. Aribertus. lin. 50. Gazariæ p. l. B. cum Terrebellio usque. lin. 53. Leonem & tib. lin. 55. circus. lin. 14. a fin. Metropolitas. linea 11. ac adoravit. lin. 9. ren. censeret.

Pag. 35. col. 1. lin. 8. sedit dies 20. Qui vir p. linea 10. vix ut cibum sibi pr. m. exh. valeret. lin. 2. ag. de hab. h. c. qui & calcarias p. r l. 16. Corsica. & cessavit E. m. 1. d. 28. lin. 25. dies q. vir amantissimus valde, c. lin. 32. secundum morem p. lin. 35. ut maluit. lin. 37. non post m lin. 38. Jam R. c. el. in superbiam. l. 41. & primi ex. i. S. cum classe R. lin. 50. privatur d. lin. 51. exilio in P. l. 13. a fin. ind. 8. lin. 12. d. silva candida. linea 10. presbyteri. lin. 8. Cosmas. lin. 7. Dor. diaconus, & I. subdiaconus. lin. 3. decollavit S. d. Pet.

Col. 2. lin. 5. & Stratigos. lin. 14. conjungeret P. lin. 17. conjungentes. lin. 18. & stratigos, lin. 24. & omnes incliti. lin. 30. Camelauco. lin. 37. veniret. lin. 40. in amplexu mutuo c. lin. 45. de ejus m. lin. 56. Hic fecit ord. in e. lin. 58. lug. nuntiatum p. quod I. C. & ort. truc. est, & P. h. ad Imperialem p. e. arcem. lin. 66. botarpa v. lin. 72. red. thronum. lin. 7. a fin. exp. hic c. lin. 3. cum velocitate.

Pag. 36. col. 1. lin. 1. ut suo se P. præsentaret. l. 2. convictus. lin. 5. pertinebat. Hisd. lin. 10. proferebatur. lin. 12. dirr. & pr. pro. lin. 17. hunc susc. lin. 22. quam 30. p. lin. 27. quæ Chr. lin. 29. att. rediret. lin. 38. lin. 45. deferens sec. lin. 46. P. duc. quod nequaquam quam adv. lin. 54. 64. & cess. Ep. lin. 55. Greg. nat. R. lin. 9. a fin. 15. m. 8. d. 24.

Col. 2. lin. 29. in ex. lin. 30. Haribertus. lin. 34. adm. t. v. redd. c. lin. 4. Theodo. lin. 12. a fin. agros desertavit.

Pag. 37. col. 1. lin. 2. reversus est al. lin. 4. quod si non adq. lin. 11. protestabatur. lin. 10. præstabat. lin. 22. Castaldio. lin. 30. distecta. lin. 32. ad Franciam occupandam. lin. 42. monitione. ib. interemerunt. linea 52. ad sumendum ex eis, ne unus. lin. 55. fecit. lin. 10. a fin. biennio est. lin. 8. lib. 15. & al.

Col. 2. lin. 10 moti. lin. 15. eo quod c. l. 16. & suis opib. eccl. lin. 18. ordinare. lin. 28. ut nulla in ecclesiam im. lin. seq. Angeli hab. lin. 32. si autem hoc f. lin. 33. Despiciens ergo. lin. 36. Ch. quod orta f. i. Igitur. lin. 58. dicentes. lin. 61. pravitati Imp. ibid. fidelibus tenentes inter eos. l. 16. a fin. Perficita. l. 10. nequiverant. ib. juvante D. lin. 3. Romani agn.

Pag. 38. col. 1. lin. 1. præpediret. lin. 7. munera tamen. lin. 8. ut ad juvamen adsisterent P. lin. 14. neque ill. linea 15. pro fide vere Christianorum certantes f. His ita hab. l. 17. pater. distribuit namque p. lin. 20. imprecabatur. lin. 29. Sutriense c. l. 31. Sed Pont. cont. sc. lin. 35. antefatus e. lin. 38. & eo amplius d. l. 43. consilium nefas, ut congregato exercitu R. lin. 49. cum tota sua hoste in Neronis campo conjunxit, atque egressus P. e. p. potuit R. m. animos c. ibid. promitt. nulli. lin. 22. a fin. Post oratione facta. lin. 16. in partes T. lin. 15. cui cognomento e. P. q. S. r. R. I. v. c. leviores quosque d. lin. 12. Blerani. lin. 7. Manturianense cast. isdem P.

Col. 2. lin. 9. scissi. lin. 15. dum talis erroris eum c. lin. 19. exortem. lin. 24. lib. 29. l. 26. diaconibus. lin. 29. ord. 9. lin. 31. diac. 5. lin. 35. dies 35. lin. 40. Gregorius nat. lin. 50. immutilate conservare p. lin. 57. relig. Christianæ normæ & r. lin. 58. tim. habere in s. p. delictis resistens. linea 60. presbyterii. ibid. omnis pop. lin. 65. inventus. l. 5. a fin. ac sanct. Ap. lin. 4. idem. l. 18. deducens, linea 23. ipsum vol. a. o. s. privare cum resid. c. & obs. lin. 41. ret. eum fecit.

Pag. 39. col. 1. lin. 5. int. exilio rel. lin. 7. Papa, Arch. lin. 16. cæt. ſtatuta pr. præceſſorum. lin. 43. ſenſerunt lin. 45. alia ſc. comm. lin. 54. ſupplicationis ſc. lin. 56. abſtulta ſunt. a. S. P. & Stratico. l. 66. volutiles, lin. 70. filopares. lin. 8. a fin. A. ex alio lat. lin. 5. lib. DCC. lin. 4. ex parte vir.

Col. 2. lin. 15. ſimiles. lini ib. n. 10. lin. 19.
Edit. Pariſ. pag. 302. ſcribe in g. lin. 24. cum regiolis v. linea 26. arg. 3. pend. lin. 27. calices argenteos 2. quotidianos, cor. lin. 29. abſida. & ib. abſidam. 41. lin. 39. in gem. l. ciborium etiam de a. lin. 43. 210. linea 46. ſeu etiam veſtes. lin. 47. blateo. lin. 61. devotiſſime. lin. 66. monachico. lin. 11. a fin. Ab æque conſt. lin. 4. inveſt. de arg. lin. 2. pat. de auro m. c. d. l. p. l. 26. Calicem ſ. in gemmi penſ. l. 29.

Pag. 40. c. 1. l. 6. aurea in g. l. 7. lib. 7. l. 10. diſruptam lin. 21. in quo obtulit. lin. 27. plumb. noviter r. linea 30. genit. quam Aciro, in q. lin. 42. coronam, calicem. l. 45. in ruina p. lin. 52. reſtruxit ac r. m. a. t. in eccleſia ſanctæ D. genitricis. lin. 54. Fecit vero eccl. lin. 59. Hujus temporibus concuſſaque eſt provincia Romanorum ditioni ſubjecta a nefandis Longobardis, ſeu & Rege eorum Luitprando, veniensque Romam in campo Neronis, tentoria tetendit, deprædataque Campania multos nobiles de Romanis Longobardorum totondit atque veſtivit: pro quo vir Dei undique dolore conſtrictus ſacras claves ex Confeſſione B. Petri Apoſtoli accipiens partibus Franciæ Carolo ſagaciſſimo viro qui tunc regnum regebat Francorum, navali itinere per miſſos ſuos direxit per Anaſtaſium ſanctiſſ. virum Epiſcopum, necnon & Sergium presbyterum, poſtulandum a præfato excellentiſſimo Carolo ut eos a tanta oppreſſione Longobardorum liberaret. Eodem tempore neceſſitate compulſus plurima, &c. lin. 60. alimonia q. lin. 62. Hujus denique t. G. lin. 14. a fin. cauſam ſi. lin. 12. Hicque ſ. lin. 8. Centumcellenſi civ.

Col. 2. lin. 7. iſdemque inſt. d. lin. 17. Ven. virum w. lin. 20. Dec. per indictionem 10. & c. E. dies 8. lin. 46. abſtractæ ſunt. lin. 47. ortas, P. lin. 53. Spoletini. lin. 56. Valenſes ſeu Pinnenſes. d. i. per Ravennenſe t. lin. 16. a fin. ingreſſi ſunt. lin. 14. Quon. B. & Spoletini c. R. t. Sed dum iſdem. lin. 7. ad munitionem. lin. 6. prædictus.

Pag. 41. col. 1. lin. 8. coni. ex adhort. lin. 11. Spoletina. lin. 14. jam fatas 4. c. lin. 19. audaciter. lin. 29. ſuſcipientes, ſextæ f. lin. 34. factaque oratione atque ſalutatione ſibi mutua perſ. lin. 43. eff. ceſſare, & ea q. p. ſ. ſ. ſervare. lin. 56. abſtultum, atque N. lin. 18. a fin. quos tenebat ex d. lin. 15. captivis, Leone, Sergio, Victore & Agello conſulibus.

Col. 2. lin. 6. Caſtaldium T. lin. 26. ſanctæ D. g. lin. 28. ad B. Petrum Pr. lin. 34. munitione. lin. 40. occurreret. lin. 52. ad eas quæ perierant red. cucurrit. ad cujus obviam cucurrit denominatus excellentiſſimus exarchus, lin. 69. urbe. Egreſſi autem de civit. R. &c. lin. 8. a fin. dic. Venit, venit p. n.

Pag. 42. col. 1. lin. 1. quod præpeditione meditabatur ad fiendum pr. S. v. lin. 6. audaciter. lin. 7. ſequipes. lin. 11. ad Padum conjunxit. lin. 13. Ticino conjungens. lin. 15. pert. ad orationis nonæ pervigil. b. A. p. P. celebranda ſolemnia m. lin. 32. abſtultas R. lin. 34. præ multa duritia inc. lin. 35. detinebat. lin. 36. Cæſſini. lin. 38. præinito conſtituto. lin. 49. Ceſſinate c. lin. ibid. factum eſt. Deus autem mir. lin. 53. frum. & vino. lin. 57. cum omni populo R. & Romano. lin. 15. a fin. quoniam nihil prandium. lin. 4. vitro.

Col. 2. lin. 10. Patriarch. a novor. lin. 14. Siricis. ibid. prædicta. lin. 16. ad matutinas. lin. 28. Sirica. 29. in roteis. lin. 39. Artavaſtum. lin. 41. illic prædictus Artavaſtus. lin. 42. remanſerat. lin. 45. antefatus. lin. 49. Artavaſti. lin. 52. Poſt hæc vero r. lin. 61. Carlomannus. lin. 15. a fin. Apoſtolico, atque in ſpiritali h.

Pag. 43. col. 1. lin. 14. quantocius ad eand. perrexit civ. lin. 17. ab oppreſſione. lin. 19. voluit animam ejus ad ſpiritale ſtudium inc. lin. 21. devote cum v. lin. 31. pitacium. lin. 40. dignatus eſt. lin. 16. a fin. tam loca quæ. lin. 7. vel aliæ cuil. p.

Col. 2. lin. 2. a bucellariis. lin. 3. demorantur. lin. 9. Qui beatiſſimus vir. lin. 19. tribulare p. hujus denique. lin. 25. translatavit el. lin. 28. per m. M. presb. 30. lin. 36. Stephanus nat. R. lin. 58. elegerunt. lin. 4. a fin. man. & inordinata o. lin. 2. intus & for.

Pag. 44. col. 1. lin. 1. interdictione. ibid. pari modo. lin. 3. in platana. lin. 10. permaneret. lin. 12. munivit. Hujus temporibus adveniens Hunaldus dux Aquitaniæ ad limina Apoſtolorum, ibique ſe perſeveraturum promiſit. qui poſtmodum diabolica verſutia fraude deceptus, votum frangens, Longobardos exediens (exiens) maligna adhortans, ſed ſicut meruit lapidibus digna morte finivit. Inter hæc. lin. 23. qui prælati v. ad eum conjungentes impert. lin. 26. pacti fœdus. lin. 28. diſrupit, multas. lin. 38. auferre. lin. 43. arceſſitis. lin. 52. ad præfatum, ſ. P. lin. 57. ejuſdem. lin. 60. Pontifici juſſionem. lin. 6. a fin. prælatus. ut.

Col. 2. lin. 4. præl. at. lin. 62. ac repoſita. lin. 23. miſteria eiciens. lin. 25. iſdem ſ. P. lin. 29. in omnibus cap. pop. cinere commixto ul. p. lin. 33. diſruperat. lin. 40. & confortando. lin. 26. ſectari. lin. 43. omnibus autem prænominatus ſacerdotibus dum cœleſtia ſuadebat, terrenis honoribus datione attrahebat, ut cuncti ornati in Dei invenirentur. tunicas, planetas, aut quod caſulis unumquemque diſtribuens. alii pretii datione, qui crediti a fœneratoribus fuerant, liberarentur, & tota eccleſia Dei in ſummo deveniret honore. Hic beatiſſ. vir pro ſalute viventium & o. C. lin. 48. Apoſtolum. Hic rugas fecit ante altare S. Mariæ ſemper Virginis, quæ appellatur ad Præſepe, quas & argento inveſtivit, quæ penſant lib. 40. Hic reſtauravit baſ. lin. 53. quod. ceciderat. Fecit autem & veſtem altaris ad S. Dei genitricem, quæ vocatur ad martyres, quod & ipſe il- pag. 303.
luc cum letania pergens ſuis propriis manibus inveſtivit. Itaque dum iſte ſanct. lin. 58. exarchatu 17. a fin. præceſſores. lin. 10. ita ut modo ipſe. lin. 6. At tunc etiam nec ceſſ. d.

Pag. 45. col. 1. lin. 1. jam fati R. F. ibid. Drod. lin. 7. diſtinguerentur. lin. 10. a regia urbe c. lin. 16. eſſe properaturum. lin. 22. Ratigangus Ep. & Autharius d. lin. 28. ovibus. lin. 35. qui nequaquam. lin. 38. Ap. conferens. lin. 39. c. defectus. lin. 44. Et aſſ. ſecum ex hujus ſ. Dei Eccl. q. ſ. lin. 50. ſcribe, milliarium. lin. 52. a parte auſtrali. lin. 19. a fin. præceſſores L. lin. 14. tr. dona. lin. 12. petiit.

Col. 2. lin. 11. id eſt, Wlcarium Epiſcopum cognomento Georgium o. Leonem. lin. 16. Bonifacium Secundicerium. lin. 21. ſup. malignus L. lin. 23. Unde cum n. c. lin. 28. In quo & aliquantos dem. dies, ibi Ambroſius febre correptus defunctus eſt. conjunxerunt in p. lin. 41. ad ejus venit occ. lin. 42. pro quo & non pauca milia fil. lin. 55. par. cum jam dicto r. pr. lin. 59. confidentes. lin. 65. n. obaudire. lin. 10. a fin. hibernandum p. rogavit. ibid. Q. p. & in eod. m. cum jam f.

Pag. 46. col. 1. lin. 2. cup. omnem Chr. dum eum m. m. i. ſp. S. a. d. ad ſanitatem reverſus eſt. lin. 17. Franciæ p. lin. 24. valuit germ. lin. 37. migravit. Porro. lin. 52. monitionem. lin. 19. a fin. & vere p. lin. 16. per quas & f. lin. 11. acq. maluit. lin. 8. fiſus. lin. 4. & cuneis exercitales v. lin. ult. Audiens itaque ſuprafatus benigniſſimus Rex una cum eodem ſanctiſſimo Papa Maurienna in eccleſia S. Joannis præcurſoris domini noſtri Jeſu Chriſti atque Baptiſtæ ibi devotiſſime miſſas celebrandas eundemque Pontificem multis muneribus ſicut ante jamdudum fecerat tam ipſe quamque omnis proceribus ſuis iterum addens magnifice honoravit: munera vero Aiſtulpho per miſſos ſuos dare promiſerat, Deo offerens per manus ſanctiſſ. viri diſ-

pensandum, & in ejus orationibus seipsum commendans præ jam dictus exercitales subsecutus est. Audiens itaque pr.

Col. 2. lin. 16. beat. Papa usque ad m. lin. 22. perveniret. lin. 25. firmarentur. lin. 31. abstulens. lin. 36. Et post hoc ab invicem segregati solite in perjurii reatum. lin. 42. distulit. dirigensque cum eo sæpefatus Christian. atque amabilis Rex Francorum missos suos fratrem suum Hieronymum atque alios proceres suos cum non paucis hominibus: qui eum usque dum Romam reverteret in obsequium ejus esset: Dum enim sæpefatus, sanctiss. Papa conjungeret Romam in campo qui vocatur Neronis, ibi invenit sacerdotes cum crucibus psallentes & immensas Deo gratias agentes, similiter & multitudinem promiscuam populorum turbam tam virorum quam mulierum clamantium & dicentium, venit pastor noster, & post Dominum salus nostra. Post aliquanta temporum spatia furore vehementi repletus, &c. lin. 47. non solum ea quæ pr. m. ad. sed interea isdem beatissim. Papa semper quæ Dei sunt meditans officia, quæ multo tempore relaxata fuerant, nocturno tempore nocturnis horis explere fecit, & diurna officia similiter restauravit, ut ab antiquitus fuerat: & tribus monasteriis quæ a prisco tempore in ecclesia B. Petri Apostoli idem officium persolvunt, adjungens quartum ibidem monachos qui adhuc in ipso conjungerentur officio instituit, atque abbatem super eos ordinavit, & multa dona ibi largitus est tam universo quam in monasterio necessaria sunt monachis, quamque foris immobilia loca, qui in Silentio Beat. Apost. principis Petri aut supradictis tribus monasteriis usque in hodiernum diem Deo constituit. Sed isdem malignus sæpefatus Aistulphus rex Longob. monitione quam facere jusserat, cum cordis duritia adimplevit, cum universo regni sui Longob. populo contra hanc Rom. advenit v. lin. 56. potuisset v. lin. 57. cimiteria ad m. lin. 58. abstulit. Castrum itaque illud Narniense, quod pridem reddiderat misso Francorum a jure B. Petri abstulit. Hæc. lin. 62. dirigens. 63. Warnario. lin. 66. Aistul. lin. 9. a fin. Ad hæc vero. lin. ultim. Georgius sc ut inf.

Pag. 47. col. 1. lin. 3. monitionem prælati r. F. denuntiavit. lin. 14. Massiliæ. lin. 21. Christianiss. R. lin 28. antelati P. lin. 35. alienare. lin. 44. conjunxit. Iisdem vero temporibus sanctiss. vir. Papa fecit in ecclesia S. Dei genitricis in throno sedentem, gestantem super genibus vultum Salvatoris domini Dei nostri, quem & multis lapidibus pretiosis adornavit, id est jacinthis, smaragdis prasinis & albis: & inter alias duas ejusdem Dei genitricis Mariæ imagines, quæ ab antiquo ibidem ex argento ante altare erant, & in medio statuit, & ipsas inaurare fecit. Dum vero antefatus. lin. 55. De quib. omnibus receptis civitatibus don. in sc. B. Petro, atque S. Romanæ ecclesiæ. lin. 59. adusque. lin. 4. a fin. eidem B. Petro Apost.

Col. 2. lin. 8. invasa. Eodem tempore isdem beatiss. Papa fecit basilicam B. Petri Apost. turrem quam ex parte inauravit, & ex parte argento investivit. in qua tres posuit campanas, quæ clerum & populum ad officium Dei invitarent. Dum ergo. lin. 12. Rex L. lin. 16. nisus est f. Hujus p. contemptui h. lin. 27. quatinus lin. 29. prælati. & infra, prælato F. lin. 18. a fin. dedere pr. lin. 10. consummans. interea renovavit atrium ante fores B. Petri Apost. quod quadriporticus dicitur, columnas marmoreas octo miræ pulchritudinis sculptasque desuper quadris composuit, & æreum desuper collocavit tegumen. Fecit autem & juxta basilicam B. P. Ap. & ab alia parte B. Andreæ Ap. in loco qui Mosilius appellatur, basilicam in honore B. Petronillæ, corpus ibidem collocare, ubi sunt canistra argentea multa, & ornamenta alia plura quæ dedicavit, & omnia utiliter perficiens, Dei voc. lin. 5. a fin. nu. 15.

Edit. Paris. Pag. 304.

& dum in Francia esset positus, Rodigando sanctissim. viro episcopo pallium tribuit, & archiepiscopum ordinavit, qui etiam sepultus est in basilica B. Petri Ap. pr. quinto Maii, ind. 10. & cess. Ep. mensem unum, dies quinque.

Pag. 48 col. 1 li. 12. antelato. lin. 14. illico pop. lin. 31. prælato. lin. 34. sedem ordinatus consecratusque est. P. lin. 40. illi inf. lin. 45. alimonia. lin. 48. inveniebat r. a. m. eruens p.

Col. 2. lin. 11. ciburium. lin. 19. constituens, g. lin. 33. Silice esse n. lin. 47. humatum. lin. 52. prælato. lin. 16. a fin. Step. nat. S. lin. 14. 27. lin. 12. earum observationibus. lin. 11. inf. parvulus.

Pag. 79. col. 1. lin. 5. tit. B. Ceciliæ c. lin. 35. Lateranis det. lin. 3. pro austeritate f. lin. ultim. hujuscemodi ad. lin. 11. a fin. deduci.

Col. 2. lin. 1. eis aux. lin. 10. num. 7. lin. 11. scribe, qui eum. lin. 16. dextera. lin. 23. Valdib. lin. 45. innuerunt. lin. 51. Duci unus ex eisdem L. lin. 56. converti n. sed D. lin. 18. a fin. fugit. lin. 13. posse salvare. lin. 9. Romanæ urbis m. i.

Pag. 50. col. 1. lin. 8. post paulum. lin. 14. expulsi fuisset. lin. 24. omnes sac. lin 28. Ceciliæ, in quo p. e. spiritalem degebat vitam, cum P. lin. 35. perversi quidam D. lin. 53. esset, magna p. lin. 20. a fin. adsertus est. lin. 16. & campagos ipsi. lin. 6. un. ex. R. urbis, seu T. & C. pergentes, ubi.

Col. 2. li. 15. perrexerunt. li. 21. His ita gestis. lin. 31. semperque Virg. M. lin. 39. tras. lin. 43. effoditione. lin. 45. ap. suscepit. lin. 49. Nomenculatorem lin. 51. præcellenciam. lin. 57. præsumptione q. lin. 58. invasor.

Pag. 11. col. 1. lin. 26. cædi fac. lin. 28. desertis om. e. actionum g. lin. 37. susceperunt. lin 40. interdictu. lin. 41. si quis eorum p. aut d. fuerat. lin. 51. placabiles, ut infra. lin. 53. se mitti, aut. p. declinari. lin. 15. a fin. ordinati sunt. lin. 8. consecrati sunt.

Col. 2. lin. 3. diacones. lin. 4. Domini Dei & salvatoris nostri I. lin. 12. semperque. lin. 13. in eod. conc. all. sunt, & s. cuncta p. lin. 16. de earum honoris affectu obs. & c. lin. 22. deponendis. lin. 26. ne quisquam lin. 40. tempus. lin. 43. & in Episcopio R. lin. 53. detineri se. lin. 55. R. civitatis ad. lin. 59. Cui & civibus. lin. 14. a fin. præsentialiter ad dir. isdem b.

Pag. 52. col. 1. lin 1. Eccl. & judicibus & plebe ejus urbis in Ar. lin. 9. isdem præfatus. lin. 14. Hic constituit ut lin. 17. observabant. lin. 21. ei dic. lin. 32. Christophoro primicerio, & Sergio Secundicerio. lin. 25. a fin. alias ex e.

Col. 2. lin. 23. exteræ genti. lin. 24. a prænominato P. lin. 26. illorum corda c. f. lin. 34. sæpefati vero Ch. & S. c. se in magna deceptione. lin. 41. subs. præfatus Ch lin. 7. a fin. L. jam dicti Desid. lin. ultim. dies 8.

Pag. 53. col. 1. lin. 21. Theodoro. lin. 23. post ante dictæ. lin. 25. a primæva æt. lin. 32. & alimonia en. lin. 38. & spiritalem o. lin. 43. recessum. lin. 48. spiritalium. lin. 12. a fin. a transitu. lin. 9. sed & reliquos.

Col. 2. lin. 8. permanendum. lin. 12. referuit? loquens. li. 15. iniquum. li. 19. damnum & det. n. intulit. lin. 32. illis d. lin. 33. requirendum. ib. adjuvavero. lin. 41. illi credere possim. lin. 44. magis ac magis c. lin. 58. Faventinam. lin. 63. offeruerunt. lin. 14. a fin. prædia Ravennatium. lin. 12. prædiis. lin. 3. dec. recolligendum c. lin. pen. fierent r.

Pag. 54. col. 1. lin. 9. juxta ut r. lin. 23. certabat, quatinus. lin. 36. ita firmus atque fortiss. in suo corde antefatus beatissimus Had. lin. 40. quia si &. lin. 46. isdem S. lin. 16. a fin. perscrutavit. lin. 13. Calventiolus c.

Col. 2. lin. 1. p. coram eisd. C. lin. 12. illis p. f. lin. 13. & protinus. lin. 18. usque ad Merul. ad a. d. qui est secus viam. lin. 24. Unde dubium non est f. lin. 26. primati Eccl. atque ita sæpe

occurrit in M. S. lin. 40. Tunc pr. ſ. p. inclinatus precibus. lin. 44. homicidantium, e. c. v. p. Romano ex. lin. 48. ut prius. lin. 50. ita ſe omnia. lin. 22. a fin. ſepelire. lin. 17. redigerentur. lin. 6. a fin. Dum vero hæc agerentur.

Pag. 55. col. 1. lin. 1. de ipſius. lin. 2. ut pro emendatione t. r. lin. 9. per aliunde. lin. 13. expedibile minime eſſe e. P. i. dirigi. lin. 16. teneret. lin. 18. vicaneum t. lin. 26. adhortationis. ib. abſtultis c. lin. 28. proteſtaret L. A. q. ſalvum eundem c. lin. 34. proteſtavit ant. A. & cunctos i. lin. 36. Tunc exiſtentis civitati Romanæ, q. lin. 39. conſervandum. lin. ibid. Ticino. lin. 48. ſacell. a Ticino R. lin. 50. increpavit eidem Archiepiſcopo cur. lin. 54. territus. lin. 24. a fin. lit. conſolationis modo quaſi nulla reputaretur illi c. lin. 21. ipſum ſ. Pont. d. lin. 14. prænom. lin. 10. exercituum. lin. ultim. familiis. li. primatos quanti utiles in ead. civitate.

Col. 2. lin. 3. quamque. lin. 7. prædationes li. 11. obſecratorias. lin. 26. referuerunt. linea 32. flectere. li. 36. D. ſecum eum p. l. lin. 38. Sic regem veſtrum e. m. p. ſatisfacite. li. 43. Ticino voluerit, ſive Ravenna, ſive Peruſia, ſive heic Roma, vel etiam ubi illi placabile f. li. 47. ut part. conveniunt, & ſi f. 53. juſtitias n. li. 59. ipſi mei. lin. 62. præſ. cum eo ſim. loq. li. 66. ob eaſd. r. c. ibid. ſcil. P. rel. H. beati S. li. 69. defenſorum. li. 71. eum deprecati ſunt, ut. lin. 8.
Edit. Pariſ. a fin. ſub jusjurandum. li. 5. ob collo. p.
pag. 305. Pag. 56. col. 1. lin. 1. pro hoc ipſo d. lin. 4. multa. col. 8. prop. R. c. conſtringendum. ib. in nimio f. 12. fabricare. linea. 19. ſuus frater. lin. 25. quidem Car. linea 36. hic Rom. lin. 41. Quibus. Roma c. lin. 47. fatigium ſ. lin. 50. exinde reputavit. lin. 52. adpropinquaſſe. lin. 17. a fine ſerris. lin. 15. ſine comiatu & p. lin. 3. concalcari.

Col. 2. lin. 22. adimplere. lin. 23. perficere. lin. 26. ſuo cert. lin. 45. miſſos, id eſt, heic eſt lacuna. lin. 59. Ciniſem.

Pag. 57. col. 1. lin. 8. Longe. & eadem nocte lin. 16. reclaudi ſtud. lin. 26. Adilgis. linea 36. ſe tradendos. lin. 39. hoc neq. lin. 22. a fine Hildebrandum lin. pen. dir. c. Franciam.

Col. 2. lin. 3. Adilgis. lin. 10. Peſ. ſolemnitas adp. col. 34. lin. dicendas lin. 36. laud. illi can. o. lin. 53. præſtolavit. lin. 6. a fin. talem eis per lin. ult. ingredi.

Pag. 58. col. 1. lin. 13. antedictus beatiſſ. lin. 15. benigniſſimus. col. 20. a fine Francorum. linea 15. qu. Fr. perr. li. 7. per deſignatum conſ. lin. 43. atque in monte. lin. 45. ſcribe, graphiones. col. 2. lin. 1. apparem vero ipſ. do. in ora ſcribe exemplum. lin. 9. noſtræ Romanæ eccl. lin. 23. ſecum Fr. d. 25. eccleſiarum Dei, magnam indeſinenter gerens curam pro ornatu & reſtauratione procuranda omnium earumdem Dei eccleſiarum lin. 31. ſcribe, veſtivit. linea 42. 365. linea 45. in natali D. lin. 47. in eadem baſ. linea 52. ciburium lin. 58. quod ibidem prim. 22. arcos. ſic fere ſemper legitur in MS. & li. præced. in arco. lin. 12. a fine quod antea nimis diſſolatum. lin. 8. in eccl. vero ſ. lin. pen. ea ipſa Ec. & cortinam majorem juxta januas majores ex p.

Pag. 59. col. 1. lin. 5. arcos at ſup. linea. 13. Laur. baſilicæ majoris. lin. 20. & aliis fortiſſimis imp. lin. 23. arcora vero tria quæ vetuſtiſſima er. lin. 28. fecit vela n. 27. ſimulque & cortinam. lin. 31. Laurentii, qp. ad T. ſic in MS. lin. 36. Baſilicam vero B. F. poſitam in pincis, quæ in ruinis erat. lin. 40. de quadrapolo. linea 41. quæ appellatur Dam. ubi. lin. 42. de ſtaur. obtulit. lin. 45. portica. ſic interdum legitur. linea ſeq. quæ antea in. lin. 49. confirmare. ib. fecit enim & v. lin. 18. a fine cereoſtata. li. 17. & laudimas. lin. 15. ubi arcum de arg. ex lin. 12. palleis. ſic fere ſemper. lin. ult. diacon. & monaſteria quant.

Col. 2. lin. 3. atque offeruit. li. 24., & nullum officium divino cultu li. 27. Capracorum poſitam in terriorio. li. 32. ten. vid. ei prop. li. 34. recompenſatione ad v. li. 38. aquimolis. linea. 47. fuerint. li. 15. obligationum interd. li. 57. paup. etiam & ſi plus fuerint aggregarentur lin. 59. in portico lin. 13. a fin. cuppam unam c. lin. 4. domocultas. &

Pag. 60. col. 1. lin. 8. domucultam. lin. 12. domocultas. li. 17. noſtræ Rom. eccl. lin. 18. ſpiritualibus lin. 25. in ſancta ac veneranda P. domo. lin. 30. portico, qui d. lin. 33. ſcilicet ſolarium cum. lin. 33. porticum ipſum q. ver. dirutum i. lin. 43. palleis. lin. 45. atque offeruit lin. 47. duob. p. qui aſc. li. 52. portica vero. li. 16. a fin. in ſecundas vero rugas, id eſt in m. p. f. alium. r. lin. 7. decoravit. lin. 3. decurrebat.

Col. 2. lin. 10. vel præfatam f. li. 8. centenarium illum qui ex. li. 27. in geniculum. li. 20. decurrit f. lin. 42. modo fecit vela. lin. 33. a fin. imaginem, & mox, habentem. lin. 23. relucebat a f. lin. 22. martyris atque levitæ. li. 21. Stauracin. lin. 15. octapolo obtulit. n. d. lin. 11. octapoli lin. 8. unde & balneus Lateranenſis. lin. 4. decurri.

Pag. 61. col. 1. lin. 3. & tant. c. lin. 7. in præfato balneo. ibid. 9. decurri. lin. 19. Comite ſeu Ag. rel. quod Agathoni ſcriniarii & Theodotæ relicta. lin. 23. recompenſatione. li. 25. prædia & domocultam. li. 27. Quæ & domoculta S. Ediſti vocatur. li. 32. Item ter b. lin. 37. quadrapulos 115. & l. 115. lin. 30. a fin. Veſtiarium ſuum. li. 27. portica li. 16. ſitæ foris port. li. 15. a noviter reſtauravit. ſic etiam legitur ſup. linea. 4. a fine portam B. Petri Ap. lin. 6. in Adrianum.

Col. 2. lin. 9. nominandus almiſſimus P. pariterque & baſilicam vas electionis B. Pauli Apoſtoli cernens ibidem exiſtentes trabes per priſca tempora. lin. 19. ei. eccl. a noviter portica omnia renovavit. Hic autem t. b. pontifex & A. vir dum per almificas exquiſitiones reper. li. 29. off. celebrari, hoc eſt, matutino hora 1. & 3. 6. ſeu 9 etiam & veſpertina. lin. 33. monachi monaſterii S. P. lin. 37. noviterque pſallentes h. c. lætis r. cantibus. lin. 44. offeruit pro. lin. 50. ejuſdem Dei Apoſtoli f. 52. in qua S. eccleſia cum cuncto clero ſuo. lin. 17. a fine ſacer fruens ob am. forte, ſacerdos ob lin. 13. mart. quæ appellatur duas domos. lin. 12. Ciriacum linea 9. Laur. quæ appellatur ad Formoſum pariter eas a noviter reſt. lin. 5. quadriporticis. ſ.

Pag. 62. col. 1. lin. 5. Vagauda. lin. 7. officium fungerent, id eſt, matutino hora 1. 3. & 6. a n. ſeu veſpera pſ. pro remedio a. lin. 32. demolivit, ſ. lin. 36. conſtruens. lin. 37. amp. novi- *pag. 306.*
ter r. lin. 43. cum porticis e. noviter n. d. li. 48. a noviter. ſ. m. r. ædes videlicet & baſ. lin. 57. almif. præſul omnia in integro a noviter. lin. 26 a fin. renovans reſtauravit. C. lin. 30. a fin. lin. 2. ſculpens d. c. noviter f. 16. noviter r. lin. 15. muros. lin. 14. noviter c. 3. Suxorio.

Col. 2. lin. 4. ex omni. lin. 5. & Secundæ. lin. 7. quæ ab olitana v. m. lin. 17. baſ. B. Andreæ Apoſt. lin. 23. renovavit, ſcilicet & eccl. lin. 25. Pudentianæ in ruinis præventam n. reſtauravit. lin. 30. domocultam. lin. 31. præd. almi p. ibid. 25. erogare, quatenus ex uno c. lin. 37. poſitam. lin. 44. mancos ducentos: quos & pro anima jam fati Maſtali heredes ejus Chriſto dederunt. lin. 43. reperuiſſet, noviter e. r. lin. 46. & in ea f. a. t. ei h. quondam P. q. e. c. heredum q. L. lin. 59. Simp. & Serviliani. lin. 61. L. noviter rea. lin. 10. a fin. ex omni p. r.

Pag. 63. col. 1. lin. 18. pro ſua ſempiterna memoria. lin. 22. refocillentur. lin. 27. præ nimia ejus ſolerti cura, atque induſtria. lin. 30. fluentia aquæ p. tam in fontes b. q. p. v. implebantur quam in atriis ei. b. ſimul balneo. lin. 37. Pariter etiam & baſilicam b. p. m. S. ſitam in c. m.

q. p. o. t. marcuerat, maximas in ea deferens trabes tam mole basilicæ, quamque portica m. lin. 12. & mat. lin. 50. dot. videlicet & titulum P. S. I. qui per el. marcuerat lin. 55. beati Petri Apostoli. lin. 60. confessione liminare. lin. 61. eandem almam conf. lin. 62. gradus qui cohærent jam dictæ confessioni. lin. 15. a fin. nitissime d. col. 14. lin. 1. cantaros in ead. Dei Ap. eccl. lin. 11. arg. num. 9. pens. lib. 45. lin. 7. 36.

Col. 2. lin. 9. lib. 80. lin. 11. quæ appellatur ad Pr. linea. 19. quinque Ecclesiam v. b. Agnes. lin. 28. noviter restauravit. lin. 32. marcescens a p. t. tamquam in c. a. s. habitabatur. I. v. eg. a noviter id restaurans in p. lin. 38. multa bona don. t. i. av. quam in ag. atque fam. d. p. sim. & mobilibus rebus. lin. 56. sollicite gerere laudes. Fecit autem p. lin. 58. videlicet Petrum venerabilem archiepiscopum R. lin. 68. ven. monachum S. Sabæ. lin. 62. mat. ejus Helenam. lin. 67. syllabas pro sacr. imaginibus erectionem, q. p. t. sc. seu traditionum p. lin. 11. a fin. juxta trec. lin. 10. prælata Ap. lin. 9. Hoc prom. lin. 5. secum deferentes. lin. 3. in Latino tr. lin. ult. dignam sibi.

Pag. 64. col. 1. li. 3. confessionis fores ex auro m. in sacris designans h. lin. 9. A. in diebus quot. lin. 13. Item in cimiterio E. lin. 24. lib. 16. lin. 27. super eam. lin. 29. non valens mis. motus ob eorum m. honorem hic. lin. 32. nimio st. Basilicam vero m. b. A. C. m. una cum Vestiario seu Igumenarchio. lin. 37. tectum combustam. Quo audito mis. p. lin. 38. reperuit. lin. 39. martyris lipsani er. in media corte i. lin. 44. nisibus t. lin. 47. ren. ac restauravit. lin. 50. Ipse vero D. p. lin. 56. & tota ecclesiastica patrimonia omnibus per pedicas dividens, consumptis d. lin. 59. rest. renov. ac dec. lin. 15. a fin. qui fiunt simul tam in altare quam intus in sa. lin. 10. 29. in vicesimo. lin. 7. qui etiam. lin. penult. Sancti M. regumans per port.

Col. 2. lin. 5. atque a porta B. P. usque ad p. olbium aquæ se descenderent. lin. 7. se dedit. lin. 11. præsul eo quod p. t. i. f. q. p. alveum proprium per c. sese nimis in lamentum d. & humo in oratione pr. lin. 18. Sed plures dies. lin. 20. per sandalam m. v. l. c. alebat, ut n. f. n. eo quod m. a suis do. exire quibant præ n. multitudine aq. lin. 25. lata in donis consolavit. lin. 33. Præsertim in bas. Cosmæ. li. 36. diaconio S. Ad martyr. li. 39. arcora de argent. tria pens. inibi lib. 30. Imo & in Eccl. sanctæ semperque v. M. quæ appellatur ad M. r. c. de a. q. ex v. consumptum inerat, & ad. lin. 46. Hic beatiss. & præclarus P. lin. 49. perficiens. lin. 11. Pr. 14. lin. 56. Apostoli 7. Id. Jun. ind. 4. cætera desiderantur. lin. 14. a fin. Leo nat. R. lin. 12. dies 16. lin. 21. illi comendabant. lin. 40. erogabat.

Pag. 65. col. 1. lin. 4. benevolis. lin. 5. simul & fontes aquæ ante f. a lin. 42. a summo usq. lin. 46. sub arco. lin. 54. in quo vero titulo. lin. 56. can. duo exafori. lin. 57. interrasiles. lin. 61. lib. DXC. lin. 14. a fin. nat. domini. lin. ibid. ceterismon. Simul etiam & cameram ei eccl. lin. 5. vestem tiream ch.

Col. 2. lin. 7. per olit. marc. tempora, atque ruerant. F. lin. 10. rugam ex auro ob. habentem g. lin. 20. de blattin seu de f. lin. 21. quadrapulo XX. Item vela mod. lin. 26. peric. in rotas. lin. 42. figurantem m. m. in natali A. splendentem. lin. 52. quamque in p. p. cereost. lin. 19. a fin. Fecit etiam & arcora argent. in ecclesia B. Petri Ap ap. vela alba apaschales, & in natali ejusdem Ap. vela de stav. lin. 14. & jam per olitana ipsi p. m. ob n. a. id in amplum largivit æd. li. 9. cum absida de musivo amplissima & caticumenia mir. atque c. lin. 5. & portica. lin. 4. sed & baptisterium super se basilicam constituit.

Pag. 66. col. 1. lin. 6. centum tres, unc. 2. col. arg. 7. lin. 8. arcora duo. lin. 10. diac. unam p. lin. 11. ex cedecafoti unum p. lin. 17. Catia col. lin. 19. gab. arg. saxista hab. lin. 22. 18. En. lin. 24. de chrysoc. lin. 27. cum periclysin de c. lin. 29. nomini suo miræ mag. dec. lin. 45. lib. 28. lin. 54. composite ornavit.

Col. 2. lin. 3. adstiterunt. lin. 32. quia fecerunt. lin. 50. Deus per s. f. lin. 8. a fin. & quale gaudium.

Pag. 67. col. 1. lin. 1. prælato. lin. 6. glorificantem & laudantem d. lin. 8. civitatis. lin. 17. Hildebaldum. lin. 20. eum obv. lin. 25. se osculaverunt. lin. 30. Deo referuit. lin. 34. apud se aliquantum tempus. lin. 36. hæc prælati in lin. 39. contraria falsa. lin. 41. emittere R. lin. 43. ipsorum talia. lin. 46. prælatus P. lin. 15. a fin. Molvium. lin. 12. & omnes pariter c. lin. 4. Hildebaldo. lin. 2. reverentiss.

Col. 2. lin. 2. gloriosissimis c. lin. 4. & peramplius. lin. 14. congregare. lin. 18. resedere, & s. A. seu Episcop. & Ab. lin. 22. delimarent. lin. 40. prælatus. lin. 47. & cunctus clerus. lin. 55. ven. & alm. præsul man. lin. 19. a fin. magno & p.

Pag. 68. col. 1. lin. 11. Ch. quæ appellatur Constantiniana. lin. 17. Evang. cum battaci ex a m. in gem. lin. 30. man. ipsorum reatum. lin. 33. prælatus. lin. 34. Ap. in accoli fecit triclinio majore m. p. decorato, & absida de m. ornata, alias & abs. lin. 43. Sed & in arcora argentea vela serica alba & in natali ejusdem Dei Apostoli fecit in eadem arcora vela de stauraci pulch. lin. 49. tetravila hol. al. q. cum astilis. lin. 51. & in eodem sacro alt. lin. 52. tetravila. lin. 18. a fin. vestem in orvialis ch. lin. 6. Tyriam. sic li. seq. lin. 2. blattin B. *Edit. Paris. pag. 307.*

Col. 2. lin. 7. scribe sanctæ. lin. 21. portica. lin. 32. dona offeruit. lin. 29. lamentare c. lin. 33. prælatus P. ex totis n. lin. 39. portica ren. lin. 40. ren. quatinus & t. lin. 46. omnes argentum. ibi. q. c. inerat, n. r. lin. 49. gypsion decor. ipse v. prælatus P. lin. 22. a fin. num. 27. Et lin. 6. Simul etiam & cort. m. de fundato unam. Verum etiam & in arcora argentea f. lin. 3. ex quibus quinque cum ch. 93. & in arcora mai. lin. ult. Nec non & gab. fundatas fecit ex a. pur. 18.

Pag. 89. col. 1. viginti & octo. lin. 4. Imo & cant. duo de argento in p. lin. 7. gypsino d. inclusa sunt in ora (& alias fenestras de vitro diversis. rib. decoravit.) fortasse, picturis d. lin. 9. And. Apost. f. lin. 15. periclysin. lin. 27. pendentem. lin. 29. Pr. fecit. lin. 32. vestem alithinon cum Ch. lin. ibid. ciburium. lin. 36. B. Cal. ad h. D. g. lin. 38. in Formosum. lin. 52. ejusdem Martyris. lin. 55. Lucinæ in herenatis. lin. 20. a fin. in Fagano. lin. 18. de stauraci, & in diaconia S. E. lin. 15. storiis dep. Ap. lin. 5. pavim. cum ipsius marm. lin. 20. Necnon & in. lin. 21. quæ appellatur conventum. lin. 24. Suanenses.

Col. 2. lin. 1. Castrisana, quæ nimia vet. jam emarc. lin. 18. peculia r. f. lin. 25. Hisdem sanct. pr. mundare pr. lin. 27. cum port. lin. 29. recondere p. lin. 31. præ n. lin. 32. omnia s. recta e. seu & porticos no. r. lin. 37. tetravila. lin. 46. B. D. g. lin. 11. B. Sab. lin. 51. Hier. perg. ad Ecel. 53. muros. Hisdem vero S. p. in Bas. Ag. m. lin. 59. Fecit hisdem egregius præsul & in E. lin. 67. in Damaso fecit vestem de stauraci cum periclisim. Simili. lin. 11. a fin. Diaconio. lin. ultim. cum storia.

Pag. 70. col. 1. lin. 2. de st. cum p. de blatti. lin. 4. cum p. de blatti. Fecit & in Bas. desunt. 2. lineæ in MS. lin. 12. Præsul fecit & in diaconia S. Silvestri & S. Martini vestes de stauraci duas, de quibus, desiderantur. lin. 11. de fundato. Fecit & in diaconia in Cyro vestem de stauraci cum periclysi de blatti. Simili modo & in diaconia via lata fecit vestes 2. de tyreo cum periclisin de blatti. Et in diaconia S. Agathæ f. v. dest. cum p. d. b. Idem misericordiss. lin. 20. de blatti. Enimvero & in Eccl. li. 24. cum per. deleo comblatea. Fecit. lin. 26. de quibus. lin. 36. de quibus. lin. 42. a S. Petr. lin. 45. Idem a D. lin. 46. ve-

ſtem chryſoclabam m. m. h. ſtoriam D. lin. 20. a fin. duodecim ſemis. ſic ſemper abſque particula. lin.18. in arcora argentea. lin.15. & alia. lin. 14. Nec non & arcora cum col. lin. 9. ibi ſup. c. anaglypha interraſilem. lin. 7. lib. 14. & ſemis. lin. 3. in arcora majora.

Col. 2. li. 1. penſ. lib. CCCCXV. N. lin.8. penſ. ſimul lib. 8. ſemis. lin. 24. in arcora de ciburio n. 4. lin. 28. aureæ. lin. 35. de chryſ. & in circuitu liſta de Chryſ. ut lin. 24. a fin. Imo & in eadem baſilica S. ut ſup. lin.36. lin. 39. magnit. & pulchritudinis dec. lin. 39. ſtoriam Do. nat. ſimul etiam & arcora. li.42. penſ. ſimul CXXXIII. & ſemis. lin.50. Dei gen. Mariæ m. m. lin. 7. a fin. liminaribus. lin.43. Ap. Petrus & Paulus.

Pag. 72. col. 1. li. 6. parte virorum. lin.11. Presb. ſeu in capite dextra levaque. li.15. columnas volutiles tam in ing. corp. d. l. quamque etiam in capite presbyt. dextra levaque, ſeu a parte virorum ac m. lin.18. necnon & arcos arg. lin.30. Dominicæ, lin.35. ſuper ſubora f. lin. 39. Sal. quæ appellatur Conſtantiniana f. lin.32. a fin. Pari modo & in b. lin.14. antipento. lin.12. cereoſtatos m. batutiles an. ex a. p. p. ſ. l 36. lin. 3. ſub arco pr. ex a. m. p. undique lib. MCCCCLII.

Col. 2. lin. 7. cum margaretis. lin. 9. in Natali A. lin.12. ſpanocliſtam orn. gen. pret. ſeu & cætera 3. ex auro puro ibidem ſuper eum poſuit, penſ. lib.42. & 2. necnon & cereoſtatos p. q. inveſtitos, lin.16. Fecit autem prædictus ven. & pr. P. S. a. b. P. ubi ſupra ciburium. lin. 21. ſub arco de ipſo ciburio. lin.30. penſ. ſimul lib. lin 32. miſericordiſſimus præſul f. lin.32. f. altare majore veſt. c. h. ſtoriam D. r. miræ mag. & pulchritudinis dec. lin.32. a fin. reg. inveſtitas ex a p. p. ſimul lib.128. lin.26. cal. m. fundatos antipento ex arg. m. lin.24. CLXXXII. & ſemis. lin.22. cereoſtatos m. lin.20. penſ. inibi lib. CXCVIII. Inveſtivit vero ubi ſupra tr. lin.18. imagines aureas. lin.16. fuſiles bimixas duas. li.13. lectorem c. li.10. Hicfecit ubi ſupra ad B. A. A. ſuper altare majus ciburium.

Pag. 72. col. 1. lin. 2. eumque in circ. lin. 6. Necnon & altarem majorem. ſic fere ſemper legitur in MS. lin.20. quod jam præ n. lin.21. eum cum fund. lin. 35. arcos arg. lin. 38. interraſiles 12. p. lin.40. interraſiles. lin 41. in uno. lin.43. & aliam de blatti. lin.48. tyreas ſex, vela alba. lin.53. Fecit vero. lin.10. a fin. de ſt. tria. ciburium de altare majore. lin. 9. Apoſtolat. li. 5. Fecit vero & v. lin. 2. F. ubi ſupra cor. m. ex ar. mundiſſimo tres.

Col. 2. lin. 5. miræ magn. & pulchritudinis dec. p. l. CXIV. Necnon & cereoſtatos. lin. 7. ex arg. puriſſimo p. lin. 9. juxta ipſum lectorium c. lin.12. refulg. lin.18. & uncias tres. necnon col. IX. & arcora IV. lin.25. LXXIV. lin.26. cantharos 12. ex a. p. P. lin.27. ſimul libras. lin. 28. Petr. ubi ſupra. li.29. ornatum. li.30. lib. CLXXVIII. & V. VIII. lin.31. altarem. lin.39. thurabulum apoſtolatum ex auro puro, qui procedit per ſtationes penſ. lib 2. & vinc. 8. lin.44. Hic vero ſanctiſſ.

Edit. Pariſ. pag.308.

Pontif. f. in Baſilica B. P. A. Apoſtolata thurabula ex a. p. duo, ex quibus unum miſit intus ſuper corpus ejus qui penſ. lib. 2. & alius penſ. lib. 2. unc. 5. Hic vero al. lin.49. Fecit autem ubi ſupra cor. 2. ex ar. pur. penſ. lib. LIV. & ſemis lin. 50. Cortina majore Alexandrina hol. ornata in circ. de f. una. lin.54. per univerſas. lin.59. pur. penſ...., lin.61. coronam. lin.16. a fin. lib.13. Imo & in Eccleſia ipſius genitricis Dei, & in titulo Calixti. lin.15. lib. XIII. verum etiam & in diaconia ejuſdem Dei genit. q. app. A. lin.13. a fin. XIII. atque in Eccleſia B. Dei gen. quam ad mart. eodem modo fecit cor. de arg. penſ. lib.12. lin. 10. a fin. quam Coſmidi, fecit cor. ex arg. lin. 7. quam Dominica pari modo fecit cor. ex arg. penſ. lib. 9. nec non & in diac. ejuſdem Dei genit. quæ appellatur in via l. lin.16. lib. 9. Simili modo fecit & in d. S. M. in C. coronam de arg. penſ. lib. 8. Enimvero & in d. B. Dei gen. foris portam B. P. A. f. c. penſ. lib.... & unc. 4. Fecit autem & in d. i. D. g. q. p. in Adriano cor. ex arg. lib. 5. ſemis. ſimulque & in orat. ejuſdem D. g.

Pag. 73. col. 1. lin. 10. uncias ſeptem. & in eccleſia B. P. A. f. c. ex arg. pur. penſ. lib.22. & uncias 8. lin.13. Ap. quæ ponitur ad B. P. Ap. fecit coronam de arg. puro penſ. lib.18. & in eccleſia B. Andreæ Ap. quæ ponitur juxta præſepem ſimiliter coronam fecit ex arg. penſ. lib. 7. & in titulo B. P. Ap. quam Eudoxiæ inſtar fecit coronam de arg. penſ. lib. 9. V. lin.20. Later. ſimiliter fecit c. ex arg. lib. 5. & in Eccl. B. I. Ap. & Ev. lin.24. Atque in Eccl. beatiſſimi St. primi martyris quæ p. lin.25. unc. 10. lin.26. pon. in v. l. eodem modo f. c. ex arg. p. lib.13. ſeu & in M. lin.30. Necnon & in Eccl. H. quæ p. in ſuſurrio f. c. ex arg. penſ. lib. 5. ſimili modo & in Eccl. B. L. martyris q. p. f. m. S. f. c. lin.38. quatuor. Enimvero & in B. lin.42. ubi ejus ſacratiſ. corpus reg. coronam ex arg. p. lin.43. arg. lin.45. ex arg. P. lib. 15. ſimulque & in tit. B. Sabinæ martyris inſtar fecit cor. ex arg. penſ. lib.8. Pari modo fecit & in titulo B. Aq. & Priſcillæ cor. lin.47. fecit coronam de arg. penſ. lib. 5. ſemis. Imo & in Eccl. B. S. m. a. P. fecit coronas ex arg. puro penſ. lib. 5. & unc. 2. Atque in titulo B. L. m. quam Lucinæ pari modo fecit coronam p. lib. 4. uncias 10. & in tit. ipſius martyris quam Damaſſi ſimili modo fecit coronam ex arg. penſ. lib. 5. ſemis. Verum etiam & in Eccl. lin.57. Formonſis. lin.62. x. S. lin.63. lib. 4 S. lin. 16. a fin. coronam penſ. lib. 6. ſimili modo fecit & in Eccl. B. Praxedis coronam de arg. penſ. li.14. 9. Enimvero & in tit. B. V. m. ſimiliter fecit c. p. l. 9. & unc. 3. Fecit & in tit. B. S. coronam ex arg. penſ. l. lin.10. quinque ſemis ſimul in tit B. M. martyris atque Pontificis f. c. ex a. p. l. 8. pari modo & in tit. B. M. martyris atque Pontificis, quæ appellatur in via lata fecit coronam ex arg. penſ. lib.10. & in tit. B. An. f. c. ex arg. p. l. 7. & unc. 8. imo & in tit. B. Cæc. lin. ultim. quinque. Et in diac. SS. N. & Ac. ſimili modo f. c. de a. p. lib. 6. & unc. 5. Verumetiam & in diac. S. L. in 7. vias.

Col. 2. lin. 2. ſeptem. ſed & in diac. S. Bonifacii ſim. fecit ex arg. lin. 9. quinque ſemis. Necnon & in diaconia S. Th. e. m. f. c. ex arg. p. l. 6 & unc. 8. Simili modo fecit & in d. SS. Sergii & Bachii cor. ex arg. lin.13. Dam. fecit co. ex arg. puro p. l. 5. & unc. 8. Enimvero & in diaconia S. Ad. lin.16. lib. 6. ſemis. Fecit autem & in baſilica S. Arch. cor. ex arg. p. l. 6. & in diaconia S. Euſt. ſim. f. coronam ex arg. p. l. 6. & unc. 5. Simulque & in diac. S. L. lin.23. Pari modo in diac. B. Viti fecit cor. p. l. 6. & in diac. lin. 26. S. Ag. inſtar. f. c. e arg. p. l. 5. Imo & in d. SS. Silv. & Mart. quæ ponitur juxta orphea cor. ex arg. penſ. lib. 6. unc. 2. atque in diaconia S. Sylv. Quæ ponitur juxta. B. P. A. pari modo fecit coronam ex arg. penſ. lib. 4. & ſemis. & in diaconia S. Martini, quæ ponitur ubi ſupra, fecit cor. ex arg. p. lib. 5. unc. 4. Ipſe vero a Deo pr. lin.38. ex arg. puro p. lin.43. Scauri. lin.45. martyris ſimiliter fecit cor. ex arg. penſ. lib. 5. Necnon & in m. lin.48. monte inſtar fec. cor. ex arg. ibid. Simili modo & in mon. lin. 52. martyris fecit can. lin.56. ex arg. lin.58. quod Honorii c. lin.17. a fin. ſemis. Pari modo fecit & in mon. ſanctorum I. & P. quod p. lin.13. tres. & in monaſt. lin.12. ubi ſupra. ſimiliter fecit can. ex arg. penſ. lin.10. quam Cat. pat. lin. 8. ſemis. atque in monaſt. S. Cæſ. lin. 4. l. 2. ſemis. Enimvero & in m.

Pag. 74. col. 1. Simili modo & in mon. S. And. lin. 3. duas ſemis. lin. 5. can. ex arg. p. lib. 2. unc. 2. lin. 7. juxta S. Laur. foris m. lin.10. Stephani caniſtrum ex a. p. l. 2. Verum. lin.16. S. Gregorii S. f. c. ex arg. p. lib. 2. lin. 20. lib. 2. ſemis. lin.22. Juliæ, caniſtrum ex arg. p. lib. 2. ſem. lin. 23. Ap. inſtar fecit ex arg. penſ. lib. 2. ſemis. lin. 28. Bachii, quod p. in C. ſim. f. c. ex arg. penſ. lib. 2. lin. 50. Ag. martyris. lin.51. Af. fecit caniſtr.

lin.52.

lin.52. Pari m. & in mon. lin.55. quinque & semis. lin.58. can. ex arg. penſ. lib.2. Simulque. ib. S. Ag. martyris. lin.60. can. ex arg. penſ. lib.2. lin.62. ſanctiſſimi Nitrii, ſic legi videtur, fecit can. ex arg. penſ. lib.2. lin.65. Salviæ f. can. ex arg. p. lib.2. lin.12. a fin. in Appentino. lin.5. lib. 2. ſemis. lin.3. portam fecit caniſtrum ex arg. lin. 2. quinque & ſemis.

Col.2. lin.1. fec. caniſtrum ex arg. lin.5. fecit & in d. lin.11. Xenod. quam Panichiorum ſimil.14. S. Abbacili. lin.15. lib.2. ſemis. lin.17. in Xen. inſtar. fec. c. lin.22. Prælatus v. almificus P. in baſilica Salvatoris Dom. n. I. C. lin.25. de quibus unam. lin.29. mund.7. p. lin.34. duodecim ſemis. lin.35. holoſirica. atque ita fere ſemper legitur. lin.40. col. decoravit atque concluſit. lin.42. ex m. gypſino. lin.46. genitricis ad præſepe canth. de arg. puro duo. lin.50. ex arg. mundiſſimo p. l.5. lin.51. genitricis. ſic ſemper. lin.52. alithina holoſirica 4. ornata. lin.12 a fin. argenteas tres d. lin. 10. ſuis cereoſtatas paria una. lin.7. antiſtis B. ſic ſemper. lin. 5. lib. 13. ſemis lin.3. ſuper ing. v. ſic etiam legitur.

Edit. Pariſ. pag. 309.

Pag. 75. col.1. lin. 9. ſcutos ex arg.2. ſcriptos utroſque ſymbolum. unum quidem l. g. & alium latinis ſedentes d. l. ſuper ingreſſu. lin.22. Enimvero ubi ſupra. lin.25. altarem, & ita frequenter legitur. lin.29. Hic vero a Deo protectus & pr. P. in altarem. lin.35. uncias novem. Fecit & ſuper ingr. lin. 37. ſcribi præcepit. lin. 40. lib. 93. Fecit autem in baſilica B. Savinæ mart. in gremio baſilicæ cortinam. lin.44. ſuper altare majore ciburium cum columnis ſ. ex arg. lin.47. magnitudinis m. pulchritudinis m. d. qui penſ. undique. lin.50. ſuper altare majore, ut ſupra. lin. 54. tetravila r. lin.58. in circuitu de quadrapulo, & cortina majore alba 1. ornata in circuitu de fundato. lin.18. a fin. puriſſimo deauratos d. l. p. i. lin. 12. 64.

Col.2. lin.1. deauratum ſuper ingreſſum veſtib. p. lib. 131. ſemis. lin. 4. deauratum p. lib. 6. & uncias 3. Fecit vero iſdem præfatus Pontifex in baſilica doctoris mundi B. P. Ap. imaginem Salvatoris ex arg. mundiſſimo deauratam ſuper ingreſſum veſtibuli p. lib.49. ſemis. Fecit ubi ſupra columnam unam de arg. pur. lin. 16. B. D. genit. lin.27. ſub porticum quam etiam in introitu nobiliter reſt. lin.29. parte dextra atrii, do. lin.32. nobiliter c. lin.52. iſdem. lin.54. jaciens fund. lin.56. B. And. lin.12. a fin. a novo ref. lin. 11. ſimiliter r. lin.6. Necnon etiam & S. lin.5. nobiliter r. li 3. baſ. B. Val. li.ult. nov. reſtauravit.

Pag.76. col.1. lin.4. ſuper ſubora. lin. 8. inſegnino op. lin.11. undique orn. lin.15. & ultra. lin. 24. tetravila. ſic ſemper. lin.30. ubi ſupra fecit. lin.33. ex margaretis ornatas c. p. lin.36. tygris. lin.43. quæ ponitur in Preneſt. lin.46. omnia nobiliter. lin.27. a fin. protectus & venerabilis P. lin.8. inluſtr. lin.3. magnit. & pulchritudinis d. p. lib. 26. & unc. 6.

Col.2. lin.1. ſub arcu pr. lin.5. lib.IICIV. & unc.7. lin. 8. mag. & pulchritudinis. lin. 10. ubi ſup. lin. 12. de chryſocl. Necnon etiam. lin. 14. Fecit ubi ſupra. lin.16. quæ penſ. lin.18. corporis cujus ſupra iſdem pr. lin.21. quæ ſtant ſuper columnas in circ. alt. lin.26. magn. & pulchritudinis o. d. lin.31. roſata in circuitu de chryſoc. & i m. h. c. & orbiculos de chr. lin.40. genitricis quæ Dominica. lin.21. a fin. tam in quadriportico, quamque in faro. lin. 15. arg. quatuor. lin. 14. trabes arg.

Pag.77. col.1. lin.2. And. Ap. lin.15. quod dicitur Pauli P. f. v. al. holoſiricam roſatam cum tabula de chryſoclavo habentem ſtor. Dominicæ reſ. & in circuitu ejus liſtam de chryſoclavo. Pari modo & in oratorio S. Dei genet. ubi ſupra in mediana fecit veſtem albam oloſiricam roſatam habentem in medio crucem de chryſocl. & in circuitu ornatam de tyreo. In oratorio vero ipſius Dei genit. ubi ſupra, quæ dicitur Pauli P. fecit albam oloſ. orn. in circ. de micilo. velum album oloſiricum unum ornatum in circuitu de micilo. Necnon & in mon. S. M. lin.21. ſuper altare majore. lin.33. Iſdem vero eg. P. lin.39. ſuper altare majore fecit veſtem. lin.42. Necnon & in baſilica B. Georgii m. lin.52. in baſilica B. Dei g. lin.55. cereapte ſuo. lin.20. a fin. refulgeret. lin. 19. fecit caniſtrum ex arg. lin.17. cereapte ſuo. lin.13. ad crucifixum mirum in modum fecit. lin.9. Apolinarii. lin.4. illo eſſent.

Col.2. lin.2. deduxit. lin.5. roſ. albam. lin. 10. aſcenſionis. lin.16. neglegentiam. ſic fere libri omnes veteres. lin.18. ſummum regnum. lin. 21. Sed hiſdem clem. lin.22. & S. Spir. inluſt. lin. 24. jam fatam eccl. nov. omnia reſt. lin.27. & ut verus Dei am. lin.29. e quibus. lin.30. criſas o. in c. de f. & aliam veſtem de fundato, ſeu tetravila. lin.35. veſtem orn. hab. ſtor. lin.39. Iſdem vero beatiſſ. lin.50. Item ubi ſupra ſuper alt. lin.54. in gyrum. lin.21. a fin. ſtor. Dom. reſ. lin.16. lin.11. a fin. & ſuper altare ſ. lin.9. ar. cum delphinis ſuis nu.12. lin.7. novem ſemis. lin.5. lib.136. unc.6.

Pag.78. col.1. lin.14. doctoris gentium. lin.25. in qua etiam dona obtulit. ciburium ex arg. pu. p. lib.215. caniſtros ex arg. lin.39. diverſ. in circ. pretioſis orn. lap. p. lib.4. unc.7. Pari modo & in baſilica. lin.41. lib.7. Fecit vero communicales ex arg. p. p. ſ. r. qui pr. p. ſ. p. m. A. n.24. p. ſimul lib....... Fecit autem in diaconia SS. N. & A. vela pr. oloſirica..... Sarta tecta vero B. Ag. lin.13. a fin. diac. 12. lin.11. loca 126.

Col. 2. lin. 4. fato. lin. 7. humilitatis mores degere. lin. 20. antefatus. lin. 21. illico. lin.23. iſdem ſanctiſſ. vir. lin.24. qui uno omnis affectu. lin.27. Papa urbis. lin.32. qui cum Franciam perv. lin.35. narrare. lin.36. largire d. e. ut o. quæcumque ab eo i. lin.41. cortem. lin.43. per præcepti pag. lin.47. omnis exules. lin.48. quas in ſanctam R. eccl. lin.27. a fin. Item fecit g. arg. lin.25. nu... & in monaſt. ubi ſupra. lin.20. cum gemmis penſ. lib.10. Fecit autem & in S. Th. in Sabelli c.

Pag.79. col.1. lin.10. dies 17. lin.21. jucundeque. lin.28. tanto ſtudio pervigil & religionis devotus c. lin.35. unde ſibimet. lin.37. correxit, exemp. lin.39. exornaret. lin.43. quæ ege. h. er. & ſemper cotidie. li.47. emigr. lin.7. a fin. ſumma prudentia. *pag.* 310.

Col.2. lin.3. captivos, exules. lin.7. Spaniæ part. lin.11. miræ pulchritudinis decoratam ex auro gemmiſque confectam. lin.15. In ejus demum ven. b. lin.19. ubi & ſuper arcum. lin.30. in cujus abſida. lin.35. unc.3. lin.37. lib.13. unc.2. lin.40. & duas alias B. lin.42. penſ. ſimul. lin.44. jam fati or. lin.48. Pariterque & coronam. lin.51. ſeu gemmis exorn. lin.54. quem ex lam. lin.56. arcora 2.

Pag.80. col.1. lin.3. equeſter cuc. lin.14. quæ ob inſidiam d. f. inrepta eſt. lin.25. Hic præcl. P. lin. 27. arcos. lin.32. a priſcis. lin.34. iſdem. lin.37. in alio n. l. d. loco. lin.41. arcum tr. lin.44. Hic etiam beat. lin. ead. dirutis in cimiteriis i. lin.46. neglecta. lin.8. a fin. DCCCC. X. lin.4. atque deauravit, quæ ſimul penſ. lib... ſuper ejuſdem venerabile alt.

Col.2. lin.40. de ſtauraci. lin. ibid. pariterque & al. v. lin.42. cruces. lin.48. cruce. lin.54. vela tirea 3. lin.56. cortinam majorem de q. cum per. de fund. Chriſti. lin.61. quadam dum die.

Pag. 81. col. 1. lin. 2. fruſtratoriis. lin.6. ſæpe fatus. lin.7. quæ eſſet illa. lin.23. ideoque ſic. lin. 27. quam tu nov. conſt. rec. Hæc dic. lin.30. abſolutis. lin.32. indicio. lin.37. ſponſi Valer. par. & lint. martyrii illius. lin.42. abſterſus. lin.54. in hon. ſanctarum virg. lin.19. a fin. necnon pro am. lin. 6. jam fato.

Col.2. lin.9. penſ. lib.154. unc.15. li.15. penſ. ſimul. li.16. imagines ex ar. de au. p. lib.48. ſemis. li.20. p. ſimul. li.22. caniſt. exafotiar.2. p. lib.2. un. 9. lin.24. jam dictus P. caniſtra ex arg. enaf. lin.33. Item ubi ſupra f. v. lin. 43. de quad. fecit vela alit. ven. Pontif. lin.51. de olov. ubi ipſam veſtem cum per. de bl. & fundato. lin. 53. arcella jam dictæ virg. de quad. cum per. de quadr. linea 16. a fin.

jam fatæ eccl. lin. 5. vela parva tyrea. lin. 21. nu. 2. lin. 8. ex mon. lin. 7. animo hærens. lin. 6. reperit monaſterium ſancti S. & Bachii.

Pag. 82. col. 1. lin. 6. facult. in familiis, manſis, v. d. v. atque ruſt. lin. 13. juxta Lateranis decantent inſtituit. lin. 27. comptam. Enimvero lin. 31. & ſupra. lin. 33. tur. de arg. penſ. lib. 15. ornatam. interea namque ibi ip. lin. 47. Fecit autem ad orn. lin. 57. texta. lin. 60. ſacroſancto. lin. 4. a fin. in Centumcellas cal. & pat.

Col. 2. lin. 4. protomartyris quum major ad S. P. lin. 6. cruces de auro textas. lin. 22. in diaconia vero B. A. lin. 31. ſæpe dictus Pr. vela de fundato habentia periclifim de fundato n. 8. lin. 34. B Arch. lin. 35. Papa conſtruxit. lin. 46. idem ſanctiſſimus & ort. P. lin. 53. conloqui P. cum ſibi adſiſtentibus. lin. 56. & largum. 57. cerneret. lin. 61. mod. decl. potius conſuliſſet. lin. 11. a fin. nectens, novis illas ſcilicet celaturis ex.

Pag. 83 col. 1. lin. 6. alt. lucere deb. li. 10. penſ. lib. lin. 13. penſ. lib. 60. ſ. lin. 17. qui omnis ſimiliter p. l. l. 20. obtulit ibi ipſum cortinam ex ar. lin. 24. 13. lin. 28. veſtes de chryſ. diverſis ornatas g. lin. 33. ibi ipſum. & ſæpe ita occurrit. lin. 43. in jam fato alt. lin. 47. pulcherrime comptam. lin. 49. ibi ipſum. lin. 54. adveniens S. A. div. ornatum atque exornatum margaretis. Imo ib. aliam univit v. lin. 16. a fin. jam fatæ eccleſiæ vela de fund. 14. ſimiliter & de mixilo 14. Domini Dei n. lin. 8. habentia. lin. 5. omn. Domini famulus. lin. ult. habens tabulas de chr. 7.

Col. 2. li. 2. ipſum trabem. li. 4. Ipſe & etenim ſæpedictus P. lin. 6. Ibi ipſum de bl. lin. 7. nu. ſex. & de imizilo vela nu. 4. ipſe etenim perſæpe dictus Pontif. fecit juxta veſtibulum altaris in abſidam vela de quadrapulo num. 12. ibi ipſum de blattin vela 6. venerabilis quoque præſul. lin. 15. de fundato 6. item in abſidam ipſ. baſ. p. v. a. c. p. de f. b. Verum enimvero vela alba cum periclifin de blattin Byzantea nu. 4. Et quia idem ter beat. lin. 27. Similiter & ex arg. lin. 31. jam fatus P. lin. 33. penſ. ſimul. lin. 36. beatæ Chriſti martyris Ceciliæ. lin. 55. genit. ſemperque Virginis M. d. n. quæ appellatur ad P. lin. 57. Item ibi ipſum obt. g. apoſtolatam. lin. 59. penſ. ſimul lib. lin. 17. a fin. penſ. ſimul lib. 1. lin. 13. & pulcherrime exornatam. lin. 2. ipſius eccleſiæ f.

Pag. 84. col. 1. lin. 1. vela alba oloſirica. lin. 4. Venerabilis enim præſul. lin. 15. quæ appellatur Dominica. lin. 22. diaconos 7. lin. 34. Eugenius. Hic etenim ven. lin. 38. Hujus prælati Pont. lin. 30. pupillis. lin. 8. a fin. erat p. am. lin. 3. Valentinus. Deſideratur vita Valentini integra.

Pag. 85. col. 1. lin. 22. a fin. Gregorius natione R. ex p. I. ſed. an. 16. menſ.... di.... vir ſtren. ac benignus. jucundus, mod. præ omnibus, ſermone firmiſſ. fide cath. li. 18. nil appetens, nil tranſitorium concupiſcens, mund. lin. 13. talia ſemper agere lin. 5. C. ſ. operatio.

Col. 2. lin. 1. jam dictus Domnus P. lin. 14. in uno ſpir. lin. 23. Lat. productus eſt. lin. 35. ædificare cœpit.

Pag. 86. col. 1. lin. 6. deſuper argentatas. lin. 19. a fund. ejecit. lin. 21. abſid. illius p. lin. 35. interr. 2. de arg. item alias gabatas de arg. 12. Anglorum opere conſt. lin. 40. minores 8. lin. 42. libram 1. cereoſt. lin. 48. cœlorum. lin. 53. unam habentem aquilas. obtulit jam fatus præſul veſtem de olovero 1. hab. in medio g. lin. 5. a fin. gammadias de tireo.

Col. 2. lin. 1. per arcos. lin. 4. vela alia h. lin. 19. aquæ manale. lin. 22. ſtoriam ſanctor. eorundem de chryſ. Simili modo vero fecit & aliam veſtem de fundato habent. in m. ſtor. d. c. ch. lin.
Edit. Pariſ. pag. 311. 29. jam ſæpe nomin. lin. 31. Bachii. lin. 40. perfuſa. lin. 41. adeas ad ſ. c. lin. 44. porticos, quos etiam ad decorem ipſ. l. 25 a fin. unam, & aliam cum chryſ. lin. 24. & martyr. S. lin 13. in paracellaria. lin. 12. Papa in eccl. lin. 7. Leonatilem cum per. lin 4. fund. habentem gryphos in hon.

Pag. 87. col. 1. lin. 8. auriteſtilem. lin. 13. in eccl. Apoſt. lin. 17. cum marmoribus. lin. 27. de fund. In diaconia vero B. M. lin. 33. vultum domini Dei noſtri. lin. 38. illuc offerre cur. lin. ibid. & jam ibi ipſum pr. P. can. ennafotia 2. penſ. ſimul. lin. 41. Verum en. & in e. lin. 44. chryſoclavam. lin. 17. a fin. a noviter ædif. lin. 6. Quiriaci. atque ita ſemper ſcribitur.

Col. 2. lin. 14. Fecit & in eccleſia B. B. lin. 34. de ſ. cum gammadiis. lin. 43. fuiſſent. Quod. lin. 53. Tunc demum d. lin. 3. a fin. pro remedio.

Pag. 88. col. 1. lin. 1. jacintas m. lin. 4. habent. in circuitu capite coronæ. lin. 6. cercellus p. lin. 8. jachinctas. ib. morenas. lin. 10. ex quibus una habet pendules num. 11. item morenam tr. aur. habent. g. d. lin. 11. morenam. lin. 14. digitias aureas. lin. 15. pendentes in filum aureum. lin. 17. butticellas 2. lin. 18. cum petinantes. lin. 21. & unc. forte leg. uncino. lin. 30. ſerpentorum. lin. 31. & quatuor leoncellos modicos ex. pendentes. lin. 35. vitreis 2. lin. 40. in arcum tri. lin. 49. ibi ipſum fec. lin. 46. altaris deforis num. 16. Item vela quinque. pend. in circuitu altaris habent. lora 25. lin. 49. in arcos. lin. 52. Gregorii. lin. 58. de octap. 1. lin. 50. B. An. lin. 61. de quad. 1. lin. 7. a fin. Fecit autem & ino. lin. 2. de octap. 1.

Col. 2. lin. 1. ibi ipſum fecit & aliam veſt. de fund. lin. 2. de blatta. lin. 9. per arcos pr. lin. 15. noſtræ, quæ appellatur. lin. 17. penſ. lib. 12. lin. 24. noſtræ, quæ appellatur G. & C. can. de ar. 4. lin. 26. G. Pap. p. li. 29 Fecit ibi. li. 40. quod religioſus. lin. 49. c. miris lapid. lin. 52. conſurgentes ſig. baſes altaris, quod mirimetis. lin. 54. perſpicue comnens, in hon. li. 55. elato ſcil. pr. lin. 57. presbyt. ampli ambitus op. op. f. c. lin. 12. a fin. penſ. ſing. lib. 13. lin. 11. Gemiliones 8. penſ. lin. 6. longo jam. ſ.

Pag 89. col. 1. lin. 7. juſdem Eccleſiæ quæ ſ. lin. 10. juxta accolam. lin. 22. Igitur quæ poſt hæc omnia æd. l. de ed. lin. 30. nov. renovavit. lin. 39. placabilibus op. lin. 49. Cal. quæ appellatur tr. lin. 50. q. penſ. ſimul. lin. 52. unc. 3. lin. 28. a fin. lib. 3. cereoſtata 2. penſ. lib.... lin. 17. Ag. gens pene omnis inſulas. lin. 18. habitabant. lin. 6. a fin. prudenter exquirere. lin. 4. in cujus ſtatim. lin. 2. ibidem ſi populum ſ. v.

Col. 2. lin. 11. conſt. hoſtes val. lin. 22. a noviter. lin. 25. id eſt, Gregorio, Gregoriopolis vocitetur. & revera nec immerito. lin. 40 de chryſ. quaſdam picturas habentia. lin. 45. 6. & cereoſtata duo deſuper argento inducta. lin. 54. ac ſolariis. lin. 64. idem al. atque præ. P. lin. 12. a fin. penſans libr. lin. 10. penſ. lib. 11. lin. 4. duodecim, ſeu velum.

Pag. 90. col. 1. lin. 1. Fecit autem ord. lin. 6. Apoſtoli. & ceſſavit Epiſcopatus ejus dies 15. lin. 12. inluſtri. lin. 14. quiſquis aud. aut vid. non poterat. lin. 19. mat. ingeniis. lin. 26. æde fratribus. lin. 27. regebat. lin. 28. benignus atq. lin. 30. ad ſuam juſſit. lin. 39. litterarum. lin. 46. His auditis opt. P. lin. 48. contemplaret. lin. 51. Paſchali. lin. 3. a fin. confabulare e.

Col. 2. lin. 6. in Patr. per vim. lin. 12. pop. contentio. lin. 14. dedignati ſunt. lin. 30. & arctius cl. ſub cant. trudere pr. lin. 35. ſuoque malnerunt p. h. necnon alii lin. 31. a fin. viduarum tegmen & conſolator, indigentium largitor, diſperſorum congregator, congregatorum conſervator. & mox: ſolis ſap. lin. 21. ipſi. & mox: ſolis ſap. lin. ibid. ipſi & mod. teligeris ſuis. lin. 16. propriis rebus locis. lin. 12. ad fontem.

Pag. 91. col. 1. lin. 12. laudium v. i. r. glorifice ſ. lin. 15. id eſt, ſigna. male. lege. lin. 42. has mea ing. juſſ. jan. lin. 45. illi reſp. lin. 24. a fin. ſeſeque proni. lin. 15. ipſe a Deo prot. præd. P. lin. 9. arch. epiſcopi & abb. omniſque qui cum eo v. lin. 3. perunguens. lin. 2. Longobardorum. lin. ultim. illi ſubdiac. 1.

Col. 2. lin. 5. & omnibus opt. lin. 12. Georgius. linea 16. Vergomenſis, Amalricus.

lin. 20. Odelb. lin. 27. Teatinæ. lin. 31. Ep. eccl. Pin. lin. 30. Bern. com. lin. 44. Et ab eodem ſup. lin. 47. H. i. perfectis lin. 50. prud. præſul. lin. 13. a fin. communem inter clericos. lin. 9. Sinconolfus lin. ult. quorum amplitudine.

Pag. 12. col. 1. lin. 1. Siconolfus. lin. 3. accipere. lin. 5. oſculavit. lin. 15. venerabant. l. 23. C. nuncupatur. lin. 24. in adminiſtratione. l. 35. per circuitum. ſic etiam lin. 39. compoſuit. lin. 40. ante fores venerandæ eccleſiæ valde optimum fecit. l. 29. a fin. Storiam Dominicæ Incarnationis atque nativitatis beatæ D. lin. 26. arbitravit. lin. 23. Fagani m. lin. 20. pingere l. lin. 19. de imizino8. a fin. Fecit autem & Baſilicam S.

Col. 2. lin. 5. Th. pia devot. ſanctorum Silv. lin. 24. Arthemio, Siſiano, Pollione, Theodoro, Merando, Creſc. lin. 26. Teopiſte, ib. Ciriaca. lin. 41. deauratas. lin. 43. cruces aureas. ibid. obtulit autem. lin. 45. de arg. mundiſſimo. lin. 55. Calices de arg. p. ac d. lin. 57. auro perf. lin. 60. par. c. c. de arg. 1. lin. 18. a fin. caniſtros de auric. lin. 17. Fecit autem præclarus & venerabilis præſul ad gl. lin. 10. magnifice perornavit. lin. 7. auro perf. lin. 2. in jam ſæpius dicta.

Pag. 93. col. 1. lin. 2. Fecit & aliam. lin. 11. de blatta lin. 18. Hic vero inſ. lin. 34. Apoſtoli. & ceſſavit Epiſcopatus ejus menſ. 2. di 15. lin. 38. Leo nat. R. ex p. Radualdo. li. ſeq. di. 6. li. 23. a fin. in monaſterio. lin. 16. monachus avidius manſ. lin. 14. monachio d. r. o. D. p. devotius ſer. lin. 8. illucque l. c. lin. 7. Pontificis. linea 3. ilico, ſemper ita ſcribitur.

dit. Pariſ. g.312.

Col. 2. lin. 12. beatiſſimus papa. lin. 20. ſublatus eſt. lin. 27. videlicet ſive de rep. m. P. ſive d. li. 42. una ſimul conc. lin. 44. flagitabant. lin. 19. a fine ſanctis interventibus.

Pag. 94. col. 1. lin. 2. ſacraverunt. lin. 23. de arg. puriſſ. par unum penſ. lib..... cantharum cum thimiamaterio 1. penſ. lib.... vela ex fund. lin. 30. in arcos vid lin. 4. de chryſ. 4. Item vela ſirica cum rotis 17. ex quib. quatuor cum gammadiis de chr. & gemmis. lin. 45. & alia vela de blatta 2. lin. 53. de marm. lin. 54. arbitravit 19. a fine pſallere laudes. lin. ult. ſcribe, baſilica. ibid. butronem. quidam legunt, butionem. alii buttonem retinent.

Col. 2. lin. 5. inluminationem i. b. r. æneum. lin. 11. dependent. lin. 14. in arcos. lin. 19 & alia quidem v. lin. 20. tres. lin. 27. præfati egregii præſulis. lin. 28. de beati. lin. 37. clamaſterios. lin. 39. quadraginta. nec non quia d. linia 44. de blatta. lin. 51. de blatta. lin. 17. a fi. tunc præ nim. v. lin. 3. quæ appellatur Conſtant. t.

Pag. 95. col. 1. lin. 6. præceſſorum Pont. lin. 11. pararet. Iſdem præfatus & mag. p. fecit eam ex a. p. lin. 25. abditiſque in c. lin. 31. virtutem m. & gladium. lin. 34. in orationibus ſe com. atque jejuniis, domin. deprecare non ceſſans. lin. 45. ad b. beatæ Dei g. lin. 50. omni clero & populo ſt. p. lin. 52. ipſ. unde peſt. lin. 54. tendit lin. 56. deprecavit lin. 13. a fin. virtutibus. lin. 6. Langobardorumque. lin. 4. Pont. illuc celeri.

Col. 2. lin. 6. B. Petri Ap. lin. 16. ipſius magnis pr. lin. 27. de arg. puriſſimo. lin. 20. beatiſſ. Papa. linea. 32. ſacratiſſ. baſ. lin. 34. quadraginta quinque. Fecit autem ubi ſupra poſt Sarracenorum ſæviſſimam devaſtationem in eadem baſilica rugas de argento puriſſimo penſ. lib. 57. Iſdem. lin. 36. quæ pon. lin. 41. p. in arcos. lin 44. Necnon & in or. lin. 49. Jam etiam fecit ipſum vela. lege, ibi ipſum, ut alibi ſæpe. lin. 24. a fin. fecit & in corpus B. ibid. totaſque exauratas n. 3. & unam quidem. lin. 23. Sal. hab. lin. 18. ad perſ. Deo omnipotenti cotidie l. lin. ult. plenius confirm. Hic ſep.

Pag. 96. col 1. lin. 4. celebrare p. lin. 14. omnis q. ad hujus celebritatis plenos (vel plenas) argenteis erog. lin. 19. Eccl. oratorio, quod vocatur B. B. obt. v. de f. unam: & in oratorio ſupradictæ eccleſiæ B. Nicolai donavit veſtem de fundato unam lin. 44. anoviter. lin. 45. a ſubdiaconibus manibus

f. ante eq. præceſſorum P. quam Deo jubente. l. 13 a fin. in deſolatione. lin. 8. plures Græcos conſtituit. mon. genere. pro, pl. gr. g. c. m.

Col. 2. l. 9. quorum ſingillatim. l. 22. limina deſtinavit. ob hoc nota ſ. l. 45. Quod denique tabularum opus CCXVI. auri ob. lib. p. l. 48. tab. arg. p. l. 48. tab. arg. p. l. 49. ſi m. animi devot. l. 53. ipſius vult A. l. 60. pend. in circuitu cuncta in arcora de blatta. l. 16. a fi. & min. 8. & in mon. ſanctæ Cæſariæ in palatio.

Pag. 97. col. 1. l. 7. rotas aquilaſque. l. 11. ſemperque Virg. l. 15. effigiis l. 20. cum cruce ſimiliter de c. l. 26. Cum vero hæc & cætera quæ retro ſcripta ſunt, Leo l. 38. duo d. & quidem inſtante. l. 48 verum ſanæ ped. l. 52. inter cætera m. l. 55. perduxit & 15. l. 21. a fi. ad ipſa ora Tib. l. 15. propter futurum Sarracenorum p. l. 11. Verum etiam ferro munire curavit, quatinus ſi. n. lib. 18. urbi. l. 4. Ipſe vero a D. l. 3. quæ diu inculta loco erant S.

Col. 2. l. 11. ſtatum perduxit a fund. l. 14. Simpr. l. 16. Verumtamen Mar. l. 23. Liberali. l. 25. necnon & cap. l. 29. rec. locavit l. 30. ſunt Deo cog. l. 38. ſub eodem quoq. vero ſanctiſſimo præſul. l. 41. Necnon & in e. l. 43. verum etiam in ſummo orat. l. 44. quatuor hab. in m. crucem. l. 47. Præd. vero v. l. 50. ubi ſupra obt. pat. l. 53. B. P. Ap. pr. l. 60. ſimiliter ipſum forte, ſim. ib. ipſum. l. 14. a fi. de quad. 10. l. 4. lintea cum crucibus. l. 2. P. m. hic ſac. p.

Pag. 98. col. 1. l. 6. perſ. habentem iconas, & crucem. l. 19. ex erg. mundiſſ. c. ex. Ste. 1. m. ic. l. 13. ex arg. pur. l. 20. effigiis, ut alibi. l. 23. pretioſis g. l. 26. tria. cantaros de aurichalco 13. Ipſe v. f. m. & p. Pontifex. l. 36. nunc juxta lacum. l. 38. iſdem beat. præſul. l. 39. LXXXIII. l. 42. Ea igitur q. l. 53. ac l. Domino aux. duod. ſiquidem juſ. ind. l. 54. operi luce clarius juſ. ſtudemus. l. 56. eg. fuerant. l. 57. præſulis gente. forte, præfulg. ibid. hæc nullo modo p. p. l. 10. a fin. amplius fideles. l. 4. ſigna atque mir. ibid. a principio nunc recidendum eſt.

Col. 2. l. 1. exire con. ſ. l. 12 repente adv. l. 16. venerant inq. l. 17. civ. Oſt. pr. l. Pontificem conſp. ad pedes ejus. l. 29. a fi. paruerunt. l. 21. tamen Saracenorum amplius veniebant, itaque uſque ad oras maris. l. 15. qui eos ad noc. minime permittebat exire. l. 12. n. eſt dign. l. 7. per interceſſionem l. 6. Princ. Apoſtolorum.

Pag. 99. col. 1. l. 15. Pro his ideo ben. l. 18. arcora de arg. l. 26 margaretis 6. ib. necnon etiam cum gem. l. 33. campanilem. l. 38. 23. obtulit & in eccl. B. Stephani protomart. veſtem ex auro texto cum gemmis hiacinthinis 4. obtulit etiam in eccl. l. 53. Papæ. tamen iſdem præd. almificus, &c. ut heic l. 56. a. deductus. l. 60. tres, unam quidem hab. &c. l. 9. a fi. gilium. l. 2. Simetri & pag. 313. C.

Col. 2. l. 6. & gabatham ſaxiſcam 1. l. 8. idipſum fec. propter ret. an. ſuæ. l. 10. unam quidem t. l. 14. Fecit autem id ipſum. fort. ibid. ipſum. l. 15. in baſilica Dei gen. M. do. n. l. 25. B. Dei gen. M. do. n. l. 27. ruitura manebat. l. 32. p lib. CXXXVIII. l. 32. a fi. quatuor cum calicibus XVI l. 21. obtulit adeo inibi & alia vela. n. l. 19. arcora duo ex arg. l. 18. Fecit & in or. l. 12. Fecit etiam & in venerabile diac. S. M. Virg. quæ vocatur Cyro. lin. 4. Eccl. Dei gen. M. l. 3. quæ pon. in merim qui vocatur Narrano.

Pag 100. col. 1. l. 7. beatiſſ. D. gen. l. 9. f. murum. l. 11. cruces. l. 15. cruces. l. 24. & in ſuxorio f. cib. oleæ qui pendent in cruc. lin. 27. arcora quatuor. l. 32. qui voc. Subla. lin. 40. præfatus præſul. l. 43. crucem auro textam 1. obtulit etiam idem præfatus præſul. l. 44. de blatta. l. 46. necnon & obt. lin. 47. arcora ex arg. lin. 50. B. Rufini m. lin. 55. Hiſdem, atque ita ſcribitur in aliorum quoque auctorum codd. lin. 64. arcora cum col. & giliis de arg. ſic etiam ſcribitur paulo ante. lin. 65. penſant. ſimul. lin. 11. a fin. arcos. lin. 10. giliis. lin. 3. tria. Ipſe vero a Deo protectus Pontifex. poſt devaſtationem Saracenorum

fecit in Ecclesia B. Petri principis Apostolorum rugas de arg. mundissimo, qui est ante confessionem ipsius pens. lib. DLXXX. nam & tabulas de arg. exauratas, qui est in gradu ante confessionem B. Petri Apostoli, num. 4. & agnos 2. qui pensant simul in unum & arcos. lin. 9. in arcora. lin. 12. libet causaque æternæ memoriæ. lin. 20. malivoli. lin. 30. hac spiritali fil. lin. 39. prælatus meruerat murus. Quod si vita com. lin. 41. vellet perducere. lin. 44. summo opere præsulem. lin. 50. ex quo satis nuntio pr. lin. 10. a fin. sollicitud. lin. 3. vel pluvia.

Pag. 101. col. 1. lin. 1. sollic. lin. 11. Leon. vocatur. lin. 14. ac sac. Imo levitæ & universi ordines clericorum sanctæ. lin. 32. scribe, incursu. lin. 49. & Ap. lin. 6. a fin. inlæsa.

Col. 2. lin. 11. pridie, siquidem ante b. lin. 12. beati pr. lin. 41. super altare majore. lin. 44. num. 3. pens. exagia L. lin. 50. Dei gen. semperque Virginis M. lin. 53. cum quatuor gammad. auro t. lin. 55. verum ne ad post hæc q. lin. 58. libet quidem beatissim. P. opuscula. lin. 60. quamvis breviter, tamen l. c. i. Quamobrem cum in bonis D. d. operis. lin. 23. manere cupitis.

Pag. 102. col. 1. lin. 23.

Cætera ad finem usque desiderantur in Codice Thuano.

RERUM MEMORABILIUM
QUÆ IN ANASTASII HISTORIA
DE VITIS PONTIF. CONTINENTUR,
INDEX.

Littera A *Columnam primam* B *secundam denotat.*

AFRICA Vandalis victis subjugata a Belisario. *pag.* 22

S. Agapetus Papa a Gothorum Rege Theodato mittitur Constantinopolim. 20. convincit Antimum Patriarcham erroris, libere Justinianum increpat, ibidem e vita excedit. *ibid.*

Aistulphus Longobardorum Rex inita pacis ad annos 22. fœdera cum Pontifice Romano, illico abrumpit. 43. Italiæ toti excidium minatur. Stephanus Papa nudis pedibus, cinereque asperso capite, cum toto populo in processione, prælata imagine Acheropita, iram Dei & hominum avertere conatur, cum muneribus tyrannum placare frustra tentasset. 44. Stephanus in Franciam ad Pipinum abit. Aistulphus contra Carolomannum olim Francorum Regem, tunc monachum, e Cassino monte accitum, ad Pipinum mittit, suasurum ne cedat precibus Papæ Stephani. 46. a Pipinus Aistulphum bello vincit, & ad nova fœdera pacis repetenda cogit. 46. b. At is ruptis fœderibus, per tres menses Romam obsidet, donec adventu Pipini cogitur Papæ Romano urbes restituere. 47. a in venatione denique divinitus ictus periit. 47 b

Aldegisus filius Desiderii Regis Longobardorum, Carolo Magno irruente in Italiam, fuga se recipit Veronam, ibique capitur. 57

Alpes Cottiæ ab Ariperto Longobardorum Rege Ecclesiæ Romanæ restituuntur. 34. earum restitutionem confirmat rex Luitprandus. 36 b

Anastasius Bibliothecarius in Lingua Græca & Latina eloquentissimus, Legatus in causa Hludovici Imp. Constantinopolim Synodum œcumenicam octavam e Græco in Latinum convertit. 121

Anastasius Cardinalis S. Marcelli in Synodo Romana sub Leone IV. eo quod ad quinquennium parochiam suam deseruisset, deponitur. 103. b post quidam eum provehere conantur ad Papatum. 106. vi provectus, in æde D. Petri frangit imagines B. Virginis, & aliorum Sanctorum, armata manu irruit in Pontificium thronum, ejecto, spoliatoque, atque etiam verberato legitimo Papa Benedicto III. 107. ei favent legati Regis Francorum, sed cum nullus Episcopus illum consecrare vellet, & plebs repeteret Benedictum, tandem coacti sunt legati Anastasium turpiter expellere, & post trium dierum jejunium, & preces indictas Benedictum restituere. *ibid.* Denique sub Hadriano II. sub debita satisfactione communioni restitutus. 118 b

Anastasius impius Imperator dum respuit monita Papæ S. Hormisdæ, nec quicquam sibi imperari patitur ab Ecclesia, fulmine ictus periit. 18

Angliæ vel Britanniæ Rex Lucius a S. Eleutherio Papa postulat Christianæ religioni cum regno suo initiari. 3. Anglorum domus conflagrarunt in urbe Romana. 79

Aquam cum sale benedici in domibus instituit Alexander Papa I. 2. Leo IV. extructa nova urbe Leoniana, per Cardinales ejus muros in processione publica aqua benedicta aspergi curat. idem facit Leopoli 101. 104. b Stephanus Papa VI. aquæ benedictæ aspersione ab omnibus agris plagam locustarum omnia devorantium subito avertit. 126

Arriani rebaptisant a Catholicis, aliisve sectis ad se deficientes. 11 b

B

BAPTISMI fontem consecrat Pius Papa I. 3. quamvis aquam ad baptismum idoneam, ut fluminis, fontis, maris, pluviæ, declaravit sanctus Victor. *ibid.* Christianorum liberos necessario esse baptisandos docuit Innocentius I. 12 b

Basilicæ. *vide* Ecclesia.

Basilis cum Romæ fugavit S. Leo IV. 95

Basilius simul atque Imperator Orientis factus est, Michaele III. interempto, Photium pseudopatriarcham expulit, & Ignatium restituit. 119

Bavariæ dux Theudo religionis caussa venit Romam, quod nullus ante eum dux fecerat. 36 b

Belisarius Gothis invadentibus Italiam, nomine Justini Imperatoris ingreditur, capit Neapolim, & in ea trucidat omnes, inde pergit Romam. 20 eam obsidet Vitiges Rex Gothorum per annum, sed frustra. *ibid.* Belisarius superatis Vandalis, Africam subjugat, & de spoliis Romæ S. Petro plurima dona offert. 22 a

Benedicendas fruges & vuas super altaria statuit S. Eutychianus Papa 6. a Cereum Paschalem in singulis parœciis benedici voluit S. Zozimus Papa. 13 b

Bibliothecæ duo ad Eccles. 17 a

Bibliothecarius Anastasius. 117. b 122

Bibliotheca sacra. 64 a

in Bibliotheca gesta repon. 112

Boetius occiditur a Theodorico Rege Arriano, cum Symmacho & Joanne Papa. 19

S. Bonafacius a S. Gregorio II. mittitur in Germaniam Evangelii prædicandi causa, quam & convertit. 36 b

Bulgarorum Rex Michael a Nicolao I. Papa petit mitti sibi sacerdotes, quorum opera regnum totum ad Christi fidem traducatur, qui ubi missi sunt, honorifice a rege excepti sunt, omnesque ad unum Bulgaros baptizarunt. 116. a. b. hinc petiit & archiepiscopum sibi a Papa assignari. 116. b mittit legatos ad octavam Synodum Constantinopoli coactam, qui cum a patribus peterent, cuinam Ecclesiæ Bulgari subjecti esse deberent Constantinopolitanæ, an Romanæ? legati Papæ responderunt, Romanæ; eo quod illa primos sacerdotes eo destinasset, & ibi adhuc essent. 121. at Græci contenderunt, subjectos esse debere Constantinopolitanæ. quibus respondere legati Romani, jam olim Epirum, utramque Thessaliam, & Dardaniam, quæ nunc dicitur Bulgaria, fuisse Romanæ Ecclesiæ subjectas 122. 123. unde Imperator Basilius non satis decenter legatos Papæ dimisit. 123. imo a Sclavis spoliati sunt, sic ut exemplar Concilii celebrati perierit, quod ab Anastasio Bibliothecario, qui id descripserat, postea restitutum est. 123. tandem cum missio Archiepiscopi nimium prorogaretur, Bulgari se subjiciunt Constantinopolitanæ Ecclesiæ, & Latini pelluntur. 124

C

CAROLOMANNUS Francorum Regis filius, cum aliquot suis, fæculi relinquens gloriam,

Clericus factus a Zacharia Papa, & deinde ad monasterium S. Benedicti profectus. 42. ab Aistulpho Longobardorum rege legatus missus ad Pipinum Regem Francorum, ut impediret conatus Stephani Papæ, ibique jussu Papæ in monasterio quodam Franciæ sedem figens, non multo post obiit, anno 755. 46 a

Carolus Magnus mittit legatos ad Adrianum I. qui ut intellexere non esse restitutas civitates a Desiderio Longobardorum rege, sicut Carolo affirmarat se fecisse, muneribus precibusque eum flectere frustra conantur. 56. ergo Carolus Rex vere Christianissimus, superatis Alpium claustris, in Italiam irruit: Desiderius cum suis miraculose fugit Ticinum. Aldegisus vero filius eius, cum filiis Carolomanni, qui profugerant e Francia ad Desiderium, Veronam. Spoletini autem & alii, deserto Desiderio, tonsurari petunt a Papa. 57. Carolus, Verona capta, & Aldegiso, obsessoque Ticino, cum copiarum parte abit Romam. 57. tota Roma ei occurrit, Clerus cum crucibus, pueri cum ramis palmarum; quibus conspectis, de equo descendit, pedesque ad ædem D. Petri pergit, omnes gradus S. Petri osculatur, antequam ad Papam perveniat: Carolus & Papa in amplexus ruunt; omnes acclamant, *Benedictus qui venit in nomine Domini*. Franci omnes ante aram B. Petri prostrati gratias agunt pro miraculosa victoria. Carolus petit potestatem ingrediendi urbem, templaque visendi. 57. In festo Paschæ cum Papa pransus, cumque Papa peteret veterem donationem olim a Pipino factam confirmari, novam & ampliorem scribi jussit, in qua Venetiarum provinciæ, & Histria nominatur, eamque aræ S. Petri oblatam imposuit. 58. hinc rediens Ticinum, eo capto, totum regnum Longobardorum sibi subjugavit, & Desiderium captivum secum in Franciam abduxit. 58. Romam redit cum Leone Papa III. honorifice a Romanis excipitur, & in Ecclesia S. Petri die Nativitatis Domini corona pretiosissima a Papa coronatur, acclamante populo, *Carolo Piissimo, Augusto, a Deo coronato, Magno, Pacifico, Imperatori, vita & victoria*. Quod post invocatos sanctos ter repetitum est. Oleo autem sacro unctus est una cum filio: obtulit mensam argenteam, aliaque dona multa S. Petro 67. b Paschalem & Campulum auctores excæcationis Leonis Papæ productos in conspectum exulatum misit in Franciam. 68. obtulit & crucem solitam præferri litaniis & processionibus. 94

Chrisma ab Episcopo tantum consecrari vult sanctus Sylvester, eoque inungendum baptizatum a presbytero statuit. 7

In Christo duas fuisse voluntates & operationes negarunt Patriarchæ Constantinopolitani, Paulus, Pyrrhus, & Sergius, eaque de causa in Synodo Lateranensi damnati. 21. 30. a b

Clemens I. Papa notarios constituit, qui vitam & exitum martyrum describerent. Epistolæ ejus dicuntur Catholicæ, multos libros scripsit. 2

Clericis nutritionem comæ vetuit S. Anicetus Papa 2. eos coram toto Clero & populo ordinandos statuit S. Zepherinus. 3. non possunt accusari. 7. non curiam intrare, & causas agere. 7. 10. nisi in Ecclesia. 11. b S. Anastasius nullum transmarinum voluit ordinari in Clericum, nisi quinque Episcoporum haberet chirographa, idque propter Manichæos. 12. b S. Zosimus vetuit, ne Clericus cuiquam publice propinaret poculum. 13. b S. Bonifacius servos & obnoxios curiæ repelli jussit a clericatu. *ibid.*

Clodevæus Rex Francorum dona mittit S. Petro Romam. 18

Concilium Nicænum 318. Episcoporum, cum consensu S. Sylvestri celebratum. 7

Concilium Romanum 277. celebratum sub S. Sylvestro. 7

Concilium Ephesinum, in quo Imp. Marcianus cum conjuge fidem suam exposuit. 15 a

Concilium Lateranense a Martino I. celebratum, contra Paulum, Pyrrhum, & Sergium. 27

Concilium sextum generale in Trullo contra Monothelitas. 29. b approbatum a S. Leone II. 30 b pseudo-Concilio Constantinopolitano Legati Papæ subscribunt, sed eorum subscriptioni Papa restitit. 32

Concilium Aquilejense errans monitu Sergii Papæ resipiscit. 33

Concilium Romanum a Stephano Papa IV. evocatis duodecim e Gallia Episcopis, coactum contra Constantinum Pseudopapam, qui & e Concilio pulsus est, cum diceret, nullos e laicis creatos Episcopos. 50. in eo omnes a pseudopapa consecrati jubentur deponi, & de novo, si placeant, eligi. 51

Concilium Nicænum II. pro cultu imaginum contra iconomachos. 64 a

Concilium Romanum sub Leone IV. coactum 67. Episcoporum. 103 a b

Concilium Romanum sub Nicolao I. in quo deponitur Gentherius Archiepiscopus Coloniensis, & Thietgaudus Archiepiscopus Trevirensis, & Synodus Metensis damnatur, propter approbatum ab eis repudium Lotharii Regis. 114

Concilium Romanum sub Hadriano II. in quo tertio excommunicatus est Photius Pseudopatriarcha Constantinopolitanus, ejusque liber exustus, idque non sine miraculo, cum in densissimo licet imbre ignis non extingueretur, sed velut oleo injecto vehementius arderet. 120

Concilium generale octavum, cujus decem fuere sessiones sub Basilio Imp. Constantinopoli præsidentibus legatis Romanis celebratum 120. ejus acta Anastasius Bibliothecarius, cui exam inanda data sunt, a Græcis corrupta deprehendit: quare legati Papæ indefinite illis subscripsere hac formula: *Ego vices agens universalis Papæ, usque ad voluntatem ejusdem Papæ Adriani subscripsi*. Qua subscriptione dubia Græci conquesti sunt, Constantinop. Ecclesiam in potestatem Romanæ redactam. 122

Constantinus Magnus a S. Sylvestro baptizatur, in baptismo a lepra curatur. 7. templa multa intra extraque urbem construit. 7. 8. & *seq.* & baptisterium. 8. Ecclesiam Romanam, aliasque multis fundis & donis locupletat. 7 8

Constantinus III. Imperator Orientis tempore Vitaliani Papæ Romam venit, Ecclesias, urbemque totam spoliat, exactiones imponit Italiæ, & in balneo tandem insulæ Siciliæ occiditur. 28

Constantinus frater Nepesini Ducis, licet laicus, armata manu invadit Papatum, a Gregorio Nepesino Episcopo mox in subdiaconum, diaconum, & presbyterum, ac denique in Papam consecratus. 49. a. Gregorii consecratoris manus divinitus exaruit, nec multo post tremens animam exhalavit. *ibid.* b Christophorus Primicerius, & Sergius ejus frater, implorant opem Desiderii regis Longobardorum, Ducem trucidant, & Constantinum in fugam convertunt. Valdebertus Desiderii legatus conatur Philippum quemdam facere Papam, sed eo repulso, studio Primicerii electus est Stephanus IV. 50. Constantinus detruditur in monasterium. Romani veniam deprecantur, ob invasorem susceptum. oculi eruuntur Constantino, & Valdeberto. 50. Constantinus ad Concilium vocatus turpiter ejicitur. ibid. tandem & Christoph. Primicerius ac Sergius a Desiderio rege excæcati. 52

S. Crucis maximam partem Romæ invenit Sergius Papa. 33

D

DAMASUS Papa in schismate electus, corpora martyrum requisivit, & versibus laudavit in Synodo. 44. a Episcoporum de adulterii crimine se purgavit. 12. a jubet Psalmos diu nocteque

cani per Ecclesias & monasteria, multisque donis templa exornat. *ib d.*

Desiderius Thusciæ præfectus implorat opem Papæ, ut rex Longobardorum fiat, promittens se restituturum Ducatum Ferrariæ, & Faventiam. Papa ergo Rachi e rege monacho facto imperat, ut positis armis ad monasterium redeat. 47.b. sed promissis, addito regno, non stetit, Ducatumque Ferrariæ Papæ abstulit. 53. & 54. Carolomanni, qui erat Caroli magni frater, uxor cum filiis ad eum profugit: negat se nihil redditurum Papæ, nisi ad se veniat: volebat enim a Papa filios Carolom. coronari Francorum Reges, ut schisma in Francia excitaret, totamque Italiam sibi subjiceret. 54. Hadrianus Papa viginti monachos ad eum mittit, rogaturos ne pergat Romanorum fines vastare, sed nihil impetrant. 55. b. Carolus Magnus mittit & suos legatos cum muneribus, sed frustra. 56. b. exercitus Desiderii, veniente in Italiam Carolo, trepide aufugit, ipseque Desiderius se recipit Papiam. *ib.* Papia expugnata, Desiderium Carolus capit, & extincto Longobardorum regno, abducit in Franciam. 58

Diaconi septem constituti a S. Evaristo, qui custodirent Episcopum. 2

Dona maxima Constantinus Magnus contulit in Ecclesiam Romanam, multasque basilicas intra extraque urbem variis fundis, possessionibus, & ornamentis ditavit. 7. 8. *& seq.*

Donationem in scripto dedit Pipinus de restituendis Romanæ Ecclesiæ quamplurimis civitatibus, quæ nominantur. 47. b. eandem postea Carolus Magnus novis litteris confirmavit, & ampliavit. 58

Dona varia oblata Ecclesiis & Monasteriis urbis Romæ, ac etiam aliarum civitatum, a summis Pontificibus, S. Damaso. 12. a. S. Innocentio. 13. a. S. Bonifacio. 13. b. S. Cælestino. 14. a. S. Sixto III. 14. a. b. S. Leone. 15. a S. Hilaro. 15. b 16. a. S. Simplicio. 16. a. S. Symmacho. 17. 18. S. Hormisda. 18. 19. S. Joanne. 19. 20. Honorio. 25. Joanne IV. 26. Benedicto II. 31. Sergio 32. 33. Joanne VI. 34. Joanne VII. 35. S. Greg. II 36. b. 37. a. *&c.* S. Gregorio III. 39. *&c.* S. Zacharia. 42. *&c.* S. Hadriano 58. *& seq. multis.* Leone III 65. b. 66. a. *& seq. multis.* Stephano V. 78 Paschali. 79. *& seq mult.* Eugenio II. 84. Greg. IV. 86. *& seq.* Sergio II. 92. *& seq.* S. Leone IV. 94. *& seq.* Benedicto III. 108. 109. Nicolao I. 110. *& seq.* Hadriano II. 119. Stephano VI. 123 a.

Dona oblata Romanæ Ecclesiæ ab Imperatoribus, Regibus, & Principibus. *vide* Imperatores.

Dona oblata ab Anglis Ecclesiæ D. Petri Romæ. 114

Drogo Archiepiscopo Metensis Lotharii Imp. legatus venit Romam. 90. b. 91. a.

E

EBDO Archiepiscopus Rhemensis a Sergio Papa Romæ petens reconciliari Ecclesiæ repulsam passus est. 91. b

Ecclesiam asylum esse voluit Bonifacius V. ut ex ea nemo vi extrahi possit. 24. b

Ecclesias vel basilicas multas tum Romæ, tum alibi extruxerunt Romani Pontifices, monasteria item, xenodochia, cimiteria, & alia: S. Pius Papa. 3. S. Calixtus. 4. S. Fabianus. 4. S. Felix. 5. b. 6. a. S. Silvester. 7. *& seq.* S. Marcus. 10. S. Julius. *ibid.* S. Liberius. 11. b. S. Damasus. 12. a. S. Anastasius. 12. b. S. Zosimus. 13. b. S. Bonif. *ibid* S. Cælestinus. 14. a. S. Sixtus. *ib.* b. S. Leo 15. a. S. Hilarus 15. b. 16. a. S. Simplicius. *ib.* S. Felix. 16. b. S. Gelasius. 17. S. Symmachus. *ibid.* 17. 18. S. Hormisda. 18. 19. S. Joannes. 19. 20. Pelagius. 23. b. S. Gregorius I. 24. a. Honorius 25. Joannes. 26 Donus 29, a. S. Leo II. 30. b. 31. Benedictus II. 31. Sergius. 32. *& seq.* Joannes VII. 34. S. Gregorius II. 36. a. b. *& seq.* S. Gregorius III. 38. b. *& seq.* S. Zacharias. 40. *& seq.* Stephanus III. 43. *& seq.* S. Paulus. 48. a b S. Hadrianus. 58. *& seq.* Leo III. 65. a *& seq. multis.* Paschalis. 80. *& seq.* Gregorius. 85. a b *& seq.* Sergius II. 93. *& seq.* S. Leo IV. 96. *& seq. multis.* Benedictus. 108. *& seq.* Nicolaus 115. a b Stephanus. 125. a b *& seq.*

in Ecclesiis orationes factæ cur gratiores Deo, & qua religione in templis vel Ecclesiis versandum. 124 b

Episcopi evocati ad Sedem Apostolicam non sunt suscipiendi sine formatis. 2

Episcopo ubique adesse debent duo Presbyteri, & tres diaconi. 5 a

in Episcoporum ordinatione nequaquam sunt laici, sed Clerici, quique per gradus Ecclesiasticos ad honorem illum ascenderint. b a 23. a 51

Evangeliorum numerus quaternarius testimonio B. Petri Apostoli firmatus. 1

Evangelium dum recitatur in Ecclesia, sacerdotes curvi ei assistere debent, ex decreto S. Anastasii Papæ. 12 b

Eucharistiam aliis porrigente S. Martino Papa, spatharius, qui eum occidere ad altare conabatur, excæcatur divinitus. 27

F

FAMES universalis per Italiam, qua & mulieres filios suos devorarunt. 21. 22 b 23 b

Felix II. Papa eo quod Constantium filium Constantini declarasset hæreticum, occiditur, & fit martyr. 12. a

Ferrariæ integer Ducatus ab Aistulpho & Desiderio Regibus Longobardorum urgente Pipino, & Carolo Magno, restituitur Pontifici Romano. 47. a b 48. a 53 a

Francorum Rex Clodovæus Christianus factus, dona mittit Romam sancto Petro 18 idem fecit Carolus Magnus 67. b & Carolus Calvus. 115 a

Francorum & Frisonum scholæ Romæ. 67 a

G

S. GEORGII martyris caput a Zacharia Papa inventum. 42

S. Gregorius I. misit Augustinum, Mellitum, & alios in Angliam, dedicavit Ecclesiam Gothorum, domum suam in monasterium convertit. 24 a

S. Gregorius II. misit in Germaniam S. Bonifacium. 36 b

Gregorius IV. transtulit corpus S. Gregorii Magni. 86. a novam Ostiam condit contra Saracenorum incursus. 89

Gunterius Coloniensis Archiepiscopus a Nicolao I. in Synodo deponitur, quod Lotharii regis repudium cum Tiethberga legitimum esse docuisset. 114

H

HADRIANI I. laudes. 53. munit Romam contra Desiderium, Regem Longobardorum, omnia ornamenta templorum abscondit. 56. a ad urbem tendenti per tres Episcopos sub anathemate ei mandat, ne fines Romanos ingrediatur cum filiis Regis Carolomanni, & mox Viterbio metu excommunicationis ad suos redit. 56. a multis donis Ecclesias & monasteria locupletavit. 58. *& seq.* multas domos pro alendis pauperibus dotavit. 59. 60. Petrum Presbyterum, & Petrum Abbatem ad Constantinum & matrem ejus Hirenen, cum litteris de cultu imaginum misit. 63 b

Hadriani II. Papæ tanta humilitas fuit, ut invitatis Episcopis, sacerdotibus, & peregrinis ad prandium, ipse aquam manibus eorum infuderit, in mensa assederit, ac demum ex ea surgens, pronus in faciem coram omnibus proci-

derit, postulans pro se, & Rege Ludovico orari. 119

Hæretici qua conditione reconciliandi sint Ecclesiæ statuit Papa Siricius. 12. b. eos in exilium, & in monasteria relegat S. Innocentius I. *ibid.* Donus quoque Papa Nestorianistas in monasteria detrusit. 29. a. in sexta Synodo hæretici palam deprehensi sunt adulterasse codices. *ibid.* b. Macario Antiocheno Patriarcha e Synodo, ob hæresin ejecto, mox aranearum telæ in medium populum ceciderunt. 30. a. Monothelitæ nolentes assentiri sextæ Synodo, retrusi in monasteria. *ibid.* b.

Hæretici Imperatoris Philippici nec nomen, nec effigiem in Ecclesia remanere populus Romanus passus est. 36. a

Hæreticorum Manichæorum codices, & aliorum exusti. 17. 18. 120

Hincmarus Archiepiscopus Rhemensis Rothardum Suessionensem episcopum injuste, quod appellasset ad Sedem Apostolicam, deposuit, & in vincula conjecit, quem Nicolaus Papa ad urbem vocatum, cum nullus accusator compareret, suæ Sedi in Concilio restituit. 115. b

I

JEJUNIUM quatuor Temporum servare mandavit S. Calixtus. 3. non esse jejunandum die Dominico, vel feria quinta, jussit S. Melchiades Papa. 7

Jejunium Sabbathi imperavit S. Innocentius I. 13. a

Imagines Constantinopoli ab Imperatore Leone Isaurico dejectæ & concrematæ, & S. Germanus Patriarchatu Constantinopolitano exutus. 38. a. Legatus Apostolicus qui hæretico Imperatori litteras Papæ non ausus fuit tradere, Romæ punitur, & cogitur Constantinop. redire. Concilium Romæ coactum pro imaginum cultu. 39. varia scripta nomine Papæ, & Episcoporum ad Imperatorem directa, sunt intercepta, eorumque latores incarcerati. *ibid.* S. Paulus Papa ad Imperatorem Constantinum Copronymum, pro restitutione sacrarum Imaginum scribit. 48. a. in Concilio Romano decreta veneratio Imaginum. 51. Anastasius Cardinalis S. Marcelli depositus, ubi factus est Pseudopapa, in æde D. Petri Imagines sacras fregit. 106. 107

Imperatores, Reges, aliique Principes consueverunt dona mittere, vel offerre Romæ in æde D. Petri: Clodovæus Rex Francorum. 18. Theodoricus Rex Gothorum Arianus. *ib.* Justinus Imperator Orientis. 19. Justinianus Imperator. *ibid.* Belisarius victa Africa. 22. a. Phocas in Pantheo Romæ. 24. b. Constantinus Imperator. 27. 28. Carolus Magnus. 67. b. Michael Theophili Imperatoris filius. 109. Ludovicus II. Imperator Occidentis. 113. Carolus Calvus Rex Francorum. 114. Michael Rex Bulgarorum. 116. a. Reges Saxonum. 26. a. 109.

Imperator Orientalis tempore Vitaliani Papæ misit S. Petro Evangelia aurea cum gemmis albis magnis. 27

Imperatores hæc dona obtulere pro redemptione animarum suarum, & ut pauperibus suo tempore distribuerentur. 26

Isacius patricius, qui manus cum milite ausus fuit in thesauros Romanæ Ecclesiæ conjicere, divinitus ictus misere periit. 26

Imperatori Iconomacho, Gregorium Papam II. ad cædem quærenti, Romani, Veneti, totaque Italia restitit: nonnumquam Imperatorem proclamassent, nisi dictus S. Gregorius eos ab hoc conatu deterruisset. 37. b

Joannes VIII. Papa fœmina, falso a quibusdam interjicitur inter Leonem IV. & Benedictum III. 105. nam Anastasius tunc in urbe præsens ait, mox post obitum Leonis IV. electum Benedictum. 105. 110

L

LAMBERTUS Dux Spoletinus, ut tyrannus Romam invadit & diripit, nullis parcens Ecclesiis. 119. sed mox odium Francorum, quasi Apostolicæ Sedis hostis incurrit, Ducatu exuitur, & socii prædones anathemate ab Hadriano II. feriuntur. *ibid.*

S. Leo I. Attilæ Hunnorum Regi occurrens, totam Italiam ab ejus tyrannide liberat. 15. a

Leo III. a Paschali & aliis misere præcisa lingua, oculisque effossis, mutilatur in publica processione. 66. b. meritis D. Petri divinitus ei oculi cum lingua restituuntur. *ibid.* a Duce Spoletino in Franciam ad Carolum Magnum ducitur: hic multos illi obvios mittit, & denium filium: cum lachrymis se mutuo osculantur: Papa intonat *Gloria in excelsis*, Clero cantum prosequente. 66. & 67. cum aliquandiu cum Carolo mansisset, honorifice ab eo reducitur, ubique tamquam Apostolus excipitur, Roma tota utrisque cum scholis Francorum, Frisonum, Saxonum, & Longobardorum occurrit. Papa in sancti Petri Ecclesia omnibus communionem porrigit. cum causa Paschalis & Leonis disceptanda esset, omnes respondere; *Nos Sedem Apostolicam, quæ est caput omnium Ecclesiarum, judicare non audemus.* Tum Leo vestigiis majorum insistens: *Purgare*, inquit, *me de crimine objecto*: & conscenso ambone, juravit super quatuor Evangelia, se reum illius non esse. 67. b. *vide v.* Carolus Magnus.

S. Leo IV. basiliscum Romæ fugat, Litaniis ad Templa celebratis. 95. incendium in Saxonum vico exortum signo crucis extinguit. *ibid.* concionatur ad populum, & monasteria construit. 96. Græcos monachos eis attribuit. *ibid.* corpora Sanctorum in urbem transfert, & mœnia urbana restituit. 97. Leonianam urbem ita a nomine suo dictam, sumptibus a Lothario Imperatore adjutus, construit. 100 Eam post quartum annum perfectam, nudis pedibus, cum toto clero, capite cineribus asperso, cum Litaniis circuit, per Cardinales aqua benedicta aspergit, tribus orationibus ad tres ejus portas recitatis. 101. hinc Romanos variis afficit muneribus. *ibid.* Corsos e patria exules Portuensi urbe vacua donat. 102. a. Synodum Romæ cogit, in qua Anastasius Cardinalis deponitur. 103. a. & 103. b. per visionem locus novæ urbis extruendæ ei ostenditur. 104. b. Leopolin vocat, & pedes cum Litaniis exstructam circuit, & muros aqua benedicta aspergi curat. *ibid.*

S. Liberius Papa exilio multatur a Constantino hæretico Imperatore, quod nollet assentiri Arianis. 11. b. lapsus est, sed non in dogmate fidei Catholicæ. *ibid.*

Litaniarum & processionum usus frequens Romæ, ad placandum Deum, vel gratias agendas, ut 44. *& alibi.* ante ascensionem Domini triduo Litanias haberi instituit Leo III. 69

Longobardi invadunt Italiam, Romamque obsident. 23. b. 24. a.

Lucius Britanniæ Rex ab Eleutherio Papa petit fieri Christianus. 3

Ludovicus Rex, Lotharii filius, una cum Drogone Metensi Archiepiscopo honorifice a Romanis suscipitur. 90. b. 91. a. supra gradus S. Petri ruit in amplexus Papæ, at Papa Ecclesiam S. Petri eum ingredi noluit, nisi fateretur se pura mente advenisse. 91. a. acclamat clerus, *Benedictus qui venit in nomine Domini.* Rex cum Francis se pronum abjicit ante confessionem S. Petri, gratias agens Apostolorum Principi. *ib.* coronatur a Papa Sergio II. in Regem Longobardorum. Drogoni petenti ut primates Romani Ludovico Regi fidelitatem promitterent, Ser-

gius renuit, dicens, id tantum Lothario Imperat. ejus patri deberi, cui & promisere. 91. b
Luitprandus Rex Longobardorum donationem Alpium Cottiarum ab Ariperto Rege factam Ecclesiæ Romanæ, confirmat. 36. b

M

MAGOS & maleficos consulere quam sit impium, pro concione Romæ docuit Stephanus Papa VI. 125. a
Manichæi occulti Romæ deprehensi. 7. a S. Siricio Papa exulare jussi. 12. b. item a S. Gelasio Papa 16. b. & codices eorum exusti. 17. & 18
Marcellinus Papa, post thus idolis incensum, resipiscit, & fit martyr. 6. a
S. Marcus baptizatus a S. Petro, ejusque Evangelium a D. Petro conscriptum est. 1
S. Mariæ Virginis in cœlum assumptæ festum. 95
Martyrum sanctorum gesta per notarios scribi mandat S. Clemens Papa. 1. his septem subdiaconos adjungit S. Fabianus. 4. S. Anterus quoque sedulo inquirit in illa. *ibid.* Quo ritu Martyres sepeliendi sint tradidit S. Eutychianus Papa. 6. a. septemdecim millia hominum intra 30. dies martyrii coronam sub Diocletiano accipiunt. 6. a
Michael III. Imperator Græcorum misere a spadonibus suis trucidatur. 121
Missas nocte natalis Christi celebrari jussit S. Telesphorus Papa. 2. S. Silvester statuit ut sacrum Missæ in linteo, non serico, sed lineo fieret. 7. S. Cælestinus Papa voluit 150. Psalmos ante Missam cani, cum olim tantum Epistolæ Pauli cum Evangelio recitarentur. 14. a. S. Leo I. ordinavit, ut in Canone Missæ diceretur: *Sanctum sacrificium, immaculatam hostiam*, &c. 15. a. S. Symmachus, ut omnibus Dominicis, & in natalitiis Martyrum recitaretur *Gloria in excelsis*. 18. S. Gregorius Papa I. Canoni sacro addidit, *Diesque nostros in tua pace disponas.* & super corpora B. Petri & Pauli sacrificium Missæ celebrari voluit. 24. a. Joannes Portuensis Episcopus Papæ legatus Constantinopoli solemnem Missam facit Latine. 30. Sergius Papa statuit *Agnus Dei* in fractione Hostiæ decantetur. 33. S. Gregorius Papa III. cum quorumdam Sanctorum corpora elevasset Romæ, Canoni Missæ hæc verba adjecit, *Quorum solemnitas hodie in conspectu tuæ Majestatis celebratur, Domine Deus noster, in toto orbe terrarum.* 54. b
Monachi Papæ, Telesphorus. 2. Dionysius. 5. b. Adeodatus. 28. Agatho. 29. a. Leo. 92
Monasteria multa a summis Pont. erecta & restaurata. *vide* Ecclesia. S. Paulus Papa I. Græcæ modulationis monasteria instituit. 48. b
Monialibus vetitum pallam sacratam tangere a S. Sotere Papa. 3. & a S. Bonifacio Papa. 13. b. S. Leo statuit ne velamen earum benediceretur, nisi 60. annis virginitatem servassent. 15. a
Mons Vesuvius eructat cineres. 31
Mulieres non nisi velato capite intrare Ecclesiam jussit S. Linus Papa. 1

N

NARSES dux belli varios Italiæ invasores, ut Herulos, Francos, & alios expugnat, & cum Romani indicarent malle se Gothis servire, quam Græcis, Longobardos in Italiam invitat. 27. a. & 23. b. qui mox venere, & totam Italiam occupavere. ibid.
Neapolis a Belisario capitur, & omnes incolæ misere trucidantur. 21
Nicolaus Papa scribit ad Michaelem Imp. de causa Ignatii Patriarchæ Constantinop. & Photii in ejus locum intrusi: excommunicat Zachariam Episcopum, convocata Synodo, quod in sua legatione pecunia se corrumpi permisisset. 113. Libellum Guntherii Archiepisc. Coloniensis, & Tetgandi Trevirensis condemnat. ib. & 114. liberalissimus est in pauperes. 115. ob eximiam doctrinæ ejus famam multæ quæstiones ex toto orbe ad eum deferuntur. strenuus in abusibus corrigendis. ibid. Rothardum Episcopatu injuste ab Hincmaro Archiepisc. Rhemensi depositum, in Romana Syn. restituit. 115. b. Bulgarorum regnum missis eo Episcopis, & sacerdotibus, Christo adjunxit 116. a. epistol. doctissimas scripsit. 117. a. acclamationes in ejus honorem post mortem factæ. 117. b
Novatus, & Novatianus hæretici. 4

O

ORARE pro valde bonis est Deo gratias agere, inquit Hadrianus Papa II. 119
Ordinum minorum, ut Ostiariorum, Lectorum, Exorcistarum, Acolythorum, &c. usus in Ecclesia perantiquus. 6. a. qua ætate quisque ordinandus sit, statuit Sylvester. 7. ordinati a pseudopapa Constantino deponuntur, & iterato eliguntur. 51
Osculandi pedes summi Pontif. honoris causa mos est pervetustus. Romanus enim Senatus consuevit post peractam electionem novi Papæ statim ad oscula ruere. 85. a. 93. b. 107. b. Justinianus junior pronus osculatur pedes Papæ. 35. b. Dux Beneventanus. 84. a

P

PALLII usus primum a S. Marco Papa concessus Ostiensi Episcopo 11. a. pro pallii usu ab Archiepiscopo nihil esse solvendum Papæ constituit Leo II. 31. a
Pantheon ut Romæ converteretur in templum B. Virg. Mariæ, & omnium Martyr. Bonifacius Papa IV. impetravit ab Imperat. Phoca. 24. b
Papa Romanus est Pontifex universalis, caput omnium sacerdotum, & princeps totius Ecclesiæ. 32. 112. 113. 119. 121. a nemine judicatur, sed ipse judicat de omnibus. 67. b. 127. non licet Papæ sibi successorem deligere. 19. mortuo vero Papa nemini licet loqui de successore, nisi tertio die depositionis transacto. 24. a. eligendi in Papam non laici, nec omnes clerici, sed qui per omnes gradus Ecclesiasticos ascenderint. 23. a. 51. Papæ electionem Imperatores noluere sine suo consensu fieri. 30. b. Constantinus Pogonatus concessit ut quisquis electus fuerit Pontifex, statim ordinaretur. 31. populus ubi cum clero elegit Papam, etiam exercitus consensit. 32. Sergius a clero & populo eligitur, aliique post ipsum multi. 32. 118. a. Hadrianus II. electus est a clero & populo, non rogatis legatis Cæsaris, etiamsi in urbe essent. *ibid.* Papæ decreta sua contra hæreses jubent servari in archivo, ut S Siricius 12. b. summo honore affecti sunt a Regibus & Imperatoribus. S. Joanni Papæ Constantinopolis obviam procedit. Justinus Imperator pronus eum adorat, coronat Justinum, postulata omnia impetrat. 19. eodem honore post affectus. *ibid.* Agapetus Papa adoratus ab Imperatore Justiniano. 21. 22. a. & legati Papæ honorantur. 29. b. Justinianus junior Imperator Papam Constantinum ad se vocatum ubique tamquam se jubet honorari, & pronus ejus osculatur pedes, ab eodem communionem accipit. 35. Rex Longobardorum Luitprandus abjicit se ad pedes Gregorii II. & motus ejus cohortatione, non solum neminem læsit, sed etiam omnia quibus erat indutus exuit, & ante corpus S. Petri deposuit. 38. a. Pipinus rex Francorum prostratus humi cum uxore & filiis suscepit Papam Stephanum III. 45. b. a tota Germania honoratur tamquam Apostolus. 67. Stephanus V. tanto honore afficitur in Francia, ut nulla lingua exprimi queat. 78. Ludovicus II. Imperator frenum equi Pontificii tenet, & Archiepisc. Ravennatem monet, ut se humiliet coram Papa, cui, inquit, omnis Ecclesiæ generalitas inclinatur 112. Basilius Imp. legatos Papæ ma-

gno honore excipit, & Apostolicas litteras osculatur. 117. b. Papæ liberrime allocuti sunt Imperatores. 20. 21. 22. 27. 33. 37. b. Papæ deposuerunt & excommunicarunt Patriarchas, aliis in eorum locum substitutis. 20. 26. 27. Papæ de crimine accusati publice acceptis Evangeliis, & cruce se purgarunt. 14. a. 17. 23. a. 67. b.
Parochias instituit S. Dionysius Papa. 5. b
Pascha Dominico die celebrari jussit Angelus. 2. & Victor Papa. 3
Paschalis Papa nudis pedibus ad incendium Romæ extinguendum accurrit. 80. corpora Sanctorum multa invenit. 79
S. Paulus Papa extruxit Ecclesiam juxta templum Romuli, ubi genua flexisse dicuntur Petrus & Paulus, quæ adhuc in saxo apparent. 48. b
Pelagius hæreticus putabat Christianorum liberos non egere baptismo. 12. b
Peregrinati sunt Romam ad limina D. Petri & Pauli viri principes religionis caussa, ut Reges Saxonum, cum multis aliis. 36. a. 109. Theudo Dux Bavariæ. 36. b. Carolus Magnus. 57
Petasius in Italia affectator Imperii occiditur. 38. a
S. Petrus princeps Apost. Antiochiæ sedit annos 7. Romæ, 24. Evangelium Marci scripsit. Evangelia quatuor testimonio suo firmavit. 1
Photius Neophytus Constantinop. Sedis invasor pellitur, & Ignatius Patriarcha restituitur. 117. a. 118. b. 119. ejus patroni dum Romam navigant in mari pereunt. bis a Romana Ecclesia judicatus & damnatus est. 119. liber ejus in Synodo Romana, denso licet imbre in ignem delabente, stupentibus omnibus exustus est: idem fit in octava Synodo œcumenica Constantinop. 120
Pipinus Rex Francorum, cum legati Imper. Orient. peterent Ravennam, aliaque castra restitui suo domino, renuit, tum quia Stephano Papæ ea jam promisisset, tum quia nolit quicquam a Rom. Ecclesia alienari, seque bellum non suscepisse contra Aistulphum Regem Longob. nisi amore D. Petri, & pro venia delictorum suorum. 47. a. victo Aistulpho, civitates omnes restitutæ sunt, clavibus earum Fulrado Abbati traditis. *ibid.* b
Psalmos cantari per Ecclesias & monasteria præcepit S. Damasus Papa. 12. a
Pyrrhus Patriarcha Constantinop. Romam venit, ibique hæreses suas abjuravit: quo facto, Papa jussit eum munera erogare in populum, & cathedram ei poni juxta altare, honorans eum, ut regiæ urbis sacerdotem. 26. sed postea relapsum excommunicavit. *ibid.*

Q

QUADRAGESIMALE jejunium, nempe septem hebdomadarum ante Pascha, a Christianis servandum esse mandavit S. Telesphorus Papa. 3

R

RATCHIS Rex Longob. cum uxore & filiis monasticam vitam, adjutore Zacharia Papa, complexus est. 42. mortuo vero Aistulpho, ob invasum a Desiderio regnum, egressus cœnobio, collegit copias. verum Papa cum Desiderio faveret, jussit Ratchin cœnobium repetere, quod & fecit. 47. b
Ravenna capitur a Luitprando Longob. Rege. 37. a. sed Zacharias Papa Roma per Ravennam ad Regem profectus, Ravennam, & omnia erepta recuperavit. 42
Ravennatum Ecclesia post diutinum schisma se Romanæ subjicit, ejusque Archiep. Romam venit. 29. a. decretum ut secundum morem veterem electus de novo Archiepisc. ordinetur Romæ. 30. b. Felix Episc. ab obedientia Rom. Papæ debita desciscens punitur. 34. Ravennates mittunt Romam legatos cum querelis contra Archiepisc. qui Romam vocatus non paret, sed implorat opem Ludovici Regis degentis Papiæ. 112. Papa rogatu civium Ravennam venit. Ludovicus Cæsar hortatur Archiepisc. ut humiliet se Papæ. *ib.* paret consilio, & in Synodo Romæ a Papa excommunicationis vinculo liberatur. 113. ei mandatur, ut quotannis Romam redeat, & alia. *ib.*
Reliquias SS. Martyrum levari non posse nisi a Presbytero decrevit Bonifacius V. 24. b
Roma obsidetur a Totila Rege Gothorum. 22. b. a Vitige Rege. 20. a Longobardis. 22. b. patitur inundationes. 23. b. 47. a. 64. b. 108. 111. tempestates maximas, pestem. 29. a. terræmotus. 68. 94. ejus muros reparat S. Leo IV. 96. Romana urbs summi sacerdotii, & regalis excellentiæ retinet dignitatem. 89
Romani populi in Catholica religione tuenda tantus fuit zelus, ut non passus sit Papam accipere Synodicam ab hæretico Patriarcha Constantinop. Petro. 27. zelus ejusdem in hæreticum Imperat. Philippicum. 35. 36. a. Ducem Neapolitanum cum filio trucidat, eo quod intentasset necem Pontifici nomine Imper. Orientalis. 37. b. etiam in periculo mortis intentatæ a Francis negat se recepturum Anastasium, ab Episcopatu depositum, in Papam, suisque clamoribus cogit Francos in legitimum Papam consentire. 108
Romana Ecclesia universalis est, & caput cunctarum Ecclesiarum. 91. a. & ut caput omnium Ecclesiarum vocetur obtinet a Phoca Imperat. Bonifacius III. Papa, quia Constantinop. Patriarcha se universalem appellare cœperat. 24. a. Legati Basilii Imperatoris vocant Romanam Ecclesiam non habentem maculam, neque rugam. 120.

S

SARACENI invadunt Siciliam, & spoliant. 28. fœdera pacis cum iis init Justinianus II. anno Dom. 685. 31. occupata per decennium Hispania, tentant Galliam. 375. Franci CCCLXXV. millia eorum trucidant, desideratis tantum mille quingentis de suis. 37. a. Constantinopolim biennio frustra obsident. *ibid.*
Saracenorum classis fluctibus absorbetur. 93. a Neapolitanis, Cajetanis, & aliis deleti. 98
Saxonum Rex cum multis religionis causa Romam venit, & dona obtulit. 109. duo alii Saxonum Reges eadem de causa venere, & paulo post ibi obiere. 36. a
Schismata aliquot fuere in electione Papæ, ut sancti Damasi, 12. a. S. Bonifacii 13. b. S. Symmachi. 17. Bonifacii Secundi. 19. S. Pauli 48. a. Stephani Quarti. 49. 50. Sergii Secundi. 90. a. Benedicti Tertii. 106
Sepulturæ Clericorum, ut Papa, Episcopi, omnisque Clerus intersit, decernit Benedictus Papa III. 110
S. Sixtus III. a 56. Episcopis in Synodo absolvitur a crimine objecto. 14. a
Stellæ insolitæ apparitio. 31
Stephanus Papa III. in Franciam abiit ad Pipinum. 44
Stephanus Papa IV. cogit Synodum, in qua omnes in terram abjecti cum lachrymis clamant se peccasse, quod communicassent pseudopapæ Constantino. 50. nudis pedibus cum Litaniis procedit ad S. Petrum. 51
Stephanus Papa VI. inveniens cellas & horrea Romanæ Ecclesiæ vacua, propria sua bona in pauperes erogat, orphanos ad mensam vocat ut filios, quotidie sacra facit, ad populum concionatur, quomodo in Templis se gerere debeant, & magos detestari. 124. b

T

TESTAMENTA valere debere secundum jussionem Principis statuit Bonif. Papa V. 24. b
Theodoricus Rex Gothorum Arianus S. Joannem Papam amandavit Constantinop. cum minis se

Italiam gladio deleturum, si Justinus Arianos expellat ex urbe sua. 19. occidit Symmachum, Boetium, & Joannem Papam, qui obiit in carcere, ipse quoque Rex subito interiit. *ibid.*
Theudo Dux Bavariæ Romam religionis causa peregrinatur, quod ante eum Ducum Bavaricorum nullus fecerat. 36.b
Thietgaudus Archiepisc. Trevirensis, quia defendit Lotharii Regis repudium factum cum conjuge Thietberga a Nicolao I. Papa depositus est Episcopatu Romæ in Synodo. 113. 114. sed postea ab Hadriano II. sub debita satisfactione restitutus. 118. b

V

Vasa sacra a ministris sacratis tantum esse tangenda instituit S. Sixtus Papa IV. 2
Vestium sacrarum usum in Templo tantum esse debere statuit S. Stephanus Papa. 5. a
Vigilius factus Papa constanter negat se promissum Theodoræ Augustæ uxori Justiniani Imper. præstiturum, hoc est, Anthimum Patriarcham restituturum dicere: *Prius loquutus sum insipienter, nunc autem nullo modo consentio in hominis hæretici revocatione.* 22. a Roma pellitur. Constantinopoli honorifice recipitur: cum resisteret Imperatrici, alapa ei infringitur. *ibid.* b. Augusta fune in collum injecto jubet eum trahi per urbis vias usque in carcerem, clericos vero ejus damnari ad metalla. tandem revocatus Romam in Sicilia moritur. 22. b. 23. a
Witiges Gothorum rex integro anno obsidet Romam contra Belisarium, sed frustra. 20

Z

Zacharias Papa sanctissimus a Luitprando Longob. rege precibus multa oppida & castra Rom. Ecclesiæ recuperavit. 41. & 42. pacem a Ratchis Rege Longob. impetrat ad viginti annos. 42. Dialogos 13. Gregorii in linguam Græcam transtulit. 43

FINIS.

Bayerische StaatsBibliothek
Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Anastasius

Anastasii S. R. E. Bibliothecarii Historia, de vitis Romanorum Pontificum ab Petro Apost. ad Nicolaum I. numquam hactenus typis excusa ; Deinde vita Hadriani II. et Stephani VI. auctore Guillelmo Bibliothecario ; Ex biblioth. Marci Velseri ... ; Accessere variae lectiones

[Venetiae] [1729]

2 H.int. 76,6
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10328790-2